

Jaarstukken 2019

Colofon

Jaarstukken 2019

Uitgave

Gemeente Utrecht

Repro

Office Centre

Fotografie

Andrea van den Haselkamp

Informatie

Gemeente Utrecht

Bestuurs- en conerndienst

Financiën

Postbus 16200

3500 CE Utrecht

www.utrecht.nl/verantwoording

finutrecht@utrecht.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Algemeen	7
Samenvatting	13
Deel 1 Jaarverslag	21
Programma's	21
Bewoners en Bestuur	21
Stedelijke Ontwikkeling	37
Duurzaamheid	77
Bereikbaarheid	93
Openbare Ruimte en Groen	111
Economie	135
Werk en Inkomen	147
Onderwijs	167
Maatschappelijke Ondersteuning	189
Jeugd	207
Volksgezondheid	221
Veiligheid	237
Cultuur	261
Sport	271
Utrechts Vastgoed	283
Algemene middelen	289
Overhead	293
Paragrafen	297
Weerbaarheid en Wendbaarheid	297
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	309
Investerings en onderhoud kapitaalgoederen	315
Financiering	333
Bedrijfsvoering	347
Verbonden Partijen	359
Grondbeleid	409
Lokale heffingen	413
Jaarrekening	427
Baten en lasten	427
Overzicht baten en lasten	428
Toelichting baten en lasten	431
Balans	457
Waarderingsgrondslagen	460
Toelichting op de balans	466
Gebeurtenissen na balansdatum	487
Niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten	488
Reserves	491
Voorzieningen	540
Borgstellingen	551
Begrotingsrechtmatigheid	555
Herleiding EMU-saldo uit balans	558
Kasstroomoverzicht	559

Bijlagen	561
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	561
Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen	563
Externe subsidieprogramma's	572
Investeringen	578
Subsidies	579
Subsidieverantwoording per doelstelling en ontvanger	609
Subsidieverantwoording per ontvanger	639
Uitvoering raadsbesluiten over rekenkameronderzoeken	667
Verklarende woordenlijst	678

Voorwoord

Raadvoorstel 2020 nummer 40

Utrecht, 8 mei 2020

Hierbij bieden wij u de jaarstukken 2019 aan. In deze jaarstukken leggen wij verantwoording af aan de gemeenteraad over de gemeentelijke inspanningen, behaalde resultaten en de besteding van middelen in 2019.

We laten zien wat we hebben bereikt, wat we daarvoor hebben gedaan en wat dat heeft gekost, met een korte analyse van de eventuele afwijkingen op hoofdlijnen ten opzichte van wat we ons bij begroting hebben voorgenomen. In de samenvatting van de jaarstukken en in de bewonerssamenvatting nemen we ook een aantal verbeterpunten naar de toekomst mee.

Na de verantwoording per programma volgen de paragrafen zoals wij verplicht zijn op te nemen in onze begroting en jaarstukken.

Na het jaarverslag vindt u de jaarrekening, het huishoudboekje van de gemeente met een overzicht van de baten en lasten en de balans met een uitgebreide toelichting daarop, waaronder een overzicht van de reserves en voorzieningen. In de bijlagen bij de jaarstukken vindt u onder andere informatie over verstrekte subsidies en investeringen.

Op de website www.utrecht.nl/jaarstukken zijn per programma op onderdelen meer details zichtbaar.

Naar aanleiding van uw moties ten aanzien van de jaarstukken lichten wij graag toe hoe deze zijn verwerkt in deze jaarstukken:

- Met motie 101 "goed verantwoord begint met goede indicatoren" heeft u verzocht een analyse te geven van de oorzaken wanneer een prestatie- of effectdoelstelling niet is gehaald. Hier is zoveel mogelijk invulling aangegeven, en in het verbetertraject van de P&C cyclus zal bezien worden waar verdere verbetering van de analyse nodig of mogelijk is. Bij de eerste bestuursrapportage zult u tevens een aantal voorstellen voor wijziging in de indicatoren vanaf de begroting 2021 worden voorgelegd.
- Met motie 102 vraagt u ons om met de accountant te komen tot een voorstel om de jaarstukken anders vorm te geven om de leesbaarheid te vergroten. Mede omdat de jaarstukken een verantwoording zijn over de programmabegroting en het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) voorschrijft dat de opzet van de jaarstukken volgend is aan de opzet van de begroting, komt de invulling hiervan nog niet tot uitdrukking in de jaarstukken 2019. De programmabegroting 2021 was het beoogde moment om hier concrete stappen in te maken. Gezien de ontwikkelingen als gevolg van COVID-19, zal onze aandacht in eerste instantie echter vooral uitgaan naar een intensivering van het proces waarin het zwaartepunt van de inhoudelijke afwegingen bij de vaststelling van de begroting zal liggen. Samen met de accountant zullen we bezien op welke manier we desondanks toch tot een eerste verbeterlag kunnen komen.
- Met motie 105 heeft u ons verzocht kritischer te zijn in de samenvatting van de jaarstukken en per programma ten minste één kritiekpunt te formuleren. Dit hebben wij verwerkt en het resultaat leest u in de samenvatting en de bewonerssamenvatting.

Wij wensen u veel leesplezier.

De secretaris,
Drs G. Haanen

De burgemeester,
mr J.H.C. van Zanen

Algemeen

Samenstelling gemeenteraad

Zetelverdeling:

- 12 GroenLinks
- 10 D66
- 6 VVD
- 3 PvdA
- 2 CDA
- 2 Partij voor de dieren
- 2 DENK
- 2 ChristenUnie
- 2 Student & Starter
- 2 SP
- 1 PVV
- 1 Stadsbelang

Samenstelling college van B en W

Burgemeester Jan van Zanen

Portefeuille: Openbare Orde en Veiligheid, Handhaving, Ombudszaken en Burgerzaken

Wethouder Lot van Hooijdonk (Eerste locoburgemeester) (Groen Links)

Portefeuille: Energie, Mobiliteit, Groen, Dierenwelzijn
Wijkwethouder: Zuid en West

Wethouder Klaas Verschure (D 66)

Portefeuille: Ruimtelijke ontwikkeling, Leidsche Rijn, Economische zaken, Circulaire economie en Middelbaar beroepsonderwijs,
Wijkwethouder: Noordwest

Wethouder Maarten van Ooijen (Christen Unie)

Portefeuille: Maatschappelijke ondersteuning, Welzijn, Asiel en integratie en Sport

Wijkwethouder: Vleuten-De Meern

Wethouder Kees Diepeveen (Groen Links)

Portefeuille: Wonen, Merwedekanaalzone, Grondzaken, Openbare Ruimte, Samen voor Overvecht, Markten en havens

Wijkwethouder: Overvecht

Wethouder Anke Klein (D66)

Financiën, Cultuur, Onderwijs, Wijkgericht werken en participatie en Erfgoed

Wijkwethouder: Oost en Binnenstad

Wethouder Linda Voortman (Groen Links)

Portefeuille: Werk en Inkomen, Diversiteit, Publieksdienstverlening, Personeel en organisatie,

Wijkwethouder: Zuidwest en Noordoost

Wethouder Eelco Eerenberg (D66)

Portefeuille: Volksgezondheid, Milieu en emissieloos vervoer, Jeugd en Jeugdzorg, Stationsgebied, en Vastgoed

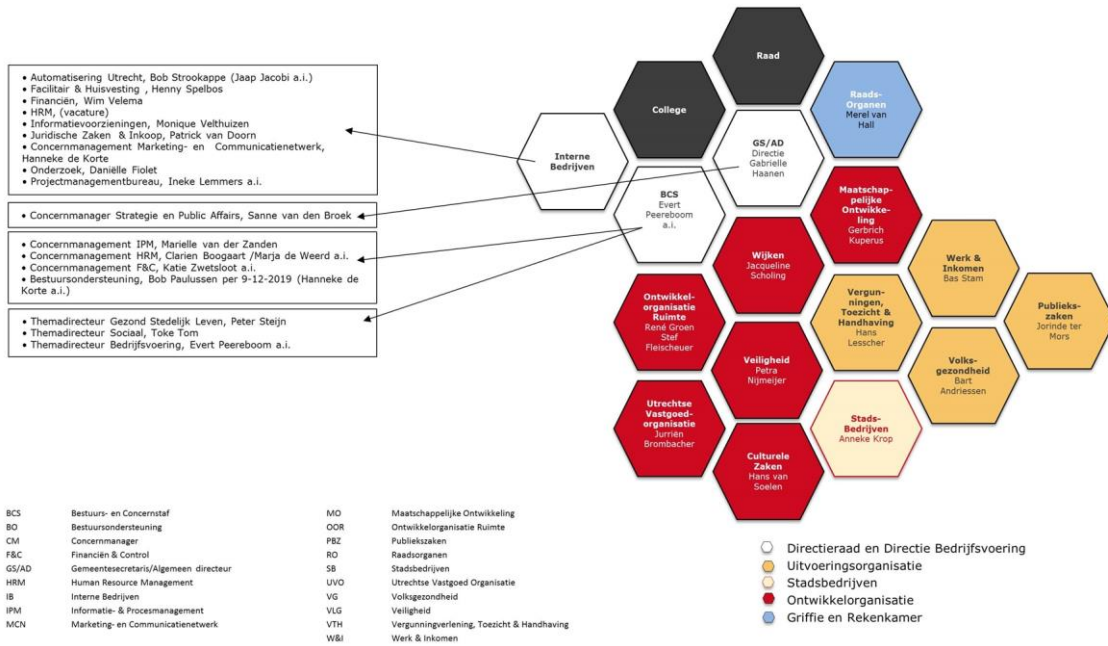
Wijkwethouder: Leidsche Rijn

Gemeentesecretaris Gabriëlle Haanen (gemeentesecretaris)

Adviseur college van B en W en Algemeen directeur ambtelijke organisatie.

Organisatiestructuur

Kerncijfers gemeente Utrecht

Per einde kalenderjaar	2017	2018	2019
Sociale structuur			
Aantal inwoners	347.574	352.941	357.719
waarvan percentage 0-29 jaar	44	44	44
waarvan percentage 30-64 jaar	45	45	46
waarvan percentage 65+ jaar	10	10	10
Werkzame personen SBI 2008 ¹	251.289	261.131	272.712
Fysieke structuur			
Oppervlakte land in hectare	9.406	9.406	9.406
Bevolking per vierkante kilometer land	3.695	3.752	3.803
Woningen per vierkante kilometer land	1.603	1.636	1.666
Aantal woningen ²	150.825	153.845	156.678
waarvan % koopwoningen ³	47	47	volgt later
Gemiddelde woningbezetting (= bevolking in woningen / bewoonde woningen) ⁴	2,4	2,4	2,4
Financiële structuur (bedragen zijn in miljoenen euro's)			
Rekening			
Totaal lasten	1.356	1.416	1.450
Algemene Uitkering Gemeentefonds	649	688	745
Totaal reserves	602	601	580
Totaal voorzieningen ⁵	81	87	77

¹ Bron: Provinciaal Arbeidsplaatsen Register (PAR) met de stand per 1 april. Voor werkzame personen zijn de definities van de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) 2008 (inclusief vrije beroepen) van toepassing. Cijfers van voorgaande jaren worden telkens bijgesteld.

² Bron: Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). De overgang naar de BAG-registratie (vanaf 2014) is van invloed geweest op de omvang van de woningvoorraad en daarmee ook de gemiddelde woningbezetting. In de nieuw gehanteerde woningdefinitie worden ook wooneenheden meegenomen.

³ Bron: Kadaster. In de eigendomsgegevens van het Kadaster die betrekking hebben op de Utrechtse woningvoorraad van eind 2017 is 47% koopwoning en 45% huurwoning; van de overige 8% is de eigendomssituatie onbekend.

⁴ Bron: BAG en BRP. Het cijfer geeft de gemiddelde woningbezetting van bewoonde woningen en wooneenheden die onder de woningtelling vallen.

⁵ Bron: Voorzieningen passivazijde.

Leeswijzer

Inleiding

Met de jaarstukken legt het college van Burgemeester en Wethouders verantwoording af aan de gemeenteraad over het gevoerde beleid. Wij laten zien wat we in 2019 hebben bereikt, wat we daarvoor hebben gedaan en wat dat heeft gekost.

De jaarstukken 2019 bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Bij het maken van de jaarstukken volgen wij de instructie van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten en de financiële verordeningen.

Via de menu's bovenaan deze website komt u bij de volgende informatie:

- [Algemeen](#): Hier vindt u, naast algemene informatie over de gemeente Utrecht en de stad, een samenvatting van het jaarverslag.
- [Jaarverslag](#): Deze is opgebouwd uit programma's en paragrafen.
 - [1. Programma's](#):
De programma's beschrijven het werkveld van de gemeente. U vindt hier per programma antwoorden op de vragen:
 - o Wat hebben we bereikt?
 - o Wat hebben we daarvoor gedaan?
 - o Wat heeft dat gekost?Bovenstaande vragen komen overeen met die in de begroting. Zo kunnen gemeenteraad en inwoners nagaan in hoeverre voorgenomen activiteiten zijn uitgevoerd en doelen zijn bereikt.
 - [2. Paragrafen](#): De paragrafen zijn een verplicht onderdeel van het jaarverslag. De onderwerpen in dit menu geven inzicht in de financiële positie van de gemeente, beheersmatige zaken en risico's.
- [Jaarrekening](#): Dit is de financiële verantwoording, of het huishoudboekje van de gemeente Utrecht. In de onderwerpen in dit menu vindt u de cijfers en een uitgebreide onderbouwing en toelichting op hoe de gemeente er financieel voor staat.

Cijfernotatie

Er zijn diverse manieren om cijfers te noteren in financieel georiënteerde stukken. Hier is er voor gekozen om een notatie te gebruiken die voor mensen zonder financiële achtergrond zo logisch mogelijk is.

Baten en lasten, toevoegingen en onttrekkingen worden allemaal gepresenteerd als positieve bedragen. In een saldo-kolom krijgt een nadeel een negatieve notatie met een min (minus) en een voordeel krijgt een positieve notatie. In de kolom resultaat komt een positief bedrag ten gunste van de algemene reserve, en een negatief bedrag ten laste van de algemene reserve. Bij de 3^e W tabellen van de Programma's, is er ook nog een kolom 'verschil actueel en realisatie'. Hier betekent een positief verschil (voordeel) dat er minder lasten waren of meer baten dan verwacht. Omgekeerd betekent een negatief verschil (nadeel) dat er meer lasten waren of minder baten dan verwacht.

Afrondingen

De cijfers die in deze jaarstukken zijn verwerkt komen direct uit de boekhouding van de gemeente. Daar staan de getallen genoteerd tot op 2 cijfers achter de komma. Voor de leesbaarheid worden de cijfers in de jaarstukken afgerond op 1.000-tallen. Ter voorkoming van fouten daarbij worden deze afrondingen gedaan in het programma Exel en worden de uitkomsten gebruikt voor publicatie. Hierdoor kan het voorkomen dat als een tabel nageteld wordt, er minimale verschillen zijn (1 of 2 cijfers).

Geen mutaties: geen gegevens opgenomen

Bij de 3e W tabellen in van de Programma's, wordt een onderscheid gemaakt naar onder andere baten en lasten. Soms is op een bepaalde subdoelstelling op bepaalde regels geen mutatie geweest in 2017 en 2018. Om te voorkomen dat er in die regel dan alleen nullen genoteerd moeten worden, wordt die regel dan in zijn geheel weg gelaten.

Inwonersenquête

Op meerdere plaatsen op de Website wordt verwezen naar de inwonersenquête. Daarom hebben wij hier een link opgenomen naar de Website '[De Utrecht Monitor](#)'. Dit is een website van IB Onderzoek die we jaarlijks in mei updaten met de nieuwste cijfers en ontwikkelingen in de stad.

Een belangrijke bron voor de Utrecht Monitor is de **Inwonersenquête**. Dit is een uitgebreide vragenlijst die we jaarlijks bij duizenden inwoners afnemen. Op bovenstaande site staat halverwege wat beknopte informatie over de Inwonersenquête. De Inwonersenquête wordt onder meer gebruikt als input voor indicatoren in de begrotingscyclus. Op de [pagina van IB Onderzoek over de Inwonersenquête](#) is toegelicht waar we de resultaten van de Inwonersenquête nog meer voor gebruiken.

Samenvatting

Intro

In deze samenvatting laten we u zien wat is gerealiseerd en in gang gezet in 2019. We nemen we u mee in de stand van zaken en de resultaten van de diverse programma's. We doen dit langs de lijnen van het coalitieakkoord Utrecht: Ruimte voor iedereen.

Als we terugkijken op 2019, denken we natuurlijk allereerst aan de tramaanslag op 18 maart. Een gebeurtenis die Utrecht in het hart heeft geraakt. Mensen verloren een geliefde, familielid, vriend(in). Anderen raakten levenslang gewond, fysiek of mentaal. Hoe we deze gebeurtenis als Utrechters samen een plek hebben gegeven, heeft diepe indruk gemaakt.

Op het moment van schrijven van deze samenvatting, hebben de maatregelen om het coronavirus onder controle te krijgen grote impact op de stad en haar inwoners. De gemeenteraad heeft inmiddels ingestemd om in 2020 geen voorjaarsnota vast te stellen. Wij stellen een kaderbrief op, aan de hand waarvan we met elkaar het gesprek zullen voeren over te maken keuzes. Het jaarlijkse integrale afwegingsmoment wordt hierdoor verlegd naar de begroting in het najaar.

De grote financiële impact van de coronacrisis stelt het eindsaldo van 2019 in een ander daglicht. Behoedzaamheid was altijd al ons adagium, en geldt nu eens te meer.

Financiële positie

Ieder jaar bij de jaarrekening kijken we terug op onze financiën en beoordelen we ons financiële beleid. In de jaarstukken 2019 leest u hoe we met onze middelen zijn omgegaan; wat we hebben bereikt, wat we daarvoor hebben gedaan en wat dat heeft gekost en wat dat betekent voor onze financiële positie. De jaarrekening 2019 sluiten we af met een positief saldo van 82 miljoen euro, waar een aantal oorzaken voor zijn, hieronder toegelicht.

Bij de kaderbrief 2020 zullen we ingaan op het effect van het financiële resultaat en de bestemming daarvan voor de projecten en activiteiten die verbonden zijn aan een deel van deze middelen, dit geplaatst ook in het licht van de (financiële) gevolgen van de coronacrisis en wat dit betekent voor onze financiële positie.

Ongeveer de helft van het positieve resultaat komt voort uit resultaten uit grondexploitaties (met name winstneming Leidsche Rijn en vrijval van een deel van de voorziening voor Stationsgebied) en de activering van de fietsenstalling Stationsplein Oost waartegenover een activareserve zal worden gevormd. Daarnaast bestaat een belangrijk deel van het resultaat uit incidenteel hogere opbrengsten uit OZB en de erfpachtconversie en hebben we in de decembercirculaire diverse incidentele middelen voor specifieke taken en activiteiten vanuit het Rijk vooruit ontvangen.

Daarnaast ligt ook een belangrijke oorzaak in vertraging van een aantal specifieke projecten waar een relatief groot bedrag mee gepaard gaat. Dit betreft onder andere vertraging in de besteding van de investeringsimpuls RSU en vertraging in de besteding van RSU middelen en vertraging in uitvoering van het onderwijshuisvestingsprogramma. Deze projecten worden later uitgevoerd of afgerond dan gepland. Een aantal van de afwijkingen is reeds in de tweede bestuursrapportage aangegeven. Voor een deel van de resultaten geldt dat deze ten tijde van de bestuursrapportage nog onvoldoende in beeld waren. Voor een deel van het resultaat geldt dat deze bedragen beschikbaar moeten blijven voor het reeds bestemde doel omdat hier een specifieke bestedingsplicht tegenover staat of reeds verplichtingen zijn aangegaan.

Utrecht: Plaats voor iedereen

Samen met inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en vrijwilligers maken we van Utrecht een plaats voor iedereen.

In Utrecht willen we dat ieder kind gelijke kansen krijgt, gezond en veilig kan opgroeien en de ruimte krijgt om zijn talenten te ontwikkelen.

Samen met onze partners in de stad werken we aan de vier prioriteiten uit de Utrechtse Onderwijsagenda; kansengelijkheid, aanpak lerarentekort, onderwijshuisvesting en aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt. Kansengelijkheid begint met een goede start thuis en in het onderwijs. In 2019

werkten we aan de uitvoering van de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. Samen met onze partners in de stad stelden we de uitgangspunten voorschoolse educatie 2020-2023 vast.

Ouders hebben grote invloed op de kansen van hun kinderen. Om de rol van ouders te versterken zetten we ouderlokalen in waar we ontmoeting en samenwerking tussen school, thuis en buurt mogelijk maken.

Belangrijk aandachtspunt is het groeiend lerarentekort. We zien dat de kwaliteit van het onderwijs hierdoor onder druk staat. Samen met het onderwijsveld werkten we aan de aanpak Utrecht Leert! om het groeiend tekort aan leraren te keren. We trekken in de aanpak samen op met de G4 gemeenten.

Gezond en veilig opgroeien gaat niet altijd vanzelf, we geven extra zorg en aandacht aan kinderen en hun ouders die dat nodig hebben. We zagen in 2019 een stijging van de vraag naar jeugdhulp, de instroom is groter dan de uitstroom en de wachttijd nam op sommige plekken toe. We zien de kosten van de jeugdhulp dan ook fors toenemen ten opzichte van 2018. Dankzij de incidentele middelen die we van het rijk hebben ontvangen is het gelukt om de zorg toch binnen de beschikbare middelen te bieden. De toename in de vraag naar en kosten van jeugdhulp is een landelijk vraagstuk en nadrukkelijk onderdeel van ons gesprek met het Rijk over het structureel maken van de incidentele middelen.

In 2019 zetten we ook stevig in op het versterken van de sociale basis en de kernparteraanpak in het onderwijs om zo te voorkomen dat mensen een beroep moeten doen op (zwaardere) zorg. De BSO-plus is nu een vast onderdeel van de reguliere inzet, vijf nieuwe locaties gaan in 2020 van start. Samen met JGZ en buurtteams werken we aan een aanpak voor ondersteuning bij opvoedvragen van ouders.

We maakten de Aanvullende Zorg voor Jeugd eenvoudiger door van 70 aanbieders naar 2 aanbieders, KOOS en Spoor030, te gaan. Door de organisatie in buurtgerichte teams sluit de zorg beter aan bij de leefwereld van de kinderen, jongeren en gezinnen en wordt de samenwerking in de wijk versterkt. Er is krapte op de arbeidsmarkt voor (jeugd)zorgprofessionals, helaas moeten kinderen en gezinnen soms langer op hulp wachten dan we zouden willen. We zien dat onze partners intensief samenwerken om oplossingen te bedenken voor dit vraagstuk.

Kinderen en jongeren waren actief betrokken bij het beleid. Ze praatten en dachten mee tijdens de dialooggerichte aanbesteding van de specialistische jeugdhulp en de uitvraag voor het jongerenwerk. In november vierden we het 30 jarige jubileum van het kinderrechtenverdrag een feest voor en door kinderen.

Vanuit Volksgezondheid was er extra aandacht voor de vaccinatiegraad onder Utrechtse kinderen. We namen het initiatief voor de Utrechtse vaccinatiealliantie waarin we samen met partners werken aan het op peil houden en verhogen van de vaccinatiegraad. Ook lanceerden we de website vaccinerenin utrecht.nl en jeugdartsen- en verpleegkundigen kregen extra tijd om gesprekken te voeren met ouders. Er waren drie grote vaccinatiecampagnes.

Meedoen in een gezonde stad

Utrecht wil voor al haar inwoners een prettige stad zijn om in te leven. Herkomst, opleidingsniveau, sociaaleconomische status, handicap of beperking, geaardheid of geloofsovertuiging mag daarin geen belemmering zijn. Bewoners die dat nodig hebben mogen rekenen op toegankelijke ondersteuning en zorg. We werken aan samenleven in een gezonde stad.

We zagen in 2019 dat meer mensen aanklopten bij het buurtteam, en ook het aantal mensen dat aanvullende zorg nodig heeft, nam toe. Door krapte op de arbeidsmarkt zagen we de wachtlijsten en wachttijden voor met name hulp in de huishouding toenemen.

Het versterken van de sociale basis is en blijft belangrijk, de inzet van bewoners en vrijwilligers is groot in onder andere buurtnetwerken en wijkinformatiepunten. Het gebruik van de activiteitencentra in de buurtcentra stijgt. En we zien meer inzet van vrijwilligers voor hulp bij dementie, dit ontlast mantelzorgers.

In 2019 was de start van de nieuwe contractperiode voor het sociaal makelaarschap, voor informatie advies en onafhankelijke cliëntondersteuning en de buurtteams. We werkten aan het vernieuwen van de

samenwerking waarin het voorkomen van problematiek centraal staat ('de bewegingen naar voren'). Kwetsbare bewoners bieden we hiermee tijdig ondersteuning zodat verergering van problemen en een mogelijk zwaarder beroep op zorg of ondersteuning wordt voorkomen. Dit doen we nu door onder andere in vijf wijken/buurtten 'welzijn op recept' aan te bieden. De ambassadeurs informele zorg die nu in alle wijken actief zijn spelen hierin een actieve rol. Bij 'welzijn op recept' schrijft de eerstelijnszorgverlener een recept met verwijzing naar de sociaal of beweegmakelaar. Een welzijns- of beweegactiviteit kan de ervaren gezondheid verhogen.

We maakten samen met Utrechtse zorginstellingen en woningcorporaties een plan van aanpak voor de huisvesting en ondersteuning van kwetsbare groepen met als doel deze bewoners sneller passende woonruimte en ondersteuning te bieden. Ook vormden we de nachtopvang voor dakloze Utrechters om naar een 24-uursopvang.

We zien ook dat door gebrek aan betaalbare woonruimte jongeren die toe zijn aan een volgende stap soms langer dan gewenst in dure verblijfsvoorzieningen verblijven. Dit komt zowel door een tekort aan woningen, als ook door belemmerende wettelijke regelingen (bijvoorbeeld kostendelersnorm en ontoereikende hoogte huurtoeslag).

Nieuw in 2019 was het Buurtpact. In een buurtpact maken bewoners en organisaties afspraken met elkaar om sociale problemen in de buurt beter aan te pakken. Inmiddels zijn er twee buurtpacten gesloten in de Rietveldbuurt en in Zuilen.

Met deelname aan de pilot Landelijke Vreemdelingen Voorziening ziet Utrecht kansen om de lokale succesvolle opvang voor 'Bed, Bad, Brood en Begeleiding' door te ontwikkelen. We doen dit samen met het Rijk en willen door een betere samenwerking tussen betrokken organisaties sneller tot een oplossing komen voor de vluchtelingen.

Verder lanceerden we samen met een groot netwerk uit de stad de Utrechtse aanpak eenzaamheid en gaan we samen met partners aan de slag met een proeftuin voor Maatschappelijke Diensttijd. Hiervoor ontvingen we 600.000 euro subsidie van het ministerie van VWS.

Het gaat goed met de gezondheid van de meeste Utrechters. We weten dat dit niet voor iedereen vanzelfsprekend is. We willen dat iedereen gezond kan leven in Utrecht. We zetten een volgende stap richting een gezonder Utrecht door samen met collega's, inwoners, partners en wetenschappers prioriteiten te stellen en vast te leggen in de nota Gezondheid voor Iedereen. Dit leidt tot bewustwording en initiatieven bij verschillende partijen. Voorbeelden hiervan zijn de gezondheidsdagen in buurthuizen en moskeeën, workshops over stress door armoede en schulden, bijeenkomsten over een gezonde en duurzame voedselomgeving, Moeder-babygroepen, voorlichting op scholen over seksuele en relationele vorming. Ook lanceerden we de online training 'Jong en transgender' en voerde als eerste gemeente in Nederland NIX18-controles uit bij thuisbezorgdiensten.

Op 15 april 2019 organiseerden we samen met inwoners en partners uit de stad het Gezonde Ideeën Festival met als motto Gezondheid Meemaken. Ruim 150 Utrechters, inwoners en professionals, wisselden hun kennis, werk en initiatieven uit op het gebied van Gezondheid. Dit festival was een eerste activiteit van het Gezondheidspact Utrecht.; een netwerk van mensen en organisaties in Utrecht die een bijdrage willen leveren aan de gezondheid in de stad.

We streven ernaar dat zoveel mogelijk Utrechters mee kunnen doen en rondkomen. Lukt dit tijdelijk niet dan bieden we hiervoor (inkomens)ondersteuning. In 2019 daalde het aantal huishoudens in de bijstand met 535 huishouden tot 9.366 en dat is meer dan verwacht. Tegelijkertijd zien we dat complexiteit van de hulpvragen van Utrechters in de bijstand toe neemt en dat de stap naar werk moeilijker wordt. Dit heeft gevolgen voor ambities op uitstroom naar werk. In 2019 zijn 1.146 bijstandsgerechtigden uitgestroomd naar werk (ambitie was 1.450). Om de ambitie op uitstroom naar werk extra kracht bij te zetten is eind 2019 de actieagenda Werkbeweging vastgesteld, gericht op het helpen van 2.000 Utrechters om aan het werk te komen. Of om ze te helpen om een stap in die richting te maken, bijvoorbeeld door scholing.

Ondanks de economische groei zijn er veel huishoudens die moeite hebben met rondkomen en we zien dat problematische schulden toenemen. Met de actieagenda Utrechters Schuldenvrij presenteerden we in 2019 een aanpak van schuldenproblematiek met focus op preventie en vroegsignalering, maatwerk en het bespreekbaar maken van geldzorgen.

We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen met sportieve, culturele en maatschappelijke activiteiten in stad. De U-pas helpt daarbij, in 2019 verruimden we het aanbod van de U-pas en meer gezinnen komen nu in aanmerking voor een U-pas.

Sport en cultuur binnen bereik

In het kader van gezond stedelijk leven vinden we sport en beweging belangrijk; dat is goed voor de gezondheid, het bevordert de sociale samenhang in de buurt en mensen worden actiever. Sportverenigingen en vrijwilligers spelen hierbij een grote rol. In 2019 sloten we het Utrechts Sportakkoord, met meer dan 120 ondertekenaars vanuit sport, zorg, welzijn, onderwijs en bedrijfsleven. Het doel van het Sportakkoord is sporten en bewegen mogelijk te maken voor elke inwoner van Utrecht. Samen werken we aan de drie thema's van het sportakkoord; vitale sport- en beweegaanbieders, positieve sportcultuur en inclusief sporten en bewegen.

In voorbereiding op de komst van La Vuelta Hollanda in Utrecht volgend jaar maakten we 70 plannen om de Utrechters op allerlei manieren te betrekken bij het evenement.

We richtten een tijdelijk skate- en freerunpark in op het Jaarbeursplein. Dit zorgt voor extra levendigheid in het Stationsgebied. Het park maakten we samen met skaters.

In 2019 renoveerden we 8 sportvelden, legden we 6 beachvolleybalvelden aan bij zwembad Krommerijn en realiseerden we tien nieuwe, circulair gebouwde, kleedkamers op sportpark Lunetten. De oplevering van twee hockeyvelden op sportpark Vechtzoom liep vertraging op vanwege de complexe inpassing.

Onze doelstelling op het gebied van zwemvaardigheid vraagt extra inzet. We streven ernaar dat 100% van de deelnemende kinderen in het basisonderwijs minimaal een A-diploma heeft behaald. In 2019 was dit niet meer dan 92%, mogelijk te verklaren door het gemiddeld lagere startniveau van de kinderen in 2019.

In Utrecht zijn we overtuigd van de waarde van kunst en cultuur voor de stad. Kunst en cultuur maken de stad dynamisch en aantrekkelijk; zorgen voor verbinding en ontspanning en dragen daarmee bij aan welzijn.

Met het 'Nieuwe beleid voor amateurkunsteducatie' subsidieerden we 10 organisaties die cursussen aanbieden op het Domplein, in Noordwest, Overvecht, Kanaleneiland en Leidsche Rijn. Het cursusaanbod maken we hiermee toegankelijker op wijkniveau. Met de beleidsregel 'Professionalisering Nieuwe makers en culturele initiatieven' ondersteunden we in 2019, 15 jonge culturele makers en organisaties om zich verder te professionaliseren. Ook gingen we aan de slag met de Cultuurnota 2021-2024 die de raad in september vaststelde.

TivoliVredenburg (1,3 miljoen bezoekers), als het muzikale huis van de stad en de Utrechtse Stadsschouwburg (200.000) trokken volop bezoekers en bijna alle Utrechtse musea zagen hun bezoekersaantal groeien. Het Centraal Museum had in 2019 met 364.000 bezoekers het één na beste jaar ooit.

Kytopia is uit het pand aan de Oudegracht vertrokken en heeft een tijdelijk onderkomen gevonden in Den Dolder. Helaas is gebleken dat er geen nieuwe plek in Utrecht komt voor het gehele collectief.

De regeling projectsubsidies Cultuur was heel succesvol maar in verband met druk op het budget moesten we in totaal 100 aanvragen afwijzen.

Veiligheid

Utrecht wil een veilige stad zijn voor iedereen, dit doen we niet alleen maar met samen met bewoners en veel partijen in de stad. In maart 2019 stelde de raad het Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 vast. Hoofddoel is om het huidige niveau van veiligheid tenminste te behouden in een groeiende stad. Utrecht is in de afgelopen jaren veiliger geworden. In 2019 daalde de ervaren jeugdoverlast ten opzichte van de jaren daarvoor, haalden we de doelstellingen van de zogenoemde 'high impact crimes' en was er ook bij de veel voorkomende delicten een daling te zien.

We realiseren ons dat cijfers niet het volledige beeld van de werkelijkheid geven. Ondermijnende criminaliteit en cybercriminaliteit onttrekken zich grotendeels aan onze waarneming. Samen met andere overheden, maatschappelijke organisaties, inwoners en ondernemers zetten we ons in voor de aanpak hiervan.

Het vergroten van digitale bewustwording en -weerbaarheid onder inwoners, ondernemers en overheden kreeg veel aandacht en leidde onder andere tot de start van een regionale taskforce en het opstellen van een handreiking Cybergevolgbestrijding.

In alle wijken zetten we in op lokale veiligheidsproblematiek met buurt- en of themagerichte aanpakken. De persoonsgerichte aanpak in wijken gericht op jeugdige daders breidden we uit om doorgroei in criminaliteit te voorkomen. Vanuit het Veiligheidshuis verlegden we de focus van high impact crime naar jeugdige criminelen die zich bezighouden met drugs- en geweldsdelicten.

We zetten onverminderd in op het tegengaan van polarisatie en radicalisering.

Utrecht: Gezonde groei voor iedereen

Utrecht groeit naar 430.000 inwoners in 2040. De aantrekkingskracht van de stad brengt uitdagingen mee op het gebied van mobiliteit, energietransitie, wonen, behoud van groen in de stad en zorg voor voldoende voorzieningen. We pakken deze uitdagingen op een gezonde en duurzame manier aan met daarbij aandacht voor de historie van de stad.

Wonen en gezond leven in een drukke stad

De groei van de stad zorgt voor druk op de woningmarkt, de prijzen stijgen, woningen dreigen onbetaalbaar te worden voor veel mensen en vraag en aanbod sluit onvoldoende op elkaar aan. De opgave voor de komende jaren is urgent. Belangrijke rode draad is verbeteren van de balans op de Utrechtse woningmarkt. De Woonvisie 2019 geeft hiervoor richting en koers. We werken in de opgave nauw samen met ontwikkelaars, beleggers en corporaties. Met elkaar stelden we in 2019 het Stadsakkoord Wonen op met daarin afspraken over betaalbare woningen en meer gemengde wijken.

In 2019 is gestart met de bouw van ruim 3.000 woningen waarvan ruim 1.600 in de bouwopgave Leidsche Rijn en ongeveer 1.400 op binnenstedelijke locaties. Ongeveer 1.200 van de woningen die in aanbouw zijn gegaan, bestaat uit sociale huurwoningen (inclusief zelfstandige studenteneenheden). Het aandeel middenhuur woningen is ruim 600 woningen. Het aantal woningen dat in aanbouw is genomen ligt lager dan geprognosticeerd. In de peilstok SO hebben we eerder aangegeven welke oorzaken hebben geleid tot vertragingen in verschillende projecten zoals hoge bouwkosten, krapte van arbeidskrachten, materiaal in de bouwsector en capaciteits-/continuïteitsvraagstukken. Ook hebben de ontwikkelingen rondom de PAS direct of indirect bijgedragen aan de vertraging van projecten. In 2019 zijn ruim 3.000 woningen opgeleverd waarvan bijna 1.800 op binnenstedelijke locaties. Dit aantal ligt iets lager dan bij de programmabegroting 2019 voorzien doordat de oplevering van het Platform (zuidgebouw) met bijna 200 woningen in het stationsgebied iets is vertraagd (begin 2020 in plaats van eind 2019).

Steeds meer mensen wonen werken en bezoeken Utrecht. De verkeersdruk neemt toe, de ruimte wordt schaarser en op sommige plekken staat de leefbaarheid onder de druk. Utrecht kiest voor duurzaam en geeft voorrang aan voetgangers, fietser en openbaar vervoer. Een duurzaam mobiliteitssysteem is voorwaarde voor een gezonde doorgroei en een aantrekkelijke ruimtelijke ontwikkeling van de stad én regio. We stimuleren het gebruik van nieuwe technieken zoals 'Mobility as a Service'. De omslag naar een duurzaam mobiliteitssysteem maken we samen met andere overheden, ondernemers en bewoners van de stad. En met succes: steeds meer mensen kiezen voor de fiets, lopen of het openbaar vervoer, de automobilititeit blijft gelijk.

Belangrijke mijlpaal in 2019 was de ingebruikname van tram 22 (tramlijn Centraal Station – Utrecht Sciencepark). Deze tram vervangt de drukke buslijn 12 en vervoert in 2020 naar verwachting 34.000 reizigers per dag. In augustus openden we, samen met NS en ProRail, deel 2 van de fietsenstalling Stationsplein. 12.500 fietsers kunnen nu hun fiets parkeren in de grootste fietsenstalling ter wereld.

Een aantal verkeerskundige projecten ten behoeve van de leefbaarheid liepen vertraging op; het project Noordelijke Randweg Utrecht (NRU) liep vertraging op door de vernietiging van het Programma Aanpak Stikstof door de Raad van State. En ook de projecten Westelijke Stadsboulevard en Amsterdamsestraatweg liepen, in afwachting van de verkeersstudie Noordwest vertraging op.

We streven naar een stad die zo snel mogelijk klimaatneutraal is. Dit doen we gebieds- en stapsgewijs. In 2019 werkten samen met netbeheerders, warmteleveranciers en ondernemers onverminderd aan onze klimaatdoelstellingen; volledig duurzame energie-inkoop in 2020 (in 2019 is de gemeente overgestapt op duurzame elektriciteit, aanbesteding gas volgt in 2020), 20% zon op dak in 2025 (resultaat in 2019 13%), minimaal 40.000 woningen van het aardgas af in 2030, 100% duurzame stadsverwarming in 2030 en het gemeentelijk vastgoed verduurzaamt in 2030. In november 2019 ging de ledenvergadering van de VNG akkoord om met de eerste fase van het Klimaatakkoord aan de slag te gaan. Gemeenten zijn aan zet om in 2020 een Transitievisie Warmte op te stellen om wijk voor wijk van het aardgas af te gaan. Op regionaal niveau moeten gemeenten eveneens een Regionale Energiestrategie opstellen. Het haalbaar en betaalbaar maken van de energietransitie zijn belangrijke speerpunten.

We willen dat Utrecht een gezonde stad is om in te leven en te bewegen. Om onnodige verharding te voorkomen hanteren we de afspraak 'Groen tenzij...'. We vervingen 4 kilometer riolering, ontkoppelden of onthardden ruim 7,5 ha verhard oppervlak en vervingen 7 kilometer gewoon asfalt door stil asfalt. Een nieuw aangelegd hemelwaterriool in Lombok voorkomt wateroverlast bij hevige regenval. En in het Baden-Powelpark in Hoograven planten we het eerste Tiny Forest, hiermee dragen we bij aan de biodiversiteit in de stad. We zetten Utrecht op de kaart met nieuw groen op creatieve locaties zoals de groene bushokjes. Utrecht ontving hiervoor een European Bee Award. Deze groene bushokjes met sedumdaken, bamboezitjes en ledverlichting zijn een voorbeeld van circulair bouwen.

De hoeveelheid restafval per inwoner (219 kg) was minder dan vooraf begroot (225 kg). 'Het Nieuwe Inzamelen' en bewustwordingscampagnes hielpen hierbij.

Utrecht won tijdens het Duurzaam Gebouwd Congres in februari 2019 de Circulaire Ring omdat de stad zich volgens de jury op alle fronten onderscheidt in mate van duurzaamheid, de circulaire economie en circulair bouwen.

De gevolgen van extremer weer zijn ook in Utrecht merkbaar. In 2019 kwam de waterkwaliteit door de hoge temperaturen onder druk te staan, dit werd met name veroorzaakt door blauwalg. Ook de eikenprocessierups zorgt ondanks extra maatregelen voor toenemende overlast. De stikstofproblematiek zorgde voor vertraging bij de aanleg van de faunapassage bij Biltse Rading. We verwachten dat de passage in het voorjaar van 2020 klaar is.

We hebben besloten om u in april 2020 een samenhangende programmatische aanpak te presenteren voor de herziening van het project van de wal- en kluiswanden, de inspecties van de werfkelders, het weren van te zwaar verkeer en de consequenties van de complexe en soms niet te achterhalen eigendomsverhoudingen.

Vastgoed

We zetten stappen op het verduurzamen van de onderwijshuisvesting. Met aanvullende middelen uit de voorjaarsnota 2019 realiseerden we enkele energieneutrale nieuwbouwlocaties. Ook presenteerden we het plan om alle bestaande basisschoolgebouwen gasloos te maken. Een aantal grote en acute problemen in de portefeuille Multifunctionele Accommodaties is aangepakt en afgerond. Onder andere MFA Eerste Oosterparklaan en MFA Castellum.

We renoveerden het stadhuis van Utrecht, de buiten- en binnenkant van het gebouw zijn opgeknapt. Het gebouw is duurzamer en veiliger gemaakt. En het restauratie-contract met de aannemer werd getekend en de restauratiewerkzaamheden Domtoren zijn gestart.

Om te komen tot een meerjaren strategische visie op de vastgoedportefeuille Cultuur zijn we gestart met het in beeld brengen van de vraag naar cultureel vastgoed.

Op 1 mei 2019 is leegstandsbeheerder Ad Hoc gestart. In 2019 kreeg Ad Hoc in totaal 35 locaties in beheer en zij hebben inmiddels een veelvoud aan units met maatschappelijke initiatieven tijdelijk gevuld.

Utrecht: Kracht van iedereen

De kracht van de stad zit in de mensen, samen maken we Utrecht.

Aan de slag voor Utrecht

In 2019 steeg het aantal mensen dat actief participeert om beleid of plannen van de gemeente beïnvloeden van 19 naar 22%. We vernieuwden samen het participatiebeleid met als resultaat meer nadruk op online participatie, nieuwe wijkplatforms en de participatieleidraad. In de participatieleidraad staat hoe de gemeente haar bewoners, ondernemers en professionals bij projecten en beleid betreft. De nieuwe participatieleidraad stimuleert maatwerk, flexibiliteit, diversiteit en inclusieve en heldere communicatie.

De bekendheid van het Initiatievenfonds (IF) steeg in 2019 licht. Het Initiatievenfonds is een fonds voor grote en kleine initiatieven in Utrecht. Hiermee moedigt de gemeente mensen aan om zich vrijwillig in te zetten voor elkaar, de buurt, wijk of stad. Iedereen kan een aanvraag doen, personen en organisaties. Vanuit het IF ondersteunden we in 2019 1271 initiatieven uit de stad.

In 2019 bereikten we belangrijke resultaten in het verbeteren van de dienstverlening aan de Utrechter. We openden het Servicepunt, aangevuld met dienstverlening door DUO, SVB en Belastingdienst, we introduceerden Teletolk voor doven en slechthorenden en startten met de eerste videogesprekken. Ook ondertekenden we de Direct Duidelijk Deal voor duidelijke taal. We verbeterden toegankelijkheid van www.utrecht.nl.

We zorgen dat de Utrechtse belangen in Den Haag door lobby en positionering de aandacht krijgen die nodig is. Gezond stedelijk leven staat centraal en we verbinden de strategische opgaven van de stad aan (inter-)nationale ontwikkelingen. We organiseerden 9 succesvolle werkbezoeken voor Kamerleden en bewindspersonen en voerden 47 gesprekken met individuele Kamerleden. Met het netwerkevent "De Utrecht Borrel" in Den Haag versterkten we de verbinding tussen Utrecht en Den Haag. Met onder andere partners uit de stad, bestuurders uit de regio en Kamerleden. In de kamer werd de Utrechtse inzet op vroegsignalering, daklozenopvang en BOA's genoemd als goed voorbeeld.

Samen met Universiteit Utrecht, Hogeschool Utrecht en RIVM zijn verschillende Europese subsidies aangevraagd gericht op slimme oplossingen voor onze opgaves. Tien aanvragen zijn goedgekeurd, van nog zes aanvragen verwachten we begin 2020 de uitslag.

We herstructureerden de bedrijfsvoering van de gemeente om beter aan de langetermijn strategische doelen in de stad te kunnen werken. De Bestuurs- en Concernstaf en Interne Bedrijven zijn samengegaan in een Bedrijfsvoering- en Strategienetwerk, waarin strategie, uitvoering en bedrijfsvoering zijn gebundeld. Ook maakten we een begin met de vorming van een strategische agenda bedrijfsvoering en met het ontwikkelen van een methode om hier voortdurend in te kunnen prioriteren.

Deel 1 Jaarverslag

Programma's

Bewoners en Bestuur

Algemene programmadoelstelling

De kracht van de stad zit in de mensen. Bewoners zetten zich op allerlei manieren in voor elkaar en voor hun omgeving; in de straat of buurt, in de stad of op een bepaald onderwerp. Bewoners maken de stad vanuit hun eigen motivatie, hun talenten en mogelijkheden.

Initiatief gaven we ruimte en we vernieuwden het participatiebeleid. De bekendheid van het Initiatievenfonds nam toe van 25 naar 27% en het aantal initiatieven dat een bijdrage kreeg uit het Initiatievenfonds steeg van 1.230 naar 1.271. De belangrijkste veranderingen van het vernieuwde participatiebeleid zijn meer online participatie, nieuwe wijkplatforms en de participatieleidraad. Het percentage mensen dat participeerde om beleid, plannen of activiteiten van de gemeente te beïnvloeden steeg van 19 naar 22%. De gemeenteraad bezocht alle wijken.

We werken aan de strategische opgaven van de stad door deze te verbinden aan (inter)nationale ontwikkelingen, lobby en positionering. Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen staat centraal en deze koers versterken wij op relevante schaalniveaus. We creëren een podium voor ons verhaal. Ook staat Utrecht internationaal op de kaart als één van de meest competitieve regio's van Europa. Dit leidt tot een positieve beeldvorming voor de vestiging van bedrijven en het aantrekken van talent naar onze stad. Ook zet het Utrecht op de kaart als interessante stad voor het aanvragen van Europese subsidies. Deze subsidies dragen bij aan slimme oplossingen voor onze opgaven. In 2019 hebben we samen met onder andere de Universiteit Utrecht, Hogeschool Utrecht en RIVM meer subsidieaanvragen ingediend. Wij werkten samen met internationale organisaties aan het Partnerschap Luchtkwaliteit. Daarmee werken we met Europa aan oplossingen voor een gezondere luchtkwaliteit in de steden. In 2019 werkten wij mee aan negentien ingediende subsidieaanvragen bij de Europese Commissie. Tien aanvragen zijn goedgekeurd (circa 75%). Voor zes aanvragen verwachten we de uitslag begin 2020.

Op het gebied van Publieksdienstverlening werkten we aan een betere dienstverlening waarin de Utrechter centraal staat. In 2019 opende we definitief het servicepunt aangevuld met dienstverlening vanuit DUO en SVB en Belastingdienst en maakte we het voor doven en slechthorende mogelijk om contact met ons op te nemen via de Teletolk. Ook brachten we de eerste paspoorten thuis bij inwoners en startte we met de eerste videogesprekken. Tot slot ondertekende we de Direct Duidelijk Deal en maakte grote stappen in het verbeteren van de toegankelijkheid van onze website.

Verplichte BBV Indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen. Dit programma heeft geen verplichte BBV Indicatoren.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Stedelijk uitvoeringsplan Kansen voor Utrecht](#)
- [Actieprogramma Samen stad maken op de Utrechtse manier](#)

Meerjarig overzicht per prestatiedoelstelling

x € 1.000

	Omschrijving	Actuele Begroting 2018	Realisatie 2018	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Actuele begroting 2020
01-1-2-1	Nationaal en internationaal op de kaart	-41	-41	0	0	0
01-2-1-1	Samenwerken & invloed op verschil.niveau	-2.222	-2.328	-2.591	-2.272	-2.550
01-2-2-1	Samenwerken & invloed op internat.niveau	-524	-512	-501	-395	-412
01-3-1-1	Bewoners betrekken	-16.801	-17.328	-18.310	-17.671	-18.366
01-3-2-1	Juist bestand persoonsgegevens	-1.582	-2.253	-2.893	-4.101	-2.665
01-3-2-2	Informatie aan bewoners	-6.448	-6.936	-8.014	-7.874	-8.145
01-3-2-3	Publieksdienstverlening	-1.580	-1.508	-1.295	-1.181	-1.110
Totaal		-29.198	-30.906	-33.605	-33.492	-33.249

Bovenstaande tabellen geven een overzicht van het saldo van baten en lasten per prestatiedoelstelling voor het hele programma weer.

2. Het Utrechts belang wordt goed behartigd op regionaal, nationaal en internationaal niveau

2.1 Utrecht is een invloedrijke partner, lokaal, landelijk en internationaal

Deze subdoelstelling heeft geen indicatoren.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E2.1.1 In externe wet- en regelgeving wordt rekening gehouden met Utrechtse belangen

De opgave om de ontwikkeling van de stad te combineren met leefbare en gezonde wijken, geeft richting aan de samenwerking met andere partners. Er is het afgelopen jaar flink ingezet op constructieve samenwerking met Rijk en andere partners. Dit leidde ertoe dat op het gebied van onder meer bereikbaarheid en woningbouw, schulden en armoede en de energietransitie de Utrechtse belangen in Den Haag voor het voetlicht zijn gebracht. In de gesprekken met het Rijk is de urgentie en de omvang van de binnenstedelijke bouwopgave in samenhang met de bereikbaarheid van de regio onderstreept. Ook de herijking van het gemeentefonds en de nieuwe verdeelmodellen in het sociaal domein (Jeugd, Maatschappelijke Ontwikkeling / Beschermd Wonen) waren en zijn een belangrijk aandachtspunt. Net als de urgentie om te komen tot een passende wet op de inburgering

We behartigen de Utrechtse belangen in allianties en zoeken continu samenwerking met andere partners voor het realiseren van de opgaven. De bereikbaarheidsopgave, evenals de energietransitie en de woningbouwopgave, overstijgen de grenzen van de gemeente. In dat kader wordt dan ook intensief samengewerkt met de regio (U10), de provincie en het Rijk, evenals met andere stedelijke regio's zoals de G4. Dit heeft geleid tot afspraken met het Rijk om te starten met een MIRT-verkenning OV en wonen voor de regio Utrecht.

De regionale partners trekken gezamenlijk op richting Den Haag. Met de provincie, de gemeente Amersfoort, de EBU, de Hogeschool Utrecht, de Universiteit Utrecht, het UMC en het Utrecht Science Park werd opnieuw een goed bezocht netwerkevent georganiseerd in Den Haag. Daar maakten verschillende Eerste en (nieuwe) Tweede Kamerleden via een inhoudelijke sessie over de woningbouwopgave nader kennis met de Utrechtse opgaven en de regio partners. En ook de diverse werkbezoeken van Kamerleden en bewindspersonen aan de stad Utrecht droegen hieraan bij. In deze contacten brengen we de Utrechtse belangen naar voren om beleid te beïnvloeden. Dit heeft onder andere geleid tot dat Utrecht

als eerste gemeente van Nederland kan experimenten met meer handhavingsbevoegdheden voor BOA's. Daarnaast hebben we met de regio, provincie en Rijk een succesvolle woondeal gesloten. Ook op een aantal andere dossiers zijn de belangen van Utrecht actief uitgedragen in onder andere in het verkrijgen van een uitzonderingspositie in het experiment gesloten coffeeshopketen, luchtkwaliteit, een actievere rol van de gemeente in waar nieuwe scholen gesticht worden, en ondermijning.

Prestatiedoelstelling

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Deze is niet van toepassing.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
01-2-1-1 Samenwerken & invloed op verschil.niveau	924	930	946	929	1.012	84	959
Totaal Baten	924	930	946	929	1.012	84	959
Lasten							
01-2-1-1 Samenwerken & invloed op verschil.niveau	3.146	3.257	3.584	3.520	3.284	236	3.508
Totaal Lasten	3.146	3.257	3.584	3.520	3.284	236	3.508
Saldo baten en lasten	-2.222	-2.328	-2.638	-2.591	-2.272	320	-2.550
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-2.222	-2.328	-2.638	-2.591	-2.272	320	-2.550

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Samenwerken en invloed op verschillend niveau

De baten kwamen 0,084 miljoen euro hoger uit door de eindafrekening bij het opheffen van de BRU en door overige incidentele vergoedingen.

De lasten waren 0,236 miljoen euro lager. Dit is ontstaan door de een positief saldo van 0,2 miljoen euro op het VNG contributie budget in verband met afsluiten van het frictiebudget Leidsche Rijn. De restsaldo bestond uit overige incidentele uitgaven die hoger waren als begroot.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

2.2 Utrecht is een internationaal georiënteerde stad

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E2.2.1	Toegekende subsidie voor Europese projecten (in euro)	3,61 miljoen euro (2009)	4 miljoen	1,22 miljoen euro	4 miljoen euro	3,7 miljoen euro	4 miljoen euro
E2.2.2	Percentage Utrechters dat gebruik maakt van internationale contacten voor studie of werk	25% (2011)	31%	niet gemeten	35%	niet gemeten	35%

Analyse

Toegekende subsidie voor Europese projecten (in euro)	De jaarlijkse omvang van toegekende subsidies fluctueert afhankelijk van het aantal aanvragen, de omvang van de aangevraagde subsidies, en het slagingspercentage. In 2019 zijn 19 aanvragen ingediend. 10 aanvragen zijn goedgekeurd, 3 afgewezen. Van 6 aanvragen wordt uitslag verwacht begin 2020. Slagingspercentage van $10/13=75\%$.
Percentage Utrechters dat gebruik maakt van internationale contacten voor studie of werk	Deze indicator wordt niet meer in de bewoners enquête gesteld. Deze indicator komt niet meer terug in de begroting van 2021.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P2.2.1	Aantal Utrechtse partner organisaties betrokken bij internationale projecten samen met de gemeente	100 (2011)	190	190	190	Niet gemeten	190

Analyse

Aantal Utrechtse partner organisaties betrokken bij internationale projecten samen met de gemeente	Deze prestatie-indicator wordt niet meer centraal gemeten. Deze indicator levert geen passende onderbouwing voor de doelstelling. Deze indicator komt niet meer terug in de begroting van 2021.
--	---

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E2.2.1 Utrecht ontvangt subsidies

Via internationale samenwerking in Europese subsidieprojecten komt naast een financiële stimulans ook nieuwe kennis voor Utrecht beschikbaar. Het gaat dus om meer dan alleen geld. Zo maakten we innovatieve oplossingen en investeringen op het gebied van energietransitie en mobiliteit als pilotproject onderdeel van Europese subsidieaanvragen. Zo dragen Europese subsidies bij aan slimme oplossingen voor onze opgaven.

In 2019 hebben we samen met onder andere de Universiteit Utrecht, Hogeschool Utrecht en RIVM meer subsidieaanvragen ingediend. Het ontwikkelen van aanvragen alleen al leidt tot een versterking van de samenwerking met lokale en internationale partijen op onze opgaven. Het competitieve Europese speelveld dwingt ons tot een hoog ambitieniveau voor onze eigen plannen. Door de toegenomen concurrentie is de slagingskans van aanvragen wel geringer. Tevens loopt de huidige Europese begrotingsperiode tegen het einde waardoor er dit en volgend jaar minder openstellingen zijn.

Het afgelopen jaar werkten wij mee aan negentien ingediende subsidieaanvragen bij de Europese Commissie. Tien aanvragen zijn goedgekeurd. Voor zes aanvragen verwachten we de uitslag begin 2020. In de bijlage [Externe Subsidieprogramma's](#) staat meer informatie over de projecten.

Effectdoelstelling

E2.2.2 Kennis en internationale oriëntatie van de gemeentelijk organisatie, partners en bewoners is vergroot

Utrecht staat internationaal op de kaart als stad waar we werken aan een gezonde toekomst, met een duurzame economie en innovatieve technologie en is uitgeroepen tot één van de meest Competitieve Regio's van Europa door de Europese Commissie, samen met Londen en Stockholm.

Het was een energiek jaar voor de exportbevordering van Utrecht Region met focus op Duitsland in Europa en Taiwan buiten Europa. Dit heeft geleid tot negen internationaal geacquireerde bedrijven met in totaal 67 werknemers. Het International Welcome Centre Utrecht Region (IWCUR) in het Stadskantoor opende dit jaar, met een groeiend bezoekersaantal van ongeveer 50 per week. Het IWCUR is regionaal georiënteerd en helpt mensen en bedrijven op weg en voorziet in informatie.

De Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties bieden een erkend internationaal referentiekader voor duurzame ontwikkeling. Daarom vertalen we deze naar lokale activiteiten, verbinden deze aan lokaal beleid en betrekken bewoners en ondernemers. In de bewoners enquête 2019 gaf 34% van de bewoners aan de Global Goals te kennen. Ook raadsleden hebben zich hier actief aan verbonden als ambassadeurs, en steeds meer organisaties – waaronder de Social Impact Factory – ondersteunen deze doelen en dragen ze actief uit.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P2.2.1 Samenwerken met partners en invloed uitoefenen op verschillende niveaus

Utrecht zet zich in om de belangen van de stad te behartigen op alle schaalniveaus, waaronder Brussel. De Europese verkiezingen en de installatie van het nieuwe Europese Parlement en de Europese Commissie boden kansen om de Utrechtse belangen op gezond stedelijk leven op de agenda te zetten. We hebben ons actief ingezet voor een gezonde lucht maar ook op integratie van migranten, biodiversiteit, duurzame en gezonde stedelijke mobiliteit, de digitale stad en de energietransitie. Wethouder Van Ooijen heeft via EUROCITIES, in zijn rol als vertegenwoordiger van de 140 grootste EU steden, de nieuwe Europese Commissie opgeroepen tot een versterking van de Europese Pijler van Sociale Rechten. En we ondertekenden een declaratie gericht op biodiversiteit in de steden. Internationale podia zijn benut voor profilering van de stad zoals de POLIS conferentie in Brussel en het Social Affairs Forum van Eurocities. Ook ontvingen we internationale delegaties om Utrecht te profileren en kennis uit te wisselen. De focus ligt op delegaties uit steden/regio's waar we economische kansen zien en kennis kunnen delen zoals Duitsland, Denemarken, Finland en een aantal steden in Taiwan. Zo kwam de werkgroep mobiliteit van de Deutsche Bundestag op bezoek, evenals de burgemeester van Taichung, de tweede stad in Taiwan.

Om Utrechtse bedrijven te ondersteunen bij hun exportambities, werken we samen in het team Trade & Invest van Utrecht Region (Provincie, gemeenten Amersfoort en Utrecht). De focus van de trade activiteiten van Utrecht Region is beschreven in de Regionale Economische Agenda met als economische speerpunten: Gezond, Smart en Duurzaamheid/Circulariteit. In dat kader ging de Utrecht Region naar Düsseldorf tijdens de StartupWoche met vijf Utrechtse Startups, naar de EXPO REAL in München en naar het Smart City Expo World Congress in Barcelona. Tijdens dit congres presenteerden en bedrijven en de G5 zich gezamenlijk als onderdeel van het door de RVO georganiseerde Holland Paviljoen. In maart ging onder aanvoering van wethouder Verschuure een delegatie van veertien bedrijven naar Taiwan. Thema's: Smart City en Health. In Taiwan werden in de steden Taipei en Taoyuan diverse events (Smart City Summit, Taipei Bicycle Show), ziekenhuizen en incubators bezocht. De deelnemende bedrijven hadden matchmaking sessies met Taiwanese partners. Er zijn acht overeenkomsten getekend met Taiwanese partners.

Het Kansen voor West II programma is in uitvoering. Het programma waarmee de Randstad aanspraak maakt op structuurfondsmiddelen uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO 2014-

2020). Binnen het stedelijk programma beschikten wij 0,600 miljoen euro aan het project 'Techniek Experience Center Utrecht'. TEC Utrecht (i.o.) wil jongeren vroegtijdig laten kennismaken met techniek en hen op jonge leeftijd inspireren en technische en creatieve basisvaardigheden leren. Ook beschikten wij 0,900 miljoen euro aan het project 'Impuls Lage Weide' van de Werkstichting Lage Weide, die de bijdrage inzet voor het verbeteren van de bereikbaarheid en versterken van het imago van Lage Weide, het aantrekken van nieuwe bedrijven en investeerders. In de bijlage [Externe Subsidieprogramma's](#) staat meer informatie over het Kansen voor West II programma en deze projecten.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
01-2-2-1 Samenwerken & invloed op internat.niveau	0	9	0	0	5	5	0
Totaal Baten	0	9	0	0	5	5	0
Lasten							
01-2-2-1 Samenwerken & invloed op internat.niveau	524	521	561	501	400	101	412
Totaal Lasten	524	521	561	501	400	101	412
Saldo baten en lasten	-524	-512	-561	-501	-395	106	-412
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-524	-512	-561	-501	-395	106	-412

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Samenwerken & invloed op internationaal niveau

Vanaf medio 2019 zijn de budgetten van Europese en Internationale samenwerking overgedragen naar het programma Stedelijke Ontwikkeling. De toelichting van de baten en lasten staat in de hoofdstuk van Stedelijke Ontwikkeling.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

3. Utrecht heeft een moderne en toegankelijke overheid met betrokken bewoners

3.1 Bewoners zijn vroegtijdig en op maat betrokken

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E3.1.1	Percentage inwoners dat het idee heeft dat de gemeente iets heeft gedaan met hun bijdrage om het beleid te beïnvloeden	27% (2010)	37%	33%	38%	34%	39%
E3.1.2	Percentage inwoners dat bekend is met het initiatievenfonds	23% (2015)	36%	25%	40%	27%	40%

Analyse

Percentage inwoners dat het idee heeft dat de gemeente iets heeft gedaan met hun bijdrage om het beleid te beïnvloeden	Meer mensen die iets hebben gedaan om beleid, activiteiten of plannen van de gemeente te beïnvloeden, hebben het idee dat hun bijdrage door de gemeente is gebruikt bij beleid, activiteiten of plannen.
Percentage inwoners dat bekend is met het initiatievenfonds	Op verschillende manieren promoten we het fonds. Dat resulteert in een grotere bekendheid van het fonds.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P3.1.1	Aantal raadsinformatiebijeenkomsten	23 (2009)	25	25	25	37	28
P3.1.2	Percentage inwoners dat op een of meerdere manieren heeft geparticipeerd om beleid, plannen of activiteiten van de gemeente te beïnvloeden	17,7% (2017)	18%	19%	20%	22%	21%
P3.1.2	Percentage inwoners dat een (burger)initiatief heeft genomen	4,7% (2017)	4,7%	4%	5%	5%	5%

Analyse

Aantal raadsinformatiebijeenkomsten	Raadsinformatiebijeenkomsten worden alleen door de raad georganiseerd als daar een inhoudelijke aanleiding voor is. Daardoor kan het aantal bijeenkomsten per jaar wisselend zijn. In het afgelopen jaar is de vraag toegenomen en daarmee dus ook het aantal bijeenkomsten.
Percentage inwoners dat op een of meerdere manieren heeft geparticipeerd om beleid, plannen of activiteiten van de gemeente te beïnvloeden	De indicator is aangepast. In 2017 en 2018 werd gevraagd naar deelname aan een stadsgesprek of -debat. In 2019 is gevraagd of mensen naar een bijeenkomst voor bewoners gingen. Naar een stadsgesprek of -debat gingen 1,9% (2017) en 2,1% (2018) van de Utrechters. Naar een bewonersbijeenkomst ging 9,1% van de Utrechters.
Percentage inwoners dat een (burger)initiatief heeft genomen	Meer mensen namen een (burger)initiatief.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E3.1.1 Gemeentelijk beleid en uitvoering sluiten beter aan bij de kennis, kracht en kunde van bewoners

Meer mensen hebben geparticipeerd om beleid, plannen of activiteiten van de gemeente te beïnvloeden, meer mensen hebben het idee dat de gemeente iets heeft gedaan met hun bijdrage en meer mensen kennen het Initiatievenfonds. De ambities voor participatie zijn uitgewerkt in het [actieprogramma Samen stad maken op de Utrechtse manier](#) dat de raad op 21 november 2019 heeft vastgesteld. De wijkraden zijn gestopt. Vanaf 1 januari 2020 komen daar wijkplatforms voor in de plaats.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P3.1.1 Betrekken van bewoners bij vraagstukken die voor hen belangrijk zijn

In 2019 organiseerde de gemeenteraad 106 raadsinformatiebijeenkomsten verspreid over 37 dagen. Tijdens deze raadsinformatiebijeenkomsten kwamen 858 mensen meepraten over geplande ontwikkelingen in Utrecht en waren er 801 geïnteresseerden die kwamen luisteren. Bewoners werden op de hoogte gehouden via de website, uitnodigingsmails en social media zoals Facebook, Twitter en Instagram. Ook ontving de gemeenteraad 104 'gasten van de raad'. Tijdens acht bijeenkomsten vertelden raadsleden over onderwerpen die op dat moment speelden en wat het raadswerk inhoudt.

De gemeenteraad wil graag weten wat er leeft in de wijken. Daarom bezocht de gemeenteraad ook in 2019 alle Utrechtse wijken om te praten met bewoners en organisaties. Thema's waren ouderen (Vleuten DeMeern en Noordoost), jongeren (Zuidwest en Leidsche Rijn) initiatieven (Oost), wonen (Binnenstad, Noordoost, Overvecht en Zuid), verkeer (Zuidwest), armoede (Zuidwest), sport in de buurt (Noordoost), verdichting van de stad (West), ontwikkelingen in de wijk (Noordwest en Leidsche Rijn) en omgevingsvisie (Zuid).

Om zoveel mogelijk Utrechters mee te laten praten organiseerden we naast stadsgesprekken ook buurtgesprekken over thema's die specifiek spelen in een buurt zoals over locatieprofielen voor evenementen. Omdat we meer buurtgesprekken willen organiseren naast stadsgesprekken, hebben we de vraag waarmee de indicator wordt gemeten aangepast. In 2019 vroegen we of mensen naar een bewonersbijeenkomst zijn gegaan. In 2017 en 2018 vroegen we naar deelname aan een stadsgesprek of-debat. De stijging van het percentage inwoners dat heeft geparticipeerd komt doordat er in 2019 meer mensen naar bijeenkomst voor bewoners gingen dan in 2018 naar stadsgesprekken.

In 2019 zijn onze ambities voor participatie uitgewerkt in het [actieprogramma Samen stad maken op de Utrechtse manier](#) dat op 21 november 2019 is vastgesteld door de raad. Belangrijke veranderingen zijn meer online participatie, nieuwe [wijkplatforms](#) en de [participatieleidraad](#). In 2019 is gewerkt aan het afsluiten van de periode waarin we werkten met de wijkraden en zijn de voorbereidingen voor de wijkplatforms gestart. Ook is de aanbesteding voorbereid voor een website met verschillende vormen van online participatie zodat we meer en beter gebruik maken van de mogelijkheden die er zijn. In februari 2020 is die aanbesteding afgerond.

In onze organisatie is een gemeentebreed [participatienetwerk](#) gestart. Het netwerk bundelt kennis en ervaring van medewerkers met participatie, zorgt voor onderlinge uitwisseling en helpt collega's die een vraag hebben over participatie met adviezen en tips onder andere door casusbesprekingen. In het gemeentelijk opleidingsaanbod is de training voor 'participatie hoe doe je dat' opgenomen

We versterken het buurtgericht werken. Vanuit de hele organisatie werken we aan effectieve en kwalitatieve uitvoering van gemeentelijk beleid in de buurten. Mede in opdracht van de raad vanuit de [motie Beter in de Buurt](#). Voor de Voorjaarnota 2020 informeren wij u over de resultaten. Op [de webpagina's van de verschillende wijken](#) maken we zichtbaar wat er speelt in buurt en wijk. Inwoners komen niet alleen naar de wijkbureaus toe maar wij gaan ook naar de inwoners toe. We hebben inloopmomenten/spreekuren buiten het wijkbureau zoals in buurthuis De Leeuw (Noordoost), bij Podium

Oost (Oost). bij De Pomp (Zuidwest) en in de Cereolfabriek (West). Ook bezochten we bijeenkomsten in de buurt en wijk die door bewoners zijn georganiseerd.

Prestatiedoelstelling

P3.1.2 Ruimte scheppen voor en stimuleren van initiatieven van bewoners voor het collectief belang van buurt, wijk of stad

We zorgden voor een groene golf voor initiatieven. Met het mailadres initiatief@utrecht.nl en de webpagina [uw initiatief](#) hebben we één ingang. Een groot deel van de initiatieven paste in onze regelingen en programma's. Voor initiatieven waarvoor dat niet gold en initiatieven die vastliepen, werkten we met het Groene golf-team aan een goede, snelle besluitvorming. Daarvoor maakten we gebruik van de [publieke waarde driehoek](#) die bij initiatieven kijkt naar de waarden legitimiteit, rendement en betrokkenheid.

Met het Initiatievenfonds moedigen we mensen aan om zich vrijwillig in te zetten voor elkaar, de buurt, wijk of stad. Eigen inzet en draagvlak zijn daarbij belangrijke pijlers. Inwoners kunnen mondeling, op papier en online een aanvraag doen. Als het nodig is voor een aanvraag gaan we ook naar de mensen toe. De brieven voor (gedeeltelijke) afwijzing van een aanvraag hebben we verbeterd. Daarover informeerden we de raad met een [raadsbrief van 11 december 2019](#).

We vinden het belangrijk dat mensen die een initiatief nemen, het fonds kunnen vinden. Daarom promoten we het fonds online, in contacten met inwoners, verspreiden van folders, in wijknieuwsbrieven en vragen we initiatiefnemers het logo te gebruiken als ze hun initiatief onder de aandacht brengen. Dat resulteert in een hoger percentage van het de bekendheid van het fonds. In 2019 kregen 1.271 initiatieven een bijdrage dat is meer dan in 2018 toen 1.230 een bijdrage kregen. Het fonds heeft een onderbesteding van 0,253 miljoen euro dat betekent dat 95% van het Initiatievenfonds in 2019 is besteed.

Over hoe we omgaan met de ondersteuning van initiatieven die geen aanvraag meer kunnen doen bij het Initiatievenfonds omdat die de driejaarstermijn overschrijden is op [22 mei 2019 een brief](#) gestuurd naar de raad. Over initiatieven die in 2020 voor de laatste maal een bijdrage kunnen krijgen vanuit het Initiatievenfonds, krijgt de raad voor de Voorjaarsnota 2020 een brief.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
01-3-1-1 Bewoners betrekken	425	566	425	0	133	133	0
Totaal Baten	425	566	425	0	133	133	0
Lasten							
01-3-1-1 Bewoners betrekken	17.226	17.894	17.148	18.350	17.844	506	18.366
Totaal Lasten	17.226	17.894	17.148	18.350	17.844	506	18.366
Saldo baten en lasten	-16.801	-17.328	-16.723	-18.350	-17.711	639	-18.366
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	40	40	0	0
Saldo na mutaties reserves	-16.801	-17.328	-16.723	-18.310	-17.671	639	-18.366

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Bewoners betrekken bij vraagstukken die voor hen belangrijk zijn

De hogere baten van 0,133 miljoen euro zijn bijna geheel toe te wijzen aan niet begrote vergoedingen van 0,051 miljoen euro bij Raadsorganen en bij het Initiatievenfonds van 0,078 miljoen euro. De minimale restpost behoort tot de Wijkbureau's.

De lagere lasten van 0,506 miljoen euro zijn toe te wijzen aan de volgende zaken:

- Bij Wijken is de realisatie van de lasten van Wijken 0,630 miljoen euro lager dan begroot. Dit voordeel is als volgt opgebouwd:
- Bij het Initiatievenfonds is er sprake van lagere lasten van 0,174 miljoen euro. Samen met de hierboven genoemde baten van 0,078 miljoen euro is er bij het Initiatievenfonds sprake van een onderbesteding van 0,253 miljoen euro.
- Overige incidentele voordelen van 0,456 miljoen euro.

Een voordeel bij Volksfeesten van 0,139 miljoen euro:

- In de Voorjaarsnota 2019 is voor de viering Utrecht 900 jaar stadsrechten een incidenteel budget van 0,200 miljoen euro toegekend. Dit bedrag is vrijgemaakt voor het maken van een inhoudelijk plan en de financiële uitwerking.
- Omdat de uitvoeringskosten niet synchroon lopen met de jaarsnede van het toegekende incidentele budget, wordt er voorgesteld om het niet uitgegeven deel van 0,139 miljoen euro middels een bestedingsvoorstel door te schuiven naar 2020.
- Een nadeel van 0,131 miljoen op Raadsorganen doordat twee traineeprogramma's elkaar overlapt. De tijdelijke overbezetting die hierdoor ontstond loopt in 2020 af.
- Overige incidentele nadelen van 0,132 miljoen euro.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

3.2 De kwaliteit van de dienstverlening aan bewoners is adequaat

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E3.2.1	Klanttevredenheid balie Burgerzaken (schaal 1-10)		-		8	8,1	8
E3.2.2	Klanttevredenheid Klant Contact Centrum (schaal 1-10)	6,8 (2015)	7,6	7,7	7,6	7,5	7,6
E3.2.3	Digitale klanttevredenheid (schaal 1-10)	6,1 (2015)	7,3	7,6	7,6	7,7	7,6

Analyse

Klanttevredenheid Klant Contact Centrum (schaal 1-10)	In 2019 scoorde het Klantcontactcentrum voor haar dienstverlening een 7,5. Dit is een minimale daling ten opzichte van 2018, en is ook net iets onder het gestelde ambitieniveau (7,6).
Digitale klanttevredenheid (schaal 1-10)	Online is de waardering wederom gestegen van een 7,6 naar een 7,7.
Klanttevredenheid balie Burgerzaken (schaal 1-10)	De klanttevredenheid over de baliedienstverlening is een goede indicator voor de ervaren kwaliteit. We hebben continue aandacht voor deze kwaliteit. In 2019 beoordeelden klanten de tevredenheid voor de baliebezoeken op een schaal van 1 tot 10 met een 8.1.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
P3.2.1	Burgerzaken voldoet aan de kwaliteitseisen op het terrein van beheren van gegevens, processen en privacy-aspecten (auditnorm BZK)	90% (2010)	100%	93,5%	90%	96,7%	90%
P3.2.2	Percentage telefonische contact-pogingen dat leidt tot een contact (bereikbaarheidsnorm)	93%	95%	90%	95%	88%	95%
P3.2.4	Realisatie Webrichtlijnen	n.n.b.	45/51	24/38	47/51	43/50	36/38

Analyse

Burgerzaken voldoet aan de kwaliteitseisen op het terrein van beheren van gegevens, processen en privacy-aspecten (auditnorm BZK)	Burgerzaken meet de kwaliteit van de producten die we uitgeven aan de hand van de uitkomsten van de zelfevaluatie die wij uitvoeren. De zelfevaluatie wordt samengesteld door de Rijksdienst voor Informatiegegevens (RvIG) van het Ministerie van BZK en ondersteunt gemeenten bij het op peil houden en verbeteren van de kwaliteit van de BRP en de uitgifte van reisdocumenten. RvIG heeft een norm gesteld van 90% op de zelfevaluaties om te kunnen garanderen dat een gemeente de kwaliteit van de geleverde producten conform wettelijke eisen levert. We scoren in 2019 ruim voldoende op deze zelfevaluaties.
Percentage telefonische contact-pogingen dat leidt tot een contact (bereikbaarheidsnorm)	In 2019 zijn er verschillende ICT verstoringen geweest. Daarnaast zijn er in verhouding veel nieuwe medewerkers gestart bij het KCC. Dit kost inwerktijd en heeft ook direct effect op de bereikbaarheidsnorm
Realisatie Webrichtlijnen	In 2019 schoorde wij 43 van de 50 richtlijnen goed. Dit is een aanzienlijke stijging t.o.v. 2018.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E3.2.1 Burgerzakenproducten worden adequaat en volgens wettelijke vereisten geleverd

Burgerzaken meet de kwaliteit van de producten die we uitgeven aan de hand van de uitkomsten van de zelfevaluatie die wij uitvoeren. De zelfevaluatie wordt samengesteld door de Rijksdienst voor Informatiegegevens (RvIG) van het Ministerie van BZK en ondersteunt gemeenten bij het op peil houden en verbeteren van de kwaliteit van de BRP en de uitgifte van reisdocumenten. Wij zijn verplicht om jaarlijks de resultaten van de zelfevaluatie te rapporteren aan de minister van BZK. De zelfevaluatie bestaat uit drie onderdelen: Reisdocumenten, Basisregistratie Personen (BRP) en Registratie Niet Ingezetenen (RNI).

In 2018 zijn de drie zelfevaluaties aangepast en bestaan deze elk uit twee onderdelen: een vakinhoudelijke controle op het gebied van BRP, Paspoort en Nederlandse IdentiteitsKaart (PNIK) of RNI en een controle op de informatieveiligheid van onze dienstverlening en systemen.

De scores voor de vakinhoudelijke onderdelen vallen geheel binnen het bereik van Burgerzaken/ Publiekszaken, de scores van de informatieveiligheid worden centraal opgesteld in afstemming met verschillende organisatieonderdelen, verantwoordelijk/ coördinerend organisatieonderdeel is IB IV. De laatste scores vallen onder de zogenaamde Eenduidige Normering Single Information Audit (ENSIA). De score van de vakinhoudelijke beoordeling plus de ENSIA score bepalen samen de eindscore per zelfevaluatie.

RvIG heeft een norm gesteld van 90% op de zelfevaluaties om te kunnen garanderen dat een gemeente de kwaliteit van de geleverde producten conform wettelijke eisen levert.

Voor 2019 levert dat de volgende scores op:

Zelfevaluatie	Vakinhoudelijke score	ENSIA score	Totaal score
BRP	94,60%	79,3%	87%
PINK	97,50%	91%	94%
RNI	98,00%	nvt	98%
Gemiddelde score 2019	96,70%	85%	93%

De vakinhoudelijke scores op de drie zelfevaluaties zijn positief. De RvIG oordeelt dat alle scores tussen de 90-95% 'voldoende' zijn en dat scores tussen 95-100% 'goed' zijn. Dit betekent dat wij op twee zelfevaluaties een 'goed' scoren en op één (de BRP zelfevaluatie) een 'voldoende'. De invloed van de uitkomst van de ENSIA evaluatie heeft de totale score van de vakinhoudelijke scores negatief beïnvloed. Hierdoor is de gemiddelde totale eindscore 93%.

RvIG geeft per zelfevaluatie een aantal aanbevelingen om de vakinhoud en informatieveiligheid te vergroten. We beoordelen de aanbevelingen en pakken deze zoveel mogelijk projectmatig op. In 2019 heeft de afdeling Burgerzaken 217.114 baliebezoekers geholpen. Het totaal aantal baliebezoekers is in 2019 gedaald. Dit komt door de dip in het aantal aanvragen van reisdocumenten vanaf 2019 (verlengde geldigheidsduur van reisdocumenten van vijf naar tien jaar).

Tegelijkertijd zien we op andere onderdelen wel een groei van het aantal baliebezoekers (RNI, geboorteaangiftes, naturalisaties en internationale studenteninschrijvingen). Door een groter wordende gemeente en het aantrekken van meer internationale inwoners groeit het aantal klantcontacten van Burgerzaken op deze onderdelen. We plannen en roosteren actief en flexibel, door onder meer de inzet van extra personeel en het extra openstellen van de balies tijdens de piekdrukke.

In 2019 ontvingen we 148 klachten. Op het aantal baliebezoeken is dit een percentage van 0,1%. Wij vinden klachtbehandeling een belangrijke en waardevolle taak, waarbij we zo goed mogelijk de klacht van de klant willen begrijpen en gebruiken ter verbetering van onze dienstverlening. Burgers die de moeite nemen om een klacht in te dienen, worden zoveel mogelijk binnen vijf werkdagen gebeld om hun klacht te bespreken. De klanten waarderen onze klachtenaanpak. Onze klachtafhandeling werd in 2019 beoordeeld met een 7,0.

De klanttevredenheid over de baliedienstverlening is een goede indicator voor de ervaren kwaliteit. Burgerzaken voert structureel een klanttevredenheidsonderzoek (KTO) uit. In 2019 beoordeelden klanten de tevredenheid voor de baliebezoeken op een schaal van 1 tot 10 met een 8.1.

Effectdoelstelling

E3.2.2 Bewoners en bedrijven zijn tevreden over het contact met de gemeente

De gemeente Utrecht meet haar klanttevredenheid continu. In 2019 kreeg het KlantContactCentrum 299.136 telefoontjes en het scoorde voor haar dienstverlening een 7,5. Dit is een minimale daling ten opzichte van 2018, en is ook net iets onder het gestelde ambitieniveau (7,6). Online is de waardering wederom gestegen van een 7,6 naar een 7,7.

Naast deze continu metingen zijn er ook kwalitatieve onderzoeken gehouden. Zo hebben we in 2019 verschillende mysterievisits uitgevoerd bij VTH, Stadsbedrijven, Werk en Inkomen en het KCC. Ook hebben we in 2019 een Stadsgesprek gehouden met verschillende belangenverenigingen binnen Utrecht. Dit stadsgesprek heeft ons nieuwe inzichten gegeven in hoe wij het contact met onze kwetsbare inwoners kunnen verbeteren. Werken aan sensitiviteit, het beter vindbaar maken van onze dienstverlening en informatie en het werken aan een laagdrempelige feedbackloop waren hierbij de belangrijkste resultaten.

Effectdoelstelling

E3.2.3 Utrecht levert betere dienstverlening tegen zo laag mogelijke kosten

Goede dienstverlening wordt voor een belangrijk deel bepaald door onze medewerkers die dagelijks contact hebben met onze inwoners. We hebben in 2018 op verschillende manieren ingezet om de gastvrijheid van deze medewerkers te vergroten. Zo is er breed geïnvesteerd in de schriftelijke communicatie via het traject 'Direct Duidelijk'. Binnen dit traject zijn er nu 68 schrijfcoaches opgeleid om afdelingen te helpen hun communicatie te vereenvoudigen, en zijn er vele schrijftrainingen georganiseerd.

Ook zijn we 2019 gestart met het onderzoeken van de mogelijkheid om de dienstverlening virtueel dichter bij de inwoners te brengen door middel van videobellen. Met dit nieuwe contactkanaal willen we een digitale variant op onze baliedienstverlening realiseren. Als eerste variant zijn we nu aan het onderzoeken wat het betekent om vanuit huis te videobellen met een klantadviseur van de gemeente. Op dit moment zijn drie afdelingen gestart om videobellen te onderzoeken.

Daarnaast zijn in 2019 ook gestart met het bezorgen van reisdocumenten. Zowel de pilot thuisbezorgen als ook videobellen zullen in 2020 verder worden gecontinueerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P3.2.1 Leveren van een betrouwbaar, actueel en juist bestand van persoonsgegevens

Het bijhouden van een betrouwbaar, actueel en juist bestand van persoonsgegevens Basisregistratie Personen (BRP) is een wettelijke taak, die Burgerzaken uitvoert in het Stadskantoor en in het Wijk Service Centrum in Vleuten. Instrumenten die we inzetten om de kwaliteit van de BRP en de dienstverlening te verhogen zijn onder andere:

- het behandelen van zogenaamde terugmeldingen waarbij afnemers van onze persoonsgegevens menen over betere (actuelere) persoonsgegevens te beschikken.
- actieve bijdrage aan landelijke initiatieven op het gebied van (datagedreven) adreskwaliteit, onder andere AOO (Adressen Op Orde) en de ontwikkeling van Landelijke aanpak adreskwaliteit (LAA) risicosignalen.
- verbreding van kennis van medewerkers door deelname aan trainingen en kwaliteitsdagen. Kwaliteitsdagen zijn dagen waarop alle medewerkers van Burgerzaken worden bijgepraat over actualiteiten op het vakgebied en vaardigheids- en vakinhoudelijke trainingen krijgen aangeboden.
- innovatie- en verbeterprojecten: in 2019 hebben we onder andere actief ingezet op een wetswijziging die digitale aangifte van geboorte mogelijk maakt, doen we een pilot met het bezorgen van reisdocumenten en hebben we aan drie landelijke pilots meegedaan: een proef met gezichtsherkenningssaparatuur onder leiding van de RvIG, een proef met een DigiDzuil en een pilot virtuele identiteit (ViD) onder leiding van RvIG.
- actieve samenwerking in werkgroepen van gemeenten in de regio, in G4 verband en met 100.000+ gemeenten
- gegevensuitwisseling met ketenpartners, het uitvoeren van steekproeven en periodieke kwaliteitscontroles.

In 2019 hebben we met de afdelingen Veiligheid, Werk en Inkomen en Vergunningen, Toezicht en Handhaving gezamenlijk ingezet op de ontwikkeling van datagedreven adreskwaliteit met de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA). Voor Burgerzaken draagt deze aanpak bij aan een zo correct mogelijke BRP.

Prestatiedoelstelling

P3.2.2 Geven van duidelijke en eenduidige informatie aan bewoners

In 2019 is het Servicepunt definitief geopend voor inwoners. Ook is vanaf 1 oktober de dienstverlening van het Servicepunt met één dag in de week uitgebreid met de dienstverlening van het SVB, DUO en de Belastingdienst. Vragen over AOW, kinderbijslag, nabestaandenwet, PGB of studiefinanciering kunnen dan ook gesteld worden bij het Servicepunt. Ook maakt Utrecht nu gebruik van de Teletolk. Via de

Teletolk kunnen doven, slechthorenden en mensen met een spraakbeperking op een eenvoudige manier in contact komen met het Klantcontactcentrum van de gemeente Utrecht. Met een simpele druk op de knop op de contactpagina van www.utrecht.nl kan iemand kiezen of hij/zij het gesprek wil laten bemiddelen in tekst of beeld. Daarnaast heeft er in 2019 een grote verbetering plaatsgevonden in het verbeteren van informatie aan ondernemers. Met name is de kennisbank op dit thema is grootschalig herzien. Tot slot hebben we in 2019 een aanbesteding afgerond voor een nieuwe nieuwsbrieventool. Deze tool maakt het mogelijk om informatie meer op maat (gericht op interesse en locatie) aan te bieden aan onze inwoners.

Prestatiedoelstelling

P3.2.3 Met kanaalsturing leiden we onze inwoners naar de meest passende kanalen gegeven klantvraag, situatie en moment.

Als gemeente zetten we verschillende kanalen in voor onze dienstverlening. De voorkeur van onze bewoners en ondernemers voor een bepaald kanaal is verschillend en hangt samen met de vraag, de situatie en het moment. Om effectief te kunnen sturen op het gebruik van onze kanalen (web, telefonie, post, balie, et cetera) zetten we data-analyse in om onze inwoners en ondernemers optimaal te ondersteunen binnen het voor hen meest passende kanaal.

In 2019 zijn we steeds beter in staat gebleken om klantsignalen aan elkaar te verbinden en zo mogelijke verbeteringen in de dienstverlening te vinden. Denk hierbij aan data over het gebruik van onze dienstverleningskanalen in samenhang en de inzichten over de beleving van de dienstverlening.

We hebben geïnvesteerd in een robuustere technische basis die het, binnen de privacykaders, beter mogelijk maakt data aan elkaar te verbinden en makkelijker analyses te delen met medewerkers in de uitvoering. Daarnaast hebben we een actief netwerk ingericht rondom klantbeleving waar medewerkers ervaringen en best practices uitwisselen rond het vertalen van klantsignalen naar verbeteringen op hun proces en het optimaliseren van de uitvraag van feedback.

Daarnaast is er binnen het datagedreven werken ook een expertteam opgericht binnen het KCC bestaande uit Webredacteuren, kennisbankexperts, Social Media experts, data-analisten en verbetermanagers die de organisatie ondersteunen om opgave gericht hun producten en diensten te optimaliseren. In 2019 hebben we nu vier producten en diensten uitgelicht (in de spotlight gezet) om met hulp van deze expertise de klantbeleving van deze producten verder te optimaliseren. Dit waren het proces melden grofvuil, intake klachten en meldingen, initiatievenfonds en zwembaden.

Prestatiedoelstelling

P3.2.4 Onze website is toegankelijk conform doelstellingen Agenda 22

We willen dat onze dienstverlening op de website toegankelijk is voor zoveel mogelijk gebruikers. We hanteren de webrichtlijnen daarbij als leidraad. Elk jaar laten wij een extern bureau onze website toetsen op de webrichtlijnen. In 2018 waren er slechts 38 indicatoren waarop getoetst wordt. In 2019 waren dit er 50. Om deze reden is de puntenschaal aangepast.

In 2019 schoorden wij 43 van de 50 richtlijnen goed. Dit is een aanzienlijke stijging ten opzichte van 2018. Belangrijkste conclusie van dit onderzoek was dat de gemeente goed scoort op het plaatsen van content. De punten die niet zijn gehaald zijn bijna allemaal van technische aard. Op dit moment zijn wij in gesprek met de leveranciers om te onderzoeken hoe wij deze punten alsnog kunnen oplossen.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
01-3-2-1 Juist bestand persoonsgegevens	7.214	7.790	6.649	6.649	6.190	-459	6.425
01-3-2-2 Informatie aan bewoners	66	130	68	68	121	52	68
01-3-2-3 Publieksdienstverlening	0	5	0	0	0	0	0
Totaal Baten	7.281	7.925	6.717	6.717	6.311	-406	6.493
Lasten							
01-3-2-1 Juist bestand persoonsgegevens	8.828	10.075	8.734	9.542	10.291	-749	9.090
01-3-2-2 Informatie aan bewoners	6.515	7.066	6.830	8.083	7.994	89	8.214
01-3-2-3 Publieksdienstverlening	1.786	1.719	1.090	1.295	1.181	115	1.110
Totaal Lasten	17.129	18.860	16.655	18.920	19.466	-546	18.414
Saldo baten en lasten	-9.848	-10.935	-9.937	-12.203	-13.155	-952	-11.921
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	238	238	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-9.610	-10.697	-9.937	-12.203	-13.155	-952	-11.921

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Juist bestand persoonsgegevens

De baten op deze doelstelling zijn per saldo 0,459 miljoen lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door:

- Een nadeel van 1,149 miljoen euro veroorzaakt door de opgetreden daling in aangevraagde reisdocumenten (vanwege de gewijzigde geldigheidsduur van vijf naar tien jaar). Zie ook daling lasten.
- Een voordeel van 0,722 miljoen euro veroorzaakt door hogere inkomsten op de registratie Niet-ingezeten (0,314 miljoen euro) en op de naturalisatiesleges (0,408 miljoen euro). Zie ook daling lasten.
- Een nadeel van 0,019 miljoen euro op overig betaalde producten.
- Een nadeel van 0,013 op Experiment Bedrijven Investeringszones.

De lasten op deze doelstelling zijn per saldo 0,796 miljoen euro hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door:

- Een nadeel van 0,695 miljoen euro op het exploitatiebudget voor verkiezingen vanwege de gemaakte kosten in verband met het organiseren van drie verkiezingen in 2019 (de Provinciale- en waterschapverkiezing in maart en de verkiezing voor het Europees parlement in mei 2019).
- Een nadeel van 0,571 miljoen euro dat wordt veroorzaakt door hogere uitvoeringskosten op onze dienstverlening Burgerzaken (bestaande uit een nadeel van 0,399 miljoen euro op naturalisaties, nadeel van 0,098 miljoen euro op het product huwelijken en een nadeel van 0,074 miljoen euro op uitvoeringskosten voor onze onbetaalde dienstverlening)
- Een voordeel van 0,520 miljoen euro door minder rijks afdrachten vanwege de daling reisdocumenten (zie ook daling baten reisdocumenten).

Informatie aan bewoners

De lasten op deze prestatiedoelstelling zijn 0,089 miljoen euro lager dan begroot.

De werkelijke lasten bij het onderdeel Klantcontactcentrum (KCC) zijn 0,083 miljoen euro lager dan begroot. Dit komt omdat we, de extra middelen voor ontwikkelcapaciteit KCC (0,4 miljoen euro) die bij de voorjaarsnota (medio 2019) zijn toegekend, nog niet volledig hebben kunnen benutten in 2019. We zijn gestart met de kwaliteitsverbetering en het toekomstproof maken van het KCC.

Publieksdienstverlening

De lasten op deze doelstelling zijn 0,115 miljoen euro lager dan begroot.

Naast het structureel beschikbaar budget hebben we in 2019 ook incidentele middelen ontvangen (0,2 miljoen euro: amendement A2018/53) om de kwaliteit van de dienstverlening een extra impuls te geven.

Hiermee zijn de volgende projecten gestart:

- Thuisbezorgen paspoorten (pilot tot september 2020), videobellen, continuering servicepunt
- Conversatiegerichte website/chatbot.

U bent over de voortgang van deze projecten geïnformeerd middels raadsbrief/ kenmerk 5680141.

Een deel (0,066 miljoen euro) van het incidentele beschikbare budget in 2019 is ook in 2020 nog benodigd om de projecten videobellen en thuisbezorgen paspoorten tot een goed eind te brengen. We doen hiervoor een bestedingsvoorstel.

Verbonden Partijen

Bijdrage aan [Het Utrechtse Archief](#) van 2,94 miljoen euro.

Stedelijke Ontwikkeling

Algemene programmadoelstelling

Veel mensen willen in Utrecht wonen of werken, studeren of de stad bezoeken. Onze stad groeit snel. Dit gaat gepaard met nieuwe uitdagingen en zorgen; druk op de ruimte en voorzieningen neemt toe, meer verplaatsingen, meer mobiliteit.

De groei van de stad biedt ook veel kansen; die grijpen we aan om Utrecht op alle fronten nog aantrekkelijker te maken. Utrecht als dé stad van 'Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen'. In 2016 is onze koers door de raad vastgesteld in de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU). In 2019 hebben wij u de nota van uitgangspunten '[op weg naar een Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040](#)' aangeboden. De ontwikkelingen van de stad houden niet op bij de grenzen van de gemeente. Daarom werken we aan een Regionaal Economisch Programma (REP) samen met de U10 gemeenten, en aan het programma Uned, samen met Rijk, regio en provincie. U heeft hiervoor de Uitgangspuntennotitie en het beoordelingskader vastgesteld.

Een groeiende stad betekent meer uitdagingen: toenemende mobiliteit, de energietransitie, behoud van groen in de stad, voldoende voorzieningen, werkgelegenheid en toegankelijkheid van de woningmarkt. Het is onze ambitie om deze uitdagingen op een gezonde en duurzame manier aan te pakken en tegelijk de historie van de stad te koesteren.

Die opgaven kunnen we niet alleen aan. Dat doen we samen met de bewoners en met partners in de stad. Samen met onder meer ontwikkelaars, beleggers, corporaties en huurders hebben we een Stadsakkoord gesloten waarin we afspraken hebben gemaakt over de woningvoorraad van de stad.

Verplichte BBV Indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen.

Indicator	Eenheid	Bron	2016	2017	2018
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	12,6	14,9	16,3

Het cijfer geeft de mutaties van de woningvoorraad weer door nieuwbouw (exclusief overige toevoegingen zoals transformaties) per 1.000 woningen van de woningvoorraad in het desbetreffende jaar. Dit aantal is de afgelopen jaren toegenomen doordat het aantal opleveringen van nieuwbouwwoningen tussen 2016 en 2018 is toegenomen.

De gegevens uit deze tabel komen van de website '[waar staat je gemeente](#)'

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Ruimtelijke strategie 2016: Utrecht kiest voor gezonde groei!](#)
- [Op weg naar de ruimtelijke /strategie Utrecht 2040](#)
- [Agenda stad: Resetting cities \(pdf, 513 kB\)](#)
- [Agenda stad: City Deal Health Hub](#)
- [Agenda Stad: City Deal Healthy Hub Boost](#)
- [Agenda stad: City Deal; Elektrische deelmobiliteit in stedelijke gebiedsontwikkeling](#)
- [Ruimtelijk-Economische Ontwikkel Strategie](#)
- [Utrechts visie regilieus erfgoed \(pdf, 8 MB\)](#)
- [Grondprijzenbrief 2019](#)
- [Het Utrechts grondbeleid](#)
- [Meerjarenperspectief Ruimte 2019](#)
- [Woonvisie Utrecht \(pdf, 5,6 MB\)](#)
- [Bestedingskader Investeringsimpuls Ruimtelijke Strategie Utrecht \(pdf, 50 kB\)](#)

- [Utrecht transformeert](#)
- [Omgevingsvisie Utrecht](#)
- [Erfgoedagenda](#)
- [Utrechts PlanProces \(UPP\)](#)

Meerjarig overzicht per prestatiedoelstelling

x € 1.000

	Omschrijving	Actuele Begroting 2018	Realisatie 2018	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Actuele begroting 2020
02-1-1-1	Ruimtelijke ontwikkelingen	6.630	6.748	7.604	8.908	7.605
02-1-1-2	Stedelijke kaders	-1.699	-1.932	-2.405	-2.495	-2.691
02-1-2-1	Conversies en bestemningswizijnaden	2.621	19.204	18.277	19.839	2.711
02-1-2-2	Uitgiftes	0	3.082	2.847	4.574	0
02-1-2-3	Erfpachtbeheer	9.412	9.559	9.202	10.323	9.336
02-2-1-1	Ruimtelijke herontwikkelingsplannen	-3.231	-3.208	-3.219	-3.285	-3.382
02-2-1-2	Investeren in Stedelijke herontwikkeling	-3.348	-3.348	-16.850	-13.924	-7.474
02-2-1-3	Grondexploitaties	213	-787	32.467	29.594	740
02-2-2-1	Wonen	-1.930	-883	-2.792	-1.353	-2.662
02-3-1-1	Uitvoeren van de wijkactie- programma's	0	0	0	27	0
02-4-1-1	Monumentale en cultuurhistorische waarde	-1.980	-2.146	-2.255	-1.937	-2.312
02-5-1-1	Toetsen en toezicht houden veranvinden	5.675	4.864	5.921	3.967	6.111
02-5-1-2	Toezicht op de naleving van milieuregels	-4.189	-3.754	-4.334	-3.461	-4.730
02-6-1-1	Realiseren van bouwrijpe grond	7.387	21.757	6.628	33.426	5.188
02-7-1-1	Uitvoeren Masterplan	-1.786	-6.886	-4.342	9.528	1.158
Totaal		13.774	42.268	46.749	93.732	9.598

Bovenstaande tabellen geven een overzicht van het saldo van baten en lasten per prestatiedoelstelling voor het hele programma weer.

1. Een optimale verdeling van het ruimtelijk programma en daaraan gekoppelde middelen over de verschillende onderdelen van de stad

1.1 Evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling van de stad met alle onderdelen in samenhang

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E.1.1.1	Positie op de woon-aantrekkelijkheidsindex	2 (2008)	2	2	2	2	2

Analyse

Positie op de woon-aantrekkelijkheidsindex	De woonaantrekkelijkheidsindex laat zien hoe aantrekkelijk een gemeente gevonden wordt om in te wonen. De woonaantrekkelijkheid is gemeten aan de hand van een index waarin acht factoren zijn opgenomen. Via deze link is nadere informatie te vinden over de positie van de gemeente Utrecht.
--	--

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
P1.1.3	Toegankelijke openbare ruimte	2017	120	190	110	110	110

Analyse

Toegankelijke openbare ruimte	De woonaantrekkelijkheidsindex laat zien hoe aantrekkelijk een gemeente gevonden wordt om in te wonen. De woonaantrekkelijkheid is gemeten aan de hand van een index waarin acht factoren zijn opgenomen. Via deze link is nadere informatie te vinden over de positie van de gemeente Utrecht..
-------------------------------	---

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.1.1 Evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling van de stad met alle onderdelen in samenhang

'Gezond stedelijk leven' voor iedereen is de centrale ambitie bij de ontwikkeling van Utrecht. Dat betekent dat we met het faciliteren van de groei van de stad veel aandacht besteden aan kwaliteit, gezondheid, leefbaarheid en welbevinden van iedereen. Daarom investeren we niet alleen in het bouwen van betaalbare huizen, maar zorgen we ook voor voldoende groen, voorzieningen, werkgelegenheid, duurzame energie en goed openbaar vervoer. Door de grote druk op de ruimte moeten deze opgaven in samenhang en innovatief worden aangepakt waarvoor een goede strategie voor de toekomst nodig is. Daarom hebben we het proces gestart om de Ruimtelijke Strategie Utrecht te actualiseren. Omdat de grote ruimtelijke opgaven onze gemeentegrens overstijgen en een regionale schaal kennen is ook een perspectief voor de regionale ontwikkeling op lange termijn noodzakelijk. Om de doelen te bereiken werken we samen met mede-overheden, marktpartijen, initiatiefnemers en bewoners. Een evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling vraagt om integraal sturen, investeren en programmeren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.1.1 Verkennen en organiseren van het ruimtelijk programma (strategische agenda, structuurvisies en lobby)

- Utrecht groeit en dwingt ons de beschikbare ruimte op een eerlijke, duurzame en gezonde manier te ontwikkelen, samen met andere partijen.
- We zijn gestart met de nieuwe Ruimtelijke Strategie Utrecht voor 2040. De nota van uitgangspunten 'op weg naar een Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040' is 8 december 2019 aan de raad aangeboden.
- De groei van de stad werken we uit door verdichting en inbreiding in gebieden zoals Stationsgebied, de Merwedekanaalzone, het Utrecht Science Park en Leidsche Rijn.
- We werken verder aan de versterking van Overvecht door een verbreding van de versnellingsaanpak in Overvecht naar een integrale programmatische aanpak. We combineren maatregelen in het fysieke domein met maatschappelijke opgaven. Dit gaat leiden tot meer menging in de wijk, betere voorzieningen en meer verbinding tussen de bewoners in de wijk. Wij werken intensief samen met bestaande en nieuwe partners in de wijk, om zichtbare verbeteringen te realiseren.

- Samen met het Rijk en de provincie Utrecht werken we aan de oplossingsrichtingen van de economische-, kennis-, en gebiedsontwikkeling van Utrecht via Uned. Op de bestuurlijke overleggen rond het MIRT hebben we vervolgstappen gezet. Het belangrijkste besluit tijdens het BO MIRT in het najaar 2019 betreft de start van een MIRT verkenning, waarbij een kansrijk maatregelpakket van € 500 miljoen voor OV en wonen in de regio Utrecht wordt ontwikkeld. Om voldoende zicht op financiering van de realisatie te hebben reserveren Rijk en regio samen 380 miljoen euro. Daarbij zijn afspraken gemaakt met het Rijk over station Lunetten/Koningsweg en het eerste deel van het 'wiel met spaken'.
- In internationaal perspectief maakt Utrecht deel uit van Holland Metropole. Binnen dit samenwerkingsverband hebben we de Randstad geprofileerd als super-connected global region, bijvoorbeeld op de internationale vastgoedbeurs Expo Real. Holland metropole heeft zich verder ontwikkeld tot een nationaal netwerk om de verstedelijkingsopgave gezamenlijk op te pakken met markt en overheid.
- We werken binnen onze Regio samen in U10-verband, zo hebben wij ons onder andere laten zien op de nationale vastgoedbeurs ProVaDa. We scherpen de positionering van Utrecht op regionaal, provinciaal en (inter)nationaal niveau aan.
- Voor het klankborden en uitwisselen van kennis en informatie over de ruimtelijke doelstellingen is het Development Network Utrecht (DNU) ingezet. Het DNU bestaat uit stakeholders in de stad die investeren in de stad zoals bouwers, ontwikkelaars en beleggers. Binnen het DNU zijn de relevante ruimtelijke thema's voor de stad besproken. De DNU-leden hebben een actieve rol gespeeld bij het tot stand komen van het Stadsakkoord Wonen

Prestatiedoelstelling

P1.1.2 Het opstellen van stedelijke kaders (bestemmings- en omgevingsplannen)

Algemeen

De invoering van de Omgevingswet komt steeds dichterbij. De gemeente is al enige tijd aan de slag om zich voor te bereiden op het werken met andere instrumenten (omgevingsvisie, omgevingsplan, programma) en de bijbehorende digitale opgave. Met de invoering van de Omgevingswet wordt ook een aantal rijksregels (de zogeheten 'bruidsschat') gedecentraliseerd naar gemeenten, zodat meer vrijheid en meer inhoudelijke verantwoordelijkheid ontstaat bij lokale besluitvorming. Nieuwe regels en nieuwe instrumenten hebben uiteraard gevolgen voor vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Bij de Omgevingswet hoort een goede digitale ondersteuning. Dat is het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Digitale informatie over de leefomgeving is straks op één plek te vinden: in het Omgevingsloket. Via dit loket kan iedereen snel zien wat mag en wat niet kan volgens de Omgevingswet. Gemeenten moeten zelf zorgen en bekostigen dat ze hun eigen systemen goed aansluiten op deze landelijke voorziening van het stelsel. Dit Omgevingsloket moet door gemeenten zelf worden gevuld met informatie (data).

In 2019 is wat betreft de nieuwe wettelijke instrumenten en de bijbehorende digitale opgave het fundament klaar gezet:

- Squit2020 is beschikbaar en wordt ingericht zodat hiermee, als de Omgevingswet in werking treedt op 1 januari 2021, ook live kan worden gegaan. Squit2020 is een nieuw vergunningensysteem dat in de geest van de Omgevingswet kan worden gebruikt.
- Eind 2019 is de geactualiseerde versie van de Omgevingsvisie Utrecht vastgesteld.
- Er is een strategie bepaald voor het vormgeven en vullen van het omgevingsplan. Dit is het plan waar alle bestemmingsplanregels, regels uit lokale verordeningen en de bruidsschat samenkomen. Deze aanpak doen we zoveel als mogelijk activiteitgericht met multidisciplinaire teams uit de gehele organisatie. Het doel is om de regels begrijpelijk te maken en makkelijk vindbaar zodat de dienstverlening verbetert.
- Er is een analyse gemaakt welke regels uit de bruidsschat nodig en nuttig zijn voor de gemeente en welke niet. Dit wordt in samenwerking gedaan met omgevingsdiensten en regio-gemeenten.

Bestemmingsplannen

In 2016 is de gemeente Utrecht aangewezen als experimenteergemeente op grond van de Crisis- en herstelwet. Dit betekent dat wij, tot op zekere hoogte, mogen anticiperen op en experimenteren met de Omgevingswet die op 1 januari 2021 in werking treedt. In 2018 is de actualiseringsplicht voor bestemmingsplannen al vervallen. Het gevolg is dat de actualisering flexibel kan worden opgepakt zonder risico op legesderiving. In 2018 is gestart met de beheersverordeningen in de stad beleidsneutraal om te

zetten in bestemmingsplannen, zodat wij op een eenvoudige wijze stapsgewijs een omgevingsplan voor de hele stad kunnen maken. Bij deze actualisering wordt zoveel mogelijk gewerkt met regels die uniform toegepast kunnen worden in de gehele stad, waardoor het aantal uitzonderingen verminderd. Bovendien houdt de actualisering al rekening met de terminologie van de Omgevingswet.

Ontwikkel- en actualiseringsbestemmingsplannen in 2019

Voor ruimtelijke ontwikkelingen die niet passen in een bestaand bestemmingsplan wordt een ontwikkelbestemmingsplan opgesteld. Deze ontwikkelingen worden soms geïnitieerd door de gemeente zelf, maar meestal door initiatieven van ontwikkelaars, woningbouwcorporaties en particuliere investeerders.

Er is in 2019 aan 45 plannen gewerkt. Dit waren 38 ontwikkelbestemmingsplannen en zeven actualiseringsbestemmingsplannen. Van deze plannen zijn er acht bestemmingsplannen vastgesteld en er zijn elf bestemmingsplannen onherroepelijk geworden.

Door de stikstofcrisis, die eind mei 2019 is ontstaan door een uitspraak van de Raad van State, zijn dit er minder dan voorafgaande jaren. Veel ontwikkelbestemmingsplannen zijn door de stikstofcrisis vertraagd, maar de procedures zijn eind 2019 weer op gang gekomen doordat er een rekentool voor stikstofdepositie beschikbaar is gekomen.

Nog één bestemmingsplan ligt voor beroep bij de Raad van State, dat is bestemmingsplan Lage Weide. De overige bestemmingsplannen bevinden zich in verschillende stadia, deze zijn net gestart of er is een ontwerp bestemmingsplan ter inzage gelegd. Voorbeelden hiervan zijn Veldhuizen, Kop Beurskwartier, 2e Daalsedijk, Vrouwjuttenhof, Strijkviertelpark.

Vastgestelde plannen in 2019:

1. Opaalweg, Amethistweg, Tolsteeg
2. Dorpsplein Vleuten
3. AcademieTien Leidsche Rijn Centrum Oost
4. Bijleveldweg 14
5. Actualisering diverse gebieden 2019
6. Bijleveldweg 16
7. Vleutensevaart 100
8. Verkabeling hoogspanningsverbinding Rijnvliet Strijkviertel

Nog lopende plannen eind 2019 bij de Raad van State:

1. Lage Weide

Onherroepelijk geworden plannen in 2019:

1. HOV-baan Dichterswijk
2. Overvecht Noordelijke stadsrand, 1e herziening
3. Hotel Helling 3, Rotsoord Tolsteeg
4. Bartóklaan, Schönberglaan, Oog in Al
5. NPD Strook
6. Casino Winthontlaan 8-10, Merwedekanaalzone
7. Wijzigingsplan Wilhelminapark, Buiten- Wittevrouwen, Prinsesselaan 20
8. Opaalweg, Amethistweg, Tolsteeg
9. Dorpsplein Vleuten
10. AcademieTien, Leidsche Rijn Centrum Oost
11. Actualisering Leidsche Rijn, 1e herziening

Planschade

Er zijn vijftien planschadezaken afgehandeld in 2019. Dit betreft onder andere planschadezaken met betrekking tot het 24 Oktoberplein, Smakkelaarsveld en Haarzicht. Eind 2019 zijn er 10 lopende aanvragen om planschade, waarvan vier zaken die in de bezwaar- of beroepsfase zitten.

Vorbereidingsbesluiten

Om ongewenste planologische ontwikkelingen in een gebied te voorkomen, omdat het bestaande bestemmingsplan ontwikkelruimte biedt die niet past in de toekomstvisie voor het gebied, kan de gemeenteraad een voorbereidingsbesluit nemen. In 2019 zijn er drie voorbereidingsbesluiten genomen namelijk Kanaleneiland Zuid, Dromedaris, Merwedekanaalzone en Cartesiusweg en omgeving.

M.e.r.-beoordelingen

Voordat een bestemmingsplan in procedure kan, is vaak een m.e.r.-beoordeling nodig. In een MER-beoordeling kijkt de gemeente of een project mogelijk belangrijke nadelige milieugevolgen heeft. Als dat zo is, moet een MER-procedure worden doorlopen. In een MER-procedure worden de milieugevolgen nader onderzocht. Er wordt bekeken of er alternatieve invullingen voor een project mogelijk zijn waarbij milieugevolgen zoveel mogelijk beperkt kunnen worden. Bij de meeste ontwikkelbestemmingsplannen vindt een (vormvrije) m.e.r.-beoordeling plaats. In 2019 waren dat er 20.

Kwaliteit openbare ruimte

We hebben in 2019 aan een aanpassing van het beleid op spelen in de openbare ruimte gewerkt, waarin het vergroenen van speelplekken wordt verankerd. Speelplekken dagen uit tot bewegen, bevorderen de motorische oefening en nodigen uit tot ontmoeting van kinderen en ouders. Speelplekken kunnen ook bijdragen aan groen dichtbij, klimaatadaptatie en biodiversiteit; hiervoor hebben we gewerkt aan een checklist voor groene speelplekken.

Eerst is de meest achterstallige inhoud van het handboek Openbare Ruimte bijgewerkt, vooral op het vlak van verhardingen, straatmeubilair en verlichting. Daarna zijn er voor verhardingen nieuwe materiaalkeuzes onderzocht, geformuleerd en afgestemd. In deze materiaalkeuzes zijn de ambities voor klimaatadaptatie en circulair verwerkt. Voor alle losse delen van het huidige handboek is één nieuw interactief document ontwikkeld. In dit document zijn de ruimtelijke hoofdstructuur en de kwaliteitsniveaus van de Kadernota Kwaliteit Openbare Ruimte herkenbaar. In de eerste helft van het komende jaar worden de leidende principes voor het inrichten van de openbare ruimte verder uitgewerkt. Daarnaast wordt alle verzamelde en ontwikkelde inhoud ondergebracht in het interactieve document: het nieuwe Handboek.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Verskil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
02-1-1-1 Ruimtelijke ontwikkelingen	0	1.461	0	0	1.414	1.414	581
02-1-1-2 Stedelijke kaders	506	323	510	510	412	-98	517
Totaal Baten	506	1.784	510	510	1.826	1.316	1.098
Lasten							
02-1-1-1 Ruimtelijke ontwikkelingen	-6.204	-4.862	-6.532	-7.283	-7.173	-110	-7.024
02-1-1-2 Stedelijke kaders	2.205	2.255	2.219	2.915	2.907	8	3.208
Totaal Lasten	-3.999	-2.607	-4.312	-4.368	-4.267	-102	-3.816
Saldo baten en lasten	4.505	4.391	4.822	4.878	6.092	1.215	4.914
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	426	426	0	321	321	0	0
Saldo na mutaties reserves	4.931	4.817	4.822	5.199	6.413	1.215	4.914

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Ruimtelijke Ontwikkelingen

Zowel de baten als de lasten zijn hoger dan begroot (1,414 miljoen euro respectievelijk 0,110 miljoen euro). Deze verschillen zijn als volgt te verklaren:

- Er zijn (niet begrote) lasten en baten in verband met het beheer van de strategische verwervingen (1,325 miljoen euro).
- De lasten voor de invoering van de Omgevingswet zijn 0,610 euro lager dan begroot. De belangrijkste oorzaak hiervoor ligt in het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Omdat de aansluiting van Utrecht opnieuw is opgeschoven, is het voor 2019 geplande vullen en testen niet uitgevoerd.
- Als resultaat van uitgenomen budget voor overhead en taakstellingen zijn negatieve lasten begroot. Deze lasten zijn in de loop van het jaar toegerekend aan de producten. Per saldo resteert een voordeel van 0,643 miljoen euro op dit budget en op de algemene personele kosten.
- Kleine afwijkingen (0,040 miljoen euro hogere lasten; 0,089 miljoen euro hogere baten) zijn er op het budget voor Strategie. Dit budget wordt ingezet voor de uitwerking van de afspraken in Agenda Stad, voor het vertalen van gezond stedelijk leven naar projecten in de stad en voor het binden van externe partijen (publiek en privaat) aan gezond stedelijk leven voor iedereen.

Het opstellen van stedelijke kaders

Onder deze doelstelling vallen de producten bestemmingsplannen, beleidsontwikkeling en – vanaf medio 2019 – de Europese subsidieprojecten. De inhoudelijke toelichting op de Europese subsidieprojecten staat bij het programma Bewoners en Bestuur.

Voor de ontwikkelbestemmingsplannen is 0,394 miljoen euro aan legesopbrengsten gerealiseerd. Dit is minder dan begroot, omdat de stikstofcrisis tot de nodige vertraging in de procedures heeft geleid.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

1.2. Beheer van erfpachtcontracten en afstoten van gemeentelijk bezit

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
E1.2.1	Ontvangen meerwaardeafdracht (uit erfpachtconversie en bestemmingswijziging)	n.v.t.	2,6 miljoen	19,2 miljoen	18,3 miljoen	19,8 miljoen	2,7 miljoen

Analyse

Ontvangen meerwaardeafdracht (uit erfpachtconversie en bestemmingswijziging) In 2019 bedraagt de netto opbrengst van de introductieperiode van de Conversieregeling Erfpachten 2017 20,8 miljoen euro.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
P1.2.2	Netto jaarlijkse opbrengst uitgifte gemeentelijk bezit (in periode 2016-2018)	n.v.t.	4,3 miljoen	1,4 miljoen	2,9 miljoen	2,8 miljoen	0,1 miljoen

Netto jaarlijkse opbrengst uitgifte gemeentelijk bezit (in periode 2016-2018)	In 2019 bedraagt het resultaat op de uitgifte van gemeentelijke eigendommen dat ten gunste van de bestuursopdracht gebracht kan worden 2,8 miljoen euro.
---	--

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.2.1 Economische meerwaarde die ontstaat door bestemmingswijziging of verruiming inzetten voor gemeentelijke investeringen

De gemeente Utrecht is met ingang van 1 februari 2015 gestopt met de uitgifte van grond in erfpacht voor projecten en nieuwbouw waarin wonen de hoofdfunctie vormt. Bestaande erfpachtcontracten met de functie wonen waarvoor de canon eeuwigdurend is afgekocht kunnen inmiddels ook het bloot eigendom van de grond verwerven. Voor met name andere functies dan wonen kan er nog sprake zijn van erfpacht, dat wil zeggen dat het volledig gebruik van het onroerend goed, tegen een vergoeding, aan de erfpachter ten goede komt. Door een wijziging van het gebruik of de bestemming van de grond (bijvoorbeeld door sloop, uitbreiding of nieuwbouw) kan een waardestijging van de grond ontstaan. Deze zogenaamde meerwaarde dient op grond van de erfpachtovereenkomst aan de gemeente als erfverpachter te worden afgedragen. Eén en ander is in lijn met het gemeentelijk grondbeleid.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.2.1 Op verzoek en indien passend in ruimtelijke doelstellingen toepassen van conversies en bestemmingswijzigingen

Als de voorgenomen bestemmingswijziging of verruiming past binnen de gemeentelijke doelstellingen dan wordt de bestaande erfpachtovereenkomst aangepast en wordt door middel van een (onafhankelijke) taxatie de meerwaarde vastgesteld. Deze meerwaarde wordt in rekening gebracht bij de erfpachter. Daarnaast is het mogelijk om een erfpachtrecht met een jaarlijkse canon te wijzigen in een eeuwigdurend afgekocht erfpachtrecht, een zogenaamde conversie. De opbrengsten hiervan worden minder door het feit dat steeds meer jaarlijks te betalen vergoedingen zijn omgezet in eeuwigdurende afkoop. De afgelopen jaren hebben de woningcorporaties dit voor hun bezit gedaan en in 2017 heeft de Raad een nieuwe Conversieregeling (2017) vastgesteld. Deze Conversieregeling is van toepassing voor woningen waarvoor de canon nog niet eeuwigdurend is afgekocht. In 2018 en in de eerste maanden van 2019 was sprake van een introductieperiode met aantrekkelijke voorwaarden, daarna ging het reguliere proces gelden.

Prestatiedoelstelling

P1.2.2 Uitgiftes gemeentelijk bezit

We hebben als doelstelling om in de jaren 2016 tot en met 2018 vastgoed te verkopen met een netto resultaat van 2,7 miljoen euro per jaar (8,1 miljoen euro cumulatief). Tot en met 2018 is hiervan 5,2 miljoen euro gerealiseerd. Van het restende deel van 2,9 miljoen euro is in 2019 2,8 miljoen euro behaald.

Prestatiedoelstelling

P1.2.3 Ontvangen van de erfpachtcanons, administratieve behandelingen en handhaven van bepalingen van de erfpachtcontracten

De uitgifte van grond wordt vastgelegd in erfpachtovereenkomsten. Sinds 1989 is dit in vrijwel alle gevallen met eeuwigdurend afgekochte erfpachtcanon. Het administratieve beheer (innen canon, administratief verwerken van de voorwaarden) valt onder deze doelstelling. Daarnaast worden, om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan op in erfpacht uitgegeven gronden, de erfpachtvoorwaarden gehandhaafd.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
02-1-2-1 Conversies en bestemmingswijzigingen	3.320	22.112	3.383	18.983	34.575	15.592	3.431
02-1-2-2 Uitgiftes	620	8.067	620	3.500	5.441	1.941	620
02-1-2-3 Erfpachtbeheer	13.604	13.933	13.736	13.401	14.597	1.196	13.624
Totaal Baten	17.544	44.112	17.740	35.885	54.614	18.729	17.675
Lasten							
02-1-2-1 Conversies en bestemmingswijzigingen	699	2.908	706	706	14.736	-14.030	720
02-1-2-2 Uitgiftes	620	4.986	620	653	868	-214	620
02-1-2-3 Erfpachtbeheer	4.192	4.374	4.288	4.199	4.274	-75	4.288
Totaal Lasten	5.511	12.268	5.614	5.559	19.878	-14.319	5.628
Saldo baten en lasten	12.033	31.844	12.125	30.326	34.736	4.410	12.046
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	12.033	31.844	12.125	30.326	34.736	4.410	12.046

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Conversies en bestemmingswijzigingen

Op deze subdoelstelling is ten opzichte van de begroting een positief saldo gerealiseerd van 1,6 miljoen euro. De begroting bestaat uit een structurele raming van 2,7 miljoen euro aan netto resultaat, voor 2019 verhoogd met een incidentele raming van 15,6 miljoen euro. Gerealiseerd is een batig resultaat van 19,8 miljoen euro.

De afhandeling van de aanvragen uit de introductieperiode van de Conversieregeling Erfpachten 2017 is afgerond. In 2019 bedraagt de incidentele opbrengst uit de afkoopsommen minus de uitvoeringskosten en het afschrijven van de boekwaarde op de erfpachtgronden 20,8 miljoen euro. Over de uitvoering van de conversieregeling hebben wij de raad geïnformeerd op 21 oktober 2019. Als gevolg van de afgekochte canonverplichting dalen de opbrengsten op het beheer van de erfpachtcontracten met 0,3 miljoen euro. Bij de Voorjaarnota 2019 is voor de introductieperiode een netto opbrengst van 15,6 miljoen euro geraamd en zijn de structurele nadelen in het meerjarenbeeld verwerkt.

Na de introductie zijn nog 32 aanvragen verwerkt met een netto opbrengst van 0,9 miljoen euro en een structureel nadeel op de erfpachtopbrengsten van 0,025 miljoen euro. De opbrengsten uit de overige erfpachtconversieregelingen bedragen 0,035 miljoen euro met een structureel nadeel van 0,015 miljoen euro.

Per saldo is het voordelig incidenteel resultaat op conversies van bestaande erfpachtrechten 6,1 miljoen euro, bestaande uit een netto opbrengst van 21,7 miljoen euro en een raming van 15,6 miljoen euro, en is het structureel nadeel op het erfpachtbeheer 0,040 miljoen euro.

De van de woningcorporaties ontvangen meerwaarde, vanuit de bestemmingswijzigingen op de sociale woningvoorraad, bedraagt 6,4 miljoen euro. Dit is op basis van 172 transacties van verkoop en herontwikkeling. Conform de Prestatieafspraken op stedelijk niveau 2016-2019 is twee derde deel van deze afgedragen meerwaarde, voor een bedrag van 4,3 miljoen euro, toegevoegd aan de voorziening Meerwaarde prestatieafspraken woningcorporaties. In het verleden zijn deze meerwaardeafdrachten gestort in de reserve investeringsimpuls Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU). Conform de wettelijke verantwoordingsvoorschriften zijn de niet bestede gelden uit de reserve gehaald en eveneens toegevoegd aan de voorziening voor een bedrag van 11,9 miljoen euro. De wijziging in verantwoording van de ontvangen meerwaardeafdrachten heeft geen gevolgen voor het besluitvormingsproces over de bestedingsdoelen van de gelden.

De in rekening gebrachte meerwaardes als gevolg van gewijzigd gebruik van erfpachtpercelen leiden tot een opbrengst van 2,6 miljoen euro. Hieraan hebben met name verkoop van koopgarantwoningen, de uitbreiding van het aantal parkeerplaatsen aan de Van Deventerlaan en de transformatie naar hotel van De Helling aan bijgedragen.

Per saldo een voordeel van 4,7 miljoen euro op bestemmingswijzigingen erfpachten.

Conform de geheime raadsbrief is er een dotatie van 6,6 miljoen euro aan de voorziening Verliesgevende grondexploitaties gepleegd.

Na vermindering met de begrotingsopgave, voor een bedrag van 2,7 miljoen euro, bedraagt het resultaat van de prestatiedoelstelling 1,6 miljoen euro positief.

Uitgiftes

Onder deze doelstelling wordt de bestuursopdracht tot verkoop van gemeentelijke eigendommen verantwoord. Deze taakstelling is voor 2019 vastgesteld op 2,9 miljoen euro en als zodanig in de begroting van het programma Stedelijke ontwikkeling opgenomen. Het verkoopresultaat op panden en overige uitgiftes van gemeentelijke eigendommen bedraagt, na aftrek van de boekwaarden en gemaakte kosten, 2,8 miljoen euro. Hiermee is de taakstelling met een restend saldo van 0,105 miljoen euro vrijwel behaald.

Bij de Verantwoording 2018 hebben wij conform de raadsbrief van 14 maart 2017 een bedrag van 1,6 miljoen euro ten gunste van de reserve vaste activa laten komen. Het betreft hier het resultaat van de verkoop van het pand aan de Maliebaan 42. In het in 2018 gemelde resultaat was rekening gehouden met kosten voor de afhandeling van de verkoop. Na afhandeling van alle kosten uit de transactie, resteert uit de reservering een bedrag van 0,075 miljoen euro.

Uit de verkoop van een perceel grond behorende bij een voormalig onderwijsgebouw is een positief saldo van 1,735 miljoen euro voortgekomen.

De overige saldi op de uitgifte van gemeentelijk eigendommen geven een positief verschil van 0,025 miljoen euro ten opzichte van de begroting wat leidt tot een voordeel van 1,727 miljoen euro op de subdoelstelling.

Erfpachtbeheer

Op het product erfpachtbeheer worden de jaarlijkse kosten en opbrengsten geboekt in verband met het beheer van de lopende erfpachtcontracten. Wanneer erfpachters opteren voor het wijzigen van het erfpachtrecht in de vorm van gehele of gedeeltelijke afkoop van de canonverplichting of het vastklikken van de canon leidt dit tot structurele wijzigingen in de canonopbrengsten. Voor 2019 heeft het niet tot significante verschillen ten opzichte van de begroting geleid. De gevolgen van de uitvoering van de verschillende conversieregelingen voor het erfpachtbeheer lichten wij toe onder de subdoelstelling: Conversies en bestemmingswijzigingen.

Het positieve saldo ten opzichte van de begroting bedraagt 1,121 miljoen euro en bestaat uit de hieronder toegelichte posten:

- Jaarlijks voegen wij 0,070 miljoen euro toe aan de voorziening Dubieuze debiteuren erfpachten ter dekking van af te boeken erfpachtvorderingen. Vanuit het debiteurenbeheer blijkt dat de stand van de voorziening hoger is dan noodzakelijk. Het is voldoende om rekening te houden met het opstaande debiteurensaldo aan het eind van het jaar. Hiermee kan het opgebouwde

saldo in de voorziening deels vrijvallen en de storting voor 2019 achterwege blijven. Per saldo een voordeel van 0,525 miljoen euro.

- In 2019 heeft de periodieke herziening van een aantal substantiële erfpachtovereenkomsten plaatsgevonden. Ingaande 2019 is de canon structureel met 0,480 miljoen verhoogd. Herzieningen worden in het jaar na vaststelling van de nieuwe canon verwerkt in het meerjarenbeeld. Omdat de herziening in 2019 is afgerond en de ingangsdatum 2019 is, ontstaat er een positief resultaat op de subdoelstelling.
- In navolging van de BBV-regelgeving zijn de egalisatierekeningen voor de canonopbrengsten opgeheven. Dit leidt tot een incidenteel nadeel van 0,295 miljoen euro.
- Het beheer van de erfpachtcontracten, handhaving van de erfpachtvoorwaarden, het project ontsluiting van data en verbetering van diverse systemen en processen hebben in 2019 tot een positief resultaat van 0,410 miljoen euro geleid.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

2. Versterken van de vitaliteit en leefbaarheid van de stad

2.1 Ruimtelijke kwaliteit van de bestaande stad versterken

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
E2.1.1	Bruto toegevoegde woningen in bestaand stedelijk gebied	n.v.t.	2.286	1.586	1.996	1.781	1.800

Analyse	
Bruto toegevoegde woningen in bestaand stedelijk gebied	Oplevering van Zuidgebouw (stationsgebied) begin 2020 i.p.v. eind 2019

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
P2.1.1	Aantal lopende projecten binnen Stedelijke Ontwikkeling	n.v.t.	circa 150	PM	circa 155	169	circa 160

Analyse	
Aantal lopende projecten binnen Stedelijke Ontwikkeling	Het aantal lopende projecten binnen stedelijke ontwikkeling bevat zowel gemeentelijke projecten als particuliere initiatieven waarin is gewerkt. De toename in 2019 kan worden verklaard door een toename in het aantal particuliere initiatieven.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E2.1.1 Transformatie van locaties en gebouwen met kwalitatief goede openbare ruimte

In de Ruimtelijke Strategie Utrecht hebben we gekozen voor groei door verdichting. We zetten de kans die de groei biedt in om op alle fronten een nog betere stad te worden. Utrecht als dé stad van '[Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen](#)'.

In 2019 zijn voor verschillende binnenstedelijke locaties start-/intentiedocumenten vastgesteld voor woningbouwprojecten met daarin een fors aandeel betaalbare huurwoningen. Voorbeelden hiervan de Lauwerecht 2-4, Omloop/Laan van Chartreuse, Thomas à Kempisplantsoen, Lomanlaan 103-105, 2e fase Reitdiepstraat en Brennerbaan 106. Naast het realiseren van sociale huurwoningen wordt op

verschillende van deze locaties onderzocht of er woningen in het middensegment kunnen worden gerealiseerd. Voor de Ravellaan noord is een startdocument vastgesteld met als doel het gebied te transformeren tot woningbouwlocatie met minimaal 220 woningen (huur en koop). Met de start van het project De Mix Overvecht is een pilotproject voorzien dat uitgaat van een ruil van sociale huurwoningen en locaties tussen Mitros en BPD. Het ruilen van locaties (met sociale woningbouw) tussen verschillende wijken van de stad draagt bij aan de ambitie om te komen tot een meer evenwichtige spreiding van verschillende woningcategorieën over de stad. Naast woningbouw zijn er ook intentiedocumenten vastgesteld voor andere functies zoals de transformatie van het Muntgebouw tot conferentieoord en hotel en mogelijk kleinschalige woningbouw. Ook zijn startdocumenten vastgesteld voor de uitbreiding van het tennispark Mytylweg 49 en uitbreiding en renovatie van het Bonifatiuscollege.

Belangrijke stappen in lopende projecten zijn o.a. het gebiedsplan voor sportpark Zuilense Vecht dat na besluitvorming door het college is aangeboden aan de gemeenteraden van Utrecht en Stichtse Vecht. Dit gebiedsplan geldt als ontwikkelingskader voor het te maken SPvE voor de woningbouwlocatie en het IPVE voor het sportieve lint, beide in nauwe samenwerking met de gemeente Stichtse Vecht. Voor de ABC-straat 5 (voormalig Victas-complex) in de binnenstad is de bouwvelop vastgesteld. Mitros zal op deze locatie circa 90 huurappartementen realiseren. Met de vaststelling van de bouwvelop en de start van het bestemmingsplan voor de Heycopstraat zijn stappen gezet om in Zuidwest meer dan 400 huurwoningen (waaronder sociale- en middenhuur) te realiseren.

Naast vorderingen in planvorming zijn er in 2019 ook plannen buiten in uitvoering gegaan of opgeleverd. Voorbeelden hiervan zijn de opleveringen van het laatste blok 4 Zijdebalen en de nieuwe accommodatie van het Leger des Heils aan de Oudwijkerveldstraat in oost. In Noordoost is aan de Gerbrandystraat de bouw gestart van bijna 500 woningen voor starters en studenten.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P2.1.1 Initiëren, faciliteren, begeleiden en stimuleren van de uitvoering van ruimtelijke plannen met betrekking tot wonen, werken en stedelijke functies

In 2019 is een '[Meerjaren Perspectief Ruimte](#)' gemaakt om te sturen op de ruimtelijke ontwikkelingen. De gemeenteraad ontvangt hiermee een volledig overzicht van alle projecten die lopen of in voorbereiding zijn. In het MPR leggen we verbanden tussen thema's en gebieden en koppelen we investeringen en werkzaamheden aan elkaar. Ook worden de financiële reserves investeringsimpuls RSU, programma bereikbaarheid en de grondexploitaties geactualiseerd. Daarbij is ook een website met alle [Ruimtelijke Projecten Utrecht](#) online gegaan, waarop de voortgang en details van de projecten te zien zijn.

In 2019 is gestart met de bouw van ruim 3.000 woningen waarvan ruim 1.600 in de bouwopgave Leidsche Rijn en ongeveer 1.400 op binnenstedelijke locaties. Ongeveer 1.200 van de woningen die in aanbouw zijn gegaan, bestaat uit sociale huurwoningen (inclusief zelfstandige studenteneenheden). Het aandeel middenhuur woningen is ruim 600 woningen. Het aantal woningen dat in aanbouw is genomen ligt lager dan geprognosticeerd. In de peilstok SO hebben we eerder aangegeven welke oorzaken hebben geleid tot vertragingen in verschillende projecten zoals hoge bouwkosten, krapte van arbeidskrachten, materiaal in de bouwsector en capaciteits-/continuïteitsvraagstukken. Ook hebben de ontwikkelingen rondom de PAS direct of indirect bijgedragen aan de vertraging van projecten.

In 2019 zijn ruim 3.000 woningen opgeleverd waarvan bijna 1.800 op binnenstedelijke locaties. Dit aantal ligt iets lager dan bij de programmabegroting 2019 voorzien doordat de oplevering van het Platform (zuidgebouw) met bijna 200 woningen in het stationsgebied iets is vertraagd (begin 2020 in plaats vaneind 2019).

De belangrijkste ontwikkelingen en mijlpalen per gebied in 2019:

Utrecht Science Park (USP) en Rijnsweerd

De startnotitie voor de omgevingsvisie USP is in juli 2019 vastgesteld door de Raad en na de zomer is gestart met de uitvoering. Er is een enquête gehouden waarop ruim 3.000 mensen hebben gereageerd. De mobiliteitsstudie over de toekomstige ontsluiting van USP en Rijnsweerd is afgerond en dient als input voor de omgevingsvisie en processen (zoals bijvoorbeeld de actualisatie van het Mobiliteitsplan en regionale studies). De naamswijziging De Uithof naar Utrecht Science Park is doorgevoerd op de gemeentelijke verkeersborden en er is een herinneringsbord gemaakt over het gebied De Uithof. Voor de huisvesting van ISU (internationale school) in het USP is een bouwenvelop opgesteld en vastgesteld (na inspraak). Verder is de bouw van 400 tijdelijke studentenwoningen getenderd (oplevering 2020) en wordt een multi-tenant Life Sciences gebouw (The Accelerator) gerealiseerd naast de P+R. Met het UMC Utrecht zijn in 2019 gesprekken gevoerd over de verbouwingsplannen en gevolgen voor het Ronald Mc Donaldhuis. Er zijn twee verkeersknelpunten in het USP verbeterd; de aansluiting Leuvenlaan-Universiteitsweg en de fietsoversteek Cambridgelaan-Bolognalaan.

Door het besluit van de Raad van State met betrekking tot het Tracebesluit Ring Utrecht is de planontwikkeling (concept SPVE) van de Archimedeslaan 16 vertraagd. Voor het kantorenpark Rijnsweerd is een start gemaakt met een ontwikkelstrategie en zijn gesprekken met eigenaren gevoerd over het vervolg.

Merwedekanaalzone

In 2019 zijn de Omgevingsvisie Merwedekanaalzone deel 2, 'uitwerking van de ruimtelijke agenda' en het Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan Merwede voor deelgebied 5 van de Merwedekanaalzone helemaal op elkaar afgestemd. Met de gezamenlijke grondeigenaren is eind 2019 overeenstemming bereikt over de verdere invulling van de samenwerking. Dit is vastgelegd in een termsheet. Daarmee zijn de stukken gereed gemaakt voor terinzagelegging. Per brief van 18 september 2019 bent u geïnformeerd over de voortgang van de planvorming Merwedekanaalzone. In december 2019 is besloten om de stukken vanaf 30 januari 2020 ter inzage te leggen.

Ook is in december 2019 de bouwenvelop voor de ontwikkeling van Eendrachtlaan 10 (deelgebied 6) vastgesteld (ruim 200 woningen). De bouw van Holland Casino aan de Winthontlaan (deelgebied 6) en het project Wilhelminawerf (deelgebied 4) zijn van start gegaan in 2019.

Noordoost, Oost en Zuid

In het gebied Noordoost, Oost en Zuid is een aantal belangrijke mijlpalen gehaald.

Naast de start bouw van de Gerbrandystraat is ook de bouw gestart van de 1e fase van het project Kop op Tuindorp Oost, waar het zorgcentrum Careyn wordt herontwikkeld tot 131 woningen. Daarnaast is de herinrichting van de Eykmanlaan afgerond. Er is groen toegevoegd en de oversteekbaarheid is verbeterd. Ook winkelcentrum De Gaard is bijna gereed en gestart met de inrichting van de openbare ruimte.

Voor Oost is het concept ontwikkelperspectief Maarschalkerveerd gereed en vrijgegeven voor consultatie. In deze visie is het toekomstbeeld voor deze groene long van de stad beschreven. Ook is de eerste fase van het project De Kwekerij in volle gang: in 2019 werd het hoogste punt bereikt.

In zuid is Portaal gestart met de bouw van 143 sociale huurwoningen aan de Oudegeinlaan. Ook is de omgevingsvisie Lunetten gereed, deze wordt in februari 2020 aan de gemeenteraad voorgelegd.

West/Noordwest

Naast de vaststelling van start-/intentiedocumenten voor projecten met een groot deel sociale huurwoningen (zoals Omloop, Laan van Chartroise en tevens het Thomas a Kempisplantsoen), zijn ook intentiedocument vastgesteld voor Oudenoord 330-370, Hogenoord 18-20 en Daelwijcklaan 3. Voor de Dickensplaats en de Johan Wagenaarkade zijn de bouwenvelopen vastgesteld met als doel om in deze projecten samen ruim 100 sociale huurwoningen te realiseren. Ook is er op verschillende locaties gewerkt aan de openbare ruimte zoals de oplevering van de openbare ruimte in de Fruitbuurt Noord volgens het Groendiepprincipe en de afronding van het Werkspoorpad (recreatieve route). De bouw van de grote ontwikkelgebieden 2^e Daalsedijk en Cartesiusdriehoek heeft vertraging opgelopen door de complexe voorbereiding van de bestemmingsplannen, waaronder de stikstofproblematiek.

Overvecht en Zuidwest

Samen met bewoners, professionals en ondernemers in Overvecht is de wijkaanpak Samen voor Overvecht ontwikkeld. Deze aanpak is het vervolg op het plan de Versnelling van Overvecht. Het actieprogramma is op 6 december 2019 naar de Raad verstuurd en bevat onder andere kansen in de wijk waaronder het Centrumgebied Overvecht (NPD-strook) waar de bouw van drie appartementencomplexen

(334 beleggershuurwoningen) is gestart. Voor kavel 2 is de gronduitgifte-overeenkomst is getekend. Op deze locatie worden 636 zelfstandige studentenwoningen gerealiseerd.

Samen met de gemeente Nieuwegein (Batau), gemeente Zeist (Vollenhove) en de provincie Utrecht is een aanvraag gedaan voor een Regio Deal met als titel Overvecht, Batau en Vollenhove: leefbaar, veilig en gezond. De voorgestelde aanpak richt zich op vijf pijlers en sluit in Overvecht aan op de wijkaanpak Samen voor Overvecht.

Zeven marktpartijen en drie corporaties zijn verenigd in de Werkplaats Overvecht. Ze hebben in 2019 hun visie om de leefbaarheid van de wijk door middel van fysieke ingrepen aan de raad gepresenteerd. In zuidwest is gestart met het maken van de Omgevingsvisie Kanaleneiland en Transwijk nadat het startdocument in oktober 2019 werd goedgekeurd door de raad.

Leidsche Rijn en Vleuten de Meern (buiten de bouwopgave)

Stichting Moestuin de Haar is gestart met de realisatie en het herstel van een (historische) moestuin op het landgoed bij Kasteel de Haar. Met de eigenaar van Boerderij den Hoet is een Intentiedocument getekend voor herontwikkeling van de Caravanstalling naar zorgwoningen. Voor het initiatief ernaast, aan de Dirk Hoetweg 5 wordt een bouwvelop gemaakt. De initiatiefnemers onderzoeken parallel daaraan of er een meerwaarde kan zitten in de combinatie van beide initiatieven.

Prestatiedoelstelling

P2.1.2 Investeren in stedelijke herontwikkeling door ondersteuning van (nieuwe) partijen die de ruimtelijke kwaliteit van de stad versterken of door uitvoering gem. herontwikkelingsprojecten

In 2019 is de openbare ruimte op verschillende locaties opgeknapt. Het gaat hier bijvoorbeeld om de oplevering van de openbare ruimte rondom Zijdebalen en de herinrichting van de buitenruimte Bangkokdreef in aansluiting op de renovatiewerkzaamheden van Portaal. De planvorming voor de herinrichting van de openbare ruimte Taagdreef is vertraagd. In 2019 is het IPvE/FO vrijgegeven voor consultatie wat ertoe heeft geleid dat de ontwerpen worden aangepast. Het ontwerp voor de herinrichting van de openbare ruimte rondom het winkelcentrum Overvecht is in 2019 afgerond om in 2020 te kunnen starten met de uitvoering.

Prestatiedoelstelling

P2.1.3 Verkopen of in erfpacht uitgeven van (bouwrijpe) gronden ten behoeve van wonen en werken in de stad

In 2019 hebben wij bouwrijpe gronden opgeleverd ten behoeve van de realisatie van projecten die onderdeel vormen van het programma Stedelijke Ontwikkeling. Over het financiële en inhoudelijke verloop van de grondexploitaties wordt de gemeenteraad separaat geïnformeerd in het Meerjaren Perspectief Ruimt (MPR). In 2019 is onder andere de grond voor het Noordwest kwadrant in het Hart van De Meern overgedragen aan de ontwikkelaar, die in 2020 zal starten met de bouw van circa 70 woningen. Ook is in Overvecht op de NPD-strook gestart met de bouw van circa 330 woningen. Op bedrijventerrein Oudenrijn is in 2019 één kavel uitgegeven en zijn er optiecontracten getekend voor vijf kavels.

Wat heeft dat gekost?

								x€1.000
Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Verskil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020	
Baten								
02-2-1-1 Ruimtelijke herontwikkelingsplannen	762	2.132	762	762	4.420	3.658	773	
02-2-1-2 Investeren in Stedelijke herontwikkeling	0	1.013	0	0	446	446	0	
02-2-1-3 Grondexploitaties	13.957	10.843	39.102	32.796	30.603	-2.193	29.687	
Totaal Baten	14.720	13.988	39.864	33.558	35.470	1.912	30.460	

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Lasten							
02-2-1-1 Ruimtelijke herontwikkelingsplannen	4.745	6.092	4.852	4.733	8.457	-3.724	4.907
02-2-1-2 Investeren in Stedelijke herontwikkeling	16.174	13.292	10.006	10.559	8.079	2.480	24.595
02-2-1-3 Grondexploitaties	13.849	11.735	35.041	32.734	33.415	-680	29.552
Totaal Lasten	34.768	31.120	49.899	48.027	49.951	-1.924	59.054
Saldo baten en lasten	-20.049	-17.131	-10.035	-14.469	-14.481	-12	-28.594
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	5.425	5.425	3.925	17.908	17.908	0	8.925
Onttrekking reserves	19.108	15.213	17.022	44.775	44.775	0	27.404
Saldo na mutaties reserves	-6.366	-7.343	3.062	12.398	12.386	-12	-10.116

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Ruimtelijke herontwikkelingsplannen

Door de aanhoudende groei van de markt in 2019 waren er meer particuliere initiatieven dan verwacht. De omzet op intentie- en anterieure overeenkomsten gesloten met ontwikkelende partijen in de stad is hierdoor gestegen. Onderdeel van deze overeenkomsten is het verhalen van de plankosten.

Het resterende deel van de opbrengst van de uitgifte van een stuk grond nabij winkelcentrum De Gaard in 2018 is op de prestatiedoelstelling ruimtelijke herontwikkelingsplannen verantwoord. Zoals vastgelegd in de overeenkomst wordt de opbrengst van de uitgifte in delen terugbetaald aan de ontwikkelaar ten behoeve van de inrichting van de openbare ruimte. Daarnaast is de opbrengst voor het inrichten en onderhouden van het openbaar gebied Antoniuskwartier verantwoord op de prestatiedoelstelling ruimtelijke herontwikkelingsplannen. De inrichting van het openbaar gebied wordt in 2020 verwacht.

Zowel de baten als de lasten zijn 3,658 miljoen euro hoger dan begroot. Door diverse kleine afwijkingen zijn de overige lasten 0,066 miljoen euro hoger dan begroot.

Investeren in Stedelijke Herontwikkeling

In het Meerjaren Perspectief Ruimte 2019 (MPR 2019) is de (her)programmering van de middelen uit de reserve Investeringsimpuls RSU vastgesteld door de gemeenteraad. Volgens de bijbehorende planning is een bedrag van 10,517 miljoen euro aan lasten begroot en conform BBV regelgeving onttrokken aan de reserve Investeringsimpuls RSU. De daadwerkelijk gerealiseerde lasten bedragen 8,079 miljoen euro. Voor het merendeel van de afwijkingen geldt dat de voorbereiding van de uitvoering van de geplande projecten is opgepakt, maar dat daadwerkelijke besteding van middelen in 2020 of verspreid over de komende jaren plaatsvindt. In 2019 is er een bedrag van 0,446 miljoen euro aan baten gerealiseerd. Dit bedrag bestaat uit bijdragen in de opgave USP/Rijnsweerd en de Merwedekanaalzone. De werkelijke lasten en baten uit de reserve Investeringsimpuls RSU worden nader toegelicht in het Meerjaren Perspectief Ruimte 2020 (MPR 2020).

Grondexploitaties

Voor een gedetailleerde toelichting op de actuele ontwikkeling op de meerjarige grondexploitaties verwijzen wij naar het Meerjaren Perspectief Ruimte 2020 (MPR 2020) Het resultaat op deze prestatiedoelstelling is per saldo 2,873 miljoen euro nadelig en is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- Een positief saldo van 0,600 miljoen euro op de afsluiting van de grondexploitatie Duurstedelaan.
- Een positief saldo van 0,181 miljoen euro op de afsluiting van de grondexploitatie Heukelomlob.
- Een positief saldo van 0,040 miljoen euro op de afsluiting van de grondexploitatie Schermerhornstraat.
- Een positief saldo van 2,860 miljoen euro vanwege tussentijdse winstnemingen op de grondexploitaties Veemarkt, Uitbreiding Bedrijventerrein Overvecht en Oudenrijn West.
- Een negatief saldo van 0,406 miljoen euro op diverse oude projecten.
- Een negatief saldo van 0,318 miljoen euro op de strategische verwervingen en voorraadfunctie.
- Een negatief saldo van 0,955 miljoen euro op de anticiperende verwervingen wordt verrekend met het verwervingskrediet voor de woningen op de Croeselaan en omgeving. Na vaststelling van de grondexploitatie Beurskwartier wordt de verwerving ingebracht en gedekt uit de grondexploitatie.
- Een negatief saldo van 0,319 miljoen euro betreft de kosten voor de uitwerking van het gebiedsplan Zuilense Vecht. Na vaststelling van de grondexploitatie worden de gemaakte plankosten ten laste van de grondexploitatie gebracht.
- Een negatief saldo van 1,483 miljoen euro betreft de kosten voor de uitwerking van de omgevingsvisie van het Beurskwartier. Na vaststelling van de grondexploitatie worden de gemaakte plankosten ten laste van de grondexploitatie gebracht
- Een negatief saldo van 1,493 miljoen euro betreft kosten voor de ontwikkeling van deelgebied 5 van de Merwedekanaalzone. In 2019 zijn de Omgevingsvisie deel 2 'uitwerking van de ruimtelijke agenda' en het Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan Merwede op elkaar afgestemd. Met de gezamenlijke grondeigenaren is eind 2019 overeenstemming bereikt over de samenwerking. Deze is vastgelegd in een termsheet. Na vaststelling van de grondexploitatie worden de gemaakte plankosten die betrekking hebben op ons eigen bezit (OPG-terrein en busstalling) ten laste van de grondexploitatie gebracht.
- Een negatief saldo van 0,184 miljoen euro betreft kosten voor de voorbereiding van de herontwikkeling van deelgebied 6 van de Merwedekanaalzone. Vooruitlopend op de herontwikkelingsmogelijkheden voor deelgebied 6 is gewerkt aan een financiële strategie en een grondstrategie.
- Een negatief saldo van 1,396 miljoen euro betreft de dotatie aan de voorziening negatieve grondexploitaties om de risicovoorziening op het, voor het Meerjaren Perspectief Ruimte, benodigde niveau te brengen.
- De gerealiseerde baten op grondexploitaties zijn lager dan geraamd en de gerealiseerde lasten op grondexploitaties zijn hoger dan geraamd. De baten zullen later worden gerealiseerd. Het saldo van de jaarlijkse lasten en baten grondexploitaties wordt verrekend met de balanspost onderhanden werk.

Verbonden Partijen

Verbonden Partijen missen

2.2. Verbeteren van huisvesting bijzondere doelgroepen en vergroten kansen op de woningmarkt van woningzoekenden

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E2.2.1	Zoektijd huurwoning aanbodsysteem in jaren	n.v.t.	4,5	5,4	4,5	5,9	4,5
E2.2.1	Bruto toegevoegde woningen (inclusief Leidsche Rijn)	n.v.t.	3.497	3.094	3.100	3.015	2.800

Analyse

Zoektijd huurwoning aanbodsysteem in jaren	De zoektijd is zonder loting en is gerelateerd aan toename aanbod, aantal woningzoekenden en mutatiegraad (de mate waarin woningen jaarlijks vrijkomen door huuropzegging).
Bruto toegevoegde woningen (inclusief Leidsche Rijn)	Jaarlijks wordt in het MPR en de Peilstok woningbouwproductie geactualiseerd. Voor meer informatie zie Ruimtelijke projecten .

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P2.2.1	Aantal toegevoegde daken met zonnepanelen corporaties	n.v.t.	n.n.b.	N.n.b.	n.b.	n.n.b.	395
P2.2.1	Aantal woningen nul op de meter bij corporaties	n.v.t.	n.n.b.	n.v.t.	n.b.	n.n.b.	n.b.
P2.2.1	Gemiddelde energieindex corporatiewoningen	n.v.t.	1.48	1.43	n.v.t.	n.n.b.	1.30
P2.2.3	Opnames zelfstandige en onzelfstandige woningen door huurteam Utrecht		450	705 (voorlopig cijfer)	450	450	525
P2.2.3	Aantal rollatorwoningen in sociale huur	2016	-	N.n.b.	-	-	-
P2.2.3	Aantal nultredewoningen in sociale huur	2016	500	N.n.b.	500	-	500
P2.2.4	Start bouw beleggershuurwoningen		45	1.253	1510	912	1250

Analyse

Aantal toegevoegde daken met zonnepanelen corporaties	De cijfers over het aantal door corporaties toegevoegde daken met zonnepanelen komen pas beschikbaar halverwege het jaar na het verantwoordingsjaar. Wij hebben nu het cijfer over 2018: 308 daken. Het cijfer over 2019 is dus nog niet bekend.
Aantal woningen nul op de meter bij corporaties	Vanaf 2018 worden bij nieuwbouw alleen de zogenoemde Bengwoningen (Bijna Energie Neutraal) gemonitord en niet meer het percentage energieneutrale woningen.. In 2018 waren er 67 woningen.
Gemiddelde energieindex corporatiewoningen	De cijfers over de gerealiseerde gemiddelde energie-index komen pas beschikbaar halverwege het jaar na het verantwoordingsjaar. In 2018 is een gemiddelde energie-index gerealiseerd van 1.43 ten opzichte van de doelstelling van 1.48. De realisatie voor 2019 is nog niet bekend.

Analyse

Start bouw beleggershuurwoningen	In de peilstok SO hebben we eerder aangegeven welke oorzaken hebben geleid tot vertragingen in verschillende projecten zoals hoge bouwkosten, krapte van arbeidskrachten en materiaal in de bouwsector en capaciteits-/continuïteitsvraagstukken. Ook hebben de ontwikkelingen rondom de PAS direct of indirect bijgedragen aan de vertraging van projecten.
Opnames zelfstandige en onzelfstandige woningen door huurteam Utrecht	Het Huurteam heeft meer opnames kunnen uitvoeren binnen het budget dan was begroot.
Aantal rollatorwoningen in sociale huur	Deze indicator wordt niet gemonitord in de prestatieafspraken.
Aantal nultredewoningen in sociale huur	Deze indicator wordt niet gemonitord omdat er in het aanbod aan woningen in principe voldoende rollator- en nultredewoningen (flatwoningen met lift en begane-grondwoningen) zijn. Er zijn geen speciale wachtlijsten voor dit type woningen, de toewijzing d.m.v. labels (voor de woningen) en indicaties (voor de woningzoekenden) zorgt dat vraag en aanbod goed verloopt

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E2.2.1 Utrechtse bewoners en woningzoekenden zijn naar inkomen en zorgvraag binnen een redelijke termijn passend gehuisvest. Bij woningzoekenden speelt huishoudensgrootte een rol

In 2019 zijn verschillende afspraken(kaders) vastgesteld die gezamenlijk bieden deze kaders een stevige, samenhangende visie en aanpak die de komende jaren uitgevoerd gaat worden. 24 juni hebben het Rijk en zestien regiogemeenten de Woondeal Regio Utrecht ondertekend, waarin afspraken staan over langjarige samenwerking om de woningbouwproductie te versnellen, de betaalbaarheid te vergroten en excessen aan te pakken. Op 18 juli 2019 is de Woonvisie 'Utrecht beter in balans' vastgesteld, waarin de koers tot 2040 is uitgezet en we de ambities op het gebied van wonen voor de komende jaren hebben vastgelegd. Een dag eerder, op 17 juli, is het Plan van Aanpak huisvesting en ondersteuning kwetsbare groepen ondertekend door gemeente, corporaties en zorginstellingen. Het Stadsakkoord Wonen is vastgesteld op 20 september 2019 ondertekend door private partijen, corporaties, zorgorganisaties, huurdersorganisaties en andere bij de woningmarkt betrokken partijen.

Wij hebben bijgedragen aan de betaalbaarheid van het wonen door de pilot huurkorting voor U-pashouders samen met de corporaties voort te zetten en door passend toe te wijzen. Doorstroming op de woningmarkt hebben wij bevorderd door het passend toewijzen van sociale huurwoningen (Huisvestingsverordening) en nieuwbouw van sociale huurwoningen. Daarnaast is in de Huisvestingsverordening opgenomen dat na verhuizing bewoners 75% van hun inschrijftijd als woningzoekende behouden indien zij zich opnieuw inschrijven. Ook dit zal naar verwachting de doorstroming bevorderen.

In 2019 zijn ruim 1.200 sociale huurwoningen (inclusief zelfstandige studenteneenheden) in aanbouw genomen. Ook het in aanbouw nemen van woningen in de middenhuur (ruim 600 in aanbouw genomen in 2019) zal bijdragen aan doorstroming.

De doorstroming behoeft echter nog steeds verbetering, de zoektijd (exclusief loting) is van 5,4 in 2018 gestegen naar 5,9 in 2019. De gemiddelde wachttijd (exclusief loting) is gestegen van 10,4 naar 10,9 jaar. De druk op de sociale huurwoningmarkt is verder gestegen. Dit komt voornamelijk door demografische ontwikkelingen; Utrecht is en blijft voor velen een aantrekkelijke stad. De opgave blijft urgent en daarom ook zijn hierboven genoemde afspraken(kaders) vastgesteld, met als prioriteiten verhogen van de bouwproductie, doorstroming, duurzaamheid, thuis voor iedereen en gemengde wijken. Zoektijd inclusief loting is gestegen van 4,4 naar 4,6.

De wachttijd is het aantal jaren dat een woningzoekende staat geregistreerd op het moment van acceptatie van een woning (de verhuring). De zoektijd is het aantal jaren dat een woningzoekende ingeschreven staat berekend vanaf de eerste reactie tot op het moment dat deze een woning accepteert.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P2.2.1 We maken en monitoren prestatieafspraken met de Utrechtse corporaties

In 2019 zijn, op basis van de nieuwe Woonvisie, het Stadsakkoord en de monitorresultaten van de vorige prestatieafspraken, de afspraken over de kwantitatieve en kwalitatieve opgaven met de vijf grootste woningcorporaties (verenigd in de STUW) hernieuwd. De eerste stap was het maken van meerjarige stedelijke prestatieafspraken, die in september 2019 zijn getekend. Deze vormen een kader voor de jaarlijkse afspraken die per corporatie en huurdersorganisatie worden gemaakt. Vervolgens zijn eind 2019 deze zogenaamde individuele afspraken gereedgekomen en op 15 januari 2020 getekend.

Een belangrijk thema in deze afspraken is een verdere groei van de sociale voorraad door in te zetten op het realiseren van 600 – 725 extra betaalbare woningen, bij gronduitgifte gericht op het programma sociaal de corporaties goed in positie te brengen en door in te zetten op verdichting op bestaande locaties van corporaties. Maar ook de thema's betaalbaarheid (o.a. door middel van pilot huurkorting en passend toewijzen) en verduurzaming van de sociale voorraad (bestaand en nieuwbouw). Belangrijke rode draad in de prestatieafspraken is het verbeteren van de balans in de stad. Om deze te verbeteren maken wij samen met de corporaties een wijkenstrategie waarin we inzichtelijk maken hoe de sociale voorraad zich per wijk ontwikkelt in de komende vier jaar. T.b.v. de balans onderzoeken we manieren om anders toe te wijzen (via vrije toewijzingsruimte) en bekijken we mogelijkheden voor ruiling met marktpartijen. Corporaties zullen in 2020 hun programma voor plaatsing zonnepanelen intensiveren.

Prestatiedoelstelling

P2.2.2 We stellen een regionale huisvestingsverordening op en voeren deze uit

Op 1 juli 2019 is de nieuwe Huisvestingsverordening Regio Utrecht in werking getreden. De wijzigingen ten opzichte van de vorige verordening betreffen:

- behoud van 75% inschrijftijd bij acceptatie woning;
- voor de doorstromingsregeling van Groot naar Beter wordt geen leeftijdsgrens meer gehanteerd;
- mogelijkheden voor gemeenten voor verruiming van het zoekprofiel, Utrecht heeft dat benut door het zoekprofiel voor maatschappelijke urgenten te verruimen met het woningtype beneden-/bovenwoning;
- er zijn inkomensvoorrangsgrenzen voor de middenhuur opgenomen;
- In het lokaal beleid van de verordening is een minimaal lotingpercentage van sociale verhuisingen opgenomen (10%).

Daarnaast is in het lokale deel van de verordening, over de samenstelling van de woningvoorraad, de WOZ-waarde als schaarstegrens losgelaten en geldt de vergunningplicht voor het onttrekken, samenvoegen, omzetten, en woningvormen nu voor de gehele woningvoorraad. De financiële compensatie voor de omzettingvergunning is verlaagd van € 241,- naar € 120,- per m2 en zijn lagere eisen vastgesteld voor het minimale gebruiksoppervlak bij splitsingen in de Binnenstad en bij omzettingen. In 2019 zijn er 35 omzettingvergunningen aangevraagd, waarvan er veertien zijn verleend en zeven geweigerd. Er zijn 43 splitsingsvergunningen aangevraagd waarvan er 24 zijn verleend en acht geweigerd.

Prestatiedoelstelling

P2.2.3 We stimuleren en faciliteren het woningaanbod in de middeldure huur- en koopsector en voor studenten en starters

- We hebben samen met onderwijsinstellingen, SSH en Vidijs een lokaal convenant studentenhuisvesting voorbereid, dat het bestaande actieplan Studentenhuisvesting zal vervangen. Wij hebben onderzoek gedaan naar de huisvesting van uitwonende studenten in Utrecht en zijn betrokken bij landelijke onderzoeken met als doel knelpunten in studentenhuisvesting aan te pakken, zoals het tekort aan betaalbare onzelfstandige eenheden. Wij hebben ten behoeve van het verbeteren van de positie van internationale studenten op de woningmarkt een promotiecampagne voor hospilverhuur aan internationale studenten actief ondersteund en de informatievoorziening aan deze groep studenten verbeterd. Doordat maar tien zelfstandige studentenwoningen zijn gerealiseerd en het aantal tijdelijke eenheden (Archimedeslaan en sloopwoningen SSH) met 682 is afgenomen kent 2019 een negatief

resultaat voor het aantal studentenwoningen. Wel zijn 1.400 nieuwe studenteneenheden in aanbouw genomen, die in 2020 worden opgeleverd.

- Zoals beschreven in de regionale Woondeal met het Rijk zijn wij pilots gestart om misstanden op de woningmarkt aan te pakken. Wij richten ons op de regionale verbreding van de aanpak huisjesmelkers en het Huurteam, op het opsporen van malafide praktijken en op de bescherming van huurders. Het Huurteam Utrecht is sinds juni 2019 regionaal actief. Dit heeft geleid tot een aantal nieuwe meldingen, adviezen en woningopnames.
- Actieplan Middenhuur: in het Stadsakkoord Wonen hebben wij met beleggers en ontwikkelaars afspraken gemaakt over de uitvoering van de voorrangregels voor de middenhuur. Samen met Bouwinvest en Woningnet zijn wij een pilot gestart, waardoor de woningen ook in het aanbodoverzicht van Woningnet zijn geplaatst. Beleggers en ontwikkelaars willen de komende vijf jaar overeenkomsten sluiten voor de realisatie van 4.500 middenhuurwoningen in de stad.
- We zijn met corporaties en zorginstellingen in gesprek over de realisatie van verschillende gemengd-wonen projecten, die vanaf 2020 zullen worden gerealiseerd.
- Het huurteam heeft 605 woningopnames gedaan, waarvan 417 voor onzelfstandige en 188 voor zelfstandige woonruimten.
- Wij een analyse voorbereid van de Utrechtse koopwoningmarkt en mogelijke maatregelen voor verbetering voor met name koopstarters. In samenwerking met het Ministerie van BZK onderzoeken wij de mogelijkheid van een zelfbewoningsplicht in de bestaande bouw. In de nieuwbouw wordt zelfbewoningsplicht toegepast in Leeuwesteijn en Merwedekanaalzone.
- Het Fonds Toevoegen Woonruimte is geëvalueerd. In 2020 zal een besluit worden genomen tot eventuele aanpassing. Er zijn 9 aanvragen uit het Fonds gehonoreerd, er is in totaal voor 0,255 miljoen euro aan subsidie verleend voor de realisatie van ongeveer 40 zelfstandige woonruimten.
- Jongeren van 18 tot 23 of 30 jaar (keuze van de verhuurder) hebben voorrang bij woonruimte voor alleenstaanden of tweepersoonshuishoudens en die gelabeld is als jongerenwoning.

Prestatiedoelstelling

P2.2.4 We stimuleren en faciliteren de huisvesting van bijzondere doelgroepen

Samen met corporaties en zorginstellingen hebben wij in het Plan van Aanpak huisvesting en ondersteuning kwetsbare groepen een taakstelling afgesproken voor het aantal te leveren sociale huurwoningen aan de uitstroom uit (zorg)instellingen en instroomwoningen met ambulante (zware) zorg thuis. Van de afgesproken 385 woningen hebben de corporaties er 238 geleverd voor de doelgroep MO/BW. Dat is 62% van de doelstelling. De afspraken in het Plan van Aanpak hebben dus nog niet geleid tot een verhoging van het aantal woningen ten behoeve van de MO/BW doelgroep. Dat beeld komt overeen met de algemene beschikbaarheid van (sociale huur)woningen; in 2019 zijn bij de woningcorporaties 10% minder woningen vrijgekomen voor verhuur. Het aantal verhuizingen (mutatiegraad) was gering. Ook in nieuwbouw is weinig nieuwe woningvoorraad beschikbaar gekomen.

In het Plan van Aanpak zijn door gemeente, zorgaanbieders en woningcorporaties tal van maatregelen en actiepunten afgesproken om het aantal woningen voor MO/BW in- en uitstroom te verhogen. In de tweede helft van 2019 zijn maatregelen (zoals ten aanzien van de werkprocessen voor matching en toeleiding) geïmplementeerd, zijn verdere stappen genomen om in nieuwbouw en verbouw ruimte te creëren voor de doelgroep MO/BW (onder meer door middel van gemengd wonen) en is een integrale monitor ontwikkeld waarmee de voortgang per gemeente en per corporatie wordt gevolgd. Een uitvoeringsteam van gemeente, zorgaanbieders en woningbouwcorporaties stuurt op basis van deze monitor bij waar dat nodig is.

De taakstelling voor het huisvesten van statushouders is zo goed als behaald. Eind 2019 waren er, volgens de registratie van het COA, nog 28 statushouders niet gehuisvest. Zij waren allen al aangemeld bij de corporaties en een deel van hen had al een woningaanbod gekregen, maar was nog niet verhuisd.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
02-2-2-1 Wonen	0	603	-323	0	1.102	1.102	0
Totaal Baten	0	603	-323	0	1.102	1.102	0
Lasten							
02-2-2-1 Wonen	3.042	2.598	2.664	4.459	3.772	687	2.662
Totaal Lasten	3.042	2.598	2.664	4.459	3.772	687	2.662
Saldo baten en lasten	-3.042	-1.995	-2.988	-4.459	-2.670	1.789	-2.662
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	100	100	0
Onttrekking reserves	1.112	1.112	0	1.667	1.417	-250	0
Saldo na mutaties reserves	-1.930	-883	-2.988	-2.792	-1.353	1.439	-2.662

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Wonen

De baten zijn 1,1 miljoen euro hoger dan begroot door niet begrote rentebaten startersleningen en de ontvangst van een subsidie en vrijval voorziening van 0,35 miljoen euro vanwege de correctie op de beginbalans voor woonruimteonttrekking.

De lasten zijn 0,687 miljoen lager dan begroot. Dat heeft de volgende verklaringen:

- Er zijn hogere lasten door de toegerekende rente over het saldo van de uitstaande gelden bij de SVn en de reserve stimuleringsfonds Volkshuisvesting, door hogere uitvoeringskosten SVn en door een correctie op de balans (0,708 miljoen euro).
- De bijdragen uit stimuleringsregeling woningbouwproductie worden uitgekeerd in het jaar dat de nieuwbouwprojecten zijn opgeleverd. In 2019 is dat voor één project gebeurd. De lasten zijn hierdoor 0,742 miljoen euro lager dan begroot.
- De lasten voor het ontwikkelen van nieuwe woonconcepten zijn 0,399 miljoen euro lager dan begroot.
- De lasten voor subsidieregelingen politiekeurmerk veilig wonen en huurdersparticipatie zijn 0,208 miljoen euro lager dan begroot. Bij huurdersparticipatie komt dit onder andere door de lagere vaststelling van eerder verleende subsidies uit eerdere jaren.

Door de technische verwerking van de correctie op de beginbalans voor woonruimteonttrekking wijken de mutaties op de reserve 0,35 miljoen euro af van de begroting.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

4. Borgen van de monumentale en cultuurhistorische waarden

4.1 Zorgdragen voor de instandhouding van monumentale en cultuurhistorische waarden als integraal onderdeel van de aantrekkelijke stad

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E4.1.1	Verwacht aantal te herbestemmen kerkgebouwen			5	3	2
E4.1.1	Instandhouding beschermde Rijks- en gemeentelijke monumenten			15	13	15

Analyse

Verwacht aantal te herbestemmen kerkgebouwen	In tegenstelling tot de verwacht aantal initiatieven zijn er in 2019 drie initiatieven voor herbestemming geweest.
Instandhouding beschermde Rijks- en gemeentelijke monumenten	De instandhouding van monumenten door restauratie/groot onderhoud wordt ondersteund, maar het initiatief ligt bij de eigenaar. De prognose van 15 per jaar is een aanname op basis van statistiek.

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P4.1.1	Aantal te maken herbestemmingsprofielen voor kerkgebouwen			5	3	2
P4.1.1	Aantal te verduurzamen (verminderen energiegebruik) monumenten			10	4	10

Analyse

Aantal te maken herbestemmingsprofielen voor kerkgebouwen	Het aantal herbestemmingsprofielen is afhankelijk van het initiatief tot afstoten/herbestemmen van kerkgebouwen door de eigenaren. De prognose is gebaseerd informatie van eigenaren over te verwachten herbestemmingen die niet altijd uitkomt.
Aantal te verduurzamen (verminderen energiegebruik) monumenten	Verduurzamen van monumenten wordt gestimuleerd en ondersteund, met adviezen en financieringen maar het initiatief ligt bij de eigenaar. De doelstelling is 10 per jaar. Het werkelijke aantal kan daarvan – sterk – afwijken.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E4.1.1 Monumenten en cultuurhistorische waarden zijn geborgd als integraal onderdeel van de aantrekkelijke stad

In het kader van de komst van de omgevingswet zijn wij gestart met het actualiseren van ons erfgoedbeleid, zowel voor wat betreft het gebouwd- en archeologisch erfgoed als ten aanzien van erfgoed als kwaliteit in de openbare ruimte bij stedelijke ontwikkelingen. Het behoud van monumenten, archeologische en cultuurhistorische waarden hebben wij bewaakt en ondersteund met adviezen, onder andere bij de transitie van het voormalig hoofdstadkantoor naar PostUtrecht.

Onze in 2017 vastgestelde Utrechtse visie religieus erfgoed is een belangrijk instrument gebleken voor behoud en gebruik van religieus erfgoed. Op basis daarvan zijn wij gestart met een aanvulling daarvan voor niet beschermde (kerk)gebouwen. Restauraties van monumenten hebben wij ondersteund met financieringen uit het Utrechts Restauratiefonds. Daarbij hebben verduurzamen en beperking van energiegebruik een steeds groter aandeel. Bij restauratie en onderhoud van monumenten hebben wij ook geadviseerd over historisch verantwoorde kleurstelling. Wij hebben omgevingsvergunningen voor wijziging van monumenten getoetst aan de Monumentenverordening en de Verordening op de Archeologische Monumentenzorg. De informatie uit bouwhistorische- en archeologische onderzoeken hebben wij ingezet voor behoud van bouwhistorische- en archeologische waarden. De resultaten van dergelijke onderzoeken dragen ook bij aan het integreren van cultuurhistorische- en archeologische waarden in gebiedsontwikkeling en -ruimtelijke – plannen. Wij hebben private activiteiten die bijdragen aan draagvlak voor erfgoed ondersteund en hebben meegewerkt aan publicaties en tentoonstellingen. Wij hebben daarvoor ook ingezet op doorontwikkeling van Castellum Hoge Woerd, onder andere door de productie van audio- en 3D-tours. Ook is een subsidie ontvangen van het Mondriaanfonds voor onderzoek naar de ontwikkeling van een visitor hub in het Castellum in het kader van het voor te dragen Werelderfgoed van de Romeinse Limes.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P4.1.1 Begeleiden, toetsen, subsidiëren, en financieren van monumenten-renovaties en – onderhoud en het borgen van cultuurhistorische waarden in de stad

- Na een inventarisatie en selectie van onderwijsgebouwen hebben wij negen – naoorlogse – schoolgebouwen aangewezen als gemeentelijk monument. Daarbij is ook gekeken naar de betekenis van de gebouwen bij de ontwikkeling op onderwijskundig gebied. Ook hebben wij nadat duidelijkheid was over het HOV-tracé op de Van Zijstweg de voormalige hovenierswoning aan de Van Zijstweg 51 aangewezen als gemeentelijk monument.
- Wij hebben een inventarisatie van moderne bouwkunst van na 1965 (Post 65) uitgevoerd en oriënteren ons in het kader van de actualisering van ons erfgoedbeleid op hoe in te zetten op behoud daarvan.
- De kennis van cultuurhistorie is ingezet bij ruimtelijke plannen waarbij in cultuurhistorische paragrafen de cultuurhistorische waarden van een gebied zijn aangegeven. In die context wordt cultuurhistorie ook ingezet als een belangrijke factor bij de opstelling van omgevingsvisies en omgevingsplannen in het kader van de komende Omgevingswet.
- Wij hebben meegewerkt aan het nominatiedossier voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie dat door het Rijk is ingediend voor aanwijzing als UNESCO-werelderfgoed. Adviseurs van ICOMOS (UNESCO) hebben daarbij verschillende delen van de linie bezocht, waaronder ook rond Utrecht. In verschillende projecten worden de waarden van de linie al meegenomen; bij de Noordelijke Rondweg Utrecht, de herontwikkeling Maarschalkerweerd, het Utrecht Science Park en de vestiging van de International School.
- Erfgoed hebben wij als mede bepalende kwaliteit ingezet bij de omgevingsvisie Binnenstad, de omgevingsvisie Utrecht Science Park, diverse andere omgevingsvisies en de Ruimtelijke Strategie Utrecht. Dat geldt ook voor het ontwikkelperspectief Maarschalkerweerd, de planvorming van de Noordelijke Rondweg Utrecht en de 'Tuinen van Moreelse' tussen Catharijnesingel en de noordelijke spoorzone bij Utrecht Centraal.
- Wij hebben bijgedragen aan het nominatiedossier voor de Romeinse Limes, waaronder bijvoorbeeld de restanten van castella onder het Domplein en De Hoge Woerd en een Romeinse weg, dat in 2020 aan de UNESCO zal worden aangeboden.

Begeleiden, toetsen en ondersteuning instandhouding

- Wij zijn met advisering en toetsing betrokken geweest bij 293 kleine en grote planinitiatieven voor Rijks- en gemeentelijke monumenten en overige panden in Beschermd Stadsgezichten. Een deel daarvan - het uitvoeren van onderhoud of ingrepen zonder verlies aan monumentwaarden - kon af gehandeld worden op basis van overleg en advisering zonder aanvraag omgevingsvergunning. Daarmee bewerkstelligen wij lastenverlichting voor de burger en een efficiënte inzet van ambtelijke capaciteit.

- Na een gedegen voorbereiding is de restauratie van de Domtoren gestart. Tijdens de uitvoering zal voor een restauratietechnisch en cultuurhistorisch verantwoorde aanpak nog op een groot aantal punten nader onderzoek vereist zijn.
- Voor zowel een zorgvuldige aanpak van gebouwen als voor input bij gebiedsontwikkeling hebben wij, naast de meer reguliere toetsing bij vergunningaanvragen, onderzoeksgegevens voor grotere projecten vastgelegd in bouwhistorische rapporten en zijn basisrapportages opgesteld van archeologische onderzoeken.
- Voor vergunningplichtige wijzigingen aan monumenten zijn 175 aanvragen omgevingsvergunning voor wijziging van een beschermd monument behandeld. Daarbij maken wij eigenaren van monumenten met voorlichting, advisering en vooroverleg bij vergunningaanvragen bewust van de cultuurhistorische waarden van hun bezit.
- Met als doel eigenaren te informeren over verduurzamingsmogelijkheden hebben wij in samenwerking met Mijn Huis Slimmer een bijeenkomst georganiseerd over het energiezuinig maken van monumenten.
- Een zo authentiek mogelijke kleurstelling bij restauratie- en onderhoudswerkzaamheden draagt bij aan het stadsbeeld, daarvoor hebben wij 31 kleuradviezen uitgebracht.
- Voor twee vrijkomende kerkgebouwen zijn herbestemmingsprofielen uitgevoerd en drie gebouwen hebben een nieuwe bestemming gekregen. Het kerkgebouw aan de Werner Helmichstraat is verbouwd tot appartementen; de Westerkerk is verbouwd tot hotel en dit bijzondere project heeft een prijs gewonnen voor Best-hotel-concept.
- Met zes financieringen uit het Utrechts Restauratiefonds hebben wij de restauratie van gemeentelijke monumenten ondersteund, waarbij vier financieringen voor verduurzamingsmaatregelen. Daarnaast heeft het Nationaal Restauratiefonds drie restauratiefinancieringen verstrekt voor restauratie van Rijksmonumenten.
- In het kader van publieksbereik is subsidie verleend voor de organisatie van de Open Monumentendag en Kerken Kijken. (KKU en de Open Monumentendag en de Historische vereniging Vleuten-De Meern-Haarzuilens.

Archeologische monumentenzorg

- Wij hebben als onderdeel van de actualisering van ons erfgoedbeleid een nieuwe archeologische waarden- en verwachtingskaart en beleidskaart gemaakt.
- Wij hebben de kennis van archeologie ingezet bij ruimtelijke plannen; in alle bestemmingsplannen zijn in archeologische paragrafen de archeologische waarden van het gebied aangegeven.
- Er zijn 20 archeologische onderzoeken uitgevoerd, onder andere waarbij delen van de Romeinse weg zijn gevonden, waarbij hiervan een steeds completer beeld ontstaat.
- Wij hebben 275 adviesverzoeken omgevingsvergunning geadviseerd en getoetst aan de Verordening op de Archeologische Monumentenzorg. Doordat wij structureel inzetten op voorlichting, advisering en vooroverleg bij planvorming en vergunningaanvragen zijn veel initiatiefnemers zich bewust van de archeologische waarden in de ondergrond van hun plangebied.
- Er zijn 45 archeologische vooronderzoeken begeleid en basisrapportages beoordeeld, waarmee wij de kwaliteit van de uitvoering en verslaglegging daarvan willen borgen. Daarbij hebben wij 45 plannen van aanpak voor archeologische onderzoeken getoetst, waarmee wij de kwaliteit van de uitvoering en verslaglegging daarvan willen borgen. In dit kader is voor een adequate toetsing van activiteiten, waarbij archeologische waarden in het geding kunnen zijn, een aanzet gegeven aan de actualisering van de archeologische waarden- kaart en verwachtingenkaart en het bijbehorende beleidskader.
- Er zijn 20 archeologievergunningen afgehandeld en verstrekt en 20 Programma's van Eisen, Plannen van Aanpak en basisrapportages beoordeeld van definitief archeologisch onderzoek in gebieden met archeologische waarde of verwachting waarbij de archeologische waarden door planontwikkelingen verloren gingen.

Publieksbereik

- Wij organiseerden opendagen en perspresentaties bij de opgravingen bij de Vikingrijn in het Maximapark (circa 500 bezoekers), Queekhovenplein en de vondsten van kasteel Vredenburg.
- Van de vondsten van kasteel Vredenburg is een expositie ingericht in het Stadhuis.
- In samenwerking met erfgoedpartners Het Utrechts Archief, Oud-Utrecht, Centraal Museum en Universiteit Utrecht organiseerden we de 2e editie van de Utrechtse Nacht van de Geschiedenis en stelden daarvoor het Stadhuis open en verzorgden verschillende programmaonderdelen.
- We droegen bij aan de exposities Utrecht begint hier in het Utrechts Archief, Dromen in Beton in het Centraal Museum en over de geschiedenis van de Buurkerk en werken aan een tentoonstelling over de archeologische vondsten bij de verbouwing van het voormalig Hoofdpostkantoor aan de Neude tot PostUtrecht.
- In samenwerking met uitgeverij Matrijs hebben wij het boek Utrecht Bouwt 1950-1975 uitgegeven, waarmee wij de waardering en draagvlak voor behoud van naoorlogse bouwkunst willen vergroten.
- Vijfentwintig jaar archeologie in Leidsche Rijn heeft een schat aan informatie opgeleverd. Wij zijn begonnen met de verwerking daarvan in een omvangrijk publieksboek dat zal worden gepresenteerd in het najaar van 2022, bij de afsluiting van de viering van 900 jaar Utrecht.
- Ook met andere historische informatie over de geschiedenis van de stad dragen wij bij aan de voorbereidingen voor de viering van 900 jaar stadsrechten in 2022.
- Onze erfgoed specialisten hebben enkele tientallen lezingen, presentaties en rondleidingen over actuele ontwikkelingen op het gebied van erfgoed op verzoek van organisaties en evenementen.
- Wij hebben het initiatief genomen tot herplaatsing van een visualisatie van de geschiedenis van de Tolsteegpoort bij de herinrichting van de Tolsteegbarrière.
- Wij hebben een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden voor het versterken van de online informatievoorziening voor het ontsluiten van erfgoed informatie en erfgoeddata. Daarbij wordt gekeken naar de verbetering van de informatievoorziening voor monumenteneigenaren en de ontsluiting van kennis over de (bouw)geschiedenis van Utrecht.
- Vijftig jaar bouwhistorisch en archeologisch onderzoek in de binnenstad hebben wij vertaald in een digitale 3D-visualisatie van de middeleeuwse binnenstad in 1550. Deze visualisatie kan voor verschillende doeleinden worden ingezet – voor zowel digitale ontsluiting via websites en applicaties, als in fysieke visualisaties in publicaties en een maquette.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
02-4-1-1 Monumentale en cultuurhistorische waarde	311	777	311	311	566	255	311
Totaal Baten	311	777	311	311	566	255	311
Lasten							
02-4-1-1 Monumentale en cultuurhistorische waarde	2.326	2.958	2.513	2.606	2.544	63	2.663
Totaal Lasten	2.326	2.958	2.513	2.606	2.544	63	2.663
Saldo baten en lasten	-2.015	-2.181	-2.202	-2.295	-1.977	318	-2.352
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	35	35	40	40	40	0	40
Saldo na mutaties reserves	-1.980	-2.146	-2.162	-2.255	-1.937	318	-2.312

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Monumentale en cultuurhistorische waarde

De baten zijn 0,255 miljoen euro hoger dan begroot. De belangrijkste oorzaak ligt in de baten van de archeologische opgravingen, deze zijn 0,190 miljoen euro hoger dan begroot. Daarnaast is er sprake van renteopbrengsten uit het Utrechts Restauratiefonds (0,047 miljoen euro) en interne verrekeningen van Castellum Hogewoerd (0,067). De legesinkomsten van archeologievergunningen zijn 0,076 miljoen euro lager dan begroot.

De lasten zijn 0,063 lager dan begroot. Voor archeologische projecten zijn de lasten 0,800 miljoen euro. Deze zijn niet begroot. Daar staan opbrengsten uit interne verrekeningen van 0,980 miljoen euro tegenover. Hierdoor zijn per saldo de lasten voor archeologische projecten 0,180 miljoen euro lager dan begroot. De lasten van Castellum Hogewoerd zijn 0,058 miljoen euro hoger dan begroot.

De lasten voor archeologievergunningen en monumentenvergunningen zijn 0,080 miljoen euro hoger dan begroot.

Verbonden Partijen

Bijdrage aan [NV Maatschappij tot Stadsherstel Utrecht](#) van 14,47 miljoen euro

5. De bebouwde omgeving is veilig, leefbaar en tast de gezondheid niet aan

5.1 Veiligheid, leefbaarheid, milieu en gebruik van de bebouwde omgeving voldoen aan wet- en regelgeving

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
E5.1.1	Percentage slechte panden in de kwaliteitsmonitor ten opzichte van de totale voorraad	0,5% (2005)	<0,10%	0,21%	<0,10%	0,19%	<0,10%

Analyse

Percentage slechte panden in de kwaliteitsmonitor ten opzichte van de totale voorraad

Het afgelopen jaar is veel energie gestoken in het updaten van de kwaliteitsmonitor. Dit heeft geleid tot meer inzicht in het aantal slechte panden. Dit wordt mede veroorzaakt doordat hier geen actief beleid op gevoerd wordt.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
P5.1.1	Gegronde bezwaren op totaal aantal beschikte aanvragen omgevingsvergunningen	2011	<1,0%	1,26%	<1,0%	1,0%	<1,0%
P5.1.2	Gegronde bezwaren op totaal aantal beschikte aanvragen handhavingsbesluiten maximaal 10%	2013	<10%	2%	<10%	4%	10%

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
P5.1.2	Door de gemeente gecontroleerde bouwkundige en constructieve onderdelen voldoen bij oplevering aan de wetgeving	2016	100%	100%	100%	100%	100%
P5.1.2	De gecontroleerde (milieu-) activiteiten voldoen (na hercontrole) aan de regelgeving op het terrein van milieu en brandveilig gebruik	2016	>80%	96,2%	>80%	>80%	90%

Analyse

Gegronde bezwaren op totaal aantal beschikte aanvragen handhavingsbesluiten maximaal 10%	Onze werkwijze heeft geresulteerd in 9 gegronde bezwaren en 8 gedeeltelijk gegrondverklaringen op een totaal van 419 besluiten.
Door de gemeente gecontroleerde bouwkundige en constructieve onderdelen voldoen bij oplevering aan de wetgeving	Geen afwijking
De gecontroleerde (milieu-) activiteiten voldoen (na hercontrole) aan de regelgeving op het terrein van milieu en brandveilig gebruik	Geen afwijking
Gegronde bezwaren op totaal aantal beschikte aanvragen omgevingsvergunningen	Onze werkwijze heeft geresulteerd in 5 gegronde bezwaren (waarvan 1 deels gegrond, deels ongegrond) op een totaal van 2.119 beschikkingen.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E5.5.1 De bebouwde leefomgeving en ruimtelijke ordening is leefbaar, veilig en tast de gezondheid niet aan

Conform het Handhavingsprogramma Openbare Ruimte en Bebouwde Omgeving 2019 droegen onze milieu- en bouwinspecties en -adviesgesprekken er dit jaar aan bij dat:

- het leefmilieu beschermd is tegen bodemverontreiniging en aantasting door bedrijfsmatige activiteiten;
- de bestaande bebouwde leefomgeving voldoet aan de wet- en regelgeving;
- het oprichten, slopen en het gebruik van gebouwen voldoet aan de wettelijke en lokale regelgeving;
- woningen legaal verhuurd en bewoond worden en;
- de uitvoering van (nieuwe) wet- en regelgeving betrouwbaar is en professioneel en klantgericht gebeurt.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P5.1.1. We toetsen en houden toezicht op alle vergunningaanvragen, integraal en adequaat volgens vastgestelde protocollen en aan vigerende landelijke en lokale wet- en regelgeving

- De vergunningverleners zijn dagelijks telefonisch en per mail bereikbaar voor vragen over omgevingsvergunningen, zowel voorafgaand aan het indienen van de aanvraag als gedurende de behandeling van de aanvraag. Alle Wabo-vergunningaanvragen (én de beschikking op de aanvraag) zijn digitaal gepubliceerd.
- Alle Wabo-vergunningaanvragen zijn integraal en volgens vastgestelde protocollen getoetst:
 - de bouwtechnische toetsen zijn geprioriteerd aan de hand van het vastgestelde toetsprotocol 'SUPER', met veiligheid en gezondheid als hoogste prioriteit;
 - de overige toetsen voerden we integraal uit, waarbij we aandacht hebben voor milieu-, verkeerskundige, economische en archeologische aspecten
 - wanneer hier aanleiding toe was maakten we gebruik van de wet Bibob, bijvoorbeeld bij huisjesmelkers.
- In 2019 zijn er zes vergunningen van rechtswege verleend. Alle overige aanvragen zijn
- binnen de wettelijke termijn afgehandeld. Onze werkwijze heeft geresulteerd in vijf gegronde bezwaren op een totaal van 2.119 beschikkingen, ofwel 0,24%.
- We brachten verder in beeld wat voor de Omgevingswet het werken met de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan betekent voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. De Wet Private Kwaliteitsborging treedt per 1 januari 2021 in werking. We hebben de ontwikkelingen van dichtbij gevolgd. Onze risico-gestuurde benadering past daar al als opmaat bij.

Prestatiedoelstelling

P5.1.2 We houden toezicht op de naleving van de milieuregels, de kwaliteit en het gebruik van de bestaande gebouwen en terreinen

Asbest, sloop en bouw(hinder)

- De uitvoering van bouwwerken controleerden wij volgens de checklist van het Landelijk Toezichtprotocol. Voor kleine bouwwerken voerden wij alleen de eindcontrole uit, tenzij deze bouwwerken een grote impact hebben op de omgeving. De constructieve berekeningen controleerden wij ook volgens het Landelijk toetsingsprotocol.
- Wij hebben alle asbest-/slopmeldingen afgehandeld. De belangen van omwonenden wogen we daarbij mee in zowel het voortraject als de uitvoeringsfase.
- Bij de behandeling van vergunningaanvragen en in het toezicht adviseerden wij actief over de mogelijkheid tot circulair bouwen. Bij de behandeling van vergunningaanvragen en in het toezicht adviseerden wij over EPC. Wij controleerden EPC-berekeningen en zagen er tijdens de bouw op toe dat daadwerkelijk aan de berekeningen werd voldaan.

Milieu wet- en regelgeving

- Het accent in de periodieke controles en opleveringscontroles lag in 2019 op bedrijven met grotere milieurisico's zoals tankstations, garages en bedrijven voor metaalbewerking. In projectvorm controleerden we propaantanks op het voldoen aan de veiligheidseisen. Ook bekeken we een aantal gesloten bodemenergiesystemen op gebruik en rendement.
- De RUD Utrecht voerde de taken uit voor risicovollere bedrijven. Namens de gemeente voerde de RUD Utrecht ook het toezicht en handhaving uit op bodemsaneringen en andere bodemactiviteiten. Er wordt op veel plekken in Utrecht gebouwd, waardoor het aantal locaties waarbij grond wordt toegepast toeneemt.
- We hebben 788 klachtmeldingen ontvangen en behandeld. 492 bedrijven zijn in het kader van de melding bezocht en gecontroleerd. De overige meldingen hebben wij doorgestuurd naar de juiste instantie of afdeling, die vervolgens de melding afhandelden. We hebben meldingen prioriteit gegeven boven andere werkzaamheden.
- We voerden 252 energiecontroles uit bij bedrijven, daarnaast heeft ook de RUD Utrecht bij complexe bedrijven een aantal energiecontroles uitgevoerd. Verder hebben we 59 energieaudits beoordeeld van grote ondernemingen voor de vestigingen in Utrecht. Halverwege het jaar is het bevoegd gezag overgegaan naar rijksniveau en is de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

(RVO) de controlerende instantie geworden vanwege deze wetwijziging zijn er na 1 juli 2019 geen EED's (Europese Energie-Efficiency Richtlijn) meer behandeld.

Wonen, kwaliteit bestaande gebouwen en terreinen

- We onderzochten alle binnengekomen bouwkundige meldingen en hielden op basis hiervan toezicht op het gebruik en op de veiligheid van gebouwen. Ook alle meldingen over omzetten, onttrekken, splitsen en onrechtmatige bewoning pakten we op.
- Wij beoordeelden met visuele inspecties de bouwkundige staat van gebouwen en legden deze vast in een kwaliteitsmonitor. Dankzij deze informatie kunnen wij gericht adviseren over en toezien op bijvoorbeeld energielabels, balkons en achterstallig onderhoud.
- We hebben ongeveer 1.481 woningen bezocht naar aanleiding van klachtmeldingen. Daar waar mogelijk gaven zij in hun reguliere werk extra aandacht aan energiebesparende maatregelen en de advisering hierover. De nadruk lag daarbij op informeren, verleiden en stimuleren.
- In het kader van een integrale aanpak hebben we samen met Werk en Inkomen en Burgerzaken meldingen van woonfraude onderzocht. Voorbeelden hiervan zijn de projecten LSI (Landelijke stuurgroep en interventieteams) en LAA (Landelijke Aanpak Adreskwaliteit).
- We hebben tien Verenigingen van Eigenaren (VVE's) geactiveerd. We hielpen hen met het opstellen van meerjarige onderhoudsplannen. Ook stimuleerden we maatregelen voor energiebesparing, de aanschaf van zonnepanelen en veilige installaties (APK).

Bijzondere projecten

- Huisjesmelkers: De aanpak 'Huisjesmelkers en ondermijnende criminaliteit' zetten we voort. Zo pakten we onder meer vastgoedmisbruik aan. We volgden notoire overtreeders intensief op naleving van wet- en regelgeving. We richtten ons op de huisjesmelkers waarbij sprake is van achterstallig onderhoud, brandonveiligheid en intimidatie. Daarnaast hielden we actief toezicht en onderzochten we netwerken rond vastgoed waar sprake is van criminele activiteit. Dit levert meer veilige en betaalbare woonruimte op voor onze bewoners, gaat verloederende van de woonomgeving tegen en gaat verdere criminalisering tegen, zoals mensenhandel en illegale hennepcultuur.
- Asbestdaken 2024: In 2017 zijn we gestart met een versnellingsaanpak om eigenaren van een asbestverdacht dak te motiveren, stimuleren en te verleiden om het dak voordat het verbod ingaat weg te halen. medio 2019 is het asbestdakenverbod echter verworpen door de Eerste Kamer. Daarop heeft het Utrechtse projectbudget via een amendement op de Voorjaarsnota een andere bestemming gekregen. In het eerste half jaar zijn nog wel de volgende zaken gerealiseerd:
 - Particuliere aanpak <35m² :
 - 157 keer advies op maat voor asbestdaken sanering;
 - Tien Asbestophaaldagen georganiseerd in de wijken;
 - Vijf JouwHuisSlimmer bijeenkomsten (koppeling asbestdaken verwijdering en duurzaamheid);
 - Afhandeling aanvragen en ondersteuning in verwijderingsproces.
 - Aanpak bedrijven en grote oppervlakten >35m²
 - 62 interviews om behoeften in kaart te brengen ten aanzien van asbestdakensanering bij bedrijven en particulieren met een dakoppervlakte van >35m².
 - Collectieve sanering:
 - Samen met partners, zoals de Provincie Utrecht en Omgevingsdienst Regio Utrecht, heeft Utrecht een collectief aanbod voorbereid.
- Gebiedsgerichte aanpak ASW, Kanaalstraat, Overvecht en Binnenstad: De gebiedsgerichte aanpak van de Kanaalstraat, Amsterdamsestraatweg en voor de wijk Overvecht zetten we voort. Onze ambitie is de leefbaarheid te verbeteren. De integrale aanpak omvatte onder andere de bouwkundige omgeving, huisvesting, het straatbeeld en de mogelijkheid tot verduurzaming. Als onderdeel van de langetermijnaanpak Overvecht waren we in 2019 bij wijze van pilot gestart met de Aanpak Leefbaarheid Bedrijventerrein Overvecht, waarbij we mede op verzoek van de Ondernemersvereniging, meer achter de voordeur probeerden te komen en controles verrichtten op gebied van bestemmingsplan, vergunning(voorschrift) en illegale bewoning. Deze aanpak zetten we ook in 2020 voort. De integrale samenwerking op de ASW, zowel landelijk als stedelijk, heeft onder andere geresulteerd in vijf bedrijfssluitingen (drie smartshops, één

shishalounge en één massagesalon). Daarnaast is van een horecabedrijf de exploitatievergunning ingetrokken.

Ten slotte is toezicht en handhaving een onderdeel in de integrale aanpak van de binnenstad.

We richtten ons op praktijken die een negatieve uitwerking hebben op de leefbaarheid, maar ook op het behoud van gebouwen met historische waarde en het beschermd stadsgezicht.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
02-5-1-1 Toetsen en toezicht houden vergunningen	13.792	13.081	14.234	13.442	11.557	-1.885	13.882
02-5-1-2 Toezicht op de naleving van milieuregels	660	1.136	681	810	1.278	468	836
Totaal Baten	14.452	14.217	14.915	14.252	12.836	-1.417	14.718
Lasten							
02-5-1-1 Toetsen en toezicht houden vergunningen	8.118	8.217	8.326	8.431	8.500	-69	7.777
02-5-1-2 Toezicht op de naleving van milieuregels	5.551	5.593	5.192	6.062	5.657	405	5.582
Totaal Lasten	13.669	13.810	13.518	14.493	14.157	336	13.359
Saldo baten en lasten	784	407	1.397	-241	-1.321	-1.080	1.360
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	702	702	0	1.828	1.828	0	21
Saldo na mutaties reserves	1.486	1.109	1.397	1.587	507	-1.080	1.381

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Toetsen en toezicht houden vergunningen

Baten

De opbrengsten voor de leges omgevingsvergunningen zijn in 2019 1,800 miljoen euro minder dan begroot. Het achterblijven van de vergunningaanvragen werd o.a. veroorzaakt door stijgende bouwkosten alsmede krapte van arbeidskrachten en materiaal in de bouwsector, bouwprojecten komen daardoor minder snel van de grond. In het 2e halfjaar van 2019 heeft de stikstofproblematiek (Programma Aanpak Stikstof) bijgedragen aan een verder daling van het aantal vergunningaanvragen.

Lasten

De lasten voor de vergunningverlening waren lager als gevolg van lagere aantal bouwvragen. Daarentegen is er in 2019 extra inzet gepleegd ten behoeve van de invoering van de nieuwe Omgevingswet en is er extra inzet gepleegd voor de Basis Administratie Gebouwen (BAG).

Toezicht op de naleving van milieuregels

Baten

De opbrengsten vallen hoger uit dan begroot voor bestuurlijke boetes en dwangsommen, o.a. van huisjesmelkers (0,407 miljoen euro).

Lasten

De lasten zijn lager als gevolg van een onderbesteding op de Rijksmiddelen voor het project 'Pilot Handhaving goed verhuurderschap' (0,357 miljoen euro).

Verbonden Partijen

Bijdrage aan de [RUD](#) van 1,487 miljoen euro.

6. Leidsche Rijn: De stad Utrecht uitgebreid met een stedelijk gebied waar de huidige en komende generaties met plezier kunnen wonen, werken en recreëren

6.1 Leidsche Rijn is een stedelijk gebied waar de huidige en komende generaties met plezier kunnen wonen, werken en recreëren

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E6.1.1	Tevredenheid bewoners	n.v.t.	7,2	7,4	7,4	7,5

Analyse

Tevredenheid bewoners Inwoners van Leidsche Rijn geven vaker aan dan in 2018 dat zij de buurt als prettig te ervaren en tegelijkertijd geven zij minder vaak aan te verhuizen uit de buurt indien dat kan.

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P6.1.1	Woningen	n.v.t.	78,4%	71,1 %	76,3%	74,5%
P6.1.1	Kantoren	n.v.t.	40,0%	39,6 %	39,6%	41,1%
P6.1.1	Bedrijven	n.v.t.	58,86%	57,6 %	60,7%	59,6%

Analyse

Woningen In 2019 zijn er 1204 woningen opgeleverd.

Kantoren Er zijn geen kavels uitgegeven.

Bedrijven In 2019 zijn er 4 kavels uitgegeven met een totaal oppervlakte van 23.140 m².

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E6.1.1 Leidsche Rijn is een goed functionerend stadsdeel

In 2019 hebben we bijgedragen aan het bouw- en woonrijp maken van grond om in het gebied uiteindelijk te komen tot ruim 35.000 woningen, 700.000 vierkante meters kantoren, 270 hectare bedrijfsterreinen en een 300 hectare groot Máximapark. Daarbij brachten we een adequate infrastructuur en goede voorzieningen zoals de Bibliotheek en het Wijkbureau Leidsche Rijn tot stand. Een gezond leefklimaat en een aantrekkelijk openbaar gebied dat uitnodigt om te verblijven, ontmoeten en bewegen is een belangrijk doel. In 2019 werkten we hieraan o.a. met de start bouw Stadstuin in Leidsche Rijn Centrum (LRC). Via de woningbouwopgave in Leidsche Rijn hebben we ook bijgedragen aan een stedelijke woningmarkt die steeds beter in balans moet komen. De werklocaties (zoals De Wetering,

Haarrijn, Papendorp en Leidsche Rijn Centrum) zorgen voor een gevarieerder aanbod aan werkgelegenheid voor iedereen.

Effectdoelstelling

E6.1.2 Het voorzieningenniveau in Leidsche Rijn sluit ten minste aan bij de vraag (kwantitatief en kwalitatief) van bewoners en bedrijven

Utrecht staat voor gezonde verstedelijking voor iedereen. De voorzieningen in LR sluiten aan bij de behoefte. Het gaat om een gebied dat een sterke groei doormaakt. We hebben uitvoeringsplannen gemaakt voor aanvullende speel- en jongerenvoorzieningen voor de groeiende groep jongeren tussen de 12 en 24 jaar. We werken aan diverse voorzieningen, eventueel in de tijdelijke sfeer, zoals enkele schoolgebouwen en het skatepark in LRC. Binnen het gebied wordt creatief ingespeeld op de voorzieningenbehoefte binnen het gebied en die van de stad.

Voor de pilot MaaS is een aanbesteding gedaan voor het stimuleren van alternatieve vervoersmogelijkheden waarvoor de soft launch van de app getest wordt door inwoners van Leidsche Rijn. We hebben voorzieningen gerealiseerd voor het stimuleren van het fietsgebruik door uitbreiding van het fietsnetwerk en het aanleggen van extra fietsparkeerplaatsen bij voorzieningen.

Bij onze ontwikkelafspraken stellen we voorwaarden op het gebied van gezonde verstedelijking door in tenders punten toe te kennen op het gebied van duurzaamheid en energie, slimme mobiliteit, stimuleren van fietsgebruik, gevarieerd programma, klimaatrobuustheid en circulair bouwen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P6.1.1 Realiseren van bouwrijpe grond voor woningbouw, kantoren, bedrijventerreinen, voorzieningen en de aanleg en inrichting van bijbehorende openbare ruimte

In ruim twintig jaar tijd zijn er minstens 26.500 woningen gebouwd of in aanbouw met bijbehorende infrastructuur, openbare ruimte en voorzieningen. Met het ontwikkelen van de nieuwe buurt Groenewoud, de invulling van de hoogbouwkavel in Leidsche Rijn Centrum Noord en de in voorbereiding zijnde plannen om ook in Papendorp t.b.v. functiemenging woningbouw toe te voegen, komt het verwachte totaalprogramma in Leidsche Rijn hoger uit dan waar we tot nu toe van uitgingen.

In Leidsche Rijn zijn 1.681 woningen in aanbouw genomen in 2019; in Haarzicht is gestart met de bouw van 191 woningen, in Vleuterweide waren dit er zestien, in Leeuwesteijn 298, in Het Zand 168, in Terwijde 74, in Rijnvliet 230 en in Leidsche Rijn Centrum totaal 693 woningen. Daarnaast zijn er vijf zelfbouw kavels uitgegeven in het Máximapark. Circa de helft van de woningen valt in het sociale segment, waaronder twee appartementengebouwen voor starters met een afgeronde Mbo-opleiding in LRC Oost.

In Leidsche Rijn Centrum is een wijzigingsplan voor een hotel opgesteld. Deze ontwikkeling en de bouw van een kantoorverzamelgebouw gaan met enige vertraging van start. De Berlijnpleingarage en P&R Berlijnplein zijn inmiddels in aanbouw.

Aan een horecapaviljoen in het Sluiswachtershuis wordt nog gewerkt en de bekostiging voor de verbouw van stadsboerderij Rood Noot ten behoeve van een bierbrouwerij is overeengekomen.

De bibliotheek en het wijkbureau zijn opgeleverd en volop in gebruik. Er is gewerkt aan het ontwerp voor de realisatie van een middelbare school voor voortgezet onderwijs en sporthal in LRC.

In LRC Zuid werken we stapsgewijs toe naar de realisatie van een culturele voorziening 'Berlijnplein' als onderdeel van de Cultuur-as. De voorbereiding van de aanbesteding is in volle gang. We bouwen aan het Plantsoen van Boedapest dat naast een stadstuin ook een overbrugging is voor het hoogteverschil. We zijn gestart met de bouw van een kinderopvang en BSO. Het bouwplan BUUR is uitgewerkt met circa 450 sociale en middeldure huurwoningen.

In Het Zand hebben we overeenstemming bereikt met de erven Oostveen, waardoor langs de Vleutensebaan en in 'de Veiling' plannen geactualiseerd zijn en grond voor deze 798 woningen bouwrijp gemaakt is. Ook voor Rijnvliet is overeenstemming bereikt over de realisatie van de resterende 320 koopwoningen. De eerste fase Rijnvliet is opgeleverd en er is gestart met de bouw van de tweede fase. De grond in de omringende openbare ruimte is bewerkt voor beplanting met bomen en onder beplanting die voldoen aan het principe van het 'voedselbos'.

In Terwijde zijn plannen ontwikkeld voor de invulling van de monumentale Boerderij Hof Ter Wijde en is het ontwerp voor het Muziekplein afgerond. In Parkwijk zijn 24 zorgappartementen en een kerk gebouwd. Het ontwerp is uitgewerkt voor (zorg)woningen in de Hoge Woerd.

Bij sportpark Rijnvliet wordt een begin gemaakt met de aanleg van twee extra sportvelden.

In Vleuterweide naderen de laatste woningbouwprojecten hun voltooiing.

Er is gestart met de renovaties van meerdere Kinderclusters (MFA's) en we hebben grond gereserveerd voor een tijdelijke onderwijslocatie in Vleuterweide en in Terwijde en in Langerak is een tijdelijke school geplaatst.

Voor Hoge Weide, Leeuwesteijn, en Leidsche Rijn Centrum zijn tenders voorbereid. Voor een deel van deze plannen is de grond bouwrijp gemaakt.

In het Máximapark wordt een nieuw deel van de Vikingrijn uitgegraven en daarmee de vaarroutes verder uitgebreid. Er is gewerkt aan het ontwerp voor het beheergebouw van de Vlinderhof en een werkschuur voor de Parkorganisatie. Het ontwerp voor twee bijzondere toegangsbruggen naar de Japanse tuin is klaar.

In Haarrijn, De Wetering en Papendorp zijn nieuwe contracten afgesloten voor het huisvesten van bedrijven. Er zijn meerdere panden in aanbouw genomen en ook diverse bedrijfspanden opgeleverd. Met het viaduct bij Haarrijn is gestart. Tevens vordert de aanleg van de verlengde geluidswal Veldhuizen, na tijdelijke stillegging door de PFAS situatie.

Prestatiedoelstelling

P6.1.2 Voorbereiden van de plannen en opleveren van voorzieningen

Naast de uitgifte van gronden en de zichtbare bouwactiviteiten werken we ook aan het voorbereiden van plannen zodat we onze ambitie voor functiemening en om te versnellen in de woningbouw vorm kunnen geven. Voor Haarrijn is aan een beeldkwaliteitsplan, bestemmingsplan en inrichtingsplan gewerkt. De Stikstof discussie heeft invloed op dit proces. Het onderzoek naar de mogelijkheden van groene eilanden voor zonne-energie in de Haarrijnse Plas is afgerond.

De ontwikkelovereenkomst voor plan MARK (Hoogbouw LRC) is ondertekend en er is gestart met de planontwikkeling. We werken aan de planvoorbereiding van vier bouwblokken tussen het kernwinkelgebied en het Berlijnplein.

In 2019 zijn we ook gestart conform de uitvoeringsplannen met het realiseren van meer sport- en ontmoetingsplekken voor jongeren, zoals plaatsing van een digitale voetbalmuur langs het Lint bij buurt De Tol en een speel- en ontmoetingsplek aan de Rietsuikerweg in Hoge Weide.

In samenhang met lopende trajecten vanuit Rijk (versnelling) en UNed en als onderdeel van een visie voor Utrecht Zuidwest hebben we gewerkt aan plannen voor een gemengd programma (wonen en werken) in De Taats (Papendorp). De relatie met de ambities op het gebied van mobiliteit en de binnenstedelijke verdichtingsopgave komt tot uitdrukking in de plannen voor een duurzame mobiliteitshub (voor onder andere Parkeren op Afstand) in Papendorp. Deze locatie wordt een belangrijk knooppunt in de OV-ring LRC-Westraven-USP. Met de Vereniging Parkmanagement en eigenaren/gebruikers van Papendorp hebben we verder gewerkt aan het verbeteren van de mobiliteit van het kantorenpark.

Samen met de ontwikkelaar werken we voort aan de ontwikkeling van 1.300 tot 1.500 woningen in Groenewoud. De afspraken leggen we vast in een Anterieure Overeenkomst. Het Stedenbouwkundig Plan voor Groenewoud wordt naar verwachting medio 2020 in de Raad behandeld.

Omdat de huidige P+R voor de ontwikkeling van Groenewoud moet verdwijnen, hebben we gewerkt aan een nieuwe tijdelijke P+R in de Taats. In 2020 wordt de kredietaanvraag hiervoor voorgelegd aan de raad.

In 2019 is gestart met het opstellen van een Stedenbouwkundig Plan voor de ontwikkeling van (een circulair) bedrijventerrein Strijkviertel. Naast bedrijven zijn er mogelijkheden voor sport, ondergeschikte horeca en kleinschalige leisure met een meerwaarde voor de stad. Onderdeel van dit plan is het ondergronds brengen van de aanwezige bovengrondse hoogspanningsleiding.

Voor Hooggelegen is verder gewerkt aan het opstellen van randvoorwaarden voor de ontwikkeling van dit gebied en hebben geïnteresseerde bedrijven hun eerste schetsen gemaakt.

We hebben een overeenkomst gesloten voor een grondruil en een nieuw bestemmingsplan gemaakt voor de Hindersteinlaan, Het Lint, Máximapark.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
02-6-1-1 Realiseren van bouwrijpe grond	75.405	68.447	90.823	115.880	99.834	-16.046	70.540
Totaal Baten	75.405	68.447	90.823	115.880	99.834	-16.046	70.540
Lasten							
02-6-1-1 Realiseren van bouwrijpe grond	70.177	48.849	86.332	108.963	66.120	42.843	66.071
Totaal Lasten	70.177	48.849	86.332	108.963	66.120	42.843	66.071
Saldo baten en lasten	5.228	19.598	4.491	6.916	33.714	26.798	4.469
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	5.447	5.447	0	0
Onttrekking reserves	2.159	2.159	2.159	5.159	5.159	0	719
Saldo na mutaties reserves	7.387	21.757	6.650	6.628	33.426	26.798	5.188

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Realiseren van bouwrijpe grond

Baten jaarsnede 2019.

Bij de vaststelling van de Peilstok 2019 zijn de ramingen voor de begroting 2019 gewijzigd. De baten zijn geraamd op 115,9 miljoen euro. In 2019 is een bedrag van 99,8 miljoen euro gerealiseerd. Als gevolg van de gesloten overeenkomst met de ontwikkelaar van Het Zand kon een uitgifte van 5,8 miljoen euro enkele jaren eerder gerealiseerd worden dan eerder aangenomen werd. In Terwijde was een uitgifte geraamd van 4 miljoen euro die niet gerealiseerd is. In Rijnvliet is 10,5 miljoen euro opbrengsten gronduitgifte doorgeschoven naar 2020. In Leeuwesteyn Noord is 1,5 miljoen euro meer opbrengst gerealiseerd dan begroot. De uitgifte van terreinen voor commercieel vastgoed in Haarrijn is 1,2 miljoen euro op de raming achtergebleven. Uitgifte van gronden in Leidsche Rijn Centrum zijn 8,8 miljoen euro op de raming achtergebleven. Van derden is 1,4 miljoen euro meer aan bijdragen ontvangen dan geraamd was.

Lasten jaarsnede 2019

Het totaal van de lasten is geraamd op 108,963 miljoen euro en bestaat uit

x € 1.000

	Raming	Realisatie	Vershil
Lasten			
Lasten grondexploitatie LR	45.820	48.284	-2.464
Toevoeging Onderhanden werk	63.143	40.196	22.947
Genomen winst geactualiseerde grex	0	-22.360	22.360
Totaal lasten	108.963	66.120	42.843

De kosten van het bouw- en woonrijpmaken zijn 9,7 miljoen euro op de raming achtergebleven. Dit wordt nagenoeg volledig veroorzaakt door de effecten van de huidige milieu problematiek. Bij het opstellen van de Peilstok 2019 werd verondersteld dat in het 2^e halfjaar een bedrag van 15 miljoen euro aan opdrachten verstrekt zou gaan worden waarvan 10,3 miljoen euro ten laste van de jaarsnede zou komen. In werkelijkheid is daarvan slechts een bescheiden aantal nieuwe opdrachten verstrekt. Als gevolg van het achterblijven van de kosten bouw- en woonrijpmaken zijn de daar aan gerelateerde VATkosten 1,5 miljoen euro achtergebleven. Wegens plankosten is 0,2 miljoen euro meer uitgegeven. Wegens bijdragen aan derden is 1 miljoen minder uitgegeven dan geraamd. In 2017 en 2018 zijn winsten genomen tot een bedrag van 14,7 miljoen euro. Deze worden nu in de grex opgenomen (techniek).

Over 2019 is een winst genomen van 22,4 miljoen euro (die om technische redenen pas in 2020 in de grondexploitatie opgenomen kan worden maar nu al wel in het resultaat over 2019 verwerkt is). Het saldo van de lasten en de baten wordt jaarlijks verrekend met het Onderhanden werk op de balans. Over 2019 wordt 40,2 miljoen euro naar de balans gebracht; 22,9 miljoen euro minder dan geraamd. Deze lagere toevoeging aan het Onderhanden werk en de bovengenoemde afwijkingen op de lasten in de grondexploitatie leiden tot een onderschrijding op de lasten van 42,8 miljoen euro.

Onderhanden werk.

Vanwege BBV regelgeving is de beginbalans van het Onderhanden Werk aangepast met 12,3 miljoen euro naar 4,7 miljoen euro credit. De aanpassing is toegelicht in het eerste hoofdstuk van de toelichting op de balans (correcties beginbalans).

In 2019 is 40,2 miljoen euro aan het Onderhanden werk toegevoegd. Door de gerealiseerde winst van 22,4 miljoen euro (die om technische redenen pas in 2020 in de lasten van de grondexploitatie verwerkt kan worden) en de technische verwerking van de winstnemingen 2017 en 2018 van 14,7 miljoen euro verandert de balanswaarde van het Onderhanden werk per 31-12-2019 naar 36,3 miljoen euro credit.

Resultaat

Het resultaat over 2019 bedraagt 33,4 miljoen euro positief; hiervan was reeds 6,6 miljoen euro geraamd. Het verschil wordt veroorzaakt door bovengenoemde winstneming ad 22,4 miljoen euro, een van de GEM Vleuterweide ontvangen uitkering grondexploitatie van 1,1 miljoen euro, de conform Peilstok vrijgevallen bestemmingsreserve geluidswal Woerden van 3,0 miljoen euro en de afrekening van een anterieure overeenkomst van 0,3 miljoen euro.

Voor een gedetailleerde toelichting op de ontwikkeling van de meerjarig geraamde lasten en baten verwijzen wij naar het Meerjaren Perspectief Ruimte 2020.

Verbonden Partijen

[GEM Vleuterweide BV](#) is in liquidatie. [Vleuten-De Meern zelfstandig BV](#) bestaat nog, maar zal in het eerste kwartaal 2020 eveneens geliquideerd worden.

7. Stationsgebied: Samen met partners het plangebied ontwikkelen tot een vernieuwd centrumgebied

7.1 Een aantrekkelijk en economisch optimaal benut Stationsgebied Indicatoren subdoelstelling

Prestatie-indicator			Bron	Nulmeting	Doelstelling 2025
P7.1.1	Toename aantal woningen	Berap/MP	n.v.t.	2.229	
P7.1.1	Toename m2 kantoren (bvo)	Berap/MP	n.v.t.	251.714	
P7.1.1	Toename m2 cultuur (bvo)	Berap/MP	n.v.t.	37.500	
P7.1.1	Toename m2 hotel (bvo)	Berap/MP	n.v.t.	34.450	
P7.1.1	Toename m2 horeca (bvo)	Berap/MP	n.v.t.	12.515	
P7.1.1	Toename m2 winkels (vvo)	Berap/MP	n.v.t.	47.500	
P7.1.1	Toename m2 leisure (vvo)	Berap/MP	n.v.t.	70.000	

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E7.1.1 Een aantrekkelijke en economisch optimaal benut Stationsgebied

Het Stationsgebied neemt steeds zichtbaarder de nieuwe gedaante aan en blijft onverminderd aantrekkelijk voor marktpartijen.

Door de uitbreiding van vierkante meter winkels, voorzieningen en kantoren wordt werkgelegenheid toegevoegd. Daarnaast neemt door de uitbreiding van het vastgoed, en het uitzicht daarop, en de kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte, de waarde van het vastgoed toe. De afzetmogelijkheden voor de marktpartijen zijn door de combinatie van bovenstaande factoren gunstig.

In het afgelopen jaar is er veel 'groen' bijgekomen in het Stationsgebied. Zo werd de historische bomenrij langs de Catharijnesingel teruggebracht met de verplaatsing van zeventien grote platanen. In 2019 werd hard gewerkt om het water hier straks weer te laten stromen.

In het voorjaar van 2019 is de Croeselaan op een bijzondere groene en duurzame wijze ingericht en zijn er bomen geplant op het Jaarbeursplein, Vredenburgplein en Stationsplein Oost. 2019 stond ook in het teken van de afronding van een aantal belangrijke projecten. Zo heeft het Stationsgebied steeds meer betekenis gekregen: van doorgangsgebied naar aantrekkelijk verblijfsgebied. Met de oplevering van het Vredenburgplein, het Stationsplein en de grootste fietsenstalling ter wereld wordt de binnenstad op aantrekkelijke wijze verbonden met het Stationsgebied. Het Noordgebouw is in gebruik met onder andere een hotel en een supermarkt, de De Syp is inmiddels bewoond, er is gestart met de bouw van Central Park en de Uithoflijn is in gebruik genomen als tram 22.

Belangrijke mijlpalen in 2019 waren ondermeer:

- Opening grootste fietsenstalling ter wereld, onder het Stationsplein op 19 augustus
- Presentatie Masterplan door Jaarbeurs op 3 december;
- Ingebruikname tijdelijke streetskatevoorziening met daarnaast ook ruimte en toestellen voor urban sports en groen.
- Intentieovereenkomst Visie de Tuinen van Moreelse met Rijksvastgoedbedrijf, NS, ProRail, a.s.r., MN en de gemeente
- Opening heringericht Vredenburgplein met ruimte voor de markt, bomen, bankjes én kunst op 5 juni.
- De duurzame en groene inrichting van de Croeselaan tussen de Van Zijstweg en het Jaarbeursplein is afgerond en het gebied is in het voorjaar officieel geopend.
- Oplevering woontoren 'De Syp'.
- Op 16 december is tram 22 in exploitatie gegaan.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P7.1.1 Uitvoeren masterplan (inclusief jaarlijkse raadsbesluiten)

De prestaties bestaan uit vastgoedprojecten van private partijen en gemeente en infrastructurele projecten. De programmatabel is te zien als een prestatie-indicator voor het vastgoedvolume. In voorbereiding, uitvoering en oplevering in 2019

Infrastructurele werken:

Catharijnesingel e.o.

- De herinrichting van het Vredenburgplein is gereed en biedt ruimte voor de markt, bomen, bankjes én kunst. Het plein werd op 5 juni 2019 geopend.
- Catharijnesingel zuid: De sloop van de tunnelbak is afgerond. De bouw van de brug aan de zuidzijde van de Stadskamer is gereed. Het ontgraven van de singel is begin september 2020 afgerond. De werkzaamheden aan de inrichting van de rijbaan en het park zijn eind 2020 afgerond.
- Jaarbeursplein: de bouw van de parkeergarage en de inrichting van het plein, inclusief bomen, is afgerond.

- Klépierre is begonnen met de bouw van de plint aan de zijde van het Smakkelaarsveld en de Catharijnesingel.

Stationsplein Oost en omgeving

- De Stationspleinstalling is op 19 augustus 2019 officieel geopend. De inrichting voor de beide toegangen is in uitvoering. Na de afronding van de bouwwerkzaamheden van Klépierre is het noordelijke deel naar verwachting medio 2020 geheel afgerond. Het zuidelijk deel voor de entree van de stalling wordt aan de zijde van het Platform definitief ingericht. Ook het fietspad, een deel van de loopstroken en de plek voor taxi/ kiss & ride zijn eind eerste kwartaal 2020 gereed.
- Busstations Utrecht Centraal: In samenwerking met Provincie en U-OV wordt gewerkt aan het verbeteren van het verblijfsklimaat van de busstations Centrumzijde en Jaarbeurszijde.
- Een deel van de Noordertunnel is gesloopt en in het voorjaar van 2019 is de nieuwe entree als onderdeel van het Noordgebouw geopend.

Jaarbeurszijde

- Placemaking Jaarbeursplein: tijdelijke streetskatevoorziening met daarnaast ook ruimte en toestellen voor urban sports en groen; opening was zomer 2019.
- De duurzame en groene inrichting van de Croeselaan tussen de van Zijstweg en het Jaarbeursplein is afgerond en het gebied is in het voorjaar officieel geopend.
- Het zuidelijke deel van de Croeselaan, namelijk tussen de Van Zijstweg en de Jan van Foreeststraat, wordt heringericht.
- Jaarbeursplein: de bouw van de parkeergarage en de inrichting van het plein, inclusief bomen, is afgerond.

Vastgoed

- WTC (CBRE): opgeleverd en in gebruik genomen in 2018
- Het plan van ontwikkelaar Lingotto, 'Smakkelaarspark', is uitgewerkt naar een Voorlopig Ontwerp. In augustus en september 2019 heeft de partiële herziening van het bestemmingsplan ter inzage gelegen en is inmiddels naar de raad gestuurd ter vaststelling.
- Op 3 december jl. heeft het college besloten opnieuw ter visie te gaan met het bestemmingsplan Wonderwoods (kop Jaarbeurs), gecoördineerd met de ontwerpvergunning. Naar verwachting wordt het vaststellingsbesluit van het bestemmingsplan in juni 2020 aan de raad voorgelegd. Start bouw najaar 2020, oplevering eind 2023.
- Op 10 juli 2019 hebben het Rijksvastgoedbedrijf, NS, ProRail, a.s.r., MN en de gemeente een intentieovereenkomst getekend voor het gebied Moreelse, als start voor de verdere uitwerking van de visie 'De Tuinen van Moreelse'.
- Renovatie Hoog Catharijne: Het Entréegebouw, Poortgebouw en Bruggebouw, inclusief de Stadskamer, zijn afgerond. De aanpak van de plinten aan de west-, noord- en oostzijde is in volle gang. Aan de Gildenkwartierzijde is dit in 2019 grotendeels gerealiseerd.
- In 2019 is door de gemeente, TivoliVredenburg ,bewoners, Klépierre en de Sting gewerkt aan een ambitiedocument om de plinten rond Hollandse en Vlaamse toren te verlevendigen.
- Noordgebouw: ingebruikname in 2019 ((AH supermarkt, Trainmore, Creative Valley, Inntel hotel, Randstad en veertien shortstay woningen).
- Het Platform: bouwfase; oplevering begin 2020
- Amrâth hotel en woningen: afronding bouwfase. Oplevering 2022.
- Van Sijpesteijnkade (Westflank Noord): fase 3A (woontoren De Syp van NS/Wessels Zeist): is afgerond. Begin 2019 is gestart met de bouw van fase 2: een parkeergarage aansluitend aan de parkeergarage Stadskantoor en kantoortoren Central Park (oplevering 2022). De volgende fases 3B en 3C (woningen aan de Van Sijpesteijnkade) worden in één bouwstroom aansluitend gebouwd. Oplevering van het gehele complex, inclusief openbaar gebied Forum Noord, in 2023.
- Wonderwoods: planontwikkeling en –begeleiding; definitieve contractering, publiekrechtelijke procedures en start bouw in 2019
- Jaarbeurspleingebouw: door marktpartijen is een haalbaarheidsverkenning uitgevoerd. Integraal voorstel wordt begin 2020 verwacht.
- Beatrixgebouw; planbegeleiding herontwikkelingsscenario's; vastlegging in geactualiseerd Masterplan Jaarbeurs in 2019
- Kop Amsterdamsestraatweg/Oude Daalstraat: uitwerking modellenstudie; een startnotitie, samen met omwonenden, wordt voorbereid.

- Bouwen boven spoor (intensivering spoorzone): in juni 2019 is een intentieverklaring getekend door NS, ProRail, het Rijksvastgoedbedrijf en gemeente voor verder verkennend onderzoek.

Lombokplein

- Het Concept Programma van Eisen en Functioneel Ontwerp (PvE/FO) is in 2019 opgesteld na uitgebreide consultatie van bewoners en andere betrokkenen. Inspraak vindt plaats na duidelijkheid over aanpak naar aanleiding van verkeersstudie noordwestelijk Utrecht.
- De helft van de tijdelijke fietsenstalling op het Westplein is opgeruimd, de locatie is groen ingericht.

Een nieuw bewonersinitiatief is geland op het Westplein (treinstel Perron West) in het kader van placemaking.

Beurskwartier

Op 28 maart 2019 heeft de gemeenteraad besloten om de plannen voor het Beurskwartier op een aantal punten aan te passen. Zo zal er méér groen in het Beurskwartier komen en wordt het plangebied uitgebreid met woningen op de hoek Croeselaan/Jan van Foreeststraat. De voorgenomen sloop van alle 44 woningen zal doorgang vinden, inclusief de 31 woningen waarvan onderzocht is of ze mogelijk alsnog ingepast konden worden (A2017/69). Bewoners die als gevolg van de bouw van het Beurskwartier moeten verhuizen krijgen – afhankelijk van hun huidige huurcontract – een voorrangregeling voor deze locatie of elders in het Beurskwartier.

Planvorming voor de locatie Croeselaan/Jan van Foreeststraat is verder uitgewerkt. Ook heeft de raad het voorbereidingskrediet Beurskwartier voor de planfase tot aan besluitvorming over het bestemmingsplan vastgesteld. Naar verwachting kan het bestemmingsplan medio 2020 worden voorgelegd aan de raad.

Voor het Beurskwartier zijn randvoorwaardelijke onderzoeken verricht, zoals:

- Onderzoek naar de technische, economische en organistorische haalbaarheid van TEO Merwedekanaal voor het Beurskwartier;
- Onderzoek naar afvalinzameling om te komen tot (bijna) zero waste in het Beurskwartier en
- Onderzoek Stadslogistiek in een duurzaam en bereikbaar Beurskwartier.

Jaarbeurs

Jaarbeurs heeft op 3 december haar nieuwe Masterplan gepresenteerd. Hierin stelt zij niet alleen nieuwe hallen voor, maar ook woningbouw aan de overzijde van het Merwedekanaal. Het college stelde op 3 december jongstleden een intentiedocument vast, waarin staat hoe de gemeente tegen dit nieuwe plan aankijkt en welke onderzoeksvragen er zijn. De samenhang met andere ontwikkelingen in de stad en de effecten van de programmering worden nog nader onderzocht. In 2020 wordt gestart met een Omgevingsvisie voor dit gebied, die uiteindelijk door de raad zal worden vastgesteld.

Samenhangend hiermee is met Jaarbeurs ook het overleg gestart over de toekomst van het Beatrixgebouw.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
02-7-1-1 Uitvoeren Masterplan	37.848	46.314	25.190	23.353	9.116	-14.237	-2.833
Totaal Baten	37.848	46.314	25.190	23.353	9.116	-14.237	-2.833
Lasten							
02-7-1-1 Uitvoeren Masterplan	39.634	53.200	28.032	22.595	-5.512	28.107	-3.991
Totaal Lasten	39.634	53.200	28.032	22.595	-5.512	28.107	-3.991
Saldo baten en lasten	-1.786	-6.886	-2.842	758	14.628	13.870	1.158

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	5.100	5.100	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-1.786	-6.886	-2.842	-4.342	9.528	13.870	1.158

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren Masterplan

Het resultaat 2019 op het programma Stationsgebied sluit op 13,9 miljoen euro voordelig en is opgebouwd uit een tweetal onderdelen: het geprognosticeerd eindresultaat van de grondexploitatie en de gerealiseerde lasten en baten grondexploitatie 2019 (cashflow) inclusief de financieel technische verwerking van de activering van de fietsenstalling Stationsplein Oost.

Geprognosticeerd eindresultaat grondexploitatie Stationsgebied

Het geprognosticeerd eindsaldo van de geactualiseerde grondexploitatie (2022) sluit op 3,2 miljoen euro voordelig. Voor een gedetailleerde toelichting op de ontwikkeling van de meerjarig geraamde lasten en baten verwijzen wij naar het Meerjaren Perspectief Ruimte 2020.

Gerealiseerde lasten en baten grondexploitatie jaarsnede 2019 (cashflow)

De werkelijke baten in 2019 zijn 14,2 miljoen euro lager dan geraamd. Het verschil wordt vooral verklaard door vertraagde uitgiftes (24 miljoen euro). Deze baten schuiven door naar 2020. Daarnaast zijn de baten lager doordat een deel van de bijdrage regionale voorzieningen voor de Uithoflijn doorschuift naar 2020 (2,2 miljoen euro). Er zijn hogere baten in verband met de financieel technische verwerking van de activering van de fietsenstalling Stationsplein Oost (8,8 miljoen euro). Daarnaast zijn de baten hoger door de onttrekking aan de voorziening negatieve grondexploitatie in verband met het hierboven genoemde positieve resultaat op het geprognosticeerde eindsaldo van de geactualiseerde grondexploitatie (3,2 miljoen euro).

De gerealiseerde lasten in 2019 zijn 28,1 miljoen euro lager dan begroot. Het verschil wordt vooral veroorzaakt door de langere doorlooptijden van in uitvoering genomen werken, zoals Catharijnesingel, Jaarbeursplein, omgeving Stationsplein Oost en de realisatie van regionale voorzieningen zoals de Uithoflijn en de daarmee samenhangende plan- en proceskosten (13,7 miljoen euro). Daarnaast wordt het verschil verklaard door overige plankosten en de financieel technische verwerking van de gemeentelijke bijdrages Lombokplein (3,5 miljoen euro). Het resterende verschil wordt verklaard door het saldo van de jaarlijkse lasten en baten dat wordt verrekend met de balanspost onderhanden werk (10,9 miljoen euro).

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

Duurzaamheid

Algemene programmadoelstelling

We willen een gezonde, duurzame en klimaatneutrale stad zijn waarin mensen wonen, werken en verblijven in gezonde lucht, met zo min mogelijk geluidsoverlast, een schone bodem en een veilige en vooral groene leefomgeving. We willen zuinig omgaan met energie en grondstoffen door te streven naar een circulaire economie, maatschappelijk verantwoord in te kopen en energie duurzaam op te wekken. We streven ernaar om zo snel mogelijk klimaatneutraal te zijn.

Dat doen we gebieds- en stapsgewijs door te werken aan aardgasvrije gebieden en het stimuleren van opwek van hernieuwbare energie, zoals zonne-energie. Dit scheelt bewoners en bedrijven energielasten, levert banen en bedrijvigheid op en is goed voor milieu en klimaat. Ook 2019 stond in het teken van toewerken naar de volgende doelstellingen: volledig duurzame energie-inkoop in 2020, 20% zon op dak in 2025, minimaal 40.000 woningen van het aardgas af in 2030, 100% duurzame stadsverwarming in 2030 en het gemeentelijk vastgoed verduurzaamt in 2040. We werken daarin samen met netbeheerders en warmteleveranciers en met kleine en grote ondernemers.

29 november 2019 is op de ledenvergadering van de VNG een akkoord gegeven om met de eerste fase van het Klimaatakkoord aan de slag te gaan. Gemeenten nemen daarmee de taak op zich om een Transitievisie Warmte op te stellen om wijk voor wijk van het aardgas af te gaan. Op regionaal niveau moeten gemeenten een Regionale Energiestrategie opstellen. Verder omvat het Klimaatakkoord een groot aantal (proces) afspraken om de energietransitie in Nederland te versnellen en dit haalbaar en betaalbaar te maken.

We willen dat Utrecht een gezonde stad is om in te leven en te bewegen. We krijgen steeds meer te maken met extreem weer: natter, heter en droger. We willen dat de stad goed voorbereid is op deze veranderingen en passen de openbare ruimte hier op aan. De waterkwaliteit kwam door het extreme weer in 2019 onder druk te staan, met name door het ontstaan van blauwalg. In 2019 hebben we vier kilometer riolering vervangen of gerelined en ruim 7,5 ha verhard oppervlak afgekoppeld of onthard. Als gemeente hanteren we ook de afspraak 'Groen tenzij...' om onnodige verharding te voorkomen. Er is ruimte gevonden voor nieuw groen, soms op creatieve locaties zoals de groene bushokjes, waarmee we een European Bee Award hebben mogen ontvangen. De jury beloofde ons voor dit slim gevonden en inspirerende initiatief om op een eenvoudige manier bij te dragen aan de biodiversiteit in de stad. Dit is goed voor bijen, hommels, vlinders en andere insecten. Deze circa 300 nieuwe demontabele bushokjes met sedumdaken, bamboezitjes en ledverlichting zijn ook een voorbeeld van circulair bouwen, een thema waar het college van B&W op 8 maart in een colleegetour en raadsleden op 11 april in een collegebijeenkomst voor de raad nader over zijn geïnformeerd. Ook hebben we naar aanleiding van toezeggingen aan u onderzoek gedaan naar bankjes in de openbare ruimte. In januari 2020 wordt u hier verder over geïnformeerd.

Tijdens [het Duurzaam Gebouwd Congres](#) op 14 februari heeft de gemeente Utrecht de Circulaire Ring gewonnen. Deze prijs ontving de stad omdat zij zich "op alle fronten onderscheidt in de mate van duurzaamheid, de circulaire economie en circulair bouwen", aldus de jury.

Als 1^e stap naar een circulaire stad is er in 2019 een concept Aanpak Utrecht Circulair 2019-2023 opgesteld. Daarover is op 28 november een stakeholdersbijeenkomst gehouden. In het kader van die aanpak ontwikkelen we nieuwe uitgangspunten, leidende principes en eisen in projecten, tenders, aanbestedingen en beleid met daarbij focus op de speerpunten (bouwen & demonteren, inkoop en afval & grondstoffen). We ondersteunen en leren van circulaire initiatieven, zoals het Hof van Cartesius. Maar ook door ervaring op te doen bij gebiedsontwikkelingen, tenders, inkooptrajecten en pilots in de eigen organisatie. Aansluiting met andere beleidsdoelen, waaronder energie (aardgasloos), gezonde stad (slimme & schone bouwlogistiek), klimaatbestendigheid, wonen, economie en het verduurzamen van het Utrechtse vastgoed wordt daarbij gezocht. Daarnaast geven we met onze eigen circulaire (ver)bouw en inkoop het goede voorbeeld en werken we samen met de Alliantie Cirkelregio en ketenpartners, kennisinstellingen en andere partijen uit de stad en regio.

De [Milieu Prestatie Gebouwen \(MPG\)](#) vormt inmiddels landelijk als één van de belangrijkste indicator voor circulair bouwen. Ook in Utrecht geldt deze norm. Voor nieuwe woningen geldt in het bouwbesluit nu een MPG van 1 (ideaal is 0). In Utrecht wordt op basis van evaluatie van 7.000 nieuwe woningen (in 173 projecten) als gemiddeld een MPG gehaald van 0,63 en bij de ontwikkeling van 6.000 tot 10.000 nieuwe woningen in de Merwedekanaalzone is al een afspraak gemaakt voor een maximale MPG van 0,7. Daarbij wordt via een Stadslab gekeken hoe die MPG komende jaren verder is te verlagen.

Verplichte BBV Indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen.

Indicator	Eenheid	Bron	2011	2016	2017	2018
Hernieuwbare energie	percentage	RWS	n.n.b	2,1	2,2	2,3

[Cijfers per gemeente](#)

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Duurzaamheidsverslag 2018](#)
- [De Utrechtse Energieagenda's](#)
- [Uitvoeringsprogramma Utrechtse Energie](#)
- [Voortgangsrapportage Utrechts Energie](#)
- [Actieplan Schoon Vervoer](#)
- [Raadsbrief Maatregelenpakket voor gezonde lucht](#)
- [Nota Afval is Grondstof](#)
- [Gezonde Omgeving Utrecht \(RIVM\)](#)
- [Nota Bodembeheer](#)
- [Plan Gemeentelijke Watertaken Utrecht, 2016 – 2019 \(pdf, 13 MB\)](#)
- [Gebiedsplan gebiedsgericht grondwaterbeheer](#)
- [Actieplan Geluid](#)
- [Nota externe veiligheid](#)
- [Nota Volksgezondheid 'Gezondheid voor Iedereen'](#)

Meerjarig overzicht per prestatiedoelstelling

		x € 1.000				
	Omschrijving	Actuele Begroting 2018	Realisatie 2018	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Actuele begroting 2020
03-1-1-1	Uitvoeringsprogramma	-7.919	-7.962	-9.024	-8.649	-9.516
03-2-1-1	Preventie lucht, geluid en veiligheid	-1.367	-1.325	-1.357	-1.425	-1.375
03-2-2-1	Schone bodem	-5.955	-932	-7.164	1.062	-5.529
Totaal		-15.241	-10.219	-17.546	-9.012	-16.420

Bovenstaande tabellen geven een overzicht van het saldo van baten en lasten per prestatiedoelstelling voor het hele programma weer.

1. In Utrecht besparen we energie en wekken we energie duurzaam op

1.1 In Utrecht besparen we energie en wekken we energie duurzaam op

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
E1.1.1	% minder CO2 reductie uitstoot ten opzichte van 2010	t.o.v. basisjaar 2010	10%	verwacht maart 2020	z.s.m. Verwacht klimaat- neutraal	mei 2020	z.s.m. klimaat- neutraal
E1.1.2	% opwekking van duurzame energie van totale energieverbruik stad	n.v.t.	5%	verwacht maart 2020	z.s.m. Verwacht klimaat- neutraal	mei 2020	z.s.m. klimaat- neutraal
E1.1.3	20% van de daken dat zonnepanelen heeft	n.v.t.	8%	9,6%	9%	13%	11%

Analyse

% minder CO2 reductie uitstoot ten opzichte van 2010	Voor het beschikbaar komen van de stedelijke co2 emissies zijn we deels afhankelijk van de publicaties door landelijke partijen zoals CBS en Klimaatmonitor. Zij publiceren nieuwe data vaak in maart. Doordat de data zijn gebaseerd op daadwerkelijke energieverbruiken die door netbeheerders aan CBS worden doorgegeven lopen de data minimaal één jaar achter op de te rapporteren verantwoordingsperiode. In de Voortgangsrapportage presenteren we over meerdere jaren de stedelijke co2 emissies.
% opwekking van duurzame energie van totale energieverbruik stad	Voor het beschikbaar komen van de opwekking van duurzame energie zijn we deels afhankelijk van de publicaties door landelijke partijen zoals CBS en Klimaatmonitor. Zij publiceren nieuwe data vaak in maart de data lopen minimaal één jaar achter op de te rapporteren verantwoordingsperiode. In de voortgangsrapportage presenteren we over meerdere jaren de hoeveelheid opgewekte duurzame energie.
20% van de daken dat zonnepanelen heeft	De tussentijdse doelstellingen gaan uit van een jaarlijkse groei richting 20% zon op dak in 2025.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
P1.1.1	Aantal uitgebrachte adviezen /energieboxen	n.v.t.	1.000	835	1.000	837	1.000
P1.1.2	Bedrijven: Leningen verstrekt door het Energiefonds binnen de gemeente Utrecht (in duizenden euro's)	n.v.t.	2.000	1.650	1.000	628	1.000
P1.1.3	Aantal energiecontroles bij midden- en grootverbruikers van energie per jaar	n.v.t.	200	178	200	252	200
P1.1.4	% kantoren (midden- en grootverbruikers) met minimaal label C			nieuwe indicator per 1-1-2019	80%	53%	85%

Analyse

Aantal uitgebrachte adviezen /energieboxen	Het aantal ligt lager omdat woningcorporaties minder energieboxen verstrekt hebben.
Bedrijven: Leningen verstrekt door het Energiefonds binnen de gemeente Utrecht (in duizenden euro's)	De doelstelling per jaar gaat uit van een vijfde inzet van de middelen, maar is afhankelijk van de vraag uit de markt naar deze leningen.
Aantal energiecontroles bij midden- en grootverbruikers van energie per jaar	Door wegvallen van de EED bevoegdheid door wijzigingen in de Europese wetgeving is er meer capaciteit beschikbaar gekomen voor handhaving, daardoor is er een hogere realisatie ontstaan.
% kantoren (midden- en grootverbruikers) met minimaal label C	Bij deze indicator is per abuis uitgegaan van het % bekende kantoren met een energielabel, terwijl de indicator wil aangeven welk % van de bekende kantoren label C of hoger heeft. Eind 2019 waren er 508 kantoren in beeld. Daarvan hadden in 2018 32% label C of hoger en in 2019 53%. Voor 2020 verwachten we een daling in dit % omdat dan alle kantoren geïnventariseerd zullen zijn en het vermoeden bestaat dat veel kantoren nog niet in beeld zijn en nog geen label zullen hebben. Mogelijk zijn er wel 1500 kantoren die met de labelplicht te maken gaan hebben. Voor 2020, 2021, 2022 en 2023 respectievelijk de doelstelling 50%, 65%, 80% en 95% van de bij de gemeente bekende kantoorpanden heeft label C.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.1.1 30% minder CO2 en 20% opwekking duurzame energie en 10 % van de daken heeft zonnepanelen in 2020

Op 29 november 2019 is op de ledenvergadering van de VNG een akkoord gegeven om met de eerste fase van het Klimaatakkoord aan de slag te gaan. Gemeenten nemen daarmee de taak op zich om een Transitievisie Warmte op te stellen om wijk voor wijk van het aardgas af te gaan. Op regionaal niveau moeten gemeenten een Regionale Energiestrategie opstellen. Verder omvat het Klimaatakkoord een groot aantal (proces) afspraken om de energietransitie in Nederland te versnellen en dit haalbaar en betaalbaar te maken. In het afgelopen jaar zijn daarvoor de eerste wetten en regelingen aangepast. Zo is de Klimaatwet aangenomen en is een nieuwe energieprestatie voor nieuwbouwwoningen aangekondigd.

Ook 2019 stond in het teken van toewerken naar de volgende doelstellingen: volledig duurzame energie-inkoop in 2020, 20% zon op dak in 2025, minimaal 40.000 woningen van het aardgas af in 2030, 100% duurzame stadsverwarming in 2030 en het gemeentelijk vastgoed verduurzaamd in 2040.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.1.1 Uitwerken van de ambities op basis van het Energieplan en een nieuwe energieagenda 2016-2019

Als Utrecht zijn wij gestart met de transitievisie warmte op te stellen. In onze aanpak volgen we de landelijke leidraad. De eerste analyses hebben we in verschillende interactieve sessies gedeeld met de betrokken partijen in de stad. Doel was steeds inzicht te krijgen in de opgave en de impact die keuzes in de afwegingen tot gevolg hebben. Voor de buurtinitiatieven in de stad hebben we een dashboard ontwikkeld waarop relevantie buurtdata voor deze aardgasvrij initiatieven beschikbaar is gesteld.

In Overvecht-Noord is door de samenwerkende partijen een transitieplan Overvecht-Noord aardgasvrij opgesteld met daarin processtappen om te komen tot een aardgasvrije wijk in 2030.

94,6% van de nieuwbouw is niet op aardgas opgeleverd in 2019. In alle planvorming met betrekking tot nieuw te ontwikkelen gebieden sturen we op klimaatneutraal. Voor de nieuwbouwwontwikkelingen in de stad werkten we in 2019 aan een protocol dat als leidraad dient om energie op een goede en consistente manier, vroegtijdig mee te nemen in (nieuwbouw-)plannen.

Vooruitlopend op het Klimaatakkoord is de RES U16 aan de slag gegaan met de regionale energiestrategie. Een energieanalyse over de ontwikkeling van de vraag naar energie en de potentie van duurzame bronnen in de komende jaren is opgesteld. De startnotitie van de regionale energiestrategie van de RES U16 met daarin uitgangspunten over de samenwerking is vastgesteld door de raad.

In een open inkoopprocedure hebben we een nieuw contract afgesloten met een leverancier van duurzame elektriciteit voor een periode van tien jaar. Hiermee hebben we een grote stap gezet richting volledig duurzame energie-inkoop in 2020. Samen met deze partij realiseren we op kort termijn een innovatief demoproject om de zichtbaarheid van duurzaamheid te vergoten.

Utrecht trof ook voorbereidingen om de duurzaam opgewekte energie te vergroten. Groepen in de stad kregen de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor collectieve zon projecten, zoals postcoderoosprojecten in Haarzuilen. Er werd een conceptvoorstel voor een visie en een uitnodigingskader op hoofdlijnen voor energielandschap Rijnenburg en Reijerscop gepubliceerd. Hier zijn bijna 400 reacties op gegeven, onder meer van onze buurgemeenten. Eneco zette een volgende stap in de verduurzaming van het warmte net door opening van de eerste van de twee biomassa installaties op Lage Weide en een besluit over realisatie van een grote warmtepomp voor restwarmtebenutting van de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Overvecht. Wanneer beide installaties in gebruik zijn genomen dan komt de helft van de voeding voor de stadsverwarming uit deze hernieuwbare bronnen. Ook de zoektocht naar diepe en ultradiepe aardwarmte belandde in een volgende fase. Nieuwegein is gekozen als meest geschikte locatie voor een eerste boring voor diepe aardwarmte (LEAN). Ook is het seismologisch onderzoek gestart dat moet leiden tot een locatiekeuze voor een eerste boring naar ultradiepe aardwarmte (GOUD). We presenteerden een plan van aanpak om in 2025 20% van de daken met zon belegd te hebben en zijn er trots op dat inmiddels 13% van de daken belegd zijn met zonnepanelen.

Ook dit jaar hebben we Utrechters weer ondersteund om hun woning te verbeteren naar energieneutraal dan wel aardgasvrij. Sinds de start in april 2018 kent ons platform JouwhuisSlimmer 6.000 unieke bezoekers. In 2019 hebben we 1.000 Energieadviezen aan huiseigenaren verstrekt (inclusief VvE's) en zeven jouw huis slimmer avonden georganiseerd zowel in wijken als op thema's zoals isolatie en monumenten met gemiddeld 100 bezoekers per avond. We verstrekten samen met verhuurders in de stad 1.000 energieboxen aan huurders. We breidden dit instrument in een pilot uit naar huiseigenaren met een laag inkomen. Gasvrij thuis, onze voorbeeld woning en informatie centrum verduurzaming woningen, in Overvecht-Noord had circa 1.000 bezoekers in 2019.

Bij het zakelijk en maatschappelijk vastgoed zijn we doorgegaan met bedrijven adviseren naar energieneutraal en aardgasvrij. De eerste stap is gezet om te komen tot een energieloket waar bedrijven voor vragen en hulp om te verduurzamen. Het EnergieCollectief Utrechtse bedrijven ondersteunt ook bedrijven in hun stappen naar verduurzaming.

Veel zorginstellingen zijn goed op weg. In 2019 zijn zes bronzen en drie zilveren milieuthermometers afgegeven, veel sportverenigingen nemen maatregelen zoals LED-verlichting en zonnepanelen en voor de circa 200 basisscholen is in beeld gebracht wat er nodig is om van het aardgas af te gaan.

Retail is qua grootte de grootste branche binnen zakelijk vastgoed in Utrecht en door middel van een keurmerk bewegen we deze groep om te verduurzamen. De eerste 100 kantoren zijn bezocht in kader van de verplichting om in 2023 minimaal het energielabel C te hebben en in totaal zijn 252 bedrijven bezocht in het kader van hun verplichting energie te besparen.

Met USP/Rijnsweerd zijn bestuurlijke afspraken gemaakt om als gebied gezamenlijk energieneutraal te worden. Met vijf winkeliersverenigingen en drie ondernemersverenigingen zijn stappen gezet om gebiedsgericht in te zetten op gezamenlijke ambities.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
03-1-1-1 Uitvoeringsprogramma	250	500	0	0	387	387	0
Totaal Baten	250	500	0	0	387	387	0
Lasten							
03-1-1-1 Uitvoeringsprogramma	8.807	9.101	9.233	9.583	9.594	-11	9.575
Totaal Lasten	8.807	9.101	9.233	9.583	9.594	-11	9.575
Saldo baten en lasten	-8.557	-8.601	-9.233	-9.583	-9.207	376	-9.575
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	41	41	41	41	41	0	41
Onttrekking reserves	680	680	100	600	600	0	100
Saldo na mutaties reserves	-7.919	-7.962	-9.174	-9.024	-8.649	376	-9.516

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeringsprogramma

Onder de baten en lasten zijn naast het budget voor de opgave Energietransitie ook de bedragen opgenomen voor Natuur- en Milieueducatie en de middelen voor Klimaatadaptatie.

Baten

De baten zijn 0,387 miljoen euro hoger dan begroot. Dit heeft voor 0,169 miljoen euro betrekking op de kosten van de regietafel en de aanpak Overvecht-Noord aardgasvrij (opgave Energietransitie), die deels zijn doorberekend aan de deelnemende partijen. Daarnaast zijn de baten 0,218 miljoen euro hoger in verband met de subsidie voor Europese projecten, waaronder IRIS (Integrated and Replicable solutions for co-creation In Sustainable cities).

Lasten

Er zijn geen noemenswaardige afwijkingen ten opzichte van de begroting te melden.

De lasten binnen de opgave Energietransitie zijn conform begroting. Deze lasten zijn als volgt uit te splitsen:

- Gebiedsaanpak 1,189 miljoen euro
- Duurzame opwekking en infra 1,648 miljoen euro
- Bedrijven 0,440 miljoen euro
- Wonen 1,045 miljoen euro
- Algemeen, Kennis & Lobby en Communicatie 0,798 miljoen euro
- Totaal Energietransitie 5,120 miljoen euro

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

2. Utrecht is een stad met een gezonde, stille en veilige leefomgeving

2.1 Utrecht is een stad met zo min mogelijk geluidsoverlast en een veilige leefomgeving

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E2.1.1	Het percentage inwoners dat vaak overlast van verkeerslawaaï ervaart	2010	22%	29%	≤22%	28	≤22%

Analyse

Het percentage inwoners dat vaak overlast van verkeerslawaaï ervaart	Nadat de doelstelling de afgelopen jaren verder uit zicht raakte, is nu een lichte kentering te zien. Het betekent in ieder geval wel dat er de komende tijd, om de doelstelling uiteindelijk te gaan halen, de geluidssituatie in de stad nog verder moet verbeteren en we moeten ervoor zorgen dat er geen nieuwe knelpunten bij komen. Bij de herziening van het geluidbeleid zal hier de nodige aandacht aan worden geschonken.
--	---

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E2.1.1 We willen méér dan alleen voldoen aan de wettelijke eisen voor externe veiligheid en geluid

Geluid

Te hoge geluidbelasting in de woon- en werkomgeving (zoals ernstige hinder en slaapverstoring) kan tot gezondheidsproblemen leiden, daarom zijn er wettelijke normen aan geluidbelasting gesteld. Ook binnen de wettelijke normen voor geluid kunnen gezondheidsproblemen ontstaan. Bij ruimtelijke ontwikkelingen stellen we daarom compenserende voorwaarden (onder andere luwe gevel en buitenruimte) ter verbetering van het akoestisch woon- en leefklimaat. In de Geluidnota Utrecht is het geluidbeleid vastgelegd.

Voor de uitleggebieden (Leidsche Rijn en Vleuterweide) hanteren we voor het wegverkeer een beleidsnorm die vijf dB onder de wettelijke grenswaarde ligt en daar – zo blijkt uit de inwonersenquête – ligt het percentage geluidgehinderden op circa 17%. Vanuit gezondheidsperspectief streven we bij nieuwe grote woningbouwontwikkelingen in de bestaande stad (onder andere Merwedekanaalzone, Cartesiusdriehoek) langs gemeentelijke wegen en spoorwegen ook naar geluidsniveaus die 5 dB onder de wettelijke grenswaarden liggen. Hiermee kan het percentage geluidgehinderden op dit locaties omlaag worden gebracht.

Externe Veiligheid

In 2019 is voor circa 140 ontwikkellocaties een toets uitgevoerd aan dan wel geadviseerd over de normen voor externe veiligheid. Belangrijke ontwikkellocaties waren onder andere de busremise aan de Gelderlantlaan, de Cartesiusdriehoek en het Smakkelaarsveld. Verder leverden we bijdragen bij de planvoorbereiding van diverse ontwikkellocaties zoals Lombokplein en Zuilense Vecht.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P2.1.1 Aanvullend aan de wet voorwaarden stellen voor geluid bij ruimtelijke ontwikkelingen. Kansen aangrijpen om bestaande knelpunten te verbeteren. Reguleren transport gevaarlijke stoffen

Geluid

In bestemmingsplannen in de uitleggebieden (zoals Leidsche Rijn) werd in 2019 conform de Nota Geluid aan vijf decibel strengere grenswaarden voor binnenstedelijke wegverkeer getoetst om de akoestische ambitie voort te zetten. Deze strengere eis is bijvoorbeeld toegepast bij de ontwikkeling van ruimtelijke plannen voor nieuwe woningen langs de Vleutensebaan en 't Zand. Bij verschillende plannen, die nu in

de startfase zitten, hanteren we vanaf het begin een ambitiewaarde die vijf decibel strenger is dan de wet; bijvoorbeeld in het Stationsgebied.

Aanvullend aan de wettelijke grenswaarden wordt overal in Utrecht geëist dat elke nieuwe woning tenminste één geluidsluwe gevel heeft waar het raam open kan worden gezet zonder lawaai binnen te krijgen. Deze aanvullende eis beïnvloedt regelmatig de planvorming en/of uitwerking. Dit is onder andere toegepast bij de bouw van Leidsche Rijn Centrum. Ook geluidsbronnen die geen wettelijk toetsingskader hebben, worden in ruimtelijke plannen meegenomen. Bijvoorbeeld scheepvaartlawaai en stemgeluid dat afkomstig is van terrassen, sportvelden en schoolpleinen.

In 2019 is een nieuw Actieplan Geluid opgesteld. De maatregelen die we als stad zelf kunnen nemen om wat aan te hoge geluidsbelastingen van wegverkeer te doen zijn het verlagen van de maximum snelheid naar 30 km/u en het aanleggen van stiller asfalt. In 2019 is op de Rijnlaan en Simplonbaan/Furkabaan relatief stil asfalt gelegd.

Externe Veiligheid

In het kader van de energietransitie hebben in 2019 gesprekken plaatsgevonden in verband met een initiatief tot het vestigen van een waterstof tankstation in Haarrijn. Waterstof heeft specifieke veiligheidsrisico's. Om de risico's te beheersen worden in de omgevingsvergunning (milieudeel) de nodige voorschriften opgenomen. Verder worden afstanden (plaatsgebonden risico contouren) aangehouden tot omgevingsobjecten die volgen uit een risicoberekening. Tot slot bereidt de brandweer zich voor om met deze 'nieuwe' risico's om te gaan.

Voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over gemeentelijke wegen moet de vervoerder een ontheffing vragen. Wij toetsen daarbij in overleg met de politie en de brandweer of het transport op de juiste manier plaatsvindt en in de ontheffing bepalen wij de veiligste route die de transporteur moet gebruiken. Het gaat om stoffen zoals LPG en propaan. In het jaar 2019 hebben we ontheffingen verleend voor transport van en naar zeven LPG tankstations en 25 propaantanks.

Net zoals voorgaande jaren hebben we in 2019 de ontwikkelingen rond de aantallen transporten met gevaarlijke stoffen over het spoor nauwgezet gevolgd. Uit de realisatiecijfers van Prorail blijkt dat er nog steeds dat er meer transporten dan toegestaan plaatsvinden volgens het basisnet. In verband met deze overschrijdingen (binnen de gemeente Utrecht maar ook elders in het land) zal het ministerie het basisnet gaan herijken. In 2019 hebben wij deelgenomen aan een regioessie basisnet die als aftrap gold voor de herijking. In deze regioessie zijn de belangen van Utrecht (toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen) naar voren gebracht.

Mede naar aanleiding van de brief die diverse gemeenten waaronder de gemeente Utrecht aan de staatssecretaris heeft gestuurd heeft ProRail/ het Rijk maatregelen genomen waardoor het transport van brandbaar gas (LPG) door Utrecht met circa 65 % is afgenomen. Dit zijn er nog altijd te veel en we streven ernaar dat de transporten binnen de kaders van het basisnet blijven.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
03-2-1-1 Preventie lucht, geluid en veiligheid	61	61	0	0	19	19	0
Totaal Baten	61	61	0	0	19	19	0
Lasten							
03-2-1-1 Preventie lucht, geluid en veiligheid	1.428	1.386	883	1.357	1.445	-87	1.375
Totaal Lasten	1.428	1.386	883	1.357	1.445	-87	1.375
Saldo baten en lasten	-1.367	-1.325	-883	-1.357	-1.425	-68	-1.375

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-1.367	-1.325	-883	-1.357	-1.425	-68	-1.375

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Preventieve maatregelen lucht, geluid en Externe veiligheid

Baten

Er zijn geen noemenswaardige afwijkingen ten opzichte van de begroting te melden.

Lasten

De lasten zijn 0,087 miljoen euro hoger dan begroot. Dit heeft voor 0,030 miljoen euro betrekking op gemaakte juridische kosten in diverse milieuzaken. Daarnaast zijn de lasten 0,020 miljoen euro hoger door de deelname aan het Europese project URGE in het kader van Utrecht Circulair, waar tevens inkomsten tegenover staan. De overige 0,037 miljoen euro heeft betrekking op aanvullende inzet op milieuadviesing in het kader van de ontwikkelingen Stikstof en PFas.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

2.2 Utrecht heeft een schone bodem

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E2.2.1 Vracht verontreiniging (de 2013 nog aanwezige verontreiniging in het grondwater)		1.110 kg	niet bepaald	1.100 kg verwacht: eind 2020		1.060 kg

Analyse

Vracht verontreiniging (de nog aanwezige verontreiniging in het grondwater) De realisatie wordt eind 2020 verwacht.

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P2.2.2 Aantal nieuwe betalende deelnemers aan het gebiedsplan	2015	2	1	2	1	5
P2.2.3 In 2020 zijn de vijf locaties die gebiedsgerichte aanpak belemmeren gesaneerd	2015	2	2	3	0	5

Analyse

Aantal nieuwe betalende deelnemers aan het gebiedsplan	We hebben geen directe invloed op het aantal nieuwe betalende deelnemers aan het gebiedsplan.
In 2020 zijn de vijf locaties die gebiedsgerichte aanpak belemmeren gesaneerd	In januari 2020 zijn de contracten ondertekend en daarmee de doelstelling 2021 en 2022 behaald.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E2.2.1 De bodem is geschikt voor het gewenste gebruik, zonder gevaar voor de gezondheid

Ons lange termijn doel is het voorkomen van nieuwe verontreiniging van de bodem. Waar de bodem verontreinigd is en risico's voor de gezondheid bestaan, zorgen we ervoor dat de bodem weer geschikt wordt voor het gewenste gebruik. Daarnaast zorgen we ervoor dat de ondergrond optimaal gebruikt kan worden door onze regie op de ondergrond te versterken.

Effectdoelstelling

E2.2.2 Milieuhygiënisch gestage verbetering van de kwaliteit

We willen gestage verbetering van de bodemkwaliteit en ten minste realiseren van het standstill beginsel (als de milieukwaliteit in een gebied beter is dan de geldende eisen mag dit relatief schone gebied niet verslechteren).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P2.2.1 Beheren van de ondergrond

Spoedlocaties: Van de nog vier bestaande spoedlocaties is de Vrouwjutenstraat in 2019 afgerond. De locaties Jutfaseweg 226 en Reactorweg 11 – Atoomweg 12 zijn bijna gesaneerd. Het haalbaarheidsonderzoek voor bronverwijdering voor de Amsterdamsestraatweg 312-314 is afgerond. Het conceptrapport is eind 2019 ontvangen en wordt nog beoordeeld en we verwachten de spoedlocaties in 2020 allemaal gesaneerd te hebben.

Bijdrageregeling derden voor WKO en grondwateronttrekkingen: We hebben de procedure voor het deelnemen aan het Gebiedsplan voor grondwateronttrekkingen en Warmte Koude Opslag (WKO)-systemen verder gestroomlijnd en transparant gemaakt. In 2019 is er één betalende nieuwe deelnemer bijgekomen.

Nedereindse Plas: In 2019 zijn de resultaten van het aanvullend onderzoeksprogramma over de kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater, de opbouw en de stabiliteit van de oevers gerapporteerd.

Griftpark: Het wetenschappelijk onderzoek Bestparc naar de stimulering van de afbraak van verontreiniging door bacteriën is voortgezet en loopt tot medio 2020. Gestart is met het uitvoeren van het groot onderhoud aan de nazorg- en saneringsinstallaties.

Lood in Lombok en Oudwijk: In 2019 is de bodemsanering van 29 achtertuinen in Lombok met succes afgerond. Gestart is met het voorbereiden van een sanering van particuliere tuinen en gemeentegrond in Oudwijk.

Nieuwe stoffen en loodbeleid: We hebben in 2019 een start gemaakt met het formuleren van loodbeleid voor speelplekken en geven daarmee invulling aan de nieuwe norm. Naar aanleiding van landelijke berichtgeving over PFOA (PFOS/PFAS, GenX) is historisch onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid en verspreiding hiervan in de bodem in Utrecht. Aanvullend is bodemonderzoek uitgevoerd om de concentraties in de bodem vast te stellen.

Regie op de ondergrond: We voeren regie op en bevorderen het gebruik van de ondergrond voor bodemenergiesystemen. We faciliteren alliantievorming tussen initiatiefnemers, gebruikers en eigenaren van bodemenergiesystemen.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
03-2-2-1 Schone bodem	3	31	3	3	58	55	3
Totaal Baten	3	31	3	3	58	55	3
Lasten							
03-2-2-1 Schone bodem	8.145	3.150	4.008	11.783	3.612	8.171	5.532
Totaal Lasten	8.145	3.150	4.008	11.783	3.612	8.171	5.532
Saldo baten en lasten	-8.142	-3.119	-4.005	-11.780	-3.554	8.227	-5.529
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2.187	2.187	0	4.616	4.616	0	0
Saldo na mutaties reserves	-5.955	-932	-4.005	-7.164	1.062	8.227	-5.529

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Schone bodem.

Baten

De baten zijn 0,055 miljoen euro hoger dan begroot. Voor 0,030 miljoen euro is een eenmalige bijdrage vanuit Rijkswaterstaat ontvangen voor onderzoek naar bodemenergie. Daarnaast betreft dit een bijdrage van 0,013 miljoen euro voor het gebiedsplan en is er een eenmalige schade-uitkering van 0,012 miljoen euro ontvangen voor het project Griftpark.

Lasten

De lasten zijn 8,171 miljoen euro lager dan begroot. De belangrijkste verklaring hiervoor is dat incidentele middelen voor specifieke saneringen/uitgaven grotendeels nog niet zijn besteed, zoals voor een deel reeds gemeld bij de tweede bestuursrapportage. Dit geldt voor:

- Nedereindseplas; de middelen die met het aanvullend bodemconvenant voor 2018 en 2019 beschikbaar zijn gesteld (4,370 miljoen euro) zijn nog niet besteed. Over het vervolg sanering Nedereindseplas en de inzet van bijbehorend budget vindt overleg plaats met het Rijk en de Provincie.
- Loodbeleid; onderdeel van het aanvullende bodemconvenant 2018-2020 zijn de incidentele middelen voor ontwikkeling van Loodbeleid (0,45 miljoen euro).
- Griftpark; De uitvoering van de herinvesteringen wacht op de uitkomsten van het onderzoek Bestparc dat nog niet is afgerond (resteert 0,324 miljoen euro). De vervangingsinvesteringen Griftpark zijn daarom grotendeels aangehouden (1,255 miljoen euro).
- Lood in Oudwijk; de voorbereidingen van de sanering worden getroffen en de planning van de uitvoering is eind 2020, begin 2021 (1,157 miljoen euro).

Tot slot resteert een bedrag van 0,615 miljoen euro op de lasten doordat de uitgaven van het gebiedsplan grondwaterbeheer in 2019 lager zijn in afwachting van de evaluatie van het monitoringprogramma (0,383 miljoen euro). Het project sanering lood in Lombok is afgerond en de

resterende middelen vallen vrij (0,174 miljoen euro), daarnaast bleek voor de aanpak van speedlocaties minder veldwerk noodzakelijk te zijn (0,58 miljoen euro).

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

2.3 Utrecht heeft een gezonde lucht

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E2.3.1	Jaargemiddelde concentratie fijnstof (PM10). Wettelijke norm: 40 µg/m ³	2011	max. 23 µg/m ³	max. 23,7 µg/m ³ (doelstelling max.23 niet gerealiseerd)	max. 22 µg/m ³	verwacht: eind 2020	max. 22 µg/m ³
E2.3.1	Aantal overschrijdingsdagen fijnstof (PM10). Wettelijke norm: maximaal 35 dagen overschrijding van daggemiddelde van 50 µg/m ³	2011	max.11 dagen	12,9 dagen (doelstelling max. 11 niet gerealiseerd)	max. 11 dagen	verwacht: eind 2020	max.10 dagen
E2.3.1	Jaargemiddelde concentratie stikstofdioxide (NO ₂). Wettelijke norm: 40 µg/m ³	2011	max. 40 µg/ m ³ e	max. 38,7 µg/ ³ (doelstelling max. 40 gerealiseerd)	max. 39 µg/ ³	verwacht: eind 2020	max. 38 µg/ ³
E2.3.1	Aantal overschrijdingen stikstofdioxide (NO ₂). Wettelijke norm: max. 18 keer overschrijding van uurgemiddelde van 200 µg/m ³	2011	0	0 dagen (doelstelling 0 dagen gerealiseerd)	0	verwacht: eind 2020	0
E2.3.1	WHO advieswaarden fijnstof PM10 en PM2,5 realiseren	2015	Voortzetting dalende trend	doelstelling niet gerealiseerd (max. 23,7 c.q. 14,6 µg/m ³ berekend)	Dalende trend	verwacht: eind 2020	Dalende trend

Analyse

Jaargemiddelde concentratie fijnstof (PM10). Wettelijke norm: 40 µg/m ³	Deze indicator laat het berekende jaargemiddelde concentratie fijnstof (PM10) zien. We berekenen dat op basis van gegevens van het Rijk die eind 2019 binnenkomen. De resultaten over 2018 verwachten we dus eind 2019.
Aantal overschrijdingsdagen fijnstof (PM10). Wettelijke norm: maximaal 35 dagen overschrijding van daggemiddelde van 50 µg/m ³	Deze indicator laat het aantal dagen dat 24-uursgemiddelde concentratie fijnstof (PM10) overschreden wordt zien. We berekenen dat op basis van gegevens van het Rijk die eind 2019 binnenkomen. De resultaten over 2018 verwachten we dus eind 2019.
Jaargemiddelde concentratie stikstofdioxide (NO ₂). Wettelijke norm: 40 µg/m ³	Deze indicator laat het jaargemiddelde concentratie stikstofdioxide (NO ₂) zien. Geen overschrijding verwacht. We berekenen dat op basis van gegevens van het Rijk die eind 2019 binnenkomen. De resultaten over 2018 verwachten we dus eind 2019.

Analyse

Aantal overschrijdingen stikstofdioxide (NO ₂). Wettelijke norm: max. 18 keer overschrijding van uurgemiddelde van 200 µg/m ³	Deze indicator laat het aantal keren dat de uurgemiddelde grenswaarde voor stikstofdioxide wordt overschreden zien. We berekenen dat op basis van gegevens van het Rijk die eind 2019 binnenkomen. De resultaten over 2018 verwachten we dus eind 2019.
WHO advieswaarden fijnstof PM ₁₀ en PM _{2,5} realiseren	Deze indicator laat - aan de hand van de met de Monitoringstool berekende jaargemiddelde concentraties fijn stof (PM _{2,5} en PM ₁₀) - zien in hoeverre aan de WHO advieswaarden is voldaan. We berekenen dat op basis van gegevens van het Rijk die eind 2019

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P2.3.1	Zie programma Bereikbaarheid voor NSL-maatregelen						

Analyse

Zie programma Bereikbaarheid voor NSL-maatregelen	Geen verdere toelichting
---	--------------------------

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E2.3.1 Minimaal voldoen aan de wettelijke EU-normen voor fijn stof en stikstofdioxide

De doelstelling is deels bereikt. De landelijke Monitoringsrapportage laat zien dat er voor het jaar 2018 in Utrecht geen (potentiële) overschrijdingen waren van de EU-grenswaarden voor fijnstof (PM_{2,5} en PM₁₀), al lagen de concentraties hoger dan in het voorgaande jaar. Er traden ook geen overschrijdingen op van de EU-grenswaarde voor stikstofdioxide (en nog slechts één potentiële overschrijding langs de Graadt van Roggenweg). Ook voor 2019 verwachten we dat we aan de EU-grenswaarden voldoen.

Jaarlijks verschijnt in december een landelijke rapportage over het voorgaande jaar. De gegevens over de luchtkwaliteit in 2019 komen dus pas eind 2020 beschikbaar. Uit de landelijke Monitoringsrapportage Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit 2019 (NSL), met resultaten over 2018, komt naar voren dat landelijk de gemiddelde concentraties stikstofdioxide in 2018 ten opzichte van 2017 zijn gedaald. Het zeer zonnige, zeer warme weer zorgde voor relatief hoge ozonconcentraties en als gevolg daarvan voor lagere stikstofdioxide-concentraties. De concentraties fijnstof daarentegen lagen in 2018, mede door het uitzonderlijke droge weer en de overheersende (noord)oostenwind, in Nederland hoger dan in het jaar daarvoor.

Dit landelijke beeld zien we terug in Utrecht. Uit de gemeentelijke monitoringsrapportage komt naar voren dat in 2018 de berekende gemiddelde concentraties stikstofdioxide zijn gedaald, terwijl fijnstofconcentraties (PM₁₀ en PM_{2,5}) en EC (roet) zijn toegenomen ten opzichte van 2017. De NO₂ metingen van het gemeentelijke Utrechts luchtmeetnet en de fijnstofmetingen op de Utrechtse meetstations van het landelijk meetnet van het RIVM bevestigen deze bevindingen. De verwachting is dat bij stikstofdioxide de dalende trend zich voortzet, maar dat bij fijnstof deze stagneren en op korte termijn niet verder zullen afnemen.

In 2018 bedroeg de grootschalige achtergrondconcentratie voor fijnstof (PM₁₀) in de gemeente Utrecht gemiddeld 20,2 µg/m³, licht boven de WHO-advieswaarde van 20 µg/m³. De berekende concentraties langs (drukke) wegen in de gemeente Utrecht liggen grotendeels hoger dan de WHO-advieswaarde, tot maximaal circa 21,6 µg/m³. De grootschalige concentratie voor fijnstof (PM_{2,5}) in de gemeente bedroeg in 2018 gemiddeld 12,7 µg/m³, dus een kleine 3 µg/m³ boven de WHO-advieswaarde van 10 µg/m³.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P2.3.1 Uitvoeren maatregelen Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL), inclusief jaarlijkse monitor en bijsturing

Zoals elk jaar is ook in 2018 de luchtkwaliteit gemonitord, zowel met metingen als met berekeningen. De rekenresultaten over 2018 kwamen beschikbaar eind 2019. In december 2018 is de landelijke NSL-monitoringsrapportage (met rekenresultaten over 2017 en prognosejaren) verschenen en samen met de gemeentelijke Luchtmeetnetrapportage (over meetjaar 2017) én de gemeentelijke NSL-monitoringsrapportage naar de raad gestuurd. De gemeentelijke Monitoringsrapportage 2019 bespreekt beknopt eind december 2019 de verschenen landelijke NSL-Monitoringsrapportage (met rekenresultaten over 2018 en prognosejaren) en zoomt vervolgens in op de Utrechtse situatie. Tegelijkertijd met deze gemeentelijke NSL-Monitoringsrapportage wordt begin 2020 de Luchtmeetnetrapportage over het meetjaar 2018 uitgebracht.

In 2019 en begin 2020 vond de uitwerking plaats van een nieuw maatregelpakket met luchtmaatregelen. Hiermee kan inhoud worden gegeven aan de opdracht uit Motie 2015/78. In de motie draagt de raad het college op te streven naar voortdurende verbetering van de luchtkwaliteit en te streven naar het behalen van de WHO-advieswaarden. De maatregelen uit het Actieplan Schoon Vervoer (Mobiliteit) dragen ook bij aan het verbeteren van de luchtkwaliteit.

Eind 2018 is in samenwerking met het RIVM en Universiteit Utrecht gestart met een living lab pilot om met innovatieve low-budget sensoren fijnstof te meten. Dit leverde meteen bij de jaarwisseling 2018-2019 inzicht in de verhoogde fijnstofconcentraties door het vuurwerk. Meer algemeen doen we ervaring op met sensoren voor luchtkwaliteitsmetingen, die wellicht op termijn voor een aanvulling of vervanging kunnen zorgen voor het bestaande Utrechtse luchtmeetnet (NO₂ metingen met Palmesbuisjes).

Daarnaast neemt de gemeente sinds medio oktober 2019 deel aan het snuffelfietsproject van de provincie Utrecht: 75 fietsers verzamelen op hun fietstochten in en rond de gemeente Utrecht (open data over routes en luchtkwaliteit). De in dit burgerwetenschap-project verzamelde gegevens kunnen bijvoorbeeld helpen bij het verbeteren van de infrastructuur voor fietsers en bij het ontwikkelen van schone fietsroutes

In vervolg op het RIVM onderzoek 'Gezonde Omgeving Utrecht (GO! Utrecht)' en het RoyalHaskoningDHV-onderzoek 'Verkenning aanvullende luchtkwaliteit-maatregelen Utrecht', vond in 2019 het vervolgonderzoek plaats. Het doel hiervan is maatregelen verder uit te werken en te onderbouwen om op zo kort mogelijke termijn de luchtkwaliteit in Utrecht naar de (gezondheidskundige) WHO advieswaarden te kunnen brengen. Hierbij keken we zowel naar de effecten op luchtkwaliteit als naar de effecten op gezondheid.

Door de provincie Utrecht is een Uitvoeringsagenda Gezonde Lucht regio Utrecht opgesteld waarin concrete maatregelen zijn opgenomen om de luchtkwaliteit verder te verbeteren en toe te werken naar de advieswaarden van de WHO. Door de gemeente Utrecht is deelgenomen aan de uitvoering van deze agenda. Om de druk op gezondheid zo laag mogelijk te houden, hebben we in 2019 verder gewerkt aan de motie 'Geen vuiltje aan de lucht met de WHO advieswaarde'.

Het regeerakkoord kondigt het opstellen van een Nationaal Actieplan Lucht aan. Door het ministerie is dit omgedoopt tot het Schone Lucht Akkoord. Op basis van het advies van de Gezondheidsraad zet het ministerie zich in voor een permanente verbetering van de luchtkwaliteit om zo te komen tot een vermindering van gezondheidsrisico's als gevolg van luchtverontreiniging door toe te werken naar de gezondheidskundige advieswaarden van de WHO. Door de gemeente Utrecht is deelgenomen aan de verschillende bijeenkomsten en werkgroepen (kennissessie, uitwerkingssessies etcetera) die hebben geleid tot dit bestuursakkoord (SLA). Op uitnodiging van het ministerie van I&W werkten we mee aan de pilot voor een voorlichtingscampagne over houtstook en de pilot stookalert. Dit resulteerde in het landelijk beschikbaar komen van [voorlichtingsmateriaal](#) en de introductie van het [RIVM stookalert](#). De gemeente Utrecht was samen met de provincie Utrecht gastvrouw bij de ondertekening van het Schone Lucht Akkoord in het Stadskantoor op 13 januari 2020.

De gemeente heeft begin 2019 bijgedragen aan de EU Fitness Check of the Ambient Air Quality guidelines Directives in Brussel en eind november aan het EU Clean Air Forum in Bratislava. De gemeente Utrecht is partner in de Europese Agenda Stad Luchtkwaliteit om actief beleid te beïnvloeden voor regelgeving en financiering in de Europese Unie voor schonere lucht. Daarvoor is op de Sofair European Air Quality Conference bij de plenaire afsluiting de Utrechtse aanpak gepresenteerd en is actief deelgenomen aan het Clean Air Forum in Bratislava, beide georganiseerd door de Europese Commissie met de juiste stakeholders als aanwezigen. We hebben een voorstel ingediend bij het UIA (Urban Innovative Actions, een Europese subsidieregeling ter stimulering van duurzame stedelijke ontwikkeling) voor een innovatief project om de luchtkwaliteit rond toekomstige bouwactiviteiten te verbeteren. Toekenning of afwijzing volgt in 2020.

Wat heeft dat gekost?

Financiële toelichting

Wij ramen de baten en lasten van prestatiedoelstelling 2.3 in het programma Bereikbaarheid onder subdoelstelling 1.1. 'voor en/of samen met inwoners, ondernemers en bezoekers nemen we niet-fysieke maatregelen die bijdragen aan duurzame mobiliteit'.

Bereikbaarheid

Algemene programmadoelstelling

De stad Utrecht heeft een toenemende aantrekkingskracht op mensen en bedrijven. Er gaan steeds meer mensen wonen en werken in en rond Utrecht, en ook het aantal bezoekers blijft stijgen. Deze groei vertaalt zich door naar een groeiende mobiliteitsvraag.

Ruimte is schaars, het wordt steeds drukker op straat. Meer Utrechters verplaatsen zich binnen de stad en ook het verkeer van en naar Utrecht groeit. Steeds meer mensen kiezen voor het openbaar vervoer, fiets en/of lopen. Dat past bij het duurzaam mobiliteitssysteem dat wij voor ogen hebben. Als belangrijk onderdeel van een gezond stedelijk leven voor iedereen, kiezen we primair voor deze vervoerswijzen die weinig ruimte innemen. Toch is een systemsprong nodig: door de groei van de stad is alleen uitbouw van het huidige vervoerssysteem niet meer afdoende. Deze duurzame systemsprong is een voorwaarde voor een gezonde doorgroei en een aantrekkelijke ruimtelijke ontwikkeling van de stad, zoals met de Ruimtelijke Strategie Utrecht wordt nagestreefd.

Aan de omslag naar een aantrekkelijk en duurzaam mobiliteitssysteem werken we samen met bewoners, ondernemers en andere betrokkenen in de stad en met andere overheden. We brengen de behoeften van gebruikers van de openbare ruimte en de mobiliteitsbehoefte – bereikbaarheid voor iedereen - met elkaar in evenwicht.

Verplichte BBV Indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen. De verplichte Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) indicatoren Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig en Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser zijn vervallen als gevolg van gewijzigd beleid bij bronhouder VeiligheidNL. Dat heeft tot gevolg dat onvoldoende actuele gegevens voor deze indicatoren voor gemeenten beschikbaar zijn. Daardoor zijn deze indicatoren niet meer duurzaam.

(bron: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2018-73660.html>)

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

1. [Verkeersplan Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen 2016 \(pdf, 16,4 MB\)](#)
2. [Nota Stallen en Parkeren 2013 \(pdf, 1,3 MB\)](#)
3. [Actieplan Utrecht Fietst! 2015-2020 \(pdf, 14,7 MB\)](#)
4. [Actieplan Verkeersveiligheid 2015 – 2020 \(pdf, 9,1 MB\)](#)
5. [Actieplan Voetganger 2015-2020 \(pdf, 2,1 MB\)](#)
6. [Actieplan Schoon Vervoer 2015-2020 \(pdf, 746 kB\)](#)
7. [Actieplan Goederenvervoer 2015-2020 \(pdf, 693 kB\)](#)
8. [Actieplan De Gebruiker Centraal 2015 - 2020 \(pdf, 2 MB\)](#)
9. [City Deal – Elektrische deelmobiliteit in stedelijke omgeving \(Pdf, 0,7MB\)](#)
10. [Meerjarenprogramma bereikbaarheid \(MPR 2019\) \(pdf, 26 MB\)](#)

Meerjarig overzicht per prestatiedoelstelling

x € 1.000

	Omschrijving	Actuele Begroting 2018	Realisatie 2018	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Actuele begroting 2020
04-1-1-1	Mobiliteitsmanagement	-1.613	-1.613	-2.648	-2.648	889
04-1-1-4	Gebruiker Centraal Uitvoeren maatregelen luchtkwaliteit	0	0	0	0	-3.843
04-1-2-1	Uitvoering fiets- en voetgangersroute	-2.804	-2.394	-2.510	-2.295	-4.431
04-1-2-2	Uitvoering projecten Openbaar Vervoer	-1.344	-8.431	-3.733	-3.522	-5.758
04-1-2-3	Uitvoering projecten auto (gebruik)	-14.325	-10.490	-15.460	-15.098	-24.291
04-1-3-1	Uitvoeren van maatregelen	23.968	24.550	27.837	29.206	29.329
04-1-3-2	Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren	-5.976	-5.371	-7.513	-6.824	-8.114
Totaal		-2.094	-3.750	-4.026	-1.181	-16.219

Bovenstaande tabellen geven een overzicht van het saldo van baten en lasten per prestatiedoelstelling voor het hele programma weer.

1. Utrecht is een aantrekkelijke en bereikbare stad die duurzaam, leefbaar en gezond is

1.1 Voor en/of samen met inwoners, ondernemers en bezoekers nemen we niet-fysieke maatregelen die bijdragen aan duurzame mobiliteit

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E1.1.2	% huishoudens dat gebruik maakt van een deelauto	12	14	15	15	17	16

Analyse

% huishoudens dat gebruik maakt van een deelauto het aandeel inwoners dat weleens gebruik maakt van een deelauto is opnieuw toegenomen.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P1.1.1	Uitvoering maatregelen schoon (goederen) vervoer		in uitvoering	in uitvoering	in uitvoering	in uitvoering	in uitvoering
P1.1.1	Oplaadpalen	2013	475	433	578	88 in openbare ruimte en 190 semi openbare laadpalen	800
P1.1.2	Uitvoering maatregelen mobiliteitsmanagement		in uitvoering	in uitvoering	-in uitvoering	in uitvoering	in uitvoering

Analyse

Uitvoering maatregelen schoon (goederen) vervoer	De maatregelen zijn conform de doelstelling in uitvoering.
Uitvoering maatregelen mobiliteitsmanagement	De maatregelen zijn conform doelstelling in uitvoering.
Oplaadpalen	Over de oplaadpalen in de semi-openbare ruimte heeft de gemeente geen zeggenschap, dat zijn oplaadpalen op terreinen van bedrijven en particulieren/bewoners. Deze oplaadpalen kunnen ook door derden worden gebruikt. Maar bedrijven en particulieren beslissen zelf over de oplaadpaal op hun terrein. In 2019 zijn volgens de cijfers van de Klimaatmonitor 190 semi openbare oplaadpalen in Utrecht gerealiseerd, van 1 januari tot 1 november.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.1.1 Inwoners, ondernemers en bezoekers kiezen bewust voor een vervoerswijze

We streven ernaar dat inwoners, bezoekers en ondernemers meer bewust hun vervoerswijze en route gaan kiezen voor hun reizen. We willen mensen en bedrijven prikkelen om vaker voor duurzaam en ruimte-efficiënt vervoer te kiezen. Dit doen we onder meer door in te spelen op de aspecten gemak, snelheid en gezondheid en door samen met de partijen in de stad passende mobiliteitsconcepten te ontwikkelen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.1.1 Uitvoeren van maatregelen in het kader van mobiliteitsmanagement (De gebruiker Centraal), schoon vervoer, goederenvervoer en verkeersmanagement

Mobiliteitsmanagement

In 2019 is gestart met de uitvoering van het pakket van mobiliteitsmanagementmaatregelen 2019-2021 (onder de titel Korte Termijn Aanpak) vanuit Goedopweg, waarover Rijk en Regio in 2018 bestuurlijke afspraken hebben gemaakt. Door personele onderbezetting blijft de planvorming en uitvoering van maatregelen door Goedopeg achter op planning. Begin 2020 moeten deze personele problemen zijn weggewerkt en wordt bovendien een plan gemaakt hoe we achterstand in halen. In 2019 zijn hoofdzakelijk maatregelen gerealiseerd gericht op routinematige reizigers die afstanden korter dan 15 kilometer afleggen, scholieren en mensen voor wie fietsen of lopen niet zo vanzelfsprekend is. Voor die eerste doelgroep zijn er in Utrecht Noord-West acties uitgevoerd, zoals de actie waarbij een select aantal inwoners een e-bike, deelfiets, e-bakfiets en het OV konden testen en aan de prijsvraag 'Utrecht reist bewust'. De andere twee doelgroepen bereikten we vooral via de Scholen- en Wijkenaanpak. In het voorjaar van 2019 heeft Sport Utrecht de aanbesteding gewonnen vanuit waaruit zij verschillende activiteiten realiseerden gericht op het stimuleren van (veilig) fietsen en lopen. Werkgevers en publiekstrekkingen hebben ook grote invloed op mobiliteitsgedrag van werknemers en bezoekers. In 2019 is een nieuwe werkgeversbenadering uitgewerkt, nadat het werkgeversnetwerk U15 haar activiteiten heeft beëindigd. De nieuwe benadering wordt in 2020 afgerond en verder in de praktijk gebracht. Tot slot is in het BO MIRT najaar 2019 afgesproken de Korte Termijn Aanpak verder te versterken. In de periode tot en met 2024 investeren het Rijk en Regio gezamenlijk 20 miljoen euro aan korte termijn oplossingen voor bereikbaarheids-, leefbaarheids- en duurzaamheidsopgaven in de regio Utrecht.

In 2019 is gewerkt aan het stimuleren van (elektrische) deelmobiliteit. Het living lab deelfietsen is gestart. Elektrische deelfietsen zijn op steeds meer plekken in de stad te vinden. Er is een deelhub in een parkeergarage gerealiseerd (officiële opening volgt begin 2020). Het gebruik van deelauto's is gestimuleerd door middel van berichten op sociale media en wijkberichten in buurten waar het deelauto-

aanbod is uitgebreid. Daarnaast hebben we de mogelijkheden voor het geven van deelauto-tegoed aan gebruikers verkend.

Schoon vervoer

We zijn in 2019 doorgegaan met het stimuleren en faciliteren van schone mobiliteit in Utrecht, waarbij we een koppeling hebben gemaakt met ruimtelijke ontwikkelingen, met de energietransitie, en met de doelstellingen van het landelijke Klimaat- en Energieakkoord.

In 2019 zijn 88 oplaadpalen in de openbare ruimte gerealiseerd. Vanuit het strategisch plan oplaadinfrastructuur is in 2019 een nieuwe voorlopige concessie afgesloten om laadinfra in de openbare ruimte te realiseren, op basis van de behoefte van de elektrische rijders. Met het oog op de energietransitie zijn bi-directionele oplaadpalen als voorwaarde in de concessie opgenomen. Het contract voor die concessie wordt in 2020 gesloten.

Ter voorbereiding op de uitvoering van de concessie zijn 2.000 potentiële oplaadlocaties voor elektrisch vervoer in plannen per wijk opgenomen. In 2019 heeft de gemeente een bijdrage van het Rijk gekregen om laadpleinen van oplaadinfra te realiseren. Deze laadpleinen zijn in de concessie vanaf 2020 opgenomen. Medio 2019 heeft het college de strategie voor snellaadinfrastructuur vastgesteld, om locaties voor snelladen in en om de stad te stimuleren.

De provincie en Qbuzz, de concessiehouder voor het openbaar busvervoer, hebben in 2019 besloten om 55 elektrische bussen binnen de huidige concessie aan te schaffen en in te zetten in Utrecht en directe omgeving.

Voor het gebied waar we de wens hebben de snorfiets van het fietspad te halen hebben we per locatie gekeken waar knelpunten liggen voor de nood- en hulpdiensten en wat eventuele oplossingen kunnen zijn.

Goederenvervoer

In 2019 lag de prioriteit bij de uitvoering van het Actieplan Goederenvervoer 2015-2020 in het samen met bedrijven en partners werken aan het streven naar een schonere logistiek en efficiency van bundeling van vracht- en pakketpost. Tevens heeft de problematiek rond wal- en kluiswanden en werven in de binnenstad ertoe geleid dat er meer focus is op het weren van te zwaar verkeer.

Bouwlogistiek

De gemeente wil verder inzoomen op het gebruik van bouw hubs, om de bouwlogistiek bij bouwprojecten schoner en efficiënter te krijgen. In 2019 is een analyse uitgevoerd van de huidige bouwlogistieke stromen en concepten. De analyse vormt het uitgangspunt voor de verdere aanpak van de verschoning en verslimming van de bouwlogistiek, waar in 2020 verder op doorgepakt wordt. Tevens is in 2019 een subsidieaanvraag ingediend bij de EU om met behulp van bouw hubs en vervoer over water, de bouwlogistiek van de Merwedekanaalzone zo schoon en efficiënt mogelijk te kunnen uitvoeren.

Stadsdistributie

Vanuit Goedopweg en in samenwerking met ondernemers, is een blauwdruk 'white label hub Stadsdistributie' opgesteld. Deze blauwdruk dient als basis voor een pilot die samen met gemeente Amersfoort wordt ingezet, om de bevoorrading van de binnenstad via hubs efficiënter en schoner te kunnen uitvoeren. Tevens is, naar aanleiding van een haalbaarheidsonderzoek dat in 2018 is uitgevoerd, vanuit de gemeente in 2019 begeleiding geboden bij de opstartfase van een facilitaire hub op het USP, waarbij de partijen UU, HU en de Provincie Utrecht hun facilitaire bevoorrading op het USP via een facilitaire hub laten verlopen (efficiënter beladen, minder voertuigkilometers).

Innovatie

Via het stimuleringsfonds duurzame stadsdistributie is subsidie toegekend aan een Utrechts bedrijf dat via procesinnovatie een nieuwe vorm van duurzaam goederenvervoer binnen de eigen organisatie probeert toe te passen. In een samenwerking met TNO zijn twee onderzoeken gestart. Bij het eerste onderzoek (SOLiD) wordt via een innovatieve insteek gekeken naar de mogelijkheid om voertuigkilometers en emissie van pakketdiensten te verlagen. Bij het tweede onderzoek (CiloLab) worden lokale living labs opgezet om via co-creatie met de markt en kennisinstellingen tot innovatie te komen om stedelijke logistieke vervoersbewegingen te verschonen en te verminderen.

Verkeersmanagement

In 2019 zijn de eerste zes verkeerslichten in Utrecht omgebouwd tot iVRI (intelligente verkeersregelininstallatie). Op deze locaties testen we nu de mogelijkheden die iVRI's hebben, zoals de communicatie met gebruikers over groen- en roodtijden. De komende jaren worden, via GoedopWeg, in Utrecht nog eens ongeveer 80 'normale' VRI's omgebouwd tot iVRI. iVRI's spelen een belangrijke rol bij het dynamisch sturen en regelen van het verkeer in de stad.

De Proof of Concept Utrecht-Zuid, waarin we innovatieve systemen testen op het gebied van dynamisch verkeersmanagement in het zuidelijk deel van de stad, was ook in 2019 operationeel. Met de provincie zijn afspraken gemaakt over het doorzetten van de proef in 2020.

In 2019 is het Parkeerroute Informatiesysteem (PRIS) rondom stadion Galgenwaard opgeleverd. Dit systeem is bedoeld om bezoekers van Galgenwaard beter te sturen en geleiden naar de gewenste parkeerlocatie. Ook zijn er plannen gemaakt om alle bewegwijzering in de stad van een update te voorzien. Daarnaast zijn in 2019 ook de eerste stappen gezet voor het aanpassen en uitbreiden van de voetgangersbewegwijzering in het centrum en het stationsgebied.

Op het Meldpunt Verkeerslichten zijn in 2019 60 meldingen binnengekomen en afgehandeld. Burgers maar ook media maken veel gebruik onze online informatie over (de afstelling van) verkeerslichten.

Smart mobility

In 2019 heeft de aanbesteding van de 'Mobility as a service' (MaaS)-pilot Leidsche Rijn/Vleuten-De Meern plaatsgevonden. De MaaS-pilot in Utrecht is hiermee de eerste definitieve gunning binnen de zeven nationale pilots. Vervolgens is verdergegaan met het ontwikkelen MaaS en hebben de eerste testgebruikers de dienst uitgetest.

Ook in deelgebied Merwede is het concept van mobiliteitshubs verder uitgewerkt en vastgelegd in de Omgevingsvisie en het Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan.

In het kader van het initiatief Krachtenbundeling Smart Mobility, waarin het rijk, provincies en steden afstemming en samenwerking zoeken rondom slimme mobiliteit, heeft Utrecht het initiatief genomen tot een kenniskring over smart mobility in gebiedsontwikkeling.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
04-1-1-1 Mobiliteitsmanagement Gebruiker Centraal	248	1.176	0	1.243	689	-554	295
Totaal Baten	248	1.176	0	1.243	689	-554	295
Lasten							
04-1-1-1 Mobiliteitsmanagement Gebruiker Centraal	5.840	3.991	4.132	10.773	6.164	4.609	2.898
04-1-1-4 Uitvoeren maatregelen luchtkwaliteit	0	0	0	0	0	0	3.843
Totaal Lasten	5.840	3.991	4.132	10.773	6.164	4.609	6.741
Saldo baten en lasten	-5.592	-2.815	-4.132	-9.530	-5.475	4.055	-6.446
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	3.979	1.202	2.452	6.882	2.827	-4.055	3.492
Saldo na mutaties reserves	-1.613	-1.613	-1.680	-2.648	-2.648	0	-2.954

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Algemene toelichting

Het Meerjaren Perspectief Bereikbaarheid (MPB) geeft inzicht in alle maatregelen en projecten uit de opgave Mobiliteit tot en met 2040. Bovenstaande begrotings- en realisatiecijfers zijn een jaarsnede van deze meerjarige investeringsprojecten, die zijn gebaseerd op de actuele uitvoeringsplanning (het kasritme). In de jaarlijkse verantwoording rapporteren we over de afwijkingen van de begrote planning van de projecten in het huidige jaar. De voor- en nadelen ten opzichte van de begroting worden verrekend met de reserve Bereikbaarheid. Hiermee is het MPB een gesloten financieel systeem.

De afwijkingen ten opzichte van de begrote planning kunnen ontstaan door vertraging of versnelling van projecten (kasritme). Dit leidt tot een verschuiving van de lasten en baten naar de toekomstige jaren. Daarnaast kunnen projecten die in enig jaar worden afgesloten leiden tot voor- of nadelen. Deze voor- en nadelen worden betrokken bij de herprogrammering van het MPB in het volgende jaar. Meer informatie over af te sluiten projecten in 2019 is terug te vinden in de bijlage 'Af te sluiten investeringen'.

De baten zijn 0,554 miljoen euro lager dan begroot en de lasten zijn 4,609 miljoen euro lager dan begroot. Per saldo hoeven we daarom 4,055 miljoen euro minder uit de reserve Bereikbaarheid te onttrekken.

Uitvoeren van maatregelen in het kader van mobiliteitsmanagement (De Gebruiker Centraal). Schoon vervoer, goederenvervoer en verkeersmanagement

Onder de prestatiedoelstelling Mobiliteitsmanagement Gebruiker Centraal zijn opgenomen de middelen voor Mobiliteits- en verkeersmanagement en de maatregelen luchtkwaliteit. Vanaf de begroting 2020 wordt deze prestatie uitgesplitst.

Het nadeel op de baten van 0,554 miljoen euro wordt voornamelijk veroorzaakt lagere baten en lasten op de projecten Slimme kruisingen (0,1 miljoen euro), Proof of Concept (0,4 miljoen euro), en Schoolchance (0,1 miljoen euro). Daarnaast is er een incidentele bijdrage van de provincie in verband met de afrekening van subsidie voor de bushalte aan de Adriaan van Ostadelaan (0,04 miljoen euro).

Voor Mobiliteits- en verkeersmanagement zijn de lasten 2,6 miljoen euro lager in verband met vertraging van de uitvoering van de projecten wegnummerinformatiesysteem (0,9 miljoen euro), goederenvervoer (0,250 miljoen euro), VRI-meldpunt (0,250 miljoen euro), Smart Mobility (0,250 miljoen euro), Monitoring- en Onderzoekskosten (0,4 miljoen euro), MaaS pilot Leidsche Rijn (0,1 miljoen euro) en overige projecten (0,450 miljoen euro).

Voor maatregelen Aanpak Luchtkwaliteit zijn de lasten 2 miljoen euro lager omdat de daadwerkelijke uitvoering van de maatregelen luchtkwaliteit voor een groot deel plaats vindt vanaf 2020, zoals de projecten aanpak Luchtkwaliteit (0,9 miljoen euro), snorfietsen naar de rijbaan (0,4 miljoen euro) en overige projecten (0,45 miljoen euro). Daarnaast is een bedrag van 0,250 miljoen euro aan het programma toegevoegd ten behoeve van slimme laadpleinen. De uitvoering hiervan vindt grotendeels in 2020 plaats.

De resterende budgetten op de projecten verschonen eigen wagen park en luchtkwaliteitsmaatregelen bij Scholen zijn in het MPB 2019 geherprogrammeerd naar het project Elektrisch vervoer en worden daarom bij de jaarrekening 2019 zonder resultaat afgesloten. Meer informatie over af te sluiten projecten is terug te vinden in de bijlage 'af te sluiten investeringen'.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

1.2 We bouwen met fysieke maatregelen aan een duurzame infrastructuur

Omschrijving	Nulmeting	Doelstelling 2018	Realisatie 2018	Doelstelling 2019	Realisatie 2019	Doelstelling 2020
E1.2.1 % fietsgebruik voor verplaatsingen in, van en naar de Gemeente Utrecht op basis van modal split	26% (2011 en 2012)	29% (2017+2018)	Afhankelijk van CBS	29%	Beschikbaar tweede helft 2020	30%
E1.2.2 % OV gebruik voor verplaatsingen in, van en naar de Gemeente Utrecht op basis van modal split	15% (2011 en 2012)	16% (2017+2018)	Afhankelijk van CBS	16%	Beschikbaar tweede helft 2020	16%
E1.2.3 % autogebruik voor verplaatsingen in, van en naar de gemeente Utrecht op basis van modal split	40% (2011 en 2012)	37,5% (2017+2018)	Afhankelijk van CBS	36%	Beschikbaar tweede helft 2020	36%
E1.2.4 Aantal fietsers op de permanente fietstelpunten (gemiddelde werkdag per jaar)	121.000 (2017)	124.000	131.000	128.000	134.000	132.000
E1.2.5 Percentage inwoners dat tevreden is over de verkeersveiligheid in de eigen buurt	43% (2017)	42%	41% (inwoners-enquete)	45%	40%	45%
E1.2.6 Aantal instappers openbaar vervoer in de gemeente Utrecht	36.730.000 (2017)	37.600.000	36.528.000	38.590.000	38.839.000	39.550.000

Analyse

Percentage inwoners dat tevreden is over de verkeersveiligheid in de eigen buurt

Het percentage is in de afgelopen jaren afgenomen, ondanks de afname van het aantal geregistreerde verkeersongevallen. We streven naar een toename van het aandeel tevreden bewoners, tot een meerderheid in 2022

Aantal instappers openbaar vervoer in de gemeente Utrecht

Na de afname van het aantal in- en uitstappers in 2018 als gevolg van de OV-stakingen is het aantal in 2019 opnieuw toegenomen. De groei is naast de groei van het aantal inwoners ook te relateren aan het aantal mensen dat in Utrecht werkt en het aantal studenten en scholieren dat in Utrecht onderwijs volgt. Het aantal reizigers is vooral toegenomen op station Utrecht Centraal. Ook bij de stations Utrecht Leidsche Rijn en Vleuten en op Utrecht Science Park is een toename van het aantal busreizigers te zien. Verder is een duidelijke groei te zien in Zuilen, op bedrijventerrein Papendorp en in Leidsche Rijn en in Overvecht.

Analyse

Aantal fietsers op de permanente fietstelpunten (gemiddelde werkdag per jaar)	De gemiddelden van 2019 op de De Meernbrug, Lucasbrug en Kanaalweg zijn gebaseerd op resp. 2, 4 en 8 maanden met representatieve data, omdat de rest van de data niet representatief was als gevolg van onzuiverheden in de meetapparatuur en werkzaamheden. Hierbij is gecorrigeerd voor de ontbrekende maanden op basis van eerdere jaren.
% OV gebruik voor verplaatsingen in, van en naar de Gemeente Utrecht op basis van modal split	Kan niet gegeven worden omdat de cijfers nog niet beschikbaar zijn.
% fietsgebruik voor verplaatsingen in, van en naar de Gemeente Utrecht op basis van modal split	Kan niet gegeven worden omdat de cijfers nog niet beschikbaar zijn.
% autogebruik voor verplaatsingen in, van en naar de gemeente Utrecht op basis van modal split	Kan niet gegeven worden omdat de cijfers nog niet beschikbaar zijn.

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P1.2.1 Herinrichting Ooster- en Westerkade				Ontwerp-fase		
P1.2.2 De Uithoflijn	-	gereed	In uitvoering	gereed	gereed	gereed
P1.2.2 Busbaan Dichterswijk	-	in uitvoering	In voorbereiding	in uitvoering	in uitvoering	oplevering
P1.2.2 Busbaan Transwijk	-	in uitvoering	In uitvoering	in uitvoering	opgeleverd	oplevering
P1.2.3 Voorstraat-Wittevrouwenstraat		in uitvoering	In voorbereiding	volgt	in voorbereiding	volgt
P1.2.4 Nachtegaalstraat-Burgemeester Reigerstraat	-	in uitvoering	In voorbereiding	-	in voorbereiding	-
P1.2.5 Westelijke Stadsboulevard	-	IPVE gereed	VO in voorbereiding	-	Ontwerp-fase	-

Analyse

Westelijke Stadsboulevard	Voortgang afhankelijk van resultaten Noordweststudie
Voorstraat-Wittevrouwenstraat	Niet van toepassing.
Nachtegaalstraat-Burgemeester Reigerstraat	Niet van toepassing.
De Uithoflijn	Niet van toepassing.
Busbaan Dichterswijk	Niet van toepassing.
Busbaan Transwijk	Niet van toepassing.
Herinrichting Ooster- en Westerkade	Niet van toepassing.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.2.1 Fietzers en voetgangers staan op de eerste plaats in een verkeersveilige stad

Fietsen en lopen zijn belangrijk om Utrecht bereikbaar en aantrekkelijk, leefbaar, gezond én duurzaam te houden, voor inwoners, bezoekers en bedrijven. Het zijn de belangrijkste vormen van vervoer in de stad. Er wordt al veel gefietst en gelopen in de stad en dat willen we nog meer stimuleren. Bij herinrichtingen zijn de ruimte voor fiets en voetganger daarom leidend. Omdat fietsers en voetgangers kwetsbare verkeersdeelnemers zijn, is verkeersveiligheid hierbij heel belangrijk.

Effectdoelstelling

E1.2.2 Het openbaar vervoer in, van en naar de stad is een aantrekkelijk vervoermiddel

Het openbaar vervoer speelt een grote rol in het bereikbaar, aantrekkelijk en leefbaar houden van Utrecht. Hierbij staan provincie, vervoerder en gemeenten regelmatig voor een dilemma. Aan de ene kant is er de ambitie om snel langs de wijken te rijden in een hoge frequentie om snelle en comfortabele verbindingen te maken voor reizigers. De doelstelling hierbij is om zoveel mogelijk mensen van kwalitatief hoogwaardig OV te voorzien.

Aan de andere kant is het zoeken naar fijnmazigheid in de wijken, zodat de loopafstanden naar de haltes niet te groot worden. Sommige doelgroepen hebben vooral behoefte aan de nabijheid van vervoer en is de snelheid en frequentie minder van belang. Het is een gezamenlijke zoektocht van provincie, gemeenten en vervoerder(s) om ook daar goede invulling aan te geven.

Naast Utrecht Centraal (hét OV Knooppunt van Nederland) heeft de gemeente andere treinstations met verbindingen in alle windrichtingen. Samen met Rijk, regio, NS en ProRail werken we aan verbetering van deze verbindingen en de deur tot deur reis. Dit doen we onder andere in het kader van het bereikbaarheidsprogramma UNed en het Toekomstbeeld OV. Om de druk op knelpunten in en rondom Utrecht centraal te verminderen ontwikkelen we ook aantrekkelijke (multimodale) routes buiten Utrecht Centraal om.

Effectdoelstelling

E1.2.3 Het autogebruik past in het duurzaam mobiliteitssysteem

We streven ernaar, ondanks de groei van de stad, het autogebruik niet te laten groeien. In de stad zijn de bestemmingen bereikbaar voor de auto, maar op een efficiënte manier waarbij de milieuhinder, onveiligheid, barrièrewerking en ruimtebeslag worden teruggedrongen. Autoverkeer zonder herkomst of bestemming in de stad willen we op de snelwegen laten rijden. Bij de herinrichting van de ruimte zoeken we de balans tussen de mobiliteitsbehoefte van alle verkeersdeelnemers (die verschillen per locatie in de stad) en de behoeften van de gebruiker van de openbare ruimte. Zeker in de binnenstad staat de gebruiker van de openbare ruimte steeds meer voorop.

Buiten het stelsel van verbindingswegen richten we zo veel mogelijk straten in als 30 km/u gebied.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.2.1 Uitvoeren van projecten en maatregelen die fiets en voetgangers als vormen van vervoer aantrekkelijker maken in een verkeersveilige stad

In diverse projecten wordt meer ruimte voor voetgangers gecreëerd, zoals bijvoorbeeld op de Voorstraat/Wittevrouwenstraat, de Nachtegaalstraat/Burgemeester Reigerstraat en Ooster- en Westerkade. Deze aanloopstraten verbinden diverse buurten met de Binnenstad voor voetgangers. In 2019 is de brede groene wandelpromenade Croeselaan opgeleverd als belangrijke route van en naar Utrecht Centraal. Daarnaast is gewerkt aan het verbeteren van recreatieve wandelroutes, waaronder een deel van het Rondje Stadseiland (omgeving van het Stadsstrand, Oog in Al), een wandelpad langs de Singel Oost en extra groene ruimte voor voetgangers langs de Vechtoevers parallel aan de gerealiseerde doorfietsroute.

Sinds 1 mei 2018 is het voetgangersgebied in de Binnenstad uitgebreid. In 2019 is deze uitbreiding geëvalueerd en een drietal toekomstscenario's uitgewerkt die uitgangspunt waren voor een ronde tafelgesprek met belanghebbenden dat 14 oktober 2019 plaatsvond. Er is geconstateerd dat het nu ontbreekt aan eenduidigheid voor gebruikers. Ook bleek nog dat de meningen over de wijze waarop duidelijkheid kan worden gecreëerd uiteen lopen. Er is overeenstemming over het verder verbeteren van alternatieve fietsroutes en het uitbreiden van de parkeercapaciteit voor fietsers als belangrijke randvoorwaarden om fietsers te stimuleren alternatieve routes te gebruiken.

De herinrichting Wittevrouwensingel is afgerond waarmee het oostelijke deel van de singel nu volledig fietsvriendelijk is ingericht. Het Definitief Ontwerp van het Malieblad is vastgesteld. De raad heeft voor de herinrichting van de Maliebaan gekozen voor een variant waarbij de middenbaan wordt ingericht voor voetgangers en fiets. Daarmee kan ook gestart worden met het ontwerp voor de kruising met de Nachtegaalstraat / Burgemeester Reigerstraat. Voor deze laatste straten en voor de Voorstraat/Wittevrouwenstraat is het definitief ontwerp vastgesteld. Het laatste stuk Oosterspoorbaan, de aansluiting op de singel, is aanbesteed. De Lange Nieuwstraat is in voorbereiding. De objectovereenkomst voor de tunnel onder het spoor bij de Locomotiefstraat met ProRail is getekend, waarmee de aanleg van deze tunnel door ProRail kan starten.

Het schetsontwerp voor de snelfietsroute tussen Utrecht en Amersfoort is gemaakt en zal begin 2020 worden besproken met de bewoners. De doorfietsroute langs de Vecht tussen de Rode Brug en de Marnixbrug aan de westzijde is opgeleverd. Voor het laatste deeltraject van de Vechtroute tussen de Rode Brug en de David van Mollebrug is het IPVE /VO in de participatie besproken en worden de resultaten verwerkt in het definitief ontwerp.

Voor de ontwikkeling van de Merwedekanaalzone is een studie naar benodigde verbindingen voor fietsers en voetgangers opgesteld.

De herinrichting van de Amazonedreef ter hoogte van winkelcentrum De Klop is afgerond, waarbij direct een 30km-inrichting gerealiseerd is en er meer groen in de straat is gekomen. Verder zijn er verbeteringen voor de fietsveiligheid in de Laan van Chartreuse aangebracht, is het kruispunt Rijnkennemerlaan/Musicallaan aangepast, zijn de schoolomgevingen van de Van Bijnkershoeklaan en de Afrikalaan veiliger gemaakt, en is het kruispunt Universiteitsweg - Leuvenlaan aangepast. Verder is gestart met een Plan van Aanpak voor de aanpassingen aan de Moldaudreef, wordt er een ontwerp voor 30 kilometer en meer veiligheid op de Orinocodreef gemaakt en is er een ontwerp voor een veiligere Oudwijkerdwardsstraat gemaakt.

Voor de aanpak 30km/u hebben we de middelen voor de komende twee jaren geprogrammeerd op diverse wegen in Overvecht maar ook daarbuiten, waarbij we zoveel mogelijk werk met werk kansen benutten met onderhoudswerkzaamheden van Stadsbedrijven. Daarnaast hebben we een prijsvraag uitgezet bij bewoners en bedrijven, gericht op snelle effectieve maatregelen in Overvecht. Deze maatregelen moeten vooruitlopend op een herinrichting uitgevoerd kunnen worden. De prijsvraag loopt door in 2020.

Prestatiedoelstelling

P1.2.2 Uitvoeren van projecten en maatregelen die het gebruik van openbaar vervoer bevorderen

Samen met de provincie Utrecht is in december 2019 de trambaan aan tussen Utrecht Centraal en Utrecht Science Park in gebruik genomen. Het komende jaar ronden we de laatste werkzaamheden in de omgeving af.

De busbaan Transwijk met twee tunnels op het Anne Frankplein en 5 Meiplein is medio 2019 opgeleverd. Voor de busbaan Dichterswijk is in 2019 de uitvoering gestart. Deze busbaan, het laatste deel van de HOV bril, wordt eind 2020 opgeleverd.

In overleg met belanghebbenden, zoals de Solgu, zijn ook de looproutes naar en de toegankelijkheid van bus- en tramhaltes verbeterd (onder andere Europaplein, Anton Geesinkstraat, Ondiep, Vasco Da Gamalaan).

Om busroutes mogelijk te maken hebben we op verzoek van vervoerder U-OV op diverse plekken de infrastructuur aangepast, bushaltes aangelegd en verkeersregelinstanties aangepast.

Om Utrecht op lange termijn gezond, aantrekkelijk en bereikbaar te houden werken we samen met Rijk en regionale partners binnen het programma UNed aan het mobiliteitssysteem van de toekomst. In het bestuurlijke overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT), november 2019, is het besluit genomen om te starten met een MIRT verkenning waarbij een kansrijk maatregelenpakket van 500 miljoen euro voor OV en wonen in de regio Utrecht wordt ontwikkeld.

Tijdelijke bereikbaarheid

Utrecht werkt aan een gezonde, aantrekkelijke en bereikbare stad. Naast woningen en kantoren wordt ook volop gebouwd aan een goed verkeersnetwerk. Alle werkzaamheden hebben gevolgen voor de bereikbaarheid in en om de stad. De gemeente stemt die werkzaamheden zo goed mogelijk op elkaar af en zorgt voor het zoveel mogelijk voorkomen of beperken van overlast voor weggebruikers, omwonenden en bedrijven. Hier zijn veel partijen bij betrokken zoals aannemers, nutsbedrijven en evenementenorganisaties. Uitgangspunt bij omleidingen is dat fietsers en voetgangers de werkzaamheden moeten kunnen passeren, tenzij de verkeersveiligheid in het geding is.

Prestatiedoelstelling

P1.2.3 Uitvoeren van projecten en maatregelen die bijdragen aan autogebruik dat past in een aantrekkelijke en bereikbare stad

Voor de aanpak van de Noordelijke Randweg – met minimaal twee (verdiepte) onderdoorgangen – is in 2019 gewerkt aan het opstellen van het voorlopig ontwerp. Met de vernietiging van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) door de Raad van State, zijn we als gemeente zelf verantwoordelijk geworden voor het mitigeren van de stikstofdepositie die het project veroorzaakt. Ter voorbereiding op de bestemmingsplanprocedure zijn maatregelen onderzocht, maar er is nog geen oplossing gevonden. Zolang er geen oplossing is, kan het bestemmingsplan niet worden vastgesteld.

Door de afhankelijkheid met de uitkomsten van de Noordweststudie is het voorlopig ontwerp voor de Westelijke Stadsboulevard niet afgerond. Ook voor de Amsterdamsestraatweg geldt dat pas weer gestart wordt met het project als de resultaten voor Noordwest bekend zijn. De herinrichting van de Schoolstraat en de Wilhelminalaan in Vleuten zijn afgerond in 2019.

Verder is in 2019 gestart met het opstellen van het Programma van Eisen projecten, Herinrichting/afslagverbod Kaatstraat/Oudenoord, Socrateslaan en Europalaan-Noord.

Voor het voorrangspein in t'Goylaan is een ontwerp gemaakt na consultatie met bewoners en belanghebbenden.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
04-1-2-1 Uitvoering fiets- en voetgangersprojecte	2.812	3.997	312	1.432	1.498	66	0
04-1-2-2 Uitvoering projecten Openbaar Vervoer	44.344	30.957	18.830	24.743	14.273	-10.470	3.941
04-1-2-3 Uitvoering projecten auto (gebruik)	0	113	0	490	668	178	0
Totaal Baten	47.156	35.067	19.142	26.665	16.440	-10.225	3.941
Lasten							
04-1-2-1 Uitvoering fiets- en voetgangersprojecte	16.645	10.606	12.155	19.079	8.135	10.944	7.846
04-1-2-2 Uitvoering projecten Openbaar Vervoer	48.479	39.388	42.750	30.814	18.470	12.344	15.632
04-1-2-3 Uitvoering projecten auto (gebruik)	4.757	836	4.279	2.762	2.451	311	1.762
Totaal Lasten	69.881	50.830	59.184	52.655	29.057	23.598	25.240
Saldo baten en lasten	-22.725	-15.763	-40.042	-25.990	-12.617	13.373	-21.299

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	11.698	11.698	31.611	23.905	23.905	0	32.983
Onttrekking reserves	15.950	6.146	36.188	28.192	15.607	-12.586	19.801
Saldo na mutaties reserves	-18.473	-21.315	-35.465	-21.702	-20.915	787	-34.480

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Het Meerjaren Perspectief Bereikbaarheid (MPB) geeft inzicht in alle maatregelen en projecten uit de opgave Mobiliteit tot en met 2040. Bovenstaande begrotings- en realisatiecijfers zijn een jaarsnede van deze meerjarige investeringsprojecten, die zijn gebaseerd op de actuele uitvoeringsplanning (het kasritme). In de jaarlijkse verantwoording rapporteren we over de afwijkingen van de begrote planning van de projecten in het huidige jaar. De voor- en nadelen ten opzichte van de begroting worden verrekend met de reserve Bereikbaarheid. Hiermee is het MPB een gesloten financieel systeem.

De afwijkingen ten opzichte van de begrote planning kunnen ontstaan door vertraging of versnelling van projecten (kasritme). Dit leidt tot een verschuiving van de lasten en baten naar de toekomstige jaren. Daarnaast kunnen projecten die in enig jaar worden afgesloten leiden tot voor- of nadelen. Deze voor- en nadelen worden betrokken bij de herprogrammering van het MPB in het volgende jaar. Meer informatie over af te sluiten projecten in 2019 is terug te vinden in de bijlage 'Af te sluiten investeringen'.

De baten zijn 10,225 miljoen euro lager dan begroot en de lasten zijn 23,598 miljoen euro lager dan begroot. Per saldo onttrekken we 12,586 miljoen euro minder aan de reserve. Omdat we volgens de financiële spelregels niet meer mogen storten in de reserve dan begroot, ontstaat er een voordelig resultaat van 0,787 miljoen euro.

Uitvoeren van projecten en maatregelen die fiets en voetgangers als vormen van vervoer aantrekkelijker maken in een verkeersveilige stad en verkeersveiligheid.

De baten zijn 0,066 miljoen euro hoger dan begroot. De afrekening van de 1e termijn anterieure overeenkomst met de NS voor de Onderdoorgang Locomotiefstraat heeft eerder plaatsgevonden dan verwacht (0,181 miljoen euro). Daarnaast is de verrekening met de NS voor de exploitatie en beheer van fietsenstallingen hoger uitgevallen dan aanvankelijk was geraamd (0,256 miljoen euro). De afrekening van de RSS subsidie voor het project Fietsparkeervoorzieningen Stations is lager uitgevallen (0,371 miljoen euro).

De lasten zijn 10,944 miljoen euro lager dan begroot.

Doordat enkele fiets projecten niet (volledig) in 2019 zijn uitgevoerd, zijn de lasten bijna 7,2 miljoen euro lager. Dit geldt onder andere voor de projecten doorfietsroutes (3,4 miljoen euro), Fietsparkeren binnenstad/ invoering leenfietsen/ fietsparkeervoorzieningen overige Stations (0,9 miljoen euro), herinrichting winkel wandel gebied 'Lange Nieuw straat/Weide Doelen (1,7 miljoen euro), onderdoorgang Locomotiefstraat (0,6 miljoen euro) en het actieplan voetganger (0,05 miljoen euro). De claim van de aannemer met betrekking tot de Dafne Schippers Fietsbrug (0,6 miljoen) is nog niet afgerond. Daarnaast is de bijdrage aan de gezamenlijke kosten voor de businesscase OVT na pilot (exploitatie fietsenstalling Centraal Station) 1,6 miljoen euro lager dan verwacht, waardoor de looptijd van het project verlengd kan worden.

Tot slot hebben er een aantal interne financiële verrekeningen plaatsgevonden, hierdoor zijn de lasten per saldo lager dan verwacht. Dit betreft een interne verrekening met de parkeerexploitatie voor investeringen fietsparkeren (0,7 miljoen euro) en de dekking van de exploitatielasten voor de stalling aan de Zadelstraat (0,3 miljoen euro). Voor de herinrichting van de Prinses Irenelaan is een incidentele bijdrage van Stadswerken ontvangen (0,985 miljoen euro).

Bij de jaarafsluiting wordt een aantal projecten afgesloten met per saldo een positief resultaat van 1,654 miljoen euro. Het gaat om de projecten Tolsteeg/Maliesingel, doorfietsroute Overvecht Uithof, Hinderplanning, busbaan Vleuterweide, het project hoofdfietsroutes en de businesscase OVT na pilot . Meer informatie over af te sluiten projecten is terug te vinden in de bijlage "af te sluiten investeringen".

Uitvoeren van projecten en maatregelen die het gebruik van openbaar vervoer bevorderen.

De baten zijn 10,470 miljoen euro lager dan begroot. Dit komt voornamelijk door lagere subsidieopbrengsten voor de projecten Busbaan Transwijk Z80 (10,1 miljoen euro) en de Bereikbaarheid via de Ooster- en Westerkade (0,8 miljoen euro).

Voor de kosten programmasturing op U-Ned (0,3 miljoen euro) en voor de gemeentelijke inzet voor de G4 (0,2 miljoen euro) is een deel van de kosten vergoed door de provincie en andere gemeenten. Dit leidt tot een voordeel van 0,5 miljoen euro.

De lasten zijn 12,344 miljoen euro lager dan begroot. Tegenover de hierboven genoemde lagere subsidiebatens staan ook lagere uitgaven.

Voor Busbaan Transwijk Z80 zijn de risicoposten van 5,6 miljoen euro niet nodig gebleken. De geluidsmaatregelen zijn 2,1 miljoen euro voordeliger uitgevoerd. Verder is er een voordeel van 3,1 miljoen euro door diverse afwijkingen, waaronder de bouwkosten. De nazorg en het wegwerken van restpunten lopen echter nog.

De uitgaven voor de bereikbaarheid van het station Vaartsche Rijn via de Oosterkade en de Westerkade zijn 1,6 miljoen euro lager. Dit is te verklaren doordat het project is vertraagd, met name door de keuzes die nog gemaakt moeten worden over het parkeren op beide kades en in de omgeving en doordat er een nieuwe technisch projectmanager gezocht moest worden. Om dezelfde reden heeft ook het project As Votulast vertraging opgelopen, waardoor 0,3 miljoen euro minder is uitgegeven dan begroot. Op basis van de Allonge 'Werkend Tramvervoersysteem Uithoflijn' is een aanvullende post 'nog te betalen' opgenomen, waardoor de lasten 1,560 miljoen euro hoger zijn. De actualisatie van het mobiliteitsplan SRSRSB en de circulaire studies lopen nog door in 2020, waardoor er van het beschikbaar gestelde bedrag bij de Voorjaarsnota 2019 een bedrag van 0,7 miljoen nog niet besteed is. De overige verschillen bedragen 0,8 miljoen euro.

De lasten voor programmasturing en wettelijke en reguliere taken zijn 0,3 miljoen euro hoger. Dit komt onder andere door hogere kosten voor wijkadviesing en mobiliteitsonderzoek.

Uitvoeren van projecten en maatregelen die bijdragen aan autogebruik dat past in een aantrekkelijke en bereikbare stad

De baten zijn 0,178 miljoen euro hoger dan begroot. Dit betreft de declaratie van de gemaakte onkosten 2019 bij Rijkswaterstaat voor de Ring Utrecht.

De lasten zijn 0,311 miljoen euro lager dan begroot.

De overgangsregeling U10 leidt tot een vrijval van gemeentelijke middelen op het project Fietsverbinding Willem Alexanderpark van 0,125 miljoen euro. Dit bedrag is verrekend met de Reserve Bereikbaarheid en zal conform besluitvorming in het MPB 2019 voor 0,060 miljoen euro worden ingezet voor de Tolsteegbarriere. Het resterende bedrag is beschikbaar voor herprogrammering.

De lasten zijn 0,186 miljoen euro lager in verband met de techniek van activering van het project Socrateslaan/ Beneluxbaan en door overige afwijkingen op de kasritmes.

Bij de jaarrekening sluiten we het project 't Goylaan af. Dit leidt niet tot een resultaat, omdat de kosten van de voorbereiding van het aanpassen van het voorrangspein voor een deel ten laste van dit krediet gebracht zijn. Inmiddels is er aanvullend krediet beschikbaar gesteld voor de aanpassing aan het voorrangspein. Meer informatie over af te sluiten projecten is terug te vinden in de bijlage 'af te sluiten investeringen'.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

1.3 Auto- en fietsparkeervoorzieningen dragen bij aan een aantrekkelijke, leefbare en bereikbare stad

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E1.3.1	Aantal verkochte P+R combikaarten	179.951 (2016)	207.000	216.660	211.000	243.257	216.000
E1.3.2	Aantal gestalde fietsen in centrum en stationsgebied, bewaakt en onbewaakt (zaterdag in juni van 12-14 uur)	26.231 (2010); 26.947 (2012); 27.832 (2014); 26.904 (2016)	29.500	29.577	28.100	27.300	28.800

Analyse

Aantal verkochte P+R combikaarten	Het aantal verkochte P+R combikaarten is opnieuw gegroeid. We verwachten dat deze groei door zet. Het huidige combikaartje bestaat tot 1 maart 2020 en zal worden vervangen door een combinatie van een OV rit (via de OV chipkaart of een los OV kaartje) en een parkeerkaartje met P+R tarief. Vanaf dan kan het P+R combikaartje niet meer worden gebruikt voor mensen die alleen de auto parkeren op de P+R maar niet met het OV verder reizen. Alleen mensen die met het OV gaan, kunnen voor het P+R tarief parkeren. Naar verwachting ontstaat hierdoor een kleine trendbreuk.
Aantal gestalde fietsen in centrum en stationsgebied, bewaakt en onbewaakt (zaterdag in juni van 12-14 uur)	Het aantal gestalde fietsen is lager dan beoogd. Het slechte weer (veel regen) op de meetdag (15 juni 2019) is waarschijnlijk de oorzaak hiervan. Verder waren in juni 2019 twee fietsenstallingen (Laag Catharijne en Lange Koestraat (circa 480 plekken) en de pop-up-stallingen Mariaplaats en Neude (ruim 400 plekken) dicht.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P1.3.1	Stimuleren P+R gebruik		-	In uitvoering	gereed	In uitvoering	-
P1.3.2	Buurtstallingen	-	+2	+2	+2	+2	+2

Analyse

Buurtstallingen	Geen afwijking
Stimuleren P+R gebruik	Met OV-bedrijven en de provincie is gewerkt aan een nieuw combiproduct P+R dat per 1 maart 2020 wordt ingevoerd en gepromoot, in 2020 wordt dus nog ingezet op het stimuleren van P+R gebruik.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.3.1 Het parkeergedrag van automobilisten draagt bij aan een aantrekkelijke en bereikbare stad

De openbare ruimte is een schaars goed. Door parkeren goed te reguleren willen we in de openbare ruimte behalve aan mobiliteit ook zoveel mogelijk ruimte bieden aan spelen, verblijven, groen, lopen en fietsen. We stimuleren het parkeren in garages en dringen we het parkeren op straat terug, daar waar de druk op de openbare ruimte groot is.

Effectdoelstelling

E1.3.2 Het parkeergedrag van fietsers draagt bij aan de kwaliteit van de openbare ruimte

Door goede fietsparkeervoorzieningen te bieden willen we de openbare ruimte zo aantrekkelijk en leefbaar mogelijk maken.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.3.1 Uitvoeren van maatregelen autoparkeren die bijdragen aan een aantrekkelijke en bereikbare stad

We hebben verder gewerkt aan de nieuwe parkeernota, die bijdraagt aan het doel het autogebruik niet te laten groeien en de kwaliteit van de openbare ruimte te verbeteren. De nota zal gaan bestaan uit de overkoepelende visie en worden uitgewerkt in de modules Parkeernormen, Parkeren in de Openbare Ruimte, Tegengaan parkeeroverlast, Parkeren op afstand, Parkeren en toegankelijkheid gehandicapten en Fietsparkeren.

In het kader van het P+R actieplan is de P+R Westraven aangepakt: de bewegwijzering intern en naar het OV is verbeterd, coating is aangebracht en er zijn extra laadpalen. Met OV-bedrijven en de provincie is gewerkt aan een nieuw combiproduct P+R dat per 1 maart 2020 wordt ingevoerd en gepromoot. In een groot aantal buurten zijn draagvlakmetingen gehouden voor invoeren betaald parkeren, met name om parkeeroverlast tegen te gaan. Hierdoor is in 2019 in vijf gebieden (hofje Smaragdplein, Waalstraat, Gazellestraat, Kouwerplantsoen, Eykmanhof) betaald parkeren in gevoerd en zal per 1 april in nog 7 gebieden betaald parkeren ingevoerd worden (Robijnlaan, Aquamarijnlaan, Westravenstraat en omgeving).

De prioritering en inzet van de handhaving van betaald parkeren op straat is uitgevoerd conform het integrale Handhavingsprogramma 2019. Het aantal scanauto's is uitgebreid naar 4. De wielklem is sinds oktober in gebruik genomen om notoire wanbetalers aan te kunnen pakken. Ook de zijn we verder gegaan met de digitalisering van het laatste parkeerproduct, het GehandicaptenParkeerKaart, wat bijdraagt aan een verdere optimalisering van de handhaving.

In Leidsche Rijn is gestart met de bouw van de parkeergarage aan het Berlijnplein. Deze parkeervoorziening, biedt met circa 550 parkeerplaatsen ruimte aan zowel gewone parkeerders als P+R reizigers. Eind 2020 zal deze garage in gebruik worden genomen.

Prestatiedoelstelling

P1.3.2 Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren die bijdragen aan de kwaliteit van de openbare ruimte

In augustus 2019 is de 2e fase van de stationspleinstalling geopend. Daarmee is de grootste fietsenstalling ter wereld een feit geworden. Daaraan gekoppeld zijn de stallingen aan het Moreelse Park en het Smakkelaarsveld ontmanteld, omdat deze gebruikers nu in de Stationspleinstalling terecht kunnen. Een groot deel van de fietsenrekken zijn verplaatst naar een aantal gemeentelijke sportcomplexen. Daarmee worden ook sporters gestimuleerd om per fiets naar de sportparken af te reizen. De zoektocht naar extra (in pandige) stallingsmogelijkheden in het stationsgebied is volop aan de gang. In 2019 is hiervoor een samenwerkingsovereenkomst met ProRail gesloten.

Eind 2019 is gestart met de inrichting van de nieuwe fietsenstalling aan de Neude onder het oude postkantoor, in 2020 zal deze opengaan. Verder is eind 2019 een begin gemaakt met de realisatie van extra fietsparkeerplekken aan de randen van het voetgangersgebied in het centrum van de stad. In 2019 zijn fietscoaches ingezet om fietsers te wijzen op de popup stalling waar de fiets gratis gestald kan worden en om de fietsparkeerproblematiek op de Ganzenmarkt aan te pakken.

In 2019 is ook het project 'extra fietsenrekken aan de Oudegracht' afgerond waarbij in totaal zo'n 170 plekken zijn toegevoegd en er zijn twee buurtstallingen in de stad bijgekomen. Tenslotte is in 2019 het huurcontract getekend met Syntus Achmea, de eigenaar van House Moderne (de Blauwe Planeet). De gemeente krijgt begin 2021 de sleutel en kan dan beginnen met de inrichting van een nieuwe grote fietsenstalling in de kelder aan de Lange Viestraat. Daarmee blijven we sturen op uitbreiding van de stallingscapaciteit voor fietsers in de stad.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
04-1-3-1 Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	37.976	37.349	42.499	43.174	43.094	-79	46.451
04-1-3-2 Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren	611	472	620	481	472	-9	503
Totaal Baten	38.588	37.822	43.119	43.655	43.566	-88	46.955
Lasten							
04-1-3-1 Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	15.678	13.108	17.339	17.915	16.467	1.448	19.383
04-1-3-2 Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren	7.447	6.059	9.436	8.358	7.660	698	8.793
Totaal Lasten	23.125	19.168	26.775	26.273	24.126	2.146	28.176
Saldo baten en lasten	15.463	18.654	16.345	17.382	19.440	2.058	18.779
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2.529	524	2.621	2.943	2.943	0	2.437
Saldo na mutaties reserves	17.991	19.178	18.965	20.324	22.382	2.058	21.215

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Het totale voordeel op het programmaonderdeel Bereikbaarheid (Parkeren) bedraagt 2,058 miljoen euro. Bij de tweede bestuursrapportage 2019 is er een voordeel van 0,75 miljoen euro gemeld. Het verschil ten opzichte van de tweede bestuursrapportage wordt met name veroorzaakt door lagere lasten bij het autoparkeren zoals hieronder zal worden toegelicht.

Uitvoeren van maatregelen autoparkeren die bijdragen aan een aantrekkelijke en bereikbare stad

Per saldo zijn de baten autoparkeren 0,079 miljoen euro lager dan begroot.

De baten offstreet parkeren zijn per saldo 0,070 miljoen euro lager dan begroot. De lagere baten worden veroorzaakt door lagere opbrengsten parkeergarages (0,500 miljoen euro) en deze zijn grotendeels toe te rekenen aan Croeselaan door achterblijvende inkomsten als gevolg van vertraging en inregelen van de exploitatie. Daar tegenover staan de hogere baten van de P+R garages vanwege meer verkochte combikaarten en uitrijkaarten (0,250 miljoen euro). Tevens heeft er incidenteel een BTW teruggave over de combikaarten plaatsgevonden en zijn er voor Rijkswaterstaat laadpalen geïnstalleerd (0,175 miljoen euro).

De baten kortparkeren zijn hoger (0,354 miljoen euro). Dit komt grotendeels door het effect van de regeling opheffen 100 parkeerplaatsen in de binnenstad: de financiële compensatie van de opheffing is reeds in de begroting verwerkt (0,270 miljoen euro) maar de plekken zijn nog niet volledig opgeheven.

Dit voordeel wordt grotendeels gecompenseerd door de lagere baten op de naheffingen doordat de parkeerhandhaving met de 3^e en 4^e scanauto nog niet volledig operationeel is. Dit in verband met de vertraging van de volledige digitale handhaving doordat de digitale invoer van de parkeervergunning voor gehandicaptenparkeerkaarthouders vertraagd is en in 2020 operationeel wordt.

De lasten autoparkeren zijn per saldo 1,448 miljoen euro lager dan begroot. Deze lagere lasten worden voor 0,827 miljoen euro veroorzaakt door lagere exploitatiekosten, bij zowel straat- als garageparkeren, bij regulier werk en projecten. Bij het reguliere werk is er minder besteed door vacatures parkeerhandhavers, minder uitbestede schoonmaak- en beveiligingswerkzaamheden en lagere belastingen. Daarnaast zijn door vertraging en beperkte uitvoering van een aantal projecten, zoals de ontwikkeling van de digitale ondergrond en vervanging bebording binnenstad, de lasten 0,290 miljoen euro lager uitgevallen. De vervanging van de sprinklerinstallaties in parkeergarages is deels gerealiseerd. Deze werkzaamheden zullen in 2020 worden afgerond (0,331 miljoen euro).

Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren die bijdragen aan de kwaliteit van de openbare ruimte

De gerealiseerde baten van fietsparkeren zijn nagenoeg conform begroting.

De lasten van fietsparkeren zijn 0,698 miljoen euro lager dan begroot.

De uitgaven van fietsparkeerprojecten vallen lager uit doordat de inzet van fietscoaches later is gestart dan verwacht en zijn een aantal kleine fietsprojecten efficiënter uitgevoerd (0,805 miljoen euro). De verhuizing van het huidige fietsdepot zal later plaatsvinden dan de oorspronkelijke planning, omdat het vinden van een alternatieve locatie in de praktijk erg lastig blijkt. De begrote verhuiskosten schuiven daarom ook door (0,2 miljoen euro). Daarnaast leidt de instroom van jonge medewerkers bij Toezicht en Handhaving tot (incidenteel) lagere personele lasten en is de weesfietsenactie efficiënter ingezet (0,131 miljoen euro). Daarentegen vallen de eigenaarslasten bij de stationsstallingen hoger uit dan begroot (0,375 miljoen euro) en zijn er meer fietsklemmen geplaatst (0,063 miljoen euro).

Mutatiereserve

De begrote onttrekkingen van de reserves is in 2019 conform begroting.

Verbonden Partijen

[Vereniging P+R De Uithof](#) bijdrage 0,235 miljoen euro

Openbare Ruimte en Groen

Algemene programmadoelstelling

In Utrecht willen we voor én met onze bewoners, de bezoekers van onze stad en ondernemers, een openbare ruimte die leefbaar, veilig, groen, duurzaam en aantrekkelijk is en bijdraagt aan gezond stedelijk leven. Wat wij nastreven is een buitenruimte die plaats biedt aan iedereen om te leven, om die te gebruiken en om van te genieten.

Het is dan ook belangrijk dat we de openbare ruimte goed beheren en onderhouden, zodat de kwaliteit van de openbare ruimte op peil blijft, zeker met de groei van het aantal inwoners. Dat betekent onder meer dat de openbare ruimte veilig moet zijn, zodat iedereen die kan gebruiken zonder risico. En onze kapitaalgoederen in de openbare ruimte moeten gebruikt kunnen worden waarvoor ze bedoeld zijn: een brug die open en dicht kan voor het verkeer op de weg en het water. Het is belangrijk om onze kapitaalgoederen op het juiste moment te onderhouden of vervangen. Daarom willen we een goed beeld hebben van de staat van het onderhoud en stellen we prioriteiten. Bij groot onderhoud kijken we of we dit kunnen combineren met projecten uit andere programma's op het gebied van vergroenen, verduurzamen en inspelen op klimaatverandering.

We willen ook dat de openbare ruimte groen is en uitnodigt tot ontmoeten. We zorgen ervoor dat de stad schoon is en het groen goed onderhouden. We dringen het zwerfafval verder terug, zodat de bewonerstevredenheid hierover stijgt. Een extern bureau laten we regelmatig beoordelen of we de normen op het gebied van schoon en groen halen. Betrokkenheid van bewoners, ondernemers en bezoekers is hierbij onmisbaar. We willen de betrokkenheid van deze groepen verder vergroten.

Onze inwoners en bedrijven leveren een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid van onze openbare ruimte door middel van zelfbeheer. Ook kan iedereen door meldingen via internet of het Klant Contact Center aangeven als iets niet goed werkt in de openbare ruimte; van een kapot licht tot een losliggende stoeptegels. Een van onze medewerkers pakt dit dan op.

Met het Nieuwe Inzamelen willen we door bronscheiding, meer grondstoffen gescheiden verzamelen en hergebruiken. Hierdoor ontstaat minder restafval. We stimuleren Utrechters om het afval op de juiste wijze aan te bieden, zodat het niet naast de container belandt of elders in de openbare ruimte.

We werken aan gezond stedelijk leven in onze stad. We ontwikkelen de stad daarom vanuit het principe 'Groen, tenzij'. Daarbij zoeken we ruimte voor nieuw groen, soms op creatieve locaties zoals op de daken van bushokjes, waarvoor we een European Bee Award hebben ontvangen.

Bij het aanleggen en verbeteren van groen geven we prioriteit aan de ontwikkeling van groen in de groenarme buurten en aan groen dat bijdraagt aan gezondheid en klimaatadaptatie. Dit doen we bijvoorbeeld bij de aanleg en verbetering van groenblauwe verbindingen.

Investeren in groen doen we niet alleen. We creëren samen met inwoners en bedrijven zogenaamde groene ommetjes en we planten extra bomen. We bieden ruimte en ondersteuning aan inwoners en bedrijven die samen openbare stadstuinen en andere groene plekken zelf willen beheren.

Om de stad weerbaar te maken tegen klimaatveranderingen zetten we groen en ons water- en rioleringsstelsel in. Groen helpt om droogte, hitte en wateroverlast tegen te gaan. We willen voldoende koele plekken in de openbare ruimte creëren. Groen speelt ook een grote rol bij het verzamelen en verwerken van het hemel- en grondwater. We streven naar oppervlaktewater dat aantrekkelijk is voor bewoners en gebruikers en geschikt is voor de functie waarvoor het bedoeld is. Daarnaast streven we naar een openbare ruimte en een rioleringsstelsel die bestand zijn tegen extreem weer als gevolg van het veranderende klimaat, zoals hevige neerslag en/of langdurige droogte. Een groot deel van het gemeentelijk oppervlak is niet in eigendom van de gemeente. Daarom stimuleren we via onze campagne Waterproof030 ook andere eigenaren om verharding terug te dringen, groen toe te voegen en zo hun eigendom hemelwaterbestendig in te richten.

We willen van Utrecht een beweegvriendelijke stad met voldoende groen, water, verblijfs- en ontmoetingsplekken maken. Daarbij geven we uitvoering aan Motie 2018/219 'Nieuwe speelplekken Groen'. Om de gebruiksdruk in de recreatiegebieden op te vangen, investeren we extra in het beheer hiervan en bespreken we samen met regionale partners de mogelijkheden zodat het areaal gelijke tred houdt met de groei van de stad en regio. In 2019 hebben we een aantal nieuwe ambities toegevoegd aan ons dierenwelzijn, waardoor we extra stappen op dit gebied zetten.

Verplichte BBV Indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen. Dit programma heeft geen verplichte BBV indicatoren.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Nota Onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte 2016-2019](#)
- [Plan gemeentelijke watertaken Utrecht 2016-2019](#)
- [Actualisatie Groenstructuurplan 2017-2030](#)
- [Bomenbeleid 2009](#)
- [Evaluatie bomenbeleid 2013-2016](#)
- [Meerjaren Groenprogramma](#)
- [Afval is grondstof 2015-2018](#)
- [Nota Utrechtse soortenlijst](#)

Meerjarig overzicht per prestatiedoelstelling

		x € 1.000				
	Omschrijving	Actuele Begroting 2018	Realisatie 2018	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Actuele begroting 2020
05-1-1-1	Achterstallig onderhoud weaverken	-46.320	-45.786	-44.692	-45.517	-43.299
05-1-2-1	Vervangen en re-linen van 5 km riolering	9.419	12.365	9.800	11.625	9.725
05-2-1-1	Schoonhouden van de openbare ruimte	-14.143	-13.856	-14.845	-14.874	-15.208
05-2-1-2	Onderhouden van het groen	-13.867	-13.783	-14.329	-14.066	-14.811
05-2-1-3	Handhaven van de alaemene reaelaevina	1.417	1.005	1.482	1.040	1.653
05-2-2-1	Ontwikkelen van een aantrekkelijke groen	-2.382	-310	-3.440	-2.457	-3.305
05-2-2-2	Ontwikkelen groen en recreatiegebieden	-1.114	-1.113	-1.580	-1.557	-1.614
05-2-2-3	Wij zorgen goed voor onze dieren in stad	-498	-494	-510	-553	-524
05-2-3-1	Het afval ophalen en de infrastructuur	12.527	12.283	12.696	9.583	12.705
Totaal		-54.961	-49.689	-55.418	-56.775	-54.678

Bovenstaande tabellen geven een overzicht van het saldo van baten en lasten per prestatiedoelstelling voor het hele programma weer.

1. Openbare ruimte is veilig en functioneel

1.1 De openbare ruimte is heel, veilig en functioneel

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E1.1.1	Potentieel onveilige objecten in de openbare ruimte worden buiten werking gesteld, zodat iedereen zich veilig kan verplaatsen en verblijven	40 (2008)	5	5	4	4	3

Analyse

Potentieel onveilige objecten in de openbare ruimte worden buiten werking gesteld, zodat iedereen zich veilig kan verplaatsen en verblijven

Met het buiten gebruik stellen van 4 potentieel onveilige objecten is de doelstelling gehaald.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P1.1.1	Omvang achterstallig onderhoud in miljoenen euro's	195 (2007)	90	89	89	Nader te bepalen	Nader te bepalen

Analyse

Omvang achterstallig onderhoud in miljoenen euro's

In de in 2020 op te stellen Kadernota beheer openbare ruimte herijken we de omvang van het achterstallig onderhoud.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.1.1 In de openbare ruimte kan iedereen zich veilig verplaatsen en verblijven

Voor een openbare ruimte die leefbaar, veilig, groen, duurzaam en aantrekkelijk is en bijdraagt aan gezond stedelijk leven is het onderhoud van kapitaalgoederen in de openbare ruimte van wezenlijk belang. Door het intensieve gebruik en het groeiende aantal inwoners neemt de druk op het onderhoud van de openbare ruimte toe. Door onderhoud op het juiste moment uit te voeren en de kapitaalgoederen tijdig te vervangen, zorgen we ervoor dat de openbare ruimte heel en veilig blijft.

Met het beschikbare budget onderhouden we de openbare ruimte waarbij we ons inspanden om achterstallig onderhoud te verminderen en te voorkomen. Als het niet mogelijk was om direct het benodigde onderhoud uit te voeren, kwam het soms voor dat we uit veiligheidsoverwegingen een kapitaalgoed tijdelijk buiten gebruik stelden of namen we functiebeperkende maatregelen. Het doel om dat niet vaker dan vier keer te hoeven doen haalden we. Op vier locaties namen we functie-beperkende maatregelen, waaronder bij de weg van de Nieuwegracht en de Kromme Nieuwegracht. Dit was noodzakelijk gezien de slechte staat van een aantal onderliggende werfkelders en de fundering. We zijn gestart met een samenhangende aanpak om deze wegen zo spoedig mogelijk weer helemaal te kunnen gebruiken.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.1.1 We werken achterstallig onderhoud weg aan de kapitaalgoederen

Om de openbare ruimte goed te beheren en het achterstallig onderhoud weg te werken verzetten we veel werk. We:

Kadernota beheer openbare ruimte

- werkten aan een nieuwe visie op het beheer van de openbare ruimte, waarbij we de inspectiemethoden verfijnden en de methode voor risico-inschattingen verder uitwerkten. Daarmee brengen we de omvang van het achterstallig onderhoud en de benodigde structurele budgetten voor de instandhouding van het ambitieniveau beter in beeld. Ook de gewijzigde landelijke regelgeving van de wet Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) over het achterstallig onderhoud en de financiering speelt daarbij een rol. De uitkomsten nemen we op in de Kadernota beheer openbare ruimte die we bij Voorjaarsnota 2020 aan u voorleggen.

Groen

- controleerden 16.000 essen op essentaksterfte. Daaruit bleek dat de mate van aantasting vergelijkbaar is met voorgaande jaren. De te nemen maatregelen om de ziekte te bestrijden waren minder omvangrijk dan verwacht. We informeerden u met raadsbrieven over de slechte staat van de [essen op de landgoederen](#) en de [voortgang essentaksterfte](#). Er zijn 1800 essen gesnoeid en ruim 1300 essen geroid. Bij de herplant gebruikten we de [Leidraad herplant essentaksterfte](#).
- namen extra preventieve en reactieve maatregelen om de eikenprocessierups te bestrijden omdat de plaag drie keer zo groot was als in 2018. Daarmee konden we niet voorkomen dat het aantal meldingen van overlast vier keer zo groot was als in 2018. We informeerden u hierover met een [brief](#).
- kapten in twaalf straten ongezonde bomen of bomen met veel wortelopdruk en voorzagen de straten van nieuwe bomen. Daarbij zijn 280 bomen geplant. Per saldo plantten we 24 bomen meer dan we verwijderden. In diverse straten overlegden we met bewoners over de soort en de plek van de nieuwe bomen.
- gaven het groen extra water in het voorjaar vanwege de droogte. Over heel 2019 waren de extra inspanningen beperkt.
- namen bestratingsdruk door boomwortels weg bij ruim 3.000 bomen in meer dan 600 straten. Dat deden we onder meer door boomspiegels te vergroten.

Civiele constructies

- rondde de betonreparatie van de Marnixbrug af.
- constateerden op basis van een inspectie van de Prins Clausbrug dat er meer onderhoud nodig is dan vervanging van de beschermende verflaag. Om overlast te beperken en werk met werk te kunnen maken pakken we dit in één keer aan in 2020.
- voerden naar aanleiding van nieuwe regelgeving aanvullende onderzoeken uit naar de bodemkwaliteiten en niet gesprongen explosieven bij de Bemuurde Weerd. Daardoor start de vervanging van de kademuur in 2020.
- liepen vertraging op bij de aanbesteding van het vervangen van de beschoeiing tussen de Bartholomeusbrug en de Vaartscherijnbrug, aan de kant van de Catharijnesingel.
- vervingen de Rhijnnauwenburg en 3 bruggen in het Griftpark. We bereidden de vervanging van de vier bruggen in Lunetten voor.
- combineerden het vervangen van de beschoeiing aan de Schermhornstraat met saneringswerkzaamheden.
- startten nader onderzoek naar de stabiliteit van de geluidswal Veldhuizen.

Stadsbaantunnel

- gaven opdracht om hittewerende bekleding in de Stadsbaantunnel aan te gaan brengen. Uit hitteproeven blijkt dat delen van de Stadsbaantunnel niet voldoen aan de brandwerendheidseisen. Met beheersmaatregelen, zoals een addendum op het incidentenbestrijdingsplan, zorgden we ervoor dat de tunnel voldoende veilig is totdat de hittewerende bekleding is aangebracht. Met een [raadsbrief](#) informeerden we u over de voortgang.

Project wal- en kluismuren

- constateerden dat de beschikbare financiële middelen voor het project Wal- en Kluismuren ontoereikend zijn om de herstelwerkzaamheden te voltooien. Dit ondanks de herijking uit 2017 en de extra middelen uit 2018. Ook de beoogde planning bleek niet langer haalbaar. Wij hebben toen aangegeven dat wij het werk waar mogelijk stil leggen of temporiseren, enkele directe maatregelen nemen om de projectbeheersing te versterken en een extern onderzoek uit laten voeren. Op basis van het extern onderzoek is ons duidelijk geworden welke stappen nodig zijn voor het vervolg: het opstellen van een grondige nieuwe aanpak, het verder versterken van de projectorganisatie en de urgente werkzaamheden blijven oppakken.

Wegen

- voerden groot onderhoud uit aan de Furkabaan (stil asfalt), Simplonbaan (stil asfalt), Accacialaan en Rijnlaan (stil asfalt). We legden in totaal zeven kilometer stil asfalt aan.
- voerden groot onderhoud uit aan de Prinses Irenelaan. Dit combineerden we met de herinrichting van de weg.
- vervingen het asfalt van Papendorpsepad. Hierdoor is het comfort voor de fietsers aanzienlijk verbeterd.
- schoven het groot onderhoud aan de Oudwijkerdwarstraat door naar 2020 om dit te combineren met wensen vanuit de wijk voor herinrichting.

Openbare verlichting

- vervingen 3.900 armaturen (6% van het totaal) door armaturen met moderne led verlichting. Daarbij kozen we voor armaturen die passen bij de afspraken met de leden van het burgerinitiatief 'Elke dag verdient een nacht van de nacht' om lichthinder in de stad te beperken.
- vervingen 23 voedingskasten (4% van het totaal) voor de openbare verlichting.
- vervingen 9,6 kilometer (0,6% van het totaal) aan oude elektriciteitskabel door nieuwe.

Verkeersregelinstallatie

- vervingen vier van de vijf geplande verkeersregelinstallaties: bij het Provinciehuis, Prins Hendriklaan/Jan van Scorelstraat, Europaplein en Majellapark. Daarbij zijn we overgestapt op energiezuinige ledlampen. Omdat het beheer van de verkeersregelinstallaties voor de Uithoflijn veel voorbereiding vroeg is de geplande vervanging van de installatie bij de Lucasbrug en het vervangen van kabels voor dataverbindingen doorgeschoven naar 2020.

Conclusie

We voerden het grootste deel van het geplande groot onderhoud uit of startten daarmee.

We constateerden dat de beschikbare financiële middelen voor het project Wal- en Kluismuren ontoereikend zijn om de herstelwerkzaamheden te voltooien. Dit ondanks de herijking uit 2017 en de extra middelen uit 2018. Ook de beoogde planning bleek niet langer haalbaar. We hebben u met raadsbrieven op de hoogte gehouden over de vervolgstappen.

Door het voorbereiden van een nieuwe Kadernota beheer openbare ruimte kunnen we u bij de Voorjaarsnota 2020 inzicht bieden in de benodigde structurele budgetten, de omvang van het achterstallig onderhoud en de financiering voor de komende jaren.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

	Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten								
05-1-1-1	Achterstallig onderhoud wegwerken	4.475	4.107	4.475	4.639	4.261	-378	4.629
	Totaal Baten	4.475	4.107	4.475	4.639	4.261	-378	4.629
Lasten								
05-1-1-1	Achterstallig onderhoud wegwerken	46.794	45.066	49.502	48.602	49.050	-448	47.929
	Totaal Lasten	46.794	45.066	49.502	48.602	49.050	-448	47.929
	Saldo baten en lasten	-42.320	-40.960	-45.028	-43.963	-44.788	-825	-43.299
Mutaties reserves								
	Toevoeging reserves	16.314	16.314	0	3.000	3.000	0	0
	Onttrekking reserves	12.314	11.487	0	2.271	2.271	0	0
	Saldo na mutaties reserves	-46.320	-45.786	-45.028	-44.692	-45.517	-825	-43.299

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Achterstallig onderhoud wegwerken

In 2017 hebben we een start gemaakt met Waterproof Lombok, een project om de wateroverlast in Lombok op te lossen. Perceeleigenaren van souterrain-woningen kunnen zelf ook een aandeel leveren in het oplossen van de wateroverlast, waarbij de gemeente in dat geval een bijdrage in de kosten toekent aan de eigenaren. Voor het toekennen van bijdragen aan eigenaren is totaal 1,0 miljoen euro beschikbaar gesteld bij de Voorjaarsnota 2016. We hebben nog weinig kosten vergoed aan de perceeleigenaren van souterrain-woningen. Hierdoor hebben we een voordeel van 0,9 miljoen euro in 2019. De subsidieregeling is verlengd tot 2021.

Als gevolg van de economische hoogconjunctuur zien we forse prijsstijgingen in de grond-, weg- en waterbouw (GWW). In de afgelopen twee jaar is de gemiddelde prijsstijging in de GWW fors hoger dan de gehanteerde prijsindex op de budgetten. Dit heeft geresulteerd in een nadeel van 1,7 miljoen euro. In het kader van werk met werk maken is groot onderhoud doorgeschoven naar 2020. Groot onderhoud in de Oudwijkerdwarstraat, de Kleine Singel, Lange Nieuwstraat en Taagdreef is doorgeschoven om dit te combineren met wensen vanuit de wijk voor herinrichting. Dit heeft geresulteerd in lagere lasten in 2019 van 0,8 miljoen euro.

Het beheer en onderhoud aan het stationsgebied heeft tot een nadeel geleid. Een deel van dit beheer en onderhoud wordt verzorgd door een externe partij. Zij verzorgen onder andere het beheer en onderhoud aan de stationshal en brengen daarvoor kosten in rekening aan Prorail, NS en de gemeente Utrecht. In 2019 zijn deze kosten hoger dan waarmee rekening is gehouden, wat heeft geresulteerd in een nadeel van 0,5 miljoen euro.

Om de veiligheid in de openbare ruimte op een acceptabel niveau te brengen zijn in de binnenstad, naar aanleiding van de aangetroffen onderhoudstoestand van een aantal werfkelders, waar de eigenaren niet te achterhalen waren, constructieve werkzaamheden uitgevoerd aan deze kelders en de omgeving hiervan. De kosten hiervan bedragen 0,8 miljoen euro.

Bij de voorjaarsnota van 2017 heeft de raad 5,0 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de komende jaren om de gevolgen van de essentaksterfte op te kunnen vangen. In 2019 is 1,3 miljoen euro uit de reserve gehaald op basis van de geschatte werkzaamheden. De effecten van de ziekte zijn echter in 2019 niet zo hevig geweest als van tevoren verwacht, maar zijn vergelijkbaar met 2018. De werkelijke lasten zijn 0,8 miljoen euro. Het voorstel is om het voordeel van 0,5 miljoen euro terug te storten in de reserve. De stand van de reserve komt daarmee ultimo 2019 op 3,5 miljoen euro.

Voor het overige, per saldo 0,4 miljoen euro, zijn er kleinere voordelen in de lasten.

In de baten is een voordeel van 0,4 miljoen door saldo diverse posten

Verbonden Partijen

Bijdrage 2019 aan [Vereniging parkmanagement Papendorp](#) 0,307 miljoen euro.

Bijdrage 2019 aan [Vereniging parkmanagement De Wetering- Haarrijn](#) 0,226 miljoen euro.

1.2 Het afval- en hemelwater wordt veilig en milieuvriendelijk afgevoerd en de waterkwaliteit is goed

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E1.2.1 Het aantal keer per jaar dat wateroverlast optreedt door het onvoldoende functioneren van het gemeentelijk hemelwater- en/of ontwateringssysteem	64 (2012)	<50	12	<50	5	<50
E1.2.1 Het aantal keer per jaar dat dusdanige oppervlaktewaterkwaliteitsproblemen optreden dat directe maatregelen zijn vereist. Het gaat hier om vissterfte, stank, botulisme, blauwalg en overmatig kroos			5	<= 5	10	<= 5

Analyse

Het aantal keer per jaar dat wateroverlast optreedt door het onvoldoende functioneren van het gemeentelijk hemelwater- en/of ontwateringssysteem	Het was een jaar met veel weersextremen. Droge periodes, hele hete dagen en extreme buien wisselden elkaar af. Door extra inspanningen waren er maar 5 grondwateroverlastmeldingen door te hoge grondwaterstanden.
Het aantal keer per jaar dat dusdanige oppervlaktewaterkwaliteitsproblemen optreden dat directe maatregelen zijn vereist. Het gaat hier om vissterfte, stank, botulisme, blauwalg en overmatig kroos	Door het wisselende weer met veel weersextremen (hitte, droogte, extreme buien) ontstonden veel meer urgente waterkwaliteitsproblemen.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
P1.2.1	Het aantal uitgevoerde maatregelen om het afvalwater-, hemelwater- en ontwateringssysteem op orde te houden				15	7	Nader te bepalen
P1.2.1	Het jaarlijks aantal afgekoppeld of vergroend ha verhard oppervlak (4ha)				4	7,5	5,7
P1.2.1	Het aantal uitgevoerde maatregelen uit het Plan gemeentelijke Watertaken Utrecht om de oppervlakte waterkwaliteit te verbeteren				8	2	Nader te bepalen

Analyse

Het aantal uitgevoerde maatregelen om het afvalwater-, hemelwater- en ontwateringssysteem op orde te houden	We konden de helft van de voor 2019 geprogrammeerde vervangings- en verbeteringsprojecten in 2019 uitvoeren. Vooral projecten die gecombineerd werden met herinrichtingen liepen vertraging op.
Het jaarlijks aantal afgekoppeld of vergroend ha verhard oppervlak (4ha)	In 2019 konden we 7,5 hectare afkoppelen, aanzienlijk meer dan de geplande 4 hectare. Dit lukte vooral door bij de vergunningverlening bij sloop-/nieuwbouwprojecten op Lageweide en de aanleg van de nieuwe HOV baan in Transwijk de kansen om af te koppelen te benutten. Via ons eigen rioolvervangingsprogramma koppelden we in 2019 maar 2 hectare af, met name door vertraging van projecten die worden gecombineerd met herinrichting. 0,8 hectare van het afgekoppelde verharde oppervlak werd volledig vergroend, waarvan 0,4 hectare via de subsidieregeling groene daken.
Het aantal uitgevoerde maatregelen uit het Plan gemeentelijke Watertaken Utrecht om de oppervlakte waterkwaliteit te verbeteren	Er zijn 2 projecten uitgevoerd, 3 gestart en 3 doorgeschoven naar 2020. De vertraging van de projecten werd veroorzaakt door diverse factoren, waaronder noodzakelijke aanpassingen in het ontwerp. De vernietiging van het Tracébesluit van de verbreding van de Ring Utrecht zorgde ervoor dat de gemeentelijke maatregelen, gekoppeld aan de geplande watercompensatiemaatregelen op Amelisweerd en in Lunetten, niet konden worden uitgevoerd.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.2.1 Een goed functionerend systeem voor de inzameling van afval- en hemelwater en een hemelwaterbestendige openbare ruimte

Een goed functionerend systeem voor de inzameling van afval- en hemelwater is een systeem waarbij:

- iedereen binnen 40 meter van de erfgrens zijn afvalwater kwijt kan,
- verstoppingen binnen 24 uur worden verholpen,
- gezondheidsrisico's en verontreinigingen van bodem en oppervlaktewater zoveel mogelijk worden vermeden
- zo min mogelijk schoon regenwater, grondwater en oppervlaktewater wordt afgevoerd naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie.

Een hemelwaterbestendige openbare ruimte is een openbare ruimte die bij extreme buien zoveel hemelwater kan verwerken dat er geen schade optreedt in aangrenzende gebouwen, de wegen niet gestremd raken en er geen veiligheids- en gezondheidsrisico's ontstaan.

2019 was een jaar met veel weersextremen. Droge periodes, hele hete dagen en extreme buien wisselden elkaar af. Het was hierdoor extra van belang de hiervoor benodigde systemen en objecten in goede staat te houden. Door deze inspanning en het ontbreken van langdurige natte periodes waren er maar vijf grondwateroverlastmeldingen die veroorzaakt werden door te hoge grondwaterstanden in de openbare ruimte. Drie meldingen vroegen om aanpassingen aan het bestaande ontwateringssysteem. Op basis van twee andere meldingen zijn we gestart met de verbetering van de ontwatering in twee parken.

Naast de registratie van meldingen over grondwateroverlast zijn we conform programmabegroting gestart met de registratie van meldingen over wateroverlast die gerelateerd zijn aan het gemeentelijke hemelwatersysteem. Bij het vaststellen van het nieuwe Plan Gemeentelijke Watertaken 2020-2023 in 2020 zullen we dit mee nemen in deze effectindicator.

Effectdoelstelling

E1.2.2 De mate waarin de oppervlaktewaterkwaliteit voldoet aan de afgesproken doelstellingen

In Utrecht streven we er naar dat alle oppervlaktewateren met minimaal een basiskwaliteit, waarbij zich geen zichtbare waterkwaliteitsproblemen voordoen als overmatig kroos en algen, vissterfte, stank, botulisme en blauwalg. We rapporteren de problemen die zo urgent zijn dat er direct maatregelen genomen moeten worden.

Door het wisselende weer met veel weersextremen (hitte, droogte, extreme buien) ontstonden relatief veel urgente waterkwaliteitsproblemen. Van de tien urgente problemen betroffen er vijf blauwalg en twee botulisme. Van de blauwalglocaties zijn die in de wijk Veldhuizen in De Meern structureel aan het worden. Gemeente en waterschap voeren gezamenlijk onderzoek uit naar de oorzaak en mogelijkheden om hieraan wat te doen, zeker ook omdat mensen en honden hier ook recreatief zwemmen. Onder de locaties waren ook twee officiële zwemwaterlocaties.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.2.1 Het aantal uitgevoerde maatregelen om het afvalwater-, hemelwater- en ontwateringssysteem op orde te houden en de openbare ruimte hemelwaterbestendig inrichten

Vervangen en verbeteren riolering

De prioriteit lag op de aanleg van het nieuwe hemelwaterriool in Lombok (J.P. Coenstraat en omgeving). Dit project is in 2019 afgerond en het nieuwe hemelwaterriool functioneert naar tevredenheid. De zware buien leverden sindsdien geen wateroverlast meer op. We gingen verder met de voorbereidingen voor de aanleg van het hemelwaterriool in de Zeeheldenbuurt. Naar verwachting start de uitvoering in het voorjaar van 2020.

We voerden ongeveer de helft van alle voor 2019 geplande vervangings- en verbeteringsprojecten uit om het functioneren van onze systemen te waarborgen.

Van de vervangingsprojecten zijn de projecten waarbij alleen het riool vervangen werd binnen de planning gerealiseerd. De projecten waarbij de rioolvervanging onderdeel is van een ingrijpende herinrichting van de openbare ruimte (Malieblad, Kanaalstraat, Oudwijkerdwarstraat en, Taagdreef), liepen vertraging op. De uitvoering start in 2020 of later.

De in 2018 gestarte inhaalslag bij het onderhoud van de straatkolken zetten we door.

Doordat een deel van de geplande projecten voor 2018 doorliep in 2019 vervingen we uiteindelijk nog wel vier kilometer riolering. We hadden gepland vijf kilometer te vervangen.

Afkoppelen en ontharden verhard oppervlak

Bij de rioolvervangingen en herinrichtingen proberen we gelijktijdig zoveel mogelijk klimaatbestendige en circulaire maatregelen te nemen. Dit betekent dat we proberen regenwater los te koppelen dat eerst werd afgevoerd naar de rioolwaterzuivering en proberen nuttig te gebruiken of te infiltreren in de bodem (afkoppelen). Daarnaast streven we er naar de openbare ruimte zo in te richten dat deze in staat is zwaardere buien te verwerken, zonder dat dit leidt tot schade aan panden of stremming van wegen.

We koppelden ruim 7,5 hectare los van het riool, waarvan we bij 0,8 hectare de verharding volledig konden vervangen door groen met een bijdrage uit het rioleringsprogramma. Van het vergroende oppervlak was bijna de helft vergroende daken via de subsidieregeling groene daken. Van de 7,5 hectare is twee hectare gerealiseerd als onderdeel van ons eigen rioolvervangingsprogramma. Het meeste oppervlak is afgekoppeld door bij de vergunningverlening bij een sloop-/nieuwbouwproject op Lageweide en bij de aanleg van de nieuwe HOV-baan in Transwijk de kansen op afkoppelen te benutten. Met 7,5 hectare lopen we voor op de gemeentelijke doelstelling van 4 hectare.

Klimaatadaptatie

Naast het afkoppelen en ontharden besteedden we op het thema klimaatadaptatie energie aan onderzoek, planvorming en bewustwording om voorbereid te zijn op het veranderende klimaat. We hebben conform landelijk beleid een gemeentelijke klimaatstresstest uitgevoerd en gepubliceerd en zijn gestart met de gemeentelijke klimaatadaptatiestrategie. We breidden ons rioleringsmodel uit met een maaiveldmodel, zodat we voortaan ook kunnen modelleren in hoeverre de openbare ruimte bestand is tegen extreme buien. We brengen deze kennis nu ook in bij diverse gebiedsontwikkelingen en projecten, zoals het Beurskwartier en de herinrichting van de Taagdreef en de Kanaalstraat. Tot slot continueerden we de bewustwordingscampagne Waterproof030 om eigenaren in de gemeente te stimuleren hun eigendom waterbestendig in te richten, zoals bij de eigenaren van souterrainwoningen in Lombok en de Zeeheldenbuurt.

Conclusie

We hebben 7,5 hectare verhard oppervlak afgekoppeld of onthard. Dat is meer dan de voorgenomen vier hectare. Ongeveer de helft van de voor 2019 geprogrammeerde rioolvervangingsprojecten en waterhuishoudingsprojecten is uitgevoerd. Vooral de projecten in combinatie met herinrichting zijn doorgeschoven naar 2020 en later. Doordat ook veel projecten uit 2018 doorliepen in 2019 zijn de financiële gevolgen van de vertraging beperkt.

Prestatiedoelstelling

P1.2.2 De oppervlaktewaterkwaliteit voldoet aan de afgesproken doelstellingen

Verbeteren waterhuishouding en waterkwaliteit

De gemeente werkt samen met de waterschappen en met bewoners aan de realisatie van veilig, gezond en aantrekkelijk oppervlaktewater waarbij het goed wonen, werken en recreëren is. Van de acht geplande verbeteringsprojecten zijn er in 2019 twee volledig uitgevoerd, drie gestart en drie doorgeschoven. Het verbeteren van de waterafvoer en doorstroming bij de Oudenrijnsingel in De Meern door het vervangen en verbeteren van de pompinstallatie is de belangrijkste uitgevoerde verbeteringsmaatregel. Hiermee zijn alle verbeteringsmaatregelen voor de Oudenrijnsingel gerealiseerd en zijn een goede doorstroming en stabiel waterpeil voortaan gewaarborgd. De verbeteringsplannen voor het Niftarlakeplantsoen en de zuidzijde van de woonwijk Leidsche Rijn in het Mauritspark en het Kloosterpark bij De Meern zijn in uitvoering. De vertraging van de projecten die zijn doorgeschoven wordt veroorzaakt door diverse factoren. Het verbeteringsplan bij de Kantonnale weg is in overleg met de aangrenzende bewoners aangepast, de verbetering van de waterhuishouding bij het Zwartewoud is vertraagd door een noodzakelijke aanpassing aan het ontwerp van de bruggetjes en de watercompensatiemaatregelen voor de verbreding van de Ring Utrecht zijn vertraagd door het verwerpen van het Tracébesluit als gevolg van de stikstofproblematiek.

Het gemeentelijke baggerprogramma is vertraagd als gevolg van de poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) problematiek, maar is in het najaar wel gestart.

Door de aangescherpte normering voor PFAS in juli 2019 was een extra bemonsteringsronde nodig van de in het najaar te baggeren watergangen, om toestemming te krijgen om de bagger op de geplande locaties te verwerken. Voor een deel van de watergangen bood dat nog geen oplossing en moest gewacht worden totdat per 29 november de landelijke norm weer flink werd verruimd. Eind 2020 zal het baggerprogramma 2019/2020 gereed zijn.

Conclusie

Het was een jaar met veel weersextremen (hitte, droogte, extreme neerslag). Dit zien we vooral terug in het aantal waterkwaliteitsproblemen. Door diverse oorzaken konden we van de acht geplande verbeterprojecten er twee volledig uitvoeren en drie starten. Drie projecten zijn doorgeschoven naar 2020.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
05-1-2-1 Vervangen en re-linen van 5 km riolering	37.409	39.733	37.799	38.768	40.154	1.386	38.768
Totaal Baten	37.409	39.733	37.799	38.768	40.154	1.386	38.768
Lasten							
05-1-2-1 Vervangen en re-linen van 5 km riolering	28.990	28.367	27.989	28.968	28.528	439	29.043
Totaal Lasten	28.990	28.367	27.989	28.968	28.528	439	29.043
Saldo baten en lasten	8.419	11.365	9.809	9.800	11.625	1.825	9.725
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.000	1.000	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	9.419	12.365	9.809	9.800	11.625	1.825	9.725

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Vervangen en re-linen van vijf kilometer riolering

De hogere baten zijn met name te verklaren door hogere opbrengsten uit de rioolheffing als gevolg van afrekeningen grootverbruikers van voorgaande jaren en een hoger volume (in m3 grootverbruik en aantal aansluitingen) dan rekening mee gehouden is in de tariefopstelling 2019.

De lagere lasten van 0,4 miljoen euro zijn grotendeels te verklaren door een aanbestedingsvoordeel op calamiteitenonderhoud riolering en regulier onderhoud straatkolken

Verbonden Partijen

Bijdrage aan de [Belastingsamenwerking Gemeenten en Hoogheemraadschap](#) (BGHU) voor rioolheffing: 0,859 miljoen euro.

2. Openbare ruimte is groen en schoon en nodigt uit tot ontmoeting

2.1 De buitenruimte is schoon en het groen is onderhouden

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E2.1.1 Waardering bewoners schone openbare ruimte	6 (1996)	6	6,5	6,5	6,6	6,5

Analyse

Waardering bewoners schone openbare ruimte De waardering van bewoners is een fractie hoger dan in de afgelopen jaren en de doelstelling.

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P2.1.1 % scores schoon onder de norm	5,5 (2017)	10	4,8	10	6	10
P2.1.2 % scores groen onder de norm	10,9 (2017)	10	9,6	10	10	10
P2.1.3 Gegronde bezwaren 1%	1% (2012)	<1%	<1%	<1%	<1%	<1%

Analyse

Gegronde bezwaren 1% De doelstelling dat minder dan 1% van de bezwaren gegrond wordt verklaard is in de afgelopen jaren gehaald.

% scores schoon onder de norm Stadsbreed bleven we dit jaar binnen deze norm. De doelstelling om in de binnenstad niet meer dan 10% van de gemeten punten lager dan een 7 te laten scoren, werd niet gehaald: 14% van de gemeten punten scoorde lager dan een 7. Dat was ongeveer hetzelfde als in 2018.

% scores groen onder de norm De realisatie komt overeen met wat we ons hadden voorgenomen.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E2.1.1 De buitenruimte is schoon en het groen is netjes onderhouden

De openbare ruimte in de stad wordt zeer intensief en voor steeds meer verschillende doeleinden gebruikt. Ook de openingsdagen en tijden in de verschillende winkelgebieden zijn verruimd. En daarmee de gebruikstijden. Rekening houdend met deze ontwikkelingen, verhoogden we de structurele, meerjarige doelstelling voor bewonerstevredenheid van een zes in 2018 naar een 6,5 in 2019. Bewoners zijn redelijk tevreden over de manier waarop wij samen met hen de openbare ruimte schoon en groen houden. Dit blijkt uit de bewonersenquête, waar zij onze aanpak met een 6,6 waarderen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P2.1.1 Schoonhouden van de openbare ruimte

We hielden de openbare ruimte schoon op basis van de norm dat niet meer dan 10% van de gemeten punten lager scoort dan het afgesproken niveau. Om te bepalen of de afgesproken norm voor schoon werd gehaald, lieten we de openbare ruimte schouwen: in totaal dertien keer. Stadsbreed bleven we binnen de norm. De doelstelling om in de binnenstad niet meer dan 10% van de gemeten punten lager dan een niveau A te laten scoren, werd niet gehaald: 14% van de gemeten punten scoorde lager dan een A. In 2018 was dit 14,6%.

We ontwikkelden de '[Aanpak plaagdierbeheersing: ratten](#)'. Het is een integrale aanpak, waarbij de nadruk ligt op preventie.

We stelden het '[Actieplan Utrecht Schone Stad](#)' op. Dit plan is ontstaan vanuit de ambitie om samen met bewoners, belangenorganisaties, gebruikers en ondernemers te werken aan een schone stad. De klankbordgroep is meerdere keren bij elkaar gekomen om de uitvoering van het actieplan en bijbehorende projecten te bespreken. Daarnaast is een begin gemaakt met het in kaart brengen van vrijwilligers: wie werkt waar in de stad aan een schone stad.

Verschillende initiatieven, zoals schoonmaakacties van scholen en bedrijven, ondersteunden we met knijpers, afvalzakken en het ophalen van verzameld vuil. Zo realiseerden we in Lunetten en Hoograven op initiatief van bewoners knijperhubs. Bewoners hebben zo altijd knijpers voorhanden om de omgeving schoon te maken. Samen met het Volt College en supermarkt Dirk van de Broek in Vleuten pakten we de snoeproude tussen de school en de supermarkt aan. Ook bewoners langs de route zijn betrokken. We continueerden de inzet van de afvalcoaches.

Conclusie

Stadsbreed bleven we dit jaar binnen de norm dat niet meer dan 10% van de gemeten punten lager scoort dan het afgesproken niveau voor het schoonhouden van de openbare ruimte. In de binnenstad scoorden we 14% lager dan het afgesproken niveau.

Prestatiedoelstelling

P2.1.2 Onderhouden van het groen

We onderhielden het groen op basis van de norm dat niet meer dan 10% van de gemeten punten lager scoort dan het afgesproken niveau. Om te bepalen of de afgesproken norm voor groen gehaald werd, lieten we de openbare ruimte schouwen: in totaal dertien keer. Stadsbreed beleven we binnen deze norm.

In Kanaleneiland vormden we diverse groenvakken om naar gras met een haag om de rattenoverlast te beperken. Deze locaties zijn nu beter schoon te houden. Ter compensatie legden we een pluktuin en een tuin met vaste planten aan in het Columbuspark.

In het kader van de uitvoering van de Intentieverklaring 'Ieder kind een boom' plantten we met leerlingen uit groep acht van diverse basisscholen uitzwaai-bomen. Op de Nationale Boomplantdag plantten we bomen in het Griftpark.

Op initiatief van de werkgroep Groen van de Kerngroep Lunetten realiseerden we ijsvogelwanden. De medewerkers in gebied Zuid/Zuidwest organiseerden een natuurwerkdag. Met meer dan 60 vrijwilligers schoonden we de salamanderpoelen in Zuid op en plantten we rond de poelen nieuwe hagen aan.

Conclusie

We voldeden Stadsbreed aan de doelstelling dat niet meer dan 10% van de gemeten punten lager scoort dan het afgesproken niveau voor groen.

Prestatiedoelstelling

P2.1.3 Handhaven algemene regelgeving en voorschriften vergunningen

Met interventies zoals vergunningverlening en toezicht en handhaving, droegen we bij aan het correct gebruik van de openbare ruimte. De resultaten van de handhaving staan in het handhavingsverslag.

Inzet tegen bijplaatsingen bij ondergrondse containers

We hebben de integrale samenwerking tussen schoonmaak en handhaving uitgevoerd in alle wijken. Op basis van informatie die we ontvangen over afval naast de container, handhaafden we bestuursrechtelijk als de container naar behoren functioneerde en niet vol was. Er zijn 1.059 boetes uitgeschreven. Dat is vergelijkbaar met 2018 (1.108 in totaal).

Handhaving op het water

We handhaafden ook op de Utrechtse singels. Onze toezichthouders en handhavers hielden tijdens het vaarseizoen regelmatig controles. Daarbij letten we op het aanmeren van boten, geluidsoverlast, vervuiling, overlastgevend gedrag en te snel varen. Schippers zijn hierbij aangesproken en bij herhaling beboet. We bekeurden vijftien keer voor overlast op en rond het water.

Overlasttelefoon uitgereikt aan bewoners Maximapark

De bewoners van het Maximapark kregen dit jaar het nummer van de overlasttelefoon. De melder kreeg dan direct contact met een centralist van de meldkamer van Toezicht en Handhaving Openbare Ruimte (THOR). De meldingen zijn vervolgens uitgezet bij een beschikbare medewerker van THOR. De bewoners maakten hiervan ongeveer 25 keer gebruik. De meldingen zijn waardevol. Eén melding heeft geleid tot een heterdaad bij het afsteken van vuurwerk.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
05-2-1-1 Schoonhouden van de openbare ruimte	939	879	89	889	739	-150	91
05-2-1-2 Onderhouden van het groen	2	167	2	2	180	179	2
05-2-1-3 Handhaven van de algemene regelgeving	4.603	4.361	4.755	4.992	4.472	-520	5.119
Totaal Baten	5.543	5.406	4.846	5.883	5.391	-491	5.212
Lasten							
05-2-1-1 Schoonhouden van de openbare ruimte	15.082	14.735	14.515	15.734	15.613	121	15.299
05-2-1-2 Onderhouden van het groen	13.869	13.950	14.104	14.331	14.247	84	14.812
05-2-1-3 Handhaven van de algemene regelgeving	3.186	3.355	3.268	3.510	3.432	78	3.466
Totaal Lasten	32.136	32.040	31.886	33.575	33.292	283	33.578
Saldo baten en lasten	-26.593	-26.633	-27.041	-27.692	-27.900	-208	-28.366
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-26.593	-26.633	-27.041	-27.692	-27.900	-208	-28.366

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Schoonhouden van de openbare ruimte

Zoals hiervoor al inhoudelijk toegelicht hebben we in 2019 uitgevoerd wat we ons hadden voorgenomen. De financiële afwijkingen vallen daarom beneden het afgesproken grensbedrag waarop afzonderlijke posten worden toegelicht.

Onderhouden van het groen

In 2019 hebben we uitgevoerd wat we ons hadden voorgenomen. De financiële afwijkingen vallen daarom beneden het afgesproken grensbedrag waarop afzonderlijke posten worden toegelicht. Bij deze subdoelstelling kan wel worden aangetekend dat de incidentele middelen die zijn vrijgemaakt, coalitieakkoord, ten behoeve van het verbeteren van de toegankelijkheid in de openbare ruimte niet volledig zijn uitgenut. Vanwege de nieuwe agenda toegankelijkheid, die is vastgesteld op 27 december 2019, konden afgelopen jaar nog geen projecten uitgevoerd worden. Omdat ook pas op 27 december een nieuwe subsidieverordening is goedgekeurd, konden organisaties in de stad nog geen subsidie

aanvragen voor dit budget. Dit heeft ertoe geleid dat 0,245 mln. van het beschikbare budget voor 2019 niet is uitgegeven.

Handhaven van de algemene regelgeving

Baten

Er zijn in 2019 minder inkomsten ontvangen voor de reclame in de openbare ruimte. In de tweede bestuursrapportage 2019 is aangegeven dat in de transitieperiode van het plaatsen van nieuwe haltevoorzieningen er voor de nieuwe exploitant tijdelijk verminderde exploitatiemogelijkheden zijn. Ook de latere eindopleving van de reclamemast langs de A2 (model bijenhotel) heeft voor verminderde inkomsten gezorgd in 2019.

Lasten

Het voordeel op de lasten komt voort uit lagere kosten in de transitieperiode van het plaatsen van nieuwe haltevoorzieningen in de openbare ruimte. Voor de vergunningverlening is meer inzet benodigd geweest dan begroot. Daartegenover staat een voordeel op lagere salarislasten bij de inzet van toezicht en handhaving in de openbare ruimte door tijdelijk openstaande vacatures.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

2.2 We richten het groen zo in dat aantrekkelijk en bereikbaar wordt

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
E2.2.1	% inwoners dat tevreden is over groen in hun directe omgeving / 'tevredenheid met groen dichtbij'	66% (2010)	68%	68%	69%	66%	70%
E2.2.2	% inwoners dat tevreden is met aanbod parken en groengebieden om de stad	72% (2010)	73%	68%	73%	72%	73%

Analyse

% inwoners dat tevreden is over groen in hun directe omgeving / 'tevredenheid met groen dichtbij'	Sinds 2010 neemt de tevredenheid licht toe. We groeien en verdichten in balans, daarom willen we dat het percentage tevredenheid over groen in de directe omgeving voor 2020, 2021 en 2022 gelijk blijft.
% inwoners dat tevreden is met aanbod parken en groengebieden om de stad	We groeien en verdichten in balans, daarom willen we dat het percentage tevredenheid over het aanbod van parken en groengebieden om de stad voor 2020, 2021 en 2022 gelijk blijft.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
P2.2.1	De hoeveelheid (m2) openbaar groen per huishouden in de stad	2018 (105)	-	-	113	105	105
P2.2.2	De hoeveelheid openbaar groen per huishouden rondom de stad	2018 (42)	-	-	42	42	42
P2.2.3	Aantal zwerfdieren/1.000 inwoners	3 (2015)	3	3	3	2	2

Analyse

Aantal zwerfdieren/1.000 inwoners	De gemeente heeft als wettelijke taak om dieren met een kennelijke eigenaar minimaal twee weken te verzorgen en te bewaren. Een zwerfdier is een dier met kennelijke eigenaar, waarvan de eigenaar niet kan worden achterhaald. De gemeente kan door voorlichting aan potentiële huisdiereigenaren en chipacties (indirect) invloed uitoefenen op het aantal zwerfdieren.
De hoeveelheid (m2) openbaar groen per huishouden in de stad	De indicator is toegevoegd om inzicht te krijgen in de verhouding openbaar groen en water in relatie tot de groei van de stad. De doelstelling is om de hoeveelheid groen in de stad gelijke tred te laten houden met de groei van het aantal huishoudens in Utrecht .
De hoeveelheid openbaar groen per huishouden rondom de stad	Om de hoeveelheid groen rondom de stad per huishouden gelijk te houden ontwikkelen we samen met U10/U16 partners en terreinbeherende organisaties plannen voor nieuwe groengebieden en verbindingen.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E2.1.1 Een aantrekkelijke en voor iedereen bereikbare groene leefomgeving in en om Utrecht

Ook in 2019 hebben we gewerkt aan de ontwikkeling van groen in het kader van gezond stedelijk leven voor iedereen. Groen speelt een belangrijke rol in de stad; naast dat mensen genieten van groen, is groen ook belangrijk in de opgave om een toekomstbestendige klimaatadaptieve stad te worden. Daarom hebben we de ambitie dat de ontwikkeling van groen gelijke tred houdt met de groei van de stad en inspeelt op veranderde functies en intensiever gebruik. Met het onderdeel Groene Web dragen we bij aan de verbetering van stadsnatuur door het realiseren van een ecologisch netwerk en het opheffen van knelpunten voor planten en dieren. We werken aan een vitaal en gevarieerd bomenbestand. We kiezen vaker soorten die voedsel voor insecten en vogels leveren en meer weerstand hebben tegen ziekten. Naast het groen in de stad investeerden we in groen rondom Utrecht. De laatste projecten uit de Toekomstvisie Landgoederen Amelisweerd /Rhijnauwen zijn afgerond, waardoor de landgoederen hun rol als ecologisch, cultuurhistorisch en recreatief park weer goed aan kunnen. En als deelnemer in de twee recreatieschappen in om rondom Utrecht zorgen wij voor een groot aanbod aan recreatief groen rondom onze compacte stad. Die rol wordt steeds belangrijker door de groei van onze stad. We ondersteunen bewonersinitiatieven en ondernemers. Uitvoering van groen in de directe woonomgeving vergroot ook het draagvlak en betrokkenheid bij bewoners. Van alle projecten wordt ruim 1/3 in zelfbeheer genomen. In 2019 is de tevredenheid van inwoners over het buurtgroen 66% ten opzichte van een verwachte 69%. Op dit moment wordt er nog een nadere analyse gedaan waarom dit percentage lager is dan verwacht. Dit wordt meegenomen in het duurzaamheidsverslag. De tevredenheid over de parken en groengebieden om de stad is 72%, waarmee we de doelstelling op deze indicator gehaald hebben.

Effectdoelstelling

E2.2.2 Wij willen het dierenwelzijn in onze stad bevorderen

In 2019 is de nota dierenwelzijn opgesteld en vastgesteld in de gemeenteraad. De nota geeft het actuele dierenwelzijnsbeleid van de gemeente Utrecht weer. Ten opzichte van de vorige actualisatie in 2015 zijn er een aantal nieuwe ambities toegevoegd, maar daarnaast continueren we ook veel huidig beleid.

Belangrijke uitgangspunten zijn:

1. het continueren van inzet op maatregelen aan het begin van de keten bij bouwen, wonen, openbare ruimte en infrastructuur;
2. de focus van het dierenwelzijnsbeleid van de gemeente ligt op datgene waar de gemeente controle of invloed heeft. Daar waar de gemeente geen maatregelen kan nemen of beïnvloedingsmogelijkheden heeft, maar wel zaken wil veranderen of verschil denkt te maken gaan we in gesprek.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P2.1.1 Ontwikkelen van een aantrekkelijke groene leefomgeving dicht bij huis met ruimte voor stadsnatuur

In 2019 is gewerkt aan belangrijke stadsparken en groenblauwe verbindingen uit het groenstructuurplan.

Groenblauwe verbindingen

Het gaat hier onder andere om de uitvoering van Vergroening Vechtroute, waar vergroening en aanleg fietsstraat in één werk zijn uitgevoerd. Als onderdeel van het Rondje Stadseiland en Parkzone Amsterdam-Rijnkanaal is gewerkt aan het Voorlopig Ontwerp van de Wagenaarkade. In het voorjaar is de Noordpunt opgeleverd, het gedeelte rondom het stadsstrand Oog in Al.

Stadsparken

Er is vervolg gegeven aan de uitvoering van het bewonersplan Park Oog in Al, het Niftelakerpark, het Milan Viscontipark (bewonersinitiatief Kasteeltuin Nijevelt), het Moreelsepark en Maarschalkerweerd. Voor de uitbreiding van meer diverse vormen van gezamenlijk tuinieren is in Kasteeltuin de Haar een bijdrage gedaan aan een zelfoogsttuin, Moestuin De Haar, een bewonersinitiatief voor een gezamenlijke tuin.

Ook is in het oosten van Utrecht via de Oosterspoorbaan een wandelpad naar fort Lunetten 2 aangelegd. En in het Niftarlakepark is dit jaar een grote avontuurlijke speelplaats gerealiseerd. Deze projecten dragen naast meer en beter groen ook bij aan onze ambities om inwoners van Utrecht meer te bieden op het gebied van gezond spelen en bewegen.

Er is gewerkt aan het plan van aanpak Utrecht op z'n gemak. Dit gaat over het inzichtelijk maken van het aanbod van toiletvoorzieningen in de stad.

Groene buurten

We zijn dit jaar samen met initiatiefnemers en andere inwoners gestart met het fijnmaziger maken van het groene netwerk in de stad om zo groen dichterbij de inwoners te brengen. In relatief groenarme buurten zijn we gestart met de voorbereidingen van Groene ommetjes, zoals het Groene loperpad in Lombok en Ringpark Dichterswijk. In het Baden Powellpark is met IVN, bewoners en schoolkinderen een Tiny Forest geplant.

Groene web

In kader van het groene web zijn we aan de slag gegaan met de actualisatie van de natuurwaardekaart en hebben natuurmaatregelen genomen in wijken. Ook hebben we het diervriendelijk bouwen verankerd in afspraken met ontwikkelaars. De monitoring naar het gebruik van faunapassages is afgerond.

Groen Tenzij

Bij ontwikkeling van nieuwe woonopgaven werken we volgens het principe "Groen, tenzij...", wat betekent dat de openbare ruimte zo groen mogelijk wordt ontworpen en onnodige verharding voorkomen wordt. In Park de Groene Kop aan de Eykmanlaan is met de gebiedsontwikkeling vooruitlopend een groot natuurpark aangelegd volgens dit principe.

Het Groene Lint Overvecht

De voorbereiding voor de realisatie van het Groene Lint Overvecht zijn gestart. De eerste stap is het in beeld brengen van bewonerswensen voor meer groen en bewegen in de wijk. Daartoe is in samenwerking met een participatiebureau een onderzoek gestart. Het Groene Lint is opgenomen in het programma versnelling Overvecht.

Groen om de stad

Aan de oostkant van de stad is na ruim vijf jaar van uitvoering de Toekomstvisie Landgoederen (Amelisweerd / Rhijnauwen) afgerond. Als laatste project is het deel genaamd het Engelse Werk opgeknapt met nieuwe beplanting en de aanleg van nieuwe bruggen.

Met de indicator m2 groen (en water) per huishouden houden we bij of de groei van het groen gelijke tred houdt met de groei van het aantal inwoners. De nieuwe cijfers voor de indicator m2 groen per huishouden in de stad per wijk in Utrecht worden over enkele weken geleverd.

Prestatiedoelstelling

P2.2.3 Ontwikkelen van het groen en recreatiemogelijkheden om de stad

Samen met regionale partners werken we aan voldoende en aantrekkelijke recreatiegebieden om de stad en aan de mogelijke spreiding van bezoekers. Met de regio (U10) hebben we in het kader van het Ruimtelijk Economisch Perspectief een Ontwikkelbeeld opgesteld voor Groen en Landschap.

Voor de ontwikkeling en het beheer van een aantal recreatieterreinen en recreatieve routes nemen we deel aan twee gemeenschappelijke regelingen voor recreatie: Plassenschap Loosdrecht en Recreatieschap Stichtse Groenlanden. Beide schappen zijn op hun beurt deelnemer in de uitvoeringsorganisatie Recreatie Midden-Nederland (RMN). Begin 2019 zijn ernstige knelpunten geconstateerd bij de uitvoeringsorganisatie RMN. Inmiddels is RMN gestart met een Plan van Aanpak om de basisfuncties (bedrijfsvoering) op orde te krijgen en met het verkennen van andere organisatievormen. RMN wil graag in 2020 laten besluiten over de toekomst van RMN en een passend transitietraject starten. De aan deze transitie verbonden kosten kunnen nog niet geraamd worden, maar hebben mogelijk een doorwerking op onze bijdrage aan Recreatieschap Stichtse Groenlanden.

Samen met de Provincie Utrecht hebben we voor 2019 afspraken gemaakt over het beheer van voormalige recreatie om de stad gebieden (Rods). Vanuit de gemeente Utrecht is een extra bijdrage geleverd om Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten te ondersteunen in hun beheerkosten voor onder andere Gagelbos en Haarzuilens. Vanaf 2020 gaan ook een aantal buurgemeenten deelnemen aan deze opdracht.

Prestatiedoelstelling

P2.2.3 Wij zorgen goed voor onze dieren in de stad

Door het contract met de Dierenbescherming is de opvang en het vervoer van hulpbehoevende dieren in onze stad geregeld. Om het aantal zwerfdieren terug te dringen, geven de samenwerkende partijen die onder het contract met de dierenbescherming vallen (Stichts Asyl, Dierenambulance Utrecht, Vogelopvang Utrecht en Dierenbeschermingscentrum Amersfoort) voorlichting over het goed houden van een dier. In 2019 is de nota dierenwelzijn opgesteld en vastgesteld in de gemeenteraad. De nota geeft het actuele dierenwelzijnsbeleid van de gemeente Utrecht weer. Ten opzichte van de vorige actualisatie in 2015 is er een aantal nieuwe ambities toegevoegd, maar daarnaast continueren we ook veel huidig beleid. Het niet verder uitbreiden van het aantal viswateren binnen de gemeentegrenzen, en het informeren van hulpinstanties die zich bezighouden met huiselijk geweld over hoe zij dieren mishandeling kunnen herkennen zijn voorbeelden van deze nieuwe ambities. Bij nieuwbouwprojecten in de stad maken we verblijfplaatsen voor dieren die afhankelijk zijn voor hun voortbestaan van gebouwen zoals de huismus, gierzwaluw en gewone dwergvleermuis. Dit is ook een verplichting voor onze eigen gemeentelijke gebouwen. Bij de renovatie van het stadhuis zijn er gierzwaluwopeningen in het dakbeschot gemaakt, en vleermuiskasten opgehangen. Vanuit dierenwelzijn is het oplaten van (wens)ballonnen buiten bebouwingen (in tuinen of de openbare ruimte) onwenselijk. In de APV is daarom een verbod opgenomen om (wens)ballonnen op te laten (artikel 4.5b) of confetti te strooien (artikel 4.5c).

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Verskil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
05-2-2-1 Ontwikkelen van een aantrekkelijke groen	615	279	25	577	515	-62	25
Totaal Baten	615	279	25	577	515	-62	25

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Lasten							
05-2-2-1 Ontwikkelen van een aantrekkelijke groen	3.350	943	3.465	5.983	4.937	1.045	3.330
05-2-2-2 Ontwikkelen groen en recreatiegebieden	1.114	1.113	1.271	1.580	1.557	23	1.614
05-2-2-3 Wij zorgen goed voor onze dieren in stad	498	494	510	510	553	-42	524
Totaal Lasten	4.962	2.550	5.246	8.073	7.046	1.026	5.468
Saldo baten en lasten	-4.347	-2.270	-5.221	-7.496	-6.532	964	-5.443
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	353	353	0	1.966	1.966	0	0
Saldo na mutaties reserves	-3.994	-1.917	-5.221	-5.530	-4.566	964	-5.443

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Ontwikkelen van een aantrekkelijk groen

Baten

De baten zijn 0,062 miljoen euro lager dan begroot. Doordat de uitvoering van laatste deel van het project Faunapassage in 2020 zal plaatsvinden zal het restant van de provinciale subsidie ook in 2020 worden ontvangen.

Lasten

De gerealiseerde lasten zijn 1,026 miljoen euro lager dan begroot. De lagere lasten worden voor het grootste deel veroorzaakt door projecten waarvan de werkzaamheden in 2019 nog niet volledig zijn uitgevoerd en die een vervolg krijgen in komende jaren. Dit zijn de volgende projecten:

- Voor het project ARK Zone, knooppunt Demkabrug, zijn de plannen van Rijkswaterstaat vertraagd tot in 2023. (0,3 miljoen euro);
- Het Niftarlakeplantsoen is vertraagd door de aanleg van leidingen. (0,35 miljoen euro);
- Het project ARK: Johan Wagenaarkade park en route is in 2019 voorbereid en de uitvoering loopt door in 2020.(0,23 miljoen euro);
- Het project Groene Lint Overvecht is gestart, de aanbesteding voor placemaking heeft plaatsgevonden en de uitvoering wordt voortgezet in 2020. (0,1 miljoen euro).

Overige projecten met kleine verschillen resulteren per saldo in 0,05 miljoen euro aan lagere lasten.

Het ontwikkelen van groen en recreatiemogelijkheden om de stad

Er zijn geen noemenswaardige afwijkingen ten opzichte van de begroting te melden.

Wij zorgen goed voor onze dieren in de stad

In verband het met opstellen van de nota Dierenwelzijn in 2019 zijn de lasten incidenteel 0,4 miljoen euro hoger dan begroot.

Verbonden Partijen

[Gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht](#) (0,175 miljoen euro)

[Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Stichtse Groenlanden](#) (1,030 miljoen euro)

2.3 Afval wordt op efficiënte wijze gescheiden ingezameld om de klant van dienst te zijn en om in te zetten als grondstof

	Omschrijving	Nulmeting	Doelstelling 2018	Realisatie 2018	Doelstelling 2019	Realisatie 2019	Doelstelling 2020
E2.3.1	Tevredenheid over de afvalinzameling (cijfer)	6,8 (2014)	7,0	6,5	7,0	6,5	7,0
E2.3.1	Restafval/inwoner (kg)	256 (2013)	235	225	225	219	220

Analyse

Tevredenheid over de afvalinzameling (cijfer)	De tevredenheid over de afvalinzameling is ten opzichte van 2018 gelijk gebleven: een 6,5. De doelstelling van een 7,0 is nog niet gehaald. De oorzaak zoeken we in de vele veranderingen rondom de invoering van het Nieuwe Inzamelen.
Restafval/inwoner (kg)	De hoeveelheid restafval is mede door de verdere invoer van Het Nieuwe Inzamelen gedaald van 225 kg per inwoner in 2018 naar 219 kg per inwoner in 2019. Daarmee is de doelstelling van 225 voor 2019 gehaald.

	Omschrijving	Nulmeting	Doelstelling 2018	Realisatie 2018	Doelstelling 2019	Realisatie 2019	Doelstelling 2020
P2.3.1	Percentage laagbouwaansluitingen aangesloten op voorzieningenniveau van Het Nieuwe Inzamelen	6% (2013)	93%	87%	80%	81%	100%
P2.3.1	Percentage huisaansluitingen dat gebruik maakt van zakkeninzameling	41% (2013)	13%	27%	11%	17%	7%

Analyse

Percentage laagbouwaansluitingen aangesloten op voorzieningenniveau van Het Nieuwe Inzamelen	De doelstelling voor 2019 is gehaald. De daling ten opzichte van 2018 wordt veroorzaakt door een fout in de berekening die voor de realisatie van 2018 is gemaakt. De echte realisatie voor 2018 lag op 75%.
Percentage huisaansluitingen dat gebruik maakt van zakkeninzameling	De realisatie voor het percentage huisaansluitingen dat gebruik maakt van zakkeninzameling is vooral niet gehaald door de vertraging door poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) problematiek. Daardoor was extra onderzoek nodig.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E2.3.1 Het afval wordt in toenemende mate gescheiden ingezameld

Het Nieuwe Inzamelen

In de nota Afval is Grondstof werd in 2015 tot de introductie van Het Nieuwe Inzamelen besloten. Daarmee was Utrecht landelijk één van de koplopers om bronscheiding in deze vorm op grote schaal toe te gaan passen. Met het invoeren van Het Nieuwe Inzamelen kunnen we de transitie van afval naar grondstof verder realiseren, net als de ambitie 'zakken van de straat'. Het doel van dit programma is om de hoeveelheid restafval te laten afnemen. Deze is verder gedaald van 225 kilogram per inwoner in 2018 naar 219 kilogram per inwoner in 2019.

Klanttevredenheidsonderzoeken

Bij het tevredenheidscijfer over de afvalinzameling zien we dat het rapportcijfer ten opzichte van 2018 gelijk is gebleven op een 6,5. We voldoen hiermee nog niet aan de doelstelling en zoeken de oorzaak in de vele veranderingen rondom de invoering van het Nieuwe Inzamelen. We vragen tenslotte veel van inwoners en medewerkers met alle veranderingen rondom inzameling van afval en grondstoffen.

Stimuleren (beter) gft scheiden in Utrecht

We herhaalden op verschillende momenten in het jaar de GFT-campagne uit 2018, bijvoorbeeld door het tonen van filmpjes met tips over het voorkomen van stankoverlast en ongedierte in de gft-bak, over wat er wel en niet bij gft hoort, over wat er met het gft gebeurt nadat het is ingezameld en over het tegengaan van voedselverspilling.

Verder besteedden we aandacht aan het (beter) scheiden van gft bij jaarlijkse acties, zoals de landelijke compostdag, de week van de circulaire economie, de duurzame week en de verspillingvrije week.

Begrijpelijke communicatie op maat

In 2019 was begrijpelijke communicatie op maat ook weer een uitgangspunt in onze dienstverlening. Zo maakten we de informatie over afval op de gemeentelijke website meer begrijpelijk en toegankelijk. Dit gebeurde op basis van vragen en reacties van inwoners en aan de hand van web-statistieken.

We gebruikten klanttevredenheidsonderzoeken, buurtbijeenkomsten en reacties van inwoners bij de invoering van Het Nieuwe Inzamelen, om de wensen en behoeften te peilen en daarop onze communicatie te verbeteren. Communicatiemiddelen over Het Nieuwe Inzamelen zijn geactualiseerd en vernieuwd.

Verder ontwikkelden we nieuw communicatiemateriaal over afvalscheiding en -verwerking, zoals filmpjes over de verwerking van het Utrechtse afval.

Een belangrijk communicatiemiddel over het afval (en de inzameling) is de afvalwijzer. In 2019 stimuleerden we via verschillende communicatiemiddelen het gebruik van de afvalwijzer. Via de afvalwijzer zijn inwoners altijd op de hoogte van actuele informatie over de inzameling van afval. Hier lezen ze ook alles over het scheiden van afval en vinden ze inzamelpunten in de buurt voor glas, papier en karton, textiel en plastic, blik en pak. Via de app of e-mail krijgen inwoners (indien gewenst) een herinnering op de dag voordat het afval wordt opgehaald of wanneer de ophaaldag is veranderd. Via de app verstuurd we eind 2019 pushberichten naar meer dan 70.000 gebruikers, in 2018 was dat nog naar rond de 50.000 gebruikers.

Slimme containers

Sinds het voorjaar van 2019 worden in heel Utrecht de ondergrondse containers voor restafval op basis van voorspelling geleegd; het zogenaamde dynamisch inzamelen. In september 2019 volgden ook de ondergrondse containers voor papier/karton en plastic, blik en pak. De onder- en bovengrondse containers voor textiel en glas blijven we voorlopig nog op vaste frequentie legen. Het aantal textielcontainers is te laag om effectief gebruik te maken van dynamisch inzamelen. De glascontainers legen we in opdracht van de gemeenschappelijke regeling Afvalverwijdering Utrecht (AVU) in Utrecht en een groot aantal andere gemeenten in de provincie. In overleg met AVU zijn we een onderzoek gestart hoe we dynamisch inzamelen voor glascontainers kunnen invoeren.

Nieuwe verwerkingscontracten gft en restafval

De nieuwe verwerkingscontracten voor gft en restafval zijn eind 2019 via de AVU aanbesteed. De procedure is echter iets vertraagd waardoor de resultaten van de aanbesteding pas begin 2020 bekend worden. Bij de aanbesteding stond circulariteit van verwerking van de grondstof en reststromen centraal en wordt dit ook meegewogen in de beoordeling. Daarnaast zullen de nieuwe overeenkomsten ruimte laten om innovatieve ontwikkelingen gedurende de looptijd van de overeenkomst toe te voegen.

Project '(bijna) Zero Waste'

De komende jaren worden het Beurskwartier en de Merwedekanaalzone verder ontwikkeld. In deze gebieden zijn hoge eisen gesteld aan de openbare ruimte en wordt het aantal vervoersbewegingen geminimaliseerd. In 2018 deed de gemeente daarom met het project '(bijna) Zero Waste' een ambitieuze uitvraag aan marktpartijen naar innovatieve vormen van afvalscheiding en circulariteit binnen nieuwbouwgebieden met een hoog stedelijk karakter. In 2019 is naar aanleiding van dit onderzoek een vervolgstudie ingezet die vooral een verdiepingsslag moest maken op het eerste onderzoek uit 2018. De resultaten van de nieuwe studie worden begin 2020 verwacht.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P2.3.1 Het afval ophalen en de infrastructuur daarvoor versterken

Het Nieuwe Inzamelen

We werken in vijf wijken tegelijk aan de invoering van Het Nieuwe Inzamelen:

- Driekwart van Vleuten is omgezet naar Het Nieuwe Inzamelen. Voor de Meern is de omzetting gedeeltelijk gerealiseerd, afronding begin 2020. Bewoners van de Meern maken al wel gebruik van de ondergrondse containers.
- In het noordelijk deel van de wijk Noordwest is de realisatie van de ondergrondse containers gestart.
- In de wijk West zijn de voorlopige plannen gepresenteerd en is de inspraakperiode voor plaatsing van de ondergrondse containers afgesloten.
- Voor het invoeren van Het Nieuwe Inzamelen in Wittevrouwen moesten we wachten op afronding van de juridische procedure rondom de plaatsing van de ondergrondse containers.

We liepen enige vertraging in de uitvoering op door de PFAS-problematiek. Alle nog te realiseren containerlocaties onderzoeken we daar op. Deze onderzoeken kostten extra tijd. Bij een bepaalde mate van PFAS-vervuiling moet de grond afgevoerd worden naar een daarvoor bestemde locatie die in het tweede kwartaal van 2020 beschikbaar komt. Er zijn enkele locaties waarbij het PFAS-gehalte te hoog is en waar de grond apart wordt afgevoerd.

Pilot nascheiding plastic, blik en pak

Zoals begroot is ongeveer 50 kiloton (tweederde van het Utrechtse restafval) nagescheiden op plastic, blik en pak (PBP). De resultaten van de evaluatie van de nascheiding van het PBP, zowel op kwantiteit als kwaliteit van de uiteindelijke gerecyclede materialen, zijn in 2020 bekend.

Communicatie

Om inwoners meer inzicht te geven in de verwerking van het Utrechtse afval, zijn hierover korte filmpjes ontwikkeld bij onze afvalverwerkers en in 2019 op verschillende momenten getoond via de sociale media. Daarbij is een informatiepagina op de gemeentelijke website gemaakt waar de verschillende filmpjes te zien zijn.

We verbeterden ook de informatievoorziening over afval scheiden door de ontwikkeling van een afval-alfabet op de gemeentelijke website. Dit is een overzicht van de meest voorkomende soorten afval en in welke container deze thuis horen.

Conclusie

We haalden afval op en breidden de infrastructuur voor het Nieuwe Inzamelen verder uit. Ondanks vertragingen door de PFAS-problematiek sloten we meer laagbouw aan op het voorzieningsniveau van Het Nieuwe Inzamelen dan we hadden geraamd.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

	Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten								
05-2-3-1	Het afval ophalen en de infrastructuur	43.627	44.818	44.135	47.234	47.221	-13	47.269
	Totaal Baten	43.627	44.818	44.135	47.234	47.221	-13	47.269
Lasten								
05-2-3-1	Het afval ophalen en de infrastructuur	31.202	32.644	31.317	34.541	37.649	-3.109	34.567
	Totaal Lasten	31.202	32.644	31.317	34.541	37.649	-3.109	34.567
	Saldo baten en lasten	12.426	12.173	12.819	12.693	9.572	-3.121	12.702
Mutaties reserves								
	Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	101	109	3	3	11	8	3
	Saldo na mutaties reserves	12.527	12.283	12.822	12.696	9.583	-3.113	12.705

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Het afval ophalen en de infrastructuur

De afvalverwerkingskosten zijn 1,7 miljoen euro hoger dan begroot. In september 2019 kondigde AVU een begrotingswijziging aan voor de fracties oud-papier en PMD (plastic, metaal en drankenkartons) ten opzichte van de begrotingsjaren 2019 en 2020. De belangrijkste oorzaken van de kostenstijging voor de sortering en vermarkting van PMD betreffen zowel externe omstandigheden (lagere afzet vanwege wegvallen Chinese markt), als het succes van de PMD-inzameling (en de geringe sorteercapaciteit in Nederland). Eenzelfde marktontwikkeling is gaande op de oud-papiermarkt. Ook hier heeft de Europese markt last van het feit dat er in China nagenoeg geen papier meer wordt afgenomen en dat de Europese markt wordt overspoeld. In totaal leidde dit tot een nadeel van 1,3 miljoen euro waarvan 0,4 miljoen euro de eindafrekening van AVU over 2018 betreft.

Daarnaast is er bij de afvalscheidingsstations mede door extra bezoek meer gescheiden ingezameld. Er is 2 miljoen kilo meer afval af-getransporteerd in 2019 dan in 2018. Er is met name meer Puin, Hout, Grof Huishoudelijk Afval, Klein Gevaarlijk Afval en Snoeiafval gescheiden ingezameld. Verder ondervonden we op de fractie schone grond hinder van de PFAS-problematiek en viel het tarief voor het scheiden van Matrassen (= verplichte stroom) minder gunstig uit dan verwacht. Dit leidde tot 0,4 miljoen euro hogere kosten.

De implementatie van Het Nieuwe Inzamelen heeft een langere doorlooptijd. Dit heeft tot gevolg gehad dat we meer capaciteit in menskracht en materieel hebben nodig gehad dan eerder verwacht. Daar staat wel een voordeel in de lasten tegenover als gevolg van het later aanschaffen van ondergrondse containers. Per saldo zijn de lasten door voorgaande oorzaken 0,7 miljoen euro hoger.

Daarnaast is voor 0,3 miljoen euro meer kwijtgescholden op de aanslagen afvalstoffenheffing, voornamelijk over voorgaande jaren.

Per saldo bedragen de overige kleinere nadelen 0,4 miljoen euro.

Verbonden Partijen

Bijdrage 2019 aan [Afvalverwijdering Utrecht](#) is per saldo 9,0 miljoen euro.

Economie

Algemene programmadoelstelling

In 2019 ging het goed met de Utrechtse economie. Wederom werd Utrecht opnieuw uitgeroepen tot één van de meest competitieve regio's in Europa. Toch zagen we zeker op middellange termijn ook uitdagingen. Onder andere door de groei van het aantal inwoners, de daarmee gepaard gaande groeiende vraag naar werk én de verandering van werk en werkzaamheden door bijvoorbeeld digitalisering. Toekomstbestendige banen vragen een andere kennis en vaardigheden van hun medewerkers. Met name in de vier marktgroepen die nu en in de toekomst veel banen bieden in Utrecht: IT en digitale vaardigheden, gezondheid, onderwijs en de bouw en energietransitie.

In 2019 brachten we daarom de focus van de opgave 'Werk voor iedereen' steeds verder aan in ons beleid én werkzaamheden. Dit deden we vanuit verschillende programma's, zoals Economie, Werk & Inkomen en Onderwijs (zie ook de verantwoording in de programma's Werk en Inkomen en Onderwijs). Daarom hebben we het Fonds Mismatch Arbeidsmarkt opengesteld, waarmee we samen met werkgevers, onderwijsinstellingen en andere betrokken werkten aan deals om deze beweging te ondersteunen.

Met de groei van het aantal inwoners de komende jaren, stijgt ook de vraag naar werk én werkplekken binnen de bestaande stad. We gaven dan ook samen met de regiogemeenten in 2019 de opdracht voor het uitvoeren van een grootschalig onderzoek om te zoeken naar de potentiële plekken voor deze benodigde groei van de werkgelegenheid binnen de bestaande stad. Daarnaast moest dit onderzoek ook aangeven welke instrumenten voor deze inbreiding van werkplekken ingezet kunnen worden

Om een goed vestigingsklimaat te behouden, is het belangrijk dat er voldoende investeringsmiddelen zijn voor groeiende, innovatieve en bij Utrecht passende bedrijven. We werkten daarom mee aan de oprichting van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM).

Een toekomstbestendige Utrechtse economie vraagt ook om voldoende voorzieningen passend bij een groeiende toekomstbestendige stad. Daarom hielden we continue een vinger aan de pols, zodat we gebiedsgericht maatregelen kunnen nemen. Voor een goede balans deden we dit in samenhang met de andere gebiedsgerichte opgaven en programma's.

Uiteraard deden we dit niet als gemeente Utrecht alleen. We werkten hieraan samen met onze partners in de stad en regio, zoals de Economic Board Utrecht (EBU), U16, provincie Utrecht, Utrecht Marketing, kennispartners, ondernemersverenigingen etc.

Verplichte BBV Indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen.

De verplichte indicatoren BBV voor het programma Economie waren Functiemenging, Bruto gemeentelijk product en vestigingen van bedrijven. De cijfers hiervan worden echter niet meer meegenomen in de cijfers van de VNG. Deze cijfers waren de basis voor deze verplichte indicatoren. Vandaar dat deze indicatoren voornamelijk hier niet meer worden meegenomen.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Regionale Economische Agenda Utrecht 2020 - 2027](#)
- [Businessplan ROM Regio Utrecht](#)
- [Room with a view, hotelnota 2010 - 2020](#) (pdf, 3,4 MB)
- [Actualisatie marktruimte hotelnota 'Room With A View'](#)
- [Kantorenstrategie Stad Utrecht 2012](#) (pdf, 1 MB)
- [Bedrijventerreinenstrategie Utrecht 2012 -2020](#) (pdf, 203 kB)
- [Ontwikkelingskader detailhandel](#) (pdf, 355 kB)
- [Vitale stadswijken, functiemenging in woonwijken](#) (pdf, 700 kB)
- [Perspectief Toerisme 2020. Live like a local.](#) (pdf, 1,7 MB)

- [Evaluatie evenementennota](#)
- [Beleid Tijdelijk verblijf en Short Stay](#)
- [City Deal Health Hub](#)
- [Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018](#)

Meerjarig overzicht per prestatiedoelstelling

		x € 1.000				
	Omschrijving	Actuele Begroting 2018	Realisatie 2018	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Actuele begroting 2020
17-1-1-1	Versterken economisch structuur	-8.642	-8.146	-9.468	-9.432	-9.191
17-1-2-1	Toerisme en evenementen	-2.378	-2.035	-2.583	-2.379	-38
17-1-3-1	Werkgelegenheid	-3.883	-2.859	-2.831	-2.174	-2.892
Totaal		-14.902	-13.041	-14.882	-13.986	-12.121

Bovenstaande tabellen geven een overzicht van het saldo van baten en lasten per prestatiedoelstelling voor het hele programma weer.

1. Utrecht is een economisch vitale stad

1.1 Utrecht heeft een goede fysieke economische structuur

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
E1.1.1	Leegstand % kantoorruimte		11%	5,6%	6%	4,3	6%
E1.1.1	Percentage incurant aanbod bedrijfsruimte ten opzichte van totale aanbod	62%	11%	6,5	8%	5,8%	7,8%
E1.1.1	Beste G4 stad met betrekking tot vestigingsplaats voor bedrijven	1 (2011)	1	3	1	N.v.t.	1
E1.1.1	Aantal ZZP'ers	pm	24.600	30.000	25.000	31.602	25.500

Analyse

Leegstand % kantoorruimte	Een gezonde frictieleegstand ligt tussen de 5 en 6%. Met een leegstandspercentage van 4,3% is er sprake van krapte op de kantorenmarkt . Te meer daar de verwachting is dat het eindcijfer van 2019 richting de 4% gaat.
Percentage incurant aanbod bedrijfsruimte ten opzichte van totale aanbod	Het percentage incurant vastgoed is met 5,8% lager dan verwacht (8%). Dit geeft de krapte weer van de vastgoedmarkt in 2019, waarbij ook zo veel mogelijk incurante bedrijfsruimte omgezet wordt naar bruikbaar vastgoed.
Beste G4 stad met betrekking tot vestigingsplaats voor bedrijven	Dit onderzoek is in 2019 niet uitgevoerd door Elsevier / Bureau Louter. Deze doelstelling is bij de Voorjaarsnota 2019 en de programmabegroting 2020 komen te vervallen.
Aantal ZZP'ers	Het aantal ZZP'ers stijgt al jaren in Utrecht. Indien wordt gekeken naar het aantal ZZP'ers per inwoner zit Utrecht onder de top 10 gemeenten (waaronder Amsterdam).

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
P1.1.1	Aantal m2 getransformeerde kantoren	n.v.t.	25.000	15.000	12.500	7.873	12.500
P1.1.1	KVO certificering	32 (2009)	32	28	32	28	32

Analyse

Aantal m2 getransformeerde kantoren	Door de krapte op de kantorenmarkt worden er minder kantoren naar woonruimte getransformeerd dan verwacht. Transformatie van kantoren is ook geen doel op zich meer. Deze indicator is bij de Voorjaarsnota 2019 en vervolgens de programmabegroting 2020 dan ook komen te vervallen.
KVO certificering	28 werklocaties werken nog via de officiële Keur Veilig Ondernemen (KVO) aanpak. Daarbij werken nog 3 locatie wel via de uitgangspunten van KVO, maar worden deze niet meer officieel gecertificeerd. Deze indicator is bij de Voorjaarsnota 2019 en vervolgens de Programmabegroting 2020 komen te vervallen

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.1.1 Utrecht heeft een goede (fysieke) economische structuur

Een goede economische structuur begint met een goede basis aan voldoende werkplekken en voorzieningen die van belang zijn voor een goed woon- en werkklimaat. We richtten ons in 2019 speciaal op de versterking van het vestigingsklimaat en de ecosystemen voor bedrijvigheid die past bij de Utrechtse doelstelling van Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

1.1.1 Bevorderen van de (fysieke) economische structuur

- In mei 2019 startten we een regeling om het Utrechtse ecosysteem voor starters en groeiers te versterken. Start ups en scale ups kunnen subsidie aanvragen voor programma's, netwerken en events die innovatie en werkgelegenheid stimuleren. Vier subsidies zijn toegekend voor meerjarige activiteiten van incubators, waarbij startups en groeiers actief begeleid worden en een geïntegreerd dienstenpakket gedurende de periode 2019 t/m 2022 wordt aangeboden. Hiermee was het budget voor deel A volledig besteed. Vanuit het budget voor netwerken, evenementen en programma voor 'groeiers' waren vier subsidieaanvragen ondersteund. Dit budget kan jaarlijks aangevraagd worden.
- In het coalitieakkoord 'Ruimte voor iedereen' is aangegeven het initiatief te nemen om samen met publieke en private partners in de regio een regionaal investeringsplatform in te richten gericht op het creëren en aanjagen van de werkgelegenheid en bedrijvigheid van de toekomst. 2019 stond in het teken van de voorbereiding hiervan. Dit leidde afgelopen februari tot een raadsbesluit om samen met de Provincie Utrecht, de gemeenten Amersfoort en Hilversum, het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, de Universiteit Utrecht en het Universitair Medisch Centrum Utrecht een Regionale Ontwikkelmaatschappij (ROM) op te richten.
- Door de komst van een ROM, krijg de EBU een nieuw rol. Met onze partners van de EBU zijn we een proces opgestart om deze nieuwe rol te bepalen en vorm te geven. Dit proces loopt door in 2020. Daarnaast organiseerde de EBU diverse kennis- en netwerkbijeenkomsten, waaronder het Get Connected Jaarcongres. Andere activiteiten van de EBU betroffen verduurzaming van Verenigingen van Eigenaren en pilots voor gebouw gebonden financiering voor energiepositief wonen en werken.

- Samen met de provincie Utrecht, gemeenten Amersfoort en Hilversum en de regio's Amersfoort, Gooi en Vechtstreek en U10 gaven we een gezamenlijke opdracht voor een nieuwe Regionale Economische Agenda (REA). Met bijdragen van veel stakeholders uit de triple helix en na een brede consultatieronde stelden we gezamenlijk een strategisch document op dat de ambitie, het profiel en het instrumentarium van de regionale economie verwoordt.
- We openden het International Welcome Center Utrecht Region in ons Stadskantoor. Hier kunnen internationale inwoners terecht om bijvoorbeeld de benodigde formaliteiten af te handelen met IND en burgerzaken. Daarnaast kunnen ze informatie krijgen over bijvoorbeeld huisvesting, onderwijs en zorg in de regio. Ook bedrijven kunnen hier terecht, bijvoorbeeld voor advies over hun internationale werknemers.
- We gaven de Stec Groep opdracht om onderzoek te doen naar de toekomstige ruimtebehoefte voor werklocaties, waaronder winkels. Daarnaast moest dit onderzoek advies geven welke instrumenten het beste kunnen worden ingezet. Deze opdracht verstrekten en begeleidden we samen met de U16. Met dit onderzoek brengen we het huidige aanbod van werklocaties in beeld, en het moet inzicht geven in de vraag hoeveel ruimte op welke locaties nog nodig is om te voorzien in circa 100.000 banen voor de U16 in 2040. Daarmee wordt dit onderzoek een bouwsteen voor het onderdeel 'werken' in de Regionaal Economische Programmering (REP).
- We adviseerden over de optimale omvang en samenstelling van het voorzieningenaanbod (retail, horeca en publieksgerichte dienstverlening) in diverse projecten. Bijvoorbeeld over het toekomstbestendig maken van de Kanaalstraat, over particuliere initiatieven in bestaande winkelcentra- en strips om deze gezond en vitaal te houden, en toekomstige ontwikkelgebieden als Merwedekanaalzone, Utrecht Science Park en Rijnsweerd, Cartesiusdriehoek en Beurskwartier.
- Om tot veilige, schone bedrijventerreinen en winkelgebieden te komen, maken we gebruik van het instrument Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO). In 2019 zijn vijf winkelgebieden en twee bedrijventerreinen via het Keurmerk Veilig Ondernemen opnieuw gecertificeerd. Dat wil zeggen dat zij hebben hun certificaat, dat drie jaar geldig is, opnieuw hebben behaald. We hebben in 16 winkelgebieden en 8 bedrijventerreinen via het KVO instrument samen gewerkt aan schoon, heel en veilig. En zijn we gestart met twee nieuwe KVO gebieden: Rotsoord en winkelcentrum Leidsche Rijn. In drie winkelgebieden hebben we hier aan gewerkt zonder KVO instrument.
- We ondersteunden de stichting Utrecht Science Park met een subsidie voor het versterken van het ecosysteem life-sciences, health & sustainability. Daarnaast hebben we bijgedragen aan de oprichting van Parkmanagement Lage Weide.
- We hebben het Ondernemersfonds Utrecht geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie besloot de Utrechtse gemeenteraad medio 2019 om de looptijd van de gemeentelijke subsidie aan de stichting Ondernemersfonds Utrecht en de bijbehorende verhoging van de onroerende zaak belasting op niet woningen van 11,1% voor onbepaalde tijd door te zetten.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
17-1-1-1 Versterken economisch structuur	0	0	0	250	250	0	250
Totaal Baten	0	0	0	250	250	0	250
Lasten							
17-1-1-1 Versterken economisch structuur	8.953	8.457	9.411	9.718	9.682	36	9.441
Totaal Lasten	8.953	8.457	9.411	9.718	9.682	36	9.441
Saldo baten en lasten	-8.953	-8.457	-9.411	-9.468	-9.432	36	-9.191

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	311	311	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-8.642	-8.146	-9.411	-9.468	-9.432	36	-9.191

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Op deze doelstelling zijn geen majeure afwijkingen toe te lichten.

Verbonden Partijen

Bijdrage 2019 aan [WOM Lombok BV](#) 0 euro

Bijdrage 2019 aan [WOM Noordwest BV](#) 0 euro

1.2 Utrecht is een aantrekkelijke stad voor bezoekers en evenementen

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E1.2.1 Aantal voltijdbanen	12.510 (2014)	14.000	14.770	14.000	15.121	14.250
E1.2.1 Aantal nationale dagbezoeken (x 1.000)	4.500 (2014)	4.500	6.115*	11.000	4.447	11.200
E1.2.1 Besteding leisure bezoeker per dag	43 euro (2014)	45 euro	57,30	48 euro	57,60	48 euro
E1.2.1 Aantal overnachtingen leisure en zakelijk (x 1.000)	463 (2014)	535.	534	735	554	750
E1.2.1 Aantal congresdeelnemersdagen	19.500 (2014)	35.000	41.095*	42.000	41.794	43.000
E1.2.1 Besteding congresbezoekers per dag	354 euro (2014)	360 euro	390 euro	390 euro	395	400 euro
E1.2.1 Aantal Utrechtse evenementen dat gehonoreerd is met een prijs	2 (2009)	3	PM	2	PM	3
E1.2.1 Positie op de ranglijst evenementen G50	2 (2011)	n.v.t.	PM	Top 3	PM	Top 3

Analyse

Aantal voltijdbanen	Het aantal voltijdbanen in de Utrechtse vrijetijdssector stijgt al de afgelopen jaren. Deze stijging heeft zich in 2019 voortgezet.
Aantal nationale dagbezoeken (x 1.000)	Deze cijfers zijn op basis van het eerste en tweede kwartaal 2019. Het uiteindelijke cijfer volgt in april 2020. Deze wordt hoger verwacht dan het voorlopige cijfer. Deze indicator is bij de Voorjaarsnota 2019 en de programmabegroting 2020 komen te vervallen.
Besteding leisure bezoeker per dag	Na de grote groei na de recessie (periode 2015- 2018) blijven de uitgaven per leisure bezoeker - op basis van voorlopige cijfers redelijk constant.

Analyse

Aantal overnachtingen leisure en zakelijk (x 1.000)	Deze indicator is exclusief particulier vakantieverhuur. Doordat deze cijfers zijn op basis van alleen de eerste twee kwartalen wordt het uiteindelijke cijfer zeker nog hoger verwacht. Deze indicator is vanaf de programmabegroting 2020 komen te vervallen
Aantal congresdeelnemersdagen	Cijfer is op basis van de eerste en tweede kwartaal. Het uiteindelijke cijfer kan dan ook nog hoger uitvallen. Deze indicator is bij de programmabegroting 2020 komen te vervallen.
Besteding congresbezoekers per dag	De besteding van de congresbezoeker heeft na 2015 een flinke inhaalslag gemaakt. Na deze inhaalslag stabiliseert deze nu weer. De indicator is bij de programmabegroting 2020 komen te vervallen.
Aantal Utrechtse evenementen dat gehonoreerd is met een prijs	De uitreiking van de nationale festivalprijzen over 2019 worden in november 2020 bekend gemaakt. Deze indicator is bij de programmabegroting 2020 komen te vervallen.
Positie op de ranglijst evenementen G50	De uitreiking van de nationale festivalprijzen over 2019 worden in november 2020 bekend gemaakt. Deze indicator is bij de programmabegroting 2020 komen te vervallen. De uitreiking van de nationale festivalprijzen over 2019 worden in november 2020 bekend gemaakt. Deze indicator is bij de programmabegroting 2020 komen te vervallen. Cijfer wordt in november 2020 bekend gemaakt. De indicator is bij de programmabegroting 2020 komen te vervallen.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P1.2.1	Aantal publicaties in buitenlandse bladen	50 (2009)	140	42	140	26	180
P1.2.1	Aantal nieuwe grote samenwerkingsprojecten/initiatieven met stakeholder uit de festival en evenementenwereld	1 (2015)	3	3	3	1	3

Analyse

Aantal publicaties in buitenlandse bladen	. Het betreft het aantal publicaties in buitenlandse printbladen. In 2019 zijn er 4 TV uitzendingen geweest, 1 radio, 25 print en 28 online publicaties geweest in het buitenland.
Aantal nieuwe grote samenwerkingsprojecten/initiatieven met stakeholder uit de festival en evenementenwereld	Indicator is bij de programmabegroting 2020 komen te vervallen.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.2.1 Utrecht is een aantrekkelijke stad voor zakelijke toeristen en voor evenementen

Het toerisme in Utrecht draagt bij aan de bevordering van de werkgelegenheid en aan een economisch vitale en bruisende stad. De waardering van de Utrechters voor de unieke kwaliteiten van de stad, willen we overbrengen op bezoekers. Daarbij staat het Gezond Stedelijke Leven voor Iedereen centraal. De aanbevelingen vanuit het onderzoek 'Toerisme in Utrecht naar een duurzame toekomst' zijn in 2019 afgerond. Hierop hebben we onze acties in 2019 afgestemd om zo te zorgen het toerisme ook blijft passen bij en in balans is met de ontwikkeling van de stad.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.2.1 Verhogen van de (zakelijke en toeristische) bekendheid van de stad

- We werkten aan een nieuw beleidskader voor Tijdelijk Verblijf (Short Stay) en een bijstelling van het Hotelbeleid. Dit is december 2019 door de Utrechtse gemeenteraad vastgesteld. Ook zijn we met de G4 en het ministerie in gesprek over een registratiesysteem voor particuliere vakantieverhuur.
- In 2019 is ook het onderzoek afgerond 'Toerisme in Utrecht naar een duurzame toekomst' afgerond om zo te kunnen investeren in het behoud van de kwaliteit van de stad en haar bezoek. We namen deel aan het URBACT project over duurzame toeristische ontwikkeling, waarvan de stad Genua de Lead-partner is. We steunden het project City Hosts, gestart door Utrecht Marketing in samenwerking met MBO Midden Nederland, om zo het gastheerschap in Utrecht te bevorderen.
- De extra opbrengst uit de toeristenbelasting is besteed aan de prolongatie van het evenementenfonds. Hiermee zijn in 2019 de volgende evenementen mogelijk gemaakt: de Duurzame Week, Waterlinie Wandeltocht, Social Saturday, Central Park, Kerkennacht en 3 x 3 experience. Daarnaast is de inzet op de verduurzaming van evenementen, zo is er een start gemaakt met een platform van duurzame evenementen, is er onderzoek gedaan naar het aanleggen van voldoende stroomvoorzieningen ten behoeve van evenementen, is de energie behoefte van evenementen geïnventariseerd en heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de verduurzaming van sport evenementen. Met betrekking tot verduurzaming richtten we ons op de festivalorganisaties waar de impact het grootst is, zodat eind 2020 duurzaam georganiseerde festivals de norm worden.
- Met de overige middelen uit de toeristenbelasting is de organisatie van La Vuelta mogelijk gemaakt. De voorbereidingen hiervoor zijn in volle gang gezet. We steunden verder de Jaarbeurs Utrecht in haar bid om het Eurovisie Songfestival in Utrecht te hosten.
- We hebben 39 concept locatieprofielen voor buitenlocaties opgesteld. Hiervoor zijn negen buurtgesprekken gevoerd en drie sessies met evenementenorganisatoren. De locatieprofielen gaan bijgedragen aan de spreiding van evenementen in tijd, doelgroep en locatie. Locatieprofielen hebben tot doel om:
 - organisatoren duidelijk, actueel en gebundeld te informeren en te inspireren;
 - omwonenden en andere belanghebbenden (zoals ondernemers) duidelijkheid te geven over de mogelijkheden voor evenementen in hun omgeving;
 - het vergunningverleningsproces van de gemeente te ondersteunen.
- Utrecht Marketing bracht actief ons aanbod van kunst, cultuur en erfgoed (Gerrit Rietveld, Nijntje, Domtoren) voor het voetlicht van bewoners en (potentiële) bezoekers. Utrecht Marketing besteedde ook aandacht aan gebieden buiten het centrum om daarmee de spreiding van bezoekers te stimuleren. Zowel een betere ruimtelijke spreiding over de stad als een betere spreiding over het jaar.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Lasten							
17-1-2-1 Toerisme en evenementen	2.518	2.175	2.688	2.683	2.479	203	38
Totaal Lasten	2.518	2.175	2.688	2.683	2.479	203	38
Saldo baten en lasten	-2.518	-2.175	-2.688	-2.683	-2.479	203	-38

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	140	140	0	100	100	0	0
Saldo na mutaties reserves	-2.378	-2.035	-2.688	-2.583	-2.379	203	-38

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Toerisme en evenementen

De lasten zijn 0,203 miljoen euro lager dan begroot. De belangrijkste verklaring daarvan is de onderuitputting van het Evenementenfonds (0,105 miljoen euro). Het beleid voor tijdelijk verblijf en de uitvoering daarvan zijn vertraagd en het ontwikkelen van een registratiesysteem voor vakantieverblijf is uitgesteld. Hierdoor zijn de lasten 0,095 miljoeneuro lager dan begroot.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

1.3 Utrecht heeft voldoende werkgelegenheid

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E1.3.1 Positie van Utrecht op ranglijst werkloosheidspercentages in gemeenten	-	310	PM	290	PM	285
E1.3.1 Werkloosheidspercentage in de gemeente Utrecht	-	4,7%	4,6%	4,5%	3,5%	4,3%
E1.3.1 Laagste werkloosheidspercentage van een gemeente	-	3,5%	PM	n.v.t.	PM	n.v.t.
E1.3.1 Aantal banen	n.v.t.	249.000	261.794	255.000	272.712	260.000

Analyse

Positie van Utrecht op ranglijst werkloosheidspercentages in gemeenten	De exacte positie van de gemeente Utrecht is op dit moment nog niet bekend. Met een werkloosheidspercentage van 3,5% zitten we als gemeente iets lager onder het landelijk gemiddelde van 3,4%.
Werkloosheidspercentage in de gemeente Utrecht	Het werkloosheidspercentage daalt al jaren. In 2019 is deze verder gedaald naar 3,5%. De afname in 2019 is vergelijkbaar met 2018, maar minder groot dan in de twee jaren daarvoor. In 2019 is deze verder gedaald naar 3,5%. Deze indicator is vanaf 2020 komen te vervallen.
Laagste werkloosheidspercentage van een gemeente	De posities van individuele gemeente is op dit moment niet bekend. Deze indicator is vanaf 2020 komen te vervallen.
Aantal banen	Het aantal banen in de gemeente Utrecht is de afgelopen jaren gestegen. In 2019 is deze trend doorgezet.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
P1.3.1	Dienstverlening gemeente Utrecht	2014	6,7	N.v.t.	6,7	Niet beschikbaar	6,7
P1.3.1	Aantal banen gecreëerd via LEF	2014	450	340	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
P1.3.1	Aantal stage- en leerwerkplekken gecreëerd via LEF	2014	125	307	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
P1.3.1	Aantal banen via acquisitie	2015	450	813	450	1026	450

Analyse

Dienstverlening gemeente Utrecht	Dit wordt niet meer gemeten door de VNG. Deze indicator is bij de programmabegroting 2020 komen te vervallen.
Aantal banen gecreëerd via LEF	Het Lokaal Economisch Fonds is eind 2018 gesloten. Deze indicator is komen te vervallen bij de programmabegroting 2020. Het Lokaal Economisch Fonds is eind 2018 gesloten. Deze indicator is komen te vervallen bij de programmabegroting 2020. Het Lokaal Economisch Fonds is eind 2018 beëindigd. Deze indicator is bij de programmabegroting 2020 komen te vervallen.
Aantal stage- en leerwerkplekken gecreëerd via LEF	Het Lokaal Economisch Fonds is eind 2018 gesloten. Deze indicator is komen te vervallen bij de programmabegroting 2020.
Aantal banen via acquisitie	Dit betreft 27 bedrijven met in totaal 1026 nieuwe arbeidsplaatsen

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.3.1 Vergroten van de werkgelegenheid, versterking kenniseconomie en goede dienstverlening aan ondernemers en ondernemingen

Werkgelegenheid is belangrijk voor de stad en haar inwoners. Inwoners werken om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien en werk biedt de inwoners kansen om zich te ontwikkelen, te emanciperen en deel te nemen aan de samenleving. Onze focus in 2019 lag hierbij op het benutten van de kansen en ontwikkelingen binnen de marktgroepen ICT en digitale vaardigheden, Gezondheid, Bouw en Energietransitie en Onderwijs.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.3.1 Bevorderen van de economische vestiging

We zetten in op vier marktgroepen die nu en in de toekomst veel banen bieden in Utrecht: IT en digitale vaardigheden, gezondheid, onderwijs en de bouw en energietransitie.

Op 15 april vond dealmakersdag plaats: een dag met meer dan 200 deelnemers, waarop zeven deals tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheden werden gesloten. Deals met afspraken en samenwerkingsverbanden over samen investeren, over nieuwe vormen van opleiden, over hoe we mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt gaan toeleiden naar toekomstbestendig werk, over hoe we jongeren in contact brengen met techniek en over hoe we ons positioneren als stad met werkgelegenheid voor de toekomst.

Marktgroep IT en digitale vaardigheden

- Tijdens dealmakersdag tekenden 26 organisaties in IT & digitale vaardigheden de intentieverklaring 'Utrecht werkt samen', met afspraken op drie thema's:
 - De start van een 'fysieke' locatie in het Stationsgebied met een inhoudelijk programma, met focus op digitalisering, technologie en IT. Hiervoor openden we samen met de VNG in juli 2019 de Tech Community in Trindendorp. Doel van de Tech Community is om de komende vijf jaar 20.000 mensen méér naar de ICT-arbeidsmarkt te begeleiden.
 - Een betere verbinding tussen Utrechtse bedrijven en onderwijsinstellingen op het gebied van ICT om afgestudeerden en bedrijven met elkaar in contact te brengen en de opleidingen en praktijk beter op elkaar te laten aansluiten.;
 - Samenwerking om de brug te verkleinen tussen onderwijs en bedrijfsleven (de zogenaamde zijinstroom) van mensen naar de IT, die uitstromen of een afstand tot arbeidsmarkt hebben door kort-cyclisch opleidingen en bijscholingen laagdrempelig aan te bieden.

Marktgroep Gezondheid

- Met de komst van een dealmaker Gezondheid hebben we onze deelname aan het Regionaal Actieplan Aanpak Tekorten (RAAT) versterkt. Dit doen we samen met onder andere de Health Hub Utrecht, UtrechtZorg en aanbieders in de zorg.
- Zo werkten we onder andere met aanbieders van Hulp bij Huishouden aan een actieplan om de tekorten tegen te gaan. Dit leidde onder andere tot een aanvraag voor het Regionaal Investeringsfonds (RIF) die begin 2020 wordt ingediend.
- We ondersteunden het ROC Midden Nederland bij het opzetten van het Vitaliteitslab. Dit is een samenwerk tussen de opleidingen Zorg, Sport en Verzorging (Beauty college) en aanbieders in de gezondheidssector. Doel van het vitaliteitslab is om studenten een opleiding te geven die beter aansluit op de (toekomstige) vraag naar medewerkers in de gezondheidszorg.

Marktgroep Bouw en energietransitie

- In 2019 is de eerste ronde van Bouw = wouw afgerond, inclusief evaluatie met alle betrokkenen. Met bouw=wouw proberen we jongeren, zij-instromers en werkzoekenden te interesseren voor werk in de bouw. Daarnaast is de tweede ronde gestart, met als doel dit initiatief verder op te schalen.
- In 2019 vonden de voorbereidingen van het Techniek Experience Center (TEC) in Overvecht plaats. Met de toekenning van een EFRO subsidie kwam de financiering rond.
- We maakten ons sterk voor het techniekonderwijs in onze stad, en ontvingen een subsidie van 6,6 miljoen Euro voor sterk techniekonderwijs van Ministerie OCW.
- MBO Bouw en Engineering heeft zich in september 2019 voor de periode van twee jaar op Lage Weide gevestigd. Aan de hand van gesprekken met en enquêtes onder de bedrijven worden mogelijkheden voor samenwerking, onder andere in de vorm van stages en leerwerkbanen, in beeld gebracht.

Marktgroep Onderwijs

Om het tekort aan leraren aan te pakken is het actieprogramma 'Utrecht leert' opgesteld. En we lanceerden het MBO Actieplan. Hierover leest u meer in de verantwoording van het programma Onderwijs.

Het Fonds Mismatch Arbeidsmarkt is medio 2019 van start gegaan. We hebben het over een mismatch op de arbeidsmarkt als de kennis en competenties die werkgevers vragen, niet overeenkomen met de eigenschappen waarover de (potentiële) beroepsbevolking beschikt. In alle marktgroepen werden deals uitgewerkt en conceptaanvragen voor het Fonds Mismatch Arbeidsmarkt besproken. We verwachten dan ook dat het totaalbedrag van 2,5 miljoen euro. voor dit fonds in de gehele periode benut zal worden om deals in de marktgroepen te ondersteunen.

Het Lokaal Economisch Fonds liep eind 2018 af. In 2019 hebben we de laatste LEF-aanvragen (die eind 2018 waren ingediend) afgehandeld.

We hielpen 27 bedrijven en instellingen met in totaal 1026 arbeidsplaatsen van buiten de regio Utrecht om zich in Utrecht te vestigen. Daarnaast hielpen 24 bedrijven / instellingen met 2.273 arbeidsplaatsen om in Utrecht te kunnen blijven (soms door een nieuwe plek voor ze te vinden).

Samen met de opgave Gezond Leefklimaat ontwikkelden we een Actieplan Circulaire Economie. We zetten in elk geval in Strijkviertel, Merwedekanaalzone en het Werkspoorkwartier in op circulair. En we werkten mee aan de opgave Digitale Stad om het digitale vestigingsklimaat te verbeteren.

We werkten aan de doorontwikkeling van ondernemersdienstverlening, en het optimaliseren van de beantwoording van ondernemersvragen. We hebben daarvoor in beeld gebracht welke vragen bij ondernemers leven en op welke wijze deze werden afgehandeld (inclusief aantal doorverwijzingen). Door een betere interne afstemming moet het aantal directe antwoorden op ondernemersvragen stijgen.

We werkten mee aan de Human Capital Agenda (HCA) van de Economic Board. We zette hierbij in op leven lang ontwikkelen van de competenties van werknemers in de regio. Hiervoor hebben we eerst onderzoek gedaan naar de initiatieven in de regio Utrecht om te komen van onderwijs naar werk, van werkloos naar werk en van werk naar werk. In totaal 76 regionale initiatieven zijn in kaart gebracht, met een groot deel uit de stad Utrecht (vanuit de opgave Werk voor Iedereen, bijv. lerarentekort Utrecht, bouw=wouw Overvecht, UtrechtZorg, Tech Community). Belangrijkste aanbevelingen van de HCA waren:

- Ontwikkel een regionale strategische Human Capital agenda (looptijd 5 tot 10 jaar) met ambitieuze en meetbare doelen.
- Denk na over een passende uitvoeringsstructuur.
- Verleg daarin de focus naar van-werk-naar-werk initiatieven en haak daarbij private partijen en financiers beter aan.
- Benut de energie van bestaande initiatieven om bij te dragen aan de doelen en benut daarin de verbindende rol van de koepelinitiatieven.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
17-1-3-1 Werkgelegenheid	0	47	0	0	141	141	0
Totaal Baten	0	47	0	0	141	141	0
Lasten							
17-1-3-1 Werkgelegenheid	4.613	3.378	2.456	3.401	2.885	516	3.022
Totaal Lasten	4.613	3.378	2.456	3.401	2.885	516	3.022
Saldo baten en lasten	-4.613	-3.331	-2.456	-3.401	-2.744	657	-3.022
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	730	472	0	570	570	0	130
Saldo na mutaties reserves	-3.883	-2.859	-2.456	-2.831	-2.174	657	-2.892

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Werkgelegenheid

De bijdragen van andere gemeenten voor de Provada en de bijdragen voor lidmaatschap en studiereis van het Development Netwerk Utrecht zijn niet begroot. Hierdoor zijn de baten 0,141 miljoen euro hoger dan begroot.

De lasten zijn 0,518 miljoen euro lager dan begroot. De lasten voor het Fonds Mismatch Arbeidsmarkt (0,875 miljoen euro) en van het Lokaal Economisch Fonds (0,075 miljoen euro) zijn lager dan begroot. De lasten voor netwerken, beurzen en marketing zijn 0,275 miljoen euro hoger dan begroot. De lasten voor internationale economie zijn 0,095 miljoen euro hoger dan begroot. Dit betreft kosten uit 2018 die niet goed waren verwerkt.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

Werk en Inkomen

Algemene programmadoelstelling

In Utrecht streven we er naar dat zoveel mogelijk Utrechters in staat zijn deel te nemen aan de samenleving. Werk en inkomen zijn hiervoor cruciale randvoorwaarden. Utrechters die tijdelijk niet in staat zijn om op eigen kracht in hun levensonderhoud te voorzien en maatschappelijk mee te doen, worden ondersteund.

We sluiten het jaar 2019 af met 9.366 huishoudens in de bijstand. De prognose voor eind 2019 was vastgesteld op 9.400 huishoudens en hiermee is ons bestand in totaal met 534 huishoudens gedaald.

Bij Werk en Inkomen is onze dienstverlening erop gericht om mensen te ondersteunen en te laten werken naar vermogen. De afgelopen jaren constateren we dat de groep die deze ondersteuning nodig heeft, gevarieerder wordt. Gemiddeld genomen neemt de complexiteit van de hulpvragen toe en is de gemiddelde afstand van bijstandsgerechtigden tot de arbeidsmarkt groter. Het bestand in arrangement 1 is in verhouding afgenomen en het bestand in arrangement 4 is in verhouding groter geworden.

De afgelopen periode is tegelijkertijd ons totale bestand fors afgenomen. Deze verkleining en verzwaring van het bijstandsbestand maakt de eerder gestelde ambities op uitstroom van bijstandsgerechtigden (1.450) richting werk ambitieus. In 2019 zijn 1.146 personen uitgestroomd naar werk. Om extra kracht en inzet bij deze ambitie te zetten is eind 2019 de actieagenda Werkbeweging vastgesteld. Met deze actieagenda ligt de focus onder andere op intensivering van de dienstverlening en het creëren van extra deeltijdbanen.

Eind 2019 is ook het onderzoek Weten wat werkt na een periode van 1,5 jaar afgerond. Het onderzoek zelf is voorspoedig verlopen met veel deelnemers en een hoge respons op de vragenlijsten.

Om schulden te voorkomen en Utrechters met schulden zo goed mogelijk te ondersteunen is de actieagenda Utrechters Schuldenvrij vastgesteld. Met de uitvoering van deze actieagenda is een intensieve start gemaakt in de aanpak van schuldenproblematiek door onder andere focus op preventie en vroegsignalering, het stimuleren van maatwerk en het bespreekbaar maken van geldzorgen.

Ook is in 2019 het U-pas gebruik verder gestimuleerd. Zo kunnen meer gezinnen in aanmerking komen voor een U-pas en zijn diverse maximumbedragen binnen het aanbod verhoogd. Tot slot is het U-pas kindbudget verhoogd, zodat meer kinderen hebben kunnen deelnemen aan sport en cultuuractiviteiten.

Verplichte BBV Indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen.

Indicator	Eenheid	Bron	2017	2018	2019
Banen *)	Aantal banen per 1.000 inwoners (15-64 jaar)	LISA	934,7	960,5	-
Netto arbeidsparticipatie**	% werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	CBS	70,6%	72,6%	73,3%
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners (18+)	CBS	51,4	49,4	47,2
Werkloze jongeren ***	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker	-	-	-
Lopende reïntegratie voorzieningen ****	Aantal per 1.000 inwoners (15-64 jaar)	CBS	7,3	8,2	-

* Deze indicator geeft inzicht in de balans tussen ontwikkeling van de bevolking en de economische ontwikkeling (is er getalsmatig naast elke werkende Utrechter ook een baan). Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Ultimo 2018 waren er 261.420 banen in de gemeente Utrecht. Het LISA

werkgelegenheidsregister is een databestand van Stichting LISA met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht. De leeftijdscategorie was oorspronkelijk tot 64 jaar, na een ophoging tot 65 jaar is deze nu aangepast tot 74 jaar. De indicator wordt gepubliceerd op www.waarstaatjegemeente.nl.

**Dit zijn cijfers 2019, kwartaal 3.

***De indicator werkloze jongeren wordt gepubliceerd in de reeks 'Databoek Kinderen in Tel'. Dit wordt samengesteld door onder andere het Verwey Jonker Instituut. Het is onbekend wanneer de gegevens over 2016, 2017, 2018 en 2019 beschikbaar komen. De meest recente data gaan over 2015 en zijn in februari 2018 gepubliceerd.

****De indicator lopende re-integratievoorzieningen wordt gepubliceerd op www.waarstaatjegemeente.nl. De meest recente gegevens zijn van 2018 kwartaal 2. De leeftijdsgroep is uitgebreid en is nu 15-74 jaar.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Kadernota participatie en inkomen 2013](#)
- [Uitvoeringsnota werken aan werk 2014 Actieagenda werkbeweging 2019 Actieagenda Utrechters schuldenvrij 2019 Handhavingsvisie werk en inkomen 2019-2023](#)

Meerjarig overzicht per prestatiedoelstelling

		x € 1.000				
	Omschrijving	Actuele Begroting 2018	Realisatie 2018	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Actuele begroting 2020
06-1-1-1	Inzet werkaelegenheidsloosheidsoffensief	-677	-391	-645	-613	-645
06-2-1-1	Re-integratie	-19.660	-17.363	-21.234	-19.808	-25.933
06-2-1-2	Sociale werkvoorziening	-20.588	-21.036	-20.761	-20.763	-19.659
06-3-1-1	Verstrekken bijstand	-19.551	-21.607	-19.482	-16.757	-18.752
06-3-2-1	Armoedebestrijding	-23.547	-21.947	-25.353	-23.938	-27.189
Totaal		-84.023	-82.345	-87.475	-81.879	-92.177

Bovenstaande tabellen geven een overzicht van het saldo van baten en lasten per prestatiedoelstelling voor het hele programma weer.

1. Utrecht is een vitale stad

1.1 Utrecht heeft voldoende werkgelegenheid

Deze subdoelstelling heeft geen indicatoren.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.1.1 Voldoende werkgelegenheid in Utrecht

Voor iedereen die kan werken is er dat perspectief. Werkgelegenheid is belangrijk voor de stad en haar inwoners. Inwoners werken om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien. Niet minder belangrijk: werk biedt bewoners de mogelijkheid om zich te ontwikkelen, te emanciperen en deel te nemen aan de samenleving. Daarnaast biedt het jongeren de ruimte zich te ontwikkelen en talenten te benutten. Voor iedereen die kan werken moet dat perspectief aanwezig zijn. Bij deze subdoelstelling zijn geen indicatoren opgenomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.1.1 Inzet werkgelegenheidsloosheid

Inzet Werk voor iedereen

In 2019 hebben we invulling gegeven aan de opgave Werk voor iedereen (het Werkgelegenheidsloosheidsloosheid maakt hier onderdeel vanuit). De huidige hoogconjunctuur biedt kansen om partners te mobiliseren en samen te investeren, om zo goed voorbereid te zijn op economisch mindere tijden. Binnen de opgave werken we met werkgevers en opleiders samen aan toekomstbestendige werkgelegenheid en het ontwikkelen van benodigde vaardigheden van de totale potentiële beroepsbevolking. Dit zijn scholieren, studenten, mensen die al werken en mensen die kansrijk zijn om aan het werk te gaan. Hiermee pakken we samen de mismatch op de arbeidsmarkt op verschillende manieren aan.

Voor meer informatie over de Dealmakersdag en deals die hier gesloten zijn in de focusmarktgroepen Bouw, energietransitie, ICT en digitale vaardigen, Gezondheid en Onderwijs, wordt verwezen naar het programma Economie, onder Prestatiedoelstelling P1.3.1.

We zijn binnen de opgave ook gestart met een onderzoek met als doel te komen tot een regionale skills agenda waarbij vaardigheden voor de arbeidsmarkt van de toekomst en een leven lang ontwikkelen centraal staan.

We hebben het Fonds Mismatch Arbeidsmarkt ontwikkeld als co-financieringsinstrument om een financiële impuls te geven aan genoemde samenwerkingen en aan nieuwe deals die binnen de marktgroepen van de opgave Werk voor Iedereen worden gesloten en gericht zijn op het voorkomen of verkleinen van mismatch op de arbeidsmarkt. In 2019 is één aanvraag ingediend, maar niet gehonoreerd, omdat de activiteiten niet pasten bij de subsidie eisen. Ook hebben we diverse gesprekken gevoerd over plannen en verwachten dat dit tot nieuwe aanvragen gaat leiden. In 2019 zijn middelen uit het fonds ingezet voor de inzet van dealmakers. Zij brengen samenwerking tot stand, sluiten nieuwe deals en geven daar opvolging aan. Hiermee leggen we ook de verbinding met actieprogramma's en opgaves binnen de gemeente, zoals het mbo-actieplan, actieplan Lerarentekort 'Utrecht leert' en Werkbeweging.

Samen met de PRO- en VSO-scholen is in september een pilot gestart om de duurzame overgang naar werk voor hun leerlingen beter te laten verlopen. In 2019 zijn 49 jongeren met een PRO/VSO-achtergrond aan een (garantie)baan geholpen door de jobhunters van de Aanpak Jeugdwerkloosheid.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Reali-satie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Reali-satie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Lasten							
06-1-1-1 Inzet werkgelegenheidsloosheid	883	597	645	915	883	32	645
Totaal Lasten	883	597	645	915	883	32	645
Saldo baten en lasten	-883	-597	-645	-915	-883	32	-645
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	206	206	0	270	270	0	0
Saldo na mutaties reserves	-677	-391	-645	-645	-613	32	-645

Omschrijving		Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
P2.1.1	Inzet dienstverlening arrangement 1				NTB	2.863	NTB
P2.1.1	Inzet dienstverlening arrangement 2				NTB	513	NTB
P2.1.1	Inzet dienstverlening arrangement 3				NTB	3.626	NTB
P2.1.1	Inzet dienstverlening arrangement 4				NTB	391	NTB
P2.1.1	Inzet matchingsinstrumenten				NTB	647	NTB
P2.1.1	Vacaturevervullingsgraad				70%	69%	72%
P2.1.2	Realisatie Wsw-dienstbetrekking				716	691	683

Analyse

Inzet dienstverlening arrangement 1	De prestatieindicatoren inzet dienstverlening per arrangement geven de inzet van onze werkdienstverlening weer zoals plaatsingen op werk, scholing, ondersteuning bij taal, ontwikkelen van algemene werknemersvaardigheden, de inzet van diagnose instrumenten en ondersteuning bij het solliciteren. Individuele gesprekken en begeleiding van de werkmatchers aan werkzoekenden maakt geen onderdeel uit van deze indicatoren.
Inzet dienstverlening arrangement 2	De prestatieindicatoren inzet dienstverlening per arrangement geven de inzet van onze werkdienstverlening weer zoals plaatsingen op werk, scholing, ondersteuning bij taal, ontwikkelen van algemene werknemersvaardigheden, de inzet van diagnose instrumenten en ondersteuning bij het solliciteren. Individuele gesprekken en begeleiding van de werkmatchers aan werkzoekenden maakt geen onderdeel uit van deze indicatoren.
Inzet dienstverlening arrangement 3	De prestatieindicatoren inzet dienstverlening per arrangement geven de inzet van onze werkdienstverlening weer zoals plaatsingen op werk, scholing, ondersteuning bij taal, ontwikkelen van algemene werknemersvaardigheden, de inzet van diagnose instrumenten en ondersteuning bij het solliciteren. Individuele gesprekken en begeleiding van de werkmatchers aan werkzoekenden maakt geen onderdeel uit van deze indicatoren.
Inzet dienstverlening arrangement 4	De prestatieindicatoren inzet dienstverlening per arrangement geven de inzet van onze werkdienstverlening weer zoals plaatsingen op werk, scholing, ondersteuning bij taal, ontwikkelen van algemene werknemersvaardigheden, de inzet van diagnose instrumenten en ondersteuning bij het solliciteren. Individuele gesprekken en begeleiding van de werkmatchers aan werkzoekenden maakt geen onderdeel uit van deze indicatoren.
Inzet matchingsinstrumenten	De indicator matchingsinstrumenten bestaat uit instrumenten die ondersteunend zijn bij het (duurzaam) maken van een match tussen werkgever en werkzoekende. Het gaat onder meer om proefplaatsingen, loonkostensubsidie, jobcoaching, korte vakgerichte scholing.
Vacaturevervullingsgraad	Geen bijzonderheden.
Realisatie Wsw-dienstbetrekking	Geen bijzonderheden.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E2.1.1 Utrechtse bijstandsgerechtigden werken of participeren naar vermogen in samenwerking met het bedrijfsleven

We hebben de opgave om mensen met een bijstandsuitkering, ook degene met een arbeidshandicap of ondersteuning vanuit de Bbz (Besluit Bijstand Zelfstandigen) te laten werken naar vermogen. In 2017 is de doelstelling uitstroom naar werk in twee stappen verhoogd: eerst van 1.000 naar 1.200 en vervolgens naar de huidige doelstelling van 1.450 (naar aanleiding van overgenomen Motie 2017/11). In 2019 was uitstroom uit de bijstand naar werk lager dan de doelstelling, namelijk 1.146.

Tegelijkertijd hebben we onze doelstelling om onder de prognose van 9.400 uitkeringen te blijven wel gehaald.

Sinds de doelstelling van 1.450 is ingevoerd, is het totale bijstandsbestand fors afgenomen en is de bestandsopbouw gewijzigd. Het aantal Utrechters in arrangement 1, die het meest kansrijk zijn om werk te vinden, is afgenomen (begin 2017: 2.724; begin 2018: 2.450; begin 2019: 1.905; begin 2020 1.682). Door de verkleining en verzwaring van het bijstandsbestand is de doelstelling steeds ambitieuzer geworden.

Naast volledige uitstroom uit de uitkering met als reden werk, zijn er ook mensen die deeltijd aan het werk zijn en een aanvulling krijgen vanuit de Participatiewet. Dit is geen onderdeel van de effectindicator uitstroom werk. Ook zijn mensen uitgestroomd uit de uitkering naar zelfstandig ondernemerschap onder andere vanuit de regeling part time ondernemerschap. In 2019 zijn verder 137 jongeren gestart met een opleiding en daarmee uitgestroomd uit de Participatiewet.

Effectdoelstelling

E2.1.2 Samen met het bedrijfsleven zorgen wij ervoor dat Utrechters met een arbeidshandicap werken of participeren naar vermogen

De Utrechtse arbeidsmarkt is groter dan alleen de stad Utrecht. Daarom is de samenwerking in de Utrechtse Werktafel, het regionaal werkbedrijf van onze arbeidsmarktregio, zo belangrijk. Hier hebben we gewerkt aan het realiseren van een inclusieve arbeidsmarkt, een arbeidsmarkt met kansen voor iedereen, kwetsbare jongeren, ouderen, statushouders en mensen met een arbeidsbeperking. Dit realiseren we via banenafspraken, een Wsw-dienstverband en dienstverband beschut werk.

Banenafpraak

Ten opzichte van vorig jaar zijn in kwartaal 3 van 2019 in totaal 522 nieuwe banen bijgekomen in het kader van de banenafpraak. Deze stijging is in lijn met de resultaten van 2018. Net als voorgaande jaren is dit lager dan de indicatie van de Werkkamer deze was namelijk voor heel 2019 + 1.317. We hebben geconstateerd dat er ondanks een gestage toename in het aantal banen relatief veel mensen na verloop van tijd hun baan weer verliezen. Om beter inzicht te krijgen in de thema's die van invloed zijn op de bepalende factoren voor baanverlies/baanbehoud hebben we dit jaar een onderzoeksbureau de opdracht gegeven om een kwalitatief onderzoek te doen. We verwachten het eindrapport in het tweede kwartaal van 2020.

Een Wsw-dienstverband

Zie voor meer informatie prestatiedoelstelling 2.1.2.

Beschut werk

Utrecht sluit het jaar af met negentien mensen met een arbeidsovereenkomst op een beschutte werkplek. Helaas blijven we hiermee achter op de taakstelling van 86 plaatsingen. De werkplekken zijn bij UW en WIJ3.0. Het creëren van werkplekken bij meerdere ondernemers was nadrukkelijk de bedoeling, maar werkgevers staan niet in de rij om kandidaten via beschut werk in dienst te nemen. De intensieve begeleiding die nodig is vormen voor werkgevers een drempel om een medewerker met een indicatie voor beschut werk in dienst te nemen. De financiële kaders van beschut werk zijn krap en het bieden van een contract voor onbepaalde tijd is voor veel werkgevers een drempel om eraan te beginnen.

We zijn in 2019 gestart met betere begeleiding van kandidaten richting beschut werk. Er worden meer mensen aangemeld vanuit de gemeente en we zien hierdoor dat er meer mensen een positief advies krijgen. Vanaf januari 2020 gaat het voortraject van start om werkzoekenden beter voor te bereiden op werk. De aanbevelingen van het project Simpel Switchen van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zijn nog niet bekend gemaakt.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P2.1.1 Begeleiden en faciliteren werkloos werkzoekenden, waarbij we streven naar regulier, betaald werk, werken met tijdelijke subsidie of werken met behoud van uitkering

Actieagenda Werkbeweging

De actieagenda Werkbeweging is in juli 2019 aan de gemeenteraad aangeboden. Begin december werd de actieagenda officieel in de gemeenteraad vastgesteld. Bij de behandeling van de voorjaarsnota is besproken niet op de bestuurlijke besluitvorming te willen wachten, maar dat we vooral aan de slag moesten gaan. In 2019 hebben we daarom al de extra werkmatchers en bedrijfsadviseurs kunnen aantrekken waardoor de caseloads zijn verlaagd en werkzoekenden ondersteund worden door een vaste werkmatcher. Er is een start gemaakt met het voeren van gesprekken met werkzoekenden, partners en werkgevers zowel één op één als via klankbordgroepen. Voor de aanpak vooroordelen en discriminatie zijn we gestart met een eerste dialogosessie met werkzoekenden.

Intensiveren aanpak minder kansrijke werkzoekenden

In 2019 hebben we naast de ondersteuning van relatief kansrijke werkzoekenden extra aandacht gegeven aan ondersteuning aan minder kansrijke werkzoekenden. Dit is terug te zien in de inzet van onze dienstverlening voor arrangement 3. We zien een toename van het gebruik van (taal)scholing, trainingen en trajecten. Werkzoekenden zijn dus wel in beweging, maar de stap richting werk is voor veel werkzoekenden in ons huidige bestand (nog) te groot.

Duurzame samenwerking met werkgevers en regionale samenwerking

We hebben extra geïnvesteerd in onze werkgeversdienstverlening. Hierbij lag nadruk op een betere regionale samenwerking en communicatie vanuit de gedachte: één gezicht en één werkwijze. Dit doen we door te experimenteren met een dienstverleningsmodel waarbij één regiehouder de belangen behartigt van meerdere WSP's. De regionale Key-accounts zijn in 2019 gestart met een aantal grote werkgevers en zal geleidelijk over meerdere werkgevers worden uitgerold. Hiermee worden kandidaten van het UWV en gemeenten voorgedragen aan een werkgever. We zijn hiermee langdurige partnerschappen aangegaan zodat mismatches zoveel mogelijk worden voorkomen.

Het ministerie van SZW heeft in 2019 onder de noemer 'Perspectief op Werk' voor onze regio twee miljoen euro beschikbaar gesteld. Hiermee zal de komende twee jaar onze regionale samenwerking worden geïntensiveerd. In samenwerking met onze partners in de Utrechtse Werktafel hebben we hiervoor een actieagenda opgesteld met daarin concrete acties om stappen te zetten in het verbeteren van onze regionale (werk)dienstverlening.

Sociaal ondernemerschap.

We hebben in 2019 de betekenis en aanpak van sociaal ondernemerschap herijkt en een plan van aanpak gemaakt voor de periode 2019 - 2021. Belangrijk onderdeel van dit plan is het koppelen van sociaal ondernemers aan het Utrechtse bedrijfsleven. Zo sloten we een deal met Queridon en horecaondernemers om werkzoekenden met een taalachterstand op te leiden voor een baan in de horeca. Dit hebben we gedaan via een gecombineerd traject van werk, opleiding en de mogelijkheid om de Nederlandse taal te leren.

Ook organiseerden we samen met Social Impact Factory en Starters4Communities de 6de Social Enterprise Day. Hier hebben organisaties en pioniers op het gebied van sociaal en duurzaam ondernemen elkaar ontmoet. Het was een dag om te inspireren en te leren.

Samen voor Overvecht

De spreekuren van Werk en Inkomen in samenwerking met UWV, Buurtteams en Buren helpen Buren in Overvecht, de begeleiding naar zelfstandig ondernemerschap en de inzet van een strategische verbinder zijn in 2019 voortgezet. In juni 2019 is in het gezondheidscentrum Amazonedreef een experiment geweest met laagdrempelige inloosprekuren voor alle Overvechters over rondkomen en over werk en scholing. De week met thema werk en scholing trok veel belangstelling en heeft er toe geleid dat we samen met partners in Overvecht in 2019 zijn gestart met voorbereidingen op een vervolg, een laagdrempelig inloosprekuren over werk en scholing. Daarnaast participeren we samen met Portaal, Mitros, Bo-ex, Dock, Buurtteams in het 'sociale renovatie' project in Overvecht. Dit zal van start gaan in 2020. Verder is het Integraal interventieproject Wijkgerichte Aanpak Overvecht van start gegaan. Meer informatie hierover is opgenomen bij prestatiedoelstelling 3.1.1.

Perspectief door Activering

Wij hebben de informatie- en netwerkbijeenkomsten in de wijken over activering en werk voortgezet. De ontsluiting van het aanbod en de aansluiting van activering en werk is ook dit jaar een centraal thema geweest in de samenwerking met de ADSU-partijen (Aan de Slag in Utrecht). Met als resultaat dat we beter op de hoogte zijn van elkaars aanbod, elkaar sneller kunnen vinden om mensen een passende plek te kunnen bieden. Door samen te werken hebben beter beeld gekregen wat nodig is om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt perspectief te kunnen bieden. Activering gaat met kleine stapjes en vraagt om continue aandacht voor de wensen, mogelijkheden en de situatie van deze doelgroep en afstemming tussen de partners over de vervolgstappen. In 2019 zijn we met de buurtteams gestart met het opzetten van een pilot waarin we door middel van driegesprekken onze samenwerking versterken en uitkeringsgerechtigden eerder en meer passende ondersteuning kunnen bieden

(Integrale) Aanpakken gericht op specifieke werkzoekenden

Het bijstandsbestand bestaat uit een gevarieerde groep van werkzoekenden. In de uitvoering bood de reguliere dienstverlening niet altijd voor iedereen de meest passende oplossing. Daarom zijn in de dienstverlening voor onderstaande specifieke werkzoekenden in 2019 ook andere accenten gelegd.

Parttime ondernemerschap:

De regeling parttime ondernemerschap (PTO) is gecontinueerd in 2019. Het aantal actieve parttime ondernemers is verder gestegen naar 119 eind december 2019. In 2019 zijn er veertien ondernemers doorgestroomd van PTO naar een voorbereidingsjaar Bbz en zijn er elf PTO-ers rechtstreeks uitgestroomd en niet langer afhankelijk van een uitkering. Parttime ondernemers worden begeleid en ondersteund door Power bijvoorbeeld Peers.

Oudere werkzoekenden:

De gezamenlijke preventieve aanpak met UWV is in 2019 voortgezet. In de tweede helft van 2019 zijn we gestart met een groep van 20 werkzoekenden.

Dak, - en thuislozen:

In 2019 zijn wij gestart met een pilot aanpassing van het aanvraagproces voor een bijstandsuitkering voor dak- en thuislozen. Doel van de aanpassing is; de aanvraagtijd verkorten, een eenvoudiger proces en een vast contactpersoon voor de dakloze, ook tijdens de aanvraag. Omdat de eerste ervaringen in 2019 positief waren, gaan wij de nieuwe werkwijze in 2020 breder invoeren.

Ook het nieuwe proces briefadressen is ingevoerd. Spil van deze werkwijze is het multidisciplinaire team dat bestaat uit een vaste medewerker van Burgerzaken, Stadsteam Herstel en Werk en inkomen. Zij beoordelen de aanvraag voor een briefadres integraal. In het in 2019 uitgevoerde klanttevredenheidonderzoek is het merendeel van de ondervraagden positief over de geboden dienstverlening.

Statushouders:

In 2019 is de individuele begeleiding van statushouders en inburgeraars voortgezet. Ook is het project doorgaande lijn met de U16 voortgezet. In dit project start de gemeentelijke dienstverlening al in het AZC in onze regio.

Gebleken is dat het leren van de taal en het tijdig behalen van het inburgeringsexamen een groot struikelblok blijven. Dit leidt ertoe dat mensen niet tijdig inburgeren en terugzakken naar lagere

taalniveaus. Daarom hebben we net als in 2018 ook in 2019 extra taalondersteuning ingekocht die aanvullend is op de formele inburgering. Ook hebben we een convenant voorbereid waarbij samenwerkingsafspraken met taalscholen worden vastgelegd rond kwaliteit van het aanbod, informatie-uitwisseling en het opsporen, signaleren en voorkómen van fraude. Daarmee hebben we vooruitlopend op het nieuwe stelsel al een deel van de regie op inburgering gepakt.

Tevens heeft de gemeente Utrecht vol ingezet op de onderwijsroute voor statushouders. Samen met onderwijsinstellingen zijn we gestart met het samen verder vormgeven aan (schakel)trajecten en de inzet van extra taal binnen het reguliere onderwijs op alle niveaus. In 2019 zijn 65 jonge statushouders ingestroomd in het traject back2school. In 2019 hebben wij in december een meervoudig onderhandse aanbesteding Back2school gepubliceerd.

Integrale opgave jongvolwassenen:

Vanuit een integraal opgaveteam werken wij samen om jongeren tussen 16 en 27 jaar waar nodig op maat en in samenhang te ondersteunen in hun overgang naar volwassenheid.

We hebben de verbinding en samenwerking met onder andere Onderwijs, Veiligheid en Meedoen naar vermogen versterkt. Sinds 2019 voeren bijvoorbeeld werkmachers en rmc-medewerkers gezamenlijk de uitstroomgesprekken met Pro/VSO-jongeren. Hierdoor zijn jongeren die de school verlaten al eerder in beeld en kan tijdig passende ondersteuning worden ingezet.

Vanwege de onduidelijkheid bij partners in de stad over de kostendelersnorm en de betekenis hiervan voor jongeren en gezinnen is extra geïnvesteerd in voorlichtingsbijeenkomsten.

Prestatiedoelstelling

P2.1.2 Organiseren van betaald werk voor personen die behoren tot de doelgroep van de Wsw (begeleid werken of wsw-dienstbetrekking)

Met de invoering van de Participatiewet (1 januari 2015) is de toegang tot de Wsw (Wet sociale werkvoorziening) beëindigd. Sindsdien daalt het personeelsbestand als gevolg van uitstroom gestaag. In 2019 is het bestand verder gedaald naar 691. Dit ligt lager dan de prognose van het Rijk (716). UW Holding B.V. heeft in 2019 verder gewerkt aan de in het ondernemingsplan UW 2018-2022 opgenomen doelstellingen en actielijnen. Eind 2019 hebben wij u een voortgangsrapportage van UW over het ondernemingsplan aangeboden. In het kort komt het erop neer dat UW inhoudelijk op koers ligt, maar dat tegelijkertijd de instroom vanuit de Participatiewet en Wajong, die de uitstroom uit de Wsw deels moet vervangen, achter blijft. Samen met UW onderzoeken we welke gevolgen dit heeft en welke maatregelen nodig zijn.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
06-2-1-1 Re-integratie	0	1.714	0	0	666	666	0
06-2-1-2 Sociale werkvoorziening	0	0	0	0	19	19	0
Totaal Baten	0	1.714	0	0	685	685	0
Lasten							
06-2-1-1 Re-integratie	21.782	21.199	21.046	24.366	23.606	760	25.933
06-2-1-2 Sociale werkvoorziening	20.588	21.036	19.686	20.761	20.782	-21	19.659
Totaal Lasten	42.370	42.235	40.732	45.127	44.388	739	45.592
Saldo baten en lasten	-42.370	-40.522	-40.732	-45.127	-43.703	1.424	-45.592

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2.122	2.122	0	3.132	3.132	0	0
Saldo na mutaties reserves	-40.248	-38.400	-40.732	-41.995	-40.571	1.424	-45.592

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Re-integratie

De baten zijn 0,666 miljoen euro hoger. Dit wordt voor 0,369 miljoen euro verklaard door de ontvangst van ESF subsidies voor pro-vso scholen. Daarnaast zijn de baten 0,245 miljoen euro hoger als gevolg van regiobijdragen voor de aanpak jeugdwerkloosheid. Tegenover deze baten staan ook hogere lasten. Tot slot zijn nog diverse kleine baten ontvangen (0,052 miljoen euro).

De lasten zijn 0,760 miljoen euro lager dan begroot. De belangrijkste posten binnen dit saldo zijn:

De lasten die samenhangen met de hiervoor genoemde ESF-baten voor pro/vso scholen en aanpak jeugdwerkloosheid zijn 0,614 miljoen euro hoger.

De lasten voor ESF zijn 0,290 miljoen hoger doordat het project een jaar langer heeft doorgelopen. In 2019 zijn hier nog geen baten voor ontvangen. Afrekening vindt eind 2020, begin 2021 plaats.

- Voor de opgave Werkbeweging is in 2019 1 miljoen euro beschikbaar. Hoewel we vooruitlopend op het vaststellen van de actieagenda (5 december 2019) zijn gestart is het budget in 2019 niet volledig uitgegeven. Hierdoor zijn de lasten 0,503 miljoen euro lager.
- De lasten op de re-integratieactiviteiten van het ondersteuningsmodel en daarmee samenhangende activiteiten zijn 0,980 miljoen euro lager. Dit wordt onder andere verklaard door lagere uitgaven voor het instrument Taal en Ondersteuning en de doorgaande lijn werk en taal. Verder zijn de uitgaven onder meer lager voor de werkgeversinstrumenten (zoals plusbonus), vakscholing/trajecten scholingsmakelaar. De uitgaven zijn onder andere hoger voor jobcoaching en de instrumenten die mede uit het revolverend fonds (onttrekking aan reserve van 1 miljoen euro) worden betaald.
- Voor de Impuls Baankansen in de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht is in 2019 0,544 miljoen euro beschikbaar. Het deelbudget voor het onderwijs is in 2019 aan de scholen betaald; het deelbudget voor de inzet van een jobhunter pro-vso is nog niet besteed. Hierdoor zijn de lasten 0,144 miljoen euro lager.
- De lasten zijn 0,037 miljoen euro lager door een lagere kostentoerekening.

Sociale werkvoorziening

De niet begrote baat van 0,019 miljoen euro betreft de vergoeding van de kosten van een Wsw-medewerker die in 2019 vanuit een andere gemeente bij UW Holding B.V. in dienst is genomen. De lasten zijn hierdoor ook 0,019 miljoen euro hoger.

In de septembercirculaire 2019 is het budget voor de Wsw voor 2019 met 0,105 miljoen euro verhoogd. Omdat de septembercirculaire 2019 pas bij de Voorjaarsnota 2020 wordt verwerkt is deze verhoging niet in het programma Werk en Inkomen verwerkt en leidt dit tot een voordelig resultaat in het programma Algemene Middelen. Dit voordeel op de Wsw ontstaat doordat de daadwerkelijk uitstroom in de Wsw in 2019 hoger was dan door het Rijk voorspeld.

Verbonden Partijen

Bijdrage [Wigo4it](#) 0,46 miljoen euro, [UW holding](#) 2,1 miljoen euro.

3. Utrechters worden niet financieel belemmerd om deel te nemen aan het maatschappelijk leven

3.1 Elke Utrechter die daar recht op heeft ontvangt een bijstandsuitkering

Omschrijving	Nulmeting	Doelstelling 2018	Realisatie 2018	Doelstelling 2019	Realisatie 2019	Doelstelling 2020
E3.1.1 Elke utrechter die daar recht op heeft krijgt inkomensondersteuning volgens de participatiewet		<9.900	9.634	<9.800	9.366	<9.400
E3.1.1 Bereik inkomensvoorzieningen		≥90%	geen armoedemonitor opgemaakt	Individuele Inkomensloeslag: ≥ 95%	geen armoedemonitor opgemaakt	Individuele Inkomensloeslag: ≥ 95%

Analyse

Elke utrechter die daar recht op heeft krijgt inkomensondersteuning volgens de participatiewet	In het 3-e dashboard 2019 is aangegeven dat de doelstelling 2019 verlaagd is naar 9.400.
Bereik inkomensvoorzieningen	Geen meting.

Omschrijving	Nulmeting	Doelstelling 2018	Realisatie 2018	Doelstelling 2019	Realisatie 2019	Doelstelling 2020
P3.1.1 Bedrag incasso op openstaande schuld bij voormalig bijstandsgerechtigden		3 miljoen	2,7 miljoen	3 miljoen	2,7 miljoen	3 miljoen
P3.1.1 Aantal handhavingsonderzoeken dat leidt tot een mutatie, beëindiging of niet toekennen van de uitkering t.o.v. het totaal aantal verrichte handhavingsonderzoeken				67%	64,3%	67%
P3.1.1 Bijstandsvolume als percentage van de huishoudens in Utrecht t.o.v. landelijk percentage				106,7%	96,5%	-
P3.1.1 Aantal verstrekkingen individuele inkomensloeslag		6.100		8.000	8.123	8.200
P3.1.1 Aantal toegekende aanvragen bijzondere bijstand		4.000		4.200	3.092*	4.500

Analyse

Bedrag incasso op openstaande schuld bij voormalig bijstandsgerechtigden	Geen bijzonderheden.
Aantal handhavingsonderzoeken dat leidt tot een mutatie, beëindiging of niet toekennen van de uitkering t.o.v. het totaal aantal verrichte handhavingsonderzoeken	Geen bijzonderheden.
Bijstandsvolume als percentage van de huishoudens in Utrecht t.o.v. landelijk percentage	Geen bijzonderheden.
Aantal verstrekkingen individuele inkomenstoelage	-
Aantal toegekende aanvragen bijzondere bijstand	Bijzondere bijstand is een vangnet voor Utrechters die in bijzondere situaties voor bepaalde kosten komen te staan, die ze niet kunnen betalen. We hadden verwacht dat toegenomen bekendheid van regelingen ook tot een hoger gebruik zou leiden. Dit zien we wel bij regelingen zoals de individuele studietoelage en de U-pas, maar niet bij bijzondere bijstand, ondanks de aanpassing van de richtlijn. Het aantal toekenningen is ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van voorgaande jaren. Het verhogen of verlagen van het gebruik van bijzondere bijstand is geen doel op zich. Het gebruik is immers naast bekendheid en toegankelijkheid vooral afhankelijk van het aantal bijzondere situaties waarbij Utrechters voor kosten komen te staan die zij niet kunnen betalen. We blijven voortdurend werken aan het vergroten van de bekendheid van armoederegelingen, waaronder bijzondere bijstand.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E3.1.1 Elke Utrechter die daar recht op heeft ontvangt een bijstandsuitkering

Utrecht sluit het jaar af met 9.366 huishoudens in de bijstand. De prognose voor eind 2019 was vastgesteld op 9.400 huishouden. Vooral in de tweede helft van het jaar is het aantal huishoudens in de bijstand gedaald. De instroom van statushouders is vergeleken met voorgaande jaren afgenomen. De instroom vanuit de WW in 2019 is daarentegen toegenomen. De uitstroom in 2019 lag lager dan in 2018. Er zijn minder bijstandsgerechtigden uitgestroomd richting werk. Daarnaast zagen we in 2019 minder uitstroom vanwege studie/ opleiding en het voeren van een gezamenlijke huishouding.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P3.1.1 Rechtmatig en doelmatig verstrekken van bijstandsuitkeringen

Incasso

Bij invordering van schulden wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de persoonlijke mogelijkheden en belemmeringen van de debiteur. Daarbij wordt binnen het wettelijke kader en de beleidsregels maatwerkafspraken gemaakt voor de terugbetalingsverplichtingen. In 2019 heeft de Centrale Raad van Beroep nadere voorwaarden gesteld over de wijze van stuiten van verjaringstermijnen. Deze uitspraak heeft met name gevolgen voor de werkwijze in situaties waarin een debiteur meer vorderingen moet terugbetalen. De Utrechtse werkwijze is in overeenstemming gebracht met deze uitspraak.

Preventie en Handhaving

In 2019 hebben we het integraal interventieproject Wijkgerichte Aanpak Overvecht voorbereid om de leefbaarheid en veiligheid in Overvecht te verbeteren. Dit project sluit aan bij en geeft een gedeeltelijke invulling van de brede opgave 'Samen voor Overvecht'. Samen met ketenpartners en betrokken gemeentelijk afdelingen bezoeken we bewoners en bedrijven waarover een of meer partners signalen hebben over mogelijk misbruik of oneigenlijk gebruik van uitkeringen, subsidies of andere overheidsmiddelen. Met dit bezoek geven we duidelijkheid over wat er speelt bij deze bewoners en bedrijven. Waar onrechtmatigheden spelen, treedt het interventieteam handhavend op. Spelen er (ook) zorgaspecten, dan wordt in overleg met de bewoner dit zorgvuldig overgedragen aan de daartoe geëigende instanties. Eind 2019 is het project daadwerkelijk gestart en zijn de eerste adressen bezocht

BUIG

De zitting in het hoger beroep tegen de BUIG-beschikking over 2015 heeft geleid tot een uitspraak in 2019. Op 1 juli 2019 heeft de Centrale Raad van beroep (hierna CRvB) uitspraak gedaan over de BUIG-beschikking 2015. Daarbij gaf de raad aan dat de staatssecretaris met inachtneming van de uitspraak een nieuw besluit moet nemen over het BUIG budget 2015. De CRvB vindt dat het eigen risico niet volledig ten laste kan komen van de Gemeente Utrecht door de onvolkomenheden in het verdeelmodel. Inmiddels heeft het ministerie een bedrag van 0,6 miljoen euro (inclusief rente) aan ons overgemaakt. Dit wijkt teveel af van onze inschatting en gemaakte onderbouwing naar het Rijk toe en daarom hebben wij besloten in beroep te gaan. Wij zijn nog in afwachting van dit proces.

Weten wat werkt

Van juni 2018 tot december 2019 heeft het onderzoek Weten wat werkt plaatsgevonden. Een onderzoek, samen met de Universiteit Utrecht naar de beste manier om mensen met een bijstandsuitkering te begeleiden richting participatie of werk. Het onderzoek zelf is voorspoedig verlopen met weinig uitval van deelnemers en een hoge respons op de (vervolg)metingen. Alle deelnemers zijn per onderzoeksgroep de laatste maanden door middel van brieven en persoonlijke gesprekken geïnformeerd over het einde van het onderzoek en de consequenties van de overgang naar de reguliere dienstverlening. De resultaten van Weten wat werkt worden 1 april 2020 bekend gemaakt. Op dat moment wordt het eindrapport zowel aan de gemeenteraad, als aan het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aangeboden.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
06-3-1-1 Verstreken bijstand	141.858	142.436	141.457	143.872	146.287	2.415	143.872
Totaal Baten	141.858	142.436	141.457	143.872	146.287	2.415	143.872
Lasten							
06-3-1-1 Verstreken bijstand	161.409	164.043	163.229	163.353	163.043	310	162.624
Totaal Lasten	161.409	164.043	163.229	163.353	163.043	310	162.624
Saldo baten en lasten	-19.551	-21.607	-21.772	-19.482	-16.757	2.725	-18.752
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-19.551	-21.607	-21.772	-19.482	-16.757	2.725	-18.752

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Algemeen

Verstrekken bijstand heeft per saldo in 2019 een overschot van 2,725 miljoen euro.

Baten

Per saldo zijn de baten 2,415 miljoen euro hoger dan begroot. Belangrijke oorzaken hiervoor zijn:

- De definitieve buigbeschikking die in oktober 2019 is gepubliceerd was 1,3 miljoen euro hoger dan geprognostiseerd op basis van de informatie in maart 2019.
- We hebben incidenteel 0,6 miljoen euro ontvangen in verband met de BUIG 2015 rechtszaak. Dit bedrag is in december bekend gemaakt.
- De baten van het declaratiedeel BBZ zijn 0,6 miljoen euro meer dan begroot. Dit gaan we in 2020 begroten.
- De ontvangsten en verhaal hebben 0,5 miljoen lagere baten opgeleverd dan begroot. Dit is mede ten gevolge van een verandering van proces per 1 oktober 2019 waarbij de nadruk ligt op het maken van aflossingsverplichtingen op maat. Uitgangspunt bij het vaststellen van terugbetaling zijn de mogelijkheden en wensen van de cliënt in tegenstelling tot eerder een verplichte directe betaling ineens of maximale maandelijkse aflossing.
- De vangnetuitkeringen van 2017 en 2018 waren hoger dan geraamd en hebben gezorgd voor een incidenteel voordeel van 0,2 miljoen euro.
- Overige kleine verschillen van 0,2 miljoen euro hogere baten dan begroot.

Lasten

Per saldo zijn de lasten 0,310 miljoen lager dan begroot, als gevolg van fluctuaties in aantallen. Vooral na de zomer zijn de aantallen hard gedaald.

Verbonden Partijen

Bijdrage [Wigo4it](#) 2,6 miljoen euro.

3.2 Utrechters die financieel niet in staat zijn om te participeren worden ondersteund

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E3.2.1	Van alle Utrechters die aangeven slecht te kunnen leven van hun inkomen stijgt het percentage dat 'weinig tot geen problemen ervaart met meedoen'		53%	56%	60%	54%	62%
E3.2.1	Gemiddelde schuldenlast bij start van en schulddiensttraject gaat omlaag				49.000	44.000	37.000
E3.2.1	Aantal crisismeldingen schulddienstverlening gaat omlaag				190	310	140

Analyse

Van alle Utrechters die aangeven slecht te kunnen leven van hun inkomen stijgt het percentage dat 'weinig tot geen problemen ervaart met meedoen'	Het aandeel Utrechters dat aangeeft redelijk tot goed te kunnen rondkomen is stabiel hoog. Ongeveer de helft van de groep die aangeeft moeilijk of niet te kunnen rondkomen kan desondanks meedoen. Met het armoedebeleid helpen we Utrechters met een laag inkomen om rond te komen en stimuleren we hen om mee te doen in de maatschappij. Meedoen wordt echter ondanks deze ondersteuning bemoeilijkt door geldzorgen. Zie verder Raadsbrief Voortgang actieagenda Utrechters Schuldenvrij.
Gemiddelde schuldenlast bij start van en schulddiensttraject gaat omlaag	Zie tekst jaarrekening onder P3.2.1
Aantal crisismeldingen schulddienstverlening gaat omlaag	Zie tekst jaarrekening onder P3.2.1 en Raadsbrief Voortgang actieagenda Utrechters Schuldenvrij.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P3.2.1	Aantal huishoudens in budgetbeheer		650	954	900	954	875
P3.2.1	Percentage U-pashouders afgezet tegen de geschatte doelgroep				85%	93%	92%
P3.2.1	Percentage gebruik van het individuele U-pasbudget				50%	44%	58%
P3.2.1	Aantal mensen met een U-polis afgezet tegen het aantal U-pashouders				45%	39%	40%
P3.2.1	Aantal gestarte schuldregelingen				550	368	600
P3.2.1	Aantal driegesprekken (unieke personen)				1.300	1.506	1.350
P3.2.1	Aantal huishoudens actief benaderd met methode vroegsignalering				1.200	300	1.350

Analyse

Aantal huishoudens in budgetbeheer	Geen bijzonderheden.
Percentage U-pashouders afgezet tegen de geschatte doelgroep	Geen bijzonderheden.
Percentage gebruik van het individuele U-pasbudget	Zie tekst jaarrekening onder P3.2.1
Aantal mensen met een U-polis afgezet tegen het aantal U-pashouders	Zie tekst jaarrekening onder P.3.2.1
Aantal gestarte schuldregelingen	Zie tekst jaarrekening onder P.3.2.1 en Raadsbrief Voortgang actieagenda Utrechters Schuldenvrij.
Aantal driegesprekken (unieke personen)	Zie tekst jaarrekening onder P.3.2.1 en Raadsbrief Voortgang actieagenda Utrechters Schuldenvrij.
Aantal huishoudens actief benaderd met methode vroegsignalering	Zie tekst jaarrekening onder P.3.2.1 en Raadsbrief Voortgang actieagenda Utrechters Schuldenvrij.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E3.2.1 Geen Utrechter wordt vanwege financiële belemmeringen in zijn/haar participatie belemmerd

We weten dat een aanzienlijk aantal Utrechters niet kan rondkomen en/of schulden heeft. Hierdoor wordt het moeilijk om mee te doen in de samenleving. Als gemeente dempen we de armoede met armoederegelingen, zoals Bijzondere Bijstand, Individuele Inkomenstoeslag, de U-polis en de U-pas. Om schulden te lijf te gaan willen we te voorkomen dat schulden ontstaan. Als dit toch gebeurt, proberen we er veel eerder bij te zijn en schulden blijvend op te lossen. Hiermee bereiken we dat inwoners mee kunnen doen in de samenleving.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P3.2.1 Bestrijden van armoede door financiële ondersteuning van huishoudens met een vastgesteld maximum inkomen

Op de terreinen schulden en armoede hebben we de volgende prestaties geleverd.

Schulden

Een groot aantal Utrechters (naar schatting 14.000 tot 35.000 huishoudens) heeft problematische schulden. Zij zoeken pas na vele jaren hulp om hun schulden op te lossen. En ook als die hulp is gevonden is er vaak nog een lange en zware weg te gaan voordat de schulden blijvend opgelost zijn. Schulden veroorzaken veel stress en daardoor problemen op het gebied van werk, gezondheid en gezin. Langdurige schuldenstress kan zelfs leiden tot een lager IQ. Schuldenproblematiek is een veelkoppig monster waarvoor niet één oplossing beschikbaar is. We hebben daarom de handen ineengeslagen met inwoners, partners, werkgevers, schuldeisers, experts en anderen die willen bijdragen aan het voorkomen en oplossen van schulden in Utrecht. Dat heeft geleid tot de [actieagenda Utrechters Schuldenvrij](#). Medio 2019 is de actieagenda vastgesteld door de gemeenteraad.

Met deze actieagenda pakken we de schuldenproblematiek in Utrecht aan. Dat doen we door er veel eerder bij te zijn, hulp op maat te bieden en inwoners duurzaam uit de schulden te helpen. De actieagenda kent zes pijlers, waar tientallen concrete acties bij horen. De pijlers zijn:

1. Rondkomen en Meedoen – door met de armoede-aanpak
2. Praat erover – geldzorgen bespreekbaar maken
3. Op tijd erbij – vroegsignalering
4. Lage drempel – snelle hulp
5. Organiseer simpel – makkelijk uit de schulden
6. Innovaties – doorbraken en allianties.

In de tweede helft van 2019 is de uitvoering van de actieagenda gestart. Om het effect van de veelheid aan acties te volgen en hierop tijdig bij te kunnen sturen, gebruiken we het Utrechtse model van sturen en verantwoorden.

We bereiken meer inwoners met geldproblemen. Het lukt vaker om deze problemen op te lossen zonder een schuldregeling, bijvoorbeeld door een voorzieningencheck of hulp van een vrijwillig maatje. Het aantal gestarte schuldregelingen is toegenomen ten opzichte van 2018, maar minder dan de doelstelling. We zien dat Utrechters met wel een schuldregeling nodig hebben daar niet altijd in kunnen komen. Hiervoor is veel aandacht in de actieagenda. Met brief kenmerknummer 7279944 bent u geïnformeerd over de voortgang van de actieagenda.

Het aantal crisismeldingen is toegenomen. Het gaat om dreigende huisuitzetting of afsluiting van gas, water of elektriciteit. Wanneer het beter lukt om in een vroeg stadium hulp te bieden verwachten we een afname van dergelijke situaties. Zover zijn we echter nog niet. Er zijn nog steeds een groot aantal huishoudens met problematische schulden die niet of te laat hulp vragen. De toename van crisismeldingen laat echter wel zien dat meer inwoners zich alsnog melden, vóórdat de energie wordt afgesloten of de woning wordt ontruimd. Een verzoek om hulp [verwijderd: "vanwege een dreigende

afsluiting of huisuitzetting”] voorkomt in die gevallen nog veel meer leed dan wanneer er helemaal geen hulp wordt gezocht.

Door vroegsignalering willen we deze huishoudens eerder hulp aanbieden, als de problemen nog niet zijn geëscaleerd. Buurtteams en woningcorporaties werken daarom in alle wijken samen om hulp te bieden bij huurachterstanden. Het aantal signalen van huurachterstanden is inmiddels afgenomen.

Om er echt vroeg bij te kunnen zijn hebben we meer en andere signalen nodig. In Ondiep en Pijlsweerd is daarom in 2019 een pilot uitgevoerd met vroegsignalering op basis van betalingsachterstanden van huur, zorgverzekering, energie, water en gemeentebelasting. Vanaf de zomer kwamen de meldingen van betalingsachterstanden bij alle partners goed op gang. Het aantal signalen was echter lager dan verwacht. Deze proef loopt nog door tot medio 2020.

Jongerenfonds

In 2019 hebben wij een voorstel naar de raad verstuurd over het Jongerenfonds waarin wij voorstellen om het fonds op te nemen in de reguliere dienstverlening en vanaf 2020 meer jongeren te begeleiden. Opname in de reguliere dienstverlening biedt de mogelijkheid om te werken met de gemeentelijke kredietbank, waardoor de middelen in het fonds kunnen worden gebruikt om meer jongeren met schulden intensief te begeleiden.

Beschermingsbewind

De uitgaven aan bijzondere bijstand voor bewind zijn licht gestegen ten opzichte van 2018. Tegelijk zien we een toename van gebruik van lichtere voorzieningen als budgetbeheer en het Huishoudboekje. Een substantiële groep inwoners is niet in staat om zelfstandig zijn financiën te beheren.

Door samenwerking en informatie-uitwisseling met de rechtbank dragen we bij aan de bewaking van de kwaliteit van bewindvoering. Daarnaast hebben we de samenwerking tussen schuldhulpverlening en bewindvoerders versterkt, waardoor meer onder bewind gestelde inwoners schuldenvrij worden. In gesprekken met Tweede Kamerleden, via brieven en in de media pleiten we voor een eenvoudiger systeem van inkomsten en uitgaven, waardoor minder inwoners op dit soort hulp worden aangewezen.

Armoede

Communicatie: Om goed te kunnen rondkomen is het belangrijk dat inwoners op de hoogte zijn van de armoederegelingen én deze aanvragen. Om dit te realiseren sluiten we zoveel mogelijk aan bij de leefwereld van inwoners en proberen we de aanvraag zo gemakkelijk mogelijk te maken. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkelde folders en filmpjes in verschillende talen. En de extra actie voor de Individuele Inkomstentoeslag (IIT): ruim 670 inwoners, waarvan we vrijwel zeker wisten dat ze recht hadden op de IIT, hebben we een brief met ingevuld aanvraagformulier gestuurd. Ze hoefden enkel te ondertekenen en het aanvraagformulier te retourneren. Met als resultaat dat 95% van deze groep inwoners de regeling toegekend hebben gekregen.

Tot slot weten we dat, als we iedereen willen bereiken, we variëteit moeten aanbrenge in onze communicatiemiddelen. Daarom hebben we afgelopen jaar verschillende middelen ingezet zoals sociale media en fysieke spreekuren.

U-pas

In 2019 stimuleerden we het gebruik van de U-pas. Zo hebben we mogelijk gemaakt dat nog meer gezinnen in aanmerking kunnen komen voor een U-pas, bijvoorbeeld bij ouders in een schuldtraject of door maatwerk. Daarnaast hebben we de maximumbedragen verhoogd voor laptops, fietsen en schoolkosten voor kinderen. Ook hebben we gewerkt aan het eenvoudiger maken van het gebruik van de U-pas, bijvoorbeeld door het aanbod op de U-pas website overzichtelijker te maken.

Het percentage gebruik van individuele U-pas is in 2019 iets lager ten opzichte van de verwachting. Dit komt omdat de wijzigingen bij ingang van het nieuwe U-pasjaar in september 2019 zijn ingegaan.

U-polis

In 2019 bood Zorg en Zekerheid voor het tweede jaar de collectieve zorgverzekering U-polis aan voor inwoners met een laag inkomen. De hoeveelheid deelnemers pakte 3% lager uit dan verwacht. Dit heeft te maken met de relatief harde premiestijging van de basisverzekering ten opzichte van andere zorgverzekeraars. In december konden we onze inwoners met een u-polis eenmalig een korting van 20 euro op de maandpremie aanbieden.

Het uitgevoerde klanttevredenheidsonderzoek laat goede resultaten zien. Op de onderdelen dienstverlening, premie en de vergoedingen scoren we hoger dan in de oude situatie bij Zilveren Kruis. Een mooi resultaat waar we verder op voortbouwen.

Bijstellen armoederegelingen

Ook in 2019 is er gewerkt aan het vergroten van het bereik van de armoederegelingen. Voor de individuele inkomenstoelage (IIT) hebben we een extra actie gedaan, waardoor inwoners die daar recht op hadden, alsnog de IIT ontvingen. Daarnaast zijn ook bewindvoerders extra geattendeerd op deze toeslag.

De richtlijnen voor de bijzondere bijstand zijn in 2019 aangepast. Hierdoor komen medische kosten in aanmerking voor bijzondere bijstand. Daarnaast zijn de draagkrachtregels aangepast waardoor werkenden vaker in aanmerking komen voor bijzondere bijstand.

We hadden verwacht dat verruiming van de regeling ook tot een hoger gebruik zou leiden. Dit is niet het geval. Dit komt omdat het verlenen van bijzondere bijstand afhankelijk is van het aantal bijzondere situaties waarbij Utrechters voor kosten komen te staan die zij niet kunnen betalen. Het is daarom lastig om van tevoren vast te stellen hoeveel aanvragen er zullen zijn. Wel blijven we voortdurend werken aan het vergroten van de bekendheid van armoederegelingen, waaronder bijzondere bijstand.

Het afgelopen jaar is extra ingezet op de communicatie rond de individuele studietoelage (IST). Dit heeft ertoe geleid dat het aantal studenten dat IST ontvangt flink is toegenomen. Eind 2019 kregen 164 studenten een toeslag, driemaal zoveel als eind 2018 (56 studenten).

Kinderen kunnen meedoen

In 2019 hebben we ingezet op een Utrecht waar alle kinderen kunnen meedoen en hun talenten kunnen ontwikkelen. Zo hebben we het U-pas kindbudget verder uitgebreid en het budget verhoogd zodat kinderen kunnen deelnemen aan nog meer sport en cultuur activiteiten. Ook zetten we de rijksmiddelen voor kinderen in armoede in voor sport en cultuur in de wijk.

Daarnaast hebben we in samenwerking met Onderwijs stappen gemaakt op het gebied van meedoen op school. Dit in het kader van het bevorderen van gelijke kansen, en als onderdeel van de Utrechtse Onderwijs Agenda (zie ook: raadsbrief met kenmerk: 6592349). Zo is er onder andere gewerkt aan een visie op toegankelijke en betaalbare huiswerkbegeleiding in Utrecht. We subsidieerden in 2019 toegankelijke huiswerkbegeleiding van tenminste 80 kinderen in de wijk Overvecht. Daarnaast hebben we, in samenwerking met St. Leergeld, met scholen afspraken gemaakt over (het reduceren van) schoolkosten. Naast deze concrete punten werken we met onderwijs(partijen) ook samen aan goede samenwerking op armoede gerelateerde thema's in het kader van de actie-agenda Utrechters Schuldenvrij en de pijler 'Praat erover'.

Tenslotte zetten we steeds meer in op financiële educatie om zo schulden en armoede te voorkomen. Met zeven Utrechtse partijen (zowel publiek als privaat) is dit jaar een gemeenschappelijk, gratis lesaanbod voor alle Utrechtse scholen gemaakt.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
06-3-2-1 Armoedebestrijding	180	371	180	230	300	70	230
Totaal Baten	180	371	180	230	300	70	230
Lasten							
06-3-2-1 Armoedebestrijding	25.011	23.602	26.875	25.750	24.406	1.344	27.419
Totaal Lasten	25.011	23.602	26.875	25.750	24.406	1.344	27.419
Saldo baten en lasten	-24.831	-23.231	-26.695	-25.520	-24.105	1.415	-27.189
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.284	1.284	0	167	167	0	0
Saldo na mutaties reserves	-23.547	-21.947	-26.695	-25.353	-23.938	1.415	-27.189

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Armoedebestrijding

De baten zijn 0,071 miljoen euro hoger dan begroot. De inkomsten uit verhaal zijn 0,061 miljoen euro hoger dan begroot. De overige 0,010 miljoen euro is een voordeel op de renteontvangsten op de uitstaande kredieten.

De lasten zijn 1,331 miljoen euro lager dan begroot. De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn:

- De lasten van de actieagenda Utrecht Schuldenvrij zijn 0,415 miljoen euro lager dan begroot. Belangrijkste reden hiervoor is dat de actieagenda later in het jaar is gestart;
- De lasten van de Upas zijn 0,257 miljoen euro lager dan begroot. Dit wordt in belangrijke mate veroorzaakt door een onderbesteding op het jeugdbudget (0,739 miljoen euro). Het volwassenenbudget laat overigens wel een overrealisatie zien (0,461 miljoen euro);
- Het aantal aanvragen bijzondere bijstand is lager dan verwacht. Hierdoor vallen de lasten 0,207 miljoen euro lager uit dan begroot;
- De lasten van de individuele inkomensvoet zijn 0,183 miljoen euro lager dan begroot. Hoewel het streefcijfer van het aantal toekenningen ruim is gehaald vallen de lasten lager uit omdat het merendeel van de aanvragen in een goedkopere categorie is uitgevallen;
- De afbouw van het woonlastenfonds loopt voor op schema. Hierdoor zijn de lasten 0,149 miljoen euro lager uitgevallen dan begroot.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

Onderwijs

Algemene programmadoelstelling

Goed onderwijs is de drijvende kracht achter de ontwikkeling en ontplooiing van ieder mens. Elke leerling en breder: ieder persoon verdient het onderwijs dat hem of haar stimuleert zijn of haar talenten maximaal te ontwikkelen en te benutten. We willen dat iedereen zo veel mogelijk dezelfde kansen heeft in het onderwijs. Goed onderwijs draagt bovendien bij aan een bloeiende economie. We investeren in een goede aansluiting tussen onderwijs en het bedrijfsleven in Utrecht. Het doel is dat iedere Utrechter een plek in de maatschappij kan innemen waar deze zich op de juiste plek voelt en een optimale bijdrage kan leveren.

Daarnaast willen we dat iedere bewoner vrije en laagdrempelige toegang heeft tot bronnen van kennis en cultuur.

Binnen het beleidsveld onderwijs hangen veel zaken met elkaar samen. In 2019 heeft team onderwijs stappen gezet om meer te gaan werken vanuit de bedoeling, uitgaande van het kind en waar dat kan in samenhang met elkaar. De leidende principes hiervoor zijn beschreven en het team heeft met elkaar bepaald 'waar ze van zijn'. Dit heeft geleid tot een 'boom' die breed gedeeld wordt, ook binnen het onderwijsveld in Utrecht.

De onderwijsboom sluit aan bij de ambities uit het collegeakkoord: kansengelijkheid, aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt en de aanpak van het groeiende tekort aan leraren.

De leidende principes van ons onderwijsbeleid zijn: ontwikkeling van kinderen en jongeren, de omgeving van kinderen en jongeren, gelijkheid betekent niet hetzelfde en samen kom je verder.

De samenhang tussen de verschillende onderdelen komt terug in de leidende principes. Kinderen en jongeren ontwikkelen zich in verschillende domeinen: thuis, op school en in de maatschappij (op straat

maar ook tijdens activiteiten als sport, (bij)baantjes, vrijetijdsbesteding etcetera). Daar waar deze gebieden qua waarden, normen en ondersteuning dicht bij elkaar liggen heeft dit een positief effect op de ontwikkeling. Kinderen en jongeren die op een deel van de gebieden minder ondersteuning krijgen moeten grotere stappen zetten tussen de verschillende domeinen en hebben hier vaak ondersteuning bij nodig. We zien hier een belangrijke rol voor het onderwijs: een reden waarom we streven naar kwalitatief goed onderwijs.

Gelijkheid leggen we uit als het bieden van gelijke kansen, maar niet dezelfde kansen. Juist omdat niet alle kinderen in onze stad op hetzelfde uitgangspunt beginnen, zouden dezelfde kansen en dezelfde programma's leiden tot een groter voordeel voor hen die om te beginnen al meer kansen hadden.

De kwaliteit van het onderwijs staat onder druk door het actuele lerarentekort. Voldoende en goede docenten zijn de sleutel voor een goede kwaliteit van het onderwijs; we werken samen met het onderwijsveld aan een samenhangende aanpak om het groeiende tekort aan leerkrachten het hoofd te kunnen bieden. Dit onderwerp komt ook aan de orde in de jaarlijkse gesprekken van team onderwijs met de inspectie van het onderwijs. De beoordeling van individuele scholen is in principe tussen inspectie en schoolbestuur. Daar waar mogelijk ondersteunt het college besturen om de kwaliteit te handhaven en te verbeteren.

In een aantal sessies met de leden van de Utrechtse Onderwijsagenda 2019-2022 is vastgelegd waar we als gemeente samen met onze (onderwijs)partners aan werken. Dit heeft geleid tot een visie met een aantal thema's, die aansluiten bij de leidende principes en de onderwijsboom.

Naast inhoudelijke thema's als kansengelijkheid is de groei van de stad een belangrijk thema in de samenwerking met de schoolbesturen. Deze groei levert uitdagende vragen op het gebied van onderwijshuisvesting op.

De begroting voor 2019 en daarmee de doelstellingen waarover we in dit document verantwoorden, zijn nog niet geformuleerd op basis van de onderwijsboom. De structuur van dit document is beschreven naar de drie hoofddoelstellingen zoals beschreven in de begroting 2019, te weten kwalitatief goede onderwijshuisvesting, kwalitatief goed onderwijs en iedere inwoners heeft laagdrempelige toegang tot bronnen van kennis en cultuur.

Dat betekent dat de meer materiële onderdelen uit de onderwijsboom terug te vinden zijn in de verantwoording van de eerste doelstelling. Het grootste deel van de inhoudelijke onderdelen zijn terug te vinden bij de tweede hoofddoelstelling en de onderdelen die gaan over cultuureducatie en bibliotheek verantwoorden we bij de derde hoofddoelstelling.

Verplichte BBV Indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen.

Indicator	Eenheid	Bron	2015	2016	2017
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	2,33	1,04	0,80
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	38,44	37,31	36,51
Achterstandsleerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	Deze indicator is sinds 2012 niet meer beschikbaar.		
Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO	2,2	2,0	Definitieve percentage nog niet beschikbaar

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Voortgangsrapportage onderwijshuisvesting 2018](#)
- [Meerjarenperspectief onderwijshuisvesting \(2016-2025\)](#)
- [Visie van de bibliotheek 'Utrecht maakt kennis met de bibliotheek van de 21e eeuw'](#)
- [Utrechtse onderwijs agenda](#)
- [Nota van Uitgangspunten Voorschoolse Educatie 2020-2023](#)
- [Transitieregeling voorschoolse educatie 2020 - 2021](#)

Meerjarig overzicht per prestatiedoelstelling

		x € 1.000				
	Omschrijving	Actuele Begroting 2018	Realisatie 2018	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Actuele begroting 2020
07-1-1-1	Educatieve infrastructuur	-38.222	-35.432	-37.019	-30.984	-36.722
07-1-2-1	Leerlingenvervoer	-3.637	-3.635	-4.080	-3.926	-4.871
07-2-1-1	Talentontwikkeling 0-12 jaar	-10.258	-10.219	-15.728	-15.560	-14.944
07-2-2-1	Talentontwikkeling 12-23 jaar	-6.854	-6.864	-7.396	-6.683	-8.624
07-3-1-1	Bibliotheek Utrecht	-12.521	-12.194	-13.302	-13.391	-13.730
Totaal		-71.492	-68.344	-77.525	-70.545	-78.892

Bovenstaande tabellen geven een overzicht van het saldo van baten en lasten per prestatiedoelstelling voor het hele programma weer.

Educatieve infrastructuur

De baten zijn 1,126 miljoen euro hoger dan begroot. De hogere baten zijn het gevolg van een inkomensoverdracht overige overheden (afdracht in het kader van materiële instandhouding) en opbrengsten servicekosten.

De lasten zijn 5,033 miljoen euro lager dan begroot. De lagere lasten zijn het gevolg van lagere kapitaallasten, incidenteel lagere huurlasten en een vertraging in de uitvoering van het huisvestingsprogramma 2019.

Talentontwikkeling 12-23 jaar

De lasten zijn 0,487 miljoen euro lager dan begroot.

De lagere lasten zijn het gevolg van een incidenteel lagere subsidie verstrekking voor de combinatiefunctie en een incidenteel lagere subsidie verstrekking voor het samenwerkingsverband. De combinatiefunctie wordt in 2020 ingevuld.

1. Kwalitatief goed en gevarieerd onderwijshuisvestingsaanbod

1.1 Adequate onderwijshuisvesting

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
E1.1.1	Drie denominaties per wijk	100%	100%	100%	100%	100%	100%
E1.1.1	Twee onderwijsconcepten op stedelijk niveau	100%	100%	100%	100%	100%	100%
E1.1.1	Twee scholen speciaal onderwijs op stedelijk niveau	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Analyse

Drie denominaties per wijk	Geen toelichting nodig
Twee onderwijsconcepten op stedelijk niveau	Geen toelichting nodig
Twee scholen speciaal onderwijs op stedelijk niveau	Geen toelichting nodig

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P1.1.1	Aantal gerealiseerde projecten in Masterplan VO		- indicator is vervallen				
P1.1.1	Projecten opgestart (MPOHV) niet cumulatief		18	20	25		28
P1.1.1	Aantal gerealiseerde projecten masterplan PO en (V)SO		- indicator is vervallen				
P1.1.1	Projecten opgeleverd (MPOHV) wel cumulatief		6	18	17		33
P1.1.1	Projecten Leidsche Rijn		39	28	37		44

Analyse

Aantal gerealiseerde projecten in Masterplan VO	Geen toelichting nodig. De indicator is vervallen
Projecten opgestart (MPOHV) niet cumulatief	Is reeds uitgevoerd
Aantal gerealiseerde projecten masterplan PO en (V)SO	Geen toelichting nodig. De indicator is vervallen
Projecten opgeleverd (MPOHV) wel cumulatief	Het college is voornemens om de prestatie-indicatoren voor onderwijshuisvesting te vervangen. De huidige prestatie-indicatoren leveren niet de gewenste informatie en geven daarmee onvoldoende sturingsmogelijkheden die noodzakelijk is in de opgave waarvoor onderwijshuisvesting staat. De primaire taak van de gemeente is om tijdig te zorgen voor huisvesting voor alle Utrechtse leerlingen die naar school gaan. Op dit moment werkt de gemeente aan het opstellen van vervangende prestatie-indicatoren die eenduidig zijn en bruikbare sturinginformatie opleveren
Projecten Leidsche Rijn	Het college is voornemens om de prestatie-indicatoren voor onderwijshuisvesting te vervangen. De huidige prestatie-indicatoren leveren niet de gewenste informatie en geven daarmee onvoldoende sturingsmogelijkheden die noodzakelijk is in de opgave waarvoor onderwijshuisvesting staat. De primaire taak van de gemeente is om tijdig te zorgen voor huisvesting voor alle Utrechtse leerlingen die naar school gaan. Op dit moment werkt de gemeente aan het opstellen van vervangende prestatie-indicatoren die eenduidig zijn en bruikbare sturinginformatie opleveren

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.1.1 Er is keuzevrijheid voor ouders uit diverse denominaties en onderwijsconcepten; daarnaast is er een passend aanbod voor iedere leerling

Door het bieden van kwalitatief goede onderwijshuisvesting en een gevarieerd onderwijsaanbod kunnen ouders in Utrecht kiezen voor onderwijs vanuit diverse denominaties (openbaar, protestants-christelijk, katholiek, islamitisch, hindu, algemeen bijzonder) en vanuit verschillende onderwijsconcepten (zoals Jenaplan, Montessori). Ook hebben we een breed onderwijsaanbod van regulier tot en met speciaal onderwijs zodat leerlingen zoveel mogelijk in Utrecht naar school kunnen.

Bepaalde onderwijsconcepten en onderwijskundige visies, alsmede het lerarentekort brengen een specifieke huisvestingsbehoefte met zich mee. De afspraken tussen gemeente en onderwijsbesturen op het gebied van onderwijshuisvesting zijn vastgelegd in een verordening. In 2019 is een start gemaakt met de aanpassing van deze verordening, in co-creatie met de onderwijsbesturen.

Voor onderwijshuisvesting hebben we een wettelijke taak. Daarbinnen hebben we een beperkte invloed op de vanuit maatschappelijke oogpunt wenselijke subdoelstelling om keuzevrijheid na te streven voor ouders. Hierin zijn de schoolbesturen vrij in handelen, hebben de regie en het initiatief. Wij bewaken en signaleren. Voor het basisonderwijs vinden we het belangrijk dat er in ieder geval keuze is op wijkniveau. Voor het voortgezet onderwijs kijken we naar variatie en breedte van het aanbod op stedelijk niveau.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.1.1 Versterken van de educatieve infrastructuur

Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting (MPOHV)

In het Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting 2016-2025 zijn de projecten gedefinieerd voor het uitvoeren van de wettelijke taak. Jaarlijks rapporteren we over de voortgang van deze projecten. In september 2019 is de 4e voortgangsrapportage met de raad gedeeld en in het afgelopen jaar is op diverse momenten door middel van brieven (stand van zaken huisvesting 27 maart 2019; raadsbrief stand van zaken huisvesting 19 september; Raadsbrief stand van zaken huisvesting 10 december 2019 en memo toelichting lopende projecten december 2019) de raad separaat geïnformeerd over de stand van zaken van de onderwijshuisvesting. De financiële verantwoording van de projecten van het MPOHV vindt plaats bij de verantwoording.

Het afgelopen jaar waren er 65 projecten in uitvoering. Een aantal heeft te maken gehad met vertraging in de start of de voortgang van projecten:

- Een overspannen bouwmarkt als gevolg van hoogconjunctuur zorgt voor overschrijdingen op projecten of voor een gering aantal inschrijvingen op aanbestedingen.
- Verstedelijking leidt tot nieuwe bouwuitdagingen voor onderwijsvoorzieningen. Het bouwen in plinten of op kavels met hoogteverschillen of binnen afwijkende vormen leidt tot extra kosten.
- We zetten in op actieve betrokkenheid van bewoners en vraagt soms om extra onderzoek.
- Het realiseren van de duurzaamheidsambities vraagt om samenwerking en bereidheid van schoolbesturen om financieel te participeren. Daarom werken we met verschillende pilots.
- Nieuwe ontwikkelingen waaronder de landelijke norm voor PFAS, de stikstof uitstoot maar ook beleidsontwikkelingen waaronder de toepassing van de nieuwe nota volksgezondheid hebben effect op projecten.
- Door positieve ontwikkelingen, waaronder meer scholen die dit jaar als gemeentelijk schoolmonumenten zijn aangewezen, ontstaan andere vragen op onder andere over de invulling van onze duurzaamheidsambities.
- Utrecht groeit als stad naar 432.000 inwoners in 2030. Een snelgroeiende stad vraagt om snelheid in de bouwopgave.

Moderne en toekomstgerichte verordening

Ontwikkelingen in onze samenleving leiden tot vernieuwde inzichten en eisen aan het onderwijs van onze kinderen en om schoolgebouwen die dat mogelijk maken. Om dit mogelijk te maken is in 2019 een traject gestart om tot modernisering van de verordening te komen die ruimte mogelijk maakt voor modern onderwijs, inspeelt op de snelle groei van het aantal leerlingen in een buurt of wijk en vergaande verduurzaming van Utrechtse schoolgebouwen stimuleert. Schoolbesturen, scholen, directeuren, leerlingen en de gemeente hebben in tientallen bijeenkomsten nauw met elkaar samengewerkt om een uitvoerbaar advies op te stellen voor deze verordening. De insteek is om deze moderne en toekomstbestendige verordening eind 2020 voor besluitvorming aan de gemeenteraad aan te bieden.

Nieuwe gebieden

Voor scholen in de inbreidingslocaties (Merwedekanaalzone, Cartesiusdriehoek en Beurskwartier) zijn dit jaar de ruimtelijke en programmatische reserveringen gemaakt voor onderwijshuisvesting. De feitelijke invulling op deze locaties worden in 2020 verder uitgewerkt in samenwerking met de betrokken schoolbesturen.

Duurzame schoolgebouwen

De Voorjaarsnota 2019 voorzag in aanvullende middelen voor verduurzaming:

- Aanvullend budget om projecten uit te voeren op niveau van bouwbesluit 2020 (BENG en ENG) en om een aantal projecten aardgasloos uit te voeren.

Een aantal gebouwen is in het afgelopen jaar energieneutraal uitgevoerd. Het betreft nieuwbouw, waarbij de schoolbesturen eigen middelen toevoegen aan het bouwbudget, waardoor binnen een aantal jaren de investeringen worden verdiend als gevolg van lagere exploitatielasten.

Daarnaast is onderzocht hoe bestaande schoolgebouwen gasloos kunnen worden:

- Pilot De Regenboog: het project is in uitvoering.
- Verkennend onderzoek 'Alle basisscholen in Utrecht gasloos'. Het rapport is afgerond en er wordt gewerkt aan een plan van aanpak. In het onderzoek zijn 117 basisschoollocaties onderzocht. Hiervan zijn er reeds 31 op stadsverwarming aangesloten en staan er zestien op het huidige MPOHV. Gebouwen die op het MPOHV staan worden bij hun verbouwing aardgasvrij gemaakt. Hiervoor zijn in voorjaarsnota 2019 middelen gereserveerd. Voor de 70 resterende bestaande panden moeten plannen worden gemaakt

Binnenklimaat

Utrechtse schoolgebouwen voorzien we van een goed binnenklimaat. Dit jaar is een volgende stap gezet bij zes schoolgebouwen. Onlangs is gebleken dat nog niet geldt voor alle schoolgebouwen in de stad. Een verkenning levert begin 2020 inzicht op over de resterende gebouwen die nog niet voldoen aan de frisse scholen klasse B (oude berekensystematiek) en welke financiële middelen hiervoor nodig zijn.

Huisvestingsprogramma

Het jaarlijkse Huisvestingsprogramma heeft de raad in december 2019 vastgesteld. Er zijn voor 2020 ruim 120 huisvestingsaanvragen (deels) goedgekeurd. Het betreft nieuwbouw- en renovatieprojecten, naast aanvragen voor tijdelijke huisvesting, huren en wijzigingen in de inrichting van de scholen. Eind december 2019 hebben de schoolbesturen hierover bericht ontvangen. Hiermee voorzien we in de start van nieuwe projecten en bieden we voortgang op bestaande projecten.

Mijlpalen in het primair onderwijs

In 2019 zijn uitbreidingen gerealiseerd waaronder bij de Al Hambra aan de Marco Pololaan en voor de Willibrordschool aan de Hindersteinlaan. Ook zijn er nieuwbouw/renovatie projecten in het basisonderwijs opgeleverd, waaronder de Piramide aan het Bisschopsplein.

Mijlpalen in 2019 voortgezet onderwijs (VO)

In het voortgezet onderwijs zijn verschillende stappen gezet om de toename van leerlingen in de toekomst goed te accommoderen. Zo is Volt!, nieuwbouw voor 800 leerlingen, opgeleverd. Ook voor de tijdelijke huisvesting van het Amadeus Lyceum is een oplossing gevonden in Volt!. In 2020 wordt het traject gestart voor de verdere invulling van de groei. De tijdelijke uitbreiding van Unic is in de zomer van 2019 gerealiseerd in Nieuw Welgelegen.

Met het voortgezet onderwijs is een vervolg gegeven aan het actualiseren van huisvestingsafspraken. Gemeente en schoolbesturen hebben gezamenlijk de verwachte groei geïnventariseerd en nieuwe capaciteitsafspraken gemaakt. Twee keer per jaar worden deze afspraken gemonitord.

IKC

Er zijn vier pilotprojecten (met verschillende financieringsvormen) voor de bouw van een Integrale KindCentra (Haarzicht, Haarrijn, Rijnvliet en Leeuwesteyn). Op dit moment zijn we in afwachting van het onderzoek van Bestuursonderzoek naar deze pilots. De uitkomsten gebruiken we om te komen tot een IKC-huisvestingsbeleid. Het onderzoek en advies delen wij met u in het eerste kwartaal 2020.

Referentiekader Leidsche Rijn

Onderwijshuisvesting voor het primair onderwijs in nieuw te ontwikkelen wijken in Leidsche Rijn is opgenomen in het Referentiekader Leidsche Rijn. Het betreft de nieuwbouw van de onderwijsgebouwen in de wijken zoals Rijnvliet, Haarzicht, Haarrijn, Leeuwesteyn Noord en Leidsche Rijn Centrum. Alle projecten zijn inmiddels gestart. De planning is dat deze projecten uitgevoerd zijn eind 2019. Om beter te kunnen leren van deze projecten is er in 2019 een onderzoek uitgevoerd naar de wijze van organiseren van verantwoordelijkheden binnen deze projecten (alle vier Integrale kind centra). De conclusies van dit onderzoek zijn begin 2020 beschikbaar.

De financiële kaders voor onderwijshuisvesting voor het primair onderwijs in nieuw te ontwikkelen wijken in Leidsche Rijn, is opgenomen in het Referentiekader Leidsche Rijn. Het betreft de nieuwbouw van de onderwijsgebouwen in de wijken zoals Rijnvliet, Haarzicht, Haarrijn, Leeuwesteyn Noord en Leidsche Rijn Centrum. Kindcentrum Haarzicht is eind 2019 opgeleverd en wordt begin 2020 in gebruik genomen. De overige projecten zijn inmiddels opgestart.

Plan van scholen

Het Plan van Scholen is in december 2019 goedgekeurd door het Ministerie. Vier schoolbesturen (twee scholen in de Merwedekanaalzone, een school in de Cartesius, de Vrije school in Leidsche Rijn) hebben een aanvraag ingediend om per september 2020 te starten met de nieuwe school. Hierover heeft de raad in de zomer van 2019 besloten. De huisvesting van deze scholen is opgenomen in de begroting 2020.

Vier Multifunctionele Accommodaties

Ieder kwartaal is de raad geïnformeerd over de laatste stand van zaken(stand van zaken MFA's) met betrekking tot de renovatie van de vier MFA's (Waterwin, Het Zand, Weide Wereld en Voorn). 2019 was het jaar waarin beslissingen zijn genomen om van voorbereiding naar uitvoering over te gaan. Bij twee MFA's zijn de aannemers inmiddels gecontracteerd en zijn de eerste bouwwerkzaamheden gestart.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
07-1-1-1 Educatieve infrastructuur	2.041	2.271	1.559	1.559	2.685	1.126	1.585
Totaal Baten	2.041	2.271	1.559	1.559	2.685	1.126	1.585
Lasten							
07-1-1-1 Educatieve infrastructuur	43.731	41.220	41.561	43.705	38.672	5.033	41.124
Totaal Lasten	43.731	41.220	41.561	43.705	38.672	5.033	41.124
Saldo baten en lasten	-41.690	-38.949	-40.002	-42.147	-35.987	6.160	-39.539

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	5.373	5.373	0	3.750	3.750	0	0
Onttrekking reserves	8.841	8.889	2.815	8.877	8.753	-124	2.817
Saldo na mutaties reserves	-38.222	-35.432	-37.187	-37.019	-30.984	6.035	-36.722

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Educatieve infrastructuur

Baten

De baten zijn 1,126 miljoen euro hoger dan begroot.

Meer ontvangen dan begroot:

- 0,875 miljoen euro betreffende inkomensoverdracht overige overheden. Dit betreft materiële instandhouding (afdracht onderhoud). In 2019 is een nog te ontvangen bedrag opgenomen van 1,680 miljoen waarvan 0,473 miljoen betrekking heeft op 2017 en het restant van de hogere baten van 0,402 betrekking heeft op 2018. De afrekening materiële instandhouding vindt altijd achteraf plaats.
- 0,313 miljoen euro opbrengsten servicekosten. De servicekosten zijn niet apart als opbrengst begroot.

Minder ontvangen dan begroot:

- -/- 0,062 miljoen overige afwijkingen.

Lasten

De lasten zijn 5,033 miljoen euro lager dan begroot.

Lagere lasten dan begroot:

- 2,889 miljoen euro lagere lasten kapitaaloverdrachten aan scholen i.v.m. vertraging uitvoering. Er zijn diverse redenen waardoor investeringen/projecten later starten of vertragen dan van te voren is ingeschat, waaronder: bezwaren omwonenden, vertraging in de bouw, etc.
- 1,970 miljoen euro lagere exploitatie lasten huisvestingsprogramma 2019 als gevolg van vertraging uitvoering. Dit staat in relatie met de vorige bullet. Vertraging in de start van een project kan weerslag hebben op de tijdsplanning van tijdelijke huisvesting
- 0,822 miljoen euro lagere kapitaalslasten.
- 0,423 miljoen euro lagere verrekening Voorschoolse Educatie.
- 0,237 miljoen euro lagere lasten voorziening huisvestingscalamiteiten als gevolg van minder vandalisme en andere schades
- 0,397 miljoen euro lagere huurlasten regulier (buiten huisvestingsprogramma MPOHV)
- 0,379 miljoen euro lagere lasten overige goederen en diensten (incl. energielasten)

Hogere lasten dan begroot:

- 0,752 miljoen euro hogere lasten OZB. Deze lasten zijn nog niet specifiek opgenomen in de begroting.
- 0,442 miljoen euro technische verwerking algemene interne doorbelastingen
- 0,890 miljoen euro hogere lasten diverse posten onder de 0,1 miljoen euro per onderdeel

Reserves

De onttrekking aan de reserves is 0,124 miljoen euro lager dan begroot.

Dat komt doordat twee panden geen onttrekking meer nodig hadden (James Johnsonstraat 100 en Grebbeberglaan 7).

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

1.2 Adequaat leerlingenvervoer

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E1.2.1	Aantal thuiszittende kinderen als gevolg van ontbrekend leerlingenvervoer	Schooljaar 2010-2011	0	0	0	0	0

Analyse

Aantal thuiszittende kinderen als gevolg van ontbrekend leerlingenvervoer Geen toelichting nodig.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P1.2.1	Klanttevredenheid		8	7,8	8	7,1	8

Analyse

Klanttevredenheid Schooljaar 2019 – 2020 is gestart met een nieuwe vervoerder. De uitvoering van het vervoer is niet goed gegaan bij de start van het schooljaar. Hiervoor zijn verschillende oorzaken aan te wijzen. De belangrijkste factor van invloed is de huidige arbeidsmarkt en het tekort aan chauffeurs wat hierdoor is ontstaan. De slechte start van de uitvoering door een nieuwe vervoerder heeft geleid tot een lager klanttevredenheidscijfer.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.2.1 Leerlingen die dit nodig hebben kunnen met behulp van leerlingenvervoer onderwijs volgen

Het recht op leerlingenvervoer is in de wet vastgelegd. Door de inzet van leerlingenvervoer zijn kinderen in staat het onderwijs van hun keuze en/of met het juiste niveau te volgen wanneer dat niet in de buurt aanwezig is. De regeling leerlingenvervoer is een vergoeding van de vervoerskosten voor een leerling. Dit is voor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte in het reizen van en naar school. Bijvoorbeeld voor leerlingen in het speciaal onderwijs die hiervoor moeten reizen,

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.2.1 Verzorgen van leerlingenvervoer naar scholen

Samen met de klankbordgroepen van ouders en professionals uit het onderwijs volgen en evalueren we de (uitvoering van de) verordening en het klanttevredenheidsonderzoek. Gezamenlijk streven we ernaar dat de klanttevredenheid het cijfer acht krijgt. In 2020 zal er nader onderzoek worden gedaan naar het leerlingenvervoer en de aansluiting bij de ontwikkelingen in Utrecht, zoals de groei van de stad.

In 2020 zal worden ingezet op een invulling van de experimenteeruimte die in de nieuwe contracten is opgenomen. Het gaat hierbij om alternatieve invullingen voor het reguliere leerlingenvervoer per taxi en het vergroten van zelfredzaamheid van de leerlingen. De invulling van de experimenteeruimte zal samen met ouders, de vervoerder en eventuele andere partijen uit de start worden voorbereid.

Daarnaast is binnen het huidige vervoerscontract, onder perceel 2A, vervoer van jeugdigen naar zorg opgenomen. Het betreft vervoer naar Landelijke zorg waarbij het vervoer niet in de zorgcontracten is ingekocht. Met de combinatie van Leerlingenvervoer met dit vervoer van jeugdigen is een begin gemaakt in samenvoeging van doelgroepenvervoer.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Lasten							
07-1-2-1 Leerlingenvervoer	3.637	3.635	3.733	4.080	3.926	154	4.871
Totaal Lasten	3.637	3.635	3.733	4.080	3.926	154	4.871
Saldo baten en lasten	-3.637	-3.635	-3.733	-4.080	-3.926	154	-4.871
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-3.637	-3.635	-3.733	-4.080	-3.926	154	-4.871

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Leerlingenvervoer

De lasten zijn 0,154 miljoen euro lager dan begroot. De lagere lasten zijn het gevolg van een lichte daling in het aantal aanvragen/leerlingen die gebruik maken van het leerlingenvervoer.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

2. Kwalitatief goed onderwijs

2.1 Alle Utrechtse leerlingen van 0-12 jaar bereiden zich voor op het behalen van een startkwalificatie en ontwikkelen hun talenten

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E2.1.1	Alle leerlingen vinden een plaats in het voortgezet onderwijs	100%	100%	100%	100%	100%

Analyse

Alle leerlingen vinden een plaats in het voortgezet onderwijs Geen toelichting nodig

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P2.1.1	% bereik doelgroeppeuters	95%	89%	95%	82%	95%
P2.1.1	Aantal brede scholen	12	11	11	11	11
P2.1.1	Aantal combinatie functionarissen (fte) sport, cultuur en onderwijs	26,8	9,8	9,8	11,8	11,8
P2.1.1	Het aantal thuiszitters (aantal kinderen dat langer dan 3 maanden thuis heeft gezeten zonder passend aanbod)	15/30.000	niet beschikbaar	5/30.000	21/30.000	0

Analyse

% bereik doelgroeppeuters Utrecht kent van oudsher een hoog bereik van deelname aan de voorschool ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Wel constateren we dat er sprake is van een daling van het bereik sinds april 2018. Deze daling wordt deels verklaard door het feit dat minder ouders toestemming geven voor doorverwijzing naar de voorschool, maar ook doordat minder ouders zich aanmelden bij de voorschool of afzien van plaatsing. Op basis van de beschikbare informatie hebben wij hiervoor nog geen duidelijke achterliggende verklaring kunnen vinden. Wel werken wij mede door inzet van het team toeleiding er actief aan om deze ouders alsnog te bereiken.

Aantal brede scholen Geen toelichting nodig

Aantal combinatie functionarissen (fte) sport, cultuur en onderwijs Vanaf 2019 is er een uitbreiding 2 fte PO beschikbaar. Het Rijk heeft extra budget toegekend waardoor het mogelijk werd om per 2019 meer fte te realiseren.

Het aantal thuiszitters (aantal kinderen dat langer dan 3 maanden thuis heeft gezeten zonder passend aanbod) Voortbouwend op het thuiszitterspact 2017-2020 blijft de ambitie voor Utrecht ook de komende jaren staan op 0 thuiszitters. Dit is nadrukkelijk een streefgetal, de praktijk leert dat thuiszitten nooit helemaal te voorkomen is. Een definitie van passend aanbod dat recht doet aan de complexiteit van de thuiszitterproblematiek is niet realistisch

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E2.1.1 Alle leerlingen beschikken over een optimale voorbereiding zodat ze toegerust zijn voor vervolgonderwijs en/of arbeidsmarkt

Onderwijs vormt de basis voor de ontwikkeling en ontplooiing van kinderen. Elke leerling verdient het onderwijs dat hem of haar stimuleert om talenten te ontwikkelen en te benutten. Dit begint thuis en op school. In de leeftijd van 0 tot 12 jaar spelen opvang, voorschoolse educatie en primair onderwijs een belangrijke rol in de voorbereiding voor leerlingen om talenten te ontwikkelen. We willen leerlingen zoveel mogelijk bagage meegeven en hun kansen op een betekenisvolle toekomst vergroten.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P2.1.1 Voorbereiden van leerlingen op hun schoolloopbaan en ontwikkeling van hun talenten in en om de school

Cognitie 0 - 12 jaar

In 2019 is hard gewerkt aan het harmoniseren van de peuterspeelzalen/voorscholen en de kinderopvang. Er is enerzijds met een eenjarige beleidsregel uitvoering gegeven aan het voorschoolse aanbod en anderzijds is nieuw beleid gemaakt voor voorschoolse educatie voor de periode 2020-2023. In mei is de Nota van Uitgangspunten voorschoolse educatie 2020-2023 vastgesteld. Deze Nota van Uitgangspunten is in afstemming met de houders van kindercentra, Spelenderwijs en het primair onderwijs tot stand gekomen.

In 2019 is in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid tevens uitvoering gegeven aan subsidies voor de Taalschool, leertijduitbreiding (in de vorm van schakelklassen en extra uren leertijd) de Brede School Academie (BSA) en de zomerschool. In afstemming met de onderwijspartners in de stad is de koers voor het Onderwijsachterstandenbeleid voor de periode 2019-2022 vastgesteld. Tevens is vanaf september gewerkt aan scenario's voor het transformeren van de BSA (incl. zomerschool) gericht op zoveel als mogelijk behoud van de opgedane kennis en ervaring en de doelstelling van de BSA en zomerschool voor de toekomst aangezien de subsidie hiervoor wegvalt.

Ook hebben we in 2019 het versterken van educatief partnerschap met ouders gecontinueerd. Ouders hebben grote invloed op de kansen van hun kinderen. Belangrijk is om de benadering van kinderen thuis en op school dan ook goed met elkaar af te stemmen. Hiervoor zijn onder meer de ouderlokalen ingezet als plek voor ontmoeting en samenwerking tussen buurt, school en ouders.

Zorg 0-12 jaar

Voor de kinderen van 0-4 jaar is samen met de aanbieders passende kinderopvang gestart met een eerste uitwerking van de kernpartneraanpak door de afstemming met het buurtteam en de jeugdgezondheidszorg vorm te geven. De kernpartneraanpak op de (speciale) basisscholen is met de betrokken partners (leerplicht, Buurtteam Jeugd en Gezin, Jeugdgezondheidszorg, kinderopvang) verder versterkt. Aan de hand van een 'thuiszittersprint' is de casuïstiek van (dreigende) thuiszitters met de betrokken kernpartners besproken om doorbraken te forceren en inzicht te krijgen waar structurele belemmeringen zaten. Hierdoor is nog beter zicht ontstaan op de samenstelling van de groep Utrechtse leerlingen die niet naar school gaan en een zo breed mogelijk beeld van de oorzaken en problematiek. Gezamenlijk is gewerkt aan een verscherpte opdrachtformulering van de kernpartneraanpak. De inzet van leerlingbegeleiding, het zorgplatform, het project Kleuter Extra en conciërges in het basisonderwijs zijn in 2019 gecontinueerd.

Aan de hand van een leertraject in het voortgezet onderwijs is gekeken hoe de kernpartneraanpak op school ingevuld werd. Vragen die centraal stonden waren: Wat gaat goed en wat kan beter en waar hebben de kernpartners hulp nodig om leerlingen nog beter te ondersteunen bij hun schoolloopbaan? Het primair onderwijs was aangesloten bij de opzet en uitkomsten van dit traject.

Cultuureducatie

In 2019 heeft 96% van de scholen een aanvraag ingediend voor cultuureducatie. We faciliteerden aanbod en vraag via een laagdrempelige website (Culton). De website geeft korte informatie en linkt door naar de sites van de instellingen zelf.

Talentontwikkeling en Burgerschap 0-12 jaar

2019 is een druk jaar geweest met programma's die de brede talentontwikkeling versterken, bijvoorbeeld op het terrein van sport, cultuur, techniek en media. Er zijn hiervoor middelen vrij gemaakt voor scholen met een grote concentratie leerlingen uit kansarme gezinnen. In 2019 /2020 waren er elf Brede Scholen ' en dertien 'losse scholen' waar dit voor geldt. Het ging in totaal om 50 schoollocaties met ruim 14.000 leerlingen.

Een Brede School bestaat uit één of meer scholen die samen met de kernpartners op, basis van een gezamenlijke pedagogische visie en een activiteitenplan, invulling geven aan talentontwikkeling en ouderbetrokkenheid. We maken onder andere gebruik van de regeling voor combinatiefuncties bij de talentontwikkeling op scholen voor de subsidiëring van coördinatoren van de Brede School, maar ook buurtsportcoaches en cultuurcoaches vallen hieronder. 'Brede Scholen' die vallen onder de gewichtenregeling ontvangen ook een activiteitenbudget.

In 2019 is op basis van de positieve evaluatie van deze landelijke Impuls voor Combinatiefuncties door het Mulier instituut, door het ministerie van VWS voorgesteld om deze regeling uit te breiden vanaf 2019 met 650 fte's landelijk. Gemeenten moeten daarbij wel 60% co-financieren. Vanaf 2019 waren er voor onderwijs twee extra fte PO beschikbaar.

Op het terrein van burgerschapsonderwijs werd in het Primair Onderwijs (PO) op circa 75% van de scholen en samenwerkingspartners de methodiek van de Vreedzame School en Vreedzame wijk gebruikt. Het project 'terrorisme bespreken in de klas', dat vanuit Utrecht zijn we Samen is gestart en als pilot in 2018 op twee PO scholen en drie VO scholen is uitgevoerd, is geëvalueerd. Naar schatting zijn 1.242 leerlingen van scholen voor primair - en voortgezet onderwijs in met name de Utrechtse regio bereikt. Volgens de evaluatie zijn zowel leerlingen als docenten tevreden over het project.

Democratische burgerschapsvorming

Nu het Fort van de Democratie is gesloten, wordt het aanbod aan vredeseducatie en burgerschapsvorming via Fort de Bilt (PO) voortgezet. Het aanbod van het voormalige Fort van de Democratie wordt in de loop van het schooljaar 2019 – 2020 doorontwikkeld zodat ook VMBO-leerlingen en MBO-studenten (en hun docenten) daar gebruik van kunnen maken.

Integrale Kind Centra (IKC)

De stuurgroep Integrale Kindcentra Utrecht zet haar werk voort in 2019. We zijn als gemeente via de landelijke kopgroep Wethouders voor Kindcentra aangesloten op de landelijke en lokale ontwikkelingen rondom de Integrale Kindcentra (IKC). De door betrokken partijen gezamenlijk gefinancierde coördinator zal ook in 2019 ondersteuning bieden. Doel is enerzijds kennisdeling rond de ontwikkeling van integrale kindcentra en anderzijds ondersteuning van bestaande en nieuwe samenwerkingsinitiatieven in de stad om op korte termijn meer Integrale Kindcentra te realiseren.

De kennisdeling rond IKC heeft bijvoorbeeld plaatsgevonden door een scholentour die in april is georganiseerd. Hier is onder meer kennis gedeeld over samenwerking tussen onderwijs en zorg en heeft René Peeters (auteur van het rapport 'met andere ogen' over jeugdzorg en onderwijs) een inspirerende lezing gegeven. Tevens zijn mooie voorbeelden in Utrecht bezocht, zoals op de dr. Boshschool en de Weide Wereld.

Eind 2019 heeft de stuurgroep IKC onder begeleiding van de nieuwe coördinator een concept visie op IKC vorming opgeleverd. Zowel inhoudelijk (kijken naar het hele kind en diens leefomgeving ipv sec onderwijs van 8.30 tot 15.00 uur) als praktisch gedreven (bijvoorbeeld het lerarentekort dat scholen en kinderopvangorganisaties noodzaakt de handen in elkaar te slaan) ontstaat hier een nieuwe energie die kansen biedt voor verdere beleidsontwikkeling in 2020 en verder.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
07-2-1-1 Talentontwikkeling 0-12 jaar	20.966	20.060	17.414	17.516	14.957	-2.559	16.207
Totaal Baten	20.966	20.060	17.414	17.516	14.957	-2.559	16.207
Lasten							
07-2-1-1 Talentontwikkeling 0-12 jaar	32.226	31.281	35.151	33.245	30.518	2.727	31.153
Totaal Lasten	32.226	31.281	35.151	33.245	30.518	2.727	31.153
Saldo baten en lasten	-11.260	-11.221	-17.737	-15.729	-15.561	168	-14.946
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.002	1.002	2	2	2	0	2
Saldo na mutaties reserves	-10.258	-10.219	-17.735	-15.728	-15.560	168	-14.944

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Cognitie 0-12 jaar

De lasten zijn 0,117 miljoen euro lager dan begroot. De lagere last is het gevolg van een incidenteel lagere subsidie verstrekking.

Zorg 0-12 jaar

De lasten zijn 0,270 miljoen euro lager dan begroot. De lagere last is het gevolg van een incidenteel lagere subsidie verstrekking.

Talentontwikkeling 0-12 jaar

Op deze activiteit zijn geen majeure afwijkingen toe te lichten.

Talentontwikkeling 0-12 jaar Cultuureducatie

De lasten zijn 0,228 miljoen euro hoger dan begroot. De hogere last is het gevolg van de transitie van het aanbod amateurkunsteducatie.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

2.2 Alle Utrechtse leerlingen van 12-23 jaar behalen een startkwalificatie en ontwikkelen hun talenten

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E2.2.1 % 17-22 jarigen met startkwalificatie of schoolinschrijving	78%	95%	94%	95%	94%	95%

Analyse

% 17-22 jarigen met startkwalificatie of schoolinschrijving	<p>Vanuit onderwijs is het de doelstelling dat jongeren het onderwijs verlaten met minimaal een startkwalificatie (havo, vwo of mbo2 of hoger diploma).</p> <p>Met deze indicator brengen we in beeld hoeveel procent van de jongeren van 17 tot en met 22 jaar een startkwalificatie heeft behaald, of nog bezig is met het behalen van een startkwalificatie.</p>
---	---

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P2.2.1	% voortijdige schoolverlaters VO-onderbouw	2013: 20%	0,1%	0,88%	0,1%	nog niet bekend	0,1%
P2.2.1	% voortijdige schoolverlaters VMBO-bovenbouw	1,50%	1%	2,02%	1%	nog niet bekend	1%
P2.2.1	% voortijdige schoolverlaters HAVO/VWO bovenbouw	0,5%	0,1%	2,02%	0,1%	nog niet bekend	0,1%
P2.2.1	% voortijdige schoolverlaters MBO 1	32,5%	27,5%	31,03%	27,50%	Nog niet bekend	27,50%
P2.2.1	% voortijdige schoolverlaters MBO 2	13,5%	9,4%	15,4%	9,4%	nog niet bekend	9,4%
P2.2.1	% voortijdige schoolverlaters MBO 3		3,5%	6,57%	3,5%	nog niet bekend	3,5%
P2.2.1	% voortijdige schoolverlaters MBO 4		2,75%	5,5%	2,75%	nog niet bekend	2,75%
P2.2.1	Aantal brede scholen		10	10	10	10	10
P2.2.1	Aantal combinatie functionarissen (fte)		9,2	5,2	5,2	5,2	7,4
P2.2.1	Het aantal thuiszitters (aantal kinderen dat langer dan 3 maanden thuis heeft gezeten zonder passend aanbod)		30/16.000	niet beschikbaar	20/16.000	76/16.000	0

Analyse

% voortijdige schoolverlaters VO-onderbouw	Geen toelichting nodig
% voortijdige schoolverlaters VMBO-bovenbouw	Geen toelichting nodig
% voortijdige schoolverlaters HAVO/VWO bovenbouw	Leerlingen kunnen vanuit het vmbo naar het havo (en verder) opstromen en omgekeerd kunnen leerlingen die het havo-diploma niet behalen afstromen naar het vmbo of doorstromen naar het mbo. Dit zou naast een positief aspect ook een mogelijke oorzaak kunnen zijn voor de stijging van het aantal vsv.
% voortijdige schoolverlaters MBO 1	Er is een daling zichtbaar op de Entree bol. Bij de Entree bbl is er sprake van een toename van het aantal vsv-ers. De Entree bbl zijn studenten die ingeschreven staan voor de Entree-XL, een entree opleiding voor jongeren die het moeilijk vinden om te leren.

Analyse

% voortijdige schoolverlaters MBO 2	Er is een lichte stijging van vsv-ers zichtbaar bij mbo niveau 2. De mbo-instellingen zien een opvallende toename bij: <ul style="list-style-type: none">• Uitval met als reden 'liever fulltime werken' (55%), echter hebben zij geen bewijs dat deze studenten uiteindelijk zijn gaan werken.• Uitval met als reden 'persoonlijke omstandigheden' (50%) De uitval in het mbo-2 van studenten uit de entree is hoog. Dit vraagt om verder onderzoek en aanvullende regionale maatregelen.
% voortijdige schoolverlaters MBO 3	Geen toelichting nodig
% voortijdige schoolverlaters MBO 4	Er is een lichte stijging zichtbaar van VSV-ers bij niveau 4. We zien dat meer kaderstudenten (vmbo) vanwege het toelatingsrecht instromen op niveau 4.
Aantal brede scholen	Geen toelichting nodig
Aantal combinatie functionarissen (fte)	Vanaf 2019 is er een uitbreiding 2,2 fte voor het VO beschikbaar. Het Rijk heeft extra budget toegekend waardoor het mogelijk werd om per 2019 meer fte te realiseren.
Het aantal thuiszitters (aantal kinderen dat langer dan 3 maanden thuis heeft gezeten zonder passend aanbod)	Voortbouwend op het thuiszitterspact 2017-2020 blijft de ambitie voor Utrecht ook de komende jaren staan op 0 thuiszitters. Dit is nadrukkelijk een streefgetal, de praktijk leert dat thuiszitten nooit helemaal te voorkomen is. Een definitie van passend aanbod dat recht doet aan de complexiteit van de thuiszitterproblematiek is niet realistisch

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E2.2.2 Alle leerlingen beschikken over een startkwalificatie (naar vermogen) zodat ze toegerust zijn voor vervolgonderwijs en/of arbeidsmarkt

Onderwijs en werk vormen de basis voor de ontwikkeling en ontplooiing van ieder mens. In de leeftijd van twaalf tot 23 jaar speelt het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs een belangrijke rol in verbetering van kansen op optimale deelname aan de samenleving. Het streven is dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie behalen en doorstromen naar baan die past bij hun mogelijkheden en talenten.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P2.2.1 Toerusten van leerlingen in hun schoolloopbaan en ontwikkeling van hun talenten in en om de school zodat zij een startkwalificatie halen

Onderwijsimpuls

Met de subsidie Onderwijsimpuls geven we een extra impuls aan de ontwikkeling van onderwijsprofessionals en de onderwijskansen van leerlingen. Scholen ontwikkelen (vernieuwende) werkwijzen en leren van en met elkaar. In 2019 zijn er twintig initiatieven van 22 scholen van start gegaan met steun van de incidentele subsidie Onderwijsimpuls. Het aantal deelnemende scholen is hoger dan het aantal aanvragen omdat er projecten zijn waarin scholen in samenwerking met elkaar onderwijs ontwikkelen. Het betreft zowel primair als voortgezet onderwijs. Er zijn ook projecten waarin scholen PO en VO met elkaar samenwerken om van elkaar te leren en om de overgang van PO naar VO soepeler te maken. De belangstelling vanuit het onderwijs groot voor deze subsidiemogelijkheid is onverminderd groot. De regeling wordt volledig benut.

Cognitie: kansrijke deelname en schoolloopbaan

Binnen het regionaal programma voortijdig schoolverlaten, de SchoolWerkt-agenda 2017-2020, wordt in de regio Utrecht door gemeenten en VO en MBO onderwijsinstellingen samengewerkt om jongeren van 12 tot 22 jaar zo goed mogelijk te ondersteunen bij hun ontwikkeling naar een kansrijke deelname aan de samenleving. Het behalen van een startkwalificatie vergroot de kansen op de arbeidsmarkt.

Ook in 2019 is de samenwerking binnen het regionaal programma met succes gecontinueerd. De samenwerking tussen MBO-instellingen en leerplicht/RMC om voortijdig schoolverlaten te voorkomen is verder versterkt door preventieve samenwerking rondom verzuim en zorg. Alle leerlingen die overstappen van naar het MBO zijn in beeld en krijgen indien nodig passende ondersteuning. Daarbij is specifiek aandacht voor een goede start in het MBO onder andere door een 'warme' overdracht van jongeren in een kwetsbare positie.

Ook wordt samengewerkt met de partners aan een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, zodat jongeren een stageplek of kunnen vinden en behouden. Jongeren worden geïnformeerd over de situatie op de arbeidsmarkt bij het maken van hun studiekeuze. Het streven is er op gericht om jongeren te stimuleren bij het kiezen van een opleiding die past bij hun interesses en met een goed arbeidsmarktperspectief.

Werk voor iedereen

In samenwerking tussen onderwijs, economie en werk en inkomen leggen we de focus op een duurzaam inzetbare beroepsbevolking die is opgeleid voor de snel veranderende arbeidsmarkt. Daarbij ligt de focus op de marktgroepen bouw en techniek, onderwijs, ict en zorg. In deze sectoren zijn nu en in de toekomst de meeste werknemers nodig voor een krachtige Utrechtse economie. Met het onderwijs zijn in 2019 belangrijke stappen gezet. Zo is er een succesvolle aanvraag ingediend door het Utrechtse vmbo voor het versterken van het techniekonderwijs, is er een subsidie toegekend voor een Techexperience center dat kinderen op jonge leeftijd in contact brengt met techniek en zijn er meerdere projecten gestart tussen onderwijs en bedrijfsleven om meer in de praktijk op te leiden. We verwijzen ook naar ... (algemeen stuk over werk voor iedereen).

Aandacht voor mbo

In het coalitieakkoord 2018-2022 is er veel aandacht voor het mbo en de belangrijke rol die het mbo vervult in het opleiden voor de banen van de toekomst. In het ambitiedocument sterk Utrechts mbo dat in april 2019 beschreven gemeente en de onderwijspartners de ambities. Vier ambities staan centraal: podium voor het mbo, gelijke kansen in het onderwijs, aansluiting op de arbeidsmarkt en innovatie in het mbo. Samen met het mbo willen we de stad kennis laten maken met de mbo talenten. Het mbo leidt bijna de helft van de Utrechtse beroepsbevolking op en de werkgevers hebben een grote behoefte aan vakmensen. De inzet is om alle mbo talenten maximale kansen te geven, door als nodig de goede ondersteuning en begeleiding te bieden, en ze de vaardigheden en competenties mee te geven die de arbeidsmarkt het hardst nodig heeft. In 2019 is gewerkt aan het vertalen van de ambities naar een uitvoeringsplan 2020-2022.

Ook in 2019 is de aanpak 'Focus, blik op de toekomst' gecontinueerd en verder uitgebreid. Met deze aanpak worden jongeren (tot 23 jaar) zonder startkwalificatie, schoolinschrijving of inkomen, begeleid naar onderwijs of werk of noodzakelijke hulpverlening. Dit is een wijkgerichte aanpak, waarbij vanuit de hulpvraag van de jongere, een integrale aanpak centraal staat. In schooljaar 2018/2019 zijn met deze aanpak ruim 800 jongeren benaderd. Uiteindelijk bleken daarvan nog ruim 700 jongeren binnen de doelgroep te vallen. De helft daarvan is actief begeleid. De overige jongeren zijn ook in beeld gebracht. Het grootste deel daarvan stond ingeschreven op het mbo, of had een inkomen van meer dan 300 euro. Een kleiner deel ontving een uitkering, waaronder een Wajong of had werk én een uitkering. Tot slot behaalde een aantal jongeren een startkwalificatie of stond ingeschreven in het hoger onderwijs.

Eén van de doelgroepen die door Focus wordt begeleid zijn jongeren in een kwetsbare positie (JIKP): Jongeren die uit- of doorstromen vanuit het praktijkonderwijs (Pro), het voortgezet speciaal onderwijs (vso) en de entreeopleidingen van het MBO. Ook los van Focus werkten we in 2018 samen aan een sluitende aanpak om iedere jongere in een kwetsbare positie een passende duurzame (werk)plek en/of passende begeleiding te bieden. Dit doen we in nauwe samenwerking met externe (onderwijs)partners, UWV, het leerwerkloket, SBB, werkgevers, regiogemeenten en andere gemeentelijke afdelingen zoals Werk en Inkomen en het WSP. Door jongeren in beeld te hebben en houden, hen naar duurzaam werk te

begeleiden en doorlopende ondersteuning vanuit het praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs naar mbo-entree te bieden.

Zorg 12-23 jaar

Ook in het voortgezet onderwijs hebben we de samenwerking met de kernpartners gecontinueerd en is de uitvoering van passend onderwijs en de aansluiting bij de zorg voor jeugd in de stad verder versterkt. De uitkomsten van de 'thuiszitterssprint' en een aanscherping van de opdrachtformulering hebben daaraan bijgedragen.

De verdere versterking van de stedelijke kernpartneraanpak in het mbo is aandachtspunt binnen het mbo actieplan. De gemeenten Zeist en Nieuwegein hebben in het kader van de regionale samenwerking voortijdig schoolverlaten, het initiatief genomen om te onderzoeken of een regionale kernpartneraanpak ontwikkeld kan worden. Daarnaast is in regionaal verband aandacht geweest voor de overgang van jongeren met een (zorg)ondersteuning naar het mbo en de entreeopleidingen.

Aan de hand van een leertraject is gekeken hoe de kernpartneraanpak op school ingevuld werd.

Talentontwikkeling en burgerschap

Op tien Brede Scholen in het voortgezet onderwijs met in totaal ruim 6700 leerlingen organiseren we extra na- en binnenschoolse activiteiten op het gebied van talentontwikkeling. De activiteiten beslaan een divers gebied, zoals sport en cultuur, media en techniek; ze zijn een aanvulling op het bestaande curriculum. Bij de uitvoering en organisatie van activiteiten worden combinatiefunctionarissen ingezet; daarmee maken we verbinding met de wijk en met sport- en cultuurorganisaties. Op een aantal VO scholen met een VMBO afdeling is er jongerenwerk op school, mede in het kader van preventie van polarisatie en radicalisering. Jongerenwerk op school is sinds 2016 geïntensiveerd vanuit het programma 'Utrecht zijn we samen'. In 2019 zetten we dit voort. In 2019 zijn de resultaten van de herijking Bredeschool VO verwerkt in de beleidsregel 2020 samen met de extra inzet twee FTE combinatiefunctionaris VO.

Burgerschap: Vanuit het programma UZWS is door het college een taskforce ingesteld; onderwijs is daarin een belangrijk thema. Op advies van de taskforce is vanuit de Universiteit Utrecht vanaf schooljaar 2017-2018 in samenwerking met het VO gewerkt aan een onderzoek onder docenten, leerlingen en ouders naar hun ervaringen met polarisatie en radicalisering. De resultaten hiervan worden in november 2018 gedeeld met de stad. Op basis hiervan kijken we samen met schoolbesturen en schooldirecties in 2019 of en hoe een vervolg nodig is en welke investeringen dit van betrokkenen vraagt.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
07-2-2-1 Talentontwikkeling 12-23 jaar	3.744	3.474	3.525	2.958	3.088	129	2.891
Totaal Baten	3.744	3.474	3.525	2.958	3.088	129	2.891
Lasten							
07-2-2-1 Talentontwikkeling 12-23 jaar	10.597	10.337	10.503	10.354	9.771	583	11.514
Totaal Lasten	10.597	10.337	10.503	10.354	9.771	583	11.514
Saldo baten en lasten	-6.854	-6.864	-6.978	-7.396	-6.683	713	-8.624
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-6.854	-6.864	-6.978	-7.396	-6.683	713	-8.624

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Cognitie 12-23 jaar

Op deze activiteit zijn geen majeure afwijkingen toe te lichten.

Zorg 12-23 jaar

De lasten zijn 0,272 miljoen euro lager dan begroot. De lagere last is het gevolg van een incidenteel lagere subsidie verstrekking.

Talentontwikkeling 12-23 jaar

De lasten zijn 0,157 miljoen euro lager dan begroot. De lagere last is het gevolg van een incidenteel lagere subsidie verstrekking combinatiefunctie. De functie wordt ingaande 2020 ingevuld.

Schoolloopbaan 12-23 jaar

De lasten zijn 0,284 miljoen euro lager dan begroot. De lagere last zijn het gevolg van een incidenteel lagere kosten, omdat de werkzaamheden deels doorschuiven naar 2020. De werkzaamheden die nog uitgevoerd worden in 2020 hebben betrekking op het schrijven van het nieuwe regionale programma VSV/Schoolwerkt. Om dit proces te begeleiden en invulling te geven aan de regie rol wordt extra formatie ingehuurd. Naast de inzet van deze capaciteit wordt in het kader van de informatievoorziening ingezet op:

- het uitvoeren van de regionale monitor VSV/Schoolwerkt schooljaar 2018-2019. Deze monitor wordt ingezet als input voor het ontwikkelen van de nieuwe monitor.
- het aanpassen en vertalen van de nieuwe website regionaal programma VSV/Schoolwerkt.
- entree XL trajecten en een dilemmamanager.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen

3. Iedere Utrechter heeft vrije en laagdrempelige toegang tot media als bronnen van kennis en cultuur

3.1 Zoveel mogelijk Utrechters gebruiken de bibliotheek

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
E3.1.1	Aantal leden	2010	71.000	73.767	71.000	75.552	73.000
E3.1.1	Aantal gebruikers fysieke bibliotheek	2010	1.350.000	1.225.070	1.350.000	1.344.918	1.500.000
E3.1.1	Aantal gebruikers online bibliotheek	2010	890.000	836.900	880.000	842.958	850.000
E3.1.1	Klanttevredenheid gebruikers aanbod stedelijk niveau		70%	69%	70%	73%	70%
E3.1.1	Klanttevredenheid gebruikers wijkniveau		70%	62%	70%	67%	70%

Analyse

Aantal leden

In 2016 was de verwachting dat het aantal leden van de Bibliotheek Utrecht verder zou teruglopen. De daling in Utrecht is niet zo scherp geweest als landelijk en er ontwikkelt zich (ook landelijk) een trend naar meer bibliotheekgebruik. In gebruik name van Bibliotheek Leidsche Rijn Centrum heeft ook voor een toestroom aan nieuwe leden gezorgd.

Analyse

Aantal gebruikers fysieke bibliotheek	Doelstelling 2019 is in 2016 geformuleerd. In de loop van de tijd is de ontwikkeling van het aantal gebruikers afgeweken van het begrootte aantal in '16. Ten opzichte van 2018 tekent zich een stijging af die door zal zetten in 2020. Onder andere door de verhuizing van de centrale bibliotheek.
Aantal gebruikers online bibliotheek	Deze lagere streefwaarde valt te verklaren omdat het gebruik van de Bibliotheek App uit het totaal online gebruikers is gehaald. De Bibliotheek App is een verlenging van de dienstverlening (verlengen en reserveren boeken) en verschaft geen verdere informatie, zoals de bibliotheek website dat wel doet.
Klanttevredenheid gebruikers aanbod stedelijk niveau	Doelstelling van 70% is gerealiseerd.
Klanttevredenheid gebruikers wijkniveau	Een stijging van de tevredenheid ten opzichte van 2018.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P3.1.1	Bereik/ contacten: peutercentra Spelenderwijs	2010	50%	100%	90%	90%	-
P3.1.1	Specifieke activiteiten voor specifieke groepen (educatie) o.a. taalgroepen, computerlinlopen, basisvaardigheden project kwetsbare ouderen	2010	1.500	2.457	1.500	Nog niet bekend	2000
P3.1.1	Bereik/contacten: peuterspeelzalen en kinderdagverblijven	2010	90%	54%	50%	Nog niet bekend	-
P3.1.1	Bereik/ contacten: scholen primair onderwijs	2012	90%	70%	90%	81%	90%
P3.1.1	Bereik/contacten: scholen voorgezet onderwijs	2010	50%	59%	50%	90%	50%

Analyse

Bereik/ contacten: peutercentra Spelenderwijs	De doelstelling is gerealiseerd
Specifieke activiteiten voor specifieke groepen (educatie) o.a. taalgroepen, computerlinlopen, basisvaardigheden project kwetsbare ouderen	De streefwaarde is aangepast omdat dit beter past bij de huidige veranderende rol van de bibliotheek, stabiel uitlenend en meer maatschappelijke programmerend.
Bereik/contacten: peuterspeelzalen en	Gegevens nog niet bekend
Bereik/ contacten: scholen primair onderwijs	Het bereik scholen primair onderwijs is toegenomen tov 2018 maar blijft achter tov eerder geformuleerde doelstelling. De afname van producten en diensten door primair onderwijs verandert. In het jaarverslag komen we hier op terug.
Bereik/contacten: scholen voorgezet onderwijs	Bereik in het voortgezet onderwijs is hoger dan de doelstelling de vraag naar producten en diensten is hoger dan in 2016 ingeschat.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E3.1.1 Meer mensen gebruiken de bibliotheek

Vrije en laagdrempelige toegang tot bronnen van kennis en cultuur kunnen burgers helpen om zich bewust, kritisch en actief te bewegen in de maatschappij. Daarom hebben we onze inzet in 2018 onverminderd gericht op laagdrempelig, bereikbaar, toegankelijk en aantrekkelijk houden van de Bibliotheek Utrecht.

Het aantal leners is 2% gestegen; de opening van de nieuwe vestiging in Leidsche Rijn Centrum en de acties die hier rondom gehouden zijn, hebben hier aan bijgedragen en hebben ook positief effect gehad op de groei van het aantal volwassen leden. Het aantal bezoekers in de vestigingen is met 9% gestegen; opvallend is de daling in de (jeugd)vestiging in Waterwin. De in gebruik name van de vestiging Leidsche Rijn Centrum lijkt daar van invloed op. Het bezoek aan de website is stabiel gebleven. De ontwikkeling naar een programmerende bibliotheek is in 2019 verder voortgezet. Met de ingebruikname van Bibliotheek Leidsche Rijn Centrum beschikt de Bibliotheek over een vestiging die goed geoutilleerd is voor de uitvoering van activiteiten en programma's. Ook is er in 2019 veel tijd en energie besteed aan de voorbereiding en bouw van de nieuwe huisvesting voor de Centrale Bibliotheek aan de Neude.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P3.1.1 De bibliotheek biedt een aanbod dat is afgestemd op de verschillende doelgroepen van de bibliotheek

De bibliotheek heeft in 2019, de doelgroepen bediend door uitvoering te geven aan de twee kerntaken:

1. De bibliotheek biedt support bij het leren lezen van de wereld, ook in nieuwe talen en via nieuwe kanalen (de bibliotheek helpt bij het ontwikkelen van [informatie] vaardigheden);
2. De Bibliotheek als huis voor informeel leren, faciliteert kenniscreatie door (groepen) mensen zelf (de bibliotheek reikt informatie aan en faciliteert kennisontwikkeling).

De bibliotheek is volop bezig met de transformatie naar een programmerende bibliotheek. Op basis van haar visie 'Utrecht maakt kennis met de bibliotheek van de 21e eeuw', zijn er indicatoren en effecten bepaald waarmee de invulling van de waarden en kerntaken, inclusief de vijf wettelijke functies, van de Bibliotheek Utrecht worden gemeten. Belangrijke randvoorwaarden zijn het binnen de financiële kaders blijven en handhaven van het huidige niveau van dienstverlening. Binnen dat kader heeft de Bibliotheek Utrecht uitvoering gegeven aan een aanbod aan activiteiten dat is afgestemd op de verschillende doelgroepen van de Bibliotheek. Met de uitvoering van de activiteiten is invulling gegeven aan de twee kerntaken van de Bibliotheek. Het bereik van onderwijsinstellingen is aan het veranderen. Ten aanzien van voor- en vroegschoolse educatie zijn er veranderingen in de aanbieders. Binnen het primair onderwijs ontstaan en zijn er veranderende wensen en eisen aan het aanbod van de Bibliotheek. In het jaarverslag wordt hier uitgebreider op ingegaan.

Tenslotte vordert het bouwtraject van de Neude gestaag en zien we uit naar de opening in voorjaar 2020.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Lasten							
07-3-1-1 Bibliotheek Utrecht	12.521	12.194	12.826	17.598	17.687	-89	13.730
Totaal Lasten	12.521	12.194	12.826	17.598	17.687	-89	13.730
Saldo baten en lasten	-12.521	-12.194	-12.826	-17.598	-17.687	-89	-13.730
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	4.296	4.296	0	0
Saldo na mutaties reserves	-12.521	-12.194	-12.826	-13.302	-13.391	-89	-13.730

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Op deze subdoelstelling zijn geen majeure afwijkingen toe te lichten.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

Maatschappelijke Ondersteuning

Algemene programmadoelstelling

Utrecht wil voor al haar inwoners een prettige stad zijn om in te leven. Herkomst, sociaaleconomische status, opleidingsniveau, handicap of beperking, geaardheid of geloofsovertuiging mag daarin geen belemmering zijn. De gemeente streeft ernaar dat iedereen mee kan doen en de kans krijgt om zijn talenten en kwaliteiten te ontwikkelen. Kwetsbare bewoners, bij wie dit niet vanzelf gaat, mogen rekenen op toegankelijke ondersteuning en zorg.

Afgelopen jaar is geïnvesteerd in de versterking van de sociale basis om volwassenen, jongeren en kinderen te helpen stevig in het leven te staan. Hoe beter de basisvoorzieningen zijn, des te beter bewoners zichzelf kunnen redden en des te minder zorg ze nodig hebben. Zo is in 2019 een volgende stap gezet in de versterking van de sociale basis ten behoeve van 'de beweging naar voren'. Daarin is onder meer volop ingezet op de ondersteuning van vrijwilligerswerk, bewonersinitiatieven, eenzaamheid, toegankelijkheid en mantelzorg. Daarnaast is er veel aandacht geweest voor de samenwerking tussen de sociale basis, basiszorg en aanvullende zorg zodat partijen elkaar nog eerder en beter weten te vinden.

Die samenwerking is essentieel, zeker aangezien we het beroep op de Wmo voorzieningen zien toenemen. Meer mensen komen bij het buurtteam, en ook het aantal cliënten dat aanvullende zorg nodig heeft, neemt toe. Hiervoor is geen directe oorzaak aan te wijzen. Aspecten die meespelen zijn divers: de stad groeit en vergrijsst, mensen met een ondersteuningsvraag blijven langer thuis wonen, de ambulantisering in de GGZ-behandeling, maar ook de lagere drempel vanwege de eigen bijdrage die is verlaagd door invoering van een abonnementstarief in plaats van een inkomensafhankelijke bijdrage. Ook hierin zien wij wel de beweging naar voren. Er meer mensen zijn die deelnemen aan arbeidsmatige activering en maken zo de stap te kunnen naar (vrijwilligers)werk. Het aantal mensen dat deelneemt aan dagbegeleiding groeit, waarmee een opname in een verpleeghuis wordt voorkomen of uitgesteld, en de ambulantisering in beschermd wonen. Keerzijde is dat deze groei en krapte op de arbeidsmarkt, met name op gebied van de hulp bij het huishouden, maakt dat wachttijden en wachtlijsten toenemen. Dit is dan ook onderwerp van gesprek met de aanbieders van zorg en ondersteuning en met het rijk.

2019 was de start van de nieuwe contractperiode voor het sociaal makelaarschap, voor informatie advies en onafhankelijke cliëntondersteuning en de buurtteams. Ook hier is gewerkt aan de vernieuwde samenwerking met het doel om de 'beweging naar voren' te realiseren. Wij zetten daarbij in op het organiseren van de zorg en ondersteuning zo nabij mogelijk, het sturen op samenwerking in de wijk en in de keten tussen de formele en informele zorg en bewonersinitiatieven en het sociaal en medisch domein.

2019 was ook een jaar dat in het teken stond van het inkooptraject van de aanvullende zorg Wmo. Belangrijke criteria in dit inkooptraject waren de invulling van de samenwerking met verschillende (zorg)partners buurt om samen te vernieuwen of te versterken en de bereidheid om daarbij voort te bouwen op wat de afgelopen jaren al is gerealiseerd. Vele consultatiebijeenkomsten, nota's van inlichtingen, consensusbesprekingen verder heeft dat voor zeven vormen van die aanvullende zorg geleid tot het contracteren van al dan niet nieuwe samenwerkingspartners per 2020 voor een contractperiode van maximaal negen jaar. Met deze gecontracteerde partijen zetten we gezamenlijk een volgende stap in de transformatie naar zorg dichtbij en op maat zodat kwetsbare Utrechters zo vitaal mogelijk mee kunnen doen in stad en regio. De inzet van ervaringsdeskundigheid en mantelzorgers tijdens het beoordelingstraject waren hiervoor heel waardevol. Zie voor meer informatie over het inkooptraject en het resultaat ook [de raadsbrief](#).

Een belangrijk middel om de kwaliteit te meten zijn de ervaringen van de cliënten. Met onze samenwerkingspartners onder aanbieders en cliënten hebben wij de Ervaringswijzer ontwikkeld als alternatief voor de landelijk verplichte vragenlijst. In 2019 hebben wij met partners verder gewerkt aan de ontwikkeling van dit instrument. Net als in 2018 zijn er studenten ingezet om het instrument te toetsen en aanbevelingen te doen voor verbetering. Hoewel het instrument steeds beter wordt ingezet, hebben wij in 2019 onvoldoende resultaten opgehaald om in deze verantwoording op te nemen.

Dit is het laatste jaar waarin over het programma Maatschappelijke Ondersteuning in deze vorm wordt verantwoord. Vanaf 2020 wordt over deze activiteiten verantwoord binnen de programma's Ondersteuning op Maat (met Zorg voor Jeugd) en Samenleven en Sport. Dit is daarmee ook de laatste keer dat wij verantwoorden met effect- en prestatie-indicatoren. In de nieuwe opzet zullen wij inzicht geven in de trends op de stelselindicatoren 'bereik', 'wachtijd' en 'kwaliteit'. In de Voortgangsrapportage 2019 en uitvoeringsagenda 2020, die wij separaat naar de Raad sturen, zullen wij dieper ingaan op de resultaten en de stelselindicatoren.

Verplichte BBV Indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen.

Indicator	Eenheid	Bron	2016	2017	2018	2019
Cliënten met een maatwerk-arrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	Gemeentelijke monitor sociaal domein	5,1	5,1	5,2	6,3

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Utrechtse Regenboogagenda 2019-2022](#)
- ['Utrecht voor iedereen toegankelijk'](#)
- [plan van aanpak huisvesting en ondersteuning kwetsbare doelgroepen](#)
- [Wmo kadernota Meedoen naar vermogen 2014-2018](#) [Kadernota Vrijwillige inzet](#)
- [Nota herijking volwasseneneducatie](#)
- [Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling 2015 - 2017](#)
- [Actieplan 'Utrecht zijn we samen'](#)
- [Maatschappelijk initiatief onder dak in buurtcentra van de toekomst 2016-2025](#)
- [Beleidskader beheerde speeltuinen 'Speelruimte maken we samen'](#)
- [Utrecht voor iedereen – visie versterken sociale basis \(Wmo\)](#)
- [Nota van uitgangspunten sociaal makelaarschap 2019-2024](#)
- [Samen verder bouwen aan een zorgzame en toegankelijke stad - Transformatieagenda Meedoen naar Vermogen Visie Toekomst van de daklozenopvang](#)
- [Regionale Koers Maatschappelijke Opvang en Beschermd wonen U16](#)
- [Strategie contracteren aanvullende zorg Wmo vanaf 2020](#)
- [Beleidskader buurthuizen in zelfbeheer](#)
- [Meerjarenplan \(digi\)taal is de basis](#)
- [Routekaart naar verbinding](#)
- [Kadernota vrijwillige inzet](#)
- [Antidiscriminatie agenda Utrecht wel verschillend, niet apart!](#)
- [Uitvoeringsnota Vernieuwend Welzijn](#)

Meerjarig overzicht per prestatiedoelstelling

		x € 1.000				
Omschrijving	Actuele Begroting 2018	Realisatie 2018	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Actuele begroting 2020	
16-1-1-1 Basisvoorzieningen	-33.044	-31.984	-35.646	-35.041	-36.404	
16-1-1-2 Buurtteams Sociaal	-21.678	-21.544	-21.946	-21.556	-23.176	
16-1-1-3 Aanvullende ondersteuning	-40.885	-41.077	-44.696	-47.468	-47.523	
16-1-1-4 Centrumgemeentetaken	-106.625	-106.362	-122.466	-116.341	-121.931	
Totaal	-202.231	-200.967	-224.754	-220.406	-229.034	

Bovenstaande tabellen geven een overzicht van het saldo van baten en lasten per prestatiedoelstelling voor het hele programma weer.

Utrecht is een vitaal sociale stad, met betrokken inwoners die verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving. Ook kwetsbare inwoners doen mee naar vermogen en krijgen indien nodig daarbij ondersteuning

Utrecht is een vitaal sociale stad, met betrokken inwoners die verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving. Ook kwetsbare inwoners doen mee naar vermogen en krijgen indien nodig daarbij ondersteuning

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E1	% bewoners dat actief is in de buurt		28%	28%	30%	29%	31%
E2.1	% Utrechters dat aangeeft weinig tot geen problemen te ervaren met meedoen	2015	80%	81%	80%	81%	81%
E2.2	% Utrechters met een beperking dat aangeeft weinig tot geen problemen te ervaren met meedoen		65%	65%	67%	59%	67%
E3	% Utrechters dat zich vrijwillig inzet		39%	39%	40%	40%	41%
E4	% bewoners tevreden over beschikbaarheid ruimte voor bewonersinitiatieven in de buurt		35%	39%	35%	40%	35%
E5	% Utrechters dat zich gediscrimineerd voelt		10%	14%	10%	16%	10%
E6	% Utrechters dat informele zorg ontvangt van vrijwilligers(organisatie)	2015	17%	10%	19%	14%	19%
E7	% Utrechters dat zich door hulp of ondersteuning beter kan redden	2015	78%	-	78%		78%
E8	Mate van overbelasting van mantelzorgers		16%	volgt	16%	nb	16%
E9	Percentage Utrechters dat moeite heeft met digitale aanvragen bij organisaties		27%	27%	26%	23%	25%

Analyse

Percentage Utrechters dat moeite heeft met digitale aanvragen bij organisaties	Daling is deels te danken aan het uitgebreidere aanbod. Verbeterde websites van organisaties ligt buiten de invloedssfeer van de gemeente.
% bewoners dat actief is in de buurt	Verskil tussen doelstelling en realisatie in marginaal
% Utrechters met een beperking dat aangeeft weinig tot geen problemen te ervaren met meedoen	De daling van de streefwaarde is op dit moment niet te duiden.

Analyse

% Utrechters dat aangeeft weinig tot geen problemen te ervaren met meedoen	verschil tussen doelstelling en realisatie is marginaal.
% Utrechters dat zich vrijwillig inzet	Verschil tussen doelstelling en realisatie is marginaal.
% bewoners tevreden over beschikbaarheid ruimte voor bewonersinitiatieven in de buurt	Verschil tussen streefwaarde en realisatie komt vermoedelijk door meer bekendheid en verbetering van buurtcentra.
% Utrechters dat zich gediscrimineerd voelt	De stijging is mogelijk te verklaren doordat burgers makkelijker de stap zetten om op te treden tegen een (vermoeden van) discriminatie. Ook de bewustwordingscampagnes kunnen effect hebben gehad. Daarnaast kunnen gebeurtenissen in de stad, landelijk
% Utrechters dat informele zorg ontvangt van vrijwilligers(organisatie)	verschil vermoedelijk te verklaren door andere vraagstelling
% Utrechters dat zich door hulp of ondersteuning beter kan redden	niet beschikbaar
Mate van overbelasting van mantelzorgers	De cijfers over het percentage mantelzorgers dat zich overbelast voelt, komt uit de Gezondheidsenquête die Volksgezondheid één keer per twee jaar uitzet. Er zijn dus alleen kwantitatieve, stedelijk representatieve cijfers één keer per twee jaar. In 2020 komt er weer een Gezondheidsenquête. Over 2019 zijn er geen cijfers.

Omschrijving	Nul-meting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P1.1 Bezettingsgraad welzijnsaccommodaties		1.680 uur	1.560 uur	1.680 uur	1640 uur	1.800 uur
P1.2 Aantal meldingen artikel 1		200	186	-	186	200
P1.3 Rapportcijfer ondersteuning vrijwilligers		7,5	7,8	-	7,8	7,5
P1.4 % gemeentelijke voorzieningen dat fysiek toegankelijk is	2016	n.t.b.	81%	-	81%	-
P1.5 Aantal gebouwen op toegankelijk Utrecht.nl		650	-	-	300	-
P2.1 Cliëntervaring buurtteams	2015	7,8	7,9	7,8	8,0	7,8
P2.2 Aantal werkdagen tussen melding en start ondersteuning en zorg buurtteams	2015	5 dagen	4,3 dagen	n.b.t.	3,8 dagen	5 dagen
P2.3 % volgens plan beëindigde trajecten buurtteams	2015	73%	73%	n.t.b.	69%	75%
P3.1 Cliëntervaring aanvullende zorg	2016	81%	-	n.t.b.	-	n.t.b.
P3.2 Aantal dagen tussen melding en start ondersteuning aanvullende zorg	2015	n.n.b.	16	14	19	14
P3.3 % volgens plan beëindigde trajecten aanvullende zorg	2015	n.n.b.	57%	80%	83%	80%
P4.1 Cliëntervaring centrumgemeente taken	2016	81%				
P4.2 Aantal dagen tussen melding en start ondersteuning en zorg centrumgemeente taken	2015	n.t.b.		32 weken		
P4.3 % volgens plan beëindigde trajecten centrumgemeente taken	2015	n.t.b.			84%	

Analyse

Aantal dagen tussen melding en start ondersteuning aanvullende zorg	het aantal mensen dat aanvullende zorg nodig heeft, neemt toe. Dit geeft druk op de wachttijden.
% volgens plan beëindigde trajecten aanvullende zorg	deze gegevens komen uit het iWmo berichtenverkeer, ingevuld door de zorgprofessional. Is een graadmeter voor de kwaliteit van zorg. Realisatie is boven verwachting, geeft aan dat de ondersteuning beter aansluit bij de behoefte van de cliënten.
Cliëntervaring aanvullende zorg	Niet beschikbaar
% volgens plan beëindigde trajecten centrumgemeente taken	deze indicator is gebaseerd op registratie in het iWmo-berichtenverkeer. Het geeft iets aan over de kwaliteit van de ondersteuning en in hoeverre deze aansluit bij de behoefte van de cliënt.
Cliëntervaring centrumgemeente taken	niet beschikbaar
Aantal dagen tussen melding en start ondersteuning en zorg centrumgemeente taken	de registratie is verbeterd, waardoor wij een steeds beter beeld krijgen van de wachttijden. De uitstroom is beperkt waardoor de wachttijd voor nieuwe cliënten (de instroom) hoog blijft. Het uitgangspunt blijft een maximale wachttijd van 16 weken.
Aantal gebouwen op toegankelijk Utrecht.nl	In plaats van toegankelijkutrecht.nl wordt nu de site Wheelmap.org gebruikt.
Aantal meldingen artikel 1	Behaalde streefwaarde is afhankelijk van externe factoren en daarom moeilijk te duiden.
Rapportcijfer ondersteuning vrijwilligers	verschil tussen doelstelling en realisatie is marginaal; 0,3.
% gemeentelijke voorzieningen dat fysiek toegankelijk is	81 % is stand van zaken 2019.
Bezettingsgraad welzijnsaccommodaties	Uitbreiding van het aantal ruimtes heeft invloed op de berekeningswijze van de bezettingsgraad, en er is meer gecontroleerd op feitelijk gebruik.
Cliëntervaring buurtteams	Dit cijfer is in 2019 gemeten onder 1.563 klanten.
Aantal werkdagen tussen melding en start ondersteuning en zorg buurtteams	genoemd aantal dagen is een gemiddelde van alle 18 buurtteams over het hele jaar. De wachttijd is sterk afhankelijk van het aantal meldingen en beschikbaarheid van personeel. We zien dan ook dat de wachttijden kunnen variëren tussen 1 en 27 dagen
% volgens plan beëindigde trajecten buurtteams	69% van de trajecten is volgens plan beëindigd of in overeenstemming (tussen buurtteammedewerker en client) voortijdig afgesloten. De overige 31% is ongeveer gelijk verdeeld tussen de categorieën eenzijdig door de client beëindigd, eenzijdig door de aanbieder beëindigd en beëindigd wegens externe omstandigheden.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.1.1 Utrechters organiseren zelfstandig activiteiten en voelen zich meer verantwoordelijk voor hun omgeving en hebben competenties ontwikkeld om de civil society te ondersteunen en vorm te geven

Sociaal makelaarschap

Stichting DOCK Utrecht heeft het sociaal makelaarschap uitgevoerd en het sociaal beheer op de 24 buurtcentra in Utrecht vormgegeven. Als nieuwe sociaal makelorganisatie heeft DOCK Utrecht zich aan de bewoners gepresenteerd via de DOCK campagne. Het eerste half jaar van 2019 zijn de activiteiten gecontinueerd en samen met bewoners en samenwerkingspartners zijn wijkanalyses en werkplannen opgesteld. Tegelijkertijd blijkt dat de omvorming van vijf organisaties naar één ingewikkeld te zijn. DOCK heeft eind 2019 een uitvoerige analyse en plan van aanpak opgesteld om dit proces in goede banen te leiden.

Op speeltuinen waar nog geen gebruik is gemaakt van het recht op verzelfstandiging hebben de sociaal makelaars zorg gedragen voor een veilig, toegankelijk en pedagogisch (Vreedzaam) speelklimaat en buurtinitiatieven ondersteund die wilden verzelfstandigen.

In het kader van Utrecht Zijn We Samen is de inzet van DOCK sterk bepaald geweest door ingrijpende incidenten zoals demonstraties, het schietincident en incidenten in buurthuizen over de wet op gezichtsbedekkende kleding. De sociaal makelaars voerden doorlopend preventieve gesprekken met ouders, wijkbewoners en vrijwilligers, en organiseerden verschillende activiteiten met en voor bewoners om de verbinding tussen buurtbewoners te stimuleren. Binnen Samen voor Overvecht heeft DOCK extra inzet geleverd op het gebied van sociaal renoveren, taal, ontmoeting en (speel) activiteiten voor jeugd.

Vrijwillige inzet

Met ingang van 1 januari 2019 hebben vijf scholen in samenwerking met de Vrijwilligerscentrale een (door)start gemaakt met de maatschappelijke stage. Hierdoor hebben circa 1.400 leerlingen kennis gemaakt met Utrechtse verenigingen en organisaties en een zinvolle bijdrage aan de samenleving geleverd door zich vrijwillig in te zetten voor de medemens. In de loop van het jaar hebben wij meer scholen uitgenodigd om (weer) te starten met de maatschappelijke stage. Dit gebeurde door o.a. bijeenkomsten/activiteiten, waarop andere scholen geïnformeerd en geïnspireerd worden.

Samen met 13 enthousiaste Utrechtse partijen hebben wij een aanvraag voor Maatschappelijke Diensttijd (MDT) ingediend. MDT geeft jongeren de kans om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen, het eigen netwerk uit te breiden, hun toekomstperspectief te vergroten en tegelijk iets te doen voor een ander of de samenleving. onze aanvraag is eind september gehonoreerd en we hebben een bedrag van bijna 0,600 miljoen euro ontvangen om een proeftuin in Utrecht te realiseren. Samen met onze partners hebben wij voorbereidingen getroffen om in 2020 te starten met MDT trajecten.

Initiatieven

De beleidsregel 'Buurtnetwerken en Wijkinformatiepunten door bewoners heeft geleid tot subsidiëring van zes buurtnetwerken en vijf Wijkinformatiepunten in verschillende wijken. Deze netwerken en informatiepunten worden door bewoners gerund. [Raadsbrief beleidsregel 'Buurtnetwerken en Wijkinformatiepunten door bewoners'](#)

Mantelzorgondersteuning

De aanbesteding voor kortdurend verblijf in een instelling ter ontlasting van mantelzorgers is afgerond met als resultaat dat er vijf zorgaanbieders zijn gecontracteerd. Er zijn daarnaast extra mogelijkheden voor respijtzorg overdag gecreëerd voor mantelzorgers van mensen met dementie, zoals de invoering van een strippenkaart voor extra dagdelen dagbegeleiding bij alle aanbieders van dagbegeleiding. Er is daarnaast meer inzet van vrijwilligers binnen Steunpunt Mantelzorg mogelijk gemaakt voor hulp bij dementie, mede om mantelzorgers te ontlasten.

Vrijwillige inzet informele zorg

De verbinding tussen formele en informele zorg is verder versterkt door invoering van ambassadeurs informele zorg in alle tien de wijken (in 2018 zes wijken). In het kader van de ontwikkeling van de vrijwilligersacademie informele zorg zijn in 2019 op stedelijk niveau introductiecursussen voor nieuwe vrijwilligers van start gestaan. Tevens zijn er verdiepingscursussen gestart op verschillende inhoudelijke thema's (bijvoorbeeld 'stellen van grenzen').

Speeltuinen

De verantwoording over de beheerde speeltuinen is opgenomen onder het programma Jeugd.

Buurtcentra

De verbouwing van buurtcentrum de Boog, waaronder een nieuwe entree, is afgerond en buurtcentrum de Speler is na een intensieve verbouwing begin van het jaar in gebruik genomen. Dit heeft ertoe geleid dat er diverse nieuwe inwoners gebruik van maken en de bezetting is daardoor toegenomen. Dit is ook terug te zien in de cijfers: de bezettingsgraad van de activiteitenruimten in de buurtcentra is de afgelopen jaren gestegen van gemiddeld 25 uur per week in 2012 naar 41,5 uur gemiddeld in 2019.

Naar aanleiding van de nieuwe werkwijze van de Voedselbanken, met een centraal, stedelijk magazijn/opslag en uitgiftepunten in de buurten, is in het najaar het 1e uitgiftepunt in buurtcentrum De Nieuwe Jutter (zelfbeheer) gerealiseerd.

Anti-discriminatie agenda en regenboog agenda

Er zijn diverse acties uit de Regenboogagenda (looptijd 2019-2022) [Utrechtse Regenboogagenda 2019-2022](#) opgestart. [Raadsbrief Regenboogagenda 2019-2022 en Regenboogagenda 2019-2022](#). Er is onder andere een vervolg gegeven aan het pilotproject met betrekking tot hulpverlening aan biculturele LHBTI'ers, bestaande en nieuwe projecten binnen onderwijs, sport en cultuur zijn voortgezet of opgestart, de gemeente voer mee met de jaarlijkse Canal Pride, en op Coming Outdag (11) is op diverse gemeentelijke locaties de regenboogvlag gehesen. [Raadsbrief voortgang Regenboogagenda](#)

Sociale prestatie en Dagondersteuning

Sociale prestatie en Dagondersteuning bieden kwetsbare Utrechters ondersteuning bij zinvol en actief meedoen in de samenleving. Er deden in 2019 circa 8.500 mensen regelmatig mee aan deze laagdrempelige activiteiten.

In 2019 zijn als proef ook de ervaringen van de deelnemers gemeten met de Ervaringwijzer. 5e jaars geneeskunde studenten hebben in de zomer een aantal activiteiten bezocht en hebben met ruim 200 deelnemers de Ervaringwijzer ingevuld. Daaruit bleek dat nog niet alle vragen goed waren afgestemd op de doelgroep. Wel zien wij dat ruim 90% aangeeft dat zij plezier hebben tijdens de activiteit, bijna 80% geeft aan nu beter in zijn vel te zitten en ruim 80 % geeft aan nu meer contact met anderen te hebben.

Effectdoelstelling

E1.1.2 Utrechters ervaren zo min mogelijk drempels, fysiek of sociaal, om deel te nemen aan het dagelijkse leven

Eenzaamheid

We hebben de Utrechtse aanpak eenzaamheid gelanceerd in samenwerking met een zeer divers netwerk van ongeveer 200 partijen. [Raadsbrief Utrechtse aanpak eenzaamheid en routekaart naar verbinding](#). We vormen per gezamenlijk bepaald thema één of meerdere actiecoalities. Het versterken van de gemeenschap staat hierbij centraal. Tevens is er gewerkt aan het verduurzamen van het netwerk door te streven naar gedeeld eigenaarschap.

(Digi)taalvaardigheden

Door extra activiteiten in Overvecht, Kanaleneiland, Leidsche Rijn en Vleuten/De Meern zijn meer mensen bereikt dan het jaar daarvoor. De laagdrempelige activiteiten, zoals inlopen, taalcafé's en themabijeenkomsten, zijn goed bezocht. De groepen van het formeel Onderwijs (NLEducatie en Volksuniversiteit) hebben ongeveer 1.350 deelnemers bereikt in 2019.

Utrecht zijn we Samen

In 2019 zijn lopende activiteiten in onze radicaliseringsaanpak gecontinueerd en enkele nieuwe activiteiten ontwikkeld. Over de uitvoering hiervan bent u geïnformeerd in [Raadsbrief juli 2019](#) en [Raadsbrief UzWS januari 2020](#). Meer informatie is opgenomen onder het programma Veiligheid en onder diverse onderdelen in de Programmabegroting (zoals jongerenwerk, Dock etc.)

Toegankelijkheid

De nieuwe agenda '[Utrecht voor iedereen toegankelijk](#)' is aan de raad gestuurd. Deze agenda en het uitvoeringsprogramma zijn opgesteld samen met de organisaties voor bewoners met een beperking, Solgu, Platform Volwaardig Burgerschap GGZ en De Wilg.

Met partijen en bewoners is samengewerkt om de stad is toegankelijker te maken. Zo is bij horeca ondernemers toegankelijkheid onder de aandacht gebracht, [Toegankelijkheid op de kaart](#) en is in Oost de actie Houd de stoep vrij gehouden. Het aantal gebouwen op [wheemap.org](#) is momenteel 300. Zie voor meer informatie ook de [Raadsbrief Uitvoering motie prestatie-indicator toegankelijkheid](#).

Effectdoelstelling

E1.1.3 Utrechters zijn in staat om samen met hun directe omgeving een adequate oplossing te vinden voor hun (zorg)vraag

Buurtteam Sociaal

Het aantal Utrechters dat bij het Buurtteam terecht kwam voor hun ondersteuningsvraag groeide in 2019 opnieuw. In de Vroegsignalering zijn 300 huishoudens bereikt waarin daadwerkelijk het gesprek is aangegaan over óf en welke hulp mensen nodig hebben.

Regiotaxi

Ook deze zomer hebben 5e jaars geneeskunde studenten met circa 70 cliënten van de regiotaxi de Ervaringswijzer afgenomen. Van deze groep geeft ruim 80% aan dat de chauffeur behulpzaam was en 70% dat de taxi op tijd was. Ruim 90% geeft aan nu beter dingen te kunnen doen die men wil. Zie ook [de Raadsbrief](#) van 12 december jongstleden over onder meer de aanbesteding van de regiotaxi en het nieuwe tarief.

Maatwerkvoorzieningen

We zien dat bij mensen thuis blijven wonen sprake is van complexere problematiek en daardoor een groter beroep doet op de Wmo. Dit zien wij onder andere in de toename in de vraag naar duurdere hulpmiddelen en intensievere inzet van hulp bij huishouden. Ook bij de deelnemers aan de dagbegeleiding is sprake van een zwaardere zorgvraag.

In samenwerking met inwoners en hulpmiddelenleveranciers zijn verbetermogelijkheden uitgewerkt op het gebied van de levering van hulpmiddelen, zie ook [de Raadsbrief over die verbetermogelijkheden](#). Eén van de door ons gecontracteerde leveranciers, het Hulpmiddelencentrum, voldoet niet aan de contractafspraken omdat de dienstverlening van deze leverancier onvoldoende is. Om die reden hebben zij een gele kaart ontvangen. Zij werken nu aan een verbeterplan. Door de onvoldoende dienstverlening van deze partij hebben wij de resultaten van de ingezette verbetermogelijkheden nog onvoldoende in beeld.

Effectdoelstelling

E1.1.4 Utrechters die zeer beperkt zelfredzaam zijn ervaren, met behulp van een solide vangnet, voldoende kwaliteit van leven

Regiokoers MO/BW

Afgelopen jaar hebben we met de U16-regiogemeenten verder uitvoering gegeven aan de regionale koers beschermd wonen en maatschappelijke met als doel een inclusieve stad en regio waar mensen, die zijn aangewezen op maatschappelijke opvang of beschermd wonen, kunnen rekenen op zorg dichtbij en op maat en bij voorkeur in de eigen woonomgeving en de gemeente waar iemand woont.

Daklozenopvang

De incidentele extra plaatsen die in 2018 zijn toegekend aan zorgaanbieders zijn voortgezet, ook in de contracten voor 2020 en verder. Daarnaast zijn, door de druk in de nachtopvangketen vanaf de tweede helft van 2019, extra plaatsen ingekocht bij vervolgvorzieningen in de opvangketen en tevens zijn er [tijdelijk vijftien extra plekken nachtopvang ingezet op de Stadsbrug](#).

In G4-verband hebben we in het najaar een [brandbrief](#) verstuurd over de aanhoudende druk in de eerste opvangketen voor daklozen.

Samen met het Stadsteam Herstel en Back Up is de basiszorg voor Utrechtse daklozen doorontwikkeld. Er is voor deze basiszorg een uitvraag voorbereid die zal resulteren in een nadere regel die begin 2020 wordt gepubliceerd.

Housing first – wonen en zorg

Om een inhaalslag te organiseren op het aantal beschikbare en betaalbare woningen voor Utrechters die dakloos zijn of uitstromen uit beschermd wonen, is een [plan van aanpak huisvesting en ondersteuning kwetsbare doelgroepen](#) opgesteld voor de komende vijf jaar. In het plan van aanpak is vastgelegd dat en hoe jaarlijks 385 woningen voor MOBW worden geleverd in de stad Utrecht. Hiermee geeft de stad Utrecht invulling aan de regionale koers en kunnen wachtlijsten worden weggewerkt.

Zorg voor mensen met (psychische) kwetsbaarheid; samenwerking zorg en veiligheid en de wet verplichte ggz

Meer dan voorheen hebben we de inzet op voorkomen en herstel dicht in de buurt georganiseerd. De buurtteams werken intensief samen met de acht gebiedsteams ggz. Vragen en signalen rondom kwetsbaarheid worden snel gesignaleerd en opgepakt. Een inclusieve en veilige leefomgeving is versterkt door de persoonsgerichte aanpak in de buurt: een casusgerichte samenwerking met veiligheidspartners (wijkagent en wijkmanager veiligheid). Problematiek die te complex is om op wijkniveau op te pakken wordt opgeschaald naar het zorg- en veiligheidshuis. De inclusie in de wijk en het tegengaan van stigmatisering is versterkt door het vergroten van de kennis bij inwoners en professionals over herkennen van en omgaan met psychische kwetsbaarheid. Hiernaast heeft Utrecht zich voorbereid op de implementatie van de Wet Verplichte Ggz die per 1 januari 2020 ingaat. Zie voor meer informatie ook [de Raadsbrief over de uitvoering van de WVGGZ](#).

Openstelling van de Wlz voor mensen met ernstige psychische stoornis

In 2021 wordt de Wet langdurige zorg (Wlz) opengesteld voor mensen met een ernstige psychische stoornis. De grove schatting is dat met de openstelling van de Wlz circa 30% van de mensen die momenteel zijn aangewezen op Beschermd Wonen naar de Wlz zal doorstromen. Dit gaat gepaard met een financiële uitname uit het budget voor Beschermd Wonen. In 2020 begint het CIZ met het indiceren van de Wlz op psychische grondslag, waarbij de toegang tot de Wlz vanaf 1 januari 2021 in gaat. In 2019 hebben we voorbereidingen getroffen om ervoor te zorgen dat mensen die vanuit de Wmo naar de Wlz zullen doorstromen een soepele overgang hebben.

Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV)

Utrecht is gestart met de pilot LVV en werkt nu samen met de maatschappelijke organisaties en de Rijksdiensten aan meer bestendige oplossingen. Hierdoor is een betere samenwerking tussen Rijk en gemeenten ontstaan. Utrecht krijgt daarvoor financiering gedurende pilotperiode van drie jaar vanuit afspraken met het Rijk en tussen de vijf pilot gemeenten (Utrecht, Amsterdam, Rotterdam, Groningen, Eindhoven) op basis van het aantal beschikbare plekken voor de LVV. De activering en opvang en begeleiding van ongedocumenteerden met zware psychische problematiek is geïntensiveerd en verbeterd.

Plan Einstein

Plan Einstein is geëvalueerd door Oxford Universiteit en heeft input gegeven voor de Utrechtse nota over grootschalige opvanglocaties en voor de landelijke discussie over flexibilisering van de opvang. Het plan Einstein concept is gestart de andere COA locatie als Plan Einstein Haydn waarvoor we met een inclusieve aanpak zowel asielzoekers op het Azc als buurtbewoners in van dat AZC in Oog in Al, Lombok en Kanaleneiland nu mogelijkheden bieden om mee te doen aan het programma van Plan Einstein.

Huiselijk geweld en Kindermishandeling

In 2019 is de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en de radarfunctie in werking getreden. Veilig Thuis, het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, heeft zich hierop goed voorbereid. De meldingen zijn met 30% gestegen. Deze stijging is een landelijk beeld, de stijging is hoger dan verwacht en daarom aanleiding voor het Rijk om dit nader te onderzoeken en extra financiering te overwegen. Veilig Thuis wordt uitgevoerd door Samen Veilig Midden Nederland. Voor en door SVMN is een veranderagenda opgesteld ten behoeve van het vergroten van hun transparantie, het openstellen voor 'leren', het nadrukkelijker betrekken van het cliënt perspectief bij de uitvoering van het werk én helderheid geven over de omgang met klachten. Samen met de andere Utrechtse Jeugdregio's en de Raad voor de Kinderbescherming sturen wij op de ontwikkeling van samen Veilig en de keten van huiselijk geweld en jeugdbescherming.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.1.1 Basisvoorzieningen zijn georganiseerd en initiatieven, vrijwilligers en mantelzorgers ondersteund

Sociaal makelaarschap

Stichting DOCK Utrecht heeft het grootste deel van de medewerkers van de voormalig sociaal makelorganisaties overgenomen voor zoveel mogelijk continuïteit in de uitvoering. Zij ondersteunden bewonersinitiatieven waar nodig en hebben het sociaal beheer op buurtcentra georganiseerd om iedereen zich welkom te laten voelen.

Op speeltuinen waar nog geen gebruik is gemaakt van het recht op verzelfstandiging hebben de sociaal makelaars zorggedragen voor een veilig, toegankelijk en pedagogisch (Vreedzaam) speelklimaat en buurtinitiatieven ondersteund die wilden verzelfstandigen. Speeltuinen De Balije, De Albatros en De Watergeus zijn in 2019 verzelfstandigd.

In het kader van Utrecht Zijn We Samen is de inzet van DOCK sterk bepaald geweest door ingrijpende incidenten zoals demonstraties, het schietincident en incidenten in buurthuizen over de wet op gezichtsbedekkende kleding. De sociaal makelaars voerden doorlopend preventieve gesprekken met ouders, wijkbewoners en vrijwilligers, en organiseerden verschillende activiteiten met en voor bewoners om de verbinding tussen buurtbewoners te stimuleren. Binnen Samen voor Overvecht heeft DOCK extra inzet geleverd op het gebied van sociaal renoveren, taal, ontmoeting en (speel) activiteiten voor jeugd. Vrijwillige inzet

In 2019 heeft de vrijwilligerscentrale, samen met partners in de stad een campagne ontwikkeld voor de werving van vrijwilligers. De campagne wordt in januari 2020 gelanceerd onder de noemer: 'Iets voor jezelf, iets voor een ander, iets voor de stad. Vrijwilligerswerk, iets voor jou!'

In 2019 is veel aandacht besteed aan de waardering van vrijwillige inzet. Zo zijn de vrijwilligersprijzen uitgereikt, hebben 500 vrijwilligers genoten van een waarderingsdiner en hebben 1500 vrijwilligers een cadeau uitgezocht via de website utrechtbedankt.nl. RTV Utrecht heeft in december een documentaire uitgezonden over Utrechtse Vrijwilligers.

Initiatieven

Bewonersinitiatieven zijn ook in 2019 ondersteund zowel bij het opstarten als de verduurzaming. Die ondersteuning bestaat naast de inzet van sociaal makelaars ook uit specifieke ondersteuning op het gebied van onder andere crowdfunding, ondernemerschap, kennisdeling en impact meting. De specifieke ondersteuning wordt geleverd met het oog op bestending en continuering van het initiatief. Samen met de ondersteunende organisaties zoals MAEX, Starter4Communities en VoorjeBuurt hebben we het bestaande aanbod beoordeeld.

Het inzichtelijk maken van de maatschappelijke waarde is naast een sturingselement voor de initiatiefnemers zelf, ook een belangrijk element in de afweging hen structureel te financieren. In sommige gevallen omdat ze publieke taken overnemen (Bewonersbod). Een belangrijke groep hier binnen zijn de zelfbeheerinitiatieven op het gebied van buurtcentra en speeltuinen.

De nadere regel 'de Stem van Utrechters' door cliëntraden, adviescommissies en belangenorganisaties, is vastgesteld. Daarmee is de advisering, belangbehartiging en samenwerking in de stad versterkt, en is de gelegenheid verbeterd dat Utrechters hun stem kunnen laten horen. Betrokken organisaties geven aan content te zijn met de verheldering van de beleids- en subsidiedoelen.

Buurtpacten

We hebben in 2019 het 'Buurtpact' geïntroduceerd. Het Buurtpact is een instrument om de samenwerking tussen buurtteams, sociaal makelaars, huisartsen, jongerenwerkers, bewonersorganisaties- en initiatieven en sleutelfiguren in de wijk te versterken. Het Buurtpact ondersteunt het aanpakken van sociale opgaven in de buurt. Inmiddels zijn er twee buurtpacten gesloten. Eind december is de [Raadsbrief stand van zaken Buurtpacten](#) verzonden.

Speeltuinen

De verantwoording over de beheerde speeltuinen is opgenomen onder het programma Jeugd.

Buurtcentra

De evaluatie welzijnsaccommodatiebeleid is gestart in samenwerking met gebruikers en beheerders. Voor de verbouwingen van buurtcentra Zuilen, 't Zand, Weidewereld zijn voorlopig ontwerpen opgesteld in samenwerking met de gebruikers.

De bouw van het nieuwe buurtcentrum Hoge Weide en de bouwkundige aanpassing buurtcentrum Hart van Noord zitten in de eindfase. Begin 2020 is de oplevering. Daarnaast zijn voor diverse (zelf beheerde) buurtcentra verbouwingen in voorbereiding genomen, zoals Podium Oost (zelfbeheer) en de Musketon. In samenwerking met Mitros wordt een haalbaarheidsstudie uitgevoerd om de kwaliteit van de buurtkamers en jongerenhuiskamer Herderplein te verbeteren.

De haalbaarheidsstudie Nieuw Rotsoord is afgerond en wordt begin 2020 voorgelegd aan het College. Voor de noodzakelijke investeringen voor het gebouw en de herinrichting van het terrein voor kinderboerderij Rotsoord zijn investeringsmiddelen gereserveerd. In het kader van Groei van de Stad zijn voor de gebieden Merwede, Lombokplein, Overvecht, Kruisvaartkade en Jaarbeursplein en omgeving de gewenste buurtcentra en jongerenhuiskamers in beeld gebracht in het Koersdocument.

Anti-discriminatie agenda en regenboog agenda

In 2019 zijn diverse acties uit de Regenboogagenda gestart; [Raadsbrief Regenboogagenda 2019-2022 en Regenboogagenda 2019-2022](#). De agenda is opgesteld samen met onder meer bewoners, vertegenwoordigers van regenboogorganisaties, politie en hulpverleners. Er is onder andere een vervolg gegeven aan het pilotproject m.b.t. hulpverlening aan biculturele LHBTI'ers, bestaande en nieuwe projecten binnen onderwijs, sport en cultuur zijn voortgezet of opgestart, de gemeente voer mee met de jaarlijkse Canal Pride, en op Coming Outdag (11 oktober) is op diverse gemeentelijke locaties de regenboogvlag gehesen.

(Digi)taalvaardigheden

In de nieuwe bibliotheekvestiging Leidsche Rijn is een Taalhuis gestart. Verder zijn de activiteiten in Vleuten/De Meern, Kanaleneiland, de Volksuniversiteit (NT2) en Prago uitgebreid. In het voorjaar is in samenspraak met de partners in de stad, het Meerjarenplan 'digiTaal is de basis' tot stand gekomen.

In samenwerking met de (private) Taalscholen die Inburgering in de stad verzorgen, zijn afspraken gemaakt over een co-financiering van de verschillende taalcafé's in de stad. Dit is een belangrijke aanvulling op het standaard-aanbod van de Inburgeringscursus.

Het kost moeite om het aantal (circa 1.500) vrijwillige docenten en taalmaatjes bij de verschillende organisaties op peil te houden. Ondanks inspanningen rond de Week van de Alfabetisering waarin vrijwilligers centraal stonden en een inzet van de Academie voor de Stad bij Digiwijs, blijft dit een punt van aandacht. Er is een wervingscampagne voorbereid die in 2020 wordt uitgevoerd.

Cliëntondersteuning

In 2019 is een subsidie toegekend om koploper gemeente te worden op cliëntondersteuning. Met wordt door U-Centraal in samenwerking met buurtteams en zorgkantoor een pilot uitgevoerd om de cliëntondersteuning vanuit de Wmo en de Wlz beter op elkaar te laten aansluiten.

Sociale prestatie en dagondersteuning

In 2019 zijn bijeenkomsten georganiseerd om aanbieders en verwijzers voor te lichten over het nut van activering, hoe het systeem in elkaar zit en welk aanbod er is en hoe je dit kunt vinden. Dit met als doel dat meer mensen op de voor hen passende plek terecht komen. Ook is onderzoek gedaan naar de diversiteit van het aanbod in Noordwest en Overvecht en hoe dit zich verhoudt tot andere ontmoetingsaanbod in de wijk. De resultaten van dit onderzoek worden benut bij het herijken van de regeling in 2020.

Prestatiedoelstelling

P1.1.2 Een stad dekkend, goed functionerend netwerk van buurtteam

Buurtteam Sociaal

2019 was de start van de nieuwe subsidieperiode voor het buurtteam Sociaal. Het groeiend aantal Utrechters dat zich bij het buurtteam meldt, gaf vraagstukken rond de inzet van capaciteit. De wachttijden liepen daardoor tijdelijk in een aantal buurtteams op. De gemiddelde wachttijd is over de hele stad ruim beneden de norm van vijf werkdagen. De gemiddelde wachttijd per buurtteam varieert tussen de één en veertien werkdagen.

Het buurtteam heeft zich op verschillende thema's ingezet voor verdere transformatie en verbetering van de samenwerking in de stad. Onder andere op het thema activering en in het actieprogramma Meedoen en Schuldenvrij met vroegsignalering en de evaluatie van de Kanteling schulddienstverlening. En ook met het innovatieve project Beter Thuis in Noordoost voor ouderen die langer thuis wonen en door bij te dragen aan het nieuwe ambitieplan Samen voor Overvecht.

Prestatiedoelstelling

P1.1.3 Passende aanvullende ondersteuning voor mensen die dat nodig hebben

Maatwerkvoorzieningen

In 2019 is het inkooptraject voor de aanvullende zorg afgerond. Over [het proces en de uitkomsten](#) is de raad voor de zomer geïnformeerd. De nieuwe contractperiode biedt de mogelijkheid om stappen te zetten in de transformatie. Er zijn aanbieders geselecteerd die hun zorg en ondersteuning op een passende en innovatieve wijze willen inrichten, met het gegeven van een groeiende vraag en beperkte budgetten. Samenwerking is hierbij het sleutelwoord. Daarbij is ook aandacht besteed aan aanbod voor specifieke doelgroepen, diversiteit en spreiding van het aanbod en inzet van ervaringsdeskundigen.

De groei van het aantal mensen dat individuele begeleiding krijgt, is ook in 2019 een punt van aandacht geweest. Met buurtteam en aanbieders van individuele begeleiding voeren wij het gesprek over deze ontwikkeling, de mogelijke oorzaken en mogelijkheden om de groei te beheersen.

Er is onderzoek gedaan naar de toegang en de samenwerking tussen buurtteam en aanvullende zorgpartijen. In 2020 worden de aanbevelingen vanuit dit onderzoek geïmplementeerd.

Met aanbieders van hulp bij huishouden is op bestuurlijk niveau het gesprek gestart over de langer wordende wachtlijsten als gevolg van de arbeidsmarktproblematiek.

Cliëntervaringen – Ervaringwijzer

Net als vorig jaar is er afgelopen zomerperiode een 'studentenzomer' georganiseerd waarbij 5e jaars studenten Geneeskunde van het Universitair medisch Centrum Utrecht (UMCU) bij verschillende aanbieders en op verschillende plekken in de stad ervaring opdeden met de Ervaringwijzer. Diverse aanbieders hebben zo feedback gekregen op de door cliënten ervaren kwaliteit van zorg, maar ook kregen we als gemeente feedback op de techniek, vraagstelling en wijze van afname. Deze feedback verwerken we ten behoeve van de verdere uitrol in 2020 onder alle aanbieders aanvullende zorg Wmo. Over 2019 zijn er onvoldoende gegevens opgehaald om de prestatie-indicatoren voor 2019 in te vullen.

Regeling Tegemoetkoming Zorgkosten

Voor de Regeling tegemoetkoming zorgkosten 2019 zijn op peildatum 15 januari 2020 1.773 aanvragen ontvangen (tegenover 2898 aanvragen over 2018). Een aantal aanvragen moet nog in behandeling worden genomen en er kunnen tot 1 april 2020 aanvragen worden ingediend. Over 2018 zijn in totaal 2898 aanvragen ingediend. Van de reeds behandelde aanvragen over 2019 is bijna 90% toegekend. De overige aanvragen zijn afgewezen, ingetrokken of niet in behandeling genomen in verband met een niet volledige aanvraag. In het kader van Begroting in balans is in 2019 besloten de inkomensgrens te verschuiven van 200% van het sociaal minimum, naar 175%.

Doelgroepenvervoer

In 2019 zijn stappen gezet om een stabiel, flexibel, passend en betrouwbaar vervoerssysteem te realiseren voor verschillende doelgroepen en waarbij oog is voor innovatie en duurzaamheid/milieu. De stuurgroep van het 'Programma Vernieuwing doelgroepenvervoer en aanvullend openbaar vervoer', met daarin de bestuurlijke trekkers van de vijf Wmo-regio's en de gedeputeerde, heeft een Vervoerspact vastgesteld met daarin regionaal gedeelde uitgangspunten. Op basis daarvan worden pilots uitgevoerd om te experimenteren op thema's als het stimuleren van gebruik van het OV, het efficiënter organiseren van doelgroepenvervoer en een betere aansluiting van doelgroepenvervoer en (aanvullend) OV.

Prestatiedoelstelling

P1.1.4 Effectieve uitvoering van de taken als Centrumgemeente

Regiokoers MO/BW

Het afgelopen jaar hebben we vanuit onze centrumgemeentaak voor de gehele U16-regio alle maatschappelijk opvang (MO) en beschermd wonen (BW) [opnieuw aanbesteed en ingekocht voor de periode 2020-2028](#). Utrecht stad blijft tenminste de eerste contractperiode 2020-2022 verantwoordelijk voor deze zorg en begeleiding. Om te anticiperen op de doordecentralisatie, hebben de regiogemeenten actief geparticipeerd in dit inkoop- en aanbestedingstraject en hebben we in de contracten met zorgaanbieders de mogelijkheid ingebouwd dat regiogemeenten de contracten na de doordecentralisatie kunnen overnemen. Met de nieuwe contractering stimuleren we dat er meer plekken Beschermd Thuis beschikbaar komen en dat Beschermd Verblijf wordt afgebouwd. Verder borgen we dat we als U16-regio gezamenlijk afspraken maken met bovenregionale (=U16-niveau) beschermd wonen voorzieningen, daar waar de aard van beschermd wonen zeer specifiek van aard is qua bv. zorg, veiligheid, overlast en/of prikkelarme karakter van de beschermd woonomgeving.

Het afgelopen jaar hebben we geïnvesteerd in het vanuit gedeelde waarden samenwerken met regiogemeenten, waarbij we een start hebben gemaakt in een duurzame kennisoverdracht over inkoop, accounthouderschap en contractmanagement, interactie, dialoog en sturing en monitoring op het (regionale) zorglandschap dat we met elkaar voorstaan.

Wij hebben in 2019 deelgenomen aan het landelijk expertiseteam MO/BW en mede succesvol gelobbyd voor een zorgvuldig traject van doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang, gebaseerd op afdoende data van externe instroom in beschermd wonen vanuit de (forensische) GGz, de jeugdzorgen de Wlz. Hierop is besloten door het Rijk beschermd wonen per 2022 door te decentraliseren en maatschappelijke opvang ten minste tot 2026 niet door te decentraliseren. De raad is hier eerder over geïnformeerd in [een Raadsbrief](#).

Aan alle gemeenten is gevraagd om hier regionaal samenwerkingsafspraken over te maken. De U16 heeft afgesproken dat de vier Wmo-regio's in het eerste kwartaal van 2020 eerst eigen uitgangspunten voor samenwerking in de regio opstellen in vier (Wmo)-regioplannen. Deze vier regionale plannen dienen als bouwstenen voor het Regioplan U16 transformatie MO/BW 2021 – 2024. Daarnaast maakt elke gemeente een lokaal uitvoeringsplan waarin wordt beschreven hoe de gemeenten de beoogde transformatie uit de regionale koers in hun gemeente in de praktijk willen vormgeven.

Tot slot zijn we eind 2019, samen met andere U16-gemeenten, in samenwerking met de Hogeschool Utrecht en Movisie gestart met een reflectie- en leerkring van vijftien pilots die gerelateerd zijn aan beschermd wonen en/ of maatschappelijke opvang in de U16. De opgedane ervaringen en best practices zullen breed gedeeld worden en geborgd in het kennisplatform Utrecht Sociaal.

Daklozenopvang

Een belangrijke verandering die we in de Utrechtse hulp voor onze dakloze inwoners realiseren is de omvorming van de huidige nachtopvang naar een 24 uursopvang. Een plek waar dakloze Utrechters de hele dag kunnen verblijven. Om deze doelstelling waar te maken zijn in 2019 de twee huidige locaties van de nachtopvang verbouwd. De verbouwing van de Keulsekade loopt door in 2020, waardoor een deel van de nachtopvang vanaf mei 2019 tijdelijk is gehuisvest aan de Maliebaan.

Om terugval in dakloosheid te voorkomen hebben gemeente, de aanbieders en de buurtteams een tien punten plan opgesteld. In 2019 is gestart met de implementatie van dit plan. Het komend jaar zal dit verder doorgevoerd en aangescherpt worden.

Housing first – wonen en zorg

Er is een [plan van aanpak huisvesting en ondersteuning kwetsbare doelgroepen in Utrecht stad opgesteld voor de komende vijf jaar](#). Dit plan is samen met de in Utrecht opererende zorgaanbieders en woningcorporaties opgesteld, met betrokkenheid van cliëntenorganisaties en huurdersverenigingen. De tweede helft van 2019 stond in het teken van de praktische implementatie van uitvoeringsafspraken tussen gemeente, zorgaanbieders en woningcorporaties. Om de uitvoering van de actiepunten en de resultaten te volgen, is een integrale maandelijkse monitor ontwikkeld. Nu de afspraken zijn geïmplementeerd, zal vanaf 2020 de ambitie van jaarlijks 385 woningen voor MOBW kunnen worden gerealiseerd, zoals ook met Utrechtse woningcorporaties is afgesproken. De U16-regiogemeenten zijn inmiddels met een vergelijkbaar traject gestart. Dit moet ertoe leiden dat ook in de regio voldoende woningen worden gerealiseerd.

Zorg voor mensen met (psychische) kwetsbaarheid; samenwerking zorg en veiligheid en de wet verplichte ggz

Om inclusie in de wijk te bevorderen en stigmatisering tegen te gaan zijn wederom cursussen 'Mental Health First Aid' en bewustwordingsbijeenkomsten 'Samen Sterk Zonder Stigma' aangeboden aan zowel burgers als professionals. Een ander destigmatiserend initiatief is om mensen in crisis niet te vervoeren in een politieauto, maar om neutraal vervoer aan te bieden. Meer ggz-cliënten hebben gebruik gemaakt van een crisiskaart. Het veiligheidshuis Utrecht is omgevormd naar een zorg- en veiligheidshuis Utrecht, zodat zorg- en veiligheidspartners efficiënter en integraal een aanpak afspreken bij complexe casuïstiek op het snijvlak van zorg en veiligheid.

Ter voorbereiding op de invoer van de wet verplichte (Wvvggz) is een meldpunt Wvvggz gerealiseerd (bij de GGDrU) waar ook triage en verkennend onderzoek van een melding zal plaatsvinden. Daarnaast zijn afspraken gemaakt over het horen van cliënten bij een aanvraag voor een crisismaatregel en is een regionaal kwartaaloverleg afgesproken met de relevante ketenpartners, zoals als ggz-aanbieders en het Openbaar Ministerie.

Openstelling Wlz voor mensen met ernstige psychische stoornis

De openstelling van de Wlz voor de ggz vraagt een zorgvuldig traject. De inzet is te voorkomen dat we kwetsbare cliënten onnodig belasten en om te zorgen dat we de cliënt de zekerheid op zorg kunnen blijven bieden, dan wel in de Wmo, dan wel in de Wlz. Zo hebben wij meegewerkt aan een plan van aanpak en hebben wij afstemming met het CIZ, de Regionale Toegang Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang en het Zorgkantoor geïnitieerd om een warme overdracht te organiseren en informatie uit te wisselen. Daarnaast hebben we deelgenomen aan overleggen tussen het Rijk en de VNG om nadere afspraken te maken over de financiële verschuiving van de Wmo naar de Wlz om het financiële risico hiervan zo laag mogelijk te houden. Begin 2020 worden deze afspraken geconcretiseerd.

Landelijke Vreemdelingen Voorziening

De gemeente Utrecht neemt sinds 1 april 2019 deel aan de landelijke Pilot Landelijke Vreemdelingen Voorziening (samen met vier andere steden) om met de maatschappelijke organisaties in de stad en in samenwerking met Rijkspartijen, tot bestendige oplossingen te komen. Dat zijn of een verblijfsvergunning of terugkeer naar land van herkomst of weer terug in de asielopvang.

Plan Einstein

Daarnaast is het bestaande AZC in Oog in AI, Plan Einstein Haydn gestart met activiteiten, cursussen (onder andere ondernemerschap, Engels, ICT), die inclusief zijn, zowel voor asielzoekers als wijkbewoners. Plan Einstein is het concept wat we in Utrecht voor toekomstige grootschalige asielopvang willen blijven toepassen. Nu de regie inburgering naar de gemeenten komt, starten we nu al op het AZC met de intake, assessment en de maatschappelijke begeleiding van statushouders om in de doorgaande lijn eerder te starten met het integratieproces.

Huiselijk geweld en Kindermishandeling

In 2019 is veel aandacht uitgegaan naar de ontwikkeling van de organisatie Samen Veilig Midden Nederland (SVMN), waar Veilig Thuis onderdeel van uitmaakt. Naar aanleiding van meerdere kritische gesprekken met SVMN, is een veranderagenda opgesteld. Zie voor meer informatie hierover de verantwoording van het programma Jeugd.

Daarnaast is met de regio gewerkt aan het voorbereiden en opstellen van de regiovisie 'Huiselijk geweld en Kindermishandeling' die in 2020 zal worden vastgesteld. De aanbevelingen en acties uit het landelijke actieplan Geweld hoort nergens thuis worden hierin geïntegreerd. In de regiovisie worden de gezamenlijke ambities van de centrumgemeente Utrecht en regiogemeenten in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling opnieuw vastgelegd, alsmede de samenwerking, verantwoordelijkheden en de financiële verantwoording van de Decentralisatie Uitkering Vrouwen Opvang (DU VO).

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
16-1-1-1 Basisvoorzieningen	3.436	3.685	4.296	3.535	4.248	713	3.535
16-1-1-2 Buurtteams Sociaal	284	-33	284	284	0	-284	0
16-1-1-3 Aanvullende ondersteuning	2.450	2.668	4.450	3.705	3.472	-233	1.659
16-1-1-4 Centrumgemeente-taken	5.400	5.426	4.000	4.000	5.225	1.225	4.284
Totaal Baten	11.570	11.747	13.030	11.524	12.946	1.422	9.478
Lasten							
16-1-1-1 Basis-voorzieningen	37.396	36.506	38.459	39.575	39.683	-108	39.955
16-1-1-2 Buurtteams Sociaal	21.962	21.511	22.996	22.230	21.556	674	23.176
16-1-1-3 Aanvullende ondersteuning	43.335	43.745	41.560	48.401	50.941	-2.540	49.182
16-1-1-4 Centrumgemeente-taken	115.794	115.557	112.787	126.966	122.066	4.900	126.215
Totaal Lasten	218.486	217.319	215.802	237.171	234.246	2.925	238.528
Saldo baten en lasten	-206.916	-205.573	-202.772	-225.647	-221.301	4.347	-229.050
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	4.685	4.606	516	893	894	1	16
Saldo na mutaties reserves	-202.231	-200.967	-202.255	-224.754	-220.406	4.347	-229.034

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Basisvoorzieningen

De hogere baten van 0,71 miljoen euro bestaan voor 0,42 miljoen euro uit hogere baten van het facilitair beheer van de welzijnsaccommodaties. Het betreft hier huisvestingslasten van de voorschoolse educatie die aan de desbetreffende instelling in rekening is gebracht. Hier staan hogere lasten tegenover. De hogere baten zijn ook te verklaren voor 0,29 miljoen euro hogere baten van derden ten behoeve van het project Maatschappelijke diensttijd, waar bij het Rijk een subsidie voor is aangevraagd. Ook hier staan hogere lasten tegenover.

De hogere lasten van 0,1 miljoen euro bestaan voor 0,34 miljoen euro uit hogere lasten die voor de voorschoolse educatie zijn gemaakt en 0,33 miljoen euro hogere lasten voor het project Maatschappelijke Diensttijd en een wervingscampagne voor vrijwilligers. Daarnaast is 0,14 miljoen euro minder uitgegeven op overige kosten bij volwasseneneducatie, is 0,2 miljoen euro minder uitgegeven aan buurtnetwerken en wijkinformatiepunten en is 0,16 miljoen euro minder uitgegeven aan diverse posten.

Buurtteams Sociaal

Door andere afspraken met woningbouwcorporaties rondom de verdeling van de werkzaamheden bij het voorkomen van huisuitzettingen hoeven er geen facturen meer verstuurd te worden door de gemeente. Hierdoor zijn er geen baten meer ontvangen. Vanaf 2020 is dit ook in de begroting aangepast. De financiering van de buurtteamorganisatie Sociaal bestaat uit de reguliere subsidie en het flexibel budget bedoeld voor extra innovatie en ontwikkeling. De buurtteamorganisatie is in de afgelopen subsidieperiode 2015-2018 elk jaar binnen het reguliere subsidieplafond gebleven. Er resteerde daarom eind 2018 een incidenteel surplus over deze periode. In overleg met de buurtteamorganisatie is dit surplus in 2019 incidenteel ingezet voor innovatie en ontwikkeling. Daardoor is een deel van het flexibel budget 2019 niet ingezet. Het reguliere subsidiebedrag van de buurtteamorganisatie voor 2019 is volledig ingezet. Over 2019 zijn gezien bovenstaande de lasten 0,674 miljoen euro lager dan begroot. Per saldo resteert er incidenteel een bedrag van 0,390 miljoen euro op deze doelstelling.

Aanvullende ondersteuning

De eigen bijdragen voor de Wmo-maatwerkvoorzieningen en individuele verstrekkingen vallen 0,323 miljoen euro lager uit dan begroot. Het effect van de invoering van het abonnementstarief per 1 januari 2019 op de inkomsten uit eigen bijdragen lijkt sterker dan verwacht. Diverse kleinere niet begroten baten van 0,09 miljoen euro verklaren het overige verschil. Per saldo zijn de baten 0,230 miljoen euro lager dan begroot.

De lasten zijn ruim 2,5 miljoen euro hoger dan begroot, dit wordt voor 0,125 miljoen euro veroorzaakt door hogere lasten voor begeleiding als gevolg van een stijgend aantal cliënten. De overige oorzaken van de hogere lasten komen door een toenemend beroep op de Hulp bij het huishouden (0,355 miljoen euro), niet zozeer het aantal cliënten stijgt maar het aantal uren per cliënt wel. Er worden duurdere aangepaste hulpmiddelen in plaats van goedkopere standaard hulpmiddelen (1,186 miljoen euro) verstrekt en er is sprake van een verder toenemend gebruik van de Regiotaxi (0,135 miljoen euro). Het verstrekken van meer woonvoorzieningen (0,495 miljoen euro) en trapliften (0,159 miljoen euro) door het langer thuis blijven wonen verklaren het overige verschil.

Centrumgemeentetaken

De baten zijn 1,2 miljoen euro hoger dan begroot, dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere eigen bijdrage van cliënten dan was voorzien. De lasten vallen 4,9 miljoen euro lager uit dan begroot. Dit wordt voor 3,0 miljoen euro veroorzaakt door lagere kosten voor Beschermd wonen. Daarnaast zijn er incidenteel middelen terug ontvangen uit de periode 2015 t/m 2018 ter hoogte van 2,2 miljoen euro.

Doordat er in 2019 grote delen van de WMO opnieuw zijn aanbesteed en er geen zekerheid was over welke aanbieders een nieuw contract zouden krijgen, zijn er geen aanvullende innovatiemiddelen verstrekt waardoor er 1,4 miljoen euro resteerde. In 2020 zijn er geen afzonderlijke innovatiemiddelen meer, innovatie maakt integraal onderdeel uit van de nieuwe inkoopafspraken.

In 2019 zijn de kosten voor maatschappelijke opvang 3,1 miljoen euro hoger uitgevallen dan begroot. Onder andere door toename van het aantal dakloze Utrechters en de kosten voor de transformatie naar 24-uursopvang. Op het budget vreemdelingen resteert 1,2 miljoen euro. Dit is het gevolg van een overschot op de incidentele middelen die zijn ontvangen voor de driejarige pilot Landelijke Vreemdelinge Voorziening (LVV), deze pilot loopt nog door tot aan 2022.

Verbonden Partijen

Bijdrage [Wigo4it](#) 0,6 miljoen euro.

Jeugd

Algemene programmadoelstelling

We willen dat ieder kind in Utrecht gezond en veilig kan opgroeien en zijn talenten kan ontwikkelen. Als daarbij hulp of ondersteuning nodig is dan organiseren we dat dichtbij, op maat en vanuit de leefwereld.

We kijken terug op een intensief jaar waarin we samen met onze partners in de stad hard hebben gewerkt aan de gemeentebrede ambitie om kinderen gezond en veilig te laten opgroeien. In Utrecht zetten we ons in om een stad te zijn waarin ieder kind en jongere zijn of haar talenten kan ontdekken én ontwikkelen.

Vanaf 2015 werken we aan een ander minder versnipperd zorglandschap voor jeugd met een sterke sociale basis en waar –indien nodig- zorg dichtbij, op maat en vanuit de leefwereld georganiseerd wordt. We doen dat vanuit een aantal leidende principes:

- Leefwereld centraal – kind/gezin/jongere in het dagelijkse leven vormt het uitgangspunt
- Uitgaan van mogelijkheden –, aansluiten bij wat het kind/gezin/jongere en diens omgeving wel kunnen, normaliseren in plaats van problematiseren
- Zo nabij mogelijk – zorg beschikbaar in de eigen buurt, maatwerk in aansluiting bij kind/jongere en de leefwereld
- Doen wat nodig is – in aanvulling op en samen met de inzet vanuit het eigen network
- Eenvoud – de inhoud is leidend niet het systeem, een overzichtelijk en minder versnipperd zorglandschap, minder bureaucratie
- Veiligheid van kinderen vormt altijd de ondergrens

Terugkijkend op 2019 (en eerdere Jaren) zien we dat het gewenste zorglandschap steeds meer vorm krijgt en het samenwerken vanuit partnerschap en leidende principes leidt tot nieuwe ideeën en betere zorg. Een mooi voorbeeld daarvan is de dialooggerichte aanbesteding: doordat we van 70 aanbieders naar twee gaan wordt het zorglandschap veel eenvoudiger en overzichtelijker. En door de organisatie van de aanvullende zorg in buurtgerichte teams kan zorg beter aansluiten bij de leefwereld.

In 2015 hebben we de ambitie uitgesproken om kinderrechtenstad te zijn. In 2019 zetten we de beweging om kinderen en jongeren in Utrecht een stem te geven en te betrekken bij de inrichting van onze stad voort. Zo hebben jongeren intensief meegedacht tijdens de dialooggerichte aanbesteding van de aanvullende jeugdhulp en is het 30 jarige jubileum van het kinderrechtenverdrag in november op Utrechtse wijze gevierd met een feest voor en door kinderen.

Met de doorontwikkelde webapplicatie Ervaringwijzer stimuleren we onze partners om kinderen en jongeren een stem te geven en hun ervaringen te betrekken bij de verbetering van de kwaliteit van de zorg.

In Utrecht maken we werk van de 'beweging naar voren': door in te zetten op het betrekken en versterken van de sociale basis verwachten we dat een beroep op (zwaardere) zorg vaker kan worden voorkomen. Het afgelopen jaar hebben we hier fors op geïnvesteerd. Zo is de 'pilot BSO plus' inmiddels onderdeel van onze reguliere inzet en werkten we samen met JGZ en het buurtteam aan een preventieve aanpak bij de ondersteuning rond opvoedvragen van ouders.

Als zorg of ondersteuning nodig is, moet deze goed toegankelijk en snel beschikbaar zijn en niet langer duren dan nodig is. Om het bereik en de beschikbaarheid van zorg zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de vraag organiseren we de zorg dichtbij en in de buurt, en met het betrekken van de leefwereld. De basiszorg is al vanaf 2015 in de buurt georganiseerd. In 2019 hebben we met de dialooggerichte aanbesteding doorlopen voor de aanvullende Zorg voor Jeugd met de opdracht om deze vanaf 2020 ook te organiseren in teams in de buurt. De opdracht is vanaf 1 januari 2020 gegund aan KOOS Utrecht en Spoor030. Deze partijen hebben ieder in een deel van de stad de opdracht om de aanvullende jeugdhulp in de buurt te organiseren.

Met de Raad voor de Kinderbescherming, SVMN en de buurtteam organisatie Lokalis zijn we gestart met de 'pilot ketenversnelling', met als doel om de samenwerking te verbeteren en de keten van jeugdbescherming te verkorten. We verwachten dat we hierdoor beter en sneller passende zorg kunnen bieden aan cliënten en dat vereenvoudiging van de keten daarnaast positief bijdraagt aan de door aanbieders ervaren krapte in de arbeidsmarkt.

Wat betreft de jeugdbescherming kijken we terug op een jaar waarin veel aandacht is uitgegaan naar de ontwikkeling van de organisatie Samen Veilig Midden Nederland (SVMN). Dit heeft geleid tot een veranderagenda voor en door SVMN.

Speeltuin Watergeus heeft in 2019 een succesvol traject tot verzelfstandiging doorlopen. Inmiddels zijn elf speeltuinen vanaf begin 2018 verzelfstandigd en ontwikkelen zij zich steeds meer tot bruisende speeltuinen met veel betrokkenheid vanuit de buurt. De overige tien speeltuinen doorlopen het proces tot verzelfstandiging op eigen tempo.

De afgelopen jaren hebben wij scherp aan de wind gevaren en de financiële krapte maximaal benut om de transformatie te versnellen. We zien echter dat de spanning in het zorgveld toeneemt en er structureel meer geld nodig is om alle kinderen passende zorg te bieden zodat onder andere de wachttijden niet verder oplopen. Met de meicirculaire 2019 heeft het rijk incidenteel extra middelen voor Jeugdhulp beschikbaar gesteld voor de jaren 2019, 2020 en 2021. We zetten de extra middelen in ten behoeve van een stabiel en financieel gezond(er) zorglandschap dat in staat is om continu te blijven ontwikkelen en verbeteren. Namelijk het 'Versterken van de beweging naar voren' en de 'Transformatie Utrechtse zorglandschap en soepele overgang naar 2020'.

We verwachten dat investeren in bovengenoemde zaken uiteindelijk zal renderen en de vraag naar duurdere zorg zal 'afvlakken'. Hier staat tegenover dat we vooralsnog jaarlijks een autonome groei van de zorg zien en het vrijwel zeker is dat er ook vanaf 2022 extra geld nodig zal zijn. Dit zien we landelijk ook gebeuren.

Los van de middelen die voor jeugdhulp beschikbaar zijn zien we een aantal ontwikkelingen in de omgeving, waar we weinig tot geen invloed op hebben, die de vraag naar jeugdhulp omhoog stuwen waardoor het tekort verder oploopt en de financiële onzekerheid toeneemt. Voorbeelden hiervan zijn:

- Gebrek aan betaalbare woonruimte, waardoor jongeren die toe zijn aan de volgende stap onnodig lang in dure verblijfsvoorzieningen blijven. Dit komt zowel door een tekort aan woningen, als ook door wettelijke regelingen die belemmerend werken op de betaalbaarheid (bijvoorbeeld kostendelersnorm en ontoereikende hoogte huurtoeslag).
- Wachtlijsten bij de Raad voor de Kinderbescherming (financiering rijk) waardoor druk ontstaat op partners aan de voorkant van de keten, die de gemeente financiert.
- Door krapte op de arbeidsmarkt voor zorgprofessionals ontstaan er wachtlijsten waardoor zorg onnodig langer duurt en problemen onnodig kunnen verergeren. Daarnaast gaan de kosten van gekwalificeerde professionals omhoog.

Tot slot: de ambitie om kinderen gezond en veilig te laten opgroeien overstijgt het programma jeugd. Ook vanuit andere programma's wordt bijgedragen aan deze doelstelling, voorbeelden daarvan is de samenwerking met het programma Wonen rond de realisatie van meer betaalbare woonruimte voor kwetsbare jongeren en gezinnen en de samenwerking met het programma Volksgezondheid rond de ontwikkeling van een preventieve collectieve aanpak van opvoedvragen.

Verplichte BBV Indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen.

Indicator	Eenheid	Bron	2015	2016	2017	2018	2019
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	2,05	Gegevens niet beschikbaar	Gegevens niet beschikbaar	Gegevens niet beschikbaar	Gegevens niet beschikbaar
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	8,41	Gegevens niet beschikbaar	Gegevens niet beschikbaar	Gegevens niet beschikbaar	Gegevens niet beschikbaar
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	Gegevens niet beschikbaar	12,2	12,5	11,2	13*
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8*
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4*

* CBS data betreffen het eerste half jaar van 2019

De data met betrekking tot de BBV indicatoren wordt landelijk verzameld door het Verwey-Jonker instituut. Voor de indicatoren 'Jongeren met een delict voor de rechter' en 'Kinderen in uitkeringsgezin' worden deze gegevens sinds 2016 niet meer verzameld. Hierom kunnen wij deze informatie niet verstrekken.

De CBS-cijfers laten een toename zien van het aantal jongeren dat jeugdhulp ontvangt (13% over het eerste halfjaar van 2019 ten opzichte van 11,2% over 2018). Dit percentage is gebaseerd op data die aanbieders van de aanvullende jeugdhulp en het buurtteam zelf rechtstreeks bij het CBS aanleveren. Voorgaande jaren is gebleken dat de data van het CBS vaak niet overeen komen met de data die wij als gemeente hebben (IJW- berichtenverkeer en rapportages van het buurtteam).

Ook op basis van onze voorlopige cijfers over heel 2019 zien wij een stijging van het aantal unieke cliënten dat zorg ontvangt in 2019 ten opzichte van de jaren ervoor. De data over het bereik van het buurtteam in 2019 zijn nog niet bekend. Eén van de verklaringen is de toenemende duur van trajecten; de instroom is groter dan de uitstroom. Bij de bespreking van de uitvoeringsagenda zijn de definitieve cijfers over 2019 bekend, ook van het buurtteam. Aan de hand van deze gegevens zullen we hierop verder verdiepen.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Notitie Sturing en Bekostiging 2017 - 2020 Zorg voor Jeugd \(pdf, 561 kB\)](#)
- [Raadsbrief voorlopige gunning aanbesteding aanvullende zorg voor jeugd \(10 juli 2019\): <https://ris2.ibabs.eu/Reports/ViewListEntry/Utrecht/fac3a2cd-bb65-4e3f-87e5-92d4de116767>](#)
- [Initiatiefvoorstel Anne-Marijke Podt \(D66\) - Jongeren Onder Dak](#)
- [Bijlage bij initiatiefvoorstel](#)
- [Raadsbrief opgave kwetsbare jongvolwassenen en groeiplan](#)
- [Inkoopstrategie link](#)
- [Raadsbrief extra middelen LINK](#)
- [Gecombineerde voortgangsrapportage en uitvoeringsagenda jeugdlink](#)
- [Nota van Uitgangspunten Jongerenwerk 2020-2026 \(maart 2019\) <https://www.utrecht.nl/fileadmin/uploads/documenten/9.digitaaloket/Subsidies/nota-van-uitgangspunten-jongerenwerk-utrecht-2020-2026.pdf>](#)

- [Raadsbrief beheerde speeltuinen \(oktober 2019\)](https://ris2.ibabs.eu/Reports/ViewListEntry/Utrecht/536d7e7c-bdbf-4de2-949e-987ec79de07a)
<https://ris2.ibabs.eu/Reports/ViewListEntry/Utrecht/536d7e7c-bdbf-4de2-949e-987ec79de07a>

Meerjarig overzicht per prestatiedoelstelling

x € 1.000

	Omschrijving	Actuele Begroting 2018	Realisatie 2018	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Actuele begroting 2020
15-1-1-1	Gewoon opvoeden	-4.101	-3.864	-3.921	-3.813	-4.217
15-1-1-2	Buurtteams Jeugd en Gezin	-20.096	-19.372	-20.629	-20.809	-20.817
15-1-1-3	Aanvullende zorg	-47.878	-47.162	-60.790	-55.131	-62.639
15-1-1-4	Jeugdbescherming	-10.011	-10.448	-10.038	-10.271	-11.547
Totaal		-82.086	-80.846	-95.379	-90.025	-99.219

Bovenstaande tabellen geven een overzicht van het saldo van baten en lasten per prestatiedoelstelling voor het hele programma weer.

1. Kinderen in de stad groeien gezond en veilig op en kunnen zich daarbij maximaal ontwikkelen en ontplooiën

1.1 Kinderen in de stad groeien gezond en veilig op en kunnen zich daarbij maximaal ontwikkelen en ontplooiën

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E1	Percentage ouders dat aangeeft weinig tot geen problemen te hebben met opvoeden	2015	90%	90%	90%	90%	90%
E4	Percentage gezinnen/jongeren dat aangeeft zich door hulp of ondersteuning beter te kunnen redden	2016	78%	Nog niet bekend	79%	nemen we mee in de voortgangsrapportage	80%

Analyse

Percentage ouders dat aangeeft weinig tot geen problemen te hebben met opvoeden stabiel, geen verdere analyse nodig

Percentage gezinnen/jongeren dat aangeeft zich door hulp of ondersteuning beter te kunnen redden gegevens nog niet voorhanden kunnen we pas duiden in voortgangsrapportage

Omschrijving	Nulmeting	Doelstelling 2018	Realisatie 2018	Doelstelling 2019	Realisatie 2019	Doelstelling 2020
P1 Bereik jongerenwerk	2013	2.190		2.190	Nemen we mee in voortgangsrapportage	2.180
P2.1 Clientervaring buurtteams	2015	7,4	8.3	7,5	8.2	7,5
P2.2 Tijd tussen melding en start contact Buurtteams	2015	5 werkdagen	Gemiddeld 9,1 dagen	5 werkdagen	10,3 dagen	5 werkdagen
P2.3 % volgens plan beëindigde trajecten Buurtteams	2015	78%	75%	78%	77%	79%
P3.1 Tijd tussen melding en start hulp Aanvullende zorg	2016	Binnen 14 dagen	gemiddeld 18,4 dagen	binnen 14 dagen	23,7 dagen gebaseerd op Q 3 gegevens	binnen 14 dagen
P3.2 % volgens plan beëindigde trajecten Aanvullende zorg	2016	84%	87.5%	84%	93 % , gebaseerde op Q3	85%
P3.3 Cliëntervaring Aanvullende zorg	2015	82%	nemen we mee in voortgangsrapportage	80%	nemen we mee in voortgangsrapportage	80%
P4.1 Verhouding drang-dwangmaatregelen gecertificeerde instelling	35% / 65%	50%/50%	35%/65%	50%/50%	data volgen in voortgangsrapportage	60%/40%
P4.2 Tijd tussen melding en start maatregel gecertificeerde instelling	2015	5 werkdagen	5 werkdagen	5 werkdagen	5 werkdagen	5 werkdagen
P4.3 Cliëntervaring van de gecertificeerde instelling	2016	-		-	nbn	-

Analyse

% volgens plan beëindigde trajecten Aanvullende zorg	Ten opzichte van steerfwaarde van 84% zien we op basis van cijfers Q3 een forse toename tot 93%. Definitieve waarde en analyse daarvan volgt als we cijfers Q4 hebben
Cliëntervaring Aanvullende zorg	volgt in voortgangsrapportage, nu nog geen analyse mogelijk
Tijd tussen melding en start hulp Aanvullende zorg	In 2019 behaalden we niet de scherp geformuleerde doelstelling van 14 dagen. Daarop zijn verschillende maatregelen genomen, desondanks zien we de gemiddelde tijd tussen verwijzing en start oplopen. Bij de bespreking van de uitvoeringsagenda zijn de definitieve data over 2019 beschikbaar en kunnen we hierop verdiepen.
Verhouding drang-dwangmaatregelen gecertificeerde instelling	Omdat de personele inzet vooral op de uitvoering van de wettelijke taken (uitvoering justitiële maatregelen) is gezet, is er op preventieve jeugdbescherming een wachttijd ontstaan. De gewenste verhouding drang-dwang is daarom niet gehaald.

Analyse

Tijd tussen melding en start maatregel gecertificeerde instelling	Dit lukt, ondanks hoge werkdruk. Betekent wel dat verhouding tussen dwang en drang maatregelen niet is behaald
Cliëntervaring van de gecertificeerde instelling	omdat we nog geen cijfers hebben, zie toelichting indicator, kunnen we ook niet analyseren
Bereik jongerenwerk	cijfers nog niet bekend dus nu nog geen analyse
Clientervaring buurtteams	de realisatie in 2017, 2018 en 2019 waren boven verwachting hoog, we handhaven onze eerdere gekozen meerjarige doelstelling. Daarbij wordt de cliëntervaring ook die van de buurtteams met de web applicatie 'Ervaringswijzer' anders en nog scherper gemeten.
Tijd tussen melding en start contact Buurtteams	Toename kent verschillende oorzaken, bijvoorbeeld volle caseloads bij gezinswerkers door een toename in de gemiddelde trajectduur. Zie ook tekst verantwoording.
% volgens plan beëindigde trajecten Buurtteams	Tussen streven (78%) en werkelijke percentage (77%) zit 1 % . Dit betekent een toename tov het jaar 2018 met 2 % waar we tevreden over zijn.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.1.1 De zelfredzaamheid van ouder/opvoeders en kinderen wordt versterkt

We willen dat alle kinderen gezond en veilig opgroeien en hun talenten kunnen ontwikkelen. Daarom investeerden we extra in gelijke kansen voor juist die jeugdigen die een steuntje in de rug kunnen gebruiken om hun talenten te kunnen ontwikkelen. Zo is de 'pilot BSO plus' omgezet in regulier beleid. Zijn er vijf nieuwe locaties bijgekomen die in 2020 van start gaan.

We hebben de veerkracht van gezinnen versterkt door te investeren in de sociale basis en het 'gewoon opgroeien'. Een sterke sociale basis vraagt om goede voorzieningen. De basisvoorzieningen zijn beter toegankelijk te maken voor kinderen en jongeren met een beperking, of met psychische of gedragsproblematiek. Hierbij valt te denken aan pedagogische versterking van de sportvoorzieningen, of het bieden van een steunmaatje aan een gezin.

Door onze inzet in de sociale basis lukt het kinderen en gezinnen beter de uitdagingen van alle dag beter zelf aan gaan, al dan niet ondersteund door het eigen netwerk. Een sterke sociale basis voorkomt waar mogelijk een beroep op (zwaardere) zorg.

Voor Utrecht Kinderrechtenstad stond 2019 in het teken van dertig jaar Kinderrechtenverdrag op 20 november, het bestendigen van de geleerde lessen na vier jaar Utrecht Kinderrechtenstad, nieuwe jeugdparticipatietrajecten (bijvoorbeeld in de dialooggerichte aanbesteding) en de doorontwikkeling van de Vreedzame Wijk en School.

Effectdoelstelling

E1.1.2 Gezinnen die dat (tijdelijk) nodig hebben worden ondersteund

Soms is de balans tussen de draagkracht en de draaglast in een gezin verstoord en redden gezinnen het even niet alleen. Dan is er extra ondersteuning nodig om escalatie van problemen te voorkomen. Vaak kan deze ondersteuning geboden worden door partners uit de sociale basis.

Als vragen ingewikkelder zijn, kunnen gezinnen bij het buurtteam terecht. Het buurtteam biedt basiszorg: hulp en ondersteuning op maat, dichtbij huis en zoveel mogelijk aansluitend bij het gewone leven. De buurtteams kunnen de meeste hulpvragen beantwoorden en waar nodig schakelen ze tijdig en snel een vrijwilliger of gespecialiseerde jeugdhulp in.

Hierbij is een goede samenwerking tussen de partijen in de basiszorg en andere betrokken partijen rond kind en gezin essentieel. Het bevorderen en versterken hiervan is een blijvend punt van aandacht. Een voorbeeld daarvan is dat buurtteam en de jeugdgezondheidszorg samen een preventieve collectieve aanpak rond opvoedondersteuning hebben ontwikkeld, we verwachten hierdoor vaker te kunnen voorkomen dat kleine vragen uitgroeien tot grote(re) problemen en een beroep op Jeugdhulp.

Effectdoelstelling

E1.1.3 Zorg voor Jeugd sluit goed aan bij de vraag van de gebruiker, is snel beschikbaar en eenvoudig en efficiënt georganiseerd

In 2019 hebben we het samen met onze partners in de zorg zorggedragen voor een passend, dekkend en divers zorgaanbod. Daarnaast zijn het afgelopen jaar de Extr@Utrecht pilots buurtgerichte aanvullende jeugdhulp in Leidsche Rijn, Vleuten, De Meern, Zuilen en Ondiep voortgezet. De teams werkten samen met alle partijen op basis van de volgende uitgangspunten:

- Cliëntgerichte zorg voor jeugd, waarbij wordt gewerkt met een persoonlijke aanpak op maat die uitgaat van de kracht en vraag van het gezin.
- Een wijkgerichte aanpak, waarbij de krachten van het informele netwerk, de basiszorg en de aanvullende zorg worden gebundeld.
- Duurzame oplossingen, waarbij we het kind zien in de context van het gezin, hun omgeving en de ontwikkeling die zij hierin doormaken.

In bovenregionaal verband werken we samen met de regio's Lekstroom, Utrecht Zuid Oost, Utrecht West en Eemland voor de organisatie en borging van zeer gespecialiseerde zorg voor de meest kwetsbare kinderen.

De samenwerking tussen professionals uit de aanvullende jeugdhulp en jeugdartsen, huisartsen, buurtteam, school en andere partners in de wijken is verder geïntensiveerd. Specifiek is er in 2019 extra ingezet op het betrekken van de informele zorg bij de behandeling van kinderen en gezinnen. Daarnaast werd er rond kinderen en gezinnen waar zorgen zijn over het veilig opgroeien intensief samengewerkt met de jeugdbescherming en geïnvesteerd in gezamenlijk leren van casuïstiek.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.1.1 Basisvoorzieningen zijn georganiseerd en initiatieven worden ondersteund

Het is belangrijk dat basisvoorzieningen ook/juist voor kwetsbare gezinnen en kinderen met een beperking beschikbaar en goed toegankelijk zijn, zodat vaker een beroep op (zwaardere) zorg kan worden voorkomen.

In 2019 hebben we de volgende resultaten behaald:

- De 'pilot BSO plus' is omgezet in regulier beleid. In samenwerking met Onderwijs is de nadere regel Passende Kinderopvang opgesteld. Voor de 'BSO plus' zijn er vijf nieuwe locaties bijgekomen die in 2020 van start gaan.
- In mei is een pilot gestart met ambassadeurs informele zorg die samen met de professionals uit de Extr@Utrecht teams hebben bekeken of en hoe de informele zorg betrokken kan worden bij de hulp aan gezinnen in aanvulling op en ter versterking van de aanvullende zorg bijvoorbeeld in de vorm van een van een maatje of steungezin.
- Met de inzet van informele zorg willen we meer aansluiten bij de leefwereld van een gezin. Er is steeds meer aandacht voor de inzet van vrijwilligers die gezinnen ondersteunen bijvoorbeeld in de vorm van een maatje of als steungezin. Zo is vanuit Home-Start opvoedondersteuning geboden aan gezinnen en via stichting Meeleefgezin en Handje Helpen zijn steungezinnen gekoppeld aan een (pleeg)gezin.
- Continue aandacht voor het werven en behouden van vrijwilligers is nodig om deze vorm van ondersteuning te kunnen behouden.
- We zijn aangesloten bij het Utrechts Sportakkoord en gaan ons gezamenlijk met de andere partners, zoals SportUtrecht, inzetten voor de pedagogische versterking van de sport.

- Dock en JoU hebben zich ingezet voor de ontwikkeling van wijkacademies - voor en door ouders-, waar ouders elkaar ontmoeten rond opvoedvragen. We bekijken hoe we de wijkacademies kunnen verankeren in de reguliere structuur. De opbrengsten van de wijkacademies zijn gepubliceerd in de digitale uitgave Wijkacademies in Beeld. Via de nieuwe nadere regels Buurtnetwerken en Wijkinformatiepunten is het voor een groep ouders mogelijk financiële ondersteuning te krijgen voor een buurtnetwerk rond opvoedvraagstukken.
- Ter ondersteuning bij opvoedvragen van ouders en opgroeivragen van kinderen zetten we samen met de JGZ en het buurtteam in op collectieve opvoedondersteuning. We hebben in 2019 in drie pilots geoefend met deze aanpak. Samen met ouders is gezocht naar passende ondersteuning bij opvoedvragen die bij meerdere ouders in de wijk leven bijvoorbeeld hoe goed ouderschap vorm te geven tijdens een scheiding.
- Samen met de JGZ hebben we ook de Kansrijke start in Utrecht verder vormgegeven. We besteedden extra aandacht aan het belang van de eerste 1.000 dagen van een kind, van min 9 maanden tot twee jaar. In het programma Volksgezondheid leest u hier meer over.
- In 2019 heeft stichting Jongerenwerk Utrecht (JoU) de opdracht gekregen het jongerenwerk voor de komende zeven jaar (2020-2016) uit te voeren en zo verder te bouwen aan de sterke positie van het jongerenwerk in Utrecht.
- Op basis van een adviesrapport 'Wederkerig leren' van Micha de Winter is het jongerenwerk samen met het buurtteam een pilottraject gestart waarin Wederkerig leren in de praktijk gebracht. Doel is de samenwerking tussen beide organisaties te versterken. Ook heeft het jongerenwerk deelgenomen aan team Straatwaarde(n) binnen het Harvard Field Lab. Hierbij hebben zij zich samen met verschillende veiligheidspartners ingezet om te komen tot een innovatieve aanpak tegen de aanzuigende kracht van de ondermijnende criminaliteit voor jongeren. De resultaten zijn geland in de aanpak tegen de ondermijnende criminaliteit die wordt ingezet in Zuid. Mede met middelen vanuit het programma Utrecht Zijn We Samen heeft het jongerenwerk meer meiden bereikt via het meidenwerk en waren er meer uren schooljongerenwerk.
- In 2019 is er gericht meer aandacht geweest voor de positie van jonge mantelzorgers. Professionals zijn getraind om alert te zijn op de positie van kinderen van ouders met (psychiatrische) problemen die ze in behandeling hebben (de zogenaamde 'kindcheck'). Door dit actief te doen zagen we een toename in het aantal kinderen en gezinnen die worden verwezen naar het buurtteam voor ondersteuning hierbij.
- Jonge ervaringsdeskundigen van Handje helpen ondersteunen individueel en in groepsverband jonge mantelzorgers. In 2019 zijn er 40 ervaringsmaatjes gekoppeld aan jonge mantelzorgers.
- Met de Vreedzame Wijk streven we naar een heldere, actief uitgedragen pedagogische visie. In drie wijken is eerder al een begin gemaakt met het betrekken van ouders bij de Vreedzame methodiek en in 2019 stimuleerden we deze ontwikkeling ook voor andere wijken. In 2019 hebben 69 kinderen van groep 8 en 25 ouders hun diploma 'wijkmediator' gekregen. Daarnaast is in 2019 extra ingezet op een betere doorgaande lijn en samenwerking tussen het basisvoortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs rond de aanpak Vreedzame school
- Er zijn diverse themabijeenkomsten over scheiden georganiseerd voor (zorg) partners in de stad om de samenwerking te bevorderen. We willen dit in 2020 vertalen naar gezamenlijke inzet met als uiteindelijke doel om schade door scheiden bij kinderen zoveel mogelijk te voorkomen.
- Speeltuin Watergeus heeft in 2019 een succesvol traject tot verzelfstandiging doorlopen. Inmiddels zijn elf speeltuinen vanaf begin 2018 verzelfstandigd en ontwikkelen zij zich steeds meer tot bruisende speeltuinen met veel betrokkenheid vanuit de buurt. De overige tien speeltuinen doorlopen het proces tot verzelfstandiging op eigen tempo. Daarnaast hebben verschillende andere speeltuinen plannen ontwikkeld voor herinrichting, om zo het sporten en spelen aantrekkelijker te maken. Om de beheerde speeltuinen te informeren over allerlei wettelijke eisen en wat er komt kijken bij een herinrichting van een speeltuin is de leidraad '[Speeltuin Maken Doe Je Zo](#)' gezamenlijk ontwikkeld, gefinancierd door gemeente. Aanvullend op deze leidraad is het initiatief vanuit de speeltuinen in zelfbeheer en DOCK ontstaan voor een brochure 'Organiseren en beheren van een speeltuin'. Zie ook de [Raadsbrief beheerde speeltuinen \(oktober 2019\)](#).

Prestatiedoelstelling

P1.1.2 Een stedelijk dekkend, goed functionerend netwerk van buurtteams Jeugd en Gezin

Om kinderen en gezinnen met een hulp vraag goed te kunnen ondersteunen is een goede samenwerking tussen partijen in de sociale basis, basiszorg (buurtteam, huisartsen en jeugdgezondheidszorg), jeugdbescherming en aanvullende zorg belangrijk.

Om deze verder te versterken is in 2019 het volgende gedaan:

- Het stedelijk dekkend en goed functionerend netwerk van buurtteams is blijvend onder de aandacht. We besteedden extra aandacht aan wachttijden bij buurtteams waar deze te lang waren. Met 65% van de mensen die zich aanmeldden is binnen vijf werkdagen een kennismakingsgesprek gevoerd, bij 20% van de aanmeldingen was dit op verzoek van de aanmelder later. Bij de overige 15% van de aanmeldingen is het vanuit het buurtteam niet gelukt. Dit heeft verschillende oorzaken, bijvoorbeeld volle caseloads bij gezinswerkers door een toename in de gemiddelde trajectduur. Ervaringen van teams die de wachttijden hebben teruggebracht zijn actief gedeeld om hiervan te leren en bij één team is een Interventie team ingezet om alle langdurige wachtenden over te nemen.
- De kernpartners onderwijs (leerplicht, jeugdgezondheidszorg, buurtteams, samenwerkingsverband onderwijs) hebben samen in beeld gebracht rond welke onderwerpen samenwerking zinvol en nodig is, en gebruikten die opbrengst om elkaar beter te benutten en zo bijvoorbeeld thuiszitten van leerlingen te voorkomen.
- De Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en buurtteams werken steeds vaker samen om zo beter te kunnen aansluiten bij de vraag van het jonge kind, diens gezin en omgeving. Voorbeelden hiervan zijn: Jeugdarts en gezinswerker doen gezamenlijk het spreekuur van de JGZ in Kanaleneiland en het samen ontwikkelen van een preventieve collectieve aanpak opvoedondersteuning (zie P1.1.1.).
- In 2019 is de cliënttevredenheid net als voorgaande jaren hoog: het cijfer voor de cliëntervaring varieert van 8 tot 8.3 per kwartaal. Daarnaast hebben we ervaringen opgedaan met de inzet van de webapplicatie 'Ervaringwijzer' bij de buurtteams. Daarmee proberen we de cliëntervaring van het buurtteam nog scherper in beeld kunnen brengen. In 2019 was de respons nog niet genoeg om conclusies uit te trekken, in 2020 verwachten we hiermee betekenisvolle informatie voor meerder buurtteams te krijgen.
- Het is belangrijk dat gezinnen en jongeren die via de huisarts in beeld komen snel passende hulp krijgen. In 2019 hebben we in zes huisartsenpraktijken een pilot gedaan om te onderzoeken hoe drie varianten van ondersteuning werken: ondersteuning vanuit Extr@Utrecht, het buurtteam en de POH-GGZ. Maart 2020 wordt besproken hoe de gemeente Utrecht, de HUS en het Zilveren Kruis vervolg gaan geven aan de uitkomsten van de pilot.

Prestatiedoelstelling

P1.1.3 Passende aanvullende zorg voor gezinnen die dat nodig hebben

We werken aan een zorglandschap waarin de benodigde jeugdhulp zoveel als mogelijk op maat, tijdig, efficiënt, dichtbij en in samenhang wordt geboden.

In 2019 hebben we de volgende resultaten behaald:

- In 2019 was de gemiddelde tijd tussen de verwijzing naar een gespecialiseerde aanbieder en het starten van zorg op basis van de gegevens in het Berichtenverkeer 23,7 dagen. Daarmee halen we niet de scherp gestelde doelstelling van veertien dagen. We weten dat het niet in alle situaties nodig is dat de zorg binnen veertien dagen wordt gestart, toch zagen we in 2019 wel dat de wachttijden soms te lang waren. Daarop zijn verschillende acties ondernomen:
 - Medio 2019 zijn er meer professionals geworven voor de Extr@Utrecht pilotteams van buurtgerichte aanvullende jeugdhulp in Leidsche Rijn, Vleuten en De Meern om in deze buurten voldoende aanvullende jeugdhulp beschikbaar te houden.
 - Het werven en starten van deze professionals duurde enkele maanden. Daarom is ook in 2019 in de tweede helft van het jaar een aanvulling op het contract in de vorm van een addendum geboden aan JGGZ-aanbieders zodat zij meer cliënten zorg konden bieden.
 - Waar maatwerkoplossingen nodig waren die aanbieders niet konden organiseren binnen hun huidige contract konden verwijzers terecht bij de Commissie Passend Alternatief en vanaf 1 mei bij de maatwerkroute (zie P1.1.2).

- Dankzij bovenstaande acties hebben meer jeugdigen zorg kunnen ontvangen. Desondanks zien we gedurende 2019 op basis van de voorlopige cijfers de gemiddelde tijd tussen verwijzing en start zorg oplopen. Bij de bespreking van de uitvoeringsagenda zijn de definitieve data over 2019 beschikbaar en kunnen we hierop meer verdiepen.
- We hopen dat de andere manier van organiseren van de aanvullende zorg voor jeugd per 2020 op termijn zal bijdragen aan het tijdig bieden van passende zorg.
- Met de dialooggerichte aanbesteding Aanvullende Zorg voor Jeugd hebben we in 2019 voortgebouwd op de ervaringen die zijn opgedaan in de Extr@Utrecht pilot buurtgerichte aanvullende jeugdhulp. De opdracht is vanaf 1 januari 2020 gegund aan KOOS en Spoor030. Deze partijen hebben ieder in een deel van de stad de opdracht om de aanvullende jeugdhulp in de buurt te organiseren. Door de betrokkenheid van samenwerkingspartners, ouders en jongeren in de dialooggesprekken zijn al eerste stappen gezet in het gezamenlijk vernieuwen en verbeteren van de zorg voor Utrechtse jeugd.
- In bovenregionaal verband werken we samen met de regio's Lekstroom, Utrecht Zuid Oost, Utrecht West en Eemland voor de organisatie en borging van zeer gespecialiseerde zorg voor de meest kwetsbare kinderen. Met de regio's Lekstroom, Utrecht Zuid-Oost en Utrecht West is in 2019 een traject voor de aanbesteding van deze zorg gestart. Dit resulteerde in Intensieve en leerzame gesprekken met jongeren, ouders, hulpaanbieders en ketenpartners om de gezamenlijke ambities en ontwikkelopgaves te formuleren voor transformatie van deze zorg. De verwachting is dat de gunning van deze zorg per 1 april 2020 gaat plaatsvinden.
- In 2019 zetten we volop in op verder leren en ontwikkelen op basis van casuïstiek. Dit deden we onder meer via de maatwerktafels en deelname aan de city deal. Per 1 mei 2019 werd de Commissie Passend Alternatief (CPA) omgezet naar de 'maatwerkroute'. Waar in de CPA het accent lag op het zoeken naar passende zorg en leren 'aan de achterkant' van het proces, ligt in de maatwerkroute de nadruk op het omdenken en het organiseren van creatief en passend maatwerk 'aan de voorkant' van het proces. Door deze ontwikkeling krijgen verwijzende professionals aan de voorkant van het proces meer ruimte en een grotere rol en verantwoordelijkheid. In 2019 werd er in 353 casussen aanvullende financiering van aanvullende jeugdhulp toegekend, wat een toename betekent ten opzichte van 2018 waarin voor 193 casussen extra financiering werd toegekend. Mogelijke verklaringen zouden kunnen zijn dat dit samenhangt met de autonome groei van de zorg in combinatie met de voortdurende krapte in de jeugdhulp op zowel financieel als personeel gebied én dat het tijd en aandacht vraagt van professionals en gemeente om 'maatwerkdenken' tot het 'nieuwe normaal' te maken. We blijven hier samen met onze partners op leren en ontwikkelen.
- In 2018 en 2019 is de vraag naar zorg voor kinderen met ernstige enkelvoudige dyslexie sterk gestegen. In overleg met de onderwijsbesturen is afgesproken een poortwachter functie in te richten die er voor moet zorgen dat een onafhankelijke, strikte beoordeling van dossiers mogelijk wordt. Verwachting is dat een voorstel hiervoor in het voorjaar van 2020 gereed is. Daarnaast is afgesproken dat samen met scholen die veel dossiers insturen en experts wordt bekeken wat achterliggende oorzaken hiervan kunnen zijn om deze samen te vertalen naar een passende aanpak.
- Voor de werving en betere ondersteuning van pleegzorgouders hebben we actief samen met de pleegzorgorganisaties opgetrokken. We hebben samen met hen een campagne en wervingsavond georganiseerd. Het opvangen van kinderen bij pleeggezinnen is ook een belangrijk aandachtspunt geweest tijdens de aanbesteding Aanvullende Zorg voor Jeugd, waar vanuit de ambitie 'Wel thuis' verkend is hoe we vanaf 2020 kinderen zo thuis mogelijk kunnen laten opgroeien.
- Binnen de opgave Jongvolwassenen die zich richt op kwetsbare jongvolwassenen en hun positie, zijn we in 2019 gestart met de pilot Dak- en Thuisloze Jongeren, in samenwerking met het ministerie van VWS. Met de pilot willen we middels 'schotvrij' budget en een integrale aanpak een doorbraak creëren voor dak- of thuisloze jongeren (of jongeren die dat dreigen te raken). Hierbij is het doel enerzijds om het aantal dak- en thuisloze jongeren terug te dringen, en anderzijds om te leren wat werkt en op stelselniveau een preventieve aanpak te ontwikkelen. Verder wordt binnen de opgave jongvolwassenen ingezet op het voorkomen en aanpakken van schulden bij jongeren (in samenhang met de opgave Utrecht Schuldenvrij) en een soepele overgang van onderwijs naar werk.

- Uitstroom en huisvesting kwetsbare jongeren: afgelopen jaar hebben we samen met verschillende partners in de stad ingezet op het creëren van mogelijkheden op het gebied van wonen voor kwetsbare jongvolwassenen. Zo hebben er jongeren een kamer gevonden via het project Kamers met Aandacht en zijn we samen met de SSH en Academie van de Stad gestart met het project Goeie Buur, waarbij de SSH de komende vijf jaar 50 kamers/studio's per jaar aanbiedt voor jongeren die uitstromen uit de jeugdhulp, gecombineerd met ondersteuning door een 'goeie buur' student via de Academie van de Stad.

Prestatiedoelstelling

P1.1.4 Passende uitvoering van Jeugdbescherming Nieuwe Stijl om de veiligheid van kinderen te borgen

De Jeugdbescherming is in 2019, net als de afgelopen jaren, uitgevoerd door Samen Veilig Midden Nederland (SVMN) met als onderaannemers de William Schrikker Stichting en het Leger des Heils. De Jeugdbescherming werkt nauw samen met de Buurtteams en partners uit het justitiële en veiligheidsdomein, en is gericht op het borgen van de veiligheid van kinderen.

- Met de Raad voor de Kinderbescherming, SVMN en de buurtteam organisatie Lokalis zijn we gestart met de 'pilot ketenversnelling', met als doel om de samenwerking te verbeteren en de keten van jeugdbescherming te verkorten. We verwachten dat we hierdoor beter en sneller passende zorg kunnen bieden aan cliënten en dat vereenvoudiging van de keten daarnaast positief bijdraagt aan de ervaren krapte in de arbeidsmarkt. Deze pilot vormt een onderdeel van de vijfde actielijn van het landelijke [Actieprogramma Zorg voor Jeugd](#). Een rapportage van de eerste opbrengsten wordt in het eerste kwartaal van 2020 verwacht.
- De druk op de uitvoering van door de rechter opgelegde jeugdbeschermingsmaatregelen is groot. Dat blijkt ook uit het landelijk beeld dat de samenwerkende inspecties hebben geschetst in hun rapportage over de gecertificeerde instellingen. Een van de oorzaken ligt in de moeite om goed geschoold personeel te vinden ([rapportage van de inspecties](#)). Als een van de weinige instellingen die jeugdbescherming mogen uitvoeren in Nederland heeft SVMN geen wachttijd voor de uitvoering van justitiële maatregelen en kan zij zaken binnen de geldende normtijden oppakken. Omdat de personele inzet vooral op de uitvoering van de wettelijke taken (uitvoering justitiële maatregelen) is gezet, is er op preventieve jeugdbescherming een wachttijd ontstaan. Daarnaast heeft een vergrote instroom bij Veilig Thuis geleid tot een grotere inzet van jeugdbeschermers bij het oppakken van signalen over onveiligheid. De gewenste verhouding tussen de inzet op preventieve jeugdbescherming (drang) en justitiële maatregelen (dwang) is daardoor niet behaald.
- Wat betreft de jeugdbescherming kijken we terug op een jaar waarin veel aandacht uitgegaan is naar de ontwikkeling van de organisatie Samen Veilig Midden Nederland (SVMN). We hebben met SVMN meerdere kritisch gesprekken gevoerd over het vergroten van hun transparantie, het openstellen voor 'leren', het nadrukkelijker betrekken van het cliënt perspectief bij de uitvoering van het werk en de organisatie ontwikkeling én helderheid geven over de omgang met klachten. Dit heeft geleid tot een veranderagenda voor en door SVMN.
- In 2019 is ingezet op dynamische meting van cliënt tevredenheid met gebruik van een app. Feedback van cliënten kan zo direct ten dienste worden gesteld aan een verbetering van het werkproces en contact met cliënten. De invoering van deze werkwijze is gestart in november 2019. Daarbij heeft SVMN, als onderdeel van de veranderagenda, acties ondernomen om het cliëntperspectief meer te betrekken bij de organisatieontwikkeling en de uitvoering van haar werk. De cliëntenraad is bijvoorbeeld breder ingezet door deelname aan leerbijeenkomsten met ouders, jeugdigen en uitvoerende werkers. Ook is het eigenaarschap van de beoordeling van de effecten van de verandermaatregelen op het vertrouwen van cliënten bij de cliëntenraad belegd.
- De aanbevelingen en acties uit het landelijke actieplan_ worden geïntegreerd in de nieuwe regiovisie 'Huiselijk geweld en kindermishandeling'. In 2019 is gewerkt aan de voorbereiding van de regiovisie die in 2020 wordt vastgesteld. In de regiovisie worden de gezamenlijke ambities van de centrumgemeente Utrecht en regiogemeenten in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling opnieuw vastgelegd, alsmede de samenwerking, verantwoordelijkheden en de financiële verantwoording van de Decentralisatie Uitkering Vrouwen Opvang (DU VO).
- SVMN werkt mee aan het actieplan [Verbetering Feitenonderzoek in de Jeugdbeschermingsketen. Respect voor kind, ouder en professional](#). Dit is een van de onderdelen van de veranderagenda van SVMN zoals hierboven genoemd.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
15-1-1-2 Buurteams Jeugd en Gezin	0	125	0	0	266	266	0
15-1-1-3 Aanvullende zorg	0	1.250	0	0	317	317	0
15-1-1-4 Jeugdbescherming	0	0	0	0	22	22	0
Totaal Baten	0	1.375	0	0	605	605	0
Lasten							
15-1-1-1 Gewoon opvoeden	4.101	3.864	4.071	3.921	3.813	108	4.217
15-1-1-2 Buurteams Jeugd en Gezin	20.096	19.497	20.688	20.629	21.075	-446	20.817
15-1-1-3 Aanvullende zorg	47.878	48.412	47.984	61.579	56.238	5.341	62.639
15-1-1-4 Jeugdbescherming	10.011	10.448	10.008	10.038	10.293	-255	11.547
Totaal Lasten	82.086	82.221	82.751	96.168	91.419	4.749	99.219
Saldo baten en lasten	-82.086	-80.846	-82.751	-96.168	-90.814	5.354	-99.219
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	789	789	0	0
Saldo na mutaties reserves	-82.086	-80.846	-82.751	-95.379	-90.025	5.354	-99.219

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Gewoon opvoeden

Geen toelichting

Buurteams Jeugd en gezin

Geen toelichting

Aanvullende zorg

Op de doelstelling is per saldo een voordelig resultaat van 5,658 miljoen euro en op het hele programma Jeugd van 5,354 miljoen euro.

Bij de meicirculaire 2019 heeft het Rijk incidentele middelen beschikbaar gesteld voor Jeugdhulp voor de jaren 2019 tot en met 2021. Voor 2019 ging het om 7,787 miljoen euro. We hebben er voor gekozen om de incidentele middelen de komende jaren vooral in te zetten voor twee hoofddoelen, namelijk het 'Versterken van de beweging naar voren' en de 'Transformatie Utrechtse zorglandschap en soepele overgang naar 2020'. Door het laat beschikbaar komen van de middelen en het zorgvuldig opstellen van een plan voor de inzet van de middelen is de inzet op deze doelen in 2019 beperkt geweest.

Ook in 2019 hebben we scherp aan de wind gevaren. We zagen echter gedurende het jaar dat de zorgvraag hoog bleef en dat aanbieders onvoldoende ruimte hadden om zorg te bieden aan nieuwe cliënten. We hebben hier oplossingen voor gezocht via de cpa/maatwerkroute, aanvullende financiering voor nieuwe instroom bij Ggz-aanbieders die ook voldoende capaciteit hadden en maatwerkoplossingen. Een deel van de incidentele middelen hebben we in 2019 in moeten zetten om de hogere zorgkosten te kunnen dekken.

Jeugdbescherming

Geen toelichting.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

Volksgezondheid

Algemene programmadoelstelling

Utrecht, stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn

Met 'Gezond stedelijk leven voor iedereen' streven we ernaar dat onze inwoners op een prettige, gezonde manier in deze stad kunnen wonen, werken en leven. Gezondheid benaderen wij hierin breed en positief. Gezondheid gaat namelijk om meer dan de afwezigheid van ziekte. Ook onderwerpen als het psychisch welbevinden, voldoende geld om rond te komen en sociale contacten zijn van invloed op de ervaren gezondheid. Naast het beschermen van de gezondheid zetten wij dan ook expliciet in op het bevorderen van de gezondheid van alle Utrechters.

In [het Utrechts Gezondheidsprofiel](#) zagen wij dat het over het algemeen goed gaat met de gezondheid van de Utrechter. De levensverwachting is bijvoorbeeld hoog en het overgrote deel van de Utrechters geeft aan de eigen gezondheid als goed te ervaren. Toch geldt dit niet voor iedereen. Diverse bevolkingsgroepen zoals Utrechters met een opleiding tot en met vmbo niveau, jongeren en jongvolwassenen, eenoudergezinnen, Utrechters met een migratieachtergrond en ouderen vallen op. Voor hen bieden wij iets anders, meer of extra, passend bij hun behoeften. Daarnaast zijn er maatschappelijke ontwikkelingen die aandacht vragen. Zo dient de vaccinatiegraad op peil te worden gehouden en te worden verbeterd en mag de verdichting van de stad niet leiden tot een mindere kwaliteit van leven voor onze inwoners.

Het werken aan gezondheid is geen kwestie van een pilletje geven of mensen vertellen wat wel en niet goed voor hen is. Tal van (omgevings)- factoren hebben invloed op de gezondheid van mensen. Ook is niet iedereen in staat te stoppen met gedrag waarvan zij best weten dat het niet gezond is. [Weten is nog geen doen](#) en stoppen met roken is een stuk lastiger wanneer iemand een grote geldschuld boven het hoofd hangt. In de uitvoering hebben wij dan ook aandacht voor deze achterliggende factoren van gezondheid. We doen dit samen met inwoners, professionals en vrijwilligers van maatschappelijke partners, ondernemers en kennisinstellingen in de wijken en buurten van Utrecht. Op deze manier benutten wij de kracht van onze stad en sluiten wij aan bij de behoeften van de Utrechter. Naast de partijen en inwoners die wij al regelmatig spreken, hebben wij dit jaar met het Gezondheidspact een extra impuls gegeven aan de samenwerking met de stad.

We maakten een volgende stap richting een gezonder Utrecht door het unaniem vaststellen door de gemeenteraad van de nieuwe nota Volksgezondheid 'Gezondheid voor iedereen'. Deze kwam tot stand met veel verschillende collega's, inwoners, partners en wetenschappers. Het opstellen ervan heeft nu al geleid tot meer bewustwording en initiatieven bij veel partijen om hun rol of verantwoordelijkheid te nemen voor het vergroten van de gezondheid van Utrechters.

In deze verantwoording laten we zien hoe we door het uitvoeren van de taken, thema's en het werken in de wijk hebben bijgedragen aan de publieke waarde gezondheid.

Verplichte BBV Indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen. Dit programma heeft geen verplichte BBV Indicatoren.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Bouwen aan een gezonde toekomst. Een uitnodiging aan de stad, volksgezondheidsbeleid 2015 – 2018](#)
- [Gezondheid voor iedereen, Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019-2023](#)
- [Uitvoeringsagenda Zorg voor Jeugd 2017](#)
- [Notitie meerjarige sturing en bekostiging Jeugdhulp 2017-2020](#)
- [Utrecht Inclusief, vernieuwing van de Utrechtse Armoedeaanpak 2016-2019](#)
- [Utrecht kiest voor gezonde groei - Ruimtelijke Strategie 2016](#)
- [Utrecht sportief en gezond - Sportnota 2017-2020](#)
- [Slimme Routes, Slim regelen en Slim bestemmen - Mobiliteitsplan Utrecht 2025 - 2016](#)
- [Kadernota MO Meedoen naar Vermogen - 2013](#)
- [City Deal Voedsel op de stedelijke agenda - 2017-2019](#)
- [Diagnoseprogramma Voeding & Gezondheid - 2017-2019](#)
- [Preventie- en handhavingsplan alcohol - 2015 – 2018](#)
- [Beleidsregels toezicht & handhaving kwaliteit kinderopvang gemeente Utrecht - 2019](#)
- [Speelruimte maken we samen, beleidskader beheerde speeltuinen - 2017](#)

Meerjarig overzicht per prestatiedoelstelling

x € 1.000

Omschrijving	Actuele Begroting 2018	Realisatie 2018	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Actuele begroting 2020
08-1-1-1 Inzet Volksgezondheid	-21.445	-21.145	-23.594	-23.037	-24.276
Totaal	-21.445	-21.145	-23.594	-23.037	-24.276

Bovenstaande tabellen geven een overzicht van het saldo van baten en lasten per prestatiedoelstelling voor het hele programma weer.

1. Utrecht is een stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn

1.1 Utrecht is een stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E1 Percentage inwoners \geq 19 jaar met een uitstekend tot (zeer) goed ervaren gezondheid	78% (GP 2012)	78%	78%	78%	78%	78%
E1 Percentage kinderen in groep 7 en 8 (PO) met (heel) goed ervaren gezondheid	91% (2013-2014)	92%	geen meting in 2018	91%	90%	91%
E1 Gemiddeld schoolcijfer dat leerlingen in klas 2 en 4 van Utrechtse scholen voor voortgezet onderwijs geven voor hun eigen gezondheid	schooljaar 2017-2018			Klas 2: 7,8; Klas 4: 7,8	klas 2: 8,3 ; klas 4: 8,1	Klas 2: 7,8; Klas 4: 7,8

Analyse

Percentage inwoners \geq 19 jaar met een uitstekend tot (zeer) goed ervaren gezondheid	Ervaren gezondheid is het oordeel van Utrechters over de eigen gezondheid. Ervaren gezondheid is een samenvattende indicator van alle relevante gezondheidsaspecten. Deze gezondheidsaspecten gaan over de lichamelijke en de geestelijke gezondheid.
Percentage kinderen in groep 7 en 8 (PO) met (heel) goed ervaren gezondheid	Ervaren gezondheid is het oordeel van Utrechters over de eigen gezondheid. Ervaren gezondheid is een samenvattende indicator van alle relevante gezondheidsaspecten. Deze gezondheidsaspecten gaan over de lichamelijke en de geestelijke gezondheid.
Gemiddeld schoolcijfer dat leerlingen in klas 2 en 4 van Utrechtse scholen voor voortgezet onderwijs geven voor hun eigen gezondheid	Ervaren gezondheid is het oordeel van Utrechters over de eigen gezondheid. Ervaren gezondheid is een samenvattende indicator van alle relevante gezondheidsaspecten. Deze gezondheidsaspecten gaan over de lichamelijke en de geestelijke gezondheid.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P1	Deze doelstelling heeft geen prestatieindicatoren						

Analyse

Deze doelstelling heeft geen prestatieindicatoren	Niet van toepassing
---	---------------------

Wat hebben we bereikt?

In 2019 lag onze focus op vijf kernthema's: Gezond en veilig opgroeien, Gezondheidsvaardigheden en een gezonde leefstijl, Gezonde leefomgeving, Gezonde en duurzame voedselomgeving en Gezond rondkomen. Tevens voerden we onze wettelijke taken uit, namelijk de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) - inclusief het Rijksvaccinatieprogramma-, de Volksgezondheidsmonitor en de zorg voor kwetsbare Utrechters. Hiermee voeren we een deel van de Wet publieke gezondheidszorg (Wpg) uit. Het overige deel wordt door de GGD regio Utrecht (GGDrU) uitgevoerd. Ook dragen wij met de Inspectie Kinderopvang bij aan de uitvoering van de Wet Kinderopvang.

Een aantal belangrijke resultaten:

- Samen met bewoners, partners, wetenschappers hebben we focus aangebracht voor de komende vijf jaar. Dit is vastgelegd in de [nota Volksgezondheid voor Iedereen 2019-2023](#).
- Het Gezondheidspact is afgetrapt. Vele inwoners, partners en initiatiefnemers hebben kunnen laten zien hoe zij aan gezondheid werken en hebben ons en elkaar geholpen met hun initiatieven. Hiermee bouwen we verder aan een gezondheidsnetwerk in de stad.
- We vaccineerden tijdens drie grote vaccinatiecampagnes jongeren tegen de meningokokken-infectie. De meisjes konden hier ook de HPV vaccinatie inhalen. Vanzelfsprekend hebben we het rijksvaccinatieprogramma uitgevoerd. Samen met partners hebben we gewerkt aan het keren van de dalende graad.
- We willen dat de dakloze patiënten goede zorg krijgen. Hierover zijn we in gesprek gegaan met huisartsen (pilot Brug naar de Wijk).
- In 2019 hebben we bij de JGZ collega's getraind hoe zij geldzorgen bespreekbaar kunnen maken bij ouders en kinderen die zij in de spreekkamer ontvangen.

De GGD regio Utrecht (GGDrU) levert een belangrijke bijdrage aan het beschermen van de gezondheid van Utrechters. Die voerde voor ons ook in 2019 een aantal basistaken uit: tuberculose- en infectieziektenbestrijding, eerstelijns medische milieukunde, preventie en behandeling van seksueel overdraagbare aandoeningen, technische hygiënezorg en de advisering bij evenementen en de forensische geneeskunde. Daarnaast boden ze ook reizigersvaccinaties aan. In het geval van grootschalige ongevallen en rampen is de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) voorbereid en paraat, zoals bij het schietincident op het 24 Oktoberplein op 18 maart.

Utrecht onderscheidt zich, (inter)nationaal, door onze aanpak rondom Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen. Deze aanpak dragen wij uit en brengen wij verder met verschillende netwerken. Zo heeft de [Health Hub Utrecht](#) in 2019 onder andere de verbinding verstevigd met de bestuurstafel Gezond Utrecht. Ook hebben zij de Health Hub academy georganiseerd, een leer- en ontwikkelplek voor professionals en inwoners in de regio Utrecht met de ambitie gelukkige en gezonde Utrechters in 2030.

In 2019 hebben we ons lidmaatschap van het [World Health Organisation \(WHO\) European Healthy Cities Network](#) hernieuwd. Mede door onze sterke (bestuurlijke) betrokkenheid in dit internationale WHO netwerk zijn diverse Utrechtse opgaven opgenomen in WHO en EU programma's, zoals het 13e WHO General Programme of Work en het WHO [Ljubljana Statement on Health Equity](#). Door ons lidmaatschap van het WHO stedennetwerk en van andere internationale netwerken ontsluiten en ontwikkelen we kennis. Voor luchtkwaliteit is, met (internationale) partners, een gezondheidsimpact analyse instrument ontwikkeld. Ook nemen we, met financiering van het ministerie van VWS, deel aan een Europees initiatief voor het verkleinen van gezondheidsverschillen. En hebben we met internationale partners Europese financiering gekregen voor een onderzoek naar de effecten van blootstelling aan geluid en andere milieufactoren op de mentale gezondheid van kinderen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- we hebben onze **kerntaken** uitgevoerd;
- we hebben de netwerken en initiatieven rondom de **kerntema's** gefaciliteerd en versterkt en onze gezondheidskennis en expertise ingebracht op allerlei gebieden in het sociale en het fysieke domein;
- we bevorderden de samenwerking en co-creatie in de **wijken en buurten** met onze gezondheidspartners.

Kerntaken Volksgezondheid

Jeugdgezondheidszorg

Met de uitvoering van de wettelijke taak Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) hebben we een bijdrage geleverd aan het gezond en veilig opgroeien van de kinderen in Utrecht. We hebben de gezondheid van ongeveer 73.000 Utrechtse kinderen tot achttien jaar gemonitord. Gezond opgroeien is niet voor elk kind vanzelfsprekend, daarom hebben we hier extra aandacht voor. Omdat bij opgroeien veel partners betrokken zijn, werken we met hen samen in de stad.

Gezonde start voor alle kinderen

Toegankelijke en laagdrempelige JGZ

Ook in 2019 konden alle ouders en kinderen terecht bij de JGZ voor vragen over gezondheid, groei, ontwikkeling en opvoeding, via consulten, extra contactmomenten en huisbezoeken. In 2019 zijn we op kleine schaal gestart met het gebruik van het ouderportaal, een digitaal hulpmiddel om met ouders in contact te blijven. Het gemiddelde cijfer dat ouders van kinderen aan de JGZ hebben gegeven in 2019 is net als in 2018 een 8,1.

Vaccineren

In 2019 ontwikkelden we een samenhangende aanpak om de vaccinatiegraad in de stad op peil te houden en te verhogen, zodat alle kinderen in de stad beschermd zijn tegen infectieziekten ([raadsmemo 18 juli](#)). Onderdeel van deze aanpak is de Utrechtse vaccinatiealliantie, waarin verschillende professionals en organisaties een bijdrage leveren aan een hoge vaccinatiegraad in de stad. De JGZ kreeg extra tijd voor gesprekken met ouders over vaccinaties. In 2019 vaccineerden we tijdens drie grote vaccinatiecampagnes jongeren tegen de meningokokken-infectie. Ook konden meisjes de HPV

vaccinatie inhalen. Tijdens de campagnedagen werd de vaccinatie app (digitaal vaccinatieboekje) onder de aandacht gebracht. Op 17 december 2019 startte in Utrecht de vaccinatie tegen kinkhoest voor zwangeren, de 22-weken prik (maternale kinkhoestvaccinatie).

De vaccinatiegraad in Utrecht onder de 2-jarigen en voor de HPV-vaccinatie steeg licht in 2018. Het percentage gevaccineerde 5- en 10-jarigen nam af. Het landelijke gemiddelde bleef ongeveer gelijk ([raadsmemo 19 september](#)). 1 januari 2019 werd de gemeente bestuurlijk en financieel verantwoordelijk voor het RVP, doordat het wettelijk verankerd is in de Wet Publieke Gezondheid (WPG). De uitvoeringspraktijk door de JGZ bleef gehandhaafd.

Kansrijke Start en de [eerste 1.000 dagen van een kind](#)

De gezondheid en ontwikkeling van een kind voor, tijdens en vlak na de geboorte zijn belangrijke voorspellers van een gezonde ontwikkeling op latere leeftijd. In 2019 hebben we Kansrijke Start in Utrecht verder vormgegeven. We besteedden extra aandacht aan het belang van de eerste 1.000 dagen van een kind, van -9 maanden tot 2 jaar. De werkgroep Kansrijke Start van de Health Hub Utrecht heeft door interviews met professionals en ouders inzicht gekregen in de vraag wat er nodig is om een kansrijke start voor alle kinderen mogelijk te maken. De opbrengsten zijn beschreven in een [digitaal boekje](#).

We zetten gezamenlijk sterker in op het ondersteunen van zwangeren in een kwetsbare situatie door al tijdens de zwangerschap met hen in gesprek te gaan bij de vrouwen thuis. Jonge zwangere vrouwen, die intensievere ondersteuning wilden en nodig hadden, konden deelnemen aan het [programma VoorZorg](#). De 21 beschikbare trajecten zijn in 2019 allemaal benut.

Ook zijn er (nieuwe) samenwerkingen in de wijk ontstaan rondom de eerste 1.000 dagen van een kind. Hierin realiseerden we onder andere meer afstemming en maatwerk voor casuïstiek rond de eerste 1000 dagen. Een voorbeeld is het geboortezorgnetwerk in Overvecht dat een multidisciplinair overleg op heeft gezet, waarin professionals samenwerken rondom de zorg voor (aanstaande) ouders en hun kindje. Op 7 november organiseerden we samen met partners een [conferentie](#) en nodigden we nog meer partijen uit een bijdrage te leveren aan Kansrijke Start.

Alle kinderen doen mee

De JGZ speelde ook in 2019 een belangrijke rol in de indicatiestelling en toeleiding van kinderen met (dreigende) taalachterstand naar VE (voorschoolse educatie)-voorzieningen. Ook adviseerde de JGZ ouders over stimulering van de (taal)ontwikkeling van hun kinderen. In 2019 kwam ongeveer 23 % van de 6.241 kinderen (=1.407 kinderen) tussen de 2,5 en vier jaar in aanmerking voor een indicatie VE. Zij werden aangemeld bij Spelenderwijs. Het bereik komt op 88% (1240 kinderen met een indicatie die ook daadwerkelijk geplaatst zijn).

Verder adviseerden JGZ-professionals vanuit hun sociaal-medische expertise jongeren, ouders en scholen over de mogelijkheden om bij ziekteverzuim weer sneller naar school te gaan. Ook was er aandacht voor het herkennen van signalen van (beginnende) radicalisering en bewustwording bij ouders van de waarde van het gesprek met hun kinderen.

Aandacht voor ouderschap

Ondersteuning van ouders gebeurt niet alleen individueel, maar ook door ouders onderling, zo nodig ondersteund door een professional. Bijvoorbeeld in de Moeder-babygroepen. We hebben in 2019 in pilots geoeft met een collectieve aanpak. Samen met ouders in wijken is gezocht naar passende ondersteuning bij opvoedvragen die bij meerdere ouders leven. Zo ontstond er bijvoorbeeld in Leidsche

Rijn op het thema echtscheidingen verbinding tussen ouders en konden zij elkaar ondersteunen. Om deze beweging naar meer groepsgericht werken gezamenlijk te versterken, is er deels vanuit de extra middelen van het Coalitieakkoord voor JGZ en sociale basis, sinds september 2019 extra capaciteit beschikbaar gekomen bij JGZ en buurtteams. Zij ondersteunen (andere) JGZ-professionals, buurtteamprofessionals en andere partners in de wijk bij het benutten van kansen voor het oppakken van opvoedvragen in groepsverband.

In de Week van de Opvoeding in 2019 organiseerden we verschillende ouderbijeenkomsten, bijvoorbeeld over seksuele weerbaarheid en social media. Ook hebben we in 2019 thema- en netwerkbijeenkomsten georganiseerd met in totaal ongeveer 350 deelnemers voor ouders, professionals en vrijwilligers over ouderschap en een licht verstandelijke beperking, trauma bij een kind en seksuele opvoeding.

We hebben ook geïnvesteerd in het verstevigen van het netwerk rondom ouderschap en scheidingen. Twee netwerkbijeenkomsten, waar de hele keten vertegenwoordigd was: van jeugdverpleegkundige tot rechter, hebben hieraan bijgedragen. Verder is in 2019 de online ouderschapskursus van [Pinkcloud](#) aangeboden door de jeugdverpleegkundigen aan alle jonge ouders in de stad.

Samenwerking met partners

We hebben de samenwerking van JGZ in de basiszorg (buurtteam en huisartsen), de geboortezorgketen (onder andere verloskundigen, ziekenhuizen, kraamzorg) en de kernpartneraanpak (scholen, buurtteam en leerplicht) nog verder versterkt. Zodat gezinnen en jongeren tijdig passende en afgestemde ondersteuning krijgen. We hebben de samenwerking tussen buurtteams en JGZ een verdere impuls gegeven via gezamenlijke deskundigheidsbevordering en werken op elkaars locatie.

Arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt voor jeugdverpleegkundigen en met name voor jeugdartsen is krap. Doordat we continu werven, konden we vacatures op redelijke termijn invullen en bleven de gevolgen in 2019 beperkt. Daarnaast hebben we ingezet op het interessant houden van het vak jeugdgezondheidszorg door bijvoorbeeld herschikking van taken tussen artsen en verpleegkundigen en door ruimte te bieden om te doen wat nodig is voor een gezin. We zetten ook in op het in beeld komen bij potentiële werknemers, bijvoorbeeld door het bieden van stageplekken, als opleidingsinstituut voor artsen M&G en door promotiefilmpjes over het werk van de [verpleegkundigen](#), [assistenten](#) en [artsen](#).

Inspectie kinderopvang

In 2019 hebben wij alle verplichte en de aanvullend noodzakelijke inspecties uitgevoerd. Daarnaast hebben we de inspecties uitgevoerd die samenhangen met de overname van voorschoolse educatie (VE) door nieuwe aanbieders per 1 januari 2020. We hebben tevens alle handhavingsadviezen uit de inspectierapporten afgewikkeld. Ook het landelijk register kinderopvang (LRK) is conform eisen bijgehouden. Met het vervullen van voornoemde taken verwachten we ook in 2019 te voldoen aan [de eisen voor de A status](#).

We hebben in 2019 opnieuw actief geïnvesteerd in de relatie met houders door het versturen van nieuwsbrieven, het voeren van gesprekken met individuele houders en het organiseren van bijeenkomsten voor groepen houders. De nieuwe kinderopvangorganisaties zijn getoetst aan het '[streng aan de poort](#)' beleid. Ook in 2019 hanteerden we een dialooggerichte werkwijze: we gaven waar mogelijk ruimte aan de houders voor toelichting, verbetering en herstel en we hielden rekening met de situatie en context van de houder.

We constateerden in onze gemeente een forse toename in het aantal overtredingen door ondernemers in de kinderopvang, vooral op het vlak van stabiliteit (inzet voldoende gekwalificeerde medewerkers). Deze overtredingen hadden beduidend meer en hoge bestuurlijke boetes tot gevolg. Wij hebben opdracht gegeven tot een verkenning in de stad om meer te weten te komen over de oorzaak van het hoge aantal overtredingen. Deze is eind 2019 afgerond.

Inspectie Kinderopvang Utrecht

Toezicht en handhaving

Kinderopvang locaties

Kinderdagverblijven	201
Buitenschoolse opvang	160
Gastouders	366
+ Gastouderbureaus	6

TOTAAL 733

Inspecties

- Jaarlijkse inspecties
- Bij signalen/meldingen
- Bij een wijziging van het aantal kindplaatsen
- Na handhavingsadvies (nader onderzoek)
- T.b.v. houderwijzigingen VE

Toetsingskader =

- landelijke wet- en regelgeving
- gemeentelijk handhavingsbeleid

A STATUS:

100% inspecties uitgevoerd
100% handhavingsadviezen afgewikkeld
Landelijk register (LRK) op orde

Inspectieproces

Top 5 toetscriteria

1. Match pedagogisch beleid en praktijk?
2. Gezonde en veilige omgeving?
3. Personeel gekwalificeerd? (o.a. VOG)
4. Matcht aantal kinderen met aantal beroepskrachten?
5. Is meldcode bekend en benut?

JA?

NEE?

Herstelaanbod
en/of
Handhaving

Denk aan:

- Aanwijzing
 - Bestuurlijke boete
 - Bevel
 - Last onder dwangsom
 - Exploitatieverbod
- Bezwaar en beroep is mogelijk

Volksgezondheidsmonitor

Met de uitvoering van de wettelijke taak van de Volksgezondheidsmonitor, brengen we in beeld hoe het met de actuele gezondheid van Utrechters gaat. Via de website www.volksgezondheidsmonitor.nl stellen we deze informatie beschikbaar voor iedereen die werkt aan Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen; bestuurders, professionals en Utrechters. In 2019 is de website ruim 25.000 keer bezocht door meer dan 18.000 unieke bezoekers. We hebben nieuwe informatie over de gezondheid van volwassenen gepubliceerd op basis van de Gezondheidspeiling die in het najaar van 2018 is uitgevoerd.

Voor het eerst hebben we ook cijfers op wijkniveau over Utrechtse 65-plussers gepubliceerd. Rond de thema's '[Gezondheid bij Utrechters met problemen op meerdere leefgebieden](#)', '[Eenzaamheid](#)' en '[Gezond ouder worden in Utrecht](#)' zijn verdiepingen geschreven en gezondheidsinformatie over kinderen is via [Dit is Utrecht Junior](#) voor kinderen toegankelijk gemaakt.

Ons inzicht in het gebruik van de zorg in de Zorgverzekeringswet en Wet langdurige zorg is vergroot. Door het gebruik van nieuwe databronnen, zoals data van Vektis, hebben we meer zicht op het [gebruik van zorg](#) in de Zorgverzekeringswet en Wet langdurige zorg en het gebruik van sociale basiszorg.

Achtergrondinformatie rond kenmerken van de [woonomgeving](#) die invloed hebben op gevoelens van onveiligheid in de buurt bij basisschoolkinderen en op psychische gezondheid bij vrouwen in Kanaleneiland, is gepubliceerd op basis van kwalitatieve interviews met kinderen, volwassenen en professionals.

In 2019 hebben we kinderen in het basisonderwijs (Jeugdmonitor Utrecht) en voortgezet onderwijs (Landelijke Gezondheidsmonitor Jeugd) gevraagd naar hun gezondheid. Resultaten verschijnen in 2020.

Daarnaast is de website volksgezondheidsmonitor.nl geactualiseerd en aangepast om de toegankelijkheid van de informatie en de gebruiksvriendelijkheid te verbeteren.

Samenwerking

Cijfers uit de VMU zijn in de wijken gepresenteerd om de discussie over de prioriteiten op het gebied van gezondheid met partners te voeren. Samen met andere informatie over de gezondheid van inwoners is ook informatie op wijkniveau gebundeld in het project '[Van Wijkdata naar Wij\(k\)doen](#)' van de HUS (Huisartsen Utrecht Stad).

We hebben samen met stedelijke partners ook onderzoek uitgevoerd. Zo hebben we in 2019 in samenwerking met het panel [Meetellen in Utrecht](#) onderzoek gedaan naar [meedoen in de maatschappij](#) door sociaal kwetsbare Utrechters.

Gezondheid van kwetsbare Utrechters

Gezondheid en veerkracht voor iedereen vraagt om toegankelijke en bereikbare zorg juist ook voor de meest kwetsbare Utrechters. Door deze zorg en ondersteuning kunnen we hen een menswaardig bestaan bieden in de stad en houden we de stad veilig en leefbaar.

Sociaal-medisch spreekuur

In 2019 hielden we drie keer per week een sociaal-medisch spreekuur voor daklozen; goed voor ongeveer 23 consulten per week. In totaal meldden zich in 2019 218 nieuwe personen, 31 mensen meer dan in 2018. Sinds december 2018 vinden de spreekuren plaats in [Herstart](#), de inloop voor daklozen. De spreekuren zijn sinds de verhuizing vanuit het Catharijnehuis beter zichtbaar geworden voor ketenpartners waardoor cliënten makkelijker worden doorverwezen naar het spreekuur.

Pilot Brug naar de Wijk

Op 1 oktober 2019 is de pilot Brug naar de Wijk gestart. Met deze pilot brengen we in kaart hoe we huisartsenzorg toegankelijker kunnen maken voor dakloze patiënten om zo de zorg aan deze doelgroep te verbeteren. Tijdens de pilot begeleiden verpleegkundigen van Volksgezondheid dakloze patiënten van het sociaal-medisch spreekuur naar een reguliere huisartsenpraktijk. Een onderzoeker van het UMC Utrecht haalt gedurende de pilot ervaringen van patiënten, huisartsen en verpleegkundigen op. Deze inzichten worden gebruikt om de pilot gaandeweg aan te scherpen. Eerste resultaten verwachten we in de zomer van 2020. We werken in deze pilot samen met vijf huisartsenpraktijken, het Utrechts Fonds Achterstandswijken, Huisartsen Utrecht Stad en het UMC Utrecht. De doelgroep en betrokken partijen zijn vertegenwoordigd in een klankbordgroep.

Woonhygiëne

De ondersteuning van inwoners in overvolle of sterk vervuilde huishoudens werd gecontinueerd. Onze sociaal verpleegkundigen keken of het netwerk van al betrokken hulpverleners goed is afgestemd op de problematiek en gaven op verzoek advies aan cliënten en aan professionals rond het huishouden. In 2019 waren er 75 nieuwe casussen, waarvan veertien met een extreem volle woning. In 2018 waren er 67 nieuwe casussen.

Vergunninghouders tippelzone

In lijn met de afspraken in het coalitieakkoord boden wij voor sekswerkers ondersteuning en uitstapprogramma's aan. Voor de vergunninghouders van de tippelzone zijn integrale, individuele maatwerkplannen in de loop van 2019 in uitvoering genomen door De Participatieformule. De inzet is om sekswerkers een alternatief te bieden vanwege de sluiting van de tippelzone per 1 juli 2021. Het eerste half jaar heeft de Participatieformule gebruikt om contact te leggen en vertrouwen te winnen. Dit als basis voor een vervolg waarin vergunninghouders stappen zetten richting een taal cursus, een opleiding of werk.

Verslavingszorg

Ook in 2019 werd aan 45 verslaafden de behandeling met heroïne onder medisch toezicht aangeboden. Deze behandeling mag de gemeente bieden aan maximaal 45 mensen met heroïne als hoofdmiddel van verslaving, dit is conform de landelijke richtlijn en onder toezicht van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. In 2019 is de inkoop voor opvang- en gebruikruimte 'De Stek' gestart, we verwachten medio 2020 een aanbieder te contracteren. We zetten in op optimalisering; in de [raadsbrief](#) van 26 juni zijn de inhoudelijke overwegingen beschreven. De laatste jaren nam, net als elders in het land, om niet te verklaren redenen de toeloop naar de [drugstestservice](#) sterk toe (in Utrecht van 614 bezoekers in 2018 naar 910 in 2019). In 2019 is daarom een extra avondopstelling afgesproken voor 2020 om te voorkomen dat de voorlichting over alcohol en drugs tijdens het uitgaan in het gedrang komt. De [peer to peer voorlichting van Unity](#) was weer aanwezig op festivals in en om Utrecht.

Regionale toegang voor maatschappelijke opvang (MO) en beschermd wonen (BW) / bindingscommissie

In 2019 zijn ruim 1800 meldingen afgehandeld voor [Beschermd wonen](#); 1.500 voor Zorg in Natura en 324 voor een Persoonsgebonden budget (PGB). De regionale toegang MO/BW toetst of iemand in aanmerking komt voor beschermd wonen of 24-uursopvang. Utrecht is centrumgemeente en werkt voor de U-16 gemeentes. De bindingscommissie toetst op de kansrijkheid van herstel in de regio Utrecht volgens de afspraken '[landelijke toegankelijkheid maatschappelijke opvang en beschermd wonen](#)'.

Signaleren en aanjagen in complexe problematiek

Om casus overstijgende knelpunten in de zorg van kwetsbare doelgroepen aan te pakken werken we permanent aan verbetering van werkprocessen en beleid. In 2019 zijn daardoor onder andere afspraken gemaakt over het voorkomen van terugval in dakloosheid. En is de discussie gestart over prikkelarm wonen voor mensen die buiten alle bestaande zorgkaders vallen, veel overlast veroorzaken en waarvoor geen structurele oplossingen zijn. Ook is in 2019 regelmatig geadviseerd bij ingewikkelde casuïstiek. In het CasusOverleg MultiProblem (COMP) wordt met de ketenpartners bekeken waar mensen het best geholpen kunnen worden.

Kernthema's Volksgezondheid

Gezond en veilig opgroeien

We werken samen met partners in de stad aan de thema's en initiatieven die bijdragen aan de gezonde start van kinderen. De resultaten van 2019 zijn inhoudelijk beschreven onder de kerntaak van de Jeugdgezondheidszorg omdat het daarmee nauw verbonden is.

Gezondheidsvaardigheden en een gezonde leefstijl

Het herkennen van beperkte [gezondheidsvaardigheden](#) is belangrijk. In 2019 organiseerde [Pharos](#) trainingen voor huisartsen en apothekers in de wijken om laaggeletterdheid en beperkte gezondheidsvaardigheden te herkennen. Jeugdartsen en – verpleegkundigen gingen met ouders in gesprek bij signalen van beperkte (gezondheidsvaardigheden) en bespraken samen de mogelijkheden om die te versterken. Taalaanbieders, vrijwilligers(organisaties) en bibliotheken versterkten de (taal)vaardigheden van mensen in concrete situaties, waaronder rond gezondheidsthema's

Netwerken en initiatieven

Gezonde wijk

In het kader van de 'gezonde wijk' werken we in elke wijk aan een gezamenlijke focus op gezondheidsvraagstukken. Dit doen we met partners als de Geïntegreerde Eerstelijns Zorg (GEZ), buurtteams, sociaal makelaars, SportUtrecht, Indigo, GGZ-gebiedsteams, woningbouwcorporaties, thuiszorg, verloskundigen, wijkverpleging, bewoners(organisaties) en diverse informele zorg- en hulpverleners. Gezondheidsthema's verschillen per wijk en ook de aanpak varieert. We hebben extra aandacht voor wijken waar mensen minder gezond zijn.

De belangrijkste resultaten in 2019 waren:

- Na Overvecht zijn ook Zuilen en Kanaleneiland gestart met [Krachtige Basiszorg](#).
- [Welzijn-op-recept](#) is naast Overvecht en Noordwest verbreed naar Oog in Al, Kanaleneiland en Hoograven.
- In Noordwest en Kanaleneiland is het project 'Samen vrij van stress' van start gegaan.

- Vanuit Gezonde Wijk versterkten wij in Overvecht de verbinding tussen zorg- en veiligheidspartners. Het gaat hierbij casuïstiekbesprekingen rond complexe problematiek, zoals huiselijk geweld.
- Onder de noemer 'Zet een stap (in een gezonde leefstijl)' versterkten we tijdens bijeenkomsten in de wijk Noordwest de verbindingen tussen het formele en het informele zorg- en ondersteuningsnetwerk. Eén van de resultaten is dat bestaand sport- en welzijnsaanbod passender gemaakt wordt voor kwetsbare Utrechters op basis van wat bewoners zelf aangeven.
- Samen met partners in de wijk Leidsche Rijn zijn wij gestart met '[Groet en Ontmoet](#)' om de eenzaamheid terug te dringen. Zo is er nu een Kenniscafé en zijn er maandelijkse themabesprekingen in de bibliotheek.
- De samenwerking rond psychische gezondheid van inwoners met een Turkse achtergrond in Overvecht is versterkt, waarbij werd bijgedragen aan het bespreekbaar maken van psychische gezondheid. Dit ondersteunt mensen om de stap te zetten naar hulp.
- Er waren gezondheidsdagen en themabijeenkomsten in een aantal moskeeën in Utrecht in samenwerking met partners uit de wijk, onder andere SportUtrecht, Diabetes vereniging, kleurrijke Zorg, AMAN (associatie Marokkaanse Artsen Nederland), UMCU, Altrecht en huisartsen.

Gezondheidspact Utrecht: gezondheid meemaken!

Om het werken aan gezondheid voor iedereen aan kracht te laten winnen, bouwden we verder aan een gezondheidsnetwerk in de stad. We noemen dat 'het [Gezondheidspact Utrecht](#)'. Het Gezondheidspact organiseert en faciliteert verrassende ontmoetingen, biedt goede voorbeelden, initiatieven en verhalen van inwoners een podium en verbindt mensen en netwerken. Zo waren in april ruim 150 inwoners van Utrecht aanwezig op het '[Gezonde Ideeën Festival](#)'. In november ontmoetten internationale en lokale professionals en initiatiefnemers elkaar op het [Healthy Empowerment Symposium](#).

Zo ontstonden nieuwe verbindingen, activiteiten en samenwerking in de stad. Een voorbeeld hiervan zijn de ambassadeurs gezond leven van '[Gezinnen in hun kracht](#)' die in samenwerking met Dock, Buurtteam en U Centraal hun vrijwilligerswerk konden uitbreiden in Kanaleneiland. Ook de ontstane samenwerking tussen het initiatief Food4Good en Utrecht Natuurlijk is een voorbeeld.

Activiteiten op de actuele gezonde leefstijlthema's

Gezond Gewicht en sport & bewegen

In 2019 hebben we de samenwerking met de landelijke organisatie [Jongeren Op Gezond Gewicht](#) (JOGG) voortgezet. We werkten met het netwerk van partners samen aan een nieuwe visie en werkwijze voor een [gezond gewicht](#) voor de Utrechtse jeugd. In september [ondertekenden](#) 25 organisaties de intentieverklaring om hier actief aan bij te dragen.

De JGZ levert een actieve bijdrage aan een gezond gewicht door in gesprek te gaan met ouders hoe zij hun kinderen een gezonde leefstijl kunnen aanleren. Dit doen zij tijdens de reguliere spreekuren. Daarnaast nam de JGZ deel aan leefstijlprogramma's, zoals [FitGaaf](#), "[WKZ Sportief Op Weg](#)" of het [Sport Op Maat-netwerk \(SOM\)](#), die zich richten op het ondersteunen van sporten en bewegen voor kinderen en jongeren met een beperking.

Met de inzet van SportUtrecht en Team Fit ondersteunden we sportverenigingen die willen toewerken naar een 'gezonde en vitale sportvereniging'. Dat gebeurt onder andere door beweeg- en vitaliteitsmakelaars. In 2019 behaalde het [clubhuis van SV Kampong](#) als eerste vereniging in Utrecht het bronzen certificaat voor 'gezonde sportkantine'. De uitkomst van een challenge bij twee sportverenigingen met een geurexperiment in de sportkantine leidde niet tot het stimuleren van de gezonde keuze, onder andere door het beperkte gezonde aanbod, tijd en organisatiekracht van de

verenigingen. We nemen deze inzichten mee in de gesprekken met de sportverenigingen.

Wat is er nodig voor een gezonde sportkantine?

Sportverenigingen die het waterdrinken voor hun leden en bezoekers toegankelijk en gemakkelijker willen maken, konden vanaf 2019 ook watertappunten op hun sportlocaties laten plaatsen. Voorheen kon dit alleen in de openbare ruimte. Twee sportverenigingen (Kampong en DVSU) hebben één of meerdere watertappunten op hun terrein geplaatst en/of aangevraagd.

Genotmiddelen

Ook in 2019 waren wij ['op weg naar een Rookvrije Generatie'](#). Het onderwerp roken leeft in de stad: bij inwoners, verenigingen, horeca, scholen en bedrijven. Zo zagen we dat diverse organisaties deelnamen aan de landelijke stoppen-met-roken-actie Stoptober, waaronder de gemeente Utrecht als werkgever. In de [raadsbrief Rookvrije openbare ruimte](#) hebben wij onze benadering rond de rookvrije openbare ruimte toegelicht. We ondersteunen initiatieven voor rookvrije kindomgevingen. Partners in de geboortezorgketen, zoals verloskundigen, kraamzorg en JGZ, maakten gebruik van het ondersteuningsaanbod van de landelijke Taskforce Rookvrije start. In 2019 werden 6 extra sportverenigingen gedeeltelijk rookvrij. Er is geen toename van geheel rookvrije sportverenigingen.

Jongeren op het voortgezet onderwijs kregen tijdens speciale lessen voorlichting over het gebruik van middelen zoals alcohol, verschillende soorten drugs en lachgas. Ook gamen en gokken kwamen aan de orde. Voor ouders zijn ouderavonden georganiseerd over de verschillende middelen die jongeren (mogelijk) gebruiken en met aandacht voor hoe je het gesprek over het gebruik van middelen kunt voeren met je kinderen.

Bij preventie- en handhaving alcohol is het uitgangspunt: [onder de 18 geen druppel, daarboven met mate](#). In [de Raadsbrief van](#) februari 2019 gaven we de resultaten van het Nalevingsonderzoek Alcoholverkoop. Ten opzichte van de landelijke cijfers is het nalevingspercentage in Utrecht hoog. Om organisaties uit te dagen tot verdere stappen, presenteerden we de resultaten, inclusief goede voorbeelden, aan de verstrekkers van alcohol (supermarkten, slijters, horeca, sportverenigingen en cafetaria's). In 2019 is extra ingezet op de verbetering van de naleving bij de sportverenigingen en de cafetaria's. Afgelopen jaar was Utrecht de eerste gemeente in Nederland met [NIX18-controles bij thuisbezorgdiensten](#).

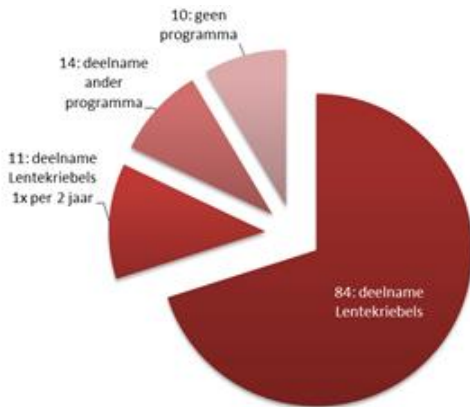
In [november werd bekend](#) dat de gemeente Utrecht, ondanks een intensieve lobby, niet behoort tot de tien experimenteergemeenten voor het landelijk experiment gesloten coffeeshopketen. Ook Amsterdam, Rotterdam en Den Haag zijn niet geselecteerd. We zien dit als een gemiste kans voor de gezondheid van de Utrechtse recreatieve cannabisgebruiker en voor het experiment als geheel.

In 2019 werkten we samen met het Trimbos instituut rond het gebruik van lachgas onder jonge volwassen Utrechters met een niet-westerse achtergrond. Dit krijgt een landelijk vervolg gefinancierd door ZonMW.

Seksuele gezondheid

In januari 2019 is de afdeling Seksuele Gezondheid van de GGD regio Utrecht (GGDrU) in het Stadskantoor geopend. De soa-en seksualiteitspreekuren die uit de regeling Aanvullende Seksuele Gezondheid (ASG) worden gefinancierd, zijn door GGDrU en de gemeente Utrecht samen uitgevoerd. De GGDrU is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de ASG-regeling en het Hepatitis B vaccinaties-

programma. Voor risicogroepen geven we gezamenlijk uitvoering aan outreachende activiteiten gericht op Mannen die Seks hebben met Mannen (MSM) en sekswerkers om de overdracht van het Hepatitis B virus te verminderen. Zo vaccineerden we bij de [PANN feesten](#) voor MSM in Tivoli tegen Hepatitis B en bij de Prismagroep (biculturele MSM). Bij een aantal seksclubs en massagesalons boden we een soa-onderzoek aan.

Deelname van Utrechtse basisscholen aan Lentekriebels in 2019

In [een raadsbrief van juli 2019](#) gaven we een stand van zaken over de personeelsbezetting van de soa-poli en als gevolg daarvan de bijstelling van afspraken tussen de GGDrU en het RIVM over het verwachte aantal consulten. Deze brief ging ook over de ASG-middelen. Sinds september is het personeel op sterkte en worden de beoogde aantallen per maand weer gehaald. Utrecht kent, ook in vergelijking met landelijke cijfers, een hoog bereik onder scholen en kinderen met een lesprogramma over seksuele en relationele vorming en seksuele diversiteit. Zoals [Lentekriebels](#), [Je lijf Je lief](#) en [Lang leve de liefde](#).

We hebben in de preventie extra aandacht voor moeilijk bereikbare en kwetsbare groepen. We organiseerden twee keer een masterclass Sexucation voor VO en MBO docenten over seksuele vorming in het onderwijs. In het kader van veldwerk bezochten we, vooral in de avond en nachtelijke uren, regelmatig shisha lounges en theehuizen. De bezoekers kregen informatie over (het voorkomen van) seksueel overdraagbare aandoeningen. Ook andere onderwerpen, zoals het gebruik van shisha en lachgas, kregen de nodige aandacht.

Psychosociale gezondheid

Het onderwerp psychosociale gezondheid brachten we actief in bij gesprekken met inwoners op gezondheidsdagen of bijeenkomsten in buurthuizen of moskeeën. Dit helpt om het taboe op psychische problemen, zoals eenzaamheid, depressiviteit en stress te doorbreken. Voor kinderen bood Indigo het programma '[Piep zei de muis](#)' aan.

In april 2019 is tijdens het landelijk congres 'iedere patiënt is anders' van de alliantie zorg op maat de [online training Jong en transgender](#) gelanceerd. Alle Utrechtse jeugdverpleegkundigen en -artsen hebben inmiddels de training gevolgd. In november organiseerden we een expertmeeting over Jong en Transgender. Onder de deelnemende jeugdprofessionals was behoefte aan kennis en om ervaringen uit te wisselen.

Gezonde leefomgeving

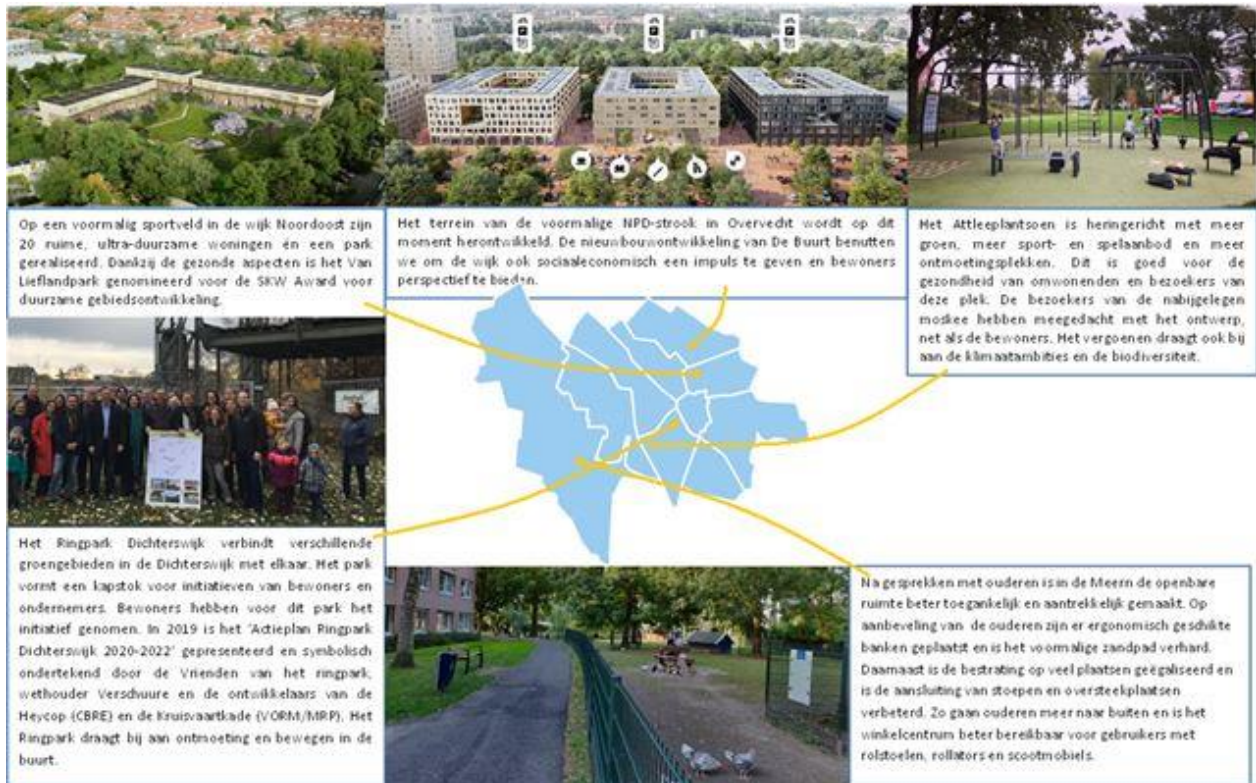
Ook in 2019 zijn concrete resultaten geboekt bij het werken aan een gezonde leefomgeving. Onderstaand figuur laat vijf voorbeelden zien. Naast het inhoudelijke werk is het blijvende belang van een gezonde leefomgeving in een groeiend Utrecht in 2019 nog meer geborgd dan voorheen. [De nota 'gezondheid voor iedereen'](#) is onderdeel gemaakt van de [Omgevingsvisie Utrecht](#) en biedt leidende principes om gezondheid te borgen in ruimtelijke ontwikkelingen. Deze beleidsborging sluit aan op het advies van de Raad voor de Leefomgeving en infrastructuur (2018).

Een gezonde leefomgeving kent naast een ruimtelijke interpretatie ook een sociale invulling. In de [Woonvisie](#) is de ambitie opgenomen dat we streven naar meer gemengde wijken en een (t)huis voor iedereen. In '[Samen voor Overvecht](#)' werkten we hier meer concreet aan. Zo werkten we in 2019 verder aan het verbinden van maatschappelijk opgaven aan de groei van de stad.

Om op zo kort mogelijke termijn de luchtkwaliteit in Utrecht naar de [WHO advieswaarden](#) te brengen, hebben we in 2019 de (kosten-)effectiviteit van mogelijke aanvullende lokale maatregelen op luchtkwaliteit en gezondheid onderzocht. Op verzoek van de Rijksoverheid hebben we meegedaan aan

landelijk werkgroep om het [Schone Lucht Akkoord](#) vorm te geven. Dit nationale akkoord is 12 januari 2020 in Utrecht gepresenteerd.

Landelijk en internationaal staat de Utrechtse manier van werken en onze gezondheidsexpertise in de aandacht. We hebben verschillende bijeenkomsten versterkt, zoals het Congres Stedelijke Transformatie, symposium Gezondheid in de Omgevingswet, [Provada](#), [wandelconferentie Walk 21](#), [Dag van de stad](#), masterclass [Inclusieve verdichting](#) en leerkring Energie en gezondheid van [Platform31](#). Internationaal is expertise ingebracht in [EU Clean Air Forum](#).

Voedsel en voeding

We richtten ons in 2019 op de volgende vier onderdelen:

1. Gebiedsontwikkeling

We gaven gezond voedsel een plek in omgevingsvisies en bestemmingsplannen van (nieuwe) gebieden. Dit deden we onder andere in de gebiedsvisie voor de [Binnenstad](#) en [MARK](#), de hoogste woontoren in Leidsche Rijn waar een restaurant en kassen op het dak komen. In onze eigen sportlocaties onderzochten we de kansen voor een gezond voedselaanbod. Met zwembad Fletiomare werkten we toe naar een gezondere kantine conform de [richtlijnen van het Voedingscentrum](#). In Rijnvliet hebben we [onderzoek](#) gedaan met bewoners naar community vorming en hun betrokkenheid om de eetbare woonwijk een succes te laten worden.

2. Gezonde horeca

We hebben verkend hoe we aandacht kunnen geven aan gezond 'fastfood' binnen het gemeentelijk horecabeleid. Juridisch is er nu geen ruimte om vergunningen te verlenen of te weigeren op grond van gezond of duurzaam voedsel. Uit onderzoek onder Utrechtse restaurants blijkt er onder voorwaarden belangstelling voor meer gezond en duurzaam voedsel op de kaart. Het faciliteren van horeca

ondernemers die uit zichzelf stappen willen zetten, hebben we ingebracht in de [Regiodeal Foodvalley](#). Met een [opinieartikel](#) startten wij met andere steden een gezamenlijke lobby voor een nationale suikertax.

3. Voeding en gezondheid

Ook het onderwerp gezonde voeding kreeg aandacht op het consultatiebureau. We gebruikten praatkaarten over voedsel bij ouders die minder taalvaardig zijn. En we hadden ook aandacht voor de toegankelijkheid van gezond voedsel voor mensen met geldzorgen (zie Gezond Rondkomen). In de [Diagnose Voeding & Gezondheid](#) (DV&G), waar we partner waren, is onder meer een innovatie begeleid over duurzame, gezonde voeding in zorginstellingen.

4. Kennisontwikkeling

Samen met andere gemeenten en stedelijke en landelijke partners versterkten we onze kennis en inzichten. We hebben bijgedragen aan kennisdeling in het landelijk Citydeal Voedsel netwerk over wat gemeenten kunnen doen aan gezond aanbod in de horeca en een gezonde schoolomgeving. We hebben ook meegedacht over mogelijkheden die de Omgevingswet biedt en een gezonde voedselomgeving met andere steden en kennisinstellingen bij het rijk [geagendeerd](#).

Samen met de Universiteit Utrecht deden we [praktijkonderzoek](#) naar snack(keuze)gedrag van Utrechters die onderweg zijn, met een foodtruck met gezonde taartjes op het Jaarbeursplein. Het praktijkonderzoek geeft veel inzicht in de voorwaarden voor het kopen van gezonde snack.

We faciliteerden twee bijeenkomsten over 'ondernemers en verdienmodellen' en 'voedsel in de zorg' van [Food-Print Utrecht Region](#). Hier deden deelnemers inspiratie op en breidden hun netwerk uit. Ook organiseerden we het [congres 'Samen innoveren voor een vitaler Nederland'](#) samen met de DV&G.

Gezond rondkomen

We hebben in 2019 de koers van Gezond rondkomen voortgezet langs de volgende drie lijnen:

1. Stress veroorzaakt door armoede en schulden

Armoede en schulden veroorzaken stress en dit is van invloed op gedrag. Op basis van de kennis en expertise over de effecten van (geld)stress op het gedrag hebben we stappen gezet om onze eigen dienstverlening te verbeteren bij de JGZ (zie punt 3) en Werk en Inkomen (W&I). Met workshops leerden werknemers van W&I wat het effect is van stress op het gedrag van mensen en hoe we onze dienstverlening daarop kunnen aanpassen. Concrete aanpassingen bij de dienstverlening van W&I in 2019 waren:

- het sturen van herinneringsberichten voor afspraken met klanten;
- een pilot waar we klanten opbellen bij een afwijzing voor bijzondere bijstand; en
- de aanpassing van de toon in onze brieven aan inwoners.

Stress sensitief werken is een continu proces van leren en ontwikkelen en als leidend principe in de [actieagenda Utrechters schuldenvrij](#) geborgd.

2. Onderliggende oorzaken van ongezonde voeding en armoede

We hadden in 2019 aandacht voor de opgave om gezond en duurzaam voedsel voor Utrechters die niet veel te besteden hebben meer toegankelijk en vanzelfsprekend te maken. Als gemeente kunnen we

verbinding en samenwerking stimuleren, maar bijvoorbeeld geen voedsel verstrekken. Tijdens een bijeenkomst eind 2019 met partners en ervaringsdeskundigen uit de stad (onder andere Voedselbank, Jumbo, Voedseloverschot, de Buurtbuik, de Tussenvoorziening) bleek dat veel partners elkaar wel kennen, maar nog niet samenwerken. Het belang van het toegankelijk maken van gezond voedsel voor mensen met geldzorgen werd door alle partners beaamd.

3. Het signaleren van gezinnen die moeite hebben met rondkomen

In 2019 hebben we bij de JGZ extra aandacht gehad voor kinderen die opgroeien in een gezin met geldzorgen. Deze kinderen hebben een verhoogd risico op het ontwikkelen van psychosociale problemen en uitsluiting. We hebben ingezet op het versterken van de vroegsignalering door de JGZ door onder andere vragen over de financiële situatie in de vragenlijst aan ouders op te nemen. Daarnaast zijn alle JGZ professionals extra geschoold op het herkennen van signalen die kunnen duiden op geldzorgen. Ze hebben handvatten gekregen om de financiële problemen makkelijker met ouders en kinderen bespreekbaar te maken. Dit is in samenwerking met onze eigen ervaringswerkers gedaan.

We keken ook breder naar wat ouders nodig hebben om de veiligheid te ervaren om dit gevoelige thema te bespreken in de spreekkamer. Hiervoor zijn er twee projecten gestart:

- *Ontwikkeling van een gesprekstoel.* Er zijn samen met de HKU tools ontwikkeld die bijdragen aan vertrouwen, zodat de drempel voor ouders om over geldzorgen te praten lager wordt.
- *Inrichting spreekkamers JGZ.* Er zijn twee spreekkamers van de JGZ stress-sensitief ingericht om te onderzoeken of dit effect heeft op de ervaren veiligheid en vertrouwdheid van ouders en kinderen.

Het buurtteam Jeugd en Gezin heeft in samenwerking met de JGZ en andere partners een [Armoedekrant](#) gemaakt die onder de aandacht is gebracht bij alle basis en voortgezet onderwijs scholen in Utrecht.

Gezond rondkomen in de wijken

Naast de drie bovenstaande lijnen is Gezond rondkomen ook een speerpunt waar we in de wijken samen aan werken met partners en inwoners. Voorbeelden hiervan zijn:

- In Overvecht is er binnen [Samen voor Overvecht](#) oog voor de relatie tussen geldzorgen en gezondheid. In het geboortezorgnetwerk is een training georganiseerd waarbij het bespreekbaar maken van en het snel handelen bij geldproblemen zeer invoelbaar werd dankzij een trainingsacteur ([zie wat professionals leerden](#)).

- In het gezondheidscentrum De Amazone is een pilot geweest van een spreekuur over geld en één spreekuur rond het vinden van werk.
- In Noordwest is naar aanleiding van een bijeenkomst 'Onze gezonde buurt in beeld' in een aantal eettafelprojecten de afspraak gemaakt om met onbezoldigde ondersteuning van een zelfstandig werkende leefstijlcoach hun maaltijden zo gezond mogelijk te gaan bereiden.

Kennis en onderzoek

Alle kennis en ervaringen die we op doen wordt gedeeld met (de partners in) de stad, maar ook met andere gemeenten. Voorbeelden hiervan zijn:

- Een maandelijks ervaringsverhaal van een inwoner over gezondheid en geldzorgen in de Nieuwsbrief van Werk & Inkomen die alle inwoners met een bijstandsuitkering ontvangen.
- De Universiteit van Maastricht is in 2019 in het kader van Alles is Gezondheid in Utrecht gestart met een onderzoek naar de samenhang tussen gezondheid en (kinder)armoede. In 2020 verwachten we de resultaten van het onderzoek dat ons meer inzicht geeft in de relaties tussen alle verschillende factoren die van invloed zijn op gezondheid en armoede.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
08-1-1-1 Inzet Volksgezondheid	2.960	3.343	2.473	2.485	3.290	805	1.999
Totaal Baten	2.960	3.343	2.473	2.485	3.290	805	1.999
Lasten							
08-1-1-1 Inzet Volksgezondheid	24.985	25.067	25.249	26.197	26.448	-251	26.392
Totaal Lasten	24.985	25.067	25.249	26.197	26.448	-251	26.392
Saldo baten en lasten	-22.025	-21.724	-22.776	-23.712	-23.158	554	-24.393
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	579	579	118	118	121	2	117
Saldo na mutaties reserves	-21.445	-21.145	-22.658	-23.594	-23.037	557	-24.276

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

De baten zijn 0,81 miljoen euro hoger dan begroot. De hogere baten zijn mede het gevolg van de opgelegde boetes Wet Kinderopvang met name als gevolg van overtredingen Beroepskracht Kindratio 0,28 miljoen euro. Daarnaast zijn er extra baten (voor 0,53 miljoen euro, zoals RUPS subsidie en Europese subsidie in het kader van monitoring en onderzoek) waar ook hogere lasten tegen overstaan. De lasten zijn 0,25 miljoen euro hoger dan begroot. De hogere lasten worden enerzijds veroorzaakt door de hiervoor genoemde hogere baten en anderzijds lagere lasten door het later in uitvoering komen van het Versterken van de sociale basis Jeugd (0,26 miljoen euro) en afbouw Toppelzone (0,08 miljoen euro).

Verbonden Partijen

Bijdrage aan [GGD regio Utrecht \(GGDrU\)](#) 1,65 miljoen euro.

Veiligheid

Algemene programmadoelstelling

Op 14 maart 2019 heeft de raad het Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 vastgesteld ([link](#)). Hierin is vastgesteld dat het hoofddoel van het Utrechts veiligheidsbeleid is om het huidige niveau van veiligheid tenminste te behouden. Dankzij het werk van velen is Utrecht afgelopen jaren veiliger geworden. Dat willen we graag zo houden.

We houden vast aan de basis op orde (wat al een ambitie op zich is gezien de druk op de politiecapaciteit) en de vier andere ambities: verkeersveiligheid, digitale veiligheid (cyber), zorg & veiligheid en ondermijning.

Met het werken aan veiligheid dragen we bij aan de doelstellingen zoals beschreven in het coalitieakkoord 2018-2022 'Ruimte voor iedereen' en in de gemeentelijke beleids- en uitvoeringsprogramma's die daarmee samenhangen, zoals het Handhavingsprogramma, het Programma Verkeersveiligheid, de Visie versterken sociale basis, de Transformatieagenda Wmo en zorg voor jeugd, de Regiokoers beschermd wonen en MO, het programma Utrecht zijn we Samen en de Regenboogagenda.

2018 was het laatste jaar van het vorige IVP. Het huidige IVP 2019 - 2022 is in de loop van 2019 vastgesteld door de Raad. Om deze reden zijn de doelen voor 2019 en verdere jaren niet opgenomen programmabegroting 2019. In de verantwoording over 2019 is zoveel mogelijk verantwoord zoals in de begroting was voorzien; waar nodig en mogelijk is verantwoord naar de doelstellingen uit het IVP 2019-2022. Een analyse van de cijfers die zijn opgenomen in de tabellen is te vinden in de tekst.

Verplichte BBV Indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen. Het programma Veiligheid heeft geen verplichte BBV Indicatoren.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Integraal Veiligheidsplan 2019-2022](#)
- [Beleidskader cameratoezicht 2019-2022](#)
- [Beleidsplan Veiligheidsregio Utrecht 2020-2023](#)
- [Convenant Veilig Uitgaan 2016 – 2021](#)

Meerjarig overzicht per prestatiedoelstelling

		x € 1.000				
	Omschrijving	Actuele Begroting 2018	Realisatie 2018	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Actuele begroting 2020
09-1-1-1	Aanpakken High Impact Crime delicten	-2.399	-2.411	-2.632	-2.639	-2.714
09-1-2-1	Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen	-7.122	-7.103	-7.447	-7.488	-7.771
09-1-3-1	Uitvoeren van de wijkveiligheidsprogramm	-4.273	-4.194	-4.481	-3.956	-4.740
09-1-4-1	Regie voeren op de integrale aanpak	-2.014	-1.942	-2.630	-2.632	-2.856
09-2-1-1	Uitvoeren van activiteiten verstoring	-3.779	-3.839	-3.053	-4.915	-3.146
09-2-2-1	Uitvoeren van activiteiten calamiteiten	-27.462	-27.463	-29.094	-28.560	-29.358
Totaal		-47.048	-46.952	-49.337	-50.190	-50.584

Bovenstaande tabel geeft inzicht in de baten en lasten per prestatiedoelstelling. Bovenstaande prestatiedoelstellingen hebben betrekking op het totale programma Veiligheid.

1. Afname van criminaliteit en onveiligheidsgevoel

1.1 Afname van High Impact Crime delicten, woninginbraken en geweld

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E1.1.1	Aantal woninginbraken	2.699 (2011)	<2.159	1036	2.154	925	-
E1.1.1	Aantal overvallen	51 (2011)	<30	15	30	20	-
E1.1.1	Aantal geweldsdelicten (exclusief huiselijk geweld)	3.232 (2011)	<2.107	2087	2.437	2090	-
E1.1.1	Aantal straatroven	322 (2011)	<183	96	184	105	-
E1.1.1	Aangiftebereidheid geweldsmisdrijven	2015	<61%	58%	PM	niet bekend	-

Analyse

Aantal woninginbraken	Het aantal woninginbraken 2019 is afgenomen ten opzichte van voorgaande jaren. Doestelling 2019 is gerealiseerd.
Aantal overvallen	Doestelling 2019 gerealiseerd.
Aantal geweldsdelicten (exclusief huiselijk geweld)	Doestelling 2019 gerealiseerd.
Aantal straatroven	Doestelling 2019 gerealiseerd.
Aangiftebereidheid geweldsmisdrijven	Geen verdere toelichting. Gegevens 2019 zijn (nog) niet bekend.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P1.1.1	Percentage hotspotbuurten	n.v.t.	100%	100%	-	niet bekend	-

Analyse

Percentage hotspotbuurten	Kan geen analyse gegeven worden omdat de cijfers nog niet bekend zijn
---------------------------	---

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.1.1 Afname van High Impact Crime delicten

Het totale aantal high impact crimes (HIC: woninginbraken straatroof, overvallen en geweld) is gedaald. Hoofddoel van het Utrechts veiligheidsbeleid, zoals beschreven in het IVP 2019-2022, is om het huidige niveau van veiligheid tenminste te behouden. De aanpak, gericht op dader, slachtoffer en domein, is voorgezet en meer data gestuurd geworden.

- Het aantal woninginbraken ligt in 2019 11% lager dan in het jaar er voor.
- Er zijn twintig overvallen gepleegd, dit zijn er vijf meer dan in 2018.
- Er zijn 105 straatroven gepleegd. Dit zijn er negen meer dan in 2018. Er is geen verklaring gevonden voor deze stijging. Doordat het om kleine aantallen gaat, kunnen de cijfers van maand tot maand fluctueren.
- Het totaal aantal geweldsincidenten (exclusief huiselijk geweld) is gelijk gebleven aan 2018.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.1.1 Regisseren en (doen) uitvoeren van de integrale aanpakken van de HIC delicten (woninginbraak, straatroven, overvallen en geweld) op stedelijk- en wijkniveau

Digitaal Opkopers Register (DOR)

Sinds 2015 handhaven we de aanmeld- en registerplicht voor handelaren met behulp van het Digitaal Opkopers Register (DOR). De integrale aanpak heling met als motto 'zonder heler, geen steler' is in september 2019 uitgebreid met een pilot voor autohandelaren in Overvecht. Alle betrokken autohandelaren zijn benaderd. In 2020 starten de fysieke controles.

Doelgroepgerichte aanpak

Bij de start van het academisch jaar zijn de eerstejaars studenten geïnformeerd over gezellig én veilig studeren in Utrecht. Het betrof thema's als veilig uitgaan, inbraakpreventie, Boefproef, in het kader van aanpak straatroof en verantwoord tweedehands aankopen doen met het oog op de aanpak heling. In november is traditioneel weer een grotendeels online campagne uitgevoerd, gericht op de aanpak van woninginbraak bij studenten.

Last onder dwangsom bij overtreding APV-bepaling 'vervoer inbrekerswerktuigen'.

Medio 2019 is gestart in een aantal wijken met een pilot waarbij personen die worden beboet voor het vervoer van inbrekerswerktuigen door de gemeente een last onder dwangsom wordt opgelegd. Dit betekent dat in geval van recidive deze dwangsom betaald moet worden. Met deze aanvullende bestuursrechtelijke maatregel wordt beoogd bij te dragen aan het vergroten van een preventief effect.

Donkere dagen offensief (DDO)

Met het voor- en achteruit zetten van de klok is er via social media gecommuniceerd over het belang van sluiten van deuren en ramen en het aanlaten van een lichtje als men niet thuis was.

In de week van de Veiligheid, begin oktober, die traditioneel in het teken staat van Veilig Ondernemen, is een overvaltraining georganiseerd. Hierbij waren circa 45 ondernemers aanwezig.

In dezelfde week is ook een stadsmakersbijeenkomst georganiseerd op het stadskantoor, om waardering te tonen voor hun betrokkenheid en aandeel aan een veilige stad. De burgemeester sprak meer dan 60 stadsmakers, waaronder ook enkele jongeren toe. Bij de bijeenkomst sloten ook gebiedsmanagers Veiligheid aan, medewerkers van JoU (Jongerenwerk Utrecht) en enkele raadsleden.

Het is een bekend feit dat er tijdens kerst en de jaarwisseling meer woninginbraken plaatsvinden dan normaal. De gemeente Utrecht wijst haar inwoners, via social media en traditionele media, in deze periode op de eenvoudige maatregelen die zij kunnen nemen om de kans op een inbraak te verkleinen. Zo was er traditiegetrouw in de dagen voor kerst een Harm Alarm-flyer-actie in verschillende wijken. Daarnaast is er rond de feestdagen geadverteerd in kranten en zijn er posters in de stad en berichten via social media verspreid.

Ambitie Veiliger Digitale Stad

In 2019 is een digitaal weerbaarheidsbeeld van Utrecht opgemaakt. Dit hebben we gedaan met externe Utrechtse partners en betrokken organisatieonderdelen van de gemeente Utrecht. Hierin zijn de onderlinge digitale afhankelijkheden en risico's vanuit de stedelijke functies (zoals mobiliteit, onderwijs, publieke dienstverlening, openbare orde, enzovoorts) voor de stad in kaart gebracht. Op basis van de conclusies is een advies met praktische oplossingsrichtingen opgesteld. Deze worden in 2020 verder uitgewerkt.

In samenwerking met de Haagse Hogeschool is een december gestart met een nulmeting naar het digitaal bewustzijn en slachtofferschap onder ondernemers. We focussen ons hierbij op de ondernemers op de KVO-bedrijventerreinen. De uitkomsten zullen in 2020 input geven voor een concreet plan van aanpak.

De gemeente Utrecht neemt deel aan een consortium in samenwerking met Saxion en Haagse Hogeschool dat onder leiding van dr. Remco Spithoven medio 2019 een subsidieaanvraag heeft ingediend voor een nader onderzoek naar Cyberweerbaarheid, om te komen tot preventie van slachtofferschap onder burgers en MKB-ers van cybercrime. Diverse gemeenten en regioverbanden zijn hierbij aangehaakt. Binnen onze regio sluiten naast Utrecht ook Amersfoort en Almere aan, net als bureau RVS. In december werd bekend dat de subsidie is toegekend.

In samenwerking met het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid is Cyber24 ontwikkeld. Dit interactieve spel is bedoeld voor het creëren van bewustwording bij jongeren wat online gewenst en ongewenst gedrag is en wat de gevolgen zijn van ongewenst gedrag voor henzelf en voor hun slachtoffer(s). In 2020 zal het spel door jongerenwerk worden ingezet bij activiteiten.

Regionaal is de Taskforce Digitale Veiligheid gestart. Deze taskforce, onder leiding van burgemeester Weerwind van Almere, maakt zich sterk om de aanpak van digitale onveiligheid over vier jaar net zo vanzelfsprekend laten zijn als de aanpak van bijvoorbeeld high impact crimes. Basis hiervoor is het programma digitale veiligheid dat Bureau RVS samen met betrokken gemeenten, politie en OM in 2020 zal opstellen.

In opdracht van de G4-steden is Berenschot/KPN gestart met het opstellen van een Handreiking Cybergevolgbestrijding. Daarnaast is een crisisoefening ontwikkeld en uitgevoerd om het concept van de handreiking te toetsen en verder te verbeteren. In 2020 volgt de finale versie.

Prestatiedoelstelling

P1.1.2 Regisseren en (doen) uitvoeren van de integrale persoonsgerichte aanpak van daders

In het Veiligheidshuis Regio Utrecht (VHRU) is in 2019 de focus verlegd van high impact crime naar jeugdige criminelen die zich bezig houden met drugs- en geweldsdelicten. De verantwoording hierover is terug te vinden bij E1.2.2.

De Utrechtse aanpak voor Detentie en Terugkeer (D&T, voorheen re-integratie (ex-)gedetineerden) levert hulp bij re-integratie na detentie, om de kans op recidive na detentie te verkleinen. Om dit direct bij uitstroom mogelijk te maken, is het nodig om al tijdens detentie te starten met de re-integratie. In dit kader is in 2019 de samenwerking tussen Penitentiaire Inrichting (PI), reclassering en gemeente versterkt. Vanaf begin 2019 is gestart met het houden van spreekuren door gemeentelijke D&T-medewerkers in PI Nieuwegein om de vijf basisvoorwaarden (ID, huisvesting, werk & inkomen, schulden en zorg) sneller op orde te krijgen. Waar mogelijk wordt hulpverlening die is gestart vóór detentie gecontinueerd tijdens en ook na detentie.

Tevens is medio 2019 gestart met de pilot Kortgestraft, langdurig nut in het kader van het landelijke DJI-programma Koersen en Kansen. Samen met DJI, reclassering, gemeente, Exodus en de DSP-groep (onderzoek) onderzoeken we welke werkwijze effectief is voor de doelgroep kortgestraften (maximaal twee maanden).

In 2019 is gestart met de bouw van een nieuw cliënt-volgsysteem, om gedetineerden beter in beeld te krijgen en te kunnen monitoren.

Prestatiedoelstelling

P1.1.3 Uitvoeren van diverse programma's tegen geweld

Uitgaansgeweld

In 2019 zijn de afspraken van het [convenant Veilig Uitgaan 2016 – 2021](#) uitgevoerd door de convenantpartners (Gemeente, politie, KHN-afdeling Utrecht, Openbaar Ministerie en VRU (brandweer)). Dit is regulier werk binnen de aanpak Veilig Uitgaan om uitgaansgeweld en -overlast te beheersen. Daarnaast is in het eerste kwartaal het bijbehorende uitvoeringsprogramma geëvalueerd. Een hernieuwde versie 2019 -2021 is aan het lopende convenant toegevoegd. Nieuw is de afspraak om activiteiten uit de Regenboogagenda en de aanpak straatintimidatie (Safe Streets en Veilige Steden) die van toepassing zijn op het uitgaansleven vorm te geven.

Een aantal concrete voorbeelden van extra acties in 2019:

- In het kader van de bredere aanpak Nobelstraat is een impuls gegeven aan de samenwerking tussen politie, horeca en gemeente (Veiligheid en Mobiliteit) om tijdens drukke uitgaansavonden de straat (verkeers)veilig te maken. Dit heeft geresulteerd in de pilot Gastheerschap Nobelstraat. Na een succesvolle evaluatie wordt het project voortgezet in het komende jaar (cofinanciering gemeente en horeca). Verder zijn binnen deze aanpak fysieke maatregelen getroffen zoals het plaatsen van snelheid displays en het aangeven van 30 km/u op de rijbaan.
- Gemeenteraadsleden brachten een bezoek aan het uitgaansgebied, op uitnodiging van de werkgroep Veilig Uitgaan (politie, gemeente, KHN). De raadsleden zijn geïnformeerd over de werkwijze van het UIT-team van politie, de samenwerking tussen de betrokken partijen en zij zijn rondgeleid door de binnenstad om een beeld te krijgen van een uitgaansnacht in Utrecht.

- Gestart met het trainen van horecapersoneel en –beveiligers in het herkennen van en handelen bij intimidatie en discriminatie.

Huiselijk geweld

De aanpak van huiselijk geweld valt onder het programma Maatschappelijke Ondersteuning. Vanuit het programma Veiligheid passen we de bestuurlijke maatregel van een tijdelijk huisverbod toe. In 2019 heeft de (loco)burgemeester 55 keer ingegrepen in situaties van huiselijk geweld door een tijdelijk huisverbod op te leggen aan de pleger. Parallel aan een huisverbod wordt hulpverlening ingezet voor de betrokkenen.

Veilige Publieke Taak (VPT)

In mei 2019 heeft de vijfde ontmoeting tussen beheerders van de Utrechtse woningcorporaties en de burgemeester plaatsgevonden. Deze jaarlijkse bijeenkomst is ontstaan rond het thema Veilige Publieke Taak (VPT), maar omvat inmiddels diverse veiligheidsthema's waar beheerders mee te maken hebben in hun werk. Daarbij wordt samenwerking gezocht bij het signaleren en het aanpakken van problemen. Afgelopen bijeenkomst was een van de gespreksonderwerpen bijvoorbeeld de aanpak van ondermijning.

De gemeente Utrecht heeft deelgenomen aan een onderzoek in opdracht van het Ministerie van BZK dat in het najaar 2018/voorjaar 2019 is uitgevoerd bij vijf Nederlandse gemeenten. Dit onderzoek geeft meer inzicht in de omvang en aard van ondermijning van (overheids-) professionals in de gemeente, in hoeverre er sprake is van bedreiging, intimidatie en (poging tot) omkoping van het lokale bestuur, lokale ambtenaren en professionals. Het onderzoek is uitgevoerd door het Verwey-Jonker Instituut en Bureau Broekhuizen. Als gemeente wilden wij graag deelnemen aan dit onderzoek omdat de doel- en vraagstelling zoals hierboven al vermeld goed aansluit bij de stappen die we als organisatie aan het zetten zijn op het thema Weerbare Overheid; één van de drie pijlers in de gemeentelijke aanpak Ondermijning. Binnen het thema Weerbare Overheid wordt de verbinding gelegd rond handelingsperspectief op incidenten rondom Ondermijning, Veilige Publieke Taak en Integriteit.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
09-1-1-1 Aanpakken High Impact Crime delicten	0	1	0	0	41	41	0
Totaal Baten	0	1	0	0	41	41	0
Lasten							
09-1-1-1 Aanpakken High Impact Crime delicten	2.399	2.412	2.469	2.840	2.888	-48	2.714
Totaal Lasten	2.399	2.412	2.469	2.840	2.888	-48	2.714
Saldo baten en lasten	-2.399	-2.411	-2.469	-2.840	-2.847	-6	-2.714
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	208	208	0	0
Saldo na mutaties reserves	-2.399	-2.411	-2.469	-2.632	-2.639	-6	-2.714

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Aanpakken High Impact delicten

- De gerealiseerde baten 2019 (0,041 miljoen euro) hebben betrekking op reeds ontvangen subsidiegelden voor het project Koersen en Kansen. Koersen en kansen is een pilot waarbij gekeken wordt naar re-integratie voor kortgestraften. De pilot is gestart in 2019 en wordt in 2020 voortgezet.
- De gerealiseerde lasten 2019 zijn conform begroting en behoeft geen verdere toelichting.
- De aan de reserve onttrokken incidentele middelen zijn ingezet ten behoeve van activiteiten rondom weerbaar bestuur en cybersecurity (0,208 miljoen euro).

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

1.2. Afname van jeugdoverlast en-criminaliteit

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
E1.2.1	Ervaren jongerenoverlast (% vaak)	19% (2011)	<17%	21%	17%	19%	-
E1.2.2	Aandeel (%) jeugdige verdachten van het totaal aantal jeugdigen	2,9% (2010)	<2,9%	1,3%	2,9%	1,3%	-

Analyse

Ervaren jongerenoverlast (% vaak)	Het percentage dat jongerenoverlast ervaart is in 2019 gedaald ten opzichte van voorgaande jaren. De gestelde doelstelling 2019 is niet gerealiseerd.
Aandeel (%) jeugdige verdachten van het totaal aantal jeugdigen	Realisatie 2019 conform 2018. De gestelde doelstelling 2019 is gerealiseerd.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
P1.2.1	% groepsgerichte plannen van aanpak ten opzichte van aantal groepen	51 (2010)	100%	100%	100%	100%	-

Analyse

% groepsgerichte plannen van aanpak ten opzichte van aantal groepen	Behoeft geen verdere toelichting.
---	-----------------------------------

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.2.1 Afname van jeugdoverlast

De ervaren jongerenoverlast (het percentage bewoners dat aangeeft dit vaak te ervaren) schommelt al vele jaren rond de 20%. De doelstelling voor 2019 was dat minder dan 17% van de bewoners vaak jongerenoverlast ervaart. Voor 2019 is het percentage uitgekomen op 19%. In 2018 gaf 21 % van de respondenten aan vaak jongerenoverlast in de buurt te ervaren. In 2016 was dat nog 23,5%. Er is dus wel een afname gerealiseerd, maar de doelstelling is niet behaald.

In 2019 zijn 2613 meldingen gedaan bij de politie van jeugdoverlast. In 2018 waren dit er 2865. In 2019 zijn bij de gemeente 987 meldingen jeugdoverlast binnengekomen. In 2018 waren dat er 761. Het verschil tussen de daling bij de politie en de stijging van jeugdoverlastmeldingen bij de gemeente kan diverse oorzaken hebben, zoals het specifiek oproepen om overlast ook bij de gemeente te melden. Vorig jaar was er ook een daling in het aantal meldingen bij politie en een stijging bij de gemeente. Het lijkt er op dat inwoners de gemeente beter weten te vinden bij het melden van jongerenoverlast. Jeugdgroepen bestaan steeds vaker uit fluïde netwerken. Jongeren trekken in wisselende samenstellingen op en zorgen ook in wisselende samenstellingen op wisselende plekken voor overlast. Social media speelt een steeds grotere rol.

Effectdoelstelling

E1.2.2 Afname van jeugdcriminaliteit

Tijdperiode	aantal aangehouden jeugdige verdachten (12-24) Utrecht Stad	percentage tov totaal aantal jeugdigen Utrecht Stad
2011		2,9%
2016	1120	1,7%
2017	961	1,5%
2018	848	1,3%
2019	808	1,3%

Het aandeel aangehouden jeugdige verdachten (12-24 jaar ten opzichte van het totaal aantal jeugdigen in Utrecht) neemt de afgelopen jaren geleidelijk af van 2,9% in 2011 naar 1,3% in 2019. Dit komt overeen met de landelijke dalende trend van geregistreerde jeugdcriminaliteit de afgelopen jaren. We zagen de afgelopen jaren een toename van jonge daders die ernstige delicten plegen. Daarom is in de Top X in het Veiligheidshuis Regio Utrecht (VHRU) de focus verlegd van high impact crime (HIC) naar jeugdige criminelen die zich bezig houden met drugs- en geweldsdelicten. De HIC TopX-ers zijn in de loop van het jaar 2019 afgeschaald. Van de 124 reguliere Top X casussen* waren er 98 jonger dan 24 jaar. De jongste was veertien jaar. In januari 2020 staan er 90 Utrechters op de Top X lijst waarvan 75 jonger dan 24 jaar (83%).

* Er zijn in 2019 in het VHRU in totaal 172 Utrechtse Top X-ers besproken. 48 daarvan waren personen met verward gedrag en gevaarsrisico's (Top X Zorg & Veiligheid).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.2.1 Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen

We werken met een groot aantal partners samen om overlastgevend en crimineel gedrag van jongeren en jongvolwassenen aan te pakken. Zowel jongeren als hun ouders en indien mogelijk ook buurtbewoners en ondernemers worden betrokken bij de aanpak. We kiezen altijd voor preventie als dat kan en repressie als dat moet.

Eind 2019 telt Utrecht in totaal 8 problematische jeugdgroepen waarop een integrale aanpak loopt. Dit is gelijk aan het aantal groepen in 2018.

In 2019 is bij drie groepen de aanpak afgerond en bij drie nieuwe groepen een aanpak gestart. Halt heeft in alle groepen 8 van de basisscholen voorlichtingslessen gegeven. Daarnaast hebben 90 groepen een extra les overlast tijdens de jaarwisseling gekregen. Samen met Al Amal heeft Halt in 2019 bij vier oudergroepen voorlichting gegeven over Halt en de Halt-afdoening.

Prestatiedoelstelling

P1.2.2 Regisseren en (doen) uitvoeren van de integrale persoonsgerichte aanpak van jeugdige daders en hun (gezins)systeem

Het afgelopen jaar zijn er 66 lokale PGA-casussen (Persoons Gerichte Aanpak) besproken in de verschillende wijken, waarvan 11 jeugdcasussen. De rest betreft overwegend mensen met verward gedrag en gevaarsrisico. Er is gewerkt aan uitbreiding van PGA-capaciteit in de wijken om meer jeugdcasuïstiek binnen de lokale PGA op te kunnen pakken en zo te voorkomen dat jeugd doorgroeit in de criminaliteit.

In de Top X zijn in 2019 98 jongeren van 24 jaar of jonger besproken. Daarbij werd niet alleen ingezoomd op het individu, maar werd ook ingezet op het gezinssysteem (broertjes en zusjes). Daarvoor is het buurtteam Jeugd en Gezin vaste deelnemer aan het Top X overleg.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
09-1-2-1 Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen	0	1	0	0	0	0	0
Totaal Baten	0	1	0	0	0	0	0
Lasten							
09-1-2-1 Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen	7.122	7.104	7.464	7.447	7.488	-42	7.771
Totaal Lasten	7.122	7.104	7.464	7.447	7.488	-42	7.771
Saldo baten en lasten	-7.122	-7.103	-7.464	-7.447	-7.488	-42	-7.771
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-7.122	-7.103	-7.464	-7.447	-7.488	-42	-7.771

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen

- Gerealiseerde lasten conform begroting. Deze doelstelling behoeft derhalve geen aanvullende financiële toelichting.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

1.3 Afname van veel voorkomende delicten en van onveiligheidsgevoel in de wijken

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E1.3.1	Aantal autokraken	6.230 (2011)	<4.595	5.026	4.595	4857	-
E1.3.1	Aantal fietsdiefstallen	2.806 (2011)	<2.747	4.024	2.747	3201	-
E1.3.1	Aantal zakkenrollen	1.238 (2011)	<1.150	492	1.150	496	-
E1.3.1	Aantal winkeldiefstallen	1.469 (2011)	<1.469	1.326	1.469	1458	-
E1.3.2	Onveiligheidsgevoel (% wel eens in eigen buurt)	26% (2011)	<26%	29%	26%	30%	-
E1.3.2	Functioneren van de gemeente in aanpak van veiligheidsproblemen (% tevreden)	38% (2014)	>42%	niet beschikbaar	42%	niet beschikbaar	-

Analyse

Aantal autokraken	Daling van het aantal autokraken in 2019 ten opzichte van 2018. De doelstelling 2019 is niet behaald.
Onveiligheidsgevoel (% wel eens in eigen buurt)	Gestelde doelstelling 2019 is niet behaald.
Aantal fietsdiefstallen	Daling aantal fietsdiefstallen ten opzichte van het jaar 2018. Desondanks is de gestelde doelstelling 2019 niet gerealiseerd.
Aantal zakkenrollen	De gestelde doelstelling 2019 is gerealiseerd. Realisatie 2019 is in lijn met de realisatie 2018.
Aantal winkeldiefstallen	De doelstelling 2019 is gerealiseerd.
Functioneren van de gemeente in aanpak van veiligheidsproblemen (% tevreden)	Deze cijfers worden 1 keer per 2 jaar gemeten en worden gepubliceerd in de Veiligheidsmonitor (landelijk instrument van CBS) die op 1 maart 2020 verschijnt. Cijfers 2019 zijn (nog) niet beschikbaar.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P1.3.1	Aantal KVO gebieden	33 (2009)	>36	23	36	30	-
P1.3.2	Aantal nieuwe initiatieven bewonersparticipatie buurtveiligheid	21 (2010)	>20	*	20	-	-

Analyse

Aantal KVO gebieden	Behoeft geen verdere toelichting.
Aantal nieuwe initiatieven bewonersparticipatie buurtveiligheid	Behoeft geen verder toelichting.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.3.1 Afname van autokraak, fietsdiefstallen, zakkenrollen en winkeldiefstal

Het aantal autokraak is in 2019 met 3,3% afgenomen ten opzichte van 2018. Toch hebben we daarmee de doelstelling om dit delict terug te brengen naar de waarden van 2011 niet gehaald. De gemeente en politie hebben afgelopen jaar geïnvesteerd op dit delict met onder andere het project 'Voorkom Autokraak On Tour'. In de wijken werden bewoners actief benaderd op winkelcentra om hen voor te lichten over de risico's op autokraak met behulp van een demo-auto met zichtbare buit- en braakschade.

Het aantal aangiften van fietsdiefstal ligt in 2019 ten opzichte van 2018 ruim 20% lager. We hebben daarmee de doelstelling om dit delict terug te brengen naar de waarden van 2011 niet gehaald. Hoewel de cijfers dus substantieel zijn verbeterd, blijft fietsdiefstal een hardnekkig probleem. Er is in 2019 onderzoek gedaan om te innoveren op preventie van fietsdiefstal door proeven met digitaal beveiligde fietsen. Dit heeft geresulteerd in advies om nadere communicatietechnologieën te verkennen om fietsen efficiënter te beveiligen. Het onderzoek hiernaar wordt in 2020 voortgezet. Daarnaast is Utrecht lid geworden van Stichting Aanpak Fiets- en E-bikediefstal om door slimme samenwerking met relevante partners efficiënt in te zetten tegen dit probleem. Vanuit deze stichting is opdracht gegeven tot onderzoek naar de omvang, aard, ontwikkelingen en aanpak van georganiseerde fietsdiefstal waarin Utrecht mededeelnemer is.

In 2019 steeg het aantal zakkenrollen met 0,6% ten opzichte van 2018. Ten opzichte van 2011 daalde zakkenrollenrij ruimschoots zodat de doelstelling (-5%) is gehaald.

Winkeldiefstal steeg in 2019 met 9,7% ten opzichte van 2018. De doelstelling om op het niveau van 2011 (1.469) uit te komen is daarmee niet gehaald.

Vernielingen zijn in 2019 gestegen met 11,5% ten opzichte van 2018. Hierover stond geen doelstelling in het IVP.

Effectdoelstelling

E1.3.2 Afname van onveiligheidsgevoel

We hebben als hoofddoel van het Utrechts veiligheidsbeleid (IVP) opgenomen dat we het huidige niveau van veiligheid tenminste willen behouden. In het IVP 2015-2018 stonden tot en met 2018 doelstellingen opgenomen, waaronder een afname van onveiligheidsgevoel. In 2019 namen de onveiligheidsgevoelens iets toe (+1%). Waardoor dat komt is niet scherp te duiden; maatschappelijke ontwikkelingen en incidenten hebben hier bijvoorbeeld invloed op. Ook in 2019 probeerden we de veiligheidsbeleving te beïnvloeden met communicatie, door goed aan te sluiten bij het gevoel in de stad. De mate waarin overlast wordt ervaren is voor een groot deel maatgevend voor de inzet van communicatie. Anders gezegd: als er feitelijk wel iets aan de hand is, maar mensen ervaren niet veel overlast, dan is de communicatie gericht op de mensen die er direct iets mee te maken hebben en handelingsperspectief hebben (zogenaamde 'pinpoint communicatie'). Voelen Utrechters in een buurt of straat zich onveilig maar is er feitelijk geen overlast of reëel veiligheidsprobleem, dan gaan we het gesprek aan over de onderliggende oorzaak van het onveiligheidsgevoel.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.3.1

Uitvoeren van de wijkveiligheidsprogramma's en stimuleren Keurmerk Veilig Ondernemen

Per wijk is een wijkveiligheidsprogramma gemaakt met analyse en aanpak om de veiligheid te verbeteren. In die programma's wordt ook aandacht besteed aan veelvoorkomende criminaliteit als autokraak, fietsdiefstal en zakenrollen.

In 2019 is wederom opgetrokken met landelijke partners om de slagkracht in de preventie van autokraak te vergroten. De netwerken hiervoor zijn afgelopen jaar opgezet. Het stedelijk actieplan fietsdiefstal is herijkt en geactualiseerd met nieuwe maatregelen. Zo is een pilot uitgevoerd met een digitaal bewaakte

fietsenstalling in het stadskantoor. De data die hieruit worden gewonnen, worden geanalyseerd en gedeeld om de technologie in 2020 door te ontwikkelen en breder in de stad te kunnen inzetten. Ook is nieuw communicatiemateriaal ingezet in de strijd tegen autokraak en fietsendiefstal. Voor autokraak is een nieuwe communicatiecampagne gelanceerd om Utrechtse te stimuleren hun kentekenplaten goed vast te laten zetten. Dit resulteerde in 1.000 Utrechtse kentekens vastgezet door erkende garagebedrijven. De kentekendiefstal is in 2019 met zo'n 25% gedaald ten opzichte van 2018.

Met behulp van de autokraakvoorspeller is fysiek toezicht en mobiel cameratoezicht gehouden. Beide vormen van toezicht zijn in 2019 voortgezet. De autokraakvoorspeller bleek geen betrouwbaar middel om autokraken tegen te gaan, deze pilot is daarom stopgezet. Om zakkenrollen tegen te gaan zijn in 2019 voorlichtingsacties op de weekmarkten gehouden. De aandacht voor zakkenrollen onder het project 'veilig uitgaan', dat zich vooral concentreert op het voorkomen van diefstal van smartphones, is in 2019 voortgezet. Zakkenrollen kent in 2019 helaas een lichte stijging ten opzichte van 2018.

In 2019 hebben we gewerkt aan het vergroten van de veiligheid op bedrijventerreinen en in winkelgebieden. Om tot veilige, schone bedrijventerreinen en winkelgebieden te komen, maakt de gemeente Utrecht gebruik van het instrument Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO). De KVO-methode is een hulpmiddel om veiligheid integraal te benaderen. Met deze publiek- private samenwerking tussen ondernemers, gemeente politie en brandweer wordt gewerkt aan het veiliger maken van het ondernemen en de bedrijfsomgeving.

Gezamenlijk werken we dus met relevante partijen aan de aspecten schoon, heel en veilig.

In 2019 waren we actief op negen bedrijventerreinen en 21 in winkelgebieden. Dit aantal is inclusief locatie Rotsoord en winkelcentrum Leidsche Rijn, daar zijn we in 2019 gestart met KVO samenwerking. Afgelopen jaar is er voor het eerst aandacht besteed aan de digitale risico's die ondernemers lopen. Er is een nulmeting naar slachtofferschap verricht en er is voorlichting gegeven om de risico's te verkleinen.

Prestatiedoelstelling P1.3.2

Uitvoeren van activiteiten en aanpakken gericht op verbinding, betrokkenheid en initiatieven in de wijken

We hebben in alle wijken ingezet op gerichte en specifieke lokale veiligheidsproblematiek met buurt- of themagerichte aanpakken. Zo is bijvoorbeeld de integrale aanpak van (drugs)overlast in Lombok-Oost voortgezet, maar ook de uitvoering van Samen voor Overvecht om in Overvecht tot een veiligere wijk te komen en de integrale gebiedsaanpak op een deel van de Amsterdamsestraatweg zijn onverminderd voortgezet. De aanpak van ondermijning is in 2019 geïntensiveerd (zie ook prestatiedoelstelling P1.4.1). Door deze aanpak zijn ook de zichtbare uitingen die hieruit voortkomen zoals overlast, radicalisering en openbare orde-incidenten bestreden.

In het kader van de groei van de stad was er meer capaciteit voor toezicht en handhaving op straat.

Wij hebben in 2019 voorlichting en contact met de bewoners over veiligheid via sociale media verder geïntensiveerd. Zo stimuleerden wij de burgerinitiatieven tot Whatsapp-groepen ten behoeve van de veiligheid in de buurt. Er is blijvend ingezet op uitbreiding van Burgernet over de stad.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Reali-satie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
09-1-3-1 Uitvoeren van de wijkveiligheidsprogramm	0	2	0	0	0	0	0
Totaal Baten	0	2	0	0	0	0	0

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Lasten							
09-1-3-1 Uitvoeren van de wijkveiligheidsprogramma	4.273	4.195	4.469	4.481	3.984	497	4.740
Totaal Lasten	4.273	4.195	4.469	4.481	3.984	497	4.740
Saldo baten en lasten	-4.273	-4.194	-4.469	-4.481	-3.984	497	-4.740
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	28	28	0
Saldo na mutaties reserves	-4.273	-4.194	-4.469	-4.481	-3.956	525	-4.740

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van de wijkveiligheidsprogramma's

- De gerealiseerde lasten zijn lager dan vooraf begroot. Daarbij moet de volgende kanttekening worden gemaakt:
 - 1) Het wijkveiligheidsbudget bevat ruimte om wijkgerelateerde activiteiten op te pakken met betrekking tot het bestrijden van de openbare orde en onrust. Deze bijbehorende kosten worden allen ten laste gebracht van het stedelijke budget en komen derhalve tot uiting in het resultaat van het product Voorkomen verstoringen openbare orde en maatschappelijke onrust (zie prestatiedoelstelling 2.1).
 - 2) Daarnaast is er sprake van een lastenstijging onder andere door het toenemende aantal demonstraties en meer inzet op evenementen zoals Koningsdag en tijdens de jaarwisseling. Deze hogere lasten (0,270 miljoen euro) worden eveneens betrokken in de resultaatverantwoording van het product Voorkomen verstoringen openbare orde en maatschappelijke onrust (zie prestatiedoelstelling 2.1).
- Bij de inzet van toezicht en handhaving is er een voordeel op de salarislasten door tijdelijk openstaande vacatures.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

1.4 Voorkomen van het faciliteren van georganiseerde ondermijnende criminaliteit en van misbruik van gemeentelijke vergunningen, regelingen en subsidies

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
1.4.1 Deze doelstelling heeft geen effectindicatoren						

Analyse

Deze doelstelling heeft geen effectindicatoren Niet van toepassing

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
P1.4.1	Aantal BIBOB onderzoeken	27 (2009)	40	162	19	61	-
P1.4.1	Aantal gebiedsgerichte integrale aanpakken	1 (2009)	5	3	2	-	-

Analyse

Aantal BIBOB onderzoeken Behoeft geen verdere toelichting.

Aantal gebiedsgerichte integrale aanpakken Behoeft geen verdere toelichting, aanpakken

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.4.1 Voorkomen van het faciliteren van georganiseerde ondermijnende criminaliteit en van misbruik van gemeentelijke vergunningen, regelingen en subsidies

Ondermijnende criminaliteit verzwakt en misbruikt onze maatschappij met alle ontwrichtende gevolgen van dien. Uiteindelijk tast het ook het vertrouwen in de overheid aan als gevolg van het misbruiken en verzwakken van onze (rechts)structuren, door de verwevenheid van onder- en bovenwereld en het schenden van de grondrechten, zoals bij gedwongen prostitutie of arbeidsuitbuiting. De ondermijnende criminaliteit is bestreden middels acties en initiatieven in de drie pijlers van Utrechtse aanpak Ondermijning: de weerbare overheid, de weerbare stad en het verstoren van het criminele ondernemersklimaat.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.4.1 Uitvoeren van een bestuurlijke aanpak en maatregelen tegen georganiseerde criminaliteit

In 2018 is een visie op ondermijning gemaakt. Deze Utrechtse aanpak Ondermijning kent drie pijlers: de weerbare stad (voorheen samenleving), weerbare overheid en het verstoren van het criminele ondernemingsklimaat.

Het verstoren van het criminele ondernemersklimaat heeft plaatsgevonden middels reguliere handhavingsacties en integrale casuïstiek. De activiteiten in het kader van de ondermijningsaanpak worden uitgevoerd samen met een groot aantal afdelingen binnen de gemeente (onder andere VTH, Werk & Inkomen, Burgerzaken, IB Communicatie en HRM) en met veel partijen in de stad, waaronder andere overheden, maatschappelijke organisaties, inwoners en ondernemers. De afdeling veiligheid voert regie op de uitvoering van dit programma.

In de pijler Weerbare overheid is intensief samengewerkt met de griffie, de afdelingen HRM en M&O en de coördinator Integriteit. De weerbaarheid in onze organisatie is versterkt door o.a. het houden van bewustwordingsbijeenkomsten (ambtelijk, college en politieke ambtsdragers), experttrainingen, het starten van een meldpunt Ondermijning en intern signaaloverleg. Verder is in deze pijler het bestuurlijk instrumentarium versterkt. Zie hiervoor ook Bibob.

Onderdeel van de pijler Weerbare Stad is het mobiliseren van de wijk, om zo de leefbaarheid en weerbaarheid van de wijk te versterken. Relevante maatschappelijke partners, zoals ondernemers, scholen en Jeugdzorg, zijn hierbij worden betrokken. De weerbare stad is versterkt door intensieve samenwerking met en voorlichting aan bedrijventerreinen, het geven van voorlichting aan wijkraden en het geven moedertrainingen.

Mensenhandel / Raamprostitutie

Aanpak mensenhandel

Ten aanzien van de aanpak van mensenhandel heeft dit college de ambitie om koploper te blijven. Er is een ketenregisseur mensenhandel aangesteld, die na het uitvoeren van een quickscan de organisatorische basis heeft gelegd voor een stevige regionale en integrale (zorg en veiligheid) ketenaanpak van signalering en aanpak van mensenhandel. Hiertoe zijn onder andere een signaaloverleg en een regietafel mensenhandel opgericht en is de aanpak ook regionaal bestuurlijk geborgd in de Taskforce GOC.

In dit kader is er ook een training georganiseerd voor medewerkers van VTH, Volksgezondheid, Burgerzaken, W&I en Leerlingzaken in het herkennen en melden van signalen van mensenhandel.

In 2019 zijn voor het eerst de middelen ingezet die de coalitie heeft toegekend voor innovatieve uitstap en voor het voorkomen van misbruik van minderjarige personen in de seksindustrie. Een opvallend succes in deze was het laten meelopen van hulpverleners van de Tussenvoorziening bij controles van VTH op illegale prostitutie. In de meeste gevallen bleken de sekswerkers hulp nodig te hebben en werd dat in gang gezet. [Raadsbrief Innovatieve uitstap en preventie uitbuiting minderjarigen in prostitutie](#)

Op landelijk niveau heeft Utrecht in G4-verband een stevige bijdrage geleverd aan de Taskforce Mensenhandel en aan de totstandkoming van het interdepartementale programma 'Samen tegen Mensenhandel'. Desondanks zijn de G4 teleurgesteld over de uiteindelijke versie van dit programma door gebrek aan innovatie en aan middelen. Vanuit deze lobby is ook een brief aan de Tweede Kamer gestuurd die heeft bijgedragen aan extra middelen voor de politie (AVIM).

Prostitutiebeleid

Op basis van het onderzoeksrapport 'Het Nieuwe Zandpad; op zoek naar de mogelijkheden' is een nieuw raadsvoorstel juni 2019 aan de raad voorgelegd genaamd 'Het Nieuwe Zandpad; een vernieuwde aanpak'. Het voorstel is vervolgens op 19 december 2019 door de raad aangenomen. Hier vindt u alle stukken over het raadsvoorstel en het burgerinitiatief, inclusief moties en amendementen: [Link](#).

Op basis van dit raadsvoorstel wordt begin 2020 een tender opengesteld voor de realisatie van het Nieuwe Zandpad. Naar verwachting zullen de eerste werkruimten dan open gaan in het tweede kwartaal van 2022.

De burgemeester heeft samen met de andere burgemeesters van de G4 en van Groningen een uitgebreide reactie gegeven en een lobby-traject opgestart op de 'Wet regulering sekswerk' (Wrs). [Raadsbrief met toelichting op consultatie Wrs en consultatiereactie G4 en Nijmegen](#)

Tevens wijzen wij u nog op onze inspanningen betreffende de registratieplicht voor sekswerkers in onze Algemene Plaatselijke Verordening Utrecht 2010 (APV) in relatie tot de Autoriteit Persoonsgegevens- [Raadsbrief uitspraak Rechtbank inzake Registratie sekswerkers](#)

Wij gaan tegen deze uitspraak in hoger beroep en dat wordt kansrijker met een wet in voorbereiding die hetzelfde gaat regelen als ons registratieproces.

Tippelzone

De Merwedekanaalzone zal worden getransformeerd naar een intensief gebruikt woon- en werkgebied. Het college heeft besloten om de daar gelegen tippelzone uiterlijk 1 juli 2021 te sluiten ([Raadsbrief voortgang afbouw tippelzone](#)). In 2018 is gestart met het opstellen van plannen op maat met en voor de sekswerkers, gericht op opleiding, werk en financiële zelfstandigheid en onafhankelijkheid.

Gebiedsgerichte integrale aanpakken

Enkele jaren geleden is gestart met gebiedsgerichte aanpak in de kwetsbare wijken en buurten. Deze aanpak bestaat onder meer uit het wegnemen van ontwrichtende invloeden in een buurt of wijk (op personen, netwerken, facilitators en trends). De effecten van ondermijnende criminaliteit zijn voelbaar in de haarvaten van onze wijken en buurten. De bestuurlijke aandacht is daarbij vooral gericht op gebieden (zoals de Amsterdamsestraatweg, Overvecht en Lombok)

Amsterdamsestraatweg

Het 'Uitvoeringsprogramma: doorpakken op de Amsterdamsestraatweg 2018-2020' heeft als doel de leefbaarheid, veiligheid en economische vitaliteit van de Straatweg te verbeteren. Via de actielijnen openbare ruimte, veiligheid en vastgoed en economische vitaliteit investeren we daarin. Deze actielijnen

staan niet los van elkaar. In samenhang dragen ze bij aan het bereiken van de doelstellingen. Daarom werken wij met een integrale aanpak en op programmabasis aan versterking van de Amsterdamsestraatweg. Deze integrale aanpak betreft niet alleen de diverse gemeentelijke disciplines die bij het programma betrokken zijn. De samenwerking met alle betrokkenen in de buurt (bewoners, ondernemers, vastgoedeigenaren, WOM Noordwest) is het uitgangspunt. De raad is separaat geïnformeerd in een brief ([raadsbrief Programma Amsterdamsestraatweg 15 mei 2019](#)) over de resultaten.

Overvecht

Samen voor Overvecht is een integrale wijkaanpak die in 2019 is vastgesteld door de Gemeenteraad. Het heeft 5 lange termijn ambities, waarvan de ambitie 'Veilige buurten' er één is.

Een viertal 'projecten' draagt bij aan zowel de ambitie 'veilige buurten' als aan het tegengaan van ondermijnende criminaliteit. Dit zijn:

A. Bedrijventerrein Nieuw-Overvecht

De bestaande veiligheidsaanpak tegen ondermijning en aanpak t.b.v. leefbaarheid is voortgezet en verbreed. Zo zijn wijkboa's vaker aanwezig in de buitenruimte en hebben meer contact met ondernemers. Ook is toezicht en handhaving op het bedrijventerrein geïntensiveerd. Inspecteurs controleren verschillende panden op het gebruik volgens het bestemmingsplan en komen achter de voordeur. Vier autobedrijven zijn voor een jaar gesloten.

B. De buurtaanpak in de Zambesidreef is in 2019 met partners doorontwikkeld. We passen de methodiek van 'systemisch werken' toe, die is gericht op het doorgronden van de heersende systemen in de buurt en het zoeken naar een hefboom, om het probleem te kantelen of hanteerbaar te maken.

Doelen zijn:

- Herstellen van de norm, aanpakken van onveiligheid en ondermijning;
- Werken aan de weerbaarheid van jongeren, kinderen en ondernemers;
- Gebouwen worden passend gebruikt en de buurt is fysiek vernieuwd.

C. Complexaanpak Vulcanusdreef

Om de leefbaarheid en veiligheid in het wooncomplex aan de Vulcanusdreef te vergroten zijn er verschillende interventies ingezet. Bewoners rapporteren inmiddels dat de leefbaarheid en veiligheid in het complex zijn verbeterd ten opzichte van een jaar terug. Misstanden zoals ernstige overlast, heling, illegale onderverhuur, telen van wiet, illegale prostitutie zijn aangepakt.

D. Interventieteam Overvecht

Eind 2019 is gestart met het project 'Wijkgerichte Aanpak Overvecht'. Een interventieteam van de gemeente, de Belastingdienst, de Inspectie SZW, het UWV, de Sociale Verzekeringsbank, de politie gaat gegevens, die bewoners en bedrijven in Overvecht hebben verstrekt aan de deelnemende organisatie, vergelijken. Zo levert het project een bijdrage aan het tegengaan van ondermijning. Dit door samen met de ketenpartners en betrokken gemeentelijke afdelingen bewoners en bedrijven te bezoeken waarover een of meer partners signalen hebben over mogelijk misbruik of oneigenlijk gebruik van uitkeringen, subsidies of andere overheidsgelden.

De raad is separaat geïnformeerd op 6 december 2019 ([Raadsbrief Actieprogramma Samen voor Overvecht](#)), 11 december 2019 ([Raadsbrief Interventieproject Wijkgerichte Aanpak Overvecht](#))

Lombok

Binnen West was in 2019 de doelstelling om het huidige niveau van veiligheid tenminste te behouden.

Hierbij zijn de volgende prioriteiten gesteld:

1) *Aanpak Jeugdoverlast:*

In 2019 is de groepsaanpak en de PGA aanpak voortgezet. Verder is gewerkt aan een verbetering van de samenwerking tussen de diverse partijen in Lombok die zich bezig houden met jeugd. Ook is een deel van Lombok aangewezen als gebied waar verblijfsontzeggingen kunnen worden opgelegd indien men wordt geverbaliseerd voor overlastgevend gedrag.

2) *Aanpak Ondermijnende Criminaliteit*

Het casusoverleg ondermijning West is voorgezet. Vanuit deze aanpak zijn diverse cases met resultaat behandeld. Hierbij springt voornamelijk de vondst op de Locomotiefstraat (Cartesiusgebied) in het oog, hierbij zijn o.a. de nodige wapens, munitie, drugs, productiemiddelen en andere verdachte producten aangetroffen.

Verder is er voorlichting gegeven over dit onderwerp aan zowel de Wijkraad als de Winkeliersvereniging Lombok.

3) *Verkeersoverlast*

Verkeersoverlast is binnen West vooral in Lombok Oost een probleem. Het gaat hierbij vooral om asociaal gedrag en parkeeroverlast. Voor de aanpak van deze overlast is met name de herinrichting van de Kanaalstraat/ Damstraat van belang. In 2020 wordt het herinrichtingsplan gepresenteerd en 2021 wordt daadwerkelijk begonnen met de herinrichting.

4) *Netwerken in de wijk voortzetten en vergroten*

De bestaande netwerken zoals beheergroepen, KVO's en bondgenoten zijn voortgezet en bij een aantal van deze netwerken zijn nieuwe partners aangehaakt.

Ter ondersteuning van de gebiedsgerichte aanpak is een verkenning gedaan naar de mogelijkheden het bestuurlijk juridisch instrumentarium voor de ondermijningsaanpak te versterken. Concreet heeft dit in ieder geval geleid tot een voorstel tot wijziging van de APV waarbij de mogelijkheid van een vergunningsplicht voor vergunningsvrije bedrijfsactiviteiten wordt gecreëerd. Dit voorstel werd eind 2019 in een RIB behandeld en zal in het eerste kwartaal 2020 aan de raad worden voorgelegd. Sinds de zomer is er een coördinator gebiedsgerichte aanpak ondermijning werkzaam binnen de gemeente.

Coffeeshops

Het coffeeshopbeleid blijft gericht op het evenwicht tussen vraag en (kleinschalig) aanbod van henneproducten. Hiermee zijn zowel de volksgezondheid, de leefbaarheid als de veiligheid gediend. We streven naar de invulling van maximaal zeventien coffeeshops in de stad waarbij de nadruk ligt op de vestiging van coffeeshops buiten de bestaande woonwijken. We monitoren scherp het beleid en passen dit aan waar de actuele situatie dit van ons eist. Het initiatief van een drive-in coffeeshop aan de rand van de stad op gemeentegrond is actief ondersteund. Door de reservering voor de Cannabis Social Club laten we zien dat we, samen met andere gemeenten, het cannabisbeleid willen moderniseren omwille van de volksgezondheid en de veiligheid.

Op 24 januari 2019 is een [raadsbrief](#) verstuurd met daarin de stand van zaken van het landelijke experiment met gereguleerde wietteelt, een aanvraag voor een nieuwe coffeeshop aan de Tennesseeedreef en het initiatief voor een drive-in coffeeshop.

Omtrent de aanvraag voor de nieuwe coffeeshop aan de Tennesseeedreef –mede geplaatst tegen het huidige coffeeshopbeleid- schreven wij u antwoorden op uw [schriftelijke vragen](#) en [mondelijke vragen](#). De gemeente Utrecht heeft zich in 2019 gemeld als belangstellende om aan het experiment gesloten coffeeshopketen deel te nemen (conform ook motie '[De Wiethouder wint](#)'). Over de voortgang van het experiment en de rol die de gemeente Utrecht daarbij heeft gespeeld zijn twee raadsbrieven gestuurd ([brief 13-11-2019](#) en [brief 30-08-2019](#)). De gemeente Utrecht is uiteindelijk niet aangewezen als deelnemer aan het experiment.

Bibob

Het toepassen van de Wet Bibob is een belangrijk instrument om onze eigen integriteit te beschermen en om te voorkomen dat we als bestuursorgaan onbedoelde criminele activiteiten faciliteren. Het is daarmee een essentieel onderdeel van de programmalijs 'weerbare overheid'. Conform de mogelijkheden die de Wet Bibob een bestuursorgaan biedt, zoals vastgelegd in ons beleid, passen we de Wet Bibob toe bij vergunningen, subsidies, vastgoedtransacties en aanbestedingstrajecten. Door toename van de capaciteit en de veranderende werkwijze hebben we het instrument vaker en op meer terreinen kunnen inzetten ([Raadsbrief Toepassing Wet Bibob](#)).

Last onder dwangsom bij overtreding APV-bepaling "handel in verdovende middelen"

Medio 2019 is gestart in een aantal wijken met een pilot waarbij personen worden beboet in verband met drugshandel op straat; hierbij legt de burgemeester een last onder dwangsom op. Dit betekent dat in geval van recidive deze dwangsom betaald moet worden. Met deze aanvullende bestuursrechtelijke maatregel wordt beoogd bij te dragen aan het vergroten van een preventief effect.

Outlaw motorcycle gangs

Vanwege de combinatie van talrijke strafbare gedragingen met een cultuur van geweld zijn de afgelopen jaren enkele motorclubs door de rechter verboden verklaard. Dit brengt met zich mee dat deze motorclubs zich niet publiekelijk (met bestickerde motoren en clubkleding) mogen vertonen. Slechts eenmaal behoefde dit verbod afgelopen jaar met een burgemeestersbevel te worden gehandhaafd.

Citydeal Zicht op Ondernijning

De gemeente Utrecht neemt sinds 2017 deel aan de City Deal, die als doel heeft om aan de hand van data-analyse patronen zichtbaar te maken en inzichten op te doen die bijdragen aan de aanpak van ondernijnde criminaliteit.

De raad is separaat geïnformeerd over de rapportage van de Citydeal Zicht op Ondernijning per brief ([Raadsbrief Publicatie rapportage City Deal, Zicht op Ondernijning](#) (28 oktober 2019)). Hierin is de raad geïnformeerd over de rapportage, de voortgang van de Citydeal, de meest opvallende resultaten voor Utrecht en het vervolg. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat het rijk de City Deal grotendeels bekostigt. Naast andere initiatieven is dit één van de wijzen waarop opvolging wordt gegeven aan Motie 88 (toezegging 19/ T159); steun bij het rijk voor de aanpak van criminaliteit en ondernijning in het bijzonder.

Aanpak hennepsteelt

In 2019 is het hennepconvenant Midden-Nederland geactualiseerd. Met een geïntegreerde aanpak ten behoeve van bestuursrechtelijke, strafrechtelijke, fiscaalrechtelijke en privaatrechtelijke handhaving wordt het wegnemen van factoren en gelegenheidsstructuren van de verschijningsvormen van de georganiseerde hennepcriminaliteit en daaraan gerelateerde criminogene factoren bevorderd.

Er zijn in totaal 21 panden (bedrijfspanen, woningen, woonwagens) gesloten wegens hennepsteelt. Ook is één growshop gesloten.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
09-1-4-1 Regie voeren op de integrale aanpak	461	648	476	630	651	21	651
Totaal Baten	461	648	476	630	651	21	651
Lasten							
09-1-4-1 Regie voeren op de integrale aanpak	2.681	2.797	2.820	3.380	3.375	5	3.506
Totaal Lasten	2.681	2.797	2.820	3.380	3.375	5	3.506
Saldo baten en lasten	-2.221	-2.149	-2.344	-2.750	-2.724	26	-2.856
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	207	207	0	120	92	-28	0
Saldo na mutaties reserves	-2.014	-1.942	-2.344	-2.630	-2.632	-2	-2.856

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Regie voeren op de integrale aanpak

Realisatie doelstelling conform begroting. Deze doelstelling behoeft derhalve geen aanvullende financiële toelichting.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

2. Voorkomen en bestrijden van incidenten en verstoringen van de openbare orde

2.1 Voorkomen verstoringen OO en MO

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E2.1.1	Deze doelstelling heeft geen effectindicatoren					

Analyse

Deze doelstelling heeft geen effectindicatoren Niet van toepassing

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020	
P2.1.1	Aantal vergunde evenementen getoetst op veiligheidsaspecten (2010)	1.000	750	683	700	525	-

Analyse

Aantal vergunde evenementen getoetst op veiligheidsaspecten Het aantal vergunde evenementen getoetst op veiligheidsaspecten is afhankelijk van het aantal vergunningsaanvragen dat de gemeente ontvangt (exogene factor).

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E2.1.1 Verstoringen van openbare orde en maatschappelijke onrust zijn voorkomen en/of bestreden

Verstoringen van de openbare orde en/of maatschappelijke onrust zijn voorkomen en bestreden door vroegtijdig signaleren en het treffen van maatregelen.

Daarbij is goed gebruik gemaakt van de uitgebreide wijknetwerken.

Polarisatie dat kan leiden tot radicalisering, radicalisering, extremisme hebben we zoveel mogelijk in een vroeg stadium gesignaleerd en bestreden middels de aanpak 'Utrecht zijn we Samen'.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Effectdoelstelling

P2.1.1 Uitvoeren van activiteiten gericht op het voorkomen en/of bestrijden van verstoringen van de openbare orde en maatschappelijke onrust

Demonstraties

In 2019 hebben ongeveer 220 demonstraties plaatsgevonden. In 2018 waren dit er ongeveer 150. Het aantal demonstraties is de afgelopen jaren sterk gestegen. In 2019 was er veel aandacht in Utrecht en in het land voor anti-abortusdemonstraties. Zie ook de [raadsbrief](#).

In Utrecht hebben zes demonstraties plaats gevonden zonder dat hiervoor voorafgaand een kennisgeving is gedaan, in 2018 waren dit er drie.

Stille tocht 22 maart

Met politie en andere partners binnen en buiten de gemeente is het initiatief van bewoners van de stad ondersteund om de tramaanslag te herdenken met een stille tocht. Bij de stille tocht hebben circa 16.000 mensen gezamenlijk stil gestaan bij en respect getoond aan de slachtoffers en de hulpverleners van het tramincident.

Voetbal

In 2019 zijn acht vergunningen verleend voor betaald voetbalwedstrijden waarvan zeven aan FC Utrecht. Drie daarvan waren collectieve vergunningen voor het spelen van meerdere wedstrijden. Daarnaast is Elinkwijk een vergunning verleend voor het spelen van een oefenwedstrijd tegen FC Utrecht. In totaal zijn 39 thuiswedstrijden van FC Utrecht en Jong FC Utrecht voorbereid in het kader van de Eredivisie en de play offs van de Eredivisie, de Keuken Kampioen Divisie en de Europa League.

Overlastwet

Bij langdurige en ernstige overlast van groepen en individuen kan de Wet Maatregelen Bestrijding Voetbalvandalisme en Ernstige Overlast (Overlastwet) worden toegepast.

In 2019 hebben in Lombok twee individuen een verblijfsontzegging opgelegd gekregen. Voor de Breedstraatbuurt zijn in 2019 54 verblijfsontzeggingen (24 uur) uitgeschreven en twaalf verblijfsontzeggingen voor de duur van één maand.

Evenementen

Vanwege de druk op de stad vragen evenementen vaak meer voorbereiding en actie, bijvoorbeeld omdat bij evenementen vaak druk op de leefbaarheid wordt ervaren door bewoners. Dit vraagt vaak meer maatregelen en communicatie.

In 2019 waren er 525 evenementen in onze gemeente. Daarnaast zijn 188 vergunningvrije straatfeesten aangemeld. De overige evenementen, variërend van een klein evenement tot een groot dancefeest, zijn ten behoeve van de vergunningverlening, samen met politie en Veiligheidsregio, getoetst op onder meer veiligheid.

Koningsdag

Koningsdag is multidisciplinair voorbereid door de gemeente, politie en VRU (brandweer en GHOR). Ook partners als NS, Klépierre en U-OV zijn betrokken in de voorbereiding.

Tijdens Koningsdag 2019 zijn, in samenspraak met alle partners, maatregelen ingezet om de drukte en publieksstromen te managen. Hierbij is rekening gehouden met de verschillende evenementen en de werkzaamheden in en rondom het stationsgebied en in binnenstad. Beide dagen zijn, op enkele opstootjes na, feestelijk verlopen. Dit mede door de inzet van de hulpdiensten.

Jaarwisseling

Bij de voorbereiding van de jaarwisseling is intensief samengewerkt tussen verschillende organisatieonderdelen, maar ook met partners en vrijwilligers in de stad. De aanpak van vuurwerkoverlast is versterkt door onder meer het vergroten van de meldingsbereidheid, de inzet van vuurwerkteams en de invoering van meer vuurwerkvrije zones. De samenwerking met bewoners die in groten getale de straat op gingen om toezicht te houden, had een positief effect.

Door gerichte communicatie zijn bewoners, instellingen en bezoekers van en rondom vuurwerkvrije zones geïnformeerd over de maatregel. Instellingen in de gebieden kregen de beschikking over het telefoonnummer van het vuurwerkteam zodat zij bij overlast direct in contact konden treden met de handhavers.

Tijdens de jaarwisseling is wederom flexibel cameratoezicht ingezet, dit jaar in de wijken Kanaleneiland en Overvecht. Voor deze locaties is gekozen vanwege jaarlijks terugkerende autobranden in het gebied. De aanpak van autobranden is versterkt met een mix van preventieve en repressieve maatregelen. De discussie over de aanpak van vuurwerkproblematiek wordt het komend jaar ook op landelijk niveau scherper gevoerd. Utrecht volgt deze discussie nauwgezet en zal waar mogelijk samen met de G4 aan de discussie deelnemen. Zie ook de raadsbrief [Terugblik jaarwisseling 2019-2020](#).

Gebiedsverboden en openbare ordebevelen

Er zijn in 2019 22 besluiten genomen op basis van artikel 172a van de Gemeentewet (Voetbal- en overlastwet). Dit aantal is lager dan in 2018 (34). Er zijn minder maatregelen opgelegd naar aanleiding van voetbalgerelateerde incidenten, namelijk 9 (2018: 25).

Voor het overige is in de toepassing van het instrumentarium een onderscheid te maken in wijkgebonden overlast en incidentgerichte maatregelen. Bij de wijkgerelateerde overlast was in vrijwel alle gevallen sprake van psychiatrische of verslavingsproblematiek als onderliggende oorzaak van overlast. In diverse gevallen is een persoonsgerichte aanpak gevolgd met ondersteuning van het Veiligheidshuis. Twee jeugdigen die ernstig overlastgevend waren kregen een gebiedsverbod aangezegd. Na een zienswijzegesprek in aanwezigheid van ouders is dit voorwaardelijk gemaakt. Een ernstig incident in de Kanaalstraat waarbij politie-agenten werden aangevallen terwijl zij een aanhouding verrichtten was aanleiding om vier personen een gebiedsverbod op te leggen.

In 2019 heeft de burgemeester relatief veel (15) besluiten (artikel 172 lid 3) moeten nemen als onmiddellijke reactie op incidenten. In een achttal gevallen ging het hierbij om een sluiting van een winkel- of bedrijfspand na een beschieting of plaatsing van een explosief. In een geval ging het om ernstige overlast door een bezoeker van een woning in Overvecht die gepaard ging met intimidaties van burens. In een ander geval betrof het een jongere die op brandstichting was betrapt. In de aanloop naar de jaarwisseling maakte de burgemeester in vijf gevallen gebruik van zijn bevoegdheid om een openbare ordebevel op te leggen. Hierbij was sprake van vernielingen en ernstige overlast met zwaar illegaal vuurwerk.

In 2019 zijn in Lombok twee verblijfsontzeggingen opgelegd. Voor de Breedstraatbuurt zijn in 2019 54 verblijfsontzeggingen (met een duur van 24 uur) opgelegd en twaalf verblijfsontzeggingen voor de duur van één maand.

Cameratoezicht 2019

We hebben cameratoezicht ingezet ter voorkoming en bestrijding van overlast, geweld en criminaliteit in de openbare ruimte. Dat gebeurde alleen op plekken waar dit onderdeel uitmaakt van een pakket aan maatregelen om veiligheidsproblemen aan te pakken. We stelden het uitvoeringsplan cameratoezicht 2019 op, waarin het gebruik van vaste camera's is geëvalueerd. In het beleidskader 2019-2022 is op basis van de evaluatie onder meer vastgesteld dat er meer flexibele en minder vaste camera's komen. Hiervoor zijn drie vaste camera's verwijderd. De drie flexibele camera's zijn uitgebreid met een extra set van drie camera's. In het uitvoeringsplan 2019 is onderbouwd welke camera's weggehaald zijn om deze verandering te realiseren. Ook andere veranderingen en verplaatsingen zijn hierin toegelicht. Centraal in dit uitvoeringsplan staat hoe de effectiviteit van de huidige camera's verbeterd wordt op basis van een analyse van cijfers, registraties van politie en besprekingen in de wijken.

Maatschappelijke onrust en Bestuurlijke Informatie Justitiabelen (BIJ)

Alle signalen van mogelijke maatschappelijke onrust zijn beoordeeld en zo nodig opgepakt. Alle meldingen van terugkerende gedetineerden die ernstige gewelds- of zedendelicten hebben gepleegd zijn in behandeling genomen. Deze meldingen vallen onder Bestuurlijke Informatie Justitiabelen (BIJ), waarbij de burgemeester vooraf informatie ontvangt om maatschappelijke onrust te voorkomen. Daarnaast is met diverse partners gewerkt aan een aantal dossiers om maatschappelijke onrust te voorkomen.

Polarisering / radicalisering

Er zijn geen uitreizigers bekend die uit Utrecht vertrokken zijn sinds de val van ISIS. De aanpak is verbreed naar alle vormen van radicalisering. In 2019 zijn 85 signalen van radicalisering en extremisme onderzocht. In totaal hebben 211 professionals deelgenomen aan verschillende vormen van deskundigheidsbevordering en heeft het [stroomschema](#) een update gekregen. De raad wordt twee keer per jaar over de stand van zaken rondom de aanpak van polarisatie en radicalisering geïnformeerd. De laatste keer was dat in januari 2020 in de [Raadsbrief Utrecht zijn we samen](#). Daarin wordt weergegeven wat de stand van zaken is op de drie pijlers (preventie, signalering en hulpverlening en repressie) van Utrecht zijn we samen (UZWS). In december 2019 is de raad geïnformeerd over de [casuïstiek Radicalisering](#).

In 2019 is op 18 maart naar aanleiding van het verschrikkelijke schietincident op het 24 oktoberplein en in de nasleep daarvan het netwerk (UZWS) ingezet om polarisatie en radicalisering zoveel mogelijk te voorkomen. Tijdens de crisis zijn vanuit UZWS verschillende (informele) netwerken geactiveerd, geïnformeerd en op de hoogte gehouden van ontwikkelingen. Daarnaast zijn verschillende partners voorzien van handelingsperspectief. Te denken valt aan de inzet van het jongerenwerk, openstelling van buurthuizen en de inzet daarin van sociaal makelorganisaties en slachtofferhulp en lesbrieven aan scholen. Een wisselwerking van deze activering is dat er ook veel signalen terug zijn gekomen uit dit netwerk. Hierdoor konden sentimenten in de stad gemonitord worden. Op 2 april 2019 was er een

stedelijke bijeenkomst met ongeveer 65 deelnemers vanuit het netwerk van UZWS waar uitgebreid stil is gestaan bij het schietincident in de tram en de aanslag in Nieuw Zeeland op 15 maart 2019.

Na de zomer is het onderzoeksrapport en de [raadsbrief over alFitrah](#) gepubliceerd. Bij de aanpak op problematisch gedrag is de driesporen aanpak (1. Interactie en dialoog, 2. Aanspreken en confronteren, 3. Verstoren en handhaven) uitgebreid met spoor X (weerbaarheid en veerkracht).

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
09-2-1-1 Uitvoeren van activiteiten verstoring	15	0	15	15	0	-15	15
Totaal Baten	15	0	15	15	0	-15	15
Lasten							
09-2-1-1 Uitvoeren van activiteiten verstoring	3.794	3.840	3.025	3.068	4.915	-1.847	3.161
Totaal Lasten	3.794	3.840	3.025	3.068	4.915	-1.847	3.161
Saldo baten en lasten	-3.779	-3.839	-3.010	-3.053	-4.915	-1.862	-3.146
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-3.779	-3.839	-3.010	-3.053	-4.915	-1.862	-3.146

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van activiteiten verstoring

De gerealiseerde lasten overstijgen de in de actuele begroting geprognosticeerde lasten. Dit heeft drie oorzaken.

- 1) De toegekende NCTV middelen 2019 zijn niet betrokken in de realisatie cijfers in het programma Veiligheid. Deze beschikbare middelen worden elders in de jaarstukken verantwoord. De bijbehorende lasten 2019 zijn wel verantwoord in het programma Veiligheid (0,797 miljoen euro).
- 2) De lasten die gepaard gaan met de nafase van het schietincident op 18 maart 2019 zijn niet begroot. De verwachting is dat de totale kosten voor de nafase in 2019 en 2020 tezamen circa 1,48 miljoen euro bedragen. In 2019 is voor de nafase een bedrag van 0,790 miljoen euro uitgegeven. De nafase wordt vervolgd in 2020. Een korte toelichting op totale lasten met betrekking tot de nafase is terug te vinden in de tweede bestuursrapportage 2019 en in de raadsbrief [Nafase Schietincident 18 maart](#).
- 3) Daarnaast zijn de kosten op het gebied van bestrijden openbare orde en onrust gestegen. Wij zien een toenemend aantal demonstraties en er is meer inzet nodig op evenementen zoals Koningsdag en de jaarwisseling. Deze hogere lasten worden gedekt uit het wijkveiligheidsbudget. Het wijkveiligheidsbudget bevat eveneens ruimte om wijkgerelateerde activiteiten op te pakken met betrekking tot het bestrijden van de openbare orde en onrust. Verantwoording van de lasten vindt grotendeels plaats op stedelijk niveau en zijn zichtbaar in de verantwoording van deze doelstelling (zie prestatiedoelstelling 1.3).

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

2.2 Voorkomen/bestrijden incidenten & crisis

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E2.2.1	Deze doelstelling heeft geen effectindicatoren					

Analyse

Deze doelstelling heeft geen effectindicatoren Niet van toepassing

Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P2.2.1	Aantal crisisoefeningen voor bestuurders en medewerkers	2 (2009)	4	5	2	4

Analyse

Aantal crisisoefeningen voor bestuurders en medewerkers Behoeft geen verdere toelichting.

Wat hebben we bereikt?

Prestatiedoelstelling E2.2.1

Incidenten en crisis zijn voorkomen en/of bestreden

Mogelijke incidenten en crises zijn voorkomen door vroegtijdig signaleren en door het treffen van passende maatregelen. Branden werden bestreden en bij incidenten en ongevallen werd hulp verleend.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

Uitvoeren van activiteiten gericht op het voorkomen en/of bestrijden van calamiteiten, crises en rampen

In 2019 hebben drie zogenaamde GRIP-incidenten plaatsgevonden in Utrecht. Dit zijn incidenten waarbij gecoördineerde inzet van hulpdiensten en de gemeente nodig is. Op 18 maart 2019 vond het schietincident plaats op het 24-oktoberplein waarbij werd opgeschaald naar GRIP 3. In de andere twee gevallen was er sprake van brand met complicerende factoren in appartementencomplexen.

Voor het eerst sinds maart 2013 is het actuele dreigingsniveau in Nederland gewijzigd van substantieel naar aanzienlijk (niveau 3 van 5). Hoewel de acute dreiging is afgezwakt blijven aanslagen voorstelbaar, zoals meerdere incidenten en arrestaties hebben aangetoond. Daarbij moet vooral gedacht worden aan een aanslag van eenlingen of kleine groepen vanuit een extremistisch motief.

Het geschetste dreigingsbeeld noopt dan ook tot blijvende alertheid en onverminderde inzet op de aanpak en voorbereiding op terrorisme. Medewerkers die inzetbaar zijn bij crisis zijn dan ook getraind en geoefend. Uiteraard doen wij dit samen met onze crisispartners. Deze partners zijn niet alleen andere overheden, maar ook inwoners, bedrijven en instellingen.

In 2019 heeft de VRU diverse documenten en plannen opgesteld waaraan wij een bijdrage leverden, zoals het Regionaal Risicoprofiel en het Regionale Beleidsplan 2020-2023.

Het regionaal risicoprofiel is een inventarisatie en analyse van de in de veiligheidsregio aanwezige risico's, inclusief relevante risico's uit aangrenzende gebieden. De risico-inventarisatie omvat een overzicht van de aanwezige risicovolle situaties en de soorten incidenten die zich daardoor kunnen

voordoen. Op basis van dit inzicht maakte het bestuur van de veiligheidsregio strategische beleidskeuzes voor de risico- en crisisbeheersing, het voorkomen en beperken van risico's en het voorbereiden van de crisisbeheersingsorganisatie. Ook biedt het regionaal risicoprofiel de basis voor de risicocommunicatie naar de burgers. Dit beleid is vastgelegd in het Regionaal Beleidsplan. Verder beschrijft de VRU zijn beleidsaccenten voor de periode 2020-2023. Onderdeel van dit Beleidsplan is het Dekkingsplan. In dit plan wordt vastgelegd hoe de brandweerpanden, het materieel en het personeel over de regio verdeeld zijn om een regiodekkende brandweerpanden te garanderen. Deze documenten en plannen zijn voorgelegd aan de raad op 6 juni 2019 en uiteindelijk vastgesteld.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
09-2-2-1 Uitvoeren van activiteiten calamiteiten	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	0	0	0	0	0	0	0
Lasten							
09-2-2-1 Uitvoeren van activiteiten calamiteiten	27.632	27.633	28.935	29.094	28.560	533	29.358
Totaal Lasten	27.632	27.633	28.935	29.094	28.560	533	29.358
Saldo baten en lasten	-27.632	-27.633	-28.935	-29.094	-28.560	533	-29.358
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	170	170	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-27.462	-27.463	-28.935	-29.094	-28.560	533	-29.358

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoering van activiteiten calamiteiten

De Veiligheidsregio Utrecht (VRU) heeft in 2019 gelden teruggegeven aan de gemeente vanwege een bijstelling in de beheerpakketten met betrekking tot de brandweerpanden. Dit resulteert in een incidenteel voordeel van 0,274 miljoen euro. De kosten voor het onderhoud, het beheer en ingebruikname van de brandweerpanden zijn in 2019 eveneens gunstiger uitgevallen dan vooraf begroot. Dit resulteert in een incidenteel voordeel van 0,259 miljoen euro.

Verbonden Partijen

In 2019 bedroeg de gemeentelijke bijdrage van de gemeente Utrecht aan de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) 25,659 miljoen euro. Zie paragraaf Verbonden Partijen - VRU. De verantwoording over 2019 van de VRU is, na vaststelling door het bestuur, te vinden op www.vru.nl.

Cultuur

Algemene programmadoelstelling

Utrecht is een aantrekkelijke cultuurstad met internationale allure voor kunstenaars, bewoners, ondernemers en bezoekers.

Cultuur levert een belangrijke bijdrage aan de profilering van Utrecht en het welzijn van de bewoners. Het zorgt voor een goed vestigingsklimaat en werkt als een magneet voor kunstenaars, bezoekers en ondernemers, zowel binnen als buiten de stadsgrenzen. De stad is een aantrekkelijke en gastvrije ontmoetingsplaats, met internationale allure en broedplaats van talent. Via cultuur dragen we hieraan bij door stimulering van initiatieven uit de stad en ondersteuning van een veelzijdige programmering, een bloeiend productieklimaat en een brede samenstelling van publiek.

Verplichte BBV Indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen. Het programma Cultuur heeft geen verplichte BBV indicatoren.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Beleidsplan Kunst in de Openbare Ruimte Utrecht 2017-2020](#)
- [Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs](#)
- [Cultuurvisie 2012-2022 Open Ruimte](#)
- [Open Ruimte Benut – Actualisering Cultuurvisie 2012-2020](#)

Meerjarig overzicht per prestatiedoelstelling

		x € 1.000				
	Omschrijving	Actuele Begroting 2018	Realisatie 2018	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Actuele begroting 2020
10-1-1-1	Programmering en productie	-43.329	-43.331	-43.499	-43.280	-45.203
10-1-2-1	Participatie	-5.814	-5.756	-6.365	-6.417	-6.405
10-1-3-1	Internationalisering	0	0	0	0	0
Totaal		-49.143	-49.087	-49.863	-49.698	-51.608

Bovenstaande tabellen geven een overzicht van het saldo van baten en lasten per prestatiedoelstelling voor het hele programma weer.

1. Utrecht is een aantrekkelijke cultuurstad met internationale allure voor kunstenaars, bewoners, ondernemers en bezoekers

1.1 Utrecht kent een veelzijdig, artistiek interessant aanbod en bloeiend productieklimaat, wat zichtbaar wordt op een verscheidenheid aan locaties in de gehele stad

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E1.1.1	Percentage Utrechters dat cultureel aanbod waardeert op stedelijk niveau	85% (2009)	81%	82%	>80%	83%	>85%
E1.1.1	Percentage Utrechters dat cultureel aanbod waardeert op buurtniveau	43,4% (2009)	>45%	52%	>45%	49%	>45%
E1.1.2	Landelijke positie als aantrekkelijke stad op grond van cultureel aanbod	3 (2009)	2	2	2	2	2

Analyse

Landelijke positie als aantrekkelijke stad op grond van cultureel aanbod	Dit betreft de positie van de gemeente Utrecht ten opzichte van de G50 wat betreft het aantal uitvoeringen in de podiumkunsten per 1000 inwoners. Onder podiumkunsten vallen toneel (waaronder ballet, dans, cabaret, musical), klassieke muziek en popmuziek (waaronder ook jazz, lichte muziek en wereldmuziek). Klassieke muziek bevat ook de categorie opera. Voor het aanbod podiumkunsten is gebruik gemaakt van het aantal voorstellingen in de theaters en poppodia die aangesloten zijn bij de Vereniging voor Schouwburg en Concertgebouwdirecties (VSCD), de vereniging Nederlandse Poppodia en festivals (VNPF) of die opgenomen zijn in het bestand van EM-Cultuur en waarvoor de data bij de afzonderlijke instellingen verzameld zijn.
Percentage Utrechters dat cultureel aanbod waardeert op stedelijk niveau	Dit betreft de tevredenheid van Utrechters over het aanbod in de stad Utrecht van culturele voorzieningen (musea, theaters, concertzalen, bioscopen).
Percentage Utrechters dat cultureel aanbod waardeert op buurtniveau	Dit betreft de tevredenheid van Utrechters over het aanbod in hun buurt van culturele voorzieningen (theaterzaal, buurthuis, oefenruimte).

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P1.1.1	Deze subdoelstelling heeft geen prestatieindicatoren						

Analyse

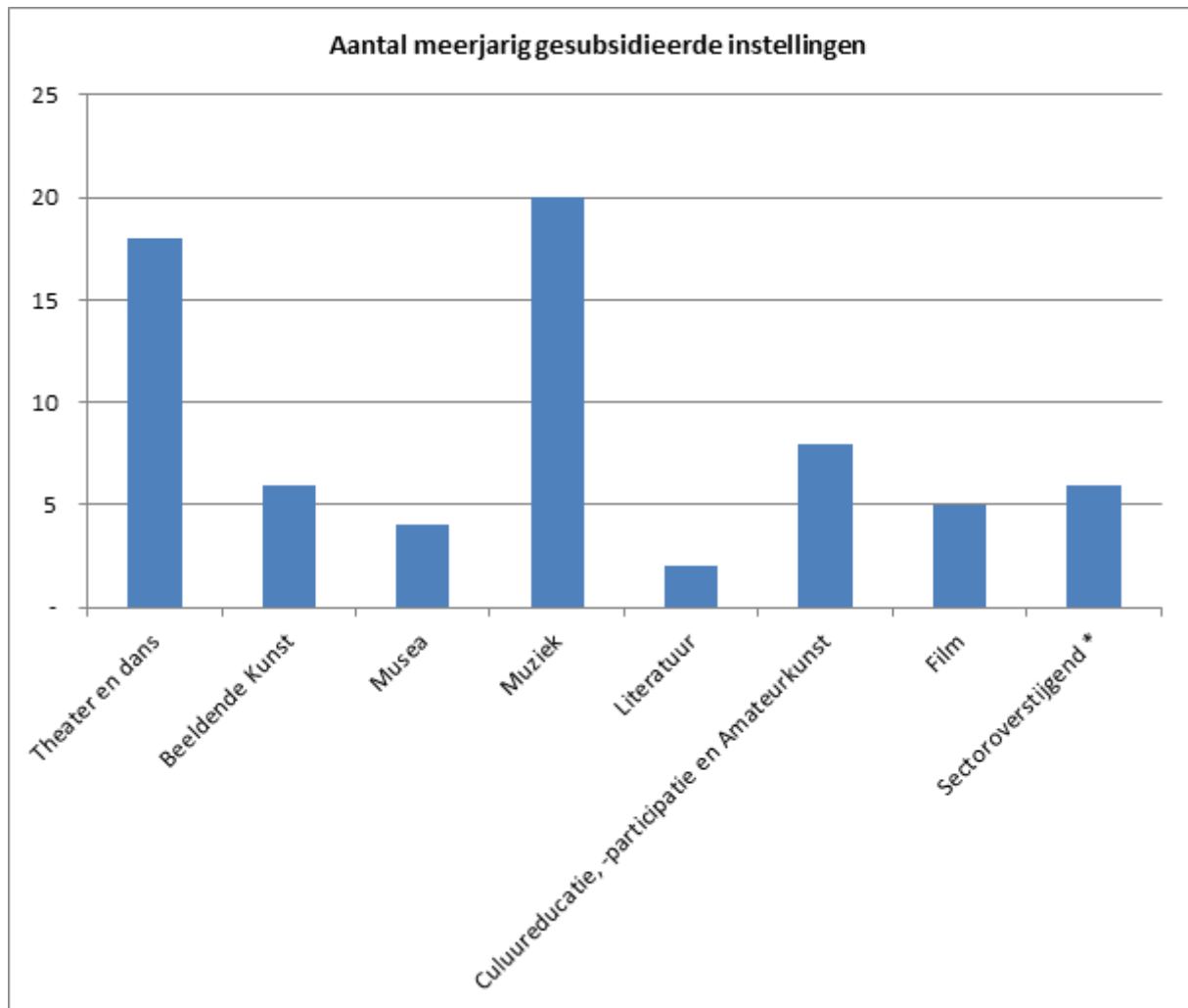
Deze subdoelstelling heeft geen prestatieindicatoren	Niet van toepassing
--	---------------------

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

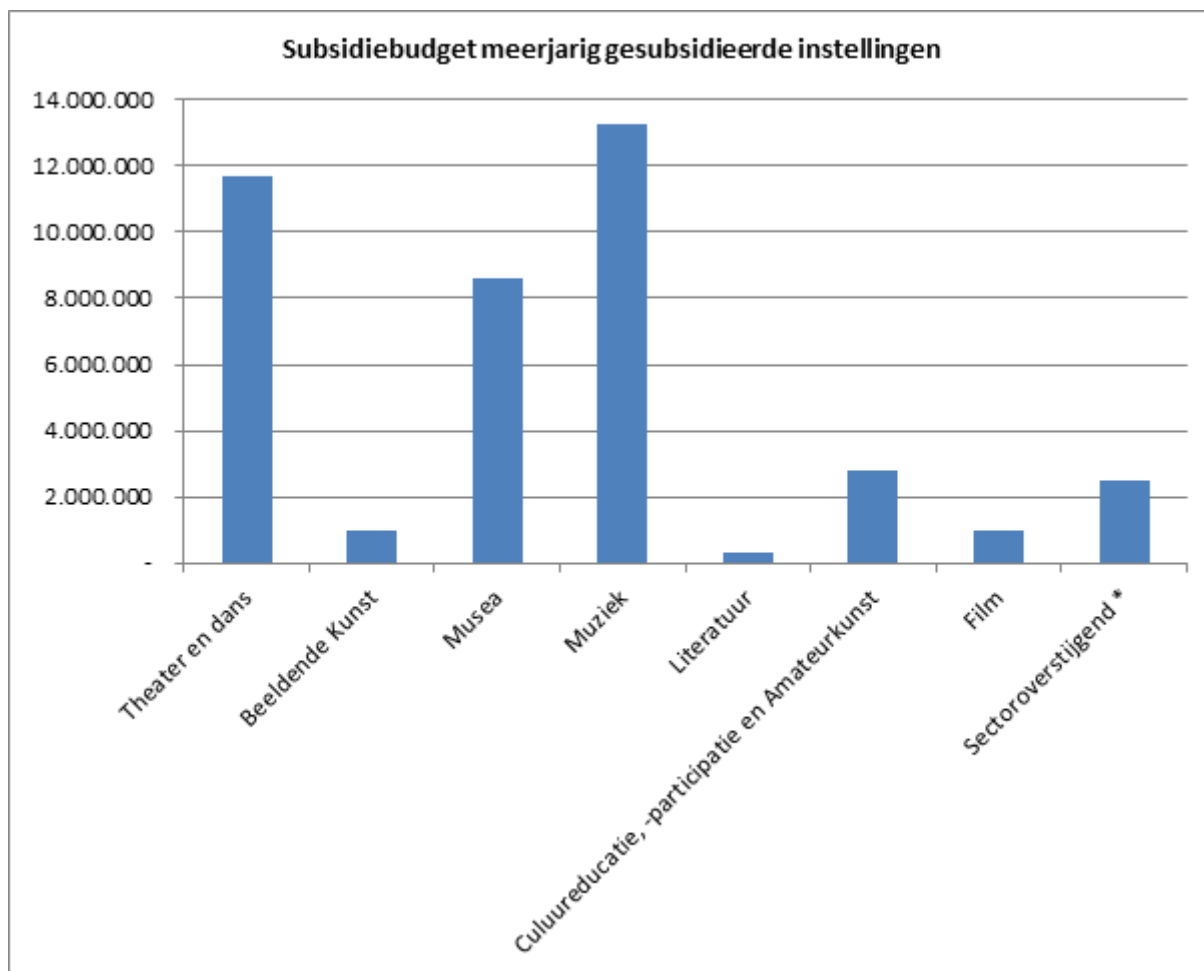
E1.1.1 Een breed scala van culturele instellingen/ makers produceert en programmeert een veelzijdig, divers, artistiek interessant aanbod op diverse locaties in de gehele stad

Een bloeiend productieklimaat en rijk cultureel aanbod –in alle kunstdisciplines, groot- en kleinschalig, traditioneel en vernieuwend, toegankelijk en verkennend- dragen bij aan de culturele dynamiek en veelzijdigheid van het culturele leven in de stad. Ook landelijk en internationaal staat Utrecht bekend als cultuurstad. De diversiteit in producties en programma's van de culturele organisaties bevorderen de kwaliteitsontwikkeling en het publieksbereik van het Utrechtse cultuuraanbod.

Grafiek 1. Aantal meerjarig gesubsidieerde instellingen per discipline.

*onder 'sectoroverstijgend' vallen de beheerinstellingen, RTV Utrecht en Utrecht Marketing.

Grafiek 2. Subsidiebudget meerjarig gesubsidieerde instellingen per discipline.

*onder 'sectoroverstijgend' vallen de beheerinstellingen, RTV Utrecht en het cultuurbudget van Utrecht Marketing.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.1.1 Het faciliteren van artistiek interessante activiteiten van Utrechtse makers en culturele instellingen, op diverse locaties in de gehele stad

Wij faciliteren voldoende toegeruste culturele plekken, zowel in de binnenstad als in de diverse wijken. We ondersteunen artistiek aantrekkelijke productie- en programmeringsactiviteiten van Utrechtse culturele instellingen en makers. Met goede faciliteiten willen wij zowel startende talentvolle, als reeds succesvolle makers voor de stad behouden.

Kunst kleurt de stad

In 2019 werd de Cultuurnota 2021-2024 vastgesteld. Het was ook het eerste jaar met nieuwe en vernieuwde subsidiemogelijkheden. Hierdoor konden we meer en andere culturele initiatieven ondersteunen. Belangrijke resultaten dit jaar zijn:

- In september stelde de gemeenteraad de Cultuurnota 2021-2024 'Kunst kleurt de stad' vast. De uitgangspunten voor de nieuwe beleidsperiode zijn een pluriform aanbod, ruimte voor ontwikkeling, een inclusieve cultuursector en stimuleren van creatief vermogen. De adviescommissie Cultuurnota 2021-2024 is op alle fronten diverser geworden. Naast de gebruikelijke vierjarige subsidieregeling voerden we een tweejarige regeling in, als stap tussen de projectsubsidies en de Cultuurnota.

- Met de beleidsregel 'Professionalisering nieuwe makers en culturele initiatieven' gaven we ondersteuning aan vijftien jonge culturele makers en organisaties om zich verder te professionaliseren. Uit een evaluatie bleek dat de ontvangers van deze subsidies daardoor ruimte kregen om te groeien. Vrijwel alle ontvangers gaven aan een aanvraag te zullen indienen voor de tweejarige of vierjarige subsidie.
- De nieuwe impulssubsidie was een schot in de roos. 42 startende initiatieven en nieuwe aanvragers vroegen de subsidie aan. Aanvragen kan makkelijk en zonder uitgebreide activiteitenplannen. Een voorbeeld is een jonge, recent afgestudeerde theatermaakster met een bi-culturele achtergrond. Met een impulssubsidie kon zij haar eerste dansvoorstelling gebaseerd op een indrukwekkend persoonlijk verhaal realiseren.
- De criteria voor de projectsubsidies zijn zo aangepast, dat projecten op participatief gebied (cultuureducatie, amateurkunst, cultuurparticipatie) met andere nuances worden beoordeeld dan aanvragen binnen de professionele kunsten. In 2019 hebben we een recordaantal van 212 aanvragen voor een projectsubsidie binnengekregen. Vanwege de druk op het budget wordt er, aan de hand van een aangepaste beleidsregel, steeds kritischer naar aanvragen gekeken. In totaal hebben we 112 culturele initiatieven mede mogelijk gemaakt. Van het kunstenfestival What You See over genderidentiteit tot een popfestival voor het 25-jarig bestaan van dB's. En van optredens van Catching Cultures Orchestra in wijkcultuurhuis Het Wilde Westen tot het project COHOST, waarin een theatergezelschap samenwerkt met het sociaal domein.

Cultureel aanbod

De veelzijdigheid van het culturele leven in de stad blijkt duidelijk uit de programmering van de meerjarig gesubsidieerde instellingen. Daarmee breken zij steeds weer records in bezoekersaantallen. Een aantal hoogtepunten uit 2019:

- Cultureel stadslab RAUM verdubbelde haar bezoekersaantallen ten opzichte van 2018. De organisatie deed dat met een breed palet aan laagdrempelige én verdiepende activiteiten voor zowel buurtbewoners (zoals de buurtborrels) als voor de hele stad (zoals Berliner Garten, Summer Play en Cirque du Data).
- De Stadsschouwburg Utrecht had een hoog aantal bezoekers en produceerde in samenwerking met Het Filiaal de goed ontvangen kerstvoorstelling Back to Oz. Ook kwam de schouwburg met een nieuw concept; The Future is Now. Dit is een speciale programmering voor dertigers waarbij je ook buiten de zalen van het theater van alles kunt beleven.
- TivoliVredenburg is niet meer weg te denken als het muzikale huis van en voor iedereen, met een brede programmering van hoge kwaliteit die uiteenlopende publieksgroepen aanspreekt. De pleinen in het gebouw worden steeds inventiever benut. De exploitatie is op orde en het aantal bezoekers (1,3 miljoen euro) is weer licht toegenomen ten opzichte van 2018.
- TivoliVredenburg is ook het vaste podium voor diverse spraakmakende festivals die in 2019 alle een succesvolle editie kenden. Van Festival Oude Muziek, Catching Cultures en Gaudeamus tot Transition en Le Guess Who?. Het Internationaal Kamermuziek Festival - weer terug in de kerstperiode, mét Janine Jansen - trok volle zalen. De eerste aflevering van Footprints gewijd aan traditionele en moderne geluiden met invloeden uit verre windstreken was uitverkocht. Naast de muziekprogrammering kwamen de activiteiten op het gebied van kennis en debat tot bloei. Zoals wekelijkse programma's over actuele onderwerpen, van lezing tot talkshow tot debat, en soms een festival.
- Nog nooit hebben de Utrechtse musea zoveel bezoekers getrokken als in 2019. Bijna alle musea zagen het bezoekersaantal groeien. Het Centraal Museum (inclusief het Nijntje Museum en het Rietveld Schröderhuis) trok 364.000 bezoekers. 2019 was het een na beste jaar uit de geschiedenis van het museum. Dit najaar presenteerde het Centraal Museum Dromen in beton, een tentoonstelling over twee voor Utrecht zeer kenmerkende bouwprojecten met een onstuimige geschiedenis: Kanaleneiland en Hoog Catharijne. Hiervoor speelde het museum een verbindende rol tussen verschillende Utrechtse partijen.
- Museum Speelklok opende de Koninklijke Kamer, een ruimte met speelklokken en speeldozen met een koninklijke geschiedenis. Het absolute topstuk is de Clay klok uit 1738. Deze gigantische speelklok van wereldklasse is tweeënhalve meter hoog en wordt ook wel de Nachtwacht onder de speelklokken genoemd. De klok werd in 2016 mede met steun van de gemeente voor 0,720 miljoen euro aangekocht. Na een intensieve restauratie in samenwerking met het Rijksmuseum is de Clay klok sinds tijden weer te zien en te beluisteren.

- De Utrechtse beeldende kunstinstellingen Casco en BAK stelden onderwerpen aan de kaak waarmee ze ver vooruit lopen op maatschappelijke ontwikkelingen en de publieke opinie. De instellingen laten zien dat ze een goede antenne hebben en geven hiermee invulling aan de kritische ruimte ofwel het 'buiten de lijntjes kleuren' zoals dat in de nieuwe Cultuurnota wordt genoemd. Het Impakt festival nam in 2019 de manier waarop computer interfaces ongemerkt ons leven steeds meer beïnvloeden onder de loep. BAK organiseerde Trainings for the Not-Yet, een project samengesteld door kunstenaar Jeanne van Heeswijk. Verschillende personen werden bijeen gebracht om alternatieve manieren van samenzijn te verbeelden en tot uiting te brengen, in het licht van urgente ecologische, politieke, sociale en economische problemen.
- In het Werkspoorgebied vond Le Mini Who plaats, de gratis toegankelijke satellietprogrammering van Le Guess Who?. Samen met organisaties die in het gebied actief zijn, zoals dB's, De Coöperatie, De Nijverheid, buurthuis de Oase en het Hof van Cartesius) trokken zij met interessante programmering veel publiek op een locatie buiten het centrum.
- Het Nederlands Kamerkoor maakte indruk met het project Vergeten. Aan dit concert over dementiewerkte acteur Arjan Ederveen en het Alzheimercentrum in Amsterdam mee. De productie wordt in 2020 weer uitgevoerd.
- We hebben een verkennend onderzoek naar de mogelijkheden voor het Utrechtse medialandschap laten uitvoeren. Op basis van de onderzoeksresultaten blijven we de subsidie geven aan FunX. FunX geeft een diversiteitsimpuls aan het medialandschap. Ook hebben we binnen de gemeente een vast contact aangewezen voor vragen over het medialandschap.
- We ondersteunden Residenties in Utrecht, dat het verblijf van bijzondere internationale gasten in de stad mogelijk maakt. In 2019 was dat onder andere de Argentijnse choreografe Amparo Gonzalez Sola. Hij werkte met cliënten, therapeuten en omwonenden van Altrecht in Den Dolder en studenten van het ROC, de Hogeschool Utrecht en Universiteit Utrecht, en de Britse theatermaker Richard Gregory. In december startte de residentie van Gregory.
- Filmtheater 't Hoogt heeft de locatie in de binnenstad verlaten. Zij vertoonden films in wijkcultuurhuis Stefanus, de Metaal Kathedraal en de Nijverheid. Eind 2019 nam de gemeenteraad het plan aan voor de Machinerie, een centrum voor film en beeldcultuur in het Werkspoorgebied. 't Hoogt wordt hier onderdeel van.
- We Are public is na een intensieve campagne van start gegaan in zowel Utrecht als Amersfoort. Er zijn inmiddels 50 partners die hun programma via We Are Public aanbieden. Het percentage We Are Public-leden van buiten de regio dat voorstellingen en concerten in Utrecht bezoekt, is 20%. Een mooie aanwinst voor de stad. Het publiek komt op een laagdrempelige manier in aanraking met het veelzijdige en avontuurlijke aanbod van de regio.
- We hebben bijgedragen aan kunstwerken bij meerdere scholen en openbare gebouwen en in wijken. Dit is mogelijk door de 1,5% regeling of het Fonds Stadsverfraaiing. Bij deze kunstopdrachten worden bewoners of gebruikers van een gebouw betrokken. Soms leidden de kunstprojecten tot discussie in de stad. In 2019 zijn vijf kunstprojecten opgeleverd: het Beeldenpark Croeselaan met werken van diverse kunstenaars, het marktmozaïek van Jennifer Tee op het Vredenburgplein, een neon-kunstwerk van Saskia Noor van Imhoff in Bibliotheek/Wijkbureau Leidsche Rijn, het kunstwerk Romanesco Dream van Monira al Quadiri voor VMBO-school Volt! en het project Poëtische Ontmoeting van kunstenaar Jozef Legrand in het nieuwe winkelcentrum De Gaard.

Ruimte voor talentvolle makers

We zijn trots op de talentvolle makers die vanuit Utrecht aan een nationale en internationale carrière bouwen. Vele Utrechtse makers mochten in 2019 een prijs ontvangen voor hun werk. Enkele voorbeelden daarvan zijnde Gouden Zwaan voor de meest indrukwekkende dansprestatie voor de choreografie van Shailesh Bahoran. Schrijver Maxim Februari ontving de C.C.S. Croneprijs voor zijn hele oeuvre en Chimamanda Ngozi Adichie kreeg de Belle van Zuylenring. Bij de uitreiking van de ijzeren podiumdieren riep de Vereniging Nederlandse pop/podia en festivals Barry Spooren van Le Guess Who? uit als beste Marketeer. We reikten de HKU Gemeenteprijs uit aan Emése van de Steen, een talentvolle theaterdocente met grote bevoegenheid voor het werken met jongeren.

Om Utrecht zo aantrekkelijk mogelijk te maken en te houden voor makers en hebben we hard gewerkt aan het creëren van de benodigde werkruimte in de stad. Hiervoor is in 2019 het volgende gebeurd:

- Voor de Proeftuin Stedelijke Regio is samen met de Provincie Utrecht en gemeente Amersfoort onderzoek gedaan naar de ruimtebehoefte van creatieve makers. Gekeken is naar de mogelijkheden van leegstaand erfgoed. Uit dit onderzoek blijkt een groeiende vraag naar ruimte. Leegstaand erfgoed kan dit voor een deel oplossen, maar is in mindere mate beschikbaar dan vooraf gedacht. In het vervolg op de proeftuin zullen we een aantal locaties in de regio verder laten onderzoeken. Mogelijk worden dit nieuwe locaties voor cultuur.
- In de tweede helft van 2019 is de vestiging voorbereid van een aantal nieuwe huurders in een tijdelijk gebouwencomplex van DePlaatsmaker op het Berlijnplein. Het gaat onder andere om het NUT, de Buurtwerkkamer en Jonge Honden. Zij gaan de komende jaren activiteiten voor diverse doelgroepen organiseren en bereiden zich voor op een permanente voorziening.
- Op basis van het werkplan huisvesting voor de creatieve sector zorgden we ervoor dat de Vlampijpateliers behouden blijven voor de culturele sector. Het pand wordt gerenoveerd. Het Hof van Cartesius kan uitbreiden. Daarvoor maken ze gebruik van het Borgstellingsfonds voor broedplaatsen. Dit borgstellingsfonds is in 2019 ook gebruikt voor De Nijverheid, Vrijhaven en ConcertLab in de Leeuwenberghkerk. Ook zorgden we ervoor dat ruimte voor creatieve makers en culturele functies onderdeel zijn van het koersdocument Leefbare Stad en Maatschappelijke Voorzieningen, de RSU 2040 en diverse omgevingsvisies
- Kytopia is uit het pand aan de Oudegracht vertrokken en heeft een tijdelijk onderkomen gevonden in Den Dolder. Helaas is gebleken dat er geen nieuwe plek zal komen voor het gehele collectief.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
10-1-1-1 Programmering en productie	2	15	2	2	36	34	2
Totaal Baten	2	15	2	2	36	34	2
Lasten							
10-1-1-1 Programmering en productie	43.228	43.273	43.908	43.630	43.674	-44	45.334
Totaal Lasten	43.228	43.273	43.908	43.630	43.674	-44	45.334
Saldo baten en lasten	-43.226	-43.258	-43.906	-43.628	-43.638	-10	-45.332
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	235	233	2	2	2	0	2
Onttrekking reserves	132	160	132	132	360	228	132
Saldo na mutaties reserves	-43.329	-43.331	-43.777	-43.499	-43.280	218	-45.203

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Programmering en productie

De gerealiseerde lasten vallen 0,04 miljoen euro hoger uit dan begroot. Deze overschrijding wordt mede veroorzaakt door de gerealiseerde kosten in het kader van regiovorming. Tegenover deze extra kosten staan bijdragen van Het Rijk, de provincie Utrecht en de Gemeente Amersfoort die onder de baten zijn verantwoord.

Het resultaat op het onderdeel 'reserves' van 0,23 miljoen euro hangt grotendeels samen met een incidentele vrijval van de reserve Fonds Broedplaatsen van 0,2 miljoen euro ten gunste van de algemene middelen van de Gemeente Utrecht. De reserve Fonds Broedplaatsen was ingesteld om het volledige

risico af te dekken ten aanzien van het borgstellingsfonds 'Fonds Broedplaatsen'. Het risico op het Borgstellingsfonds blijkt in de praktijk echter kleiner dan aanvankelijk gedacht. Om deze reden hebben we de risicodekking terug gebracht van 100% naar 70% waarmee 0,2 miljoen euro uit deze reserve is komen vrij te vallen.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

1.2 Utrecht kent een breed, divers, samengesteld publiek dat deelneemt aan het culturele leven in de stad, op locaties in zowel de binnenstad, als de verschillende wijken.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
E1.2.1	Percentage Utrechters dat minstens 1x per jaar een culturele activiteit bezoekt	87% (2009)	>83%	87%	>85%	89%	>87%
E1.2.1	Aantal bezoekers aan gesubsidieerde instellingen (in miljoenen)	1.8 (2009)	>2,4 miljoen		> 2,4 miljoen	2,8 miljoen	> 2,4 miljoen

Analyse

Percentage Utrechters dat minstens 1x per jaar een culturele activiteit bezoekt	Dit betreft het percentage Utrechters dat in de afgelopen twaalf maanden culturele activiteiten heeft bezocht (klassieke muziek, popmuziek of dance, muziektheater, musical, opera, overige muziek, toneel of dans, cabaret of stand-up comedian, film, museum).
Aantal bezoekers aan gesubsidieerde instellingen (in miljoenen)	Dit betreft het geregistreerde aantal bezoekers van alle meerjarig gesubsidieerde musea, podia en festivals in de stad

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
P1.2.1	Deze subdoelstelling heeft geen prestatieindicatoren						

Analyse

Deze subdoelstelling heeft geen prestatieindicatoren	Niet van toepassing
--	---------------------

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.2.1 Een breed publiek afkomstig uit Utrecht en daarbuiten, neemt deel aan en/of voelt zich betrokken bij het culturele leven in de stad.

We streven naar een zo groot mogelijke diversiteit in het publiek door het voeren van een inclusief cultuurbeleid. We willen een afspiegeling op het gebied van inkomen, opleiding, gender en culturele achtergronden terugzien in zowel de actieve als de passieve deelname aan culturele activiteiten.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.2.1 Het bevorderen van (actieve) cultuurparticipatie en een brede deelname in het aanbod, zoals geprogrammeerd en geproduceerd door Utrechtse makers/ instellingen

Aandacht voor topcultuur en nieuw talent gaat hand in hand met aandacht voor culturele diversiteit, cultuurparticipatie en cultuur in de wijk. De wijkcultuurhuizen, opgenomen in de Cultuurnota 2017-2020, spelen hierin een belangrijke rol.

Cultuur voor iedereen

In de Cultuurnota 2021-2024 is inclusie, cultuur van, voor en met iedereen, een van de vier pijlers onder het cultuurbeleid voor de komende periode. Als voorwaarde voor een meerjarige cultuursubsidie stellen we het onderschrijven van de vernieuwde (landelijke) Code Diversiteit en Inclusie. We verwachten van alle aanvragers een uitgewerkt plan van aanpak met concrete doelen. Daarnaast zijn er de Utrechtse wijkcultuurhuizen en jongerencultuurhuizen die in alle delen van de stad een breed publiek laten kennismaken met kunst en cultuur.

In 2019 waren er op deze gebieden de volgende hoogtepunten:

- Netwerk PACT organiseerde vijf uitgebreide werksessies en workshops met onderwerpen als onbewuste vooroordelen, een inclusief programma, een divers publiek, personeel en bestuur en de eigen organisatieontwikkeling. Daarnaast is sinds 2019 een groep [critical friends](#) aan PACT verbonden die aan culturele instellingen kunnen worden gekoppeld. Zij kunnen meedenken over diversiteit en inclusie.
- Stichting Cultuurhuis Kanaleneland is via een open procedure aangewezen als exploitant voor het Jongerencultuurhuis in Overvecht. Vervolgens zijn de voorbereidingen getroffen om deze partij te huisvesten in een voormalig schoolpand aan de Scharlakendreef. De verwachting is dat het nieuwe Jongerencultuurhuis in april 2020 zijn deuren opent voor het publiek.
- De tentoonstelling Op Kunstsafari door Utrecht in de hal van het Stadskantoor heeft op een laagdrempelige manier veel mensen kennis laten maken met de kunstwerken in de stad en de verhalen erachter. Daarnaast verbleven drie kunstenaars in de zomer enige tijd in Sterrenwijk om samen met bewoners te kijken wat voor kunst iets voor de wijk kan betekenen. De twee favoriete ontwerpen van de Sterrenwijkers worden komend jaar uitgevoerd.

Stimuleren van creatief vermogen

2019 was een bijzonder jaar voor cultuureducatie en amateurkunsteducatie in Utrecht. Het Utrechts Centrum voor de Kunsten hield op te bestaan. Dit bood nieuwe kansen om zo veel mogelijk bewoners in de stad kennis te laten maken met cultuur. De belangrijkste resultaten die op dit vlak in 2019 geboekt zijn:

- De gemeenteraad heeft het nieuwe beleid voor amateurkunsteducatie vastgesteld en daarmee ook de nieuwe overgangsregeling Subsidie Amateurkunsteducatie 2019-2021. De adviescommissie Amateurkunsteducatie bracht een positief advies uit over 10 organisaties die een aanvraag deden voor de periode 2019-2021. De organisaties bieden cursussen voor amateurkunst op het Domplein, maar ook in Noordwest, Overvecht, Kanaleneland en Leidsche Rijn.
- Het 'penvoerderschap' Creatief Vermogen Utrecht (Cultuureducatie met Kwaliteit voor het primair onderwijs 2017-2020) is overgegaan naar TivoliVredenburg. In dit netwerk werken Centraal Museum, De Dansers, Het Filiaal Theatermakers, Click F1, Aorta, 't Hoogt on Tour, Kopa, Muziekroute Overvecht, De Vrijstaat en de Hogeschool voor de Kunsten als kennispartner samen met scholen in het primair onderwijs. In totaal hebben deze culturele instellingen door langdurige samenwerking als creatieve partners met 33 basisscholen en één school in het voortgezet onderwijs 11.000 leerlingen bereikt. De scholen staan in wijken verspreid over de hele stad.
- In 2019 hebben we voor 129 verenigingen een basissubsidie amateurkunst verstrekt. Het beschikbare budget voor 2019 was 350.000 euro. Het subsidiabele bedrag was echter 392.957 euro waardoor we conform de beleidsregel basissubsidie amateurkunst een korting van afgerond 11% per aanvraag hebben toegepast.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
10-1-2-1 Participatie	0	100	0	0	0	0	0
Totaal Baten	0	100	0	0	0	0	0
Lasten							
10-1-2-1 Participatie	5.814	5.856	6.183	6.365	6.417	-53	6.405
Totaal Lasten	5.814	5.856	6.183	6.365	6.417	-53	6.405
Saldo baten en lasten	-5.814	-5.756	-6.183	-6.365	-6.417	-53	-6.405
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-5.814	-5.756	-6.183	-6.365	-6.417	-53	-6.405

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Participatie

De gerealiseerde lasten vallen 0,05 miljoen euro hoger uit dan begroot. Deze overschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door de extra kosten die zijn gemaakt voor het nieuw te vormen beleid voor Amateurkunsteducatie als gevolg van het wegvallen van stichting Utrechts Centrum voor de Kunsten. De overbesteding is binnen het programma opgelost met een onderbesteding op de subdoelstelling 'Programmering en Productie' van 0,02 miljoen euro en een onderbesteding op de overhead van 0,03 miljoen euro (verantwoord onder het programma 'overhead').

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

Sport

Algemene programmadoelstelling

Sport draagt bij aan een gezonde leefstijl en een goede gezondheid is een belangrijke basis om mee te kunnen doen op school en in de samenleving.

De maatschappelijke (meer)waarde van sport en bewegen is groot. Het brengt mensen bij elkaar, het geeft plezier, helpt talenten te ontwikkelen, draagt bij aan burgerschapsvaardigheden, leert omgaan met tegenslagen, en biedt veel mogelijkheden voor vrijwilligerswerk. Daarnaast draagt het eraan bij dat inwoners gezond(er) zijn en dat ook zo ervaren.

We zetten daarbij in op een kwalitatief goede en toegankelijke sportinfrastructuur, efficiënt gebruik van de sportaccommodaties, sport- en beweegstimulering en topsport, talentontwikkeling en evenementen.

Verplichte BBV Indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen.

% niet-sporters

De definitie van 'niet-sporter' is iemand van negentien jaar of ouder die niet minstens één keer per week aan sport doet. De cijfers worden overgenomen van de VNG-site 'Waar staat je gemeente', en de data op deze site wordt verkregen uit verschillende bronnen en onderzoeken zoals burger- en ondernemerspeilingen, het CBS en andere centrale databronnen. Deze meting wordt eens per vier jaar gedaan.

In 2016 gaf 38,4% van de Utrechters aan *niet* wekelijks te sporten. Landelijk is dit 48,7%.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Sportnota 2017-2020](#)
- [Tarievenbeleid sportaccommodaties](#)
- [Rapportage capaciteitsbehoefte sport 2018 - 2030](#)
- [Beleidsregel subsidie sportevenementen 2017-2020](#)
- [Beleidsregel subsidie sportverenigingen](#)
- [Beleidsregel Sport, bewegen en verenigingsondersteuning 2018-2024](#)

Meerjarig overzicht per prestatiedoelstelling

		x € 1.000				
Omschrijving		Actuele Begroting 2018	Realisatie 2018	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Actuele begroting 2020
11-1-1-1	Buitenaccommodaties	-7.729	-7.807	-6.667	-6.681	-7.121
11-1-1-2	Binnensportaccommodaties	-7.024	-6.854	-6.930	-6.435	-7.026
11-1-1-3	Zwembaden	-5.222	-4.747	-5.433	-5.183	-5.322
11-1-1-4	Accommodatiebeleid	-754	-768	-888	-937	-863
11-2-1-1	Sportstimuleren	-2.532	-2.590	-4.408	-4.048	-4.139
11-2-2-1	Topsport- en talentontwikkeling	-353	-364	-386	-393	-398
11-2-2-2	Sportevenementen	-646	-682	-2.292	-2.267	-3.326
Totaal		-24.259	-23.812	-27.004	-25.943	-28.195

Bovenstaande tabellen geven een overzicht van het saldo van baten en lasten per prestatiedoelstelling voor het hele programma weer.

1. Voldoende kwalitatief goede en toegankelijke sportaccommodaties

1.1 Voldoende kwalitatief goede en toegankelijke sportaccommodaties

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E1.1.1	Klanttevredenheid: sportvoorzieningen	71% (2008)	75%	71%	75%	72%	75%
E1.1.1	Klanttevredenheid: buitensport	6,8 (2015)	7	6,8	7,0	6,8	7,1
E1.1.1	Bezettingsgraad: buitensport	77% (2008)	80%	80%	80%	80%	80%
E1.1.2	Bezettingsgraad: binnensport	46% (2016)	48%	53%	50%	51%	50%
E1.1.2	Klanttevredenheid: binnensport	7,2 (2015)	7,3	7,4	7,5	7,6	7,5
E1.1.3	Klanttevredenheid: zwembaden	7,2 (2008)	7,3	7,0	7,3	7,1	7,3
E1.1.3	Bezettingsgraad: zwembaden (bezoekersaantallen)	716.000 (2008)	750.000	908.226	825.000	893.128	870.000

Analyse

Klanttevredenheid: sportvoorzieningen	We zien stabiele cijfers over de afgelopen jaren, het lijkt er op dat een evenwicht is bereikt. Bij deze indicator spelen andere factoren - waarbij de gemeente niet of nauwelijks van invloed is - ook een rol.
Klanttevredenheid: buitensport	We zien stabiele cijfers over de afgelopen jaren. We hebben geen verklaring voor het verschil. Ook hier kunnen externe factoren - zoals het weer - van invloed zijn.
Bezettingsgraad: buitensport	nvt
Bezettingsgraad: binnensport	De Groei van de stad, en het effect van de maatregelen vanuit het tarievenbeleid zorgen voor een iets hogere bezetting.
Klanttevredenheid: binnensport	We zien een stabiele ontwikkeling over de laatste jaren. Externe factoren waar de gemeente niet of nauwelijks invloed op heeft kunnen een rol spelen.
Klanttevredenheid: zwembaden	Bij de klanttevredenheid van de zwembaden zien we stabiliteit over de laatste jaren. Hier lijkt een evenwicht bereikt, en spelen externe factoren waar de gemeente geen invloed op heeft een rol.
Bezettingsgraad: zwembaden (bezoekersaantallen)	I2019 zijn er opnieuw veel bezoekers geweest van de zwembaden. Iets minder dan in 2018, toen we een zeer warme zomer hadden.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P1.1.1	Velden NOC*NSF goedgekeurd	108 (2015)	116	116	116	116	116
P1.1.2	Binnensport-accommodaties NOC*NSF goedgekeurd	15 (2014)	16	16	16	16	17
P1.1.3	Zwembaden met keurmerk veilig en schoon	3 (2014)	4	3	4	4	4

Analyse

Velden NOC*NSF goedgekeurd Niet van toepassing

Binnensport- accommodaties
NOC*NSF goedgekeurd Niet van toepassing

Zwembaden met keurmerk veilig
en schoon Niet van toepassing

Effectdoelstelling

E1.1.1 Gebruikers zijn tevreden over de sportvoorzieningen

We hebben de toegankelijkheid van sportvoorzieningen gestimuleerd, ook als die in eigendom van verenigingen of stichtingen zijn, zodat iedereen kan meedoen.

Rondom zelfbeheer zijn we in gesprek met een zwemvereniging over de mogelijkheden van zelfbeheer voor een deel van de dag. Naast de uitbreiding van beschikbare uren creëren we hier de mogelijkheid voor de vereniging om de competitiewedstrijden in het 'thuisbad' te organiseren. De pilot zelfbeheer sporthal Lunetten loopt nog door. De handreiking zelfbeheer sportaccommodaties die in 2019 is gemaakt krijgt in 2020 een uitnodigender en handzamer karakter, zodat initiatiefnemers er zo goed mogelijk mee uit de voeten kunnen.

Het aantal bezoekers van de zwembaden was ook in 2019 weer hoog. De activiteiten tijdens het recreatief zwemmen zoals een opblaasbare waterbaan of de vertoning van een film trekt een nieuwe groep bezoekers. Er wordt actief gezocht naar samenwerking op maatschappelijk vlak. Zo zijn samen met de organisatie Lint-Wurmpie bewegingsactiviteiten georganiseerd. En het project maatjeszwemmen is in samenwerking met het gezondheidscentrum en SportUtrecht succesvol gestart in zwembad De Kwakel.

Het afgelopen jaar hebben we een extra schoonmaakronde van de toiletten uitgevoerd in gymzalen met een hogere bezetting.

Effectdoelstelling

E1.1.2 De sportaccommodaties worden efficiënt gebruikt

Het maatschappelijk gebruik van de sporthallen buiten de wintermaanden blijft hoog, met name door zaalvoetbal. We zijn gestart met een onderzoek of de sporthallen op termijn efficiënter kunnen worden ingedeeld door meer te kijken naar welke sport nu het beste in welke sporthal past. De uitkomsten daarvan komen in 2020.

Om sportvelden efficiënter te gebruiken zijn we gestart met het in beeld brengen van de mogelijkheden van overig maatschappelijk gebruik. Daarbij moet met de sportverenigingen gekeken worden naar hoe maatschappelijk gebruik het beste kan worden toegelaten op de sportvelden in relatie tot het gebruik van de verlichting en de kleedkamers.

Het gebruik van de velden op zondag blijft bij voetbal afnemen. In de contacten met verenigingen zetten we waar mogelijk in op de variabele speeldag in het weekend. Daarmee stimuleren we meer gebruik van de zondag en de vrijdagavond voor wedstrijden. De trend van verschuiving van seniorenwedstrijden van de zondag naar de zaterdag is tevens een landelijk probleem. Hierover zijn we met de KNVB in gesprek, en willen we in 2020 gezamenlijk actie ondernemen.

Prestatiedoelstelling

P1.1.1 Realisatie/renovatie/onderhoud aantal m2 sportaccommodaties

Er is groot onderhoud uitgevoerd aan zwembaden, binnen- en buitensportaccommodaties. Vanuit de reguliere vervangingsinvesteringen zijn er acht sportvelden gerenoveerd (korfbal en voetbalvelden). Binnen deze renovaties is er opnieuw een SBR veld vervangen met TPE infill. We lopen daarmee één veld achter (wegens mogelijke herontwikkeling van sportpark Hoograven) op het streven om in Utrecht eind 2020 geen SBR sportvelden meer te hebben.

Bij de sportveldvervangingen of omzetting naar kunstgras wordt er bijzondere aandacht besteed aan (extra) watercompensatie door onder de sportvelden bergingscapaciteit te realiseren van waaruit infiltratie van regenwater in de bodem meer tijd krijgt. Verder is er inzet op het plaatsen van extra

bomen (groencompensatie) en op het aanbrengen van kantplankvoorzieningen ter voorkoming van verspreiding van infill materiaal.

Vanuit de reguliere vervangingsinvesteringen zijn er op sportpark Lunetten tien nieuwe kleedkamers voor voetbal gerealiseerd. Deze zijn energieneutraal en door middel van circulaire nieuwbouw gerealiseerd en er is extra aandacht besteed aan een goede toegankelijkheid van de kleedkamers en douchevoorzieningen.

De stijgende populariteit van beachsport heeft geleid tot realiseren van zes volwaardige beachvolleybalvelden op de ligweide van zwembad Krommerijn. Hierdoor is er breder gebruik mogelijk van de ligweide en kunnen meer mensen sporten. Voor de exploitatie van de velden in de avonden is gekozen voor zelfbeheer, welke in handen ligt van een stichting. De velden kennen vanaf de aanleg een hoge bezetting en toont de jeugd veel belangstelling voor de volleybalclinics.

Groei van de stad

In het kader van de groei van de stad zijn er drie voetbalvelden omgezet van natuur- naar kunstgrasvelden op de sportparken Voordorp en Marco van Basten. Voor sportpark Vechtzoom is de aanleg van twee hockeyvelden nog niet gerealiseerd vanwege de complexe inpassing hiervan.

Het Haalbaarheidsonderzoek overdekt zwembadwater is afgerond. Dit onderzoek toont aan dat uitbreiding van overdekt zwemwater op termijn wenselijk is. Met een mogelijke uitbreiding van een 25x21 meter bad (8-baans) bassin aan de Westkant van Utrecht kan (nagenoeg) volledig voorzien worden in de benodigde uren sport tot 2025 en banenzwemmen tot 2040. De beoogde locatie Maximapark komt tegemoet aan de groei van de bevolking aan de westkant van de stad. Het voorstel is deze locatie te reserveren. De benodigde investeringen en exploitatiekosten van mogelijk aanvullend zwemwater worden betrokken bij de Voorjaarsnota 2020. De uiteindelijke keuze voor de realisatie van een mogelijk nieuw zwembad is – in lijn met de systematiek van het Groeikader – afhankelijk van de jaarsnedes groei 2020 en verder. De benodigde groeiruimte binnen de investeringsagenda is daarvoor wellicht niet toereikend. Hierdoor is het mogelijk dat niet aan de genoemde investeringswensen kan worden voldaan.

In 2019 hebben we – in het kader van de Groei van de stad - de behoefteramingen voor de binnen- en buitensporten geactualiseerd. De rapportages hierover zijn gebaseerd op de team- en ledenaantallen voor de veldsporten, bezettingscijfers voor de binnensport, bevolkingscijfers en de trends die in de verschillende sporten plaatsvinden. De ramingen en rapportages zijn in vijf bijeenkomsten besproken met de verschillende netwerken Sport en SportUtrecht. Bij deze netwerken is ook de studentensport betrokken. Bovendien zijn de uitkomsten expliciet besproken met de Sportraad en Olympos. In het eerste kwartaal van 2020 wordt de raad over de uitkomsten geïnformeerd.

Met Toekomst Voetbal 2030 hebben we middels dertien bijeenkomsten in alle wijken verenigingen geïnformeerd over de Groei van de stad en trends en ontwikkelingen. Tevens zijn verenigingen aan de slag gegaan met het uitwerken van hun toekomstprofiel, met ondersteuning vanuit SportUtrecht en de KNVB.

Prestatiedoelstelling

P1.1.2 Exploitatie sportaccommodaties

De evaluatie van het tarievenbeleid sportaccommodaties (vastgesteld in 2017) is in 2019 afgerond. Er is hiervoor een enquête uitgezet onder vaste gebruikers van de sportaccommodaties en aanvullend is door SportUtrecht een verdiepend gesprek gevoerd met acht sportverenigingen. De evaluatie heeft geen nadelige effecten aangetoond op de ledenaantallen en/of financiële problemen bij sportverenigingen. De bezetting van alle typen sportaccommodaties is gestegen. Deels door de Groei van de stad, maar ook door de maatregelen vanuit het tarievenbeleid. Vooral een groter gebruik van de daluren en het gebruik van de binnensportaccommodaties door maatschappelijke sportclubs hebben daaraan bijgedragen. De pilot met extra verlaagde daluurtarieven op acht gymzalen en een sportzaal is erg succesvol geweest. Daarom willen we deze daluurtarieven structureel maken. De invoering is budgetneutraal geweest, de ervaringen van sportverenigingen met het gewijzigde tarievenbeleid zijn wisselend.

Door aanpassingen van het gebouw L op het OPG – terrein in de Merwedekanaalzone kunnen de Boulderhal Sterk, Circus Diedom en Skatepark Utrecht minimaal drie jaar langer op de huidige locatie

blijven wat de aantrekkingskracht en leefbaarheid van Merwede in de bouw en ontwikkelfase ten goede komt. Dit geeft de betrokken huurders ook meer tijd om te zoeken naar een nieuwe locatie bij voorkeur binnen Merwede. De gemeente biedt deze partijen hierbij maatwerkgesprekken om de kansen in het gebied te onderzoeken.

Sporten en bewegen in de openbare ruimte

Om sporten en bewegen in de openbare ruimte te stimuleren zijn enkele tijdelijke voorzieningen gerealiseerd. Op het Jaarbeursplein is een tijdelijk skate- en freerunpark geopend. In het kader van *placemaking* van het Jaarbeursplein en de levendigheid van het Stationsgebied is het mogelijk gemaakt om dit tijdelijke skate- en freerunpark te realiseren. Tevens is daar een SportContrainer geplaatst. Ook in Leidsche Rijn Centrum is een tijdelijk skatepark, freerunpark en voetbal/basketbalveld geopend. Deze sport- en ontmoetingsplek is onderdeel van de uitvoering van het Wijkspelruimte kader Leidsche Rijn, en zijn samen met gebruikers ingericht. Als onderdeel van het rondje Stadseiland zijn in overleg met gebruikers zoals het netwerk van bootcampers sporttoestellen onder de Prins Clausbrug geplaatst. Er is vanuit het programma Sport tevens een bijdrage geleverd aan het realiseren van fitness-toestellen voor senioren in het Griftpark. Deze worden in januari 2020 geplaatst.

Verder zijn er nog twee andere locaties waarvoor momenteel wordt onderzocht of een SportContrainer een geschikte tijdelijke sportfaciliteit is: het sportpark Zuilense Vecht en Park De Gagel bij de Ibisdreef. In de zomer is tevens de vernieuwde voetbalkooi aan het Muiderslotplantsoen geopend. Ook loopt er een onderzoek naar de mogelijkheden om de BMX baan in het Noorderpark (naast skatepark Ruigenhoek) te transformeren in een pumptrack. Over de uitkomsten hiervan zal in 2020 meer duidelijkheid zijn.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
11-1-1-1 Buitenaccommodaties	1.640	1.938	1.454	3.858	2.566	-1.291	2.113
11-1-1-2 Binnensport-accommodaties	3.072	3.411	2.938	4.337	4.580	242	4.130
11-1-1-3 Zwembaden	4.216	4.941	4.217	4.842	5.735	893	4.995
11-1-1-4 Accommodatiebeleid	0	0	0	527	584	57	0
Totaal Baten	8.929	10.290	8.610	13.564	13.465	-99	11.237
Lasten							
11-1-1-1 Buitenaccommodaties	8.899	9.322	9.832	11.722	10.501	1.221	11.134
11-1-1-2 Binnensport-accommodaties	9.803	9.982	10.206	11.311	11.058	253	11.444
11-1-1-3 Zwembaden	9.227	9.476	9.520	10.185	10.830	-645	10.542
11-1-1-4 Accommodatiebeleid	794	810	827	1.642	1.748	-106	905
Totaal Lasten	28.723	29.590	30.385	34.860	34.137	723	34.025
Saldo baten en lasten	-19.795	-19.299	-21.775	-21.296	-20.672	624	-22.788
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	3.446	3.446	48	1.311	1.311	0	48
Onttrekking reserves	2.512	2.570	1.890	2.689	2.748	59	2.504
Saldo na mutaties reserves	-20.729	-20.176	-19.934	-19.918	-19.236	683	-20.332

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Met ingang van 1 januari 2019 is de btw-regelgeving voor sport veranderd. Door verruiming van de sport-vrijstelling is de btw op kosten en investeringen niet meer aftrekbaar. Tegenover deze extra lasten staat een Specifieke Uitkering Stimulering Sport (SPUK).

In de actuele begroting 2019 is ten onrechte de verwachte SPUK over de investeringen verwerkt.

Hierdoor is de begroting van zowel de baten als de lasten in totaal 2.124 miljoen euro te hoog. Het totale saldo van baten en lasten van 0,624 miljoen euro blijft ongewijzigd.

In onderstaande tabel worden de bedragen van de actuele begroting aangepast om het te verklaren resultaat zichtbaar te maken:

				x € 1.000
Omschrijving		Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Verskil actueel/ realisatie
Baten				
11-1-1-1	Buitenaccommodaties	3.858		
	<i>Correctie begroting SPUK</i>	-1.799		
	Totaal Buitenaccommodaties	2.059	2.566	507
11-1-1-2	Binnensportaccommodaties	4.377		
	<i>Correctie begroting SPUK</i>	-326		
	Totaal Binnensportaccommodaties	4.011	4.580	569
11-1-1-3	Zwembaden	4.842	5.735	893
11-1-1-4	Accommodatiebeleid	527	584	57
	Totaal Baten	11.439	13.465	2.026
Lasten				
11-1-1-1	Buitenaccommodaties	11.722		
	<i>Correctie begroting SPUK</i>	-1.799		
	Totaal buitenaccommodaties	9.923	10.501	-578
11-1-1-2	Binnensportaccommodaties	11.311		
	<i>Correctie begroting SPUK</i>	-326		
	Totaal Binnensportaccommodaties	10.985	11.058	-73
11-1-1-3	Zwembaden	10.185	10.830	-645
11-1-1-4	Accommodatiebeleid	1.642	1.748	-106
	Totaal lasten	32.735	34.137	-1.402
	Saldo baten en lasten	-21.296	-20.672	624

De baten van de sportaccommodaties hebben een voordeel van 2,026 miljoen euro.

- Bij de buitenaccommodaties heeft de verhoogde verhuurcapaciteit kunstgrasvelden 0,171 miljoen euro meer opgeleverd dan begroot, bij de binnensportaccommodaties heeft een hogere bezettingsgraad geleid tot een toename van de baten van 0,302 miljoen euro en bij de zwembaden heeft het aantal abonnementen en losse verkoop geleid tot een stijging van 0,512 miljoen euro.
- Door de nieuwe btw-regelgeving is de afdracht van de 6% btw niet meer van toepassing. Hierdoor ontstaat er een incidenteel voordeel van 0,487 miljoen euro.
- Door een aangepaste verdeling van de SPUK over de verschillende doelstellingen ontstaat een incidenteel voordeel van 0,292 miljoen euro. Dit voordeel ontstaat doordat er onder de lasten meer BTW gerelateerde lasten zijn dan begroot.
- Door nieuw afgesloten huurcontracten (waaronder sporthal Loevenhout) stijgen de baten met 0,163 miljoen euro. Hier staan hogere lasten tegenover.
- Daarnaast zijn er incidentele baten door verkoop van roerende goederen (0,043 miljoen euro).
- Verder zijn er diverse incidentele opbrengsten van 0,056 miljoen euro.

De lasten van de sportaccommodaties laten een nadeel zien van 1,402 miljoen euro.

- Door intensief gebruik van de buitenaccommodaties stijgen de exploitatielasten met 0,139 miljoen euro. Ook bij de zwembaden heeft dit geleid tot 0,222 miljoen euro hogere exploitatielasten en 0,423 miljoen euro hoger gebruikersonderhoud. De binnenaccommodaties laten een nadeel van 0,073 miljoen euro zien.
- De buitenaccommodaties laten verder een nadeel zien van 0,439 miljoen euro.
 - 0,121 miljoen euro voorbereidingskosten voor toekomstige investeringsprojecten;
 - 0,090 miljoen euro incidentele kosten voor tijdelijke huisvesting sportpark Lunetten;
 - 0,075 miljoen euro additionele kosten in het kader van het opstellen Bestaande Opstallen Sport – tarief.
 - 0,059 miljoen euro door hogere kapitaallasten van gereed gemelde investeringsprojecten;
 - 0,034 miljoen euro onderzoeks- en advieskosten sportpark Vechtzoom;
 - 0,060 miljoen euro diverse kosten.
- Accommodatie beleid laat een nadeel zien voor het aanbrengen van brandveiligheidsvoorzieningen in een voormalig OPG-gebouw in de Merwedekanaalzone is 0,065 miljoen euro besteed en de gemeente brede overhead laat een nadeel zien 0,041 miljoen euro.

Reserve

De toevoeging aan de reserve is conform begroting. De onttrekking van de reserve vaste activa is 0,059 miljoen hoger dan begroot en dient ter dekking van de hogere kapitaallasten van de gereed gemelde investeringsprojecten.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

2. We stimuleren alle Utrechters om te sporten en te bewegen

2.1 Utrechters sporten en bewegen voldoende

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E2.1.1	Jeugdsportdeelname Utrecht	73% (2008)	84%	84%	85%	84%	85%
E2.1.2	Jeugdsportdeelname Overvecht	55% (2008)	68%	64%	68%	64%	69%
E2.1.3	Jeugdsportdeelname Noordwest	57% (2008)	765	71%	75%	71%	75%
E2.1.4	Jeugdsportdeelname Zuidwest	62% (2008)	69%	71%	71%	71%	72%
E2.1.5	Sportdeelname volwassenen (>16 jaar): 40 x per jaar	60% (2017)	-	60%	61%	57%	61%
E2.1.6	Voldoen aan de beweegnorm	61% (2012)	65%	63%	63%	60%	64%

Analyse

Jeugdsportdeelname Noordwest Deze cijfers zijn afkomstig uit de jeugdmonitor 2017-2018 en daarom hetzelfde als het voorgaande jaar. De volgende jeugdmonitor verschijnt medio 2020.

Jeugdsportdeelname Zuidwest Deze cijfers zijn afkomstig uit de jeugdmonitor 2017-2018 en daarom hetzelfde als het voorgaande jaar. De volgende jeugdmonitor verschijnt medio 2020.

Deze cijfers zijn afkomstig uit de jeugdmonitor 2017-2018 en daarom hetzelfde als het voorgaande jaar. De volgende jeugdmonitor verschijnt medio 2020.

Analyse

Jeugdsportdeelname Utrecht	Deze cijfers zijn afkomstig uit de jeugdmonitor 2017-2018 en daarom hetzelfde als het voorgaande jaar. De volgende jeugdmonitor verschijnt medio 2020.
Sportdeelname volwassenen (> 16 jaar): 40 x per jaar	De daling in de sportdeelname volwassenen is waarschijnlijk te verklaren vanuit een aangepaste vraagstelling in de Inwonersenquete, waardoor een groter deel niet-sporters wordt gemeten.
Jeugdsportdeelname Overvecht	Deze cijfers zijn afkomstig uit de jeugdmonitor 2017-2018 en daarom hetzelfde als het voorgaande jaar. De volgende jeugdmonitor verschijnt medio 2020.
Voldoen aan de beweegnorm	In 2017 adviseerde de Gezondheidsraad nieuwe beweegrichtlijnen. De gezondheidspeiling 2018 gaat uit van deze nieuwe beweegrichtlijnen. Het is daardoor niet mogelijk de gegevens met die uit eerdere peilingen te vergelijken.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P2.1.1	Inzet combinatiefunctionarissen sport	18 fte (2015)	18	18	18	18	18
P2.1.2	Inzet buurtsportcoaches	14,4 fte (2015)	14,4	14,4	18,4	22,2	18,4

Analyse

Inzet combinatiefunctionarissen sport	Niet van toepassing
Inzet buurtsportcoaches	We hebben gebruik kunnen maken van de landelijke uitbreiding van de Brede Regeling Combinatiefuncties, en daardoor extra fte buurtsportcoaches kunnen realiseren.

Effectdoelstelling

E2.1.1 Meer Utrechters sporten en bewegen

De sportparticipatie is licht gedaald, door een wijziging in de vraagstelling in 2019 zijn er meer niet-sporters gemeten. De participatie blijft overeenkomstig het landelijke beeld (57% in Utrecht tegen ongeveer 54% landelijk). Landelijk is de verwachting dat tot in ieder geval 2030 de sportparticipatie ongeveer gelijk blijft. Wel zien we de wijze waarop mensen sporten veranderen; van meer georganiseerd naar anders- en ongeorganiseerd waarbij de openbare ruimte steeds belangrijker wordt. Deze trend is ook in Utrecht merkbaar. We zien dat de inzet op sport- en beweegstimulering op individueel niveau impact heeft doordat bijvoorbeeld (eenzame) bewoners sociale contacten op doen, mensen zich fitter voelen of hun vrije tijd op een zinvolle en plezierige manier invullen.

In 2019 hebben we samen met SportUtrecht gewerkt aan hoe onze gedeelde waarden en leidende principes in de praktijk vorm krijgen. Daarmee geven we steeds meer invulling aan betekenisvol sturen en verantwoorden, en hoe we onze inzet beter kunnen richten. Ook in 2020 gaan we hiermee door.

Prestatiedoelstelling

P2.1.1 Versterken van de samenwerking en activiteiten gericht op een grotere sportdeelname

Medio 2019 hebben we een Utrechts Sportakkoord gesloten met meer dan 120 ondertekenaars vanuit de sport, zorg, welzijn, onderwijs en bedrijfsleven. Het Sportakkoord geeft een impuls aan de thema's vitale aanbieders, positieve sportcultuur en inclusief sporten. Vanaf september is het mogelijk om subsidie aan te vragen voor *challenges*. De eerste *challenges* zijn reeds gestart.

We hebben gebruik kunnen maken van de landelijke uitbreiding van de Brede Regeling Combinatiefuncties, en daardoor extra fte buurtsportcoaches gerealiseerd (zie ook [Raadsbrief Deelname Brede Regeling Combinatiefuncties - kenmerk 6308644](#)). De extra fte zijn ingezet op onder meer ondersteuning van sportaanbieders, het versterken en uitbreiding van de inzet van beweeg- en vitaliteitsmakelaars en sport- en beweegstimulering van jongeren.

In lijn met het DSP rapport is de samenwerking met zorg en welzijn versterkt door de pilot Welzijn op Recept in de wijken Overvecht en Noordwest te bestendigen in de reguliere werkwijze. Daarnaast is Welzijn op Recept uitgebreid naar de wijken Zuid en Zuidwest. SportUtrecht heeft de ondersteuning van bewegegroepen, ander laagdrempelig aanbod en aanbod voor mensen met een beperking of chronische ziekte gecontinueerd. De buurtsportcoaches Jeugdzorg, Maatschappelijke opvang en 55+ hebben bijgedragen aan sport- en beweegaanbod voor deze kwetsbare doelgroepen. In samenwerking met het onderwijs (primair en voortgezet onderwijs) heeft SportUtrecht kinderen kennis laten maken met een divers sportaanbod en hen waar mogelijk toegeleid naar sportaanbieders. De sportactiviteiten vinden plaats tijdens en na schooltijd en in de wijk; op de vereniging, in de buurtsportclub, op pleintjes en andere plekken in de openbare ruimte. In het project U Make & Make zijn op basis van Amendement 42 diverse sportieve en culturele wijkactiviteiten georganiseerd voor kinderen in armoede en is de samenwerking met cultuur versterkt. Meer dan 1000 kinderen hebben gebruik gemaakt van het Paul Verweel Sportfonds.

We bieden schoolzwemmen aan de scholen waarbij de zwemvaardigheid sterk achterblijft. We zijn jaarlijks in gesprek met de scholen die in aanmerking komen en nog niet deelnemen aan het schoolzwemmen. In schooljaar 2018-2019 heeft 92% van de deelnemende kinderen van het basisonderwijs (minimaal) een A-diploma behaald. Voor het realiseren van dit resultaat is de inzet van extra zwemlessen in de vakantieperiode van groot belang geweest, net als de inzet van ouders. Dit resultaat is nog niet in lijn met ons streven om uiteindelijk op 100% uit te komen. Bij aanvang van het schooljaar is geconstateerd dat het gemiddelde 'startniveau' van de kinderen lager lag dan het schooljaar daarvoor. Daardoor zagen we een lichte daling van het aantal kinderen die het A-diploma hebben behaald ten opzichte van eerdere jaren.

De vangnetregeling voor zwemles voor kinderen in armoede bereikt een steeds grotere bekendheid in het netwerk rondom deze kinderen. In 2019 hebben 275 kinderen in de leeftijd van 7 t/m 17 jaar zich aangemeld voor zwemles. Met deze extra regeling dragen we er zorg voor dat steeds meer Utrechtse kinderen leren zwemmen en zich veilig kunnen bewegen in en rondom het water.

SportUtrecht heeft verenigingen en andere sportaanbieders ondersteund op tal van vitaliteit- en accommodatievraagstukken en maatschappelijke activiteiten. Ook worden verenigingen ondersteund op pedagogisch vlak. Zo zijn we in 2019 gestart met de pilot clubkadercoach en is de sportpedagoog bij verschillende verenigingen actief. Met het Sportakkoord is een impuls gegeven aan het netwerk pedagogische versterking door een gedeelde visie en werkwijze voor een positieve sportcultuur.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Lasten							
11-2-1-1 Sportstimuleren	2.532	2.590	2.573	4.408	4.048	360	4.139
Totaal Lasten	2.532	2.590	2.573	4.408	4.048	360	4.139
Saldo baten en lasten	-2.532	-2.590	-2.573	-4.408	-4.048	360	-4.139
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-2.532	-2.590	-2.573	-4.408	-4.048	360	-4.139

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Sportstimuleren

De totale onderbesteding op de lasten bedraagt 0,36 miljoen euro en wordt veroorzaakt door:

- 0,120 miljoen euro lagere lasten op de 0,2 miljoen euro rijksmiddelen voor het Utrechts Sportakkoord. Deze rijksmiddelen zijn medio 2019 beschikbaar gesteld. Aansluitend is het Utrechts Sportakkoord vastgesteld. Daarna is in de tweede helft van het jaar de benodigde beleidsregel op- en vastgesteld. Op basis van deze planning is de onderbesteding van 0,120 miljoen euro gerealiseerd;
- 0,200 miljoen euro budget niet ingezet wegens onterechte verwerking van Amendement 37 'Impuls sportclubs Utrechts Sportakkoord' in de begroting van 2019. De toegekende middelen zijn bedoeld voor evenredige inzet in de begrotingsjaren 2020 en 2021 en voor de uitvoering van het Utrechts Sportakkoord ook zo geprogrammeerd;
- 0,04 miljoen euro lagere lasten overige posten.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

2.2 Bevorderen van topsport en topsporttalentontwikkeling

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E2.2.1	Aantal topsport-netwerkbijeenkomsten	5 (2015)	5	8	8	8	8

Analyse

Aantal topsport-netwerkbijeenkomsten Niet van toepassing

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
P2.2.1	Aantal verenigingen ondersteund voor topsportontwikkeling	10 (2016)	11	10	10	10	10
P2.2.2	Aantal sportevenementen ondersteund vanuit beleidsregel	28 (2015)	35	34	34	30	34

Analyse

Aantal verenigingen ondersteund voor topsportontwikkeling Niet van toepassing

Aantal sportevenementen ondersteund vanuit beleidsregel Vanaf mei 2019 was het subsidieplafond bereikt

Effectdoelstelling

E2.2.1 Sportverenigingen, sportorganisaties en bedrijfsleven werken samen om het topsportklimaat te verbeteren

Samen met Sport Utrecht, sportverenigingen, onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven werken we samen om het topsportklimaat in Utrecht te versterken, met de focus op talentontwikkeling. Een aantal sportverenigingen met ambities heeft zich verenigd in het Utrecht Talent Center. Zij hebben samen met SportUtrecht actief meegedacht en input geleverd voor de Ontwikkelstrategie Maarschalkerweerd, een sportgebied waarbij topsport en breedtesport elkaar versterken. Ook is vanuit het Utrecht Talent Center de eerste talentendag georganiseerd, waarbij ouders, talenten en verenigingen een rol speelden. We faciliteren Regionale TrainingsCentra en individuele talenten. Als eerste Nederlandse stad lanceerden we een eigen pagina op Talentboek, een crowdfundingplatform voor Utrechtse sporttalenten. Op het gebied van evenementen vonden diverse topevenementen plaats, zoals het Olympisch Kwalificatietoernooi Softbal voor Vrouwen bij UVV en de proloog van de BeNe Ladies Tour in Leidsche Rijn. Zowel de Nederlandse hockey mannen als de vrouwen speelden een FIH Pro League wedstrijd bij Kampong. In aanloop naar de start van de Vuelta is de stad geënthousiasmeerd om samen het activatieprogramma vorm te geven. Vanuit de beleidsregel Sportevenementen 2017-2020 zijn 30 evenementen ondersteund. Vanaf mei was het subsidieplafond bereikt. Bij Utrechtse evenementen is er aandacht voor duurzaamheid en gezond stedelijk leven. Het jaarlijkse Sportgala 2019 vond plaats in de Jaarbeurs Utrecht. Er is met alle betrokken partijen uitvoerig geëvalueerd over de organisatie van de Utrecht Marathon in 2019 en dit heeft geleid tot concrete aanbevelingen voor de editie van 2020.

Prestatiedoelstelling

P2.2.1 Ondersteunen en faciliteren van initiatieven op het gebied van topsport en topsporttalentontwikkeling

Met de KNZB en Sport Utrecht is er gesproken over het NTC Waterpolo en NHC Hockey, en de huisvesting van deze topsportcentra in de toekomst. De mogelijkheid voor het huisvesten van het NTC Waterpolo in zwembad De Krommerijn is daarbij meegenomen, alsmede de relatie met het Haalbaarheidsonderzoek overdekt zwemwater.

Regionale Trainingscentra, zoals voor de roeiers, schaatsers en waterpoloërs, zijn ondersteund via SportUtrecht. Het Regionale Trainingscentrum Waterpolo is in 2019 van start gegaan. Initiatieven voor Regionale Trainingscentra triatlon en honkbal in Utrecht zijn verkend. Voor het honkbal gaat het om een verhuizing van een bestaand RTC: van Bussum naar Utrecht, op de velden van Sportpark de Paperclip. De inpassing van de roeiers op Rijnenburg is onderzocht, in samenhang met het energielandschap. Als gemeente hebben we de toproeiers ondersteund met tijdelijke faciliteiten in Vianen, vanwege de werkzaamheden rond de Merwedekanaalzone.

Met NOC*NSF en SportUtrecht is gekeken naar het profiel van Utrecht als podium voor talent.

Samen met landelijke partners werd er gewerkt aan het Convenant Gezonde Sportevenementen. Het thema duurzaamheid is geagendeerd bij het Platform Utrechtse Sportevenementen en heeft een belangrijke rol binnen de organisatie van de Vuelta.

Met het Vuelta activatieprogramma zijn bewoners, stichtingen en verenigingen geënthousiasmeerd in aanloop naar La Vuelta Holanda. Hiervoor zijn bijeenkomsten georganiseerd in Utrecht en Amerongen. Dit heeft geresulteerd in 272 plannen, waarvan 70 in Utrecht.

En in 2019 hebben we diverse evenementen ondersteund en gefaciliteerd, waaronder:

- BeNe Ladies Tour in Leidsche Rijn, waarbij er is ingezet op een samenwerking met lokale partijen;
- Ondersteuning van het Olympisch Kwalificatietoernooi Softbal voor Vrouwen bij UVV; en 3x3 basketbal op het Jaarbeursplein.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
11-2-2-2 Sportevenementen	0	60	0	0	868	868	0
Totaal Baten	0	60	0	0	868	868	0
Lasten							
11-2-2-1 Topsport- en talentontwikkeling	353	364	357	386	393	-7	398
11-2-2-2 Sportevenementen	646	741	1.255	2.292	3.135	-843	3.326
Totaal Lasten	999	1.106	1.611	2.678	3.528	-850	3.724
Saldo baten en lasten	-999	-1.046	-1.611	-2.678	-2.660	18	-3.724
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-999	-1.046	-1.611	-2.678	-2.660	18	-3.724

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Topsport en talentontwikkeling

Toelichting niet van toepassing.

Sportevenementen

Het voordeel op de baten van 0,868 miljoen euro wordt veroorzaakt door:

- 0,833 miljoen euro verrekening van de voorgeschoten kosten, inzake het project Vuelta, met de in 2019 opgerichte stichting La Vuelta Holanda;
- 0,030 miljoen euro bijdrage haalbaarheidsonderzoek start Vuelta;
- 0,005 miljoen euro bijdrage ondernemersfonds aan het fietsevenement BeneLadies.

Het nadeel op de lasten van 0,843 miljoen euro wordt veroorzaakt door:

- 0,833 miljoen euro lasten voor het project Vuelta, vooruitlopend op de oprichting van de stichting La Vuelta Holanda;
- 0,010 miljoen euro hogere doorbelaste overhead.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

Utrechts Vastgoed

Algemene programmadoelstelling

Voldoende functionele gebouwen en terreinen voor gemeentelijk vastgoed dat activiteiten mogelijk maakt die bijdragen aan de doelstellingen van de gemeente.

Het gemeentelijk vastgoed wordt gericht ingezet om de fysieke en maatschappelijke opgaven van een groeiende stad mogelijk te maken. We willen dat investeringen in de accommodaties meegroeien met de groei van de stad. In 2019 actualiseren wij het gemeentelijk vastgoedbeleid. We gaan in het vastgoedbeleid de maatschappelijke waarde van dat vastgoed centraal zetten. Daarbij zal aandacht zijn voor de vraag naar huisvesting van maatschappelijke initiatieven en broedplaatsen.

We geven als gemeente het goede voorbeeld met een gerichte aanpak van het energieneutraal maken van het gemeentelijk kernvastgoed.

Verplichte BBV Indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen. Er zijn geen indicatoren van toepassing bij dit programma.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Kaderbrief Vastgoed 2017](#)
- [Meerjaren Perspectief Utrecht Vastgoed \(MPUV\) 2019](#)

Meerjarig overzicht per prestatiedoelstelling

		x € 1.000				
	Omschrijving	Actuele Begroting 2018	Realisatie 2018	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Actuele begroting 2020
12-1-1-1	Duurzame en toegankelijke accommodaties	19.077	8.163	11.295	8.863	13.527
12-2-1-1	multifunctionele accommodaties	-2	93	0	0	0
12-2-2-1	facilitair beheer	-588	-575	-341	-345	-280
Totaal		18.487	7.681	10.955	8.518	13.247

Bovenstaande tabellen geven een overzicht van het saldo van baten en lasten per prestatiedoelstelling voor het hele programma weer.

1. Voldoende functionele gebouwen en terreinen voor gemeentelijk vastgoed dat activiteiten mogelijk maakt die bijdragen aan de doelstellingen van de gemeente

1.1 Utrecht heeft voldoende optimaal gebruikt gemeentelijk vastgoed, dat goed is onderhouden, nu en in de toekomst

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Realisatie 2018	Doel stelling 2019	Realisatie 2019	Doel stelling 2020
E1.1.1	Het aantal leegstaande panden (maximaal % van de totale portefeuille)	4%	5%	4,52%	5%	4,03%	5%

Analyse

Het aantal leegstaande panden (maximaal % van de totale portefeuille) Utrecht heeft met circa 4,03% in 2019 relatief weinig leegstand. Er is een lichte daling ten opzichte van het jaar ervoor, deze is in lijn met voorgaande jaren.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
P1.1.1	Aantal opgestelde en uitgevoerde huisvestingsplannen	1 (2006)	9	5	6	5	6

Analyse

Aantal opgestelde en uitgevoerde huisvestingsplannen In 2019 is gestart met een meerjaren strategische visie op de portefeuille Cultuur. De aanpak hiervan zal als model dienen voor de op te stellen visies voor de overige portefeuilles. In 2020 zal daarmee een aanvang worden gemaakt.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E1.1.1 Utrecht heeft ook in de toekomst voldoende optimaal gebruikt gemeentelijk vastgoed

Utrecht heeft met circa 4,03% in 2019 relatief weinig leegstand. Er is een lichte daling ten opzichte van het jaar ervoor, deze is in lijn met voorgaande jaren.

De bezettingsgraad van de activiteitenruimten in de buurtcentra zijn in de afgelopen jaren gestegen van gemiddeld 25 uur per week in 2012 naar 41 uur gemiddeld in 2019. Terugkijkend op 2018 en 2019 zien we dat de bezetting door eindgebruikers stabiel is gebleven.

In 2019 constateren we een toenemende krapte in de maatschappelijke opvang. Samen met onze partners verkennen we hoe dit kunnen oplossen.

De bezetting van gemeentelijke huisvesting, met name Stadskantoor, is hoog. Er worden verschillende alternatieven onderzocht hoe hiermee om te gaan.

Wij hebben in 2019 de 'Aanbesteding leegstandsbeheer' gegund aan een dienstverlener leegstandsbeheer. Op 1 mei is het contract met leegstandsbeheerder Ad Hoc in werking getreden met de opdracht om het vastgoed zo goed mogelijk maatschappelijk te benutten. Ad Hoc heeft in 2019 totaal 35 locaties gekregen meer dan 300 units met maatschappelijke initiatieven tijdelijk gevuld.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P1.1.1 Verwerven, ontwikkelen, beheren en afstoten van duurzaam en toegankelijk gemeentelijk vastgoed

Wij actualiseren en stellen huisvestingsplannen op voor de diverse deelportefeuilles. De Nota Kapitaal Goederen 2020-2023 is in derde kwartaal van 2019 vastgesteld. De diverse huisvestingsplannen van de deelportefeuilles hebben hiervoor input gegeven.

Vanuit de reguliere vervangingsinvesteringen zijn de volgende werkzaamheden verricht:

Het stadhuis is gerenoveerd en in gebruik genomen begin 2019. De administratieve afdeling zal in 2020 plaatsvinden. Voor het distributiehof Tivoli De Helling is een haalbaarheidsonderzoek verduurzamingsmaatregelen, in aanvulling op de zonnepanelen, gedaan. Pauwstraat 13A is in 2019 opgeleverd en in gebruik door BAK.

Fort Lunet 1 t/m III is in voorbereiding (plan van aanpak wordt gemaakt). De voormalige boerderij Rhijnauwsealaan 5 is herontwikkeld voor de Veldkeuken tot bakkerij en woning, en is in gebruik genomen. In het kader van uit te voeren groot onderhoud, onder andere aan het dak, Centraal Museum is

onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van de verduurzamingsmogelijkheden die tegelijkertijd uitgevoerd kunnen worden.

In 2019 zijn een aantal grote en acute problemen in portefeuille (MFA's en onderwijs gebouwen in programma vastgoed) aangepakt en afgerond. Hierbij moet gedacht worden aan gebouwen zoals eerste Oosterparklaan en MFA Castellum. De aanpak van de vier MFA in Leidsche Rijn (Waterwin, Voorn, Het Zand en Weide Wereld) is voor de eerste twee panden in de realisatie fase gekomen.

Uitbreidingsinvestering Maansteenweg is opgestart. De afronding nazorgtraject Stads Kantoor vindt plaats in 2020 (in plaats van 2019 zoals aangekondigd) mede gelet op naastgelegen kantoorontwikkeling West Flank Noord en de aansluiting van beide passtukken. In 2020 lopen de laatste werkzaamheden TivoliVredenburg door waarna de nazorgfase zal worden afgerond.

Alle commerciële ruimtes Vaartsche Rijn zijn verhuurd in 2019.

De Verrijking (Bibliotheek en wijkbureau) is in eerste helft 2019 opgeleverd en in tweede helft in gebruik genomen. De administratieve afhandeling zal in 2020 plaatsvinden.

De nieuwe loods Fort Lunet IV is opgeleverd in de eerste helft van 2019 en in gebruik genomen door de huurder.

Een huisvestingsplan voor het stads Kantoor en overige gemeentelijke huisvesting is in ontwikkeling.

In 2019 is gestart met een meerjaren strategische visie op de portefeuille Cultuur. Onderdeel is een analyse van de portefeuille (nulmeting) en het in beeld brengen van de vraag naar cultureel vastgoed. Deze strategische visie draagt ertoe bij dat vraag naar en aanbod van cultureel vastgoed beter op elkaar aan gaan sluiten. In het kader van het onderzoek is een klanttevredenheid onderzoek onder de culturele huurders gestart.

In 2020 is gestart met de opstelling van de meerjaren strategische visie op de portefeuille Erfgoed.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Verskil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
12-1-1-1 Duurzame en toegankelijke accommodaties	33.021	25.868	28.503	29.927	25.658	-4.269	29.435
Totaal Baten	33.021	25.868	28.503	29.927	25.658	-4.269	29.435
Lasten							
12-1-1-1 Duurzame en toegankelijke accommodaties	14.729	14.684	17.597	15.986	16.003	-17	17.925
Totaal Lasten	14.729	14.684	17.597	15.986	16.003	-17	17.925
Saldo baten en lasten	18.291	11.184	10.906	13.941	9.655	-4.286	11.510
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	1.931	5.435	0	7.608	7.608	0	585
Onttrekking reserves	2.717	2.414	6.070	4.962	6.816	1.854	2.602
Saldo na mutaties reserves	19.077	8.163	16.976	11.295	8.863	-2.432	13.527

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Duurzame en toegankelijke accommodatie

De totale baten zijn 4,269 miljoen euro lager dan begroot en de totale lasten zijn 0,017 miljoen euro hoger dan begroot. Een aantal verschillen is te verklaren door de financiële techniek. Nadat deze zijn toegelicht zullen wij de verschillen in de afzonderlijke categorieën toelichten

Technische verschillen

Zoals gemeld in de [raadsbrief van 19 februari 2020](#) is er een verkeerde boeking gemaakt bij de bestedings- en dekkingsvoorstellen van 2018. Hierdoor zijn de baten in 2019 verkeerd begroot en hierdoor zijn de gerealiseerde baten 1,6 miljoen euro lager dan begroot

De huurinkomsten van externe partijen worden onder de baten begroot en verantwoord. De interne huur mag volgens de financiële spelregels echter niet als baat gepresenteerd worden. Hierom wordt de huur die aan andere programma's doorbelast wordt als negatieve last verwerkt. Doordat de huur voor de brandweerpanden als externe huur is begroot ontstaat hetzelfde effect van 1,9 miljoen euro bij de baten en de lasten maar voor de realisatie bij het totale saldo heeft dit geen effect.

Afwijkingen per categorie.

4,269 miljoen euro lagere baten:

- 1,660 miljoen euro lagere baten door boekhoudkundige fout zoals hierboven beschreven.
- 1,900 miljoen euro lagere baten door begroten van huur brandweerpanden als externe partij
- 0,600 miljoen euro leegstand in verschillende portefeuilles. De leegstand in 2019 was 0,800 miljoen euro inclusief de interne huur.
- 0,109 miljoen euro lagere baten bij diverse kleine posten.

0,017 miljoen euro hogere lasten door een combinatie van hogere en lagere lasten:

Hogere lasten, 4,281 miljoen euro:

- De lasten zijn in 2019 per saldo 0,478 miljoen euro hoger geweest door verschillende calamiteiten zoals asbest, herstelwerkzaamheden van een brand en werkzaamheden aan klimaatinstallaties. Voor verschillende calamiteiten is ook een bijdrage ontvangen van bijvoorbeeld de verzekering die op kosten voor de calamiteit in mindering zijn gebracht.
- 2,103 miljoen euro hogere lasten voor de tijdelijke huisvestingskosten bij de verbouwing van het stadhuis. Deze kosten worden grotendeels gedekt door de extra onttrekking aan de vaste activa reserve.
- 0,200 miljoen euro leegstand bij de interne huur MFA's. De leegstand in 2019 was 0,800 miljoen euro inclusief de externe huur.
- 1,500 miljoen euro hogere apparaatskosten.

Lagere lasten, 4,264 miljoen euro:

- 1,900 miljoen euro doordat de interne huur brandweerpanden als baat is begroot maar als negatieve last wordt gerealiseerd zoals hierboven beschreven
- Voor de verbouwing aan de Keulsekade is een bedrag van 1,600 miljoen vanuit programma MO ontvangen. Bij de bestedings- en dekkingsvoorstellen stellen wij voor dit in de vaste activa te storten om de kapitaallasten van de investering te dekken.
- De stadhuisbrug is in 2019 in projectvorm gerenoveerd. Hierdoor waren de geplande onderhoudskosten 0,100 miljoen lager. Bij de bestedings- en dekkingsvoorstellen stellen wij voor deze besparing in de vaste activa te storten om de kapitaallasten van de investering te dekken.
- De lasten voor de aanhuur voor 2019 zijn 0,350 miljoen euro lager dan begroot. Dit komt voornamelijk doordat het aanhuur budget voor de parkeerplaatsen van het Stads kantoor niet volledig wordt benut.
- De kapitaallasten waren 0,314 miljoen euro lager dan begroot doordat verschillende projecten vertraging hebben opgelopen en nog niet gereed gemeld konden worden in 2019.

Verschil onttrekking reserves, 1,854 miljoen euro

De kosten van tijdelijke huisvesting voor UVO waren 2,033 miljoen euro. Vanuit de Vaste Activa Reserve was hier 1,918 miljoen beschikbaar. Het resterende bedrag is als incidentele last in het resultaat van 2019 genomen. Daarnaast was de onttrekking uit de Vaste Activa Reserve op bestaande panden lager dan begroot, in verband met wijzigingen in de pandenportefeuille.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

2. Gemeentelijk vastgoed dat aansluit bij de huidige en toekomstige wensen van de gebruikers

2.2 Facilitair beheer voor een aantal (multifunctionele) accommodaties naar tevredenheid gebruikers

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
E2.2.1	Gemeentelijk vastgoed dat aansluit bij de huidige en wensen van de gebruikers	7,0 (2008)	7	7,4	7	-	7

Analyse

Gemeentelijk vastgoed dat aansluit bij de huidige en wensen van de gebruikers

In 2019 is er geen klanttevredenheid gemeten.

	Omschrijving	Nulmeting	Doel stelling 2018	Reali satie 2018	Doel stelling 2019	Reali satie 2019	Doel stelling 2020
P2.2.1	Deze doelstelling heeft geen prestatie-indicatoren						

Analyse

Deze doelstelling heeft geen prestatie-indicatoren

Niet van toepassing

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling

E2.2.1 Facilitair beheer van (multifunctionele) accommodaties naar tevredenheid gebruikers

Facilitair beheer naar tevredenheid gebruikers doen we door middel van gebruikers overleggen en daarnaast korte lijnen tussen de gebruikers en de facilitair coördinatoren/beheerders. Vastgoedexploitatie (VGE MFA) verzorgt het facilitair beheer voor de algemene delen van de MFA's en ondersteunt de gebruikers bij problemen/vragen. Daarnaast is VGE MFA tussenpersoon voor de gebruikers en andere gemeentelijke afdelingen met als doel optimaal gezamenlijk beheer.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling

P2.2.1 Het inrichten van het facilitair beheer voor een groeiend aantal (multifunctionele) accommodaties

In 2019 heeft VGE MFA voor de panden Weide Wereld, Voorn, Hart van Noord, Nieuw Welgelegen, Zand en Waterwin het facilitair beheer verzorgt conform gemaakte afspraken. Afhankelijk van de vraag wordt de dienstverlening van de Front- en/of BackOffice op maat ingezet. Op gebied van onderhoud van de accommodaties en de buitenterreinen adviseren en ondersteunt Utrecht de huurders van het pand. Mede door inzet van de Hotline waar door snelle responstijd en korte lijnen een gelijkwaardig kwaliteit- en serviceniveau voor gehuurde ruimtes behaald wordt. Shared services worden verzorgd: zoals afvalverwijdering, nuts, sanitaire middelen, ongedierte, schoonhouden en klein onderhoud aan gemeenschappelijke en huurders onderdelen.

Wat heeft dat gekost?

x€1.000

Omschrijving	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
12-2-2-1 facilitair beheer	1.047	1.000	1.047	1.064	1.111	47	1.099
Totaal Baten	1.047	1.000	1.047	1.064	1.111	47	1.099
Lasten							
12-2-2-1 facilitair beheer	1.635	1.574	1.588	1.405	1.456	-51	1.379
Totaal Lasten	1.635	1.574	1.588	1.405	1.456	-51	1.379
Saldo baten en lasten	-588	-575	-541	-341	-345	-4	-280
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-588	-575	-541	-341	-345	-4	-280

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Facilitair beheer

De totale baten zijn 0,047 miljoen euro hoger dan begroot en de totale lasten zijn 0,051 miljoen euro hoger dan begroot.

Aangezien er meer salarislasten van 0,051 miljoen euro zijn gemaakt dan begroot wordt er ook meer salarissen doorbelast.

Verbonden Partijen

Deze subdoelstelling heeft geen verbonden partijen.

Algemene middelen

Programmadoelstelling

Algemene middelen en onvoorzien gaat over de financiële middelen die nog geen bepaald bestedingsdoel hebben. Het zijn middelen waaruit de doelen van alle andere programma's bekostigd worden.

De algemene middelen worden betrokken bij het financiële beeld van de voorjaarsnota. Het betreft:

- gemeentelijke belastingen;
- ontvangen uitkeringen uit het Gemeentefonds;
- het resultaat op langlopende leningen en dividenden;
- algemene stelposten die nog te verdelen zijn over de beleidsprogramma's;
- de stelpost budgetstructuur Leidsche Rijn;
- een stelpost voor onvoorzien kosten die niet anders kunnen worden gedekt.

x € 1.000

	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
Langlopende geldleningen	660	4.132	545	545	2.417	1.872	430
Dividenden	2.796	2.938	1.296	1.346	2.478	1.132	1.346
Onroerendezaakbelasting	97.997	97.832	102.027	99.927	108.266	8.339	99.865
Precario-, toeristen- en hondenbelasting	4.115	4.122	4.752	4.626	5.309	683	4.626
Uitkering gemeentefonds	695.006	687.970	708.157	749.446	743.239	-6.207	773.060
Algemene stelposten	0	0	0	0	1.492	1.492	0
Totaal Baten	800.574	796.993	816.777	855.890	863.201	7.311	879.327
Lasten							
Langlopende geldleningen	-2.536	474	-3.735	-3.021	-876	-2.144	-3.816
Budgetstructuur Leidsche Rijn	-3.128	0	-1.063	-2.643	0	-2.643	-1.610
Onroerendezaakbelasting	5.250	5.495	5.245	5.285	6.895	-1.609	5.367
Precario-, toeristen- en hondenbelasting	282	315	283	285	315	-30	290
Algemene stelposten	4.633	280	3.883	1.315	250	1.065	3.505
Onvoorzien	159	2	159	159	0	159	159
Uitkering gemeentefonds	0	0	0	0	-2.000	2.000	0
Totaal Lasten	4.659	6.566	4.773	1.380	4.583	-3.203	3.896
Saldo baten en lasten	795.915	790.427	812.004	854.510	858.618	4.108	875.431
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	28.274	28.274	17.824	43.806	43.806	0	16.873
Onttrekking reserves	45.721	45.721	48.185	47.995	47.995	0	64.900
Saldo na mutaties reserves	813.362	807.875	842.365	858.699	862.807	4.108	923.458

Financiële toelichting

Hierna lichten wij per onderdeel de belangrijkste financiële ontwikkelingen toe.

Onroerendezaakbelasting

De baten zijn 8,339 miljoen euro hoger dan begroot, voornamelijk door een hoger areaal dan begroot bij de niet-woningen. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf [lokale heffingen](#).

Precario- toeristen- en hondenbelasting

De opbrengsten precario-, toeristen- en hondenbelasting vielen 0,683 miljoen euro hoger uit dan begroot. Het grootste deel daarvan, namelijk 0,638 miljoen euro, is te verklaren door een hogere opbrengst toeristenbelasting ten opzichte van de begroting 2019 en ontvangsten uit oude jaren. Ook de opbrengsten van de hondenbelasting en de precariobelasting vielen hoger uit dan begroot. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf [lokale heffingen](#).

Uitkering gemeentefonds

De realisatie van de baten uitkering gemeentefonds in 2019 is lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door:

- In 2019 valt het accres lager uit. Dit komt vooral doordat het Rijk in 2019 naar verwachting minder uitgeeft dan eerder geraamd. De belangrijkste oorzaak hiervan is dat besloten is om het investeringsritme van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en het ministerie van Defensie aan te passen, door extra uitgaven in het Pensioenakkoord en door kasschuiven op de Rijksbegroting.
- De ontwikkeling van het BTW-compensatiefonds (BCF) en het bijbehorende plafond leiden sinds 2015 tot een toename of afname van de algemene uitkering. Mutaties op het accres leiden tot overeenkomstige mutaties op het plafond van het BTW-compensatiefonds. De ruimte onder het plafond is voor het jaar 2019 ten opzichte van de raming van de septembercirculaire 2018 afgenomen. De daling van de ruimte onder het plafond wordt voornamelijk veroorzaakt doordat gemeenten en provincies meer zijn gaan declareren bij het BTW-compensatiefonds.

De realisatie van de lagere lasten van de uitkering gemeentefonds in 2019 is bedoeld als hogere baten uitkering gemeentefonds.

Langlopende geldleningen

De baten zijn 1,872 miljoen euro hoger dan begroot. Dit wordt door de volgende posten veroorzaakt:

- 0,378 miljoen euro lagere baten uit verstrekte kredietovereenkomsten;
- 1,824 miljoen euro hogere baten vanwege negatieve rente op aan swaps gekoppelde geldleningen. Deze post dient te worden gezien in relatie tot onderstaand nadeel op rentelasten voor langlopende leningen;
- 0,322 miljoen euro hogere baten vanwege negatieve rente op kortlopend opgenomen geldleningen;
- 0,104 miljoen euro hogere baten uit een incidentele afrekening van belastingrente naar aanleiding van belastingaanslagen 2012-2017.

De lasten zijn 2,144 miljoen euro hoger dan begroot. Dit wordt door de volgende posten veroorzaakt:

- 0,825 miljoen euro hoger dan geraamde rentelasten op langlopende leningen; zie ook opmerking hierboven;
- 1,200 miljoen euro lagere lasten vanwege negatieve rente op kortlopend opgenomen geldleningen;
- 0,032 miljoen euro hogere lasten uit een incidentele afrekening van belastingrente naar aanleiding van belastingaanslagen 2016-2019;
- 2,486 miljoen hogere lasten door lagere toerekening van interne rente. Dat komt doordat de boekwaarde van activa waaraan rente kan worden toegerekend lager is uitgevallen dan verwacht.

Dividenden

De baten zijn 1,132 miljoen euro hoger dan begroot. Dit komt voornamelijk door een beter dan verwacht jaarresultaat over 2018 van BNG Bank. Hierdoor viel de in 2019 te ontvangen winstuitkering 1,275 miljoen euro hoger uit dan verwacht. De winstuitkering van Vitens was daarentegen 0,143 miljoen euro lager dan geraamd.

Dit voordeel was reeds gemeld bij de tussentijdse bestuursrapportage.

Algemene stelposten

Baten

De niet begrote bate van 1,492 miljoen euro op de algemene stelposten betreft WMO vervoer. De gemeente heeft in het verleden alle btw op de kosten voor het WMO vervoer als kostprijsverhogend geboekt. Voor het WMO vervoer is de gemeente echter btw-ondernemer. De gemeente heeft in 2019 hiervoor succesvol bezwaar gemaakt bij de Belastingdienst. Het bedrag betreft de btw op de kosten vanaf 2013 door de Belastingdienst geretourneerd.

Van de begrote lasten op de algemene stelposten resteert een bedrag van 1,065 miljoen euro. Het betreft:

- Een verschil van 0,597 miljoen euro tussen vooraf gereserveerde en werkelijk benodigde middelen voor stijging van lonen en materiële kosten in 2019. Tussen de twee begrotingsmomenten is de cao voor gemeenteambtenaren afgesloten.
- Restanten van afgewikkelde stelposten communicatie en overhead uit voorgaande jaren van in totaal 0,468 miljoen euro.

Lasten

Met ingang van 2016 is de gemeente belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb).

Voor deze belasting en de benodigde advieskosten ten behoeve van de implementatie is vanaf 2016 een jaarlijkse stelpost begroot van 0,250 miljoen euro. Dit bedrag is als nog te betalen in de jaarrekeningen opgenomen.

Inmiddels is duidelijk geworden dat in ieder geval de activiteit bedrijfsafval Vpb-plichtig is, dit is jaarlijks een bedrag van circa 0,020 miljoen euro.

Voor één andere activiteit, reclame in de buitenruimte, heeft de gemeente nog geen zekerheid over de belastingplicht. De discussie over de belastingplicht over deze activiteit speelt landelijk. Het bedrag van de heffing van deze activiteit, is op basis van de huidige inschatting circa 0,500 miljoen euro zijn.

Dit maakt dat de gemeente jaarlijks naar verwachting minimaal 0,020 miljoen euro tot maximaal ongeveer 0,520 miljoen euro aan Vpb dient te betalen.

Stelpost onvoorzien

Het budget voor onvoorzien algemene kosten van 0,159 miljoen euro is in 2019 niet aangewend en kan vrijvallen.

Stelpost budgetstructuur Leidsche Rijn

Op deze stelpost werd tot en met 2018 jaarlijks aan de hand van de groei van Leidsche Rijn budget opgebouwd ter dekking van kapitaallasten en overige eigenaarslasten van maatschappelijke voorzieningen in Leidsche Rijn. De meeste voorzieningen zijn inmiddels gereed of in aanbouw. Hetzelfde geldt voor nog in te richten openbare ruimte in verschillende gebieden in Leidsche Rijn. De ruimte die jaarlijks in de begroting ontstaat als gevolg van de groei van de stad bestemmen wij voor uitgaven in verband met de groei van de stad. Hiervoor hanteren wij vanaf 2019 een nieuw groeikader conform besluit bij Voorjaarsnota 2018. Om ervoor te zorgen dat Leidsche Rijn kan worden afgebouwd blijft de frictie doorlopen in het nieuwe groeikader. Op het moment dat een voorziening in gebruik wordt genomen, komt het benodigde budget ten laste van deze stelpost. Doordat de opbouw van de stelpost (op basis van inwonerstoename) tijdelijk achter blijft bij de aanwending ervan (voor in gebruik genomen maatschappelijke voorzieningen en openbare ruimte), is tot en met 2019 een nadelig verschil ontstaan van 2,643 miljoen euro.

Dit verschil bestaat uit de volgende posten:

• Structurele stand vóór 2019:	-1,112 miljoen euro
• Positieve aanwas in 2019 door middel van reservering bij Voorjaarsnota 2019:	1 miljoen euro
• Eigenaarslasten Sportpark Fletiomare Oost 3e fase:	-0,046 miljoen euro
• Eigenaarslasten Bibliotheek Leidsche Rijn Centrum:	-0,451 miljoen euro
• Eigenaarslasten natuurspeeltuin de Hoef (Hoge Weide):	-0,042 miljoen euro
• Eigenaarslasten VMBO Vleuterweide:	-0,454 miljoen euro
• Eerste inrichting nieuwe schoollokalen 2019:	0,587 miljoen euro
• Incidentele frictiebudgetten 2019 Openbare ruimte en Onderwijsaccommodaties:	-0,951 miljoen euro

Hiermee is het nadelige verschil ultimo 2019: -2,643 miljoen euro

Met de nadelige verschillen is rekening gehouden in de [reserve budgetstructuur Leidsche Rijn](#). Het verschil wordt jaarlijks verrekend met deze reserve.

Overhead

Wat heeft dat gekost?

x € 1.000

	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
HRM, Facilitair	3.068	3.672	1.925	2.148	3.212	1.064	2.062
Advies en ondersteuning	426	800	439	350	403	53	492
F&C, JZ, Inkoop	187	576	211	187	418	231	204
Informatie – en procesmanagement	872	1.101	898	898	1.000	102	928
Overhead organisaties	787	2.891	2.209	507	2.508	2.001	509
Totaal Baten	5.341	9.039	5.682	4.090	7.541	3.451	4.195
Lasten							
Overhead organisaties	42.256	44.874	45.064	45.460	48.360	-2.900	44.470
F&C, JZ, Inkoop	13.848	14.803	13.794	13.262	13.229	33	13.664
Ten behoeve van Raad	0	0	0	0	0	0	0
Informatie – en procesmanagement	42.562	47.439	42.028	45.185	47.345	-2.160	48.976
HRM, Facilitair	40.155	40.651	37.797	41.790	42.690	-900	41.175
Advies en ondersteuning	14.291	14.397	15.914	14.875	15.661	-786	15.664
Totaal Lasten	153.112	162.164	154.597	160.572	167.285	-6.713	163.949
Saldo baten en lasten	-147.771	-153.125	-148.915	-156.482	-159.744	-3.263	-159.754
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	983	983	0	623	623	0	0
Onttrekking reserves	1.255	3.878	106	1.110	3.779	2.669	124
Saldo na mutaties reserves	-147.499	-150.230	-148.809	-155.995	-156.588	-593	-159.630

Financiële toelichting

Hierna lichten wij per onderdeel de belangrijkste financiële ontwikkelingen toe.

Algemeen

Hieronder worden toelichtingen gegeven op de vraag 'wat heeft het gekost' op verschillende bedrijfsvoering onderdelen, waar de inhoudelijke toelichting van de doelstellingen en wat er inhoudelijk is gedaan beschreven staat onder Paragraaf Bedrijfsvoering.

Overhead organisaties

Het onderdeel Overhead Organisaties bevat de lasten en de baten van de decentrale overhead bij de organisatieonderdelen. De baten zijn 2,001 miljoen euro hoger dan begroot.

Dit wordt voor 1,553 miljoen euro veroorzaakt door onder andere de administratieve toerekening van de afdelingskostenplaatsen van de verschillende organisatieonderdelen aan de gemeentelijke programma's.

Hier staat een even grote post aan de lastenkant tegenover.

- Bij Ruimte is deze 0,531 miljoen euro.
- Bij Maatschappelijke Ontwikkeling is er sprake van niet begrote lasten en baten voor automatisering (VDI-ict omgeving) van 0,425 miljoen euro en daarnaast zijn er inkomsten ter dekking van personeelslasten die doorberekend worden naar regio, in verband met bovenregionale inzet van 0,09 miljoen euro. Dit levert een klein positief saldo van 0,09 miljoen euro op.

De rest van het positieve resultaat op de baten van 0,448 miljoen euro is toe te schrijven aan:

- Werk- en Inkomen voor 0,279 miljoen euro. Dit saldo is grotendeels toe te wijzen aan de kosten inhuur automatisering die kunnen worden doorbelast naar de G4.
- De overige organisatieonderdelen voor een bedrag van 0,169 miljoen euro.

De lasten overstijgen de actuele begroting met 2,9 miljoen euro. Dit verschil is voor 1,553 miljoen euro toe te schrijven aan bovengenoemde doorbelasting aan de programma's.

Het resterende verschil van 1,347 miljoen euro wordt veroorzaakt door:

- Bij Werk- en Inkomen zijn de lasten 1,112 miljoen euro hoger dan begroot. De lasten zijn 0,874 miljoen euro hoger dan begroot in verband met activering van automatiseringskosten, hier staat een (niet begrote) onttrekking aan de vaste activareserve tegenover. De overige 0,237 miljoen aan lasten zijn verdeeld over de verschillende units van Werk- en Inkomen.
- Een verzameling van diverse overschrijdingen rondom Overhead bij de organisatieonderdelen Wijken, Veiligheid en VTH voor 0,480 miljoen euro.
- Diverse incidentele voordelen bij verschillende organisatieonderdelen voor 0,245 miljoen euro.

Advies en Ondersteuning

De baten van het onderdeel Advies en Ondersteuning zijn 0,053 miljoen euro hoger dan begroot door incidentele meevallers.

Het negatieve saldo op de lasten van 0,786 miljoen euro is samengesteld uit de volgende posten:

- Een nadeel van 0,335 miljoen euro op de personeelsbudgetten van Bestuursondersteuning vanwege tijdelijke overbezetting op de bestuursadviseurs en externe inhuur bij de bestuursassistenten in verband met ziektevervangings.
- Een incidenteel nadeel op het budget van Interne Bedrijven van 0,3 miljoen euro omdat de groei van de organisatie in 2019 meer vergt van de overhead dan er in 2019 aan budget beschikbaar is gesteld. Vanaf 2020 is dit tekort weggewerkt.
- Een nadeel van 0,150 miljoen euro vanwege extra inhuur vanwege ziekte.
- Een incidenteel voordeel van 0,001 miljoen euro.

Informatie- en procesmanagement

De baten van onderdeel Informatie- en Procesmanagement zijn 0,102 miljoen euro hoger dan begroot door hogere baten uit externe dienstverlening. Dit betreft incidentele inkomsten die niet zijn begroot.

Het negatieve saldo op de lasten van 2,160 miljoen euro is samengesteld uit de volgende posten:

Naast de continuering van de programma's die in 2018 geformuleerd en gestart zijn heeft de transitie een beslag gelegd op de werkzaamheden en uitgaven in 2019. Daarnaast hebben de thema's Architectuur, Herijking Zaakgericht werken en Digitaal toegangsbeheer tot uitbreiding van de werkzaamheden geleid.

De uitgaven kwamen hierdoor in 2019 uit op 1,963 miljoen euro hoger.

Niet begrote kosten met een omvang van 1,860 miljoen euro zijn toe te schrijven aan afschrijvingskosten van reeds afgeronde investeringen uit het ICT-investeringsprogramma. Deze worden gedekt door een even grote onttrekking aan de Vaste Activa Reserve van het ICT Investeringsprogramma. Deze dekking was niet opgenomen in de begroting omdat de omvang vooraf nog niet bekend was.

Uiteindelijk heeft dit geleid tot een overschrijding van 0,197 miljoen euro op de exploitatiebudgetten. Deze overschrijding kan via een dekkingsvoorstel ten laste van de ICT-reserve gebracht worden, die is ingesteld om dit soort schommelingen op te vangen.

F&C, JZ en Inkoop

De baten van het onderdeel F&C, JZ en Inkoop zijn 0,231 miljoen euro hoger dan begroot. Dit is toe te schrijven aan:

- Voordeel op (incidentele) inkomsten uit renteopbrengsten van 0,08 miljoen euro
- Tijdelijke detacheringen levert een voordeel op van 0,05 miljoen euro die niet zijn begroot.
- Het restant is toe te wijzen aan diverse incidentele voordelen.

Het saldo op de lasten is 0,033 miljoen euro positief.

HRM, Facilitaire Zaken

De baten van het onderdeel HRM en Facilitaire Zaken zijn 1,064 miljoen euro hoger dan begroot. Dit is toe te schrijven aan:

- Voordeel van 0,658 miljoen euro door incidentele vrijval uit voorziening frictiekosten.
- Voordeel van 0,406 miljoen euro door hogere baten uit externe dienstverlening. Dit betreffen incidentele inkomsten die niet zijn begroot.

De lasten zijn 0,900 miljoen euro hoger dan begroot. Het saldo op de lasten is samengesteld uit de volgende posten:

- Nadeel van 0,200 miljoen euro op de energielasten. De verwachting was dat de verwachte stijging binnen de begroting kon worden opgevangen. Achteraf bleek dit niet het geval te zijn.
- Een nadeel van 0,250 miljoen euro op de personele budgetten van Facilitaire zaken. Vanwege een hoog ziekteverzuim op cruciale functies is er meer ingehuurd dan verwacht.
- Een nadeel van 0,250 miljoen euro vanwege extra inzet op de inhuizing van het gerenoveerde Stadhuis.
- Hogere kosten op externe dienstverlening van 0,406 miljoen euro dan begroot. Tegenover deze hogere lasten staat een voordeel op de baten.
- Diverse incidentele nadelen van 0,206 miljoen euro.

Voordeel op drie HRM-projecten (Normalisatie Rechtspostie Ambtenaren, Banenafspraken en Arbobeleid). Er is 0,412 miljoen euro minder uitgegeven dan begroot. Deze projecten lopen door in 2020 en we brengen een bestedingsvoorstel in om deze middelen beschikbaar te stellen in 2020.

Paragrafen

Weerbaarheid en Wendbaarheid

In deze paragraaf geven wij aan welke instrumenten wij gebruiken om de financiële positie van de gemeente in het oog te houden. Twee keer per jaar – bij de programmabegroting en bij de jaarstukken - behandelen we met behulp van kengetallen acht deelgebieden die van belang zijn om risico's tegemoet te treden. Het bewust omgaan met deze onderwerpen en het benutten van sturingsmogelijkheden om de financiële positie gunstig te beïnvloeden is in Utrecht al enige jaren een vanzelfsprekend proces.

Met ingang van de Programmabegroting 2016 is een vijftal verplichte financiële kengetallen geïntroduceerd op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (regeling 20-15-0000387198 van het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties de dato 9 juli 2015). Het zijn cijfers die helpen bij de beoordeling van de financiële positie. Deze kengetallen kennen geen normering maar zijn bedoeld om de gemeentelijke financiële positie inzichtelijker te maken en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. Daarnaast hanteerde Utrecht enkele eigen kengetallen voor financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Wij hebben alle kengetallen logischerwijs samengebracht in de Utrechtse paragraaf 'Weerbaarheid en wendbaarheid', waar ze van samenhang en duiding worden voorzien.

Hierna bespreken wij eerst de maatstaven voor weerbaarheid en vervolgens die voor wendbaarheid. Voor de herkenbaarheid geven we eerst de tabel weer met de landelijk verplichte kengetallen en hun meetwaarden voor Utrecht.

Jaarverslag jaar 2019 Kengetallen:	Verloop van de kengetallen		
	Verslag 2018 (incl. gecorrigeerde beginbalans 2019)	Begroting 2019	Verslag 2019
Netto schuldquote	68%	89%	62%
Idem, gecorrigeerd voor verstrekte leningen	64%	85%	59%
Solvabiliteitsratio	33,5%	25,0%	35,6%
Kengetal grondexploitatie	5,5%	5,6%	4,7%
Structurele exploitatieruimte	-0,51%	0,06%	-0,66%
Gemeentelijke belastingcapaciteit	95,1%	99,6%	104,2%

De kengetallen uit bovenstaande tabel zijn verplicht conform het Besluit begroting en Verantwoording van het ministerie van BZK. Deze kengetallen zijn verder in deze paragraaf in samenhang met de overige kengetallen beschreven en van duiding en sturingsmogelijkheden voorzien.

Weerbaarheid

Weerbaarheid heeft te maken met veerkracht of het vermogen om onverwachte financiële klappen op te vangen en bestand te zijn tegen de impact van bestaande risico's.

De uitkomsten van de gehanteerde kengetallen laten een gunstig beeld zien. Belangrijke gunstige ontwikkeling is de afname van de onderhanden werkpositie van de gezamenlijke grondexploitatie. Deze ontwikkeling wordt in enige mate getemperd door een afname van het volume aan bestemmingsreserves. De solvabiliteit is licht gestegen en komt nagenoeg overeen met het landelijk gemiddelde. Hierna bespreken we vier onderwerpen voor wat betreft hun bijdrage aan de weerbaarheid.

Reservepositie en eigen vermogen

1.1 Ratio weerstandsvermogen.

Zie ook paragraaf [Weerstandsvermogen en Risicobeheersing](#). De ratio weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin wij in staat zijn om tijdelijk risico's op te vangen zonder dat het beleid moet worden gewijzigd. De algemene reserve vormt de directe weerstandscapaciteit om risico's af te dekken. Daarnaast is sprake van indirect weerstandsvermogen in de vorm van onbenutte belastingcapaciteit en de post 'onvoorzien'.

Formule: [Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit]

Maatstaf

De maatstaf vloeit voort uit de [Nota 'Risicomanagement en Weerstandsvermogen'](#). De ratio weerstandsvermogen wordt stabiel op 1,0 gehouden.

Tabel 1.1: Ratio weerstandsvermogen

Jaarverslag 2019	Verloop kengetal		
Kengetal:	Verslag 2018	Begroting 2019	Verslag 2019
Ratio weerstandsvermogen	0,98	1,03	1,05

Stand van zaken

De ratio weerstandsvermogen van Utrecht was bij de begroting 2019 gelijk aan 1,03. Bij de verantwoording 2019 is de benodigde weerstandscapaciteit opnieuw beoordeeld. Het benodigde weerstandsvermogen is afgenomen ten opzichte van de begroting 2019 met 1,23 miljoen euro. De oorzaak is te vinden in diverse wijzigingen in de risico's. De beschikbare weerstandscapaciteit is licht toegenomen. Per saldo is de ratio weerstandsvermogen gestegen ten opzichte van de begroting 2019.

Sturingsmogelijkheden

Door middel van actieve risicobeheersing bij het aangaan van financiële en juridische verbintenissen en in de werkprocessen en door zekerheden te stellen bij kredietverstrekking worden bestaande risico's verminderd en nieuwe zoveel mogelijk beperkt. Hiermee werken wij doorlopend aan een toereikend weerstandsvermogen zodat wij minder beroep hoeven doen op de algemene risicoreserve, hetgeen de weerbaarheid ten goede komt.

1.2 Relatieve omvang van de programmareserves

In deze Jaarstukken vindt u in het onderdeel Balans de [Reserves](#) gespecificeerd.

Naast de algemene reserve zijn ook de programmareserves onderdeel van het eigen vermogen van de gemeente en ligt hierin weerbaarheid besloten. De bestemming van programmareserves kan nog door de raad worden aangepast mocht dit nodig zijn; bijvoorbeeld om in te spelen op een financiële crisissituatie. Dat laatste geldt voor zover er nog geen contractuele verplichtingen zijn aangegaan. Reserves ter dekking van kapitaallasten zijn hiervan uitgezonderd. De totale omvang van de programmareserves fluctueert maar is in de regel voldoende groot zodat een vast bestanddeel ruimte biedt voor herbestemming.

Maatstaf

We volgen het verloop van de bestemmingsreserves in relatie tot het totaal van de jaarlasten. Bij een toename gaan we ervan uit dat ook de weerbaarheid die besloten ligt in de betreffende reserves toeneemt.

Formule:

[totaal van de programmareserves begin jaar gedeeld door totaal van de exploitatielasten, uitgedrukt in %]

Tabel 1.2: Relatieve omvang programmareserves

	Verloop kengetal		
	Verslag 2018	Begroting 2019	Verslag 2019
Programmareserves	236,5	206,0	212,3
Totaal lasten vóór reserves	1.416	1.551	1.458
Relatieve omvang programmareserves	16,7 %	13,3%	14,6%

Stand van zaken

Een nadere specificatie van de programmareserves en hun verloop is opgenomen in de bijlage [Stand en verloop reserves](#).

De weerbaarheid in de vorm van programmareserves is afgenomen als we kijken naar de absolute volumedaling met 24,2 miljoen euro tussen 1-1-2018 en 1-1-2019. De relatieve omvang van de reserves is gedaald met 2,1 procentpunt. De belangrijkste oorzaak van de afname is het in uitvoering nemen van projecten uit de investeringsprogramma's Bereikbaarheid, Stedelijke ontwikkeling en Masterplan onderwijs.

Daarbij treedt een versterkend effect op door stijging van de lasten (een zogenaamd noemer-effect). Als we het noemer-effect elimineren, daalt de relatieve omvang met 1,7 procentpunt.

Sturingsmogelijkheden

Omvangrijke programmareserves zijn gunstig voor de weerbaarheid maar anderzijds verkleinen ze de beleidsruimte. Met het oog op optimalisering van de sturingsruimte hebben werken wij volgens de ['Nota reserves, oktober 2019'](#).

Daarin is ervoor gekozen om zo weinig mogelijk begrotingsmiddelen vast te leggen in reserves. De spelregels zorgen voor een afweging bij het instellen van reserves en de omvang ervan. In 2019 zorgt een geactualiseerde nota reserves voor continuering van deze beleidslijn.

Solvabiliteitsratio (BBV)

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van de gemeente bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Formule

[totaal eigen vermogen einde jaar gedeeld door het totaal van de passiva einde jaar, uitgedrukt in %]

Maatstaf

Dit kengetal is bedoeld om de gemeentelijke financiële positie inzichtelijker te maken en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. Hoe hoger de ratio, des te gunstiger voor de financiële weerbaarheid.

Tabel 2 : Solvabiliteitsratio

x € 1.000.000

Jaarverslag 2019	Gecorrigeerde stand per begin 2019	Verloop kengetal Begroting 2019	Stand per eind 2019
Eigen vermogen	630,8	512	653,4
Totaal passiva	1.887,6	2.043	1.852,3
Solvabiliteitsratio	33,4%	25,0%	35,3%

Stand van zaken

De solvabiliteitsratio van Utrecht bedroeg per eind 2019 34,9% en is daarmee 1,4% hoger dan een jaar geleden. Volgens cijfers van de door de VNG ondersteunde website [Waarstaatjegemeente.nl](#) bedraagt de landelijk gemiddelde solvabiliteitsratio iets meer dan 34%. De Utrechtse score komt dus nagenoeg overeen met het landelijk gemiddelde.

Kengetal grondexploitaties (BBV)

Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd ervan lang is. Hoe verder inkomsten in de toekomst liggen, des te meer rentekosten en risico's dit met zich meebrengt. Ieder jaar rapporteren wij bij de voorjaarsnota en bij de tweede bestuursrapportage over de actuele stand en prognoses in het [Meerjarenperspectief Ruimte 2019](#). Daarin volgen wij de variabelen die van belang zijn voor de financiële resultaten: programma/projecten, planning, prijs, parameters, projectkosten en programmerisico's (de zes P's). Ook bevatten de peilstokken gevoeligheidsanalyse op basis van verschillende 'slecht weer' scenario's.

Formule: [bouwgronden in exploitatie) / totaal van de baten vóór reserves, uitgedrukt in %]

Maatstaf

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. Als maatstaf hanteren we de omvang van de onderhanden werken als absoluut bedrag ten opzichte van het totaal van de baten (vóór reserves). Hoe lager de uitkomst, hoe gunstiger voor de financiële weerbaarheid. Een uitkomst van 10% of hoger beschouwen we als kwetsbaar.

Tabel 3: Kengetal grondexploitaties

x € 1.000.000

Jaarverslag 2019	Verslag 2018 (incl. aangepaste beginbalans 2019)	Kengetal Begroting 2019	Verslag 2019
Bouwgronden in exploitatie:			
• Leidsche Rijn	-4,7	-31,2	-36,3
• Stationsgebied	41,4	89,7	81,6
• Binnenstedelijk	40,8	19,0	24,2
Activa gronden in exploitatie	77,5	77,5	69,5
Totaal baten vóór reserves	1.399	1.391	1.479
Relatieve omvang onderhanden werk	5,5%	5,6%	4,7%

Stand van zaken

De relatieve waarde van de gezamenlijke grondexploitaties blijft onder de kwetsbare stand van 10%. Naarmate de uitvoeringsfase van plannen vordert en projecten kunnen worden opgeleverd en administratief afgesloten, nemen de financiële risico's af. Naar verwachting loopt het onderhanden werk van de grondexploitatie Stationsgebied tot en met 2022, waarna deze kan worden afgesloten. Een uitgebreide toelichting van de grondexploitaties, inclusief 'slecht-weer-scenario's' staat in Meerjaren Perspectief Ruimte: [Utrecht MPR 2019](#).

Grondexploitatie Leidsche Rijn

De afname van het Onderhanden Werk in Leidsche Rijn is voornamelijk te danken aan de vele baten die we in 2019 hebben ontvangen. De boekwaarde Verslag 2018 wijkt af van de eindbalans 31/12/2018. Deze posten zijn toegelicht in het eerste hoofdstuk van de toelichting op de balans bij [Correcties beginbalans](#).

Stationsgebied

De toename van het Onderhanden werk bestaat overwegend uit kosten voor in uitvoering genomen werken zoals Stationsplein Oost, Catharijnesingel en Jaarbeursplein en de daarmee samenhangende plan- en proceskosten. Daarnaast is ten laste van het Onderhanden werk een Activa reserve gevormd voor de fietsenstalling Stationsplein Oost. De boekwaarde Verslag 2018 wijkt af van de eindbalans 31/12/2018. Deze posten zijn toegelicht in het eerste hoofdstuk van de toelichting op de balans bij [Correcties beginbalans](#).

Binnenstedelijke grondexploitaties

De oorzaak van de afname van het Onderhanden Werk binnenstedelijk is voornamelijk te danken aan de baten die zijn ontvangen in de grondexploitaties Centrum Overvecht en Merwedekanaalzone deelgebied 4 defensie terrein.

Sturingsmogelijkheden

Contractuele zekerheden beperken het risico op nog te ontvangen baten, maar 100% zekerheid is niet te geven. Aangezien kosten vóór de baten uitgaan streven we er doorlopend naar om kosten zo laag mogelijk te maken en baten zo spoedig mogelijk te realiseren, maar de sturingsruimte is beperkt. Bij onzekerheid over de mogelijkheid gemaakte kosten terug te verdienen verlagen we het begrote baten saldo van de betreffende grondexploitatie. Bij een negatieve grondexploitatie leidt dit automatisch tot een voorziening. Daarnaast zijn wij in staat risico's op te vangen door middel van behoedzame aannames in de grondexploitaties.

Robuuste begroting

4.1 Structurele exploitatieruimte (BBV)

Dit kengetal is van belang voor de beoordeling van de structurele ruimte om de lasten te blijven dragen. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

Formule:

$$\frac{[(\text{structurele baten} - \text{structurele lasten}) + (\text{structurele onttrekkingen} - \text{structurele stortingen reserves})]}{\text{totale baten vóór reserves}}$$

Maatstaf

Een positieve uitkomst van dit kengetal houdt in dat het structurele deel van de begroting voldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

Tabel 4.1: Structurele exploitatieruimte

Jaarverslag 2019	Verloop kengetal		
Kengetal:	Verslag 2018	Begroting 2019	Verslag 2019
Structurele exploitatieruimte	-0,51%	0,06%	-0,66%

Stand van zaken

De uitkomst is nagenoeg 0%. Dit betekent dat structurele lasten bekostigd worden uit structurele baten en dat incidentele lasten bekostigd worden uit incidentele baten. Op basis van deze uitkomst kan geconcludeerd worden dat er geen ongebruikte structurele exploitatieruimte resteert.

Sturingsmogelijkheden

Met behulp van meerjarenplannen zetten wij de benodigde middelen voor omvangrijke projecten af tegen de gespaarde middelen in bestemmingsreserves. Daarnaast werken we in de regel met kapitaallastenreserves voor de dekking van kapitaallasten gedurende de hele levensduur. Zodoende zorgen we ervoor dat investeringen van nu zo weinig mogelijk beslag leggen op toekomstige begrotingsmiddelen.

4.2 Stabiele begroting

Als gevolg van gewijzigde economische omstandigheden, kortingen in het gemeentefonds en herdefiniëring van gemeentelijke taken, waren wij in voorbije jaren genoodzaakt tot structurele bezuinigingen. Het is altijd van groot belang dat deze taakstellingen zo snel mogelijk van concrete maatregelen worden voorzien.

Maatstaf

Als maatstaf gebruiken we het criterium dat voorkomende bezuinigingen bij de voorjaarsnota van realiseerbare maatregelen moeten zijn voorzien.

Stand van zaken

In de Programmabegroting 2019 stond nog de taakstelling om het verwachte tekort op de bijstandsuitkeringen (BUIG) op te vangen. Door maatregelen gericht op uitstroom uit de bijstand, lobby naar het Rijk en inzet op verbetering van het verdeelmodel moest 3 miljoen euro vanaf 2020 worden opgelost. Deze taakstelling is inmiddels gerealiseerd: het model is verbeterd en het aantal bijstandsgerechtigden afgenomen.

De Programmabegroting 2020 is sluitend, na het doorvoeren van incidentele en structurele bezuinigingsmaatregelen. Er resteert nog een taakstelling die door een efficiënte inkoop dient te worden gerealiseerd. Deze taakstelling bedraagt 0,5 miljoen euro in 2021, 1 miljoen euro in 2022 en 2 miljoen euro structureel vanaf 2023. Daarnaast is een stelpost 'uitkomst onderzoek jeugdzorg' van 6 miljoen euro opgenomen voor de jaren 2022 en 2023. De bij de meicirculaire 2019 toegekende middelen zijn incidenteel, terwijl de knelpunten in de jeugdzorg structureel zijn. Daarom verricht het Rijk aanvullend onderzoek om te bepalen of, en zo ja, in welke mate gemeenten structureel middelen nodig hebben. Onder voorwaarden mogen gemeenten een stelpost opnemen als dekking in de meerjarenbegroting. De gemeente Utrecht voldoet aan deze voorwaarden. Zo is dit bedrag in de [risicoparagraaf](#) opgenomen met beheersingsmaatregelen.

Sturingsmogelijkheden

Taakstellingen moeten tijdig worden gerealiseerd zodat de financiële resultaten niet onder druk komen.

Wendbaarheid

Wendbaarheid heeft te maken met hoe flexibel we zijn in onze begroting en bedrijfsvoering om snel te kunnen inspelen op de actualiteit. Ondanks een begrotingstotaal van bijna anderhalf miljard euro zijn de bestedingen slechts voor een relatief beperkt deel beïnvloedbaar. Belangrijke reden is de omvang van de wettelijke taken en een relatief klein eigen belastinggebied. We zien ten opzichte van vorig jaar een stijging van de financiële wendbaarheid door afname van de schuldquote. Door de gunstig lage rentestand bij het aangaan van nieuwe leningen blijft de relatieve omvang van de rentelasten gelijk. De inhuur en personele contracten voor bepaalde tijd bij nieuwe aanstellingen vertonen na een aanvankelijke afname weer een stijgende lijn. Dit heeft vanuit financieel oogpunt een positief effect op de organisatieflexibiliteit. Als we rekening houden met de hoeveelheid inwoners bevindt Utrecht zich in de helft van de grote gemeenten met de laagste lokale lasten.

Hierna bespreken we vier onderwerpen die van belang zijn voor de financiële wendbaarheid.

Schuldpositie , vreemd vermogen

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij u naar de [paragraaf Financiering](#).

Leningen brengen meerjarige rentelasten met zich mee die drukken op een deel van de exploitatiebegroting. Hoe lager die druk, hoe groter de vrije ruimte en dus hoe wendbaarder de begroting. In voorgaande jaren hebben wij onze liquiditeitsprognoses verder verbeterd en heeft uw raad een viertal maatstaven voor schuldnormering vastgesteld, namelijk: schuldquote, rentedruk, renterisico en EMU-referentiewaarde. Het kengetal 'Netto schuldquote' is vanuit het BBV sinds de begroting 2016 verplicht gesteld.

5.1a Netto schuldquote (BBV)

5.1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (BBV)

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van het volume van de eigen inkomsten. Als de inkomsten stijgen neemt de mogelijkheid om schulden af te lossen toe. Omdat bij verstrekte leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt de berekening van de netto schuldquote opgenomen zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden.

Netto schuld wordt gedefinieerd als het saldo van:

- lang- en kortlopende schulden en
- lang- en kortlopende financiële activa en vorderingen.

Deze waarden zijn van de gemeentelijke balans af te lezen.

Formule netto schuldquote:

[totaal van de financiële vaste activa gedeeld door totaal van de baten vóór reserves, uitgedrukt in %]

Formule netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen:

[totaal van de financiële vaste activa met uitzondering van kapitaalverstrekkingen gedeeld door totaal van de baten vóór reserves, uitgedrukt in %]

Maatstaf

Een laag percentage is gunstig voor de financiële wendbaarheid. Als maatstaf adviseert de VNG 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. Wij hanteren in Utrecht de lagere maatstaf van 100% voor de netto schuldquote.

Tabel 5.1: Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Jaarverslag 2019	Verloop kengetal		
Kengetal:	Verslag 2018	Begroting 2019	Verslag 2019
Netto schuldquote	68%	89%	62%
Af: uitleenquote	-4%	-4 %	-3%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	64%	85%	59%

Stand van zaken

Als gevolg van de groei van de stad wordt de komende jaren nog een financieringsbehoefte verwacht. De ervaring leert tevens dat de realisatiecijfers van de schuldquote lager zijn dan in de begroting, doordat het tempo van investeringen vaak achterblijft bij ramingen. Uitgaande van een stabiel blijvend begrotingstotaal leidt dit op termijn toch tot een oplopende schuldquote. Vooralsnog blijft dit kengetal binnen bovengenoemde norm van VNG (130%) en van Utrecht (100%).

Op bovenstaande uitkomst per eind 2019 is bovendien een zogenaamd 'noemereffect' van toepassing. De schuldquote wordt immers, zoals wettelijk voorgeschreven, berekend door de netto schuld te delen door de exploitatiebaten voor bestemming. Het begrotingskengetal was berekend op basis van 1,4 miljard euro aan begrotingsbaten, terwijl dit is uitgekomen op 1,5 miljard euro. Dit heeft een verlagend effect op de schuldquote.

De schuldafname blijkt ook uit de berekening van de EMU-tekorten (zie EMU-saldo)

Sturingsmogelijkheden

Door verkoop van overtollig geworden gemeentelijk eigendom kunnen leningen afgelost worden en verbetert de schuldpositie. Bij toekomstige investeringsbeslissingen maakt het begrote effect op de netto schuldquote deel uit van de afwegingen.

5.2 Renterisico-norm

Op het moment dat nieuwe leningen moeten worden aangetrokken voor (her-)financiering of in het geval renteherziening van toepassing is, lopen we renterisico. Door een goede spreiding van de langlopende leningenportefeuille houden wij de afhankelijkheid van de rentestand zo klein mogelijk.

Maatstaf

Een laag percentage is gunstig voor de financiële wendbaarheid. In de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) is bepaald dat gemeenten bij herfinanciering per jaar renterisico mogen lopen ter grootte van maximaal 20% van het begrotingstotaal aan lasten. Volgens die wettelijke norm zou in 2019 voor gemeente Utrecht een renterisico van circa 302 miljoen euro aanvaardbaar zijn (zie ook de Financieringsparagraaf). Zelf hanteren wij echter een stringenter norm die niet verbonden is aan het begrotingstotaal maar aan de omvang van de leningenportefeuille. Het daarbij geldende percentage is maximaal 10%.

Tabel 5.2: Renterisico-norm

Jaarverslag 2019	Verloop kengetal		
	Verslag 2018	Begroting 2019	Verslag 2019
Langlopende leningen op 1 januari	913	1.017	883
Aflossingen	80	5	5
Maatstaf Utrecht	< 91,3	< 102	<88,3

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Stand van zaken

In Utrecht voldoen we ruimschoots aan de wettelijke norm van 20%. Ook voldoen we meerjarig aan de strengere Utrechtse maatstaf van 10%.

Sturingsmogelijkheden

Door een goede spreiding van de leningenportefeuille willen wij de afhankelijkheid van de rentestand op één bepaald moment zo klein mogelijk houden.

5.3 Rentedruk

Leningen aangaan brengt rentelasten met zich mee die drukken op een deel van de exploitatiebegroting. Hoe groter de schulden, des te groter het deel van de begroting dat bestemd is voor rentelasten en hoe minder flexibel de begroting wordt.

Formule: [rentedruk = netto rentelasten gedeeld door totaal van de lasten (vóór reserves), uitgedrukt in %]

Maatstaf

Een laag percentage is gunstig voor de financiële wendbaarheid. Een gangbare maatstaf bij grote gemeenten was 4% voor het aandeel van de rentelasten in de totale begroting. Met de inwerkingtreding van de BBV Notitie rente is dit landelijk gedaald naar circa 2%.

Tabel 5.3: Rentedruk

x € 1.000.000

Jaarverslag 2019 Kengetal:	Verloop kengetal		
	Verslag 2018	Begroting 2019	Verslag 2019
Netto rentelasten	23,183	25,264	23,050
Totaal lasten (vóór reserves)	1.416	1.550	1.450
Aandeel rentelasten	1,6%	1,6%	1,6%

Stand van zaken

Naast de huidige rentelasten op bestaande leningen, houden wij veiligheidshalve ook rekening met toekomstige stijging van de rente, herfinanciering en uitbreiding van de leningenportefeuille voor toekomstige investeringen. Met inbegrip van genoemde veiligheidsmarge voldoen wij ruimschoots aan de gangbare maatstaf voor gemeenten.

Sturingsmogelijkheden

Door enerzijds te sturen op het totaal van de externe financiering en anderzijds op beheersing van het renterisico door middel van spreiding van de leningenportefeuille, houden wij de rentedruk zo laag mogelijk.

5.4 EMU-referentiewaarde

In Europees verband stuurt het Rijk op beheersing van het begrotingstekort op maximaal -3,0% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Voor de jaren 2019 tot en met 2022 is de macronorm (dus voor alle decentrale overheden gezamenlijk) door het Rijk inmiddels vastgesteld op maximaal -0,4% BBP.

De EMU-referentiewaarde was in de begroting 2019 nog berekend op 44 miljoen euro, dit op basis van het op dat moment nog bekende macronorm van -0,3% BBP. De individuele referentiewaarde betreft een richtwaarde voor het maximaal portie tekort dat een gemeente zou mogen hebben. Een overschrijding op gemeentelijk niveau zegt nog niets over de uitkomst van het EMU-saldo op macroniveau. De Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) voorziet in een sanctiemechanisme indien de EMU-macronorm structureel wordt overschreden.

Na vaststelling van de Programmabegroting 2019 publiceerde het Rijk in de Septembercirculaire 2018 de definitieve individuele referentiewaarde voor gemeente Utrecht. Die kwam uit op 54 miljoen euro.

Zie voor nadere informatie ook de [Financieringsparagraaf](#).

Berekeningswijze

De EMU-referentiewaarde is het relatieve aandeel van de gemeente Utrecht in het voor alle gemeenten gezamenlijk maximaal toegestane EMU-saldo. Dit bedrag hanteren we als indicatieve norm.

Tabel 5.4: EMU-referentiewaarde

x € 1.000.000

Jaarverslag 2019	Verloop kengetal		
	Verslag 2018	Begroting 2019	Verslag 2019
EMU-saldo: berekend tekort	32,5	115,0	-
EMU-saldo: berekend overschot	-	-	18,9
Schatting referentiewaarde c.q. maximaal toegestaan tekort Utrecht op basis van macronorm	35,0	44,0	44,0

Stand van zaken

Over 2019 vertoonde het gemeentelijke EMU-saldo een overschot van bijna 19 miljoen euro. Daarmee opereerde de gemeente per definitie binnen de door het Rijk berekende toegestane tekortruimte ('referentiewaarde'). De uitkomsten voor Utrecht zeggen niets over de landelijke uitkomst op macroniveau.

Bij de Programmabegroting was nog een negatief EMU-saldo voorzien van 115 miljoen euro. In werkelijkheid is het EMU-saldo dus circa 134 miljoen positiever uitgevallen dan geraamd. Dit komt hoofdzakelijk door:

- het positiever uitgevallen exploitatiesaldo voor bestemming (circa 96 miljoen euro voordelig);
- lagere netto investeringsuitgaven (circa 60 miljoen euro voordelig);
- hogere onttrekking aan voorzieningen (circa 25 miljoen euro nadelig) en
- hogere ontvangsten vanuit grondexploitaties (circa 11 miljoen euro voordelig).

Sturingsmogelijkheden

Bij het nemen van besluiten rondom nieuwe investeringen maken wij ook het effect op het EMU-saldo inzichtelijk om de uitkomst hiervan mee te laten wegen in de definitieve beslissing.

Organisatieflexibiliteit

Dit kengetal geeft een indicatie van het tempo waarin we bij financiële tegenwind terug kunnen naar lagere personele lasten. Voor de definities sluiten we aan bij het landelijk platform 'Vensters voor bedrijfsvoering' en de Personeelsmonitor A+O-fonds gemeenten.

Dit kengetal voor organisatieflexibiliteit mag niet verward worden met het verplichte BBV-kengetal voor externe inhuur, zoals opgenomen in de [paragraaf 'Bedrijfsvoering'](#) van deze begroting. Beide kengetallen verschillen van elkaar zowel inhoudelijk als qua berekeningsmethode.

- Inhoudelijk: voor de organisatieflexibiliteit tellen naast inhuur ook tijdelijke arbeidscontracten mee. Het kengetal voor externe inhuur daarentegen laat tijdelijke arbeidscontracten buiten beschouwing als het gaat om inhuur. Uitbesteding en outsourcing waarin sprake is van resultaatopdrachten worden bij beide kengetallen buiten beschouwing gelaten.
- Berekeningsmethode: De organisatieflexibiliteit rekent met formatie-eenheden (fte's) op peildatum. Daarbij wordt de inhuur in fte's omgerekend door het totaal aantal gecontracteerde uren te delen door 36 uur. Het kengetal voor externe inhuur daarentegen gaat uit van gerealiseerde kosten van inhuur, uitgedrukt in euro's in verhouding tot de totale loonsom plus inhuur.

Maatstaf

Het kengetal wordt bepaald aan de hand van het aandeel tijdelijke contracten inclusief inhuur in verhouding tot de werkelijke totale personele capaciteit. We onderscheiden daarbij drie hoofdgroepen van personeel, naargelang de mate waarin financiële verplichtingen de begroting meer of minder wendbaar maken: dienstverbanden en arbeidscontracten voor onbepaalde tijd respectievelijk dienstverbanden en contracten voor bepaalde tijd en tenslotte inhuur van derden. Deze laatste twee rekenen we tot de flexibele contracten. Onder de definitie van inhuur valt niet: alle vormen van uitbesteding en outsourcing waarin sprake is van resultaatopdrachten.

Formule: $[\text{som (fte met contracten voor bepaalde tijd + fte inhuur)} / \text{som (fte met contracten voor onbepaalde tijd + fte met contracten voor bepaalde tijd + fte inhuur)}]$, uitgedrukt in %]

Tabel 6: Relatieve aandeel tijdelijke contracten plus inhuur

Jaarverslag 2019	Verloop kengetal		
	Verslag 2018	Begroting	Verslag 2019
Stand peildatum:	31-12-2018	30-06-2019	31-12-2019
Aandeel tijdelijke contracten inclusief inhuur ten opzichte van capaciteit:	15,2%	15,0%	17,1%

Stand van zaken

Gemeten wordt inhuur en tijdelijke contracten als geheel in relatie tot de totale bezetting. Per 31 december 2019 was de totale bezetting 4381 fte, waarvan 395 fte inhuur en 354 fte met een arbeidscontract voor bepaalde tijd. Hierin is ook begrepen de nieuwe instroom met een tijdelijk contract van een jaar.

Het aandeel inhuur stijgt ten opzichte van vorig jaar met 87 fte en het aandeel tijdelijke contracten neemt met 32 fte toe.

Sturingsmogelijkheden

In Utrecht sturen we scherp op de inzet van externe inhuur. Als gemeentelijke organisatie streven we naar een gezond evenwicht tussen externe en interne flexibiliteit. Utrecht hanteert als uitgangspunt dat structureel werk ook structureel wordt ingevuld. Vast waar het kan, flexibel waar het moet. Externe inhuur heeft soms een kortlopend karakter van enige uren of enige dagen en soms gaat het over meerjarige inhuur op projecten.

Om onze opgaven uit te voeren, met behoudt kwaliteit, zijn goede en deskundige medewerkers nodig. Dit kunnen zowel interne als externe medewerkers zijn. We streven daarbij naar een gezonde balans.

Toereikendheid onderhoudsbudgetten kapitaalgoederen

Toereikende onderhoudsbudgetten zorgen ervoor dat wij als gemeente financieel in staat zijn om onze kapitaalgoederen op een aanvaardbaar niveau te onderhouden. Waar sprake is van oplopend achterstallig onderhoud geeft dit op termijn extra herstelkosten die de financiële wendbaarheid kunnen beperken. Het onderhoud van de kapitaalgoederen op basis van de actuele meerjaren onderhoudsprogramma's lichten wij toe in de paragraaf 'Investerings en onderhoud kapitaalgoederen' van deze programmabegroting. De meerjaren kadernota's betreffen de [Kaderbrief Vastgoed 2017](#), het [Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed \(MPUV\) 2019](#), de [Nota Kapitaalgoederen Vastgoed 2020-2023](#) en de [Nota Onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte 2016-2019](#).

Maatstaf

Als maatstaf hanteren we het criterium dat de bestaande budgetten voor de komende vier jaren toereikend zijn om de kapitaalgoederen op het door de gemeenteraad vastgestelde onderhoudsniveau te brengen of te houden conform de hiervoor genoemde kadernota's. Voor Utrechts vastgoed hanteren wij de NEN 2767 normering, score 3: redelijk. Voor de openbare ruimte streven we naar economisch rationeel beheer, waarbij we voorrang geven aan het wegwerken van de meest prioritaire achterstand. Uitgangspunt is dat het totaal van de achterstand niet toeneemt.

Stand van zaken

Vastgoed

De begroting voor het onderhoud wordt gebaseerd op een meerjarenraming. Hieraan liggen Meerjarenonderhoudsplannen voor de panden (MJOP) ten grondslag. De MJOP's worden periodiek bijgesteld door middel van inspecties. Jaarlijks zal aan het eind van het kalenderjaar een nieuwe tien jaren doorkijk worden gemaakt op basis van geactualiseerde MJOP's. Schommelingen in de uitgaven tussen jaren worden opgevangen door voorzieningen in de desbetreffende programma's. Voor het programma Utrechts Vastgoed is dit toegelicht in een aparte raadsbrief (kenmerk 5652012 met datum 2 oktober 2018 en onderwerp 'Actualisatie onderhoudsprogramma's vastgoed'). Uit de meerjarenraming (2018, doorkijk tien jaar) blijkt dat in de toekomst de onderhoudsmiddelen voor programma Utrechts vastgoed toereikend zullen zijn. Voor de programma's Sport en Bereikbaarheid is het budget voldoende voor de komende vier jaar. Wel moeten in de komende jaren werkzaamheden opnieuw aanbesteed worden in een periode van economische hoogconjunctuur. Dit kan prijsopdrijvend werken.

Kapitaalgoederen in de openbare ruimte

Op basis van een in 2018 in gang gezette actualisatie van de beheersystematiek en de uit te voeren inspecties stellen we een nieuwe raming op van de omvang van achterstallig onderhoud. Hierbij betrekken we de gewijzigde landelijke regelgeving conform de wet BBV met betrekking tot het achterstallig onderhoud en bekijken we ook hoe andere gemeenten hiermee omgaan. Tegelijkertijd actualiseren we de daarbij behorende beheerplannen. Op basis van de opgestelde beheerplannen verkrijgen we een actueel inzicht in de totale financiële behoefte voor de komende jaren en kunnen we een financiële strategie ontwikkelen om de begroting duurzaam te maken. Dit nemen we op in de Nota Beheer openbare ruimte 2021-2024.

Sturingsmogelijkheden

Vastgoed

Om het vastgoed op het door de Raad vastgestelde conditieniveau te kunnen onderhouden is een meerjarige planmatig onderhoudsprognose noodzakelijk. Zoals hiervoor al genoemd hebben we deze prognose voor nagenoeg al het gemeentelijk vastgoed. Naast deze normering is er een ambitie voor verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed.

In de raadbrieff Versnellingsopgave Energieneutraal Kernvastgoed hebben wij toegelicht welke verduurzamingsstrategieën wij volgen aan de hand van verschillende bouwjaarklassen. Bij duurzaamheidsprojecten sturen wij aan op natuurlijke investerings- en onderhoudsmomenten: Wanneer er vanuit het onderhoudsbudget in een korte tijdsperiode veel geïnvesteerd moet worden, doet zich een natuurlijk vervangings- of vernieuwingsmoment voor. Door deze momenten efficiënt te benutten en te integreren in duurzaamheidsprojecten wordt het mogelijk om de onrendabele top aanzienlijk te verlagen. Daarnaast zetten we bij kleinschalige onderhoudsmomenten in op het budget neutraal vervangen van verouderde techniek door slimme en zuinige alternatieven.

Kapitaalgoederen in de openbare ruimte

Bij onze aanpak in de openbare ruimte staan veiligheid, bereikbaarheid van de stad en het economisch belang altijd voorop. Door technische beheersystemen en inspecties waarbij wordt bezien of nog wordt voldaan aan de normen van wet- en regelgeving weten we wanneer onderhoud noodzakelijk is. Op het moment actualiseren we de beheersystematiek en de beheerplannen, die de basis vormen voor de nieuwe Nota Beheer openbare ruimte 2021-2024.

Belastingcapaciteit

Voor een uitgebreide toelichting bij de gemeentelijke belastingen verwijzen wij u naar de [paragraaf Lokale heffingen](#).

Hoe hoger de lokale lasten, hoe minder mogelijkheden een gemeente heeft voor verdere verhoging, hetgeen van invloed is op de wendbaarheid van de begroting. We hanteren twee kengetallen die elk de positie weergeven van Utrecht ten opzichte van een gemiddelde.

8.1 Belastingcapaciteit (BBV, bron: circulaire gemeentefonds)

Het kengetal belastingcapaciteit is een wegens BBV verplicht kengetal. Het drukt de Utrechtse lasten uit in een percentage van het gemiddelde van alle Nederlandse gemeenten. Een laag percentage als uitkomst is gunstig voor de nog beschikbare belastingcapaciteit.

Daarbij tellen kleine gemeenten even zwaar mee als grote doordat het uitgaat van het ongewogen landelijk gemiddelde.

8.2 Kengetal lokale lasten (bron: COELO)

Het kengetal lokale lasten vergelijkt de Utrechtse lokale lasten met die van de 36 grootste (100.000+) gemeenten. Met de uitkomst wordt een rangorde aangegeven van duur naar goedkoop. Bij dit kengetal tellen gemeenten met een groot aantal inwoners zwaarder mee doordat wij uitgaan van het gewogen gemiddelde.

Tabel 8: Belastingcapaciteit en kengetal lokale lasten meerpersoonshuishoudens

Belastingcapaciteit Utrecht (BBV)	Verslag 2018	Begroting 2019	Verslag 2019	Begroting 2020
Onroerendezaakbelasting	239	245	250	258
Rioolheffing	214	214	214	222
Afvalstoffenheffing	253	259	266	286
Utrecht woonlasten meerpersoons huishoudens	706	718	730	766
Landelijk gemiddelde	723	721	700	733
Belastingcapaciteit Utrecht (100% = op gemiddelde)	95,1%	99,6%	104,2%	104,5%
Kengetal lokale lasten (Bron: COELO) Plaats 38 grote gemeenten (1 ^{ste} = duurste)	25ste	22ste	22ste	24ste

Stand van zaken

Utrecht bevindt zich al jaren in de helft van de grootste gemeenten met de laagste woonlasten.

Sturingsmogelijkheden

Het effect van een eventuele belastingverhoging op de wendbaarheid van de gemeentefinanciën is relatief beperkt. Gemeenten nemen na de decentralisatie van 2015 circa 30 procent van de totale overheidsuitgaven voor hun rekening, terwijl het aandeel lokale belastingen in de totale belastingopbrengst onder de drie procent ligt. Het aandeel van de lokale belastingen in de totale inkomsten van gemeenten bedroeg in 2016 5%. De mogelijkheid om de lasten te verhogen wordt deels bepaald door de landelijke macronorm voor onroerendezaakbelasting en deels door politiek inhoudelijke afwegingen. Ook de mate waarin leges en retributies kostendekkend zijn kan een sturingsmogelijkheid zijn.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Covid-19

Doordat het Coronavirus inmiddels Nederland bereikt heeft zijn landelijk verregaande maatregelen genomen om deze gezondheids crisis te kunnen beheersen. Zowel het virus zelf als de landelijke beheersmaatregelen hebben grote impact op de samenleving en de economie. Deze impact werkt ook door in de begroting van de gemeente Utrecht. Momenteel maken we risico's en kosten inzichtelijk die zich als gevolg van de crisis zullen voordoen vanaf boekjaar 2020. Deze inschattingen gebruiken we enerzijds om passende maatregelen te nemen waarmee de schade (zowel maatschappelijk als financieel) zo veel mogelijk beperkt wordt. Anderzijds dienen ze om de effecten van de Corona crisis te verwerken in bestuursrapportages en de programmabegroting 2021. Het is op dit moment te vroeg om uitspraken te doen over de financiële impact voor de gemeente Utrecht.

Risicomanagement

Risicomanagement is het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het expliciet en systematisch omgaan met en het beheersen van risico's. Een risico is een onzekere gebeurtenis met (gewenste of ongewenste) gevolgen voor de gemeente. Deze gevolgen kunnen beleidsmatig en/of financieel zijn. Bij het weerstandsvermogen ligt de focus op de financiële gevolgen van risico's. Het is een maatstaf voor de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de beschikbare weerstandscapaciteit (hoeveel niet bestemde middelen zijn er beschikbaar) en de benodigde weerstandscapaciteit (hoeveel middelen zijn nodig om alle risico's op te kunnen vangen). Aan de hand van deze grootheden bepalen wij het weerstandsvermogen.

Voordat we uitvoeriger ingaan op de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit presenteren we hieronder het weerstandsvermogen zoals berekend voor de jaarstukken 2019:

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{67.678}{64.467} = 1,05$$

Hieruit blijkt dat de weerstandsfactor uitkomt op 1,05. Het verschil tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit is afgerond 3,2 miljoen euro. Ten opzichte van de stand bij de programmabegroting 2020 is de beschikbare weerstandscapaciteit nagenoeg gelijk gebleven en de benodigde weerstandscapaciteit is gestegen met 0,6 miljoen euro. Verderop in deze paragraaf worden deze mutaties nader toegelicht.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel middelen beschikbaar zijn om eventuele risico's op te kunnen vangen. De beschikbare weerstandscapaciteit is ten opzichte van de programmabegroting 2020 nagenoeg gelijk gebleven. De volgende onderdelen maken deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit:

	x € 1.000		
Beschikbare weerstandscapaciteit	Verantwoording 2018	Begroting 2020	Verantwoording 2019
Totaal algemene reserves ⁶	57.047	57.750	57.750
Stille reserves	450	450	450
Onbenutte belastingcapaciteit (twee jaar)	9.952	8.842	8.842
Niet ingevulde begrotingsruimte (vier jaar)	0	0	0
Post onvoorzien (vier jaar)	628	628	636
Totaal	68.077	67.670	67.678

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is afhankelijk van de risico's die onze gemeente loopt. Om die te kunnen bepalen vindt regelmatig een risico-inventarisatie plaats. Hieruit zijn 100 risico's naar voren gekomen. Voor een volledig overzicht verwijzen wij u naar de geheime bijlage die u bij deze jaarstukken heeft ontvangen. In deze paragraaf treft u op hoofdlijnen de belangrijkste uitkomsten. Voor ieder risico (voor zover mogelijk) wordt een minimale, verwachte en maximale financiële omvang bepaald. Deze inschatting is bepaald op basis van objectieve gegevens of ervaringscijfers. Naast de financiële omvang wordt ook de waarschijnlijkheid waarmee risico's optreden bepaald. Dit percentage geeft de mate aan waarin de verwachte omvang van het risico meetelt voor de benodigde hoogte van het weerstandsvermogen. De uitkomst van deze berekening betreft de bruto benodigde weerstandscapaciteit. Door het effect van alle beheersmaatregelen hiervan af te trekken wordt de netto benodigde weerstandscapaciteit bepaald. De netto benodigde weerstandscapaciteit wordt conform de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen aangepast naar de gewenste mate van zekerheid. Deze is bepaald op 90%. De gewenste mate van zekerheid komt tot uiting in de risicosimulatie die wordt uitgevoerd. Deze risicosimulatie is gebaseerd op de Monte Carlo simulatietechniek die algemeen geaccepteerd is in zowel de profit als de non-profit sector. Hierbij wordt op een computer op basis van gegevens over de individuele risico's (minimale, verwachte en maximale omvang en waarschijnlijkheid) duizenden keren de werkelijkheid nagebootst. Dit leidt tot een grafiek waaruit is af te leiden wat de verwachte impact van de risico's is in een willekeurig jaar. Voor deze verantwoording leidt deze exercitie tot een bedrag van 64,47 miljoen euro.

⁶ Deze bedragen sluiten niet aan op het bedrag dat in de balans staat opgenomen onder algemene reserve. Dit wordt veroorzaakt doordat in de beschikbare weerstandscapaciteit de algemene dekkingsreserve niet meetelt. Voor meer informatie zie de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen.

Risicokaart

We delen de geïnventariseerde risico's in naar urgentie en omvang. Hierdoor ontstaat de onderstaande risicokaart waarin per risicoklasse het aantal risico's opgenomen staat. Dat doen we zowel voor de situatie vóór en na toepassing van beheersmaatregelen, respectievelijk bruto en netto. Daarom treft u hieronder twee risicokaarten.

Bruto verwachte omvang

		Bruto verwachte omvang					
		Geen financiële gevolgen	< € 250.000	€ 250.000 - € 1.000.000	€ 1.000.000 - € 2.500.000	€ 2.500.000 - € 5.000.000	> € 5.000.000
Waarschijnlijkheid	score	0	1	2	3	4	5
zeer klein	1	2	2	2	3	0	1
Klein	2	9	4	8	10	3	4
50/50	3	8	4	5	3	6	4
Groot	4	0	2	5	1	1	2
zeer groot	5	3	0	0	2	2	4

De bruto risicokaart geeft alle 100 risico's weer. De risico's rechtsonder zijn het meest urgent en omvangrijk. Alle risico's zijn terug te vinden in de geheime bijlage met een overzicht alle risico's.

Netto verwachte omvang

		Netto verwachte omvang					
		Geen financiële gevolgen	< € 250.000	€ 250.000 - € 1.000.000	€ 1.000.000 - € 2.500.000	€ 2.500.000 - € 5.000.000	> € 5.000.000
Waarschijnlijkheid	Score	0	1	2	3	4	5
zeer klein	1	7	3	3	2	1	1
klein	2	18	4	7	3	2	2
50/50	3	19	1	3	4	0	1
groot	4	5	1	1	1	0	2
zeer groot	5	4	2	0	1	1	1

Mutaties in de risico's

Ten opzichte van de programmabegroting 2020 zijn de onderstaande risico's gemuteerd. De mutaties bestaan uit risico's die zijn gestegen, gedaald of vervallen. Daarnaast zorgen nieuwe risico's voor mutaties. Hiermee wordt tevens de verandering in de benodigde weerstandscapaciteit verklaard. Het gaat hier om mutaties bij benadering, omdat de bedragen afkomstig zijn uit een simulatie.

Risico	Mutatie benodigde weerstandscapaciteit	x € 1
Stijgers		
1. Geheim.		75.000
Dalers		
2. Pandenbegroting geeft meerjarig een lager positief saldo		-290.000
3. Financiële tekorten bij garantstellingen restauratieprojecten		-78.000
4. Geheim.		-107.000
5. Garantie geldleningen sportverenigingen		-15.000
6. Bekostigd aantal plekken Wsw lager dan werkelijk aantal		-1.500
7. Garantie geldleningen zorginstellingen		-2.500
8. Garantstelling bibliotheek Neude		-22.000
Nieuw		
9. Geheim.		1.125.000
10. Fluctuaties in legesopbrengsten		190.000
11. Renovatie stadhuis (nazorg)		28.000
Alle overige nieuwe projectrisico's		
Vervallen		
12. Geheim.		-110.000
13. Geen reservering voor oninbare debiteuren		-125.000
14. Corporatie BIRGIT		-45.000
Totale mutatie in benodigde weerstandscapaciteit		622.000

Toelichting risico's

1. Geheim risico in het programma openbare ruimte & groen.
2. Bij de voorjaarsnota 2020 wordt voorgesteld om voor calamiteiten een aparte reserve op te bouwen. Daarnaast is er steeds meer zicht op de meerjarige ontwikkeling.
3. Deze regeling is beëindigd. Het gaat vanaf nu alleen om periodiek monitoren van de restschuld bij het NRF, die overigens elk jaar zal afnemen en uiteindelijk tot nul zal teruglopen.
4. Geheime risico's in de programma's stedelijke ontwikkeling en onderwijs.
5. De gemeente staat niet garant voor de gehele lening, maar deelt dit met de Stichting Waarborgfonds Sport. Jaarlijks vindt er een toets plaats van de jaarrekeningen door SWS. Er wordt dan een risicoprofiel opgesteld. SWS staat garant tot maximaal vijftien jaar. Ook wordt recht van hypotheek gevestigd. Deze maatregelen verlagen het verwachte risico met 2/3.
6. Het risico 'Rijksbijdrage Wsw ontoereikend' volgt de ontwikkeling van de rijksbijdrage. Door een kleine aanpassing van dit budget in de septembercirculaire gemeentefonds 2019 is het risico ook iets gewijzigd.
7. Door aflossing van leningen is de maximale omvang van het risico afgenomen. Er worden geen nieuwe garanties gegeven.
8. Het risico neemt ieder jaar af doordat er lineair wordt afgelost.
9. Geheime risico's met betrekking tot programma's Openbare ruimte en groen en Vastgoed.
10. Het aantal aanvragen van Wabo-vergunningen is sterk afhankelijk van de economische ontwikkelingen en Europese en nationale wetgeving en de hieraan gekoppelde bouwproductie en deze is niet door ons te beïnvloeden. Jaarlijks wordt de begroting geüpdatet met de op dat moment voor handen zijnde informatie, maar er is altijd een risico dat de economie zich negatiever ontwikkelt dan voorzien, waardoor de legesopbrengsten achterblijven bij de begroting.

11. Er moet nog een aantal vitale nazorg werkzaamheden worden uitgevoerd, waaronder het vangen van de E-voedingskasten, plaatsen airco units en dergelijke. Als gevolg hiervan kan de continuïteit van de bedrijfsvoering van de gebruikers/huurder gevaar lopen.
12. Geheime risico's met betrekking tot programma's bereikbaarheid en onderwijs.
13. Bij het opstellen van de jaarrekening is een analyse van de dubieuze debiteuren gemaakt, oninbare debiteuren zijn afgeboekt en de voorziening is nu toereikend.
14. Per 1 februari 2020 wordt de corporatie opgeheven.

Top 10 risico's

Hieronder staan de top 10 risico's, inclusief de projectrisico's (projecten uit de bestuursrapportage) die opgenomen zijn in Naris op basis van de huidige inzichten. Het is de top 10 gezien vanuit het beslag op het weerstandsvermogen, zowel voor de bruto als de netto risico's. Bij de bruto risico's zijn de beheersmaatregelen niet meegenomen. De netto risico's zijn inclusief de genomen beheersmaatregelen. De projectrisico's worden beheerst binnen de projecten zelf. Er zijn een aantal uitzonderingen, daar hebben we te maken met exogene risico's die niet (volledig) binnen het project op te vangen zijn.

	Bruto risico's	Netto risico's
1	Grondexploitatie Stationsgebied en uitfaseren afbouw opdrachten	Grondexploitatie Stationsgebied en uitfaseren afbouw opdrachten
2	Transities Jeugdwet en WMO	Transities Jeugdwet en WMO
3	Inroepen breakclausules door Rabobank	Geheim risico met betrekking tot uithooflij
4	Geheim projectrisico NRU Algemeen	Ontwikkelingen gemeentefonds
5	Afzet kantoorprogramma	Geheim risico aanschaf producten buiten contracten om
6	Geheim risico met betrekking tot uithooflij	Invoeren abonnementstarief eigen bijdrage
7	Geheim projectrisico NRU PFAS	Herverdeeeffecten binnen gemeentefonds
8	Ontwikkeling gemeentefonds	Financiële tekorten bij garantstellingen restauratieprojecten
9	I-Deel	Dekking overhead ten laste van grondexploitaties
10	Grondexploitaties binnenstedelijk	Geheim projectrisico wal- en kluisuren

Bij de netto risico's is op plek 10 een geheim projectrisico van wal- en kluisuren zichtbaar. Bij de bruto risico's is in de top 10 zijn twee nieuwe geheime projectrisico's van NRU zichtbaar. In de geheime bijlage is zoveel mogelijk inzicht gegeven in de top risico's per project. Het detailniveau, de uitsplitsing en de kwantificering van de risico's is afhankelijk van de fase of de complexiteit van het project. De komende tijd gaan we verder met de aanpak Professionalisering van de projectbeheersing van de grote projecten. Hierbij hoort ook het op een standaard wijze omgaan met risicomangement binnen projecten. Hierdoor zullen we u in het vervolg steeds meer op een eenduidige manier informeren over de projectrisico's en de kwantificering.

Investeringen en onderhoud kapitaalgoederen

Hier rapporteren wij over gerealiseerd onderhoud aan het gemeentelijk eigendom in het afgelopen jaar. Ook gaan wij in op de gerealiseerde vervanging en uitbreiding van het gemeentelijk eigendom, dit is de kapitaalgoederenvoorraad. Het laatste deel van deze paragraaf heeft betrekking op afronding van gereedgekomen investeringsprojecten.

Er is een direct verband tussen uitgaven voor investeringen en het aantrekken van externe financiering. Het aangaan van externe financiering heeft zijn weerslag op de schuldpositie van de gemeente. Voor een nadere toelichting bij de financiering verwijzen wij u naar de gelijknamige [paragraaf Financiering](#)

Onderhoudsprogramma Totaal onderhoudsprogramma's

Onderhoudskosten kapitaalgoederen zijn uitgaven bedoeld om de kwaliteit van gemeentelijk eigendom wat vele jaren meegaat op een van tevoren vastgesteld onderhoudsniveau te houden of weer te brengen. Dit met als doel het naar behoren te laten functioneren of een bepaalde representativiteit te laten behouden. We onderscheiden groot onderhoud en klein onderhoud. Bij klein onderhoud gaat het om dagelijkse reparaties en kort-cyclisch onderhoud. De noodzaak tot groot onderhoud ontstaat over een langere periode en is ingrijpender van aard. Groot onderhoud wordt daarom opgenomen in een onderhoudsplanning. Groot en klein onderhoud heeft geen invloed op de gebruiksduur van een gebouw of object. De kosten ervan komen ten laste van de exploitatie.

Wanneer een aanpassing leidt tot een belangrijke kwaliteitsverbetering en/of een significant langere gebruiksduur, is er geen sprake van groot onderhoud maar van een investering die geactiveerd moet worden zodat de lasten over meerdere jaren gespreid worden. Voor de laatst genoemde categorie verwijzen we naar de [investeringen](#) verderop in deze paragraaf.

Bedragen zijn in duizenden euro's.				
Onderhoudskosten totaal	Programma begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Restant ultimo 2019
Wegen	15.352	14.548	15.417	-869
Riolering	10.859	11.015	9.636	1.379
Water (zie onderhoudsbegroting wegen)				
Groen	6.954	6.722	6.735	-13
Gebouwen	11.268	14.445	15.528	-1.083
Totaal	44.433	46.730	47.316	-586

Wegen

x € 1.000				
Onderhoudskosten wegen	Programma begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Restant ultimo 2019
Onderhoudskosten wegen	15.352	14.548	15.417	-869
Totaal	15.352	14.548	15.417	-869

Bovenstaande bedragen zijn de beschikbare bedragen voor het onderhouden van onze kapitaalgoederen met betrekking tot wegen, openbare verlichting, verkeersregelinstantie en civiele constructies. Het onderhoud van onze kapitaalgoederen is van belang om de veiligheid van de openbare ruimte te waarborgen. Periodiek worden inspecties uitgevoerd. Deze inspecties leveren informatie over de staat waarin de kapitaalgoederen zich bevinden. Hieruit volgt een onderhoudsplanning. De uit te voeren werkzaamheden zijn afgestemd met de wijken en andere programma's om synergie en kostenbesparingen in de uitvoering te bereiken en om overlast voor bewoners zo veel mogelijk te beperken.

Beleidskader: nota ['Nota Onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte 2016-2019'](#)

Riolering

x € 1.000

Onderhoudskosten riolering	Programma begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Restant ultimo 2019
Onderhoudskosten riolering	10.859	11.015	9.636	1.379
Totaal	10.859	11.015	9.636	1.379

Het periodiek inspecteren van de riolering en de te nemen maatregelen dragen bij om de kans op instorting van de riolering te voorkomen.

Om de waterkwaliteit te verbeteren in de tertiaire watergangen maaien we waterplanten en verwijderen zwerfvuil.

Beleidskader: [Plan gemeentelijke watertaken Utrecht 2016-2019](#)

Water

De onderhoudsbegroting voor vaarwegen en open water maakt deel uit de onderhoudsbegroting van [wegen](#).

Groen

x € 1.000

Onderhoudskosten groen	Programma begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Restant ultimo 2019
Bos, bomen en stedelijk openbaar groen	6.550	6.178	6.238	-60
Sport buitenaccommodaties	404	544	497	47
Totaal	6.954	6.722	6.735	-13

Bos, bomen en stedelijk openbaar groen

Bovenstaande bedragen zijn de beschikbare bedragen voor het onderhouden van onze kapitaalgoederen met betrekking tot het openbaar groen in de stad, de landgoederen en de speelvoorzieningen. Het onderhoud van onze kapitaalgoederen is van belang om de veiligheid van de openbare ruimte te waarborgen. Periodiek worden inspecties uitgevoerd. Deze inspecties leveren informatie over de staat waarin de kapitaalgoederen zich bevinden. Hieruit volgt een onderhoudsplanning. De uit te voeren werkzaamheden zijn afgestemd met de wijken en andere programma's om synergie en kostenbesparingen in de uitvoering te bereiken en om overlast voor bewoners zo veel mogelijk te beperken.

Beleidskader: nota [Nota Onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte 2016-2019](#)

Sport buitenaccommodaties

Het programma Sport wordt ingedeeld in buitenaccommodaties, binnenaccommodaties en zwembaden. Onder de buitenaccommodaties vallen de sportvelden, de speeltuinen en de volkstuinten. Naar verhouding gaat het hier meer om groen dan om gebouwen en daarom wordt dit onderdeel hier verantwoord.

Gebouwen

x € 1.000

Onderhoudskosten gebouwen	Programma begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Restant ultimo 2019
Programma Bereikbaarheid	465	1.386	1.062	324
Programma Onderwijs	525	899	948	-49
Programma Sport, onderdelen binnenaccommodaties en zwembaden	1.916	2.254	2.690	-436
Programma Vastgoed	8.362	9.906	10.828	-922
Totaal	11.268	14.445	15.528	-1.083

Onderhoudskosten gebouwen

Het onderhoud van de gebouwen is gebaseerd op het in stand houden van de kapitaalgoederen in een redelijke staat, conform de norm zoals vastgelegd in kader 8 van de Kaderbrief Vastgoed 2017.

Bij de indeling van bovenstaande tabel is gekozen om de programma-indeling van de rest van de begroting zo veel mogelijk vast te houden. Dit kan overal behalve bij het programma Sport. Het programma Sport wordt ingedeeld in buitenaccommodaties, binnenaccommodaties en zwembaden. Omdat onder buitenaccommodaties de sportvelden, de speeltuinen en de volkstuinten vallen, wordt dit onderdeel verantwoord bij het onderdeel 'Groen'.

Onder het **Programma Bereikbaarheid** vallen de parkeergarages en fietsenstallingen. Dit betreft het onderhoud van de stallingsvoorzieningen voor fietsen (openbare stallingen, buurtstallingen en fietstrommels) en auto's (belanghebbende garages, openbare garages en P+R transferia).

Een aantal grote onderhoudsklussen aan parkeergarages zijn in 2019 gestart. Afronding zal in 2020 plaatsvinden.

Programma Onderwijs: onderhoud is geen gemeentelijke taak voor schoolgebouwen die in eigendom zijn van schoolbesturen. Voor het onderhoud aan schoolgebouwen waar de gemeente zelf eigenaar van is was voor 2019 een budget van 0,711 miljoen euro geraamd. Daarnaast is er een onderhoudsbudget van 0,188 miljoen euro voor verhuurde voormalige schoolgebouwen. In totaal is er 0,948 miljoen euro uitgegeven aan onderhoud. De overschrijding wordt opgevangen binnen programma Onderwijs.

Voor het **Programma Sport** wordt hier het onderhoud van de zwembaden, de gymzalen en de sporthallen toegelicht.

Per saldo is de begroting met 0,4 miljoen euro overschreden. Deze overschrijding wordt met name veroorzaakt door hogere kosten aan het onderhoud van de zwembaden.

Onder het **Programma Utrechts Vastgoed** vallen alle overige panden. Dit betreft onder andere de welzijnspanden, Multifunctionele Accommodaties, de cultuur en -erfgoedpanden etc.

De begroting voor het onderhoud Programma Vastgoed wordt gebaseerd op een meerjarenraming. Hieraan liggen Meerjarenonderhoudsplannen (MJOP) voor de panden ten grondslag. De MJOP's worden periodiek bijgesteld door middel van inspecties. In 2017 zijn we gestart met het versneld actualiseren van de MJOP's. Hierdoor is er voor nagenoeg alle panden een geactualiseerde MJOP beschikbaar. Daaruit blijkt dat in de toekomst de onderhoudsmiddelen niet geheel toereikend zullen zijn. Bovendien moeten in de komende jaren werkzaamheden opnieuw aanbesteed worden in een periode van economische hoogconjunctuur. Dit kan prijsopdrijvend werken. Tevens zien we vanaf 2022 een stijging in de onderhoudsbehoefte ontstaan. De hierboven geschetste problematiek en de piek in het onderhoud in 2022 en verdere jaren wordt conform toezegging 18/T125 in een aparte raadsbrief nader toegelicht.

Het resultaat geeft een overschrijding van 0,9 miljoen euro. Dit resultaat wordt veroorzaakt door 0,45 miljoen euro extra werkzaamheden die zijn verricht buiten het jaarplan om (0,45 miljoen euro), extra onderhoud bij de MFA's (0,35 miljoen euro), een voordelig resultaat op de servicekosten (0,1 miljoen) en een nadelig resultaat op de apparaatskosten (0,2 miljoen euro).

Investerings

Een object met een meerjarig nut dat een substantieel beslag legt op het vermogen, noemen we een investering. In deze begroting gaan we in op de investeringen in ontwikkeling waarvoor reeds kredieten zijn vastgesteld. Daarnaast noemen we de geplande investeringen die nog nadere uitwerking en besluitvorming vragen.

De investeringen zijn onderverdeeld in twee categorieën:

- Vervangingsinvesteringen
- Uitbreidingsinvesteringen

De uitbreidingsinvesteringen worden verder onderverdeeld in A- en B-projecten.

Vervangingsinvesteringen totaal

Vervangingsinvesteringen houden de bestaande kwaliteit en functionaliteit van het gemeentelijk eigendom op peil. Hierbij valt te denken aan renovatie, levensduurverlengend groot onderhoud en herbouw.

	x € 1.000				
Vervangingsinvesteringen (totalen per programma)	Geautoriseerd tot 2019	Programma-begroting 2019	Actuele begroting t/m 2019	Realisatie t/m 2019	Restant ultimo 2019
Openbare Ruimte en Groen (exclusief Rioleringen)	67.600	24.671	92.201	65.066	27.135
Openbare ruimte: rioleringen	0	12.000	13.781	11.010	2.771
Onderwijs	134.285	41.342	161.788	25.161	136.627
Maatschappelijke ondersteuning	1.632	0	1.632	473	1.159
Sport	11.795	4.809	12.250	8.597	3.653
Vastgoed	58.724	0	130.697	19.870	110.827
Totaal vervangingsinvesteringen	274.036	82.822	412.349	130.177	282.172

De toelichting vindt u bij de paragraaf per programma.

Uitbreidingsinvesteringen totaal

Er is sprake van een uitbreidingsinvestering indien als gevolg van de investering het volume of de kwaliteit van het gemeentelijk eigendom, dit is de kapitaalgoederenvoorraad, toeneemt.

Uitbreidingsinvesteringen worden gedaan ten behoeve van de ontwikkeling van nieuwe activiteiten of expansie van de huidige activiteiten.

Wij maken onderscheid tussen twee categorieën uitbreidingsinvesteringen:

Uitbreidingsinvesteringen categorie A

Categorie A betreft investeringen waarover al eerder besluitvorming heeft plaatsgevonden of waarvan wij vinden dat geen verdere besluitvorming vereist is aangezien het project past binnen al eerder vastgesteld beleid zoals bijvoorbeeld een meerjarenplanning. Met de vaststelling van deze programmabegroting autoriseert u per project de middelen voor de in 2019 te starten uitbreidingsprojecten van categorie A, waarna wij deze middelen voor het betreffende project gaan inzetten.

x € 1.000

Uitbreidingsinvesteringen (totalen per programma)	Geautori- seerd tot 2019	Programma- begroting 2019	Actuele begroting t/m 2019	Realisatie t/m 2019	Restant ultimo 2019
Stationsgebied	49.150	0	49.150	41.066	8.084
Leidsche Rijn	17.820	0	17.820	6.851	10.969
Bereikbaarheid	450.822	20.050	533.104	373.249	159.855
Openbare ruimte en groen	0	4.199	4.199	2.601	1.598
Onderwijs	150.934	14.780	175.182	38.115	137.067
Maatschappelijke Ondersteuning	1.112	0	1.112	848	264
Cultuur	0	0	3.550	0	3.550
Sport	3.698	0	9.105	3.273	5.832
Vastgoed	14.115	0	20.406	13.248	7.158
Totaal uitbreidingsinvesteringen	687.651	39.029	813.628	479.251	334.377

De toelichting vindt u bij de paragraaf per programma.

Uitbreidingsinvesteringen categorie B

Categorie B betreft investeringen waarover wij uw gemeenteraad nog verder willen informeren via een raadsvoordracht alvorens wij met het project van start gaan. De benodigde middelen worden nog niet geautoriseerd bij de programmabegroting. Wij wachten met de inzet van deze middelen tot uw gemeenteraad heeft ingestemd met de betreffende raadsvoordracht.

x € 1.000

Uitbreidingsinvesteringen categorie B alle programma's	Geautoriseerd tot 2019	Programma- begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie t/m 2019	Restant ultimo 2019
Bereikbaarheid	4.500	195.800	207.400	0	207.400
Maatschappelijke Ondersteuning	1.123	0	1.123	0	1.123
Totaal uitbreidingsinvesteringen categorie B	5.623	195.800	208.523	0	208.523

De toelichting vindt u bij de paragraaf per programma.

Stedelijke Ontwikkeling

Het programma Stedelijke Ontwikkeling omvat:

- Stationsgebied
- Leidsche Rijn
- Utrecht overig

De investeringen in het [Stationsgebied](#) en [Leidsche Rijn](#) zijn separaat opgenomen. De overige investeringen zijn opgenomen bij het betreffende programma waaronder de investering valt.

Bijvoorbeeld scholen in Leidsche Rijn zijn ingedeeld bij het programma Onderwijs.

Stationsgebied

Uitbreidingsinvesteringen

x € 1.000

Projecten	Geautori- seerd tot 2019	Programma- begroting 2019	Actuele begroting t/m 2019	Realisatie t/m 2019	Restant ultimo 2019
Bouw parkeergarage Jaarbeursplein	49.150	0	49.150	41.066	8.084
Totaal uitbreidingsinvesteringen	49.150	0	49.150	41.066	8.084

De parkeergarage onder het Jaarbeursplein (parkeergarage Croeselaan), het bovenliggende plein en de toelidende route via de Croeselaan zijn eind 2018 in gebruik genomen. Het project sluiten wij in 2019 af. Voor de nazorg vormen wij een restant krediet van 1,9 miljoen euro. Zie verder bij af te sluiten investeringen.

Leidsche Rijn

Algemene informatie

Soort investeringen: Uitbreidingsinvesteringen met een economische nut

Uitbreidingsinvesteringen

Projecten	Geautoriseerd tot 2019	Programma-begroting 2019	Actuele begroting t/m 2019	Realisatie t/m 2019	x €
					Restant ultimo 2019
Bouw P&R en parkeergarage Berlijnplein	17.820	0	17.820	6.851	10.969
Totaal	17.820	0	17.820	6.851	10.969

Vanwege bezwaren van één van de inschrijvers tegen de voorlopige gunning en de hierop volgende rechtsgang is de start van de realisatie van het gebouw opgeschoven naar tweede kwartaal 2019 en zal het project naar verwachting gereed zijn in het voorjaar van 2020. We verwachten de opdracht binnen het geautoriseerde bedrag te kunnen realiseren. De parkeergarage wordt na realisatie door de Utrechtse Vastgoedorganisatie (UVO) in eigendom en beheer genomen

Bereikbaarheid

Algemene informatie

Onderstaande investeringen maken deel uit van het [programma Bereikbaarheid](#)

Soort investeringen: Investerings met een maatschappelijk nut. Een uitzondering hierop vormen parkeergarages en fietsenstallingen. Deze laatste twee hebben een economisch nut.

Vervangingsinvesteringen

Er zijn geen vervangingsinvesteringen

Uitbreidingsinvesteringen categorie A

Projecten	Geautoriseerde uitgaven t/m Begroting 2019	Gewijzigd in 2019	Actuele stand krediet	Totaal realisatie t/m 2019	x € 1.000
					Restant ultimo 2019
Totalen per categorie					
Projecten Fiets	101.196	5.290	106.486	72.194	34.292
Projecten Openbaar vervoer	282.915	2.742	285.657	225.539	60.118
Projecten Auto	36.716	39.659	76.375	33.380	42.995
Projecten Park & Ride	0	0	0	0	0
Projecten Duurzaam vervoer	22.573	2.167	24.740	19.940	4.800
Maatregelen aanpak Luchtkwaliteit	11.850	5.637	17.487	11.400	6.087
Projecten Parkeren	1.707	3.820	5.527	1.236	4.291
Project Verkeersveiligheid en wijken	13.915	2.917	16.832	9.560	7.272
Totaal uitbreidingsinvesteringen	470.872	62.232	533.104	373.249	159.855

Een specificatie van de onderliggende projecten is opgenomen in de Investeringsstaat Bereikbaarheid. Het investeringsprogramma Bereikbaarheid betreft een meerjarenprogramma, dat wij jaarlijks gelijktijdig met de voorjaarsnota ter vaststelling aanbieden. In eerdere jaren heeft u voor diverse meerjarige projecten binnen de deelprogramma's fiets, Openbaar Vervoer, auto, P+R, parkeren, duurzaam vervoer, verkeersveiligheid en wijken kredieten beschikbaar gesteld. Voorbereiding en uitvoering van projecten kunnen meerdere jaren bestrijken. Voorafgaand aan de gunning van een project vragen wij autorisatie

voor de totale uitgave van het investeringsbedrag. De realisatie per jaar kan afwijken van de begrote jaarplanning. Dit lichten we toe in het jaarverslag bij het [programma Bereikbaarheid](#). In de bestuursrapportages rapporteren wij over de voortgang van grote projecten.

De wijzigingen in autorisatie in 2019 zijn gebaseerd op de bijstuuringsvoorstellen investeringen in de Voorjaarsnota 2019. Hierin is een bedrag van 3,820 miljoen euro opgenomen voor bijstuuringsvoorstellen op investeringen in gemeentelijk vastgoed ten behoeve van parkeren en een bedrag van 26,512 miljoen euro voor overige investeringen in bereikbaarheid. Het toevoegen van het budget voor het flexibel fonds fietsknelpunten vanuit de Voorjaarsnota 2018 leidt tot een hogere autorisatie van 0,4 miljoen euro. Bij projecten Openbaar vervoer is een bedrag van 1,5 miljoen euro toegevoegd voor plankosten van de mobiliteitstransitie, waarover in de VJN 2019 is besloten.

Bij de vaststelling van het Integraal Programma van Eisen en het Functioneel Ontwerp in november 2018 is voor de Noordelijke Randweg Utrecht een aanvullend krediet van 30 miljoen euro ter beschikking gesteld. De wijziging in autorisatie kon niet meer in de begroting 2019 verwerkt worden en is daarom in 2019 opgenomen.

Uitbreidingsinvesteringen categorie B

Projecten	Geautoriseerde uitgaven t/m Begroting 2019	Gewijzigd in 2019	x € 1.000
			Actuele stand krediet
Westelijke Stadsboulevard	23.900	0	23.900
Integrale aanpak NRU	164.900	7.100	172.000
Uitvoeren visie Kanaalstraat en Amsterdamsestraatweg	11.500	0	11.500
Totaal uitbreidingsinvesteringen	200.300	7.100	207.400

In totaal is een budget van 30 miljoen beschikbaar voor de Westelijke Stadsboulevard. Van dit beschikbare budget is tot en met de programmabegroting 2020 een bedrag 6,1 miljoen euro vrij gegeven. Het resterende bedrag van 23,9 miljoen is in de investeringsstaat opgenomen onder categorie B, hiervan was 4,5 mln. euro al vóór 2019 als uitbreidingsinvestering categorie B opgenomen in de investeringsstaat.

Voor de integrale aanpak NRU was oorspronkelijk een budget beschikbaar van 180 miljoen euro, hiervan is tot en met de programmabegroting 2020 een bedrag van 45,1 miljoen euro geautoriseerd en het resterende bedrag stond op categorie B. Inmiddels zijn er aanvullende budgetten geregeld:

- De gemeenteraad heeft op 29 juni 2017 het amendement 'Boter bij de vis voor verdiepte kruispunten NRU' aangenomen (A 2017/24). In dit amendement is besloten dat een bedrag van 19 miljoen euro beschikbaar wordt gesteld als extra gemeentelijke bijdrage voor de leefbaarheidsdoelstellingen van de opgewaardeerde NRU.
- In de vergadering van provinciale staten van 8 november 2017 is motie 057 aangenomen door provinciale staten waarin deze uitsprekt om zich blijvend in te zetten voor het oplossen van de provinciale mobiliteitsknelpunten en dat provinciale staten het initiatief van de gemeenteraad Utrecht ondersteunt door een extra bijdrage, van maximaal 9 miljoen euro, beschikbaar te stellen om alle ongelijkvloerse kruisingen van de NRU verdiept aan te kunnen leggen.
- Op basis van een amendement van de 2e kamer een bedrag van 4,1 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de Noordelijke Randweg.
- De gemeente Utrecht heeft in het MPR 2019 een bedrag van 1 miljoen euro toegevoegd aan het budget in verband met indexatie tot en met 2018 en een aanvullende bedrag van 4 miljoen euro ten behoeve van een onderdoorgang.

In totaal komt het beschikbare budget daarmee uit op een bedrag van 217, 1 miljoen euro, waarvan 45,1 miljoen euro geautoriseerd.

In het coalitieakkoord 'Ruimte voor iedereen' is een bedrag van 11,5 miljoen euro gereserveerd voor de kapitaalslasten die voortvloeien uit het uitvoeren van de visie Kanaalstraat en Amsterdamse Straatweg. De uitwerking hiervan leggen wij via een apart raadsvoorstel voor. 64

Openbare ruimte en Groen

Snelkoppeling naar het [programma Openbare ruimte en Groen](#)

Soort investeringen: Vervangingsinvesteringen met een maatschappelijk nut. Een uitzondering hierop vormen de rioleringen en begraafplaatsen; deze laatste twee hebben een economisch nut.

Openbare ruimte en Groen exclusief rioleringen

Algemene informatie

De vervangingsinvesteringen hierna maken deel uit van het [programma Openbare ruimte en Groen, subdoelstelling 1.1 De openbare ruimte is heel, veilig en functioneel](#).

De uitbreidingsinvesteringen maken deel uit van het [programma Openbare ruimte en Groen](#), subdoelstelling Openbare ruimte en Groen exclusief rioleringen.

Vervangingsinvesteringen

Projecten	Geauto- riseerd tot 2019	Programma- begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie t/m 2019	Restant ultimo 2019
Vervangingsinvesteringen	n.v.t.	18.996	18.926	19.687	-761
Stadsbaantunnel	n.v.t.	5.000	5.000	0	5.000
Vervanging ondergrondse containers	n.v.t.	675	675	2.088	-1.413
Totaal vervangingsinvesteringen		24.671	24.601	21.775	2.826

x € 1.000

In 2019 is veel geïnvesteerd in de kapitaalgoederen:

- afronden van de betonreparatie van de Marnixbrug;
- op basis van een inspectie van de Prins Clausbrug meer onderhoud verricht en de beschermende verflaag vervangen;
- vervanging van de brug bij landgoed Rhijnauwen en drie bruggen in het Griftpark;
- voorbereiden van de vervanging van de vier bruggen in Lunetten;
- vervangen van de beschoeiing aan de Schermerhornstraat in combinatie met saneringswerkzaamheden.

Voor de wegen is groot onderhoud uitgevoerd aan de Furkabaan (stil asfalt), Simplonbaan (stil asfalt), Acacialaan en Rijnlaan (stil asfalt); in totaal gaat het om zeven kilometer stil asfalt.

Het asfalt van Papendorpsepad is vervangen. Hierdoor is het comfort voor de fietsers aanzienlijk verbeterd.

Het groot onderhoud aan de Oudwijkerdwarsstraat, Kleine Singel, Lange Nieuwstraat en Taagdreef is naar 2020 doorgeschoven om dit te combineren met wensen vanuit de wijk voor herinrichting.

De vervanging van openbare verlichting bestaat uit:

- 3.900 armaturen (6% van het totaal) door armaturen met moderne led verlichting met de keuze voor armaturen die passen bij de afspraken met de leden van het burgerinitiatief 'Elke dag verdient een nacht van de nacht' om lichthinder in de stad te beperken;
- 23 voedingskasten (4% van het totaal) voor de openbare verlichting en 9,6 kilometer (0,6% van het totaal) aan oude elektriciteitskabel door nieuwe.

Vier van de vijf geplande verkeersregelinstallaties zijn met de overstap op energiezuinige ledlampen vervangen: bij het Provinciehuis, Prins Hendriklaan/Jan van Scorelstraat, Europaplein en Majellapark. Omdat het beheer van de verkeersregelinstallaties voor de Uithoflijn veel voorbereiding vroeg, is de geplande vervanging van de installatie bij de Lucasbrug en het vervangen van kabels voor dataverbindingen doorgeschoven naar 2020.

In twaalf straten zijn ongezonde bomen of bomen met veel opdruk gekapt en voorzien van nieuwe bomen. Daarbij zijn 280 bomen geplant; per saldo 24 bomen meer dan verwijderd. In diverse straten is overleg met bewoners gevoerd over de soort en de plek van de nieuwe bomen.

Het groen kreeg vanwege de droogte extra water in het voorjaar. De bestratingsdruk door boomwortels is bij ruim 3000 bomen in meer dan 600 straten, door onder meer door boomspiegels te vergroten, weggenomen.

Ook dit jaar zijn er door de economische hoogconjunctuur prijsstijgingen in de grond-, weg- en waterbouw, dit geldt voor de vervangingsinvesteringen en onderhoudswijzigingen.

Naar aanleiding van een onderzoek door Rijkswaterstaat naar de brandwerendheid van de Stadsbaantunnel is gebleken dat er aanvullende maatregelen dienen te worden genomen om de brandwerendheid van de Stadsbaantunnel op peil te brengen.

Projecten	Geauto- riseerd tot 2019	Programma- begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie t/m 2019	x € 1.000
					Restant ultimo 2019
Wal en Kluisuren (tm Rak 21)	47.600	n.v.t.	47.600	43.109	4.491
Wal & Kluis (Rak 21-VJN '19)	5.000	n.v.t.	5.000	0	5.000
Wal & Kluisuren (Rak 22)	15.000	n.v.t.	15.000	182	14.818
Totaal Wal- en kluisuren	67.600		67.600	43.291	24.309

Op basis van een herijking heeft uw raad bij de Voorjaarsnota 2017 besloten 12,0 miljoen euro extra beschikbaar te stellen ten opzichte van het oorspronkelijke budget van 35,6 miljoen euro van het project Wal- en kluisuren, in totaal 47,6 miljoen euro.

Helaas is gebleken dat de beschikbare financiële middelen voor het project WKM ontoereikend zijn om het werk te voltooien, [zie raadsbrief van 10 mei 2019](#). Een extern adviesbureau heeft de opdracht gekregen een realistische inschatting te maken van wat nodig is om de werkzaamheden voor WKM af te ronden, [zie raadsbrief 25 juni 2019](#). Anticiperend op het externe onderzoek is er een extra investering van 5 miljoen euro beschikbaar gesteld bij de VJN 2019.

Met de [raadsbrief van 28 november 2019](#), is de rapportage van het onderzoek, uitgevoerd door AnteaGroup, aangeboden. Antea geeft een grote bandbreedte aan voor de kosten van de resterende werkzaamheden aan de wal- en kluisuren. Om meer zicht te krijgen op het resterende werk en de nog te maken afwegingen rondom de bouwmethodie die moet worden toegepast of de onbekende staat van de aangrenzende panden is, op advies van Antea, een herziening nodig die medio 2021 zal zijn afgerond

Bij de Voorjaarsnota 2018 zijn de verwachte kosten van het tweede gedeelte (rak 22) in kaart gebracht. Deze raming komt uit op een bedrag 15,0 miljoen euro. De voorbereiding van de werkzaamheden van rak 22 is van start gegaan.

De opgaven op wal- en kluisuren, werfkelders en weren te zwaar verkeer vraagt om een integrale, programmatische, aanpak. In de [raadsbrief van 20 december 2019](#), is aangekondigd dat in april 2020 een samenhangend plan van aanpak wordt gepresenteerd op de vier onderwerpen: 1. Herziening project wal- en kluisuren; 2. Inspectie werfkelders; 3. Weren te zwaar verkeer; 4. Consequenties van de complexe en soms niet te achterhalen eigendomsverhoudingen.

Uitbreidingsinvesteringen

Uitbreidingsinvesteringen	Geauto- riseerd tot 2019	Programma begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie t/m 2021	x €1.000
					Restant ultimo 2019
Uitbreiding ondergrondse containers	n.v.t.	4.199	4.199	2.601	1.598
Totaal uitbreidingsinvesteringen	0	4.199	4.199	2.601	1.598

Ondergrondse containers

Dit jaar lag de nadruk op het vervangen van oude ondergrondse containers.

Openbare ruimte en Groen - onderdeel rioleringen

Algemene informatie

De investeringen hierna maken deel uit van het [programma Openbare Ruimte en Groen](#), subdoelstelling 1.2 Het afval- en hemelwater wordt veilig en milieuvriendelijk afgevoerd en de waterkwaliteit is goed.

Soort investeringen: Rioleringen zijn investeringen met een economisch nut

Vervangingsinvesteringen

Projecten	Geauto- riseerd tot 2019	Programma- begroting 2019	Actuele begroting t/m 2019	Realisatie t/m 2019	x € 1.000
					Restant ultimo 2019
Vervangingen riolering	0	12.000	13.781	11.010	2.771
Totaal rioleringen	0	12.000	13.781	11.010	2.771

2019 was een jaar met veel weersextremen (hitte, droogte, extreme neerslag). Dit was vooral terug te zien in het aantal waterkwaliteitsproblemen. Een aantal investeringsprojecten uit 2018 was vertraagd. In 2019 lukte het daardoor om vier kilometer riolering te vervangen of te re-linen en ruim 7,5 hectare verhard oppervlak af te koppelen of te ontharden. Circa 50% van de voor 2019 geprogrammeerde rioolvervangings- en waterhuishoudingsprojecten is ook daadwerkelijk in 2019 uitgevoerd. De uitvoering van de overige projecten is door diverse redenen doorgeschoven naar 2020 en later. Voor de vervanging van Riolering is 13,781 miljoen euro begroot. Er is voor 11 miljoen euro aan vervanging uitgevoerd. Het restantbedrag is toegevoegd aan de voorziening. De voorziening bedraagt ultimo 2019 2,771 miljoen euro.

Onderwijs

Algemene informatie

De investeringen hierna maken deel uit van het [programma Onderwijs](#)

Soort investeringen: Investerings met een economisch nut

Vervangingsinvesteringen

Projecten	Geauto- riseerd t/m PB 2019	Wijzigingen 2019	Actuele begroting t/m 2019	Realisatie t/m 2019	x € 1.000
					Restant ultimo 2019
Primair onderwijs	88.261	14.653	102.914	13.660	89.254
Voortgezet onderwijs	46.024	12.850	58.874	11.501	47.373
Totaal vervangingsinvesteringen	134.285	27.503	161.788	25.161	136.672

Van het totaal geautoriseerde budget van 161,8 miljoen euro is 25,2 miljoen euro uitgegeven tot en met 2019. In totaal worden van dit bedrag 30 projecten gerealiseerd. Deze projecten zijn in de geheime bijlage opgenomen.

Uitbreidingsinvesteringen

Projecten	Geauto- riseerd tot 2019	Programma- begroting 2019	Actuele begroting t/m 2019	Realisatie t/m 2019	x € 1.000
					Restant ultimo 2019
Primair onderwijs	38.023	8.903	46.926	19.761	27.165
Voortgezet onderwijs	122.379	5.877	128.256	18.354	109.902
Totaal uitbreidingsinvesteringen	150.934	14.780	175.182	38.115	137.067

Van het totaal geautoriseerde budget voor uitbreidingsinvesteringen van 150,9 miljoen euro is inmiddels 38,1 miljoen euro uitgegeven.

In totaal worden voor dit bedrag 29 projecten gerealiseerd. Deze projecten zijn in de geheime bijlage opgenomen.

Voor een nadere toelichting op deze investeringen verwijzen wij naar het [Programma Onderwijs \(1.1 Adequate Onderwijshuisvesting\)](#).

Maatschappelijke Ondersteuning

Algemene informatie

De investeringen hierna maken deel uit van het [programma Maatschappelijke ondersteuning](#)

Soort investeringen: Investerings met een economische nut.

Vervangingsinvesteringen

	x € 1.000				
	Geauto- riseerd tot 2019	Programma begroting 2019	Actuele begroting t/m 2019	Realisatie t/m 2019	Restant ultimo 2019
Maatschappelijke Ondersteuning	1.632	0	1.632	473	1.159
Totaal vervangingsinvesteringen	1.632	0	1.632	473	1.159

Van het totaal geautoriseerde budget voor vervangingsinvesteringen van 1,6 miljoen euro is inmiddels 0,5 miljoen euro uitgegeven.

Uitbreidingsinvesteringen cat. A

	x €1.000				
Projecten	Geauto- rtot 2019	Programma begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie t/m 2019	Restant ultimo 2019
Speeltuin Hoge Weide met speeltuingebouw	1.112	0	1.112	848	264
Totaal vervangingsinvesteringen	1.112	0	1.112	848	264

Van het totaal geautoriseerde budget voor uitbreidingsinvesteringen van 1,1 miljoen euro is inmiddels 0,8 miljoen euro uitgegeven.

Uitbreidingsinvesteringen cat. B

	x €1.000				
Projecten	Geauto- riseerd tot 2019	Programma begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie t/m 2019	Restant ultimo 2019
Maatschappelijke voorziening LRC	966	0	966	0	966
Jongerenhuiskaer de Meern	157	0	157	0	157
Totaal vervangingsinvesteringen	1.123	0	1.123	0	1.123

Cultuur

Algemene informatie

De investeringen hierna maken deel uit van het [programma Cultuur](#).

Soort investeringen: Investerings met een economisch nut.

Uitbreidingsinvesteringen

Projecten	Geauto- riseerd tot 2019	Programma begroting 2019	Actuele begroting t/m 2019	Realisatie t/m 2019	x €1.000
					Restant ultimo 2019
De Machinerie	0	0	3.550	0	3.550
Totaal uitbreidingsinvesteringen	0	0	3.550	0	3.550

Dit betreft een investeringsbijdrage aan 'De Machinerie'. Met de realisatie van 'De Machinerie' wordt in de Merwedekanaalzone en in samenwerking met Erfgoed Werkspoor Utrecht B.V. (EWU B.V.) een plek voor vernieuwende beeld- en filmcultuur gerealiseerd. De planning is dat 'De machinerie' in 2022 gereed is.

Sport

Algemene informatie

De investeringen hierna maken deel uit van het [programma Sport](#)

Soort investeringen: Investerings met een economisch nut.

Vervangingsinvesteringen

Projecten	Geauto- riseerd tot 2019	Programma- begroting 2019	Actuele begroting t/m 2019	Realisatie t/m 2019	x € 1.000
					Restant ultimo 2019
Binnensportaccommodaties - Gebouwen & installaties	750	0	182	0	182
Buitensportaccommodaties - Gebouwen & installaties	4.498	2.074	2.269	1.833	436
Buitensportaccommodaties - Velden & sportconstructies	6.137	2.735	7.803	5.672	2.131
Volkstuinen	360	0	0	0	0
Zwembaden	50	0	1.998	1.092	906
Totaal vervangingsinvesteringen	11.795	4.809	12.250	8.597	3.653

Van het totaal geautoriseerde budget van 12,250 miljoen euro is er tot en met 2019 8,597 miljoen euro uitgegeven. Dit bedrag betreft deels nog lopende investeringen (3,535 miljoen euro) en deels in 2018 & 2019 opgeleverde en administratief afgesloten projecten (5,062 miljoen euro).

Uitbreidingsinvesteringen

Projecten	Geauto- riseerd tot 2019	Programma begroting 2019	Actuele begroting t/m 2019	Realisatie t/m 2019	x €1.000
					Restant ultimo 2019
Buitensportaccommodaties - Gebouwen & installaties	2.698	0	3.021	1.190	1.832
Buitensportaccommodaties - Velden & sportconstructies	1.000	0	6.084	2.083	4.001
Totaal uitbreidingsinvesteringen	3.698	0	9.105	3.273	5.832

Van het totaal geautoriseerde budget voor uitbreidingsinvesteringen van 9,105 miljoen euro is tot en met 2019 3,273 miljoen euro gerealiseerd. Dit bedrag betreft deels nog lopende investeringen in het kader van de Groei van de Stad (1,406 miljoen euro) en deels in 2018 en 2019 opgeleverde en administratief afgesloten projecten (1,867 miljoen euro).

Vastgoed

Algemene informatie

De investeringen hierna maken deel uit van het [programma Vastgoed](#)

Soort investeringen: Investerings met een economisch nut.

Vervangingsinvesteringen

Projecten	Geauto- riseerd tot 2019	Programma begroting 2019	Actuele begroting t/m 2019	Realisatie t/m 2019	x € 1.000
					Restant ultimo 2019
Cultuur	5.716	0	9.297	1.809	7.487
Erfgoed	38.725	0	48.468	7.764	40.704
Gemeentelijke huisvesting	10.693	0	12.816	7.586	5.230
MFA's	0	0	35.550	107	35.443
Welzijn	340	0	14.419	56	14.363
Zorg	0	0	2.382	83	2.299
Overig/Overig beleid	3.250	0	7.765	2.465	5.300
Totaal vervangingsinvesteringen	58.724	0	130.697	19.870	110.827

Van het totaal geautoriseerde budget van 130,699 miljoen euro is er tot en met 2019 27,600 miljoen euro gerealiseerd. Dit bedrag betreft deels nog lopende investeringen (23,857 miljoen euro) en deels in 2018 en 2019 opgeleverde en administratief afgesloten projecten (3,743 miljoen euro). Voor de toelichting op de overschrijding op Gemeentelijke huisvesting verwijzen wij naar de investeringsstaat.

Uitbreidingsinvesteringen

Projecten	Geauto- riseerd tot 2019	Programma begroting 2019	Actuele begroting t/m 2019	Realisatie t/m 2019	x € 1.000
					Restant ultimo 2019
Cultuur	3.100	0	3.100	3.143	-43
Erfgoed	150	0	150	146	4
Gemeentelijke huisvesting	1.100	0	1.100	973	127
MFA's	6.397	0	6.397	6.216	181
Welzijn	1.768	0	7.226	1.471	5.755
Zorg	0	0	590	0	590
Overig/Overig beleid	1.600	0	1.843	1.299	544
Totaal uitbreidingsinvesteringen	14.115	0	20.406	13.248	7.158

Van het totaal geautoriseerde budget van 20,406 miljoen euro is er tot en met 2019 13,248 miljoen euro gerealiseerd. Dit bedrag betreft deels nog lopende investeringen (11,803 miljoen euro) en deels in 2019 opgeleverde en administratief afgesloten projecten (1,445 miljoen euro).

Af te sluiten investeringen

Investeringsprojecten die fysiek zijn afgerond, worden aan het eind van het jaar afgesloten. Daarbij zetten we per project de door u geautoriseerde bedragen af tegen de daadwerkelijk gedane uitgaven. Hieruit blijkt of er een overschot of een tekort is op het betreffende project.

Uit het totaal van de af te sluiten investeringsbudgetten blijkt dat we voor 95,155 miljoen euro aan door uw gemeenteraad geautoriseerde investeringsprojecten administratief afsluiten. Voor deze projecten is in totaal 82,806 miljoen euro aan werkelijke uitgaven gedaan. Dit leidt per saldo tot een overschot aan kredieten van 12,349 miljoen euro. De financiële dekking van tekorten en bestemming van overschotten leggen wij aan u voor bij de Voorjaarsnota 2020.

Stedelijke Ontwikkeling

In het programma Stedelijke Ontwikkeling worden onderscheiden:

- Stationsgebied
- Leidsche Rijn (niet van toepassing Jaarstukken 2019)
- Utrecht overig

Stationsgebied

Naam investeringsproject	Geautoriseerd bedrag	Gerealiseerd bedrag	x €1.000
			Overschot (+) of tekort (-)
Parkeergarage Jaarbeursplein	49.150	41.066	8.084

Nu de parkeergarage in gebruik is genomen en de stichtingskosten zijn geactiveerd stellen wij voor het krediet per 31 december 2019 af te sluiten. Ten behoeve van de nazorg is 1,9 miljoen gereserveerd. Het krediet sluiten wij af met een positief resultaat van 6,2 miljoen euro. Het resultaat bedraagt 6,2 miljoen euro positief en is veroorzaakt door lagere bouwkosten als gevolg van een gunstige aanbesteding. Daarnaast hebben niet alle risico's zich voorgedaan waardoor een deel van de post onvoorzien is vrijgevallen. Het voordelig resultaat wordt betrokken bij de meerjarenraming van de parkeerexploitatie.

Bereikbaarheid

Nr. Naam investeringsproject	Geautori- seerd bedrag	Gereali- seerd bedrag	x € 1.000
			Overschot (+) of tekort (-)
1. 't Goylaan	6.129	6.129	0
2. Doorfietsroute Overvecht - Uithof	2.686	2.686	0
3. Doorfietsroute om de binnenstad Oost - Tolsteegsingel/Maliesingel	1.600	1.560	40
4. Hinderplanning 2012 t/m 2014 en communicatie	290	299	-9
5. Maatregelen verkeersveiligheid busbaan Vleuterweide	2.325	2.342	-17
6. Verschonen eigen wagenpark	164	164	0
7. Luchtkwaliteitsmaatregelen Scholen	189	189	0
8. Hoofd fietsroutes, incl. fiets file vrij en aanvullend	24.671	24.671	0
9. Fietsparkeren business case OVT na pilot	3.500	1.860	1.640

1. In 2016 is 't Goylaan opnieuw ingericht om een aantrekkelijke en goed oversteekbare stadsboulevard te maken. Na oplevering bleken aanpassingen noodzakelijk om de verkeerssituatie te verduidelijken. Na camera-onderzoek is in overleg met de bewoners een aangepast ontwerp opgesteld. Omdat de kosten van de voorbereiding van de aanpassingen van het voorrangspein voor een deel ten laste van dit oude krediet zijn gebracht, sluiten we het project zonder resultaat af. Voor het uitvoeren van het nieuwe ontwerp is een apart krediet van 1,2 miljoen euro verstrekt.

2. In 2018 is het project opgeleverd. De laatste verrekeningen hebben in 2019 plaats gevonden en het project kan afgesloten worden.

3. In 2018 is het project opgeleverd. Na het realiseren van snelheidsbeperkende maatregelen in 2019, kan het project afgesloten worden. Het voordeel van 0,040 miljoen euro op gemeentelijke middelen is verrekend met de reserve Bereikbaarheid en zullen we betrekken bij de herprogrammering in het MPB 2020.

4. In verband met de hogere doorbelaste kosten van communicatie sluiten we dit project af met een nadeel van 0,009 miljoen euro. Dit nadeel is verrekend met de reserve Bereikbaarheid en zullen we betrekken bij de herprogrammering in het MPB 2020.

5. De werkzaamheden zijn in 2019 afgerond en de bijdrage vanuit de subsidie Randstadspoor worden conform beschikking verantwoord op het project. We sluiten het project af met een nadeel van 0,017 miljoen euro. Dit nadeel is verrekend met de reserve Bereikbaarheid, we zullen dit betrekken bij de herprogrammering in het MPB 2020.

6. en 7. De resterende budgetten op de projecten Verschonen eigen wagen park en Luchtkwaliteitsmaatregelen bij Scholen zijn in het MPB 2019 geherprogrammeerd naar het project Elektrisch vervoer en worden daarom bij de jaarrekening 2019 zonder resultaat afgesloten.

8. De top 5 fietsroutes die in het kader van dit project zijn aangepakt zijn vrijwel geheel uitgevoerd, op een paar afrondende werkzaamheden na die nog in 2020 zullen plaats vinden. We stellen daarom voor om het krediet voor een bedrag van 24,671 miljoen euro af te sluiten en het resterende deel van het krediet (0,510 miljoen euro) vanaf 2020 op te nemen onder de naam 'Knelpunten op bestaande fietsroutes'. Onder dit krediet vallen naast de afrondende werkzaamheden van de hoofdfietsroutes (zoals het aanpassen van bochten en promotie Utrecht Fietsstad) ook de bestedingen van de in het coalitie-akkoord opgenomen middelen voor het flexibel fonds fiets, die in het MPB 2019 zijn toegevoegd aan het budget van de hoofdfietsroutes.

9. Door goedkoop aanbesteden van de NS en doordat er geen grote tegenvallers zijn geweest bij de realisatie van de inbouw van de Stationspleinstalling is het volledige gereserveerde budget niet nodig gebleken. Met ingang van 2020 worden de exploitatiekosten voor grote Stationsstallingen volledig betaald uit de parkeerexploitatie. Het voordeel van 1,64 miljoen euro op gemeentelijke middelen is verrekend met de reserve Bereikbaarheid en zullen we betrekken bij de herprogrammering in het MPB 2020.

Onderwijs

Nr.	Naam investeringsproject			x €1.000
		Geautori- seerd bedrag	Gereali- seerd bedrag	Overschot (+) of tekort (-)
1.	VMBO Vleuterweide / VOLT!	16.800	16.254	+546

Eind december 2018 is de nieuwbouw VO Vleuterweide opgeleverd. Begin januari 2019 is de school door VOLT! Toekomstmakers (voorheen Via Nova College) in gebruik genomen. Vanaf de zomer zijn ook leerlingen van het Amadeus tijdelijk ondergebracht in deze school. De realisatie van de school is binnen het (na aanbesteding opgehoogde) budget uitgevoerd en de afrekening heeft een positief resultaat. Voor de dekking van een aantal uit te voeren werkzaamheden (o.a. een hekwerk rondom de school) en verrekening van een aantal posten is voor 2020 nog een bedrag van 200 duizend euro gereserveerd.

Sport

x € 1.000

Nr.	Naam investeringsproject	Geautori- seerd bedrag	Gereali- seerd bedrag	Overschot (+) of tekort (-)
1.	Europaweg 054 (sportpark Fletiomare Oost)	437	290	140
2.	Koningsweg 139 (sportpark Koningsweg)	521	324	197
3.	Parkzichtlaan 203 (sportpark de Paperclip)	659	570	89
4.	Rijnvliet 003/005 (sportpark Rijnvliet)	666	612	54
5.	Tirionlaan 003 (sportpark Papendorp)	437	376	62
6.	Laan van Maarschalkerweerd 015 (sportpark Zoudenbalch)	726	493	233
7.	Arienslaan 002 (sportpark de Berekuil)	232	227	5
8.	Componistenlaan 001 (sportpark de Vrijheit)	728	673	54
9.	In van maarschalkerweerd 20 (sportpark Maarschalkerweerd)	726	989	-263
10.	Verlengde Hoogravenseweg 002a (sportpark Hoograven-Zuid)	437	181	255
11.	Paranadreef 010 (zwembad de Kwakel)	117	327	-210
12.	Kanaalweg 174 (sportpark Marco van Basten)	960	677	283
13.	Rijnvliet 003/005 (sportpark Rijnvliet)	3.021	1.190	1.832

1 – 6: De werkzaamheden van deze vervangingsinvesteringen zijn gestart in 2018, waardoor de oude btw-regelgeving nog van toepassing was. Dit betekent dat voor deze investeringen de bovenstaande gerealiseerde bedragen exclusief btw worden weergegeven. Bij de eerste bestuursrapportage 2019 is echter wel uit voorzorg echter additionele autorisatie gevraagd ter hoogte van het btw-bedrag (met hetzelfde bedrag aan SPUK als bijdrage van derden ter dekking). Hierdoor zijn deze investeringen gerealiseerd met een overschot ten opzichte van de geautoriseerde bedragen.

7 - 8: Geen toelichting.

9: Op sportpark Maarschalkerweerd zijn er twee hockeyvelden gerenoveerd in plaats van één. Het tekort is binnen het programma Sport opgevangen vanuit het beschikbare budget voor vervangingsinvesteringen.

10: Bij de renovatie van de korfbalvelden op sportpark Hoograven was het mogelijk om een efficiëntere veld-inpassing te realiseren door de nieuwe veldafmetingen voor korfbal. Hierdoor kon een en ander op een kleiner oppervlak en tegen een lager investeringsbedrag gerealiseerd worden.

11: Bij het aanpassen van de functionaliteit van de entree van zwembad De Kwakel zijn additionele onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd, waardoor het gerealiseerde investeringsbedrag hoger is uitgevallen. Dit tekort is binnen het programma Sport opgevangen.

12: Het omzetten van het voetbalveld van natuur- naar kunstgras op sportpark Marco van Basten is op een bestaand sportpark gerealiseerd waardoor er geen grondkosten gemaakt zijn. Hierdoor is het gerealiseerde bedrag lager uitgevallen.

13: De werkzaamheden in het kader van de tweede & derde fase van sportpark Rijnvliet zijn afgerond. Werkzaamheden voor de vierde fase staan gepland voor 2021-2022. Hiervoor zal in de desbetreffende programmabegroting autorisatie gevraagd worden.

Vastgoed

x € 1.000			
Nr. Naam investeringsproject	Geautori- seerd bedrag	Gereali- seerd bedrag	Overschot (+) of tekort (-)
1. Pauwstraat 013a	140	140	0
2. Bemuurde Weerd w.z. 003	65	65	0
3. Koningslaan 001a/003/005	250	391	-141
4. Rhijnauwenselaan 005 (grootschalig onderhoud gebouwen erfgoed)	700	682	18
5. Energiebesparende maatregelen; zonnepanelen & bandbreedte duurzaamheidsmaatregelen	3.250	2.465	785
6. Oude Liesbosweg 068 (fort lunet iv nieuwbouw loods)	150	146	4
7. Commerciële ruimtes Vaartsche Rijn	1.600	1.299	301

1, 2, 4, 6, 7: Realisatie conform planning en begroting.

3: De overschrijding bij het project aan de Koningslaan is het gevolg van fiscale redenen en uitgebreidere werkzaamheden, zoals noodzakelijke asbestsanering aan het dak van de naastgelegen woning.

5: Bij het opstellen van de NKG 2020 – 2023 zijn de kosten voor de verschillende duurzaamheidsmaatregelen opgenomen in investeringsbedragen van de individuele projecten, waardoor de aparte regels komen te vervallen.

Financiering

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de gemeente. Dit zijn onder andere het risicobeheer (vooral rente- en kredietrisico), de financierings- en schuldpositie en het kasbeheer.

Algemeen

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voorschriften voor een verplichte financieringsparagraaf in de programmabegroting en in het jaarverslag.

De risicobeheersing binnen de Wet fido richt zich op renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. Binnen het risicobeheer van gemeente Utrecht zijn de twee eerstgenoemde risico's het meest relevant.

Definitie van het begrip treasury:
Het besturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

De doelstelling van de treasuryfunctie van de gemeente Utrecht is dat deze uitsluitend de lokale publieke taak dient en dat een prudent beleid gevoerd wordt binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet fido.

Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de financiële functie. Treasury zorgt voor de *beschikbaarheid* van geldmiddelen. De Financiën is juist belast met het toezicht en de bewaking van de *aanwending* van die middelen. Vanuit deze rollen is de focus bij Financiën gericht op de baten en lasten en die van de treasuryfunctie op feitelijke in- en uitgaande kasstromen, waaronder ook financieringskasstromen. Vooral die laatstgenoemde kasstromen staan in deze paragraaf centraal.

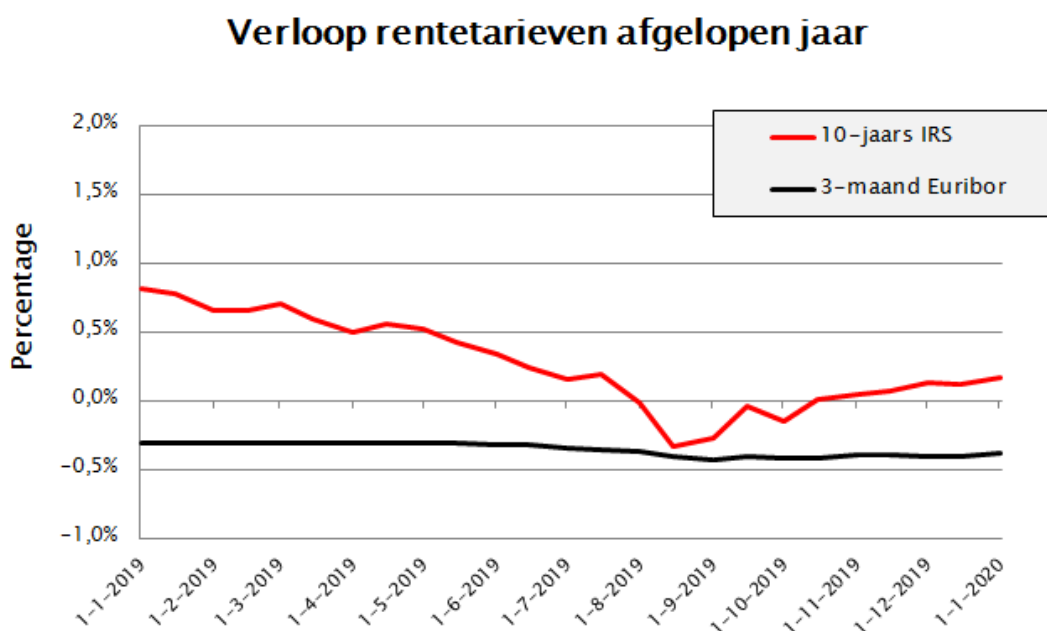
Ontwikkelingen

In het navolgende gaan wij in op renteontwikkelingen en op ontwikkelingen in relevante wettelijke kaders.

Rente-ontwikkelingen.

De ontwikkeling van de rente gedurende het afgelopen jaar kan als volgt grafisch worden weergegeven:

Grafiek 1 Verloop rentetarieven over 2019

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat de 3-maands rente gedurende geheel 2019 stabiel is geweest op circa -0,3% à -0,4% (negatieve rente). Dit kortlopende renteniveau staat hoofdzakelijk onder invloed van het monetair beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). In september 2019 heeft de ECB het renteniveau voor de zogenoemde Deposit facility vastgesteld op -0,5% (was sinds 2016 -0,4%). Deze maatregel draagt er aan bij dat de geldmarkttarieven eveneens negatief zijn. De gemeente Utrecht profiteert van deze situatie bij het opnemen van dag- en kasgeldleningen. Door de negatieve rente krijgt de gemeente namelijk geld toe als zij leent voor looptijden van één dag tot en met circa twee jaar. Zie verder in deze paragraaf onder het kopje Saldobeheer.

De lange 10-jaars rente is gedurende 2019 gedaald van 0,8% naar 0,2%. Dit lange renteniveau staat minder onder invloed van centrale banken maar wordt vooral bepaald door vraag en aanbod op de internationale kapitaalmarkt.

Indien een langlopende lening daadwerkelijk wordt opgenomen gelden er liquiditeitsopslagen bovenop het IRS-tarief. Per eind 2019 bedroeg deze opslag voor een 10-jaars lening circa 0,1 procentpunt.

Wettelijke ontwikkelingen

Beleidsdoorlichting Schatkistbankieren

Vanaf eind 2013 dienen decentrale overheden tijdelijk overtollige geldmiddelen, rekening houdend met een drempelbedrag, in 's Rijks Schatkist te stallen. Het doel van Schatkistbankieren was tweeledig: verminderen van de financieringsbehoefte van de Staat en vermindering van het kredietrisico voor decentrale overheden bij uitzettingen. In het voorjaar van 2019 is vanuit het Ministerie van Financiën een beleidsdoorlichting Schatkistbankieren afgerond. Daarbij hebben ook (koepels van) decentrale overheden inbreng gehad. Begin juli 2019 heeft het Kabinet de beleidsdoorlichting naar de Tweede Kamer gestuurd. Daarin is bepaald dat de verplichting tot Schatkistbankieren voor decentrale overheden gehandhaafd blijft. Het kabinet erkent echter dat de regeling te hoge administratieve lasten met zich meebrengt, vooral voor decentrale overheden die in termen van leningen aan de opnemende kant zitten en die van daar uit slechts incidenteel overtollige middelen hebben. Het Ministerie van Financiën gaat nader onderzoek doen om het drempelbedrag te verhogen. Ook bij dit onderzoek zullen (koepels van) decentrale overheden worden betrokken. In de loop van 2020 wordt een advies hierover verwacht.

Interne ontwikkelingen

Aanbesteding betalingsverkeer, nieuwe huisbankier

Per eind 2019 liep het contract voor het huisbankierschap af dat de gemeente had met ABN Amro. In de aanloop naar dat moment is begin 2019 een Europese Aanbesteding gedaan. Die aanbesteding is door BNG Bank gewonnen, nadat zij op alle onderdelen (additionele dienstverlening, duurzaamheid en prijs) als beste van de inschrijvende banken is beoordeeld. De gunning voor deze opdracht is in juni 2019 bekend gemaakt. Dat betekent dat BNG Bank met ingang van 1 januari 2020 onze huisbankier is. Deze bank is niet nieuw voor ons: de bank speelt een grote rol in de opgenomen leningenportefeuille. Daarnaast beschikte de gemeente al over een aantal BNG-bankrekeningen omdat een aantal Rijks-geldstromen (onder andere Algemene Uitkering) verplicht via BNG lopen vanwege haar wettelijke status als overheidsbank.

Het tweede halfjaar van 2019 heeft in het teken gestaan van intensieve voorbereidingen op de migratie van alle betalingsverkeeraspecten, dit opdat per 1 januari 2020 nagenoeg het gehele gemeentelijke inkomende en uitgaande betalingsverkeer via de BNG Bank kon gaan plaatsvinden.

Actualisering Treasurystatuut

Als gevolg van ontwikkelingen in regelgeving alsmede organisatiewijzigingen is eind 2019 is een aanvang gemaakt met het actualiseren van het gemeentelijke Treasurystatuut. Er is geen wettelijke verplichting voor gemeenten om een Financieringsstatuut te hebben. De raad heeft echter in de Financiële verordening bepaald dat de gemeente over een dergelijk statuut zal beschikken omdat zij er de voorkeur aan geeft dergelijke kaders ten aanzien van financiering zelf vast te leggen.

Om de naamgeving van het document meer in lijn te brengen met de wettelijke terminologie, waarin bijvoorbeeld ook gesproken wordt van Financieringsparagraaf, wordt dit gewijzigd in Financieringsstatuut. Het nieuwe statuut wordt begin 2020 ter besluitvorming aangeboden.

Verlenging achtervang WSW

De gemeente heeft al jarenlang een achtervangovereenkomst met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Deze overeenkomst wordt telkens voor een periode van vier jaar aangegaan en stelt de lokale STUW-woningcorporaties (Mitros, Portaal, Bo-Ex, SSH en Groen West) in staat om hun investeringen tegen de best denkbare condities te financieren. Wetende dat de lopende achtervangovereenkomst per eind 2019 zou aflopen is in het najaar van 2019 vanuit Treasury een bijdrage geleverd aan een door de afdeling Woonbeleid opgesteld bestuursadvies over dit onderwerp. Dit heeft in december 2019 geleid tot een collegebesluit tot verlenging van de WSW-achtervangovereenkomst voor de periode 2020 tot en met 2023.

Financiering en Schuldbpositie

Schuldpositie en -definitie

Voor gemeenten gelden wettelijke voorschriften rond een sluitende gemeentebegroting en is een negatief eigen vermogen niet toegestaan. Dit maakt dat gemeenten in de praktijk hoofdzakelijk lenen voor investeringen. Net als veel andere groeigemeenten in Nederland heeft Utrecht de afgelopen jaren flink in haar stad geïnvesteerd en heeft daar dus geld voor moeten lenen. Het lenen van geld leidt tot een schuldpositie. De afgelopen jaren is de bewustwording rond schuldposities, juist ook van en bij overheden, sterk toegenomen.

In feite verplaatst de gemeente door te lenen de aanschafkosten van de investering naar de toekomstige gebruikers. De toekomstige aflossingen op en rentebetalingen over de lening moeten immers uit toekomstige inkomsten worden opgebracht. Hierdoor drukken de kosten op de toekomstige bewoners. Het zijn echter ook deze toekomstige bewoners die profijt hebben van de investering.

Een goed zicht op de schuldpositie draagt bij aan het besef dat de uit geleende gelden voortvloeiende rente- en aflossingsbetalingen beslag leggen op toekomstige inkomsten van de gemeente. En hoe hoger de schulden, hoe meer rente- en aflossing op termijn betaald moeten worden. En hoe hoger dergelijke betalingen, hoe minder de gemeente uiteindelijk aan andere publieke voorzieningen kan besteden.

Om de houdbaarheid van de gemeentefinanciën ook op de lange termijn te borgen beheersen we de schuld aan de hand van interne schuldnormeringen, waarover verderop in deze paragraaf meer.

Schulddefinities

Binnen gemeenteland worden verschillende schulddefinities gehanteerd. In dit verband kunnen worden genoemd:

- De bruto gevestigde schuld
Dit betreft het totaal van de aangetrokken korte en lange financiering.
- EMU-schuld
De EMU-schuld wordt gedefinieerd als het totaal van de uitstaande leningen ten laste van de collectieve sector. Dit is de bruto gevestigde schuld onder aftrek van de leningen die van mede-overheden zijn opgenomen.
- Netto schuld
Dit betreft het (balans)saldo van enerzijds lang- en kortlopende schulden en anderzijds lang- en kortlopende financiële activa en vorderingen. Zie voor de opbouw van de netto schuld tabel 3.

Dit schuldbegrip maakt veelal onderdeel uit van de berekening van de zogenoemde netto schuldquote. Hierbij wordt de netto schuld uitgedrukt als aandeel van de inkomsten. Inkomsten bepalen immers in belangrijke mate hoeveel schuld een gemeente kan dragen. Dit kengetal maakt onderdeel uit van onze interne schuldnormering (zie hierna tabel 3, kengetal 1).

Opgenomen financiering

Onze gemeentelijke leningschuld nam gedurende 2019 met circa 60 miljoen euro af. Het verloop van deze schuld kan vanuit de hierboven omschreven definities als volgt worden weergegeven:

Tabel 1 Verloop bruto gevestigde- en EMU-schuld over 2019

Soort	x € 1.000.000			
	Restant hoofdsom per eind 2018	Nieuw opgenomen of hergefinancierd	Aflossing	Restant hoofdsom per eind 2019
Langlopende leningen	440,1	85,0	35,1	490,0
Langlopende renteswaps	443,0		55,0	388,0
Subtotaal lange leningen	883,1	85,0	90,0	878,0
Kortlopende leningen	123,0		56,0	67,0
Bruto gevestigde schuld	1.006,1	85,0	146,0	945,0
Waarvan opgenomen van mede-overheden	20,0			20,0
EMU-schuld	986,1	85,0	146,0	925,0

Met betrekking tot de langlopende leningenportefeuille hebben in 2019 alleen herfinancieringen plaatsgevonden. De in bovenstaande tabel weergegeven opgenomen financiering had al in 2018 plaatsgevonden. Op grond van toenmalige renteontwikkelingen is er voor gekozen om toen al herfinancieringsafspraken te maken met betrekking tot twee leningen die in 2019 een einddatum kenden. Dergelijke transacties worden als 'forwards' aangeduid. De in totaal geherfinancierde 85 miljoen euro betrof:

- 35 miljoen euro per 5 februari 2019, looptijd 10 jaar tegen een rente van 1,107% en
- 50 miljoen euro per 2 december 2019, looptijd 10 jaar tegen een rente van 1,317%.

Omdat de afspraken in 2018 gemaakt zijn werd over deze posten in 2019 geen renterisico meer gelopen. Daarnaast was in de Programmabegroting 2019 voor dit jaar nog een aanvullende langlopende financieringsbehoefte voorzien van circa 110 miljoen euro, onder meer door geplande investeringsuitgaven. Deze middelen zijn echter niet nodig gebleken.

Afgezien van reguliere aflossingen zijn gedurende 2019 geen mutaties geweest in de derivatenportefeuille. Conform voorschrift vanuit BBV is de derivatenportefeuille in de toelichting op de balans volledig gespecificeerd.

Netto schuld

De opbouw en het verloop van de netto schuld over 2019 kan als volgt worden weergegeven:

Tabel 2 Verloop netto schuld over 2019

Soort	Stand per eind 2018	Mutatie 2019	x € 1.000.000	
			Stand per eind 2019	
Bruto gevestigde schuld	1.006,1	-61,1	945,0	
Plus:				
Overige vaste en vlottende schulden cf. art. 46, 48 en 49 BBV	152,9	24,1	177,0	
Minus:				
Financiële activa en overige vorderingen cf. art. 36 lid d,e,f, 39, 40 en 40a BBV	-212,9	9,8	-203,1	
Netto schuld	946,1	-27,1	919,0	

Uit deze tabel blijkt dat de netto schuld over 2019 met ruim 27 miljoen euro is afgenomen.

Interne schuldnormering

Reeds begin 2014 hebben wij in een raadsbrief uiteengezet op welke wijze de gemeente Utrecht haar schuld wil beheersen en welke normeringen c.q. kengetallen daarbij in hun onderlinge samenhang worden gebruikt bij het beoordelen van de schuldpositie en schuldontwikkeling. Toegepast op de cijfers over 2019 geeft dit het volgende beeld:

Tabel 3 Schuldnormering 2019

Kengetal	Eenheid	Norm	x € 1.000.000	
			Raming cf. PB2019	Realisatie
1. Netto schuldquote =				
Netto schuld			1.235	919
Baten voor bestemming			1.391	1.479
Netto schuldquote	%	100%	88,8%	62,1%
2. Interne rentericonorm =				
Netto aflossingen en renteherzieningen niet hoger dan 10% van de leningenportefeuille (1)	miljoen euro	88,3	5,0	5,0
3. Netto rentelasten =				
van Netto rentelasten niet hoger dan 4% de exploitatielasten	%	4,0%	1,7%	1,6%
4. EMU-referentiewaarde =				
EMU-saldo niet negatiever dan EMU- referentiewaarde (2) (3)	miljoen euro	-44,0	-115,0	18,9

Uit deze tabel blijkt dat de gemeente Utrecht in 2019 ruim binnen alle eigen schuldnormen is gebleven.

(1) De werkelijke restantschuld van de leningenportefeuille bedroeg per begin 2019 883 miljoen euro.

Geraamd was 1.017 miljoen euro.

(2) Minteken = (geraamd) tekort.

(3) Conform BBV richtlijnen is het [gerealiseerde EMU-saldo](#) elders in dit jaarverslag apart gespecificeerd.

Toelichting op **netto schuldquote**:

De nettoschuld per eind 2019 is circa 316 miljoen euro lager uitgevallen dan voorzien bij de geprognosticeerde balans in de Programmabegroting 2019. Nettoschuld bestaat uit (balans)posities met een langlopend en die met een vlottend c.q. kortlopend karakter. De positie aan langlopende schulden is

circa 246 miljoen euro lager uitgevallen dan geraamd en de vlottende schulden circa 73 miljoen euro lager. In hoofdlijnen worden deze verschillen veroorzaakt door:

- een circa 121 miljoen euro lager uitgevallen boekwaarde van materiële vaste activa, hoofdzakelijk vanwege minder dan voorziene investeringsuitgaven;
- een circa 39 miljoen euro lager uitgevallen voorraad-balanspositie als gevolg van hogere dan geraamde ontvangsten uit grondexploitaties;
- een circa 151 miljoen euro hoger eigen vermogen door hogere dan verwachte rekeningresultaten;

Daarnaast is de netto schuldquote lager uitgekomen doordat het totaal aan begrotingsbaten circa 88 miljoen euro hoger was dan geraamd (een zogenaamd 'noemereffect').

Toelichting op **EMU-saldo**:

Het EMU-saldo over 2019 is circa 134 miljoen euro positiever uitgekomen dan geraamd. In hoofdlijnen kan dit verschil verklaard worden door:

- hoger saldo van baten en lasten voor bestemming 96 miljoen euro voordelig
- lagere investeringsuitgaven 60 miljoen euro voordelig
- per saldo hogere onttrekkingen aan voorzieningen 25 miljoen euro nadelig

Interne rente

De gemeente Utrecht past een renteomslagmethodiek toe. Door middel van deze methodiek worden aan investeringen de gemiddelde rentekosten toegerekend die voortvloeien uit de opgenomen geldleningen en/of eigen middelen waarmee zij zijn gefinancierd. Conform de begroting bedroeg het voor 2019 vastgestelde omslagpercentage 2%. De gemeente hanteert hierbij geen (egalisatie)reserve. Het saldo tussen de netto werkelijke rentelasten enerzijds en de aan activa toegerekende omslagrente wordt aangeduid als financieringsresultaat. Uit onderstaande tabel blijkt dat het financieringsresultaat over 2019 is uitgekomen op circa 3,3 miljoen euro. Dat was een kleine 0,3 miljoen euro lager dan geraamd. Dit nadeel was al voorzien bij de tussentijdse bestuursrapportage.

Tabel 4 Financieringsresultaat 2019

		x € 1.000		
	Omschrijving	Raming 2019	Uitkomst 2019	Afwijking
a	Externe rentelasten lange en korte financiering	25.809	23.643	2.166
b	Externe rentebaten	545	593	48
	Saldo externe rentebaten en -lasten	25.264	23.050	2.214
c1	Rente die aan de grondexploitatie moet worden toegerekend	-2.516	-1.145	-1.371
c2	Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	0	0
c3	Rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	0	0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	22.748	21.905	843

				x € 1.000
Omschrijving	Raming 2019	Uitkomst 2019	Afwijking	
d1 Rente over eigen vermogen	5.462	6.263	-801	
d2 Rente over voorzieningen	1.400	1.400	0	
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	29.610	29.568	42	
e De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	33.176	32.862	-314	
Renteresultaat op het taakveld Treasury (financieringsresultaat)	3.566	3.294	-272	

Het nadeel kan in hoofdlijnen als volgt worden verklaard:

- De langlopende financieringsbehoefte is achtergebleven bij de verwachting en bovendien werd bij het periodiek indekken van de swaps geprofiteerd van de negatieve rente. Hierdoor zijn de rentelasten 1,0 miljoen euro lager uitgevallen dan geraamd.
- Kortlopende financiering leverde vanwege de negatieve rente over 2019 circa 0,32 miljoen euro aan rentebaten op. Bij de begroting was nog voorzien dat aan die activiteit circa 1,2 miljoen euro aan lasten verbonden zouden zijn. Een voordeel van circa 1,52 miljoen euro.
- De boekwaarde van activa waaraan rente toegerekend kan worden is lager uitgevallen dan geraamd. Daardoor kon circa 2,49 miljoen euro minder worden toegerekend.
- De rentebaten uit verstrekte leningen zijn circa 0,38 miljoen lager uitgevallen. Dit komt in hoofdzaak doordat voor lagere bedragen beroep is gedaan op lopende kredietovereenkomsten. Bovendien is het rentepercentage op de kredietovereenkomsten verlaagd.

Risicobeheersing

Treasuryrisico's worden in het algemeen onderscheiden in renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's, valutarisico's en beschikbaarheidsrisico's. Binnen de Utrechtse financieringssituatie zijn met name rente- en kredietrisico's relevant.

Renterisico

De Wet fido onderscheidt twee renterisico's, te weten het renterisico van de vlottende schuld en het renterisico van de vaste schuld. Voor beide soorten geldt binnen de Wet fido een eigen norm:

Het renterisico van de vlottende schuld: kasgeldlimiet.

Behoudens bijzondere marktomstandigheden is kortlopende financiering goedkoper dan langlopende financiering, maar heeft als risico dat de rentelasten meer aan fluctuaties onderhevig zijn. Om die reden is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren: de kasgeldlimiet. De limiet wordt uitgedrukt in een percentage van het begrotingstotaal (8,5%). Zoals blijkt uit onderstaande tabel bedroeg de kasgeldlimiet van gemeente Utrecht voor het jaar 2019 circa 125 miljoen euro. In deze tabel is voorts de ontwikkeling van de kasgeldlimiet over 2019 weergegeven.

Tabel 5 Kasgeldlimiet 2019

x € 1.000.000

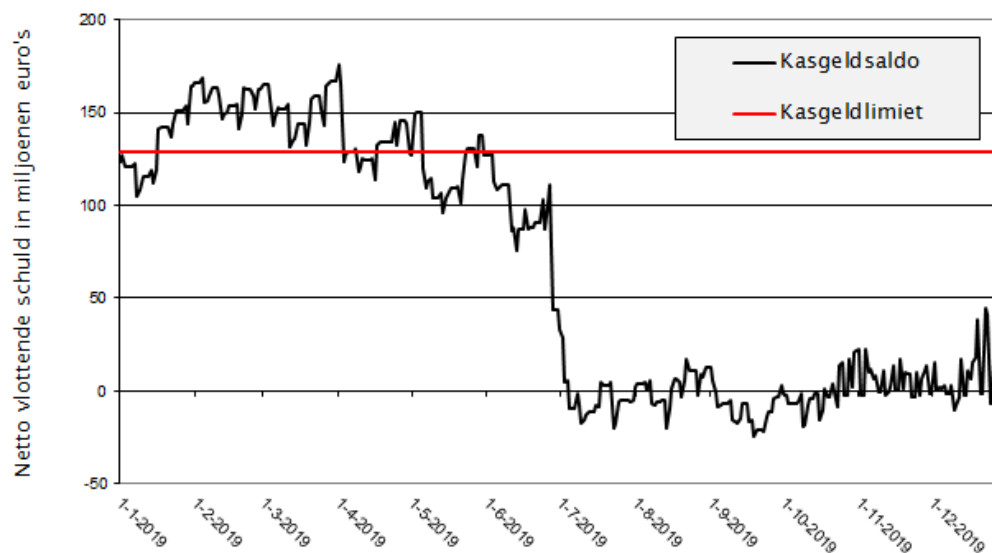
Bepaling kasgeldlimiet				
Begrotingstotaal aan lasten conform Programmabegroting 2019				1.511,8
Percentage conform Wet Fido				8,5%
Kasgeldlimiet 2019				128,5
Omschrijving	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Gemiddelde positie netto vlottende schulden				
Kasgeldlimiet	150,1	145,6	15,0	3,1
Kasgeldlimiet	128,5	128,5	128,5	128,5
Overschrijding kasgeldlimiet of	21,6	17,1		
Ruimte onder kasgeldlimiet			113,5	125,4

Uit deze tabel blijkt dat de kasgeldlimiet over de eerste twee kwartalen van 2019 is overschreden. Dit valt volledig binnen de bepalingen van de Wet fido; uitgangspunt daarin is dat een gemeente niet méér dan twee kwartalen achtereen deze limiet overschrijdt.

Per eind juni 2019 werd de overschrijding teniet gedaan door ontvangst van de jaarlijkse BCF-afrekening. Het tweede halfjaar van 2019 werd gekenmerkt door flinke ontvangsten vanuit bijvoorbeeld grondtransacties en BghU. Daardoor liep in die periode de netto vlottende schuld sterk terug. Tegen het einde van 2019 liep de vlottende schuld weer op. Dat is een jaarlijks terugkerend patroon omdat de gemeente in de laatste twee weken van het jaar geen Algemene Uitkering ontvangt (circa 25 miljoen euro) en er bovendien hogere salarissen en afdrachten betaald moeten worden. Vaak gaat er in die periode ook een hoger dan normaal bedrag aan crediteurenbetalingen uit.

Grafisch kan het verloop van de netto vlottende schuld ten opzichte van de kasgeldlimiet gedurende 2019 als volgt worden weergegeven.

Grafiek 2 Verloop netto vlottende schuld ten opzichte van kasgeldlimiet over 2019.

Het renterisico van de vaste schuld: de renterisiconorm.

De Wet fido definieert vaste schuld als opgenomen geldleningen met een rentetypische looptijd groter of gelijk aan één jaar. Met de renterisiconorm biedt de Wet fido een richtsnoer om renteaanpassingen van financieringen en beleggingen goed in de tijd te spreiden. Het doel daarvan is het voorkomen van een overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar. Om dat te bereiken mag het totaal aan renteherzieningen en aflossingen op grond van deze norm per jaar niet meer zijn dan 20% van het begrotingstotaal.

Tabel 6 Renterisiconorm

Omschrijving	x € 1.000.000 Bedrag
Bepaling renterisiconorm	
Begrotingstotaal aan lasten conform Programmabegroting 2019	1.511,8
Percentage conform Wet Fido	20,0%
Renterisiconorm 2019	302,4
Renterisico 2019	
Aflossingen	5,0
Renteherzieningen	0,0
Renterisico	5,0
Ruimte binnen de norm	297,4

Uit deze tabel blijkt dat de gemeente Utrecht met haar financiering in 2019 ruim binnen de wettelijke renterisiconorm is gebleven.

Kredietrisico

Kredietrisicobeheersing richt zich op de kredietwaardigheid (en dus het risicoprofiel) van de tegenpartijen bij financiële transacties. Kredietrisico's kunnen zich op twee manieren manifesteren. Ten eerste is er het directe risico dat wordt gelopen uit hoofde van door de gemeente gedane uitzettingen (verstreckte geldleningen en beleggingen). Daarnaast is een kredietrisico verbonden aan gemeentelijke borgstellingen.

Beleggingen

Gemeente Utrecht beschikt sinds 2016 niet meer over beleggingen. Nieuwe beleggingen worden niet verwacht. Mocht de gemeente Utrecht over tijdelijk overtollige middelen gaan beschikken, dan mogen die alleen nog maar in 's Rijks Schatkist of bij mede-overheden worden uitgezet.

Verstreckte geldleningen

De gemeente Utrecht heeft uit hoofde van de publieke taak een aantal leningen verstrekt aan lokaal opererende organisaties. Op deze leningen loopt de gemeente kredietrisico.

De restant hoofdsom van de verstreckte geldleningen bedroeg per eind 2019 circa 40,1 miljoen euro. Deze leningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Tabel 7 Verloop verstrekte geldleningen 2019

			x € 1.000
Omschrijving	Restant 31-12-2018	hoofdsom per 31-12-2019	Risicoprofiel
A Leningen aan deelnemingen			
Lening aan Utrecht Vernieuwt BV	99	99	Laag
Subtotaal leningen aan deelnemingen	99	99	
B Overige langlopende leningen			
Startersleningen uitbesteed via SVn	20.708	15.158	Laag
Restauratieleningen uitbesteed via URF/NRF	4.428	4.416	Laag
Leningen particuliere woningverbetering via SVn	762	609	Laag
Kredietbankleningen	486	841	Laag
Leningen Hoog Catharijne gekoppeld aan erfpachtsovereenkomsten	7.230	7.223	Laag
Stichting De Nieuwe Regentesseschool	231	227	Laag
Stichting Stadsschouwburg	1.145	980	Middel
Stichting De Bibliotheek	1.869	1.736	Laag
Stichting Energie Transitie	5.050	5.050	Hoog
Stichting Utrecht Natuurlijk	21	10	Laag
Huurders Stadskantoor (1):			
• Rijksgebouwendienst	3.092	2.626	Laag
• Stichting Arkin	118	100	Laag
SV Rivierwijkers	125	115	Laag
Subsidielening De Utrechtse Muziekschool	0	50	Laag
Kredietfaciliteit Stichting Centraal Museum (2)	1.000	0	Middel
Kredietfaciliteit Stichting TivoliVredenburg (3)	1.650	900	Middel
Subtotaal Overige langlopende leningen	47.915	40.041	
Subtotaal verstrekte leningen conform balans	48.014	40.140	
C Leningen met een bijzondere vorderingsstatus			
Ovast Rijnvliet BV	1.800	0	Nvt
Totaal	49.814	40.140	

- (1) Dit betreft een vordering op huurders vanwege niet-terugvorderbare BTW. Deze compensatie is geregeld via de huurcontracten en heeft een looptijd van tien jaar.
- (2) Deze faciliteit is maximaal 4,7 miljoen euro.
- (3) Deze faciliteit is in 2019 herzien en bedraagt voortaan maximaal 10 miljoen euro (was 16 miljoen euro). In 2024 wordt de faciliteit opnieuw herzien.

Aan De Utrechtse Muziekschool is in 2019 een lening van 0,050 miljoen euro verstrekt voor de aankoop van instrumenten en inventaris. Terugbetaling hiervan geschiedt door inhouding op toekomstige subsidies.

Met Ovast zijn in 2019 alle wederzijdse alle vorderingen en schulden administratief afgewikkeld. Daarmee is de post met een bijzondere vorderingsstatus vervallen.

Voor de leningen met een hoog risicoprofiel zijn deels afzonderlijke risicovoorzieningen opgenomen of wordt deels rekening gehouden in het gemeentebrede risicomodel voor de bepaling van de noodzakelijke omvang van de algemene reserve.

Gewaarborgde geldleningen

Borgstellingen kunnen op twee manieren voorkomen, te weten directe borgstellingen en achtervang.

Bij directe borgstellingen staat de gemeente jegens geldgevers borg voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die door lokale organisaties, instellingen of verenigingen zijn aangetrokken die veelal activiteiten verzorgen die in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak. Bij borgstellingen in de sfeer van sport kan er sprake van zijn dat de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) als mede-borg optreedt. In dat geval wordt het risico gezamenlijk gedragen.

Achternvang houdt in dat de gemeente, al dan niet samen met het Rijk, een rol speelt in de zekerheidsstructuur van een waarborgfonds, bijvoorbeeld de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Door deze structuur kunnen instellingen die bij het waarborgfonds aangesloten zijn tegen de laagst mogelijke rente lenen. Mede vanwege de strenge toelatingscriteria en periodieke toetsing door het fonds loopt de gemeente hierbij een lager risico dan bij directe borgstellingen.

De achternvangovereenkomst met het WSW had een looptijd tot en met eind 2019. In december 2019 heeft het college een besluit genomen tot verlenging van de achternvangovereenkomst tot en met 2023. Deze overeenkomst is van toepassing op de corporaties Mitros, Portaal, Bo-Ex, SSH en GroenWest. Voor enkele overige corporaties gelden specifieke achternvangovereenkomsten.

In 2019 zijn een aantal nieuwe borgstellingen verstrekt in de sfeer van sport. Het risico op deze borgstellingen deelt de gemeente voor 50% met de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS). Dit betreft:

- HC Rijnvliet gemeentelijk risicodeel 85.000
- ULTV Iduna gemeentelijk risicodeel 290.000
- UTV Kromme Rijn gemeentelijk risicodeel 96.000
- TV At Risk gemeentelijk risicodeel 180.000
- BPU/Voornruiters gemeentelijk risicodeel 105.000

In totaal circa 0,75 miljoen euro aan gemeentelijk risicodeel.

De restant hoofdsom van de gewaarborgde geldleningen bedroeg per eind 2019 circa 500 miljoen euro. Deze leningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Tabel 8 Verloop gewaarborgde geldleningen 2019

Omschrijving	x € 1.000	
	Netto geborgd bedrag per 31-12-2018	31-12-2019
Directe borgstellingen		
Organisaties volkshuisvesting en monumenten	9.599	8.840
Maatschappelijke- en zorginstellingen	13.338	12.379
Sportorganisaties	3.141	3.704
Subtotaal directe borgstellingen	26.078	24.923
Achternvang in waarborgfondsen		
Waarborgfonds Sociale Woningbouw (1)	474.102	474.920
Waarborgfonds Eigen Woningen (uitvoerder Nationale Hypotheekgarantie) (2)	nbn	nbn
Totaal	500.180	499.844

- (1) Het totaal door WSW geborgde restrestant met betrekking tot Utrechtse corporaties bedroeg per eind 2019 circa 1,90 miljard euro. Voor zover er ooit een beroep op de achternvang zal worden gedaan dan dient de schadegemeente daarvan 25% op te vangen. Dit zou voor Utrecht leiden tot een bedrag van circa 475 miljoen euro, zoals in bovenstaande tabel vermeld. Rijk (50%) en alle overige gemeenten in Nederland (25%) dragen in zo'n geval de rest, dit overigens allemaal in de vorm van renteloze leningen aan het WSW.
- (2) Gemeenten zijn per 1-1-2011 uit de WEW-achternvang getreden. Voor NHG-garanties die tot dat moment zijn afgegeven blijft de gemeente nog wel aanspreekbaar. Tot dat moment was voor een hoofdsom van circa 2 miljard euro aan NHG's binnen Utrecht afgegeven. Het WEW heeft geen informatie beschikbaar waaruit blijkt hoeveel daarvan per eind 2019 nog openstond.

Zowel WSW als WEW geven elk jaar een meerjarenprognose af met betrekking tot het mogelijke beroep op de achternvang. Gezien de eigen garantievermogens van beide fondsen wordt dat risico vooralsnog als nagenoeg nihil ingeschat.

Het bedrag aan directe borgstellingen is over 2019 per saldo met circa 1,2 miljoen euro afgenomen. Zoals hiervoor aangegeven zijn er voor circa 0,75 miljoen aan nieuwe borgstellingen. Daarentegen nam het totaalbedrag door reguliere aflossingen met circa 1,95 miljoen euro af.

Over het algemeen is het risicoprofiel van de direct gewaarborgde geldleningen laag. Per eind 2019 was bij de volgende borgstellingen sprake van een verhoogd risico:

	Risico
NRF Monumentenzorg (restant hoofdsom 5,94 miljoen euro)	Middel
NRF Stichting Domplein (restant hoofdsom 0,97 miljoen euro)	Hoog
Stichting Rijnvliet (restant netto gewaarborgd 0,66 miljoen euro)	Hoog

Op grond van het Kader geldverstrekkingen dient per nieuw gewaarborgde geldlening een aparte risicovoorziening te worden ingericht, tenzij de betreffende post wordt meegenomen in het gemeentelijke risicomodel.

Wij informeren u afzonderlijk indien het risicoprofiel van verstrekte leningen en van verstrekte waarborgen op leningen zich ongunstig ontwikkelt.

Voor verdere specificatie verwijzen wij naar de [Staat van Gewaarborgde geldleningen](#).

Beschikbaarheidsrisico

In het voor 2019 geldende betalingsverkeercontract met haar huisbankier ABN Amro heeft de gemeente Utrecht een kredietfaciliteit van 80 miljoen euro afgesproken op de lopende rekening courant. Daarnaast beschikte de gemeente over een kredietfaciliteit bij de BNG Bank van 15 miljoen euro.

Met ingang van 2020 wisselt de gemeente naar BNG als huisbankier. Bij die bank zal voortaan een kredietlimiet van 30 miljoen euro beschikbaar zijn en een intradaglimiet van 120 miljoen euro.

Bovendien heeft de gemeente, vanwege haar overheidskredietwaardigheid, nagenoeg onbeperkte toegang tot zowel de geld- als de kapitaalmarkt. Het beschikbaarheidsrisico kwalificeren wij daarmee als nagenoeg nihil.

Kasmanagement

Het betalingsverkeer van Utrecht vindt volledig plaats vanuit Interne Bedrijven (vanaf 1 januari Financiën Inkoop en Juridische zaken; FIJ). Dit betreft het beheer van het gemeentelijke rekeningstelsel, het coördineren van bevoegdheden en het verrichten van feitelijke betalingen.

ABN Amro Bank was tot en met 2019 huisbankier van de gemeente Utrecht. Per 1 januari 2020 wordt dit BNG Bank. Naast ABN Amro en BNG heeft de gemeente betalingsverkeerrelaties met de Rabobank.

Saldobeheer

Vanuit het centrale beheer verzorgt Interne Bedrijven de gemeentelijke saldoregulatie. Dit houdt in dat tekorten of overschotten in rekening courant worden aangevuld respectievelijk uitgezet en wel zodanig dat het gemeentelijke banksaldo zoveel mogelijk naar nul wordt gestuurd, hierbij rekening houdend met de wettelijke bepalingen inzake kasgeldlimiet en de Regeling Schatkistbankieren. In 2019 kwam dit hoofdzakelijk neer op indekking van tekortsaldi. Dergelijke acties vonden bijna dagelijks plaats op de geldmarkt. Gedurende 2019 zijn 250 kas- en daggeldtransacties gedaan met een totale hoofdsom van circa 7,0 miljard euro. De rente op deze kortlopende leningen is gedurende geheel 2019 negatief geweest op een stabiel niveau van rond de -0,45%. Een negatieve rente betekent dat de gemeente geld toe krijgt indien zij kortlopend geld leent.

Het opvangen van tekortsaldi door middel van kas- en daggeldtransacties is in termen van rentekosten voordeliger dan dat dit binnen de kredietlimiet plaatsvindt ('roodstand'). Over 2019 leverde dit een besparing op van 0,4 miljoen euro.

Schatkistbankieren

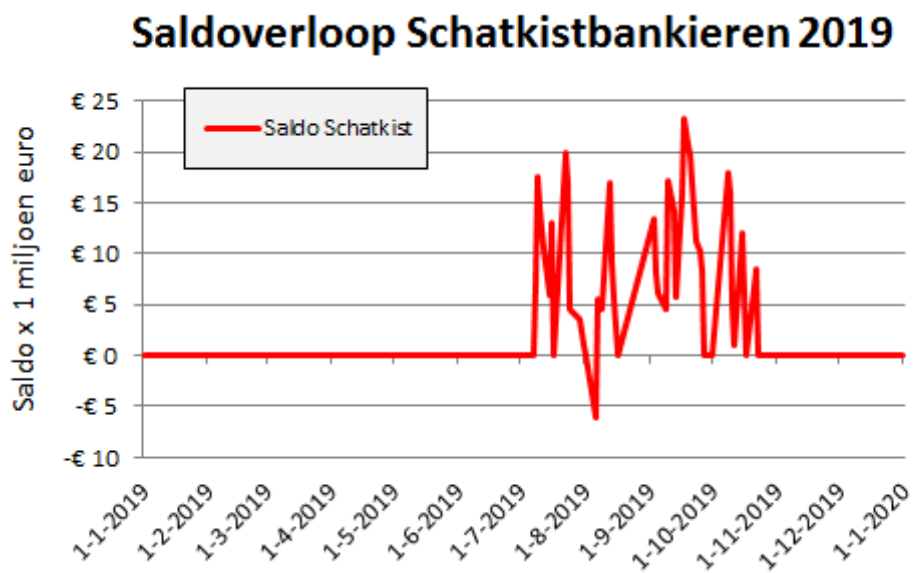
Op grond van de Regeling Schatkistbankieren dienen decentrale overheden eventuele overtollige geldmiddelen in 's Rijks Schatkist aan te houden, dit met uitzondering van een zeker drempelbedrag. Voor 2019 bedroeg die drempel voor de gemeente Utrecht circa 5,8 miljoen euro. Per kwartaal wordt bezien of de gemeente binnen deze drempel geopereerd heeft. In 2019 was dat in alle kwartalen het geval. De zogenoemde ruimte onder het drempelbedrag luidde:

- 1^e kwartaal: circa 4,7 miljoen euro
- 2^e kwartaal: circa 4,3 miljoen euro
- 3^e kwartaal: circa 4,3 miljoen euro
- 4^e kwartaal: circa 3,1 miljoen euro

Voor nadere specificatie verwijzen wij u naar de tabel in Toelichting op de balans onder de post Liquide middelen.

Zoals bij de Kasgeldlimiet al aangegeven zijn er gedurende het tweede halfjaar herhaaldelijk omvangrijke ontvangsten geweest waardoor de gemeente zich tijdelijk genoodzaakt zag bedragen in 's Rijks Schatkist te stallen. Dit betrof 13 plaatsingen. Per eind oktober 2019 waren allen Schatkistmiddelen weer teruggevloeid naar de gemeente. De rentevergoeding over in de Schatkist geplaatste geldmiddelen is nihil. In deze regeling is wel bepaald dat een negatieve rente niet van toepassing zal zijn. Het saldooverloop van het gemeentelijke Schatkistsaldo zag er over 2019 als volgt uit:

Grafiek 3 Verloop saldo Schatkist over 2019.

Bedrijfsvoering

Als gemeente Utrecht stonden we in 2019 voor de uitdaging een volgende stap te maken in het werken aan de opgaven in de stad. Samen met onze partners en in verbinding met de stad bekijken we per opgave welke rol de gemeente vervult. Medewerkers moeten daarvoor weten wat er speelt in de stad en verschillende rollen inzetten. We richten ons in de bedrijfsvoering niet meer alleen op de afzonderlijke onderdelen, maar steeds meer op het geheel. We stellen daarbij niet alleen de vraag of we de dingen goed doen, maar ook of we de goede dingen doen. Dat betekent dat maatwerk soms nodig is om het werken aan de opgaven mogelijk te maken.

In 2019 leverden we onze bijdrage onder andere door het ontwikkelen en uitvoeren van een strategie op de digitale stad, waarin zowel nieuwe mogelijkheden voor onderzoek en innovatie als scherpe kaders voor data-ethiek en informatieveiligheid worden beschreven. Daarnaast ontwikkelden we ons als organisatie door op belangrijke waarden als inclusie, diversiteit en integriteit. We maakten een begin met het aanpassen van de Planning & Controlcyclus naar een meer opgavegericht model. In deze paragraaf nemen we u daar verder mee.

Daarnaast zijn we ook aan de slag gegaan met een heroriëntatie op onze eigen rol als bedrijfsvoering. Met de bedrijfsvoering maken we de beweging:

- Van blik op onderdelen naar zicht op totaal.
- Van zicht op efficiency naar zicht op effectiviteit.
- Van reactief naar proactief.
- Van produceren Planning en Control producties naar continu weten, analyseren en acteren.
- Van sturen op geld naar sturen op inhoud.

Om dit te realiseren hebben we de sturing op de bedrijfsvoering minder ingewikkeld gemaakt. Onder de naam Versterken Bedrijfsvoering hebben we de strategische, tactische en operationele niveau de verschillende bedrijfsvoeringsonderdelen samengevoegd en de sturing hierop samengebracht in het Bedrijfsvoering en Strategie Netwerk. We richten ons niet meer alleen op efficiency en op wat er moet, maar we zorgen ervoor dat we echt een katalysator zijn in het werkend krijgen van het organiseren rond opgaven. Daarbij past een meer proactieve rol van bedrijfsvoerings-professionals, die gericht is op het faciliteren van de organisatie in het werken aan opgaven en op het continu zorgen voor de beschikbaarheid van de juiste informatie. Om aan deze doorontwikkeling te werken zijn in 2019 in alle bedrijfsvoeringsonderdelen transities opgestart en wordt er gewerkt aan een scherpe gezamenlijke agenda en een heldere en toepasbare bedrijfsvoeringsfilosofie.

Bedrijfsvoering in relatie tot de stad

Inclusieve Organisatie

Een divers personeelsbestand maakt het gemakkelijker voor anderen om met ons samen te werken en andersom. Daarom werken we onverminderd aan een inclusieve organisatie die meer een spiegel van de stad is. We zijn een organisatie die verschillen (h)erkent, waardeert en benut. In 2019 hebben we het actieplan Diversiteit en Inclusie gepresenteerd aan de raad en na vaststelling zijn we direct begonnen met de uitvoering. Zo hebben we onze arbeidsmarktcommunicatie nog meer gericht op het aantrekken van een breed publiek, hebben we dialoogsessies georganiseerd voor leidinggevenden en hebben we nieuwe wervingskanalen en -methodieken ingezet om onze vacatures onder de aandacht te brengen van verschillende doelgroepen. Ook bleven we met het traineeprogramma en de Ruimdenkers afgelopen jaar werken aan de culturele diversiteit alsook de jonge aanwas binnen de organisatie.

Inclusief: opleidingsniveau

Verder betekent inclusief werkgeverschap ook dat we, als een van de grote werkgevers van de stad, ons inzetten voor mensen van alle opleidingsniveaus. Bijvoorbeeld door studenten van mbo opleidingen kansen te bieden in de vorm van stages, leerwerkplekken, ervaringsplekken en banen. Aan deze rol geeft de gemeente op dit moment al ruimschoots invulling, met ruim 150 stage- en leerwerkplekken en 1.200 werkplekken voor mbo'ers in 2019. Ten opzichte van vorig jaar is dit aantal stabiel. Ook hebben we de stagevergoeding voor mbo'ers gelijk getrokken met die van hbo en wo studenten. Dit betekent een verhoging van 350 euro naar 500 euro per maand, die vanaf 1 januari 2020 in is gegaan.

Inclusief: arbeidsbeperking

Volgens afspraak in het sociaal akkoord ('Banenafpraak') moet Utrecht op 1 januari 2024, 162 banen gerealiseerd hebben voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. In december 2019 waren voor 257 medewerkers banen gerealiseerd, waarmee de wettelijke verplichting nu al ruimschoots is gehaald.

Ondanks dat we voldoen aan de wettelijke quota in het kader van de Banenafpraak, is de ambitie van het college hoger en breder dan alleen mensen uit het doelgroepenregister. Bij de voorjaarsnota is voor deze extra ambitie budget vrijgemaakt, met als doel negen fte met een arbeidsbeperking aan te nemen buiten de geijkte uitvoeringsfuncties (dat wil zeggen in de hogere loonschalen) vóór eind 2020. Om deze ambitie waar te maken bezochten we Meet & Greet bijeenkomsten met de doelgroep, betrokken we meer collega's bij het platform Banenafpraak binnen de gemeente, trokken we een nieuwe collega uit de doelgroep aan om de collega's Banenafpraak te ondersteunen en hebben we de Hogeschool Utrecht en de Universiteit Utrecht als partners betrokken. Eind 2019 hebben we reeds de eerste twee collega's uit deze specifieke doelgroep aangenomen.

Om ook andere gemeenten te stimuleren en te motiveren om meer mensen met een beperking aan te nemen, hebben onze collega's een bijdrage geleverd aan een inspiratiebundel. Deze door de VNG en Movisie ontworpen bundel bevat verhalen, filmpjes, tips, tools én valkuilen van ervaringsdeskundigen en gemeentelijke (beleids)medewerkers. Het resultaat is te vinden op de [website van de VNG](#).

Integere Organisatie

Onder aansturing van de nieuw aangenomen Coördinator Integriteit is afgelopen jaar een extra impuls gegeven aan ons integriteitsbeleid. Onder andere door het actualiseren van de kaders in de rechtspositie (o.a. meldregeling integriteitschendingen en regeling ongewenst gedrag) en het stimuleren van de deskundigheidsbevordering van vertrouwenspersonen op het vlak van integriteit. Verder is extra geïnvesteerd in bewustwording onder medewerkers, onder andere door het verzorgen van trainingen waarin de verbinding tussen integriteit, weerbaarheid en ondermijning werd gezocht. Vanuit die verbinding zijn daarbij de kaders verder ontwikkeld voor het creëren en behouden van een veilige werkplek. Deze kaders zijn mede vormgegeven vanuit de frauderisicoanalyse, die in 2019 is geactualiseerd.

Zoals toegezegd aan de raad (raadsbrief 22 december 2017, kenmerk 5023717) rapporteren wij hier ook op hoofdlijnen over (vermeende) integriteitkwesaties in de ambtelijke organisaties. In 2019 waren er negen concrete signalen van (vermeende) integriteitschendingen. De signalen hadden betrekking op misbruik van:

- bevoegdheden (2);
- illegale/ongeoorloofde nevenwerkzaamheden (2);
- ongewenste omgangsvormen (2);
- diefstal (1);
- misbruik van informatie (1) en
- de schijn van belangenverstrengeling (1).

De kwesaties speelden zich af bij:

- Wijken (3);
- Werk & Inkomen (1);
- Bestuurs- en Concernstaf (1);
- Veiligheid (1);
- Ruimte (1);
- VTH (1) en
- Stadsbedrijven (1).

Eén van de negen signalen is nog in onderzoek. Van de overige acht is in zeven gevallen vastgesteld dat er sprake was van een integriteitschending, waarbij – waar gepast en mogelijk – een maatregel is getroffen richting de betrokken medewerker.

Open en transparante gemeente

In 2019 hebben we verschillende resultaten geboekt op weg naar een meer open en transparante gemeente:

- Roadmap Open Utrecht: in juni 2019 hebben we de roadmap Open Utrecht opgeleverd. Hierin staan onze activiteiten weergegeven op weg naar een meer open en transparante gemeente. We zijn gestart met pilots waarbij het doel is om de documenttypen convenanten, klachten en beschikkingen openbaar beschikbaar stellen. De eerste reeks van klachten is al openbaar beschikbaar gesteld op onze gemeentelijke website. Omgevingsvergunningen vallen onder het documenttype beschikkingen. Nieuwe omgevingsvergunningen werden sinds mei 2019 al openbaar gemaakt via www.overheid.nl en sinds december 2019 publiceren we ook omgevingsvergunningendossiers vanaf 2010 die op verzoek worden verstrekt via het archief vergunningen.
- Aantal open datasets: we hebben eind 2019 700 open datasets op het Utrechtse Dataplatform gerealiseerd en daarmee ons target gehaald.
- Geautomatiseerd anonimiseren: in 2019 zijn we met meer organisatieonderdelen aan de slag gegaan in pilots voor geautomatiseerd anonimiseren en zijn er meer documenttypen getest. De verwachting is dat in 2020 deze software als generieke voorziening beschikbaar wordt gesteld.

Publiceren van data: we hebben in 2019 bij de Utrechtse Dataopgave meerdere pilots uitgevoerd om data sneller en beter te ontsluiten, vanuit het bronsysteem naar het open data platform. De verwachting is dat in 2020 meerdere databronnen ontsloten gaan worden als open data.

Participatie

In alle onderdelen van de organisatie werken we samen aan de verbinding met de stad. In 2019 zijn onze ambities voor participatie uitgewerkt in het [actieprogramma Samen stad maken op de Utrechtse manier](#) dat op 21 november 2019 is vastgesteld door de raad. Belangrijke veranderingen zijn meer online participatie, nieuwe [wijkplatforms](#) en de [participatieleidraad](#). We zijn ook gestart met een gemeentebreed participatienetwerk. Het netwerk bundelt kennis en ervaring van medewerkers met participatie, zorgt voor onderlinge uitwisseling en helpt collega's die een vraag hebben over participatie met adviezen en tips onder andere door casusbesprekingen. In het gemeentelijk opleidingsaanbod is de training voor 'participatie hoe doe je dat' opgenomen. Meer over participatie is te lezen in het hoofdstuk Bewoners en Bestuur.

Innovatie

Digitalisering

Om succesvol te digitaliseren in Utrechtse opgaven is de strategie digitale stad ontwikkeld. Binnen de strategie onderkennen we een vijftal sporen: 1) onderzoek en innovatie, 2) digitale kennis en vaardigheden, 3) digitale economie, 4) digitale weerbaarheid en 5) grondrechten en ethiek.

In 2019 hebben we binnen deze sporen verschillende resultaten bereikt:

- Utrecht heeft voor drie projecten middelen gekregen uit het innovatiebudget van Binnenlandse Zaken, te weten; de huwelijksplanner, chatbot en zicht op ondermijning. Randvoorwaarde voor de projecten was samenwerking met andere overheidspartners.
- In het kader van werk voor iedereen is met onderwijsinstellingen en private partners een *tech* community ontwikkeld om samen aan de arbeidsmarkt van de toekomst te werken. Met de VNG is hierbij een living Lab in gerealiseerd waarin met partners samengewerkt kan worden aan digitale vernieuwingsinitiatieven.
- Data stelt ons in staat om slimmer en beter te werken. Daarom is ingezet op de dataopgave: data als water uit de kraan laten stromen (privacy gewaarborgd), met de juiste hard- en software en 200 medewerkers goed toegerust voor hun taak. Hiervoor was tweemaal 0,8 miljoen euro beschikbaar (2019 en 2020). Met dit geld is in 2019 een kwaliteitsimpuls gegeven aan de gemeentebrede dataorganisatie: er is geëxperimenteerd met nieuwe software om data te kunnen leveren.
- In 2019 is het living lab Digital Twin gestart. Een Digital Twin is een virtuele 3D weergave van de stad. Toepassingen hierbinnen zijn het ondersteunen van participatie in het kader van MWKZ en de Omgevingswet. Daarnaast geeft de Digital Twin nieuwe inzichten voor de opgave van gezond stedelijk leven.
- Er is een scenario ontwikkeld om op innovatieve wijze de aanbesteding openbare verlichting vorm te geven.

- Er is een digitaal weerbaarheidsbeeld van Utrecht gemaakt met Utrechtse partners en betrokken organisatieonderdelen van de gemeente Utrecht. Hierin zijn de onderlinge digitale afhankelijkheden en risico's vanuit de stedelijke functies (zoals mobiliteit, onderwijs, publieke dienstverlening, openbare orde, enzovoort) verkend. Met deze community zal de komende jaren samengewerkt worden aan initiatieven om onze digitale weerbaarheid te vergroten.

Onder de noemer Uthiek, Utrechtse ethiek, werken we aan waardegestuurde digitale ontwikkeling. Hierbij ontwikkelen we het vermogen in onze organisatie om met ethische vraagstukken in opgaven om te gaan. Dat heeft geleid tot:

- Een boekje met verschillende methoden, zoals Deda en de principes van Rathenau, die in de eerste fase zijn toegepast, daarbij ook overzicht van tien Utrechtse trajecten.
- Een team Uthiek opgericht met gemeentebrede vertegenwoordiging (een aantal IPM-ers, de Functionaris Gegevensbescherming, de informatiecommissaris,)
- Ethische assessments toegepast bij verschillende casussen zoals Westplein, parkeerhandhaving en openbare verlichting.

Een ingericht proces dat nieuwe digitaliseringstrajecten met ethische component worden doorverwezen naar team Uthiek.

Innovatie bij audit

Wij ontwikkelen audit in de eerste plaats door meer gebruik te maken van data en software. We werken aan het digitaliseren van de financiële controles in de vier grote geldstromen (subsidies, inkopen, personeelskosten en sociale uitkeringen). Met de ontwikkeling van alle digitale controles is een start gemaakt en zijn de nodige resultaten geboekt. In 2019 heeft Concernaudit zijn eigen software voor process mining aangeschaft. Aan de aanschaf van de software ging onderzoek vooraf naar de ethische en privacyaspecten van de software. Dit onderzoek heeft onder andere geleid tot een aanscherping van het privacybeleid van Concernaudit bij de uitvoering van digitale controles.

Een andere ontwikkeling bij audit is dat meer aandacht besteed wordt aan externe organisaties of inwoners van de stad in de onderzoeken. We willen het instrument burgeraudit gaan inzetten dat ontwikkeld is door de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur. In 2019 heeft Concernaudit de nodige voorbereidingen getroffen om een bewonersaudit (de Utrechtse term voor burgeraudit) uit te kunnen voeren. In de ontwikkelde aanpak staat centraal dat de uitvoering in een wijk zal plaatsvinden.

Financieren

In 2019 is er een fte aangetrokken om de nieuwe mogelijkheden van financieren te onderzoeken naast de traditionele vormen. In het onderzoekstraject Alternatieve Bekostiging, onder leiding van Ministerie van BZK, zijn mogelijkheden verkend om tot aanvullende geldstromen te komen. De conclusie is dat rijksbijdragen nog steeds van significant belang zijn om de verstedelijkingsopgave te realiseren, maar er zijn ook nieuwe instrumenten verkend. Verwacht wordt dat er komend jaar pilots kunnen worden opgezet voor nieuwe instrumenten rond gebiedsontwikkeling. Ook worden de mogelijkheden van beprijzing van mobiliteit verder verkend, mede in relatie tot de benodigde modal shift. In dit onderzoekstraject zijn private marktpartijen betrokken, onder andere in werksessies en een Holland Metropole Diner. Wederzijds zijn uitgangspunten uitgewisseld om tot bestendige kostenmodellen te komen. Deze kennis en relaties worden ingezet voor de doorontwikkeling van nieuwe vormen van aanvullende bekostiging, die uitgaan van meer bijdragen van directe baathebbers.

Personele ontwikkelingen in de organisatie

Organische organisatieontwikkelingen

Veranderen in de organisatie doen we organisch. De manier waarop we dat doen (vastgelegd in afspraken door de vakbonden FNV/CNV en het college op 28 november 2018) is in 2019 terug te zien bij de diverse transitie die binnen de organisatieonderdelen zijn gemaakt. De waarde om continu in gesprek te zijn met elkaar (medewerkers, leidinggevenden, ondernemingsraad) zien we in een aantal transitie terug, namelijk:

- Transitie naar Domstad-IT: naar één IT dienstverlening die de opgaven van de stad maximaal digitaal ondersteunt;
- Binnen de transitie Wijken (gesteund door motie 147 Beter in de Buurt), met als doel de onderlinge interactie en samenwerking tussen collega's op wijk- en buurtniveau te bevorderen. Deze verandering wordt vormgegeven in samenwerking met medewerkers en leidinggevenden van alle afdelingen die met elkaar in de buurten werken;

- In de vorming van de afdeling Strategie en Public Affairs, voortgekomen uit de afdelingen Bestuursondersteuning en EIZ, die zorgt voor betere inhoudelijk strategische ondersteuning van de Directieraad en de 20 op de hoofdpogave Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen;
- En in de Versterking bedrijfsvoering die in 2019 is gestart en als doel heeft om de bedrijfsvoering door de hele organisatie eenduidiger te organiseren, om zo de gemeentebrede opgaven meer samenhangend te ondersteunen.

Daarnaast is in 2019 het Platform Organisch Ontwikkelen gestart, waarin deskundigen vanuit de ambtelijke organisatie, de Centrale Ondernemingsraad en FNV/CNV gezamenlijk een aanjaagrol vervullen op het thema.

Externe inhuur

In 2019 zijn de totale kosten van externe inhuur 55,6 miljoen euro. In de tweede Berap is al gemeld dat de verwachting was dat er een overschrijding van het inhuurplafond (voor 2019 nog vastgesteld op 48 miljoen euro) zou plaatsvinden. Daarmee zitten we ook al boven het nieuwe inhuurplafond van 54 miljoen dat vastgesteld is bij de programmabegroting 2020.

De groei en ontwikkelingen gaan zo snel, dat de organisatie in 2019 niet overal in staat is in hetzelfde tempo de capaciteit aan te vullen met nieuwe vaste medewerkers. We hebben de krapte ervaren op de arbeidsmarkt en daardoor bepaalde functies ingehuurd, zoals vergunningsverleners, controllers, ingenieurs en projectleiders. Om projecten snel doorgang te kunnen laten vinden, kozen we in deze gevallen voor inhuur. Tegelijkertijd zijn de tarieven van externen gestegen door deze krapte en door de gelijke beloning voor payrollers.

Deze hogere externe inhuur werd in 2019 veroorzaakt door meer inhuur bij Interne Bedrijven ICT (Automatisering en Informatievoorzieningen). Dit komt onder andere door een aantal grote projecten, zoals Utrecht Digitale Werkplek, Zaakgericht werken en de Windows-migratie. Ook zorgt de transitie van AUTO en IV (tot een demand- en supply-organisatie) voor extra inhuur. Op het gebied van ICT huren we daarnaast extra capaciteit in vanwege een tijdelijke behoefte in verband met vervangingsvraagstukken die specifieke kennis vraagt. In verband met de toename van het aantal ruimtelijke projecten (intensivering coalitieakkoord en groei van de stad) is de vraag naar projectleiders en stadsingenieurs afgelopen jaar sterk toegenomen. Dit leidde tot extra inhuur bij Ruimte en Stadsbedrijven. Bijvoorbeeld voor de projecten Noordelijke Rondweg Utrecht, ontwikkeling groene en blauwe verbindingen, Beurskwartier, Uithoflijn, Westelijke Stadsboulevard en Busbaan Dichterswijk.

Eén van de middelen die we afgelopen jaar ingezet hebben om een gezonde balans te hebben en te houden tussen intern en extern personeel, is het instrument 'Strategische Personeelsplanning' (SPP). In 2019 heeft Utrecht de SPP methode binnen de organisatie geüniformeerd in de "Utrechts SPP" om gemeentebreed eenheid in aanpak te bewerkstelligen. In nagenoeg alle organisatieonderdelen zijn SPP's gemaakt. Binnen deze uniforme aanpak werken we dus met dezelfde definities, doelstellingen en processtappen. Een concreet voorbeeld van de winst van deze aanpak is dat het inzicht heeft gegeven in de functies die moeilijk te werven zijn zoals de controllers, ICT specialisten, ingenieurs en projectleiders. Hier worden door recruiters in 2020 actieplannen voor gemaakt en uitgevoerd om te zorgen dat de werving zo optimaal mogelijk wordt uitgevoerd voor deze functies. Om beter grip te krijgen op de overschrijding van het plafond, sturen we in 2020 er steviger op dat alle organisatieonderdelen gebruik maken van het instrument SPP.

Tot slot rapporteren wij conform amendement 52A over 'aantal FTE externe inhuur'. De huidige stand van zaken is dat we 638,9 FTE extern inhuren.

Lerende organisatie

In onze leervisie gaan we uit van het 70/20/10 principe: 70% van het leren vindt plaats op de werkvloer, 20% door reflectie en feedback en 10% door middel van opleiding en training. In 2019 is de inhoudelijke koers van 2018 voortgezet op basis van de onderwerpen vanuit Utrecht Centraal. De opleiding Urban Professional is in 2019 herzien en in november is er weer een leergang met 18 deelnemers van start gegaan. Persoonlijk leiderschap van medewerkers staat hierbij centraal.

Voor leidinggevend zijn 6 ontmoetingsbijeenkomsten georganiseerd over onderwerpen als sturen en verantwoorden op publieke waarden, participatie en diversiteit en inclusie. Ook is in het kader van Management Development een nieuwe Utrechtse kijk op leiderschap ontstaan in gesprek met

leidinggevend, trainers, HR en medezeggenschap. Op basis hiervan zal in 2020 het opleidingsaanbod binnen Management Development verder ontwikkeld worden.

Tot slot zijn we gestart met de gemeentebrede training voor adviseurs, gericht op helder en integraal adviseren aan het bestuur.

Huisvesting

Utrecht groeit en daarmee ook onze organisatie. Dit stelt eisen aan onze huisvesting. Op sommige plekken in het Stadskantoor ervaren medewerkers drukte en een deel van de medewerkers ervaren hierdoor ongemakken. De grenzen van het huidige huisvestingsconcept zijn hiermee bereikt. In 2019 is daarom het werkplek-, vergader- en ontmoetingsconcept op basis van het Strategisch Huisvestingsplan doorontwikkeld. Er zijn diverse oplossingen ingezet, enkele voorbeelden zijn:

- De 10^e verdieping van het Stadskantoor is verbouwd met diverse aanland- en ontmoetingsplekken en een klantvriendelijk Serviceplein
- Er zijn meer (stille)werkplekken gecreëerd in het Stadskantoor
- De 5^e verdieping van het Stadskantoor is tijdelijk beschikbaar gemaakt voor projectmatig samenwerken
- Er zijn Scrumplekken gecreëerd op de 11^e verdieping van het Stadskantoor
- Er is een uitbreiding gedaan van het aantal laptopwerkplekken op de kantoorverdiepingen van het Stadskantoor
- De Publieksvloeren van het Stadskantoor zijn herschikt voor het creëren van meer werkingsplekken
- Er zijn diverse aanpassingen gedaan op de drukke plekken in het Stadskantoor
- Een efficiëntere benutting van de wijklocaties
- Ongewoon slim vergaderen (concept om ontmoetingen slimmer te maken)

De acties die in 2019 zijn uitgevoerd dragen bij aan structurele kwantitatieve en kwalitatieve oplossingen voor de huisvestingsproblematiek, maar zijn onvoldoende om de toekomstige doorzetting van de groei in taakgebieden, aantallen medewerkers en de veranderende vraag op te vangen. Daarom is er in 2019 ook gewerkt aan planvorming over toekomstige huisvestingsoplossingen en zetten we als organisatie extra in op houding en gedrag van onze medewerkers en nemen we maatregelen om grip te krijgen op de groei.

Daarnaast is in 2019 ingezet op de verduurzaming, verbouwing en vernieuwing van het Stadhuis en diverse wijklocaties (waaronder Wijkbureaus Leidsche Rijn en Noordwest en wijkservicecentrum Vleuten-De Meern).

Processen en structuur

Opgavegerichte financiële sturing

Zoals in het coalitieakkoord staat zijn financiën een middel om maatschappelijke waarde te creëren en daarom willen wij onze financiële stuurinstrumenten richten naar de opgaven in en met de stad. We passen de beleids- en beheerscyclus daarom stapsgewijs aan naar de nieuwe manier van sturing. We hebben in 2019 vier pilots uitgevoerd om sturing en verantwoording uit te werken langs de lijnen van het dynamische Utrechtse sturingsmodel. Dit heeft geleid tot een nieuwe structuur in het sociaal domein, nieuwe doelstellingen bij het programma Stedelijke Ontwikkeling en een nieuwe indeling bij het programma Veiligheid.

Beheersing grote projecten

In 2019 hebben wij een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor verbetering van de beheersing van grote of risicovolle projecten. Conclusie uit het onderzoek is onder andere dat strakkere afspraken gemaakt dienen te worden rond sturing en verantwoording en het actueel houden van een heldere projectgovernance, om de kwetsbaarheid van de beheersing van grote projecten te verminderen. Daartoe hebben wij dit jaar een plan van aanpak met een gemeentebreed beheerkader opgesteld om de aanbevelingen uit het onderzoek op te volgen. Doel van dit kader is om meer zekerheid en duidelijkheid te geven over de beheersing van projecten; de implementatie van dit beheerkader vraagt een langere adem, en tijdens implementatie kunnen we beter in beeld brengen welke extra maatregelen aanvullend nodig zijn.

Parallel aan en in het verlengde van de opstelling van het beheerkader hebben we afgelopen jaar samen met de raad gewerkt aan een concept voor een regeling risicovolle projecten, zoals door u verzocht in motie 2018/278. Doel van de regeling is om de sturing en beheersing van de meest risicovolle projecten

te versterken, de raad adequaat te informeren en het gesprek tussen raad en college te faciliteren. De regeling zal u begin 2020 worden voorgelegd voor vaststelling.

IPM-transitie

In 2019 hebben we concrete stappen gezet in de IPM-transitie. Zo zijn de Interne Bedrijven Automatisering en Informatievoorziening samengevoegd in één afdeling onder de naam Domstad-IT. Deze afdeling is integraal verantwoordelijk voor de ICT-infrastructuur en de belangrijke, gemeentebrede applicaties zoals het Zaaksysteem, Digiplaza, SAP en mailvoorziening. De afdeling is ingericht in teams die volgens de principes van het agile gedachtengoed hun werk uitvoeren. Medewerkers krijgen hierbij *on the job* ondersteuning van agile coaches. Hierdoor krijgen we meer grip op voortgang en uitkomst van ons werk. Daarnaast hebben we een zogenaamde demand-supplyorganisatie ingericht waarmee we effectiever ICT-oplossingen kunnen uitbesteden. Deze veranderingen moeten ook bijdragen aan een betere inrichting van ons ICT-landschap en daardoor minder uitval van systemen zoals we in 2019 nog wel twee keer hebben gehad. De IPM-afdelingen bij de organisatieonderdelen werken meer en meer langs de lijn van opgaven en domeinen (zoals Fysiek en Sociaal). Per domein zijn ICT-architecten aangesteld ter ondersteuning van deze beweging. Op het gebied van portfoliomanagement hebben we in 2019 een nieuwe manier van prioriteren en plannen geïntroduceerd, de Big Room Planning. Deze methode helpt ons om gezamenlijk en beter ons werk te prioriteren en scherper te plannen. We verwachten dat dit ook zal leiden tot snellere oplevering van producten en diensten.

Privacy en Informatiebeveiliging

Utrecht zet in op innovatie met informatie en digitalisering van onze dienstverlening. Daarbij komt de vraag kijken of we met goed fatsoen kunnen uitleggen hoe veilig we werken? Gegevensbescherming - de samenvoeging van privacy en informatiebeveiliging - geeft aan wat kan en mag.

In 2019 hebben we het in 2018 opgestelde nieuwe Beleid voor Gegevensbescherming geëffectueerd. Hiervoor hebben we:

1. De nieuwe governance ingericht op strategisch, tactisch en operationeel niveau.
2. Via de centrale IPM een programma gegevensbescherming opgestart, dat begin 2019 is gestart met het realiseren van de roadmap op basis van het nieuwe beleid.
3. Een werkende planning & control cyclus gerealiseerd voor gegevensbescherming.

Utrecht beschikt nu over een sluitende planning & control-cyclus voor gegevensbescherming. Het programma gegevensbescherming heeft alle processen rondom privacy verder ingevoerd en geoptimaliseerd en risico-gebaseerd werken geïntroduceerd binnen de organisatieonderdelen.

Op technisch niveau hebben wij onder andere:

1. Een nieuwe voorziening ingericht voor de beheersing van digitale identiteiten en toegangsrechten.
2. Meerdere technische kwetsbaarheden gedicht.
3. Acties uitgezet om de beheersing van onze bedrijfscontinuïteit beter te waarborgen bij serieuze verstoringen in de informatievoorziening.

Verder hebben we Interne Audit een uit toets laten voeren op de beveiliging van ons SAP-systeem waarmee we onze financiële huishouding beheersen. De bevindingen uit deze toets zijn door het management opgepakt.

Vanaf 1 januari 2020 moeten alle overheidsorganisaties voldoen aan de BIO (baseline informatiebeveiliging overheid). Voorheen was dit de BIG. Utrecht heeft voorbereidingen getroffen om in 2020 te voldoen aan de BIO.

Informatiebeheer

Toegankelijke en betrouwbare overheidsinformatie is essentieel voor goed bestuur. Het op orde zijn van de digitale en papieren informatiehuishouding en archivering bij de overheid is een voorwaarde om alle andere taken (blijvend) goed te kunnen uitoefenen.

De interne monitoring door het Kwaliteits- en kenniscentrum Documentaire informatievoorziening (KKCD) en Concern IPM (CIPM) laat zien dat bij een aantal organisatieonderdelen meer aandacht is geweest voor het goed gestructureerd opslaan van informatie, inclusief procedureomschrijvingen en werkinstructies. Wel blijft voor vrijwel alle organisatieonderdelen verbetering nodig op management aandacht voor en op peil houden van kennis rondom goed informatiebeheer. Daarnaast is net als vorig

jaar aanvullende aandacht nodig voor het tijdig vernietigen van informatie die daarvoor in aanmerking komt. Ook blijft terugvindbaarheid een risico, dat aanvullende en structurele aandacht behoeft. De stijging van het natuurlijk verloop door vergrijzing de komende jaren maakt dat dit risico toeneemt. Het nu lopende programma Klantgericht werken in Ketens (KiK) is mede opgestart om het terugvindbaarheidsrisico te verkleinen.

Ketensamenwerking en zaakgericht werken

Inwoners en andere belanghebbenden zien de gemeente als één organisatie en willen dat ook zo ervaren. Vanuit deze behoefte en onze eigen ambitie om de dienstverlening verder te verbeteren richten we zaakgericht (samen)werken opnieuw in, over de grenzen van organisatieonderdelen heen. We zetten de behoefte en leefwereld van inwoners en ondernemers centraal. Kortom, we willen Klantgericht werken in Ketens en hebben het herijkingsprogramma daarom KiK genoemd.

Afgelopen jaar zijn we voortvarend gestart. We hebben samen met alle organisatieonderdelen de uitgangspunten van de nieuwe werkwijze vastgesteld en vervolgens ook nader uitgewerkt. Zo is bijvoorbeeld besloten om de rol van interne ketenregisseur te beleggen. Zij gaan, over de grenzen van organisatieonderdelen heen, de doelmatigheid van het afhandelen van aanvragen en verzoeken bewaken. Daarnaast gaan zij verbetervoorstellen rondom de procesgang aanjagen. Dit doen zij zowel vanuit het belang en leefwereld van inwoners en ondernemers, als vanuit kansen om dingen slimmer intern te organiseren. Samen met alle organisatieonderdelen zijn veertig (keten)processen in kaart gebracht om te gaan (her)inrichten en te implementeren, onder regie van deze ketenregisseurs. Aan de ICT-ondersteuningskant hebben we het VNG Samen organiseren / Common Ground gedachtegoed beproefd voor zaakgericht werken. In een proeftuinomgeving is dit samen met andere vooroplopende gemeenten ontworpen, geïmplementeerd en getest. De bevindingen in de proeftuin zijn positief en tonen aan dat een moderne, meer flexibele ICT-inrichting op basis van Common Ground mogelijk is. Eind 2019 zijn we daarom begonnen met het inrichten van de technische *productieomgeving*, waar komende drie jaar de nieuw ontworpen ketenprocessen qua ICT-ondersteuning op kunnen 'landen'. Ook de veranderaanpak is nader uitgewerkt en door de directeuren van de organisatieonderdelen vastgesteld. Deze wordt momenteel verder uitgewerkt, zodat deze toegepast kan worden tijdens komend jaar startende implementatiefase.

Tenslotte is de (publieke) meerwaarde van het programma KiK in kaart gebracht aan de hand van een aantal praktijkvoorbeelden. Via meerdere workshops zijn met betrokken afdelingen de pijnpunten en verbetermogelijkheden gezamenlijk verkend en vastgelegd. Hieruit blijkt dat we aanvragen en verzoeken van inwoners slimmer en beter kunnen oppakken en afhandelen. En tegelijkertijd blijvend beter kunnen voldoen aan geldende wet- & regelgeving, voornamelijk rondom de archiefwet. Als voorbeeld van slimmer oppakken aanvragen: voor evenementenaanvragen met alcohol schenken en versterkt geluid moeten nu meerdere afzonderlijke vergunningen aangevraagd worden. De ambitie is om, meer passend bij de leefwereld van inwoners, dit te integreren in één en dezelfde aanvraag.

Inkoop

In 2019 zijn we gestart met de uitvoering van het transitieplan inkoop. Binnen een groot deel van de organisatieonderdelen zijn inkoopfuncties gecreëerd en zijn aanbestedingsexperts aangetrokken. Het transitieplan heeft verder geleid tot het volgende:

- Voor de monitoring op de gehele inkoop en het contractmanagement zijn 5 portfolio's bepaald en is portfoliomanagement doorgevoerd. Tactische Tenderboards zien toe op de realisatie van doelmatigheidsambities en rechtmatigheidsafspraken.
- Met een inkoopkalender wordt gestuurd op het tijdig starten van aanbesteden, waarin volle aandacht is voor doelmatigheidsvraagstukken als Social Return on Investment (SROI) en Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI).
- Er is in 2019 gestart met de implementatie van een nieuwe contractmanagementmethodiek. Deze methodiek gaat zorgen voor striktere naleving van de gemaakte contractafspraken, wat zorgt voor betere beheersbaarheid van risico's in de uitvoering.
- Er zijn eenduidige inkoop-, inhuur- en bestelprocessen opgesteld die bijdragen aan het realiseren van gestelde doelstellingen en opgaven.
- De inkoopontwikkeling is op strategisch niveau in volle gang. Er worden visies bepaald, waarin de doelstellingen op gebied van onder andere MVI, circulair, CO₂-reductie en Inhuur worden nageleefd.

In 2019 heeft er veel focus gelegen op het realiseren van SROI, om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (kansen op) werk te bieden:

- Het aantal plaatsingen ten opzicht van 2018 is gestegen van 875 naar 1.238.
- De inkoop bij sociaal ondernemers is ruim verdubbeld van 0,390 miljoen euro in 2018 naar 0,810 miljoen euro in 2019.

Door een verhoogd gebruik van Marktplaats bij het inhuren van personeel, het afsluiten van raamovereenkomsten en een betere risicobeheersing bij bestellen zien we over het eerste half jaar van 2019 een significante daling van de onrechtmatigheid. Wij zijn positief gestemd over de rechtmatigheidstoets over heel 2019.

Groei kader

In 2019 is het groei kader geëvalueerd. Dit is mede ingegeven doordat het sociaal domein vanaf 2019 niet meer via een integratie-uitkering, maar grotendeels via de algemene uitkering van het gemeentefonds loopt. Het nieuwe voorstel wordt bij de Voorjaarsnota 2020 voorgelegd.

Rapportage actualiteit financiële verordeningen en nota's

In 2019 zijn de volgende financiële beleidsnota's geactualiseerd: Nota kapitaalgoederen gemeentelijk vastgoed, Nota reserves, Nota lokale heffingen, en de Nota risicomangement en weerstandsvermogen. Het financieringsstatuut en de Nota inkoop worden in het voorjaar van 2020 aan uw raad voorgelegd, om de huidige aan te passen aan onder andere gewijzigde wet- en regelgeving. Bij de behandeling van de actualisatie van de Nota waarden, activeren en afschrijven van vaste activa (waava) in de commissie Mens en Samenleving op 13 februari 2020 is een aantal vragen gesteld over de beleidsmatige keuzes in de nota, zoals de activeringsgrens voor investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte. Het college heeft daarop toegezegd de voor- en nadelen van de gemaakte keuzes en van mogelijke alternatieven te onderzoeken en de raad voor de zomer te informeren over de resultaten van dat onderzoek. Mogelijk leidt dit tot aanpassing van deze nota, die op 20 februari 2020 is vastgesteld.

Doelstellingen bedrijfsvoering

Indicator	Doelstelling 2019	Realisatie 2019
Personeel		
Mobiliteit	Mobiliteit: 10%.	Resultaat mobiliteit: 22,5% (2018: 21,4%). De mobiliteit wordt berekend door de som van: <ul style="list-style-type: none"> • instroom: 12,5% (10,4% in 2018) • doorstroom: 7% (8% in 2018) • interne en externe detacheringen: 3% (3% in 2018).
Stages	Minimaal 250 reguliere stageplaatsen.	Aantal gerealiseerde stageplaatsen: 304
Verzuim	5,7% inclusief langdurig verzuim.	6,0% (5,9% in 2018) Verzuim tot zes weken (-0,2%) en tussen de zes en 52 weken (-0,1%) neemt langzaam af. De totale toename komt vooral door een stijging van 0,4% in het langdurig verzuim (>365 dagen)
Diversiteit	Minimaal 5 nieuwe banen; we stellen de doelstelling bij op basis van onze op te stellen Utrechtse ambitie.	Het totaal aantal gerealiseerde banen binnen de gemeentelijke organisatie t/m december 2019 in het kader van de Banenafpraak is 289 (voor 257 personen: voor de Banenafpraak is één baan 25,5u). Met het vaststellen van de begroting 2020 is budget gealloceerd voornemen fte in het kader van de extra ambitie bovenop de huidige Banenafpraak tot 2021. In 2019 zijn hier alvast de eerste twee medewerkers op aangenomen.

Indicator	Doelstelling 2019	Realisatie 2019
-----------	-------------------	-----------------

Organisatie

Inhuur externen	Uitgavenplafond 2019: 48 miljoen euro.	55,6 miljoen euro. Zoals aangekondigd in de 2 ^{de} Berap is het plafond overschreden en voor 2020 opnieuw geïndexeerd. We monitoren deze norm in 2020 scherp en sturen als nodig tijdig bij.
-----------------	--	---

Financiën

Adequaat budgetbeheer	Maximaal 3% afwijking van de kosten per programma tussen het geprognostiseerd resultaat (geraamd resultaat) bij de laatste Berap en de verantwoording.	Er is een totale afwijking van 4,5% ten opzichte van de 2de Berap. Er zijn zeven programma's (Stedelijke Ontwikkeling, Duurzaamheid, Bereikbaarheid, Economie, Onderwijs, Jeugd en Algemene Middelen) waarbij de afwijking groter is dan 3%.
-----------------------	--	--

IPM

Continuïteit en beschikbaarheid van ICT-systemen	Doelstelling 2019: Beschikbaarheid: de basisinfrastructuur is voor 99% beschikbaar met uitzondering van vooraf geplande werkzaamheden. Continuïteit: de bedrijfs-kritische systemen zijn 24/7 beschikbaar voor gebruik met uitzondering van vooraf geplande werkzaamheden.	Gerealiseerd 99,3% beschikbaarheid voor de gehele ICT dienstverlening. Voor alleen de bedrijfskritische systemen ligt dit percentage lager als gevolg van de twee storingen vorig jaar.
Open data	600 datasets beschikbaar op het open data platform, dataplatform.nl .	Gerealiseerd: 700 datasets
Informatie beveiliging	Voldoen aan de BIG norm.	Vanaf 1 januari 2020 moeten alle overheidsorganisaties verplicht voldoen aan de BIO (baseline informatiebeveiliging overheid). Voorheen was dit de BIG. Utrecht heeft voorbereidingen getroffen om in 2020 te gaan voldoen aan deze BIO. Wij hebben namens de G5 deelgenomen aan de landelijke BIO-pilot.

Juridische zaken

Zorgvuldige Juridische procedure	Doelstelling 2019: In elke juridische procedure (bezwaar, beroep, hoger beroep) geldt dat maximaal 20% gegrond wordt verklaard.	Van de 3.221 afgedane bezwaarschriften zijn er 303 gegrond en 96 gedeeltelijk gegrond verklaard. Dit is totaal 399 = 12,4%. Dit is ruim binnen de norm. Er zijn 339 beroepszaken afgedaan, waarvan 43 gegrond, dertien gedeeltelijk gegrond en achttien gegrond met in stand laten van de rechtsgevolgen. Dit is totaal 74 = 21,8%. Dit ligt iets hoger dan de norm. Echter van die achttien heeft de rechter geoordeeld dat de rechtsgevolgen van het besluit in stand konden blijven. Dat betekent dat het oorspronkelijke besluit niet is aangetast. Als deze zaken buiten beschouwing worden gelaten, dan komt het percentage op 16,5%. Dit is binnen de norm
----------------------------------	---	---

Indicator	Doelstelling 2019	Realisatie 2019
Verminderen beroepzaken	Tegen alle afgeronde bezwaarzaken wordt in maximaal 15% van de gevallen beroep aangetekend.	Er is 339 beroep aangetekend tegen een beslissing op bezwaar. Het totaal aantal beslissingen op bewaar is 3.321. Dat betekent dat in 10,2% van de gevallen beroep is aangetekend.
Afhandelen klachten	Wij blijven onze klachtafhandeling verder verbeteren. We adviseren proactief (in plaats van toetsing achteraf) om resultaten sneller te bereiken en juridische risico's te voorkomen. We ontwikkelen en implementeren een kort en bondig concernkader voor contractbeheer. We zorgen ervoor dat alle contracten in een contractregister worden vastgelegd. Doelstelling 2019: Van alle ontvangen klachten, gaan jaarlijks maximaal 10% van de klagers naar de Nationale Ombudsman.	In 2019 zijn er 1.494 klachten afgehandeld. Hiervan zijn elf klagers naar de Nationale ombudsman gegaan. Dat is slechts 0,7%.
Contractregister	We zorgen ervoor dat alle contracten in het register zijn opgenomen.	Het algehele beeld is dat een goede start is gemaakt met het gebruik van het contractenregister. Uit een steekproef blijkt dat niet alle contracten correct in het register zijn opgenomen. In 2020 wordt een audit gedaan bij de organisatieonderdelen – die veel contracten onder zich hebben – om gericht te kunnen bijsturen.
Inkoop		
Naleving inkoopregels	Achttien van de twintig onderzochte inkooptrajecten kennen geen onrechtmatigheid.	Concernaudit heeft twintig inkooptrajecten gecontroleerd. In achttien van de twintig gecontroleerde trajecten zitten geen rechtmatigheidsfouten en daarmee is de doelstelling behaald. In twee daarvan is dat wel het geval, doordat opdrachten verleend zijn op verlopen contracten. Dit heeft zich voorgedaan bij Ruimte en bij IB Auto. In enkele andere inkooptrajecten deden zich nog enkele administratieve fouten voor. Het ging bijvoorbeeld om het gebruik van de verkeerde benamingen voor kostensoorten.
Plaatsingen Social 800 return on Investment	800 plaatsingen en 100.000 euro omzet bij sociale ondernemers.	Door intensieve inzet op SROI en sociaal inkopen hebben wij in 2019 een significant beter resultaat geboekt dan de norm. In 2019 zijn 1.238 plaatsingen gerealiseerd. Er is voor 809.508 euro bij sociaal ondernemers ingekocht.
Circulair inkopen	17% van het aanbestedingsvolume is circulair.	Het percentage circulair aanbesteden over 2019 wordt opgenomen in het duurzaamheidsverslag dat in maart aangeboden wordt aan het college.
Duurzaam inkopen	In 70 % van de GWW (grond, weg- waterbouw) opdrachten > 0,200 miljoen euro gaan we werken met het ambitieweb.	In het duurzaamheidsverslag wordt meer informatie gegeven over de gerealiseerde ambitieniveaus, dat in maart wordt aangeboden aan het college.

Verplichte BBV indicatoren

Om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken zijn er een aantal wettelijke verplichte indicatoren bij de programma's opgenomen.

Indicator	Eenheid	Waarde 2019
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	11,34 fte (11,08 in 2018)
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	11,35 fte (10,80 in 2018)
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	1.087 euro (845 euro in 2018)
Externe inhuur	Kosten in % van de totale loonsom + totale kosten externe inhuur	15,7% (14,2% in 2018)
Overhead	% van de totale lasten	11,5% (10,6% in 2018)

Verbonden Partijen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. Dit zijn onder andere gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen die een publiek belang behartigen en waarvan de aandelen geheel of gedeeltelijk in het bezit van de gemeente zijn.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat, onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. De verbonden partijen van de gemeente in 2019 komen hierna aan de orde. Het gemeentelijke beleid met betrekking tot verbonden partijen is vastgelegd in de nota verbonden partijen, die in het najaar 2015 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Het beleggen van een publieke taak bij een andere organisatie heeft als gevolg dat geen directe democratische controle kan plaatsvinden door de gemeenteraad. Politiek-bestuurlijk ingrijpen geschiedt getrapd. Bovendien heeft de gemeente niet altijd een meerderheidsstelsel in de andere organisatie. Om het primaat van de gemeenteraad zoveel mogelijk te waarborgen wordt gekozen voor terughoudendheid, met name bij gemeenschappelijke regelingen. Hoofregel is dan ook 'nee, tenzij...' daar waar het om beleidsrijke onderwerpen gaat, die directe democratische legitimering vragen. Onderdeel van de nota is ook een nieuw afwegingskader. Bij het aangaan van een verbinding dient dit afwegingskader altijd vooraf aan het college van B en W en/of de gemeenteraad te worden voorgelegd.

Gemeenschappelijke regelingen

Afvalverwijdering Utrecht (AVU)

Doel en organisatie

Standplaats:	Soest
Doel:	Het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval.
Deelnemers:	Overige gemeenten provincie Utrecht: Amersfoort, Baarn, De Bilt, De Ronde Venen, Bunnik, Bunschoten, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, Soest, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vijfheerenlanden, Woerden, Woudenberg, Wijk bij Duurstede, IJsselstein en Zeist.
Publieke taak:	Ja
Juridische vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Website:	http://www.avu.nl/cms/
Gekoppeld(e) Programma(s):	Openbare Ruimte en Groen

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing? Ja

Is het BBV nagevolgd? Ja

Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Begroot 31-12- 2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	649	350	498
Vreemd vermogen	13.844	11.783	17.070
Totaal Vermogen	14.493	12.133	17.568

Resultaat 2019:

	Realisatie 2018	Begroot 2019	Realisatie 2019	Begroot 2020
Opgenomen bij de GU	6.938	8.208	9.078	9.201
Opgenomen bij de VP/GR	6.938	8.208	9.078	9.201
Verschil	0	0	0	0

Toelichting op tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Toename in 2019 komt vooral door kostenstijging voor de sortering en vermarkting van PMD (plastic, metaal en drankenkartons) en een daling van de papierprijs wegens wegvallen van Chinese markt. Hiervoor is een zienswijze ingediend door de AVU.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publieklijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

Beleidsmatig: Nee, Avu is vooral een inkooporganisatie die nauwelijks beleidsmatig van aard zijn. Financiële gevolgen kunnen er zijn als restafval/GFT opnieuw worden aanbesteed in 2020. Vanaf 2019 zijn de afvalverwerkingskosten voor brandbaar afval beduidend hoger door een extra verhoging van de afvalbelasting.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Ja
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

Belastingssamenwerking Gemeenten en Hoogheemraadschap (BGHU)

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	het uitvoeren van de heffing en invordering van de gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken in een gemeenschappelijke regeling uit oogpunt van kwaliteit, continuïteit en efficiency.
Deelnemers:	Bunnik, De Bilt, Houten, Lopik, Nieuwegein, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug en Zeist, Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden
Publieke taak:	Ja
Juridische vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Website:	https://bghu.nl/
Gekoppeld(e) Programma(s):	Algemene Middelen en Openbare Ruimte en Groen

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Nee

Is het BBV van toepassing? Ja

Is het BBV nagevolgd? Ja

Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Begroot 31-12- 2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	346	346	346
Vreemd vermogen	1.691	1.343	1.343
Totaal Vermogen	2.037	1.689	1.689

Resultaat 2019: nog niet bekend

	Realisatie 2018	Begroot 2019	Realisatie 2019	Begroot 2020
Opgenomen bij de GU	6.874	6.974	6.974	7.161
Opgenomen bij de VP/GR	6.874	7.161	7.161	7.161
Verschil	0	-187	-187	0

Toelichting op tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

De bijdrage aan de BghU valt in 2019 hoger uit dan begroot bij de programmabegroting 2019 vanwege een begrotingswijziging in 2019.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Ja
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

De gemeente Stichtse Vecht is per 1 januari 2020 toegetreden tot de BghU.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Ja
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

GGD regio Utrecht (GGDrU)

Doel en organisatie

Standplaats:	Zeist
Doel:	De GGD regio Utrecht verricht in de Wet Publieke Gezondheid beschreven taken voor ruim 1,3 miljoen inwoners van 26 Utrechtse gemeenten in de Provincie Utrecht, waaronder de Gemeente Utrecht. De precieze afspraken met de gemeente Utrecht staan verwoord in het arrangement Publieke Gezondheid dat de gemeenteraad in 2013 heeft vastgesteld.
Deelnemers:	De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunnik, Bunschoten, De Bilt, De Ronde Venen, Eemnes, Houten, IJsselstein, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, Soest, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vijfheerenlanden, Wijk bij Duurstede, Woerden, Woudenberg en Zeist
Publieke taak:	Ja
Juridische vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Website:	https://www.ggdru.nl/inwoners.html
Gekoppeld(e) Programma(s):	Volksgezondheid

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Nee	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Ja
Wettelijke verplichting	Ja	Ja

Is het BBV van toepassing? Ja

Is het BBV nagevolgd? Ja

Vermogen				x € 1.000
Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Begroot 31-12- 2019	Werkelijk 31-12-2019	
Eigen vermogen	3.517	1.576	Niet bekend	
Vreemd vermogen	13.155	15.464	Niet bekend	
Totaal Vermogen	16.672	17.040	Niet bekend	

Resultaat 2019: 0

Bijdrage van de gemeente Utrecht

Bijdrage van de gemeente Utrecht					x € 1.000
	Realisatie 2018	Begroot 2019	Realisatie 2019	Begroot 2020	
Opgenomen bij de GU	1.605	1.600	1.655	1.600	
Opgenomen bij de VP/GR	-	1.800	-	1.700	
Verschil	1.605	-200	1.655	-100	

Toelichting op tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Verschil bij de begroting 2019 betreft de niet GR taak (nood) meldpunt zorg en overlast en de incidentele opdracht Onderzoek Schietincident Utrecht. Realisatie 2019 hoger . Deze hogere last is het gevolg van een groeiend aantal inwoners, een afwijkend indexatiesysteem en een lichte reparatie van het tarief Inwonersbijdrage. Jaarstukken GGDrU geven geen inzicht in realisaties per gemeente.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

Geen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Nee
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

Het Utrechts Archief (HUA)

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Het verwerven, bewaren en beschikbaar stellen van de archieven van de gemeenten Utrecht en Nieuwegein, de provincie Utrecht en de archieven van het Rijk in de provincie Utrecht en een omvangrijke collectie beeldmateriaal en bibliotheek over Utrecht. Via digitale dienstverlening, de studiezaal en het publiekscentrum stelt HUA de collectie ter beschikking aan de burger voor onderzoek, educatie en cultuurbeleving. Daarnaast is Het Utrechts Archief toezichthouder en kennispartner bij het informatiebeheer van de gemeenten Utrecht, Nieuwegein en verschillende decentrale overheden.
Deelnemers:	De minister van OCW, gedeputeerde staten provincie Utrecht en de Gemeente Utrecht in de gemeenschappelijke regeling. Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is in 2019 een geactualiseerde gemeenschappelijke regeling van kracht geworden
Publieke taak:	Ja
Juridische vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Website:	https://hetutrechtsarchief.nl/
Gekoppeld(e) Programma(s):	Algemeen Bestuur

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing? Ja

Is het BBV nagevolgd? Ja

Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Begroot 31-12- 2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	2.191	2.218	2.710
Vreemd vermogen	905	925	704
Totaal Vermogen	3.845	3.414	3.414

Resultaat 2019: -48

	Realisatie 2018	Begroot 2019	Realisatie 2019	Begroot 2020
Opgenomen bij de GU	2.858	2.967	2.943	3.099
Opgenomen bij de VP/GR	2.855	2.967	2.943	3.099
Verschil	3	0	0	0

Toelichting op tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

De eigen bijdrage viel na vaststellen begroting 0,024 miljoen euro lager uit.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:

Kan de gemeente het Publiekelijk belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:

Ja

Nee

Niet van toepassing,
want wettelijke
verplichting

Ontwikkelingen

De archieven, foto's, films, tekeningen, prenten en boeken over het Utrechtse verleden uit Het Utrechts Archief (HUA) vormen het geheugen van de stad en provincie. In 2019 werd 30 meter gemeentelijk archief overgedragen. De collectie bestond daarmee eind 2019 uit 33 kilometer archieven en collecties. In 2019 werd gewerkt aan de uitbreiding van de digitale collectie en dienstverlening. De online collectie van HUA nam met 698.945 stuks toe tot 6,8 miljoen scans. Deze werden tientallen miljoenen keren geraadpleegd via de eigen kanalen en die van partners. Daarnaast werden ze gebruikt voor exposities, publicaties, scholenprogramma's en social media. Om de digitale dienstverlening te optimaliseren werd in 2019 een chatdienst met gebruikers gestart. Ook nam het scannen van stukken op verzoek sterk toe in gebruik. In 2019 werden verschillende veelgebruikte archieven gedigitaliseerd, beschreven en gepubliceerd, waaronder middeleeuwse handschriften uit Utrecht en de brieven van Belle van Zuylen. Een groot deel van het uitzendarchief van RTV Utrecht werd gedigitaliseerd, dit project wordt in 2020 afgerond met de online publicatie van dit materiaal. In de aankomende jaren stromen de laatste papieren archieven binnen. HUA en de GU werken nauw samen aan het traject voor de raadpleging en beheer van digitale archieven (E-depot). In 2019 werden de archieven van het Midzomergrachtfestival en de Roze Wolk verworven. Een bijzondere verzameling die werd opgenomen, bestond uit de reacties die na het tramincident op het 24 Oktoberplein door het publiek zijn neergelegd. Daarnaast werden er voorafgaand aan 75 jaar bevrijding particuliere foto's ingezameld uit WOII. In het publieksprogramma stond de herinrichting van de Expo centraal, die op 4 oktober werd geopend. In Utrecht begint hier ontdekken bezoekers, studenten en scholieren het verleden van Utrecht in vier nieuwe zalen. De nieuwe Expo is zeer succesvol, met een hoge bezoekerswaardering en veel bezoek. Daarnaast werd eind 2019 een tentoonstelling over het Rampjaar (1672) geopend. HUA droeg daarnaast bij aan de uitvoering van een motie van de raad om aandacht te schenken aan 100 jaar vrouwenkiesrecht. Hiervoor werd de presentatie Vrouwen stemmen gemaakt, die te zien was in het gemeentehuis, op het Stadskantoor en in het Provinciehuis. Samen met partners in de stad en provincie werden voorbereidingen getroffen voor de viering van 900 jaar Utrecht in 2022. Voor het toezicht op het informatiebeheer van de GU werden nulmetingen gedaan bij de Utrechtse Vastgoed Organisatie, Publiekszaken en Wijken, Werk en Inkomen en de Projectorganisatie Uithoflijn. Met de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) werd een samenwerkingsovereenkomst gesloten voor het toezicht. Daarnaast werd met de VNG het digitale stelsel voor de nieuwe omgevingswet voorbereid. Organisatie: Begin 2019 is naast het Rijk en de gemeente Utrecht ook de provincie Utrecht toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling van HUA. HUA is ook de archiefdienst voor gemeente Nieuwegein, onder een lopende dienstverleningsovereenkomst. Daarnaast zijn samenwerkingsovereenkomsten aangegaan met de GGD regio Utrecht en de regionale uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht. Het aantal doorlopende overeenkomsten met andere Utrechtse gemeenschappelijke regelingen komt daarmee op vijf. HUA heeft hiernaast een samenwerking met Het Flevolands Archief om taken uit te voeren op het gebied van digitale dienstverlening, e-Depot, bedrijfsvoering en de directietaken.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:

Nee

Nee

Plassenschap Loosdrecht

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Ontwikkeling en beheer van de Loosdrechtse plassen en de daarbij behorende terreinen en vaarwegen.
Deelnemers:	De Provincies Utrecht en Noord Holland en de gemeenten Utrecht, Stichtse Vecht en Wijdemeren
Publieke taak:	Ja
Juridische vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Website:	https://recreatiemiddennederland.nl/plassenschap-loosdrecht/
Gekoppeld(e) Programma(s):	Openbare Ruimte en Groen

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing? Ja

Is het BBV nagevolgd? Ja

Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Begroot 31-12- 2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	1.091	1.445	Niet bekend
Vreemd vermogen	4.077	5.260	Niet bekend
Totaal Vermogen	5.168	6.705	Niet bekend

Resultaat 2019: 0,056 miljoen (negatief)

	Realisatie 2018	Begroot 2019	Realisatie 2019	Begroot 2020
Opgenomen bij de GU	167	175	175	184
Opgenomen bij de VP/GR	167	175	-	184
Verschil	0	0	175	0

Toelichting op tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Nee

Ontwikkelingen

Het Plassenschap Loosdrecht draagt bij aan de uitvoering van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen. Vanaf 2020 gaat het om de bijdrage aan een aantal projecten, waaronder de herinrichting van de Werkhaven Rimboe en de ontwikkeling van de terreinen Veenweidegebieden. Kerntaken zijn instandhouding en beheer van legakkers, vaarroutes, aanlegplaatsen, recreatieplaatsen en routes. De uitvoeringsorganisatie Recreatie Midden Nederland (RMN) verzorgt de uitvoering voor Recreatieschap Stichtse Groenlanden en Plassenschap Loosdrecht. Begin 2019 zijn ernstige knelpunten geconstateerd bij de uitvoeringsorganisatie Recreatie Midden Nederland (RMN). Inmiddels is RMN gestart met een Plan van Aanpak om de basisfuncties (bedrijfsvoering) op orde te krijgen en met het verkennen van andere organisatievormen. RMN wil graag in 2020 laten besluiten over de toekomst van RMN en een passend transitietraject starten.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:

Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:

Nee

Recreatieschap Stichtse Groenlanden

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Ontwikkeling, beheer en toezicht van regionale recreatieterreinen en routestructuren voor wandelen, fietsen, varen en paardrijden in de gemeenten die deelnemen aan het recreatieschap.
Deelnemers:	Provincie Utrecht en de gemeenten Utrecht, de Bilt, Houten, Nieuwegein, IJsselstein, Woerden, Stichtse Vecht en Lopik
Publieke taak:	Ja
Juridische vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Website:	https://recreatiemiddennederland.nl/recreatieschap-stichtse-groenlanden/
Gekoppeld(e) Programma(s):	Openbare Ruimte en Groen

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing? Ja

Is het BBV nagevolgd? Ja

Vermogen				x € 1.000
Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Begroot 31-12- 2019	Werkelijk 31-12-2019	
Eigen vermogen	3.753	3.476	Niet bekend	
Vreemd vermogen	8.048	6.552	Niet bekend	
Totaal Vermogen	11.801	10.028	Niet bekend	

Resultaat 2019: 0,060 (positief)

Bijdrage van de gemeente Utrecht

Bijdrage van de gemeente Utrecht					x € 1.000
	Realisatie 2018	Begroot 2019	Realisatie 2019	Begroot 2020	
Opgenomen bij de GU	856	1.030	1.030	1.045	
Opgenomen bij de VP/GR	856	1.030	-	1.045	
Verschil	0	0	1.030	0	

Toelichting op tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijk belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Nee

Ontwikkelingen

Het aantal inwoners in het werkgebied van Stichtse Groenlanden stijgt. Om die recreatieve druk op te kunnen vangen wil het recreatieschap Stichtse Groenlanden de terreinen beter benutten door deze voor meer verschillende bezoekers gedurende het hele jaar aantrekkelijker te maken. In 2020 en wordt er onder andere gewerkt aan het vervangen van de beschoeiing en op de Maarseveenseplassen en de realisatie van een horecagelatenheid op de locatie het Strijkviertel. De uitvoeringsorganisatie Recreatie Midden Nederland (RMN) verzorgt de uitvoering voor Recreatieschap Stichtse Groenlanden en Plassenschap Loosdrecht. De interne processen van de uitvoeringsorganisatie RMN zijn niet op orde. Begin 2019 zijn ernstige knelpunten geconstateerd bij de uitvoeringsorganisatie RMN. Inmiddels is RMN gestart met een Plan van Aanpak om de basisfuncties (bedrijfsvoering) op orde te krijgen en met het verkennen van andere organisatievormen. RMN wil graag in 2020 laten besluiten over de toekomst van RMN en een passend transitietraject starten.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:

Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:

Nee

Regionale uitvoeringsdienst (RUD)

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Het verlenen van milieuvergunningen en toezicht en handhaven van milieuregels.
Deelnemers:	Provincie Utrecht en de gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Nieuwegein, Soest, Utrecht en Woudenberg
Publieke taak:	Ja
Juridische vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Website:	https://www.rudutrecht.nl/
Gekoppeld(e) Programma(s):	Stedelijke Ontwikkeling

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Nee	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Ja
Wettelijke verplichting	Ja	Ja

Is het BBV van toepassing? Ja

Is het BBV nagevolgd? Ja

Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Begroot 31-12- 2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	1.117	1.165	1.332
Vreemd vermogen	2.262	1.711	2.411
Totaal Vermogen	3.379	2.876	3.743

Resultaat 2019: Voordelig 416.000 euro (Op basis voorlopige jaar)

	Realisatie 2018	Begroot 2019	Realisatie 2019	Begroot 2020
Opgenomen bij de GU	1.338	1.489	1.487	1.536
Opgenomen bij de VP/GR	1.338	1.487	1.487	1.536
Verschil	0	2	0	0

Toelichting op tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

De verwachte gemeentelijke bijdrage voor 2019 is een aanname, bij het beschikbaar komen van de jaarstukken 2019 van de RUD wordt het definitieve bedrag bepaald.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Ja
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Niet van toepassing

Ontwikkelingen

Er heeft in 2019 een onderzoek plaatsgevonden van de provincie Utrecht en de gemeente Utrecht naar de toekomstbestendigheid van de RUD. De RUD Utrecht heeft in 2019 een doorontwikkeling met de deelnemers verkend om in 2020 een gezamenlijke koers te bepalen (traject 'Kleur bekennen'). De RUD Utrecht is in 2019 gestart om zich voor te bereiden op de invoering van de Omgevingswet per 2021. De RUD Utrecht heeft in 2019 stappen gezet om de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving te moderniseren, bestaande instrumenten te verbeteren en nieuwe instrumenten te ontwikkelen (VTH 3.0). De RUD Utrecht bereidde zich voor op het uitvoeren van het toezicht op de bedrijfsmatige saneringen van asbest.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:

Nee

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:

Niet van toepassing

Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Uitvoeren van taken op het terrein van de risicobeheersing en de voorbereiding op rampen en crises, uitvoeren van brandweezorg (bestrijding en preventie) en uitvoeren van geneeskundige hulpverleningsorganisatie (GHOR).
Deelnemers:	Alle 26 gemeenten in de Provincie Utrecht. De politie Midden-Nederland is met eenconvenant verbonden aan de Veiligheidsregio
Publieke taak:	Ja
Juridische vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Website:	https://www.vru.nl/
Gekoppeld(e) Programma(s):	Veiligheid

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Nee	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Ja
Wettelijke verplichting	Ja	Ja

Is het BBV van toepassing? Ja

Is het BBV nagevolgd? Ja

Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Begroot 31-12- 2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	9.684	9.448	10.508
Vreemd vermogen	49.427	71.995	44.290
Totaal Vermogen	59.111	81.443	54.798

Resultaat 2019: Het voorlopig resultaat 2019 bedraagt 2.567

	Realisatie 2018	Begroot 2019	Realisatie 2019	Begroot 2020
Opgenomen bij de GU	24.538	25.659	25.659	26.613
Opgenomen bij de VP/GR	24.538	25.659	25.659	26.613
Verschil	0	0	0	0

Toelichting op tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Ja
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijk belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	niet van toepassing

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:

Nee

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:

Nee

Vennootschappen en coöporaties

BIRGIT

Doel en organisatie

Standplaats:	Rotterdam
Doel:	De coöperatie BIRGIT heeft tot doel om voor Nederlandse gemeenten te voorzien in ICT-toepassingen ten behoeve van digitale dienstverlening en bedrijfsvoering. De coöperatie richt zich hierbij op het verwerven, (door)ontwikkelen, beheren en leveren van de voorzieningen.
Deelnemers:	Gemeente Rotterdam, Gemeente Den Haag en de Gemeente Utrecht
Publieke taak:	Ja
Juridische vorm:	Coöperatie U.A.
Website:	Geen
Gekoppeld(e) programma(s):	Niet van toepassing

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing? Nee

Is het BBV nagevolgd? Nee

Vermogen	x € 1.000	
Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	151	Niet bekend
Vreemd vermogen	51	Niet bekend
Totaal vermogen	202	Niet bekend

Resultaat 2019: -

Bijdrage van de gemeente Utrecht x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Opgenomen bij de GU	193	12

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

De eigen bijdrage viel na vaststellen van de begroting 0,07 miljoen euro lager uit doordat de kosten stelselbeheersysteem zijn verminderd vanwege de overdracht naar de gemeenten per 1 oktober 2019.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Ja
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

Per 1 februari 2020 wordt de corporate opgeheven. Het VNG programma "samen organiseren" komt met radicale verbeteringen en versimpelingen van de aansluitingen aan de basisregistraties. De huidige distributie toepassing wordt daarom in de komende 6 jaar vervangen door nieuwe oplossingen. De coöperatie BIRGIT U.A. is echter niet geschikt voor het opdrachtgeverschap in de overgangsfase naar de nieuwe aansluitingen en is daarom niet meer opportuun. Het nieuwe opdrachtgeverschap wordt georganiseerd in een gezamenlijk project van de drie gemeenten. Het ontbinden van de coöperatie heeft geen verandering van de gemeentelijke begroting tot gevolg. Eventuele efficiëntie voordelen treden pas op nadat de afbouw en overgang naar de nieuwe oplossingen zijn gerealiseerd.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Ja
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Ja, gezien de Mede VNG Samen Organiseren / Common Ground ontwikkelingen wordt samen met de andere deelnemers van BIRGIT de toegevoegde waarde en toekomstige koers verkend.

Coöperatie Wigo4it U.A.

Doel en organisatie

Standplaats:	Den Haag
Doel:	Het ontwikkelen en verrichten van administratieve en informatietechnologische ondersteuning aan de deelnemende gemeenten op het terrein van werk, inkomen en zorg. Daardoor verbetert de dienstverlening aan de inwoners en wordt de effectiviteit en doelmatigheid van de uitvoerende organisaties van de deelnemende gemeenten vergroot.
Deelnemers:	Gemeenten Utrecht, Amsterdam, Rotterdam en Den Haag
Publieke taak:	Nee
Juridische vorm:	Vereniging coöperatief verband met uitsluiting van aansprakelijkheid
Website:	https://www.wigo4it.nl/
Gekoppeld(e) programma(s):	Werk en Inkomen

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing? Nee

Is het BBV nagevolgd? Ja

Vermogen	x € 1.000	
Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	5.455	Niet bekend
Vreemd vermogen	24.801	Niet bekend
Totaal vermogen	17.609	Niet bekend

Resultaat 2019: nihil

Bijdrage van de gemeente Utrecht	x € 1.000	
Omschrijving	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Opgenomen bij de GU	3.890	3.659

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

De opgenomen bedragen zijn bestemd voor het aandeel van de gemeente Utrecht in de jaarlijkse contributie aan Wigo4it.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Ja
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Niet van toepassing

Ontwikkelingen

In 2019 is een onderzoek uitgevoerd voor herijking van de marktstrategie voor Wigo4it. De herijking van de marktstrategie Wigo4it gaat over met welke (markt-)partijen en hoe de IT voorzieningen, die we nu afnemen van WiGo4It, worden ontwikkeld en beheerd (met de markt). Dit onderzoek is afgerond, waarin door de steden gezamenlijk een voorkeursscenario is uitgewerkt. In het voorjaar van 2020 wordt de raad over de herijking en het effect daarvan op de gemeente Utrecht geïnformeerd. In 2019 voeren wij een onderzoek uit om onze marktstrategie te evalueren en te herijken. Aanleiding hiervoor is de complexiteit, het moeizame verloop en de bijbehorende financiële impact van de ontwikkelingen bij Wigo4it. Wij zijn bezig met de uitvoering van dit onderzoek met de mogelijke alternatieven. Het onderzoek wordt, voorzien van een toelichting, met de raad gedeeld. De vervolgstappen, die nodig zijn om tot besluitvorming over te kunnen gaan, worden met de raad besproken.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Ja
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Ja

GEM Beheer BV Kanaleneiland

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Deelnemen in of directie voeren over andere vennootschappen of deelnemingen. Kanaleneiland BV is beherend vennoot van GEM Kanaleneiland CV. Daardoor is zij hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden van GEM Kanaleneiland CV.
Deelnemers:	Gemeente Utrecht, Stichting Mitros, Portaal Onroerend Goed Beheer BV en Heijmans Vastgoed BV.
Publieke taak:	Nee
Juridische vorm:	Rechtspersoon (besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid)
Website:	Geen
Gekoppeld(e) programma(s):	Stedelijke Ontwikkeling

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Nee	Nee
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Nee
Wettelijke verplichting	Nee	Nee

Is het BBV van toepassing? Nee

Is het BBV nagevolgd? Nee

Vermogen		x € 1.000
Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	40	40
Vreemd vermogen	2.532	50
Totaal vermogen	2.572	90

Resultaat 2019: Nihil

Bijdrage van de gemeente Utrecht x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Opgenomen bij de GU	-	-

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Niet van toepassing.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publieklijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Niet van toepassing

Ontwikkelingen

De BV zal naar verwachting in 2020 worden ontmanteld.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:

Nee

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:

Nee

WOM Noordwest Beheer B.V.

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Het optreden als beherend vennoot van de commanditaire vennootschap WOM Noordwest C.V.
Deelnemers:	Mitros en Gemeente Utrecht, ieder 50%.
Publieke taak:	Nee
Juridische vorm:	Besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid
Website:	Geen
Gekoppeld(e) programma(s):	Economie

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing? Nee

Is het BBV nagevolgd? Nee

Vermogen	x € 1.000	
Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	18.640	Niet bekend
Vreemd vermogen	34.683	Niet bekend
Totaal vermogen	53.323	Niet bekend

Resultaat 2019: Nog niet bekend

Bijdrage van de gemeente Utrecht x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Opgenomen bij de GU	-	-

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Mitros en de gemeente Utrecht hebben bij de oprichting elk 0,009 miljoen euro bijgedragen aan het eigen vermogen van de BV. Mitros en de gemeente Utrecht hebben daarnaast bij de oprichting van de WOM in 2008 1,566 miljoen euro bijgedragen aan het eigen vermogen van de CV.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekbelang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Niet van toepassing

Ontwikkelingen

WOM Noordwest BV participeert als commanditaire vennoot in de CV Noordwest. Deze CV heeft tot doel het bevorderen van de stedelijke herstructurering in de wijk Noordwest in de gemeente Utrecht. Het speerpunt van de WOM is gericht op verbeteren van de sociaal economische ontwikkeling van de Amsterdamsestraatweg. De samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente en Mitros is eind 2018 afgelopen. Begin 2019 heeft het college besloten te onderzoeken of de WOM met andere partners voortgezet kan worden. Daar zal begin 2020 een nader besluit over worden genomen. In 2019 is naast het zoeken naar nieuwe partners met name gewerkt aan de voorbereiding van de uittreding van Mitros die in 2020 geëffectueerd zal worden. Daartoe is o.a. de huidige waarde van het aandeel van Mitros in de WOM bepaald.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Ja

GEM Vleuterweide BV

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Uitvoeren van grondexploitatie Vleuterweide.
Deelnemers:	Gemeente Utrecht
Publieke taak:	Nee
Juridische vorm:	Besloten vennootschap
Website:	Geen
Gekoppeld(e) programma(s):	Stedelijke Ontwikkeling

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Nee	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing? Nee

Is het BBV nagevolgd? Nee

Vermogen	x € 1.000	
Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	591	Niet bekend
Vreemd vermogen	4.440	Niet bekend
Totaal vermogen	5.031	Niet bekend

Resultaat 2019: 1,7 miljoen

Bijdrage van de gemeente Utrecht	x € 1.000	
Omschrijving	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Opgenomen bij de GU	-	-

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

De BV is in het 4e kwartaal van 2019 geliquideerd.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publieklijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Niet van toepassing

Ontwikkelingen

De BV wordt in het 4 ekwartaal van 2019 geliquideerd.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:

Nee

Niet van
toepassing

Vleuten de Meern zelfstandig BV

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Uitvoeren van grondexploitatie.
Deelnemers:	Gemeente Utrecht
Publieke taak:	Nee
Juridische vorm:	Besloten Venootschap
Website:	Er is geen Website
Gekoppeld(e) programma(s):	Stedelijke Ontwikkeling

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Nee	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing? Nee

Is het BBV nagevolgd? Nee

Vermogen x € 1.000

Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Werkelijk 31-12-2019
--------------	-------------------------	-------------------------

Eigen vermogen

Vreemd vermogen

Totaal vermogen	0	0
------------------------	----------	----------

Resultaat 2019: 0

Bijdrage van de gemeente Utrecht x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Opgenomen bij de GU	-	-

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

De BV wordt in 2020 geliquideerd.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publieklijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Niet van toepassing

Ontwikkelingen

De BV zal naar verwachting in 2019/2020 geliquideerd worden.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:

Ja

Niet van
toepassing

BNG Bank NV (v/h NV Bank Nederlandse Gemeenten)

Doel en organisatie

Standplaats:	Den Haag
Doel:	De BNG Bank NV is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang en verstrekt krediet tegen lage tarieven aan of onder garantie van Nederlandse overheden. Dat leidt voor de inwoners tot zo laag mogelijke kosten voor maatschappelijke voorzieningen.
Deelnemers:	Staat der Nederlanden, Provincies, gemeenten en een Hoogheemraadschap
Publieke taak:	Nee
Juridische vorm:	Naamloze (structuur)vennootschap
Website:	https://www.bnqbank.nl/
Gekoppeld(e) programma(s):	Algemene middelen (dividend)

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing? Ja

Is het BBV nagevolgd? Ja

Vermogen	x € 1.000	
Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	5.000.000	Niet bekend
Vreemd vermogen	132.500.000	Niet bekend
Totaal vermogen	137.500.000	Niet bekend

Resultaat 2019: Nog niet bekend

Bijdrage van de gemeente Utrecht x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Opgenomen bij de GU	-1.931	-2.175

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

De bedragen zijn negatief weergegeven omdat er sprake is van dividendontvangsten.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijk belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

Onzekere ontwikkeling financieel resultaat en daarmee onzekere winstuitkering voor gemeente. Het resultaat staat onder invloed van de kredietvraag en renteontwikkelingen. Daarnaast ziet de bank zich geconfronteerd met stijgende bedrijfslasten om te voldoen aan toenemende (Europese) wet- en regelgeving.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:

Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:

Nee

NV REMU-houdster

Doel en organisatie

Standplaats:	Bilthoven
Doel:	Houden van aandelen in REMU NV.
Deelnemers:	Provincie Utrecht, gemeente Utrecht en gemeente Amersfoort
Publieke taak:	Nee
Juridische vorm:	Naamloze Vennootschap
Website:	Geen
Gekoppeld(e) programma(s):	Niet van toepassing

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Nee	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing? Nee

Is het BBV nagevolgd? Nee

Vermogen	x € 1.000	
Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	Niet bekend	Niet bekend
Totaal vermogen	0	Niet bekend

Resultaat 2019: Nog niet bekend

Bijdrage van de gemeente Utrecht	x € 1.000	
Omschrijving	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Opgenomen bij de GU	-	-

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Niet van toepassing.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijk belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Nee

Ontwikkelingen

In 2018 heeft de Remu Houdster besloten om ENECO te dagvaarden vanwege de nabetalingsclausule zoals die in de verkoopovereenkomst uit 2003 is opgenomen. In maart 2019 verwacht de houdster een uitspraak vanwege de claim zoals die door de rechtbank in behandeling is genomen. Zoals bekend staat Eneco in de etalage. Daardoor is een en ander inmiddels actueel.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:

Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:

Nee

NV Vitens

Doel en organisatie

Standplaats:	Zwolle
Doel:	Maken en leveren van drinkwater voor bedrijven en inwoners in het verzorgingsgebied.
Deelnemers:	Gemeente Utrecht is evenwel zelf niet verplicht om aandeelhouder te zijn Deelnemers: vijf provincies
Publieke taak:	Ja
Juridische vorm:	Naamloze Vennootschap
Website:	https://www.vitens.nl/
Gekoppeld(e) programma(s):	Niet van toepassing

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Ja	Ja

Is het BBV van toepassing? Nee

Is het BBV nagevolgd? Nee

Vermogen		x € 1.000
Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	533.000	Niet bekend
Vreemd vermogen	1.233.500	Niet bekend
Totaal vermogen	1.766.500	Niet bekend

Resultaat 2019: 13,0 miljoen euro

Bijdrage van de gemeente Utrecht x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Opgenomen bij de GU	-	-

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Niet van toepassing.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijk belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

Verwacht kan worden dat gelet op vervangingsinvesteringen dat de kosten zullen stijgen binnen Vitens en dus het dividend onder druk zal komen te staan. Bovendien was er afgelopen jaren overwinst. Door de WACC zal die overwinst teruggegeven worden aan de klant. Ook dit zal een drukkend effect hebben op het te verwachten dividend. In de loop van 2019 komt Vitens met een voorstel over hun nieuw financieel beleid gelet op de vervangingsopgave.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:

Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:

Nee

NV Maatschappij tot Stadsherstel Utrecht

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Verwerven, restaureren en exploiteren van monumenten. De Utrechtse Maatschappij tot Stadsherstel N.V. richt zich vanaf de oprichting met name op restauratie en behoud van voor de markt incurante objecten. Voorbeelden daarvan zijn het Doelenhuis, de voormalige Brandweerkazerne Korte Minrebroederstraat, woningcomplex De Zeven Steegjes en Molen De Ster. De NV houdt belangrijke monumenten in stand, om die reden is de gemeente Utrecht sinds de oprichting van de NV in 1985 aandeelhouder. Het bezit van de NV omvat op dit moment 215 wooneenheden en 42 bedrijfs-/kantoorruimten.
Deelnemers:	De gemeente Utrecht is sinds de oprichting 1985 aandeelhouder
Publieke taak:	Nee
Juridische vorm:	Naamloze Vennootschap
Website:	https://www.stadsherstel-utrecht.nl/
Gekoppeld(e) programma(s):	Stedelijke Ontwikkeling

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Nee

Is het BBV van toepassing? Nee

Is het BBV nagevolgd? Nee

Vermogen	x € 1.000	
Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	14.472	Niet bekend
Vreemd vermogen	9.568	Niet bekend
Totaal vermogen	24.040	Niet bekend

Resultaat 2019: € 1.279.347 (2017)

Bijdrage van de gemeente Utrecht x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Opgenomen bij de GU	-	-

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Niet van toepassing.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:

Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:

Nee

Nee

Ja, instandhouden van beschermde monumenten is een publiek belang. De Utrechtse Maatschappij tot Stadsherstel N.V. richt zich vanaf de oprichting met name op restauratie en behoud van voor de markt incurante objecten.

Ontwikkelingen

In standhouden van beschermde monumenten is een publiek belang. De NV kan net als iedere andere eigenaar van een monument voor restauratie van een gemeentelijk monument een restauratiefinanciering aangaan uit Utrechts Restauratiefonds. Voor Rijksmonumenten kan een lening bij het Nationaal Restauratiefonds worden afgesloten of kan voor onrendabele monumenten een Rijkssubsidie worden verkregen. Voor wat betreft regelgeving is de gemeente bij de uitvoering van projecten door de NV betrokken vanuit de publieke taak op het gebied van vergunningverlening en bouwtoezicht. NB: Bij de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (privatisering bouwtoezicht) is voor alsnog een uitzondering van kracht voor monumenten.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:

Nee

Nee. De NV is een solide organisatie met een zorgvuldig investeringsbeleid.

Utrecht Vernieuwt BV

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Het als commanditaire vennoot deelnemen in commanditaire vennootschappen dan wel participeren in publiek-/private samenwerkingsverbanden met de herstructurering van de Gemeente Utrecht als doel.
Deelnemers:	De gemeente is voor 100% aandeelhouder in Utrecht Vernieuwt B
Publieke taak:	Nee
Juridische vorm:	Rechtspersoon (besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid)
Website:	Geen
Gekoppeld(e) programma(s):	Stedelijke Ontwikkeling

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Nee
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Nee
Wettelijke verplichting	Nee	Nee

Is het BBV van toepassing? Nee

Is het BBV nagevolgd? Nee

Vermogen	x € 1.000	
Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	18	18
Vreemd vermogen	99	99
Totaal vermogen	117	117

Resultaat 2019: Nihil

Bijdrage van de gemeente Utrecht	x € 1.000	
Omschrijving	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Opgenomen bij de GU	-	-

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Niet van toepassing.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijk belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Niet van toepassing.

Ontwikkelingen

Utrecht Vernieuwt B.V. participeert als commanditaire vennoot in GEM Kanaleneiland C.V. Deze CV is opgericht ten behoeve van de gebiedsontwikkeling in het centrumgebied van Kanaleneiland, welke in 2020 zal eindigen. Mogelijk wordt als gevolg daarvan het liquidatietraject van Utrecht Vernieuwt BV in 2020 opgestart.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:

Nee

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:

Nee

UW Holding BV

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Uitvoering van de taken Wet sociale werkvoorziening. UW Holding BV is een belangrijke partner bij de uitvoering van de Participatiewet.
Deelnemers:	Gemeente Utrecht (100% aandeelhouder)
Publieke taak:	Nee
Juridische vorm:	Besloten Vennootschap
Website:	https://www.uw.nl/
Gekoppeld(e) programma(s):	Werk en Inkomen

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing? Nee

Is het BBV nagevolgd? Nee

Vermogen		x € 1.000
Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	1.362	Niet bekend
Vreemd vermogen	15.887	Niet bekend
Totaal vermogen	17.249	Niet bekend

Resultaat 2019: 329

Bijdrage van de gemeente Utrecht x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Opgenomen bij de GU	1.958	2.100

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Het budget dat we van het Rijk ontvangen voor de uitvoering van de Wsw is niet toereikend. We verstrekken daarom jaarlijks een aanvullende bijdrage aan UW om het hierdoor ontstane structurele exploitatietekort te dekken. In de tabel is deze aanvullende bijdrage opgenomen. Voor deze bijdrage was in 2019 2,100 miljoen euro begroot: 1,880 miljoen euro conform ondernemingsplan en 0,220 miljoen euro voor hiermee samenhangende risico's. In aanvulling op de bijdrage van 1,880 miljoen euro hebben we 0,220 miljoen euro toegekend ter dekking van transitiekosten ondernemingsplan. Deze extra bijdrage was nodig omdat de eigen dekking bij UW lager uitvalt en de kosten iets hoger.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Ja
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

UW heeft eind 2019 een voortgangsrapportage over het ondernemingsplan (2018-2022) opgesteld. Inhoudelijk ligt UW op keurs. De instroom vanuit de Participatiewet en Wajong die de uitstroom uit de Wsw deels moet vervangen blijft echter achter. Samen met UW wordt onderzocht welke gevolgen dit heeft en welke maatregelen nodig zijn. In 2019 is door UW Holding B.V. een nieuwe dochtervennootschap opgericht (UW werkt voor Utrecht B.V.). Deze vennootschap zal (nagenoeg) alleen werk voor de gemeente Utrecht uitvoeren. Hierdoor kunnen gemeentelijke opdrachten eenvoudiger worden gegund.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Ja
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

Wijkontwikkelingsmaatschappij Lombok BV

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Economische ontwikkeling in de wijk Lombok stimuleren door panden te kopen, te herstellen en te verhuren of verkopen om een grotere diversiteit aan ondernemingen te bewerkstelligen.
Deelnemers:	Gemeente Utrecht (95% aandelen), Van Rossum Makelaars, Plegt- Vos, Rabobank en B0-ex
Publieke taak:	Ja
Juridische vorm:	Besloten Vennootschap
Website:	Geen
Gekoppeld(e) programma(s):	Economie

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Nee

Is het BBV van toepassing? Nee

Is het BBV nagevolgd? Nee

Vermogen	x € 1.000	
Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	2.797	niet bekend
Vreemd vermogen	2.328	niet bekend
Totaal vermogen	5.125	Niet bekend

Resultaat 2019: 63

Bijdrage van de gemeente Utrecht x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Opgenomen bij de GU	-	-

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht
Niet van toepassing.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:

Nee

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:

Nee

Kan de gemeente het Publieklijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:

De WOM Lombok kan door haar eigendom van vastgoed direct sturen op de gewenste diversiteit van winkels. De gemeente kan dat met de haar ten dienste staande instrumenten niet

Ontwikkelingen

Een projectgroep heeft in het najaar van 2017 de buurtvisie voor Kanaalstraat en Damstraat aangeboden aan het College van B&W, die is opgesteld door de bewoners en ondernemers.

De visie omvat voorstellen en wensbeelden op gebied van de woonomgeving en openbare ruimte, bereikbaarheid, verkeer, parkeren, winkels en horeca, schoon-heel-veilig en duurzaamheid. Het College heeft begin 2018 aangegeven de visie op hoofdlijnen te omarmen en is het eens met het wensbeeld van de toekomst van Lombok waarin de combinatie van een woonwijk met levendige winkelstraten een belangrijke basis vormt. De speerpunten voor uitvoering van de buurtvisie zijn: Realiseren economische visie, veiligheid en herinrichting. In 2018 heeft de gemeente Utrecht een financiële bijdrage beschikbaar gesteld voor onder meer de herinrichting van de Kanaalstraat (van de Damstraat tot de JP Coenstraat).Het IPvE/FO is inmiddels in concept gereed.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:

Nee

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:

Nee

Stichtingen en verenigingen

Vereniging parkmanagement Papendorp

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Onderhoud openbare ruimte, registratie erfpachters en waarborgen architectonische waarden.
Deelnemers:	Erfpachters die lid zijn van de vereniging
Publieke taak:	Ja
Juridische vorm:	Vereniging
Website:	Geen
Gekoppeld(e) programma(s):	Openbare Ruimte en Groen

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing? Ja

Is het BBV nagevolgd? Ja

Vermogen	x € 1.000	
Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	842	Niet bekend
Vreemd vermogen	38	Niet bekend
Totaal vermogen	880	Niet bekend

Resultaat 2019: Niet bekend

Bijdrage van de gemeente Utrecht x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Opgenomen bij de GU	305	307

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijk belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

Er zijn geen ontwikkelingen.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:

Nee

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:

Nee

Vereniging parkmanagement De Wetering-Haarrijn

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Onderhoud openbare ruimte, registratie erfpachters en waarborgen architectonische waarden.
Deelnemers:	Erfpachters die lid zijn van de vereniging
Publieke taak:	Ja
Juridische vorm:	Vereniging
Website:	Geen
Gekoppeld(e) programma(s):	Openbare Ruimte en Groen

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing? Ja

Is het BBV nagevolgd? Ja

Vermogen	x € 1.000	
Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	889	Niet bekend
Vreemd vermogen	22	Niet bekend
Totaal vermogen	911	Niet bekend

Resultaat 2019: Niet bekend

Bijdrage van de gemeente Utrecht x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Opgenomen bij de GU	293	226

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijk belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

Het nieuwe contract start 1 maart 2020.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:

Nee

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:

Nee

Vereniging P&R De Uithof

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Door het bieden van een combinatie van een goede parkeervoorziening aan de rand van de stad gecombineerd met snel openbaar vervoer naar de binnenstad zet de gemeente in op het afvangen van autoverkeer in de stad. Op deze manier hoopt de gemeente een goed alternatief te bieden voor automobilisten met bestemming Utrecht voor parkeren in de binnenstad. De gemeente is daarom eigenaar van 500 van de 2.000 parkeerplaatsen in de P&R de Uithof. De Vereniging van eigenaren regelt het beheer, de vaste lasten en het onderhoud.
Deelnemers:	Universiteit Utrecht, Universitair Medisch Centrum Utrecht, Hogeschool Utrecht, gemeente Utrecht
Publieke taak:	Nee
Juridische vorm:	Vereniging
Website:	VvE P+R Utrecht Science Park
Gekoppeld(e) programma(s):	Programma Bereikbaarheid

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing? Nee

Is het BBV nagevolgd? Nee

Vermogen		x € 1.000
Omschrijving	Werkelijk 01-01-2019	Werkelijk 31-12-2019
Eigen vermogen	0	0
Vreemd vermogen	564	564
Totaal vermogen	564	564

Resultaat 2019: 7,5

Bijdrage van de gemeente Utrecht x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Opgenomen bij de GU	-	235

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Vooralsnog is conform begroting de voorschotbijdrage betaald, de uiteindelijke realisatie is nog is nog niet bekend.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen.	
Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Nee
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	nee

Grondbeleid

Doel van het grondbeleid

De gemeente Utrecht heeft de verantwoordelijkheid voor de regie op gebiedsontwikkelingen in de stad. Voor veel lokale activiteiten is grond nodig. Plannen op het gebied van wonen, werkgelegenheid en recreatie hebben gevolgen voor het grondgebruik in de gemeente. Bij verandering van het grondgebruik moet het toegestane grondgebruik worden veranderd binnen de geldende regels en maatregelen van de gemeente.

Het grondbeleid is een middel om de doelstelling Gezond Stedelijk Leven voor iedereen en de bijbehorende ambities op het gebied van voldoende betaalbare woningen, circulair bouwen, mobiliteit, duurzaamheid en een groene openbare ruimte te kunnen realiseren. De gemeente geeft invulling aan haar regierol via meervoudige sturing waarbij geen instrumenten worden uitgesloten. Deze beleidslijn staat ook in het Coalitieakkoord 'Utrecht, Ruimte voor Iedereen'.

Het Utrechts Grondbeleid beschrijft de verschillende instrumenten van het grondbeleid die hieraan kunnen ondersteunen. De daadwerkelijke inzet van instrumenten wordt per project door de gemeenteraad vastgesteld.

Per gebied en locatie moet de rol van de gemeente worden gedefinieerd. De hogere dichtheden die we in de Merwedekanaalzone en de 2e fase van het Stationsgebied willen realiseren in samenhang met de hoge ambities als het gaat om gezonde verstedelijking op het gebied van duurzaamheid en mobiliteit, vragen om een expliciete en regisserende rol. De uitgangspunten voor de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040- waarbij nadrukkelijk wordt gekozen om de groei van de stad te benutten om gezonde stedelijk leven voor iedereen te versterken met als eerste prioriteit verdichting - zijn hierbij richtinggevend.

Aan de basis van het Utrechts Grondbeleid ligt de Wet op de ruimtelijk ordening (Wro) en het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV); deze zorgen ervoor dat de gemeente de door haar gewenste rol zo goed mogelijk kan vormgeven.

Instrumenten grondbeleid.

Het instrumentarium waarvan gebruik gemaakt kan worden bij het uitvoeren van het grondbeleid zijn, naast vrijwillige verwerving, onder meer voorkeursrecht, onteigening, kostenverhaal en erfpacht. Het beschikbare instrumentarium alsmede de bestuurlijke en ambtelijke bevoegdheden ten aanzien van de inzet van het instrumentarium staan beschreven in het Utrechts Grondbeleid en het bijbehorende Verwerfings- en taxatieprotocol

Actuele ontwikkelingen

Het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR) met daarin o.a. de voortgang van de lopende grondexploitaties maakt onderdeel uit van de Voorjaarsnota. Onderdeel van deze rapportages is een vertrouwelijke bijlage met gedetailleerde informatie per grondexploitatieproject.

Bij de behandeling van de begroting wordt op basis van actuele informatie gerapporteerd over (mogelijke) wijzigingen t.o.v. het MPR voor de lopende grondexploitatieprojecten. Dit gebeurt aan de hand van de belangrijkste indicatoren, zoals de grondprijs, het aantal m² kantooruimte, de fasering van de woningmarkt (en eventuele noodzakelijk geachte herprogrammering), de rente en de mogelijke impact van andere ontwikkelingen/politieke keuzes. Naast de actuele informatie over de grondexploitatieprojecten wordt ook gerapporteerd over de investeringsimpuls RSU en de voortgang van de woningbouwproductie.

De inhoudelijke ontwikkelingen binnen Leidsche Rijn, Stationsgebied en bestaand stedelijk gebied worden in het Programma Stedelijke Ontwikkeling gedetailleerd toegelicht. Gedurende 2019 is het totale saldo van de binnenstedelijke grondexploitaties (exclusief Stationsgebied en Leidsche Rijn) met 2,9 miljoen euro verbeterd ten opzichte van 2019. Vervolgens is dit saldo verlaagd met technisch noodzakelijke tussentijdse winstnemingen (ten gunste van de reserve grondexploitatie). Het saldo van de 12 actieve grondexploitaties (exclusief Stationsgebied en Leidsche Rijn) bedraagt per 1 januari 2020 18,2 miljoen euro negatief. Na winstneming van 2,9 miljoen euro uit enkele positieve projecten (ten gunste van de reserve grondexploitaties) resteert een saldo van 21,1 miljoen euro negatief. Het verloop

van de reserve grondexploitatie heeft een positief meerjarig beeld. Het saldo van de grondexploitatie Leidsche Rijn is enorm verbeterd met 26,0 miljoen euro van 0,3 miljoen euro positief vorig jaar naar 26,3 miljoen euro positief per 1 januari 2020. Na tussentijdse winstneming bedraagt het positieve saldo 3,9 miljoen euro. De tussentijdse genomen winst van 22,4 miljoen euro is toegevoegd aan de reserve grondexploitatie.

Na de verwerking van alle actuele gegevens in de grondexploitatie Stationsgebied ontstaat een neutraal resultaat voor de afronding van de eerste fase van het project in 2022. Alle bedragen betreffen hier netto contante waarde en sluiten daarmee aan op het MPR. Op eindwaarde zijn de saldi na de tussentijdse winstneming 2019 als volgt:

- Binnenstedelijke grondexploitaties 24,7 miljoen euro negatief
- Leidsche Rijn 15,6 miljoen euro positief
- Stationsgebied 99,3 miljoen euro negatief

Voor winstneming zijn de saldi op eindwaarde:

- Binnenstedelijke grondexploitaties 27,6 miljoen euro negatief
- Leidsche Rijn 39,7 miljoen euro positief
- Stationsgebied 99,3 miljoen euro negatief

Reserve grondexploitaties

De reserve grondexploitatie heeft een positief meerjarig beeld. Dit meerjarig positieve beeld is een realistische weergave van de huidige situatie. Het van de reserve grondexploitaties is de komende jaren naar huidig inzicht als volgt:

Verloop reserve grondexploitaties	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Beginsaldo per 1 januari 2019	48.442	53.437	57.585	56.317	55.319	56.848
Stortingen	45.810	5.186	4.304	4.574	7.101	5.325
Onttrekkingen	40.815	1.038	5.572	5.572	5.572	2.958
Saldo na stortingen en onttrekkingen reserveringen	53.437	57.585	56.317	55.319	56.848	59.215
Strategische verwervingen	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Sanering De Huppel	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
Plankosten Merwedekanaalzone	1.000	2.842	3.732	4.622	5.511	6.401
Zuilense Vecht investeringskrediet	165	226	226	226	226	226
Gebiedsontwikkeling Uitbreiding Bonifatiuscollege	0	1.575	1.575	1.575	1.575	1.575
Beurskwartier voorbereidingskrediet	3.800	2.317	2.317	2.317	2.317	2.317
Lombokplein en doorvaarbare Leidsche Rijn	0	3.300	4.400	6.000	8.600	11.650
	44.272	43.125	39.867	36.379	34.419	32.846
Risicoanalyse	4.050	4.875	4.875	4.875	4.875	4.875
Risicoreservering Leidsche Rijn	0	4.560	4.560	4.560	4.560	4.560
Ruimte reserve grondexploitaties	40.222	33.690	30.432	26.944	24.984	23.411

Risicoreservering Leidsche Rijn

Nieuw in het verloop van de reserve grondexploitaties is de risicoreservering Leidsche Rijn. In de grondexploitatie Leidsche Rijn zit in enkele verkoopovereenkomsten risico's in de afwikkeling en het daarbij realiseren van de opbrengsten. Om behoedzaamheid in de realisatie van deze opbrengsten te houden is een deel van de extra winstneming ten gevolge van de bijgestelde opbrengstenraming gereserveerd in de reserve als risicoreservering.

Voorziening negatieve grondexploitaties

Het vormen van de voorziening vindt onderbouwing in artikel 44, lid 1a van het BBV, waarin staat: "Voorzieningen worden gevormd wegens verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten". Bij vaststelling door de raad van een grondexploitatie met een negatief saldo, of bij een mutatie bij de jaarlijkse actualisatie, wordt de

voorziening met eenzelfde bedrag aangepast. Bij het afsluiten van een grondexploitatie met een negatief saldo, vindt verrekening met de voorziening plaats. De aanpassingen van de voorziening ten gevolge van planvaststelling, planwijziging of afsluiting, worden uit de reserve grondexploitatie gefinancierd.

Op grond van de actualisatie van de grondexploitatieprojecten, is per 31 december 2019 een voorziening van 38,6 miljoen euro voor binnenstedelijke grondexploitatieprojecten nodig en 99,3 miljoen euro voor het Stationsgebied. Om de voorziening op het bij de actualisatie van de binnenstedelijke grondexploitaties voor het MPR benodigd niveau te brengen, is een dotatie aan de voorziening negatieve grondexploitaties gedaan van 1,4 miljoen euro.

Lokale heffingen

Deze paragraaf bevat onze verantwoording over de lokale heffingen in 2019.

Lokale heffingen bestaan uit belastingen en retributies. Bij de belastingen wordt ingegaan op het kwijtscheldingsbeleid. Tevens wordt de oninbaarheid beschreven alsmede de belastingdruk. Het beleid omtrent de lokale heffingen is beschreven in de Nota lokale heffingen 2015-2018.

Beleidsindicatoren

Zoals in de Voorjaarsnota 2017 is aangegeven, is een viertal beleidsindicatoren met ingang van de Programmabegroting 2018 opgenomen in de paragraaf Lokale Heffingen. In de tabellen wordt het meest recente jaar waarover de gegevens beschikbaar zijn weergegeven, inclusief de twee daaraan voorafgaande jaren.

Indicator	Eenheid	Bron	2017	2018	2019
Gemiddelde WOZ-waarde	Duizend euro	CBS	235	262	294
Demografische druk	%	CBS	38,0%	38,0%	37,7%

Indicator	Eenheid	Bron	2018	2019	2020
Gemeentelijke woonlasten eenpersoons-huishouden	In Euro's	COELO	661	681	716
Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-huishouden	In Euro's	COELO	706	731	766

Verbonden partij

De bijdrage aan de [BghU](#) in 2019 was 7,161 miljoen euro.

Belastingen

Belastingen zijn gedwongen bijdragen van de burger aan de gemeente. De opbrengsten komen in de algemene middelen van de gemeente, waardoor ze voor een uiteenlopend aantal doelen kunnen worden ingezet. Een uitzondering hierop vormen de rioolheffingen en de afvalstoffenheffing. Dit zijn algemene belastingen, maar de opbrengsten mogen alleen ingezet worden om de kosten te dekken die de gemeente voor het rioolstelsel en het inzamelen van afvalstoffen maakt.

Een gemeente mag alleen de belastingen heffen die in de wet zijn opgenomen. In veel gevallen heeft de wetgever de bevoegdheid nader ingekaderd door de belastingplicht en de grondslagen en heffingsmaatstaven in de wettekst op te nemen. Voor zover de wetgever dat niet heeft gedaan resteert er voor de gemeenten nog een (beperkte) vrijheid om dat zelf in te vullen. De gemeentelijke heffingen zijn vastgelegd in belastingverordeningen. De heffing en invordering van de heffingen en eventueel bezwaar en beroep vindt plaats door de Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU).

Overzicht tarieven en opbrengsten 2019

	Tarief 2019	opbrengst x € 1.000		
		Nominale begroting	Actuele begroting	Realisatie
Onroerende-zaakbelastingen (*)		102.027	99.927	108.266
Eigenaren woningen	0,0833%			
Eigenaren niet-woningen	0,3168%			
Gebruikers niet-woningen	0,2559%			
Rioolheffing (**)		38.365	38.365	39.710
Aansluitrecht	214,49			
Afvoerrecht				

	Tarief 2019	Nominale begroting	Opbrengst Actuele begroting	Realisatie
opbrengst x € 1.000				
0 – 50.000 m3	1,63			
50.001 – 100.000 m3	1,57			
100.001 – 150.000 m3	1,46			
> 150.000 m3	1,31			
Afvalstoffenheffing (**)		33.292	34.242	33.815
Eenpersoonshuishouden	216,00			
Meerpersoonshuishouden	266,00			
Hondenbelasting (**)	76,80	602	602	691
Precariobelasting				
Terrassen, uitstallingen etc.	Diverse	604	604	663
Vergunningen inname openbare grond	Diverse	360	360	409
Toeristenbelasting	6%	3.494	3.240	3.877
Parkeerbelastingen (***)	Diverse	32.484	32.489	32.947
Totaal		200.251	209.829	220.378

(*) opbrengst onroerende-zaakbelastingen inclusief aandeel ondernemersfonds

(**) opbrengst na kwijtschelding

(***) het betreft de inkomsten exclusief off-street parkeren (garages)

Onroerende zaakbelastingen

Alle eigenaren van woningen en alle eigenaren en gebruikers van niet-woningen betalen onroerende-zaakbelasting. De grondslag van de belasting is de waarde van een woning of niet-woning. Deze waarde wordt elk jaar opnieuw vastgesteld. De aanslagen 2019 zijn naar de waardepeildatum 1 januari 2018 vastgesteld.

De opbrengst onroerende zaakbelasting 2019 voor woningen was 1,197 miljoen euro hoger dan de actuele begroting. Bij de Voorjaarsnota 2019 was het bedrag van de begroting met 2,100 miljoen euro verminderd, zodat per saldo 0,902 miljoen euro lager is dan initieel begroot. Dit komt voornamelijk door een tegenvallende areaalontwikkeling in 2019. Uit oude jaren werd voor woningen nog een bedrag van 0,406 miljoen euro ontvangen.

De opbrengst onroerende zaakbelastingen 2019 niet-woningen is voor het eigenarendeel 1,232 miljoen euro hoger dan begroot en voor het gebruikersdeel 2,509 miljoen hoger dan begroot. Dit komt door een hoger areaal dan begroot doordat meer niet-woningen in aanbouw zijn genomen en voltooid dan begroot. Ook was de leegstand lager dan begroot, waardoor aan meer huurders een gebruikersbeschikking kon worden opgelegd. Uit oude jaren werd uit niet-woningen voor het eigenarendeel 1,534 miljoen euro en voor het gebruikersdeel 1,460 miljoen euro ontvangen.

Afvalstoffenheffing

	Actueel	Realisatie
x € 1.000		
Kosten taakveld	24.839	27.464
Toegerekende kosten	5.455	5.187
Kwijtschelding	3.101	3.375
Overhead	3.850	3.872
BTW	3.299	4.025
Totale kosten	40.544	44.099
Opbrengst afvalstromen	3.200	3.379
Opbrengst heffing	37.344	37.190
Onttrekking reserve		

Totale baten	40.544	40.569
Kostendekkendheid	100%	92,0%

De hogere afvalverwerkingslasten worden met name veroorzaakt door de kostenstijging voor de sortering en vermarkting van PMD (plastic, metalen en drankenkartons). Dit komt door een lagere afzet vanwege het wegvallen van de Chinese markt en de beperkte sorteercapaciteit in Nederland. Eenzelfde marktontwikkeling is gaande op de oud-papiermarkt. Ook hier heeft de Europese markt last van het feit dat er in China nagenoeg geen papier meer wordt afgenomen en dat de Europese markt wordt overspoeld. In totaal leidde dit tot een nadeel van 1,300 miljoen euro.

Bij de afvalscheidingsstations is mede door extra bezoek meer gescheiden ingezameld. Er is 2 miljoen kilo meer afval af-getransporteerd in 2019 ten opzichte van 2018. Er is met name meer Puin, Hout, Grof Huishoudelijk Afval, Klein Gevaarlijk Afval en Snoeiafval gescheiden ingezameld. Verder ondervonden we op de fractie schone grond hinder van de PFAS-problematiek en viel het tarief voor het scheiden van Matrassen (= verplichte stroom) minder gunstig uit dan verwacht. Dit leidde tot 0,4 miljoen euro hogere kosten.

De vertraging van de implementatie van het Nieuwe Inzamelen heeft tot gevolg gehad dat we meer capaciteit in menskracht en materieel nodig hadden dan eerder verwacht. Daar staat wel een voordeel in de lasten tegenover als gevolg van het later aanschaffen van ondergrondse containers. Per saldo zijn de lasten door voorgaande oorzaken 0,700 miljoen euro hoger.

Er is voor 0,3 miljoen euro meer kwijtgescholden op de aanslagen afvalstoffenheffing voornamelijk over voorgaande jaren.

De btw is hoger ten opzichte van begroot wegens investeringen in materieel en het vervangen van een groot aantal ondergrondse containers die ouder zijn dan tien jaar.

Rioolheffing

	Actueel	Realisatie
	x € 1.000	
Kosten taakveld	29.699	26.675
Toegerekende kosten	4.191	4.447
Kwijtschelding	0	0
Overhead	654	1.236
BTW	3.821	2.777
Totale kosten	38.365	35.135
Opbrengst heffing	38.365	39.710
Totale baten	38.365	39.710
Kostendekkendheid	100%	113%

De hogere baten zijn met name te verklaren door hogere opbrengsten uit de rioolheffing als gevolg van afrekeningen grootverbruikers van voorgaande jaren en een hoger volume (in m3 grootverbruik en aantal aansluitingen) dan rekening mee gehouden is in de tariefopstelling 2019.

In verband met de de poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) problematiek is een belangrijk deel van het baggerwerk niet uitgevoerd. Dit heeft lagere lasten tot gevolg gehad.

Hondenbelasting

De houder van een hond betaalt hondenbelasting. Het houden van blindengeleidehonden en andere honden met een specifieke functie is vrijgesteld van de belasting. De belasting geldt per hond.

Voor het belastingjaar 2019 werd, na kwijtschelding en oninbaar 0,698 miljoen euro aan hondenbelasting ontvangen. Dat is 0,096 miljoen hoger dan begroot. Dit is het gevolg van de extra honden die aan het belastingbestand konden worden toegevoegd na de stadsbrede controle eind 2017 en de controles

daarna. Afwikkeling van belastingvorderingen uit oude jaren leverde een negatief resultaat uit oude jaren op van 0,006 miljoen euro.

Toeristenbelasting

Personen van buiten de stad die in Utrecht overnachten in een hotel, B&B of een andere betaalde gelegenheid betalen toeristenbelasting. De belasting is een vast percentage van de overnachtingsprijs en wordt door de logies biedende ondernemer ingehouden en aan de gemeente afgedragen.

Voor het belastingjaar 2019 werd 3,494 miljoen euro aan toeristenbelasting ontvangen. Dat is 0,254 miljoen euro hoger dan begroot. Uit oude jaren werd nog een bedrag van ongeveer 0,384 miljoen euro ontvangen.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen op, onder of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Het gaat bijvoorbeeld om uithangborden en terrassen.

De opbrengst precariobelasting 2019 is 0,673 miljoen euro. Dat is 0,069 miljoen euro hoger dan begroot. Dit komt door een groter areaal dan begroot. Afwikkeling van belastingvorderingen uit oude jaren leverde een negatief resultaat uit oude jaren op van 0,010 miljoen euro.

Parkeerbelastingen

Parkeerbelastingen vormen een regulerende belasting. De belasting verbindt een prijs aan het parkeren in de stad op plaatsen waar de parkeerdruk hoog is. Op die manier wordt het parkeergedrag beïnvloed. Bewoners en bedrijven binnen het betaald parkeergebied kunnen in aanmerking komen voor een vergunning. Bezoekers van bewoners in het betaald parkeergebied kunnen tegen een gereduceerd tarief parkeren, als er bewonerskorting voor bezoek is gekocht. Voor deze korting geldt een maximum van 70 uur per kwartaal. Ook zijn er aparte vergunningen voor personen die om maatschappelijke redenen vaak parkeren in de stad, zoals mantelzorgers en kraamhulpen.

Bedrijveninvesteringszone

Utrecht kent één bedrijveninvesteringszone op de Woonboulevard. De opbrengsten worden als subsidie aan de betrokken ondernemers teruggeven. In 2019 is, conform de begroting een opbrengst gerealiseerd van 0,149 miljoen euro.

Kwijtschelding

Belastingplichtigen kunnen kwijtschelding krijgen voor hun belastingaanslagen. Kleine ondernemers kunnen ook kwijtschelding krijgen, maar alleen voor de belastingaanslagen die zij als privépersoon ontvangen. Bedrijven komen niet voor kwijtschelding in aanmerking. Kwijtschelding is mogelijk voor de onroerende-zaakbelasting, de rioolheffing voor het eigenarengedeelte, de afvalstoffenheffing en de hondenbelasting voor ten hoogste twee honden.

De normen voor kwijtschelding worden landelijk vastgesteld. Gemeenten mogen zelf kiezen of ze de bijstandsnorm op 90% of 100% stellen. De gemeente Utrecht kiest voor 100%, waarmee de meest ruime kwijtscheldingsnorm wordt gehanteerd.

Het kwijtscheldingsbeleid is door uw raad op 13 december 2012 vastgesteld.

Als van tevoren duidelijk is dat kwijtschelding wordt verleend, wordt er overgegaan tot automatische kwijtschelding. De belastingplichtige hoeft dan geen aanvraag voor kwijtschelding te doen.

	Begroot	Realisatie
		x € 1.000
OZB	0	6
Rioolheffing	0	
Afvalstoffenheffing eenpersoon	1.544	1.654
Afvalstoffenheffing meerpersonen	1.556	1.721
Hondenbelasting	74	76
Totaal	3.175	3.457

Voor een- en meerpersoonshuishoudens werd in totaal voor 0,275 miljoen euro meer kwijtschelding verleend dan begroot. Dit komt door een groter aantal belastingplichtigen dan begroot dat voor kwijtschelding in aanmerking kwam.

Oninbaar

Van oninbaarheid is sprake als een belastingschuldige wel moet betalen, maar invordering op de gebruikelijke wijze in de praktijk niet (meer) mogelijk is. Dat doet zich bijvoorbeeld voor als de belastingschuldige failliet is gegaan of de belastingschuldige vertrokken is zonder dat de nieuwe verblijfplaats bij de invorderingsambtenaar bekend is. In onderstaand schema zijn de gerealiseerde bedragen aan oninbare belastingen weergegeven per belastingjaar. Ook is de prognose opgenomen van de verwachte nog inbaar te verklaren bedragen per belastingjaar. De prognose is gebaseerd op de beste inschattingen naar de stand van zaken op dit moment. Afhankelijk van hoe het invorderingsproces verder zal verlopen, zal blijken welk deel van de nog te ontvangen belastingschuld daadwerkelijk oninbaar wordt verklaard. Dat komt tot uitdrukking in de cijfers realisatie in de volgende belastingjaren.

				x € 1
	Heffingsjaar	Begroot	Realisatie	Prognose
OZB eigendom woningen	2019	54.000	6.843	28.415
	2018		10.325	15.566
	2017		11.202	9.288
	Ouder		15.189	14.878
Totaal		54.000	43.560	68.147
OZB eigendom niet-woningen	2019	254.000	5.934	146.690
	2018		6.713	136.157
	2017		16.486	77.207
	Ouder		11.469	7.176
Totaal		254.000	40.602	367.230
OZB gebruik niet-woningen	2019	232.000	96.392	98.093
	2018		19.867	123.563
	2017		16.605	111.269
	Ouder		21.107	23.967
Totaal		232.000	153.971	356.892
Rioolheffing aansluitrecht	2019	100.000	38.623	72.863
	2018		50.423	30.919
	2017		35.745	15.266
	Ouder		45.919	21.420
Totaal		100.000	170.711	140.467
Rioolheffing grootverbruik	2019	0	6.544	19.352
	2018		11.518	7.590
	2017		13.850	4.981
	Ouder		17.867	9.761
Totaal		0	49.779	41.685
Afvalstoffenheffing	2019	120.000	1.353	12.550
	2018		2.256	20.141
	2017		1.006	14.337
	Ouder		2.404	6.554
Totaal		120.000	7.018	53.582
Hondenbelasting	2019	4.000	1.130	3.758
	2018		1.058	3.189
	2017		1.074	1.398
	Overig		-145	2.119
Totaal		4.000	3.116	10.463
Toeristenbelasting	2019	0	0	8.990
	2018		399	3.843
	2017		1.373	2.643
	Overig		-2	3.930
Totaal		0		19.406
Precariobelasting	2019	15.000	211	443
	2018		1.763	37
	2017		5.604	21

				x € 1
	Heffingsjaar	Begroot	Realisatie	Prognose
	Overig		670	21
Totaal		15.000	8.247	522
Parkeerbelastingen	2019	25.000	14.192	
	2018		46.035	
	2017		28.499	
	Overig		26.079	
Totaal		25.000	114.805	
Resultaat		1.027.000	593.579	1.058.395

Belastingdruk

Bij de belastingdruk is uitgegaan van een woningwaarde van 0,278 miljoen euro, wat ongeveer overeenstemt met de gemiddelde woningwaarde in Utrecht in het belastingtijdvak 2019.

					x € 1.000
	Eigenaar		Gebruiker		
	1 persoon	> 1 persoon	1 persoon	> 1 persoon	
OZB	245	245			
Rioolheffing	214	214			
Afvalstoffenheffing	216	266	216	266	
Totaal	675	725	216	266	

Retributies

Het aanvragen van een paspoort of een rijbewijs of een vergunning om een dakkapel te bouwen en het sluiten van een huwelijk zijn voorbeelden van dienstverlening die aan individuele burgers wordt verleend. Met retributies kan de gemeente (een deel van) de kosten die gemaakt worden met de dienstverlening verhalen op de burger die om de dienstverlening vraagt.

Retributies zijn leges, gelden of rechten. De legesverordening is de meest algemene verordening. Hieronder vallen onder meer de aanvragen voor paspoorten en rijbewijzen en het sluiten van een huwelijk. De leges voor de aanvraag van een omgevingsvergunning is ondergebracht in een aparte verordening. Met de brug- schut- en havengelden en de marktgelden vraagt de gemeente een vergoeding voor de kosten van het bedienen van de bruggen en schutten, het gebruik van de havens en het mogelijk maken van de markten in de stad. We heffen begraafplaatsenrechten om een deel van de kosten te dekken die we maken voor het beheer en onderhoud van de gemeentelijke begraafplaatsen.

De gemeentewet vereist dat de begrote opbrengsten van de retributies de begrote kosten niet overstijgen. Deze opbrengstlimiet geldt per verordening als geheel. Dat houdt in dat binnen een verordening sommige tarieven meer dan honderd procent kostendekkend mogen zijn, terwijl andere minder dan honderd procent kostendekkend zijn.

Kostendekkendheid

In het schema hierna is zijn de kosten en opbrengsten weergegeven. Ook is de kostendekkendheid weergegeven. Voor de toepassing van artikel 229 Gemeentewet is alleen de kostendekkendheid op begrotingsbasis van belang.

	Begroting actueel			Realisatie		
	Baten	Lasten	%	Baten	Lasten	%
Algemeen (geen programma)	1	1	100	1	1	100
Bewoners en bestuur						
• Huwelijk en partnerschap	442	1.067	41	480	1.204	40
• Uittreksel/afschriften	714	684	104	768	745	103
• Reisdocument	3.124	2.690	116	1.975	2.196	900
• Rijbewijzen	1.208	1.458	83	1.418	1.428	99
Bereikbaarheid						
• Leges	176	393	45	154	470	33
Beheer openbare ruimte						
• Vergunning openbare ruimte	1.200	1.205	100	1.150	1.241	93
• Evenementen	413	895	46	445	919	48
Openbare orde veiligheid						
• Vergunning voetbalwedstrijden	15	21	72	6	12	52
• Horeca	574	858	67	506	799	63
• Kansspelen	25	25	100	19	17	113
• Prostitutie	11	13	86	11	8	141
Wonen en monumenten						
• Woonruimte zaken	282	384	73	149	383	39
• Bestemmingplannen	533	567	94	384	495	78
• Archeologie	200	193	95	122	105	86
Totaal legesverordening	8.918	10.454	85	7.588	10.023	76
Wonen en monumenten						
• Leges omgevingsvergunning	13.001	13.219	98	11.220	12.964	87
Beheer openbare ruimte						
• Begraafplaatsenrechten	1.036	1.095	95	1.079	1.151	94
• Brug-, schut- en havengelden	788	1.431	55	692	1.321	52
• Marktgeden	674	768	88	572	758	76
Totaal leges	24.417	26.967	90	21.151	26.217	81

Leges Bewoners en bestuur

Toelichting kostendekkendheid

Publiekszaken kent relatief veel dienstverlening waarvan het in rekening te brengen tarief aan een wettelijk maximum is gebonden, zoals de paspoorten en de rijbewijzen. Publiekszaken werkt hard aan het aanbieden van de dienstverlening tegen lagere kosten. Veel producten vereisen echter een minimaal aantal handelingen die bovendien worden voorgeschreven door wet- en regelgeving. Dat beperkt de mogelijkheid om op deze producten grote kostenreducties te bewerkstelligen.

Leges Huwelijk en partnerschap

	Actueel	Realisatie
Kosten taakveld	726,1	819,4
Overhead	340,6	385,0
BTW	0	0
Totale kosten	1.066,7	1.204,4
Opbrengst heffingen	442,4	481,1
Kostendekkenheid	41,0%	39,9%

De hoogte van deze leges is niet gebonden aan een wettelijk maximum. Dat houdt in dat de tarieven in beginsel vrij kunnen worden vastgesteld. We hebben in Utrecht verschillende tarieven voor huwelijken en partnerschappen onder meer afhankelijk van tijdstip en plaats. Uitgangspunt is dat de totale kosten worden gedekt uit de totale legesopbrengsten. De kostendekkendheid wordt bepaald door de directe kosten en toegerekende kosten. Deze kosten zijn onder meer afhankelijk van de directe personeelskosten (aantal en salarisschalen van de medewerkers die zich bezighouden van het aanbieden van deze dienstverlening), de tijd die aan de huwelijkskandidaten besteed wordt in aanloop naar het huwelijksmoment en de locatie waar het huwelijk voltrokken wordt. Daarnaast zijn er ook andere kosten zoals huisvestingskosten, informatiseringskosten, materialen en overhead die mogen worden toegerekend. In Utrecht zijn relatief veel huwelijken zogenoemde baliehuwelijken (53%). Daarvoor wordt in onze gemeente één, relatief laag tarief geheven.

Leges Uittreksels / afschriften

	Actueel	Realisatie
Kosten taakveld	498,9	535,5
Overhead	185,0	209,1
BTW	0	0
Totale kosten	683,9	744,6
Opbrengst heffingen	714,2	767,5
Kostendekkenheid	104,4%	103,1%

We hebben verschillende tarieven voor deze dienstverlening. Een deel van deze tarieven kunnen we zelf vaststellen (uittreksel BRP) en sommige worden door het Rijk voorgeschreven (Verklaring omtrent het Gedrag). De leges zijn opgebouwd uit de kosten die de gemeente moet maken voor deze dienstverlening. Uitgangspunt is dat de totale kosten worden gedekt uit de totale legesopbrengsten.

Leges Reisdocumenten

	Actueel	Realisatie
Kosten taakveld	2.390,7	1.857,8
Overhead	299,0	337,9
BTW	0	0
Totale kosten	2.689,7	2.195,7
Opbrengst heffingen	3.124,3	1.975,4
Kostendekkenheid	116,0%	90,0%

Utrecht hanteert de maximaal toegestane tarieven.

De afname in aantallen aanvragen van reisdocumenten door het effect van de wijziging geldigheidsduur van vijf naar tien jaar heeft voor het eerst in 2019 enorme consequenties. Dit leidt in de komende vijf jaar tot een forse vermindering van het aantal nieuwe aanvragen.

Omdat we niet precies wisten hoe de zogenoemde reisdocumentendip de komende jaren (2019-2024) zich werkelijk gaat ontwikkelen, hebben we net als andere gemeenten op basis van een rekenmodel van het Ministerie van BZK een prognose/ trend van deze dip berekend (deze ramingen waren gebaseerd op landelijke gemiddelden).

Op basis van de werkelijke cijfers 2019 zullen we ook onze verwachte meerjarenprognose en onze meerjarenbegroting aanpassen.

Leges Rijbewijzen

	Actueel	Realisatie
		x € 1.000
Kosten taakveld	1.109,0	1.034,1
Overhead	348,9	394,3
BTW	0	0
Totale kosten	1.457,9	1.428,4
Opbrengst heffingen	1.207,9	1.418,1
Kostendekkenheid	83,0%	99,3%

Voor deze tarieven geldt een door het Rijk vastgesteld maximumtarief. Zolang er nog geen maximale kostendekkendheid is, hanteert Utrecht de maximaal toegestane tarieven.

Leges Bereikbaarheid

	Actueel	Realisatie
		x € 1
Kosten taakveld	262.554	351.243
Overhead	100.338	71.817
BTW	30.090	46.553
Totale kosten	392.982	469.613
Opbrengst heffingen	176.079	153.704
Kostendekkendheid	44,8%	32,7%

Het betreft de leges voor gehandicaptenparkeerkaarten, taxivergunningen en ontheffingen milieuzone. De daling van de kostendekkendheid in 2019 wordt veroorzaakt door een stijging van de lasten voor het aanbrengen van markeringen en borden ten behoeve van de gehandicaptenparkeerkaart en het achterblijven van de leges voor de taxivergunningen (minder aanvragen dan begroot).

Leges Beheer openbare ruimte

Leges vergunning openbare ruimte

	Actueel	Realisatie
		x € 1
Kosten taakveld	901.811	893.106
Overhead	281.054	291.197
BTW	22.230	56.868
Totale kosten	1.205.096	1.241.171
Opbrengst heffingen	1.200.260	1.150.340
Kostendekkendheid	99,6%	92,7%

Het gaat hier om vergunningen voor onder meer het leggen van kabels en leidingen, aanleg riolering, standplaatsen, verkeersontheffingen en inname openbare grond. Voor deze producten is de totale kostendekkendheid jaarlijks circa 100%. Afhankelijk van het aantal vergunningaanvragen fluctueert de kostendekkendheid. In 2019 zijn onder andere de legesopbrengsten voor het leggen van kabels en leidingen achtergebleven. Dit hangt samen met de stagnatie in de bouw (onder andere PAS), waardoor het aantal vergunningaanvragen lager is uitgevallen.

Leges evenementen

	x € 1	
	Actueel	Realisatie
Kosten taakveld	544.685	567.897
Overhead	336.762	336.886
BTW	13.916	13.844
Totale kosten	895.363	918.627
Opbrengst heffingen	413.047	445.786
Kostendekkendheid	46,1%	48,5%

De kostendekkendheid over 2019 is iets hoger uitgevallen doordat er meer evenementenvergunningen zijn verleend.

Leges Openbare orde en veiligheid

Leges vergunning voetbalwedstrijden

	x € 1	
	Actueel	Realisatie
Kosten taakveld	15.582	6.233
Overhead	5.576	5.576
BTW	0	0
Totale kosten	21.159	11.809
Opbrengst heffingen	15.260	6.112
Kostendekkendheid	72,1%	51,8%

Leges horeca

	x € 1	
	Actueel	Realisatie
Kosten taakveld	531.311	480.981
Overhead	314.096	305.845
BTW	12.723	12.228
Totale kosten	858.131	799.053
Opbrengst heffingen	573.897	506.462
Kostendekkendheid	66,9%	63,4%

In 2019 zijn minder vergunningaanvragen ingediend dan begroot, waardoor de kostendekkend over 2019 lager uitvalt.

Leges kansspelen

	x € 1	
	Actueel	Realisatie
Kosten taakveld	16.235	10.403
Overhead	8.856	5.780
BTW	313	373
Totale kosten	25.404	16.556
Opbrengst heffingen	25.314	18.690
Kostendekkendheid	99,6%	112,9%

De kostendekkendheid van dit product bedraagt jaarlijks circa 100%. Afhankelijk van het aantal vergunningaanvragen fluctueert de kostendekkendheid.

Leges prostitutie

	Actueel	Realisatie
Kosten taakveld	8.193	4.851
Overhead	4.495	2.836
BTW	159	100
Totale kosten	12.847	7.787
Opbrengst heffingen	11.008	10.946
Kostendeckendheid	85,7%	140,6%

De omvang van de werkzaamheden voor de vergunningverlening hangen samen met de complexiteit van de aanvragen. In 2019 waren er voor de aanvragen minder uren nodig dan verwacht.

Opbrengst heffing gebaseerd op acht verleende vergunningen in 2019.

Leges Wonen en monumenten

Leges omgevingsvergunning

	Actueel	Realisatie
Kosten taakveld	9.066.566	8.837.919
Overhead	3.811.746	3.882.990
BTW	341.073	242.480
Totale kosten	13.219.385	12.963.389
Opbrengst heffingen	13.000.770	11.220.330
Kostendeckendheid	98,3%	86,6%

De leges opbrengsten zijn 1,8 miljoen lager dan begroot (14%). Het aantal grote en middelgrote vergunningaanvragen bleef in 2019 achter ten opzichte van de begroting. Het achterblijven van de vergunningaanvragen werd o.a. veroorzaakt door stijgende bouwkosten alsmede krapte van arbeidskrachten en materiaal in de bouwsector, bouwprojecten komen daardoor minder snel van de grond. In het 2e halfjaar van 2019 heeft de stikstofproblematiek (Programma Aanpak Stikstof) bijgedragen aan een verder daling van het aantal vergunningaanvragen.

De lasten blijven ook achter, maar dalen minder hard dan de opbrengsten, deels omdat het vaste lasten zijn die niet (of nauwelijks) meebewegen met meer of minder vergunningaanvragen. Daarnaast zien we dat diverse bouwaanvragen meer tijd kosten door meer vooroverleggen met aanvragers en de toetsing ingewikkelder wordt door het bouwen op complexe locaties.

Leges bestemmingsplannen

	Actueel	Realisatie
Kosten Bestemmingsplannen	466.940	395.500
Overhead	87.937	87.937
BTW	12.136	12.136
Totale kosten	567.013	495.573
Opbrengst heffing	532.830	384.000
Kostendeckendheid	94%	77,5%

Voor de ontwikkelbestemmingsplannen is 0,394 miljoen euro aan leges in 2019 toegerekend. Dit is minder dan we hebben begroot, door de stikstofcrisis. De procedures van bestemmingsplannen zijn vertraagd.

Leges Archeologie

	x € 1	
	Actueel	Realisatie
Kosten taakveld	155.482	107.320
Overhead	36.035	0
BTW	11.491	14.789
Totale kosten	200.008	122.109
Opbrengst heffingen	193.000	105.069
Kostendeckendheid	95,1	86,0

De kosten en opbrengsten waren lager dan begroot als gevolg van minder afgegeven vergunningen. Een deel van de werkzaamheden is extern uitgevoerd, voor deze kosten wordt ook btw berekend, maar deze leiden niet tot in de kostenopbouw mee te rekenen overheadkosten.

Leges woonruimte zaken

	x € 1	
	Actueel	Realisatie
Kosten taakveld	243.846	233.792
Overhead	135.636	144.076
BTW	4.793	5.102
Totale kosten	384.276	382.970
Opbrengst heffingen	281.812	149.431
Kostendeckendheid	73,3%	39,0%

De inkomsten blijven achter door een lager aantal vergunningaanvragen voor splitsingen en het achterblijven van het gemiddelde aantal rechten per splitsing.

De kosten dalen niet in dezelfde mate als de opbrengsten omdat de behandeling van een aanvraag intensiever is geworden. De regelgeving ter zake is complex en heeft onder meer tot gevolg dat er meer vooroverleggen en (archief)onderzoeken nodig zijn.

Leges Begraafplaatsen

	x € 1	
	Actueel	Realisatie
Kosten taakveld	951	1.007
Overhead	144	144
Totale kosten	1.095	1.151
Opbrengst heffingen	1.036	1.079
Kostendeckendheid	94,6%	93,7%

Niet alle kosten die voor het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen worden gemaakt mogen op grond van wet- en regelgeving aan de tarieven begraafplaatsen toegerekend. Het totaal van de inkomsten van de begraafrechten dekt 93,7% van de toerekenbare kosten. In 2017 zijn drie nieuwe tarieven toegevoegd. Er kan gekozen worden voor het afkopen voor onbepaalde tijd van de kosten van grafonderhoud voor een (kinder)graf. Daarnaast wordt de mogelijkheid geboden bij leven een locatie voor een graf te reserveren. In 2019 is zestien keer gekozen voor de afkoop van een grafrecht voor onbepaalde tijd. De inkomsten hiervan zijn in een voorziening grafrechten onbepaalde tijd gestort ter dekking van toekomstige onderhoudslasten.

Leges Brug-, schut- en havengelden

	x € 1.000	
	Actueel	Realisatie
Kosten taakveld	1.085	995
Overhead	346	326
Totale kosten	1.431	1.321
Opbrengst heffingen	788	692
Kostendeckendheid	55,1%	52,4%

Lagere lasten ten opzichte van begroot vanwege het nog niet vervangen van het automatiseringssysteem Placo. De opbrengsten zijn lager ten opzichte van begroot wegens meer emissievrije boten welke in een lager tarief vallen.

Leges Markten

	x € 1.000	
	Actueel	Realisatie
Kosten taakveld	559	489
Overhead	109	168
Toegerekende kosten	100	101
Totale kosten	768	758
Opbrengst heffingen	674	572
Kostendeckendheid	87,8%	75,5%

De bijdrage vanuit POS van 0,05 miljoen euro voor inkomstenderving is credit verantwoord onder de kosten op het taakveld. Hierdoor vallen deze lager uit. De opbrengsten zijn lager doordat het Vredenburgplein pas halverwege het jaar opgeleverd is. Er zijn vele herindelingen geweest van de standplaatsen wegens het aanleggen van het mozaïek (kunstwerk) waardoor een groot deel van het Vredenburgplein niet beschikbaar was voor de marktkoopliden.

Jaarrekening

Baten en lasten

Op de volgende pagina's vindt u de overzichten van baten en lasten. In deze overzichten kunt u veel informatie vinden over de financiën van de gemeente in 2019. De tabel nominale Begroting 2019 geeft aan welke baten (= opbrengsten) en lasten (=kosten) uw gemeenteraad op 8 november 2018 geautoriseerd heeft voor 2019. Tijdens deze raadsvergadering is ook de verplichte wijziging overheadkosten door u vastgesteld. Om die reden hebben we op de volgende pagina's een overzicht van de nominale begroting vóór de correctie van de overhead en een overzicht ná de correctie van de overhead opgenomen. De Programmabegroting 2019 was, conform de wettelijke bepalingen, sluitend. Dit komt tot uiting in het totaal van de kolom 'Begrote bijdrage algemene middelen'. Deze is nul, dat wil zeggen dat alle middelen van de gemeente volledig zijn ingezet in de diverse programma's, maar ook niet meer dan dat.

Per programma is aangegeven:

- De baten: de binnen het programma begrote opbrengsten
- De lasten: de binnen het programma begrote kosten
- Het saldo van baten en lasten: de baten min de lasten
- De begrote bijdrage uit de algemene middelen: de hoeveelheid geld die vanuit de algemene middelen aan het programma is toegevoegd
- Het totaalsaldo van baten en lasten: het saldo plus de begrote bijdrage uit de algemene middelen.
- De toevoegingen in de reserves: de hoeveelheid geld die in reserves wordt gedaan
- De onttrekkingen aan de reserves: de hoeveelheid geld die uit reserves wordt gehaald
- Het resultaat: het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten min de toevoegingen in de reserves plus de onttrekkingen uit de reserves.

De tabel actuele Begroting 2019 is gelijk aan de nominale begroting plus alle daarna door uw gemeenteraad vastgestelde begrotingswijzigingen. De actuele begroting is daarmee de meest recente door uw gemeenteraad goedgekeurde Programmabegroting 2019.

De tabel realisatie 2019 geeft aan welke baten en lasten gerealiseerd zijn in 2019. Het resultaat, dat wil zeggen nadat de onttrekkingen aan en stortingen in reserves hebben plaatsgevonden, bedraagt 82,300 miljoen euro voordelig. Een uitgebreide toelichting per programma op het behaalde resultaat is opgenomen onder de programma's, hiervan is een samenvatting opgenomen in de Jaarrekening, Overzicht baten en lasten met toelichting, onderdeel resultaat. De kostenoverschrijdingen in de Jaarstukken 2019 vallen binnen het kader begrotingsrechtmatigheid.

Overzicht baten en lasten

Nominale begroting 2019

x € 1.000

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	8.088	37.948	-29.860	29.860	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	189.029	184.261	4.768	-20.064	-15.296	3.925	19.221	0
Duurzaamheid	3	14.125	-14.122	14.063	-59	41	100	0
Bereikbaarheid	62.261	90.091	-27.830	18.179	-9.651	31.611	41.261	0
Openbare ruimte en groen	91.280	145.940	-54.661	54.658	-3	0	3	0
Economie	0	14.555	-14.555	14.555	0	0	0	0
Werk en Inkomen	141.637	231.482	-89.845	89.845	0	0	0	0
Onderwijs	22.497	103.773	-81.275	78.459	-2.817	0	2.817	0
Maatschappelijke Ondersteuning	13.030	215.802	-202.772	202.255	-516	0	516	0
Jeugd	0	82.751	-82.751	82.751	0	0	0	0
Volksgezondheid	2.473	25.249	-22.776	22.658	-118	0	118	0
Veiligheid	491	49.182	-48.692	48.692	0	0	0	0
Cultuur	2	50.091	-50.089	49.959	-130	2	132	0
Sport	8.610	34.570	-25.960	24.119	-1.841	48	1.890	0
Utrechts Vastgoed	29.550	19.187	10.363	-16.433	-6.070	0	6.070	0
Algemene middelen	816.777	4.773	812.004	-842.365	-30.361	17.824	48.185	0
Overhead	5.682	154.597	-148.915	148.809	-106	0	106	0
Totaal	1.391.410	1.458.377	-66.967	0	-66.967	53.451	120.418	0

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Actuele begroting 2019

x € 1.000

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	7.646	41.291	-33.645	33.605	-40	0	40	0
Stedelijke ontwikkeling	223.748	202.334	21.414	-46.749	-25.335	28.455	53.790	0
Duurzaamheid	3	22.723	-22.720	17.546	-5.175	41	5.216	0
Bereikbaarheid	71.563	89.701	-18.138	4.026	-14.112	23.905	38.017	0
Openbare ruimte en groen	97.101	153.759	-56.658	55.418	-1.240	3.000	4.240	0
Economie	250	15.802	-15.552	14.882	-670	0	670	0
Werk en Inkomen	144.102	235.146	-91.044	87.475	-3.569	0	3.569	0
Onderwijs	22.033	108.983	-86.950	77.525	-9.425	3.750	13.175	0
Maatschappelijke Ondersteuning	11.524	237.171	-225.647	224.754	-893	0	893	0
Jeugd	0	96.168	-96.168	95.379	-789	0	789	0
Volksgezondheid	2.485	26.197	-23.712	23.594	-118	0	118	0
Veiligheid	645	50.310	-49.665	49.337	-328	0	328	0
Cultuur	2	49.995	-49.993	49.863	-130	2	132	0
Sport	13.564	41.946	-28.382	27.004	-1.378	1.311	2.689	0
Utrechts Vastgoed	30.991	17.390	13.600	-10.955	2.646	7.608	4.962	0
Algemene middelen	855.890	1.380	854.510	-858.699	-4.189	43.806	47.995	0
Overhead	4.090	160.572	-156.482	155.995	-487	623	1.110	0
Totaal	1.485.635	1.550.867	-65.232	0	-65.232	112.502	177.733	0

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Realisatie 2019

x € 1.000

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	7.461	40.994	-33.532	33.605	73	0	40	113
Stedelijke ontwikkeling	215.392	146.645	68.747	-46.749	21.998	28.555	53.540	46.983
Duurzaamheid	465	14.651	-14.186	17.546	3.359	41	5.216	8.534
Bereikbaarheid	60.695	59.347	1.348	4.026	5.374	23.905	21.376	2.845
Openbare ruimte en groen	97.542	155.566	-58.024	55.418	-2.606	3.000	4.248	-1.357
Economie	391	15.046	-14.656	14.882	226	0	670	896
Werk en Inkomen	147.273	232.721	-85.448	87.475	2.027	0	3.569	5.596
Onderwijs	20.730	100.575	-79.845	77.525	-2.321	3.750	13.051	6.980
Maatschappelijke Ondersteuning	12.946	234.246	-221.301	224.754	3.453	0	894	4.347
Jeugd	605	91.419	-90.814	95.379	4.565	0	789	5.354
Volksgezondheid	3.290	26.448	-23.158	23.594	436	0	121	557
Veiligheid	693	51.211	-50.518	49.337	-1.181	0	328	-853
Cultuur	36	50.092	-50.056	49.863	-192	2	360	166
Sport	14.333	41.713	-27.379	27.004	-375	1.311	2.748	1.061
Utrechts Vastgoed	26.769	17.459	9.310	-10.955	-1.645	7.608	6.816	-2.437
Algemene middelen	863.201	4.583	858.618	-858.699	-81	43.806	47.995	4.108
Overhead	7.541	167.285	-159.744	155.995	-3.750	623	3.779	-593
Totaal	1.479.362	1.450.000	29.362	0	29.362	112.602	165.540	82.300

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

In de kolom resultaat komt een positief bedrag ten gunste van de algemene reserve, en een negatief bedrag ten laste van de algemene reserve.

Voor Vennootschapsbelasting in 0,250 miljoen euro als lasten opgenomen onder programma Algemene middelen.

Toelichting baten en lasten

Resultaat

De gemeente Utrecht sluit het jaar 2019 af met een voordelig gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten van 82,300 miljoen euro. Een groot deel van dit per saldo voordelige resultaat is opgebouwd uit de voordelen op de programma's Stedelijke ontwikkeling, Duurzaamheid, Werk en inkomen, Onderwijs en Jeugd. Ook op de programma's Bewoners en Bestuur, Bereikbaarheid, Economie, Maatschappelijke Ondersteuning, Volksgezondheid, Cultuur, Sport en Algemene Middelen is een positief resultaat behaald. Een nadeel werd behaald op de programma's Openbare ruimte en groen, Veiligheid, Utrechts Vastgoed en op de Overhead. Bij het raadsvoorstel van deze jaarstukken doen wij voorstellen voor de inzet van het resultaat (de zogenaamde bestedings- en dekkingsvoorstellen).

Bewoners en bestuur

Het programma Bewoners & Bestuur heeft een positief resultaat van 0,113 miljoen euro. De belangrijkste oorzaken zijn:

- Een positief saldo van 0,2 miljoen euro op het VNG contributie budget in verband met afsluiten van het frictiebudget Leidsche Rijn.
- Bij het Initiatievenfonds is er sprake van een onderbesteding van 0,253 miljoen euro.
- In de Voorjaarsnota 2019 is voor de viering Utrecht 900 jaar stadsrechten een incidenteel budget van 0,200 miljoen euro toegekend. Dit bedrag is vrijgemaakt voor het maken van een inhoudelijk plan en de financiële uitwerking. Omdat de uitvoeringskosten niet synchroon lopen met de jaarsnede van het toegekende incidentele budget, wordt er voorgesteld om het niet uitgegeven deel van 0,139 miljoen euro middels een bestedingsvoorstel door te schuiven naar 2020.
- Een nadeel van 0,695 miljoen euro vanwege de gemaakte kosten in verband met het organiseren van drie verkiezingen (de Provinciale- en waterschapverkiezing in maart en de verkiezing voor het Europees parlement in mei 2019)
- Een nadeel 0,636 miljoen euro door de opgetreden daling in aantal aangevraagde reisdocumenten vanwege de wijziging geldigheidsduur van vijf naar tien jaar
- Een voordeel van 0,379 miljoen euro door een voordeel op overige betaalde producten van Burgerzaken (0,125 miljoen euro), Klant Contact Centrum (0,104 miljoen euro), Publieksdienstverlening (0,114 miljoen euro), en Het Utrechts Archief (0,037 miljoen euro).
- Overige incidentele voordelen van 0,473 miljoen euro.

Stedelijke Ontwikkeling

Het programma Stedelijke Ontwikkeling heeft een voordelig resultaat van 47,0 miljoen euro (55,6 miljoen euro lagere lasten en 8,6 miljoen euro lagere baten).

Het resultaat op de grondexploitatie Leidsche Rijn is 26,8 miljoen euro voordelig: de tussentijdse winstneming bedraagt 22,4 miljoen euro, de bestemmingsreserve Geluidswal Woerden van 3 miljoen euro is vrijgevallen, er is een uitkering van 1,2 miljoen euro ontvangen van de GEM Vleuterweide en er is 0,3 miljoen euro voordeel op twee anterieure overeenkomsten. Het resultaat op de grondexploitatie Stationsgebied is 13,9 miljoen euro voordelig. Dit betreft de activering van de fietsenstalling aan het Stationsplein Oost (10,7 miljoen euro) en het geprognosticeerd eindsaldo van de geactualiseerde grondexploitatie (3,2 miljoen euro). De binnenstedelijke grondexploitaties hebben per saldo een nadelig resultaat van 2,9 miljoen euro. Vooruitlopend op nog te openen grondexploitaties zijn kosten gemaakt (5,2 miljoen euro) en er is een storting gedaan aan de voorziening negatieve grondexploitaties (1,4 miljoen euro). Hier tegenover staat de tussentijdse winstneming (2,9 miljoen euro) en een positief resultaat op de afgesloten grondexploitaties (0,8 miljoen euro).

Het resultaat op conversies erfpacht en bestemmingswijzigingen is 1,6 miljoen euro voordelig. Dit voordeel bestaat vooral uit extra opbrengsten uit de Conversieregeling Erfpacht 2017 en uit de meerwaarde uit bestemmingswijzigingen op de sociale woningbouw, die ontvangen is van de woningcorporaties. Daarnaast is er een voordelig resultaat van 1,1 miljoen euro op erfpachtbeheer. Dit komt vooral door de gedeeltelijke vrijval van de voorziening dubieuze debiteuren en door de herziening

van een aantal substantiële erfpachtovereenkomsten. Tot slot heeft de verkoop van een voormalig onderwijsgebouw ruim 1,7 miljoen euro opgeleverd.

Er is een onderbesteding van 2,9 miljoen euro op de begrote lasten voor projecten uit de investeringsagenda RSU. Voor het merendeel van de projecten geldt, dat de voorbereiding van de uitvoering in 2019 is opgepakt, maar dat de beschikbare middelen in 2020 of verspreid over de komende jaren worden besteed.

Het resultaat op Wonen is 1,4 miljoen euro voordelig. De baten zijn 1,1 miljoen euro hoger dan begroot door niet begrote rentebaten op startersleningen en door de gedeeltelijke vrijval van de voorziening woonruimteonttrekking (in plaats van de begrote onttrekking aan de reserve woonruimteonttrekking van 0,35 miljoen euro). De lasten zijn 0,7 miljoen euro lager dan begroot, doordat er minder bijdragen zijn verstrekt uit de stimuleringsregeling woningbouwproductie.

De lasten voor de invoering van de Omgevingswet zijn 0,6 miljoen euro lager dan begroot. De aansluiting van Utrecht op het Digitaal Stelsel Omgevingswet is opnieuw opgeschoven, waardoor de geraamde kosten voor het vullen en testen niet zijn gemaakt.

Duurzaamheid

Het programma Duurzaamheid heeft een voordelig totaalsaldo op de baten en lasten van 8,5 miljoen euro (8 miljoen euro lagere lasten en 0,5 miljoen euro lagere baten).

Het resultaat op de Bodemverontreiniging is 8,2 miljoen euro. Dit voordeel bestaat vooral uit de incidentele middelen die nog niet zijn besteed (7,6 miljoen euro). Dit betreffen de middelen die zijn toegekend voor de sanering Nedereindseplas, de vervangingsinvesteringen Griftpark en de sanering Lood in Oudwijk, waarvan de uitvoering grotendeels nog moet plaatsvinden. Ook het onderzoek Bestparc en de uitwerking van het loodbeleid lopen door in 2020. Daarnaast zijn de uitgaven voor onder andere het gebiedsplan en het project Lood in Lombok lager uitgevallen (0,6 miljoen euro).

Bij de overige onderdelen van het programma Duurzaamheid is een voordeel ontstaan van 0,3 miljoen euro. Dit heeft onder andere betrekking op de bekostiging van de subsidieregelingen waaronder, Maatschappelijk Vastgoed en Duurzaam monumentenadvies en Energieadvies aan Huis, die lager zijn uitgevallen dan begroot. Daarnaast wordt het onderzoek op de stresstesten naar hitte en droogte uitgevoerd in 2020.

Bereikbaarheid

Het programma Bereikbaarheid laat een voordelig totaalsaldo op de baten en de lasten zien van 2,514 miljoen euro. Dit betreft een afwijking van de begrote planning in het huidige jaar van meerjarige projecten en het resultaat op auto- en fietsparkeren.

In het Meerjaren Perspectief Bereikbaarheid (MPB) is de uitvoeringsplanning van de projecten over de verschillende jaren opgenomen, en deze wordt jaarlijks bij de voorjaarsnota geactualiseerd. Het meerjarenprogramma bereikbaarheid is een gesloten financieel systeem waarbij de resultaten worden verrekend met de reserve bereikbaarheid.

Als gevolg van de afwijkingen ten opzichte van de planning 2019 zijn de totale baten per saldo 10,9 miljoen euro lager, de lasten per saldo 30 miljoen euro lager en de onttrekkingen aan de reserves meerjarige investeringen bereikbaarheid en parkeren 16,6 miljoen euro lager dan begroot.

Het voordelig saldo op de lasten wordt onder andere veroorzaakt doordat

- Projecten zijn afgesloten met een voordelig resultaat op gemeentelijke middelen van 1,6 miljoen euro.
- Projecten zijn vertraagd waardoor er in 2019 minder is uitgegeven, zoals projecten mobiliteitsmanagement, luchtkwaliteit, OV en fiets- en voetgangersprojecten.
- De gemaakte kosten voor de busbaan Transwijk (Z80) zijn 10,8 miljoen euro lager. Hiertegenover staan ook lagere subsidiebaten.
- Het resultaat op parkeren is 1,7 miljoen euro lager. De belangrijkste verklaring is dat projecten bij straat- en fietsparkeren zijn vertraagd en dat de exploitatiekosten incidenteel lager zijn door vacatures parkeerhandhavers en minder uitbestede lasten.

Openbare Ruimte en Groen

Het programma Openbare Ruimte en Groen heeft een nadelig totaalsaldo op de baten en de lasten van 1,366 miljoen:

- 0,442 miljoen voordeel hogere baten
- 1,807 miljoen nadeel hogere lasten

De belangrijkste oorzaken van 0,442 miljoen voordeel hogere baten zijn:

- 1,386 miljoen voordeel prestatiedoelstelling 05-1-1-1 (vervangen en re-linen van vijf kilometer riolering) door hoger opbrengsten uit de rioolheffing als gevolg van afrekeningen grootverbruikers van voorgaande jaren en een hoger volume (in m3 grootverbruik en aantal aansluitingen) dan rekening mee gehouden is in de tariefopstelling 2019.
- 0,520 miljoen nadeel prestatiedoelstelling 05-2-1-3 (handhaven van de algemene regelgeving) door lagere opbrengsten voor de reclame in de openbare ruimte. In de tweede bestuursrapportage 2019 is aangegeven dat in de transitieperiode van het plaatsen van nieuwe haltevoorzieningen er voor de nieuwe exploitant tijdelijk verminderde exploitatiemogelijkheden zijn. Ook de latere eindopleving van de reclamemast langs de A2 (model bijenhotel) heeft voor verminderde inkomsten gezorgd in 2019.
- 0,424 miljoen nadeel saldo diverse.

De belangrijkste oorzaken van 1,807 miljoen nadeel hogere lasten zijn:

- 1,045 miljoen voordeel prestatiedoelstelling 05-2-2-1 (ontwikkelen van een aantrekkelijke groen) door projecten waarvan de werkzaamheden in 2019 nog niet volledig zijn uitgevoerd en die een vervolg krijgen in komende jaren.
- 3,109 miljoen nadeel prestatiedoelstelling 05-2-3-1 (het afval ophalen en de infrastructuur) door:
 1. Hogere afvalwerkingskosten oud papier en PMD als gevolg van wegvallen Chinese markt en de geringe sorteercapaciteit in Nederland.
 2. Hogere afvalverwerkingskosten als gevolg van extra bezoeken bij de afvalscheidingsstations en hogere prijzen per afvalstroom.
 3. Hogere lasten voor personeel en materieel als gevolg van langere doorlooptijd implementatie van Het Nieuwe Inzamelen.
 4. Hogere lasten kwijtscheldingen op de aanslagen Afvalstoffenheffing met name over voorgaande jaren.
- 0,257 miljoen voordeel saldo diverse.

De belangrijkste ontwikkelingen in de afvalverwerkingskosten zijn toegelicht in de zienswijze op het tweede wijzigingsvoorstel van de begroting 2019 van de gemeenschappelijke regeling afval (AVU) en vastgesteld in de raadsvergadering van 21 november 2019.

Economie

Het resultaat op programma economie is 0,900 miljoen euro voordelig. De belangrijkste oorzaak hiervoor ligt in het Fonds Mismatch Arbeidsmarkt. In 2019 zijn in alle marktgroepen deals met werkgevers en onderwijsinstellingen uitgewerkt, dit heeft nog niet geleid tot toekenningen uit het Fonds. Daarnaast was er ook een onderbesteding op het Evenementenfonds.

Werk en Inkomen

Het resultaat van het programma Werk en Inkomen is 5,6 miljoen euro.

De voornaamste oorzaken hiervan zijn:

- De baten bij reïntegratie zijn 0,666 miljoen euro hoger. Dit wordt voor 0,369 miljoen euro verklaard door de ontvangst van ESF subsidies voor pro-vso scholen.
- De lasten van reïntegratie zijn 0,760 miljoen euro lager dan begroot. De belangrijkste posten binnen dit saldo zijn:
 - De lasten die samenhangen met de hiervoor genoemde ESF-baten voor pro/vso scholen en aanpak jeugdwerkloosheid zijn 0,614 miljoen euro hoger.
 - De lasten voor ESF zijn 0,290 miljoen hoger doordat het project een jaar langer heeft doorgelopen. In 2019 zijn hier nog geen baten voor ontvangen. Afrekening vindt eind 2020, begin 2021 plaats.
 - Voor de opgave Werkbeweging is in 2019 1 miljoen euro beschikbaar. Hoewel we vooruitlopend op het vaststellen van de actieagenda (5 december 2019) zijn gestart is

het budget in 2019 niet volledig uitgegeven. Hierdoor zijn de lasten 0,503 miljoen euro lager.

- o De lasten op de re-integratieactiviteiten van het ondersteuningsmodel en daarmee samenhangende activiteiten zijn 0,980 miljoen euro lager. Dit wordt onder andere verklaard door lagere uitgaven voor het instrument Taal en Ondersteuning en de doorgaande lijn werk en taal. Verder zijn de uitgaven onder meer lager voor de werkgeversinstrumenten (zoals plusbonus), vakscholing/trajecten scholingsmakelaar. De uitgaven zijn onder andere hoger voor jobcoaching en de instrumenten die mede uit het revolverend fonds (onttrekking aan reserve van 1 miljoen euro) worden betaald.

Per saldo zijn de baten bij bijstand 2,415 miljoen euro hoger dan begroot. Belangrijke oorzaken hiervoor zijn:

- De definitieve buigbeschikking die in oktober 2019 is gepubliceerd was 1,3 miljoen euro hoger dan geprognoseerd op basis van de informatie in maart 2019.
- We hebben incidenteel 0,6 miljoen euro ontvangen in verband met de BUIG 2015 rechtszaak. Dit bedrag is in december bekend gemaakt.
- De baten van het declaratiedeel BBZ zijn 0,6 miljoen euro meer dan begroot. Dit gaan we in 2020 begroten.
- De ontvangsten en verhaal hebben 0,5 miljoen lagere baten opgeleverd dan begroot.

De lasten bij armoedebeleid zijn 1,344 miljoen euro lager dan begroot. De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn:

- De lasten van de actieagenda Utrecht Schuldenvrij zijn 0,415 miljoen lager dan begroot. Belangrijkste reden hiervoor is dat de actieagenda later in het jaar is gestart;
- De lasten van de Upas zijn 0,257 miljoen euro lager dan begroot. Dit wordt in belangrijke mate veroorzaakt door een onderbesteding op het jeugdbudget (0,739 miljoen euro). Het volwassenenbudget laat overigens wel een overbesteding zien (-0,461 miljoen euro).

Onderwijs

Het programma onderwijs heeft per saldo een voordelig resultaat van 6,980 miljoen euro. Hieronder wordt per doelstelling de verschillenanalyse gegeven.

1. Kwalitatief goed en gevarieerd onderwijshuisvestingsaanbod

1.1 Adequate onderwijshuisvesting

De baten zijn 1,126 miljoen euro hoger dan begroot. De hogere baten zijn het gevolg van een inkomensoverdracht overige overheden (afdracht in het kader van materiële instandhouding) en opbrengsten servicekosten.

De lasten zijn 5,033 miljoen euro lager dan begroot. De lagere lasten zijn het gevolg van lagere kapitaallasten, incidenteel lagere huurlasten en een vertraging in de uitvoering van het huisvestingsprogramma 2019.

1.2 Adequaat leerlingenvervoer

De lasten zijn 0,154 miljoen euro lager dan begroot. De lagere lasten zijn het gevolg van een lichte daling in het aantal aanvragen/leerlingen die gebruik maken van het leerlingenvervoer.

2. Kwalitatief goed onderwijs

2.1 Alle Utrechtse leerlingen van 0-12 jaar bereiden zich voor op het behalen van een startkwalificatie en ontwikkelen hun talenten

Cognitie 0-12 jaar

De lasten zijn 0,117 miljoen euro lager dan begroot. De lagere last is het gevolg van een incidenteel lagere subsidie verstrekking.

Zorg 0-12 jaar

De lasten zijn 0,270 miljoen euro lager dan begroot. De lagere last is het gevolg van een incidenteel lagere subsidie verstrekking.

Talentontwikkeling 0-12 jaar

Op deze activiteit zijn geen majeure afwijkingen toe te lichten.

Talentontwikkeling 0-12 jaar Cultuureducatie

De lasten zijn 0,228 miljoen euro hoger dan begroot. De hogere last is het gevolg van de transitie van het aanbod amateurkunsteducatie.

2.2 Alle Utrechtse leerlingen van 12-23 jaar behalen een startkwalificatie en ontwikkelen hun talenten

Cognitie 12-23 jaar

Op deze activiteit zijn geen majeure afwijkingen toe te lichten.

Zorg 12-23 jaar

De lasten zijn 0,272 miljoen euro lager dan begroot. De lagere last is het gevolg van een incidenteel lagere subsidie verstrekking.

Talentontwikkeling 12-23 jaar

De lasten zijn 0,157 miljoen euro lager dan begroot.

De lagere lasten zijn het gevolg van een incidenteel lagere subsidie verstrekking voor de combinatiefunctie en een incidentele lagere subsidie verstrekking voor het samenwerkingsverband. De combinatiefunctie wordt in 2020 ingevuld.

Schoolloopbaan 12-23 jaar

De lasten zijn 0,284 miljoen euro lager dan begroot. De lagere last zijn het gevolg van een incidenteel lagere kosten, omdat de werkzaamheden deels doorschuiven naar 2020. De werkzaamheden die nog uitgevoerd worden in 2020 hebben betrekking op het schrijven van het nieuwe regionale programma VSV/Schoolwerkt. Om dit proces te begeleiden en invulling te geven aan de regie rol wordt extra formatie ingehuurd. Naast de inzet van deze capaciteit wordt in het kader van de informatievoorziening ingezet op:

- het uitvoeren van de regionale monitor VSV/Schoolwerkt schooljaar 2018-2019. Deze monitor wordt ingezet als input voor het ontwikkelen van de nieuwe monitor.
- het aanpassen en vertalen van de nieuwe website regionaal programma VSV/Schoolwerkt.
- entree XL trajecten en een dilemmamanager.

3. Iedere Utrechter heeft vrije en laagdrempelige toegang tot media als bronnen van kennis en cultuur

3.1 Zoveel mogelijk Utrechters gebruiken de bibliotheek

Bibliotheek Utrecht

Op deze subdoelstelling zijn geen majeure afwijkingen toe te lichten.

Maatschappelijke ondersteuning

Het programma maatschappelijke ondersteuning heeft per saldo een voordelig resultaat van 4,347 miljoen euro. Hieronder wordt per doelstelling de verschillenanalyse gegeven.

Voor wat betreft de basisvoorzieningen is er per saldo een voordelig resultaat van 0,605 miljoen euro.

Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere lasten voor buurtnetwerken en wijkinformatiepunten en lagere lasten voor volwassen-educatie.

Op het buurtteam resteert er per saldo een bedrag van 0,390 miljoen euro. De buurtteamorganisatie is in de afgelopen subsidieperiode 2015-2018 elk jaar binnen het reguliere subsidieplafond gebleven. Er resteerde daarom eind 2018 een incidenteel surplus over deze periode. In overleg met de buurtteamorganisatie is dit surplus in 2019 incidenteel ingezet voor innovatie en ontwikkeling. Daardoor is een deel van het flexibel budget 2019 niet ingezet.

Op de aanvullende ondersteuning is er een nadeel. Deels door een groter aantal cliënten bij de wmo-begeleiding van 0,125 miljoen euro. Ook zijn de kosten voor de individuele verstrekkingen gestegen, hieraan is 2,415 miljoen euro maar aan uitgegeven.

Op de centrumgemeentetaken zijn de baten 1,2 miljoen euro hoger dan begroot, dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere eigen bijdrage van cliënten dan was voorzien. De lasten vallen 4,9 miljoen euro lager uit dan begroot. Dit wordt voor 3,0 miljoen veroorzaakt door lagere kosten voor Beschermd wonen. Verder zijn er incidenteel gelden terug ontvangen uit de periode 2015 t/m 2018 van 2,2 miljoen euro. Doordat er in 2019 grote delen van de WMO opnieuw zijn aanbesteed en er geen zekerheid was over welke aanbieders een nieuw contract zouden krijgen zijn er geen aanvullende innovatiemiddelen

verstrekt hierdoor resteerde er 1,4 miljoen euro . In 2020 zijn er overigens geen afzonderlijke innovatiemiddelen meer, innovatie maakt integraal onderdeel uit van de nieuwe inkoopafspraken. De kosten voor maatschappelijke opvang zijn in 2019 3,1 miljoen euro hoger uitgevallen dan begroot. Onder andere door toenemende dakloosheid en de kosten voor de transformatie naar 24-uursopvang. Op het budget vreemdelingen resteert 1,2 miljoen euro. Dit is het gevolg van een overschot op de incidentele middelen die zijn ontvangen voor de driejarige pilot Landelijke Vreemdelinge Voorziening (LVV), deze pilot loopt nog door tot aan 2022.

Jeugd

Op het programma Jeugd is een voordelig resultaat van 5,354 miljoen euro.

Bij de meicirculaire 2019 heeft het Rijk incidentele middelen beschikbaar gesteld voor Jeugdhulp voor de jaren 2019 tot en met 2021. Voor 2019 ging het om 7,787 miljoen euro. We hebben er voor gekozen om de incidentele middelen de komende jaren vooral in te zetten voor twee hoofdoelen, namelijk het 'Versterken van de beweging naar voren' en de 'Transformatie Utrechtse zorglandschap en soepele overgang naar 2020'. Door het laat beschikbaar komen van de middelen en het zorgvuldig opstellen van een plan voor de inzet van de middelen is de inzet op deze doelen in 2019 beperkt geweest. Ook in 2019 hebben we scherp aan de wind gevaren. We zagen echter gedurende het jaar dat de zorgvraag hoog bleef en dat aanbieders onvoldoende ruimte hadden om zorg te bieden aan nieuwe cliënten. We hebben hier oplossingen voor gezocht via de cpa/maatwerkroute, aanvullende financiering voor nieuwe instroom bij Ggz-aanbieders die ook voldoende capaciteit hadden en maatwerkoplossingen. Een deel van de incidentele middelen hebben we in 2019 in moeten zetten om de hogere zorgkosten te kunnen dekken.

Volksgezondheid

Het resultaat op het programma Volksgezondheid bedraagt 0,557 miljoen euro positief. De oorzaak van dit verschil ligt voor circa 50% in opgelegde boetes Wet Kinderopvang.

Veiligheid

Het programma Veiligheid laat in 2019 een nadelig resultaat zien van 0,853 miljoen euro.

Het resultaat 2019 bestaat uit een incidenteel baten voordeel van 0,048 miljoen euro en een incidenteel lasten nadeel van 0,901 miljoen euro.

Het incidenteel lasten nadeel bedraagt het 0,901 miljoen euro.

- De nafase van het schietincident heeft geleid tot een incidentele last van 0,790 miljoen euro. De raad heeft hiermee ingestemd bij de tweede Berap 2019. De nafase krijgt vervolg in 2020.
- De toegekende middelen vanuit de NCTV zijn opgenomen in de decembercirculaire 2019 en derhalve niet tijdig toegekend aan het programma Veiligheid. De bijbehorende incidentele baten wordt centraal verantwoord en niet betrokken in het resultaat van het programma Veiligheid. De lasten van 0,797 miljoen euro zijn wel betrokken in het resultaat van het programma Veiligheid (zie prestatiedoelstelling 2.1). Daarnaast is er sprake van enkele budgettaire voordelen van 0,686 miljoen euro (onder andere VRU, beheerkosten cameratoezicht en Wijkveiligheidsbudget). Deze incidentele last gecumuleerd met de incidentele budgettaire voordelen resulteert in een incidenteel nadelig resultaat van 0,111 miljoen euro.

Cultuur

Het programma Cultuur sluit onder aan de streep af met een positief resultaat van 0,2 miljoen euro. Dit resultaat is gerelateerd aan een incidentele vrijval van de reserve 'Fonds Broedplaatsen' van 0,2 miljoen euro die ten gunste is gevallen van de algemene middelen van de Gemeente Utrecht.

Sport

Het programma Sport heeft een voordelig saldo op de baten en lasten van 1,061 miljoen euro.

- Bij de sportaccommodaties is er een voordelig saldo op de baten en lasten van 0,683 miljoen euro. Met ingang van 1 januari 2019 is de btw op de kosten en investeringen niet meer aftrekbaar. Tegenover deze extra lasten staat een Specifieke Uitkering Stimulering Sport (SPUK). In de actuele Begroting 2019 is ten onrechte de verwachte SPUK verwerkt, waardoor zowel de baten als lasten 2,124 miljoen euro te hoog zijn vastgesteld. Na deze correctie is het resultaat op de baten 2,026 positief en op de lasten 1,402 negatief. De onttrekking reserve blijft 0,059 miljoen hoger dan begroot.
Een verhoogde verhuurcapaciteit van de kunstgrasvelden, een hoger bezettingsgraad van de binnenaccommodaties en meer omzet van het aantal abonnementen en losse verkoop in de zwembaden heeft tot een toename van de baten met 0,985 miljoen euro geleid. Door de nieuwe btw-regelgeving is de afdracht van 6% niet meer van toepassing, waardoor een incidenteel voordeel ontstaat van 0,487 miljoen euro. Door een aangepaste verdeling SPUK over de verschillende afdelingen ontstaat een incidenteel voordeel van 0,292 miljoen euro, doordat er onder de lasten meer btw gerelateerde lasten zijn dan begroot. Nieuwe huurcontracten en verkoop van roerende zaken heeft tot een toename geleid van 0,262 miljoen euro.
Door intensief gebruik van de accommodaties stijgen de exploitatielasten en de lasten van gebruikersonderhoud met 0,857 miljoen euro. Verder laten de lasten van de accommodaties een nadeel zien van 0,545 miljoen euro door onder andere voorbereidingskosten voor toekomstige projecten, tijdelijke huisvestingslasten en onderzoeks- en advieskosten.
- Bij sportstimuleren is er een voordelig resultaat op de lasten van 0,360 miljoen euro. De rijksmiddelen voor het Utrechts Sportakkoord krijgen voor een deel pas in 2020 hun bestemming en zijn de middelen voor 'Impuls sportclubs Utrechts Sportakkoord' voor de jaren 2020 en 2021 ten onrechte in de begroting van 2019 opgenomen.
- Verder laat Topsport en Sportevenementen een voordeel zien op de baten en lasten van 0,018 miljoen euro.

Utrechts Vastgoed

Het resultaat van het programma Utrechts Vastgoed bedraagt 2,437 miljoen euro negatief. Dit resultaat wordt voor het grootste deel veroorzaakt door:

- 1,66 miljoen euro lagere baten door boekhoudkundige fout zoals gemeld in de raadsbrief van februari 2020.
- 0,8 miljoen euro leegstand in verschillende portefeuilles.
- 0,115 miljoen euro hogere lasten voor de tijdelijke huisvestingskosten bij de verbouwing van het stadhuis.
- 1,500 miljoen euro hogere apparaatskosten.
- Voor de verbouwing aan de Keulsekade is een bedrag van 1,6 miljoen vanuit programma MO ontvangen. Bij de bestedings- en dekkingsvoorstellen stellen wij voor dit in de vaste activa te storten om de kapitaallasten van de investering te dekken.
- Het restant bestaat diverse posten.

Algemene Middelen

Het voordelig resultaat op de algemene middelen bedraagt 4,108 miljoen euro. Dit wordt in belangrijke mate veroorzaakt door:

- Meer OZB-inkomsten wegens een hoger areaal: 6,730 miljoen euro
- Meer toeristen, precario- en hondenbelasting: 0,653 miljoen euro
- Meer ontvangen dividend: 1,132 miljoen euro
- Minder algemene uitkering gemeentefonds door lager accres: -4,207 miljoen euro
- Verschillen op stelposten (nadelig): -0,200 miljoen euro. Dit is inclusief 0,25 miljoen voor VPB.

x € 1.000

	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Nominale begroting 2019	Actuele begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil actueel/ realisatie	Actuele begroting 2020
Baten							
Langlopende geldleningen	660	4.132	545	545	2.417	1.872	430
Dividenden	2.796	2.938	1.296	1.346	2.478	1.132	1.346
Onroerendezaakbelasting	97.997	97.832	102.027	99.927	108.266	8.339	99.865
Precario-, toeristen- en hondenbelasting	4.115	4.122	4.752	4.626	5.309	683	4.626
Uitkering gemeentefonds	695.006	687.970	708.157	749.446	743.239	-6.207	773.060
Algemene stelposten	0	0	0	0	1.492	1.492	0
Totaal Baten	800.574	796.993	816.777	855.890	863.201	7.311	879.327
Lasten							
Langlopende geldleningen	-2.536	474	-3.735	-3.021	-876	-2.144	-3.816
Budgetstructuur Leidsche Rijn	-3.128	0	-1.063	-2.643	0	-2.643	-1.610
Onroerendezaakbelasting	5.250	5.495	5.245	5.285	6.895	-1.609	5.367
Precario-, toeristen- en hondenbelasting	282	315	283	285	315	-30	290
Algemene stelposten	4.633	280	3.883	1.315	250	1.065	3.505
Onvoorzien	159	2	159	159	0	159	159
Uitkering gemeentefonds	0	0	0	0	-2.000	2.000	0
Totaal Lasten	4.659	6.566	4.773	1.380	4.583	-3.203	3.896
Saldo baten en lasten	795.915	790.427	812.004	854.510	858.618	4.108	875.431
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves	28.274	28.274	17.824	43.806	43.806	0	16.873
Onttrekking reserves	45.721	45.721	48.185	47.995	47.995	0	64.900
Saldo na mutaties reserves	813.362	807.875	842.365	858.699	862.807	4.108	923.458

Overhead

Het negatieve resultaat van het programma Overhead bedraagt 0,593 miljoen euro. De belangrijkste oorzaken voor dit resultaat zijn als volgt:

- Een nadeel van 0,212 miljoen euro door de transitie en uitbreiding van de ICT programma's in 2019. Deze afwijking is niet gemeld bij de tweede Bestuursrapportage omdat het saldo gedekt wordt uit de ICT- reserve.
- Een nadeel van 0,33 miljoen euro vanwege tijdelijke overbezetting op de bestuursadviseurs en externe inhuur bij de bestuursassistenten in verband met ziektevervangings bij Advies en Dienstverlening.
- Een incidenteel nadeel op het budget van Interne Bedrijven van 0,3 miljoen euro omdat de groei van de organisatie in 2019 meer vergt van de overhead dan er in 2019 aan budget beschikbaar is gesteld. Vanaf 2020 is dit tekort weggewerkt.
- Nadeel van 0,4 miljoen euro door extra inhuur vanwege ziekteverzuim.
- Voordeel van 0,658 miljoen euro door incidentele vrijval uit voorziening frictiekosten.
- Het resterende nadeel opgebouwd uit diverse incidentele posten.

Incidentele baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste incidentele baten en lasten vanuit de realisatie 2019 gespecificeerd.

Uitgangspunten die bij het samenstellen van dit overzicht zijn gehanteerd zijn:

- alleen posten van materiële betekenis zijn opgenomen (minimaal 0,1 miljoen euro);
- posten boven de 0,5 miljoen euro worden afzonderlijk toegelicht;
- posten als incidenteel worden aangemerkt indien sprake is van eenmalige baten en lasten;
- de resultaten van de lang(er)durende programma's niet als incidenteel zijn aangemerkt, zoals het programma Bereikbaarheid en de grondexploitaties (waaronder Stationsgebied en Leidsche Rijn).

De incidentele baten en lasten zijn verantwoord en verder toegelicht op de programma's. Via de bestedings- en dekkingsvoorstellen worden (onder andere) de incidentele baten en lasten verwerkt bij resultaatbestemming.

Tabel

						x € 1.000	
Programma	Omschrijving	Exp/Res	Lasten	Baten	Begroting		
					Lasten	Baten	
Bewoners en Bestuur							
	Utrecht 900	Exp	61		200		
	Landelijke aanpak adreskwaliteit	Exp	260		260		
	Reisdocumentendip	Exp	500		500		
	Waterschapsverkiezing	Exp	249		249		
	Amendement A2018/52	Exp	134		200		
	Transitie Wijken	Res	680		680		
	Vernieuwen Participatie	Res	130		130		
Stedelijke Ontwikkeling							
	Implementatie Omgevingswet	Exp	1.299		1.909		
	Versnelling woningbouw	Exp	500		500		
	Extra inzet Woningmarkt in balans/onttrekking woonfonds	Res/Exp	455	455	455		455
	Nieuwe woonconcepten	Exp	109		508		
	Correctie balans Startersleningen	Exp	255				
	Pilot handhaving goed verhuurderschap	Exp	143		143		
	Onttrekking voorziening dubieuze debiteuren erfpachten	Exp		458			
	Economische meerwaarde bestemmingswijzigingen erfpachten particulieren	Exp	56	2.648			
	Dotatie voorziening verliesgevende grondexploitaties	Exp	6.584				
	Conversieregelingen erfpachten	Exp	3.641	25.304			
	Verkoop en uitgifte in erfpacht van gemeentelijke eigendommen	Exp	868	5.441			
	Anticiperende verwervingen in het Beurskwartier	Exp	955				
	Egalisatiereserve bouwleges	Res		900			900
	Investeringsimpuls RSU	Res	16.808	10.518	16.808		10.518
	Geluidswal	Res		3.000			3.000

x € 1.000

Programma	Omschrijving	Exp/Res	Lasten	Baten	Begroting	
					Lasten	Baten
Duurzaamheid						
	Onttrekking reserve Utrechtse Energie	Res	476	600		600
	Wettelijke taken milieu, structurele lasten met een incidenteel budget	Exp	500		500	
	Werkzaamheden voor de sanering Nedereindseplas uit het aanvullend bodemconvenant 2018-2020.	Exp	0		4.370	
	Vervangingsinvesteringen Grifpark	Exp	206		1.462	
	Sanering Oudwijk	Exp	43		1.200	
	Lood in Lombok	Exp	826		1.000	
	Overig	Exp	532		1.391	
Bereikbaarheid						
	Meerjarige investeringen bereikbaarheid	Res	13.388	17.911	13.388	34.552
	Parkeerexploitatie	Res		1.524	114	1.633
	Onderhoud parkeervoorzieningen	Res		631		631
Openbare Ruimte en Groen						
	Storting in VA-reserve Wal- en Kluisuren	Exp/res	3.000		3.000	
	Essentaksterfte	Exp/res	801	1.300	1.300	1.300
	Subsidie NL Schoon	Exp	631	631	800	800
	Onttrekking aan algemene reserve Wateroverlast Lombok	Res	0	971	971	971
	Onttrekking reserve MGP	Res	1.328	1.966	1.966	1.966
	Overig	Exp	958	307	450	
Economie						
	Fonds Mismatsch Arbeidsmarkt	Exp	122		1.000	
	Lokaal Economisch Fonds	Exp/Res	495	570	570	570
	Starters en groeiers	Exp	210		250	
Werk en Inkomen						
	BUIG rechtzaak			622		
	ESF Pro Vso		369	369		
	Regio jeugdwerkloosheid		245	245		
	Impuls banenkansen		400		544	
	Opgave werkbeweging		497		1.000	
	Actieagenda schuldenvrij		625		1.040	
	Werk en Inkomen	Res		250		250
	Revolverend fonds	Res		1.000		1.000
Onderwijs						
	Nieuwbouw Bibliotheek	Exp/Res	4.306	4.296	4.296	4.296
	Masterplan voortgezet onderwijs	Res		525		
	Meerjarenperspectief Onderwijs	Res	3.750	5.164		

x € 1.000

Programma	Omschrijving	Exp/Res	Lasten	Baten	Begroting	
					Lasten	Baten
Maatschappelijke Ondersteuning						
	Verbouw daklozenopvang/ plan van Aanpak MO	Exp/Res	500	500	500	500
	Programmaraad Sociaal Domein	Exp	405	180	725	
Jeugd						
	Transformatiefonds Jeugd	Exp	789		789	
	Transformatiefonds Jeugd	Res	789	789	789	789
Volksgezondheid						
	Niet van toepassing					
Veiligheid						
	Nafase schietincident 18 maart 2019	Exp	790			
	Utrecht zijn we samen (NCTV)	Exp	797	797		
	Projectkosten Zandpad)	Exp	276		250	
	Overig	Exp	41	41		
	Veiligheidsregio Utrecht	Exp		274	550	
	Overig			156		
Cultuur						
	Niet van toepassing					
Sport						
	SPUK-regeling (compensatie BTW-vrijstelling Sport) inzake gemeentebrede toerekening van kosten aan het programma Sport	Exp	3.780	3.780	4.629	4.629
	Vechtsebanen (eenmalig wegens wijziging subsidieverlening van schaatsjaar naar kalenderjaar)	Res	100	100	100	100
	Diverse onderzoeken accommodatiebeleid sport	Res	85	85	85	85
	Start Vuelta 2020 (gemeente)		800		800	
	Start Vuelta 2020 (rijk VWS)		1.000		1.000	
Utrechts Vastgoed						
	Incidentele calamiteiten en herstelwerkzaamheden	Exp	478			
	Tijdelijke huisvestingskosten SH	Exp	2.033			
	Bijdrage Keulsekade	Exp	-1.600			
	Onttrekking voor tijdelijke huisvesting SH	Res		1.918		
	Technische boekhoudkundige fout	Exp				1.600
	Vastgoedbeheer	Res	640	814	640	814
	Energieneutraal Kernvastgoed	Res	390		390	
Algemene Middelen						
	Incidentele baten	Exp		-20.492		6.200
	Incidentele lasten	Exp	-186		1.000	
	Incidentele stortingen reserves	Res	40.834			
	Incidentele onttrekkingen reserves	Res		47.995		4.000

x € 1.000

Programma	Omschrijving	Exp/Res	Lasten	Baten	Begroting	
					Lasten	Baten
Overhead						
	Vrijval uit voorziening frictiekosten HRM	Exp		658		
	Transitie IPM	Exp	900		900	
	Versterken architectuur	Exp	500		500	
	Zaakgericht werken	Exp	1.300		1.300	
	Doorontwikkeling Audit	Exp	220		200	
Totaal			123.056	124.201	78.301	82.159

Financiële toelichting

Bewoners en Bestuur

- Bij de voorjaarsnota 2018 heeft de raad 0,500 miljoen euro incidenteel beschikbaar gesteld ter dekking voor de krimp in het aantal aangevraagde reisdocumenten: De verandering van de geldigheidsduur van paspoorten van vijf naar tien jaar leidt in de komende jaren tot 2024 tot een forse vermindering van het aantal nieuwe aanvragen.
- Bij de voorjaarsnota 2019 heeft de raad incidentele middelen 0,260 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de landelijke aanpak adreskwaliteit: door landelijke data-analyse krijgt de gemeente overzichten van 'risico-adressen'. Deze aangeleverde adressen (en uiteraard adressen waar we uit andere hoeken signalen over krijgen) moeten allemaal onderzocht worden.
- In de septembercirculaire 2019 is incidenteel 0,249 miljoen euro ontvangen voor het organiseren en faciliteren van de waterschapsverkiezing.
- Bij de voorjaarsnota 2018 heeft de raad via amendement A2018/53 incidentele middelen beschikbaar gesteld (0,2 miljoen euro) om de kwaliteit van de dienstverlening een extra impuls te geven. Hiermee zijn de volgende projecten gestart: Thuisbezorgen paspoorten (pilot tot september 2020), videobellen, continuering servicepunt en conversatiegerichte website/chatbot.
- Bij de Voorjaarsnota 2018 en 2019 is incidenteel 0,68 miljoen euro voor 2019 toegezegd voor de transitie Wijken om de taken, capaciteit en inzet van de wijkbureaus in overeenstemming te brengen met de opgaven die er zijn.
- Bij de Voorjaarsnota 2019 is incidenteel 0,13 miljoen euro voor 2019 toegezegd voor het vernieuwen van de participatie.

Stedelijke Ontwikkeling

- Bij de voorjaarsnota 2018 heeft de raad incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de invoering van de Omgevingswet in de jaren 2018, 2019 en 2020. De werkelijke lasten zijn 1,299 miljoen euro.
- Bij de voorjaarsnota 2018 heeft de raad incidenteel middelen (0,500 miljoen euro) beschikbaar gesteld voor de versnellingsaanpak wonen in 2019 en 2020.
- Bij de voorjaarsnota 2018 heeft de raad incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van nieuwe woonconcepten (0,500 miljoen euro van 2019 t/m 2022). De werkelijke lasten zijn 0,109 miljoen euro.
- Er is in 2019 0,455 euro onttrokken uit de reserve Woonfonds ten behoeve van extra inzet Woningmarkt in balans.
- Om aansluiting te maken tussen de balans van de gemeente Utrecht en de restschuld van de Startersleningen, die door de Stimuleringsfonds Volkshuisvesting(SVN) wordt uitgevoerd, was een correctieboeking nodig. Deze is in 2019 gemaakt.
- Pilot Handhaving goed verhuurderschap: In december 2018 is via een doeluitkering bij het gemeentefonds 0,500 miljoen euro beschikbaar gesteld (en ook in 2018 uitgekeerd) voor het project Handhaving goed verhuurderschap. Dit geld is bestemd om de komende jaren op projectbasis de inzet op dit terrein te verbreden. In 2019 is van dit bedrag 0,143 miljoen euro besteed waardoor er voor de komende jaren 0,357 miljoen euro resteert.
- Van het opgebouwde saldo in de voorziening dubieuze debiteuren erfpachten is 0,458 miljoen euro vrijgevallen, omdat het openstaande debiteurensaldo lager was dan de stand van de voorziening.

- De in rekening gebrachte meerwaardes als gevolg van gewijzigd gebruik van erfpachtperceel leiden tot incidentele baten (2,648 miljoen euro) en lasten (0,056 miljoen euro).
- Er is een dotatie van 6,587 miljoen euro gedaan aan de voorziening negatieve grondexploitaties.
- Afhandeling van de aanvragen uit de erfpachtconversieregelingen heeft geleid tot een opbrengst van 25,304 miljoen euro. De uitvoerings- en afschrijvingskosten bedragen 3,641 miljoen euro.
- De baten uit de verkoop en uitgifte van gemeentelijke eigendommen bedragen 5,441 miljoen euro, de afhandelingskosten 0,868 miljoen euro.
- Bij de Tweede bestuursrapportage is 0,901 miljoen euro onttrokken uit de egaliseringsreserve bouwleges in verband met tegenvallende inkomsten voor omgevingsvergunningen.
- Voor de anticiperende verwerving van woningen op de Croeselaan zijn kosten gemaakt voor een bedrag van 0,955 miljoen euro.
- Investeringsimpuls RSU: zie toelichting programmareserve Stedelijke Ontwikkeling
- Geluidswal: zie toelichting programmareserve Stedelijke Ontwikkeling

Duurzaamheid

- In de tweede bestuursrapportage 2019 is besloten een extra bedrag te onttrekken aan de reserve Utrechtse Energie ter dekking van de eenmalige kosten afbouwen kluswoningen en diverse subsidieregelingen (Maatschappelijk Vastgoed, Versnelling Collectieve Zonne-energie), tot een totaalbedrag van 0,600 miljoen euro. De werkelijke lasten zijn 0,476 miljoen euro.
- Met de voorjaarsnota 2019 heeft de raad incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van reguliere taken en voor de werkzaamheden om WHO grenswaarden voor luchtkwaliteit te behalen. Deze middelen zijn volledig besteed.
- De middelen die met het aanvullend bodemconvenant voor 2018 en 2019 beschikbaar zijn gesteld (4,370 miljoen euro), zijn nog niet besteed. Over het vervolg sanering Nedereindseplas en inzet van bijbehorend budget vindt overleg plaats met de provincie Utrecht.
- De uitvoering van de herinvesteringen Grifpark wacht op de uitkomsten van het onderzoek Bestparc dat nog niet is afgerond. De vervangingsinvesteringen Grifpark uit het resterende budget (1,462 miljoen euro) zijn daarom deels aangehouden. De werkelijke lasten zijn 0,206 miljoen euro.
- De voorbereidingen van de saneringen in het project Lood in Oudwijk worden getroffen en de planning van de uitvoering is eind 2020, begin 2021. De werkelijke lasten zijn 0,043 miljoen euro.
- De uitvoering van het project Lood in Lombok is in 2019 afgerond. Van het beschikbare budget (1,000 miljoen euro) zijn de werkelijke lasten 0,826 miljoen euro.
- Met de voorjaarsnota 2018 heeft de raad incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de bevordering van klimaatadaptatie, klimaatbestendige openbare ruimte. Van het beschikbare budget (0,150 miljoen euro) wordt nader onderzoek op de stresstesten naar hitte en droogte worden verder uitgevoerd in 2020. De werkelijk lasten zijn 0,068 miljoen euro. Voor het onderzoek Bestparc en de ontwikkeling van loodbeleid vind de uitvoering plaats in uitvoering door naar 2020. De werkelijke lasten hiervan zijn 0,464 miljoen euro.

Bereikbaarheid

- Zie toelichting programmareserve Bereikbaarheid

Openbare Ruimte en Groen

- 3,000 miljoen storting in Vaste Activa Reserve Wal- en Kluisuren ter dekking van toekomstige kapitaallasten.
- 1,300 miljoen onttrekking aan de Reserve Essentaksterfte ter dekking van de kosten die in 2019 gemaakt worden voor de Essentaksterfte. De onttrekking is overeenkomstig begroting.
- 0,801 miljoen lasten Essentaksterfte. Begroot is 1,300 miljoen.
- 0,631 miljoen lasten en 0,631 miljoen baten Project Subsidie NL Schoon. Doelstelling van het project is minder zwerfafval.
- 0,971 miljoen onttrekking aan de algemene reserve ter dekking van de lasten voor Subsidierегeling Wateroverlast Lombok. De werkelijke lasten in 2019 zijn 0,079 miljoen.
- 1,966 miljoen onttrekking aan de reserve Meerjaren Groenprogramma voor diverse groenprojecten overeenkomstig de eerste bestuursrapportage 2019.

- 1,328 miljoen lasten diverse groenprojecten: projecten Minstroom, Vecht Hogelanden, ARK Noordpunt en het Niftarlakeplantsoen. De uitvoering het project ARK Demkabrug is doorgeschoven naar 2023 in verband met de uitvoeringsplannen en daarnaast is het project Niftarlakeplantsoen vertraagd door de aanleg van leidingen.
- 0,958 miljoen lasten overig diverse posten: 0,450 miljoen hogere Energielasten, 0,173 miljoen lasten boekwaarde verkocht materieel, 0,335 miljoen lasten Watersysteemheffing (nieuwe post, niet begroot).
- 0,307 miljoen baten overige diverse posten: 0,307 miljoen opbrengst verkoop materieel.

Economie

- Bij de voorjaarsnota 2018 heeft de raad incidentele middelen beschikbaar gesteld voor het instellen van een Fonds Mismatch Arbeidsmarkt. De werkelijke lasten zijn 0,122 miljoen euro.
- Er is 0,570 miljoen euro onttrokken aan de reserve Lokaal Economisch Fonds voor de afwikkeling van LEF subsidies die in 2018 zijn aangevraagd en waarvan de activiteiten in 2019 hebben plaatsgevonden.
- Bij de Voorjaarsnota 2018 heeft de raad structureel 0,500 miljoen euro beschikbaar gesteld voor versterken van het ecosysteem starters en groeiers. In 2019 en 2020 is dit budget incidenteel 0,250 miljoen euro hoger.

Werk en Inkomen

- Incidentele baten van 0,622 miljoen euro in verband met de uitspraak met betrekking tot de rechtszaak rondom de BUIG-middelen 2015
- Incidentele baten en lasten van 0,369 miljoen euro in verband met het Europees Sociaal Fonds (ESF) Pro Vso
- Incidentele baten en lasten van 0,245 miljoen euro voor de uitvoering van actieplan jeugdwerkloosheid voor de regio. Dit is het laatste jaar dat door de gemeente Utrecht voor de regio wordt uitgevoerd
- Voor de impuls banenkansen is incidenteel in 2019 0,544 miljoen euro begroot. Hiervan is 0,400 miljoen euro in 2019 uitgegeven.
- Voor de opgave werkbeweging is incidenteel in 2019 1,000 miljoen euro begroot. Hiervan is 0,497 miljoen euro uitgegeven
- Voor de actieagenda schuldenvrij is in 2019 incidenteel 1,040 miljoen euro begroot. Hiervan is 0,625 miljoen euro uitgegeven
- De voorziening frictiekosten HRM is bestemd voor de kosten van sociaal flankerend beleid die voortvloeien uit de reorganisatie 2013. Uit doorrekening van de voorziening bleek dat hij te hoog was opgenomen. Een bedrag van 0,658 miljoen euro kon vrijvallen
- Bij de voorjaarsnota 2019 heeft de raad incidentele middelen à 0,9 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de transitie Informatie- en Procesmanagement. Deze middelen zijn besteed
- Bij de voorjaarsnota 2019 heeft de raad incidentele middelen à 0,5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de versterking architectuur. Deze middelen zijn besteed
- Bij de voorjaarsnota 2019 heeft de raad incidentele middelen à 1,3 miljoen euro beschikbaar gesteld voor zaakgericht werken. Deze middelen zijn besteed
- Bij de voorjaarsnota 2018 heeft de raad incidentele middelen à 0,2 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de doorontwikkeling van Team Audit. Deze middelen zijn besteed
- In 2019 is 1,0 miljoen euro onttrokken uit het revolverend fonds werk en inkomen voor de kosten voor de samenwerking met de uitzendbureau's, de Utrechtse studentenvereniging voor internationale betrekkingen(SIB) The Colour Kitchen en de SIB Buzinessclub
- In 2019 is 0,250 miljoen euro onttrokken aan de reserve werk en inkomen in verband met het pakket maatregelen bij de Voorjaarsnota 2019 (pagina 42).
- Nieuwbouw bibliotheek: Betreft het restant van het (incidentele) investeringsbudget van Herontwikkeling postkantoor Neude. De gemeente heeft in het toenmalige coalitieakkoord besloten in totaliteit 6,1 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de verhuizing van de Centrale Bibliotheek naar het oude postkantoor Neude. In 2017 is reeds een deel van deze middelen beschikbaar gesteld. Het betreft: Het bedrag dat in 2017 is verleend bestaat uit 1,154 miljoen euro uit de reserve voor incidentele kosten en investeringen Neude en 0,750 miljoen euro incidentele kosten en investeringen voor het Neude. In 2019 heeft de Centrale Bibliotheek het verzoek gedaan het restant van de middelen beschikbaar te stellen, zijnde 4,296 miljoen euro.

- **Meerjarenperspectief Onderwijs:** In 2019 is vanuit het programma onderwijshuisvesting 3,750 miljoen euro toegevoegd aan de reserve in verband met de vertraging van enkele projecten voor tijdelijke huisvesting. Deze projecten vinden wel in 2020 of later plaats. Ook is 5,164 miljoen euro onttrokken. Deze onttrekking heeft plaatsgevonden vanwege wijziging van methodiek: het begrote bedrag is uitgangspunt en niet langer de werkelijke resultaten.

Maatschappelijke Ondersteuning

- **Verbouw daklozenopvang:** De daklozenopvang wordt verbouwd tot een 24 uursvoorziening. De verbouwing wordt voor 0,5 miljoen euro gedekt uit de reserve Plan van aanpak MO.
- **Programmaraad Sociaal Domein:** Utrecht is gedurende een aantal jaren penvoerder voor de Programmaraad Sociaal Domein. We ontvangen hiervoor middelen in het gemeentefonds en van de VNG. Deze middelen zetten wij door aan Divosa voor de uitvoering.

Jeugd

- **Transformatiefonds Jeugd:** Van het rijk ontvangen wij incidenteel middelen ten behoeve van de transformatie van de jeugdzorg.

Volksgezondheid

Niet van toepassing.

Veiligheid

- Incidentele lasten 2019 (0,790 miljoen euro) in verband met de nafase van het schietincident dat heeft plaatsgevonden op 18 maart 2019. De nafase krijgt vervolg in 2020. De bijbehorende incidentele lasten 2020 worden betrokken in de resultaatbestemming 2020.
- Incidentele lasten 2019 in verband met activiteiten rondom Utrecht zijn wij Samen. Activiteiten worden deels bekostigd uit de incidenteel ontvangen middelen vanuit de NCTV. Activiteiten lopen door in 2020. Baten staan elders geregistreerd (zie prestatiedoelstelling 2.1).
- Incidentele lasten 2019 in verband met activiteiten rondom het project Zandpad. Incidentele lasten worden gefinancierd door middel van incidenteel budget (zie [voorjaarsnota 2019](#)).
- Incidentele teruggave ontvangen vanuit de Veiligheidsregio Utrecht (zie prestatiedoelstelling 2.2).
- Overige incidentele baten hebben met name betrekking op ontvangen vergoedingen voor het uitlenen van personeel.

Cultuur

Niet van toepassing.

Sport

- **SPUK:** Met ingang van 2019 is sport vrijgesteld van btw. Ter voorkoming van een btw-schade voor de gemeente heeft het rijk voor de periode 2019 t/m 2023 een compensatieregeling ingesteld. Op basis van de verwachte btw-schade heeft de gemeente een beroep op deze compensatieregeling gedaan.
- **Vechtsebanen:** M.i.v. 2019 ontvangt de stichting Vechtsebanen haar jaarlijkse subsidiebedrag niet meer op basis van het schaatsjaar, maar op kalenderjaar. Eenmalig was daarvoor incidenteel 0,1 miljoen euro benodigd.
- **Onderzoeken:** Tarievenbeleid sportaccommodaties, Ruimteonderzoek binnen- en buitensport en Haalbaarheidsstudie roeiwater Rijnenburg.
- **Start Vuelta 2020:** In 2020 start de wielerronde Vuelta in Utrecht. Ten behoeve van de voorbereidingen en uitvoering van dit evenement stelt zowel de gemeente als het ministerie van VWS een bijdrage beschikbaar.

Utrechts Vastgoed

- Incidentele lasten van 0,478 miljoen euro door diverse calamiteiten zoals asbest, herstelwerkzaamheden van een brand en werkzaamheden aan klimaatinstallaties.
- Incidentele kosten voor tijdelijke huisvesting van 2,033 miljoen euro bij de verbouwing van het stadhuis.
- Voor de verbouwing aan de Keulsekade is een bedrag van 1,600 miljoen euro ontvangen vanuit het programma Maatschappelijke Ondersteuning.
- In 2019 is incidenteel 1,918 miljoen euro onttrokken uit de vaste activa reserve ter dekking van kosten voor tijdelijke huisvesting.
- Incidentele baat van 1,660 miljoen euro als gevolg van een boekhoudkundige fout.
- Vastgoedbeheer: zie toelichting programmareserve Utrechts Vastgoed.
- Energieneutraal Kernvastgoed: zie toelichting programmareserve Utrechts Vastgoed.

Algemene middelen

Het begrotingsjaar 2024 is gehanteerd als referentiejaar voor bepaling van het structurele deel van de begrote algemene middelen. Het verschil tussen de gerealiseerde cijfers in 2019 ten opzichte van het referentiejaar 2024 wordt aangemerkt als incidenteel. Belangrijkste component daarin zijn de uitkeringen uit het gemeentefonds en het areaal voor de OZB-inkomsten. Ten opzichte van het structurele deel van de begroting (2024) zijn in 2019 20,492 miljoen euro minder baten gerealiseerd en 0,186 minder lasten. De stortingen in en onttrekkingen uit algemene reserves zijn nagenoeg geheel incidenteel. In de begrote baten 2019 was het aandeel OZB voor het ondernemersfonds begrepen (6,2 miljoen euro). Het ondernemersfonds wordt gevoed via de ozb-opbrengsten van eigenaren en gebruikers van niet-woningen. Het ondernemersfonds had een looptijd tot en met 2019. In 2019 was circa 1 miljoen euro frictiebudget bestemd voor gereedgekomen van weg-, groen en waterprojecten in diverse deelgebieden van Leidsche Rijn.

Overhead

- Er is een voorziening gevormd om de frictiekosten van sociaal flankerend beleid HRM die voortvloeien uit de reorganisatie 2013 op te vangen. Doorrekening van de voorziening heeft aan het licht gebracht dat deze 0,658 miljoen euro te hoog was opgenomen. Dit bedrag is vrij gevallen.
- Bij de voorjaarsnota 2019 heeft de raad 0,9 miljoen euro aan incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de transitie IPM. Dit budget is helemaal ingezet.
- Bij de voorjaarsnota 2019 heeft de raad 0,5 miljoen euro incidenteel budget beschikbaar gesteld voor het versterken van de architectuur. Deze middelen zijn helemaal ingezet.
- Bij de voorjaarsnota 2019 heeft de raad 1,3 miljoen euro aan incidentele middelen beschikbaar gesteld voor zaakgericht werken. Dit budget is helemaal ingezet.
- Bij de voorjaarsnota 2018 heeft de raad 0,2 miljoen euro aan incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de doorontwikkeling audit. De werkelijke lasten zijn 0,22 miljoen euro. De hogere kosten werden gedekt uit een bestedingsvoorstel bij de jaarstukken 2018.

Overzicht van structurele onttrekkingen en stortingen in de reserves

Omschrijving	Onttrekking 2019	Storting 2019
Reserve ten bate van vaste activa	11.050	0
Totaal	11.050	0

Bij de opstelling van dit overzicht is gekeken naar de Begrotingsmutaties van het jaar 2019. Voor zover de mutatie verder gaat dan de nu lopende meerjarenperiode is, per programma, de storting of onttrekking als structureel aangemerkt.

Bij de onttrekkingen aan reserves ten bate van vaste activa is beoordeeld of de onttrekking wordt aangewend ten behoeve van afschrijving op een actief. Dit leidt tot het bovenstaande overzicht.

Topinkomens

Op 1 januari 2013 is een nieuwe wet ingegaan: de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Overheid en Semi Overheid (WNT). Hiermee is de Wet Openbaarmaking Uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens (WOPT) komen te vervallen. Deze nieuwe wet bepaalt dat topfunctionarissen niet meer mogen verdienen dan de vastgestelde norm. Jaarlijks wordt dit bedrag vastgesteld in een ministeriële regeling.

Topfunctionarissen moeten altijd openbaar maken wat zij verdienen, of dit nu meer of minder is dan de norm. Deze openbaarmaking geschiedt door aangifte bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en publicatie in het financieel verslaggevingsdocument van de organisatie.

De Gemeente Utrecht heeft twee functionarissen. Dat betreffen de griffier mevrouw M. van Hall en de gemeentesecretaris Mevrouw G.G.H.M. Haanen.

Functiegegevens	Gemeentesecretaris G.G.H.M. Haanen	Griffier M. van Hall
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	146.064	113.046
Beloningen betaalbaar op termijn	20.500	19.536
Subtotaal	166.564	132.582
Individueel toepasselijke bezoldigings-maximum -/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedragen	194.000 -	194.000 -
Totaal bezoldiging 2019	166.564	132.582
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt	nvt
Gegevens 2018		
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	144.002	111.436
Beloningen betaalbaar op termijn	18.850	17.888
Subtotaal	162.852	129.324
Individueel toepasselijke bezoldigings-maximum	189.000	189.000
Totaal bezoldiging 2018	162.852	129.324

Taakvelden

x € 1.000

Taakveld	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal
01 Bewoners en Bestuur						
01 Bestuur	1.069	11.465	-10.396	0	40	-10.356
02 Burgerzaken	6.047	10.138	-4.091	0	0	-4.091
04 Overhead	22	6.123	-6.102	0	0	-6.102
064 Belastingen overig	143	153	-10	0	0	-10
54 Musea	99	3.052	-2.953	0	0	-2.953
57 Openb. groen & recreatie	0	262	-262	0	0	-262
61 Samenkr.& burgerparticip.	81	9.800	-9.719	0	0	-9.719
Totaal Programma Bewoners en Bestuur	7.461	40.994	-33.532	0	40	-33.492
02 Stedelijke ontwikkeling						
03 Beheer over. geb.&gronden	1.325	1.325	0	0	0	0
08 Overige baten en lasten	0	-10.478	10.478	0	0	10.478
32 Fysieke bedrijfsinfrastr.	9.170	-2.523	11.692	0	0	11.692
55 Cultureel erfgoed	566	2.544	-1.977	0	40	-1.937
81 Ruimtelijke ordening	412	4.593	-4.181	0	321	-3.860
82 Grondexpl. niet bedr.ter.	184.997	116.423	68.574	11.647	38.664	95.591
83 Wonen en bouwen	18.922	34.762	-15.839	16.908	14.514	-18.233
Totaal Programma Stedelijke ontwikkeling	215.392	146.645	68.747	28.555	53.540	93.732
03 Duurzaamheid						
74 Milieubeheer	465	14.651	-14.186	41	5.216	-9.012
Totaal Programma Duurzaamheid	465	14.651	-14.186	41	5.216	-9.012

x € 1.000

Taakveld	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal
04 Bereikbaarheid						
063 Parkeerbelasting	35.671	7.859	27.812	0	53	27.865
08 Overige baten en lasten	0	-2.420	2.420	0	0	2.420
21 Verkeer en vervoer	2.813	15.075	-12.262	18.605	9.631	-21.236
22 Parkeren	7.895	16.267	-8.372	0	2.890	-5.482
25 Openbaar vervoer	13.627	16.402	-2.775	5.300	5.975	-2.100
74 Milieubeheer	689	6.164	-5.475	0	2.827	-2.648
Totaal Programma Bereikbaarheid	60.695	59.347	1.348	23.905	21.376	-1.181
05 Openbare ruimte en groen						
12 Openb. orde en veiligheid	101	1.907	-1.806	0	0	-1.806
21 Verkeer en vervoer	8.212	58.379	-50.168	0	971	-49.197
23 Recreatieve havens	297	972	-674	0	0	-674
24 Econom. havens&waterwegen	657	289	368	0	6	374
33 Bedrijvenlok.&bedrijfsrg.	572	489	84	0	0	84
55 Cultureel erfgoed	0	0	0	3.000	0	-3.000
57 Openb. groen & recreatie	762	27.201	-26.439	0	3.266	-23.173
72 Riolering	40.154	28.528	11.625	0	0	11.625
73 Afval	45.694	35.900	9.794	0	6	9.800
75 Begraafpl. & crematoria	1.092	1.901	-809	0	0	-809
Totaal Programma Openbare ruimte en groen	97.542	155.566	-58.024	3.000	4.248	-56.775
17 Economie						
31 Economische ontwikkeling	391	12.567	-12.176	0	570	-11.606
34 Economische promotie	0	2.479	-2.479	0	100	-2.379
Totaal Programma Economie	391	15.046	-14.656	0	670	-13.986

x € 1.000

Taakveld	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal
06 Werk en Inkomen						
63 Inkomensregelingen	146.547	185.524	-38.977	0	167	-38.810
64 Begeleide participatie	19	20.782	-20.763	0	0	-20.763
65 Arbeidsparticipatie	666	24.490	-23.823	0	3.402	-20.421
671 Maatwerkdienstverl. 18+	40	1.926	-1.885	0	0	-1.885
Totaal Programma Werk en Inkomen	147.273	232.721	-85.448	0	3.569	-81.879
07 Onderwijs						
42 Onderwijshuisvesting	2.685	38.672	-35.987	3.750	8.753	-30.984
43 Onderwijsbel.&leerlingzk.	18.045	40.688	-22.643	0	2	-22.641
53 Cultuurprs.,-prod.&-part.	0	3.528	-3.528	0	0	-3.528
56 Media	0	17.687	-17.687	0	4.296	-13.391
Totaal Programma Onderwijs	20.730	100.575	-79.845	3.750	13.051	-70.545
16 Maatschappelijke Ondersteuning						
43 Onderwijsbel.&leerlingzk.	2.753	4.258	-1.506	0	0	-1.506
61 Samenkr.& burgerparticip.	1.498	42.457	-40.959	0	394	-40.565
62 Wijkteams	0	21.556	-21.556	0	0	-21.556
66 Maatwerkvoorziening.(WMO)	0	7.548	-7.547	0	0	-7.547
671 Maatwerkdienstverl. 18+	3.472	43.393	-39.921	0	0	-39.921
681 Geëscaleerde zorg 18+	5.223	115.034	-109.811	0	500	-109.311
Totaal Programma Maatschappelijke Ondersteuning	12.946	234.246	-221.301	0	894	-220.406

x € 1.000

Taakveld	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal
15 Jeugd						
61 Samenkr.& burgerparticip.	0	3.760	-3.760	0	0	-3.760
62 Wijkteams	266	21.075	-20.809	0	0	-20.809
672 Maatwerkdienstverl. 18-	317	55.572	-55.255	0	789	-54.466
682 Geëscaleerde zorg 18-	22	10.958	-10.937	0	0	-10.937
71 Volksgezondheid	0	54	-54	0	0	-54
Totaal Programma Jeugd	605	91.419	-90.814	0	789	-90.025
08 Volksgezondheid						
71 Volksgezondheid	3.290	26.448	-23.158	0	121	-23.037
Totaal Programma Volksgezondheid	3.290	26.448	-23.158	0	121	-23.037
09 Veiligheid						
11 Crisisbeheers.& Brandweer	0	28.560	-28.560	0	0	-28.560
12 Openb. orde en veiligheid	693	22.650	-21.958	0	328	-21.630
Totaal Programma Veiligheid	693	51.211	-50.518	0	328	-50.190
10 Cultuur						
53 Cultuurprs.,-prod.&-part.	36	40.663	-40.627	2	360	-40.269
54 Musea	0	8.680	-8.680	0	0	-8.680
56 Media	0	748	-748	0	0	-748
Totaal Programma Cultuur	36	50.092	-50.056	2	360	-49.698
11 Sport						
51 Sportbeleid en activering	1.452	9.324	-7.871	0	228	-7.644
52 Sportaccommodaties	12.881	32.389	-19.508	1.311	2.520	-18.299
Totaal Programma Sport	14.333	41.713	-27.379	1.311	2.748	-25.943

x € 1.000

Taakveld	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal
12 Utrechts Vastgoed						
42 Onderwijshuisvesting	1.111	1.456	-345	0	0	-345
83 Wonen en bouwen	25.658	16.003	9.655	7.608	6.816	8.863
Totaal Programma Utrechts Vastgoed	26.769	17.459	9.310	7.608	6.816	8.518
13 Algemene middelen						
05 Treasury	4.895	-876	5.772	0	0	5.772
061 OZB woningen	40.842	5.538	35.303	0	0	35.303
062 OZB niet - woningen	67.424	1.357	66.068	0	0	66.068
064 Belastingen overig	1.431	313	1.119	0	0	1.119
07 Alg. uitkering & gem.fonds	743.239	-2.000	745.239	4.003	4.003	745.239
08 Overige baten en lasten	1.492	0	1.492	39.803	43.992	5.181
09 Vennootschapsbelasting	0	250	-250	0	0	250
34 Economische promotie	3.877	2	3.876	0	0	3.876
Totaal Programma Algemene middelen	863.201	4.583	858.618	43.806	47.995	862.807
14 Overhead						
04 Overhead	7.541	177.961	-170.420	623	3.779	-167.263
08 Overige baten en lasten	0	-10.676	10.676	0	0	10.676
Totaal Programma Overhead	7.541	167.285	-159.744	623	3.779	-156.588
Totaal	1.479.362	1.450.000	29.362	112.602	165.540	82.300

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

x € 1.000

Taakveld	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal
0. Bestuur en ondersteuning						
01 Bestuur	1.069	11.465	-10.396	0	40	-10.356
02 Burgerzaken	6.047	10.138	-4.091	0	0	-4.091
03 Beheer over. geb.&gronden	1.325	1.325	0	0	0	0
04 Overhead	7.563	184.084	-176.521	623	3.779	-173.365
05 Treasury	4.895	-876	5.772	0	0	5.772
061 OZB woningen	40.842	5.538	35.303	0	0	35.303
062 OZB niet - woningen	67.424	1.357	66.068	0	0	66.068
063 Parkeerbelasting	35.671	7.859	27.812	0	53	27.865
064 Belastingen overig	1.574	466	1.108	0	0	1.108
07 Alg. uitkering &gem.fonds	743.239	-2.000	745.239	4.003	4.003	745.239
08 Overige baten en lasten	1.492	-23.574	25.066	39.803	43.992	29.255
09 Vennootschapsbelasting	0	250	-250	0	0	-250
1. Veiligheid						
11 Crisisbeheers.& Brandweer	0	28.560	-28.560	0	0	-28.560
12 Openb. orde en veiligheid	794	24.557	-23.764	0	328	-23.436
2. Verkeer, vervoer en waterstaat						
21 Verkeer en vervoer	11.025	73.455	-62.430	18.605	10.602	-70.432
22 Parkeren	7.895	16.267	-8.372	0	2.890	-5.482
23 Recreatieve havens	297	972	-674	0	0	-674
24 Econom. havens&waterwegen	657	289	368	0	6	374
25 Openbaar vervoer	13.627	16.402	-2.775	5.300	5.975	-2.100

x € 1.000

Taakveld	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal
3.Economie						
31 Economische ontwikkeling	391	12.567	-12.176	0	570	-11.606
32 Fysieke bedrijfsinfrastr.	9.170	-2.523	11.692	0	0	11.692
33 Bedrijvenlok.&bedrijfsrg.	572	489	84	0	0	84
34 Economische promotie	3.877	2.481	1.396	0	100	1.496
4.Onderwijs						
42 Onderwijshuisvesting	3.796	40.128	-36.332	3.750	8.753	-31.329
43 Onderwijsbel.&leerlingzk.	20.797	44.946	-24.149	0	2	-24.147
5.Sport, cultuur en recreatie						
51 Sportbeleid en activering	1.452	9.324	-7.871	0	228	-7.644
52 Sportaccommodaties	12.881	32.389	-19.508	1.311	2.520	-18.299
53 Cultuurprs.,-prod.&-part.	36	44.191	-44.155	2	360	-43.797
54 Musea	99	11.732	-11.633	0	0	-11.633
55 Cultureel erfgoed	566	2.544	-1.977	3.000	40	-4.937
56 Media	0	18.435	-18.435	0	4.296	-14.139
57 Openb. groen & recreatie	762	27.463	-26.701	0	3.266	-23.435
6.Sociaal domein						
61 Samenkr.& burgerparticip.	1.579	56.017	-54.438	0	394	-54.044
62 Wijkteams	266	42.631	-42.365	0	0	-42.365
63 Inkomensregelingen	146.547	185.524	-38.977	0	167	-38.810
64 Begeleide participatie	19	20.782	-20.763	0	0	-20.763
65 Arbeidsparticipatie	666	24.490	-23.823	0	3.402	-20.421
66 Maatwerkvoorziening.(WMO)	0	7.548	-7.547	0	0	-7.547
671 Maatwerkdienstverl. 18+	3.512	45.319	-41.806	0	0	-41.806
672 Maatwerkdienstverl. 18-	317	55.572	-55.255	0	789	-54.466
681 Geëscaleerde zorg 18+	5.223	115.034	-109.811	0	500	-109.311
682 Geëscaleerde zorg 18-	22	10.958	-10.937	0	0	-10.937

x € 1.000

Taakveld	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal
7.Volksgezondheid en milieu						
71 Volksgezondheid	3.290	26.502	-23.212	0	121	-23.091
72 Riolering	40.154	28.528	11.625	0	0	11.625
73 Afval	45.694	35.900	9.794	0	6	9.800
74 Milieubeheer	1.154	20.815	-19.661	41	8.043	-11.660
75 Begraafpl. & crematoria	1.092	1.901	-809	0	0	-809
8.Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
81 Ruimtelijke ordening	412	4.593	-4.181	0	321	-3.860
82 Grondexpl. niet bedr.ter.	184.997	116.423	68.574	11.647	38.664	95.591
83 Wonen en bouwen	44.580	50.764	-6.184	24.516	21.330	-9.370
Totaal	1.479.362	1.450.000	29.362	112.602	165.540	82.300

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Balans

Activa

x € 1.000

Activa	Stand per 31-12-2018	Aanpas- singen beginbalans	Stand per 1-1-2019	Stand per 31-12-2019
Vaste activa	1.659.303	2.476	1.661.779	1.682.338
Immateriële vaste activa	7.368		7.368	6.453
• Bijdrage aan activa van derden	7.368		7.368	6.453
Materiële vaste activa	1.590.960	9.673	1.600.633	1.630.317
• met economisch nut	1.532.280	9.673	1.541.953	1.562.369
• met economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven	37.107		37.107	34.081
• met maatschappelijk nut	21.573		21.573	33.867
Financiële vaste activa	60.975	-7.197	53.778	45.568
• Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	3.982	1.575	5.557	5.221
• Leningen aan deelnemingen	99		99	99
• Leningen aan overige verbonden partijen	0		0	0
• Overige langlopende leningen	56.687	-8.772	47.915	40.041
• Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar	207		207	207
Vlottende activa	214.461	12.280	226.741	178.906
Voorraden	1.808	12.280	14.088	-23.985
• Grond- en hulpstoffen	442		442	403
• Onderhanden werk	808	12.280	13.088	-25.498
• Gereed product en handelsgoederen	124		124	124
• Vooruitbetalingen	434		434	986
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	118.870		118.870	146.012
• Vorderingen op openbare lichamen	81.739		81.739	90.094
• Rekening-courant met niet-financiële instellingen	2.736		2.736	3.860
• Overige vorderingen	34.395		34.395	52.058
Liquide middelen	30		30	9.003
• Kas	30		30	31
• Bank	0		0	8.972
Overlopende activa	93.753		93.753	47.876
• Nog te ontvangen bedragen van overheidslichamen	49.219		49.219	20.981
• Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	44.534		44.534	26.895
Totaal activa	1.873.764	14.756	1.888.520	1.861.244

Recht op verliescompensatie
Vennootschapsbelasting

0

0

Passiva

x € 1.000

Passiva	Stand per 31-12- 2018	Aanpas- singen beginbalans	Stand per 1-1-2019	Stand per 31-12-2019
Vaste passiva	1.607.280	14.756	1.622.036	1.631.366
Eigen vermogen	627.986	5.074	633.060	662.422
• Algemene reserve	99.935	21.081	121.016	127.356
• Bestemmingsreserves	501.560	-16.007	485.553	452.766
• Gerealiseerd resultaat	26.491		26.491	82.300
Voorzieningen	86.822	9.682	96.504	76.743
• Verplichtingen en verliezen	72.452	-4.975	67.477	42.976
• Vanwege risico's	8.877		8.877	7.878
• Vanwege egalisatie	3.430	1.268	4.698	4.596
• Bijdragen aan vervangingsinvesteringen in relatie tot heffingen	1.781		1.781	2.771
• Van derden ontvangen bestemmingsbedragen	282	13.389	13.671	18.522
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	892.472		892.472	892.201
• Onderhandse leningen van openbare lichamen	20.000		20.000	20.000
• Onderhandse leningen van binnenlandse banken	863.068		863.068	858.045
• Door derden belegde gelden	836		836	761
• Waarborgsommen	8.568		8.568	13.395
Vlottende passiva	266.484		266.484	229.878
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	168.418		168.418	116.985
• Kasgeldleningen	123.000		123.000	67.000
• Bank	708		708	0
• Overige kortlopende schulden	44.710		44.710	49.985
Overlopende passiva	98.066		98.066	112.893
• Nog te betalen bedragen	74.622		74.622	82.654
• Vooruit ontvangen bedragen van overheidslichamen	15.045		15.045	14.798
• Overige vooruit ontvangen bedragen	8.399		8.399	15.441
Totaal passiva	1.873.764	14.756	1.888.520	1.861.244
Borgstellingen en garantstellingen	1.923.694		1.923.694	1.926.516

Waarderingsgrondslagen

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin regels voor het financiële beleid en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

De waardering van de activa en de passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de onderstaande balanshoofden anders is vermeldt, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Toelichting stelselwijziging(en): met ingang van 2017 geldt een activeringsplicht voor investeringen met maatschappelijk nut. De toepassing van de gemeente Utrecht hiervan is vastgelegd in de Nota waarden, activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA, 2016). Daarin was bepaald dat de activeringsplicht voor investeringen met maatschappelijk nut niet wordt toegepast voor projecten die in uitvoering zijn genomen voor 2017. Omdat het BBV voorschrijft dat alle investeringen met maatschappelijk nut vanaf 2017 worden geactiveerd, is op dit onderdeel afgeweken van de Nota. Investerings met maatschappelijk nut boven de activeringsgrens worden geactiveerd, ook als het betreffende investeringsproject voor 2017 is gestart. Dit gaat bijv. op voor het project wal- en kluiswanden. Inmiddels is de Nota WAAVA (2020) aangepast.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. De meest recente ontvangen accresmelding van de uitkering uit het gemeentefonds (2020-1 volgnummer 10 ontvangen in 2020) is niet verantwoord in de jaarcijfers 2019 maar wordt pas in 2020 verantwoord.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt.

Voor aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het Centraal Administratie Kantoor (CAK) int en aan de gemeente Utrecht afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV het volgende.

Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de totaal aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO-administratie. Het CAK verstrekt echter geen informatie op persoonsniveau, zodat bij gemeenten niet op persoonsniveau bekend is of het CAK eigen bijdragen heeft opgelegd en geïnd én of het CAK de geïnde eigen bijdragen aan de gemeenten heeft afgedragen.

Dit betekent dat de gemeente onvoldoende informatie heeft om op persoonsniveau de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel vast te stellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK heeft de wetgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd op grond van de aanschafwaarde, verminderd met afschrijvingen.

Bijdragen aan activa van derden zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa met economisch nut worden gewaardeerd op grond van de aanschafwaarde, verminderd met ontvangsten van derden en afschrijvingen. De afschrijvingen vinden plaats volgens de annuïtaire en lineaire methode. De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de door ons vastgestelde afschrijvingstabel:

Categorie	Nut	Annuïtair/ E/M	Lineair	Afschr. duur (jaren)
Materiële vaste activa				
Code Gronden en terreinen				
20 010	Gronden en terreinen niet zijnde parkeerterreinen	E	Geen afschrijving	
20 020	Parkeerterreinen	E	Lineair	10
20 030	25% van de cascowaarde van ondergrondse parkeergarage	E	Geen afschrijving	
20 090	Lopende investeringen gronden en terreinen	E	Geen afschrijving	
Code Woonruimten				
21 010	Woonruimten	E	Annuïtair	40
21 020	Restauratie/renovatie van permanente woonruimten en monumenten	E	Annuïtair	20
21 090	Lopende investeringen in woonruimten	E	Geen afschrijving	
Code Bedrijfsgebouwen				
22 010	Bedrijfsgebouwen met een economische levensduur van 40 jaar. Dit betreft onder andere: kantoorpanden, bedrijfsloodsen, scholen, peuterspeelzalen, sociale en culturele voorzieningen, broedplaatsen voor startende ondernemers, zwembaden, sportvoorzieningen en monumenten. Met uitzondering van parkeergarages	E	Annuïtair	40
22 015	Opstallen gemeentewerven (afvalscheidingsstations)	E	Annuïtair	10
22 020	Parkeergarages	E	Annuïtair	40
22 040	Restauraties/renovaties van semi-permanente bedrijfsgebouwen	E	Annuïtair	10
22 030	Restauraties/renovaties van permanente bedrijfsgebouwen en monumenten	E	Annuïtair	20
22 050	Restauraties/renovaties die de economische levensduur van permanente bedrijfsgebouwen met 30 jaar verlengen	E	Annuïtair	30
22 090	Lopende investeringen bedrijfsgebouwen	E	Geen afschrijving	
Code Grond- weg- en waterbouwkundige werken				
23 010	Aanleg, reconstructie, renovatie wegen, vaste en beweegbare bruggen, tunnels, sluizen, waterkeringen en walkades	M	Lineair	15
23 020	Idem busbanen	M	Lineair	15

7 E=economisch nut; M=maatschappelijk nut

Categorie		Nut E/M 7	Annuïtair/ Lineair	Afschr. duur (jaren)
23 090	Lopende investeringen grond- weg- en waterbouwkundige werken	M	Geen afschrijving	
23 510	Riolering: aanleg en vervanging	E	Annuïtair	40
23 520	Sportterreinen: aanleg en inrichting	E	Annuïtair	30
23 530	Sportvelden: aanleg en inrichting toplaag	E	Annuïtair	15
23 590	Lopende investeringen riolering en sportterreinen	E	Geen afschrijving	
Code	Vervoermiddelen			
24 010	Vervoermiddelen met een economische levensduur van 5 jaar. Dit betreft onder andere: personenwagens, bestelwagens (5 jaar), tractoren, grote en kleine inzamelvoertuigen voor intensief gebruik en tweedehands grote inzamelvoertuigen	E	Lineair	5
24 020	Vervoermiddelen met een economische levensduur van 8 jaar. Dit betreft onder andere: grote en kleine inzamelvoertuigen voor normaal gebruik, vrachtwagens en grote aanhangwagens	E	Lineair	8
24 030	Vervoermiddelen met een economische levensduur van 10 jaar. Dit betreft onder andere: kleine aanhangwagens en bestelwagens (10 jaar)	E	Lineair	10
24 040	Vervoermiddelen met een economische levensduur van 40 jaar. Dit betreft vaartuigen (bedrijfsboten) en vaartuigen casco	E	Lineair	40
24 090	Lopende investeringen vervoermiddelen	E	Geen afschrijving	
Code	Machines, apparaten en installaties			
25 010	Machines, gereedschappen, werktuigen met een economische levensduur van 5 jaar. Dit betreft onder andere veegmachines en opnamekoppen voor inzamelwagens	E	Lineair	5
25 015	Machines, gereedschappen, werktuigen met een economische levensduur van 6 jaar. Dit betreft onder andere opnamekoppen voor inzamelwagens	E	Lineair	6
25 020	Machines, gereedschappen, werktuigen met een economische levensduur van 7 jaar. Dit betreft onder andere: apparatuur parkeren	E	Lineair	7
25 030	Machines, gereedschappen, werktuigen met een economische levensduur van 8 jaar. Dit betreft onder andere: installaties parkeren	E	Lineair	8
25 035	Machines, gereedschappen, werktuigen met een economische levensduur van 10 jaar.	E	Lineair	10
25 040	Machines, apparaten en installaties gebonden aan gebouwen: Dit betreft onder andere: beveiligings-, verwarmings- en brandblusinstallaties	E	Annuïtair	10
25 050	Gebouwgebonden installaties: o.a. liften en klimaatinstallatie	E	Annuïtair	40
25090	Lopende investeringen machines, apparaten, installaties	E	Geen afschrijving	
	Informatie- en communicatietechnologie (ICT)			
26 010	Hardware, grootschalig	E	Annuïtair	7
26 020	Hardware, kleinschalig	E	Lineair	5
26 030	OS Werkplek	E	Annuïtair	5
26 031	ICT infra in pandig (data- en telecommunicatie)	E	Annuïtair	7
26 040	ICT machines (PC's, laptops, servers, data-opslag)	E	Annuïtair	5
26 050	Mobiele ICT apparatuur (telefoons en tablets)	E	Annuïtair	3
26 051	Overige telefonie	E	Annuïtair	7

Categorie		Nut E/M 7	Annuitair/ Lineair	Afschr. duur (jaren)
26 060	Netwerken	E	Annuitair	7
26 070	Verbindingen ICT infra lang (in en buiten pand tot aan patchkast)	E	Annuitair	10
26 081	Firewall aanpassen, uitbreiden	E	Annuitair	5
26 082	Netwerkauthenticatie	E	Annuitair	7
26 090	Lopende investeringen ICT		Geen afschrijving	
Code	Overige materiële vaste activa			
26 011	ICT grootschalig, software	E	Annuitair	7
26 021	ICT kleinschalig, software	E	Lineair	5
	Kunstvoorwerpen met cultuurhistorische waarde		Geen afschrijving, worden niet geactiveerd	
29 921	Inrichting van gebouwen, alsmede voorzieningen in en aan gebouwen en inventaris: bureau's stoelen, kasten etc.	E	Annuitair	10
29 920	Overige materiële vaste activa met een technische levensduur van 10 jaar: Dit betreft onder andere: binnenbak en toegangssysteem ondergrondse containers	E	Lineair	10
29 925	Overige materiële vaste activa met een technische levensduur van 15 jaar. Dit betreft onder andere: perscontainers	E	Lineair	15
29 930	Overige materiële vaste activa met een technische levensduur van 20 jaar. Dit betreft onder andere: betonputten ondergrondse container	E	Lineair	20
29 910	Overige materiële vaste activa met een maatschappelijk nut	M	Lineair	15
29 991	Lopende investeringen met een economisch nut	E	Geen afschrijving	
29 990	Lopende investeringen met een maatschappelijk nut	M	Geen afschrijving	

Op 17 maart 2016 is het vernieuwd BBV, met ingang van het begrotingsjaar 2017, van kracht geworden. Sindsdien geldt hierboven vermelde waarderingsregel ook voor materiële vaste activa met maatschappelijk nut. Wij hanteren een drempel met een gemeentelijk investeringsbedrag van 5 miljoen euro of meer. Anders dan in de nota WAAVA bepaald worden alle investeringen met maatschappelijk nut met een investeringsbedrag van 5 miljoen euro of meer in 2017 geactiveerd, en niet alleen de investeringsprojecten die in of na 2017 in uitvoering komen.

Contractueel overeengekomen kasstromen met betrekking tot de afkoop van erfpachten met een looptijd van langer dan tien jaar worden met ingang van 2013 gewaardeerd tegen het in historisch perspectief behoedzame percentage van 4% (tot 2013 tegen 5%). Dit percentage blijft voor de duur van de overeenkomst ongewijzigd.

Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Erfpachtgronden voor welke de canon eeuwigdurend is afgekocht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. In geval periodieke canonbetalingen voor een tijdvak ineens worden afgekocht zullen de afkoopsommen worden verantwoord onder de vaste schulden als vooruit ontvangen bedragen. Naar rato van de afkoopperiode zullen de afkoopsommen jaarlijks vrijvallen ten gunste van het resultaat.

Financiële vaste activa

De onder financiële vaste activa opgenomen leningen, verstrekt aan derden, worden gewaardeerd tegen het oorspronkelijk uitgeleende bedrag minus de ontvangen aflossingen. De belangen in gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen, evenals effecten worden gewaardeerd tegen de kostprijs. Indien deze duurzaam in waarde verminderen, wordt de waarde navenant aangepast.

Participaties in het aandelenkapitaal van naamloze en besloten vennootschappen (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid e BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een naamloze of besloten vennootschap.

Voorraden

Grond- en hulpstoffen zijn opgenomen tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, wordt afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde.

De voorraad gereed product en handelsgoederen wordt gewaardeerd tegen marktprijzen.

De onderhanden werken worden gewaardeerd tegen kostprijs en verminderd onder meer met de opbrengsten uit van derden ontvangen bijdragen, gronduitgiften en subsidies. De kostprijs bestaat uit directe kosten en eventueel de aan het werk toe te rekenen indirecte kosten en rente.

Voor verwachte negatieve resultaten op projecten wordt een voorziening getroffen. Voorzieningen voor verwachte tekorten van grondexploitatieprojecten worden bepaald tegen de nominale waarde van het verwachte tekort. Indien lasten van een project hoger zijn dan de baten per balansdatum, wordt de getroffen voorziening (deels) als waardecorrectie verantwoord op de post voorraden. Tevens zijn de in exploitatie genomen bouwgronden hieronder verantwoord.

Voor tussentijdse winstneming geldt de percentage of completion (POC) methode: voor zover opbrengsten en kosten zijn gerealiseerd moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen van het positieve saldo van de grondexploitatie op eindwaarde. Dit conform BBV-richtlijnen (Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken, commissie BBV, versie juli 2019). Tot 2019 werd de tussentijdse winst genomen conform de POC-methode op basis van de netto contante waarde.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen worden tegen de nominale waarde gewaardeerd. Oninbare vorderingen worden verrekend met de voorziening dubieuze debiteuren.

Liquide middelen

De liquide middelen staan ter vrije beschikking en worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende activa

De posten worden verantwoord tegen de nominale waarde. Het betreft bedragen die betrekking hebben op de jaren volgend op het verantwoordingsjaar, maar al in het verantwoordingsjaar of de jaren daarvoor zijn voldaan; nog te ontvangen bedragen voor de jaren tot en met het verantwoordingsjaar en overige overlopende activa.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserves en bestemmingsreserves, evenals het gerealiseerd resultaat.

Voorzieningen

Onder de voorzieningen zijn opgenomen de, op het moment van opstellen van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en/of risico's, voor zover de omvang hiervan redelijkerwijs is in te schatten. Hier zijn tevens de van derden ontvangen (verplicht te besteden) bijdragen opgenomen. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c. q. het voorzienbare verlies, tenzij bij de voorziening anders is aangegeven. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen.

Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer

De schulden worden gewaardeerd tegen het oorspronkelijk geleende bedrag minus de betaalde aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden tegen de nominale waarde gewaardeerd.

Overlopende passiva

De posten worden verantwoord tegen de nominale waarde. Het betreft bedragen die betrekking hebben op de jaren volgend op het verantwoordingsjaar, maar al in het verantwoordingsjaar of de jaren daarvoor zijn ontvangen; nog te betalen bedragen voor de jaren tot en met het verantwoordingsjaar en overige overlopende passiva.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In het [hoofdstuk Borgstellingen](#) zijn de borgstellingen gespecificeerd en toegelicht. Link!

Toelichting op de balans

Correcties beginbalans

Doordat we samen met de accountant, die voor het eerst onze jaarrekening controleert, diepgaand op een aantal casussen zijn ingezoomd, komen we met de accountant tot de conclusie dat op een aantal onderwerpen aanpassingen in onze systematiek nodig zijn om meer recht te doen aan de interpretatie van de BBV. Als gevolg hiervan hebben wij een aantal correcties aangebracht in de presentatie van de beginbalans in de jaarrekening. Deze correcties hebben met name gevolgen voor de presentatie van balansposten: in de jaarrekening ziet u als verwacht een stand per 31-12-2018 en een stand per 31-12-2019. Hier is een gecorrigeerde stand per 1-1-2019 aan toegevoegd, met name bij de balansposten Financiële materiële vaste activa, Voorraden onderhanden werk (bouwgrondexploitaties), Reserves en Voorzieningen. Doordat correcties worden verwerkt in de beginbalans, is er geen effect op het rekeningresultaat 2019. In dit hoofdstuk worden de beginbalanscorrecties toegelicht. In de volgende hoofdstukken zal dan zoals gebruikelijk de balans 2019 verder worden toegelicht.

1. Materiële vaste activa

Activa	Stand per 31-12-2018	Aanpassingen beginbalans	x € 1.000 Stand per 1-1-2019
Materiële vaste activa	1.590.960	9.673	1.600.633
• met economisch nut	1.532.280	9.673	1.541.953
• met economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven	37.107		37.107
• met maatschappelijk nut	21.573		21.573

Het vervallen van een lening en de correctie op geactiveerde erfpachtgrond heeft geleid tot een verhoging van de materiële vaste activa met 9,673 miljoen euro en een verlaging van de financiële vaste activa met 8,772 miljoen euro. Hierdoor neemt het eigen vermogen (algemene reserve) toe met 0,901 miljoen euro.

2. Financiële vaste activa

Activa	Stand per 31-12-2018	Aanpassingen beginbalans	x € 1.000 Stand per 1-1-2019
Financiële vaste activa	60.975	-7.197	53.778
• Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	3.982	1.575	5.557
• Leningen aan deelnemingen	99		99
• Leningen aan overige verbonden partijen	0		0
• Overige langlopende leningen	56.687	-8.772	47.915
• Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd \geq 1 jaar	207		207

De Gemeente Utrecht heeft sinds 2008 een deelneming in de BV WOM Noordwest (€ 9.000 aandelen) en is kapitaalgerechtigde in de CV WOM Noordwest (€1.566.000). Artikel 36 BBV schrijft voor dat kapitaalverstrekkingen en leningen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen afzonderlijk op de balans worden opgenomen onder de financiële vaste activa. Om dit juist op de balans te krijgen is de beginbalans aangepast.

In het verleden is verzuimd om, conform de gewijzigde overeenkomst, de boekwaarde van een lening af te schrijven en deze vervolgens toe te voegen aan de boekwaarde van de erfpachtgronden. Aan de hand van het lening schema is de jaarlijkse aflossing op de boekwaarde van de lening in mindering gebracht. Dit wordt gecorrigeerd. Op basis van de resterende boekwaarde per 1 januari 2019 worden de financiële vaste activa verlaagd met 8,772 miljoen euro.

Omschrijving	x € 1.000	
	Bedrag	
BV WOM Noordwest, aandelen		9
CV WOM Noordwest, kapitaal		1.566
Totaal		1.575

3. Voorraden

Activa	Stand per 31-12-2018	Aanpassingen beginbalans	Stand per 1-1-2019
Voorraden	1.808	12.280	14.088
• Grond- en hulpstoffen	442		442
• Onderhanden werk	808	12.280	13.088
• Gereed product en handelsgoederen	124		124
• Vooruitbetalingen	434		434

De tussentijdse winstneming op de grondexploitatie Leidsche Rijn is in de jaarrekening 2018 in afstemming met de toenmalige accountant berekend op basis van de POC methode tegen netto contante waarde in plaats van de door het BBV voorgeschreven eindwaarde. Op basis van de BBV richtlijnen is dit nu aangepast naar de eindwaarde. Dit leidt tot een stijging van de winstneming en hiermee de boekwaarde van het onderhanden werk van 7,8 miljoen euro.

Verder was het aandeel in de grondexploitatie van de GEM Vleuterweide als bijdrage in de grondexploitatie opgenomen. Door een eerdere wijziging in de BBV richtlijnen op dit onderwerp dient dit resultaat geheel als gerealiseerd te worden beschouwd en als winst te worden verantwoord. Tot en met 2018 bedraagt de ontvangen uitkering 25,5 miljoen euro. Hiertegenover staat, dat de tussentijdse winstneming tot en met 2018 op de grondexploitatie Leidsche Rijn met 21,0 miljoen euro moet worden verlaagd. Per saldo leidt dit tot een stijging van de boekwaarde van het onderhanden werk met 4,5 miljoen euro.

Omschrijving	x € 1.000	
	Bedrag	
Winstneming op eindwaarde		7.800
GEM uit grex Leidsche Rijn		25.500
Verlaging tussentijdse winstneming		-21.020
Totaal		12.280

Daarnaast bestaan de correcties op de beginbalans uit de overheveling van de gerealiseerde lasten van omgevingsvisie Nieuwe Centrum, planontwikkeling Lombokplein-Beurskwartier, placemaking, de expeditiebrug Jaarbeurs en de ontwikkelovereenkomst Jaarbeurs. Conform de richtlijnen BBV zijn de gerealiseerde lasten overgeheveld vanuit het Onderhanden werk grondexploitatie Stationsgebied naar de programmaonderdelen RSU en grondexploitaties binnenstedelijk (7,2 miljoen euro). Tegenover de aanpassing van het onderhanden werk op de beginbalans is ook de voorziening onderhanden werk aangepast met hetzelfde bedrag, waardoor het effect op de beginbalans per saldo neutraal is.

4. Eigen vermogen

Passiva	Stand per 31-12-2018	Aanpassingen beginbalans	Stand per 1-1-2019
Eigen vermogen	627.986	5.074	633.060
• Algemene reserve	99.935	21.081	121.016
• Bestemmingsreserve	501.560	-16.007	485.553
• Gerealiseerd resultaat	26.491		26.491

Algemene reserve

De Gemeente Utrecht heeft sinds 2008 een deelneming in de BV WOM Noordwest en is kapitaalgerechtigde in de CV WOM Noordwest. Artikel 36 BBV schrijft voor dat kapitaalverstrekkingen en leningen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen afzonderlijk op de balans worden opgenomen onder de financiële vaste activa. (Zie toelichting 1.) Het Eigen Vermogen (Algemene Reserve) neemt hierdoor ook met een bedrag van 1,575 miljoen euro toe. Om dit juist op de balans te krijgen is de beginbalans aangepast.

De budgetten en gemaakte kosten voor de omgevingsvisie Nieuwe Centrum, planontwikkeling Lombokplein-Beurskwartier, placemaking, de tranches investeringsopgave Lombokplein, doorvaarbare Leidse Rijn en de expeditiebrug Jaarbeurs zijn conform de richtlijnen BBV overgeheveld vanuit de grondexploitatie (en bijbehorende dekking vanuit de Voorziening Negatieve Grondexploitatie Stationsgebied) naar de algemene reserve. Totaal gaat het om een bedrag van 4,975 miljoen euro.

De winstneming op de grondexploitatie Leidsche Rijn is gewaardeerd op basis van eindwaarde in plaats van contante waarde. De tussentijdse winstneming tot en met 2018 neemt daardoor toe met 7,8 miljoen euro. Deze is in de algemene reserve gestort. Het aandeel in de grondexploitatie van de GEM Vleuterweide is uit de grondexploitatie Leidsche Rijn gehaald. De uitkeringen die tot en met 2018 zijn ontvangen zijn als positief resultaat opgenomen en gestort in de algemene reserve. De tussentijdse winstneming tot en met 2018 op de grondexploitatie Leidsche Rijn daalt hierdoor met 21,020 miljoen euro. Dit bedrag is onttrokken aan de algemene reserve.

De voorziening Grondbank is gecorrigeerd ten gunste van de algemene reserve: de bevinding van de accountant is dat de voorziening niet voldoet aan de criteria volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Het vervallen van een lening en de correctie op geactiveerde erfpachtgrond heeft geleid tot een verhoging van de materiële vaste activa met 9,673 miljoen euro en een verlaging van de financiële vaste activa met 8,772 miljoen euro. Hierdoor neemt het eigen vermogen (algemene reserve) toe met 0,901 miljoen euro.

Omschrijving	x € 1.000 Bedrag
WOM Noordwest	1.575
Grondbank	1.350
Correctie boekwaarde lening en erfpachtgrond	901
Stationsgebied - gemeentelijk bijdragen	
• Planontwikkeling Lombokplein (Nieuwe Centrum)	5.000
• Placemaking	2.000
• Investeringsopgave Lombokplein, doorvaarbare Leidsche Rijn	2.200
Stationsgebied - gerealiseerde lasten	
• Omgevingsvisie Nieuwe Centrum	-1.456
• Planontwikkeling Lombokplein	-1.613
• Placemaking	-578
• Expeditiebrug Jaarbeurs	-578
Leidsche Rijn	
• Winstneming tot en met 2018 op basis van eindwaarde	7.800
• Resultaat GEM Vleuterweide	25.500
• Winstneming tot en met 2018 in verband met resultaat GEM Vleuterweide	-21.020
Totaal	21.081

Voorstellen om de budgetten en gemaakte kosten te verrekenen met de bestemmingsreserves (investeringsimpuls RSU en grondexploitaties) doen wij in de resultaatbestemming 2019 (onderdeel techniek).

Bestemmingsreserve

Bij de Audit Bestemmingsreserves is geconcludeerd dat er 5 reserves omgezet moeten worden naar een voorziening. Twee reserves (Onderhoud Parkeervoorziening en Grasmat Zoudenbalch) kunnen nog niet omgezet worden omdat daar nog geen onderhoudsplannen onder liggen. Dit is een vereiste in het BBV om de voorziening te mogen vormen. Voor de overige drie voorzieningen is dit wel het geval en deze zijn omgezet naar een Voorziening.

Omschrijving	x € 1.000 Bedrag
Mutatie bestemmingsreserve	
Woonruimteonttrekkingsreserve	-1.471
Nota kapitaalgoederen Sport	-2.618
Investeringsimpuls RSU (onderdeel meerwaarde afdracht)	-11.918
Totaal	-16.007

5. Voorzieningen

Passiva	Stand per 31-12-2018	Aanpassingen beginbalans	x € 1.000 Stand per 1-1-2019
Voorzieningen	86.822	9.682	96.504
• Verplichtingen en verliezen	72.452	-4.975	67.477
• Vanwege risico's	8.877		8.877
• Vanwege egalisatie	3.430	1.268	4.698
• Bijdragen aan vervangingsinvesteringen in relatie tot heffingen	1.781		1.781
• Van derden ontvangen bestemmingsbedragen	282	13.389	13.671

De voorziening negatieve grondexploitatie Stationsgebied is op de beginbalans gecorrigeerd met 4,975 miljoen euro. Deze correctie houdt verband met de overheveling van de gemeentelijke bijdrages omgevingsvisie Nieuwe Centrum, planontwikkeling Lombokplein-Beurskwartier, placemaking, tranches investeringsopgave Lombokplein en ontwikkelovereenkomst Jaarbeurs conform de voorschriften BBV.

Tevens zijn de drie eerdergenoemde reserves omgezet naar een voorziening en voorziening grondbank is omgezet naar een reserve.

Omschrijving	x € 1.000 Bedrag
Mutatie egalisatievoorziening	
Nota kapitaalgoederen Sport	2.618
Grondbank	-1.350
Mutaties Voorziening Van derden ontvangen bestemmingsbedragen	
Woonruimteonttrekkingsreserve	1.471
Investeringsimpuls RSU	11.918

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Bijdrage aan activa van derden

De gemeente kan bijdragen aan activa van derden activeren als:

- Er sprake is van een investering door een derde,
- De investering bijdraagt aan de publieke taak,
- De derde zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op de overeengekomen wijze,
- Bij in gebreke blijven de bijdrage kan worden teruggevorderd of recht kan doen gelden op het betreffende activa.

De gemeente heeft aan derden de onderstaande investeringsbijdragen verstrekt:

x € 1.000					
Omschrijving	Stand 31-12-2018	Vermeer- dering	Bijdragen van derden	Afschrijving	Stand 31-12-2019
	a	B	c	d	e = a+b-c-d
Museum Van Speelklok tot Pierement	93	0	0	46	47
Huis voor Amateurkunst	14	0	0	14	0
Werkruimten Draaiweg	24	0	0	13	11
Mil. Barak Fort Blauwkapel	21	0	0	21	0
Klein Geertekerkhof 6	8	0	0	7	1
Volkstuin Gageldijk	6	0	0	4	2
Peuteropvang /Voorscholen	236	0	0	117	119
Kinderopvang	210	0	0	49	161
Werkruimten Mariëndaalstraat	50	0	0	12	38
Aanpassing Stefanuskerk	1.875	0	0	214	1.661
Werkruimte Kokerloods	104	0	0	21	83
Loevenhoutsedijk en atelierwoningen	607	0	0	62	545
Nieuw Welgelegen	605	0	0	101	504
Atelierwoning Leidsche Rijn	516	0	0	67	449
Uitbreiding Iduna	148	0	0	17	131
Kleedkamers vv De Meern	129	0	0	4	125
SWK Lange Nieuwstraat 7	147	0	0	13	134
Geluidsinstallatie Maarschalkerweerd	21	0	0	5	16
Plompetorengracht 4 (SWK)	117	0	0	10	107
Cereol MFA	1.042	0	0	99	943
Sportief Openbare Ruimten	33	0	0	5	28
Polderpark Ruigenhoek	62	0	0	9	53
Podium Hoge Woerd/Theatertechniek	866	0	0	67	799
Kleedkamers Kampong	434	0	0	11	423
Kleedkamers - Sportpark Voordorp	0	75	0	2	73
Totaal	7.368	75	0	990	6.453

Materiële vaste activa

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de boekwaarde van het totaal van de investeringen met economisch én maatschappelijk nut.

x € 1.000						
Materiële vaste activa met economisch en maatschappelijk nut (Totaal)	Boekwaarde 01-01-2019	Her- rubricering	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Des-/ investeringen	Boekwaarde 31-12-2019
	a	b	c	d	e	f = a+b-c-d+e
Gronden en terreinen*	367.623	0	1.916	0	1.003	366.710
Bedrijfsgebouwen	971.156	0	27.162	4.548	56.016	995.462
Vervoermiddelen	11.183	0	2.259	0	900	9.824
Machines, apparaten en installaties	128.958	0	13.536	24	18.775	134.173
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	67.476	0	3.831	23.341	33.475	73.779
Overige materiële activa	54.237	0	7.723	54	3.909	50.369
Totaal	1.600.633	0	56.427	27.967	114.078	1.630.317

De boekwaarde per 1/1/2019 wijkt af van de eindbalans 31/12/2018. Het betreft de met * gemarkeerde post. Deze is toegelicht in het eerste hoofdstuk van de toelichting op de balans (Correcties beginbalans).

In 2019 is per saldo ruim 114 miljoen euro geïnvesteerd in materiële vaste activa. Dit bedrag bestaat uit bijna 117 miljoen euro aan investeringen en ruim 2,9 miljoen aan desinvesteringen. Dit betreft voornamelijk verkochte Gronden en terreinen voor een bedrag van ruim 2,6 miljoen euro waarvan bijna 2,4 miljoen euro is gedesinvesteerd in het kader van de Conversieregeling Erfpacht 2017.

Tegenover deze investeringen stonden ruim 56 miljoen euro aan afschrijvingen en bijna 28 miljoen euro aan bijdragen van derden.

Per saldo namen de materiële vaste activa toe met bijna 30 miljoen euro.

Overeenkomstig de regelgeving BBV worden investeringen die grotendeels worden gedaan voor riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval opgenomen in een aparte categorie. De omschrijving daarvan is: investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut:

							x € 1.000
Materiële vaste activa met economisch nut (Totaal)	Boekwaarde 01-01-2019	Her-rubricering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Des- / investeringen	Boekwaarde 31-12-2019	
Gronden en terreinen*	367.623	0	1.916	0	1.003	366.710	
Bedrijfsgebouwen	971.156	0	27.162	4.548	56.016	995.462	
Vervoermiddelen	11.183	0	2.259	0	900	9.824	
Machines, apparaten en installaties	128.958	0	13.536	24	18.775	134.173	
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	47.257	0	3.831	17.510	16.430	42.346	
Overige materiële activa	52.883	0	7.723	54	2.829	47.935	
Totaal	1.579.060	0	56.427	22.136	95.953	1.596.450	

De boekwaarde per 1/1/2019 wijkt af van de eindbalans 31/12/2018. Het betreft de met * gemarkeerde post. Deze is toegelicht in het eerste hoofdstuk van de toelichting op de balans (Correcties beginbalans).

Het overzicht investeringen met economisch nut bestaat uit twee delen.

							x € 1.000
Materiële vaste activa met economisch nut (niet in heffing)	Boekwaarde 01-01-2019	Her-rubricering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Des-/ investeringen	Boekwaarde 31-12-2019	
Gronden en terreinen*	367.072	0	1.916	0	1.003	366.159	
Bedrijfsgebouwen	969.095	0	27.013	4.548	56.016	993.550	
Vervoermiddelen	2.734	0	626	0	181	2.289	
Machines, apparaten en installaties	128.121	0	13.199	24	17.434	132.332	
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	37.555	0	2.813	934	4.955	38.763	
Overige materiële activa	37.376	0	5.684	54	-2.362	29.276	
Totaal	1.541.953	0	51.251	5.560	77.227	1.562.369	

De boekwaarde per 1/1/2019 wijkt af van de eindbalans 31/12/2018. Het betreft de met * gemarkeerde post. Deze is toegelicht in het eerste hoofdstuk van de toelichting op de balans (Correcties beginbalans).

In de boekwaarde gronden en terreinen van ruim 366 miljoen euro is ultimo 2019 een bedrag van 190,3 miljoen euro opgenomen voor in erfpacht uitgegeven gronden. Dit bedrag is ten opzichte van de boekwaarde per 01-01-2019 niet noemenswaardig gewijzigd. Als gevolg van de hiervoor genoemde correctie beginbalans is het bedrag van in erfpacht uitgegeven gronden met 9,7 miljoen gestegen.

Jaarlijks wordt bepaald welk gedeelte van de MVA moet worden ondergebracht in het onderdeel MVA economisch nut in heffing.

Het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven is opgenomen in onderstaand overzicht.

x € 1.000

Materiële vaste activa met economisch nut (in heffing)	Boekwaarde 31-12-2018	Her-rubricering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Des-/investeringen	Boekwaarde 31-12-2019
Gronden en terreinen	551	0	0	0	0	551
Bedrijfsgebouwen	2.061	0	149	0	0	1.912
Vervoermiddelen	8.449	0	1.633	0	719	7.535
Machines, apparaten en installaties	837	0	337	0	1.341	1.841
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	9.702	0	1.018	16.576	11.475	3.583
Overige materiële activa	15.507	0	2.039	0	5.191	18.659
Totaal	37.107	0	5.176	16.576	18.726	34.081

Als gevolg van de nieuwe BBV-voorschriften worden vanaf 2017 naast investeringen met economisch nut ook alle investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte geactiveerd.

Dit betekent dus een geleidelijke invoering. Dit heeft tot gevolg dat pas op termijn alle investeringen op de balans zijn opgenomen.

Hieronder is weergegeven welke bedragen volgens de nieuwe systematiek zijn verantwoord.

x € 1.000

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	Boekwaarde 31-12-2018	Her-rubricering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Des-/investeringen	Boekwaarde 31-12-2019
Gronden en terreinen	0	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	0	0	0	0	0	0
Vervoermiddelen	0	0	0	0	0	0
Machines, apparaten en installaties	0	0	0	0	0	0
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	20.219	0	0	5.831	17.045	31.433
Overige materiële activa	1.354	0	0	0	1.080	2.434
Totaal	21.573	0	0	5.831	18.125	33.867

De uitgaven van de grootste afgeronde investeringsprojecten van 2019 (> 1 miljoen euro) worden hieronder gespecificeerd.

x € 1.000

In 2019 afgeronde projecten	Bedrag
VMBO Vleuterweide	16.254
Riolering 2019	11.476
Fietsstalling Smakkelaarshoek	11.036
Renovatie Stadhuis	8.069
Hardwarematige infrastructuur ICT	6.496
Nieuwbouw bibliotheek Leidsche Rijn Centrum	6.305
Inbouwpakket restauratie Stadhuis	6.247
Containers c.a. ten behoeve van afvalinzameling	6.095
Bouw/Renovatie sportaccommodaties	3.104
Softwarematige infrastructuur ICT	2.678
Aanschaf Voertuigen Stadsbedrijven 2019	2.187
Vervanging betaalterminals en aanschaf parkeerautomaten	2.122
Implementatie Professional Portal Release Inkomen overige	1.883
Verbouwing Culturele Accommodaties	1.414
Verbouwing Buurthuizen	1.109

Met betrekking tot nog lopende investeringsprojecten is voor ruim 117 miljoen euro geactiveerd. Zie onderstaande tabel voor een specificatie van de grootste lopende investeringsprojecten (> 1 miljoen euro).

Grootste uitgaven lopende investeringen	Bedrag
	x € 1.000
Bouw/Renovatie schoolgebouwen	34.876
Wal- en Kluisuren (vanaf 2017)	17.702
HOV Baan Dichterswijk (Z90)	12.128
Noordelijke Randweg Utrecht (NRU)	8.214
Parkeergarage en P&R Berlijnplein	6.851
Bouw/Renovatie sportaccommodaties	7.081
Restauratie Domtoren	6.234
Westelijke Stadsboulevard	5.249
Verbetering MFA's Leidsche Rijn	3.440
ICT-investeringen IB-Automatisering	3.176
Verbouwing Buurthuizen	1.665
Containers	1.586
Verbouwing Culturele Accommodaties	1.351
Fiets-/voetgangervoorzieningen Voorstraat/Wittevrouwenstraat	1.095
Herinrichting Amsterdamsestraatweg	1.080
Fiets-/voetgangervoorzieningen Nachtegaalstraat/Reigerstraat	1.038

Financiële vaste activa

Omschrijving	x € 1.000	
	Boekwaarde 01-01-2019	Boekwaarde 31-12-2019
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen*	5.557	5.221
Leningen aan deelnemingen	99	99
Leningen aan overige verbonden partijen	0	0
Overige langlopende leningen*	47.915	40.041
Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van \geq 1 jaar	207	207
Totaal	53.778	45.568

De boekwaarde per 1/1/2019 wijkt af van de eindbalans 31/12/2018. Het betreft de met * gemarkeerde posten. Deze zijn toegelicht in het eerste hoofdstuk van de toelichting op de balans (Correcties beginbalans).

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

De opbouw van de kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen is als volgt.

Omschrijving	x € 1.000	
	Boekwaarde 1/1/2019	Boekwaarde 31-12-2019
NV Bank Nederlandse Gemeenten	77	77
Vitens NV	36	36
GEM Vleuterweide CV	475	139
GEM Vleuterweide Beheer BV	9	9
Vleuten-de Meern Zelfstandig BV	5	5
Houdstermaatschappij Remu NV	47	47
Wijkontwikkelingsmaatschappij Lombok BV	2.269	2.269
Utrechtse Maatschappij voor Stadsherstel NV	920	920
Utrecht Vernieuwt BV	18	18
Coöperatie Wigo4it	25	25
Kanaleneiland Beheer BV	10	10
WOM Noord-West BV *	9	9
WOM Noord-West CV *	1.566	1.566
UW Holding BV	91	91
Totaal	5.557	5.221

De boekwaarde per 1/1/2019 wijkt af van de eindbalans 31/12/2018. Het betreft de met * gemarkeerde posten. Deze zijn toegelicht in het eerste hoofdstuk van de toelichting op de balans (Correcties beginbalans).

Het totaalbedrag aan kapitaalverstrekkingen is met 0,336 miljoen euro afgenomen. Deze afname is volledig toe te schrijven aan een door GEM Vleuterweide CV in 2019 gedane uitkering ten laste van haar ondernemingsvermogen.

Leningen aan deelnemingen

Omschrijving	x € 1.000	
	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
Utrecht Vernieuwt BV	99	99
Totaal	99	99

Overige langlopende leningen

De belangrijkste leningen zijn aan erfpacht gerelateerde leningen Hoog Catharijne, leningen verstrekt aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) en aan de Stichting Energietransitie Utrecht. Daarnaast lopen er enkele leningen aan gemeentelijke onderdelen die in eerdere jaren geprivatiseerd zijn.

In 2019 is een nieuwe lening verstrekt van 50.000 euro aan Stichting De Utrechtse Muziekschool (DUMS) voor de aankoop van muziekinstrumenten en overige inventaris.

De verstrekte geldleningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving	x € 1.000	
	Boekwaarde 1-1-2019	Boekwaarde 31-12-2019
Startersleningen uitbesteed via SVn	20.708	15.158
Restauratieleningen uitbesteed via URF/NRF	4.428	4.416
Leningen particuliere woningverbetering via SVn	762	609
Kredietbankleningen	486	841
Leningen Hoog Catharijne gekoppeld aan erfpachtsovereenkomsten*	7.230	7.223

Omschrijving	x € 1.000	
	Boekwaarde 1-1-2019	Boekwaarde 31-12-2019
Stichting De Nieuwe Regentesseschool	231	227
Stichting Stadsschouwburg	1.145	980
Stichting De Bibliotheek	1.869	1.736
Stichting Energie Transitie	5.050	5.050
Stichting Utrecht Natuurlijk	21	10
Huurders Stadskantoor:		
• Rijksgebouwendienst	3.092	2.626
• Stichting Arkin	118	100
SV Rivierwijkers	125	115
Subsidielening De Utrechtse Muziekschool	0	50
Kredietfaciliteit Stichting Centraal Museum	1.000	0
Kredietfaciliteit Stichting TivoliVredenburg	1.650	900
Totaal	47.915	40.041

De boekwaarde per 1/1/2019 wijkt af van de eindbalans 31/12/2018. Het betreft de met * gemarkeerde post. Deze is toegelicht in het eerste hoofdstuk van de toelichting op de balans (Correcties beginbalans).

In [tabel 7 in de Financieringsparagraaf](#) is nader vermeld welk risicoprofiel aan deze leningen verbonden is.

Overige Uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer
Dit betreft door de gemeente betaalde waarborgsommen.

Flottende activa

Vorraden

Onderhanden werk

Het saldo onderhanden werk betreft de saldi van de lopende grondexploitaties. Jaarlijks wordt het verschil tussen de lasten en baten aan het onderhanden werk toegevoegd of onttrokken. Jaarlijks wordt op grond van de verplichting uit de BBV bezien of er tussentijds een resultaat moet worden genomen.

Alle grondexploitaties zijn afzonderlijk door de raad vastgesteld. Per balansdatum kan er een creditpositie zijn, indien op dat moment meer inkomsten dan uitgaven zijn gerealiseerd en een debetpositie indien er meer uitgaven dan inkomsten zijn gerealiseerd. Conform de BBV voorschriften wordt voor verlieslatende projecten een voorziening gevormd en indien per balansdatum meer uitgaven dan inkomsten zijn gerealiseerd, wordt dát deel van de voorziening ingezet om de waarde op de balans nihil te presenteren. De som van alle deelprojecten zoals hiervoor benoemd vormen het totaal saldo van het onderhanden werk aan de activazijde van de balans. In het geval dat het saldo van de positieve grondexploitaties per balansdatum groter is dan het saldo van de verlieslatende grondexploitaties (rekening houdend met het aanwenden van de voorziening), kan daardoor de uitkomst van de post onderhanden werk een creditpositie op de balans geven.

Omschrijving	x € 1.000	
	Boekwaarde 01-01-2019	Boekwaarde 31-12-2019
Grondexploitatie Leidsche Rijn*	-4.667	-36.258
Grondexploitatie Stationsgebied*	41.436	81.586
Grondexploitaties binnenstedelijk	40.766	24.170
Totaal onderhanden werk	77.535	69.498
Voorziening grondexploitatie Leidsche Rijn	0	0
Voorziening grondexploitatie Stationsgebied*	-41.436	-81.586
Voorziening grondexploitatie binnenstedelijk	-23.011	-13.410
Totaal voorziening onderhanden werk	-64.447	-94.996
Totaal	13.088	-25.498

De boekwaarde per 1/1/2019 wijkt af van de eindbalans 31/12/2018. Het betreft de met * gemarkeerde posten. Deze zijn toegelicht in het eerste hoofdstuk van de toelichting op de balans (Correcties beginbalans).

De mutaties per complex zijn opgenomen in onderstaande tabel. We zien hier de geactiveerde vermeerderingen en verminderingen Leidsche Rijn, Stationsgebied en binnenstedelijke complexen.

x € 1.000					
Grondexploitaties	Boekwaarde 01-01-2019	Vermeerde- ringen	Verminde- ringen	Boekwaarde 31-12-2019	Voorzieningen verlies latend complex
	a	b	c	d = a+b-c	e
Centrum Overvecht	13.631	1.069	13.646	1.054	-1.054
Camposdreef (afgesloten)	-77	77	0	0	0
Veemarkt	-4.019	2.282	-3	-1.734	0
Van Lieflandlaan (afgesloten)	-1.100	1.100	0	0	0
Duurstedelaan (afgesloten)	389	637	1.026	0	0
Schermerhornstraat (afgesloten)	-191	510	319	0	0
Befu-terrein	2.228	134	0	2.362	-2.362
Isothopenweg	101	3	0	104	0
Opaalweg / Amethistweg	677	89	0	766	-492
Kanaleneiland Centrum	3.906	215	19	4.102	-1.894
Hiëronymuserf (afgesloten)	1.921	-1.856	65	0	
Uitbreiding bedrijventerrein Overvecht	388	342	697	33	0
Heukelomlob (afgesloten)	-707	707	0	0	0
Oudenrijn West	3.199	1.686	1391	3.494	0
Centrumplan Vleuten	6.450	252	0	6.702	-6.702
Centrumplan De Meern	3.558	808	3.260	1.106	-906
Het Nieuwe Zandpad	2.640	513	0	3.153	0
Merwedekanaalzone 4:					
Defensierrein	10.513	2.237	7.528	5.222	0
Overig (300.0092+300.0093)	-2.741	566	19	-2.194	0
Leidsche Rijn*	-4.667	70.063	101.654	-36.258	0
Stationsgebied*	41.436	46.097	5.947	81.586	-81.586
Totaal Projecten	77.535	127.531	135.568	69.498	-94.996

In 2019 wordt voorgesteld om winst te nemen, volgens de POC-methode van de BBV, op de volgende grondexploitatieprojecten. Deze winstnemingen zijn in bovenstaande overzicht verwerkt

x € 1.000

- Veemarkt 950
- Uitbreiding bedrijventerrein Overvecht 330
- Oudenrijn West 1.580
- Leidsche Rijn 22.360

Verwachte exploitatieresultaten Leidsche Rijn, Stationsgebied en binnenstedelijke complexen (op basis van eindwaarde)

Met het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO) 2019 is voor de grondexploitatie Leidsche Rijn door de gemeenteraad ingestemd met een looptijd van de grondexploitatie tot 2039. In het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR, het nieuwe document waarin ook het programma Bereikbaarheid opgenomen is) 2020 zal deze looptijd als uitgangspunt gehandhaafd blijven. Alle overige grondexploitatieprojecten kennen een looptijd van maximaal tien jaar.

Grondexploitaties	x € 1.000		
	Nog te maken kosten	Nog te verwachten opbrengsten	Verwacht exploitatie- resultaat
	a	b	c
Leidsche Rijn	488.515	468.110	15.853
Stationsgebied	142.399	124.661	-99.324
Binnenstedelijk	67.089	66.601	-24.658

Toelichting bij totstandkoming saldi grondexploitaties

Waardering Voorzieningen

De voorzieningen zijn gebaseerd op de bepaling van de nominale waarde van de grondexploitatieprojecten met een negatief saldo.

Algemeen

Het nog te realiseren deel van de grondexploitaties wordt doorgerekend op ncw prijspeil 2019 en toegelicht op eindwaarde. De doorrekeningen zijn gebaseerd op basis van aanwezige contractposities en indien die ontbreken aannames. Hieronder geven wij een toelichting bij de belangrijkste kosten- en opbrengstenparameters en de hierbij gehanteerde uitgangspunten. In 2019 zijn de parameters niet gewijzigd ten opzichte van de vorige actualisatie.

Rente

Aan de voorraad onderhanden werk wordt jaarlijks rente toegerekend. Voor 2019 bedroeg het percentage berekend volgens BBV-voorschriften 1,58%.

Indexering kosten

De indexatie van de kosten is voor 2020 en 2021 op 3% vastgesteld, daarna op 2%. Naar verwachting kan met deze indexering de stijging van de bouwkosten voldoende worden opgevangen, dit mede vanwege huidige contractposities - aanbestedingen.

Indexering opbrengsten

Standaard is een indexatie van de opbrengsten conform de contractvoorwaarden. Daar waar geen contractpositie aanwezig is, worden de nog te realiseren opbrengsten jaarlijks geïndexeerd. Voor vrije sector woningen is de indexering voor de komende twee jaren vanwege de marktontwikkelingen 2%, vanaf 2022 bedraagt dit maximaal acht jaar 1%. Het kantoorprogramma is niet geïndexeerd. De indexering voor bedrijventerreinen en overige opbrengsten bedraagt 1%. Na tien jaar worden opbrengsten niet meer geïndexeerd. Alleen de grondexploitatie Leidsche Rijn kent een resterende looptijd langer dan tien jaar.

Fasering woningbouw-, bedrijventerrein- en kantorenprogramma

Voor zowel de programmering van de woningbouw als voor bedrijventerrein geldt, dat op basis van marktontwikkelingen, de programmering stedelijk wordt afgestemd. Na stedelijke afstemming wordt de fasering opgenomen in de grondexploitatie. Herijking van de programmering is een jaarlijks stedelijk proces dat voorafgaand aan de actualisatie van de grondexploitatie wordt uitgevoerd. Voor kantoorprogrammering geldt naast bovenstaand proces aanvullend nog provinciale afstemming.

Grondprijzen

In de grondexploitatie wordt de grondprijs die volgt uit een contractpositie opgenomen. Daar waar (nog) geen contractpositie aanwezig is, wordt de bandbreedte van de grondprijzenbrief 2019 aangehouden. In de afgelopen drie jaar zijn alle uitgaven minimaal binnen de bandbreedte van de grondprijzenbrief gerealiseerd.

Plan- en VATkosten

Per grondexploitatieproject is een raming aanwezig waarin per eventueel deelproject en per projectfase de plan- en VAT-kosten zijn begroot. De plan- en VAT-kosten zijn voor alle grondexploitatieprojecten tot einde werk begroot.

Ramingen BRM (kosten bouwrijp maken) en WRM (kosten woonrijp maken)

In de grondexploitatie worden de budgetten voor BRM en WRM conform contractpositie opgenomen. Daar waar (nog) geen contractpositie aanwezig is, wordt een realistische raming, mede gebaseerd op meest recente aanbestedingsresultaten, opgenomen.

Vennootschapsbelasting positie grondexploitatieprojecten gemeente Utrecht

Per 1 januari 2016 is de belastingplicht ingevoerd voor ondernemingen van overheden voor de vennootschapsbelasting.

Met uitoefening van het vigerende grondbeleid, beweegt de gemeente Utrecht zich zeer beperkt op een concurrerende markt. Slechts in de combinatie van een falende markt en een gemeentelijke ambitie dan wel stedelijke urgentie wordt actief grondbeleid als instrument ingezet.

Het aantal grondexploitatieprojecten neemt sinds 2012 hard af en de nog wat langer doorlopende grote gemeentelijke gebiedsontwikkelingen Leidsche Rijn en Stationsgebied zijn na correctie op gemeentelijke bijdragen verlieslatend. Daarmee is aan een eerste vereiste van ondernemerschap, namelijk winstgevendheid, al niet voldaan. Bij de actualisatie van de grondexploitatieprojecten wordt dan ook geen rekening gehouden met Vpb-druk op de grondexploitatieprojecten.

Risicomanagement en weerstandsvermogen

Conform de door de raad vastgestelde nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen worden de risicoanalyses voor de gemeentelijke grondexploitaties twee keer per jaar geactualiseerd (bij de Jaarstukken en bij de Programmabegroting). Het weerstandsvermogen voor het opvangen van de risico's van de grondexploitatie Stationsgebied is onderdeel van het gemeentebrede weerstandsvermogen. Voor het opvangen van de risico's grondexploitatie Leidsche Rijn en de binnenstedelijke grondexploitaties is op basis van het actuele financiële beeld geen gemeentebreed weerstandsvermogen nodig. Deze risico's kunnen worden opgevangen binnen de Reserve Grondexploitatie. In het MPR wordt het financiële beeld van alle grondexploitaties binnen de gemeente Utrecht toegelicht, evenals bijbehorende risico's, scenario's en beheersmaatregelen.

Vooruitbetalingen

	Boekwaarde 31-12-2018	Vermeer- deringen	Verminde- ringen	Naar gronden in exploitatie	x € 1.000 Boekwaarde 31-12-2019
	a	b	c	d	e = a+b-c-d
Kosten nog uit te geven gemeentelijke eigendommen	434	5.791	5.239		986
Totaal vooruitbetalingen	434	5.791	5.239	0	986

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen op openbare lichamen

Dit betreft met name de met het BTW-compensatiefonds te verrekenen BTW voor een bedrag van 66,5 miljoen euro en vorderingen op de Provincie Utrecht (20,1 miljoen euro).

Rekening-courant met niet-financiële instellingen

Dit betreft uitstaande gelden bij het:

- Nationaal Restauratiefonds voor leningen voor gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden en particuliere woningverbetering.
- Stimuleringsfonds Volkshuisvesting voor leningen voor particuliere woningverbetering en voor duurzaamheidsleningen.

Overige vorderingen

Dit betreft het openstaande debiteurensaldo.

Omschrijving	Boekwaarde	Boekwaarde
	31-12-2018	31-12-2019
Bijstandsdebiteuren	33.201	31.488
Voorziening dubieuze bijstandsdebiteuren	-23.667	-21.969
Debiteuren	28.654	32.847
Voorziening dubieuze overige debiteuren	-9.001	-3.819
Belastingdebiteuren BGHU	6.203	14.571
Voorziening dubieuze debiteuren BGHU	-995	-1.060
Totaal	34.395	52.058

x € 1.000

Bij de post debiteuren zien we een toename die voor een belangrijk deel veroorzaakt is door opbrengsten van erfpachten 2019.

Deze post was tot en met 2018 opgenomen onder de balanspost overige vlottende activa (nog te ontvangen bedragen).

Bij de post voorziening dubieuze overige debiteuren zien we een afname, de daling is veroorzaakt door de afwikkeling van oude vorderingen.

De belasting debiteuren BghU zijn toegenomen met 8,4 miljoen euro in 2019. Deze toename is veroorzaakt doordat de automatische incasso van belastingen over december 2019 door technische problemen pas in januari 2020 heeft plaatsgevonden.

Schatkistbankieren

Op grond van de Regeling Schatkistbankieren dienen decentrale overheden eventuele overtollige geldmiddelen in 's Rijks Schatkist aan te houden, dit met uitzondering van een zeker drempelbedrag. Zoals ook uit onderstaande tabel naar voren komt bedroeg die drempel voor 2019 circa 5,8 miljoen euro. Deze drempel wordt vastgesteld aan de hand van de begrotingsomvang. Alleen indien de gemeente over meer liquide middelen beschikt dan het drempelbedrag dan dient zij in ieder geval het meerdere in de Schatkist aan te houden.

Conform voorschrift vanuit BBV zijn in onderstaande tabel posities met betrekking tot Schatkistbankieren (benutting drempelbedrag) weergegeven.

x € 1.000.000

Bepaling drempelbedrag	
Begrotingstotaal aan lasten conform Programmabegroting 2019	1.511,8

x € 1.000.000

Waarvan:		Relevant percentage	Opbouw drempelbedrag
1 ^e schijf	500,0	0,75%	3,75
2 ^e schijf	973,5	0,20%	2,02
Drempelbedrag 2019			5,77

x € 1.000.000

Omschrijving	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1,02	1,45	1,45	2,61
Drempelbedrag	5,77	5,77	5,77	5,77
Overschrijding drempelbedrag of	0	0	0	0
Ruimte onder drempelbedrag	4,75	4,32	4,32	3,16

Uit deze tabel blijkt dat de gemeente Utrecht gedurende 2019 ruim binnen haar drempelbedrag heeft geopereerd. Als gevolg van herhaaldelijk grote ontvangsten is in het tweede halfjaar 2019 enige tijd een saldo in de Schatkist aangehouden. Per ultimo 2019 was het saldo Schatkistbankieren nihil. De rentevergoeding over in de Schatkist geplaatste geldmiddelen is nihil. In deze regeling is wel bepaald dat een negatieve rente niet van toepassing zal zijn.

Voor nadere informatie over Schatkistbankieren zie ook Financieringsparagraaf, onderdeel [Kasmanagement](#).

Liquide middelen

Deze worden verder niet toegelicht.

Overlopende activa

Nog te ontvangen bedragen van overheidslichamen

Omschrijving	Boekwaarde	Toe-	Ontvangen	Boekwaarde
	31-12-2018	voegingen	bedragen	31-12-2019
	a	b	c	d = a+b-c
Kansen voor West	0	82	0	82
Subsidie Actieve Inclusie	1.749	0	26	1.723
Connecting Citizens Ports 21	17	-17	0	0
EU boosting Electricity	43	-11	32	0
School Chance	41	34	0	75
URGE	0	20	0	20
Einstein	0	535	0	535
Totaal Europa	1.850	643	58	2.435
Vangnetuitkering 2016 en 2017	8.391	0	8.391	0
Vergoeding Vaccinaties	0	38	0	38
Indexering bijdrage heroïneverstrekking	22	26	22	26
Vangnetuitkering 2018	1.675	0	0	1.675
Bbz declaratiedeel 2018	37	0	37	0
Bbz aanvulling uitkering vast budget 2018	0	49	0	49
Bbz declaratiedeel 2019	0	158	0	158
Vergoeding LAA	0	31	0	31
Vergoeding RNI	0	23	0	23
UNED	0	124	0	124
Totaal Rijk	10.125	449	8.450	2.124
VERDER (vml. BRU)	-1	1	0	0
Mobiliteit Regio Utrecht 2015	3.111	0	3.111	0
Provincie RSS inzake stations	0	1.334	0	1.334
Provincie Faunapassage	78	188	0	266
Provincie Utrecht Externe Veiligheid	61	0	61	0
Beter Benutten Vervolg project	1.684	340	0	2.024
Slimme Kruisingen	169	0	169	0
VERDER inzake VOV Overvecht	1.563	0	1.563	0
Westtangent Busplein	1.535	0	1.535	0
AROV/VERDER Westtangent Overkapping	1.574	0	1.574	0
Uithoflijn	2.088	3.246	2.088	3.246
HOV LR N40	437	292	437	292
HOV LR N50	32	0	32	0
VERDER bestaande Stad Z80	24.913	9.066	24.913	9.066
Federatie Gemeente Monumenten	0	21	0	21
Provincie Erfgoedparels	0	70	0	70
Provincie UNED	0	11	0	11
Veiligheid	0	52	0	52
Vergoeding opleiding arts M&G	0	40	0	40
Totaal andere overheden	37.244	14.661	35.483	16.422
Totaal bedragen van overheidslichamen	49.219	15.753	43.991	20.981

Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen

Omschrijving	x € 1.000	
	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
Vooruitbetaalde bedragen	20.986	10.969
Nog te ontvangen bedragen	23.548	15.926
Totaal	44.534	26.895

Vooruitbetaalde bedragen

Deze 11,0 miljoen euro moet in de toekomstige jaren (ná 2019) nog ten laste van de exploitatie worden gebracht. Het betreft kosten of termijnen die vooruit werden betaald zoals contractueel is overeengekomen (softwarelicenties, kosten voor afvalverwerking, contributies, programmakosten U-pas).

Nog te ontvangen bedragen

Dit betreft posten die na balansdatum nog worden afgerekend, gefactureerd of verrekend. Ook hier geldt dat naast een aantal grote posten een veelvoud aan kleinere is verantwoord. De belangrijkste posten worden hieronder vermeld.

Omschrijving	x € 1.000
	Bedrag
Verhaalbare kosten	1.684
Nog te verrekenen kosten	1.842
Belastingen (BGHU)	2.092
Straatparkeren (belparkeren) december 2019	1.225
Vergoeding materiële instandhoudingskosten schoolbesturen	1.765
Overige posten	7.318
Totaal	15.926

De hierboven genoemde 'verhaalbare kosten' betreffen kosten die zijn gemaakt in het kader van het faciliterend grondbeleid. Deze kosten worden op basis van de getekende overeenkomsten verhaald op derden.

Ook de 'nog te verrekenen kosten' betreffen voorbereidingskosten in relatie met het faciliterend grondbeleid. In het MPSO 2017 is het besluit tot het maken van deze voorbereidingskosten genomen. Deze worden door middel van een nog af te sluiten anterieure overeenkomst verhaald.

Vaste passiva Eigen vermogen

Omschrijving	x € 1.000				
	Stand per 01-01-2019	B&D voorstellen 2019	Toevoeging	Onttrekking	Stand per 31-12-2019
	a	b	c	d	e = a+b+c-d
Algemene risicoreserve	57.047	0	1.173	470	57.750
Algemene dekkingsreserve*	63.969	6.218	53.734	54.315	69.606
Totaal Algemene reserve*	121.016	6.218	54.907	54.785	127.356
Bestemmingsreserves*	485.553	20.273	57.693	110.753	452.766
Totaal reserves*	606.569	26.491	112.600	165.538	580.122

De boekwaarde per 1/1/2019 wijkt af van de eindbalans 31/12/2018. Het betreft de met * gemarkeerde posten. Deze zijn toegelicht in het eerste hoofdstuk van de toelichting op de balans (Correcties beginbalans).

Bovengenoemde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves zijn in overeenstemming met de door de gemeenteraad genomen besluiten.

Algemene reserves

De algemene reserves bestaan uit twee onderdelen; de algemene risicoreserve en de algemene dekkingsreserve.

Algemene risicoreserve

Deze reserve maakt deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit en is de uiterste buffer voor het opvangen van de financiële gevolgen van optredende risico's. De noodzakelijke hoogte van de reserve wordt jaarlijks bepaald op basis van de geactualiseerde risicoberekening. Voor een uitgebreide toelichting hierop wordt verwezen naar de paragraaf [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

Algemene dekkingsreserve

De algemene dekkingsreserve wordt gebruikt voor concernbrede reserveringen; onder andere van incidentele baten uit erfpachtconversies en resultaten uit de verkoop van gemeentelijk eigendom. Daarnaast wordt de algemene dekkingsreserve gebruikt voor egalisatie tussen de jaren van de meerjarenraming.

Bestemmingsreserves

Programmareserves

Naam	x € 1.000	
	Boekwaarde 01-01-2019	Boekwaarde 31-12-2019
Bewoners en Bestuur	44	88
Stedelijke Ontwikkeling*	78.473	62.688
Duurzaamheid	8.835	12.068
Bereikbaarheid	31.345	21.958
Openbare Ruimte en Groen	16.111	12.906
Economie	1.765	674
Werk en Inkomen	5.397	2.255
Onderwijs	19.886	15.901
Maatschappelijke ondersteuning	2.155	1.655
Volksgezondheid	0	0
Veiligheid	173	173
Cultuur	800	603
Sport*	696	745
Utrechts Vastgoed 1)	4.654	4.027
Algemene Middelen	18.408	11.047
Overhead	6.534	3.981
Reserves ten bate van vaste activa 1)	290.277	301.997
Totaal bestemmingsreserves	485.553	452.766

De boekwaarde per 1/1/2019 wijkt af van de eindbalans 31/12/2018. Het betreft de met * gemarkeerde post. Deze is toegelicht in het eerste hoofdstuk van de toelichting op de balans (Correcties beginbalans).

1) In het jaar 2018 was een deel van de reserve vaste activa ondergebracht in Programma Vastgoed. Met ingang van 2019 wordt deze reserve verantwoord onder Reserves ten bate van vaste activa. De boekwaarde per 31 december 2018 van deze reserves ad 0,124 miljoen euro is hierop aangepast.

Voor een toelichting per programmareserve verwijzen wij u naar het hoofdstuk [Reserves](#).

Voorzieningen

x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2019	Boekwaarde 31-12-2019
Verplichtingen en verliezen*	67.477	42.976
Vanwege risico's	8.877	7.878
Vanwege egalisatie*	4.698	4.596
Bijdragen aan vervangingsinvesteringen in relatie tot heffingen	1.781	2.771
Van derden ontvangen bestemmingsbedragen*	13.671	18.522
Totaal	96.504	76.743

De boekwaarde per 1/1/2019 wijkt af van de eindbalans 31/12/2018. Het betreft de met * gemarkeerde posten. Deze zijn toegelicht in het eerste hoofdstuk van de toelichting op de balans (Correcties beginbalans).

Voor een toelichting per voorziening verwijzen wij u naar het hoofdstuk [Voorzieningen](#).

Verplichtingen en verliezen

Betreft voorzieningen Grondexploitatie: zie ook onderstaande tabel.

Voorzieningen Grondexploitatie

x € 1.000

Omschrijving	Op grond van waardebepaling per 31-12-2019	Waardecorrectie op Onderhanden Werk 31-12-2019	Niet benut op peildatum 31-12-2019
	a	b	c = a-b
Stationsgebied	99.324	81.586	17.738
Binnenstedelijk	38.648	13.410	25.238
Totaal	137.972	94.996	42.976

De voorzieningen zijn gebaseerd op de bepaling van de nominale waarde van de grondexploitatieprojecten met een negatief saldo.

Vanwege risico's

Dit betreft met name de risicovoorziening die is getroffen voor wethouderspensionen: 5,5 miljoen euro.

Vanwege egalisatie

Onder deze noemer worden de voorzieningen verantwoord die zijn ingesteld om de lasten aan een aantal opeenvolgende jaren te kunnen toerekenen. De grotere egalisatievoorzieningen zijn:

- Voorziening Vastgoedonderhoud Sport : 2,6 miljoen euro
- Groot onderhoud begraafplaatsen : 0,9 miljoen euro
- Voorziening onderhoud Stadskantoor: 0,5 miljoen euro

Bijdragen aan vervangingsinvesteringen in relatie tot heffingen

Dit betreft de nog uit te voeren GRP-investeringen.

Van derden ontvangen bestemmingsbedragen

Dit zijn gelden die nog niet zijn besteed maar die onder strikte voorwaarden zijn verkregen van derden, zoals rijks- of provinciale overheid.

Dit betreft met name:

- De voorziening waarin de compensatiebedragen in het kader van woonruimteonttrekking worden gestort (1,2 miljoen euro)
- De voorziening "Meerwaarde prestatieafspraken woningcorporaties" van 16,2 miljoen euro.
- De voorziening "Groot onderhoud riolering" van 0,5 miljoen euro die in 2019 gevormd is vanwege uitgestelde baggerwerkzaamheden als gevolg van de PFAS problematiek.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Onderhandse leningen van openbare lichamen, binnenlandse banken en van overige binnenlandse sectoren.

Onderhandse leningen

Omschrijving	x € 1.000	
	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
van openbare lichamen	20.000	20.000
van binnenlandse banken	863.068	858.045
Totaal	883.068	878.045

De onderhandse leningen van openbare lichamen, van binnenlandse banken en van overige binnenlandse sectoren vormen samen de langlopende leningen portefeuille van de gemeente Utrecht en beslaat ultimo 2019 een totaalbedrag van 878,0 miljoen euro. Over deze portefeuille was een rentelast verschuldigd van 23,6 miljoen euro.

De langlopende leningenportefeuille bestaat uit enerzijds traditionele geldleningen en anderzijds uit renteswaps (derivaten). De feitelijke financiering onder de derivaten wordt opgenomen in de vorm van 3- en 6-maands leningen. Deze opnames kunnen op de balans een verschuiving binnen de geldgeverscategorieën openbare lichamen en binnenlandse banken teweeg brengen (in 2019 niet aan de orde).

De langlopende schuld daalde over 2019 met circa 5 miljoen euro. Er werd voor 90 miljoen euro contractueel afgelost, waarvan 85 miljoen euro werd geherfinancierd.

Specificatie derivatenportefeuille.

Conform voorschrift vanuit BBV zijn in onderstaande tabel de belangrijkste kenmerken van de gemeentelijke derivatenportefeuille in beeld gebracht.

Specificatie derivatenportefeuille

Nr.	Tegenpartij	Credit- rating S&P/ Moody's	Type derivaat	Start	Afloop	Looptijd in jaren	Rente %	Hoofdsommen	
								Oorspron- kelijk	Restant eind 2019
1	BNG	AAA/Aaa	Payer Swap	2010	2060	50	3,560	130	130
2	Rabobank	A+/Aa3	Payer Swap	2010	2020	10	3,485	50	50
3	Rabobank	A+/Aa3	Payer Swap	2010	2019	9	3,479	50	0
4	Rabobank	A+/Aa3	Payer Swap	2011	2021	10	3,668	40	40
5	Rabobank	A+/Aa3	Payer Swap	2012	2042	30	3,814	40	40
6	Rabobank	A+/Aa3	Payer Swap	2013	2038	25	3,926	80	68
7	Rabobank	A+/Aa3	Payer Swap	2014	2039	25	4,064	75	60
Totaal								465	388

Derivaten krijgen gedurende hun looptijd een marktwaarde. Deze waarde is afhankelijk van de contractrente ten opzichte van de marktrente en de restant-looptijd. Bovendien kunnen bij derivaten bijzondere contractsbepalingen aan de orde zijn. Beide aspecten zijn onderstaande tabel weergegeven.

Specificatie marktwaarden en bijzondere bepalingen

x € 1.000.000

Nr.	Tegenpartij	Marktwaarde per 31-12-2019	Bijstort- verplichting	Break clause (1)
1	BNG	-137,4	Neen	Neen
2	Rabobank	-2,0	Neen	Neen
3	Rabobank	0	Nvt	Nvt
4	Rabobank	-2,4	Neen	Neen
5	Rabobank	-28,8	Neen	Ja, mutual per 7 juli 2023
6	Rabobank	-33,0	Neen	Ja, mutual per 7 juli 2024
7	Rabobank	-23,6	Neen	Ja, mutual per 7 juli 2025
Totaal		-227,2		

(1) Een break clause is een recht om op een vooraf vastgesteld moment het swapcontract tegen marktwaarde af te rekenen. Mutual wil zeggen dat zowel gemeente als bank daarop te zijner tijd een beroep mogen doen. Het risico rond het eventueel invoeren van break clauses voor bovengenoemde swaps 5, 6 en 7 is meegenomen in het gemeentelijke risicomodel en vormt daarmee input voor bepaling van de benodigde weerstandcapaciteit (zie ook [Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)).

De marktwaarde per eind 2018 bedroeg nog -168,8 miljoen euro. De totale marktwaarde is gedurende 2019 negatiever geworden door, voornamelijk, de daling van de lange rente.

De feitelijke indekking van de swaps vindt plaats door middel van 3- en 6-maands leningen. Conform wettelijke voorschriften hebben alle swaps een zogenoemde effectieve positie. Er zou sprake zijn van een niet-effectieve positie indien:

- een derivaat afgesloten wordt vóór het afsluiten van de lening;
- de waarde en looptijd van het derivaat niet overeenkomen met de hoogte van het bedrag en de looptijd van de lening.

Door derden belegde gelden

De beleggingen voor derden betreft met name het Personeelsfonds ten bedrage van 0,8 miljoen euro.

Waarborgsommen

De waarborgsommen per 31 december 2019 betreffen:

Omschrijving	Bedrag
Zekerstelling bij uitgifte van gronden Leidsche Rijn	7.361
Zekerstelling bij uitgifte van gronden binnenstedelijke grondexploitaties	5.223
Overige waarborgen	811
Totaal	13.395

Flottende passiva

Netto flottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Kasgeldleningen

Per eind 2019 bedroeg het totaalsaldo van deze post 67 miljoen euro. Deze leningen zijn nodig voor de regulatie van het gemeentelijke banksaldo.

Overige kortlopende schulden

Eind 2018 stonden 9.134 crediteurenposten open met een totaal aantal verwerkte crediteurenposten van 137.344. Ultimo 2019 stonden er 9.494 crediteurenposten open met een totaal aantal verwerkte crediteurenposten van 144.819. De betaaltermijn van de crediteurenposten in 2019 is licht gedaald naar gemiddeld 12,2 dagen (2018: 12,4 dagen).

Overlopende passiva

Nog te betalen bedragen

x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
Nog te betalen bedragen	74.622	82.654
Totaal	74.622	82.654

Een specificatie is opgenomen in onderstaande tabel. Het betreft in 2019 en voorgaande jaren aangegane verplichtingen en al uitgevoerde werken waarvan de factuur op balansdatum nog niet was ontvangen.

x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Afdracht loonheffing	18.643
Afdracht omzetbelasting 4e kwartaal 2019	7.439
Overlopende rente	11.891
Allonge Uithoflijn	12.560
IRIS (door te betalen) Europese subsidies	1.970
Afdracht premies ABP en zorgverzekeringswet	4.124
Zorgaanbieders	6.866
Cliënten schulddienstverlening	1.953
Subsidie Ondernemingsfonds Utrecht	1.015
Overige posten	16.193
Totaal	82.654

Vooruit ontvangen bedragen van overheidslichamen

x € 1.000

Naam	Boekwaarde 31-12-2018	Ontvangen bedragen	Vrijvallen of terugbetaalde bedragen	Boekwaarde 31-12-2019
	a	b	c	d = a+b-c
Fosterreg	10	0	0	10
IRIS	260	262	162	360
Naturevation	59	0	28	31
Plan Einstein	379	0	379	0
Project PlastiCircle	177	311	367	121
City Changer Cargo Bike (CCCB)	50	0	0	50
CCCB	0	53	31	22
Totaal Europa	935	626	967	594
Woningbouwprojecten Senter Novem	935	0	0	935
Geluid Lessinglaan	54	0	0	54
ISV-subsidie	568	0	0	568
Huishoudelijke Hulp Toelage	2.791	0	2.791	0
Bestuursakkoord OAB-VVE/Verlengde Leertijd	1.105	3.194	0	4.299
Rijksmiddelen Laaggeletterdheid	645	644	645	644
Geluid Balijelaan	94	0	0	94
Veiligheid	163	385	0	548
VSV en RMC	128	0	0	128
Pilot handhaving goed verhuurschap	0	250	0	250
Slimme Laadpleinen	0	766	51	715
Bijdrage Pilot Jeugdbescherming 2020	0	32	0	32
Samenwerkingsverbanden RIEC-RVS-VHRU	1.023	912	173	1.762
Totaal Rijk	7.506	6.183	3.660	10.029

x € 1.000				
Naam	Boekwaarde 31-12-2018	Ontvangen bedragen	Vrijvallen of terugbetaalde bedragen	Boekwaarde 31-12-2019
	a	b	c	d = a+b-c
Erfgoedparels	232	0	232	0
Zachte Landingsgelden Pieken	288	41	0	329
Proof of Concept (POC)	493	83	493	83
Vastgoedbeurs ProVaDa	15	0	15	0
Noordelijk Randweg Utrecht	4.922	0	4.477	445
Cofinanciering Haalbaarheidsstudie Vuelta 2020	19	0	19	0
G4 werkbudget	629	0	200	429
Project WUR Nascheidingsonderzoek	0	27	0	27
Thermican	0	91	0	91
U10 Tolsteeg	0	13	0	13
Vervoersplan	0	760	0	760
Fietstunnel	0	1.800	0	1.800
Lokaal Maatwerk	0	75	0	75
Bijdragen Culturele Regiovorming	0	32	0	32
Samenwerkingsverbanden RIEC-RVS	6	79	0	85
Laaggeletterdheid gemeente	0	212	206	6
Vijfheerenlanden				
Totaal andere overheden	6.604	3.213	5.642	4.175
Totaal vooruit ontvangen bedragen van overheidslichamen	15.045	10.022	10.269	14.798

Overige vooruit ontvangen bedragen

x € 1.000		
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
Overige vooruit ontvangen bedragen	8.399	15.441
Totaal	8.399	15.441

Dit betreft de volgende posten:

x € 1.000	
Omschrijving	Bedrag
Parkeer- en garage abonnementgelden	2.098
Erfpacht- en huuropbrengsten	2.631
Exploitatiebijdragen	2.681
Koopsom grond	2.500
Budget afbouw Vleuterweide	1.770
Overig	3.761
Totaal	15.441

De hierboven genoemde 'Exploitatiebijdragen' hebben betrekking op opbrengsten die ontvangen zijn in het kader van het faciliterend grondbeleid en op basis van een getekende overeenkomst in rekening zijn gebracht bij derden.

Gebeurtenissen na balansdatum

Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de Jaarrekening 2019, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten

Gemeente Utrecht is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijvende financiële verplichtingen. De verplichtingen met een waarde > 0,500 miljoen euro zijn in beeld gebracht. De waarde van deze verplichtingen bedraagt ultimo 2019 in totaal 274 miljoen euro. Dit is inclusief 11,609 miljoen euro nog openstaande personele verlofdagen. In het overzicht hieronder zijn de overige verplichtingen >0,500 miljoen euro per crediteur weergegeven. Overzicht verplichtingen uit bijlage toevoegen

Verplichtingen/contracten met een waarde >0,500 miljoen euro

	x € 1.000
Relatie/crediteur	Waardecontract/ verplichting
Aannemingsbedrijf Nico de Bont B.V.	23,200
UW Holding BV	20,475
BAM Bouw en Techniek B.V.	13,325
Van Wijk Aannemersbedrijf	12,435
Openstaande personele verlofdagen gemeente Utrecht	11,609
Onderlinge Waarborgmaatschappij Zorgverzekeraar Zorg en Zekerheid	11,000
Objectbeveiliging GU	10,500
Gemeenschappelijke regeling Afval	9,113
Tzorg BV	7,900
NSEnergy WKO Stads Kantoor	7,824
Greenschoice	7,435
TenneT TSO B.V.	6,984
Stichting de Tussenvoorziening	6,945
Van Miltenburg Bouw & Onderhoud	5,311
A. Agterberg B.V.	5,051
Regulier Schoonmaak Stads Kantoor	4,848
Hulpverleningscentrum (HMC)	4,800
Start People B.V.	4,478
D. van der Steen B.V.	4,080
Meyra	3,900
Gebroeders M. en W. Bron B.V.	3,768
Medipoint	3,500
Holland Scherm B.V.	3,479
Warme en koude drankenvoorziening	3,360
UW Flora, Groen, Schoonm, Reintegr.	3,166
BAS Truck Center B.V.	2,700
Snaas Metaalwaren B.V.	2,452
Pauw Dodewaard Grond Weg en	2,381
De Groot Vroomshoop B.V.	2,370
SVP Architectuur en Stedenbouw B.V.	2,350
Axians	2,337
Willemsen Infra B.V.	2,291
U-Stal Holding B.V.	2,081

x € 1.000

Relatie/crediteur	Waardecontract/ verplichting
Straatmakersbedrijf H.C. Koot B.V.	1,922
HaskoningDHV Nederland B.V.	1,920
GU breed Onderhoud koffiemachines	1,877
NS Stations B.V.	1,870
Stichting Social Impact Bonds	1,807
Jos Scholman Groen B.V.	1,651
Nieuwe leverancier in 2020	1,600
Gebr. Kloens Bestratingen B.V.	1,585
ULC Technisch Beheer B.V.	1,390
Aannemersbedrijf Wallaard	1,364
Arval	1,290
Sidcon	1,283
Pilkes Infra	1,259
Hoeflake Infratechniek B.V.	1,255
Quint & van Ginkel B.V.	1,224
Wits Utrecht B.V.	1,197
Eurofiber Nederland B.V.	1,142
Koninklijke PostNL B.V.	1,140
Raamov(Kantoor)meubilair mini competitie	1,120
Strukton Worksphere B.V.	1,047
Vialis B.V.	1,044
Rutte Wegenbouw	1,031
G.W.W. Werken Scherrenberg B.V.	1,022
Centralpoint Nijmegen B.V.	1,000
Gebrs. De Leeuw B.V.	0,943
B2-Clean B.V.	0,925
Docura Thuiszorg B.V.	0,870
Elektrotechnisch Bureau Verweij	0,867
SCHOONEGGENDREEF 027C (huur)	0,831
Omniform Projects B.V.	0,826
RPS advies- en ingenieursbureau	0,814
Schoonmaak MKL's - F&H	0,810
Voort B.V.	0,800
Contezza B.V.	0,800
Burgy Bouwbedrijf B.V.	0,797
de Architecten Cie. B.V.	0,788
ALFA & ZORG B.V.	0,760
Intersolve Technologies B.V.	0,760
Raamovk kantoorart/papier/drukwerk	0,740
F.C. DONDERSSTRAAT 001 (huur)	0,724
Stg. Zorgwacht	0,720
VTN Besturingstechniek	0,700
P1 Off Street Management B.V.	0,697
Koopmans Bouw B.V.	0,653

x € 1.000

Relatie/crediteur	Waardecontract/ verplichting
Bouwcombinatie Jaarbeursplein	0,642
Mertens Bouwbedrijf B.V.	0,635
Beveiligingsinstallatie F&H	0,600
Kramer Bouw B.V.	0,594
ZorgNed Automatisering BV	0,593
Axion Continu WZW	0,590
combinatie cps V.O.F.	0,569
REMONDIS Rioolservice West B.V.	0,555
Croonwolter&dros B.V.	0,551
ACTIEF ZORG B.V.	0,550
T GOYLAAN 075 (huur)	0,535
GU breed Alarmopvolging en alarmcentrale	0,524
Vierstroom Hulp Thuis B.V.	0,510
Beens Groep B.V.	0,503
Eindtotaal	274,264

Gemeente Utrecht heeft ook contracten afgesloten die tot opbrengsten leiden, met een totale waarde van 14,579 miljoen euro. Een overzicht van deze niet uit de balans blijvende financiële rechten >0,500 miljoen euro is hieronder opgenomen per debiteur.

Rechten met een waarde >0,500 miljoen euro

x € 1.000

Relatie/debiteur	Waarde contract/ verplichting
ProRail B.V.	3,867
VREDENBURG 40 (verhuur)	2,382
IGJ	2,137
RAVELLAAN 96 (verhuur)	1,310
RVB	1,188
BGHU	1,108
EVERARD MEIJSTERLAAN 1 C (verhuur)	0,666
GGDrU	0,644
Jellinek	0,640
BRUSSELPLEIN 4 (verhuur)	0,637
Eindtotaal	14,579

Reserves

Stand en verloop reserves

x € 1.000

	Stand 31-12-2018	correctie begin balans 2019	B&D voorstellen 2018	Stand 1-1-2019	Toevoeging 2019	Onttrekking 2019	Stand 31-12-2019
Algemene Reserves	57.047			57.047	1.173	470	57.750
Algemene Dekkingsreserves	42.888	21.081	6.218	70.187	53.734	54.315	69.606
Algemene reserve	99.935	21.081	6.218	127.234	54.907	54.785	127.356
Bewoners en Bestuur	44		44	88			88
Stedelijke ontwikkeling	91.862	-13.389	17.537	96.010	18.008	51.330	62.688
Duurzaamheid	8.835		3.833	12.668		600	12.068
Bereikbaarheid	31.345		-2.709	28.636	13.388	20.066	21.958
Openbare ruimte en groen	16.111		5.061	21.172		8.266	12.906
Economie	1.765		-521	1.244		570	674
Werk en Inkomen	5.397		-1.892	3.505		1.250	2.255
Onderwijs	19.886		2.304	22.190	3.750	10.039	15.901
Maatschappelijke Ondersteuning	2.155			2.155		500	1.655
Veiligheid	173			173			173
Cultuur	800			800	2	200	603
Sport	3.314	-2.618		696	49		745
Utrechts Vastgoed	4.654		-843	3.811	1.030	813	4.027
Algemene middelen	18.408		-3.241	15.167		4.120	11.047
Overhead	6.534		-2.553	3.981			3.981
Vaste activa reserve	290.277		3.253	293.530	21.467	13.000	301.997
Totaal bestemmingsreserve	501.560	-16.007	20.273	505.826	57.693	110.753	452.766
Totaal reserves	601.495	5.074	26.491	633.061	112.600	165.538	580.122

1) In het jaar 2018 was een deel van de reserve vaste activa ondergebracht in Programma Vastgoed. Met ingang van 2019 wordt deze reserve verantwoord onder Reserves ten bate van vaste activa. De boekwaarde per 31 december 2018 van deze reserves ad 0,124 miljoen euro is hierop aangepast.

x € 1.000

	Looptijd t/m	Stand per 01-01-2019	Werkelijke mutatie 2019	Saldo 31-12-2019	Reeds verplicht 31-12-2019	Niet verplicht deel	Deel dat vrij kan vallen
Bewoners en Bestuur							
Reserve Verkiezingen	31-12-50	88	0	88	0	88	0
Stedelijke Ontwikkeling							
Egalisatiereserve bouwleges	31-12-50	900	-900	0	0	0	0
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	0	12.993	0	12.993	0	12.993	0
Woonruimteonttrekkingsreserve	0	-100	100	0	0	0	0
Woonfonds	0	1.934	-455	1.479	0	1.479	0
Reserve Utrechts restauratiefonds (URF)	0	5.981	0	5.981	0	5.981	0
Archeologisch opgravingen	0	493	0	493	0	493	0
Revolverend fonds woningrenovatie	0	762	0	762	0	762	0
Domplein 13	31-12-26	280	-40	240	0	240	0
Reserve grondexploitatie	0	48.442	-33.157	15.285	0	15.285	0
Investeringsimpuls RSU	0	12.357	6.290	18.647	0	18.647	0
Reserve taakstelling inkoop LR	31-12-22	8.802	-2.159	6.643	6.643	0	0
Geluidswal	31-12-19	3.000	-3.000	0	0	0	0
Ondersteunen Handhaven	31-12-50	165	0	165	165	0	0
Duurzaamheid							
Reserve Energiemaatregelen Utr. Scholen	01-01-28	185	0	185	0	185	0
Utrechtse Energie	01-01-50	3.187	-600	2.587	0	2.587	0
Leningen Utrechtse Energie	01-01-38	5.050	0	5.050	0	5.050	0
Utrechtse energie aardgasvrije wijken	01-01-36	3.428	0	3.428	0	3.428	0
Risicoreserve Bodem	31-12-43	818	0	818	0	818	0

x € 1.000

	Looptijd t/m	Stand per 01-01-2019	Werkelijke mutatie 2019	Saldo 31-12-2019	Reeds verplicht 31-12-2019	Niet verplicht deel	Deel dat vrij kan vallen
Bereikbaarheid							
Meerjarige investeringen bereikbaarheid	31-12-40	21.048	-4.523	16.525	0	16.525	0
Parkeerexploitatie	01-01-50	5.673	-1.524	4.149	0	4.149	0
Onderhoud parkeervoorzieningen	01-01-50	1.915	-631	1.284	0	1.284	0
Openbare ruimte en groen							
Egalisatiefonds rioleringen	31-12-50	9.009	-5.000	4.009	0	4.009	0
Ophaaldienst	31-12-50	5.770	0	5.770	0	5.770	0
Essentaksterfte 1002	31-12-50	4.327	-1.300	3.027	298	2.729	0
Meerjaren Groen programma	31-12-30	2.066	-1.966	100	0	100	0
Economie							
Cofinanciering Pieken	0	258	0	258	0	258	0
Toeristische stadspromotie	0	286	0	286	0	286	0
Lokaal Economisch Fonds (LEF)	31-12-20	700	-570	130	130	0	0
Werk en Inkomen							
Werk en inkomen	31-12-50	1.046	-250	796	380	416	0
Revolverend fonds Werk en Inkomen	31-12-99	1.903	-1.000	903	903	0	0
Revolverend Fonds Jongeren schulden	02-08-50	556	0	556	542	0	14

x € 1.000

	Looptijd t/m	Stand per 01-01-2019	Werkelijke mutatie 2019	Saldo 31-12-2019	Reeds verplicht 31-12-2019	Niet verplicht deel	Deel dat vrij kan vallen
Onderwijs							
Stroyenborchdreef brand	31-12-19	0	0	0	0	0	0
Masterplan voortgezet onderwijs	12-12-50	524	-524	0	0	0	0
Masterplan primair onderwijs	31-12-50	277	0	277	0	277	0
Huisvestingsprogramma	31-12-50	3.325	0	3.325	0	3.325	0
Piekopvang onderwijs LR	31-12-50	770	-54	716	0	716	0
Meerjaren Perspectief Onderwijs Huisvesting	31-12-50	10.792	-1.414	9.378	0	9.378	0
Onderhoud en kapitaallasten Buitenschoolse opvang (BSO)	31-12-50	1.980	0	1.980	0	1.980	0
Nieuwbouw Centrale Bibliotheek	31-12-50	4.521	-4.296	225	0	0	225
Veiligheid							
Projecten cameratoezicht	31-12-50	173	0	173	0	173	0
Cultuur							
Utrechtse Cultuurlening	31-12-50	100	0	100	0	100	0
Fonds Broedplaatsen	31-12-50	700	-198	502	0	502	0
Utrechts Vastgoed							
Vastgoedbeheer	31-12-99	3.810	-174	3.636	0	3.636	0
Groot onderhoud Maatschappelijk Vastgoed	31-12-18	0	0	0	0	0	0
Energieneutraal Kernvastgoed	0	0	0	0	0	0	0

x € 1.000

	Looptijd t/m	Stand per 01-01-2019	Werkelijke mutatie 2019	Saldo 31-12-2019	Reeds verplicht 31-12-2019	Niet verplicht deel	Deel dat vrij kan vallen
Algemene Middelen							
Budgetstructuur Leidsche Rijn	31-12-30	9.927	0	9.927	0	9.927	0
MCV / Muziekpaleis	01-01-19	0	0	0	0	0	0
Decentralisatie Sociaal Domein	31-12-20	5.120	-4.000	1.120	0	1.120	0
Muziekcentrum Vredenburg frictiekosten 2009	01-01-19	119	-119	0	0	0	0
Overhead							
Europese subsidies	31-12-24	2.099	0	2.099	0	2.099	0
ICT Investeringsprogramma	31-12-29	1.882	0	1.882	0	1.882	0
Algemene reserve							
Algemene Reserve	31-12-99	57.047	703	57.750	0	57.750	0
Algemene dekkingsreserve	31-12-99	70.187	-581	69.606	0	69.606	0
Vaste activa							
Vaste Activareserve	31-12-99	293.530	8.467	301.997	0	301.997	0
Maatschappelijke ontwikkeling							
Plan van aanpak MO	31-12-50	2.155	-500	1.655	0	1.655	0
Sport							
Grasmat Zoudenbalch	01-09-20	696	48	744	0	744	0
Nota kapitaalgoederen Sport	31-12-18	0	0	0	0	0	0

Toelichting reserves

Programmareserve Bewoners en Bestuur

x € 1.000

	Saldo 31-12-2018	Correctie beginbalans	B&D voorstellen 2018	Saldo 1-1-2019	Toe- voeging 2019	Ottrek- king 2019	Stand 31-12-2019
	a	b	c	d=a-b+c	e	f	g=d+e-f
Reserve Verkiezingen	44		44	88			88

Bewoners en Bestuur

Reserve Verkiezingen

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentotoerekening	Nee
Maximum bedrag	960
Minimum bedrag	100.000
Datum Raadsbesluit	

Waarom is de reserve ingesteld

Doel waarvoor deze reserve is ingesteld: egalisatie van kosten die met verkiezingen samenhangen.

Het faciliteren en organiseren van verkiezingen is een structurele taak van Publiekszaken waar jaarlijks in de exploitatiebegroting een structureel budget beschikbaar voor is. In een jaar waarin er geen verkiezingen zijn, wordt dit budget gestort in de reserve. In een verkiezingsjaar gebruiken we de reserve ter dekking van de uitgaven die we niet uit het structurele budget gedekt kunnen worden.

Toelichting op het verloop

Er is in de jaarrekening 2018 in plaats van een onttrekking uit de reserve van 0,044 miljoen euro (om de kosten die samenhangen met verkiezingen te dekken), een storting gedaan van 0,044 miljoen euro in de reserve.

In plaats van 0,088 miljoen euro zou de reserve begin 2019 0 moeten bedragen. In 2020 is er geen verkiezing 'gepland'. Het beschikbare budget in de exploitatie kan in dat jaar dan in de reserve worden gestort.

Programmareserve Stedelijke Ontwikkeling

x € 1.000

	Saldo 31-12-2018	Correctie beginbalans	B&D voorstellen 2018	Saldo 1-1-2019	Toe- voeging 2019	Onttrek- king 2019	Stand 31-12-2019
	a	b	c	d=a-b+c	e	f	g=d+e-f
Egalisatiereserve bouwleges	1.600		-700	900		900	0
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	12.808		185	12.993			12.993
Woonruimteonttrekkingsreserve	1.471	-1.471	-100	-100		-100	0
Woonfonds	1.934		0	1.934		455	1.479
Reserve Utrechts restauratiefonds (URF)	5.936		45	5.981			5.981
Archeologisch opgravingen	731		-238	493			493
Revolverend fonds woningrenovatie	762		0	762			762
Domplein 13	280		0	280		40	240
Reserve grondexploitatie	35.085		13.357	48.442	1.100	34.257	15.285
Investeringsimpuls RSU	19.452	-11.918	4.823	12.357	16.808	10.518	18.647
Reserve taakstelling inkoop LR	8.802		0	8.802		2.159	6.643
Geluidswal	3.000		0	3.000		3.000	0
Ondersteunen Handhaven	0		165	165			165

Stedelijke Ontwikkeling

Egalisatiereserve bouwleges

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	2.300.000
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	15-6-2017
Waarom is de reserve ingesteld	Egalisatiereserve om de jaarlijkse schommelingen in de legesopbrengsten omgevingsvergunningen op te vangen.
Toelichting op het verloop	Bij de bestedings- en dekkingsvoorstellen 2016 is er 2,300 miljoen euro gestort in de egalisatiereserve bouwleges. De afgelopen jaren is er door tegenvallende inkomsten in de bouwleges een beroep gedaan op de reserve. In 2019 is 0,901 miljoen euro onttrokken aan de reserve.

Stimuleringsfonds Volkshuisvesting

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	
Rentetoerekening	Ja
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-1-1997
Waarom is de reserve ingesteld	In 1997 is een revolverend stimuleringsfonds Volkshuisvesting ingesteld. Afhandeling van de uit dit fonds verstrekte leningen loopt via het SVn (Stichting Volkshuisvesting Nederland). Het betroffen startersleningen en laagrentende leningen ter stimulering van de woningmarkt. Deze regeling is inmiddels gestopt en de gemeente Utrecht ontvangt jaarlijks afgeloste bedragen terug. De bovenstaande reserve stimuleringsfonds Volkshuisvesting is ingesteld ter dekking van het risico van de verstrekte leningen (niet het volledige bedrag) en de dekking van de rentekosten. Jaarlijks wordt bij bestedings- en dekkingsvoorstellen het saldo van de rentekosten, rentebaten uitstaande leningen en beheerkosten SVn verrekend met de reserve.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties in 2019

Woonruimteonttrekkingsreserve

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	12-3-1990
Waarom is de reserve ingesteld	Bij het onttrekken van woonruimte worden compensatiebedragen in rekening gebracht. Deze middelen zijn niet vrij besteedbaar, ze kunnen uitsluitend worden aangewend in het kader van de volkshuisvesting (huisvestingsverordening artikel 3.6.1). Bij de Audit Bestemmingsreserves is geconcludeerd dat deze reserve omgezet moet worden naar een voorziening. Deze voorziening is in 2019 gevormd en de middelen zijn uit de reserve gehaald en in de voorziening Woonruimteonttrekking gestort. De woonruimteonttrekkingsreserve kan worden opgeheven.
Toelichting op het verloop	Het verloop in 2019 betreft de technische verwerking van het bestedings- en dekkingsvoorstel van 2018. Hierna is het saldo van de reserve 0.

Woonfonds

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	
Rentetoerekening	Ja
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	19-3-2003
Waarom is de reserve ingesteld	Het woonfonds wordt ingezet voor bijzondere doelgroepen en initiatieven die extra woonvoorzieningen vragen en niet in het reguliere pakket zijn opgenomen. Daarnaast dient de reserve als risicoreserve voor enkele leningen. De stortingen en onttrekkingen aan dit fonds geschieden door de afwikkeling van oude volkshuisvestingsregelingen, rentevergoedingen, saldi NRF en leges.
Toelichting op het verloop	In 2019 is 0,455 miljoen euro onttrokken voor de werkzaamheden voor wonen en zorg van bijzondere doelgroepen, het stadsakkoord en de verdere ontwikkeling van de woonmonitor.

Reserve Utrechts restauratiefonds (URF)

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	
Rentetoerekening	Ja
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	1-6-2007
Waarom is de reserve ingesteld	Uit het Utrechts Restauratiefonds worden laagrentende leningen verstrekt ter ondersteuning van particuliere eigenaren. Het Restauratiefonds richt zich op de gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden. Jaarlijks wordt bij bestedings- en dekkingsvoorstellen het saldo van de rentekosten, rentebaten uitstaande leningen en beheerkosten NRF verrekend met de reserve.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties in 2019

Archeologisch opgravingen

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	Deze reserve heeft twee doelen. Een deel is bestemd ter dekking van de archeologische opgravingen. Daarnaast wordt een deel van deze reserve ingezet ten behoeve van het ontwikkelen van het cultuurcentrum Hoge Woerd, vooral ter dekking van een deel van de kapitaalslasten.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties in 2019.

Revolverend fonds woningrenovatie

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-6-2007
Waarom is de reserve ingesteld	Ingesteld bij de Verantwoording 2006. Geen einddatum vanwege revolverend karakter. Het fonds is in het leven geroepen voor het verstrekken van zachte leningen aan eigenaren/bewoners die deelnemen aan gemeentelijke renovatieprojecten. De uitvoering van deze regeling loopt via de SVn (Stichting Volkshuisvesting Nederland). De reserve is gelijk aan de omvang van de uitstaande leningen en is ter dekking van het risico en van de rentekosten.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties in 2019.

Domplein 13

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2026
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	40
Datum Raadsbesluit	1-9-2016
Waarom is de reserve ingesteld	Deze reserve wordt ingezet ter dekking van de subsidiëring aan Stichting Domplein. Onder voorwaarden wordt aan de stichting een subsidie van in totaal 0,4 miljoen euro verstrekt over een periode van tien jaar, van 2016 tot en met 2026.
Toelichting op het verloop	In 2019 is 0,040 miljoen euro onttrokken er dekking van de subsidie aan Stichting Domplein

Reserve grondexploitatie

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	48.442
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	De reserve is ten behoeve van het opvangen van niet begrote financiële tegenvallers in grondexploitatieprojecten en ten behoeve van het afdekken van financiële risico's bij het nemen van initiatieven in de ruimtelijke ontwikkeling van de stad. De ontwikkeling van de reserve grondexploitaties wordt in het MPR toegelicht.
Toelichting op het verloop	In 2019 is er een bedrag van 34,257 miljoen euro onttrokken uit de reserve in verband met de vrijval uit de reserve conform besluitvorming voorjaarsnota 2018 en 2019 (31,300 miljoen euro), de jaarlijkse afdracht aan de algemene middelen (2,125 miljoen euro), promotie en acquisitie (0,080 miljoen euro) en dekking product gebiedsmanagement (0,752 miljoen euro). Vanuit de Investeringsimpuls RSU is er een bedrag van 1,100 miljoen euro gestort in de reserve voor de ontwikkeling van de Merwedekanaalzone deelgebied 5.

Investeringsimpuls RSU

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	28.028
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	1-7-2016
Waarom is de reserve ingesteld	In het verlengde van de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU, 2016) is een investeringsstrategie voor gezonde verstedelijking opgesteld. De programmering van de middelen in de reserve Investeringsimpuls RSU vindt plaats volgens het bestedingskader. Het bestedingskader is vastgesteld bij het MPSO 2017 en een aangepast bestedingskader bij de besluitvorming van MPR 2019 . Ontwikkeling van de reserve Investeringsimpuls RSU wordt jaarlijks toegelicht bij de actualisatie van het MPR.

Toelichting op het verloop	<p>In 2019 is 16,808 miljoen toegevoegd aan de reserve Investeringsimpuls RSU. Dit heeft betrekking op middelen als gevolg van de groei van de stad (8,725 miljoen euro) en motie 2017/191 betaalbaar wonen (8,083 miljoen euro).</p> <p>Volgens de bijbehorende planning is er in 2019 een bedrag van 10,518 miljoen euro aan lasten begroot en conform BBV regelgeving onttrokken aan de reserve Investeringsimpuls RSU.</p> <p>In de Prestatieafspraken op stedelijk niveau 2016-2019 is overeengekomen dat twee derde deel van de afgedragen meerwaarde vanuit de bestemmingswijzigingen op de sociale woningvoorraad bestemd zal worden voor de in de afspraken genoemde bestedingsdoelen. Hiermee is het bestedingskader vastgelegd. In het verleden zijn deze meerwaardeafdrachten gestort in de reserve. Conform de wettelijke verantwoordingsvoorschriften (BBV) is hiervoor een voorziening Meerwaarde prestatieafspraken woningcorporaties ingesteld en zijn de niet bestede gelden uit de reserve gehaald en toegevoegd aan de voorziening voor een bedrag van 11,918 miljoen euro.</p>
Reserve taakstelling inkoop LR	
Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2022
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	2.159.000
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	1-1-2013
Waarom is de reserve ingesteld	In 2013 zijn de benodigde middelen voor de aan Leidsche Rijn opgelegde taakstelling in een bestemmingsreserve gestort.
Toelichting op het verloop	Deze reserve is ingesteld ter dekking van de jaarlijkse afdracht (tot 2032) aan de algemene middelen van de gemeente Utrecht. Conform besluitvorming bij de Voorjaarsnota 2012 wordt de afdracht, alsmede de onttrekking aan de reserve, vanaf 2020 verlaagd van 2,159 miljoen euro naar 0,719 miljoen euro. Deze verlaging is technisch verwerkt in de 3e begrotingswijziging 2019.

Geluidswal

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2019
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	1-7-2005
Waarom is de reserve ingesteld	Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2005 is een bedrag beschikbaar gesteld van 5,5 miljoen euro ter gedeeltelijke dekking van de uitgaven van de geluidswal Woerden (Verlenging geluidswal Veldhuizen). In 2013 is deze reserve voor algemene gemeentebrede middelen verlaagd met 2,5 miljoen euro. In 2019 is tot uitvoering van de wal overgegaan. Gelet op het voordeel bij de aanbesteding is de reserve niet nodig en is deze in 2019 vrijgevallen
Toelichting op het verloop	Geen mutaties

Ondersteunen Handhaven

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	100.000
Datum Raadsbesluit	5-4-2018
Waarom is de reserve ingesteld	In de raadsbrief van 5 april 2018 (kenmerkt 5234988) is de raad geïnformeerd over het revolverend principe in het kader van het handhavingsprogramma 2018. Daarbij is aangegeven dat Woonfraude kan leiden tot dwangsommen en boetes. Maar ook Handhaving in het kader van de horeca, kansspelen en seksinrichtingen, (ver)bouwen en slopen kan ook leiden tot dwangsommen en boetes. Deze geïnde dwangsommen en boetes worden via de begroting direct weer ingezet voor verdere handhavingsactiviteiten.
Toelichting op het verloop	In 2018 is een meeropbrengst van 0,165 miljoen euro opgehaald aan dwangsommen en bestuurlijke boetes ten opzichte van de begroting. Deze is middels bestedings- en dekkingsvoorstel bij de Programmaverantwoording 2018 aan de reserve toegevoegd. Deze middelen zullen in het kader van het handhavingsprogramma 2020 ingezet worden.

Programmareserve Duurzaamheid

x € 1.000

	Saldo 31-12-2018	Correctie beginbalans	B&D voorstellen 2018	Saldo 1-1-2019	Toe- voeging 2019	Onttrek- king 2019	Stand 31-12-2019
	a	b	c	d=a-b+c	e	f	g=d+e-f
Reserve Energiemaatregelen Utr. Scholen	185		0	185			185
Utrechtse Energie	3.187		0	3.187		600	2.587
Leningen Utrechtse Energie	5.050		0	5.050			5.050
Utrechtse energie aardgasvrije wijken	0		3.428	3.428			3.428
Risicoreserve Bodem	413		405	818			818

Duurzaamheid

Reserve Energiemaatregelen Utr. Scholen

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	1-1-2028
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	100.000
Datum Raadsbesluit	5-7-2012
Waarom is de reserve ingesteld	Bij de berekening van de verwachte voordelen als gevolg van energiemaatregelen aan Utrechtse scholen in het kader van Utrechtse Energie is uitgegaan van bepaalde parameters (bijvoorbeeld verwachte toename van energiekosten). Met de schoolbesturen zijn overeenkomsten gesloten waarin hun aandeel in de investering is vastgelegd op basis van de verwachte besparingen. Als nadien zal blijken dat de verwachte besparing onvoldoende is behaald als gevolg van afwijkingen in de contractueel vastgelegde parameters, dan zijn wij als gemeente gehouden de schoolbesturen daarvoor financieel te compenseren.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties.

Utrechtse Energie

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	1-1-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	5.000.000
Minimum bedrag	100.000
Datum Raadsbesluit	5-7-2012
Waarom is de reserve ingesteld	De reserve is ingesteld om de mutaties in de uitvoering van de opgave Energietransitie op te kunnen vangen.
Toelichting op het verloop	Jaarlijks wordt er een bedrag aan de reserve onttrokken ter dekking van de kosten voor diverse subsidieregelingen binnen de opgave Energietransitie. In de 2e bestuursrapportage 2019 is de begrote onttrekking bijgesteld naar 0,600 miljoen euro.

Leningen Utrechtse Energie

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	1-1-2038
Rentetoerekening	Ja
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	100.000
Datum Raadsbesluit	16-9-2014
Waarom is de reserve ingesteld	Vanuit de beschikbaar gestelde budgetten voor Utrechtse Energie is een renteloze lening van vijftien jaar verstrekt aan het Energiefonds. De bestemmingsreserve is voor de afdekking van het risico en de rentelasten.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties.

Utrechtse energie aardgasvrije wijken

Aard van de reserve	Projectenreserve
Looptijd t/m	1-1-2036
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	5.000.000
Minimum bedrag	100.000
Datum Raadsbesluit	20-6-2019
Waarom is de reserve ingesteld	Utrecht wil zo snel mogelijk klimaatneutraal zijn. Dat doet de gemeente door te kiezen voor een warmtevoorziening, die duurzaam, betaalbaar en betrouwbaar is. Om geen oude gasleidingen meer te hoeven vervangen wordt er in Overvecht Noord gewerkt met duurzame alternatieven. De bestemmingsreserve is gevormd om op termijn grootschalige initiatieven te kunnen bekostigen. De reserve is gevoed vanuit de Rijksmiddelen voor de proeftuinen arrdgasvrije wijken.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties.

Risicoreserve Bodem

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2043
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	2.000.000
Minimum bedrag	100.000
Datum Raadsbesluit	29-6-2017
Waarom is de reserve ingesteld	Binnen het Gebiedsplan bodem worden kosten gemaakt voor de monitoring van grondwaterverontreiniging, waarvoor budget is binnen de bodembegroting, en het treffen van maatregelen (zoals tegenbemalingen) ingeval de doelstellingen van het Gebiedsplan in gevaar zijn of dreigen te komen. Ook derden kunnen deelnemen aan het Gebiedsplan van de gemeente door middel van een bijdrageregeling. Saneringsverplichtingen van derden worden met de bijdrage overgedragen aan de gemeente. Ook de risico's worden overgedragen aan de gemeente; door deze bijdragen te reserveren kunnen de risico's worden gedekt.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties.

Programmareserve Bereikbaarheid

x € 1.000

	Saldo 31-12-2018	Correctie beginbalans	B&D voorstellen 2018	Saldo 1-1-2019	Toe- voeging 2019	Onttrek- king 2019	Stand 31-12-2019
	a	b	c	d=a-b+c	e	f	g=d+e-f
Meerjarige investeringen bereikbaarheid	24.646		-3.598	21.048	13.388	17.911	16.525
Parkeerexploitatie	5.405		268	5.673		1.524	4.149
Onderhoud parkeervoorzieningen	1.294		621	1.915		631	1.284

Bereikbaarheid

Meerjarige investeringen bereikbaarheid

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2040
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	151.446
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	1-1-2007

Waarom is de reserve ingesteld

De reserve Meerjarige investeringen Bereikbaarheid en Luchtkwaliteit (reserve MIB) wordt ingezet voor de uitvoering van de meerjarige investeringsplannen uit het programma Bereikbaarheid en Luchtkwaliteit. Door vertraging of versnelling van projecten ontstaan er afwijkingen van het kasritme van de projecten in het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR). De reserve is nodig om deze fluctuaties op te vangen. Daarnaast bevat deze reserve het gemeentelijk aandeel voor de financiering van het aanvullende pakket VERDER maatregelen. De reserve wordt gevoed uit het beschikbaar gestelde jaarlijkse budget tot en met 2040.

Toelichting op het verloop

De stortingen van 13,388 miljoen euro bestaan uit een overschot op het kasritme van auto 11,935 miljoen euro en een terugstorting van eerder uitgenomen bijdragen van 1,453 miljoen euro conform besluitvorming bij de Voorjaarsnota 2011 (verevening Bereikbaarheid).

De onttrekkingen van 17,911 miljoen euro bestaan uit bijdragen voor doorlopende investeringen Bereikbaarheid, bijdragen op basis van afspraken binnen het gemeenschappelijke Verder pakket en verplichte onttrekkingen op basis van besluitvorming bij de Voorjaarsnota.

Ten behoeve van de dekking van de doorlopende investeringen bij Bereikbaarheid is een bedrag van 6,553 miljoen euro onttrokken voor projecten verkeersveiligheid (2,926 miljoen euro), Mobiliteits-en verkeersmanagement en Luchtkwaliteit (2,252 miljoen euro) en OV (1,375 miljoen euro).

Ten behoeve van de dekking van projecten die gefinancierd worden vanuit het gezamenlijke Verder pakket is in 2019 een bedrag van 10,605 miljoen euro onttrokken. Het gaat in 2019 om onttrekkingen voor de projecten Herenroute (0,262 miljoen euro), Invoering leenfietsen (0,97 miljoen euro), diverse doorfietsroutes (1,782 miljoen euro), diverse Fiets-voetgangersvoorzieningen (3,315 miljoen euro), de Dafne Schippersbrug (0,476 miljoen euro), busbaan Dichterswijk (4,6 miljoen euro) en Socrateslaan/ Beneluxbaan Oost (0,073 miljoen euro). Op basis van besluitvorming bij voorjaarsnota's zijn de volgende verplichte bedragen uit de reserve onttrokken (totaalbedrag 0,753 miljoen euro):

- 0,7 miljoen euro structureel in verband met de inzet van P&R Hooggelegen ten behoeve van de structurele gemeentebrede problematiek (VJN 2103);
- 0,053 miljoen euro structureel ten behoeve van de parkeerexploitatie in verband met het opheffen van parkeerplekken op de Mariaplaats (VJN 2015).

Parkeerexploitatie

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	1-1-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	1-1-2007
Waarom is de reserve ingesteld	Het doel van de egalisatiereserve parkeerexploitatie is om schommelingen in bepaalde baten of lasten tussen de jaren te egaliseren. Dit kunnen verwachte en onverwachte schommelingen zijn. De reserve heeft een plafond van maximaal 15% van de parkeerbaten. Begrote onttrekkingen in een jaar zullen alleen in werkelijkheid plaatsvinden wanneer dit nodig is voor een sluitende begroting.
Toelichting op het verloop	In het kader van de aanpak bevorderen P+R gebruik zijn er maatregelen getroffen om de parkeervoorzieningen te verbeteren. De lasten die dit met zich meebrengt zijn gedekt uit de parkeerreserve. In 2020 zal het resterende bedrag voor het P&R actieplan worden onttrokken aan de reserve, en heeft de reserve alleen nog de eenduidige bestemming van egalisatiereserve. In 2019 is ook het aanloopverlies parkeergarage Croeselaan gedekt uit de parkeerreserve.

Onderhoud parkeervoorzieningen

Aard van de reserve	Onderhoudsreserve
Looptijd t/m	1-1-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	2.000
Minimum bedrag	350
Datum Raadsbesluit	1-1-2001
Waarom is de reserve ingesteld	De onderhoudsreserve is ingesteld om de schommelingen van het meerjarig groot onderhoud aan parkeergarages, transferia en stallingsvoorzieningen op te kunnen vangen
Toelichting op het verloop	De onttrekking van 0,631 miljoen euro heeft betrekking op de werkzaamheden aan de sprinklerinstallaties in diverse belanghebbende garages. Deze werkzaamheden zijn opgestart en zullen in 2020 worden afgerond.

Programmareserve Openbare Ruimte en Groen

x € 1.000

	Saldo 31-12-2018	Correctie beginbalans	B&D voorstellen 2018	Saldo 1-1-2019	Toe- voeging 2019	Onttrek- king 2019	Stand 31-12-2019
	a	b	c	d=a-b+c	e	f	g=d+e-f
Egalisatiefonds rioleringen	5.991		3.018	9.009		5.000	4.009
Ophaaldienst	5.793		-23	5.770			5.770
Essentaksterfte 1002	4.327		0	4.327		1.300	3.027
Meerjaren Groen programma	0		2.066	2.066		1.966	100

Openbare ruimte en groen

Egalisatiefonds rioleringen

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	

Waarom is de reserve ingesteld

Deze egalisatiereserve is gevormd om al te grote schommelingen in de tarieven voor de rioolheffing op te vangen. Bij de tariefvaststelling voor het komende jaar wordt van het lopende jaar besloten om eventueel bedragen aan de reserve te onttrekken. Verder wordt bij de Verantwoording van het lopende jaar besloten om, indien nodig, eventuele overschotten te storten in de reserve en eventuele tekorten te onttrekken aan de reserve.

Toelichting op het verloop

Mutatie -5 miljoen in boekjaar 2019 is overeenkomstig Voorjaarsnota 2019. Hiervan heeft 3 miljoen euro betrekking op het resultaat 2018. Deze meevaller is ontstaan door onverwachte positieve afrekeningen uit de rioolheffingen van voorgaande jaren van grootgebruikers enerzijds en door een hoger volume 2018 in aansluitingen en m3 grootverbruik dan verwacht anderzijds.

Ophaaldienst

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	100.000
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	Deze egalisatiereserve is gevormd om al te grote schommelingen in de tarieven voor de afvalstoffenheffing op te vangen. Bij de tariefvaststelling voor het komende jaar wordt bij de voorjaarsnota van het lopende jaar besloten om eventueel bedragen aan de reserve te onttrekken. Verder wordt bij de Verantwoording van jaar t besloten om, indien nodig, eventuele overschotten te storten in de reserve en eventuele tekorten te onttrekken aan de reserve.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties begroot in 2019.

Essentaksterfte 1002

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	29-6-2017
Waarom is de reserve ingesteld	Bij de Voorjaarsnota 2017 is de ernst van de Essentaksterfte en de gevolgen van deze ziekte inzichtelijk gemaakt. Gezien de onzekerheid over het verloop van de ziekte is toen besloten een bedrag van 5,0 miljoen euro beschikbaar te stellen en te storten in een reserve. Daarmee zijn wij naar verwachting in staat gedurende vijf jaren de noodzakelijke maatregelen uit te voeren en de gevolgen van het daadwerkelijke verloop van de ziekte in de praktijk te monitoren.
Toelichting op het verloop	De Raad wordt op de hoogte gehouden door middel van voortgangsrapportages. Mutatie -1,3 miljoen is de verwachte kosten voor maatregelen in 2019. Werkelijke onttrekking vindt plaats op basis van de verwachte kosten.

Meerjaren Groen programma

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2030
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	3.000.000
Minimum bedrag	100.000
Datum Raadsbesluit	20-6-2019
Waarom is de reserve ingesteld	Binnen het Meerjaren Groen Programma wordt gewerkt met een jaar budget, terwijl hierbij projecten voorkomen die een meerjarige uitvoer hebben. Hierdoor kunnen binnen de jaarschijf verschillen ontstaan, waarbij de besteding van de budgetten wel al is verplicht. Deze reserve kan deze verschillen opvangen.
Toelichting op het verloop	De onttrekking in 2019 van 1,966 miljoen euro is ter dekking van lasten voor de groenprojecten Vechtroute netwerk, Minstroom, ARK Demkaterrein, ARK Noordpunt en Niftarlakeplantsoen

Programmareserve Economie

x € 1.000

	Saldo 31-12-2018	Correctie beginbalans	B&D voorstellen 2018	Saldo 1-1-2019	Toe- voeging 2019	Onttrek- king 2019	Stand 31-12-2019
	a	b	c	d=a-b+c	e	f	g=d+e-f
Cofinanciering Pieken	258		0	258			258
Toeristische stadspromotie	286		0	286			286
Lokaal Economisch Fonds (LEF)	1.221		-521	700		570	130

Economie

Cofinanciering Pieken

Aard van de reserve Bestemmingsreserve

Looptijd t/m

Rentetoerekening Nee

Maximum bedrag Niet van toepassing

Minimum bedrag 100

Datum Raadsbesluit

Waarom is de reserve ingesteld Met de cofinanciering bij de (rijks)subsidieregeling Pieken in de Delta worden economische innovatieprojecten ondersteund die de innovatieve concurrentiekracht van Utrecht versterken. De reserve wordt vanaf 2015 aangewend voor de uitvoering van de Economische Agenda Utrecht.

Toelichting op het verloop Geen mutaties in 2019.

Toeristische stadspromotie

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	525
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	In 2003 is de bestemmingsreserve toeristenbelasting ingesteld voor onbepaalde tijd. De reserve is gekoppeld aan de inkomsten toeristenbelasting met als doel een buffer op te bouwen voor tegenvallende inkomsten toeristenbelasting, waarbij een maximum is bepaald op 15% van de geraamde omzet. Daarnaast wordt deze reserve, bij voldoende omvang, ingezet om inhoud te kunnen geven aan de activiteiten van Utrecht Marketing en de ambities van het college.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties in 2019.

Lokaal Economisch Fonds (LEF)

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2020
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	100
Datum Raadsbesluit	30-6-2015
Waarom is de reserve ingesteld	Met de gelden van het Lokaal Economisch Fonds werden subsidies verstrekt voor nieuwe werkgelegenheid, leerwerk- en stageplaatsen in Utrecht. Er was in totaal 8 miljoen euro beschikbaar tot en met 2018. Deze reserve dient ter dekking van LEF-subsidies die nog in 2018 zijn aangevraagd maar waarvan uitvoering en besteding plaatsvindt in 2019 en 2020.
Toelichting op het verloop	In 2019 is een onttrekking gedaan van 0,570 miljoen euro ter dekking van de LEF subsidies die zijn aangevraagd in 2018 maar waarvan de uitvoering in 2019 heeft plaatsgevonden en ter dekking van de vorming van een voorziening dubieuze debiteuren.

Programmareserve Werk en Inkomen

x € 1.000

	Saldo 31-12-2018	Correctie beginbalans	B&D voorstellen 2018	Saldo 1-1-2019	Toe- voeging 2019	Onttrek- king 2019	Stand 31-12-2019
	a	b	c	d=a-b+c	e	f	g=d+e-f
Werk en inkomen	1.568		-522	1.046		250	796
Revolverend fonds Werk en Inkomen	3.273		-1.370	1.903		1.000	903
Revolverend Fonds Jongeren schulden	556		0	556			556

Werk en Inkomen

Werk en inkomen

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	27-6-2013
Waarom is de reserve ingesteld	<p>Bij de resultaatbestemming 2012 is deze reserve gevormd. De reserve komt voor het eerst voor in de Programmabegroting 2013.</p> <p>De reserve is deels bedoeld als een soort van egaliseringsreserve. Met overschotten op het inkomensdeel Participatiewet wordt de reserve gevuld, zodat tekorten op het inkomensdeel aan de reserve kunnen worden onttrokken. Omdat het bij de bijstand om grote bedragen gaat, wordt op deze manier voorkomen dat al grote schommelingen voorkomen.</p> <p>Daarnaast is de reserve bestemd kosten voortvloeiende uit de reorganisatie 2011-2013.</p> <p>Bij de Voorjaarsnota 2017 is het doel van de reserve uitgebreid met aanvullende kosten contributie Wigo4it en uitvoeringskosten Professional Portal Innovatie (PPI).</p> <p>Bij de vorming van de reserve is geen maximum/minimum vastgesteld.</p>
Toelichting op het verloop	<p>Bij de B&d voorstellen 2018 is 0,522 miljoen euro onttrokken voor de kosten Professional Portal Innovatie. De onttrekking van 0,250 miljoen euro is begroot als onderdeel van het pakket maatregelen bij de Voorjaarsnota 2019 (pagina 42).</p>

Revolverend fonds Werk en Inkomen

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2099
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	5.000.000
Minimum bedrag	100.000
Datum Raadsbesluit	1-7-2015
Waarom is de reserve ingesteld	Het Revolverend Fonds is bedoeld om samenwerking met onder andere uitzendbureaus en sociaal ondernemers bij het aan het werk helpen van mensen uit de bijstand te financieren. Voorwaarde voor dekking uit Revolverend fonds is dat de samenwerking leidt tot aantoonbare besparing op de uitkeringslasten.

Bij de resultaatbestemming 2013 is 5 miljoen euro in de nieuw gevormde reserve gestort. De storting vloeiende voort uit besluitvorming rond de Kadernota Participatie en inkomen en de Uitwerkingsnota Werken aan werk. De reserve is voor het eerst zichtbaar in de Programmabegroting 2014. De oorspronkelijke spelregel was dat per jaar maximaal 1,5 miljoen euro vanuit het fonds mag worden ingezet. Bij de Tweede Bestuursrapportage 2015 zijn de spelregels aangepast zodat er meer flexibiliteit ontstaat bij het inzetten van middelen uit het Revolverend Fonds. Hierdoor wordt het mogelijk meerjarige verplichtingen aan te gaan tot het maximaal beschikbare bedrag.

Het maximum van de reserve is 5 miljoen euro.

Als gevolg van het BUIG-tekort sinds 2015 revolveert de reserve in werkelijkheid niet. In de overgenomen motie "M454/2019 laat revolverende fondsen echt werken" (bij raadsvoorstel Nota reserves; 5 december 2019) wordt daarom opgeroepen om de doelstelling en werking aan te scherpen. Zolang sprake is van een BUIG tekort kan op basis van de financiële spelregels niet in de reserve gestort worden. Het inboeken van de voordelen op de bijstandsverstrekking zou dan immers tot een toename van het tekort leiden. Het wijzigen van de voedingsspelregels kan hier geen verandering in brengen. Omdat de naam van de reserve tot op heden niet aansluit op de werkelijkheid wordt in het raadsvoorstel bij deze Jaarstukken 2019 voorgesteld om de naam van de reserve te wijzigen in "Re-integratiefonds Werk en Inkomen". Voeding, maximum, looptijd en doelstelling van de reserve veranderen verder niet.

Toelichting op het verloop	Bij de bestedings- en dekkingsvoorstellen 2018 is 1,37 miljoen euro bedrag onttrokken voor de kosten voor de samenwerking met de uitzendbureaus, de SIB The Colour Kitchen en de SIB Buzinezzclub. In 2019 is conform begroting 1,0 miljoen aan de reserve onttrokken.
----------------------------	--

Revolverend Fonds Jongeren schulden

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	2-8-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	30-6-2016
Waarom is de reserve ingesteld	Bij de Voorjaarsnota 2016 is amendement 28 'fonds met jongeren met problematische schulden' aangenomen. De opgekochte schulden van de jongeren wordt zoveel mogelijk omgezet in een zachte lening, waardoor het fonds een revolverend karakter krijgt.
Toelichting op het verloop	In 2019 zijn geen mutaties geweest.

Programmareserve Onderwijs

x € 1.000

	Saldo 31-12-2018	Correctie beginbalans	B&D voorstellen 2018	Saldo 1-1-2019	Toe- voeging 2019	Onttrek- king 2019	Stand 31-12-2019
	a	b	c	d=a-b+c	e	f	g=d+e-f
Stroyenborchdreef brand	18		-18	0			0
Masterplan voortgezet onderwijs	524		0	524		524	0
Masterplan primair onderwijs	277		0	277			277
Huisvestingsprogramma	1.416		1.909	3.325			3.325
Piekopvang onderwijs LR	770		0	770		54	716
Meerjaren Perspectief Onderwijs Huisvesting	10.792		0	10.792	3.750	5.164	9.378
Onderhoud en kapitaallasten Buitenschoolse opvang (BSO)	1.792		188	1.980			1.980
Nieuwbouw Centrale Bibliotheek	4.296		225	4.521		4.296	225

Onderwijs

Stroyenborchdreef brand

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2019
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	Dekking voor de herbouw van scholen die gehuisvest waren op de afgebrande locatie aan de Stroyenborchdreef
Toelichting op het verloop	Opgeheven.

Masterplan voortgezet onderwijs

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	12-12-2050
Rentotoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	
Toelichting op het verloop	Opgeheven in 2019.

Masterplan primair onderwijs

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentotoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	In te zetten ter dekking voor de laatste fase van langlopende huisvestingsknelpunten en projecten MPOHV
Toelichting op het verloop	Geen mutatie

Huisvestingsprogramma

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentotoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	Voor de uitvoering van de huisvestingsprogramma's onderwijs van eerdere jaren.
Toelichting op het verloop	Geen mutatie.

Piekopvang onderwijs LR

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentotoerekening	
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	De reservering wordt ingezet voor de Piekopvang in Leidsche Rijn. Bij de Herijking Referentiekader LR zijn bedragen beschikbaar gekomen voor inrichting, huur en exploitatie van extra leslokalen ten behoeve van piekopvang. De bedragen betreffen vergoedingen voor een langere periode en worden tot aan besteding opgenomen in de reserve piekopvang LR.
Toelichting op het verloop	In 2019 is voor een bedrag van 54 duizend euro onttrokken.

Meerjaren Perspectief Onderwijs Huisvesting

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentotoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	De uitvoering van het Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting.
Toelichting op het verloop	Meerjarenperspectief Onderwijs: In 2019 is vanuit het programma onderwijshuisvesting 3,750 miljoen euro toegevoegd aan de reserve in verband met de vertraging van enkele projecten voor tijdelijke huisvesting. Deze projecten vinden wel in 2020 of later plaats. Ook is 5,164 miljoen euro onttrokken. Deze onttrekking heeft plaatsgevonden vanwege wijziging van methodiek: het begrote bedrag is uitgangspunt en niet langer de werkelijke resultaten.

Onderhoud en kapitaallasten Buitenschoolse opvang (BSO)

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentotoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing

Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	De reservering is bestemd voor het onderhoud en de kapitaallasten van de gedane investeringen BSO. Op diverse plekken in de stad wordt BSO gerealiseerd in schoolgebouwen. Het schoolbestuur ontvangt een huurbedrag van de BSO instelling, en draagt deze af aan de gemeente ter compensatie van de kosten die de gemeente heeft. Enerzijds gaat dit om een onderhoudsvergoeding. Deze bijdrage zal gereserveerd worden voor het onderhoud dat in de toekomst aan het betreffende lokaal uitgevoerd zal moeten worden. Anderzijds kan het gaan om een vergoeding ter compensatie van investeringen die de gemeente mogelijk doet voordat de BSO haar intrek neemt. Er worden marktconforme huren gevraagd. Uitgangspunt is dat de gemeente binnen de looptijd van het huurcontract met de BSO haar lasten van de investering terugverdient. Er ontstaat dan een verschil in huurontvangst en werkelijke kapitaallast. Dit verschil wordt in de reserve opgenomen en dient ter dekking van de gemeentelijke kapitaallasten van de betreffende investering na afloop van of bij voortijdige beëindiging van het huurcontract.
Toelichting op het verloop	Geen mutatie
Nieuwbouw Centrale Bibliotheek	
Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	2-6-2014
Waarom is de reserve ingesteld	Betreft het restant van het (incidentele) investeringsbudget van Herontwikkeling postkantoor Neude. De gemeente heeft in het toenmalige coalitieakkoord besloten in totaliteit 6,1 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de verhuizing van de Centrale Bibliotheek naar het oude postkantoor Neude. In 2017 is reeds een deel van deze middelen beschikbaar gesteld. Het betreft: Het bedrag dat in 2017 is verleend bestaat uit 1,154 miljoen euro uit de reserve voor incidentele kosten en investeringen Neude en 0,750 miljoen euro incidentele kosten en investeringen voor het Neude. In 2019 heeft de Centrale Bibliotheek het verzoek gedaan het restant van de middelen beschikbaar te stellen, zijnde 4,296 miljoen euro.
Toelichting op het verloop	De Bibliotheek is conform de verwachting eind 2019 opgeleverd. De begrote onttrekking van 4,296 miljoen euro heeft plaatsgevonden.

Programmareserve Maatschappelijke Ondersteuning

x € 1.000

	Saldo 31-12-2018	Correctie beginbalans	B&D voorstellen 2018	Saldo 1-1-2019	Toe- voeging 2019	Onttrek- king 2019	Stand 31-12-2019
	a	b	c	d=a-b+c	e	f	g=d+e-f
Plan van aanpak MO	2.155		0	2.155		500	1.655

Maatschappelijke ontwikkeling

Plan van aanpak MO

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	8.000.000
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	1-1-2000

Waarom is de reserve ingesteld

De reserve Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang betreft de oorspronkelijke geormerkte middelen voor het terugdringen van dakloosheid.

In 2017, 2018 en 2019 is de reserve gedeeltelijk aangewend voor de Vernieuwing van de "Eerste opvang" voor daklozen (onder andere het stadsbrede team herstel) en voor extra schuldhelpverlening om uitstroom in de maatschappelijke opvang te bevorderen en wachtlijsten terug te dringen. De resterende middelen zullen vanaf 2020 nodig zijn om de transformatie in beschermd wonen en maatschappelijke opvang vorm te geven. Deze transformatie vindt plaats in regionaal verband (U16). De transformatie hangt sterk samen met het landelijke voornemen om de middelen die centrumgemeenten krijgen te gaan decentraliseren naar alle gemeenten. Om de regiogemeenten tijdig klaar te laten zijn voor deze nieuwe taak is het noodzakelijk dat ze hun infrastructuur rondom dit thema op orde hebben.

Toelichting op het verloop

De onttrekking in 2019 wordt aangewend voor de vernieuwing van de "Eerste opvang" voor daklozen.

Programmareserve Veiligheid

x € 1.000

	Saldo 31-12-2018	Correctie beginbalans	B&D voorstellen 2018	Saldo 1-1-2019	Toe- voeging 2019	Ottrek- king 2019	Stand 31-12-2019
	a	b	c	d=a-b+c	e	f	g=d+e-f
Projecten cameratoezicht	173		0	173			173

Veiligheid

Projecten cameratoezicht

Aard van de reserve	Projectenreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentotoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	100.000
Datum Raadsbesluit	

Waarom is de reserve ingesteld

Deze reserve is bestemd voor projecten op het gebied van cameratoezicht. In verband met werkzaamheden in het Stationsgebied moeten kabels en camera's tijdelijk worden verplaatst, en op een termijn van drie tot vijf jaar weer teruggeplaatst. De inzet van de reserve wordt lopende het jaar bepaald.

Toelichting op het verloop

In 2019 heeft er geen onttrekking plaatsgevonden. Toekomstige onttrekkingen worden lopende het desbetreffende jaar bepaald.

Programmareserve Cultuur

x € 1.000

	Saldo 31-12-2018	Correctie beginbalans	B&D voorstellen 2018	Saldo 1-1-2019	Toe- voeging 2019	Onttrek- king 2019	Stand 31-12-2019
	a	b	c	d=a-b+c	e	f	g=d+e-f
Utrechtse Cultuurlening	100		0	100			100
Fonds Broedplaatsen	700		0	700	2	200	502

Cultuur

Utrechtse Cultuurlening

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentotoerekening	Nee
Maximum bedrag	200.000
Minimum bedrag	100.000
Datum Raadsbesluit	15-5-2014
Waarom is de reserve ingesteld	Wij hebben 0,100 euro gereserveerd om het financieel risico af te dekken van de Utrechtse Cultuurlening dat onder beheer is geplaatst van Cultuur & ondernemen (raadsbesluit 14.010565).
Toelichting op het verloop	Niet van toepassing.

Fonds Broedplaatsen

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentotoerekening	Nee
Maximum bedrag	700.000
Minimum bedrag	100.000
Datum Raadsbesluit	3-4-2014
Waarom is de reserve ingesteld	Wij hebben 0,701 euro gereserveerd om het financieel risico af te dekken van het borgstellingsfonds Creatieve Broedplaatsen dat onder beheer is geplaatst van de Triodos bank (raadsbesluit 14.002504).
Toelichting op het verloop	Jaarlijks wordt er 0,002 miljoen euro aan garantieprovisie verwacht die in overeenstemming met de samenwerkingsovereenkomst tussen de Gemeente Utrecht en de Triodosbank terugvloeit in het Fonds.

Programmareserve Sport

x € 1.000

	Saldo 31-12-2018	Correctie beginbalans	B&D voorstellen 2018	Saldo 1-1-2019	Toe- voeging 2019	Onttrek- king 2019	Stand 31-12-2019
	a	b	c	d=a-b+c	e	f	g=d+e-f
Grasmat Zoudenbalch	696		0	696	48		744
Nota kapitaalgoederen Sport	2.618	-2.618	0	0			0

Sport

Grasmat Zoudenbalch

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	1-9-2020
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	4-7-2002
Waarom is de reserve ingesteld	FC Utrecht betaalt een commerciële huurprijs voor de velden op het trainingscomplex Zoudenbalch. Een deel van de huurprijs is bestemd voor de financiering van de vervangingsinvesteringen in de toplaag van deze velden. De velden worden zeer intensief gebruikt en na ongeveer 12 jaar dient een toplaag vervangen te worden.
Toelichting op het verloop	Uit de commerciële huuropbrengst wordt jaarlijks een bedrag van 0,048 miljoen euro in de reserve gestort. In 2020 en 2021 staat de vervanging van de toplaag van twee velden gepland (conform Nota Kapitaalgoederen 2020-2023); de bijbehorende onttrekking uit de reserve zal te zijner tijd in de begroting worden verwerkt.

Nota kapitaalgoederen Sport

Aard van de reserve	Onderhoudsreserve
Looptijd t/m	31-12-2018
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	30-6-2011
Waarom is de reserve ingesteld	<p>De reserve was bestemd voor toekomstig groot onderhoud aan de sportaccommodaties. De uitgaven aan het onderhoud verlopen niet regelmatig door de jaren heen. Het benodigde onderhoud wordt geprognoseerd in een Meerjarige Onderhouds Prognose (MJOP). Op basis hiervan werd jaarlijks het overschot of tekort ten opzichte van het budget respectievelijk gestort in of onttrokken aan de reserve.</p> <p>De reserve is in 2019 omgezet naar de Voorziening Vastgoedonderhoud Sport. De omzetting van reserve naar voorziening is saldo neutraal.</p>
Toelichting op het verloop	<p>De reserve is per 31-12-2018 omgezet naar de Voorziening Vastgoedonderhoud Sport. In 2019 heeft er dan ook geen onttrekking plaats gevonden.</p>

Programmareserve Utrechts Vastgoed

x € 1.000

	Saldo 31-12-2018	Correctie beginbalans	B&D voorstellen 2018	Saldo 1-1-2019	Toe- voeging 2019	Onttrek- king 2019	Stand 31-12-2019
	a	b	c	d=a-b+c	e	f	g=d+e-f
Vastgoedbeheer	3.810		0	3.810	640	814	3.636
Groot onderhoud Maatschappelijk Vastgoed	843		-843	0			0
Energie neutraal Kernvastgoed	0			0	390		390

Utrechts Vastgoed

Vastgoedbeheer

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	31-12-2099
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	9-7-2019
Waarom is de reserve ingesteld	De reserve dient ter dekking van bedrijfsrisico's (bijvoorbeeld onverwachte tekorten op de exploitatie en de ontwikkeling van panden/percelen) en tevens als egalisatie van het jaarlijkse resultaat op de vastgoedportefeuille.
Toelichting op het verloop	De toevoeging van 0,640 miljoen euro aan de reserve heeft hoofdzakelijk betrekking op de sloop van een pand die later wordt uitgevoerd. De onttrekking van de reserve van 0,814 miljoen euro was ten behoeve van het egaliseren van het onderhoud en ten behoeve van van het egaliseren van het jaarlijks resultaat op de vastgoedportefeuille.

Groot onderhoud Maatschappelijk Vastgoed

Aard van de reserve	
Looptijd t/m	31-12-2018
Rentetoerekening	
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	Reserve is opgeheven
Toelichting op het verloop	

Energieneutraal Kernvastgoed

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	
Rentetoerekening	
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	11-7-2019
Waarom is de reserve ingesteld	De bestemmingsreserve ten behoeve van 'volledig duurzaam gemeentelijk vastgoed in 2040' dient er toe om toekomstige besparingen en nog niet bestede middelen voor de onrendabele top te reserveren voor toekomstige projecten. Hiermee blijft de raad budgetrecht houden over de middelen volledig duurzaam gemeentelijk vastgoed in 2040 en zijn deze middelen geormerkt voor CO2 reductie bij het Utrechtse kernvastgoed. Het is van belang dat de bestemming van de middelen ongewijzigd blijft, omdat zonder deze middelen de onrendabele top van investeringen en onrendabele kapitaalslasten niet gedekt kunnen worden.
Toelichting op het verloop	De toevoeging van 0,390 miljoen aan de duurzaamheidsreserve wordt veroorzaakt doordat investeringen met betrekking tot de onrendabele top later worden afgerond.

Programmareserve Algemene Middelen

x € 1.000

	Saldo 31-12-2018	Correctie beginbalans	B&D voorstellen 2018	Saldo 1-1-2019	Toe- voeging 2019	Onttrek- king 2019	Stand 31-12-2019
	a	b	c	d=a-b+c	e	f	g=d+e-f
Budgetstructuur Leidsche Rijn	13.055		-3.128	9.927			9.927
MCV / Muziekpaleis	100		-100	0			0
Decentralisatie Sociaal Domein	5.120			5.120		4.000	1.120
Muziekcentrum Vredenburg frictiekosten 2009	132		-13	119		119	0

Algemene Middelen

Budgetstructuur Leidsche Rijn

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	31-12-2030
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	10.000.000
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	1-9-1997
Waarom is de reserve ingesteld	Deze reserve is ingesteld in 1997 en is bestemd voor het opvangen van frictiekosten bij de realisatie van voorzieningen in Leidsche Rijn. Dit betreft vooral de kosten van tijdelijke voorzieningen, eerste inrichting van scholen en het verevenen van tijdelijke tekorten op de stelpost Budgetstructuur Leidsche Rijn. Bij de start van de ontwikkeling van Leidsche Rijn is ervoor gekozen de voorzieningen te realiseren vóórdat de bewoners zich vestigen. De gedachte hierachter was dat het stadsdeel van meet af aan kon functioneren op een vergelijkbaar niveau als de bestaande stad. In het referentiekader Leidsche Rijn is in verband hiermee een frictiesysteem opgenomen. Doordat de voorzieningen eerder zijn gerealiseerd ontstaan negatieve frictiekosten. Naast eigenaarslasten van onderwijs-, sport-, en welzijnsvoorzieningen bestaat een belangrijk deel van de frictie uit onderhoudskosten van gedane investeringen in de weg- en waterbouw en het groen van Leidsche Rijn. De frictie loop terug naarmate Leidsche Rijn dichterbij de geplande einddatum van 2030 komt. Op basis van actuele prognoses zal deze reserve toereikend zijn om de voorziene frictiekosten in Leidsche Rijn voor de komende jaren op te vangen.

Toelichting op het verloop

Er worden geen mutaties begroot op de reserve budgetstructuur Leidsche Rijn. Gedurende het jaar worden frictiekosten op de daarvoor bestemde stelpost budgetstructuur Leidsche Rijn begroot en verantwoord. Bij de resultaatbestemming wordt de stand van de stelpost verrekend met deze reserve. De laatste jaren bedroeg het gemiddelde frictietekort circa 3 miljoen euro per jaar. De cumulatieve tekorten tot en met 2018 zijn verwerkt in de stand van de reserve per 1 januari 2020 ad 9,927 miljoen euro.

MCV / Muziekpaleis

Aard van de reserve

Bestemmingsreserve

Looptijd t/m

1-1-2019

Rentetoerekening

Nee

Maximum bedrag

Niet van toepassing

Minimum bedrag

Niet van toepassing

Datum Raadsbesluit

1-1-2012

Waarom is de reserve ingesteld

De bestemmingsreserve Muziekcentrum Vredenburg / Muziekpaleis is in 2012 ingesteld ter dekking van het opheffen van Muziekcentrum Vredenburg en van knelpunten bij de realisatie van het Muziekpaleis. Bij de doorlichting van deze reserve in 2017 is 0,345 miljoen euro vrijgevallen conform besluit bij voorjaarsnota 2017 pagina 15 en 16. Eind 2018 resteert nog een saldo van 0,100 miljoen euro. Tegenover deze reservering staan geen verplichtingen meer. Bij jaarstukken 2018 is besloten het restant van 0,100 miljoen euro te laten vrijvallen in het jaarresultaat 2018.

Toelichting op het verloop

De reserve is per 1 januari 2019 opgeheven.

Decentralisatie Sociaal Domein

Aard van de reserve

Bestemmingsreserve

Looptijd t/m

31-12-2020

Rentetoerekening

Nee

Maximum bedrag

6.705.000

Minimum bedrag

Niet van toepassing

Datum Raadsbesluit

1-7-2014

Waarom is de reserve ingesteld	De reserve Decentralisaties sociaal domein is in 2014 ingesteld. Aanvankelijk diende hij ter financiële dekking van de risico's voor de in- en uitvoering van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. Bij de Voorjaarsnota 2016 is de benodigde omvang vastgesteld op 18 miljoen euro; 13 miljoen euro ter afdekking van de berekende risico's en 5 miljoen euro voor innovatie. Bij voorjaarsnota 2017 zijn de risico's volgens de principes van risicomanagement gewaardeerd en gedekt via de algemene risicoreserve. Daardoor kon van de gereserveerde middelen 13 miljoen euro uit de reserve Decentralisatie Sociaal Domein vrij vallen. De resterende 5,120 miljoen euro bleef gereserveerd voor innovatie.
Toelichting op het verloop	<p data-bbox="739 446 1962 542">Van het saldo van 5,120 miljoen euro is 4,0 miljoen euro bij voorjaarsnota 2019 vrijgevallen om een impuls te geven aan de aanpak van armoede en schulden, het verstrekken van de sociale basis en de versnelling in Overvecht.</p> <p data-bbox="739 542 1962 734">De resterende middelen in de reserve decentralisatie sociaal domein van 1,120 miljoen euro hebben de volgende bestemming: 0,412 miljoen euro is nodig voor re-integratiekosten van statushouders. Deze middelen worden in 2020 ingezet. In 2019 was 0,258 miljoen euro bestemd voor de begeleiding van statushouders. Daarnaast is er 0,450 miljoen van de middelen in deze reserve bestemd voor het zogenaamde OMO-fonds. Dit betreft Onconventionele Maatwerk Oplossingen (OMO) voor huishoudens met meerdere problemen die vastlopen in de systeemwereld.</p>
Muziekcentrum Vredenburg frictiekosten 2009	
Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	1-1-2019
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	1-1-2009
Waarom is de reserve ingesteld	De reserve MCV frictiekosten 2009 is bestemd voor de financiële dekking van de kosten als gevolg van een reorganisatie uit 2009. De toekomstige kosten 2019 - 2025 van de afvloeiingsregeling oud personeel van de Muziekcentrum Vredenburg bedragen €51.000 zullen. Voor dit bedrag is met saldo uit de reserve een voorziening getroffen. Het resterende bedrag van €68.157 laten we vrijvallen ten gunste van de algemene middelen.
Toelichting op het verloop	De reserve wordt per 1 januari 2019 opgeheven.

Programmareserve Overhead

x € 1.000

	Saldo 31-12-2018	Correctie beginbalans	B&D voorstellen 2018	Saldo 1-1-2019	Toe- voeging 2019	Onttrek- king 2019	Stand 31-12-2019
	a	b	c	d=a-b+c	e	f	g=d+e-f
Europese subsidies	2.112		-13	2.099			2.099
ICT Investeringsprogramma	4.422		-2.540	1.882			1.882

Overhead

Europese subsidies

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2024
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	2.184.866
Minimum bedrag	100.000
Datum Raadsbesluit	1-7-2006

Waarom is de reserve ingesteld

De reserve Europese subsidies fungeert vooral als risicovoorziening voor Kansen voor West. Om de subsidiemiddelen optimaal te kunnen inzetten, programmeren we 10% extra bovenop de voor de stad beschikbare inspanningsplafonds. Het financiële risico dat uit deze overcommitting voortvloeit, is ook gedekt via de risicoreserve Europese subsidies. In cijfers uitgedrukt, gaat het om € 6.469.988,- plus € 7.763.985,- bedraagt € 14.233.973,- voor de stad beschikbaar budget. Dit impliceert een benodigde risicoreserve van ruim 1,4 miljoen Euro.

Ook de bijdrage van de gemeente Utrecht aan het Kansen voor West programma als geheel, wordt gedekt uit de reserve. Er zullen nog twee jaarlijkse termijnen à € 114.903,- (€ 230.000,-) ten laste worden gebracht van deze reserve. Een deel hiervan komt terug als bijdrage voor de inzet van het programmabureau, ondergebracht bij EIZ. Maar dit eindigt na 2020. Bovendien zijn de werkelijke uitvoeringskosten hoger, waardoor we al vanaf medio 2020 uitputting van het beschikbare uitvoeringsbudget voor Technische Bijstand verwachten. Er is dus risico op minder inkomsten terwijl werkzaamheden wel uitgevoerd moeten worden: het programma brengt tot medio 2024 uitvoeringswerkzaamheden voor het programmabureau. Ook is het niet ondenkbaar dat de Kansen voor West partners, net als bij Kansen voor West1, een extra bijdrage wordt

gevraagd voor de totale programmakosten. De vergaande controleverplichtingen en gewijzigde regelgeving (bijv AVG) en complexiteit van projecten vragen veel van de beschikbare capaciteit. Mogelijk zijn er vanaf medio 2021 of 2022 weer nieuwe Europese middelen beschikbaar voor de uitvoering van een nieuw EFRO programma, maar nog niets is zeker over de hoogte van dit bedrag en per wanneer dit beschikbaar komt. In het uiterste geval komt er zelfs geen uitvoeringsgeld meer voor het programmabureau beschikbaar. Dit is volledig afhankelijk van keuzes over inzet van EU middelen die de komende jaren worden gemaakt en waar we geen volledige invloed op hebben. In de tussentijd gaan onze werkzaamheden door, we hebben ons aan uitvoering van het

519

programma gecommitteerd via een Convenant. In het uiterste geval kan het gaan om 5 jaar à zo'n € 80.000,- per jaar, maakt € 400.000,-

Eenzelfde principe geldt ook voor andere grote EU projecten waarin EIZ een rol vervult. Primair zijn uitvoeringsrisico's belegd bij de betreffende vakafdelingen en is er in de begrotingen of subsidieregelingen een mogelijkheid om extra kosten op te vangen, maar bijvoorbeeld wanneer projecten langer doorlopen of juist extra spinoff genereren bijvoorbeeld door (bij de Europese Commissie) in de spotlights staan, brengt dit extra werk met zich mee, wat niet geheel gedekt is via bestaande begrotingen.

Opgeteld komen de bedragen op ruim € 2 miljoen Euro uit. We stellen dan ook voor om de risicoreserve Europese subsidies intact te laten.

Los daarvan willen we toch ook de recente organisatieontwikkelingen benoemen die onze afdeling raken. Het brengt onzekerheid over onze positionering, formatie en de beschikbare budgetten (elders?) in de organisatie. Hoe de ontvlechting plaats zal vinden, qua personeel en budget, is nog volledig onduidelijk. Onduidelijk is daarmee ook welke risico's deze ontvlechting met zich mee brengt in relatie tot de (Europese) verplichtingen die we zijn aangegaan, en de verwachtingen die naar derden zijn gewekt. We zien hierin ook een afbreukrisico dat met name gelegen is in het nakomen van de reeds aangegane verplichtingen jegens Europese Commissie en overige samenwerkingspartners en het gezichtsverlies dat we als stad/gemeente/regio leiden als we daarin verzaken. Ook dit pleit voor het in stand houden van de risicoreserve.

De uitvoering van de Europese subsidieprogramma's loopt over de jaargrenzen heen. Door het instellen van een reserve kunnen de schommelingen in uitgaven en inkomsten worden ondervangen. De verwerking van het dekkingsvoorstel 2018 à 0,013 miljoen euro betreft het cofinancieringsdeel van de gemeente Utrecht voor het Europese Subsidie-programma 'Kansen voor West'.

Toelichting op het verloop

ICT Investeringsprogramma

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2029
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	10.000.000
Minimum bedrag	100.000
Datum Raadsbesluit	1-6-2006
Waarom is de reserve ingesteld	<p>De inschatting is dat het huidige, beschikbare saldo van de ICT-reserve à 1,8 miljoen euro per 1-1-2020 nog niet volledig besteed zal zijn aan de lopende programma's binnen de IPM-kolom. Er is bij de Voorjaarnota 2019 een aanvraag gedaan voor een aantal meerjarige programma's IPM. Indien deze wordt toegekend is de verwachting dat een deel van de toegekende middelen niet in 2019 besteed kunnen worden en in de reserve zullen vloeien voor aanwending in 2020. De hoogte hiervan is nog niet te bepalen.</p>
Toelichting op het verloop	<p>Bij de Verantwoording 2013 is besloten om de voordelen op het structurele budget van het ICT-Investeringsprogramma in te zetten ter dekking van incidentele nadelen en om eventuele restanten voortaan te storten in de reserve ICT Investeringsprogramma. Het doel en de reikwijdte van de reserve is hiermee verbreed naar het volledige budget van het ICT Investeringsprogramma. Mutaties zijn afhankelijk van de gerealiseerde projecten en zullen bij de jaarlijkse verantwoording via een dekkings- of bestedingsvoorstel voorgelegd worden. De verwachting is dat het saldo van de reserve de komende jaren volledig ingezet zal worden. In 2018 was de besteding op diverse ICT programma's 2,540 miljoen euro hoger dan de beschikbare exploitatiebudgetten. Dit bedrag is toen ten laste gebracht van de reserve ICT investeringen</p>

Algemene reserve

x € 1.000

	Saldo 31-12-2018	Correctie beginbalans	B&D voorstellen 2018	Saldo 1-1-2019	Toe- voeging 2019	Onttrek- king 2019	Stand 31-12-2019
	a	b	c	d=a-b+c	e	f	g=d+e-f
Algemene Reserve	57.047		0	57.047	1.173	470	57.750
Algemene dekkingsreserve	42.888	21.081	6.218	70.187	53.734	54.315	69.606

Algemene reserve

Algemene Reserve

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2999
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	999.999.999
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	1-1-1900

Waarom is de reserve ingesteld

De algemene reserve maakt deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit en is de uiterste buffer voor het opvangen van de financiële gevolgen van optredende risico's. De noodzakelijke hoogte van de algemene reserve wordt jaarlijks bepaald op basis van de geactualiseerde risicoberekening. Voor een uitgebreide toelichting hierop wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in programmabegroting en jaarstukken.

Toelichting op het verloop

Na analyse van de vastgoedportefeuille is bij de voorjaarsnota 2018 besloten een bedrag van 0,470 miljoen euro vrij te laten vallen. Ten behoeve van het opstellen van de jaarstukken 2018 is het risicomodel geactualiseerd. Als gevolg daarvan is bij voorjaarsnota 2019 de benodigde 1,173 miljoen euro toegevoegd om het weerstandsvermogen op 1 te brengen. Per saldo bedroegen de mutaties in 2019: 0,703 miljoen euro. Voor de meerjarenraming vanaf 2020 zijn geen mutaties begroot. De benodigde stand wordt van jaar tot jaar beoordeeld met behulp van actuele risicoberekeningen. Afhankelijk van de respectievelijke uitkomsten kan dit leiden tot een toevoeging danwel een onttrekking uit de algemene reserve.

Algemene dekkingsreserve

Aard van de reserve	Algemene reserve
Looptijd t/m	31-12-2999
Rentetoerekening	Nee
Maximum bedrag	999.999.999
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	De algemene dekkingsreserve wordt gebruikt voor concernbrede reserveringen; onder andere van incidentele baten uit erfpachtconversies en resultaten uit de verkoop van gemeentelijk eigendom. Daarnaast wordt de algemene dekkingsreserve gebruikt voor egalisatie tussen de jaren van de meerjarenraming.
Toelichting op het verloop	Correctie beginbalans 2019 Algemene dekkingsreserve (bedragen x € 1.000) -21.020 winstneming grondexploitatie t/m 2018 -1.613 Planontwikkeling Lombokplein naar RSU -1.456 Plankosten Omgevingsvisie Nieuwe Centrum naar RSU -578 Kosten Placemaking naar RSU -578 Correctie kosten expeditiebrug Jaarbeurs 1.575 Correctie Deelneming CV en BV 2.000 Storting Correctie reserve II RSU Stationsgebied: Placemaking 2.200 Storting reserve Grex Stationsgebied: Lombokplein 2.251 Storting uit voorziening grondbank 5.000 Storting reserve II RSU Stationsgebied: Lombokplein 7.800 Correctie beginbalans reserve Grex 25.500 Uitkering Vleuterweide naar algemene middelen 21.081

Onttrekkingen Algemene dekkingsreserve
 20.130 Balansmutaties dekking- en besteding resultaat
 9.609 Verevening financieel beeld Voorjaarsnota 2016
 9.226 Verevening financieel beeld Voorjaarsnota 2017
 3.265 Te bestemmen resultaat 2018
 3.100 VJN 2018: Talentontwikkeling 0-12 jarigen onderwijs
 2.045 Inzet restant saldo voorjaarsnota 2015
 1.955 Bij voorjaarsnota 2018: i.v.m. renteomslag van 4% naar 2%
 1.500 VJN 2019: kasschuif (verevening) progr. Bereikbaarheid
 1.373 Voorziening coalitieakkoord
 1.000 2e Fase grex Jaarbeursplein
 480 Amendementen bij VJN 2018: Snorfiets op de weg
 300 VJN 2019/1e Berap: verevening programma Inclusieve
 250 Coal. Akk. Inzet verhoging en groei toeristenbelasting
 50 Doorlichting Plan- en VAT-kosten Leidsche Rijn
 32 VJN 2019/1e Berap: Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)
 54.315

Stortingen 2019 Algemene dekkingsreserve
 20.674 Te bestemmen resultaat in fin. Beeld Voorjaarsnota 2019
 15.064 Balansmutaties dekking- en besteding resultaat
 9.000 Correctie kasschuif Bereikbaarheid (uit VJN 2016)
 2.976 Financieel beeld bij programmabegroting 2020
 2.496 Coalitieakkoord 2019-2022: verevening
 2.045 Storting restant saldo voorjaarsnota 2015
 588 Budget statushouders overheveling naar 2020
 500 Werkbeweging
 201 Subsidie suppletie Centraal Museum
 68 Opheffen reserve frictiekosten MCV 2009
 41 Subsidie suppletie Stichting Utrecht Natuurlijk
 39 Subsidie suppletie Bibliotheek
 23 Amendement 23 verschil BGHU 2019
 20 Subsidie suppletie Stadsschouwburg
 53.735

Reserves ten bate van de Vaste Activa

x € 1.000

	Saldo 31-12-2018	Correctie beginbalans	B&D voorstellen 2018	Saldo 1-1-2019	Toe- voeging 2019	Onttrek- king 2019	Stand 31-12-2019
	a	b	c	d=a-b+c	e	f	g=d+e-f
Vaste Activareserve	290.277		3.253	293.530	21.467	13.000	301.997

Vaste activa

Vaste Activareserve

Aard van de reserve	Kapitaallastenreserve
Looptijd t/m	31-12-2999
Rentetoerekening	Ja
Maximum bedrag	Niet van toepassing
Minimum bedrag	Niet van toepassing
Datum Raadsbesluit	1-1-1999
Waarom is de reserve ingesteld	Als een actief wordt gefinancierd met een incidentele interne bijdrage, wordt deze bijdrage in de vaste activareserve gestort. Instelling van een activareserve of toevoegingen daaraan vinden plaats op basis van een raadsbesluit bij de vaststelling of een wijziging van de begroting. Aan de reserve wordt vervolgens jaarlijks onttrokken om de bijbehorende afschrijvingslast te dekken. Kapitaallasten bestaan uit rente en afschrijving. De rentevergoeding op deze reserve wordt ingezet om de rentelast te dekken.
Toelichting op het verloop	Als een vast actief wordt gefinancierd met een incidentele interne bijdrage, wordt deze bijdrage in de vaste activareserve gestort. Vanuit deze reserve worden vervolgens jaarlijks de bijbehorende kapitaallasten betaald.

Voorzieningen

Stand en verloop voorzieningen

x € 1.000

	Stand 31-12-2018	correctie begin balans 2019	Stand per 1-1-2019	Toevoeging 2019	Onttrekking 2019	Stand 31-12-2019
	A	B	C = A + B	D	E	F = C + D - E
Voorz. uit hoofde verplichtingen 2019	72.452	-4.975	67.477	10.880	35.382	42.976
Programma Stedelijke ontwikkeling	72.452	-4.975	67.477	10.880	35.382	42.976
Risicovoorzieningen 2019	8.877	0	8.877	478	1.476	7.878
Programma Bewoners en Bestuur	5.256		5.256	271	47	5.480
Programma Stedelijke ontwikkeling	762		762			762
Programma Bereikbaarheid	0		0			0
Programma Openbare ruimte en Groen	972		972	156	517	611
Programma Werk en Inkomen	500		500			500
Programma Volksgezondheid	134		134		134	0
Programma Cultuur	0		0	51	8	43
Programma Overhead	1.253		1.253		770	483
Egalisatievoorzieningen 2019	3.430	2.618	6.048	7.528	8.980	4.596
Programma Bereikbaarheid	796	0	796	0	462	334
Programma Openbare ruimte en Groen	2.376		2.376	348	1.864	860
Programma Volksgezondheid	0		0		0	0
Programma Sport	0	2.618	2.618			2.618
Programma Utrechts Vastgoed	203		203	7.180	6.612	771
Programma Overhead	54		54		42	13
Investeringsontvangens via heffingen 2019	1.781		1.781	17.100	16.110	2.771
Programma Openbare ruimte en Groen	1.781		1.781	17.100	16.110	2.771
Van derden ontvangen bestemmingsbedragen 2019	282	13.389	13.671	5.227	375	18.522
Programma Stedelijke ontwikkeling	0	13.389	13.389	4.399	350	17.438
Programma Duurzaamheid	145		145	1	15	131
Programma Bereikbaarheid	137		137		10	127
Programma Openbare ruimte en Groen	0		0	826		826
Voorzieningen naar Programma 2019	86.822	11.032	97.854	41.212	62.322	76.743

Toelichting voorzieningen

Programmavoorziening Bewoners en Bestuur

	Stand 31-12-2018	correctie begin balans 2019	Stand per 1-1-2019	Vrijval 2019	Toevoeging 2019	Onttrekking 2019	Stand 31-12-2019
	A	B	C = A+ B	D	E	F	G = C - D + E - F
x € 1.000							
Risico's							
Wethouderspensioenen	5.231		5.231		249		5.480
Wachtgelden oud - wethouders	25		25		22	47	0
Totaal	5.256	0	5.256	0	271	47	5.480

Wethouderspensioenen

Conform de programmabegroting wordt er jaarlijks 0,190 miljoen euro toegevoegd aan de voorziening voor Wethouderspensioenen om de voorziening op peil te houden. Hiernaast is er een extra toevoeging van 0,059 miljoen euro gedaan, om de stijging van de voorziening door rentedaling te kunnen compenseren.

Wachtgelden oud-wethouders

Met de verkiezingen in 2018 en een nieuw college zijn er een aantal wethouders vertrokken. Er is voor een bedrag van 0,047 miljoen euro aan wachtgeld uitgekeerd. Dit bedrag is onttrokken uit de reeds opgebouwde voorziening voor wachtgelden oud wethouders. Daarnaast is er een toevoeging gedaan van 0,022 miljoen euro om het negatieve saldo dat zou ontstaan door de onttrekking te kunnen dekken.

Programmavoorziening Stedelijke Ontwikkeling

x € 1.000

	Stand 31-12-2018	correctie begin balans 2019	Stand per 1-1-2019	Vrijval 2019	Toevoeging 2019	Onttrekking 2019	Stand 31-12-2019
	A	B	C = A+ B	D	E	F	G=C-D+ E-F
Verplichtingen en verliezen							
Voorziening negatieve grondexploitatie	9.321		9.321		7.980	-7.937	25.238
Voorziening negatieve grondexploitatie Stationsgebied	63.131	-4.975	58.157		2.900	43.319	17.738
Risico's							
Voorziening garantstelling Stichting Domplein 2013	762		762				762
Van derden verkregen middelen							
Voorzieningen Woonruimteonttrekking compensatie		1.471	1.471		97	350	1.218
Meerwaarde prestatieafspraken woningcorporaties		11.918	11.918		4.303		16.221
Totaal	73.214	8.414	81.629	0	15.279	35.732	61.176

Voorziening negatieve grondexploitaties

De voorziening negatieve grondexploitaties is bedoeld om te verwachten negatieve resultaten op grondexploitaties op te kunnen vangen. Het saldo van de voorziening is in 2019 toegenomen met 15,917 miljoen euro. Ter afdekking van verliesgevende exploitaties op onderhanden werk is 9,601 miljoen euro toegevoegd. Hiertegenover staat een verlaging van de voorziening die op de balans is opgenomen onder de voorraden. Om de risicovoorziening op het, voor het Meerjaren Perspectief Ruimte, benodigde niveau te brengen is een dotatie gedaan van 1,396 miljoen euro. Conform de geheime raadsbrief is verder een dotatie van 6,6 miljoen euro gedaan. In verband met afgesloten grondexploitaties met een negatief saldo is 1,664 miljoen euro onttrokken.

Voorziening negatieve grondexploitaties Stationsgebied

Eind 2019 bedroeg de stand van de voorziening negatieve grondexploitatie Stationsgebied 17,7 miljoen euro. Deze voorziening is ingesteld bij de start van de grondexploitatie Stationsgebied om het geprognosticeerd tekort op de grondexploitatie Stationsgebied op te vangen. In totaal is in 2019 2,9 miljoen euro aan gemeentelijke bijdragen in deze voorziening gestort. Daarnaast heeft de actualisatie van de grondexploitatie geleid tot een positieve bijstelling van het saldo met 3,2 miljoen euro, waardoor dit is vrijgevallen uit de voorziening. Ook is in 2019 een bedrag van 40,1 miljoen euro overgeheveld van de voorziening negatieve grondexploitatie Stationsgebied naar de voorziening Onderhanden werk. Op de beginbalans zijn correcties aangebracht voor een bedrag van 5,0 miljoen euro. Deze administratieve verwerkingen zijn conform de voorschriften BBV. Voor een gedetailleerde toelichting op de ontwikkeling van dit saldo verwijzen wij naar het Meerjaren Perspectief Ruimte.

Garantstelling Stichting Domplein 2013

De risicovoorziening is ten behoeve van de garantstelling op een NRF lening aan Stichting Domplein 2013.

Voorziening Woonruimteonttrekking

De compensatiebedragen die we ontvangen in het kader van woonruimteonttrekking zijn tot nu toe gestort in de woonruimteonttrekkingsreserve. Deze middelen zijn niet vrij besteedbaar, ze kunnen uitsluitend worden aangewend in het kader van de volkshuisvesting (huisvestingsverordening artikel 3.6.1).

Volgens de verslaggevingsregels voor gemeenten (BBV) moet hiervoor een voorziening worden ingesteld.

In 2019 is deze voorziening aangemaakt en een storting gedaan ter hoogte van het bedrag van de reserve en de ontvangen compensatie woonruimteonttrekking 2019.

Voorziening Meerwaarde prestatieafspraken woningcorporaties

Deze voorziening is ingesteld voor de 2/3^e meerwaardeafdracht van de woningcorporaties. Conform de BBV-richtlijnen is hier sprake van beklemde middelen. Als correctie op de beginbalans 2019 zijn de afdrachten over de jaren 2016, 2017 en 2018 (totaal 11,918 miljoen euro) overgeheveld vanuit de reserve RSU. De toevoeging van 4,303 miljoen euro is 2/3^e deel van de meerwaarde die de woningcorporaties in 2019 hebben afgedragen.

Programmavoorziening Duurzaamheid

	Stand 31-12-2018	correctie begin balans 2019	Stand per 1-1-2019	Vrijval 2019	Toevoeging 2019	Onttrekking 2019	Stand 31-12-2019
	A	B	C = A + B	D	E	F G = C - D + E - F	
Van derden verkregen middelen							
Voorziening AMEV milieuprijs	60		60		1		61
Voorziening verkeerslawaaai stad	85		85			15	70
Totaal	145	0	145	0	1	15	131

AMEV milieuprijs

In 1976 is door de gemeenteraad een schenking aanvaard van 0,045 miljoen euro. Aan de voorziening wordt jaarlijks rente toegerekend. In 2019 is rente toegevoegd aan de voorziening. Van deze rente wordt de Utrechtse Milieuprijs uitgereikt.

Verkeerslawaaai stad

De kosten van de werkzaamheden Geluid worden gedekt uit deze voorziening. De voorziening dient te worden aangehouden daar definitieve vaststelling over de lopende jaren nog zal plaatsvinden en daarmee finale afrekening van de verstrekte bijdragen (terugbetalingsverplichting) in het kader van bovengenoemd (project)financieringsprogramma). In 2019 is 0,015 miljoen euro onttrokken ter dekking van gemaakte kosten voor diverse adviezen.

Programmavoorziening Bereikbaarheid

	Stand per 31-12-2018	Correcties beginbalans 2019	Stand per 1-1-2019	Vrijval 2019	Toevoegingen 2019	Onttrekkingen 2019	Stand per 31-12-2019
	A	B	C = A + B	D	E	F	G = C - D + E - F
x € 1.000							
Egalisatievoorzieningen							
Tuinstraat en Boekhoven	796		796			462	334
Van derden verkregen middelen							
Onderhoud Grifthoek (afkoop)	137		137			10	127
Totaal	933	0	933	0	0	472	461

Onderhoud parkeervoorzieningen

Naam voorziening

Voorziening Tuinstraat en Boekhoven (533002010)

Waarom ingesteld

Voor de belanghebbende garages Tuinstraat en Boekhoven is een voorziening van 0,856 miljoen euro opgenomen vanwege achterstallig onderhoud (lekkende daken). In 2018 is een bedrag van 0,060 miljoen euro uit deze voorziening onttrokken voor de aanbesteding van de voorziene onderhoudswerkzaamheden.

Toelichting op het verloop

In 2019 is een bedrag van 0,462 miljoen euro uit deze voorziening onttrokken voor de belanghebbende garage Tuinstraat. De lekkages aan de belanghebbende parkeergarage Tuinstraat zijn in 2019 projectmatig verholpen. In verband met planning en weersomstandigheden staat de belanghebbende parkeergarage Boekhoven begin 2020 gepland.

Naam voorziening

Voorziening Onderhoud Grifthoek (afkoop) (534002003)

Waarom is de voorziening

De voorziening betreft een eenmalige afkoop van het ingesteld onderhoud voor een duur van twintig jaar door eigenaren van parkeerplaatsen in de Grifthoek garage. De volledige betaling/storting in 2006 was 0,237 miljoen euro. De jaarlijkse onttrekking ten behoeve van het onderhoud is 0,010 miljoen euro

Toelichting op het verloop

De onttrekking heeft conform begroting plaatsgevonden

Programmavoorziening Openbare Ruimte en Groen

x € 1.000

	Stand 31-12-2018	correctie begin balans 2019	Stand per 1-1-2019	Vrijval 2019	Toevoeging 2019	Onttrekking 2019	Stand 31-12-2019
	A	B	C = A+ B	D	E	F	G=C-D+E-F
Risico's							
Voormalig personeel (FPU-wachtgeld)	972		972		156	517	611
Egalisatievoorzieningen							
Voorziening Grondbank	1.350	-1.350	0		0	0	0
Groot onderhoud begraafplaatsen	684		684		176		860
Voorziening grafrechten onbepaalde tijd	197		197		133	330	0
Inboet Groen 2018	145		145			145	0
Toekomstige vervangingsinvesteringen							
GRP investeringen	1.781		1.781		17.100	16.110	2.771
Van derden verkregen middelen							
Voorziening grafrechten onbepaalde tijd	0		0		326		326
Groot onderhoud Riolering	0		0		500		500
Totaal	5.130	-1.350	3.779	0	18.390	17.102	5.068

Voorziening voormalig personeel

Conform de huidige BBV-regelgeving is in 2010 een voorziening gevormd in verband met toegezegde en contractueel vastgelegde uitkeringen aan voormalig personeel betreffende:

- reorganisatie of disfunctioneren (wachtgeld, overplaatsbaarheid, non actief)
- arbeidsongeschiktheid.

Er is sprake van een niet jaarlijks vergelijkbaar volume. Een gedeelte van de onttrekking van 0,517 miljoen euro betreft in 2019 gerealiseerde uitgaven in verband met voormalig personeel. De rest van het bedrag betreft de jaarlijkse actualisatie van de voorziening.

Voorziening Grondbank

Bij de instelling van de Grondbank is met het college van B en W afgesproken dat er een kostendekkende exploitatie gevoerd zal worden. Risico's worden binnen de exploitatie van de Grondbank opgevangen. Om hieraan te kunnen voldoen is een voorziening ingesteld.

Risico's zijn:

- Veranderende wetgeving (zwaardere milieueisen)
- Grond kan niet meer gebruikt worden op basis van de bodemkwaliteitskaart, maar moet eerst opgeslagen en gekeurd worden (wijziging gemeente beleid). Inname gaat op basis van info van de bodemkwaliteitskaart. De kwaliteit volgens de bodemkwaliteitskaart blijkt niet altijd overeen te stemmen met de werkelijkheid

- De verwerking kan mogelijk, tijdens het traject van ontgraven tot definitief toepassen, leiden tot risico's (meestal door verschillen in uitslagen van keuringen). Als gevolg hiervan dienen extra kosten te worden gemaakt
- Risico met betrekking tot afname grond
- Ontmanteling van een tijdelijk PFAS depot kost meer dan ingeschat

Correctie beginbalans 2019:

De beginbalans 2019 van de voorziening Grondbank is gecorrigeerd ten gunste van de algemene reserve: de bevinding van de accountant is dat de voorziening niet voldoet aan de criteria volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Aangezien delen van de voorziening meer de aard hebben van een bestemmingsreserve is het voorstel om hier een bestemmingsreserve voor in te stellen

Groot onderhoud begraafplaatsen

De voorziening is bestemd voor groot onderhoud op de vier begraafplaatsen en is conform collegebesluit 2013 ingesteld. Jaarlijks vindt er een dotatie plaats ter dekking van toekomstig onderhoud.

Voorziening grafrechten onbepaalde tijd

Het is mogelijk de kosten van het grafonderhoud voor een (kinder)graf voor onbepaalde tijd af te kopen. De inkomsten hiervan worden in een voorziening grafrechten onbepaalde tijd gestort ter dekking van de toekomstige onderhoudslasten. Jaarlijks onttrekken wij een deel voor de gemaakte onderhoudslasten. In 2019 is er zestien maal voor een (kinder)grafrecht voor onbepaalde tijd gekozen.

Voorziening inboet groen

De voorziening inboet is in 2019 volledig onttrokken onder andere ten behoeve van het (deels) vervangen van plantvakken en bomen.

Voorziening GRP investeringen

2019 was een jaar met veel weersextremen (hitte, droogte, extreme neerslag). Dit was vooral terug te zien in het aantal waterkwaliteitsproblemen. Een aantal investeringsprojecten uit 2018 was vertraagd. In 2019 lukte het daardoor om vier kilometer riolering te vervangen of te relinen en ruim 7,5 hectare verhard oppervlak af te koppelen of te ontharden. Circa 50% van de voor 2019 geprogrammeerde rioolvervangings- en waterhuishoudingsprojecten is ook daadwerkelijk in 2019 uitgevoerd. De uitvoering van de overige projecten is door diverse redenen doorgeschoven naar 2020 en later. Voor de vervanging van Riolering is 12 miljoen begroot. Er is voor 11 miljoen euro aan vervanging uitgevoerd. Het restantbedrag is toegevoegd aan de voorziening. De voorziening is ultimo 2019 2,8 miljoen euro.

Groot onderhoud Riolering

In 2019 is er vertraging opgetreden in de uitvoering van de baggerwerkzaamheden, veroorzaakt door de poly- en perfluoralkylstoffen- (PFAS) problematiek. Een belangrijk deel van het in 2019 geplande baggerwerk is door deze problematiek niet uitgevoerd en heeft lagere lasten tot gevolg gehad. Het hierdoor ontstane voordeel van 0,5 miljoen euro heeft betrekking op van derden verkregen middelen en wordt conform wet- en regelgeving opgenomen in een voorziening. Naar verwachting kunnen de werkzaamheden in 2020 worden uitgevoerd.

Programmavoorziening Werk en Inkomen

	Stand per	Correcties	Stand per	Vrijval 2019	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand per
Voorzieningen Programma Werk en Inkomen	31-12-2018	beginbalans	1-1-2019	2019	2019	2019	31-12-2019
	A	B	C = A + B	D	E	F	G = C - D + E - F
Risico's							
Garantstelling lening renovatie Niels Bohrwg	500		500				500
Totaal	500	0	500	0	0	0	500

Garantstelling lening renovatie Niels Bohrweg

De gemeenteraad heeft in mei 2015 ingestemd met een garantstelling voor een lening van 9,1 miljoen euro voor de renovatie en aanpassing van het pand van UW Holding aan de Niels Bohrweg. De lening is in twee tranches opgenomen, namelijk 4,6 miljoen euro per 1 februari 2016 en 4,5 miljoen euro per 1 september 2016. Eind 2016 is de renovatie en aanpassing voltooid binnen het geraamde budget van 9,1 miljoen euro. De voorziening is ter dekking van de risico's die de gemeente loopt en is in 2015 en 2016 gevormd (0,25 miljoen euro in beide jaren).

Programmavoorziening Volksgezondheid

	Stand per	Correcties	Stand per	Vrijval 2019	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand per
	31-12-2018	beginbalans	1-1-2019	2019	2019	2019	31-12-2019
	A	B	C = A + B	D	E	F	G = C - D + E - F
Risico's							
Fricatiekosten Personeel	134		134	84		50	0
Totaal	134	0	134	84	0	50	0

Fricatiekosten personeel

De voorziening, gevormd in 2013, is ter dekking van frictiekosten (voormalig personeel) naar aanleiding van in 2015 beëindigde taken van het Jeugdadviessteam en het Opvoedbureau per 1 januari 2015 en de taken van Weerbaarheid per 1 september 2015.

De voorziening is ultimo dit jaar beëindigd. De onttrekking in 2019 bestaat enerzijds uit nog gemaakte lasten voor circa 0,050 miljoen euro en anderzijds uit de vrijval voor circa 0,084 miljoen euro.

Programmavoorziening Cultuur

	Stand per 31-12-2018	Correcties beginbalans 2019	Stand per 1-1-2019	Vrijval 2019	Toevoegingen 2019	Onttrekkingen 2019	Stand per 31-12-2019
	A	B	C = A + B	D	E	F	G = C - D + E - F
Risico's							
Voorziening afvloeiingskosten MCV	0		0		51	8	43
Totaal	0	0	0	0	51	8	43

Afvloeiingskosten MCV

In 2013 is het Muziekcentrum Vredenburg verzelfstandigd. Hierbij zijn een aantal oud-medewerkers van de gemeente Utrecht in de WW terecht gekomen. Deze kosten komen ten laste van de gemeente Utrecht. Oorspronkelijk was voor afdekking van deze kosten een reserve ingesteld, maar conform artikel 44 van het BBV, is deze reserve in 2019 vervangen voor de voorziening 'afvloeiingskosten MCV'. De resterende maximale kosten in dit kader bedragen 0,43 miljoen euro en hebben betrekking op de kosten voor de WGA ERD van één persoon. De compensatieregeling vervalt per 1 oktober 2025 waarna een eventueel saldo op deze voorziening kan vrijvallen.

Programmavoorziening Sport

	Stand per 31-12-2018	Correcties beginbalans 2019	Stand per 1-1-2019	Vrijval 2019	Toevoegingen 2019	Onttrekkingen 2019	Stand per 31-12-2019
	A	B	C = A + B	D	E	F	G = C - D + E - F
Egalisatievoorzieningen							
Voorziening Vastgoedonderhoud Sport		2.618	2.618				2.618
Totaal	0	2.618	2.618	0	0	0	2.618

Naam voorziening

Voorziening Vastgoedonderhoud Sport (533002015)

Waarom is deze voorziening ingesteld

De voorziening is bestemd voor toekomstig groot onderhoud aan de sportaccommodaties. De uitgaven aan het onderhoud verlopen niet regelmatig door de jaren heen. Het benodigde onderhoud wordt geprognosticeerd in een Meerjarige Onderhouds- Prognose (MJOP). Op basis hiervan wordt jaarlijks het overschot of tekort ten opzichte van het budget respectievelijk gestort in of onttrokken aan de voorziening. De voorziening vervangt de reserve Nota kapitaalgoederen Sport.

Toelichting op het verloop

In 2019 was een onttrekking uit de onderhoudsreserve niet vereist

Programmavoorziening Utrechts Vastgoed

	Stand per 31-12-2018	Correcties beginbalans 2019	Stand per 1-1-2019	Vrijval 2019	Toevoegingen 2019	Onttrekkingen 2019	Stand per 31-12-2019
	A	B	C = A + B	D	E	F	G=C- D + E -F
x € 1.000							
Egalisatievoorzieningen							
Egalisatie voorziening VGB Onderhoud	0		0		6.892	6.612	280
Voorziening onderhoud Stadskantoor	203		203		288		491
Totaal	203	0	203	0	7.180	6.612	771

Onderhoud Utrechts Vastgoed

Naam van de voorziening

Egalisatievoorziening VGB Onderhoud (533002013)

Waarom is de voorziening ingesteld

In 2019 is de onderhoudsvoorziening ingesteld om de schommelingen van de kosten van het meerjarig eigenaarsonderhoud van het Utrechts Vastgoed op te kunnen vangen. De maximale hoogte van de voorziening wordt bepaald aan de hand van meerjarige onderhoudsplannen (MJOP's) voor de komende tien jaar.

Toelichting op het verloop

De mutaties van de komende jaren bestaan uit stortingen en onttrekkingen aan de onderhoudsvoorziening vanwege fluctuaties in de onderhoudsuitgaven. Omdat we een voorziening hebben hoeven de uitgaven in een jaar niet gelijk te lopen met het beschikbare budget voor een jaar. Geven we in een jaar meer uit dan onttrekken we het aan de voorziening, geven we minder uit dan doteren we dat jaar aan de voorziening. Het bedrag van 0,280 miljoen euro is het saldo van de dotatie op basis van de 10-jaren raming en onttrekking op basis van de werkelijk gerealiseerde onderhoudskosten van 2019.

Naam van de voorziening

Voorziening onderhoud Stadskantoor

Waarom is de voorziening ingesteld

Bij de kredietaanvraag voor de aankoop van het Stadskantoor is afgesproken om een voorziening op te bouwen ter dekking van onderhoudskosten.

Toelichting op het verloop

In 2019 is 0,288 miljoen euro toegevoegd aan de voorziening.

Programmavoorziening Overhead

	Stand per 31-12-2018	Correcties beginbalans 2019	Stand per 1-1-2019	Vrijval 2019	Toevoegingen 2019	Onttrekkingen 2019	Stand per 31-12-2019
	A	B	C = A + B	D	E	F	G=C- D + E -F
x € 1.000							
Voorzieningen Programma Overhead							
Risico's							
Voorziening frictiekosten	1.253		1.253	658		112	483
Egalisatievoorzieningen							
Pensioenfonds Bijz. Kleuteronderwijs	52		52			40	13
Liquidatiefonds Openbaar Slachthuis	1		1			1	0
Stichting Pensioenfonds Ozebi	1		1			1	0
Totaal	1.307	0	1.307	658	0	154	496

Voorziening frictiekosten

De voorziening is bestemd voor de frictiekosten in het kader van de reorganisatie 2013. Deze voorziening is gevormd om de frictiekosten van sociaal flankerend beleid HRM die voortvloeien uit de transities op te vangen. Posten die ten laste van de voorziening gebracht worden zijn vooraf getoetst door een commissie. Voor de toets geldt een normatief kader. In 2019 is 0,112 miljoen euro ten laste van de voorziening gebracht. Tevens is er een vrijval geweest van 0,658 miljoen euro. Hiermee komt de stand van de voorziening op 0,483 miljoen euro hetgeen toereikend is voor de nog te verwachten lasten.

Liquidatiefondsen/Pensioenfondsen

Ten laste van deze voorzieningen worden betalingen van pensioenen en wachtgeld gedaan aan deelnemers van deze fondsen. Het restant is bestemd voor de verwachte, toekomstige betalingen aan de deelnemers.

In 2019 hebben betalingen van 0,040 miljoen euro aan de deelnemers van het Pensioenfonds bijzonder Kleuteronderwijs, van 0,001 miljoen euro aan de deelnemers van de Stichting Pensioenfonds Ozebi en van 0,001 miljoen euro voor het Liquidatiefonds Openbaar Slachthuis plaatsgevonden.

Borgstellingen

Tabel Borgstellingen

Borgstelling verleend voor (naam instelling)	Oorspronkelijk bedrag gewaARBorgde lening	Percentage van de lening waarvoor borgstelling geldt	Restant van de lening			Netto geborgd bedrag		
			31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019
Totalen Bo-Ex	369.596	25	369.596	369.596	378.596	92.399	92.399	94.649
Totalen Portaal	467.548	25	468.993	493.340	506.167	117.248	123.335	126.542
Totalen Mitros	798.552	25	658.638	626.767	599.853	164.660	156.692	149.963
Totalen SSHU	270.379	25	252.433	264.487	258.534	63.108	66.122	64.634
Totalen Groenwest	77.232	25	59.200	64.200	79.200	14.800	16.050	19.800
Totalen Woningbouwvereniging Utrecht	3.560	25	2.007	1.848	1.681	502	462	420
Totalen Lekstede	10.000	25	10.000	10.000	10.000	2.500	2.500	2.500
Totalen Vestia groep	31.289	25	30.918	30.893	30.865	7.730	7.723	7.716
Totalen Habion	22.992	25	21.144	20.986	20.823	5.286	5.247	5.206
Totalen Woonzorg	16.503	25	14.616	14.291	13.962	3.654	3.573	3.491
Totalen Provides	12.000	25	4.000	0	0	1.000	0	0
Subtotaal WSW	2.079.651		1.891.545	1.896.408	1.899.681	472.886	474.102	474.920
NRF Revolving fund	1.601	100	430	403	375	430	403	375
NRF Particuliere woningverbetering	1.711	100	1.106	1.003	702	1.106	1.003	702
NRF Monumentenzorg	10.190	100	6.628	6.308	5.935	6.628	6.308	5.935
NRF Stichting Domplein	900	100	811	784	758	811	784	758
NRF Stichting Domplein	230	100	224	217	211	224	217	211
Stichting Tussenvoorziening	1.000	100	908	884	859	908	884	859
Subtotaal diversen REO / volkshuisvesting en monumenten	15.632		10.107	9.599	8.840	10.107	9.599	8.840
Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	381	100	175	167	160	175	167	160
Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	318	100	146	140	133	146	140	133

Borgstelling verleend voor (naam instelling)	Oorspronkelijk bedrag gewaarborgde lening	Percentage van de lening waarvoor borgstelling geldt	Restant van de lening			Netto geborgd bedrag		
			31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019
			Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	104	100	48	46	44
Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	816	100	392	375	359	392	375	359
UW Holding BV (UW-bedrijven)	2.500	100	1.833	1.667	1.500	1.833	1.667	1.500
UW Holding BV (UW-bedrijven)	9.100	100	8.645	8.190	7.735	8.645	8.190	7.735
Stichting YOUKÉ Sterke Jeugd	1.134	100	737	681	624	737	681	624
Stichting Axion Continu	544	100	23	0	0	23	0	0
St. Vecht en IJssel	2.573	100	482	322	161	482	322	161
Stichting de Bibliotheek Utrecht	1.750	100	0	1.750	1.663	0	1.750	1.663
Subtotaal (gezondheids)zorginstellingen	19.220		12.482	13.338	12.379	12.482	13.338	12.379
Stichting Tafeltennis Promotie	136	100	23	18	14	23	18	14
Tennisvereniging ULTC-Iduna	79	100	32	29	27	32	29	27
Stichting Beheer Tennispark Rhijnauwen	45	100	6	4	2	6	4	2
Stichting Beheer Tennispark Rhijnauwen	34	100	5	4	2	5	4	2
Tennisvereniging ULTC-Iduna	125	100	51	46	41	51	46	41
Stichting de Noordpunt	125	100	25	17	8	25	17	8
De Meern Voetbalvereniging	200	100	133	27	22	133	27	22
Stichting Expl. Sportacc. Utrecht Leidsche Rijn (Desto)	225	100	135	126	117	135	126	117
MHC Fletiomare	200	100	67	53	43	67	53	43
Stichting Expl. Sportacc. Utrecht Leidsche Rijn (Desto)	100	100	100	96	92	100	96	92
Stichting Beheer Tennispark Rhijnauwen	100	100	40	33	26	40	33	26
Tennisvereniging ULTC-Iduna	180	50	22	4	0	11	2	0
Utrechtse Kano Club	38	100	20	18	26	20	18	26
MHC Fletiomare	175	100	93	82	76	93	82	76
LTC Vleuten de Meern	180	100	96	84	72	96	84	72
LTC Vleuten de Meern	250	100	113	96	86	113	96	86
Utrechtse Rugby Club	250	50	150	133	185	75	67	93
Inline hockeyvereniging Utrecht Disaster	100	50	50	40	30	25	20	15

Borgstelling verleend voor (naam instelling)	Oorspronkelijk bedrag gewaARBorgde lening	Percentage van de lening waarvoor borgstelling geldt	Restant van de lening			Netto geborgd bedrag		
			31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019
			De Meern Voetbalvereniging	100	100	80	60	55
Tennisvereniging ULTC-Iduna	280	50	205	187	179	103	93	90
Stichting Rijnvliet / PVDV (herfinanciering 2015)	830	63	775	747	719	487	470	452
Stichting Rijnvliet / PVDV (herfinanciering 2015)	440	63	381	352	323	240	221	203
Stichting Spovo / Sporting '70	425	50	368	340	311	184	170	156
Stichting Huisvesting SV Kampong	750	100	750	708	678	750	708	678
Stichting Fletiomare Oost	125	50	117	108	100	58	54	50
KV Fiducia	80	50	75	69	64	37	35	32
Zuilense Tennisclub	75	50	75	68	64	38	34	32
Inline hockeyvereniging Utrecht Disaster	28	50	28	25	21	14	12	11
Stichting De Driewerf	650	62	650	650	597	400	400	367
MHC Fletiomare	125	50	0	125	124	0	63	62
HC Rijnvliet (nieuw in 2019)	170	50	0	0	169	0	0	85
ULTC Iduna (nieuw in 2019)	280	50	0	0	280	0	0	140
ULTC Iduna (nieuw in 2019)	300	50	0	0	300	0	0	150
UTV Kromme Rijn (nieuw in 2019)	117	50	0	0	117	0	0	58
UTV Kromme Rijn (nieuw in 2019)	76	50	0	0	76	0	0	38
TV At Risk (nieuw in 2019)	360	50	0	0	360	0	0	180
BPU/Voornruiters (nieuw in 2019)	210	50	0	0	210	0	0	105
Subtotaal Sport	7.963		4.665	4.349	5.616	3.440	3.141	3.704
Totaal Borgstellingen	2.122.466		1.918.799	1.923.694	1.926.516	498.916	500.180	499.844
WAARVAN:								
Indirecte borgstelling (achtervang WSW)			1.891.545	1.896.408	1.899.681	472.886	474.102	474.920
Directe borgstellingen			27.254	27.286	26.835	26.029	26.078	24.923

NB Bedragen in duizenden euro's.

Toelichting bij de staat van borgstellingen

- Bij de borgstellingen die lopen via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is een risicopercentage opgenomen van 25%. Dit percentage heeft betrekking op het potentiële achtervangrisico dat de gemeente maximaal loopt. Vanwege de rond het WSW geldende zekerheidsstructuur is de kans dat de gemeente daadwerkelijk op haar achtervang wordt aangesproken beperkt. Een dergelijke aanspraak zou overigens tijdelijk zijn en in de vorm van een renteloze lening aan het WSW. Om die reden is dit risico in het gemeentebrede risicomodel gewaardeerd op 5%.
- De gemeente vervult ook een achtervangfunctie bij de NHG-borgstellingen die tot 2011 door het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) zijn afgegeven aan woningeigenaren in de gemeente Utrecht (vanaf dat jaar staat alleen het Rijk borg). Het WEW is slechts in staat informatie te verschaffen over de waarde van de oorspronkelijk gewaarborgde schulden, maar niet over de daarvan nog openstaande restschulden en ook niet over de door de betrokken woningeigenaren opgebouwde kapitaaldekking (dit verlaagt het risico op een mogelijke restschuld). Van de vele kredietverstrekkers ontvangt de gemeente fragmentarisch informatie. Deze borgstellingen zijn daarom niet meer in de staat opgenomen.
- Bij sommige borgstellingen wordt het risico gedeeld met andere partijen zoals de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS). In dat geval staat de gemeente slechts naar rato borg. Dergelijke gevallen zijn in de staat zichtbaar indien het netto geborgde bedrag lager is dan de omvang van de betreffende lening.
- In de staat zijn alle waarden zoveel mogelijk bijgewerkt aan de had van informatie zoals uitgevraagd bij de betrokken partijen en zoals ontvangen van de betrokken geldgevers. Op grond hiervan kan in sommige gevallen de stand per eind 2018 afwijken van die zoals weergegeven in het jaarverslag 2018 en in de begroting 2020.
- De direct geborgde leningen worden meestal lineair afgelost en soms annuïtair afgelost. Aflossingsvrije leningen worden niet geborgd.
- In 2019 zijn voor een totaalbedrag van circa 1,5 miljoen euro enkele nieuwe borgstellingen verstrekt, alle in de sfeer van sport. Dit betreft:

○ HC Rijnvliet	170.000
○ ULTV Iduna	580.000
○ UTV Kromme Rijn	192.500
○ TV At Risk	360.000
○ BPU/Voornruiters	210.000

Het risico op sport-borgstellingen deelt de gemeente voor 50% met de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS). Het gemeentelijke risicodeel op deze leningen bedraagt daarmee circa 0,75 miljoen euro.

Gemeente Utrecht is gedurende 2019 niet door banken aangesproken om verplichtingen uit afgegeven borgstellingen na te komen. Dit betekent dat de gemeente uit hoofde daarvan geen betalingen heeft verricht.

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt de begrotingsrechtmatigheid een belangrijk toetsingscriterium. Getoetst wordt of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. De Kadernota Rechtmatigheid 2018 dient hierbij als handvat. In de programma's Openbare ruimte & groen, Volksgezondheid, Veiligheid, Cultuur en Utrechts Vastgoed is er meer uitgegeven dan begroot. In onderstaand overzicht staat de totale overschrijding per programma.

Programma's

Programma	Actuele begroting	Realisatie	Verschil	Onrechtmatig	Onrechtmatig
Begrote lasten	2019	2019		telt niet mee	telt wel mee
Openbare ruimte en groen	156.759	158.566	-1.807	-1.807	
Volksgezondheid	26.197	26.448	-251	-251	
Veiligheid	50.310	51.211	-901	-901	
Cultuur	49.997	50.094	-97	-97	
Utrechts Vastgoed	24.998	25.067	-69	-69	

x € 1.000

Conclusie begrotingscriterium

De overschrijdingen op de programma's Openbare ruimte & groen, Veiligheid en Utrechts Vastgoed zijn onrechtmatig maar tellen niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant omdat de raad hierover is geïnformeerd. De overschrijdingen op de programma's Volksgezondheid en Cultuur zijn onrechtmatig maar tellen niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant doordat er hogere inkomsten tegenover staan.

Openbare ruimte en groen

De afvalverwerkingskosten lagen aanzienlijk hoger dan begroot. De belangrijkste ontwikkelingen in de afvalverwerkingskosten zijn toegelicht in de zienswijze op het tweede wijzigingsvoorstel van de begroting 2019 van de gemeenschappelijke regeling afval (AVU) en vastgesteld in de raadsvergadering van 21 november 2019. Deze overschrijding telt niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

Volksgezondheid

De hierboven gepresenteerde programmaoverschrijding is onrechtmatig. Echter, deze overschrijdingen telt niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant doordat er hogere inkomsten tegenover staan waaronder een bijdrage voor Joint Action Health Equity Europe en voor RUPS.

Veiligheid

De belangrijkste oorzaken van 0,901 miljoen euro nadeel hogere lasten zijn: de nafase van het schietincident waar de raad bij de Tweede Bestuursrapportage 2019 over is geïnformeerd en een hogere baat door toegekende middelen vanuit de NCTV welke zijn opgenomen in de decembercirculaire 2019 en derhalve niet tijdig toegekend konden worden aan het programma Veiligheid. Deze overschrijding telt niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

Cultuur

De hierboven gepresenteerde programmaoverschrijdingen is onrechtmatig. Echter, deze overschrijdingen telt niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant doordat er hogere inkomsten tegenover staan waaronder een bijdrage voor regiovorming.

Utrechts Vastgoed

In de tweede bestuursrapportage is de raad geïnformeerd over hogere bedrijfsvoeringskosten. Deze overschrijding telt niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

Kredieten

		X € 1.000			
Programma	Krediet	Autorisatie	Overschrijding	Rechtmatig	Onrechtmatig, telt niet mee
Bereikbaarheid	Westelijke Stadsboulevard	*	720	720	
Openbare ruimte en groen	Vervangingsinvesteringen beheer openbare ruimte	*	761		761
Openbare ruimte en groen	Vervangingsinvesteringen ondergrondse containers	*	1.413	1.413	
Onderwijs	Basisschool Rijnvliet (16 lokalen + VVE-lokaal + gymzaal)	*	1.338	1.338	
Sport	Olympus 9-11	*	700	700	
Vastgoed	Koningslaan 1a/3/5	*	141		141
Vastgoed	Energiebesparende maatregelen	*	565	565	
Totaal			5.638	4.736	902

(*): Voor de bedragen verwijzen wij naar de geheime investeringsstaten bij de Verantwoording.

Conclusie begrotingscriterium Investerings

Uit de investeringsstaat blijken een aantal overschrijdingen op de toegekende kredieten voor investeringen. Dit is in een aantal gevallen het gevolg van de wijze van presentatie van de kredieten (meerdere regels) en de toerekening van de kosten aan kredieten. Dit zal in de eerste bestuursrapportage bij elkaar worden gebracht. Daarnaast zijn er een aantal kredieten die in samenhang worden gezien en waar op totaalniveau geen overschrijding is. Voor deze overschrijdingen is dus krediet toegekend en beschikbaar en is geen sprake van een onrechtmatigheid. Ten aanzien van de vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte en de energiebesparende maatregelen binnen het programma vastgoed is er wel sprake van een overschrijding, maar is deze al eerder aan de raad gemeld respectievelijk had dit nog niet eerder gemeld kunnen worden. Deze overschrijdingen zijn formeel onrechtmatig, maar tellen niet mee in het oordeel van de accountant. Zie verder hieronder voor een korte toelichting per project.

Toelichting

Westelijke Stadsboulevard: De voorbereiding van de werkzaamheden voor de Westelijke stadsboulevard heeft een paar maanden stilgelegen. Dit kwam omdat er gewacht moest worden op de uitkomsten van de Noordwest Studie. Hierdoor zijn de interne verrekeringen erbij in geschoten. Doordat de verrekeringen pas in 2020 gaan plaats vinden lijkt het erop dat het krediet in 2019 is overschreden, maar dat corrigeren we in 2020. Het gaat om de volgende correcties:

- Er zijn kosten ten laste van het project Westelijke Stadsboulevard gebracht die eigenlijk buiten de scope van het project vallen en die dus nog verrekend moeten worden met andere (meerjarige) investeringsbudgetten.
- Bijvoorbeeld op het gebied van dynamisch verkeersmanagement zijn kosten gemaakt die bij nader inzien niet direct bij het project Westelijke Stadsboulevard horen, maar op de hele stad betrekking hebben. Deze kosten moeten nog verrekend worden, hiervoor is binnen het Meerjaren Perspectief Bereikbaarheid de dekking geregeld.

In de kadernota investeringen paragraaf 4.2.2. is een passage opgenomen over overschrijdingen van jaarschijven in investeringsbudgetten. De totale uitgaven blijven binnen het toegekende krediet van 6,1 miljoen euro als de verrekeringen in 2020 hebben plaats gevonden. Op grond daarvan gaan wij er van uit dat de uitgaven rechtmatig zijn.

Vervangingsinvesteringen beheer openbare ruimte: In de eerste Berap 2019, vastgesteld in de raadsvergadering van 11 juli 2019, hebben we het risico gemeld van de forse prijsstijgingen in de grond-, weg- en waterbouw (GWW), zie hiervoor bladzijde 45 van het document Voorjaarsnota 2019 / Eerste Bestuursrapportage 2019. Mede naar aanleiding van de analyse op de realisatie van 2018. Omdat de kredieten naar aanleiding hiervan niet zijn opgehoogd, is de kredietoverschrijding formeel onrechtmatig, naar omdat dit tijdig aan de raad is gemeld, telt deze niet mee in het oordeel van de accountant.

Vervangingsinvesteringen ondergrondse containers: De vervangingsinvesteringen en uitbreidingsinvesteringen van ondergrondse containers worden totaal binnen de afvalstoffenheffing gedekt. In 2019 zijn er meer ondergrondse containers vervangen dan nieuw aangelegd. Je ziet dan ook in de cijfers dat de vervangingsinvesteringen met * zijn overschreden, maar de uitbreidingsinvesteringen van ondergrondse containers * lager zijn. Per saldo dus binnen de begroting gebleven.

Basisschool Rijnvliet: Voor dit project is op twee verschillende momenten autorisatie gevraagd. Deze autorisatie is abusievelijk verwerkt als twee aparte investeringen. Bij verrekening van beide kredieten is er per saldo geen sprake meer van een overschrijding. Bij de eerste bestuursrapportage 2020 zal dit gecorrigeerd worden.

Olympus 9-11: Bij de eerste bestuursrapportage 2019 is de in 2017 aangevraagde autorisatie voor deze investering abusievelijk vervallen. Bij de eerste bestuursrapportage 2020 zal dit gecorrigeerd worden.

Koningslaan 1a/3/5: De overschrijding bij de vervangingsinvestering aan de Koningslaan is het gevolg van fiscale redenen en uitgebreidere werkzaamheden, zoals noodzakelijke asbestsanering aan het dak van de naastgelegen woning. Aangezien wij begin januari 2020 akkoord hebben gegeven voor het meerwerk kon deze overschrijding niet eerder worden gemeld.

Energiebesparende maatregelen: In het verleden is aparte autorisatie gevraagd voor verschillende duurzaamheidsmaatregelen (vervangingsinvesteringen). Tegenover de bovenstaande overschrijding staat een onderbesteding op het krediet voor zonnepanelen en bandbreedte duurzaamheid. Bij verrekening van deze kredieten zijn de gerealiseerde kosten lager dan het totaal geautoriseerde bedrag.

Herleiding EMU-saldo uit balans

	Gecorrigeerde stand per		Relevante mutatie (toename voor EMU-saldo)	x € 1.000.000
	01-01-2019	31-12-2019		
Activa				
(im) Materiële vaste activa	1.608.001	1.636.770		
Financiële vaste activa:				
Kapitaalverstrekkingen	5.557	5.221	-336	
Financiële vaste activa:				
Leningen	48.014	40.140	-7.874	
Financiële vaste activa:				
Uitzettingen > 1 jaar	207	207	0	
Totaal Vaste Activa	1.661.779	1.682.338		
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	13.530	-25.095		
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	558	1.110		
Uitzettingen <1 jaar	118.870	146.012	27.142	
Liquide middelen	30	9.003	8.973	
Overlopende activa	93.753	47.876	-45.877	
Totaal Vlottende Activa	226.741	178.906		
Totaal Activa	1.888.520	1.861.244	-17.972	Toename relevante activa
Passiva				
Eigen vermogen	633.060	662.422		
Voorzieningen	96.504	76.743		
Vaste schuld	892.472	892.201	-271	
Totaal Vaste Passiva	1.622.036	1.631.366		
Vlottende schuld	168.418	116.985	-51.433	
Overlopende passiva	98.066	112.893	14.827	
Totaal Vlottende Passiva	266.484	229.878		
Totaal Passiva	1.888.520	1.861.244	-36.877	Toename relevante passiva
EMU-saldo			18.905	

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de oorzaken waardoor het banksaldo gedurende het boekjaar veranderd is. Deze saldomutatie wordt gespecificeerd in drie soorten kasstromen, te weten:

- kasstromen uit operationele activiteiten
- kasstromen uit investeringsactiviteiten en
- kasstromen uit financieringsactiviteiten.

Het overzicht is samengesteld op basis van de indirecte methode.

Omschrijving	Uitkomst 2019	x € 1.000
Kasstroomen uit operationele activiteiten:		
Exploitatieresultaat voor bestemming		29.362
<i>Aanpassing voor:</i>		
Afschrijvingen en waardeverminderingen	57.417	
Mutatie voorzieningen	-19.761	
Mutatie vaste schulden (excl. leningen OG)	4.752	
Totaal aanpassingen		42.408
Voorraden en onderhanden werk		38.073
<i>Mutatie in werkkapitaal</i>		
Kortlopende uitzettingen (excl. liquide middelen)	-27.142	
Kortlopende uitzettingen (excl. liquide middelen en bank)	5.275	
Overlopende activa	45.877	
Overlopende passiva	14.827	
Totaal mutatie werkkapitaal		38.837
Kasstroom uit operationele activiteiten		148.680
Kasstroomen uit investeringsactiviteiten:		
Investeringsen	-117.073	
Desinvesteringsen en bijdragen derden	30.887	
Totaal investeringen/desinvesteringsen		-86.186
Verstrekking leningen UG (woningcorp. en verbonden partijen)	0	
Aflossing leningen UG (woningcorp. en verbonden partijen)	0	
Verstrekking overige leningen UG en uitzettingen > 1 jaar	-50	
Aflossing overige leningen UG en uitzettingen > 1 jaar	7.924	
Totaal mutatie leningen UG en uitzettingen		7.874
Mutatie kapitaalverstrekkingen		336
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-77.976
Kasstroomen uit financieringsactiviteiten:		
Mutatie kortlopende leningen		-56.000
Aangetrokken leningen OG		85.000
Aflossingen leningen OG		-90.023
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-61.023
Mutatie geldmiddelen		9.681
Saldo liquide middelen per 1 januari 2019	-678	
Saldo liquide middelen per 31 december 2019	9.003	
Mutatie geldmiddelen		9.681

Bijlagen

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Volgt later

Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen

De Gemeente Utrecht krijgt voor diverse doeleinden aanvullende rijksmiddelen. Deze middelen worden verantwoord per doelstelling via de Single Information Single Audit (SiSa) bijlage. Deze jaarlijkse bijlage is bedoeld zowel als tussentijdse verantwoording als ook voor de eindverantwoording. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties coördineert de SiSa verantwoording. De diverse ministeries blijven verantwoordelijk voor de regelingen, zowel in uitvoering als in verantwoording. In de huidige bijlage zitten een aantal wijzigingen ten opzichte van voorgaande jaren.

- C12 Nieuwe Sleutel Projecten – betreft een afwikkeling van Ruimtelijke Ordening projecten vanuit het verleden.
Deze regeling was voorheen bekend als zijnde regeling E12.
- E13 Slimme laadpleinen – betreft een nieuwe regeling voor het plaatsen van laadpalen voor voertuigen.
Dit is een nieuwe regeling met ingang van 2019.
- H4 Specifieke uitkering sport - Sinds 1 januari 2019 kunnen gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de btw die hen in rekening wordt gebracht voor investeringen in sport niet meer in aftrek brengen. Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen te stimuleren, kunnen gemeenten sinds die datum gebruikmaken van deze regeling.

De Sisa verantwoording richting het Rijk vind niet plaats via deze jaarverantwoording, maar via een separate aanlevering van de bijlage en bijbehorende stukken aan het CBS.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel				
BZK	C12	Nieuwe Sleutel Projecten (NSP) Wet Ruimtelijke Ordening Besluit Ruimtelijke Ordening Gemeenten	Besteding (jaar T) exclusief bestedingen uit baten exploitatie	Cumulatieve bestedingen tot en met (jaar T) exclusief bestedingen uit baten exploitatie
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: C12 / 01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: C12 / 02</i>
			€ 0	€ 110.484.459
OCW	D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	Besteding (jaar T)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D1 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D1 / 02</i>
			€ 1.664.316	€ 67.518
OCW	D1A	Regionale maatregelen voortijdig schoolverlaten 2016-2021 Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Contactgemeenten	Besteding (jaar T)	Besteding aan contactschool (jaar T)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D1A / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D1A / 02</i>
			€ 980.938	€ 150.000
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D8 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D8 / 02</i>
			€ 9.546.904	€ 2.156.729
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: D8 / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D8 / 05</i>
			1	

OCW	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB) Gemeenten	Correctie besteding 2018 aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO). Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen. <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 01</i>	Correctie besteding 2018 aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO). Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen. <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 02</i>
				€ 1.201.556
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: D9 / 05</i>	Correctie besteding 2018 aan andere gemeenten overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid. Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen. Bedrag <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 06</i>
	1			
OCW	D10	Volwasseneneducatie Contactgemeenten	Verstreckte uitkering (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D10 / 01</i>	Besteding (jaar T) van educatie <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D10 / 02</i>
			€ 2.731.110	€ 2.742.314
IenW	E13	Slimme laadpleinen Toekenningsbeschikking Gemeenten en provincies	Projectnaam / nummer <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E13 / 01</i>	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E13 / 02</i>
			1 31155516/5000004091	50765
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2019 Alle gemeenten verantwoordden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 01</i>	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 02</i>
			€ 140.313.758	€ 4.180.847
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i>

			Indicatornummer: G2 / 07	Indicatornummer: G2 / 08		
			€ 1.014.022	€ 67.817		
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2019	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)		
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>		
			<i>Indicatornummer: G3 / 01</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 02</i>		
			€ 588.650	€ 258.208		
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004		
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>		
			<i>Indicatornummer: G3 / 07</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 08</i>		
			€ 0	€ 0		
VWS	H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T)	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T)		
			Gemeenten	Afspraak	Realisatie	
				<i>Aard controle D1</i>	<i>Aard controle D1</i>	
			<i>Indicatornummer: H1 / 01</i>	<i>Indicatornummer: H1 / 02</i>		
			45	45		
VWS	H4	Specifieke uitkering Sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Projectnaam / nummer		
			Gemeenten	<i>Aard controle R.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
				<i>Indicatornummer: H4 / 01</i>	<i>Indicatornummer: H4 / 02</i>	
			1	€ 4.660.471	1.2 Onroerende zaken: Renovatie	
			2		1.3 Onroerende zaken: Onderhoud	
			3		2.1 Roerende zaken: Aankoop	
			4		2.2 Roerende Zaken: Dienstverlening door derden	
			5		2.3 Roerende zaken: Beheer en Exploitatie	
			6		Overige kosten (mengpercentage)	
			7			
					Kopie projectnaam / nummer	Totale besteding (Jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)
					<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>
					<i>Indicatornummer: H4 / 07</i>	<i>Indicatornummer: H4 / 08</i>
1		1.2 Onroerende zaken: Renovatie	1015592,73			
2		1.3 Onroerende zaken: Onderhoud	959407,18			
3		2.1 Roerende zaken: Aankoop	108378,7			
4		2.2 Roerende Zaken: Dienstverlening door derden	526729,32			
5		2.3 Roerende zaken: Beheer en Exploitatie	601308,15			
6		Overige kosten (mengpercentage)	568394,14			
7						

IenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen
		Provinciale beschikking en/of verordening		
		Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E27B / 02</i>
			1 81A28327 (81766546)	€ 276.478
			2 UT16.OV01	€ 2.411.123
			3 UT16.LMW01	€ 0
			4 UT18.OV01	€ 0
			5 UT18.OV02	€ 0
			6	
			Kopie beschikkingnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)
				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B / 06</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B / 07</i>
			1 81A28327 (81766546)	€ 11.127.050
			2 UT16.OV01	€ 40.231.375
			3 UT16.LMW01	€ 400.000
			4 UT18.OV01	€ 41.853
			5 UT18.OV02	€ 375.000
			6	

3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 27 januari 2020

Eindverantwoording Ja/Nee	Berekende bate boven drempelwaarde ten behoeve van benefit sharing Alleen in te vullen na afloop project	Aantal gerealiseerde projecten afpraak Alleen in te vullen na afloop project	Aantal gerealiseerde projecten realisatie Alleen in te vullen na afloop project
<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C12 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: C12 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: C12 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: C12 / 06</i>
Ja	€ 0	1	1

Besteding (jaar T) totaal (automatisch) <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D1A / 03</i>	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) <i>Aard controle R Indicatornummer: D1A / 04</i>	
€ 1.130.938	€ 60.005	
Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) <i>Aard controle R Indicatornummer: D8 / 03</i>		
€ 1.229.481		
Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 06</i>	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag <i>Aard controle R Indicatornummer: D8 / 07</i>	

<p>Correctie besteding 2018 aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO).</p> <p>Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen.</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> Indicatornummer: D9 / 03</p>	<p>Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)</p> <p>Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> Indicatornummer: D9 / 04</p>		
-€ 96.968	€ 1.104.588		
<p>Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t.</i> Indicatornummer: D9 / 07</p>	<p>Correctie besteding 2018 aan andere gemeenten overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid.</p> <p>Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen.</p> <p>Bedrag</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> Indicatornummer: D9 / 08</p>		
<p>Reservering besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> Indicatornummer: D10 / 03</p>	<p>Onttrekking besteding van educatie in jaar T van volgend kalenderjaar (jaar T+1)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> Indicatornummer: D10 / 04</p>		
€ 639.821	€ 0		
<p>Project afgerond (in jaar T)?</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t.</i> Indicatornummer: E13 / 03</p>	<p>Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen?</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t.</i> Indicatornummer: E13 / 04</p>	<p>Toelichting op niet-afgeronde projecten</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t.</i> Indicatornummer: E13 / 05</p>	
Nee	Nee	Afronding 2021	
<p>Besteding (jaar T) IOAW</p> <p>Gemeente</p> <p>I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G2 / 03</p>	<p>Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)</p> <p>Gemeente</p> <p>I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G2 / 04</p>	<p>Besteding (jaar T) IOAZ</p> <p>Gemeente</p> <p>I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G2 / 05</p>	<p>Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)</p> <p>Gemeente</p> <p>I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G2 / 06</p>
€ 6.006.261	€ 60.205	€ 306.949	€ 3.094
<p>Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)</p> <p>Gemeente</p> <p>I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i></p>	<p>Besteding (jaar T)</p> <p>Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet</p> <p>Gemeente</p> <p>I.7 Participatiewet (PW)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i></p>	<p>Baten (jaar T)</p> <p>Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)</p> <p>Gemeente</p> <p>I.7 Participatiewet (PW)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i></p>	<p>Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t.</i></p>

<i>Indicatornummer: G2 / 09</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 10</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 11</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 12</i>
€ 4.859	€ 767.401	€ 7.742	Ja
Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06</i>
€ 71.357	€ 242.888	€ 173.884	€ 0
Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09</i>			
Ja			
Besteding (jaar T)			
<i>Aard controle R Indicatornummer: H1 / 03</i>			
€ 982.438			
Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen
<i>Aard controle R Indicatornummer: H4 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: H4 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: H4 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: H4 / 06</i>
€ 1.015.593	€ 1.015.593	€ 0	€ 0
€ 959.407	€ 959.407		
€ 108.379		€ 108.379	
€ 526.729		€ 526.729	
€ 601.308		€ 601.308	
€ 568.394	€ 0	€ 0	€ 568.394
Percentage besteed (Jaar T) per project tenopzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen	Overig (Jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld	
<i>Aard controle R Indicatornummer: H4 / 09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 11</i>	
21,79%		€ 880.661	
20,59%			
2,33%			
11,30%			
12,90%			
12,20%			

Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen
<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E27B / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E27B / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E27B / 05</i>
€ 1.226.122		
€ 0		
€ 0		
€ 0		
€ 0		
Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden
<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B / 09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B / 10</i>
€ 15.511.187		Nee
€ 0		Ja
€ 452.618		Ja
€ 0		Ja
€ 8.621		Ja

Externe subsidieprogramma's

Bij het vorm en inhoud geven aan onze ambities op Europees niveau werkten wij samen met andere (overheids-) organisaties op de thema's Groen, Gezond en Slim en Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen. Met organisaties in en buiten de stad werkten we samen aan Europese aanvragen, onder andere met de Universiteit Utrecht, Hogeschool Utrecht en RIVM. Bij de aanvragen betrokken we belangrijke stakeholders in de stad om onze gezamenlijke strategische ambities te versterken. Wij richtten ons voor het realiseren van onze opgaven actief tot andere overheden, de provincie, het Rijk en Europa. Op die manier haalden wij, naast extra financiële middelen, ook kennis en ervaring naar de stad. Ook droegen de samenwerkingsnetwerken bij aan het profileren van Utrecht op (inter)nationaal niveau.

Europese Subsidieverwerving

Wij willen optimaal gebruik maken van Europese subsidiemogelijkheden ter ondersteuning van onze strategische ambities. De Europese regelingen kennen veelal een eigen structuur en systematiek en vragen specifieke kennis en aandacht. Om subsidiemogelijkheden optimaal te benutten is kennis van de verschillende Europese regelingen en de verbinding aan relevante Utrechtse projecten noodzakelijk. Voor Europese subsidies is internationale samenwerking over het algemeen een voorwaarde. Het hebben van een goed internationaal netwerk is van groot belang om zelf de nodige partners te vinden, maar ook om door anderen voor deelname aan subsidieprojecten benaderd te worden. Om richting te geven aan de subsidieverwerving werkten wij met prioriteitsdossiers. Deze kwamen tot stand door Europese subsidiemogelijkheden en de Utrechtse Opgaven/de Utrecht Agenda met elkaar te verbinden. Innovatieve oplossingen en investeringen in onze prioritaire ontwikkelgebieden kunnen soms als pilotproject onderdeel zijn van Europese subsidieaanvragen. Vertaald naar de belangrijkste Europese mogelijkheden richtten we ons op de volgende onderwerpen:

- Jobs, growth and investment
- Climate action, environment, and resource efficiency
- Secure, clean and efficient energy
- Healthy Urban Living
- Green and integrated transport
- Inclusive, innovative and reflective cities
- Protecting freedom and security of citizens.

Europese subsidies

In de Europese begrotingsperiode 2014-2020 zet de Europese Commissie het geld in op slimme groei (kennis, innovatie en onderwijs), duurzame groei (zuiniger omgaan met hulpbronnen) en groei voor iedereen (arbeidsparticipatie, onderwijs en armoedebestrijding). Samenwerking tussen partijen, bijvoorbeeld tussen overheid, bedrijfsleven, kennisinstellingen en/of maatschappelijke organisaties, is in de periode 2014-2020 belangrijk om succesvol te zijn met Europese subsidies. Dit sluit ook aan bij onze visie op de (regie) rol van de gemeente. We spelen hierop in door versterkt in te zetten op samenwerking met bijvoorbeeld kennisinstellingen, de Economic Board Utrecht, culturele instellingen en andere stakeholders in de stad. Het afgelopen jaar werkten wij mee aan negentien ingediende subsidieaanvragen bij de Europese Commissie. Tien aanvragen zijn goedgekeurd (ca. 75%). Voor zes aanvragen verwachten we de uitslag begin 2020.

Europees programma	Titel	Stand van Zaken	Subsidiebedrag voor Utrecht
CEF-TENT	Innovative and digital bike storage solutions in urban nodes for efficient passenger transfer and last-mile connections	Toegekend	0,69
ESF-SITS	Your Global Future	toegekend	0,18

x € 1.000.000

Europees programma	Titel	Stand van Zaken	Subsidiebedrag voor Utrecht
Urbact	URGE	Toegekend (1-ste fase)	0,04
Urbact	Tourism Friendly Cities	Toegekend (1-ste fase)	0.001
AMIF	Connection	Toegekend	0,05
Horizon 2020	Equal Life	Toegekend	0,365
Horizon 2020	HUB-IN	Toegekend	0,7
Interreg Europe	Reduces	Toegekend	0,2
EFRO	Techniek Experience Center Utrecht	Toegekend	0,6
EFRO	Impuls Lage Weide	Toegekend	0,9
Totaal goedgekeurde projecten 2018			3,7

Aanvragen in afwachting van besluitvorming (ingediend in 2019)

Horizon 2020	Panache	in behandeling	Nnb
Horizon 2020	Blue Cities	in behandeling	Nnb
Horizon 2020	ECHO	in behandeling	Nnb
Urban Innovative Action	CLEAR	in behandeling	Nnb

x € 1.000.000

Lopende projecten	Naam	Looptijd	Bedrag
Urban Innovative Action	Plan Einstein	2017 – 2019	2,8
Horizon2020-CIRC-01-2016	PlastiCircle	2017 – 2021	0,56
Horizon2020-SCC-	Naturvation	2016 – 2020	0,1
Horizon2020-SCC-01-2017	IRIS	2017 – 2021	5,4
AMIF	CITIES-GROW	2016 - 2019	0,02
Interreg Europe	SchoolChance	2017 – 2021	0,27
EAC/S16/2017	030hoops	2018 - 2019	0,039
Horizon2020-MG-4.1.-2017	CityChangerCargoBikes	2018 – 2021	0,18
Europees Fonds voor Meest Behoeftigen	L(even)&L(eren): Kwetsbare ouderen	2015 – 2023	PM ²
Totaal lopende en goedgekeurde projecten			13,05 mln

² Het totale bedrag voor dit project is 4,4 miljoen euro voor de G4 en hun ecosystemen.

Kansen voor West

Kansen voor West is de naam van het samenwerkingsprogramma waarmee de vier Randstadprovincies (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland) en de vier grote steden (Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht), ook wel genoemd G4P4, aanspraak maken op structuurfondsmiddelen uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Het is Europees geld uit het Cohesiebeleid, Doelstelling 2 (concurrentiekracht van regio's), beschikbaar aan Nederland. De uitvoering vindt gedecentraliseerd plaats in vier landsdelen. Kansen voor West is het programma voor West-Nederland. Wij beschikken via een stedelijk programma zelf over een deel van de middelen. Een Stedelijk Uitvoeringsplan 'Kansen voor Utrecht' is hiervoor richtinggevend. Daarnaast zijn er middelen voor projecten in de stad beschikbaar via een indicatief aandeel in het regionale programma. Hiervoor is het Operationeel Programma 'Kansen voor West 2014-2020' leidend.

Activiteiten 2019

Het programma Kansen voor West II (2014-2020) is in uitvoering. In 2019 zijn verkenningen en voorbereidingen gestart voor een derde Kansen voor West programma voor de periode 2021-2027.

Kansen voor West II - Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) 2014-2020

De opzet van Kansen voor West II is grotendeels gelijk aan het eerdere Kansen voor West programma. De G-4 steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht geven binnen het Kansen voor West II programma via een stedelijk programma invulling aan geïntegreerde duurzame stedelijke ontwikkeling. Het biedt de G-4 steden een mogelijkheid om middelen uit het Europees Sociaal Fonds (ESF) te combineren met geld uit het EFRO. Daarmee is voorzien in een integrale aanpak voor stedelijke uitdagingen. Iedere stad geeft zelf invulling aan dit stedelijk programmadeel. Inzet geschiedt op basis van het Stedelijk Uitvoeringsplan 'Kansen voor Utrecht'.

Voor ons is voor de periode 2014-2020 een bedrag van 6,4 miljoen Euro uit het EFRO beschikbaar en 1,6 miljoen Euro uit het ESF. De middelen worden ingezet voor projecten gericht op aanwezig arbeidspotentieel (prioriteit 3) en versterken van het vestigingsklimaat (prioriteit 4) in een afgebakend programmagebied.

Binnen het stedelijk programma beschikten wij in 2019 € 600.000,- aan het project 'Techniek Experience Center Utrecht', dat jongeren vroegtijdig wil laten kennismaken met techniek en hen op jonge leeftijd wil inspireren om technische en creatieve basisvaardigheden te leren. Hierdoor verandert het vertekende beeld van de bouw- en technieksector dat leeft bij jongeren - en hun ouders, wat de instroom naar technische opleidingen en technisch geschoold personeel ten goede komt en zo mismatch op de arbeidsmarkt moet verkleinen. Het project draagt bij aan het verkleinen van de mismatch tussen onderwijs en arbeidsmarkt en past daarmee binnen de programmaprioriteit Arbeidspotentieel van het stedelijk Uitvoeringsplan 'Kansen voor Utrecht'. Binnen de programmaprioriteit Vestigingsklimaat van het stedelijk Uitvoeringsplan beschikten wij € 900.000,- aan het project 'Impuls Lage Weide' van de Werkstichting Lage Weide, die de bijdrage inzet voor het verbeteren van de bereikbaarheid en versterken van het imago van Lage Weide, het aantrekken van nieuwe business en investeerders. Focus ligt op ontwikkeling van een duurzame economie met kansen voor werk op alle niveaus.

Een subsidieaanvraag voor de ontwikkeling van een sociale brouwerij en proeflokaal in de monumentale RoodNoot boerderij is nog in behandeling.

De eerder beschikte projecten 'Leerwerkplaatsen Zorg-Welzijn' (ROC Midden-Nederland en Mbo Utrecht), 'Onbekend maakt onbemind' (JINC) en 'Werkspoorkwartier: creatief circulair maakgebied' (Utrecht Sustainability Institute) zijn in uitvoering.

Naast EFRO middelen, zijn er voor de stad ook ESF middelen beschikbaar die aanvullend op de EFRO middelen kunnen worden ingezet. In een eerste tranche zetten we dit stedelijke ESF in voor gebiedsgerichte inzet van het Werkgeversservicepunt en een gebiedsgerichte aanpak voor het bij elkaar brengen van vraag en aanbod voor werkervarings- en stageplekken op bedrijventerrein Nieuw-Overvecht. Verder ondersteunden we (potentieel) zelfstandigen in het programmagebied, taaltrainingen als opstap naar werk en werkten met plaatsingssubsidies voor een detacheerder die kandidaten met grote afstand tot de arbeidsmarkt detacheerde, uit plaatste en begeleidde naar betaald werk. Binnen een tweede tranche zetten we de gebiedsgerichte inzet van het Werkgeversservicepunt voort. We verkennen

samen met het Ministerie van SZW of we de ESF kunnen inzetten voor onze adviseurs Social Return. Er is nog ruimte om ESF inzet gericht te koppelen aan EFRO initiatieven.

We hebben ook een indicatief aandeel in het regionale EFRO budget voor innovatie (prioriteit 1) en koolstofarme economie (prioriteit 2). Deze middelen zijn gelabeld voor inzet in de stad Utrecht. Projecten die hier aanspraak op kunnen maken, zijn vooral (samenwerkingsverbanden van) bedrijfsleven, onderwijs- en kennisinstellingen. De voor deze prioriteiten beschikbare middelen worden ingezet in aansluiting op de regionale economische agenda van de Economic Board Utrecht. Stad en provincie beslissen samen over inzet van deze middelen. Binnen dit programmadeel ontvingen drie revoluerende fondsen in 2019 een EFRO beschikking. Oorspronkelijk was dit als één aanvraag ter hoogte van 8,8 miljoen Euro ingediend, maar door inhoudelijke verschillen en de ontwikkelingen met betrekking tot de oprichting van de ROM Regio Utrecht is de aanvraag gesplitst in 3 aparte fondsen: twee MKB fondsen van EBU die onder de ROM Regio Utrecht worden gebracht (Healthy Urban Living Participatiefonds en het Healthy Urban Living MKB Proof of Concept fonds) en het Gap Finance Fonds van het UMC Utrecht. Verder kregen de drie innovatieprojecten KARDIO (Kransslagader Reperfusie door Disruptieve Innovatie voor Bypassoperaties), Groupcharge app: Efficient charging for Corporate EV-fleets en een bloedafname-innovatieproject in 2019 EFRO subsidies toegekend ten laste van het voor de stad geormerkte budget in het regionale programmadeel. Het project Track-U is na een bedrijfsovername ingetrokken omdat de cofinanciering niet meer kon worden gegarandeerd. Een subsidieaanvraag voor innovatieve asfaltcentrale ACLW binnen het budget voor koolstof arme economie (prioriteit 2) is nog in behandeling. De eerste discussies over de inzet van de volgende ronde Europese structuurfondsen - vanaf 2021 - zijn weer opgestart. De 'Kansen voor West' partners werken toe naar een derde Kansen voor West programma voor de periode 2021-2027. We volgen deze actief en leveren onze input om zo gericht mogelijk nieuwe middelen beschikbaar te krijgen voor onze opgaven. We werken hierbij samen met onze partners op nationaal (Rijk, provincie, G4) en internationaal (G4 Brussel, Randstadregio, Eurocities) niveau.

In overleg met de Europese Commissie heeft in 2019 heeft een wijziging van de inspanningsplafonds plaatsgevonden. Reden hiervoor was dat voor twee indicatoren (Prioriteit 2 koolstofarme economie en Prioriteit 4 vestigingsklimaat) het met de EU afgesproken prestatiekader per 31 december 2018 niet is behaald. De voortgang van het totale programma voor West-Nederland bleek te optimistisch ingeschat. Nog te weinig projecten konden worden vastgesteld. Het betrof een tussentijdse waarneming, er is geen twijfel dat het geplande eindresultaat per 2023 wordt behaald. Wel betekent het dat een prestatiereserve van 6% niet op de betreffende prioriteiten kan worden ingezet. In overleg met de Europese Commissie is een herverdeling voorgesteld waarbij deze prestatiereserve is toebedeeld aan de overige programmaprioriteiten (Prioriteit 1 Innovatie en Prioriteit 3 Arbeidspotentieel). Omdat binnen het regionaal programma claims op het prioriteit 2 budget lagen en we binnen ons stedelijk programma geen innovatiebudget hebben geormerkt, gaat het bedrag dat rechtstreeks voor de stad beschikbaar is omlaag terwijl ons aandeel in het regionale programma toeneemt. De wijziging is ingediend bij de Europese Commissie en de inspanningsplafonds zijn navenant aangepast en gepubliceerd.

OU	Gemeente Utrecht (rechtstreekse middelen)	Gemeente Utrecht (gelabelde middelen)	Provincie Utrecht	Stad en regio Utrecht totaal
Prio 1		6.211.188	8.748.152	14.959.340
Prio 2	1.293.998	1.552.797	2.187.038	5.033.833
Prio 3	1.940.997			1.940.997
Prio 4	3.234.993			3.234.993
Totaal EFRO	6.469.988	7.763.985	10.935.190	25.169.163

NIEUW	Gemeente Utrecht (rechtstreekse middelen)	Gemeente Utrecht (gelabelde middelen)	Provincie Utrecht	Stad en regio Utrecht totaal
Prio 1		6.656.655	9.090.380	15.747.035
Prio 2	848.531	1.552.797	1.844.810	4.246.138
Prio 3	2.386.710			2.386.710
Prio 4	2.789.280			2.789.280
Totaal EFRO	6.024.521	8.209.452	10.935.190	25.169.163

Overzicht en besteding beschikbare Kansen voor West II middelen gemeente en provincie Utrecht, 2014-2020

	Gemeente Utrecht (recht- streekse middelen)	Gemeente Utrecht (gelabelde middelen)	Provincie Utrecht	Stad en regio Utrecht totaal	Formeel gecommit- teerd	In aanvraag	Restant budget
EFRO							
Prio 1		6.656.655	9.090.380	15.747.035	15.547.414		199.621
Prio 2	848.531	1.552.797	1.844.810	4.246.138		3.502.500	743.638
Prio 3	2.386.710			2.386.710	1.909.742		476.968
Prio 4	2.789.280			2.789.280	2.147.107	681.244	-39.071
Totaal EFRO	6.024.521	8.209.452	10.935.190	25.169.163	19.604.263	4.183.744	1.381.156
ESF **							
Arbeids- potentieel	1.667.500			1.667.500	520.780	1.146.720	414.670
Totaal	8.137.488						
Rijksco- financiering ***		2.130.522	1.982.059	4.112.581	4.112.581		0
Totaal				30.949.244			1.795.826

Peildatum: 24 januari 2019

* een negatief bedrag wijst op overcommitting. Overcommitting draagt bij aan het optimaal en tijdig programmeren van het beschikbare Europese subsidiegeld voor de gemeente Utrecht, maar brengt wel een financieel risico. Dit risico is gedekt via de reserve Europese subsidies

** ESF: voor gemeente Utrecht beschikbaar budget, in te zetten aanvullend op stedelijke EFRO middelen, aan te vragen in 2 tranches bij het Ministerie van SZW – Uitvoering van Beleid. Het formeel gecommiteerde bedrag is de realisatie over de eerste tranche. Het bedrag in aanvraag betreft het voor Utrecht beschikbare subsidiebedrag in de tweede tranche. Deels (414.670) is nog onduidelijk welke kosten hiervoor onder tranche 2 kunnen worden opgevoerd. Hierover zijn we in gesprek met het ministerie.

*** Rijkscofinanciering: door Ministerie van Economische Zaken en Klimaat beschikbaar gestelde middelen die aanvullend op EFRO middelen kunnen worden ingezet voor projecten binnen de prioriteiten 1) Innovatie en 2) Koolstofarme economie.

Overzicht Kansen voor West II projecten in stad en provincie Utrecht:

Naam	Prio	Kansen voor West bijdrage	Programma deel omschrijving8	Status
KARDIO	1	1.057.101,00	Utrecht (gelabeld)	Verleend
Healthy Urban Living MKB PoC Fonds	1	1.400.000,00	Stad + provincie	Verleend
Healthy Urban Living Participatiefonds	1	4.200.000,00	Stad + provincie	Verleend
Toeleiding naar Kapitaal ROM fondsen	1	303.000,00	Stad + provincie	Verleend
Gap Finance Fund (Fonds)	1	3.200.000,00	Stad + provincie	Verleend
Toeleiding naar Kapitaal GFF	1	200.000,00	Stad + provincie	Verleend
Groupcharge app: Efficient charging for Corporate EV-fleets	1	346.180,00	Utrecht (gelabeld)	Verleend
Bloedafname innovatie	1	1.358.612,00	Stad + provincie	Verleend
Smart Solar Charging Regio Utrecht	1	1.474.000,00	provincie Utrecht	Verleend
iTOP technologie als basis voor de ontwikkeling van een nieuwe productportfolio	1	322.073,00	provincie Utrecht	Verleend
NeuroShirt	1	355.872,00	Utrecht (gelabeld)	Verleend
3R TOXFLOW	1	1.712.000,00	provincie Utrecht	Verleend
Safer Patient Toileting System (SPTS)	1	724.657,00	provincie Utrecht	Verleend
TBC de wereld uit!	1	1.839.000,00	provincie Utrecht	Verleend
Nieuwe Generatie Asfaltcentrale	2	4.670.000,00	Stad + provincie	Aanvraag
Leer-werkplaatsen Utrecht	3	1.188.004,50	Utrecht (stad)	Verleend
Onbekend maakt onbemind Utrecht	3	121.737,00	Utrecht (stad)	Verleend
Techniek Experience Center Utrecht	3	600.000,00	Utrecht (stad)	Verleend
Impuls Lage Weide	4	900.000,00	Utrecht (stad)	Verleend
Werkspoorkwartier: Creatief Circulair Maakgebied	4	1.247.107,33	Utrecht (stad)	Verleend
Stadsbrouwerij RoodNoot B.V.	4	681.244,00	Utrecht (stad)	Aanvraag

Investeringsen

[snelkoppeling naar Paragraaf Investeringsen](#)

Subsidies

Subdiestaat Bewoners en Bestuur

x € 1.000					
Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
2.1.1					
	Utrecht4GlobalGoals	Voorlichting voor particuliere initiatieven over de Global goals	40	42	2
	Economic Board Utrecht	Convenantbijdrage aan Economic Board Utrecht	349	731	382
Totaal prestatiedoelstelling	2.1.1 Samenwerken en beïnvloeden		389	773	384
3.1.1					
	Volksfeesten	Organiseren en uitvoeren van volksfeesten	205	201	-4
	Initiatievenfonds	Ondersteunen van bewoners en vrijwilligersorganisaties in het ontwikkelen van activiteiten of uitvoeren van ideeën om de sociale cohesie, leefbaarheid, zelfredzaamheid en participatie van kwetsbare burgers te vergroten.	2.861	2.771	-90
Totaal prestatiedoelstelling	3.1.1 Bewoners betrekken		3.066	2.972	-94
Totaal Bewoners en Bestuur			3.455	3.745	290

Subsidiestaat Stedelijke Ontwikkeling

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
2.1.1					
	Ruimtelijke plannen	Bijdrage aan lokaal platform/ initiatieven voor onderzoek, debat, en infovoorziening over architectuur, stedenbouw en landschap	75	57	-18
Totaal prestatiedoelstelling	2.1.1 Initiëren, begeleiden en stimuleren van de uitvoering van ruimtelijke herontwikkelingsplannen		75	57	-18
2.1.2					
	RSU ruimte voor initiatief	Aansluiten bij initiatieven uit de samenleving en kennisontwikkeling, netwerk en experimenten (gebiedsontwikkeling nieuwe stijl)	350	25	-325
	Bijdrage aan gebiedsontwikkelingen	Ondersteuning van woningcorporaties bij projecten.	0	1.039	1.039
Totaal prestatiedoelstelling	2.1.2 Investeren in stedelijke herontwikkeling mede door ondersteuning van (nieuwe) partijen		350	1.064	714
2.2.1					
	Doelgroepen	Stedelijke huurders participatie en vertegenwoordiging, informatiepunt studentenhuisvesting	150	63	-87
	Politie Keurmerk Veilig Wonen	Subsidie op verkrijgen van Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) bestaande woningen	100	65	-35
	Toevoegen Woonruimte	Fonds Toevoegen Woonruimte voor uitbreiding woonvoorraad bestaande bouw	400	255	-145
Totaal prestatiedoelstelling	2.2.1 Huisvesting bijzondere doelgroepen		650	383	-267

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
4.1.1					
	Erfgoed	Ondersteuning organisatie Open Monumenten Dag Utrecht, Kerken kijken Utrecht en Historische vereniging VDM	52	55	3
	Exploitatie Domunder	Ondersteuning Exploitatie Domunder	40	40	0
Totaal prestatiedoelstelling	4.1.1 Monumenten en cultuurhistorische waarden		92	95	3
Totaal Stedelijke Ontwikkeling			1.167	1.599	432

Subsidie staat Duurzaamheid

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
1.1.1					
	Duurzame monumentenadviezen	Duurzame monumentenadviezen	41	27	-14
	Versnelling Collectieve Zonne-energieprojecten	Stimuleren realisatie van collectieve zonne-energieprojecten door aanloopkosten te financieren, initiatiefnemers te ondersteunen en dakeigenaren te stimuleren een dak of locatie beschikbaar te stellen.	219	22	-197
	Maatschappelijk Vastgoed	Mogelijk maken duurzame investeringen in panden van maatschappelijke instellingen	250	317	67
	Vouchers energieadviezen bewoners	Vergoeding van 220 euro voor burgers die naar aanleiding van een energieadvies een energiemaatregel laten uitvoeren	35	45	10
	Zonneboilers	Het financieel ondersteunen van initiatieven van de aanschaf en plaatsing van een zonneboiler voor huurders en eigenaren van woningen in Utrecht.	15	1	-14
	Utrecht groen en duurzaam	Bijdrage aan Stichting Utrecht Natuurlijk ter ondersteuning van aantrekkelijke , laagdrempelige locaties , talrijke initiatieven door co-creatie en samenwerking op gebied van natuur , milieu en groen in de stad Utrecht	3.283	3.284	1
	Geothermie	Geothermie	0	300	300

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
Totaal prestatiedoelstelling 2.1.1	1.1.1 Energietransitie		3.843	3.996	153
	Utrecht groen en duurzaam	Bijdrage aan Stichting Utrecht Natuurlijk ter ondersteuning van aantrekkelijke, laagdrempelige locaties, talrijke initiatieven door co-creatie en samenwerking op gebied van natuur, milieu en groen in de stad Utrecht	3.283	3.284	1
Totaal prestatiedoelstelling	2.1.1 Gezonde, stille en veilige leefomgeving		3.283	3.284	1
Totaal Duurzaamheid			7.126	7.280	154

Subdiestaat Bereikbaarheid

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
P1.1.1					
	Duurzame stadsdistributie innovatie en onderzoek	Procesinnovatie duurzaam goederenvervoer en haalbaarheidsonderzoek duurzaam goederenvervoer	75	15	-60
	Aanpak luchtkwaliteit	Aanpak luchtkwaliteit	0	17	17
	De Gebruiker centraal	De Gebruiker centraal	0	15	15
	Schoon vervoer	Schoon vervoer	0	15	15
Totaal prestatiedoelstelling	P1.1.1 Voor en/of samen met inwoners, ondernemers en bezoekers nemen we niet-fysieke maatregelen		75	62	-13
Totaal Bereikbaarheid			75	62	-13

Subdiestaat Openbare Ruimte en Groen

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
1.2.1					
	Verminderen wateroverlast souterrainwoningen Lombok	Verminderen wateroverlast souterrainwoningen Lombok	0	83	83
Totaal prestatiedoelstelling	1.2.1 Vervangen en re-linen van 5 km riolering per jaar			83	83
2.2.1					
	Groene daken	Voorkomen wateroverlast	100	61	-39
	Dierenweides	Bijdrage aan exploitatie dierenweides	42	38	-4
	Onderhoud monumentale bomen	Onderhoud monumentale bomen	0	1	1
Totaal prestatiedoelstelling	2.2.1 Ontwikkelen van een aantrekkelijke groene leefomgeving		142	100	-42
Totaal Openbare Ruimte en Groen			142	183	41

Subsidiestaat Economie

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
1.1.1					
	Stimuleren bedrijven (BSBB)	Tegemoetkoming kleinschalige ondernemers en eigenaren onroerend goed wegens negatieve gevolgen ontstaan door stedelijke vernieuwing	80	0	-80
	Ondernemersfonds Utrecht	Subsidie aan Stichting Ondernemersfonds Utrecht voor stimulering economische structuur van Utrecht en economische vitaliteit van de stad	6.767	7.120	353
	BIZ Woonboulevard	BIZ subsidie (Bedrijf Investering Zone)	135	152	17
	Utrecht Science Park	Exploitatie subsidie van Utrecht Science park	50	50	0
	Lokaal Economisch Fonds	Subsidie voor nieuwe werkgelegenheid en stage- en leerwerkplekken	580	375	-205
	Starters en groeiers	Versterken van het ecosysteem starters en groeiers	690	685	-5
	Fonds Mismatch Arbeidsmarkt	Voorkomen of verkleinen van de mismatch op de arbeidsmarkt	800	0	-800
Totaal prestatiedoelstelling	1.1.1 Vergroten van toekomstbestendige werknemers en werkgelegenheid		9.102	8.382	-720
1.2.1					
	Marketing, promotie en informatievoorziening	Ondersteuning toeristische activiteiten en evenementen, aantrekken kenniscongressen	382	280	-102
Totaal prestatiedoelstelling	1.2.1 Voldoende ruimte om te werken en verblijven in een aantrekkelijke stad		382	280	-102
Totaal Economie			9.484	8.662	-822

Subsidie staat Werk en Inkomen

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
1.1.1					
	Utrecht heeft voldoende werkgelegenheid	Het ondersteunen van mensen richting werk en het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt	85	100	15
	Versnelling Overvecht Werk en Ondernemerschap	Versnelling Overvecht Werk en Ondernemerschap	0	185	185
Totaal prestatiedoelstelling	1.1.1 Inzet werkgelegenheids-offensief		85	285	200
2.1.1					
	Activering jongeren	Stimuleren eigen kracht en activering van kwetsbare jongeren	87	87	0
	Loonkostensubsidie	Loonkostensubsidie aan werkgevers die mensen uit de doelgroep WWB in dienst nemen	1.400	760	-640
	Werkgeverscheque	Werkgevers stimuleren om mensen met belemmeringen op de arbeidsmarkt in dienst te nemen of op een proefplaatsing aan te stellen	150	0	-150
	Duurzaamheidsbonus werkgevers	Duurzame uitstroom uit de bijstand bevorderen door werkgevers te stimuleren om mensen, die vanuit de bijstand aan het werk gaan of zijn gegaan een contract voor onbepaalde tijd aan te bieden	100	0	-100

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
	Plusbonus	Eenmalige subsidie voor een werkgever als de werkgever een bijstandsgerechtigde die parttime werkt, een nieuw contract aanbiedt met een urenuitbreiding	75	0	-75
Totaal prestatiedoelstelling 2.1.2	2.1.1 Re-integratie		1.812	847	-965
	Wet Sociale werkvoorziening	Uitvoering sociale werkvoorziening en begeleid werken	18.211	20.241	2.030
Totaal prestatiedoelstelling 3.2.1	2.1.2 Sociale Werkvoorziening		18.211	20.241	2.030
	Levensgebeurtenissen	Ondersteuning met vrijwillige inzet ten behoeve van schuldhulpverlening	300	513	213
Totaal prestatiedoelstelling	3.2.1 Armoedebestrijding		300	513	213
Totaal Werk en Inkomen			20.408	21.886	1.478

Subsidie staat Onderwijs

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil
2.1.1	Zorgplatform	Coördinatie van het onderdeel 0-4 jaar binnen zorgplatform en bieden van ambulante begeleiding gericht op een vloeiende overgang van kinderen van voorschoolse voorziening naar het primair (speciaal) onderwijs	105	160	55
	Amateurkunsteducatie	Amateurkunsteducatie, vrije cursusaanbod in de stad	976	1.377	401
	Combinatiefuncties onderwijs, activiteiten brede talentontwikkeling en programma Brede Scholen	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Talentontwikkeling 0-12. Dit door middel van de inzet van de voorziening de Taalschool waar nieuwkomers (leerlingen in het PO) de Nederlandse taal leren	1.302	1.275	-27
	Burgerschap PO	Vredeseducatie	27	36	9
	Cultuureducatie (onderwijs)	Kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs in contact brengen met een breed aanbod van kunst en cultuur in en rondom de school. De scholen stimuleren om planmatig hun onderwijs cultuureducatie vorm te geven	1.801	1.731	-70

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
	Versterken van taal	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 0-12. Dit door middel van de inzet van Vroegschoolse educatie, Professionalisering van professionals	4.500	4.458	-42
	Taalschool: taal onderwijs voor nieuwkomers van 4 t/m 12 jaar	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 0-12. Dit door middel van de voorziening de Taalschool waar nieuwkomers (leerlingen in het PO) de Nederlandse taal leren	600	614	14
	Schoolmaatschappelijk werk PO (subsidietender Buurteam Jeugd)	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school (Buurteams)	1.264	1.246	-18
	Conciërges PO	Leerlingen en personeel voelen zich veilig in en rondom de school	320	304	-16
	Verkeersexamen in de wijken	Resultaat Verkeersveiligheid PO groep 7/8 afsluiten met theoretisch en praktisch examen	30	29	-1
	Overgang PO naar VO	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Schoolloopbaan 12-23.	216	216	0
	Uitvoering Voorschoolse Educatie	De startpositie van jonge kinderen verbeteren die het risico lopen op een achterstand in (taal)ontwikkeling door middel van o.a. Voorschoolse Educatie.	7.600	7.412	-188

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil
	Startsubsidie voorschoolse educatie	Startsubsubsidie voor voorbereiding op de uitvoering van voorschoolse educatie	500	0	-500
	Uitvoering 1e jaar voorschoolse educatie	Uitvoering voorschoolse educatie voor groepen die voor het eerst aan de kwaliteitseisen voldoen	2.000	0	-2.000
	Leerlingenbegeleiding PO	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen	1.084	1.305	221
	Onderwijsondersteuning woonwag en Romaleerlingen PO	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school	93	0	-93
	Uitvoerende Combinatiefuncties Cultuur talentontwikkeling in samenhang met het programma op (brede) scholen	Organisatie en uitvoering van culturele activiteiten op het terrein van	0	8	8
	Inzet buurtsportcoaches (subsidietender Sport)	Organisatie en uitvoering van talentontwikkeling op het terrein van sport, in samenhang met het programma op de (brede) scholen	0	0	0
	Regie UOA	Regie UOA	0	34	34
Totaal prestatiedoelstelling	2.1.1 Voorbereiden van leerlingen in hun schoolloopbaan en ontwikkeling van hun talenten in en om de school		22.418	20.205	-2.213
2.2.1	VSV	Schoolverzuim en -uitval terugdringen waardoor leerlingen de kans krijgen hun schoolloopbaan zo soepel mogelijk te doorlopen en daarmee het perspectief op het behalen van een startkwalificatie vergroten.	874	1.293	419

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil
	Onderwijsimpuls voor kwaliteit een excellentie	Het geven van een impuls aan de kwaliteit van het onderwijs en het stimuleren van onderwijsinnovatie in Utrecht	1.225	1.273	48
	Internationale Schakel Klassen (ISK): taal onderwijs voor nieuwkomers (VO) van 12 t/m 18 jaar	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 12-23	86	83	-3
	Schoolmaatschappelijk werk VO (subsidietender Buurtteam Jeugd)	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school (Buurtteams)	840	840	0
	Brede School VO - talentontwikkeling en sport op school	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Talentontwikkeling 12-23. Dit door middel van de organisatie en uitvoering van activiteiten mbt talentontwikkeling.	764	666	-98
	Combinatiefuncties uitvoerend VO	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Talentontwikkeling 12-23.	277	375	98
	Burgerschap VO	Vredeseducatie en Homo-emancipatie LHTB	58	64	6
	OPDC De Utrechtse School	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Zorg 12-23	676	676	0
	RMC	Regionale meld- en coördinatie voortijdig schoolverlaten	1.082	1.243	161

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
	Onderwijsondersteuning woonwagen- en Romaleerlingen VO	Leerlingen ondersteunen bij het doorlopen van hun schoolloopbaan	107	0	-107
	Ontwikkelen passend en dekkend onderwijsvoorzieningenaanbod VO	Ontwikkelen passend en dekkend onderwijsvoorzieningenaanbod VO	0	30	30
	Aanpak lerarentekort	Aanpak lerarentekort	0	0	0
Totaal prestatiedoelstelling	2.2.1 Toerusten van leerlingen in hun schoolloopbaan en ontwikkeling van hun talenten in en om de school zodat zij een startkwalificatie halen		5.989	6.543	554
3.1.1					
	Bibliotheek Utrecht	De Bibliotheek Utrecht laagdrempelig bereikbaar, toegankelijk en aantrekkelijk houden	17.250	17.152	-98
Totaal prestatiedoelstelling	3.1.1 Innoveren klantgerichte dienstverlening en activiteiten gericht op individuen en met scholen		17.250	17.152	-98
Totaal Onderwijs			45.657	43.900	-1.757

Subsidiestaat Maatschappelijke Ondersteuning

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil
1.1.1					
	Accommodaties maatschappelijke activiteiten	Faciliteren van accommodaties voor maatschappelijke activiteiten. Uitgangspunten een efficiënt gebruik en optimale toegankelijkheid	703	798	95
	Sociaal makelaarschap (subsidieter Sociaal makelaar)	Sociaal makelaars zetten in op het versterken van sociale netwerken in de wijk, zodat deze krachtiger worden en waarmee ook de veerkracht van bewoners in de wijk vergroot wordt	6.571	6.572	1
	Beheerde speeltuinen	Technisch en sociaal beheer en onderhoud voor beheerde speeltuinen die maximaal ondersteunend zijn voor die initiatieven en qua openheid, sfeer, en functionaliteit aansluiten bij wat bewoners willen, waardoor buurten levendiger en leefbaarder worden	2.075	2.146	71
	Kinder- en jongerenwerk MO	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	492	448	-44
	Stimuleren vrijwilligerswerk	Stimuleren en faciliteren van stedelijk vrijwilligerswerk middels het verbreden van de groep van actieve burgers en belemmeringen wegnemen om te participeren en vrijwilligerswerk te doen.	927	877	-50

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil
	Meldingen van stigmatisering en discriminatie worden adequaat opgevolgd	Activiteiten op het gebied van preventie en voorlichting, met de nadruk op discriminatie op de arbeidsmarkt en in de horeca, uitgevoerd door Artikel 1 Midden-Nederland	304	284	-20
	Voorlichting en zichtbaar maken diversiteit	Geven van voorlichting over en zichtbaar maken van diversiteit	280	323	43
	Informele zorg en mantelzorg	Faciliteren, ondersteunen en organiseren van informele zorg inclusief mantelzorgondersteuning	4.004	4.195	191
	Ondersteuning schuldhulpverlening vanuit Informele zorg (subsidietender IAC)	Ondersteuning om inwoners op een toegankelijke en laagdrempelige wijze te leren om gaan met geld, schulden en administratie	896	896	0
	Belangenbehartiging en Informatievoorziening	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	935	779	-156
	Informatievoorziening (subsidietender IAC)	Faciliteren en organiseren van informatie op breed sociaal domein	583	642	59
	Sociale prestaties en Dagondersteuning hun zingeving. Deze voorzieningen dragen bij aan de bestrijding van sociaal isolement, verbetering van de (geestelijke) gezondheid en de toename van maatschappelijke	Het versterken van de zelfredzaamheid van kwetsbare Utrechters en het vergroten van participatie	5.466	5.561	95
	Consulent aangepast sporten (subsidietender Sport)	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging Sport voor mensen met een beperking	0	0	0

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil
	Buurtbemiddeling/ Aanpak Extreme Woonoverlast	Buurtbemiddeling leert en helpt mensen om al in een vroeg stadium burengeschillen op te lossen. De aanpak extreme woonoverlast wordt ingezet als de bewoner(s) van een woning het woongenot van omwonenden structureel verstoort c.q. verstoren	630	711	81
	ROM	Aanbieden van gespecialiseerd maatschappelijk werk met betrekking tot zwangerschap, adoptie, seksueel geweld en hulp aan tienerouders	258	258	0
	Maaltijdservice	Bezorgen van koelverse maaltijden aan (met name oudere) inwoners in de stad Utrecht, die niet (meer) in staat zijn zelf hun warme maaltijd te bereiden. Met deze voorziening kunnen 'kwetsbare' inwoners (langer) zelfstandig wonen	383	382	-1
	Groepsgewijze activiteiten	Groepsgewijze activiteiten zorgen voor verbinding tussen cliënten onderling, waardoor zij onderling netwerken kunnen onderhouden, waarbij preventie, activering, lotgenotencontact en onderlinge hulp/steun centraal staan	263	263	0
	Laaggeletterdheid	Verbeteren van taalniveau en andere basisvaardigheden	1.259	1.292	33
	Buurtnetwerken en wijkinformatiepunten	Versterken van wijkgerichte informatievoorziening door informatiepunten in de wijk en versterken van buurtnetwerken	455	290	-165

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
	Versterken Sociale Basis	Versterken Sociale Basis	0	548	548
	Versnelling Overvecht Aanpak Sociale Problematiek	Versnelling Overvecht Aanpak Sociale Problematiek	608	601	-7
	FIOM (ipv ROM)	Maatschappelijke Diensttijd (MDT) is een persoonlijk opleidings- / ontwikkelingstraject voor jongeren waarbij iets doen voor een ander centraal staat	258	258	0
Totaal prestatiedoelstelling	1.1.1 Basisvoorzieningen zijn georganiseerd en initiatieven, vrijwilligers en mantelzorgers ondersteund		27.350	28.124	774
1.1.2					
	Buurtteams Sociaal (subsidietender Buurteam sociaal)	Doorontwikkeling en uitvoering van de buurtteams en het leveren van hoogwaardige sociale basiszorg. In co-creatie met de gemeente Utrecht leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van een nieuw en eenvoudiger stelsel van zorg en ondersteuning	18.035	18.358	323
	Onafhankelijke clientondersteuning (subsidietender IAC)	Faciliteren en organiseren van onafhankelijke clientondersteuning	130	136	6
	Advies (subsidietender IAC)	Faciliteren en organisatie van advies door sociaal raadsliedenwerk	1.831	1.907	76
	Clientondersteuning	Clientondersteuning	0	186	186
Totaal prestatiedoelstelling	1.1.2 Een stad dekkend, goed functionerend netwerk van buurtteams Sociaal		19.996	20.587	591

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
1.1.4					
	Voorkomen huiselijk geweld	Voorkomen van huiselijk geweld bij alle slachtoffers. Bij ernstige dreiging en gevaar van huiselijk wordt een veilige situatie gecreëerd in de (crisis) opvang, onderduikaders, bij familie of via de informele netwerken.	2.152	2.606	454
	Veilig thuis	Uitvoering van de activiteiten Veilig Thuis voor 18+ (volwassenen)	1.231	1.231	0
	Gecombineerde inloopvoorziening voor daklozen	Het bieden van een duidelijke ingang, snel bieden van tijdelijke opvang en integrale hulpverlening, bijdrage aan herstel van daklozen, vergroten van de door- en uitstroom uit de maatschappelijke opvang.	1.332	1.551	219
	Verbouwingskosten gecombineerde inloopvoorziening voor daklozen	Het realiseren van een aanpassing middels een verbouwing van de locatie voor de gecombineerde inloopvoorziening voor daklozen	0	0	0
	Asielzoekers, ongedocumenteerden en vluchtelingen	Reguliere ondersteuning van vluchtelingen, het continueren van de noodopvang voor (uitgeprocdeerde) asielzoekers en het steunpunt Perspectief voor ex-AMA's (voormalig alleenstaande minderjarige asielzoekers)	2.031	5.722	3.691

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
	Innovatiemiddelen opvang en beschermd wonen	Innovatiemiddelen opvang en beschermd wonen	0	99	99
	Programmaraad sociaal domein	Programmaraad sociaal domein	0	405	405
Totaal prestatiedoelstelling	1.1.4 Effectieve uitvoering van taken als centrumgemeente		6.746	11.614	4.868
Totaal Maatschappelijke Ondersteuning			54.092	60.325	6.233

Subdiestaat Jeugd

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
P1.1.1					
	Ambulant jongerenwerk	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	2.483	2.532	49
	Sociaal makelaarschap jeugd (subsidietender Sociaal makelaar)	Sociaal makelaars werken aan het versterken van de pedagogische civil society in de wijk	0	0	0
	Kinder- en jongerenwerk	Meidenwerk, jeugdverenigingen	73	87	14
	Opvoedondersteuning	Hulp bij opgroei problemen voor jongeren	88	90	2
	Versterking sociale basis Jeugd en gezin	Versterking van de sociale basis om het beroep op aanvullende jeugdhulp te beperken	193	195	2
	Jeugdhulp meedoen (subsidietender Sport)	Meedoen kinderen met een beperking/ondersteuningsvraag	48	45	-3
	Informele zorg en mantelzorg (jeugd)	Faciliteren, ondersteunen en organiseren van informele zorg inclusief mantelzorgondersteuning (jeugd)	450	450	0
Totaal prestatiedoelstelling	P1.1.1 Basisvoorzieningen zijn georganiseerd en initiatieven worden ondersteund		3.335	3.399	64
P1.1.2					

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
	Buurtteams jeugd en gezin (subsidietender Buurteam Jeugd)	Integraal inzetten van jeugdzorgaanbod zonder indicatiestelling.	19.186	19.197	11
	Jeugdhulp	Trajectmanagement, woonbegeleiding, onderwijshulpverlening en intensieve hulp bij opgroei problemen voor jongeren	518	506	-12
	Versnelling Overvecht Opvoeden en Opgroeien	Versnelling Overvecht Opvoeden en Opgroeien	608	663	55
Totaal prestatiedoelstelling P1.1.3	P1.1.2 Een stedelijk dekkend, goed functionerend netwerk van buurtteams Jeugd & Gezin		20.312	20.366	54
	Dak- en thuisloze jongeren	Hulp en begeleiding aan dak- en thuisloze jongeren	1.055	1.015	-40
Totaal prestatiedoelstelling P1.1.4	P1.1.3 Aanvullende zorg		1.055	1.015	-40
	Veilig thuis, Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	Uitvoering van Veilig Thuis voor 18- (jeugd) en (preventieve) jeugdreclassering en jeugdbescherming	10.587	10.587	0
Totaal prestatiedoelstelling	P1.1.4 Jeugdbescherming		10.587	10.587	
Totaal Jeugd			35.289	35.367	78

Subsidiestaat Volksgezondheid

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil
1.1.1	Alcohol en drugs, Voorlichting en educatie	Het verzorgen van voorlichting aan jongeren, hun peers, ouders en intermediairs. Bijvoorbeeld in de vorm van voorlichting op scholen, adviesgesprekken, interventies, drugstestservice, online informatieverstrekking, netwerkvorming	1.333	1.364	31
	WMO collectieve GGZ preventie	Subsidie ten behoeve van een substantiële bijdrage aan de psychosociale gezondheid van burgers en ondersteuning van mantelzorgers in Utrecht	193	189	-4
	Heroïneverstrekking en spuitomruil	Het opsporen en toeleiden naar zorg van zeer sociaal kwetsbaren/OGGZ, het bieden van een heroïnebehandeling, het verspreiden en ophalen van spuiten en spuit hulpmiddelen, en het afhandelen van spuitmeldingen	1.452	1.448	-4
	Versnelling Overvecht Gezonde wijk	Versnelling Overvecht Gezonde wijk	190	157	-33
	Prostitutie	Het bieden van laagdrempelige opvang en het vergroten v/h bereik onder de prostituees door outreachend werken en het ondersteunen en begeleiden van vrouwen bij het uitstappen uit de prostitutie	789	876	87

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil
	Gezonde leefstijl (subsidietender Sport)	Stimuleren gezonde leefstijl door sporten	124	120	-4
Totaal prestatiedoelstelling	1.1.1 Utrecht, een stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn		4.081	4.154	73
Totaal Volksgezondheid			4.081	4.154	73

Subsidiestaat Veiligheid

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
1.2.1					
	Jongerenwerk en veiligheid	Terugdringen van criminaliteit onder en ernstige overlast door jongeren en bieden van een duurzaam toekomstperspectief	3.152	3.374	222
	Buurtteams jeugd en gezin (veiligheid) (subsidietender Jeugd)	Integraal inzetten van jeugdzorgaanbod zonder indicatiestelling	1.172	1.172	0
	Ondersteuning aanpak jeugd en veiligheid	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de preventieve activiteiten in het kader van jeugd en veiligheid	84	432	348
	Versnelling Overvecht Veiligheid	Versnelling Overvecht Veiligheid	0	181	181
Totaal prestatiedoelstelling	1.2.1 Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen en het regisseren en (doen) uitvoeren van de integrale persoonsgerichte aanpak van jeugdige daders en hun (gezins)stelsel		4.408	5.159	751
2.2.1					
	Hulpverlening bij ongevallen en rampen	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de hulpverlening bij ongevallen en rampen	195	170	-25
Totaal prestatiedoelstelling	2.2.1 Uitvoeren van activiteiten gericht op het voorkomen en/of bestrijden van calamiteiten, crises en rampen		195	170	-25
Totaal Veiligheid			4.603	5.329	726

Subdiestaat Cultuur

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil
1.1.2					
	Productie en programmering	Het faciliteren van artistiek interessante activiteiten van Utrechtse makers en culturele instellingen	39.117	38.880	-237
Totaal prestatiedoelstelling	1.1.2 Productie en programmering		39.117	38.880	-237
1.2.1					
	Cultuurparticipatie	Het bevorderen van betrokkenheid bij cultuur van een breed publiek	3.918	4.361	443
Totaal prestatiedoelstelling	1.2.1 Participatie		3.918	4.361	443
Totaal Cultuur			43.035	43.241	206

Subsidiestaat Sport

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil
P1.1.4					
	Basisvoorzieningen	Instandhouden van een aantal basisvoorzieningen	380	390	10
	Tuinen en parken	Volkstuinen	164	163	-1
Totaal prestatiedoelstelling	P1.1.4 Accommodatiebeleid		544	553	9
P2.1.1					
	Subsidie sportverenigingen	Waardering sportverenigingen (leden met een beperking)	61	61	0
	Sport, bewegen en verenigingsondersteuning	Ondersteunen en stimuleren van sportaanbieders en grotere sportdeelname	2.824	2.715	-109
	Grotere sportdeelname van kinderen	Grotere sportdeelname van kinderen	143	158	15
	Sportstimulering Jeugd	Grotere sportdeelname en verbinden zorg, welzijn en sport	72	49	-23
	Sport- en beweegactiviteiten	Sport- en beweegstimulering door laagdrempelige activiteiten	24	29	5
	Challenge sportaanbieders sportakkoord	Ondersteunen en stimuleren van sportaanbieders op het gebied van vitaliteit, positieve sportcultuur en inclusief sporten en bewegen.	50	16	-34
	Challenge samenwerking sportakkoord	Ondersteunen en stimuleren van vitale aanbieders, positieve sportcultuur en inclusief sporten en bewegen	132	25	-107
Totaal prestatiedoelstelling	P2.1.1 Sportstimuleren		3.306	3.053	-253

x € 1.000

Prestatiedoelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2019	Realisatie 2019	Verschil
P2.2.1					
	Sport, bewegen en verenigingsondersteuning (topsport)	Ondersteunen van verenigingen, topsporters, topsporttalentenen vestiging talentcentra	190	217	27
Totaal prestatiedoelstelling	P2.2.1 Topsport- en talentontwikkeling		190	217	27
P2.2.2					
	Sportevenementen	Ondersteunen en stimuleren top- en breedtesportevenementen	215	186	-29
Totaal prestatiedoelstelling	P2.2.2 Sportevenementen		215	186	-29
Totaal Sport			4.255	4.009	-246

Subsidieverantwoording per doelstelling en ontvanger

Bewoners en Bestuur

Omschrijving		x € 1.000
		Bedrag
Bewoners en Bestuur		3.745
2.1.1 Samenwerken en beïnvloeden		773
AEGEE-Utrecht	3	
Aktie voor Aktie	4	
C.S. Veritas	3	
No Slackin	4	
O3-Effect	2	
Shanity alvares	1	
Social Impact Factory Utrecht	2	
Stichting Duurzame Week	2	
Stichting Economic Board Utrecht	731	
Stichting Internationale Vredesbrigades Nederland (PBI Nederland)	2	
Stichting Nacht van de Fooi	2	
stichting Quality Centre	4	
Stichting Tear	2	
Stichting Utrecht University Model of United Nations	1	
Utrecht University	2	
WisMon bèta-onderwijsinstituut	2	
Women Engage for a Common Future International (WECF)	4	
Young and Fair	2	
Youth Food Movement Utrecht	1	
3.1.1 Bewoners betrekken		2.972
AC groep	1	
Algemene Sportvereniging UVV	8	
Azotod	2	
Bedrijven Kring Oudenrijn	11	
Beheergroep Muntplein	2	
Bewonerscommissie "Scharlaken"	1	
Bewonerscommissie Zwanenvechtplein	4	
Bewonersorg. Jan Simon Jansen	1	
Bewonersvereniging Nijenrode	1	
Bewonersvereniging Bickershof	2	
Bewonersvereniging De Componist	1	
Bewonersvereniging de Zilveren Schaats	4	
Bewonersvereniging EsCaFi	1	
Bewonersvereniging Het Kleine Wijk	2	
Big Brothers Big Sisters Utrac	8	
Buurtcomite Nova Zembla	2	
Buurtpreventie 2e Atjehstraat	1	
Buurtsportvereniging Het Alternatief	10	
Buurtvereniging Ezelsdijk	1	

Omschrijving	x € 1.000 Bedrag
Buurtvereniging Hoogelanden	1
Carilijne Pieters Fotografie & Film	5
Carnavals Federatie Utrecht	3
CMU	1
Cooperatie Gezond Oog in Al U.A.	9
Cultureel Mandaeers Club Utrecht	1
Federatie Broederoverleg Christelijke Studenten	1
Gedichtentoonbank	7
Gilde Utrecht	1
Het Geuzenkwartier	1
Het Hof V.O.F.	1
Het Hof van Cartesius Cooperatie	4
Het Utrechts Oranje Comite	40
Hisa B.V.	3
Historische vereniging Vleuten de meern	5
Huurdersvereniging Kersenboomgaard	6
Huurdersvereniging Maasplein	12
Isjed Zakelijke Dienstverlening	15
Islamitische Stichting Lombok	1
Jeugd Stichting "Tamount"	1
Kopersvereniging Zwarte Woud	1
Kunstzinnige Praktijk Utrecht-	5
Ladyfit	31
Like2 Organize B.V.	5
Lilian van Rooij Fotografie	1
LJG Utrecht Liberaal Joodse gemeente	2
Lunetten WilWel	10
Marokkaanse Ouderraad	3
MVGM Vastgoedmanagement B.V.	5
My Motion 2	7
Ondernemersvereniging Hart van	17
Ondernemersvereniging Puur Oost	6
Ondernemersvereniging Twijnstraat	5
Open Monumentendag Utrecht	2
Oranje- en Wijkvereniging Oog in Al	5
Oranje Horizon BV13	2
Oranje Stichting "Wilhelmina"	20
Oranjevereniging De Meern	8
Oudervereniging Montessorischool Arcade	3
Particulieren	477
Projecten Au3	34
Protestantse Diaconie Utrecht	3
Repaircafe Utrecht	1
Rijvereniging/Ponyclub "De Voorruiters"	2
Serra's Evenementen Service	1
Sharing Arts Society	53
Skyy events	7
SlowFood Youth Network Utrecht	3
Sport Vereniging Atlas Papendorp	1

Omschrijving	Bedrag
Sportvereniging Vechtzoom	1
SSECAN	3
Stichting Jongerentheater LINK	3
Stichting Parochieel Soc. Cultureel Centr. De Schalm	18
StadspodiumUtrecht	35
Stg Oud Geleerd Jong Gedaan	10
Stichting 4 en 5 mei Leidsche Rijn	7
Stichting 4 mei Comité Utrecht	23
Stichting AllOne	4
Stichting Appeltaartconcerten	1
Stichting Art.1 Midden Nederland	14
Stichting ASHA	13
Stichting Avondvierdaagse Oog in Al	1
Stichting Beheer Molenpark Utrecht	6
Stichting Beheergroep Klopvaart-Noord	2
Stichting Beheergroep Schimmelplein	11
Stichting Bersiap Compensatie	1
Stichting Bevrijdingsfestival Utrecht	87
Stichting Bewoners Overleg Lunetten	14
Stichting Bewonersplatform	11
Stichting Binnenstad030	4
Stichting Binnenstadskrant	25
Stichting Bloeyendael	1
Stichting Boerderij De Hoef	6
Stichting Boesjans	5
Stichting Buddy to Buddy Nederland	20
Stichting Burmese Democratic	1
Stichting Buurt Mobiel	59
Stichting Buurtcomité Hoogstraat	4
Stichting Buurtcomité Twijnstraat en omstreken	4
Stichting Buurtfeest Springhaver	4
Stichting Buurtkrant De Noordwester	13
Stichting Cambridgelaan Utrecht	1
Stichting Casa Latina	2
Stichting Centrummanagement Utrecht	28
Stichting Collective Nouns (Pr	18
Stichting Comité Julianapark	6
Stichting Common Ground Two	12
Stichting Cultura Artes	3
Stichting Cultuur in Oost	2
Stichting Cultuur Utrecht West	4
Stichting Cultuurmakers Collectief	3
Stichting Dag van het Wilhelminapark	3
Stichting de Wilgenhof	2
Stichting De Buurtcamping Utrecht	51
Stichting de Cultuurbrigade	8
Stichting De Klanksteen	8
Stichting de Kracht van Zuilen	8
Stichting De Nieuwe Jutter	5

x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Stichting de Tussenvoorziening	10
Stichting De Voedseltuin Overvecht	5
Stichting De Votulastkrant	3
Stichting De Vrienden van Speeltuin	13
Stichting De Wilg	2
Stichting DeBroekriem	13
Stichting Dharma	1
Stichting Dierenweide Abstede	7
Stichting Dierenweide De Kraal	7
Stichting Dierenweide De Meern	1
Stichting Diergeneeskunde Outdoor Event	5
Stichting DOCK Prepaidcard	69
Stichting Dock Utrecht	16
Stichting DOMunder	3
Stichting Don Bosco Spirit	4
Stichting Dreamcatchers Nederland	1
Stichting Dreaming of Syria	1
Stichting Duurzame Week	23
Stichting Echt Overvecht	10
Stichting Ecologisch Groen Utrecht	2
Stichting English Academy for Newcomers	8
Stichting Federatie ASHA	10
Stichting Gastheerschap en Cultuur	2
Stichting Gemeenschap Zuilen Oranje	19
Stichting Grafisch Lyceum Utrecht	1
Stichting Hallo Lunetten	17
Stichting Happy City Nederland	3
Stichting het zonnetje	1
Stichting Inclusive Works	2
Stichting Jonge Utrechters	6
Stichting Kerst in het Julianapark	15
Stichting KinderVakantieWeek De Meern	3
Stichting Klapstoelconcerten	2
Stichting Koningshof Utrecht	1
Stichting Koningskinderen	4
Stichting Kunst- en Cultuurkanaal30	5
Stichting Kunstkasteel Zuilen	6
Stichting Kunstlicht op Straat	1
Stichting Le Guess Who	10
Stichting Leidsche Rijn Fietst	1
Stichting Lindenkring	1
Stichting Lombok Anders	12
Stichting Madjoe Dua Utrecht	2
Stichting Marem Zorg	2
Stichting Maximaal Gezond	6
Stichting Milieugroep Zuilen	2
Stichting Milli Görüs Utrecht	1
Stichting Mira Media	12
Stichting Moestuyn de Haar	10

Omschrijving	Bedrag
Stichting MoHuKa	41
Stichting Move	40
Stichting Move - verzamel je kracht!	3
Stichting Museum van Zuilen	24
Stichting Musketon Bruist	42
Stichting Muziek in De Meern	2
Stichting Natuurspeeltuin De Hoef	1
Stichting Ons Forteiland Blauwkapel	3
Stichting Oosterspoorbaan Utrecht	4
Stichting Oostkrant	3
Stichting Openbaar Primair Onderwijs Utrecht	61
Stichting Oranje Horizon	2
Stichting Pandhof Sinte Marie	18
Stichting PANN50	11
Stichting Passio	1
Stichting Perron West	1
Stichting Petje af Utrecht	9
Stichting Podium Oost	1
Stichting Power by Peers	9
Stichting RECHTOP	1
Stichting Rotsoordbrug	1
Stichting Ruimte voor de Buurt	16
Stichting Schakelraad	6
Stichting Serve the City Utrecht	2
Stichting Service Rotary Club	2
Stichting Sharing Arts Society	8
Stichting Single SuperMom	8
Stichting Sint Maarten Utrecht	1
Stichting Snorfabriek	7
Stichting Social and Green Innovation	20
Stichting Speeltuin Pijlsweerd	8
Stichting Speeltuin voorheen de Pan	25
Stichting Spoken Art Community	1
Stichting Stadsklooster Utrecht	10
Stichting Stadsontspanning Utrecht	73
Stichting Straatplezier Oudwijk	1
Stichting Strafrechtswinkel Utrecht	1
Stichting Tagmat	6
Stichting Tamount	2
Stichting The India Foundation	2
Stichting the Outsiders	1
Stichting tot behoud en exploitatie van Fort aan de Klop	2
Stichting Trendy	10
Stichting TrösT	4
Stichting Uget2gether	37
Stichting Utracks	2
Stichting Utrecht Canal Pride	40
Stichting Utrecht in Dialoog	25
Stichting Utrecht Marketing	18

x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Stichting Vakantieontspanning	5
Stichting Vecht en IJssel locatie Zuylenstede	2
Stichting Verkeerstuin Utrecht	47
Stichting Verzamelkunst	26
Stichting Villa Vrede	15
Stichting Vita Lumiere	4
Stichting Vleugelmoer	1
Stichting Vlinderhof	66
Stichting Voorbereiding Herbouw Schip Domkerk	8
Stichting Voorveldse Polder	2
Stichting Vrienden van het	10
Stichting Vrienden van het Maximapark	8
Stichting Vrienden van het Máximapark	1
Stichting Waterwinmarkt	10
Stichting Wijk C Komitee	1
Stichting Wijkinformatiepunt Utrecht	2
Stichting Wijkkrant Aanzet	11
Stichting Wijkkrant Tuindorp-Oost	2
Stichting WIL in je buurt (WIL)	1
Stichting Yoga Festival Utrecht	6
Stichting Zuidbus	7
Stichting Zuilen en Vecht	3
STORM Utrecht	1
Story2tell	1
Story2tell VOF	1
Theaterwerkgroep de Musketon	5
TOV-UTRECHT	9
Tuindersvereniging "Abstede	9
ULU Utrecht Moskee	3
Utrechts Platform Levensbeschouwing en Religie UPLR	3
Utrechts Studenten Corps USC	6
Utrechtsch Studenten Corps	5
Utrechtse Christelijke Muziekvereniging de Bazuin	1
Utrechtse Schoolvereniging	1
Utrechtse Uitdaging	11
Vereniging "Smartlappenkoor De	1
Vereniging Aktie Amelisweerd	1
Vereniging Anders Bezig Zijn	4
Vereniging Chinese opera Nishang	2
Vereniging De Cultureel Mandaeers	2
Vereniging De Ondiepse Kanaries	2
Vereniging Hangplek voor Ouderen	3
Vereniging Harmonie Orkest Vleuten	12
Vereniging IJclub Siberia	19
Vereniging Landschapsbeheer Vleuten-De Meern	5
Vereniging Majella Wonen	1
Vereniging Ondernemerscollectief	9
Vereniging Ons Binnenhof	3
Vereniging Sportclub Antilope	5

Omschrijving	x € 1.000 Bedrag
Vereniging Tuindorps Belang	5
Vereniging UVV-voetbal	10
Vereniging van Afghanen in Utrecht	2
Vereniging van amateurtuinders	3
Vereniging van Amateurtuinders De Pioniers	6
Vereniging van Beheer mandelig	1
Vereniging van de Vrijwillige Brandweer De Meern	3
Vereniging van eigenaars Flatgebouw Korfoedreef 1 tot en met 249 (oneven nummers) te Utrecht	9
Vereniging van Surinaamse Ouderen Moria	4
Vereniging Woongroep Terwijde	1
VIDIUS studentenunie	2
Vleutense Winkeliers Ondernemers	2
Voetbal Vereniging Utrecht Ardahanspor	5
VvE De Smaaktuin	1
WelnU	2
Werkgroep Pandhof Sinte Marie	7
Wielingenplein comite	1
Wijk- en Oranjevereniging	24
Wijkkrant Wittevrouwen	3
Winkeliersvereniging Grootwinkelcentrum Overvecht	5
Winkeliersvereniging LOMBOK	29
Winkeliersvereniging Smaragdplein	10
Woningbouwvereniging "Utrecht"	1
Woongroep Langerak	3
Woonvereniging Place2BU	25
Youth Food Movement Utrecht	1
Zeeuw	2
Zij actief de Meern	1
Zuilen samen sterk	2

Stedelijke Ontwikkeling

Omschrijving		x € 1.000
		Bedrag
Stedelijke Ontwikkeling		1.600
2.1.1 Ruimtelijke herontwikkelingsplannen		57
Stichting Architectuurcentrum Aorta	57	
2.1.2 Investeren in stedelijke herontwikkeling		1.065
Stichting De Voedseltuin Overvecht	10	
Stichting Mitros	189	
Stichting Portaal	850	
Stichting the Outsiders	16	
2.2.1 Huisvesting bijzondere doelgroepen		383
Bisscheroux Mozaieken	10	
Bond Precaire Woonvormen	10	
Classic property Fund IX BV	10	
Classic Property Fund VII	50	
Classic property Fund X B.V.	15	
Particulieren	225	
Stichting JiJaVi	20	
Stichting Power by Peers	12	
VIDIUS studentenunie	14	
Woonvereniging Place2BU	17	
4.1.1 Monumenten en cultuurhistorische waarden		95
St. Archeologie en Bouwhistorie Utrecht	25	
Stichting Archeologie en Bouwhistorie Utrecht	30	
Stichting DOMunder	40	

Bereikbaarheid

Omschrijving		x € 1.000
		Bedrag
Bereikbaarheid		47
1.1.1 Niet-fysieke maatregelen inwoners, ondernemers, bezoekers		47
BinBang	15	
Stichting Sport Utrecht	15	
Universiteit van Utrecht	17	

Duurzaamheid

Omschrijving		x € 1.000
		Bedrag
Duurzaamheid		3.995
1.1.1 Uitvoeringsprogramma		3.995
Bureau Protestantse Gemeente Utrecht	12	
Coltavast B.V.	103	
Coöperatie Buurtstroom Energie-U U.A.	3	
Coöperatie Haarse Zon U.A.	18	
Gemeente Utrecht	50	
Gemeente Utrecht (UVO)	61	
Gereformeerde kerk Utrecht (centrum)	18	
Particulieren	37	
Protestantse Gemeente Vleuten-de Meern	5	
Stichting MOTION facilities	51	
Stichting Utrecht Natuurlijk	3.283	
Stichting Zuilenstraat	7	
TV At Risk	31	
Vereniging Unitas S.R.	5	
VvE van het gebouw Rijnlaan/	1	
VvE "Gebouw Hercules in Voordorp"	2	
VVE Kerkstraat 14A t/m 14D	1	
VvE met de naam Pernambuco II	1	
VvE van de Aziëlaan 208 tot en	2	
VvE van het gebouw U-RBN Blok 10	1	
Warmtebron LEAN C.V.	300	

Openbare Ruimte en Groen

Omschrijving		x € 1.000
		Bedrag
Openbare ruimte en groen		183
1.2.1 Vervangen en re-linen van 5 km riolering per jaar		83
Particulieren	56	
V.v.E Leidsekade 92/92bis, Utrecht	1	
Vereniging van eigenaars pand Jan Pieterszoon Coenstraat 27-27 bis	5	
Vereniging van Eigenaren van Gebouw J.P. Coenstraat 52 en 52 bis	1	
VvE Flat Leidsekade 93/93bis	1	
VvE J.P. Coenstraat 18 en 18 bis	4	
VVE JP Coen 45-45Bis	3	
VVE JP Coenstraat 45 - 45B	7	
VvE van Gebouw Jan Pieterszoon	5	
2.1.1 Aantrekkelijke groene leefomgeving		62
Bewonersvereniging Het Kleine Wijk	4	
Het Hof van Cartesius Coöperatie U.A	4	
Meeting Plaza Utrecht B.V.	4	
Particulieren	45	
vereniging van eigenaren 'de Eenhoorn'	4	
VvE Frederik Hendrikstraat 129 131 133	1	

		x € 1.000
Omschrijving		Bedrag
2.2.1 Ontwikkelen groene leefomgeving		38
Dierenweide Julianapark Utrecht	14	
Stichting Dierenweide De Meern	3	
Stichting Dierenweide de Watertoren Overvecht	8	
Stichting Dierenweide Haarzuilens	3	
Stichting Dierenweide Vleuten	3	
Stichting Park Oog in Al	8	

Economie

		x € 1.000
Omschrijving		Bedrag
Economie		8.662
1.1.1 Bevorderen fysieke economische structuur		8.382
Anafora Parkrestaurant	6	
Animation Plus	1	
Beton-Lab	3	
Dutch Game Garden	231	
European Telecom Consulting BV	1	
Faqa BV	12	
Helpr.nl B.V.	12	
i-did	7	
Innovadia B.V.	35	
JML Leisure	8	
Lab Digital B.V.	16	
Lightbase B.V.	9	
MINIBREW B.V.	40	
MySoundSafe B.V.	1	
Purpuz	1	
Qien BV	72	
Q-Musketeers	4	
SNEW IT B.V.	45	
Springlab Learning B.V.	37	
Starters4Communities B.V.	85	
Stichting Creative Coding Utrecht	2	
Stichting Ondernemersfonds Utrecht	7.120	
Stichting Protospace	13	
Stichting Sensor Lab	2	
Stichting Startup Utrecht	220	
Stichting Ubuntuhuis	1	
Stichting Utrecht Science Park	50	
The Bookie	6	
Trunkrs B.V.	18	
UtrechtInc CV	137	
Vereniging BIZ Woonboulevard	152	
Watermelon B.V.	25	
Zorgwacht	15	
1.2.1 Verhogen bekendheid van de stad		280

Omschrijving		x € 1.000
		Bedrag
Festifairs BV	40	
Nederlandse Basketball Bond	53	
Social Impact Factory Utrecht BV	26	
Stichting Archeologie en Bouwhistorie Utrecht	5	
Stichting Duurzame Week	25	
Stichting Inundare	25	
Stichting Museum Sterrenwacht Sonnenborgh	82	
Stichting ten Dienste van De Utrechtse Stedelijke Raad van Kerken	24	

Werk en Inkomen

Omschrijving		x € 1.000
		Bedrag
Werk en Inkomen		21.886
1.1.1 Inzet werkgelegenheidsloos		285
100% Real Greek	3	
Alliander NV	3	
Autajon Labels Nederland B.V.	2	
Avan Hair & beauty	1	
Bakkerij Fes Overvecht	5	
De Grote Schaar	5	
De Jonge Logistics BV	3	
DOK030 Cooperatie U.A.	9	
DOK030 Coöperatie U.A.	24	
FRISS nederland B.V.	3	
KAM-adviseur Holland b.v.	3	
kapsalon lilo	3	
La Piazza Basilico	5	
Los Argentinos Grill restaurant	3	
Lumiad B.V.	3	
MAD Barbershop	5	
Medisch Centrum Boerhaave	3	
My bedding	10	
oCaro B.V.	2	
Ondernemingsvereniging Nieuw	71	
Petit-Restaurant / Lunchroom Deluxe	5	
Pozitive	38	
SPG Midden Nederland	3	
Stichting Maatschappelijk Vastgoed	15	
Stichting Power by Peers	28	
Stichting Taal doet meer	20	
Stichting TRI Noordwest Nederland	5	
Tiger Team Facilitaire Diensten BV	3	
Wasserette en kleding reparatie NOVA	3	
2.1.1 Reïntegratie		847

Omschrijving	x € 1.000 Bedrag
A. Agterberg BV	2
A.S. Watson BV	1
Albert Heijn B.V.	22
Albron Nederland BV	3
Asito Groot Utrecht BV	6
Baloe Beheer BV	3
Bentstaal BV	5
Biga Participatie BV	14
Buurtwerkkamer Coöperatie U.A.	19
Client Control BV	16
Coca Cola European Partners Nederland BV	10
De Utrechtse Rijwiel Fabriek BV	1
Den Engh Holding BV	8
DHP Operational Support BV	8
Facilicom Buitengewoon BV	10
H. Rugenbrink Werkmaatschappij B.V.	3
HoistTec Staal B.V.	7
Horeca Service Nijmegen BV	2
Hotelexploitatiemaatschappij Jaarbeursplein Utrecht BV	11
Jean B.V. h/o McDonalds Nieuwegein	4
Kippig.nl	2
Klusplaza VOF	1
Lagardère Travel Retail Stations B.V.	5
MCBison B.V.	14
Ministerie v Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	20
NS Groep NV	3
NS Stations Retailbedrijf BV	3
Parpetro BV	6
Particulieren	7
Pernu BV	2
Praxis Doe-het-Zelf Center BV	2
Randstad HR Solutions BV	4
Schildersvakopleiding ADGR	5
Siderale B.V.	3
Smoesjes VOF	5
Sociale Verzekeringsbank	6
Sports & Businesscampus De Vechtsebanen Exploitatie B.V.	5
St. Diakonessenhuis	6
Start People BV	4
Stichting Bartholomeus Gasthuis	7
Stichting Jongerenwerk Utrecht	87
Stichting Kentalis Onderwijs	5
Stichting Kringloop Centrum Utrecht	4
Stichting Mitros	1
Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht	5
Stichting Rataplan Fiets	18
Stichting Reinaerde	13
Stichting ROC Midden Nederland	5
Stigter's Bandenservice en APK Vianen VOF	9

Omschrijving		x € 1.000 Bedrag
Stimulans BV	23	
Taste Tailors BV	13	
Taxibedrijf Van de Pol BV	3	
Teamwerk Partitipatiediensten BV	18	
The Colour Kitchen on Tour BV	8	
The Colour Kitchen Utrecht BV	2	
U- Stal B.V.	30	
UW Traject BV (LKS)	313	
van 't Verlaat (sier)Bestrating & Tuinaanleg	3	
Van Vulpen Vastgoedonderhoud BV	3	
Veiligheidsregio Utrecht	6	
Vermaat Bedrijfshoreca BV	1	
Vitam Catering	5	
Waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	2	
2.1.2 Sociale werkvoorziening		20.241
UW bedrijven	20.241	
3.2.1 Armoedebestrijding		513
Stichting Don Bosco Spirit	23	
Stichting Sport Utrecht	103	
Stichting U Centraal	275	
Stichting ZIMIHC	112	

Onderwijs

Omschrijving		x € 1.000 Bedrag
Onderwijs		44.318
2.1.1 Voorbereiden leerlingen op schoolloopbaan		20.206
Cultuur & School Utrecht	161	
Danscentrum Utrecht	34	
De Dirigentenwerkplaats Utrecht	10	
De Kleine Prins	13	
de Passie, Stichting voor Evangelisch Bijbelgetrouw Onderwijs	30	
De Vrije School Utrecht Coöperatief UA	21	
De Willibrord Stichting voor RK/PC Voortgezet onderwijs	248	
GPO-WN	19	
Katholieke Scholenstichting Utrecht	1.740	
KMN Kind & Co	4	
Koko Kinderopvang BV	21	
Muziek voor Ieder Kind	22	
MUZIQ	9	
NUOVO Scholengroep	211	
Saartje Kinderopvang	7	
Schoolvereniging Agatha Snellenschool	19	
Sesar jeugdtheatergroep	13	
Stichting R.K. Basisscholen Vleuten, de Meern, Haarzuilens	252	
Stichting Dc 1 II High	34	

Omschrijving	x € 1.000 Bedrag
Stichting de Bibliotheek Utrecht	125
Stichting Hindoe Onderwijs	2
Stichting Hindoe Onderwijs Nederland	4
Stichting Hindoe Ondewijs Nederland	2
Stichting Islamitisch Onderwijs Utrecht	253
Stichting Kentalis Onderwijs	4
Stichting Koninklijke Auris Groep	8
Stichting Kunstkasteel Zuilen	22
Stichting Lokalis	1.246
Stichting Ludens	57
Stichting Monton	13
Stichting Nederlands Instituut voor Katholieke Kerkmuziek (NIKK)	9
Stichting Noor	243
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	5
Stichting Openbaar Primair Onderwijs Utrecht	2.822
Stichting Overvecht Zuid voor Katholiek Onderwijs (SOZKO)	185
Stichting ProDemos - Huis voor democratie en rechtsstaat	26
Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht	2.736
Stichting Protestants Christelijk Onderwijs Utrecht	614
Stichting Samenwerkingsverband Utrecht	336
Stichting Spelenderwijs Utrecht	7.161
Stichting Sport Utrecht	7
Stichting Taal doet meer	114
Stichting Theaterschool Utrecht	125
Stichting Turning Point	30
Stichting Utrechts Centrum voor de Kunsten	979
Stichting Utrechtse Muziekschool	127
Stichting Vocal Arts Academy	10
Stichting voor Freinetonderwijs in Utrecht	8
Stichting voor Freinetonderwijs Utrecht	12
Stichting Vredeseducatie	10
Utrechtse Schoolvereniging	20
Veilig Verkeer Nederland	22
2.2.1 Toerusten leerlingen in schoolloopbaan	6.961
Champs on stage	5
COC Midden-Nederland	10
De Willibrord Stichting voor RK/PC Voortgezet onderwijs	923
Gemeente Nieuwegein	489
Gemeente Woerden	401
Gemeente Zeist	407
IMC Weekendschool	30
JINC B.V.	101
Katholieke Scholenstichting Utrecht	89
MBO Rijnland	28
MBO Utrecht	75
Nationale Jeugdraad	54
Nimeto Utrecht	30
NUOVO Scholengroep	1.178

Omschrijving		x € 1.000
		Bedrag
Scholengemeenschap De Passie Utrecht	33	
Stichting R.K. Basisscholen Vleuten, de Meern, Haarzuilens	25	
Sterk VO	311	
Stichting Grafisch Lyceum	34	
Stichting Leergeld Utrecht	30	
Stichting Lokalis	840	
Stichting Mira Media	45	
Stichting Noor	9	
Stichting Openbaar Primair Onderwijs Utrecht	69	
Stichting Overvecht Zuid voor Katholiek Onderwijs (SOZKO)	6	
Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht	175	
Stichting ROC Midden Nederland	812	
Stichting Samenwerkingsverband Utrecht	676	
Stichting SETUP	45	
Stichting Wellantcollege	31	
3.1.1 Dienstverlening en activiteiten individuen en met scholen		17.152
Stichting de Bibliotheek Utrecht	17.152	

Maatschappelijke Ondersteuning

Omschrijving		x € 1.000
		Bedrag
Maatschappelijke Ondersteuning		60.309
1.1.1 Initiatieven, mantelzorgers en vrijwilligers ondersteund		28.109
3-Generatie Centrum Utrecht	34	
Bureau In Ontwikkeling B.V.	53	
Burezina, huiskamer van de wijk	32	
Buurtwerkkamer Coöperatie U.A.	187	
Cliëntenbond in de Geestelijke gezondheidszorg, regio Utrecht en Omstreken	2	
COC Midden-Nederland	30	
Connecting Differences	11	
De Pijlerraad	3	
De Slinger Utrecht	5	
Geluks B.V.	35	
Isjed Zakelijke Dienstverlening	52	
Lister	64	
MBO Utrecht	3	
Ned. Vereniging de Zonnebloem	40	
Nederlandse Rode Kruis afdeling Utrecht	17	
Nederlandse Vereniging Humanitas	239	
Nederlandse Vereniging voor Autisme	7	
On The Move	63	
Particulieren	26	
Projecten Au3	13	
Respect Education Foundation	5	
Scouting Regio Drie Rivieren Utrecht	196	

x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Stichting Sportspeeltuin Abstede	94
Stichting De Boeg	9
Stichting De Utrechtse Uitdaging	30
Stichting Parochieel Soc. Cultureel Centr. De Schalm	83
Stichting Speeltuin voorheen de Pan	33
Starters4Communities B.V.	103
Stichting Geertebuurt	8
Stichting 3-Generatie Centrum	10
Stichting Abrona	153
Stichting Al Amal	418
Stichting Alzheimer Nederland	5
Stichting Amara Chana Europa	20
Stichting Art.1 Midden Nederland	378
Stichting Attifa	115
Stichting Bartholomeus Gasthuis	10
Stichting Bewoners Overleg Lunetten	14
Stichting Big Brothers Big Sisters Utrecht	33
Stichting BlauwLicht	30
Stichting Boogh	307
Stichting Buurt Mobiel	20
Stichting Buurthuis Stella Maris	34
Stichting Buurtpastoraat Utrecht	100
Stichting Buurtteamorganisatie Sociaal Utrecht	238
Stichting Buurttuin de Zandloper	112
Stichting C.O.V.	8
Stichting Careyn	36
Stichting COSBO- Stad- Utrecht	190
Stichting Cultuur 19	36
Stichting Cultuurmakers Collectief	112
Stichting de Bibliotheek Utrecht	225
Stichting De Buurtcamping Utrecht	30
Stichting de Dame doet het	36
Stichting De Emigratie Generatie	5
Stichting De Nieuwe Jutter	69
Stichting De Omslag	130
Stichting de Overkant	40
Stichting de Overkant / Midzomergracht	10
Stichting De Rijnhoven	24
Stichting de Tussenvoorziening	457
Stichting De Voedseltuin Overvecht	31
Stichting de Watergeus	57
Stichting de Wending	91
Stichting De Wilg	904
Stichting Dock Utrecht	7.716
Stichting DOENJA Dienstverlening	15
Stichting Eet Mee!	10
Stichting Exploitatie Boerderij De Hoef	115
Stichting Games [4 Diversity]	5
Stichting Gilde Utrecht	95

Omschrijving	Bedrag
Stichting GOUD	181
Stichting HandicapNederland	20
Stichting Handjehelpen	632
Stichting Happy Motion	15
Stichting Herstelwerk	170
Stichting hoi	15
Stichting Hospice Utrecht	30
Stichting Inaya Zorg	666
Stichting Jongeren centrum Utrecht	36
Stichting Jongerenwerk Utrecht	156
Stichting KAG Zorg	62
Stichting Karma Zorg	60
Stichting Kracht van Zuilen	45
Stichting Leergaloos	5
Stichting Leergeld Utrecht	50
Stichting Leger des Heils	260
stichting Leren voor de Toekomst	14
Stichting MeeleefGezin	20
Stichting Mira Media	25
Stichting Mo'Move	25
Stichting MOWAD	20
Stichting Nederland Cares	30
Stichting Nieuw Rotsoord	120
Stichting NL Cares	11
Stichting Odensehuis Andante	100
Stichting Omzien	17
Stichting Oog voor Utrecht	41
Stichting Overvecht Gezond!	43
Stichting PANN50	1
Stichting PK	100
Stichting Podium Oost	148
Stichting Possibilize	25
Stichting Power by Peers	139
Stichting Prago	135
Stichting Present Utrecht	120
Stichting ROC Midden Nederland	3
Stichting Schakelraad	3
Stichting Scouting Zuilen	11
Stichting SeniorenStudent	45
Stichting Sensor de landelijke	35
Stichting Serve the City Utrecht	51
Stichting Specifieke Jeugd Projecten	550
Stichting Speel-o-theek Tuf-Tuf	13
Stichting Speelruimte Noordse Park	130
Stichting Speeltuin voorheen de Pan	78
Stichting Speelvoorziening de Torteltuין	38
Stichting Sport Utrecht	140
Stichting Sportspeeltuin Abstede	60
Stichting SportUtrecht	14

x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Stichting Stedelijk Overleg	244
Stichting Steunpunt GGZ Utrecht	211
Stichting Stut Theater	80
Stichting Taal doet meer	490
Stichting Thuis Sterven Utrecht	50
Stichting Tussen Thuis Utrecht	36
Stichting U Centraal	4.200
Stichting U in de Wijk Producties	110
Stichting Union Breed	223
Stichting Utrecht Natuurlijk	243
Stichting Utrecht Op Orde	60
Stichting VanHarte	28
Stichting Vecht en IJssel locatie Zuylenstede	57
Stichting Villa Pinedo	12
Stichting Voedselbank Utrecht	155
Stichting Vredeseducatie	12
Stichting Vreedzaam	10
Stichting Vrienden van De Roef	12
Stichting Vrijwilligerscentrale Utrecht	814
Stichting Welzijn Saffier	20
Stichting WerkdoordeWijk	15
Stichting WIJ 3.0	20
Stichting Wijkinformatiepunt Utrecht	45
Stichting Wijkspeeltuin De Boog	90
Stichting Zin in Utrecht	31
Stichting Zorgrecht	50
StichtingStarters4Communities	20
Utrecht in Dialoog	25
Utrechts Platform Levensbeschouwing en Religie UPLR	3
Vereniging Dwarsverband	75
Vereniging Rechtswinkel Utrecht	4
Vereniging Sportraad Utrecht	1
Vereniging Zulen Samen Sterk	4
Volksuniversiteit Utrecht	200
WIJ 3.0	1.688
Wishing Well West	140
Woongemeenschap Overhoop	10
1.1.2 Netwerk buurtteams sociaal	20.587
Stichting Buurtteamorganisatie Sociaal Utrecht	17.864
Stichting Lokalis	494
Stichting Steunpunt GGZ Utrecht	186
Stichting U Centraal	2.043
1.1.4 Taken als centrumgemeente	11.614

x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
ASKV/Steunpunt vluchtelingen	48
Expertisebureau Online Kindermisbruik	17
Het Nederlandse Rode Kruis	20
Marcelliens Good Company	43
Paraplu Production	7
Stichting "Elim"	67
Stichting Agnes van Leeuwenberch	322
Stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie	70
stichting Catching Cultures Orchestra	10
Stichting Collective Nouns (Pr	18
Stichting de Tussenvoorziening	642
Stichting Exodus Utrecht	175
Stichting Fonds Slachtofferhulp	305
Stichting FOTODOK	6
Stichting Herstelwerk	25
Stichting Internationale Vredesbrigades Nederland	49
Stichting Leger des Heils	1.854
Stichting Moviera	23
Stichting New Dutch Connections	125
Stichting Noodopvang Dakloze Vreemdelingen Utrecht	756
Stichting Samen Veilig Midden-Nederland	2.928
Stichting Seguro	315
Stichting Sport Utrecht	17
Stichting STIL Utrecht	572
Stichting Stut Theater	70
Stichting VluchtelingenWerk West en Midden-Nederland	1.870
Stichting Vluchtelingkinderen	250
Stichting Wegloophuis Utrecht	225
Stichting Welkom in Utrecht	241
Universitair Medisch Centrum Utrecht	140
Vereniging Divosa	405

Jeugd

x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Jeugd	35.367
1.1.1 Basisvoorzieningen zijn georganiseerd	3.399
Nationale Jeugdraad	54
Partou B.V.	40
Stichting Al Amal	33
Stichting Circus Diedom	27
Stichting Don Bosco Spirit	44
Stichting Handjehelpen	20
Stichting Jongerenwerk Utrecht	2.331
Stichting Ludens	50
Stichting Nieuw Welgelegen	20
Stichting Specifieke Jeugd Projecten	20
Stichting Sport Utrecht	92

		x € 1.000
Omschrijving		Bedrag
Stichting Taal doet meer	51	
Stichting U Centraal	450	
Stichting Vreedzaam	50	
Stichting Youth for Christ	40	
Vriendjes B.V.	47	
Vriendjes voor Altijd	30	
1.1.2 Netwerk van buurtteams Jeugd en gezin		20.336
De Willibrord Stichting voor RK/PC Voortgezet onderwijs	25	
Stichting Al Amal	100	
Stichting Big Brothers	30	
Stichting Dock Utrecht	85	
Stichting Jongerenwerk Utrecht	71	
Stichting Lokalis	19.643	
Stichting Openbaar Primair Onderwijs Utrecht	39	
Stichting Specifieke Jeugd Projecten	314	
Stichting Spelenderwijs Utrecht	60	
1.1.3 Aanvullende zorg		1.015
Stichting Specifieke Jeugd Projecten	1.015	
1.1.4 Jeugdbescherming		10.587
Stichting Samen Veilig Midden-Nederland	10.587	

Volksgezondheid

		x € 1.000
Omschrijving		Bedrag
Volksgezondheid		4.154
1.1.1 Utrecht gezond en veerkrachtig		4.154
Arkin	92	
ARKIN Jellinek	44	
Indigo Midden-Nederland B.V.	98	
Steunpunt GGZ Utrecht	86	
Stichting Arkin	2.677	
Stichting Barka	14	
Stichting Chris en Voorkom!	53	
Stichting de Tussenvoorziening	781	
Stichting Overvecht Gezond!	70	
Stichting Specifieke Jeugd Projecten	34	
Stichting Sport Utrecht	207	

Veiligheid

		x € 1.000
Omschrijving		Bedrag
Veiligheid		5.329
1.2.1 Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen		5.160
Halt	74	
Stichting Al Amal	59	
Stichting Art.1 Midden Nederland	9	
Stichting Dock Utrecht	63	
Stichting Jongerenwerk Utrecht	3.728	
Stichting Lokalis	1.172	
Stichting Sport Utrecht	10	
Stichting Utrecht in Dialoog	33	
Strategische WijkAanpak B.V.	11	
2.2.1 Voorkomen en/of bestrijden van calamiteiten		170
Rode Kruis Afdeling Utrecht	70	
Stichting Slachtofferhulp Nederland	75	
Utrechtse Vrijwillige Brigade Tot	25	

Cultuur

		x € 1.000
Omschrijving		Bedrag
Cultuur		43.241
1.1.2 Productie en programmering		38.880
Binnenstadskoor Zangria	4	
Boondocs BV	2	
Coöperatieve Theatertalent Utrecht	119	
DB Studio	4	
De Forensische Zorg Specialisten	15	
De Nieuwe Cultuur Stichting	40	
Dekoor Close Harmony	2	
Dutch International Tangoweek	2	
Fanfare De Tegenwind	5	
Het Huis van Betekenis	3	
HKU	5	
Honderdos	5	
Kamerkoor Collegium Majorum Utrecht	1	
Museum Speelklok	894	
Muziekvereniging de Bazuin	4	
NS Harmonieorkest	8	
Particulieren	110	
Podium Hoge Woerd	706	
Possibilize	3	
Sharing Arts Society	10	
Stadsschouwburg Utrecht	6.604	
Stichting AanZ	3	
Stichting Afro Vibes	10	
Stichting Als de Beren Komen	6	
Stichting Archeologie en Bouwhistorie Utrecht	5	
Stichting Art Utrecht	34	

Omschrijving	Bedrag
Stichting Arttrace	4
Stichting BAK	505
Stichting Bevordering Utrechtse Improvisatie	10
Stichting Bevrijdingsfestival Utrecht	25
Stichting BlauwLicht	15
Stichting Bloos	8
Stichting Boesjans	16
Stichting But What About	6
Stichting Cafetheaterfestival	73
Stichting Canta Utrecht	2
Stichting Casco	118
Stichting Catching Cultures	16
stichting Catching Cultures Orchestra	38
Stichting Centraal Museum	7.533
Stichting Cie Wordt Vervolgd/Metaal Kathedraal	107
Stichting Citta della Musica	2
Stichting Compagnie Red Yellow & Blue	3
Stichting CPRT	10
Stichting Creative Coding Utrecht	22
Stichting Culturele Evenementen Nicolaikerkerk	1
Stichting Cultuur19	543
Stichting Cultuurhuis Kanaleneiland	66
Stichting Dancing on the Edge	25
Stichting de Cultuurbrigade	9
Stichting De Dansers	152
Stichting De Helling	334
Stichting De Kargadoor	15
Stichting de Luister	2
Stichting de Sterremolen	20
Stichting de Theatertroep	6
Stichting De Utrechtse Muziekschool	170
Stichting de Vrolijkheid	5
Stichting Deplaatsmaker	261
Stichting Dihya	7
Stichting Domstad Jeugdorkest	24
Stichting DOX	267
Stichting Dutch Harp Festival	32
Stichting Eenvijfvijf	7
Stichting EKKO	594
Stichting EX	13
Stichting Filmtheater 't Hoogt	408
Stichting Fort van de Verbeelding	25
Stichting FOTODOK	134
Stichting Four in One	5
Stichting Free-DOM	20
Stichting Gaudeamus Muziekweek	271
Stichting Het Filiaal theatermakers	470
Stichting Het Huis	343
Stichting Het Huis van Betekenis	8

Omschrijving	Bedrag
Stichting Het Literatuurhuis	350
Stichting Holland Animation Film Festival	54
Stichting Holland Baroque Society	53
Stichting Illusionary Rockaz Company	7
Stichting Impakt	140
Stichting IN.here	7
Stichting Insomnio	174
Stichting Internationaal Kamermuziek Festival Utrecht	50
Stichting iona&rineke	27
Stichting Jonge Utrechters	5
Stichting Jongerentheater Link	15
Stichting Kamerkoor JIP	2
Stichting Kunst- en Cultuurkanaal30	7
Stichting Kunstbende regio Utrecht	50
Stichting Kunstkasteel Zuilen	5
Stichting Kytopia	25
Stichting Le Guess Who	226
Stichting Liminale	9
Stichting Liszt Concours	30
Stichting Mimic	13
Stichting Mise En Scène	3
Stichting Monobanda PLAY	40
Stichting Monteverdi Kamerkoor Utrecht	3
Stichting MUSA	2
Stichting Museum van Zuilen	40
Stichting Muziekhuis Utrecht	95
Stichting MuziekRoute	42
Stichting Nederlands Film Festival	504
Stichting Nederlands Kamerkoor	161
Stichting Nederlandse Bachvereniging	54
Stichting Nederlandse Vioolconcoursen	30
Stichting NUT	198
Stichting Operamakers	145
Stichting Opgedoekt	5
Stichting Orbis Experience Foundation	20
Stichting Organisatie Oude Muziek	416
Stichting Pieterskerkconcerten	8
Stichting Pluk de Nacht	8
Stichting Port Betaald	4
Stichting Project Blank	7
Stichting PUMP	20
Stichting Pynarello	11
Stichting Realisatie Bibliotheek op de Neude	40
Stichting Residenties	40
Stichting Room with a View	109
Stichting Rosa Ensemble	129
Stichting RUUT	8
Stichting Samfaina	7
Stichting SETUP	30

Omschrijving	Bedrag	x € 1.000
Stichting SHIFFT	22	
Stichting Skorpetind	15	
Stichting Sounds Like Touch	7	
Stichting Spring	430	
Stichting Storm	369	
Stichting Studio Figur	20	
Stichting Stuim	87	
Stichting Stut Theater	320	
Stichting The Hague Film Academy	4	
Stichting Theater Kikker	859	
Stichting Theater Utrecht	600	
Stichting Theatergroep 7volt	4	
Stichting Theatergroep Alles Valt	3	
Stichting Theatergroep Aluin	183	
Stichting Theaterhuis De Berenkuil	79	
Stichting TivoliVredenburg	10.587	
Stichting U in de Wijk Producties	5	
Stichting Uncloud	15	
Stichting Utrecht Verdicht	12	
Stichting Utrecht Wereldmuziek	68	
Stichting Utrechts Universiteitsfonds	11	
Stichting Utrechtse Klokkenspel Vereniging	11	
Stichting Vloeken in de Kerk	7	
Stichting Vocaal Talent Nederland	10	
Stichting Volksbuurtmuseum Wijk C	144	
Stichting Vossen Films	3	
Stichting Werftheater Activiteiten	6	
Stichting Wervelwind Ensemble	10	
Stichting What You See Festival	27	
Stichting Zaterdagmiddagmuziek Domkerk	14	
Stichting Zest	4	
Stichting ZZZAP	17	
Studenten Toneelvereniging STUK	1	
Trajecti Voces	2	
Utrechts Blazers Ensemble	1	
Utrechtse Christelijke Muziekvereniging de Bazuin	4	
Utrechtse Studenten Bigband	1	
Vereniging Genootschap Kunstliefde	91	
Vereniging Harmonieorkest Vleuten	16	
Vereniging Kathedrale Koor Utrecht	2	
Vereniging PACT Utrecht	20	
Vereniging Stadhuiskoor Utrecht	3	
WAT WE DOEN	15	
1.2.1 Participatie		4.361

Omschrijving	Bedrag
A Capella koor Close Focus	2
Ad Hoc Orkest	3
A-DO-RE	2
Bigband Utrecht	3
binnenstadskoor Zangria	3
Bird Pack	2
Cantate Zus & Zo	3
Cantatori del Duomo	3
Close Harmony Koor	2
Coqu	3
De Ondiepse Kanaries	2
De Steegzangers	2
DomTiDom	3
Estrivo	3
Fanfare De Tegenwind	3
Fluitkoor Tutti Flutti	3
Folkloristische Dansgroep Dospovo	3
Gemengd koor Nootabene	3
Gemengde Zangvereniging Stem des Volks Utrecht	3
Gospelkoor Rejoice	3
Hangplek voor Ouderen	2
Hartkoor Utrecht	2
Het Zolderkoor	2
Jazzalike Bigband	3
Kamerkoor 4bij4	3
Kamerkoor Amor Vincit	2
Kamerkoor Lamusa	2
Kamerkoor Quasi Niente	3
Kamerkoor Sforzato	3
Kamerkoor Sjanton	3
kamerorkest trajectum	3
Koninklijke Oratoriumvereniging Utrecht	3
Koor Windkracht 8	1
Legendary Music Stichting	2
Leidsche Rijn Koor	2
Ludicrum United	2
Muziekvereniging de Bazuin	6
nooit meer eenzaam	2
Omroep Utrecht Stichting	710
Par Ti Tuur	3
Particulieren	2
Pica Bella	3
Popkoor Koffer	2
Popkoor Zuilen	3
Saudade	3
Schola Davidica Utrecht	2
Smartlappenkoor Hopeloos	2
Soulkoor The Brand New Bags	3
St Het Klein Kollektief	3

x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Stichting Orkest van Utrecht	3
Starlight Boulevard	2
StemX	3
Stichting Turquaze	2
Stichting Zest	3
Stichting Amuze	3
Stichting Braziliaans koor Zumba!	2
stichting Cantiago	1
Stichting Close Range	2
Stichting Collegium Musicum Traiectum	3
Stichting Concerto Cherise	3
Stichting CPRT	163
Stichting Cultuur 19	31
Stichting Cultuurhuis Kanaleneiland	537
Stichting Curtains-Up	2
Stichting De Vrijstaat	278
Stichting Domstad Jeugdorkest	8
Stichting Eerste Steen	3
Stichting Ensemble Illustre	3
Stichting Het Filiaal theatermakers	18
Stichting Het Wilde Westen	251
Stichting Iedereen Muziek	3
Stichting Jeugdcultuurfonds Utrecht	81
Stichting Kamerkoor JIP	4
Stichting Kamerkoor NEXT	3
Stichting Kamerorkest Pulcinella	3
Stichting Koördinerend Orgaan Studenten Muziekgezelschappen Utrecht	24
Stichting LEF Utrecht	1
Stichting MusicaLOS	3
Stichting New Dutch Connections	101
Stichting Oversized	2
Stichting Popwaarts	9
Stichting Projectkoor La Rosa	2
Stichting Ruis	54
Stichting Sesar Jeugdtheatergroep	6
Stichting Springtide	3
Stichting Theatergroep Roerend Goed	3
Stichting TivoliVredenburg	469
Stichting Utrechts Centrum voor de Kunsten	68
Stichting Utrechts Operakoor	3
Stichting Utrechtse Bachcantatediensten	3
Stichting Utrechtse Muziekacademie	3
Stichting Vinger in je Oor	3
Stichting ZIMIHC	1.191
Stichts Interkerkelijk Gemengd Koor Noorderwijk	1
Stichts Vrouwenkoor	3
Stichtse Accordeonvereniging APOLLO	2
Strijkorkest Zoroaster	3

Omschrijving	Bedrag
STUdance	2
Studenten Toneelvereniging STUK	3
Tarantella volksdans vereniging	3
The Lipsticks	2
Theatergroep SNEU	2
Theaterkoor Bon Ton	3
Theatersport KEK_	1
toneelgroep Pionier	2
Toneelvereniging Solon	1
Toonkunstkoor Utrecht	3
Utrechts Kamerkoor	2
Utrechts Sprookjestheater Lang en Gelukkig	3
Utrechts Vocaal Ensemble	3
Utrechtse Christelijke Muziekvereniging de Bazuin	8
Utrechtse Oratorium Vereniging	3
Venus vocaal ensemble utrechtse studenten	3
Vereniging v. Amateur Beeld. Kunstbeoef. Artivaria	5
Verenigd Utrechts Symfonie Orkest	3
Vereniging Bongani	2
Vereniging Dance 2.0	4
Vereniging Harmonieorkest Vleuten	32
Vereniging Het Utrechts Jazz Orkest	2
Vereniging Intra Mintra	3
Vereniging Kamerkoor Decamerone	1
Vereniging OCTO+	2
Vereniging Otia	2
Vereniging Paleiskoor	3
Vereniging Songs & Strings Band	2
Vereniging Stadhuiskoor Utrecht	2
Vereniging Utrechts Morris Team	1
Vereniging Waar het asfalt ophoudt	2
Vocaal Ensemble Multiple Voice	3
vocaal ensemble Trajecti Voces	3
Vocal Group Little Black Dress	2
Vocal Group Utrecht	2
Voïsz Vocal Projects	2
Volksdansgroep Tuindorp	2
Vrouwenkoor Malaika	2
Wijkorkest de Noord-Ooster	3
Wim Egz Ensemble	2
Young Jazz Society	2
Zangvereniging Het Sterrenkoor	2
Zangvereniging 't Akkoord	2
Zangvereniging 't Verzetje Utrecht	2
Zuilens Fanfare Corps	21
Zwingin	2

Sport

x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Sport	4.009
1.1.4 Accommodatiebeleid	554
Algemeen Verbond van Volkstuinders	164
Sports & Businesscampus De Vechtsebanen Exploitatie B.V.	300
Stichting Skatepark Utrecht	30
Vereniging Ladyfit	60
2.1.1 Sport stimuleren	3.053
Arktika	1
Badmintonvereniging D.V.S. (dr. Visserschool)	1
Bodysports bv	12
Culturele Sportstichting	5
De Rading	17
Door Vriendschap Sterk Utrecht	5
DUO Cursussen B.V.	25
Fysiotherapie Unlimited	3
Hart Vooruit Vleuten De Meern	4
Hockeyclub UNO	1
Inlineskaterhockey vereniging Utrecht Disaster	1
judoclub Barberio	5
Korfbalvereniging Synergo	1
Landelijke Vereniging van Schoonrijders	1
M.H.A.M.	1
MHC Fletiomare	2
Particulieren	1
PM-Dance	2
RG Center Eleganza	1
S.O.B. '87	2
S.V. P.V.D.V.	1
SC Antilope	1
Schaakclub Oud Zuylen Utrecht	1
Scorpions WRCU	1
Sportclub Antilope	1
Stichting Fighting4Power	2
Stichting Go4Media	8
Stichting Inaya Zorg	3
Stichting Leger des Heils	28
Stichting Lucht door Water	2
Stichting Rijnvliet	1
Stichting Sport Utrecht	2.831
Stichting Taekrosa	3
sv Faja Lobi KDs	1
SV Kampong Hockey	8
Tafeltennisvereniging Sport Vereniging Eendracht	2
U.W.V. Het Stadion	3
USV Elinkwijk	1
USV Hercules	27
USV Protos	1
Utrecht Netball Club	1

Omschrijving		x € 1.000 Bedrag
Utrechtse Sport Stichting Samen Verder	4	
Utrechtse Studentenkorfbalvereniging Haal een Bal Beweeg en Schiet (USKV Hebbes)	1	
Utrechtse Tafeltennisclub U.T.T.C.	1	
Utrechtse wielervereniging het Stadion	1	
Utrechtse Zwemvereniging Zwemlust-den Hommel	2	
Vereniging Hellas Utrecht	20	
Vereniging UBoulder	1	
Vereniging voor aangepast zwemmen Mobie Duck	8	
Volleybal Vereniging Utrecht	1	
Voor Bewegen	2	
VVJ	1	
2.2.1 Topsport- en talentontwikkeling		217
Stichting Huisvesting SV Kampong	30	
Stichting Sport Utrecht	187	
2.2.2 Sportevenementen		186
AV Phoenix	3	
Casca Dura Capoeira Company	1	
Central Events B.V.	5	
Golazo Utrecht B.V.	30	
Koninklijke Nederlandsche Studenten Roeibond	4	
Like2 Organize B.V.	5	
PM-Dance	3	
Schaakvereniging Paul Keres	1	
Skate Days V.O.F.	3	
Sportvereniging VSC	2	
SportworX Nederland B.V.	20	
Stichting De Halve van De Haar	5	
Stichting Kenpo Karate Utrecht	4	
Stichting Leidsche Rijn Sportief	5	
Stichting Martial Arts Festival	1	
Stichting OverFit	1	
Stichting Studenten Faciliteiten	1	
Stichting Taekrosa	6	
Stichting Topsport UVV Honk- en Softbal	30	
Stichting Utrecht Survivalrun	2	
Stichting UtrechTrent	30	
Stichting Vrouwentriathlon	1	
Stichting WIELERplatform Utrecht	5	
U.K.V. de Halter	14	
USV Hercules	1	
Vereniging Hellas Utrecht	6	

Subsidieverantwoording per ontvanger

Inleiding

De subsidieverantwoording per ontvanger wordt op alfabetische volgorde weergegeven.

A

Subsidieontvanger	x € 1.000 Bedrag
100% Real Greek	3
3-Generatie Centrum Utrecht	34
A Capella koor Close Focus	2
A. Agterberg BV	2
A.S. Watson BV	1
AC groep	1
Ad Hoc Orkest	3
A-DO-RE	2
AEGEE-Utrecht	3
Aktie voor Aktie	4
Albert Heijn B.V.	22
Albron Nederland BV	3
Algemeen Verbond van Volkstuinders	164
Algemene Sportvereniging UVV	8
Alliander NV	3
Anafora Parkrestaurant	6
Animation Plus	1
Arkin	92
ARKIN Jellinek	44
Arktika	1
Asito Groot Utrecht BV	6
ASKV/Steunpunt vluchtelingen	48
Autajon Labels Nederland B.V.	2
AV Phoenix	3
Avan Hair & beauty	1
Azotod	2

B

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
Badmintonvereniging D.V.S. (dr. Visserschool)	1
Bakkerij Fes Overvecht	5
Baloe Beheer BV	3
Bedrijven Kring Oudenrijn	11
Beheergroep Muntplein	2
Bentstaal BV	5
Beton-Lab	3
Bewonerscommissie "Scharlaken"	1
Bewonerscommissie Zwanenvechtplein	4
Bewonersorg. Jan Simon Jansen	1
Bewonersvereniging Nijenrode	1
Bewonersvereniging Bickershof	2
Bewonersvereniging De Componist	1
Bewonersvereniging de Zilveren Schaats	4
Bewonersvereniging EsCaFi	1
Bewonersvereniging Het Kleine Wijk	6
Big Brothers Big Sisters Utrac	8
Biga Participatie BV	14
Bigband Utrecht	3
BinBang	15
binnenstadskoor Zangria	7
Bird Pack	2
Bisscheroux Mozaïeken	10
Bodysports bv	12
Bond Precaire Woonvormen	10
Boondocs BV	2
Bureau In Ontwikkeling B.V.	53
Bureau Protestantse Gemeente Utrecht	12
Burezina, huiskamer van de wijk	32
Buurtcomite Nova Zembla	2
Buurtpreventie 2e Atjehstraat	1
Buurtsportvereniging Het Alternatief	10
Buurtvereniging Ezelsdijk	1
Buurtvereniging Hoogelanden	1
Buurtwerkkamer Coöperatie U.A.	206

C

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
C.S. Veritas	3
Cantate Zus & Zo	3
Cantatori del Duomo	3
Carilijne Pieters Fotografie & Film	5
Carnavals Federatie Utrecht	3
Casca Dura Capoeira Company	1
Central Events B.V.	5
Champs on stage	5
Classic property Fund IX BV	10
Classic Property Fund VII	50
Classic property Fund X B.V.	15
Client Control BV	16
Clientenbond in de Geestelijke gezondheidszorg, regio Utrecht en Omstreken	2
Close Harmony Koor	2
CMU	1
COC Midden-Nederland	40
Coca Cola European Partners Nederland BV	10
Coltavast B.V.	103
Connecting Differences	11
Coöperatie Buurtstroom Energie-U U.A.	3
Coöperatie Gezond Oog in AI U.A.	9
Coöperatie Haarse Zon U.A.	18
Coöperatieve Theatertalent Utr	119
Coqu	3
Cultureel Mandaeers Club Utrecht	1
Culturele Sportstichting	5
Cultuur & School Utrecht	161

D

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
Danscentrum Utrecht	34
DB Studio	4
De Dirigentenwerkplaats Utrech	10
De Forensische Zorg Specialisten	15
De Grote Schaar	5
De Jonge Logistics BV	3
De Kleine Prins	13
De Nieuwe Cultuur Stichting	40
De Ondiepse Kanaries	2
de Passie, Stichting voor Evangelisch Bijbelgetrouw Onderwijs	30
De Pijlerraad	3
De Rading	17
De Slinger Utrecht	5
De Steegzangers	2
De Utrechtse Rijwiél Fabriek BV	1
De Vrije School Utrecht Coöperatief UA	21
De Willibrord Stichting voor RK/PC Voortgezet onderwijs	1.196
Dekoor Close Harmony	2
Den Engh Holding BV	8
DHP Operational Support BV	8
Dierenweide Julianapark Utrecht	14
DOK030 Cooperatie U.A.	9
DOK030 Coöperatie U.A.	24
DomTiDom	3
Door Vriendschap Sterk Utrecht	5
DUO Cursussen B.V.	25
Dutch Game Garden	231
Dutch International Tangoweek	2

E

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
Estrivo	3
European Telecom Consulting BV	1
Expertisebureau Online Kindermisbruik	17

F

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
Facilicom Buitengewoon BV	10
Fanfare De Tegenwind	8
Faqta BV	12
Federatie Broederoverleg Christelijke Studenten	1
Festifairs BV	40
Fluitkoor Tutti Flutti	3
Folkloristische Dansgroep Dospovo	3
FRISS nederland B.V.	3
Fysiotherapie Unlimited	3

G

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
Gedichtentoonbank	7
Geluks B.V.	35
Gemeente Nieuwegein	489
Gemeente Utrecht	50
Gemeente Utrecht (UVO)	61
Gemeente Woerden	401
Gemeente Zeist	407
Gemengd koor Nootabene	3
Gemengde Zangvereniging Stem des Volks Utrecht	3
Gereformeerde kerk Utrecht (centrum)	18
Gilde Utrecht	1
Golazo Utrecht B.V.	30
Gospelkoor Rejoice	3
GPO-WN	19

H

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
H. Rugenbrink Werkmaatschappij B.V.	3
Halt	74
Hangplek voor Ouderen	2
Hart Vooruit Vleuten De Meern	4
Hartkoor Utrecht	2
Helpr.nl B.V.	12
Het Geuzenkwartier	1
Het Hof V.O.F.	1
Het Hof van Cartesius Cooperatie	4
Het Hof van Cartesius Coöperatie U.A	4
Het Huis van Betekenis	3

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
Het Nederlandse Rode Kruis	20
Het Utrechts Oranje Comite	40
Het Zolderkoor	2
Hisa B.V.	3
Historische vereniging Vleuten de meern	5
HKU	5
Hockeyclub UNO	1
HoistTec Staal B.V.	7
Honderdos	5
Horeca Service Nijmegen BV	2
Hoteexploitatie­maatschappij Jaarbeursplein Utrecht BV	11
Huurdersvereniging Kersenboomgaard	6
Huurdersvereniging Maasplein	12

I

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
i-did	7
IMC Weekendschool	30
Indigo Midden-Nederland B.V.	98
Inlineskaterhockey vereniging Utrecht Disaster	1
Innovadia B.V.	35
Isjed Zakelijke Dienstverlening	66
Islamitische Stichting Lombok	1

J

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
Jazzalike Bigband	3
Jean B.V. h/o McDonalds Nieuwegein	4
Jeugd Stichting "Tamount"	1
JINC B.V.	101
JML Leisure	8
Judoclub Barberio	5

K

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
Kamerkoor Sforzato	3
Kamerkoor Sjanton	3
kamerorkest trajectum	3
kapsalon lilo	3
Katholieke Scholenstichting Utrecht	1.829
Kippig.nl	2
Klusplaza VOF	1
KMN Kind & Co	4
Koko Kinderopvang BV	21
Koninklijke Nederlandsche Studenten Roeibond	4
Koninklijke Oratoriumvereniging Utrecht	3
Koor Windkracht 8	1
Kopersvereniging Zwarte Woud	1
Korfbalvereniging Synergo	1
Kunstzinnige Praktijk Utrecht-	5

L

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
La Piazza Basilico	5
Lab Digital B.V.	16
Ladyfit	31
Lagardère Travel Retail Stations B.V.	5
Landelijke Vereniging van Schoonrijders	1
Legendary Music Stichting	2
Leidsche Rijn Koor	2
Lightbase B.V.	9
Like2 Organize B.V.	10
Lilian van Rooij Fotografie	1
Lister	64
LJG Utrecht Liberaal Joodse gemeente	2
Los Argentinos Grill restaurant	3
Ludicrum United	2
Lumiad B.V.	3
Lunetten WilWel	10

M

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
M.H.A.M.	1
MAD Barbershop	5
Marcelliens Good Company	43
Marokkaanse Ouderraad	3
MBO Rijnland	28
MBO Utrecht	78
MCBison B.V.	14
Medisch Centrum Boerhaave	3
Meeting Plaza Utrecht B.V.	4
MHC Fletiomare	2
MINIBREW B.V.	40
Ministerie v Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties	20
Museum Speelklok	894
Muziek voor Ieder Kind	22
Muziekvereniging de Bazuin	10
MUZIQ	9
MVGM Vastgoedmanagement B.V.	5
My bedding	10
My Motion 2	7
MySoundSafe B.V.	1

N

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
Nationale Jeugdraad	108
Ned. Vereniging de Zonnebloem	40
Nederlandse Basketball Bond	53
Nederlandse Rode Kruis afdeling Utrecht	17
Nederlandse Vereniging Humanitas	239
Nederlandse Vereniging voor Autisme	7
Nimeto Utrecht	30
No Slackin	4
Nooit meer eenzaam	2
NS Groep NV	3
NS Harmonieorkest	8
NS Stations Retailbedrijf BV	3
NUOVO Scholengroep	1.389

O

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
O3-Effect	2
oCaro B.V.	2
Omroep Utrecht Stichting	710
On The Move	63
Ondernemersvereniging Hart van	17
Ondernemersvereniging Puur Oost	6
Ondernemersvereniging Twijnstraat	5
Ondernemingsvereniging Nieuw	71
Open Monumentendag Utrecht	2
Oranje- en Wijkvereniging Oog in Al	5
Oranje Horizon BV13	2
Oranje Stichting "Wilhelmina"	20
Oranjevereniging De Meern	8
Oudervereniging Montessorischool Arcade	3

P

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
Par Ti Tuur	3
Paraplu Production	7
Parpetro BV	6
Particulieren	986
Partou B.V.	40
Pernu BV	2
Petit-Restaurant / Lunchroom Deluxe	5
Pica Bella	3
PM-Dance	5
Podium Hoge Woerd	706
Popkoor Koffer	2
Popkoor Zuilen	3
Possibilize	3
Pozitive	38
Praxis Doe-het-Zelf Center BV	2
Projecten Au3	46
Protestantse Diaconie Utrecht	3
Protestantse Gemeente Vleuten-de Meern	5
Purpuz	1

Q

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
Qien BV	72

R

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
Randstad HR Solutions BV	4
Repaircafe Utrecht	1
Respect Education Foundation	5
RG Center Eleganza	1
Rijvereniging/Ponyclub "De Voornruiters"	2
Rode Kruis Afdeling Utrecht	70

S

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
S.O.B. '87	2
S.V. P.V.D.V.	1
Saartje Kinderopvang	7
Saudade	3
SC Antilope	1
Schaakclub Oud Zuylen Utrecht	1
Schaakvereniging Paul Keres	1
Schildersvakopleiding ADGR	5
Schola Davidica Utrecht	2
Scholengemeenschap De Passie Utrecht	33
Schoolvereniging Agatha Snellenschool	19
Scorpions WRCU	1
Scouting Regio Drie Rivieren Utrecht	196
Serra's Evenementen Service	1
Sesar jeugdtheatergroep	13
Shanity alvares	1
Sharing Arts Society	63
Siderale B.V.	3
Skate Days V.O.F.	3
Sky events	7
SlowFood Youth Network Utrecht	3
Smartlappenkoor Hopeloos	2
Smoesjes VOF	5
SNEW IT B.V.	45
Social Impact Factory Utrecht	2
Social Impact Factory Utrecht BV	26
Sociale Verzekeringsbank	6
Soulkoor The Brand New Bags	3
SPG Midden Nederland	3
Sport Vereniging Atlas Papendorp	1
Sportclub Antilope	1

x € 1.000

Subsidieontvanger	Bedrag
Sports & Businesscampus De Vechtsebanen Exploitatie B.V.	305
Sportvereniging Vechtzoom	1
Sportvereniging VSC	2
SportworX Nederland B.V.	20
Springlab Learning B.V.	37
SSECAN	3
Stichting Het Klein Kollektief	3
Stichting Sportspeeltuin Abstede	94
Stichting Archeologie en Bouwhistorie Utrecht	25
Stichting De Boeg	9
Stichting De Utrechtse Uitdaging	30
Stichting Diakonessenhuis	6
Stichting Jongerentheater LINK	3
Stichting Orkest van Utrecht	3
Stichting Parochieel Soc. Cultureel Centr. De Schalm	101
Stichting R.K. Basisscholen Vleuten, de Meern, Haarzuilens	277
Stichting Speeltuin voorheen de Pan	33
StadspodiumUtrecht	35
Stadsschouwburg Utrecht	6.604
Starlight Boulevard	2
Start People BV	4
Starters4Communities B.V.	188
Stchting Geertebuurt	8
StemX	3
Sterk VO	311
Steunpunt GGZ Utrecht	86
Stichting Oud Geleerd Jong Gedaan	10
Stichting Turquaze	2
Stichting Zest	3
Stichting "Elim"	67
Stichting 3-Generatie Centrum	10
Stichting 4 en 5 mei Leidsche Rijn	7
Stichting 4 mei Comité Utrecht	23
Stichting AanZ	3
Stichting Abrona	153
Stichting Afro Vibes	10
Stichting Agnes van Leeuwenberch	322
Stichting Al Amal	611
Stichting AllOne	4
Stichting Als de Beren Komen	6
Stichting Alzheimer Nederland	5
Stichting Amara Chana Europa	20
Stichting Amuze	3
Stichting Appeltaartconcerten	1
Stichting Archeologie en Bouwhistorie Utrecht	40

Subsidieontvanger	x € 1.000 Bedrag
Stichting Architectuurcentrum Aorta	57
Stichting Arkin	2.677
Stichting Art Utrecht	34
Stichting Art.1 Midden Nederland	401
Stichting Arttrace	4
Stichting ASHA	13
Stichting Attifa	115
Stichting Avondvierdaagse Oog in Al	1
Stichting BAK	505
Stichting Barka	14
Stichting Bartholomeus Gasthuis	17
Stichting Beheer Molenpark Utrecht	6
Stichting Beheergroep Klopvaart-Noord	2
Stichting Beheergroep Schimmelplein	11
Stichting Bersiap Compensatie	1
Stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie	70
Stichting Bevordering Utrechtse Improvisatie	10
Stichting Bevrijdingsfestival Utrecht	112
Stichting Bewoners Overleg Lunetten	28
Stichting Bewonersplatform	11
Stichting Big Brothers	30
Stichting Big Brothers Big Sisters Utrecht	33
Stichting Binnenstad030	4
Stichting Binnenstadskrant	25
Stichting BlauwLicht	45
Stichting Bloeyendael	1
Stichting Bloos	8
Stichting Boerderij De Hoef	6
Stichting Boesjans	20
Stichting Boogh	307
Stichting Braziliaans koor Zumba!	2
Stichting Buddy to Buddy Nederland	20
Stichting Burmese Democratic	1
Stichting But What About	6
Stichting Buurt Mobiel	79
Stichting Buurtcomité Hoogstraat	4
Stichting Buurtcomité Twijnstraat en omstreken	4
Stichting Buurtfeest Springhaver	4
Stichting Buurthuis Stella Maris	34
Stichting Buurtkrant De Noordwester	13
Stichting Buurtpastoraat Utrecht	100
Stichting Buurtteamorganisatie Sociaal Utrecht	18.101
Stichting Buurttuin de Zandloper	112
Stichting C.O.V.	8
Stichting Cafetheaterfestival	73

Subsidieontvanger	x € 1.000 Bedrag
Stichting Cambridgelaan Utrecht	1
Stichting Canta Utrecht	2
stichting Cantiago	1
Stichting Careyn	36
Stichting Casa Latina	2
Stichting Casco	118
Stichting Catching Cultures	16
stichting Catching Cultures Orchestra	48
Stichting Centraal Museum	7.533
Stichting Centrummanagement Utrecht	28
Stichting Chris en Voorkom!	53
Stichting Cie Wordt Vervolgd/Metaal Kathedraal	107
Stichting Circus Diedom	27
Stichting Citta della Musica	2
Stichting Close Range	2
Stichting Collective Nouns (Pr	36
Stichting Collegium Musicum Traiectum	3
Stichting Comité Julianapark	6
Stichting Common Ground Two	12
Stichting Compagnie Red Yellow & Blue	3
Stichting Concerto Cherise	3
Stichting COSBO- Stad- Utrecht	190
Stichting CPRT	173
Stichting Creative Coding Utrecht	24
Stichting Cultura Artes	3
Stichting Culturele Evenementen Nicolaikerkerk	1
Stichting Cultuur 19	67
Stichting Cultuur in Oost	2
Stichting Cultuur Utrecht West	4
Stichting Cultuur19	543
Stichting Cultuurhuis Kanaleneiland	603
Stichting Cultuurmakers Collectief	115
Stichting Curtains-Up	2
Stichting Dag van het Wilhelminapark	3
Stichting Dancing on the Edge	25
Stichting Dc 1 II High	34
Stichting de Wilgenhof	2
Stichting de Bibliotheek Utrecht	17.502
Stichting De Buurtcamping Utrecht	81
Stichting de Cultuurbrigade	17
Stichting de Dame doet het	36
Stichting De Dansers	152
Stichting De Emigratie Generatie	5
Stichting De Halve van De Haar	5
Stichting De Helling	334

Subsidieontvanger	x € 1.000 Bedrag
Stichting De Kargadoor	15
Stichting De Klanksteen	8
Stichting de Kracht van Zuilen	8
Stichting de Luister	2
Stichting De Nieuwe Jutter	75
Stichting De Omslag	130
Stichting de Overkant	40
Stichting de Overkant / Midzomergracht	10
Stichting De Rijnhoven	24
Stichting de Sterremolen	20
Stichting de Theatergroep	6
Stichting de Tussenvoorziening	1.890
Stichting De Utrechtse Muziekschool	170
Stichting De Voedseltuin Overvecht	45
Stichting De Votulastkrant	3
Stichting De Vrienden van Speeltuinen	13
Stichting De Vrijstaat	278
Stichting de Vrolijkheid	5
Stichting de Watergeus	57
Stichting de Wending	91
Stichting De Wilg	906
Stichting DeBroekriem	13
Stichting Deplaatsmaker	261
Stichting Dharma	1
Stichting Dierenweide Abstede	7
Stichting Dierenweide De Kraal	7
Stichting Dierenweide De Meern	4
Stichting Dierenweide de Watertoren Overvecht	8
Stichting Dierenweide Haarzuilens	3
Stichting Dierenweide Vleuten	3
Stichting Diergeneeskunde Outdoor Event	5
Stichting Dihya	7
Stichting DOCK Prepaidcard	69
Stichting Dock Utrecht	7.880
Stichting DOENJA Dienstverlening	15
Stichting Domstad Jeugdorkest	32
Stichting DOMunder	43
Stichting Don Bosco Spirit	70
Stichting DOX	267
Stichting Dreamcatchers Nederland	1
Stichting Dreaming of Syria	1
Stichting Dutch Harp Festival	32
Stichting Duurzame Week	50
Stichting Echt Overvecht	10
Stichting Ecologisch Groen Utrecht	2

Subsidieontvanger	x € 1.000 Bedrag
Stichting Economic Board Utrecht	731
Stichting Eenvijfvijf	7
Stichting Eerste Steen	3
Stichting Eet Mee!	10
Stichting EKKO	594
Stichting English Academy for Newcomers	8
Stichting Ensemble Illustre	3
Stichting EX	13
Stichting Exodus Utrecht	175
Stichting Exploitatie Boerderij De Hoef	115
Stichting Federatie ASHA	10
Stichting Fighting4Power	2
Stichting Filmtheater 't Hoogt	408
Stichting Fonds Slachtofferhulp	305
Stichting Fort van de Verbeelding	25
Stichting FOTODOK	141
Stichting Four in One	5
Stichting Free-DOM	20
Stichting Games [4 Diversity]	5
Stichting Gastheerschap en Cultuur	2
Stichting Gaudeamus Muziekweek	271
Stichting Gemeenschap Zuilen Oranje	19
Stichting Gilde Utrecht	95
Stichting Go4Media	8
Stichting GOUD	181
Stichting Grafisch Lyceum	34
Stichting Grafisch Lyceum Utrecht	1
Stichting Hallo Lunetten	17
Stichting HandicapNederland	20
Stichting Handjehelpen	652
Stichting Happy City Nederland	3
Stichting Happy Motion	15
Stichting Herstelwerk	195
Stichting Het Filiaal theatermakers	488
Stichting Het Huis	343
Stichting Het Huis van Betekenis	8
Stichting Het Literatuurhuis	350
Stichting Het Wilde Westen	251
Stichting het zonnetje	1
Stichting Hindoe Onderwijs	2
Stichting Hindoe Onderwijs Nederland	4
Stichting Hindoe Ondewijs Nederland	2
Stichting hoi	15
Stichting Holland Animation Film Festival	54
Stichting Holland Baroque Society	53

Subsidieontvanger	x € 1.000 Bedrag
Stichting Hospice Utrecht	30
Stichting Huisvesting SV Kampong	30
Stichting Iedereen Muziek	3
Stichting Illusionary Rockaz Company	7
Stichting Impakt	140
Stichting IN.here	7
Stichting Inaya Zorg	670
Stichting Inclusive Works	2
Stichting Insomnio	174
Stichting Internationaal Kamermuziek Festival Utrecht	50
Stichting Internationale Vredesbrigades Nederland	49
Stichting Internationale Vredesbrigades Nederland (PBI Nederland)	2
Stichting Inundare	25
Stichting iona&rineke	27
Stichting Islamitisch Onderwijs Utrecht	253
Stichting Jeugdcultuurfonds Utrecht	81
Stichting JiJaVi	20
Stichting Jonge Utrechters	11
Stichting Jongeren centrum Utrecht	36
Stichting Jongerentheater Link	15
Stichting Jongerenwerk Utrecht	6.373
Stichting KAG Zorg	62
Stichting Kamerkoor JIP	6
Stichting Kamerkoor NEXT	3
Stichting Kamerorkest Pulcinella	3
Stichting Karma Zorg	60
Stichting Kenpo Karate Utrecht	4
Stichting Kentalis Onderwijs	9
Stichting Kerst in het Julianapark	15
Stichting KinderVakantieWeek De Meern	3
Stichting Klapstoelconcerten	2
Stichting Koningshof Utrecht	1
Stichting Koningskinderen	4
Stichting Koninklijke Auris Groep	8
Stichting Koördinerend Orgaan Studenten Muziekgezelschappen Utrecht	24
Stichting Kracht van Zuilen	45
Stichting Kringloop Centrum Utrecht	4
Stichting Kunst- en Cultuurkanaal30	12
Stichting Kunstbende regio Utrecht	50
Stichting Kunstkasteel Zuilen	33
Stichting Kunstlicht op Straat	1
Stichting Kytopia	25
Stichting Le Guess Who	236
Stichting Leergaloos	5
Stichting Leergeld Utrecht	80

Subsidieontvanger	x € 1.000 Bedrag
Stichting LEF Utrecht	1
Stichting Leger des Heils	2.142
Stichting Leidsche Rijn Fietst	1
Stichting Leidsche Rijn Sportief	5
stichting Leren voor de Toekomst	14
Stichting Liminale	9
Stichting Lindenkring	1
Stichting Liszt Concours	30
Stichting Lokalis	23.395
Stichting Lombok Anders	12
Stichting Lucht door Water	2
Stichting Ludens	107
Stichting Maatschappelijk Vastgoed	15
Stichting Madjoe Dua Utrecht	2
Stichting Marem Zorg	2
Stichting Martial Arts Festival	1
Stichting Maximaal Gezond	6
Stichting MeeleefGezin	20
Stichting Milieugroep Zuilen	2
Stichting Milli Görüs Utrecht	1
Stichting Mimic	13
Stichting Mira Media	82
Stichting Mise En Scène	3
Stichting Mitros	191
Stichting Moestuin de Haar	10
Stichting MoHuKa	41
Stichting Mo'Move	25
Stichting Monobanda PLAY	40
Stichting Monteverdi Kamerkoor Utrecht	3
Stichting Monton	13
Stichting MOTION facilities	51
Stichting Move	40
Stichting Move - verzamel je kracht!	3
Stichting Moviera	23
Stichting MOWAD	20
Stichting MUSA	2
Stichting Museum Sterrenwacht Sonnenborgh	82
Stichting Museum van Zuilen	63
Stichting MusicalOS	3
Stichting Musketon Bruist	42
Stichting Muziek in De Meern	2
Stichting Muziekhuis Utrecht	95
Stichting MuziekRoute	42
Stichting Nacht van de Foor	2
Stichting Natuurspeeltuin De Hoef	1

Subsidieontvanger	x € 1.000 Bedrag
Stichting Nederland Cares	30
Stichting Nederlands Film Festival	504
Stichting Nederlands Instituut voor Katholieke Kerkmuziek (NIKK)	9
Stichting Nederlands Kamerkoor	161
Stichting Nederlandse Bachvereniging	54
Stichting Nederlandse Vioolconcoursen	30
Stichting New Dutch Connections	226
Stichting Nieuw Rotsoord	120
Stichting Nieuw Welgelegen	20
Stichting NL Cares	11
Stichting Noodopvang Dakloze Vreemdelingen Utrecht	756
Stichting Noor	252
Stichting NUT	198
Stichting Odensehuis Andante	100
Stichting Omzien	17
Stichting Ondernemersfonds Utrecht	7.120
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	5
Stichting Ons Forteiland Blauwkapel	3
Stichting Oog voor Utrecht	41
Stichting Oosterspoorbaan Utrecht	4
Stichting Oostkrant	3
Stichting Openbaar Primair Onderwijs Utrecht	2.992
Stichting Operamakers	145
Stichting Oppedoekt	5
Stichting Oranje Horizon	2
Stichting Orbis Experience Foundation	20
Stichting Organisatie Oude Muziek	416
Stichting OverFit	1
Stichting Oversized	2
Stichting Overvecht Gezond!	113
Stichting Overvecht Zuid voor Katholiek Onderwijs (SOZKO)	191
Stichting Pandhof Sinte Marie	18
Stichting PANN50	12
Stichting Park Oog in Al	8
Stichting Passio	1
Stichting Perron West	1
Stichting Petje af Utrecht	9
Stichting Pieterskerkconcerten	8
Stichting PK	100
Stichting Pluk de Nacht	8
Stichting Podium Oost	149
Stichting Popwaarts	9
Stichting Port Betaald	4
Stichting Portaal	850
Stichting Possibilize	25

Subsidieontvanger	x € 1.000 Bedrag
Stichting Power by Peers	188
Stichting Prago	135
Stichting Present Utrecht	120
Stichting ProDemos - Huis voor democratie en rechtsstaat	26
Stichting Project Blank	7
Stichting Projectkoor La Rosa	2
Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht	2.916
Stichting Protestants Christelijk Onderwijs Utrecht	614
Stichting Protospace	13
Stichting PUMP	20
Stichting Pynarello	11
stichting Quality Centre	4
Stichting Rataplan Fiets	18
Stichting Realisatie Bibliotheek op de Neude	40
Stichting RECHTOP	1
Stichting Reinaerde	13
Stichting Residenties	40
Stichting Rijnvliet	1
Stichting ROC Midden Nederland	820
Stichting Room with a View	109
Stichting Rosa Ensemble	129
Stichting Rotsoordbrug	1
Stichting Ruimte voor de Buurt	16
Stichting Ruis	54
Stichting RUUT	8
Stichting Samen Veilig Midden-Nederland	13.515
Stichting Samenwerkingsverband Utrecht	1.012
Stichting Samfaina	7
Stichting Schakelraad	8
Stichting Scouting Zuilen	11
Stichting Seguro	315
Stichting SeniorenStudent	45
Stichting Sensor de landelijke	35
Stichting Sensor Lab	2
Stichting Serve the City Utrecht	53
Stichting Service Rotary Club	2
Stichting Sesar Jeugdtheatergroep	6
Stichting SETUP	75
Stichting Sharing Arts Society	8
Stichting SHIFFT	22
Stichting Single SuperMom	8
Stichting Sint Maarten Utrecht	1
Stichting Skatepark Utrecht	30
Stichting Skorpetind	15
Stichting Slachtofferhulp Nederland	75

Subsidieontvanger	x € 1.000 Bedrag
Stichting Snorfabriek	7
Stichting Social and Green Innovation	20
Stichting Sounds Like Touch	7
Stichting Specifieke Jeugd Projecten	1.932
Stichting Speel-o-theek Tuf-Tuf	13
Stichting Speelruimte Noordse Park	130
Stichting Speeltuyn Pijlsweerd	8
Stichting Speeltuyn voorheen de Pan	103
Stichting Speelvoorziening de Torteltuyn	38
Stichting Spelenderwijs Utrecht	7.221
Stichting Spoken Art Community	1
Stichting Sport Utrecht	3.608
Stichting Sportspeeltuyn Abstede	60
Stichting SportUtrecht	14
Stichting Spring	430
Stichting Springtide	3
Stichting Stadsklooster Utrecht	10
Stichting Stadsontspanning Utrecht	73
Stichting Startup Utrecht	220
Stichting Stedelijk Overleg	244
Stichting Steunpunt GGZ Utrecht	397
Stichting STIL Utrecht	572
Stichting Storm	369
Stichting Straatplezier Oudwijk	1
Stichting Strafrechtswinkel Utrecht	1
Stichting Studenten Faciliteiten	1
Stichting Studio Figur	20
Stichting Stuim	87
Stichting Stut Theater	470
Stichting Taal doet meer	675
Stichting Taekrosa	8
Stichting Tagmat	6
Stichting Tamount	2
Stichting Tear	2
Stichting ten Dienste van De Utrechtse Stedelijke Raad van Kerken	24
Stichting The Hague Film Academy	4
Stichting The India Foundation	2
Stichting the Outsiders	17
Stichting Theater Kikker	859
Stichting Theater Utrecht	600
Stichting Theatergroep 7volt	4
Stichting Theatergroep Alles Valt	3
Stichting Theatergroep Aluin	183
Stichting Theatergroep Roerend Goed	3
Stichting Theaterhuis De Berenkuil	79

Subsidieontvanger	x € 1.000 Bedrag
Stichting Theaterschool Utrecht	125
Stichting Thuis Sterven Utrecht	50
Stichting TivoliVredenburg	11.056
Stichting Topsport UVV Honk- en Softbal	30
Stichting tot behoud en exploitatie van Fort aan de Klop	2
Stichting Trendy	10
Stichting TRI Noordwest Nederland	5
Stichting TrösT	4
Stichting Turning Point	30
Stichting Tussen Thuis Utrecht	36
Stichting U Centraal	6.968
Stichting U in de Wijk Producties	115
Stichting Ubuntuhuis	1
Stichting Uget2gether	37
Stichting Uncloud	15
Stichting Union Breed	223
Stichting UPLR	9
Stichting Utracks	2
Stichting Utrecht Canal Pride	40
Stichting Utrecht in Dialoog	58
Stichting Utrecht Marketing	18
Stichting Utrecht Natuurlijk	3.527
Stichting Utrecht Op Orde	60
Stichting Utrecht Science Park	50
Stichting Utrecht Survivalrun	2
Stichting Utrecht University Model of United Nations	1
Stichting Utrecht Verdicht	12
Stichting Utrecht Wereldmuziek	68
Stichting UtrechTrent	30
Stichting Utrechts Centrum voor de Kunsten	1.047
Stichting Utrechts Operakoor	3
Stichting Utrechts Universiteitsfonds	11
Stichting Utrechtse Bachcantatediensten	3
Stichting Utrechtse Klokkenspel Vereniging	11
Stichting Utrechtse Muziekacademie	3
Stichting Utrechtse Muziekschool	127
Stichting Vakantieontspanning	5
Stichting VanHarte	28
Stichting Vecht en IJssel locatie Zuylenstede	59
Stichting Verkeerstuin Utrecht	47
Stichting Verzamelkunst	26
Stichting Villa Pinedo	12
Stichting Villa Vrede	15
Stichting Vinger in je Oor	3
Stichting Vita Lumiere	4

Subsidieontvanger	x € 1.000 Bedrag
Stichting Vleugelmoer	1
Stichting Vlinderhof	66
Stichting Vloeken in de Kerk	7
Stichting VluchtelingenWerk West en Midden-Nederland	1.870
Stichting Vluchtelingkinderen	250
Stichting Vocaal Talent Nederland	10
Stichting Vocal Arts Academy	10
Stichting Voedselbank Utrecht	155
Stichting Volksbuurtmuseum Wijk C	144
Stichting voor Freinetonderwijs in Utrecht	8
Stichting voor Freinetonderwijs Utrecht	12
Stichting Voorbereiding Herbouw Schip Domkerk	8
Stichting Voorveldse Polder	2
Stichting Vossen Films	3
Stichting Vredeseducatie	22
Stichting Vreedzaam	60
Stichting Vrienden van De Roef	12
Stichting Vrienden van het	10
Stichting Vrienden van het Maximapark	8
Stichting Vrienden van het Máximapark	1
Stichting Vrijwilligerscentrale Utrecht	814
Stichting Vrouwetriathlon	1
Stichting Waterwinmarkt	10
Stichting Wegloophuis Utrecht	225
Stichting Welkom in Utrecht	241
Stichting Wellantcollege	31
Stichting Welzijn Saffier	20
Stichting Werftheater Activiteiten	6
Stichting WerkdoordeWijk	15
Stichting Wervelwind Ensemble	10
Stichting What You See Festival	27
Stichting Wielerplatform Utrecht	5
Stichting WIJ 3.0	20
Stichting Wijk C Komitee	1
Stichting Wijkinformatiepunt Utrecht	47
Stichting Wijkkrant Aanzet	11
Stichting Wijkkrant Tuindorp-Oost	2
Stichting Wijkspeeltuin De Boog	90
Stichting WIL in je buurt (WIL)	1
Stichting Yoga Festival Utrecht	6
Stichting Youth for Christ	40
Stichting Zaterdagmiddagmuziek Domkerk	14
Stichting Zest	4
Stichting ZIMIHC	1.302
Stichting Zin in Utrecht	31

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
Stichting Zorgrecht	50
Stichting Zuidbus	7
Stichting Zuilen en Vecht	3
Stichting Zuilenstraat	7
Stichting ZZZAP	17
StichtingStarters4Communities	20
Stichts Interkerkelijk Gemengd Koor Noorderwijk	1
Stichts Vrouwenkoor	3
Stichtse Accordeonvereniging APOLLO	2
Stigter's Bandenservice en APK Vianen VOF	9
Stimulans BV	23
STORM Utrecht	1
Story2tell	1
Story2tell VOF	1
Strategische WijkAanpak B.V.	11
Strijkorkest Zoroaster	3
STUdance	2
Studenten Toneelvereniging STUK	4
sv Faja Lobi KDs	1
SV Kampong Hockey	8

T

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
Tafeltennisvereniging Sport Vereniging Eendracht	2
Tarantella volksdans vereniging	3
Taste Tailors BV	13
Taxibedrijf Van de Pol BV	3
Teamwerk Partitipatiediensten BV	18
The Bookie	6
The Colour Kitchen on Tour BV	8
The Colour Kitchen Utrecht BV	2
The Lipsticks	2
Theatergroep SNEU	2
Theaterkoor Bon Ton	3
Theatersport KEK_	1
Theaterwerkgroep de Musketon	5
Tiger Team Facilitaire Diensten BV	3
toneelgroep Pionier	2
Toneelvereniging Solon	1
Toonkunstkoor Utrecht	3
TOV-UTRECHT	9
Trajecti Voces	2
Trunkrs B.V.	18

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
Tuindersvereniging "Abstede	9
TV At Risk	31

U

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
U- Stal B.V.	30
U.K.V. de Halter	14
U.W.V. Het Stadion	3
ULU Utrecht Moskee	3
Universitair Medisch Centrum Utrecht	140
Universiteit van Utrecht	17
USV Elinkwijk	1
USV Hercules	27
USV Protos	1
Utrecht in Dialoog	25
Utrecht Netball Club	1
Utrecht University	2
UtrechtInc CV	137
Utrechts Blazers Ensemble	1
Utrechts Kamerkoor	2
Utrechts Platform Levensbeschouwing en Religie UPLR	6
Utrechts Sprookjestheater Lang en Gelukkig	3
Utrechts Studenten Corps USC	6
Utrechts Vocaal Ensemble	3
Utrechtsch Studenten Corps	5
Utrechtse Christelijke Muziekvereniging de Bazuin	13
Utrechtse Oratorium Vereniging	3
Utrechtse Schoolvereniging	21
Utrechtse Sport Stichting Samen Verder	4
Utrechtse Studenten Bigband	1
Utrechtse Studentenkorfbalvereniging Haal een Bal Beweeg en Schiet (USKV Hebbes)	1
Utrechtse Tafeltennisclub U.T.T.C.	1
Utrechtse Uitdaging	11
Utrechtse Vrijwillige Brigade Tot	25
Utrechtse wielervereniging het Stadion	1
Utrechtse Zwemvereniging Zwemlust-den Hommel	2
UW bedrijven	20.241
UW Traject BV (LKS)	313

V

Subsidieontvanger	x € 1.000 Bedrag
V.v.E Leidsekade 92/92bis, Utrecht	1
van 't Verlaat (sier)Bestrating & Tuinaanleg	3
Van Vulpen Vastgoedonderhoud BV	3
Veilig Verkeer Nederland	22
Veiligheidsregio Utrecht	6
Venus vocaal ensemble utrechtse studenten	3
Vereniging v. Amateur Beeld. Kunstbeoef. Artivaria	5
Verenigd Utrechts Symfonie Orkest	3
Vereniging "Smartlappenkoor De	1
Vereniging Aktie Amelisweerd	1
Vereniging Anders Bezig Zijn	4
Vereniging BIZ Woonboulevard	152
Vereniging Bongani	2
Vereniging Chinese opera Nishang	2
Vereniging Dance 2.0	4
Vereniging De Cultureel Mandaeers	2
Vereniging De Ondiepse Kanaries	2
Vereniging Divosa	405
Vereniging Dwarsverband	75
Vereniging Genootschap Kunstliefde	91
Vereniging Hangplek voor Ouderen	3
Vereniging Harmonie Orkest Vleuten	12
Vereniging Harmonieorkest Vleuten	49
Vereniging Hellas Utrecht	26
Vereniging Het Utrechts Jazz Orkest	2
Vereniging IJclub Siberia	19
Vereniging Intra Mintra	3
Vereniging Kamerkoor Decamerone	1
Vereniging Kathedrale Koor Utrecht	2
Vereniging Ladyfit	60
Vereniging Landschapsbeheer Vleuten-De Meern	5
Vereniging Majella Wonen	1
Vereniging OCTO+	2
Vereniging Ondernemerscollectief	9
Vereniging Ons Binnenhof	3
Vereniging Otia	3
Vereniging PACT Utrecht	20
Vereniging Paleiskoor	3
Vereniging Rechtswinkel Utrecht	4
Vereniging Songs & Strings Band	2
Vereniging Sportclub Antilope	5
Vereniging Sportraad Utrecht	1
Vereniging Stadhuiskoor Utrecht	4
Vereniging Tuindorps Belang	5

Subsidieontvanger	x € 1.000 Bedrag
Vereniging UBoulder	1
Vereniging Unitas S.R.	5
Vereniging Utrechts Morris Team	1
Vereniging UVV-voetbal	10
Vereniging van Afghanen in Utrecht	2
Vereniging van amateurtuinders	3
Vereniging van Amateurtuinders De Pioniers	6
Vereniging van Beheer mandelig	1
Vereniging van de Vrijwillige Brandweer De Meern	3
Vereniging van eigenaars Flatgebouw Korfoedreef 1 tot en met 249 (oneven nummers) te Utrecht	9
Vereniging van eigenaars pand Jan Pieterszoon Coenstraat 27-27 bis	5
vereniging van eigenaren 'de Eenhoorn'	4
Vereniging van Eigenaren van Gebouw J.P. Coenstraat 52 en 52 bis	1
Vereniging van Surinaamse Ouderen Moria	4
Vereniging voor aangepast zwemmen Mobie Duck	8
Vereniging Waar het asfalt ophoudt	2
Vereniging Woongroep Terwijde	1
Vereniging Zuilen Samen Sterk	4
Vermaat Bedrijfshoreca BV	1
VIDIUS studentenunie	16
Vitam Catering	5
Vleutense Winkeliers Ondernemers	2
Vocaal Ensemble Multiple Voice	3
vocaal ensemble Trajecti Voces	3
Vocal Group Little Black Dress	2
Vocal Group Utrecht	2
Voetbal Vereniging Utrecht Ardahanspor	5
Voisz Vocal Projects	2
Volksdansgroep Tuindorp	2
Volksuniversiteit Utrecht	200
Volleybal Vereniging Utrecht	1
Voor Bewegen	2
Vriendjes B.V.	47
Vriendjes voor Altijd	30
Vrouwenkoor Malaika	2
VvE van het gebouw Rijnlaan/	1
VvE "Gebouw Hercules in Voordorp"	2
VvE De Smaaktuin	1
VvE Flat Leidsekade 93/93bis	1
VvE Frederik Hendrikstraat 129 131 133	1
VvE J.P. Coenstraat 18 en 18 bis	4
VVE JP Coen 45-45Bis	3
VVE JP Coenstraat 45 - 45B	7
VVE Kerkstraat 14A t/m 14D	1
VvE met de naam Pernambuco II	1

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
VvE van de Aziëlaan 208 tot en	2
VvE van Gebouw Jan Pieterszoon	5
VvE van het gebouw U-RBN Blok 10	1
VVJ	1

W

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
Warmtebron LEAN C.V.	300
Wasserette en kleding reparatie NOVA	3
WAT WE DOEN	15
Watermelon B.V.	25
Waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	2
WelnU	2
Werkgroep Pandhof Sinte Marie	7
Wielingenplein comite	1
WIJ 3.0	1.688
Wijk- en Oranjevereniging	24
Wijkkrant Wittevrouwen	3
Wijkorkest de Noord-Ooster	3
Wim Egz Ensemble	2
Winkeliersvereniging Grootwinkelcentrum Overvecht	5
Winkeliersvereniging LOMBOK	29
Winkeliersvereniging Smaragdplein	10
Wishing Well West	140
WisMon bèta-onderwijsinstituut	2
Women Engage for a Common Future International (WECF)	4
Woningbouwvereniging "Utrecht"	1
Woongemeenschap Overhoop	10
Woongroep Langerak	3
Woonvereniging Place2BU	42

X

Y

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
Young and Fair	2
Young Jazz Society	2
Youth Food Movement Utrecht	1

Z

	x € 1.000
Subsidieontvanger	Bedrag
Zangvereniging Het Sterrenkoor	2
Zangvereniging 't Akkoord	2
Zangvereniging 't Verzetje Utrecht	2
Zeeuw	2
Zij actief de Meern	1
Zorgwacht	15
Zuilen samen sterk	2
Zuilens Fanfare Corps	21
Zwingin	2

Uitvoering raadsbesluiten over rekenkameronderzoeken

In de jaarstukken rapporteren wij de stand van zaken van de uitvoering van raadsbesluiten die genomen zijn op basis van de rapporten van de Rekenkamer Utrecht, voor zover nog niet afgerond.

Titel	Nr	Tekst	Planning/Stand van zaken
1. Langer zelfstandig thuis wonen met ernstige beperkingen Publicatiedatum: 23 november 2017	1.1	Te zorgen voor een betere samenwerking tussen het zorgkantoor Zilveren Kruis, de zorgverzekeraars en de gemeente in het belang van inwoners van Utrecht met een ernstige beperking, en daarbij als gemeente stevig de regie te nemen.	We hebben zeer frequent overleg met Zilveren Kruis en werken op veel terreinen goed met hen samen. Zie ook de Raadsbrief speerpunten en ambities voor ouderen in Utrecht de dato . Wij hebben onder andere afspraken over het verbinden van de cliëntondersteuning en betere informatievoorziening voor ouderen en mantelzorgers. Daarnaast zijn wij met Zilveren Kruis in gesprek over voorzieningen voor verstandelijk gehandicapten. In deze samenwerking zijn wij en de andere partijen gelijkwaardige partners.
	1.2	Te zorgen voor betere en meer geïntegreerde informatievoorziening per wijk aan inwoners met een beperking en mantelzorgers.	Dit is expliciet opgenomen in de opdracht Informatie, Advies en Onafhankelijk Cliëntondersteuning, die voor de subsidieperiode 2019-2024 is gegund aan U-Centraal.
	1.3	Na te gaan hoe de ondersteuning van mantelzorgers van mensen met een ernstige beperking verbeterd kan worden.	Dit heeft onze continue aandacht. Door inzet van respijtzorg en hierop pilots in te zetten. Daarnaast vragen wij buurtteams en het steunpunt mantelzorg hier extra aandacht aan te besteden. Verder denken wij actief mee met de landelijke opgave om de ondersteuning aan mantelzorgers te verbeteren.

Titel	Nr	Tekst	Planning/Stand van zaken
	1.4	Na te gaan hoe de toegankelijkheid van bestaande wegen en gebouwen voor mensen met een lichamelijke beperking kan worden vergroot.	Agenda en Uitvoeringsprogramma 'Utrecht voor iedereen toegankelijk' en Nadere regels Subsidie voor de toegankelijkheid van ondernemingen en organisaties gemeente Utrecht. Wordt medio maart in commissie M&S besproken.
	1.5	Bij het ontwikkelen van beleid voor de woningmarkt en de openbare ruimte te anticiperen op het sterk groeiende aantal ouderen en mensen met een beperking in Utrecht en stevig in te zetten op een toegankelijke stad.	Raadsbrief speerpunten en ambities voor ouderen in Utrecht de dato 25-11-2019 en Agenda en Uitvoeringsprogramma 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'
	1.6	In overleg met de samenwerkingspartners in de zorg een proactief en sluitend aanbod bij belangrijke levensgebeurtenissen te ontwikkelen.	Raadsbrief speerpunten en ambities voor ouderen in Utrecht de dato 25-11-2019 en Agenda en Uitvoeringsprogramma 'Utrecht voor iedereen toegankelijk'
	1.7	Het preventieve beleid verder te ontwikkelen om de zelfredzaamheid van inwoners met ernstige beperkingen in de toekomst te vergroten, en dit te richten op het voorkomen van een gebrek aan sport en bewegen, eenzaamheid en schulden.	Utrechts sportakkoord: onderdeel inclusief Sporten en Bewegen. Utrechtse Aanpak eenzaamheid - routes naar verbinding en Actieagenda Utrechters schuldenvrij (maart 2019) Gezondheidsnota Volksgezondheid.
	1.8	Af te wegen of en wanneer de overige verbeteropties uit de hoofdstukken 3 tot en met 9 bij kunnen dragen aan verdere ontwikkeling van het beleid op die terreinen.	Zie plan van aanpak Langer Zelfstandig thuis .
	1.9	De raad te informeren over de wijze waarop deze aanbevelingen worden uitgevoerd en de voortgang daarin.	Zie plan van aanpak Langer Zelfstandig thuis . In de reguliere rapportages van de betreffende afdelingen. Waaronder de voortgangsrapportage Wmo.

Titel	Nr	Tekst	Planning/Stand van zaken
3. Zicht op vastgoed. Doelen en beleidsinformatie gemeentelijk vastgoed Publicatiedatum: 24 mei 2018	3.1	Een beperktere en onderling samenhangende set doelen te formuleren die de raad wil realiseren als het gaat om gemeentelijk vastgoed. Daarbij vast te leggen welke indicatoren of evaluatiecriteria gebruikt zullen worden om de mate van doelbereiking te volgen en in welk document daarover zal worden gerapporteerd. En de doelen en indicatoren zo concreet mogelijk te formuleren en zo spoedig mogelijk een nulmeting op de belangrijkste doelen en daarbij bijbehorende indicatoren uit te voeren.	Een voorstel voor beperkte set (hoofd)doelen voor het vastgoed, alsmede een aanpassing van de doelenboom van het programma Vastgoed, wordt in het Meerjarig Perspectief Utrechts Vastgoed 2020 (MPUV) gepresenteerd.
	3.2	Breng in de programmabegroting en jaarstukken in elk geval de doelen en indicatoren onder die direct van invloed zijn op de financiële staat van het program ma.	Zie MPUV 2019 financieel overzicht
	3.3	Maak een consistente keuze over de wijze waarop de kosten van vastgoed opgenomen worden in de programmabegroting.	Zie MPUV 2019 financieel overzicht
	3.4	Leg in de beleidsnota over vastgoed (Kaderbrief of Kadernota vastgoed) vast in welk document over welke doelen gerapporteerd zal worden.	Naar verwachting zal dit in het tweede kwartaal 2020 worden afgerond met een voorstel aan de raad.
	3.5	Verbeter de begrijpelijkheid en overzichtelijkheid van de informatie in het MPUVen de aansluiting van de informatie in het MPUV bij de programma's in de programmabegroting. Rapporteer in het MPUV meer over de stand van zaken ten opzichte van doelen en minder over afzonderlijk uitvoeringsmaatregelen.	De eerste stappen hiertoe zijn gezet in het MPUV 2019 . In de komende jaren zal dit verder uitgewerkt worden. Het MPUV 2020 is daarin de eerstvolgende stap.
	3.6	Breng de administratie van gemeentelijk vastgoed verder op orde zodat eenvoudiger gerapporteerd kan worden over doelbereiking.	Dit wordt momenteel opgepakt. De stand van zaken wordt gerapporteerd in het MPUV 2020.
	3.7	Specificeer in welke gevallen of over welke onderwerpen de raad voorafgaand aan beslissingen door het college geïnformeerd of geraadpleegd moet worden.	Naar verwachting zal dit in het tweede kwartaal 2020 worden afgerond met een voorstel aan de raad.
	3.8	De raad te informeren over de wijze waarop deze aanbevelingen worden uitgevoerd en de voortgang daarin.	In het MPUV 2020 zal voortgang worden gerapporteerd.

Titel	Nr	Tekst	Planning/Stand van zaken
4 Daklozenopvang: knel in de keten Publicatiedatum: 24 mei 2018	4.1	Te zorgen voor genoeg capaciteit en meer expertise bij het Stadsteam Herstel, zodat zij een goede en snelle intake bij de toegang tot de daklozenopvang kunnen doen. En te evalueren of de incidentele uitbreiding van capaciteit toereikend is en of deze structureel nodig is.	Extra formatie is structureel geworden in de uitvraag die binnenkort wordt gepubliceerd voor de subsidieperiode 2021 - 2025. In deze uitvraag Basiszorg daklozen wordt ook toegewerkt naar één organisatie voor volwassen en jongvolwassen daklozen.
	4.2	De registratie en informatievoorziening te verbeteren, zodat goede, actuele sturingsinformatie over cliënten in de keten van opvang en zorg beschikbaar komt.	Kris gaat over naar ZorgNed, en daarbij uitgebreid met jonge daklozen. Er wordt nog steeds gewerkt om de verschillende informatiebronnen meer op elkaar af te stemmen, zodat onderlinge vergelijking meer betrouwbare informatie levert.
	4.3	Periodiek de huidige praktijk bij de toegang tot de maatschappelijke opvang te toetsen, zodat deze conform de Handreiking landelijke toegankelijkheid van deVNG blijft verlopen.	In het najaar 2019 bleek de capaciteit onvoldoende en is besloten (tijdelijk) extra capaciteit op de Stadsbrug te creëren. Het groeiend aantal daklozen is een landelijke trend. De G4 hebben daarop in het najaar 2019 een brandbrief naar het Rijk gestuurd. Uitgangspunt is dat de oplossing niet zit in structurele uitbreiding van opvangcapaciteit, maar in snellere doorstroming naar woonplek met passende ondersteuning. VWS heeft de groei van het aantal daklozen in Nederland serieus opgepakt en gemeenten uitgenodigd plannen in te dienen. Om de stagnatie die nu in de keten zit op te lossen, heeft Utrecht een plan bij VWS ingediend voor een living lab 'Eerst een (t)huis' om gedurende twee jaar 200 extra woonplekken in de regio te creëren zodat mensen uit kunnen stromen. Wij wachten nog op reactie van VWS, deze wordt rond de zomer verwacht.
	4.4	Meer prioriteit te geven aan het omvormen van gescheiden nacht- en dagopvang naar 24-uursopvang en daarbij in beeld te brengen welke (extra) kosten hiermee gemoeid zijn.	Loopt, door de huidige druk op de daklozenopvang is dit wel een uitdaging.

Titel	Nr	Tekst	Planning/Stand van zaken
	4.5	Te zorgen voor meer capaciteit om wachtlijsten op te lossen. Daarbij af te wegen of volstaan kan worden met de inzet van extra incidenteel budget of dat structurele uitbreiding noodzakelijk is. Afspraken te maken met zorgverzekeraars om samen te zorgen voor een sneller en duurzaam herstel van daklozen.	Blijft een knelpunt, zie 4.3.
	4.6	Topprioriteit te geven aan het realiseren van voldoende betaalbare woonruimte. En afspraken te maken met woningcorporaties om de knelpunten in het aanbod van geschikte en betaalbare woonruimte voor de uitstroom van cliënten MO/BW te verlichten.	Zie Plan van Aanpak Huisvesting en ondersteuning kwetsbare doelgroepen, d.d. juli 2019. Ook zijn er afspraken gemaakt met de regiogemeenten.
	4.7	Te zorgen voor adequate begeleiding en nazorg aan daklozen die na uitstroom weer zelfstandig gaan wonen, waarbij de aard en duur mede afhankelijk is van de mate van zelfredzaamheid op verschillende levensterreinen. Alert te zijn op het risico dat als begeleiding te snel stopt, mensen die opnieuw in de problemen komen, uit beeld raken en terugvallen in herhaalde dakloosheid	Het tienpuntenplan is opgeleverd en dit wordt nu verder uitgewerkt in de praktijk. Bovendien wordt er extra scholing ontwikkeld voor thuis in de wijk voor professionals zodat er in de begeleiding meer nadruk komt te liggen op de landing en het opbouwen van netwerk in de wijk. Voor financiën is er al een dergelijke scholing voor professionals namelijk budgetvaardig. Ook willen de ketenpartijen samen een schakelpunt oprichten om mensen voor te bereiden op de overgang naar de wijk inclusief een gesprek met een ervaringsdeskundige.
	4.8	Het toezicht op de kwaliteit van de geleverde opvang te verbeteren en een steviger eerstelijns toezicht vorm te geven waarin ook de eigen gemeentelijke dienstverlening wordt belicht.	Notitie Kwaliteit en toezicht in de Wmo is opgenomen in de Voortgangsrapportage en uitvoeringsagenda Wmo 2019.
	4.9	De raad te informeren over de wijze waarop deze aanbevelingen worden uitgevoerd en de voortgang daarin.	Voortgang is toegelicht in de Raadsbrief daklozenopvang 14-2-2020 en in de jaarlijkse Voortgangsrapportages en Uitvoeringsagenda die in het voorjaar naar de raad worden gestuurd.

Titel	Nr	Tekst	Planning/Stand van zaken
5 Rapport Uithoflijn "Samen sturen" Publicatiedatum: 4 december 2018 (update 3 september 2019)	5.1	Bij de besluitvorming over de start van een groot project een complete en realistische raming van alle kosten aan de Raad te presenteren, zodat wij in het kader van ons budgetrecht de kosten en baten goed tegen elkaar af kunnen wegen. Daarbij ook de kosten te betrekken van relevante nevenprojecten, die nodig zijn voor de realisatie van het project.	De raad heeft een plan van aanpak ontvangen waarin is aangegeven dat deze aanbeveling wordt meegenomen in de uitwerking van het Beheerkader voor projecten. Het Beheerkader grote projecten wordt opgesteld als vervolg op het onderzoek Professionaliseringskansen beheersing grote projecten.
	5.2	Bij een groot project dat ontwikkeld wordt in een complexe omgeving, extra ruimte in de planning en het projectbudget op te nemen voor tegenvallers; niet alleen voor onvoorziene omstandigheden binnen het project, maar ook voor ontwikkelingen buiten de scope van het project, die de kosten en planning kunnen beïnvloeden.	De raad heeft een plan van aanpak ontvangen waarin is aangegeven dat deze aanbeveling wordt meegenomen in de uitwerking van de Regeling Risicovolle Projecten. De Regeling betreft een onderdeel van het Beheerkader grote projecten zoals dat in de organisatie wordt opgesteld als vervolg op het onderzoek professionaliseringskansen beheersing grote projecten, en waarin onder andere een ramingskader wordt opgenomen .
	5.3	Aan het begin van een groot project het gekozen besturingsmodel eenduidig uit te werken en het consequent toe te passen. Helder vast te leggen wie welke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden heeft. Te bewaken dat tijdens de uitvoering van het project volgens de afspraken wordt gewerkt en te zorgen dat periodiek wordt nagegaan of de afspraken nog steeds passend en toereikend zijn. Hierbij te zorgen voor een goede verslaglegging.	De raad heeft een plan van aanpak ontvangen waarin is aangegeven dat deze aanbeveling wordt meegenomen in de uitwerking van de Regeling Risicovolle Projecten. De Regeling betreft een onderdeel van het Beheerkader grote projecten zoals dat in de organisatie wordt opgesteld als vervolg op het onderzoek professionaliseringskansen beheersing grote projecten, waarin kaders voor raming, planning en scopevaststelling en- wijziging.

Titel	Nr	Tekst	Planning/Stand van zaken
	5.4	<p>Binnen het sturingsmodel te zorgen dat de verschillende rollen van opdrachtgever en opdrachtnemer gescheiden blijven en in de portefeuillevverdeling te voorkomen dat bestuurders bij zulke grote projecten meerdere rollen vervullen. Aileen zo kunnen 'checks and balances' gegarandeerd worden. Te zorgen dat bij de bestuurlijke bezetting van een besluitvormend orgaan als een Stuurgroep alle relevante bestuurlijke verantwoordelijken aan tafel zitten, opdat een goede informatievoorziening is geborgd en volledige integrale besluiten genomen kunnen worden.</p>	<p>De raad heeft een plan van aanpak ontvangen waarin is aangegeven dat deze aanbeveling wordt meegenomen in de uitwerking van de Regeling Risicovolle Projecten. De Regeling betreft een onderdeel van het Beheerkader grote projecten zoals dat in de organisatie wordt opgesteld als vervolg op het onderzoek professionaliseringskansen beheersing grote projecten, waarin vaststelling van organisatie en governance</p>
	5.5	<p>Het gekozen sturingsmodel 'samen sturen' consequent te hanteren en bij de onderlinge samenwerking steeds de teste voor het project'-principes te volgen, gelet op het gezamenlijke en maatschappelijke belang van het project. Periodiek relevante nevenprojecten te bespreken die de planning en de risico's van het eigen project raken. Te zorgen voor inzicht in de planning en risico's van deze projecten en open te zijn in de samenwerking.</p>	<p>De raad heeft een plan van aanpak ontvangen waarin is aangegeven dat deze aanbeveling wordt meegenomen in de uitwerking van de Regeling Risicovolle Projecten. De Regeling betreft een onderdeel van het Beheerkader grote projecten zoals dat in de organisatie wordt opgesteld als vervolg op het onderzoek professionaliseringskansen beheersing grote projecten, waarin vaststelling van organisatie en governance</p>
	5.6	<p>Te zorgen voor borging van de opvolging van adviezen. Bij de inrichting en uitvoering van grote projecten als de Uithoflijn zijn (ongevraagde) adviezen van bijvoorbeeld een Adviesraad van groot belang. Daarom is het goed dat bij grote projecten altijd een adviesraad wordt ingesteld. De Stuurgroep en de Directieraad op te dragen dat zij vastleggen hoe over adviezen en aanbevelingen vordt besloten en dat zij concrete afspraken maken wie voor opvolging verantwoordelijk is. Vooraf vast te leggen dat adviezen die het sturingsmodel of de uitvoering, planning en kosten van het project raken, in ieder geval altijd met de Raad worden gedeeld. De Stuurgroep en de Directieraad op te dragen de voortgang van de opvolging van adviezen en aanbevelingen actief te bewaken.</p>	<p>De raad heeft een plan van aanpak ontvangen waarin is aangegeven dat deze aanbeveling wordt meegenomen in de uitwerking van de Regeling Risicovolle Projecten. De Regeling betreft een onderdeel van het Beheerkader grote projecten zoals dat in de organisatie wordt opgesteld als vervolg op het onderzoek professionaliseringskansen beheersing grote projecten, waarin vaststelling van organisatie en governance , omgevings- en raakvlakkenmanagement</p>

Titel	Nr	Tekst	Planning/Stand van zaken
	5.7	Er voor te zorgen dat de integrale projectplanning en de voortgangsrapportages zijn samengesteld op basis van alle noodzakelijke integrale voortgangsinformatie over het volledige grote project. De afspraken over de informatievoorziening te bewaken en periodiek te evalueren of de informatievoorziening nog adequaat is.	De raad heeft een plan van aanpak ontvangen waarin is aangegeven dat deze aanbeveling wordt meegenomen in de uitwerking van de Regeling Risicovolle Projecten. De Regeling betreft een onderdeel van het Beheerkader grote projecten zoals dat in de organisatie wordt opgesteld als vervolg op het onderzoek professionaliseringskansen beheersing grote projecten, waarin vaststelling van organisatie en governance , omgevings- en raakvlakkenmanagement
	5.8	Te zorgen voor een realistische, tijdige en consistente opstelling van de omvang en voortgang van een groot project v.w.b. de planning, kosten(ontwikkeling) en risico's aan de Raad.	De raad heeft een plan van aanpak ontvangen waarin is aangegeven dat deze aanbeveling wordt meegenomen in de uitwerking van de Regeling Risicovolle Projecten. De Regeling betreft een onderdeel van het Beheerkader grote projecten zoals dat in de organisatie wordt opgesteld als vervolg op het onderzoek professionaliseringskansen beheersing grote projecten waarin ook de rol van concerncontrol wordt vastgelegd.
	5.9	Te zorgen dat de Raad de voor hen relevante adviezen van de Adviesraad ontvangt, zodat ook op deze wijze inzicht kan worden verkregen in de voortgang van het groot project (conform beslispoint 6).	De raad heeft een plan van aanpak ontvangen waarin is aangegeven dat deze aanbeveling wordt meegenomen in de uitwerking van de Regeling Risicovolle Projecten. De Regeling betreft een onderdeel van het Beheerkader grote projecten zoals dat in de organisatie wordt opgesteld als vervolg op het onderzoek professionaliseringskansen beheersing grote projecten.

Titel	Nr	Tekst	Planning/Stand van zaken
	5.10	Te zorgen dat voortgangsrapportages binnen een maand aan de Raad gestuurd worden.	De raad heeft een plan van aanpak ontvangen waarin is aangegeven dat deze aanbeveling wordt meegenomen in de uitwerking van de Regeling Risicovolle Projecten. De Regeling geeft aan dat er voor elk project een basisrapportage wordt opgesteld en afspraken worden vastgelegd over de frequentie en het tijdstip van verschijnen van de voortgangsrapportages.
	5.11	Te zorgen dat vanaf de start van een gezamenlijk groot project de informatie-voorziening aan de Raad en de Staten gelijktijdig en gelijksoortig plaatsvindt.	De raad heeft een plan van aanpak ontvangen waarin is aangegeven dat de informatievoorziening wordt meegenomen in de uitwerking van de Regeling Risicovolle Projecten. De Regeling betreft een onderdeel van het Beheerkader grote projecten zoals dat in de organisatie wordt opgesteld als vervolg op het onderzoek professionaliseringskansen beheersing grote projecten.
6 Werken aan perspectief Publicatiedatum: 26 maart 2019	6.1	De effectiviteit van het beleid voor werk en activering in samenwerking met de partners te analyseren.	Zoals in raadsbrief 'Plan van Aanpak rekenkameronderzoek Werken aan Perspectief' van 15 juli 2019 aangekondigd, wordt de raad medio 2020 geïnformeerd over de voortgang via een raadsbrief
	6.2A	Een kadernota Werk en activering op te stellen waarin de verbinding wordt gelegd met de huidige kenmerken van het bestand, de interne en externe dienstverlening en de actuele economische omstandigheden.	Zoals in raadsbrief 'Plan van Aanpak rekenkameronderzoek Werken aan Perspectief' van 15 juli 2019 aangekondigd, wordt de raad medio 2020 geïnformeerd over de voortgang via een raadsbrief
	6.2C	De raad vroegtijdig te betrekken in het proces bij de totstandkoming van de nieuwe kadernota Werk en activering.	Zoals in raadsbrief 'Plan van Aanpak rekenkameronderzoek Werken aan Perspectief' van 15 juli 2019 aangekondigd, wordt de raad medio 2020 geïnformeerd over de voortgang via een raadsbrief

Titel	Nr	Tekst	Planning/Stand van zaken
	6.3A	Het inzicht in kenmerken als gezondheid, werkervaring en leef- en inkomenssituatie te verbeteren zodat de aansluiting op het aanbod verbeterd wordt. Ook het inzicht in de taalvaardigheid dient verder verbeterd te worden.	Zoals in raadsbrief 'Plan van Aanpak' van 15 juli 2019 aangekondigd, wordt de raad medio 2020 geïnformeerd over de voortgang via een raadsbrief
	6.3B	Een intensievere aanpak van taalachterstanden te ontwikkelen ter bevordering van maatschappelijke participatie.	Zoals in raadsbrief 'Plan van Aanpak rekenkameronderzoek Werken aan Perspectief' van 15 juli 2019 aangekondigd, wordt de raad medio 2020 geïnformeerd over de voortgang via een raadsbrief
	6.4A	In de dienstverlening nadrukkelijker rekening te houden met de veranderde persoonlijke situatie en wensen van de uitkeringsgerechtigden.	Zoals in raadsbrief 'Plan van Aanpak rekenkameronderzoek Werken aan Perspectief' van 15 juli 2019 aangekondigd, wordt de raad medio 2020 geïnformeerd over de voortgang via een raadsbrief
	6.4B	De huidige omstandigheden te gebruiken om samen met werkgevers meer passende werkplekken te creëren.	Zoals in raadsbrief 'Plan van Aanpak rekenkameronderzoek Werken aan Perspectief' van 15 juli 2019 aangekondigd, wordt de raad medio 2020 geïnformeerd over de voortgang via een raadsbrief
	6.5A	De interne en externe samenwerking te intensiveren door het inzicht in elkaars rollen en taken te vergroten, en blijvend te investeren in bekendheid van elkaars aanbod.	Zoals in raadsbrief 'Plan van Aanpak rekenkameronderzoek Werken aan Perspectief' van 15 juli 2019 aangekondigd, wordt de raad medio 2020 geïnformeerd over de voortgang via een raadsbrief
	6.5B	De verschillende passende ondersteuningstrajecten gezamenlijk met de buurtteams en andere samenwerkingspartners verder uit te werken en als gemeente de regie te voeren over het totale traject.	Zoals in raadsbrief 'Plan van Aanpak rekenkameronderzoek Werken aan Perspectief' van 15 juli 2019 aangekondigd, wordt de raad medio 2020 geïnformeerd over de voortgang via een raadsbrief
	6.6	De dienstverlening aan en communicatie met uitkeringsgerechtigden in de arrangementen 3 en 4 te verbeteren door de kennis van het personeel over veel voorkomende problematieken te vergroten en meer aandacht te hebben voor de persoonlijke situatie en individuele zorgvraag.	Zoals in raadsbrief 'Plan van Aanpak rekenkameronderzoek Werken aan Perspectief' van 15 juli 2019 aangekondigd, wordt de raad medio 2020 geïnformeerd over de voortgang via een raadsbrief

Titel	Nr	Tekst	Planning/Stand van zaken
	6.7A	De informatievoorziening aan de raad — in combinatie met de nieuwe kadernota Werk en activering — opnieuw in te richten, zodat de informatie van WenI en MO goed op elkaar en op de beoogde prestaties en effecten van het nieuwe werk- en activeringsbeleid is afgestemd.	Zoals in raadsbrief 'Plan van Aanpak rekenkameronderzoek Werken aan Perspectief' van 15 juli 2019 aangekondigd, wordt de raad medio 2020 geïnformeerd over de voortgang via een raadsbrief
	6.7B	In samenspraak met de raad en samenwerkingspartners vast te stellen welke indicatoren nodig en realiseerbaar zijn om de effecten en prestaties van het nieuwe werk- en activeringsbeleid te kunnen beoordelen.	Zoals in raadsbrief 'Plan van Aanpak rekenkameronderzoek Werken aan Perspectief' van 15 juli 2019 aangekondigd, wordt de raad medio 2020 geïnformeerd over de voortgang via een raadsbrief
	6.8	De raad binnen zes weken door middel van een plan van aanpak te informeren over de wijze waarop deze aanbevelingen worden uitgevoerd en over de voortgang daarin.	Is afgehandeld met de raadsbrief d.d. 15 juli 2019 .

Verklarende woordenlijst

Begrip	Omschrijving
Accres	Jaarlijkse groei van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Op basis van de normeringssystematiek is deze gekoppeld aan de groei van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven; stijgen de rijksuitgaven, dan stijgt ook het Gemeentefonds, en andersom.
Actuele begroting	De laatst door de gemeenteraad vastgestelde begroting. Dit betreft de nominale begroting plus alle door de gemeenteraad vastgestelde begrotingswijzigingen.
Afschrijving	Jaarlijkse afboeking van een deel van de boekwaarde van een geactiveerd goed. Deze wordt geacht de waardevermindering van het actief tot uitdrukking te brengen. De afschrijving wordt ten laste gebracht van de rekening van lasten en baten.
Algemene dekkingsreserves	Reserves waarvan de renteopbrengst wordt aangewend als algemeen dekkingsmiddel.
Algemene reserves	Alle reserves niet zijnde bestemmingsreserves. Tot de algemene reserves worden gerekend de algemene reserve in enge zin, de algemene dekkingsreserves, de reserve grondexploitaties en de dienstbedrijfsreserves.
Algemene uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds door het Rijk aan alle gemeenten op basis van algemene verdeelmaatstaven, vastgelegd in de Financiële verhoudingswet, met het karakter van algemene middelen.
Balans	Overzicht van activa en passiva (bezittingen en schulden) van een organisatie op een bepaald moment.
Baten	De aanduiding volgens de comptabiliteitsvoorschriften voor de opbrengsten/inkomsten van de gemeente.
Baten-lastenstelsel	In dit stelsel worden uitgaven en inkomsten toegerekend aan het tijdvak waarin het verbruik van goederen en diensten plaatsvindt en de baten ontstaan. Dit maakt het mogelijk om de integrale kosten en opbrengsten af te leiden uit de administratie en leidt daarmee tot een doelmatiger beheer.
Begrotingswijziging	Een aanpassing van de ramingen tijdens het begrotingsjaar; een dergelijk besluit wordt door de gemeenteraad genomen.
Bestuursrapportage	De eerste bestuursrapportage is onderdeel van de voorjaarsnota. De tweede bestuursrapportage wordt gelijktijdig met de programmabegroting uitgebracht. Hierin wordt tussentijdse verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid en worden nieuwe ontwikkelingen gesignaleerd. Op basis van deze informatie kan tussentijds worden bijgestuurd en vindt bijstelling plaats van de lopende begroting.
Bestemmingsreserves	Reserves waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestedingsrichting heeft gegeven.

Begrip	Omschrijving
BTW-Compensatiefonds	Sinds 2003 geldt voor de gemeenten een BTW-regime. Het BTW-compensatiefonds is ingesteld om de verschillen tussen de verlaging van de programmabegroting en die van het Gemeentefonds te egaliseren, opdat de invoering van het BTW-regime budgettair neutraal verloopt.
Budgettair neutraal	Een beleidswijziging die de uitkomst van de programmabegroting per saldo niet beïnvloedt.
Besluit Begroten en verantwoord (BBV)	Wettelijke voorschriften voor de inrichting van de programmabegroting en –jaarstukken.
Controleverklaring	Schriftelijke mededeling van de accountant waarin deze een oordeel geeft over de getrouwheid en de rechtmatigheid van de (financiële) verantwoording.
Creditrating	Een creditrating is een oordeel over de kredietwaardigheid van bedrijven, financiële instellingen of overheden. De rating wordt uitgedrukt op een schaal van AAA (top kredietwaardig) naar D (faillissement). Deze oordelen worden afgegeven door internationaal erkende ratingbureaus als Standard en Poor's (S&P) en Moody'
Decentralisatie	Het overdragen van meer verantwoordelijkheden en bevoegdheden naar lagere overheden. Concreet kan dit leiden tot overheveling van taken (en de daartoe benodigde middelen) van de centrale overheid naar andere overheden.
Dekkingspercentage	Bepaalde gemeentelijke lasten kunnen aan de burger worden doorberekend (bijvoorbeeld de kosten van de riolering en afvalinzameling); de mate waarin dit gebeurt wordt tot uitdrukking gebracht door het dekkingspercentage. Bij een volledige doorberekening is sprake van een dekkingspercentage van 100%.
Doelmatigheid (efficiency)	De mate waarin een maximale hoeveelheid prestaties wordt geleverd met een minimale hoeveelheid middelen of een hogere kwaliteit wordt bereikt bij een gelijkblijvende hoeveelheid middelen. Onderzoek naar doelmatigheid richt zich vooral op verbetering van bedrijfsvoering.
Egalisatievoorzieningen	Voorzieningen die samenhangen met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten.
Eigen vermogen	Het eigen vermogen is het verschil tussen de activa en het vreemd vermogen. Het eigen vermogen op de balans bestaat uit de algemene reserves, de bestemmingsreserves en het gerealiseerd resultaat.
Financiering	De wijze waarop de gemeente in de behoefte aan geld (kort) en kapitaal (lang) voorziet: het geldbeheer. Uitgaven en inkomsten gaan niet altijd gelijk op en voor investeringen wordt in principe geleend. Daardoor kunnen tijdelijk overschotten of tekorten ontstaan. Op de geld- en kapitaalmarkt wordt dit glad gestreken.
Garantie	Zekerheidstelling door de gemeente ten behoeve van derden die een lening aantrekken. Bij derden valt te denken aan sportverenigingen of welzijnsinstellingen. Ingeval van wanbetaling zal de gemeente de resterende schuld dienen af te lossen.
Gemeentefonds Incidenteel	Landelijk fonds onder beheer van het ministerie van Binnenlandse Zaken, waarin een deel van de opbrengst van de rijksbelastingen wordt gestort. Uit dit fonds worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten ter dekking van een deel van hun uitgaven. Deze gelden zijn, voor zover daar geen wettelijke verplichtingen tegenover staan, vrij besteedbaar.
Interbestuurlijk Toezicht	Eenmalig, dat wil zeggen niet jaarlijks terugkerend. Komt voort uit de Wet revitalisering generiek toezicht (Wrgt) en heeft als doel om de horizontale verantwoording, van gemeentelijke medebewindstaken, tussen de gemeenteraad en het college van B en W te versterken en de verticale toezichtdruk door de Provincie en het Rijk te verminderen.

Begrip	Omschrijving
Integratie-uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds van tijdelijke aard ter overbrugging van gefaseerde overheveling van specifieke rijksuitkeringen.
Investering	De aanschaf of de productie van een kapitaalgoed.
Jaarrekening	Eén van de twee onderdelen van de jaarstukken. De jaarrekening geeft een analyse van de afwijkingen tussen de begrote en gerealiseerde lasten en baten. Tevens wordt in de jaarrekening de stand van de gemeentelijke vermogenspositie opgemaakt.
Jaarverslag	Eén van de twee onderdelen van de jaarstukken. Het jaarverslag bevat de meer beleidsmatige onderdelen, zoals de programma- en paragraaf verantwoording
Kapitaalgoed	Duurzaam productiemiddel, dat nodig is om de aan de burgers te leveren diensten en goederen, te produceren. Daarbij gaat het om een productiemiddel dat meerdere jaren meegaat en veelal veel waarde heeft.
Kapitaallasten	Deze bestaan uit de componenten afschrijving en rente. Het zijn de exploitatiekosten van vaste activa. Deze volgen de levensduur. De rentekosten ontstaan omdat beslag op vermogen wordt gelegd. Vanwege jaarlijkse afschrijving daalt de boekwaarde en nemen de rentekosten af.
Kasgeldlimiet	Deel van het financieringstekort dat maximaal tegen kort geld mag worden geleend. Is het financieringstekort hoger dan de kasgeldlimiet dan moet dat via lang geld worden gefinancierd.
Kengetal	Een absoluut getal of een verhoudingsgetal dat is uitgedrukt in fysieke- of in geldeenheden en dat de toestand van of de ontwikkeling op een programma in beeld brengt.
(kortlopende leningen)	Middelen die worden aangetrokken op de geldmarkt in de vorm van kortlopende leningen (looptijd korter dan een jaar).
(langlopende leningen)	Middelen die worden aangetrokken op de kapitaalmarkt in de vorm van langlopende leningen (looptijd langer dan een jaar).
Leges	Heffing op een publiekrechtelijke grondslag voor een gemeentelijk goed of een gemeentelijke dienst (bijvoorbeeld leges paspoorten, leges bouwvergunningen). Het totaal van de gemeentelijke leges mag niet meer dan kostendekkend zijn.
Liquiditeitsplanning	Een liquiditeitsplanning geeft inzicht in tijdstip, omvang en periode waarvoor financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken. Door een tijdig inzicht daarin wordt voorkomen dat dure ad-hoc maatregelen moeten worden genomen.
Nationale Hypotheekgarantie (NHG)	De Nationale Hypotheek Garantie (NHG) is een garantie op hypotheek tot 245.000 euro. Met de NHG leent u veilig. Is bij verkoop van uw woning de opbrengst onvoldoende om uw hypotheek af te lossen? Dan neemt de NHG de restschuld van u over. Ook krijgt u korting op uw hypotheekrente.
Nominale begroting	De raming van lasten en baten die is opgenomen in het boekwerk van de programmabegroting. Behandeling en vaststelling vinden plaats tijdens de begrotingsbehandeling in november.
Nominale compensatie	De compensatie van loon- en prijsontwikkelingen.
Normeringssystematiek	Ook wel bekend als 'samen de trap of, samen de trap af'. Volgens deze systematiek is de hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds gekoppeld aan de omvang van de (netto gecorrigeerde) rijksuitgaven. Als de relevante rijksuitgaven stijgen, dan neemt de omvang van het Gemeentefonds toe; dalen de rijksuitgaven, dan neemt de omvang van het Gemeentefonds af.

Begrip	Omschrijving
Omslagrente	De rekenrente die de Centrale Treasury gebruikt voor het berekenen van de rentelasten over de gedane investeringen. Deze rente is onderdeel van de kapitaallasten en wordt doorberekend aan de diensten.
Payer Swap	Een swap is een financieel product waarbij renteverplichtingen worden geruild ter bescherming tegen renterisico's. Indien daarbij een variabele renteverplichting wordt geruild voor een te betalen vaste rente is sprake van een payer swap. Met een payer swap dekt men zich in tegen een rentestijging.
Precariobelasting	Recht voor het gebruik van openbare grond of water. Het recht kan worden geheven van degene die voorwerpen onder, op of boven openbare gemeentegrond of water heeft of van degene voor wie dit gebeurt.
Programmabegroting	Het overzicht van de verwachte lasten en baten, opgesteld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). De programmabegroting is opgebouwd uit de beleidsbegroting en de financiële begroting, die op hoofdlijnen inzicht geven in het voorgestane beleid en de daarmee samenhangende financiële middelen voor het komend jaar en de daarop volgende drie jaren. De programmabegroting wordt door de gemeenteraad vastgesteld.
Overzicht van lasten en baten	Overzicht van de in een bepaald jaar gerealiseerde lasten en baten. De programmabegroting is opgebouwd uit het jaarverslag en de jaarrekening. De programmaverantwoording dient ter verantwoording van het uitvoeren van de programmabegroting.
Reserve grondexploitatie	Het weerstandsvermogen dat dient als buffer voor de risico's die worden gelopen bij grondexploitaties.
Reserves	Dit betreft in beginsel vrij aanwendbare middelen. Daarom behoren ze tot het eigen vermogen. De reserves worden onderscheiden in algemene reserves en bestemmingsreserves.
Risicomodel	Overzicht van risico's zoals bekend bij het aanbieden van de programmabegroting en de jaarstukken.
Risicovoorzieningen	Voorzieningen die betrekking hebben op gekwantificeerde risico's, niet zijnde de risico's over de apparaatskosten (deze laatste worden gedekt door de algemene reserve en/of bedrijfsreserves).
Stelpost	Een begrotingspost waarop bedragen worden geraamd die nog niet specifiek benoemd kunnen worden of nog te verdelen zijn.
Structureel	Jaarlijks terugkerend. Structurele kosten dienen door structurele opbrengsten te worden gedekt.
Subsidie	Overdracht van de gemeente aan derden, zowel particuliere instellingen als natuurlijke personen.
Technische wijziging	Een wijziging van de begroting die ofwel beleidsarm is of een administratieve verwerking van een al genomen besluit.
Treasury	Dit betreft het geheel van activiteiten in verband met de financiering.
Treasurystatuut	Hierin worden de uitgangspunten, doelstellingen, beleidsmatige en organisatorische kaders voor de treasuryfunctie vastgelegd. Tevens bevat het treasurystatuut regels over de inhoud, vorm en periodiciteit van de verantwoordingsinformatie over de treasury.
Verantwoording	Zie programmaverantwoording.
Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen	Project dat tot doel heeft de verantwoordings- en controle-informatie van de gemeente aan het Rijk te stroomlijnen en te vereenvoudigen/verminderen. Per specifieke uitkering is geen aparte controleverklaring meer vereist. Volstaan kan worden met de jaarrekening, met daarbij gevoegd een bijlage met een aantal gegevens per specifieke uitkering.

Begrip	Omschrijving
Verplichting	Contractuele overeenkomst tot het betalen van een vast bedrag aan een bekende partij.
Verplicht deel reserve	Middelen worden als verplicht aangemerkt indien sprake is van een juridisch afdwingbare verplichting richting derden. Een dergelijke verplichting bestaat wanneer er met derden afspraken zijn gemaakt over de besteding van middelen in een juridisch bindende wijze zoals een contract, opdracht of schriftelijke bevestiging. Het bestaan van concrete plannen of een bestemming van (een deel van) de middelen ter dekking van bijvoorbeeld onderdelen van het coalitieakkoord, zijn niet aangemerkt als juridische verplichting zolang er geen afspraken met derden zijn vastgelegd.
Voorziening	Verplichting met een voorwaardelijk karakter. Deze wordt op de balans gerekend tot het vreemd vermogen. Ze wordt getroffen voor toekomstige uitgaven, waarvan de oorzaak zich al heeft voorgedaan. Een voorziening moet dekkend zijn voor de achterliggende voorwaardelijke verplichting. Voorzieningen worden onderscheiden in risico- en egalisatievoorzieningen.
Weerstandvermogen	Maatstaf voor de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (hoeveel middelen zijn nodig om alle risico's op te kunnen vangen).